။ နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ခုဒ္ဒကနိကာယေ

မဟာနိဒ္ဒေသ-အဋ္ဌကထာ

ဂန္ထာရမ္ဘကထာ

အဝိဇ္ဇာလင်္ဂိံ ဃာတေန္တော၊ နန္ဒိရာဂဉ္စ မူလတော။
ဘာဝေန္တဋ္ဌင်္ဂိကံ မဂ္ဂံ၊ ဖုသိ ယော အမတံ ပဒံ။

ဟာပုဏ္ဏိတွာ ဇိနော ဗောဓိံ၊ မိဂဒာယံ ဝိကဟိယ။
ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေတွာ၊ ထေရံ ကောဏ္ဍညမာဒိတော။

အဋ္ဌာရသန္နံ ကောဋီနံ၊ ဗောဓေသိ တာပသော တဟိံ။
ဝန္ဒေဟံ သိရသာ တဉ္စ၊ သဗ္ဗသတ္တာနုမုတ္တမံ။

တထာ ဓမ္မုတ္တမဉ္စေဝ၊ သင်္ဃဉ္စာပိ အနုတ္တရံ။
သံခိတ္တေန ဟိ ယော ဝုတ္တံ၊ ဓမ္မစက္ကံ ဝိဘာဂသော။

သာရိပုတ္တော မဟာပညော၊ သတ္ထုကပ္ပော ဇိနတြဇော။
ဓမ္မစက္ကံ ဝိဘာဇေတွာ၊ မဟာနိဒ္ဒေသမဗြဝိ။
ဟဋ္ဌော ဝိသိဋ္ဌော နိဒ္ဒေသော၊ တံနာမဝိသေသိတော စ။

တံ **သာရိပုတ္တံ** ဇိနရာဇပုတ္တံ၊ ထေရံ ထိရာနေကဂုဏာဓိတသံ။
ပညာပဘာဝုဂ္ဂတစာရုကိတ္တိံ၊ သုနိစ္စဝုတ္တိဉ္စ အထော နမိတွာ။

ခမာဒယာဒိယုတ္တေန ၊ ယုတ္တမုတ္တာဒိတဒိနာ။
ဗဟုဿုတေန ထေရေန၊ ဒေဝေန အဘိယာစိတော။

မဟာဝိဟာရတသီနံ ၊ သဇ္ဈာယမှိ ပတိဋ္ဌိတော။
ဂဟေတဗ္ဗံ ဂဟေတွာန၊ ဟေရာဏောသု ဝိနိစ္ဆယံ။

အတေက္ကမေန္တော သမယံ သကဉ္စ၊ အနာမသန္တော သမယံ ပရဉ္စ။
ပုဗ္ဗောပဒေသဋ္ဌကထာနယဉ္စ၊ ယထာနုရူပံ ဥပသံဟရန္တော။

ဉာဏပ္ပဘောအာဝဟနဿ တဿ၊ ယောဂီဟိ နေကေဟိ နိသေဝိတဿ။
အတ္ထံ အပုဗ္ဗံ အနုဝဏ္ဏယန္တော၊ သုတ္တဉ္စ ယုတ္တိဉ္စ အနုက္ကမေန္တော။

အာရဘိဿံ သမာသေန၊ **မဟာနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနံ** ။
သဒ္ဓမ္မဗဟုမာနေန၊ နာတ္တုက္ကံသနကမျတာ။

ဝက္ခာမဟံ အဋ္ဌကထံ ဇနဿ၊ ဟိတာယ သဒ္ဓမ္မစိရဋ္ဌိတတ္ထံ။
သက္ကစ္စ **သဒ္ဓမ္မပဇောတိကံ** တံ၊ သုဏာထ ဓာရေထ စ သာဓု သန္တောတိ။

တတ္ထ **“ဟဇ္ဇော ဝိသိဋ္ဌော နိဒ္ဒေသော, တံနာမဝိသေသိတော စာ”** တိ ဝုတ္တတ္တာ ဒုဝိဓော ဟဇ္ဇော – ဗျဉ္ဇနဟဇ္ဇော, အတ္ထဟဇ္ဇော စ။ တေသု ဗျဉ္ဇနဟဇ္ဇော အက္ခရပဒဗျဉ္ဇနအာကာရနိရုတ္တိနိဒ္ဒေသဝသေန ဆဗ္ဗိဓော။ အတ္ထဟဇ္ဇော သင်္ကာသနပကာသနဝိဝရဏဝိဘဇနဥတ္တာနီကရဏပညတ္တိဝသေန ဆဗ္ဗိဓော။ တတ္ထ တီသု ဒွါရေသု ပရိသုဒ္ဓပယောဂဘာဝေန ဝိသုဒ္ဓကရဏာနံ စိတ္တေန ပဝတ္တိတဒေသနာ တစာဟိ အကထိတတ္တာ အဒေသိတတ္တာ အက္ခရမိတိ သညိတာ, တံ ဟရာယနိကဗြာဟ္မဏာနံ မနသာ ပုစ္ဆိတပဉှာနံ ဝသေန ဘဂဝတာ ရတနဃရေ နိသီဒိတွာ သမ္မသိတပဋ္ဌာနမဟာပကရဏဝသေန စ အက္ခရံ နာမာတိ ဂဟေတဗ္ဗံ။

အထ တ အပရိပုဏ္ဏံ ပဒံ အက္ခရမိတိ ဂဟေတဗ္ဗံ “သဋ္ဌိဝဿသဟဿာနီ”တိ ဧဝမာဒီသု (ပေ. ဝ. ၈၀၂; ဇာ. ၁.၄.၅၄; နေတ္တိ. ၁၂၀) ဝိယ။ ဧတ္ထ ဟိ **သ**ကာရ **န**ကာရ **သော**ကာရာဒီနိ အက္ခရမိတိ, ဧကက္ခရံ တ ပဒံ အက္ခရမိတိ ဧကော။ “ယာယံ တဏှာ ပေါနောဘဝိကာ”တိ ဧဝမာဒီသု (မဟာဝ. ၁၄; ဝိဘ. ၂၀၃; မ. နိ. ၃.၃၇၄; ပဋိ. မ. ၂.၃၀) ဝိဘတ္တိယန္တံ အတ္ထဇောတကံ အက္ခရပိဏ္ဍံ ပဒံ။ “နာမဉ္စ ရူပဉ္စာ”တိ ဧဝမာဒီသု (ဓ. သ. ဒုကမာတိကာ ၁၀၉; သု. နိ. ၈၇၈; မဟာနိ. ၁၀၇; စူဠနိ. အဇိတမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသော ၆; နေတ္တိ. ၄၅) ဗဟုအက္ခရေဟိ ယုတ္တံ ပဒံ နာမ။ သံခိတ္တေန ဝုတ္တံ ပဒံ ဝိဘာဝေတိ။ ပဒေန အဘိဟိတံ ဗျဉ္ဇယတိ ဗျတ္တံ ဟာကဋံ ကရောတီတိ ဗျဉ္ဇနံ, တဏ္ဍမေဝ။ “စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပါဒာ”တိ သင်္ခေပေန ကထိတမတ္ထံ။ “ကတမေ စတ္တာရော? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဆန္ဒသမာဓိပဓာနသင်္ခါရသမန္နာဂတံ ဣဒ္ဓိပါဒံ ဘာဝေတိ။ ဝီရိယစိတ္တဝီမံသာသမာဓိပဓာနသင်္ခါရသမန္နာဂတံ ဣဒ္ဓိပါဒံ ဘာဝေတီ”တိအာဒီသု (ဝိဘ. ၄၃၁; သံ. နိ. ၅.၈၁၃; ဒီ. နိ. ၃.၃၀၆; အ. နိ. ၄.၂၇၆) ဟာကဋကရဏဘာဝေန ဗျဉ္ဇနံ နာမ။ ဗျဉ္ဇနဝိဘာဂပကာသော အာကာရော။ “တတ္ထ ကတမော ဆန္ဒော? ယော ဆန္ဒော ဆန္ဒိကတာ ကတ္တုကမျတာ”တိ ဧဝမာဒီသု (ဝိဘ. ၄၃၃) ကထိတဗျဉ္ဇနံ အနေကဝိဓေန ဝိဘာဂကရဏံ အာကာရော နာမ။ အာကာရာဘိဟိတဿ နိဗ္ဗစနံ နိရုတ္တိ။ “ဖဿော, ဝေဒနာ”တိ ဧဝမာဒီသု (ဓ. သ. ၁) အာကာရေန ကထိတံ “ဖုသတီတိ ဖဿော။ ဝေဒယတီတိ ဝေဒနာ”တိ နီဟရိတွာ ဝစနံ နိရုတ္တိ နာမ။ နိဗ္ဗစနဝိတ္ထာရော နိဿေသတော ဒေသောတိ နိဒ္ဒေသော, ဝေဒယတီတိ ဝေဒနာတိ နိဗ္ဗစနလဒ္ဓပဒံ “သုခါ ဒုက္ခာ အဒုက္ခမသုခါ, သုခယတီတိ သုခါ, ဒုက္ခယတီတိ ဒုက္ခာ, နေဝ ဒုက္ခယတိ န သုခယတီတိ အဒုက္ခမသုခါ”တိ အတ္ထဝိတ္ထာရော နိရဝသေသေန ကထိတတ္တာ နိဒ္ဒေသော နာမ။

ဧဝံ ဆဗ္ဗိဓာနိ ဗျဉ္ဇနပဒာနိ ဇာနိတွာ စ ဆသု အတ္ထပဒေသု သင်္ခေပတော ကာသနာ ဒီပနာ သင်္ကာသနာ, “မညမာနော ခေါ, ဘိက္ခု, ဗဒ္ဓော မာရဿ အမညမာနော မုတ္တော ပါပိမတော”တိ ဧဝမာဒီသု သင်္ခေပေန အတ္ထဒီပနာ သင်္ကာသနာ နာမ။ ဧသော ပန ထေရော “ဗုဒ္ဓေန ဘဂဝတာ ဧဝံ သင်္ခေပံ ကတွာ ဝုတ္တမတ္ထံ ‘အညာတံ ဘဂဝတ, အညာတံ သုဂတာ’”တိ ကထေတုံ သမတ္ထော ပဋိဝိဇ္ဈိ။

ဥပရိ ဝတ္တဗ္ဗမတ္ထံ အာဒိတော ကာသနာ ဒီပနာ ပကာသနာ, “သဗ္ဗံ, ဘိက္ခဝေ, အာဒိတ္တ”န္တိ ဧဝမာဒီသု (မဟာဝ. ၅၄; သံ. နိ. ၄.၂၈) ပဌမံ ကထိတဗ္ဗမတ္ထံ ပဌမဝစနေန ဒီပနာ ပကာသနာ နာမ။ ဧဝံ ပဌမံ ဒီပိတံ အတ္ထံ ပုန ပာကဋံ ကတွာ ဒီပနေန “ကိဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, သဗ္ဗံ အာဒိတ္တံ? စက္ခု, ဘိက္ခဝေ, အာဒိတ္တံ, ရူပါ အာဒိတ္တာ”တိ ဧဝမာဒီသု (မဟာဝ. ၅၄; သံ. နိ. ၄.၂၈) ကထိတေသု “တိက္ခိန္ဒြိယော သင်္ခေပေန ဝုတ္တံ ပဋိဝိဇ္ဈတီ”တိ ကထိတတ္တာ ဒွေဝ အတ္ထပဒာနိ တိက္ခိန္ဒြိယဿ ဥပကာရဝသေန ဝုတ္တာနိ။

သံခိတ္တဿ ဝိတ္ထာရာဘိဓာနံ သကိံ ဝုတ္တဿ စ ပုနပိ အဘိဓာနံ ဝိဝရဏံ, “ကုသလာ ဓမ္မာ”တိ (ဓ. သ. ၁) သင်္ခေပေန နိက္ခိတ္တဿ။ “ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ? ယသ္မိံ သမယေ ကာမာဝစရံ ကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတီ”တိ (ဓ. သ. ၁) နိဒ္ဒေသဝသေန ဝိတ္ထာရဏံ ဝိတ္ထာရဝသေန ပုန ကထနံ ဝိဝရဏံ နာမ။

တံ ဝိဘာဂကရဏံ ဝိဘဇနံ, “ယသ္မိံ သမယေ”တိ (ဓ. သ. ၁) ဝိဝရိတေ ကုသလေ ဓမ္မေ “တသ္မိံ သမယေ ဖဿော ဟောတိ, ဝေဒနာ ဟောတီ”တိ (ဓ. သ. ၁) ဝိဘာဂကရဏံ ဝိဘဇနံ နာမ။ ဝိဝရဿ ဝိတ္ထာရာဘိဓာနေန ဝိဘတ္တဿ စ ဥပမာဘိဓာနေန ပဋိဟဒနံ ဥတ္တာနီကရဏံ, ဝိဝရဏေန ဝိဝရိတတ္ထဿ “ကတမော တသ္မိံ သမယေ ဖဿော ဟောတိ? ယော တသ္မိံ သမယေ ဖဿော ဖုသနာ သမ္ဖုသနာ”တိ (ဓ. သ. ၂) အတိဝိဝရိတွာ ကထနဉ္စ ဝိဘဇနေန ဝိဘတ္တဿ “သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ကဝီ နိစ္စမ္မာ, ဧဝမေဝ ခွာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဖဿာဟာရော ဒဋ္ဌဗ္ဗောတိ ဝဒာမီ”တိ (သံ. နိ. ၂.၆၃) ဧဝမာဒိဥပမာကထနဉ္စ ဥတ္တာနီကရဏံ နာမ။ ဓမ္မံ သုဏန္တာနံ ဓမ္မဒေသနေန စိတ္တဿ အနေကဝိဓေန

သောမနဿုပ္ပာဒနဉ္စ အတိခိဏဗုဒ္ဓိနံ အနေကဝိဓေ ဉာဏဿ တိခိဏဘာဝကရဏဉ္စ ပညတ္တိ နာမ, တေသံ သုဏန္တာနံ တံစိတ္တတောသနေန တံစိတ္တနိသာမနေန စ ပညာယတီတိ ပညတ္တိ။ တတ္ထ ဘဂဝတ အက္ခရေဟိ သင်္ကာသယတိ, ပဒေဟိ ပကာသယတိ, ဗျဉ္ဇနေဟိ ဝိဝရတိ, အာကာရေဟိ ဝိဘဇတိ, နိရုတ္တီဟိ ဥတ္တာနီကရောတိ, နိဒ္ဒေသေဟိ ပညာပယတီတိ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? ဗုဒ္ဓါ ဘဂဝန္တော ဧကစ္စေ ဝေနေယျေ ဧကသ္မိံ ဒေသနေ အက္ခရေဟိ အတ္ထသင်္ကာသနံ ကရောန္တိ။ပေ.။ နိဒ္ဒေသေဟိ အတ္ထပညာပနံ ကရောန္တီတိ အယမေတ္ထ အဓိပ္ပာယော။

အထ ဝါ အက္ခရေဟိ သင်္ကာသယိတွာ ပဒေဟိ ပကာသယတိ, ဗျဉ္ဇနေဟိ ဝိဝရိတွာ အာကာရေဟိ ဝိဘဇတိ, နိရုတ္တီဟိ ဥတ္တာနီကတွာ နိဒ္ဒေသေဟိ ပညာပယတိ ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? ဝေရူပေန ဓမ္မဒေသနေန ဧကစ္စေသု ဌာနေသု ဧကစ္စာနံ ဝေနေယျာနံ ဝိနယတီတိ။

အထ ဝါ အက္ခရေဟိ ဥဂ္ဃာဋယိတွာ ပဒေဟိ ပကာသေန္တော ဝိနယတိ ဥဂ္ဃဋိတညုံ, ဗျဉ္ဇနေဟိ ဝိဝရိတွာ အာကာရေဟိ ဝိဘဇန္တော ဝိနယတိ ဝိပဉ္စိတညုံ, နိရုတ္တီဟိ ဥတ္တာနီကတွာ နိဒ္ဒေသေဟိ ပညာပေန္တော ဝိနယတိ နေယျံ။ ဣတိ ဝေနေယျဝသေနပိ ယောဇေတဗ္ဗမေဝ။

အတ္ထတော ပနေတ္ထ ကတမော ဗျဉ္ဇနပါဌော, ကတမော အတ္ထပါဌောတိ? ဗုဒ္ဓါနံ ဘဂဝန္တာနံ ဓမ္မံ ဒေသေန္တာနံ ယော အတ္ထာဝဂမကော သဝိညတ္တိကသဒ္ဒော, သော ဗျဉ္ဇနပါဌော ။ ယော တေန အဘိသမေတဗ္ဗော လက္ခဏရသာဒိသဟိတော ဓမ္မော, သော အတ္ထပါဌောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပုနပိ သန္ဓါယဘာသိတော ဗျဉ္ဇနဘာသိတော သာဝသေသပါဌော အနဝသေသပါဌော နီတော နေယျောတိ ဆဗ္ဗိဓော ပါဌော။ တတ္ထ အနေကတ္ထဝတ္တာ သန္ဓါယဘာသိတော “မာတရံ ပိတရံ ဟန္တွာ, ရာဇာနော ဒွေ စ ခတ္တိယေ”တိ ဧဝမာဒိ (ဓ. ပ. ၂၉၄)။ ဧကတ္ထဝတ္တာ ဗျဉ္ဇနဘာသိတော ‘မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ”တိ ဧဝမာဒိ (ဓ. ပ. ၁.၂; နေတ္တိ. ၈၉, ၉၂; ပေဋကော. ၁၄)။ သာဝသေသော “သဗ္ဗံ, ဘိက္ခဝေ, အာဒိတ္တ”န္တိ ဧဝမာဒိ (မဟာဝ. ၅၄; သံ. နိ. ၄.၂၈)။ ဝိပရီတော အနဝသေသော “သဗ္ဗေ ဓမ္မာ သဗ္ဗာကာရေန ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော ဉာဏမုခေ အာပါထံ အာဂစ္ဆန္တီ”တိ ဧဝမာဒိ (မဟာနိ. ၁၅၆; စူဠနိ. မောဃရာဇမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသော ၈၅; ပဋိ. မ. ၃.၅)။ ယထာ ဝစနံ, တထာ အဝဂန္တဗ္ဗော နီတော “အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ”တိ ဧဝမာဒိ။ ယုတ္တိယာ အနုဿရိတဗ္ဗော နေယျော “ဧကပုဂ္ဂလော ဘိက္ခဝေ”တိ ဧဝမာဒိ (အ. နိ. ၁.၁၇၀)။

အတ္ထော ပန အနေကပ္ပကာရော ပါဌတ္ထော သဘာဝတ္ထော ဉာယတ္ထော ပါဌာနုရူပေါ နပါဌာနုရူပေါ သာဝသေသတ္ထော နိရဝသေသတ္ထော နီတတ္ထော နေယျတ္ထော ဣစ္စာဒိ။ တတ္ထ ယော အပ္ပဿတ္ထဿ ဉာပနတ္ထမုစ္စာရိယတေ, သော ပါဌတ္ထော “သာတ္ထံ သဗျဉ္ဇန”န္တိအာဒီသု (ပါရာ. ၁; ဒီ. နိ. ၁.၁၉၀) ဝိယ။ ရူပါရူပဓမ္မာနံ လက္ခဏရသာဒိသဘာဝတ္ထော “သမ္မာဒိဋ္ဌိံ ဘာဝေတီ”တိအာဒီသု (ဝိဘ. ၄၈၅; သံ. နိ. ၅.၃) ဝိယ။ ယော ဉာယမာနော ဟိတာယ သံဝတ္တတိ, သော ဉာတုံ အရဟတီတိ ဉာယတ္ထော – “အတ္ထဝါဒီ ဓမ္မဝါဒီ”တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၉, ၁၉၄; ၃.၂၃၈; မ. နိ. ၁.၄၁၁) ဝိယ။ ယထာပါဌံ ဘာသိတော ပါဌာနုရူပေါ “စက္ခုံ, ဘိက္ခဝေ, ပုရာဏကမ္မ”န္တိ (သံ. နိ. ၄.၁၄၆) ဘဂဝတာ ဝုတ္တံ။ တသ္မာ စက္ခုမ္ပိ ကမ္မန္တိ။ ဗျဉ္ဇနစ္ဆာယာယ အတ္ထံ ပဋိဗာဟယမာနေန ဝုတ္တော အတ္ထော နပါဌာနုရူပေါ, သော ပါဌတော အနနုညာတော အကတပဋိက္ခေပေါ ဝိယုတ္တော။ သော စ သင်္ဂဟေတဗ္ဗမ္ပိ အသင်္ဂဟေတွာ, ပရိဝဇ္ဇေတဗ္ဗမ္ပိ ဝါ ကိဉ္စိ အပရိဝဇ္ဇေတွာ ပရိသေသံ ကတွာ ဝုတ္တော သာဝသေသတ္ထော “စက္ခုဉ္စ ပဋိစ္စ ရူပေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏံ (သံ. နိ. ၄.၆၀; မဟာနိ. ၁၀၇)။ သဗ္ဗေ တသန္တိ ဒဏ္ဍဿ, သဗ္ဗေ ဘာယန္တိ မစ္စုနော”တိအာဒီသု (ဓ. ပ. ၁၂၉) ဝိယ။ ဝိပရီတော နိရဝသေသတ္ထော “သန္ဓာဝိတံ သံသရိတံ မမဉ္စေဝ တုမှာကဉ္စ (ဒီ. နိ. ၂.၁၅၅; မဟာဝ. ၂၈၇; နေတ္တိ. ၁၁၄)။ တတြ, ဘိက္ခဝေ, ကော မန္တာ ကော သဒ္ဓါတာ။ပေ.။ အညတြ ဒိဋ္ဌုပဒေဟီ”တိအာဒီသု (အ. နိ. ၇.၆၆) ဝိယ။ သဒ္ဒဝသေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော နီတတ္ထော “ရူပါ သဒ္ဒါ ရသာ ဂန္ဓာ, ဖောဋ္ဌဗ္ဗာ စ မနောရမာ”တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၁.၁၅၁, ၁၆၅; မဟာဝ. ၃၃) ဝိယ။ သမ္မုတိဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော နေယျတ္ထော “စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ဝလာဟကူပမာ ပုဂ္ဂလာ”တိအာဒီသု (အ. နိ. ၄.၁၀၁-၁၀၂) ဝိယ။ ဧဝမိဓ ပါဌဉ္စ အတ္ထဉ္စ ဝိဝရိတွာ ဌိတော အသံဟီရော ဘဝတိ ပရတီဒီဟိ ဒီဃရတ္တံ တိတ္ထတသေန။

ဣတိ အသံဟီရဘာဝေန ယာဝ အာဂမာဓိဂမသမ္ပဒံ, တာဝ ဝတ္တုံ သက္ကောတိ။ သင်္ခေပဝိတ္ထာရနယေန ဟေတုအာဟရဏာဒီဟိ အဝဗောဓယိတုံ သမတ္ထော။ ဧဝံဝိဓော အတ္တာနဉ္စ ပရဉ္စ သောဓေတုံ သမတ္ထဘာဝေန ဒုဿီလျဒိဋ္ဌိ

မလဝိရဟိတတ္တာ သုစိ။ ဒုဿီလော ဟိ အတ္တာနံ ဥပဟနတိ, တေန နာဒေယျတစော စ ဘဝတိ သဗ္ဗောဟာရမာနော ဣဓ နိစ္စာတုရော ဝေဇ္ဇော။ ဒုဒ္ဒိဋ္ဌိ ပရံ ဥပဟနတိ, နာဝဿယော စ ဘဝတိ တင္ဂဟာကုလော ဣဝ ကမလသဏ္ဍော။ ဥဘာယဝိပန္နော ပန သဗ္ဗထာပိ အနုပဟာသနီယော ဘဝတိ ဂူထဂတမိဝ ဆတလာတံ ဂူထဂတော ဝိယ စ ကဏ္ဍုဟသပ္ပော။ ဥဘယသမ္ပန္နော ပန သဗ္ဗထာပိ ဥပဟာသနီယော သေဝိတဗ္ဗော စ ဝိညူဟိ, နိရုပဒ္ဒဝေ ဣဝ ရတနာကရော, ဇဝံ ဘူတော ဇဝံ အမစ္ဆရော အဟီနာစရိယမုဋ္ဌိ။ သုတ္တသုတ္တာနုလောမအာစရိယတဒအတ္တနောမတိသင်္ခါတာနဥ္စ စတုန္နံ အပရိစ္စာ ဂီ, တေသံ ဝသေန ဖ္လာဿာတော။

> ''ဇော်သဝစနံ ဇော်၊ ဝိဘဇ္ဇဝစနံ ပဒံ။
> တတိယံ ပဋိပုစ္ဆေယျ၊ စတုတ္ထံ ပန ဌာပယေ''တိ။

ဇတေသံ တ အပရိစ္စာဂီ။ တတော ဇဝ သောတူနံ ဟိတေ နိယုတ္တတ္တာ နေသံ အဝဟောဓနံ ပတိ အကိလာသု ဘဝတီ တိ။ အာဟ စေတ္ထ –

> ''ဟဌတ္ထဝိဒသံဟီရော၊ ဝတ္တာ သုစိ အမစ္ဆရော။
> စတုန္နံ အပရိစ္စာဂီ၊ ဒေသကဿ ဟိတာနုဝိတော''တိ။

ဇတ္ထ **ဒေသကဿာ** တိ ဒေသကော အဿ, ဘဝေယျာတိ အတ္ထော။ **ဟိတာနုဝိတော**တိ ဟိတေ အနုဂတော ဟိတစိတ္တော။ သော ဇသော သုစိတ္တာ ပိယော, စတုန္နံ အပရိစ္စာဂိတ္တာ ဂရု, အသံဟီရတ္တာ ဘာဝနီယော, ဒေသ ကတ္တာ ဝတ္တာ, ဟိတာနုဝိတတ္တာ ဝစနက္ခမော, ဟဌတ္ထဝိဒတ္တာ ဂမ္ဘီရကထံ ကတ္တာ, အမစ္ဆရတ္တာ န စာဋ္ဌာနေ နိယောဇကော ဣတိ –

> ''ပိယော ဂရု ဘာဝနီယော၊ ဝတ္တာ စ ဝစနက္ခမော။
> ဂမ္ဘီရဥ္စ ကထံ ကတ္တာ၊ နော စာဋ္ဌာနေ နိယောဇကော''တိ။ (အ. နိ. ၇.၃၇; နေတ္တိ. ၁၁၃)။
>
> ''အဘိဟိတော ဒေသကော သော၊ တာဝ အနိ အဘိဓိယတေ''။

တတ္ထ ဓမ္မဂရုတ္တာ ကထံ န ပရိဘဝတိ, အာစရိယဂရုတ္တာ ကထိကံ န ပရိဘဝတိ, သဒ္ဓါပညာဒိဂုဏပဋိမဏ္ဍိတ တ္တာ အတ္တာနံ န ပရိဘဝတိ, အသဌာမာယာဝိတ္တာ အမတာဘိမုခတ္တာ စ အဝိက္ခိတ္တစိတ္တော ဘဝတိ, သုမေဓတ္တ တာ ယောနိသော မနသိ ကရောတီတိ။ ဝုတ္တဥ္စေဟတံ –

> ''ပဉ္စဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော သုဏန္တော သဒ္ဓမ္မံ ဘဗ္ဗော နိယာမံ ဩက္ကမိတုံ ကု သလေသု ဓမ္မေသု သမ္မတ္တံ။ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ? န ကထံ ပရိဘောတိ, န ကထိကံ ပရိဘောတိ, န အတ္တာနံ ပ ရိဘောတိ, အဝိက္ခိတ္တစိတ္တော ဓမ္မံ သုဏာတိ ဇကဂ္ဂစိတ္တော, ယောနိသော မနသိ ကရောတီ''တိ (အ. နိ. ၅.၁၅၁)။

တံလက္ခဏပ္ပတ္တတ္တာ ဘာဝနံ ဘဇတီတိ။ အာဟ စေတ္ထ –

> ''ဓမ္မာစရိယဂရု သဒ္ဓါပညာဒိဂုဏမဏ္ဍိတော။
> အသဌာမာယာဝိကဿ၊ သုမေဓော အမတာဘိမုခော''။ –

ဣတိ ဝတ္တာ စ သောတာ စ။

ဇဝံ ဝုတ္တပ္ပကာရံ ဗုဒ္ဓနဉ္စ အတ္ထဉ္စ ဒဿေတုံတ ဣအနိ ယော အတိအင်္ဂ ကတ္တ ကထိတတ္တာ မဟာ သမုဒ္ဒမဟာပထဝီ ဝိယ မဟာ စ သော နိဒ္ဒေသော စာတိ မဟာနိဒ္ဒေသော, တံ **မဟာနိဒ္ဒေသံ** ဝဏ္ဏယိဿာမိ။

တဒေတံ မဟာနိဒ္ဒေသံ အတ္ထသမ္ပန္နံ ဗျဉ္ဇနသမ္ပန္နံ ဂမ္ဘီရံ ဂမ္ဘီရတ္ထံ လောကုတ္တရပ္ပကာသကံ သုညတပ္ပဋိသံယုတ္တံ ပဋိပတ္တိမဂ္ဂဖလဝိသေသသာဓနံ ပဋိပတ္တိပဋိပက္ခပဋိသေဓနံ ယောဂါဝစရာနံ ဉာဏဝရရတနာကရဘူတံ ဓမ္မကထိကာနံ ဓမ္မကထာဝိလာသဝိသေသဟေတုဘူတံ သံသာရဘီရုကာနံ ဒုက္ခနိဿရဏတဒုပာယဒဿနေန အဿာသဇနနတ္ထံ တပ္ပဋိပက္ခနာသနတ္ထဉ္စ ဂမ္ဘီရတ္ထာနဉ္စ အနေကေသံ သုတ္တန္တပဒါနံ အတ္ထဝိဝရဏေန သုဇနဟဒယပရိတောသဇနနတ္ထံ, တထာဂတေန အရဟတာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန သဗ္ဗတ္ထ အပ္ပဋိဟတသဗ္ဗညုတညာဏမဟာဒီပောဘာသေန သကလဇနဝိတ္ထတမဟာကရုဏာသိနေဟေန ဝေနေယျဇနဟဒယဂတကိလေသန္ဓကာရဝိဓမနတ္ထံ သမုဇ္ဇလိတဿ သဒ္ဓမ္မမဟာပဒီပဿ တဒဓိပ္ပာယဝိကာသနသိနေဟပရိသေကေန ပဉ္စဝဿသဟဿမတိစိရသမုဇ္ဇလနမိစ္ဆတာ လောကာနုကမ္ပကေန သတ္ထုကပ္ပေန ဓမ္မရာဇဿ ဓမ္မသေနာပတိနာ အာယသ္မတာ သာရိပုတ္တတ္ထေရေန ဘာသိတံ သုတွာ အာယသ္မာ အာနန္ဒော ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကာလေ ယထာသုတမေဝ သင်္ဂဟံ အာရောပေသိ။

သော ပနေသ ဝိနယပိဋကံ သုတ္တန္တပိဋကံ အဘိဓမ္မပိဋကန္တိ တီသု ပိဋကေသု သုတ္တန္တပိဋကပရိယာပန္နော, ဒီဃနိကာယော မဇ္ဈိမနိကာယော သံယုတ္တနိကာယော အင်္ဂုတ္တရနိကာယော ခုဒ္ဒကနိကာယောတိ ပဉ္စသု မဟာနိကာယေသု ခုဒ္ဒကမဟာနိကာယပရိယာပန္နော, သုတ္တံ ဂေယျံ ဝေယျာကရဏံ ဂါထာ ဥဒါနံ ဣတိဝုတ္တကံ ဇာတကံ အဗ္ဘုတဓမ္မံ ဝေဒလ္လန္တိ နဝသု သတ္ထုသာသနင်္ဂေသု ယထာသမ္ဘဝံ ဂါထင်္ဂဝေယျာကရဏင်္ဂဒွယသင်္ဂဟိတော။

“ဒွါသီတိ ဗုဒ္ဓတော ဂဏှိံ, ဒွေသဟဿာနိ ဘိက္ခုတော။
စတုရာသီတိ သဟဿာနိ, ယေ မေ ဓမ္မာ ပဝတ္တိနော”တိ။ (ထေရဂါ. ၁၀၂၇) –

ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိကတ္ထေရေန ပဉ္စသု ဌာနေသု ဧတဒဂ္ဂေ အာရောပိတေန ပဋိညာတာနံ စတုရာသီတိယာ ဓမ္မက္ခန္ဓသဟဿာနံ ဘိက္ခုတော ဂဟိတေသု ဒွီသု ဓမ္မက္ခန္ဓသဟဿေသု အနေကသတဓမ္မက္ခန္ဓသင်္ဂဟိတော။ တဿ ဒွေ ဝဂ္ဂါ အဋ္ဌကဝဂ္ဂေါ ပါရာယနဝဂ္ဂေါ ခဂ္ဂဝိသာဏသုတ္တဉ္စ, ဧကေကသ္မိံ ဝဂ္ဂေ သောဠသ သောဠသ ကတွာ ခဂ္ဂဝိသာဏသုတ္တဉ္စာတိ တေတ္တိံသ သုတ္တာနိ ကာမသုတ္တာဒိခဂ္ဂဝိသာဏသုတ္တပရိယောသာနာနိ ။ ဧဝံ အနေကဓာ ဝဝတ္ထာပိတဿ ဣမဿ မဟာနိဒ္ဒေသဿ အနုပုဗ္ဗပဒတ္ထဝဏ္ဏနံ ကရိဿာမိ။ အယဉှိ မဟာနိဒ္ဒေသော ပါဌတော အတ္ထတော စ ဥဒ္ဒိသန္တေန နိဒ္ဒိသန္တေန စ သက္ကစ္စံ ဥဒ္ဒိသိတဗ္ဗော နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗော စ, ဥဂ္ဂဏှန္တေနာပိ သက္ကစ္စံ ဥဂ္ဂဏှိတဗ္ဗော ဓာရေတဗ္ဗော စ။ တံ ကိဿ ဟေတု? ဂမ္ဘီရတ္တာ ဣမဿ မဟာနိဒ္ဒေသဿ လောကဟိတာယ လောကေ စိရဋ္ဌိတတ္ထံ။

၁. အဋ္ဌကဝဂ္ဂေါ

၁. ကာမသုတ္တနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

တတ္ထ ကာမသုတ္တံ အာဒိ။ တသ္မိမ္ပိ “ကာမံ ကာမယမာနဿာ”တိ ကထာ အာဒိ။ သာ ဥဒ္ဒေသနိဒ္ဒေသပဋိနိဒ္ဒေသဝသေန တိဓာ ဌိတာ။ “ကာမံ ကာမယမာနဿာ”တိ ဧဝမာဒိ ဥဒ္ဒေသော။ “ကာမာတိ ဥဒ္ဒာနတော ဒွေ ကာမာ – ဝတ္ထုကာမာ စ ကိလေသကာမာ စာ”တိ နိဒ္ဒေသော။ “ကတမေ ဝတ္ထုကာမာ? မနာပိကာ ရူပါ”တိ ဧဝမာဒိ ပဋိနိဒ္ဒေသော။

၁. တတ္ထ **ကာမ**န္တိ မနာပိယရူပါဒိတေဘူမကဓမ္မသင်္ခါတံ ဝတ္ထုကာမံ။ **ကာမယမာနဿာ**တိ ဣစ္ဆမာနဿ။ **တဿ စေတံ သမိဇ္ဈတီ**တိ တဿ ကာမယမာနဿ သတ္တဿ တံ ကာမသင်္ခါတံ ဝတ္ထု သမိဇ္ဈတိ စေ, သစေ သော တံ လဘတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အဒ္ဓါ ပီတိမနော ဟောတီ**တိ ဧကံသံ တုဋ္ဌစိတ္တော ဟောတိ။ **လဒ္ဓါ**တိ လဘိတွာ။ **မစ္စော**တိ သတ္တော။ **ယဒိစ္ဆတီ**တိ ယံ ဣစ္ဆတိ။ ဣဒံ ပန သင်္ခေပတော ပဒတ္ထသမ္ဗန္ဓမတ္တမေဝ, ဝိတ္ထာရော ပန ဥပရိ ဟဋ္ဌိယံ အာဂတနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယထာ စ ဣမသ္မိံ, ဧဝံ ဣတော ပရံ သဗ္ဗေသုပီတိ။

ကာမာတိ ဥဒ္ဒိသိတဗ္ဗပဒံ။ **ဥဒ္ဒာနတော**တိ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗပဒံ။ **ဥဒ္ဒာနတော**တိ ဝဂ္ဂဝသေန “မစ္ဆုဒ္ဒာနံ ကိနေယျာ”တိ အာဒီသု ဝိယ။ အထ တ ဥပရူပရိ အနုတော ဥဒ္ဒာနံ, ဥဒ္ဓံ ဥဒ္ဓံ သောဓနတော ဗျဝဒါနဋ္ဌေန ဝေါဒါနံ ဝိယ။ ဝိတ္ထာရကရဏဘာဝေန တ။ ကာမာ ဣတိ ဟဋ္ဌသေသံ ကတွာ ဝတ္တဗ္ဗံ။ **ဒွေ**တိ ဂဏနပရိစ္ဆေဒော, န ဧကံ, န တယော။ **ဝတ္ထုကာမာ စာ**တိ မနာပိယရူပါဒိဝတ္ထုကာမာ စ။ ဥပတာပနဋ္ဌေန ဝိဗာဓနဋ္ဌေန စ **ကိလေသကာမာ စ**။ တေသု ဝတ္ထုကာမော ပရိညေယျော, ကိလေသကာမော ပဟာတဗ္ဗော။ တတ္ထ ဝတ္ထုကာမော ကိလေသကာမေန ပတ္ထယိတဗ္ဗောတိ ကာမီယတီတိ ကာမော။ ကိလေသကာမော ဝတ္ထုကာမာနံ ပစ္စာသီသနဿ ကာရဏဘာဝေန ကာမီယတေ အနေနာတိ ကာမော။ တတ္ထ ရူပါဒိက္ခန္ဓေ သင်္ဂဟိတော ဝတ္ထုကာမော, သင်္ခါရက္ခန္ဓေ သင်္ဂဟိတော ကိလေသကာမော။ ဆဟိ ဝိညာဏေဟိ ဝိဇာနိတဗ္ဗော ဝတ္ထုကာမော, မနောဝိညာဏေန ဇာနိတဗ္ဗော ကိလေသကာမော။ ကိလေသာနံ ပတိဋ္ဌဋ္ဌေန ကာရဏဋ္ဌေန အာရမ္မဏဋ္ဌေန စ ဝတ္ထုကာမော။

“နေတေ ကာမာ ယာနိ စိတြာနိ လောကေ၊ သင်္ကပ္ပရာဂေ ပုရိသဿ ကာမော။
တိဋ္ဌန္တိ စိတြာနိ တထေဝ လောကေ၊ အထေတ္ထ ဓီရာ ဝိနယန္တိ ဆန္ဒ”န္တိ။ (အ. နိ. ၆.၆၃)။

နန္ဒမာဏဝက- (ဓ. ပ. အဋ္ဌ. ၁.၆၈ ဥပ္ပလဝဏ္ဏတ္ထေရီဝတ္ထု) သောရေယျသေဋ္ဌိပုတ္တာဒီနံ (ဓ. ပ. ၄၃) ဝတ္ထူနိ စေတ္ထ နိဒဿနံ။ ကိလေသကာမော တာပနဋ္ဌေန ဗာဓနဋ္ဌေန စ သယံ ကာမေတီတိ ကာမော။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ “ရတ္တော ခေါ, ဗြာဟ္မဏ, ရာဂေန အဘိဘူတော ပရိယာဒိန္နစိတ္တော အတ္တဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, ပရဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ, ဥဘယဗျာဗာဓာယပိ စေတေတီ”တိ စ “ရတ္တော ခေါ, ဗြာဟ္မဏ, ပါဏမ္ပိ ဟနတိ, အဒိန္နမ္ပိ အာဒိယတိ, ပရဒါရမ္ပိ ဂစ္ဆတိ, မုသာပိ ဘဏတီ”တိ (အ. နိ. ၃.၅၄) စ ဧဝမာဒိ နိဒဿနံ။

တမေဝ ပဋိနိဒ္ဒေသဝသေန ဝိတ္ထာရေတွာ ဝတ္ထုကာမေ – **“ကတမေ ဝတ္ထုကာမာ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ကတမေ**တိ ကထေတုကမျတာပုစ္ဆာ။ ပဉ္စဝိဓာ ဟိ ပုစ္ဆာ, တာသံ ဝိဘာဂေါ ဥပရိ ဟဋ္ဌိယံယေဝ အာဝိ ဘဝိဿတိ။ တာသု အယံ ကထေတုကမျတာပုစ္ဆာ။ တတ္ထ **မနာပိကာ**တိ မနံ အပ္ပာယန္တိ ဝဍ္ဎေန္တီတိ မနာပါ, မနာပါ ဧဝ မနာပိကာ။ **ရူပါ**တိ ကမ္မစိတ္တဥတုအာဟာရသမုဋ္ဌာနဝသေန စတုသမုဋ္ဌာနိကာ ရူပါရမ္မဏာ။ ရူပယန္တီတိ ရူပါ, ဝဏ္ဏဝိကာရံ အာပဇ္ဇမာနာ ဟဒယင်္ဂတဘာဝံ ပကာသေန္တီတိ အတ္ထော။

တတ္ထ ကေနဋ္ဌေန ရူပန္တိ? ရုပ္ပနဋ္ဌေန။ ဝုတ္တဉှေတံ ဘဂဝတာ –

“ကိဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ရူပံ ဝဒေထ? ရုပ္ပတီတိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တသ္မာ ‘ရူပ’န္တိ ဝုစ္စတိ။ ကေန ရုပ္ပတိ? သီတေနပိ ရုပ္ပတိ, ဥဏှေနပိ ရုပ္ပတိ, ဇိဃစ္ဆာယပိ ရုပ္ပတိ, ပိပါသာယပိ ရုပ္ပတိ, ဍံသမကသဝါတာတပသရီသပသမ္ဖဿေနပိ ရုပ္ပတိ။ ရုပ္ပတီတိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တသ္မာ ‘ရူပ’န္တိ ဝုစ္စတီ”တိ (သံ. နိ. ၃.၇၉)။

တတ္ထ **ရူပတီ** တိ ကုပ္ပတိ ဃဋ္ဋီယတိ ပီဠီယတိ, ဘိဇ္ဇတီတိ အတ္ထော။ **သီတေန** တာဝ **ရုပ္ပနံ** လောကန္တရိကနိရယေ ပာကဋံ။ မဟိံသကရဋ္ဌာဒီသုပိ ဟိမပာတသီတလေသု ပဒေသေသု ဧတံ ပာကဋမေဝ။ တတ္ထ ဟိ သတ္တာ သီတေန ဘိန္နဆိန္နသရီရာ ဇီဝိတက္ခယမ္ပိ ပာပုဏန္တိ။

ဥဏှေန ရုပ္ပနံ အဝီစိမဟာနိရယေ ပာကဋံ။ တတ္ထ ဟိ တတ္တာယ လောဟပထဝိယာ နိပဇ္ဇာပေတွာ ပဉ္စဝိဓဗန္ဓနာဒိကရဏကာလေ သတ္တာ မဟာဒုက္ခံ အနုဘဝန္တိ။

ဇိဃစ္ဆာယ ရုပ္ပနံ ပေတ္တိဝိသယေ စေဝ ဒုဗ္ဘိက္ခကာလေ စ ပာကဋံ။ ပေတ္တိဝိသယသ္မိဉှိ သတ္တာ ဒွေ တီဏိ ဗုဒ္ဓန္တရာနိ ကိဉ္စိဒေဝ အာမိသံ ဟတ္ထေန ဂဟေတွာ မုခေ ပက္ခိပန္တာ နာမ န ဟောန္တိ, အန္တောဥဒရံ အာဒိတ္တသုသိရရုက္ခော ဝိယ ဟောတိ။ ဒုဗ္ဘိက္ခေ ကဉ္စိကမတ္တမ္ပိ အလဘိတွာ မရဏသတ္တာနံ ပမာဏံ နတ္ထိ။

ပိပာသာယ ရုပ္ပနံ ကာလကဉ္စိကာဒီသု ပာကဋံ။ တတ္ထ ဟိ သတ္တာ ဒွေ တီဏိ ဗုဒ္ဓန္တရာနိ ဟဒယတေမနမတ္တံ တ ဖိဝှာတေမနမတ္တံ တ ဥဒကဗိန္ဒုမ္ပိ လဒ္ဓုံ န သက္ကောန္တိ။ ''ပာနီယံ ပိဝိဿာမာ''တိ နဒိံ ဂတာနံ ဇလံ တလုကာတလံ သမ္ပဇ္ဇတိ။ မဟာသမုဒ္ဒံ ပက္ခန္တာနမ္ပိ သမုဒ္ဒော ပိဋ္ဌိပါသာဏောယေဝ ဟောတိ။ တေ သုဿန္တာ ဗလဝဒုက္ခပီဠိတာ ဝိရဝန္တိ။ **ဍံသာဒီဟိ ရုပ္ပနံ** ဍံသမက္ခိကာဒိဗဟုလေသု ပဒေသေသု ပာကဋံ။ တံ ပန – ''ကတမံ တံ ရူပံ သနိဒဿနံ? သပ္ပဋိဃံ''န္တိ အာဒိနာ နယေန အဘိဓမ္မေ (ဓ. သ. ၆၅၆, ၆၅၈) ဝိတ္ထာရိတမေဝ။

သပ္ပန္တီတိ **သဒ္ဒာ,** ဥဒာဟရီယန္တီတိ အတ္ထော။ ဥတုစိတ္တဝသေန ဒွိသမုဋ္ဌာနိကာ သဒ္ဒါ။ ဂန္ဓယန္တီတိ **ဂန္ဓာ,** အတ္တနော ဝတ္ထုံ သူစယန္တီတိ အတ္ထော။ ရသန္တိ တေ သတ္တာတိ **ရသာ,** အဿာဒေန္တီတိ အတ္ထော။ ဖုသီယန္တီတိ **ဖောဋ္ဌဗ္ဗာ** ။ ဧတေ ဂန္ဓာဒယော စတုသမုဋ္ဌာနိကာဝ ။ တေသံ ဝိဘာဂေါ အဘိဓမ္မေ (ဓ. သ. ၆၂၂-၆၂၄) ဝိတ္ထာရိတောယေဝ။

တမေဝတ္ထံ ဝိတ္ထာရဝသေန ဒဿေန္တော **''အတ္တရဏာ ပာဝုရဏာ''** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ အတ္ထရိတွာ နိပဇ္ဇိယန္တီတိ **အတ္ထရဏာ** ။ သရီရံ ဝေဌေတွာ ပာရုပီယန္တီတိ **ပာဝုရဏာ**။ အန္တောဇာတာဒယော စတ္တာရော ဒာသီ စ အဒသော စ **အဒါသိအဒါသာ။ ခေတ္တံ** နာမ ယသ္မိံ ပုဗ္ဗဏ္ဏံ ရုဟတိ။ **ဝတ္ထု** နာမ ယသ္မိံ အပရဏ္ဏံ ရုဟတိ။ ယတ္ထ တ ဥဘယမ္ပိ ရုဟတိ, တံ ခေတ္တံ။ တဒတ္ထာယ ကတဘူမိဘာဂေါ ဝတ္ထု။ ခေတ္တဝတ္ထုသီသေန စေတ္ထ တပီတဋ္ဌာကာဒီနိပိ သင်္ဂဟိတာနိ။ **ဟိရညန္တိ** ကဟာပဏော။ **သုဝဏ္ဏန္တိ** ဇာတရူပံ။ တေသံ ဂဟဏေန လောဟမာသကော ဇတုမာသကော အာရုမာသကောတိ သဗ္ဗေပိ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တိ။ **ကမနိဂမရာဇဓာနိယောတိ** ကေကုဋိကာဒိ **ကမော**။ အာပဏယုတ္တော **နိဂမော**။ ယေသ္သု ရညော အာဏာပဝတ္တိဋ္ဌာနံ **ရာဇဓာနီ။ ရဋ္ဌ** န္တိ ဇနပဒေကဒေသံ။ **ဇနပဒေါတိ** ကာသိကောသလာဒိဇနပဒေါ။ **ကောသောတိ** စတုဗ္ဗိဓော ကောသော – ဟတ္ထီ အဿော ရထော ပတ္တိ။ **ကောဋ္ဌာကရ** န္တိ တိဝိဓံ ကောဋ္ဌာကရံ – ဓနကောဋ္ဌာကရံ ဓညကောဋ္ဌာကရံ ဝတ္ထကောဋ္ဌာကရံ။ **ယံ ကိဉ္စီ** တိ အနဝသေသပရိယာဒာနဝစနံ။ **ရဇနီယန္တိ** ရဇ္ဇနီ တံ ယုတ္တဋ္ဌေန။

ဣတော ပရံ တိကဝသေန ဒဿေတုံ အတီတတ္တိကအဇ္ဈတ္တတ္တိကဟီနတ္တိကပြိတ္တာသတ္တိကသံယောဂတွာ တိကကာမာဝစရတ္တိကဝသေန ဆတ္တိကေ အာဟ။ တတ္ထ အတီတတ္တိကေ တာဝ အတ္တနော သဘာဝံ ဥပ္ပာဒါဒိက္ခဏံ တ ပတွာ အတိက္ကန္တာတိ **အတီတာ**။ တဒုဘယမ္ပိ န အာဂတာတိ **အနာဂတာ**။ တံ တံ ကာရဏံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပန္နာတိ **ပစ္စုပ္ပန္နာ** ။ ဣဒံ ဘဝေန ပရိစ္ဆန္နံ။ ပဋိသန္ဓိတော ဟိ ပဋ္ဌာယ အတီတဘဝေသု နိဗ္ဗတ္တာ အနန္တရဘဝေ တ နိဗ္ဗတ္တာ ဟောန္တု ကပ္ပကောဋိသတသဟဿမတ္တကေ တ, သဗ္ဗေ အတီတာယေဝ နာမ။ စုတိတော ပဋ္ဌာယ အနာဂတဘဝေသု နိဗ္ဗတ္တနကာ ကာမာ အနန္တရဘဝေ တ နိဗ္ဗတ္တန္တု ကပ္ပကောဋိသတသဟဿမတ္တကေ တ, သဗ္ဗေ အနာဂတာယေဝ နာမ။ စုတိပဋိသန္ဓိအန္တရေ ပဝတ္တာ ကာမာ ပစ္စုပ္ပန္နာ နာမ။

အဇ္ဈတ္တတ္တိကေ ''ဧဝံ ပဝတ္တမာနာ မယံ အတ္တာတိ ဂဟဏံ ဂမိဿာမာ''တိ ဣမိနာ ဝိယ အဓိပ္ပာယေန အတ္တာနံ အဓိကာရံ ကတွာ ပဝတ္တာ အတ္တနော သန္တာနေ ပဝတ္တာ ပာဋိပုဂ္ဂလိကာ ကာမာ **အဇ္ဈတ္တာ ကာမာ** နာမ။ တတော ဗဟိဘူတာ ပန ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓာ တ အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓာ တ **ဗဟိဒ္ဓာ** နာမ။ တတိယပဒံ တဒုဘယဝသေန ဝုတ္တံ။

ဟီနတ္တိကေ **ဟီနာ**တိ လာမကာ။ **မဇ္ဈိမာ** တိ ဟီနပဏီတာနံ မဇ္ဈေ ဘဝတိ မဇ္ဈိမာ။ အဝသေသာ ဥတ္တမဋ္ဌေန **ပဏီတာ**။ အပိ စ ဥပဟအယုပဟအယ ဟီနမဇ္ဈိမပဏီတတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ နေရယိကာနညှိ ကာမာ ကောဋ္ဌိပ္ပတ္တာ ဟီနာ နာမ။ တေ ဥပဟအယ တိရစ္ဆာနေသု နာဂသုပဏ္ဏာနံ ကာမာ ပဏီတာ နာမ။ သေသတိရစ္ဆာနဂတာနံ ကာမာ မဇ္ဈိမာ နာမ။ တေသမ္ပိ ကာမာ ဟီနာ။ တေ ဥပဟအယ မပေဟသကဥ္စပေတာနံ ကာမာ ပဏီတာ နာမ။ အဝသေသာနံ ကာမာ မဇ္ဈိမာ နာမ။ တေသမ္ပိ ဟီနာ။ တေ ဥပဟအယ ဇာနပဒာနံ ကာမာ ပဏီတာ နာမ။ ပစ္စန္တတာသီနံ ကာမာ မဇ္ဈိမာ နာမ။ တေသမ္ပိ ဟီနာ။ တေ ဥပဟအယ ကမဘောဇကာနံ ကာမာ ပဏီတာ နာမ။ တေသံ ပရိစာရိကာနံ ကာမာ မဇ္ဈိမာ နာမ။ တေသမ္ပိ ဟီနာ။ တေ ဥပဟအယ ဇနပဒသာမိကာနံ ကာမာ ပဏီတာ နာမ။ တေသံ ပရိစာရိကာနံ ကာမာ မဇ္ဈိမာ နာမ။ တေသမ္ပိ ဟီနာ။ တေ ဥပဟအယ ပဒေသရာဇူနံ ကာမာ ပဏီတာ နာမ။ တေသံ အမစ္စာနံ ကာမာ မဇ္ဈိမာ နာမ။ တေသမ္ပိ ဟီနာ။ တေ ဥပဟအယ စက္ကဝတ္တိရညော ကာမာ ပဏီတာ နာမ။ တဿ အမစ္စာနံ ကာမာ မဇ္ဈိမာ နာမ။ တဿပိ ဟီနာ။ တေ ဥပဟအယ ဘုမ္မဒေဝတနံ ကာမာ ပဏီတာ နာမ။ တေသံ ပရိစာရိကာနံ ဒေဝတနံ ကာမာ မဇ္ဈိမာ နာမ။ တေသမ္ပိ ဟီနာ။ တေ ဥပဟအယ စာတုမဟာရာဇိကာနံ ဒေဝတနံ ကာမာ ပဏီတာတိအာဒိနာ နယေန ယာဝ အကနိဋ္ဌဒေဝတနံ ကာမာ မတ္ထကပ္ပတ္တာ ပဏီတာ နာမ။ ဧဝံ ဥပဟအယုပဟအယ ဟီနမဇ္ဈိမပဏီတတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဩကာသတ္တိကေ **အာပာယိကာ ကာမာ**တိ အဝမိုသင္ဂာတေသု အပဂတအယေသု စတူသု အပာယေသု နိဗ္ဗတ္တကာမာ **အာပာယိကာ**။ မနုဿေသု နိဗ္ဗတ္တကာမာ **မာနုသိကာ**။ ဒေဝေသု နိဗ္ဗတ္တကာမာ **ဒိဗ္ဗာ** ။

သံယောဂတ္တိကေ ပစ္စုပဋ္ဌိတာနံ ကာမာနံ ပရိဘုဥ္ဇနတော ဌပေတ္တ နေရယိကေ သေသအပာယသတ္တာနံ မနုဿာနံ စာတုမဟာရာဇိကေ ဒေဝေ ဥပဟအယ ယာဝ တုသိတကာယိကာနဥ္စ ဒေဝတနံ ကာမာ **ပစ္စုပဋ္ဌိတာ ကာမာ** နာမ။ ပကတိပဋိယတ္တာရမ္မဏတော အတိရေကေန ရမိတုကာမတာကာလေ ယထာရုစိတံ အာရမ္မဏံ နိမ္မိနိတ္တ နိမ္မိနိတ္တ ရမန္တီတိ နိမ္မာနရတီနံ ဒေဝတနံ ကာမာ **နိမ္မိတာ ကာမာ** နာမ။ အတ္တနော အဇ္ဈာသယံ ဉတ္တ ပရေဟိ နိမ္မိတေ အာရမ္မဏေ သေဝန္တီတိ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီနံ ကာမာ **ပရနိမ္မိတာ ကာမာ** နာမ။ **ပရိဂ္ဂဟိတာ** တိ ''မယှံ တေ''န္တိ ဂဟိတာ ကာမာ။ **အပရိဂ္ဂဟိတာ** တိ တထာ အပရိဂ္ဂဟိတာ ဥတ္တရကုရုကာနံ ကာမာ။ **မမာယိတာ**တိ တဏှာဝသေန ''မမ တေ''န္တိ ဂဟိတာ။ **အမမာယိတာ**တိ ဝုတ္တပဋိပက္ခာ။

သဗ္ဗေပိ ကာမာဝစရာ ဓမ္မာ တိ ''ဟေဋ္ဌတော အဝီစိနိရယံ ပရိယန္တံ ကရိတ္တ''တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၁၂၈၇) နယေန ဝုတ္တေသု ကာမာဝစရဓမ္မေသု ပရိယာပန္နာ။ တတ္ထာယံ ဝစနတ္ထော – ဥဒ္ဒာနတော ဒွေ ဝ ကာမာ, ဝတ္ထုကာမော စ ကိလေသကာမော စာတိ။ တတ္ထ ကိလေသကာမော အတ္ထတော ဆန္ဒရာဂေါ။ ဝတ္ထုကာမော တေဘူမကံ ဝဋ္ဋံ။ ကိလေသကာမော စေတ္ထ ကာမေတီတိ ကာမော။ ဣတရော ကာမီယတီတိ။ ယသ္မိံ ပန ပဒေသေ ဒုဝိဓောပေသော ကာမော ပဝတ္တိဝသေန အဝစရတိ, သော စတုန္နံ အပာယာနံ မနုဿာနံ ဆန္နဉ္စ ဒေဝလောကာနံ ဝသေန ဧကာဒသဝိဓော ပဒေသော ကာမော ဧတ္ထ အဝစရတီတိ ကာမာဝစရော။ တတ္ထ ပရိယာပန္နဓမ္မေ သန္ဓာယ ''သဗ္ဗေပိ ကာမာဝစရာ ဓမ္မာ''တိ ဝုတ္တံ။ အတ္တနော သဘာဝံ ဓာရေန္တီတိ ဓမ္မာ။ **ရူပာဝစရာ ဓမ္မာ** တိ ''ဟေဋ္ဌတော ဗြဟ္မလောကံ ပရိယန္တံ ကရိတ္တ ဥပရိတော အကနိဋ္ဌေ ဒေဝေ အန္တောကရိတ္တ''တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၁၂၈၉) နယေန ဝုတ္တာနံ ရူပာဝစရဓမ္မာနံ ဝသေန သဗ္ဗေပိ ဓမ္မာ ရူပာဝစရာ။ **အရူပာဝစရာ ဓမ္မာ** တိ ''ဟေဋ္ဌတော အာကာသာနဉ္စာယတနူပဂေ ဒေဝေ ပရိယန္တံ ကရိတ္တ ဥပရိတော နေဝသညာနာသညာယတနူပဂေ ဒေဝေ အန္တောကရိတ္တ''တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၁၂၉၁) နယေန ဝုတ္တာ သဗ္ဗေပိ အရူပာဝစရာ ဓမ္မာ ။ တတ္ထ ရူပေ အဝစရန္တီတိ ရူပာဝစရာ။ အရူပေ အဝစရန္တီတိ အရူပာဝစရာ။ **တဏှာဝတ္ထုကာ**တိ ပတိဋ္ဌဋ္ဌေန ကာရဏဋ္ဌေန စ တဏှာယ ဝတ္ထုဘူတာ။ **တဏှာရမ္မဏာ** တိ တဏှာပဝတ္တိဝသေန တဏှာယ အာရမ္မဏဘူတာ။ **ကာမနီယဋ္ဌေနာ** တိ ပစ္စာသီသိတဗ္ဗဋ္ဌေန။ **ရဇနီယဋ္ဌေနာ** တိ ရဋ္ဋေတုံ ယုတ္တဋ္ဌေန။ **မဒနီယဋ္ဌေနာ** တိ ကုလမအာဒိမဒံ ဥပ္ပာဒနီယဋ္ဌေန။

တတ္ထ ''ကတမေ ဝတ္ထုကာမာ? မနာပိကာ ရူပာ''တိအာဒိံ ကတ္တ ''ယံ ကိဥ္စိ ရဇနီယံ ဝတ္ထု''တိ ပရိယောသာနံ သဝိညာဏကအဝိညာဏကဝသေန ဝုတ္တံ။ အဝသေသံ ဧကေစတုက္ကာဒိကဆတ္တိကန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဧဝံ ဝတ္ထုကာမံ ဒဿေတ္တ ကိလေသကာမံ ဒဿေတုံ **''ကတမေ ကိလေသကာမာ''**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဆန္ဒော**တိ ဒုဗ္ဗလရာဂေါ။ **ရာဂေါ**တိ တတော ဗလဝတရော ။ ဥပရိ တယောပိ ရာဂ ဣမေဟိ ဗလဝတရာ။ **ကာမေသူ**တိ ပဉ္စသု

ကာမဂုဏေသု။ **ကာမစ္ဆန္ဒော** တိ ကာမသင်္ခာတော ဆန္ဒော, န ကတ္တုကမျတာဆန္ဒော, န ဓမ္မစ္ဆန္ဒော။ ကာမနဝသေန ရဇ္ဇနဝသေန စ ကာမောယေဝ ရာဂေ **ကာမရာဂေ**။ ကာမနဝသေန နန္ဒနဝသေန စ ကာမောယေဝ နန္ဒီ **ကာမနန္ဒီ** ။ ဧဝံ သဗ္ဗတ္ထ ကာမတ္ထံ ဝိဒိတွာ တဏှာယနဋ္ဌေန **ကာမတဏှာ**။ သိနေဟနဋ္ဌေန **ကာမသ္နေဟော** ။ ပရိဍယှနဋ္ဌေန **ကာမပရိဠာဟော**။ မုစ္ဆနဋ္ဌေန **ကာမမုစ္ဆာ** ။ ဂိလိတွာ ပရိနိဋ္ဌာပနဋ္ဌေန **ကာမဇ္ဈောသာနံ** ။ ဝဋ္ဋသ္မိံ ဩဃေဟိ ဩသီဒာပေတီတိ **ကာမောဃော**။ ဝဋ္ဋသ္မိံ ယောဇေတီတိ **ကာမယောဂေ**။ ဒဠှဂ္ဂဟဏဝသေန တဏှာဒိဋ္ဌိဂ္ဂဟဏံ **ဥပါဒါနံ**။ စိတ္တံ နီဝရတိ ပရိယောနန္ဓတီတိ **နီဝရဏံ**။

အဒ္ဒသ န္တိ အဒ္ဒက္ခိံ။ **ကာမာ**တိ အာလပနံ။ **တေ**တိ တဝ။ **မူလ**န္တိ ပတိဋ္ဌံ။ **သင်္ကပ္ပာ** တိ ပရိကပ္ပေန။ **န တံ သင်္ကပ္ပယိဿာမီ**တိ တံ ပရိကပ္ပနံ န ကရိဿာမိ။ **န ဟောဟိသီ**တိ န ဘဝိဿသိ။

ဣစ္ဆမာနဿာ တိ ပစ္စာသီသန္တဿ။ **သာဒိယမာနဿာ** တိ အဿာဒိယမာနဿ။ **ပတ္ထယမာနဿာ** တိ ပတ္ထနံ ဥပ္ပာဒေန္တဿ။ **ပိဟယမာနဿာ** တိ ဟပုဏိတုံ ဣစ္ဆံ ဥပ္ပာဒေန္တဿ။ **အဘိဇပ္ပမာနဿာ** တိ တဏှာဝသေန တိတ္တိံ ဥပ္ပာဒေန္တဿ။ အထ ဝါ အဘိဝဒန္တဿ။

ခတ္တိယဿ ဝါ တိအာဒိ စတုဇ္ဇာတိဝသေန ဝုတ္တံ။ **ဂဟဋ္ဌဿ ဝါ ပဗ္ဗဇိတဿ ဝါ** တိ လိင်္ဂဝသေန ဝုတ္တံ။ **ဒေဝဿ ဝါ မနုဿဿ ဝါ** တိ ဥပပတ္တိဝသေန ဝုတ္တံ။ **ဣဇ္ဈတီ** တိ နိပ္ဖဇ္ဇတိ။ **သမိဇ္ဈတီ** တိ သမ္မာ နိပ္ဖဇ္ဇတိ။ **ဣဇ္ဈတိ** ဝိသေသရူပပဋိလာဘဝသေန။ **လဘတိ** ဒဿနီယရူပပဋိလာဘဝသေန။ **ပဋိလဘတိ** ပသာဒနီယရူပပဋိလာဘဝသေန။ **အဓိဂစ္ဆတိ** သဏ္ဌာနရူပပဋိလာဘဝသေန။ **ဝိန္ဒတိ** ဆဝိပ္ပသာဒရူပပဋိလာဘဝသေန။ အထ ဝါ ပုညမဟတ္တေန **ဣဇ္ဈတိ** ။ ဇာတိမဟတ္တေန **လဘတိ**။ ဣဿရိယမဟတ္တေန **ပဋိလဘတိ**။ သုခမဟတ္တေန **အဓိဂစ္ဆတိ** ။ သမ္ပတ္တိမဟတ္တေန **ဝိန္ဒတီ** တိ။

ဂေဓံသဝစနန္တိ ဂေဓေကာဋ္ဌာသဝစနံ။ "ဂေဓံသံ ဗီဝရံ ကတွာ (ဟရာ. ၃၄၉, ၃၆၇), ဂေဓံသဗ္ဗာကရဏီယော ပဉ္စ ဟော"တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၃.၃၁၂; အ. နိ. ၄.၄၂) ဝိယ အနေကံသဂဟဏပဋိက္ခေပေ။ **နိဿံသယဝစန** န္တိ သံသယဝိရဟိတဝစနံ, သန္ဒေဟပဋိက္ခေပဝစနန္တိ အတ္ထော။ **နိက္ကင်္ခာဝစန** န္တိ "ကထမိဒံ ကထမိဒ"န္တိ ကင်္ခာပဋိက္ခေပဝစနံ။ **အဒွေဇ္ဈဝစန** န္တိ ဒွိဓာဘာဝံ ဒွေဇ္ဈံ, တံအဘာဝေန အဒွေဇ္ဈဝစနံ။ ဒွိဓာဘာဝဝိရဟိတံ "အဒွေဇ္ဈဝစနာ ဗုဒ္ဓာ"တိ အာဒီသု ဝိယ ဝိမတိပဋိက္ခေပေ။ **အဒွေဠှကဝစန**န္တိ ဒွိဟဒယာဘာဝေန အဒွေဠှကံ။ "ဣတိဟာသ, ဣတိဟာသာ"တိ ဒွေဠှကပဋိက္ခေပဝစနံ။ **နိယောဂဝစန**န္တိ ဧကသ္မိံ အတ္ထေ ဒွေ န ယုဇ္ဇန္တီတိ နိယောဂဝစနံ ဒွိဓာပထပဋိက္ခေပေ။ အညတ္ထ ပန "နိယောက အနာဂတာရမ္မဏာ နတ္ထီ"တိ အာဂတံ။ **အပဏ္ဏကဝစန** န္တိ ပလာသရဟိတံ သာရဝစနံ အဝိရဒ္ဓကာရဏံ "အပဏ္ဏကံ ဌာနမေကေ"တိအာဒီသု (ဇာ. ၁.၁.၁) ဝိယ, အပဏ္ဏကမဏိ ဝိယ သပ္ပတိဋ္ဌဝစနံ။ **အဝတ္ထာပနဝစနမေတ** န္တိ ဧတံ ဝစနံ ဩတရိတွာ ပတိဋ္ဌိတံ သန္တိဋ္ဌာပနံ ဌပနံ။

ယာနိ ဣမသ္မိံ မဟာနိဒ္ဒေသေ ဝိဘတ္တိံ အာရောပိတာနိ ပဒါနိ, တာနိ ဝိဘတ္တိံ ဂစ္ဆန္တာနိ တီဟိ ကာရဏေဟိ ဝိဘတ္တိံ ဂစ္ဆန္တိ, နာနာ ဟောန္တာနိ စတူဟိ ကာရဏေဟိ နာနာ ဘဝန္တိ။ အပရဒီပနာ ပနေတ္ထ ဒွေ ဌာနာနိ ဂစ္ဆန္တိ။ ကထံ? တာနိ ဟိ ဗျဉ္ဇနဝသေန ဥပသဂ္ဂဝသေန အတ္ထဝသေန ဝါတိ ဣမေဟိ တီဟိ ကာရဏေဟိ ဝိဘတ္တိံ ဂစ္ဆန္တိ။ တတ္ထ "ကောဓော ကုဇ္ဈနာ ကုဇ္ဈိတတ္တံ, ဒောသော ဒုဿနာ ဒုဿိတတ္တ"န္တိ (ဓ. သ. ၁၀၆၆) ဧဝံ ဗျဉ္ဇနဝသေန ဝိဘတ္တိဂမနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တတ္ထ ဟိ ကောဓ ကောဓော ဗျဉ္ဇနဝသေန ဧဝံ ဝိဘတ္တိံ လဘတိ။ "ဣဇ္ဈတိ သမိဇ္ဈတိ လဘတိ ပဋိလဘတိ ဂစ္ဆတိ အဓိဂစ္ဆတီ"တိ ဧဝံ ပန ဥပသဂ္ဂဝသေန ဝိဘတ္တိဂမနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ "ပဏ္ဍိစ္စံ ကောသလ္လံ နေပုညံ ဝေဘဗျာ စိန္တာ ဥပပရိက္ခာ"တိ (ဓ. သ. ၁၆) ဧဝံ အတ္ထဝသေန ဝိဘတ္တိဂမနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တေသု ပီတိပဒနိဒ္ဒေသေ တာဝ ဣမာ တိဿော ဝိဘတ္တိယော လဗ္ဘန္တိ။ **ပီတိ ဟမောဇ္ဇ** န္တိ ဟိ ဗျဉ္ဇနဝသေန ဝိဘတ္တိဂမနံ ဟောတိ။ **အာမောဒနာ ပမောဒနာ ပဟာသော**တိ ဥပသဂ္ဂဝသေန။ **ဝိတ္တိ တုဋ္ဌိ ဩဒဂျံ အတ္တမနတာ**တိ အတ္ထဝသေန။ ဣမိနာ နယေန သဗ္ဗပဒနိဒ္ဒေသေသု ဝိဘတ္တိဂမနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

နာနာ ဟောန္တာနိပိ နာမနာနတ္တေန လက္ခဏနာနတ္တေန ကိစ္စနာနတ္တေန ပဋိက္ခေပနာနတ္တေနာတိ ဣမေဟိ စတူဟိ ကာရဏေဟိ နာနာ ဟောန္တိ။ တတ္ထ "ကတမော တသ္မိံ သမယေ ဗျာပာဒော ဟောတိ? ယော တသ္မိံ သမယေ

အေသော ဒုဿနာ''တိ ဧတ္ထ ဖုဿဟာအေတိ တ အေသောတိ တ ဒွေဝပိ ဧတေ ကောဓာ ဝေ, နာမေန ပန နာနတ္တံ ဂ တာတိ ဧဝံ နာမနာနတ္တေန နာနတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ရာသဋ္ဌေန စ ပဉ္စပိ ခန္ဓာ ကောဝ ခန္ဓော ဟောတိ။ ဧတ္ထ ပန ရူပံ ရုပ္ပနလက္ခဏံ, ဝေဒနာ ဝေဒယိတလက္ခဏာ, သညာ သဉ္ဇာနနလက္ခဏာ, စေတနာ စေတယိတလက္ခဏာ, ဝိညာဏံ ဝိဇာနနလက္ခဏန္တိ ဣမိနာ လက္ခဏနာနတ္တေန ပ ဉ္စက္ခန္ဓာ ဟောန္တိ။ ဧဝံ လက္ခဏနာနတ္တေန နာနတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

''စတ္တာရော သမ္မပ္ပဓာနာ – ဣဓ ဘိက္ခု အနုပ္ပန္နာနံ ဟပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ အနုပ္ပာအာယ။ပေ.။ စိတ္တံ ပဂ္ဂဏှာဟာတိ ပဒဟတီ''တိ (ဝိဘ. ၃၉၀; ဒီ. နိ. ၂.၄၀၂) ကေမေဝ ဝီရိယံ ကိစ္စနာနတ္တေန စတူသု ဌာနေသု အာဂတံ။ ဧဝံ ကိစ္စနာနတ္တေန နာနတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

''စတ္တာရော အသဒ္ဓမ္မာ ကောဓဂရုတာ, န သဒ္ဓမ္မဂရုတာ, မက္ခဂရုတာ, န သဒ္ဓမ္မဂရုတာ, လာဘဂရုတာ, န သဒ္ဓမ္မဂရုတာ, သက္ကာရဂရုတာ, န သဒ္ဓမ္မဂရုတာ''တိ ဧဝမာဒီသု (အ. နိ. ၄.၄၄) ပန ပဋိက္ခေပနာနတ္တေန နာနတ္တံ ဝေဒိ တဗ္ဗံ။

ဣမာနိ ပန စတ္တာရိ နာနတ္တာနိ န ပီတိယာယေဝ လဗ္ဘန္တိ, သဗ္ဗေသုပိ ယထာလာဘဝသေန လဗ္ဘန္တိ။ ပီတိ ယာ ဟိ ပီတီတိ နာမံ, စိတ္တဿ စိတ္တန္တိ နာမံ။ ပီတိ စ ဖရဏလက္ခဏာ, ဝေဒနာ ဝေဒယိတလက္ခဏာ, သညာ သဉ္ဇာနန လက္ခဏာ, စေတနာ စေတယိတလက္ခဏာ, ဝိညာဏံ ဝိဇာနနလက္ခဏံ။

တထာ ပီတိ ဖရဏကိစ္စာ, ဝေဒနာ အနုဘဝနကိစ္စာ, သညာ သဉ္ဇာနနကိစ္စာ, စေတနာ စေတယိတကိစ္စာ, ဝိညာဏံ ဝိဇာနနကိစ္စန္တိ ဧဝံ ကိစ္စနာနတ္တေန နာနတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ပဋိက္ခေပနာနတ္တံ ပီတိပဒေ နတ္ထိ။

အလောဘာဒိနိဒ္ဒေသေ ပန ''အလောဘော အလုဗ္ဘနာ အလုဗ္ဘိတတ္တ''န္တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၃၅) နယေန လဗ္ဘ တီတိ ဧဝံ ပဋိက္ခေပနာနတ္တေန နာနတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဧဝံ သဗ္ဗပဒနိဒ္ဒေသေသု လဗ္ဘမာနဝသေန စတုဗ္ဗိဓမ္ပိ နာနတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အပရဒီပနာ ပန ပဒတ္ထုတိ တ ဟောတိ ဒဠှီကမ္မံ တတိ ဧဝံ ဒွေဝ ဌာနာနိ ဂစ္ဆတိ။ ယဋ္ဌိကောဋိယာ ဥပ္ပီဠေန္တေန ဝိယ ဟိ သကိမေဝ ''ပီတီ''တိ ဝုတ္တေ ဧတံ ပဒံ ဖုလ္လိတမဏ္ဍိတဝိဘူသိတံ နာမ န ဟောတိ, ပုနပ္ပုနံ ဗျဉ္ဇနဝသေန ဥပသဂ္ဂဝသေန အတ္ထဝသေန ''ပီတိ ပါမောဇ္ဇံ အာမောဒနာ ပမောဒနာ ဟာသော ပဟာသော ဝိတ္တီ''တိ (ဓ. သ. ၉) ဝု တ္တေ ဖုလ္လိတမဏ္ဍိတဝိဘူသိတံ နာမ ဟောတိ။ ယထာ ဟိ ဒဟရကုမာရံ နှာပေတွာ မနောရမံ ဝတ္ထံ ပရိဒဟာပေတွာ တ ပုပ္ဖာနိ ပိဠန္ဓာပေတွာ အက္ခီနိ အဉ္ဇေတွာ အထဿ နလာဋေ ကေမေဝ မနောသိလာဗိန္ဒုံ ကရေယျုံ, န တဿ ဧတ္တာဝတာ စိတ္တတိလကော နာမ ဟောတိ, နာနာဝဏ္ဏေဟိ ပန ပရိတရေတွာ ဗိန္ဒူသု ကတေသု စိတ္တတိလကော နာမ ဟောတိ။ ဧဝံ သမ္ပဒမိဒံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အယံ ပဒတ္ထုတိ နာမ။

ဗျဉ္ဇနဝသေန ပန ဥပသဂ္ဂဝသေန အတ္ထဝသေန စ ပုနပ္ပုနံ ဘဏနမေဝ ဒဠှီကမ္မံ နာမ။ ယထာ ဟိ ''အာဝုသော''တိ တ ''ဘန္တေ''တိ တ ''ယက္ခော''တိ တ ''သပ္ပော''တိ တ ဝုတ္တေ ဒဠှီကမ္မံ နာမ န ဟောတိ, ''အာဝုသော အာဝုသော, ဘန္တေ ဘန္တေ, ယက္ခော ယက္ခော, သပ္ပော သပ္ပော''တိ ဝုတ္တေ ပန ဒဠှီကမ္မံ နာမ ဟောတိ, ဧဝမေဝ သကိံဒေဝ ယဋ္ဌိကောဋိယာ ဥပ္ပီဠေန္တေန ဝိယ ''ပီတီ''တိ ဝုတ္တမတ္တေ ဒဠှီကမ္မံ နာမ န ဟော တိ, ပုနပ္ပုနံ ဗျဉ္ဇနဝသေန ဥပသဂ္ဂဝသေန အတ္ထဝသေန ''ပီတိ ပါမောဇ္ဇံ အာမောဒနာ ပမောဒနာ ဟာသော ပဟာ သော ဝိတ္တီ''တိ ဝုတ္တေယေဝ ဒဠှီကမ္မံ နာမ ဟောတီတိ ဧဝံ အပရဒီပနာ ဒွေဝ ဌာနာနိ ဂစ္ဆတိ။ ဧတိဿာပိ ဝသေန လဗ္ဘမာနကပဒနိဒ္ဒေသေသု သဗ္ဗတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

တတ္ထ ပီနယတီတိ **ပီတိ**။ သာ သမ္ပိယာယနလက္ခဏာ, ကာယစိတ္တပီဏနရသာ ဖရဏရသာ တ, ဩဒဂ္ယပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ **ယာ ပဉ္စကာမဂုဏပဋိသညုတ္တာ** တိ ယာ ရူပာဒိပဉ္စကာမကောဋ္ဌာသပဋိသံယုတ္တာ ပီတိ, သာ ပီနယတီတိ **ပီတိ,** ဣဒံ သဘာဝပဒံ။ ပမုဒိတဿ ဘာဝေါ **ပါမောဇ္ဇံ** ။ အာမောဒနာကာရော **အာမောဒနာ**။ ပမောဒနာကာရော **ပမောဒနာ**။ ယထာ

တ ဘေသဇ္ဇာနံ တ တေလာနံ တ ဥဏှောဟာဒကသီတောဒကာနံ တ ကေတော ကရဏံ ''မောဒနာ''တိ ဝုစ္စတိ, ဝေမယမ္ပိ ပီတိဓမ္မာနံ ကေတော ကရဏေန မောဒနာ။ ဥပသဂ္ဂဝသေန ပန မဏ္ဍေတွာ ''အာမောဒနာ ပမောဒနာ''တိ ဝုတ္တာ။

ဟာသေတီတိ **ဟာသော**။ ပဟာသေတီတိ **ပဟာသော,** ဟဋ္ဌပဟဋ္ဌာကာရာနမေတံ အဓိဝစနံ။ **ဝိတ္တီ** တိ ဝိတ္တံ, ဓန ဿေတံ နာမံ။ အယံ ပန သောမနဿပစ္စယတ္တာ ဝိတ္တိသရိက္ခတာယ ဝိတ္တိ။ ယထာ ဟိ ဓနိနော ဓနံ ပဋိစ္စ သောမ နဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဇဝံ ပီတိမတောပိ ပီတိံ ပဋိစ္စ သောမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တသ္မာ ''ဝိတ္တိ''တိ ဝုတ္တာ။ **တုဋ္ဌိ** တိ သဘာဝသဏ္ဌိတာယ ပီတိယာ ဇတံ နာမံ။ ပီတိမာ ပန ပုဂ္ဂလော ကာယစိတ္တာနံ ဥဂ္ဂတတ္တာ အဗ္ဘုဂ္ဂတတ္တာ ''ဥဒဂ္ဂ ကော''တိ ဝုစ္စတိ, ဥဒဂ္ဂဿ ဘာဝေါ **ဩဒဂျံ** ။

အတ္တနော မနတာ **အတ္တမနတာ**။ အနဘိရဒ္ဓဿ ဟိ မနော ဒုက္ခပဒဋ္ဌာနတ္တာ န အတ္တနော မနော နာမ ဟောတိ, အဘိရဒ္ဓဿ သုခပဒဋ္ဌာနတ္တာ အတ္တနော မနော နာမ ဟောတိ, ဣတိ အတ္တနော မနတာ အတ္တမနတာ, သကမနတာ, သ ကမနဿ ဘာဝေါတိ အတ္ထော။ သာ ပန ယသ္မာ န အညဿ ကဿစိ အတ္တနော မနတာ, စိတ္တဿေဝ ပနေသာ ဘာဝေါ စေတသိကော ဓမ္မော, တသ္မာ ''အတ္တမနတာ စိတ္တဿာ''တိ ဝုတ္တာ။

စိတ္တဝိစိတ္တတာယ **စိတ္တံ** ။ အာရမ္မဏံ မိနမာနံ ဇာနာတီတိ **မနော။ မာနသ**န္တိ မနော ဧဝ, ''အန္တလိက္ခစရော ပါသော, ယွာယံ စရတိ မာနသော''တိ (မဟာဝ. ၃၃; သံ. နိ. ၁.၁၅၁) ဟိ ဧတ္ထ ပန သမ္ပယုတ္တကဓမ္မော ''မာန သော''တိ ဝုတ္တော။

''ကထဉှိ ဘဂဝါ တုယှံ, သာဝကော သာသနေ ရတော။
အပ္ပတ္တမာနသော သေက္ခော, ကာလံကယိရာ ဇနေ သုတာ''တိ။ (သံ. နိ. ၁.၁၅၉) –

ဧတ္ထ အရဟတ္တံ ''မာနသ''န္တိ ဝုတ္တံ။ ဣဓ ပန မနော ဧဝ မာနသံ, ဗျဉ္ဇနဝသေန ဟေတံ ပဒံ ဝမိုတံ။

ဟဒယန္တိ စိတ္တံ။ ''စိတ္တံ ဝါ တေ ခိပိဿာမိ, ဟဒယံ ဝါ တေ ဖာလေဿာမီ''တိ (သု. နိ. အာဠဝကသုတ္တံ; သံ. နိ. ၁.၂၃၇; ၂၄၆) ဧတ္ထ ဥရော ''ဟဒယ''န္တိ ဝုတ္တံ။ ''ဟဒယာ ဟဒယံ မညေ အညာယ တစ္ဆတီ''တိ (မ. နိ. ၁.၆၃) ဧတ္ထ စိတ္တံ။ ''ဝက္ကံ ဟဒယ''န္တိ (ခု. ပ. ၃.ဒွတ္တိံသာကာရော; ဒီ. နိ. ၂.၃၇၇; မ. နိ. ၁.၁၁၀) ဧတ္ထ ဟဒယဝတ္ထု။ ဣဓ ပန စိတ္တမေဝ အဗ္ဘန္တရဋ္ဌေန ''ဟဒယ''န္တိ ဝုတ္တံ။ တမေဝ ပရိသုဒ္ဓဋ္ဌေန **ပဏ္ဍရံ,** ဘဝင်္ဂံ သန္ဓာယေတံ ဝုတ္တံ။ ယထာဟ – ''ပဘဿရမိဒံ, ဘိက္ခဝေ, စိတ္တံ, တဉ္စ ခေါ အာဂန္တုကေဟိ ဥပက္ကိလေသေဟိ ဥပက္ကိလိဋ္ဌ''န္တိ (အ. နိ. ၁.၄၉)။ တတော နိက္ခန္တတ္တာ ပန အကုသလမ္ပိ ဂင်္ဂာယ နိက္ခန္တာ နဒီ ဂင်္ဂါ ဝိယ ဂေါဓာဝရိတော နိက္ခန္တာ ဂေါဓာဝရီ ဝိယ စ ''ပဏ္ဍရ''န္တွေဝ ဝုတ္တံ။

မနော မနာယတနန္တိ ဣဓ ပန မနောဂ္ဂဟဏံ မနဿေဝ အာယတနဘာဝဒီပနတ္ထံ။ တေနေတံ ဒီပေတိ ''နယိဒံ ဒေ ဝါယတနံ ဝိယ မနဿ အာယတနတ္တာ မနာယတနံ, အထ ခေါ မနော ဧဝ အာယတနံ မနာယတန''န္တိ။ တတ္ထ နိဝါသ ဋ္ဌာနဋ္ဌေန အာကရဋ္ဌေန သမောသရဏဋ္ဌာနဋ္ဌေန သဉ္ဇာတိဒေသဋ္ဌေန ကာရဏဋ္ဌေန စ **အာယတနံ** ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တထာ ဟိ လောကေ ''ဣဿရာယတနံ, တသုဒေဝါယတန''န္တိအာဒီသု နိဝါသဋ္ဌာနံ ''အာယတန''န္တိ ဝုစ္စတိ။ ''သုဝ ဏ္ဏာယတနံ, ရဇတာယတန''န္တိအာဒီသု အာကရော။ သာသနေ ပန ''မနောရမေ အာယတနေ, သေဝန္တိ နံ ဝိဟင်္ဂ မာ''တိအာဒီသု (အ. နိ. ၅.၃၈) သမောသရဏဋ္ဌာနံ။ ''ဒက္ခိဏာပထော ဂုန္နံ အာယတန''န္တိအာဒီသု သဉ္ဇာတိဒေသော။ ''တတြ တတြေဝ သက္ခိဘဗ္ဗတံ ပာပုဏာတိ သတိ သတိအာယတနေ''တိအာဒီသု (အ. နိ. ၃.၁၀၂; ၅.၂၃; မ. နိ. ၃.၁၅၈) ကာရဏံ။ ဣဓ ပန သဉ္ဇာတိဒေသဋ္ဌေန သမောသရဏဋ္ဌာနဋ္ဌေန ကာရဏဋ္ဌေနာတိ တိဓာပိ ဝဋ္ဋတိ။

ဖဿာဒယော ဟိ ဓမ္မာ ဧတ္ထ သဉ္ဇာယန္တီတိ သဉ္ဇာတိဒေသဋ္ဌေနပိ ဇတံ အာယတနံ။ ဗဟိဒ္ဓါ ရူပသဒ္ဒဂန္ဓ ရသဖောဋ္ဌဗ္ဗာ အာရမ္မဏဘာဝေနေတ္ထ ဩသရန္တီတိ သမောသရဏဋ္ဌာနဋ္ဌေနပိ အာယတနံ။ ဖဿာဒီနံ ပန သဟ ဇာတာဒိပစ္စယဋ္ဌေန ကာရဏတ္တာ ကာရဏဋ္ဌေနပိ အာယတနန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တဒေဝ မနနလက္ခဏေ ဣန္ဒဋ္ဌံ ကာ ရေတီတိ ဣန္ဒြိယံ, မနော ဧဝ ဣန္ဒြိယံ **မနိန္ဒြိယံ** ။

ဝိဇာနာတီတိ **ဝိညာဏံ**။ ဝိညာဏမေဝ ခန္ဓော **ဝိညာဏက္ခန္ဓော**။ တဿ ရာသိအာဒိဝသေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ''မဟာဥဒကက္ခန္ဓောတွေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတီ''တိ (အ. နိ. ၄.၅၁) ဧတ္ထ ဟိ ရာသဋ္ဌေန ခန္ဓော ဝုတ္တော။ ''သီလက္ခန္ဓော သမာဓိက္ခန္ဓော''တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၃.၅၅၅) ဂုဏဋ္ဌေန။ ''အဒ္ဒသာ ခော ဘဂဝါ မဟန္တံ ဒါရုက္ခန္ဓ''န္တိ (သံ. နိ. ၄.၂၄၁-၂၄၂) ဧတ္ထ ပဏ္ဏတ္တိမတ္တဋ္ဌေန။ ဣဓ ပန ရုဠှိတော ခန္ဓော ဝုတ္တော။ ရာသဋ္ဌေန ဟိ ဝိညာဏက္ခန္ဓဿ ဧကဒေသော ဧကံ ဝိညာဏံ။ တသ္မာ ယထာ ရုက္ခဿ ဧကဒေသံ ဆိန္ဒန္တော ''ရုက္ခံ ဆိန္ဒတီ''တိ ဝုစ္စတိ, ဧဝမေဝ ဝိညာဏက္ခန္ဓဿ ဧကဒေသဘူတံ ဧကမ္ပိ ဝိညာဏံ ရုဠှိတော ''ဝိညာဏက္ခန္ဓော''တိ ဝုတ္တံ။

တဇ္ဇာ မနောဝိညာဏဓာတု တိ တေသံ ဖဿာဒီနံ ဓမ္မာနံ အနုစ္ဆဝိကာ မနောဝိညာဏဓာတု။ ဣမသ္မိဉ္ဟိ ပဒေ ဧကမေဝ စိတ္တံ မိနနဋ္ဌေန **မနော,** ဝိဇာနနဋ္ဌေန **ဝိညာဏံ,** သဘာဝဋ္ဌေန နိဿတ္တဋ္ဌေန ဝါ **ဓာတူ**တိ တီဟိ နာမေဟိ ဝုတ္တံ။ **သဟဂတော**တိ အဝိဇဟိတော။ **သဟဇာတော**တိ သဒ္ဓိံ နိဂ္ဂတော။ **သံသဋ္ဌော** တိ သံသဂ္ဂေ ဟုတွာ ဌိတော။ **သမ္ပယုတ္တော** တိ သမံ ပကာရေဟိ ယုတ္တော။ ကတမေဟိ ပကာရေဟီတိ? ဧကုပ္ပာဒါဒီဟိ။ နတ္ထိ ကေစိ ဓမ္မာ ကေဟိစိ ဓမ္မေဟိ သမ္ပယုတ္တာတိ? အာမန္တာ။ ဣတိ ဟိ ဣမဿ ပဉှဿ ပဋိက္ခေပေ ''နနု အတ္ထိ ကေစိ ဓမ္မာ ကေဟိစိ ဓမ္မေဟိ သဟဂတာ သဟဇာတာ သံသဋ္ဌာ ဧကုပ္ပာဒါ ဧကနိရောဓာ ဧကဝတ္ထုကာ ဧကာရမ္မဏာ''တိ (ကထာ. ၄၇၃) ဧဝံ ဧကုပ္ပာဒတာဒီနံ ဝသေန သမ္ပယောဂတ္ထော ဝုတ္တော။ ဣတိ ဣမေဟိ ဧကုပ္ပာဒတာဒီဟိ သမံ ပကာရေဟိ ယုတ္တောတိ သမ္ပယုတ္တော။ **ဧကုပ္ပာဒော** တိ ဧကတော ဥပ္ပန္နော, န ဝိနာတိ အတ္ထော။ **ဧကနိရောဓော**တိ ဧကတော နိရောဓော။ **ဧကဝတ္ထုကော**တိ ဟဒယဝတ္ထုဝသေန ဧကဝတ္ထုကော။ **ဧကာရမ္မဏော** တိ ရူပာဒိဝသေန ဧကာရမ္မဏော။

ဧတ္ထ သဟဂတသဒ္ဒော တဗ္ဘာဝေ, ဝေါကိဏ္ဏေ, အာရမ္မဏေ, နိဿယေ, သံသဋ္ဌေတိ ပဉ္စသု အတ္ထေသု ဒိဿတိ ဇိနဝစနေ။ ''ယာယံ တဏှာ ပေါနောဘဝိကာ နန္ဒိရာဂသဟဂတာ''တိ (မဟာဝ. ၁၄; ဝိဘ. ၂၀၃; မ. နိ. ၃.၃၇၄; သံ. နိ. ၅.၁၀၈၁; ပဋိ. မ. ၂.၃၀) ဧတ္ထ တဗ္ဘာဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော, နန္ဒိရာဂဘူတာတိ အတ္ထော။ ''ယာ, ဘိက္ခဝေ, ဝီမံသာ ကောသဇ္ဇသဟဂတာ ကောသဇ္ဇသမ္ပယုတ္တာ''တိ (သံ. နိ. ၅.၈၃၂) ဧတ္ထ ဝေါကိဏ္ဏေ, အန္တရန္တရာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနေန ကောသဇ္ဇေန ဝေါကိဏ္ဏာတိ အယမေတ္ထ အတ္ထော။ ''လာဘီ ဟောတိ ရူပသဟဂတာနံ ဝါ သမာပတ္တီနံ အရူပသဟဂတာနံ ဝါ သမာပတ္တီန''န္တိ (ပု. ပ. ၃-၆) ဧတ္ထ အာရမ္မဏေ, ရူပာရမ္မဏာနံ အရူပာရမ္မဏာနန္တိ အတ္ထော။ ''အဋ္ဌိကသညာသဟဂတံ သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ ဘာဝေတီ''တိ (သံ. နိ. ၅.၂၃၈) ဧတ္ထ နိဿယေ, အဋ္ဌိကသညံ နိဿာယ အဋ္ဌိကသညံ ဘာဝေတွာ ပဋိလဒ္ဓန္တိ အတ္ထော။ ''ဣဒံ သုခံ ဣမာယ ပီတိယာ သဟဂတံ ဟောတိ သဟဇာတံ သမ္ပယုတ္တ''န္တိ (ဝိဘ. ၅၇၈) ဧတ္ထ သံသဋ္ဌေ, သံမိဿန္တိ အတ္ထော။ ဣမသ္မိမ္ပိ ဌာနေ သံသဋ္ဌေ အာဂတော။

သဟဇာတသဒ္ဒော ''သဟဇာတံ ပုရေဇာတံ ပစ္ဆာဇာတ''န္တိ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၄၃၅) ဧတ္ထ ဝိယ သဟဇာတေ။ သံသဋ္ဌသဒ္ဒော ''ဂိဟီဟိ သံသဋ္ဌော''တိ စ, ''ဧဝံ သံသဋ္ဌော, ဘန္တေ''တိ (သံ. နိ. ၃.၃) စာတိ ဧဝမာဒီသု သံသဂ္ဂေ။ ''ကိသေ ထူလေ ဝိဝဇ္ဇေတွာ သံသဋ္ဌာ ယောဇိတာ ဟယာ''တိ (ဇာ. ၂.၂၂.၇၀) ဧတ္ထ သဒိသေ။

''ပုစိမန္ဒပရိတရော၊ အမ္ဗော တေ ဒဓိတဟန။
မူလံ မူလေန သံသဋ္ဌံ၊ သာခါ သာခါ နိသေဝရေ''တိ။ (ဇာ. ၁.၂.၇၂) –

ဧတ္ထ ဥပစိတေ။ ''စိတ္တသံသဋ္ဌာ ဓမ္မာ''တိ (ဓ. သ. ဒုကမာတိကာ ၅၉) ဧတ္ထ စိတ္တသမ္ပယုတ္တဓမ္မေ။ ဣဓ ပန ယော ဖလပ္ပတ္တေန အဝိယောဂဓမ္မော ဝိနိဗ္ဘောဂံ အကတွာ ဧကုပ္ပာဒါဒိဓမ္မော ဟုတွာ ''သမ္ပယုတ္တော''တိ ဝုစ္စတိ။ တံဝိသယော။ အထ တ ''သဟဂတော''တိ ဝတွာ ပစ္ဆတော ပစ္ဆတော အာဂတသုတ္တေန ဝိယ သော န ဟောတီတိ ဒဿေတုံ **''သဟဇာတော''**တိ ဝုတ္တံ။ ဧကတော ဥပ္ပန္နရူပာရူပံ ဝိယ သောပိ န ဟောတီတိ ဒဿေတုံ **''သံသဋ္ဌော''**တိ ဝုတ္တံ။

ခီရောဒကံ ဝိယ စ သောပိ န ဟောတီတိ ဒဿေတုံ **''သမ္ပယုတ္တော''** တိ ဝုတ္တံ။ ဝိနိဗ္ဘောဂံ ကာတုံ အသက္ကုဏေယျဋ္ဌေန ဟိ သဟုပ္ပန္နာ ဓမ္မာ သမ္ပယုတ္တာပိ အတ္ထိ ခီရတေလံ ဝိယ။ တထာ ဝိပ္ပယုတ္တာပိ ခီရတော အပနီတံ နဝနီတံ ဝိယ။ ဧဝံ လက္ခဏသမ္ပယုတ္တော ဧကုပ္ပာဒါဒိလက္ခဏောယေဝ ဟောတီတိ ဒဿေတုံ **''ဧကုပ္ပာဒော''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဧတ္ထ ဧကုပ္ပာဒသဟဇာတာနံ ကိံ နာနတ္တံ? ဥပ္ပာဒေ အန္တရဝိရဟိတော **ဧကုပ္ပာဒော**။ ခီရကာ

လမုတ္တသ္သာပိ ဒမိန္နော မထနေ မထနေ ဟာကဋ္ဌံ နဝနီတံ ဝိယ ပုရေဘတ္တပစ္ဆာဘတ္တဝသေန ဧကေဒိဝသမေဝ ဇာတော ဝိယ သော န ဟောတီတိ ဒဿေတုံ ဧကေက္ခဏေ နိဗ္ဗတ္တောတိ **သဟဇာတော။ ဧကဝတ္ထုကောတိ** ပတိဋ္ဌဒွေေန ဧကေပရိစ္ဆေဒေန ဧကဝတ္ထုကော, ဒွိဝိန္နံ ဘိက္ခူနံ ဧကဝတ္ထုကတာ ဝိယ ဌာနန္တရိဝိရဟိတော။ **ကောရမ္မဏော** တိ အနိယတေ ကာရမ္မဏော န စက္ခုဝိညာဏံ ဝိယာတိ ဧဝမေကေ ဝဏ္ဏယန္တိ။

မစ္စော တိ မူလပဒံ။ ရူပာဒီသု သတ္တော လဂ္ဂေ လဂ္ဂိတောတိ **သတ္တော** ။ ဝုတ္တဥ္စေဟာတံ "သတ္တော သတ္တောတိ, ဘန္တေ, ဝုစ္စတိ, ကိတ္တာဝတာ နု ခော, ဘန္တေ, 'သတ္တော'တိ ဝုစ္စတီတိ? ရူပေ ခော, ရာဓ, ယော ဆန္ဒော ယော ရာဂေ ယာ နန္ဒီ ယာ တဏှာ, တတြ သတ္တော တတြ ဝိသတ္တော, တသ္မာ 'သတ္တော'တိ ဝုစ္စတီ"တိ (သံ. နိ. ၃.၁၆၁; မဟာနိ. ၇)။ သတ္တယောဂေန တ သတ္တော။ သုဂတိဒုဂ္ဂတိ နရတီတိ **နရော**။ မနုနော ပုတ္တောတိ **မာနဝေါ**။ ဥပကရဏေန သယံ ပေါသယတီတိ **ပေါသော**။ ပုံ ဝုစ္စတိ နိရယော, တံ ဂလတီတိ **ပုဂ္ဂလော** ။ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ ဓာရေတီတိ **ဇီဝေါ**။ စုတိတော ဇာတိံ ဂစ္ဆတီတိ **ဇာဂု**။ ဇိယတီတိ **ဇန္တု** ။ ဣန္ဒြိယေန ဂစ္ဆတီတိ **ဣန္ဒဂု** ။ အထ တ ဣန္ဒဘူတေန ကမ္မုနာ ဂစ္ဆတီတိ **ဣန္ဒဂု** ။ "ဟိန္ဒဂူ"တိပိ ပာဌော။ ဟိန္ဒန္တိ မရဏံ, တံ ဂစ္ဆတီတိ ဟိန္ဒဂု။ မနုတော ဇာတောတိ **မနုဇော။ ယံ သာဒိယတီ**တိ ယံ ရူပာဒိ အဿာဒိယတိ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ။ ဣတော ပရံ ဝုတ္တမတ္ထံ နိဂမေန္တော တေနာဟ ဘဂဝါ –

"ကာမံ ကာမယမာနဿ။ပေ။ လဒ္ဓါ မစ္စော ယဒိစ္ဆတီ" တိ။

ဣတော ပရံ တတ္တကမ္ပိ အဝတွာ ဝိသေသမတ္တမေဝ ဝက္ခာမ။

၂. တဿ စေ ကာမယာနဿာ တိ တဿ ပုဂ္ဂလဿ ကာမေ ဣစ္ဆမာနဿ, ကာမေန တ ယာယမာနဿ။ **ဆန္ဒဇာတဿာ** တိ ဇာတတဏှဿ။ **ဇန္တုနော** တိ သတ္တဿ။ **တေ ကာမာ ပရိဟာယန္တိ** တိ တေ ကာမာ ပရိဟာယန္တိ စေ။ **သလ္လဝိဒ္ဓောဝ ရုပ္ပတီ** တိ အထ သော အယောမယာဒိနာ သလ္လေန ဝိဒ္ဓေါ ဝိယ ပီဠီယတိ။ ဣတော ပရံ ဝုတ္တံ ဝဇ္ဇေတွာ အဝုတ္တေသု ယံ ယံ အနုတ္တာနံ, တံ တဒေဝ ကထယိဿာမိ။

စက္ခုပီဏနံ အာရမ္မဏံ ဟပုဏနဝသေန **ယာယတိ** ဂစ္ဆတိ ။ ဒဿနီယဝသေန ပိယတ္တံ အာရမ္မဏဝသေန အပ္ပာပေတီတိ **နိယ္ယတိ** ။ သဝနီယံ ဟုတွာ ကဏ္ဏသောတပီဏနံ အာရမ္မဏဝသေန ပရိကမုတီတိ **ဝုယှတိ**။ သရိတဗ္ဗံ ဟုတွာ စိတ္တပီဏနံ အာရမ္မဏဝသေန ဂဟေတွာ ဥပသံဟရီယတီတိ **သံဟရီယတိ။ ယထာ**တိ ဩပမ္မတ္ထေ နိပါတော။ ဟတ္ထိနာ ယာယတိ ဂစ္ဆတီတိ **ဟတ္ထိယာနေန တ, တ** ဣတိ ဝိကပ္ပတ္ထေ။ အဿေန ယာယတိ ဂစ္ဆတီတိ **အဿယာနေန တ**။ ဂေယုတ္တံ ဝယှာဒိယာနံ ဂေယာနံ, တေန **ဂေယာနေန**။ အဇယာနာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ ဣဋ္ဌဝသေန ဇာတော **သဉ္ဇာတော** ။

အာရမ္မဏပိယတ္တဝသေန နိဗ္ဗတ္တော **အဘိနိဗ္ဗတ္တော** ။ အာရမ္မဏမနာပဘာဝေန **ဟတုဘူတော**။ အထ တ ကာမရာဂဝသေန ဇာတော **သဉ္ဇာတော** ။ ကာမနန္ဒိဝသေန နိဗ္ဗတ္တော **အဘိနိဗ္ဗတ္တော** ။ ကာမတဏှာဝသေန ကာမသိနေဟဝသေန ကာမဆန္ဒဝသေန ကာမပရိဠာဟဝသေန စ **ဟတုဘူတော**တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

တေ တ ကာမာ ပရိဟာယန္တိ တိ တေ ဝတ္ထုကာမာဒယော ပရိဟာယန္တိ ဝိဂစ္ဆန္တိ။ **သော တ ကာမေဟိ ပရိဟာယတီ**တိ သော ခတ္တိယာဒိပုဂ္ဂလော ဝတ္ထုကာမာဒိကာမေဟိ ပရိဟာယတိ ဝိဂစ္ဆတိ "ပုဗ္ဗေဝ မစ္စံ ဝိဇဟန္တိ ဘောဂါ, မစ္စော ဓနေ ပုဗ္ဗတရံ ဇဟာတီ"တိ (ဇာ. ၁.၅.၂) ဧဝမာဒီသု ဝိယ။ **ကထန္တိ** ကေန ပကာရေန။ **တိဋ္ဌန္တဿေဝ** တိ ဓရန္တဿေဝ။ **တေ ဘောဂေ**တိ တေ ဝတ္ထုကာမာဒယော ဘောဂေ။ **ရာဇာနော တ**တိ ပထဗျာဒိရာဇာနော။ **ဟရန္တီ** တိ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆန္တိ, အပဟရန္တိ တ။ **စောရာ တ**တိ သန္ဓိစ္ဆေဒအာဒိကာ။ **အဂ္ဂီ တ** တိ အာဝဂ္ဂိအာဒိ။ **ဒဟတီ**တိ ဈာပေတိ ဘသ္မံ ကရောတိ။ **ဥဒကံ တ**တိ ဩဃာဒိဥဒကံ ။ **ဝဟတီ**တိ ဂဟေတွာ မဟာသမုဒ္ဒံ ပာပေတိ။ **အပ္ပိယာ တ** တိ အကန္တာ အမနာပါ။ **ဒာယာဒာ ဟရန္တိ** တိ အယဇ္ဇဝိရဟိတာ အဿာမိကာ ဟရန္တိ။ **နိဟိတံ တ**တိ နိဓာနံ ကတွာ ဌပိတံ။ **နာဓိဂစ္ဆတီ** တိ န ဝိန္ဒတိ န ပဋိလဘတိ, န ပဿတီတိ အတ္ထော။ **ဒုပ္ပယုတ္တာ** တိ ဝိသမပယောဂေန ယောဇိတာ ကသိတဏိဇ္ဇာဒိကမ္မန္တာ။ **ဘိဇ္ဇန္တီ** တိ ဘေဒံ ဟပုဏန္တိ, န ပဝတ္တန္တီတိ အတ္ထော။ "ဘဉ္ဇန္တိ ရထံ အယာနကာ"တိအာဒီသု (ဇာ. ၂.၂၁.၂၉၆) သမ္ဘတေ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ကုလေ ဝါ ကုလင်္ဂါရော ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ခတ္တိယာဒိကုလေ ကုလဈာပကော ကုလေ အန္တိမပုရိသော နိဗ္ဗတ္တတိ။ "ကုလင်္ကရော"တိပိ ပါဌော။ **ယော တေ ဘောဂေ ဝိကိရတီ**တိ ယော ဧသော ကုလေ ပစ္ဆိမကော တေ ဟိရညာဒိကေ ဘောဂေ ခေပေတိ။ **ဝိဓမတီ**တိ ဝိယောဂံ ကရောတိ, ဒူရေ ခိပတိ။ **ဝိဒ္ဓံသေတီ**တိ နာသေတိ အဒဿနံ ဂမေတိ။ အထ ဝါ ဣတ္ထိဓုတ္တော ဟုတွာ **ဝိကိရတိ**။ သုရာဓုတ္တော ဟုတွာ **ဝိဓမတိ**။ အက္ခဓုတ္တော ဟုတွာ **ဝိဒ္ဓံသေတိ**။ ဝိကိရတိ ဝါ ဥပ္ပန္နံ အာယံ အဇာနနေန။ ဝိဓမတိ ဝိဿဇ္ဇနမုခံ အဇာနနေန။ ဝိဒ္ဓံသေတိ ဌပိတဋ္ဌာနေ အာရက္ခံ အသံဝိဓာနေနာတိ ဧဝမာဒိနာ ယောဇေတဗ္ဗံ။

အနိစ္စတာယေဝ အဋ္ဌမီတိ ဝိနာသဘာဝေ ဧဝ အဋ္ဌမော။ **ဟာယန္တီ**တိ အဒဿနံ ယန္တိ။ **ပရိဟာယန္တီ**တိ န ပုန ပညာယန္တိ။ **ပရိဓံသေန္တီ**တိ ဌာနတော အပဂစ္ဆန္တိ။ **ပရိပတန္တီ**တိ ပဃ္ဃရန္တိ။ **အန္တရဓာယန္တီ**တိ အန္တရဓာနံ အဒဿနံ ဂစ္ဆန္တိ။ **ဝိပ္ပလုဇ္ဇန္တီ**တိ စုဏ္ဏဝိစုဏ္ဏာ ဟုတွာ အပဂစ္ဆန္တိ။

တိဋ္ဌန္တေဝ တေ ဘောဂေတိ တေသံ ဓနာနံ ဌိတကာလေ "တိဋ္ဌန္တေ နိဗ္ဗုတေ စာပိ"တိ ဧဝမာဒီသု (ဝိ. ၀. ၈၀၆) ဝိယ။ **သော**တိ သော ဘောဂသာမိကော ပုဂ္ဂလော။ **စဝတိ** ဒေဝလောကတော။ **မရတိ** မနုဿလောကတော။ **ဝိပ္ပလုဇ္ဇတိ** နာဂသုပဏ္ဏာဒိလောကတော။ အထ ဝါ **ဟာယတိ** ခေလကောဋ္ဌာကရဝသေန။ **ပရိဟာယတိ** နေကောဋ္ဌာကရဝသေန။ **ပရိဓံသတိ** ဗလိဗဒ္ဒဟတ္ထိအဿာဒိဝသေန။ **ပရိပတတိ** အသိအသဝသေန။ **အန္တရဓာယတိ** အရာဘရဏဝသေန။ **နဿတိ** ဥဒကာဒိဝသေနာတိ ဧဝံ ဝဏ္ဏယန္တိ။

အယောမယေနာတိ ကာဠလောဟာဒိနိဗ္ဗတ္တေန။ **သလ္လေနာ**တိ ကဏ္ဍေန။ **အဋ္ဌိမယေနာ**တိ မနုဿဋ္ဌိံ ဌပေတွာ အဝသေသေန။ **ဒန္တမယေနာ**တိ ဟတ္ထိဒန္တာဒိနာ။ **ဝိသာဏမယေနာ**တိ ဂေဝိသာဏာဒိနာ။ **ကဋ္ဌမယေနာ**တိ ဝေဠုကဋ္ဌာဒိနာ။ **ဝိဒ္ဓော**တိ ဝုတ္တပ္ပကာရသလ္လာနံ အညတရညတရေန ပဟဋော။ **ရုပ္ပတီ**တိ ဝိကိရတိ, ဝိကာရံ အာပဇ္ဇတိ။ **ကုပ္ပတီ**တိ စလတိ, ကောပံ ဥပ္ပာဒေတိ။ **ဃဋ္ဋီယတီ**တိ ဃဋ္ဋိတော ဟောတိ။ **ပီဠီယတီ**တိ ပီဠိတော ဟောတိ, လဒ္ဓပ္ပဟာရော **ကုပ္ပတိ**။ "တတိယာဒိဝသေ သလာကံ ပဝေသေတွာ ဓောဝနကာလေ **ဃဋ္ဋီယတိ**။ ခာရပ္ပဒါနေ **ပီဠီယတိ**။ ပဟာရဓောဝနေ ဝါ **ရုပ္ပတိ**။ တသ္မိံ ဒုက္ခုပ္ပာဒနေ **ကုပ္ပတိ**။ သလာကပဝေသနေ **ပီဠီယတိ**။ ခာရပ္ပဒါနေ **ဃဋ္ဋီယတီ**"တိ ဧဝမေကေ ဝဏ္ဏယန္တိ။

ဗျာဓိတောတိ လဒ္ဓပ္ပဟာရော ဟုတွာ ပီဠိတော။ **ဒေါမနဿိတော**တိ ဒေါမနဿပ္ပတ္တော။ **ဝိပရိဏာမညထာဘာဝါ**တိ ပကတိဘာဝံ ဇဟိတွာ အညထာဘာဝံ ဥပနီတေန, အန္တောသောသာဒိ **သောကော** စ တစာဝိပ္ပလာပေါ **ပရိဒေဝေါ** စ ကာယပီဠနာဒိ **ဒုက္ခဉ္စ** စိတ္တပီဠနာဒိ **ဒေါမနဿဉ္စ** ဘုသော အာယာသော **ဥပါယာသော** စ။ ဧတေ ဝုတ္တပ္ပကာရာ သောကာဒယော ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ သမုဒာစာရံ ဂစ္ဆန္တိ။

၃. တတိယကထာယံ သင်္ခေပတော – ယော ပန ဣမေ ကာမေ တတ္ထ ဆန္ဒရာဂဝိက္ခမ္ဘနေန ဝါ သမုစ္ဆေဒေန ဝါ အတ္တနော ပါဒေန သပ္ပဿ သိရံ ဝိယ ပရိဝဇ္ဇေတိ, သော ဘိက္ခု သဗ္ဗလောကံ ဝိပ္ဖာရေတွာ ဌိတတ္တာ လောကေ ဝိသတ္တိကာသင်္ခါတံ တဏှံ သတော ဟုတွာ သမတိဝတ္တတီတိ။

ယောတိ ဝိဘဇိတဗ္ဗပဒံ။ **ယော ယာဒိသော**တိအာဒီနိ တဿ ဝိဘဇနပဒါနိ။ ဧတ္ထ စ ယသ္မာ **ယော**တိ အတ္ထပဒံ. တဉ္စ အနိယမေန ပုဂ္ဂလံ ဒီပေတိ။ တသ္မာ တဿ အတ္ထံ ဒဿေန္တော အနိယမေန ပုဂ္ဂလဒီပကံ ယော-သဒ္ဒမေဝ အာဟ။ တသ္မာ ဧတ္ထ ဧဝမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော – **ယော**တိ ယော ကောစီတိ။ ယသ္မာ ယော ယော ကောစိ နာမ, သော အဝဿံ ယထာလိင်္ဂယထာယုတ္တယထာဝိဟိတယထာပ္ပကာရယထာဌာနပ္ပတ္တယထာဓမ္မသမန္နာဂတဝသေန ဧကေနာကာရေန ပညာယတိ, တသ္မာ တံ တထာ ဉာပေတုံ တံ ဘေဒံ ပကာသေန္တော **"ယာဒိသော"**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ယာဒိသော**တိ လိင်္ဂဝသေန ယာဒိသော ဝါ တာဒိသော ဝါ ဟောတု, ဒီဃော ဝါ ရဿော ဝါ ကာဠော ဝါ ဩဒါတော ဝါ မင်္ဂုရစ္ဆဝိ ဝါ ကိသော ဝါ ထူလော ဝါတိ အတ္ထော။

ယထာယုတ္တောတိ ယောဂဝသေန ယေန ဝါ တေန ဝါ ယုတ္တော ဟောတု, နဝကမ္မယုတ္တော ဝါ ဥဒ္ဒေသယုတ္တော ဝါ ဝါသဓုရယုတ္တော ဝါတိ အတ္ထော။ **ယထာဝိဟိတော**တိ ယထာဌပိတော နဝကမ္မာဓိဋ္ဌာယိကာဒိဝသေန။ **ယ**

ထာပကာရောတိ ယထာပကာရေန ပတိဋ္ဌိတော ပဒီပနာယကာဒိဝသေန။ **ယံဌာနပ္ပတ္တော** တိ ယံ ဌာနန္တရံ ပတ္တော သေနာပတိသေဋ္ဌိဋ္ဌာနာဒိဝသေန။ **ယံဓမ္မသမန္နာဂတော** တိ ယေန ဓမ္မေန ဥပာဂတော ခုတင်္ဂါဒိဝသေန။

ဝိက္ခမ္ဘနတော တ တိ ဥပစာရပ္ပနာသမာဓီတိ ကိလေသာနံ ဒူရီကရဏတော တ ဃဋ္ဋပ္ပဟာရေန သေတလာနံ ဝိယ။ **သမုစ္ဆေဒတော တ** တိ ပုန အပ္ပဝတ္တိ ကတ္တ အစ္စန္တတော မဂ္ဂေန ကိလေသာနံ ဥစ္ဆိန္နမူလတော ပဟာနဝသေန သမုစ္ဆေဒတော တ။ **အဋ္ဌိကင်္ကလူပမာ ကာမာ** တိအာဒီနိ ကောဒသ ပအာနိ ဝိပဿနာဝသေန ဝုတ္တာနိ။

ဗုဒ္ဓာနုဿတိံ ဘာဝေန္တောပိ တိအာဒီနိ ဆ ပအာနိ **မရဏဿတိံ ဘာဝေန္တောပိ, ဥပသမာနုဿတိံ ဘာဝေန္တောပီ**တိ ဣမာနိ စ ဥပစာရဇ္ဈာနဝသေန ဝုတ္တာနိ။ **အာနာပာနဿတိံ ဘာဝေန္တောပိ, ကာယဂတာသတိံ ဘာဝေန္တောပိ, ပဌမံ ဈာနံ ဘာဝေန္တောပီ**တိအာဒီနိ **နေဝသညာနာသညာယတနသမာပတ္တိံ ဘာဝေန္တောပီ** တိ ပရိယောသာနာနိ အပ္ပနာဇ္ဈာနဝသေန ဝုတ္တာနိ။ တတ္ထ **အဋ္ဌိကင်္ကလူပမာ ကာမာ** တိ သုနိက္ကန္တံ နိက္ကန္တံ နိမ္မံသံ လောဟိတမက္ခိတံ အဋ္ဌိကင်္ကလံ ဥပမာ ဧတေသံ ကာမာနန္တိ အဋ္ဌိကင်္ကလူပမာ ကာမာ။ **အပ္ပဿာဒဋ္ဌေနာ** တိ "အပ္ပံ ပရိတ္တံ သုခဿာဒံ အာဒီနတော ဧတ္ထ ဘိယျော"တိ ဒဿနဋ္ဌေန။ **ပဿန္တော** တိ "ယာဝဒေဝ ပန သော ကုက္ကုရော ကိလမထဿ ဝိဃာတဿ ဘာဂီ အဿာ"တိ ဉာဏစက္ခုနာ ပဿန္တော။ **ပရိဝဇ္ဇေတီ** တိ ဒူရင်္ဂမေတိ။ ဝုတ္တဉှေတံ ဘဂဝတာ –

"သေယျထာပိ, ဂဟပတိ, ကုက္ကုရော ဇိဃစ္ဆာဒုဗ္ဗလျပရေတော ဂေါဃာတကသူနံ ပစ္စုပဋ္ဌိတော အဿ, တမေနံ ဒက္ခော ဂေါဃာတကော ဝါ ဂေါဃာတကန္တေဝါသီ ဝါ အဋ္ဌိကင်္ကလံ သုနိက္ကန္တံ နိက္ကန္တံ နိမ္မံသံ လောဟိတမက္ခိတံ ဥပသုမ္ဘေယျ။ တံ ကိံ မညသိ, ဂဟပတိ, အပိ နု ခေါ သော ကုက္ကုရော အမုံ အဋ္ဌိကင်္ကလံ သုနိက္ကန္တံ နိက္ကန္တံ နိမ္မံသံ လောဟိတမက္ခိတံ ပလေဟန္တော ဇိဃစ္ဆာဒုဗ္ဗလျံ ပဋိဝိနေယျာ"တိ? "နော ဟေတံ, ဘန္တေ"။ "တံ ကိဿ ဟေတု"? "အဒုဉှိ, ဘန္တေ, အဋ္ဌိကင်္ကလံ သုနိက္ကန္တံ နိက္ကန္တံ နိမ္မံသံ လောဟိတမက္ခိတံ, ယာဝဒေဝ ပန သော ကုက္ကုရော ကိလမထဿ ဝိဃာတဿ ဘာဂီ အဿာ"တိ။ "ဧဝမေဝ ခေါ, ဂဟပတိ, အရိယသာဝကော ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ 'အဋ္ဌိကင်္ကလူပမာ ကာမာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ ဗဟုဒုက္ခာ ဗဟုပါယာသာ, အာဒီနဝေါ ဧတ္ထ ဘိယျော'တိ။ ဧဝမေတံ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ ဒိသွာ ယာယံ ဥပေက္ခာ နာနတ္တာ နာနတ္တသိတာ , တံ အဘိနိဝဇ္ဇေတွာ ယာယံ ဥပေက္ခာ ဧကတ္တာ ဧကတ္တသိတာ, ယတ္ထ သဗ္ဗသော လောကာမိသုပါဒါနာ အပရိသေသာ နိရုဇ္ဈန္တိ, တမေဝူပေက္ခံ ဘာဝေတီ"တိ (မ. နိ. ၂.၄၂)။

ဂိဇ္ဈာဒီဟိ သာဓာရဏာ မံသပေသိ ဥပမာ ဧတေသန္တိ **မံသပေသူပမာ**။ ဗဟူနံ သာဓာရဏဋ္ဌေန **ဗဟုသာဓာရဏာ**။ အာဒိတ္တံ တိဏုက္ကံ ဥပမာ ဧတေသန္တိ **တိဏုက္ကူပမာ**။ **အနုဒဟနဋ္ဌေနာ** တိ ဟတ္ထာဒိဗျာပနဋ္ဌေန။ သာဓိကပေါရိသပ္ပမာဏာ ဝီတစ္စိကာနံ ဝီတဓူမာနံ အင်္ဂါရာနံ ပူရာ အင်္ဂါရကာသု ဥပမာ ဧတေသန္တိ **အင်္ဂါရကာသူပမာ**။ **မဟာပရိဠာဟဋ္ဌေနာ**တိ မဟန္တပရိတာပနဋ္ဌေန။ အာရာမရာမဏေယျာဒိကံ သုပိနံ ဥပမာ ဧတေသန္တိ **သုပိနကူပမာ**။ **ဣတ္တရပစ္စုပဋ္ဌာနဋ္ဌေနာ**တိ အပ္ပတ္တ, န ဥပဂန္တွာ တိဋ္ဌနဋ္ဌေန။ ယာစိတေန လဒ္ဓံ ယာနာဒိဘဏ္ဍံ ဥပမာ ဧတေသန္တိ **ယာစိတကူပမာ**။ **တာဝကာလိကဋ္ဌေနာ** တိ အနိဗဒ္ဓနဋ္ဌေန။ သမ္ပန္နဖလရုက္ခော ဥပမာ ဧတေသန္တိ **ရုက္ခဖလူပမာ**။ **သမ္ဘဉ္ဇနပရိဘဉ္ဇနဋ္ဌေနာ**တိ သာခါဘဉ္ဇနဋ္ဌေန စေဝ သမန္တတော ဘဉ္ဇိတွာ ရုက္ခပါတနဋ္ဌေန စ။ အသိ စ သူနာ စ ဥပမာ ဧတေသန္တိ **အသိသူနူပမာ**။ **အဓိကုဋ္ဋနဋ္ဌေနာ** တိ ဆိန္ဒနဋ္ဌေန။ သတ္တိသူလံ ဥပမာ ဧတေသန္တိ **သတ္တိသူလူပမာ**။ **ဝိနိဝိဇ္ဈနဋ္ဌေနာ**တိ နိပတေတွာ ဂမနဋ္ဌေန။ ဘယဇနနဋ္ဌေန သပ္ပသိရံ ဥပမာ ဧတေသန္တိ **သပ္ပသိရူပမာ**။ **သပ္ပဋိဘယဋ္ဌေနာ**တိ သဟ အဘိမုခေ ဘယဋ္ဌေန။ ဒုက္ခဇနနံ အဂ္ဂိက္ခန္ဓံ ဥပမာ ဧတေသန္တိ **အဂ္ဂိက္ခန္ဓူပမာ**။ **မဟာဘိတာပနဋ္ဌေနာ**တိ မဟန္တအဘိတာပကာယပီဠာဥပ္ပာဒနဋ္ဌေနာတိ ကာမံ ပရိဝဇ္ဇေတီတိ။ ဝုတ္တဉှေတံ –

"သေယျထာပိ, ဂဟပတိ, ဂိဇ္ဈော ဝါ ကင်္ကော ဝါ ကုလလော ဝါ မံသပေသိံ အာဒာယ ဥဍ္ဍီယေယျ, တမေနံ ဂိဇ္ဈာပိ ကင်္ကာပိ ကုလလာပိ အနုပတိတွာ အနုပတိတွာ ဝိတစ္ဆေယျုံ ဝိဿဇ္ဇေယျုံ။ တံ ကိံ မညသိ, ဂဟပတိ, သစေ သော ဂိဇ္ဈော ဝါ ကင်္ကော ဝါ ကုလလော ဝါ တံ မံသပေသိံ န ခိပ္ပမေဝ ပဋိနိဿဇ္ဇေယျ, သော တတောနိဒါနံ မရဏံ ဝါ နိဂစ္ဆေယျ , မရဏမတ္တံ ဝါ ဒုက္ခ"န္တိ "ဧဝံ, ဘန္တေ"။ "ဧဝမေဝ ခေါ,

ဂဟပတိ, အရိယသာဝကော ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ ‘မံသပေသူပမာ ကာမာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ။ပေ.။ တမေဝူပေက္ခံ ဘာဝေတိ။ သေယျထာပိ, ဂဟပတိ, ပုရိသော အာဒိတ္တံ တိဏုက္ကံ အာဒာယ ပဋိဝာတံ ဂစ္ဆေယျ။ တံ ကိံ မညသိ, ဂဟပတိ, သစေ သော ပုရိသော တံ အာဒိတ္တံ တိဏုက္ကံ န ခိပ္ပမေဝ ပဋိနိဿဇ္ဇေယျ, တဿ သာ အာဒိတ္တာ တိဏုက္ကာ ဟတ္ထံ ဝါ ဒဟေယျ, ဗာဟုံ ဝါ ဒဟေယျ, အညတရံ ဝါ အညတရံ ဝါ အင်္ဂပစ္စင်္ဂံ ဒဟေယျ, သော တတောနိဒါနံ မရဏံ ဝါ နိဂစ္ဆေယျ, မရဏမတ္တံ ဝါ ဒုက္ခ”န္တိ? “ဧဝံ, ဘန္တေ”။ “ဧဝမေဝ ခော, ဂဟပတိ, အရိယသာဝကော ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ ‘တိဏုက္ကူပမာ ကာမာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ ဗဟုဒုက္ခာ ဗဟုပါယာသာ။ပေ.။ တမေဝူပေက္ခံ ဘာဝေတိ။ သေယျထာပိ, ဂဟပတိ, အင်္ဂါရကာသု သာဓိကပေါရိသာ ပူရာ အင်္ဂါရာနံ ဝီတစ္စိကာနံ ဝီတဓူမာနံ။ အထ ပုရိသော အာဂစ္ဆေယျ ဇီဝိတုကာမော အမရိတုကာမော သုခကာမော ဒုက္ခပ္ပဋိကူလော, တမေနံ ဒွေ ဗလဝန္တော ပုရိသာ နာနာဗာဟာသု ဂဟေတွာ အင်္ဂါရကာသုံ ဥပကဍ္ဎေယျုံ။ တံ ကိံ မညသိ ဂဟပတိ, အပိ နု သော ပုရိသော ဣတိ စိတိ စေဝ ကာယံ သန္နာမေယျာ”တိ? “ဧဝံ, ဘန္တေ”။ “တံ ကိဿ ဟေတု”? “ဝိဒိတဉှိ, ဘန္တေ, တဿ ပုရိသဿ ‘ဣမဉ္စ အဟံ အင်္ဂါရကာသုံ ပပတိဿာမိ, တတောနိဒါနံ မရဏံ ဝါ နိဂစ္ဆိဿာမိ မရဏမတ္တံ ဝါ ဒုက္ခ’”န္တိ။ “ဧဝမေဝ ခော ဂဟပတိ အရိယသာဝကော ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ ‘အင်္ဂါရကာသူပမာ ကာမာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ။ပေ.။ တမေဝူပေက္ခံ ဘာဝေတိ။ သေယျထာပိ, ဂဟပတိ, ပုရိသော သုပိနကံ ပဿေယျ အာရာမရာမဏေယျကံ ဝနရာမဏေယျကံ ဘူမိရာမဏေယျကံ ပေါက္ခရဏိရာမဏေယျကံ, သော ပဋိဗုဒ္ဓော န ကိဉ္စိ ပဋိပဿေယျ။ ဧဝမေဝ ခော, ဂဟပတိ, အရိယသာဝကော ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ ‘သုပိနကူပမာ ကာမာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ။ပေ.။ တမေဝူပေက္ခံ ဘာဝေတိ။ သေယျထာပိ, ဂဟပတိ, ပုရိသော ယာစိတကံ ဘောဂံ ယာစိတွာ ယာနံ ဝါ ပေါရိသေယျံ ပဝရမဏိကုဏ္ဍလံ။ သော တေဟိ ယာစိတကေဟိ ဘောဂေဟိ ပုရက္ခတော ပရိဝုတော အန္တရာပဏံ ပဋိပဇ္ဇေယျ။ တမေနံ ဇနော ဒိသွာ ဧဝံ ဝဒေယျ ‘ဘောဂီ ဝတ ဘော ပုရိသော, ဧဝံ ကိရ ဘော ဘောဂိနော ဘောဂါနိ ဘုဉ္ဇန္တီ’တိ။ တမေနံ သာမိကာ ယတ္ထ ယတ္ထေဝ တာနိ ပဿေယျုံ, တတ္ထ တတ္ထေဝ တာနိ ဟရေယျုံ။ တံ ကိံ မညသိ, ဂဟပတိ, အလံ နု ခော တဿ ပုရိသဿ အညထတ္တာယာ”တိ? “ဧဝံ, ဘန္တေ”။ “တံ ကိဿ ဟေတု”? “သာမိနော ဟိ, ဘန္တေ, တာနိ ဟရန္တီ”တိ။ “ဧဝမေဝ ခော, ဂဟပတိ, အရိယသာဝကော ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ ‘ယာစိတကူပမာ ကာမာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ။ပေ.။ တမေဝူပေက္ခံ ဘာဝေတိ။ သေယျထာပိ, ဂဟပတိ, ဂါမဿ ဝါ နိဂမဿ ဝါ အဝိဒူရေ တိဗ္ဗော ဝနသဏ္ဍော, တတြဿ ရုက္ခော သမ္ပန္နဖလော စ ဥပပန္နဖလော စ။ န စဿု ကာနိစိ ဖလာနိ ဘူမိယံ ပတိတာနိ။ အထ ပုရိသော အာဂစ္ဆေယျ ဖလတ္ထိကော ဖလဂဝေသီ ဖလပရိယေသနံ စရမာနော။ သော တံ ဝနသဏ္ဍံ အဇ္ဈောဂါဟေတွာ တံ ရုက္ခံ ပဿေယျ သမ္ပန္နဖလဉ္စ ဥပပန္နဖလဉ္စ။ တဿ ဧဝမဿ ‘အယံ ခော ရုက္ခော သမ္ပန္နဖလော စ ဥပပန္နဖလော စ, နတ္ထိ စ ကာနိစိ ဖလာနိ ဘူမိယံ ပတိတာနိ, ဇာနာမိ ခော ပနာဟံ ရုက္ခံ အာရောပိတုံ။ ယံနူနာဟံ ဣမံ ရုက္ခံ အာရောဟိတွာ ယာဝဒတ္ထဉ္စ ခါဒေယျံ, ဥစ္ဆင်္ဂဉ္စ ပူရေယျ’န္တိ? သော တံ ရုက္ခံ အာရောဟိတွာ ယာဝဒတ္ထဉ္စ ခါဒေယျ, ဥစ္ဆင်္ဂဉ္စ ပူရေယျ။ အထ ဒုတိယော ပုရိသော အာဂစ္ဆေယျ ဖလတ္ထိကော ဖလဂဝေသီ ဖလပရိယေသနံ စရမာနော တိဏှံ ကုဌာရိံ အာဒာယ။ သော တံ ဝနသဏ္ဍံ အဇ္ဈောဂါဟေတွာ တံ ရုက္ခံ ပဿေယျ သမ္ပန္နဖလဉ္စ ဥပပန္နဖလဉ္စ။ တဿ ဧဝမဿ ‘အယံ ခော ရုက္ခော သမ္ပန္နဖလော စ ဥပပန္နဖလော စ, နတ္ထိ စ ကာနိစိ ဖလာနိ ဘူမိယံ ပတိတာနိ, န ခော ပနာဟံ ဇာနာမိ ရုက္ခံ အာရောဟိတုံ။ ယံနူနာဟံ ဣမံ ရုက္ခံ မူလတော ဆေတွာ ယာဝဒတ္ထဉ္စ ခါဒေယျံ, ဥစ္ဆင်္ဂဉ္စ ပူရေယျ’န္တိ။ သော တံ ရုက္ခံ မူလတောဝ ဆိန္ဒေယျ။ တံ ကိံ မညသိ , ဂဟပတိ, အမုကော သော ပုရိသော ပဌမံ ရုက္ခံ အာရူဠှော, သစေ သော န ခိပ္ပမေဝ ဩရောဟေယျ, တဿ သော ရုက္ခော ပပတန္တော ဟတ္ထံ ဝါ ဘဉ္ဇေယျ ပါဒံ ဝါ ဘဉ္ဇေယျ အညတရံ ဝါ အညတရံ ဝါ အင်္ဂပစ္စင်္ဂံ ဘဉ္ဇေယျ, သော တတောနိဒါနံ မရဏံ ဝါ နိဂစ္ဆေယျ, မရဏမတ္တံ ဝါ ဒုက္ခ”န္တိ? “ဧဝံ, ဘန္တေ”။ “ဧဝမေဝ ခော, ဂဟပတိ, အရိယသာဝကော ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ ‘ရုက္ခဖလူပမာ ကာမာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ ဗဟုဒုက္ခာ ဗဟုပါယာသာ, အာဒီနဝေါ ဧတ္ထ ဘိယျော’တိ။ ဧဝမေတံ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ ဒိသွာ ယာယံ ဥပေက္ခာ နာနတ္တာ နာနတ္တသိတာ, တံ အဘိနိဝဇ္ဇေတွာ ယာယံ ဥပေက္ခာ ဧကတ္တာ ဧကတ္တသိတာ။ ယတ္ထ သဗ္ဗသော လောကာမိသူပါဒါနာ အပရိသေသာ နိရုဇ္ဈန္တိ။ တမေဝူပေက္ခံ ဘာဝေတိ”တိ (မ. နိ. ၂.၄၃-၄၈)။

ဧဝံ အဋ္ဌိကင်္ကလာဒိကအဂ္ဂိက္ခန္ဓူပမပရိယောသာနတော ဝိပဿနံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ဥပစာရသမာဓိံ ဒဿေန္တော **"ဗုဒ္ဓါနုဿတိံ ဘာဝေန္တော"** တိအာဒိမာဟ။

တတ္ထ ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပဇ္ဇနတော သတိ ယေဝ အနုဿတိ။ ပဝတ္တိတဗ္ဗဋ္ဌာနမှိယေဝ စ ပဝတ္တတ္တာ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတဿ ကုလပုတ္တဿ အနုရူပါ သတီတိပိ အနုဿတိ။ ဗုဒ္ဓံ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နာ အနုဿတိ ဗုဒ္ဓါနုဿတိ။ အရဟတာဒိဗုဒ္ဓဂုဏာရမ္မဏာယ သတိယာ ဧတံ အဓိဝစနံ, တံ **ဗုဒ္ဓါနုဿတိံ။ ဘာဝေန္တော** တိ ဝဍ္ဎေန္တော ဗြူဟေန္တော။ ဓမ္မံ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နာ အနုဿတိ **ဓမ္မာနုဿတိ,** သွာက္ခာတတာဒိဓမ္မဂုဏာရမ္မဏာယ သတိယာ ဧတံ အဓိဝစနံ။ သင်္ဃံ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နာ အနုဿတိ **သင်္ဃာနုဿတိ,** သုပ္ပဋိပန္နတာဒိသင်္ဃဂုဏာရမ္မဏာယ သတိယာ ဧတံ အဓိဝစနံ။ သီလံ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နာ အနုဿတိ **သီလာနုဿတိ,** အတ္တနော အခဏ္ဍတာဒိသီလဂုဏာရမ္မဏာယ သတိယာ ဧတံ အဓိဝစနံ။ စာဂံ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နာ အနုဿတိ **စာဂါနုဿတိ,** အတ္တနော မုတ္တစာဂတာဒိစာဂဂုဏာရမ္မဏာယ သတိယာ ဧတံ အဓိဝစနံ။ ဒေဝတာ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နာ အနုဿတိ **ဒေဝတာနုဿတိ,** ဒေဝတာ သက္ခိဋ္ဌာနေ ဌပေတွာ အတ္တနော သဒ္ဓါဒိဂုဏာရမ္မဏာယ သတိယာ ဧတံ အဓိဝစနံ။ အာနာပါနေ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နာ သတိ **အာနာပါနဿတိ,** အာနာပါန နိမိတ္တာရမ္မဏာယ သတိယာ ဧတံ အဓိဝစနံ။ မရဏံ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နာ သတိ **မရဏဿတိ,** ဧကဘဝပရိယာပန္နဇီဝိတိန္ဒြိယုပစ္ဆေဒသင်္ခါတမရဏာရမ္မဏာယ သတိယာ ဧတံ အဓိဝစနံ။

ကုစ္ဆိတာနံ ကေသာဒီနံ ပဋိက္ကူလာနံ အာယတ္တာ အာကရတ္တာ ကာယောတိ သင်္ခံ ဂတေ သရီရေ ဂတာ ပဝတ္တာ သတိ **ကာယဂတာသတိ,** တာဒိသံ ဝါ ကာယံ ဂတာ သတိ "ကာယဂတသတီ"တိ ဝတ္တဗ္ဗေ ရဿံ အကတွာ "ကာယဂတာသတီ"တိ ဝုတ္တံ။ ကေသာဒိကေသု ကာယကောဋ္ဌာသေသု ပဋိက္ကူလနိမိတ္တာရမ္မဏာယ သတိယာ ဧတံ အဓိဝစနံ။ ဥပသမံ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နာ အနုဿတိ။ **ဥပသမာနုဿတိ,** သဗ္ဗဒုက္ခူပသမာရမ္မဏာယ သတိယာ ဧတံ အဓိဝစနံ။

ဝိတက္ကဝိစာရပီတိသုခစိတ္တေကဂ္ဂတာသမ္ပယုတ္တံ ပဌမဇ္ဈာနံ ဘာဝေန္တော။ ပီတိသုခစိတ္တေကဂ္ဂတာသမ္ပယုတ္တံ ဒုတိယဇ္ဈာနံ ဘာဝေန္တော။ သုခစိတ္တေကဂ္ဂတာသမ္ပယုတ္တံ တတိယဇ္ဈာနံ ဘာဝေန္တော။ ဥပေက္ခာစိတ္တေကဂ္ဂတာသမ္ပယုတ္တံ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ ဘာဝေန္တော။ပေ.။ နေဝသညာနာသညာယတနံ ဘာဝေန္တောပိ ကာမေ ပရိဝဇ္ဇေတီတိ။

ဝိက္ခမ္ဘနပ္ပဟာနံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ သမုစ္ဆေဒေန ကာမာနံ ပဟာနံ ဒဿေတုံ **"သောတာပတ္တိမဂ္ဂံ ဘာဝေန္တောပီ"**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ မဂ္ဂသောတဿ အာပဇ္ဇနံ သောတာပတ္တိ, သောတာပတ္တိယာ မဂ္ဂေါ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေါ။ **အပါယဂမနီယေ ကာမေ**တိ ယေဟိ အပါယံ ဂစ္ဆန္တိ, တေ အပါယဂမနီယေ ကာမေ သမုစ္ဆေဒတော သောတာပတ္တိမဂ္ဂံ ဘာဝေန္တော ပရိဝဇ္ဇေတိ။ ပဋိသန္ဓိဝသေန သကိံယေဝ ဣမံ လောကံ အာဂစ္ဆတီတိ သကဒါဂါမီ, တဿ မဂ္ဂေါ သကဒါဂါမိမဂ္ဂေါ။ တံ မဂ္ဂံ ဘာဝေန္တော။ **ဩဠာရိကေ**တိ ပရိဠာဟပ္ပတ္တေ။ ပဋိသန္ဓိဝသေန ကာမဘဝံ နာဂစ္ဆတီတိ အနာဂါမီ, တဿ မဂ္ဂေါ အနာဂါမိမဂ္ဂေါ။ တံ မဂ္ဂံ ဘာဝေန္တော။ **အနုသဟဂတေ**တိ သုခုမ ဘာဝပ္ပတ္တေ။ ကိလေသေဟိ အာရကတ္တာ, ကိလေသာရီနံ ဟတတ္တာ, သံသာရစက္ကဿ အရာနံ ဟတတ္တာ, ပါပက ရဏေ ရဟာဘာဝါ, ပစ္စယာဒီနံ အရဟတ္တာ စ အရဟံ, အရဟတော ဘာဝေါ အရဟတ္တံ။ ကိံ တံ? အရဟတ္တဖလံ။ အရဟတ္တဿ မဂ္ဂေါ အရဟတ္တမဂ္ဂေါ။ တံ အရဟတ္တမဂ္ဂံ ဘာဝေန္တော။ **သဗ္ဗေန သဗ္ဗ** န္တိ သဗ္ဗေနာကာရေန သဗ္ဗံ။ **သဗ္ဗထာ သဗ္ဗ**န္တိ သဗ္ဗပ္ပကာရေန သဗ္ဗံ။ **အသေသံ နိဿေသ** န္တိ နိရဝသေသံ ဂန္ဓမတ္တမ္ပိ အဋ္ဌပေတွာ။ အထ ဝါ **သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ** မူလဝသေန။ **သဗ္ဗထာ သဗ္ဗံ** အာကာရနိပ္ပဒေသဝသေန။ **အသေသံ နိဿေသံ** ဘာဝနာနိပ္ပဒေသဝသေန။ တထာ ပုရိမေန ဒုစ္စရိတာဘာဝေန။ ဒုတိယေန ပရိယုဋ္ဌာနာဘာဝေန။ တတိယေန အနုသယာဘာဝေန ဧဝမေကေ ဝဏ္ဏယန္တိ။

သပ္ပော ဝုစ္စတိ အဟိ တိ ယော ကောစိ သရန္တော ဂစ္ဆတိ။ **ကေနဋ္ဌေနာ** တိ ကေန အတ္ထေန။ **သံသပ္ပန္တော ဂစ္ဆတီ**တိ ယသ္မာ သမ္မာ သံသရန္တော ဂစ္ဆတီတိ **သပ္ပော။ ဘုဇန္တော** တိ ဝင်္ကဝင်္ကော ဟုတွာ။ **ပန္နသိရော** တိ နိပန္နသီသော ဟုတွာ။ **သိရေန သုပတီ**တိ သီသံ ဘောဂန္တရေ ကတွာ သုပနဘာဝေန သိရသာ သုပတီတိ **သရီသပေါ**။ ဗိလေ သယတီတိ **ဗိလာသယော**။ "ဗိလသယော"တိပိ ပါဌော, တံ သုန္ဒရံ။ ဂုဟာယံ သေတီတိ **ဂုဟာသယော။ ဒါဌာ တဿ အာဝုဓော**တိ တဿ သပ္ပဿ ဒုဝေ ဒါဌာ ပဟရဏသတ္ထသင်္ခါတော အာဝုဓော။ **ဝိသံ တဿ ဃောရ** န္တိ တဿ သပ္ပ

သ္မ ဗ္ဗာပကသင္ခါတံ ဝိသံ အရဏံ ကက္ခဠံ။ **ဖိဝ္ဂဟာ တသ္မ ဒုဝိဓာ** တိ တသ္မ သပ္ပသ္မ ဒွေဓာ ဖိဝ္ဂဟာ။ **ဒ္ဝီဟိ ဖိဝ္ဂဟာဟိ ရသံ သာယတီ**တိ ဒုဝိဓာဟိ ဖိဝ္ဂဟာဟိ ရသံ ဇာနာတိ အသ္သာဒံ ဝိန္ဒတိ သာဒိယတီတိ။ ဖီဝိတုံ ကာမယတီတိ **ဖီဝိတုကာမော**။ အမရိတုံ ကာမယတီတိ **အမရိတုကာမော**။ သုခံ ကာမယတီတိ **သုခကာမော**။ **ဒုက္ခပ္ပဋိက္ကူလော** တိ ဒုက္ခံ အနိစ္ဆမာနော။ **ဟာဒေနော**တိ အတ္တနော ဟာဒေန။ **သပ္ပသိရ** န္တိ သပ္ပသ္မ သီသံ။ **ဝဇ္ဇေယျာ** တိ ဒူရတော ဝဇ္ဇေယျ။ **ဝိဝဇ္ဇေယျာ**တိ တသ္မ ပမာဏေန။ **ပရိဝဇ္ဇေယျာ** တိ သမန္တတော။ **အဘိနိဝဇ္ဇေယျာ** တိ စတုတ္ထပ္ပမာဏေန။ အထ တ ပုရိမေန သီသတော။ ဒုတိယတတိယေန ဒ္ဝီဟိ ပဿေဟိ။ စတုတ္ထေန ပစ္ဆတော။ "ကာမေ ပန အပ္ပတ္တသ္သ ပရိယေသနမူလဒုက္ခဝတ္ထုဘာဝေန **ဝဇ္ဇေယျ** ။ ပတ္တသ္မ အာရက္ခမူလဒုက္ခဝတ္ထုဘာဝေန **ဝိဝဇ္ဇေယျ** ။ အညာဏပရိဠာဟဒုက္ခဝတ္ထုဘာဝေန **ပရိဝဇ္ဇေယျ** ။ ဝိနာသမုခေ ပိယဝိပ္ပယောဂဒုက္ခဝတ္ထုဘာဝေန **အဘိနိဝဇ္ဇေယျာ"** တိ ဧဝမေကေ ဝဏ္ဏယန္တိ။

ရဇ္ဇနဝသေန **ရာဂေ**။ ဗလဝရဇ္ဇနဋ္ဌေန **သာရာဂေ**။ ဝိသယေ သတ္တာနံ အနု အနု နယနတော **အနုနယော**။ အနုရုဇ္ဈတီတိ **အနုရောဓော,** ကာမေတီတိ အတ္ထော။ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဘဝေ သတ္တာ တောယ နန္ဒန္တီတိ **နန္ဒီ**, သယံ ဝါ နန္ဒတီတိ **နန္ဒီ** ။ နန္ဒီ စ သာ ရဇ္ဇနဋ္ဌေန ရာဂေ စာတိ **နန္ဒီရာဂေ** ။ တတ္ထ ဧကသ္မိံ အာရမ္မဏေ သကိံ ဥပ္ပန္နာ တဏ္ဟာ နန္ဒီ, ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ နန္ဒီရာဂေတိ ဝုစ္စတိ။ **စိတ္တသ္မ သာရာဂေ** တိ ယော ဟေဋ္ဌာ "ဗလဝရဇ္ဇနဋ္ဌေန သာရာဂေ"တိ ဝုတ္တော, သော န သတ္တသ္မ, စိတ္တသ္သေဝ သာရာဂေတိ အတ္ထော။

ဣစ္ဆန္တိ တောယ အာရမ္မဏာနီတိ **ဣစ္ဆာ** ။ ဗဟလကိလေသဘာဝေန မုစ္ဆန္တိ တောယ ပါဏိနောတိ **မုစ္ဆာ** ။ ဂိလိတွာ ပရိနိဋ္ဌပေတွာ ဂဟဏဝသေန **အဇ္ဈောသာနံ** ။ ဣမိနာ သတ္တာ ဂိဇ္ဈန္တိ ဂေဓံ အာပဇ္ဇန္တီတိ **ဂေဓော**။ ဗဟလဋ္ဌေန ဝါ **ဂေဓော**။ "ဂေဓံ ဝါ ပန ပဝနသဏ္ဍ"န္တိ ဟိ ဗဟလဋ္ဌေနေဝ ဝုတ္တံ ။ အနန္တရပဒံ ဥပသဂ္ဂဝသေန ဝဍ္ဎိတံ, သဗ္ဗတောဘာဂေန ဝါ ဂေဓောတိ **ပလိဂေဓော**။ သဇ္ဇန္တိ တေနာတိ **သင်္ဂေ** ။ လဂ္ဂနဋ္ဌေန ဝါ **သင်္ဂေ** ။ ဩသီဒနဋ္ဌေန **ပင်္ကော** ။ အာကဍ္ဎနဝသေန **ဧဇာ**။ "ဧဇာ ဣမံ ပုရိသံ ပရိကဍ္ဎတိ တသ္မ တသ္သေဝ ဘဝသ္မ အဘိနိဗ္ဗတ္တိယာ"တိ ဟိ ဝုတ္တံ။ ဝဉ္စနဋ္ဌေန **မာယာ**။ ဝဋ္ဋသ္မိံ သတ္တာနံ ဇနနဋ္ဌေန **ဇနိကာ**။ "တဏ္ဟာ ဇနေတိ ပုရိသံ, စိတ္တမဿ ဝိဓာဝတီ"တိ (သံ. နိ. ၁.၅၅) ဟိ ဝုတ္တံ။ ဝဋ္ဋသ္မိံ သတ္တေ ဒုက္ခေန သံယောဇယမာနာ ဇနေတီတိ **သဉ္ဇနနီ** ။ ဃဋနဋ္ဌေန **သိဗ္ဗိနီ** ။ အယဉ္ဟိ ဝဋ္ဋသ္မိံ သတ္တေ စုတိပဋိသန္ဓိဝသေန သိဗ္ဗတိ ဃဋေတိ တုန္နကာရော ဝိယ ပိလောတိကာယ ပိလောတိကံ, တသ္မာ "ဃဋနဋ္ဌေန သိဗ္ဗိနီ"တိ ဝုတ္တာ။ အနေကပ္ပကာရံ ဝိသယဇာလံ တဏ္ဟာဝိပ္ဖန္ဒိတနိဝေသသင်္ခါတံ ဝါ ဇာလမဿာ အတ္ထီတိ **ဇာလိနီ**။

အာကဍ္ဎနဋ္ဌေန သီဃသောတာ သရိတာ ဝိယာတိ **သရိတာ**။ အလ္လဋ္ဌေန ဝါ **သရိတာ**။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ "သရိတာနိ သိနေဟိတာနိ စ သောမနဿာနိ ဘဝန္တိ ဇန္တုနော"တိ (ဓ. ပ. ၃၄၁)။ အလ္လာနိ စေဝ သိနိဒ္ဓါနိ စာတိ အယဉ္ဟေတ္ထ အတ္ထော။ အနယဗျသနပါပနဋ္ဌေန ကုမ္မာနုဗန္ဓသုတ္တကံ ဝိယာတိ **သုတ္တံ** ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ "သုတ္တကန္တိ ခော, ဘိက္ခဝေ, နန္ဒီရာဂဿေတံ အဓိဝစန"န္တိ (သံ. နိ. ၂.၁၅၉)။ ရူပာဒီသု ဝိတ္ထတဋ္ဌေန **ဝိသတာ**။ တသ္မ တသ္မ ပဋိလာဘတ္ထာယ သတ္တေ အာယူဟာပေတီတိ **အာယူဟိနီ**။ ဥက္ကဏ္ဌိတုံ အပဒာနတော သဟာယဋ္ဌေန **ဒုတိယာ**။ အယဉ္ဟိ သတ္တာနံ ဝဋ္ဋသ္မိံ ဥက္ကဏ္ဌိတုံ န ဒေတိ, ဂတဂတဋ္ဌာနေ ပိယသဟာယော ဝိယ အဘိရမာပေတိ။ တေနေဝ ဝုတ္တံ –

"တဏ္ဟာဒုတိယော ပုရိသော၊ ဒီဃမဒ္ဓါနသံသရံ။
ဣတ္ထဘာဝညထာဘာဝံ၊ သံသာရံ နာတိဝတ္တတီ"တိ။ (ဣတိဝု. ၁၅; အ. နိ. ၄.၉; မဟာနိ. ၁၉၁; စူဠနိ. ပါရာယနာနုဂီတိကထာနိဒ္ဒေသ ၁၀၇)။

ပဏိဓာနကဝသေန **ပဏိဓိ**။ **ဘဝနေတ္တီ** တိ ဘဝရဇ္ဇု။ တောယ ဟိ သတ္တာ ရဇ္ဇုယာ ဂီဝါယံ ဗဒ္ဓာ ဂောဏာ ဝိယ ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတဋ္ဌာနံ နိယျန္တိ။ တံ တံ အာရမ္မဏံ ဝနတိ ဘဇတိ အလ္လီယတီတိ **ဝနံ**, ဝနတိ ယာစတီတိ ဝါ **ဝနံ။ ဝနထော**တိ ဗျဉ္ဇနေန ပဒံ ဝဍ္ဎိတံ။ အနတ္ထဒုက္ခာနံ ဝါ သမုဋ္ဌာပနဋ္ဌေန ဂဟနဋ္ဌေန စ ဝနံ ဝိယာတိ **ဝနံ**။ ဗလဝတဏ္ဟာယေတံ နာမံ။ ဂဟနတရဋ္ဌေန ပန တတော ဗလဝတရာ **ဝနထော** နာမ။ တေန ဝုတ္တံ –

"ဝနံ ဆိန္ဒထ မာ ရုက္ခံ၊ ဝနတော ဇာယတေ ဘယံ။

ဆေတွာတ ဝနဋ္ဌ ဝနထဋ္ဌ၊ နိဗ္ဗနာ ဟောထ ဘိက္ခဝေ''တိ။ (ဓ. ပ. ၂၈၃)။

သန္တဝနဝသေန **သန္ထတေ,** သံသဂ္ဂေတိ အတ္ထော။ သော ဒုဝိဓော – တဏှာသန္ထတော မိတ္တသန္ထတော စ။ တေသု ဣဓ တဏှာသန္ထတော အဓိပ္ပေတော။ သိနေဟဝသေန **သ္နေဟော** ။ အာလယကရဏဝသေန ကမ္မမာနာ အပေက္ခတီတိ **အပေက္ခာ** ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ ''ဣမာနိ တေ ဒေဝ စတုရာသီတိ နဂရသဟဿာနိ ကုသာဝတီရာဇဓာနိပ္ပမုခာနိ, ဧတ္ထ ဒေဝ ဆန္ဒံ ဇနေဟိ ဇီဝိတေ အပေက္ခံ ကရောဟီ''တိ (ဒီ. နိ. ၂.၂၆၆)။ အာလယံ ကရောဟီတိ အယမေ္ဟတ္ထ အတ္ထော။ ဟဒ္ဒယေကေ္ကေ ဟဒ္ဒယေကေ္ကေ အာရမ္မဏေ ဗန္ဓတီတိ **ပဋိဗန္ဓု,** ဉာတကဋ္ဌေန တ ဟဒ္ဒယေကော ဗန္ဓုတိပိ **ပဋိဗန္ဓု**။ နိစ္စသန္နိဿိတဋ္ဌေနပိ သတ္တာနံ တဏှာသမော ဗန္ဓု နာမ နတ္ထိ။ အာရမ္မဏာနံ အသနတော **အာသာ**။ အဇ္ဈောတ္ထရဏတော စေဝ တိတ္တိံ အနုဂန္တွာဝ ပရိဘုဉ္ဇနတော စာတိ အတ္ထော။ အာသီသနဝသေန **အာသီသနာ**။ အာသီသိတဿ ဘာဝေါ **အာသီသိတတ္တံ** ။

ဣဒါနိ တဿာ ပဝတ္တိဋ္ဌာနံ ဒဿေတုံ **''ရူပာသာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ အာသီသနဝသေန အာသာတိ အာသာယ အတ္တံ ဂဟေတွာ ရူပေ အာသာ **ရူပါသာ**။ ဝေ နဝပိ ပအာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ ဧတ္ထ စ ပုရိမာနိ ပဉ္စ ပဉ္စကာမဂုဏဝသေန ဝုတ္တာနိ, ပရိက္ခာရလောဘဝသေန ဆဋ္ဌံ။ တံ ဝိသေသတော ပဗ္ဗဇိတာနံ, တတော ပရာနိ တီဏိ အတိတ္တိယဝတ္ထုဝသေန ဂဟဋ္ဌာနံ။ န ဟိ တေသံ ဓနပုတ္တဇီဝိတေဟိ အညံ ပိယတရံ အတ္ထိ။ ''ဣဒံ မယှံ, ဣဒံ မယှ''န္တိ တ ''အသုကေန မေ ဣဒံ ဒိန္နံ, ဣဒံ ဒိန္န''န္တိ တ ဝေ သတ္တေ ဇပ္ပာပေတီတိ **ဇပ္ပာ** ။ ပရတော ဒွေ ပအာနိ ဥပသဂ္ဂေန ဝမိတာနိ, တတော ပရံ အညေနာကာရေန ဝိဘဇိတုံ အာရဒ္ဓတ္တာ ပုန ''ဇပ္ပာ''တိ ဝုတ္တံ။ ဇပ္ပနာကာရော **ဇပ္ပနာ** ။ ဇပ္ပိတဿ ဘာဝေါ **ဇပ္ပိတတ္တံ** ။ ပုနပ္ပုနံ ဝိသယေ လုမ္ပတိ အာကမ္ပတီတိ လောလုပော, လောလုပဿ ဘာဝေါ **လောလုပ္ပံ** ။ လောလုပ္ပနာကာရော **လောလုပ္ပာယနာ** ။ လောလုပ္ပသမင်္ဂိနော ဘာဝေါ **လောလုပ္ပာယိတတ္တံ** ။

ပုစ္ဆဉ္ဇိကတာ တိ ယာယ တဏှာယ လာဘဋ္ဌာနေသု ပုစ္ဆံ စာလယမာနာ သုနခါ ဝိယ ကမ္ပမာနာ ဝိစရန္တိ, တံ တဿာ ကမ္ပနတဏှာယ နာမံ။ သာဓု မနာပမနာပေ ဝိသယေ ကာမေတီတိ သာဓုကာမော, တဿ ဘာဝေါ **သာဓုကမ္မယတာ**။ မာတာမာတုစ္ဆာတိအာဒိကေ အယုတ္တဋ္ဌာနေ ရာဂေါတိ **အဓမ္မရာဂေါ**။ ယုတ္တဋ္ဌာနေပိ ဗလဝ ဟုတွာ ဥပ္ပန္နော လောဘော **ဝိသမလောဘော**။ ''ရာဂေါ ဝိသမ''န္တိအာဒိဝစနတော (ဝိဘ. ၉၂၄) တ ယုတ္တဋ္ဌာနေ တ အယုတ္တဋ္ဌာနေ တ ဥပ္ပန္နော ဆန္ဒရာဂေါ အဓမ္မဋ္ဌေန အဓမ္မရာဂေါ။ ဝိသမဋ္ဌေန ဝိသမလောဘောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အာရမ္မဏာနံ နိကာမနဝသေန **နိကန္တိ** ။ နိကာမနာကာရော **နိကာမနာ**။ ပတ္ထယနဝသေန **ပတ္ထနာ** ။ ပိဟာယနဝသေန **ပိဟနာ**။ သုဋ္ဌု ပတ္ထနာ **သမ္ပတ္ထနာ** ။ ပဉ္စသု ကာမဂုဏေသု တဏှာ **ကာမတဏှာ**။ ရူပာရူပဘဝေသု တဏှာ **ဘဝတဏှာ**။ ဉစ္ဆေဒသင်္ခာတေ ဝိဘဝေ တဏှာ **ဝိဘဝတဏှာ**။ သုဒ္ဓေ ရူပဘဝသ္မိံယေဝ တဏှာ **ရူပတဏှာ**။ အရူပဘဝေ တဏှာ **အရူပတဏှာ**။ ဉစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိသဟဂတော ရာဂေါ, နိရောဓေ တဏှာ **နိရောဓတဏှာ**။ ရူပေ တဏှာ **ရူပတဏှာ**။ သဒ္ဒေ တဏှာ **သဒ္ဒတဏှာ။ ဂန္ဓတဏှာ** ဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ **ဩဃာ**ဒယော ဝုတ္တတ္ထာဝ။

ကုသလဓမ္မေ အာဝရတီတိ **အာဝရဏံ**။ ဆာဒနဝသေန **ဆဒနံ**။ သတ္တေ ဝဋ္ဋသ္မိံ ဗန္ဓတီတိ **ဗန္ဓနံ** ။ စိတ္တံ ဥပဟန္တွာ ကိလိဿတိ သံကိလိဋ္ဌံ ကရောတီတိ **ဥပက္ကိလေသော** ။ ထာမဂတဋ္ဌေန အနု အနု သေတီတိ **အနုသယော**။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ စိတ္တံ ပရိယုဋ္ဌာတီတိ **ပရိယုဋ္ဌာနံ,** ဥပ္ပဇ္ဇိတုံ အပအာနေန ကုသလတရံ ဂဏှာတီတိ အတ္ထော။ ''စောရာ မဂ္ဂေ ပရိယုဋ္ဌိံသု, ဓုတ္တာ မဂ္ဂေ ပရိယုဋ္ဌိံသူ''တိအာဒီသု (စူဠဝ. ၄၃၀) ဟိ မဂ္ဂံ ဂဏှိံသူတိ အတ္ထော။ ဧဝမိဓာပိ ဂဟဏဋ္ဌေန ပရိယုဋ္ဌာနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ပလိဝေဌနဋ္ဌေန လတာ ဝိယာတိ **လတာ**။ ''လတာ ဥပ္ပဇ္ဇ တိဋ္ဌတီ''တိ (ဓ. ပ. ၃၄၀) အာဂတဋ္ဌာနေပိ အယံ တဏှာ လတာတိ ဝုတ္တာ။ ဝိဝိဓာနိ ဝတ္ထူနိ ဣစ္ဆတီတိ **ဝေဝိစ္ဆံ** ။ ဝဋ္ဋဒုက္ခဿ မူလန္တိ **ဒုက္ခမူလံ**။ တဿေဝ ဒုက္ခဿ နိဒာနန္တိ **ဒုက္ခနိဒာနံ**။ တံ ဒုက္ခံ ဣတော ပဘဝတီတိ **ဒုက္ခပ္ပဘဝေါ** ။ ဗန္ဓနဋ္ဌေန ပာသော ဝိယာတိ ပာသော, မာရဿ ပာသော **မာရပါသော**။ ဒုရုဂ္ဂိလနဋ္ဌေန ဗဠိသံ ဝိယာတိ ဗဠိသံ, မာရဿ ဗဠိသံ **မာရဗဠိသံ**။ တဏှာဘိဘူတာ မာရဿ ဝိသယံ နာတိက္ကမန္တိ, တေသံ ဥပရိ မာရော ဝသံ ဝတ္တေတီတိ ဣမိနာ ပရိယာယေန မာရဿ ဝိသယောတိ **မာရဝိသယော**။ သန္ဒနဋ္ဌေန တဏှာဝ နဒီ **တဏှာနဒီ**။ အဇ္ဈောတ္ထရဏဋ္ဌေန တဏှာဝ ဇာလံ **တဏှာဇာလံ**။ ယထာ သုနခါ ဂဒ္ဒုလဗဒ္ဓာ ယဒိစ္ဆကံ နိယ္ယန္တိ, ဧဝံ တဏှာဗဒ္ဓာ သတ္တာတိ ဒဠှဗန္ဓနဋ္ဌေန ဂဒ္ဒုလံ ဝိယာတိ ဂဒ္ဒုလံ, တဏှာဝ ဂဒ္ဒုလံ **တဏှာဂဒ္ဒုလံ** ။ ဒုပ္ပူရဏဋ္ဌေန တဏှာဝ သမုဒ္ဒော **တဏှာသမုဒ္ဒော** ။ အ

ဘိဇ္ဈာယနဋ္ဌေန **အဘိဇ္ဈာ** ။ လုဗ္ဘန္တိ ဧတေန, သယံ ဝါ လုဗ္ဘတိ, လုဗ္ဘနမတ္တမေဝ ဝါ တန္တိ **လောဘော**။ သမ္ပယုတ္တကာနံ **အကုသလာနံ** ပတိဋ္ဌဋ္ဌေန **မူလံ**။

ဝိသတ္တိကာတီတိ ဝိသတ္တိကာ ဣတိ။ **ကေနဋ္ဌေန** တိ ကေန သဘာဝေန။ **ဝိသတာ**တိ ဝိတ္ထဋ္ဌာ ရူပာဒီသု။ **ဝိသာလာ**တိ ဝိပုလာ။ **ဝိသဋ္ဌာ**တိ တေဘူမကဗ္ဘာပကဝသေန ဝိသဋ္ဌာ။ ပုရိမဝစနမေဝ ဝါကာရဿ ဋကာရံ ကတွာ ဗျဉ္ဇနဝိဘာဂံ ကတွာ ဝုတ္တံ။ **ဝိသက္ကတီ** တိ ပရိသပ္ပတိ သဟတိ ဝါ။ ရတ္တော ဟိ ရာဂဝတ္ထုနာ ဟဒေန တာဠိယမာနောပိ သဟတိ။ ဩသက္ကနံ ဝိပ္ဖန္ဒနံ ဝါ ''ဝိသက္ကန''န္တိပိ ဝဒန္တိ။ ''ကုသလာကုသလာနံ ပတီ''တိ ကေစိ ဝဏ္ဏယန္တိ။ **ဝိသံဟရတီ**တိ တထာ တထာ ကာမေသု အာနိသံသံ ပဿန္တီ ဝိဝိဓေဟိ အာကာရေဟိ နေက္ခမ္မာဘိမုခပ္ပဝတ္တိတော စိတ္တံ သံဟရတိ သင်္ခိပတိ, ဝိသံ ဝါ ဒုက္ခံ, တံ ဟရတိ, ဝဟတီတိ အတ္ထော။ **ဝိသံဝါဒိကာ**တိ အနိစ္စာဒိံ နိစ္စာဒိတော ဂဏှာပေန္တီ ဝိသံဝါဒိကာ ဟောတိ။ ဒုက္ခနိဗ္ဗတ္တကဿ ကမ္မဿ ဟေတုဘာဝတော **ဝိသမူလာ** , ဝိသံ ဝါ ဒုက္ခဒုက္ခာဒိဘူတာ ဝေဒနာ မူလံ ဧတိဿာတိ **ဝိသမူလာ**။ ဒုက္ခသမုဒယတ္တာ ဝိသံ ဖလံ ဧတိဿာတိ **ဝိသဖလာ**။ ယာယ တဏှာယ ရူပာဒိကဿ ဒုက္ခဿေဝ ပရိဘောဂေါ ဟောတိ, န အမတဿာတိ သာ ''ဝိသပရိဘောဂါ''တိ ဝုတ္တာ။ သဗ္ဗတ္ထ နိရုတ္တိဝသေန ပဒသိဒ္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

တဿာ ဝိသယံ ဒဿေတုကာမော **''ဝိသာလာ ဝါ ပန သာ တဏှာ ရူပေ''**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဝိသာလာ ဝါ ပနာ**တိ မဟန္တီ ဧဝ တဏှာယနဋ္ဌေန တဏှာ, ရူပာဒယော ပဉ္စ ပဉ္စကာမဂုဏိကရာဂဝသေန ဝုတ္တာ။ **ကုလေ ဂဏေ**တိ အာဒီနိ ဧကဒေသ ပဒါနိ လောလုပ္ပာဒဝသေန ဝုတ္တာနိ။ ကာမဓာတုတ္တိကော ကမ္မဝဋ္ဋဝသေန ဝိဘတ္တော, ကာမဘဝတ္တိကော ဝိပါကဝဋ္ဋဝသေန ဝိဘတ္တော, သညာဘဝတ္တိကော သညာဝသေန ဝိဘတ္တော, ဧကဝေါကာရဘဝတ္တိကော ခန္ဓဝသေန ဝိဘတ္တော။ အတီတတ္တိကော ကာလဝသေန, ဒိဋ္ဌစတုက္ကော အာရမ္မဏဝသေန, အပါယတ္တိကော ဩကာသဝသေန, ခန္ဓတ္တိကော နိဿတ္တနိဇ္ဇီဝဝသေန ဝိဘတ္တောတိ ဉာတဗ္ဗံ။ တတ္ရာယံ သင်္ခေပေန အတ္ထဒီပနာ ဝိဘာဝနာ စ –

''တတ္ထ ကတမာ ကာမဓာတု? ဟေဋ္ဌတော အဝီစိနိရယံ ပရိယန္တံ ကရိတွာ ဥပရိတော ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိဒေဝေ အန္တောကရိတွာ ယံ ဧတသ္မိံ အန္တရေ ဧတ္ထာဝစရာ ဧတ္ထ ပရိယာပန္နာ ခန္ဓဓာတုအာယတနာ ရူပံ ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရာ ဝိညာဏံ, အယံ ဝုစ္စတိ ကာမဓာတု'' (ဓ. သ. ၁၂၈၇)။

''တတ္ထ ကတမာ ရူပဓာတု? ဟေဋ္ဌတော ဗြဟ္မလောကံ ပရိယန္တံ ကရိတွာ ဥပရိတော အကနိဋ္ဌေ ဒေဝေ အန္တောကရိတွာ ယံ ဧတသ္မိံ အန္တရေ ဧတ္ထာဝစရာ ဧတ္ထ ပရိယာပန္နာ သမာပန္နဿ ဝါ ဥပပန္နဿ ဝါ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရိဿ ဝါ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ, အယံ ဝုစ္စတိ ရူပဓာတု'' (ဓ. သ. ၁၂၈၉)။

''တတ္ထ ကတမာ အရူပဓာတု? ဟေဋ္ဌတော အာကာသာနဉ္စာယတနုပဂေ ဒေဝေ ပရိယန္တံ ကရိတွာ ဥပရိတော နေဝသညာနာသညာယတနုပဂေ ဒေဝေ အန္တောကရိတွာ ယံ ဧတသ္မိံ အန္တရေ ဧတ္ထာဝစရာ ဧတ္ထ ပရိယာပန္နာ သမာပန္နဿ ဝါ ဥပပန္နဿ ဝါ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရိဿ ဝါ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ, အယံ ဝုစ္စတိ အရူပဓာတူ''တိ (ဓ. သ. ၁၂၉၁)။ အဋ္ဌကထာယံ ပန **''ကာမဓာတူ**တိ ကာမဘဝေါ, ပဉ္စက္ခန္ဓာ လဗ္ဘန္တိ။ **ရူပဓာတူ**တိ ရူပဘဝေါ, ပဉ္စက္ခန္ဓာ လဗ္ဘန္တိ။ **အရူပဓာတူ**တိ အရူပဘဝေါ, စတ္တာရော ခန္ဓာ လဗ္ဘန္တီ''တိ ဝုတ္တံ။

အထ ဝါ ကာမရာဂသင်္ခါတေန ကာမေန ယုတ္တာ ဓာတု **ကာမဓာတု,** ကာမသင်္ခါတာ ဝါ ဓာတု **ကာမဓာတု**။ ကာမံ ပဟာယ ရူပေန ယုတ္တာ ဓာတု **ရူပဓာတု,** ရူပသင်္ခါတာ ဝါ ဓာတု **ရူပဓာတု**။ ကာမဉ္စ ရူပဉ္စ ပဟာယ အရူပေန ယုတ္တာ ဓာတု **အရူပဓာတု,** အရူပသင်္ခါတာ ဝါ ဓာတု **အရူပဓာတု**။ တာ ဧဝ ဓာတုယော ပုန ဘဝပရိယာယေန ဝုတ္တာ။ ဘဝန္တီတိ ဟိ ဘဝါတိ ဝုစ္စန္တိ။ သညာယ ယုတ္တော ဘဝေါ, သညာဝတံ ဝါ ဘဝေါ, သညာ ဝါ ဧတ္ထ ဘဝေ အတ္ထီတိ **သညာဘဝေါ**။ သော ကာမဘဝေါ စ အသညာဘဝမုတ္တော ရူပဘဝေါ စ နေဝသညာနာသညာဘဝမုတ္တော အရူပဘဝေါ စ ဟောတိ။

န သညာဘဝေါ **အသညာဘဝေါ,** သော ရူပဘဝေကဒေသော။ ဩဠာရိကတ္တာဘာဝတော နေဝသညာ, သုခုမတ္တေန သဗ္ဘာဝတော နာသညာတိ နေဝသညာနာသညာ, တာယ ယုတ္တော ဘဝေါ **နေဝသညာနာသညာဘဝေါ**။ အထ ဝါ ဩဠာ

ရိကာယ သညာယ အဘာဝ သုခုမာယ စ ဘာဝ နေဝသညာနာသညာ အသ္မိံ ဘဝေတိ **နေဝသညာနာသညာဘဝေ,** သော
အရူပဘဝေကဒေသော။ ဧကေန ရူပက္ခန္ဓေန ဝေါကိဏ္ဏော ဘဝေ, ဧကော ဝါ ဝေါကာရော, အဿ ဘဝဿာတိ **ဧ
ကဝေါကာရဘဝေ,** သော အသညာဘဝေါဝ။ စတူဟိ အရူပက္ခန္ဓေဟိ   ဝေါကိဏ္ဏော ဘဝေ, စတ္တာရော ဝါ ဝေါကာ
ရာ အဿ ဘဝဿာတိ **စတုဝေါကာရဘဝေ,** သော အရူပဘဝေ ဧဝ။ ပဉ္စဟိ ခန္ဓေဟိ ဝေါကိဏ္ဏော ဘဝေ, ပဉ္စ ဝါ
ဝေါကာရာ အဿ ဘဝဿာတိ **ပဉ္စဝေါကာရဘဝေ,**   သော ကာမဘဝေ စ ရူပဘဝေကဒေသော စ ဟောတိ။ အတီတ
တ္တိကော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယောဝ။ **ဒိဋ္ဌန္တိ** စတုသမုဋ္ဌာနိကံ ရူပါရမ္မဏံ။   **သုတန္တိ** ဒွိသမုဋ္ဌာနိကံ သဒ္ဒါရမ္မဏံ။
မုတန္တိ ဖုသိတွာ ဂဟေတဗ္ဗာနိ စတုသမုဋ္ဌာနိကာနိ ဂန္ဓရသဖောဋ္ဌဗ္ဗာရမ္မဏာနိ။   **ဝိညာတဗ္ဗံ**   နာမ မနသာ ဇာနိတဗ္ဗံ
ဓမ္မာရမ္မဏံ။ တေသု ဒိဋ္ဌသုတမုတဝိညာတဗ္ဗေသု ဓမ္မေသု။ **ဝိသဇ္ဇာ ဝိတ္ထတာ**   တိ မဟာဋ္ဌကထာ ပတ္ထဋ္ဌာ။

အပာယလောကေတိ ဝမိုသင်္ခါတဿ အယဿ အဘာဝေန အပာယော, တသ္မိံ အပာယလောကေ။   **ခန္ဓလော
ကေ**တိ ရာသဋ္ဌေန ရူပာဒယော ပဉ္စက္ခန္ဓာ ဧဝ လောကော။   **ဓာတုလောကေ**တိ သုညတဋ္ဌေန စက္ခုဓာတုအာဒယော အဋ္ဌ
ဒွာရသ ဓာတုယော ဧဝ လောကော။ **အာယတနလောကေ**တိ အာယတနာဒီဟိ ကာရဏေဟိ ဒွါဒသာယတနာနိ ဧဝ လော
ကော။ သဗ္ဗေပိ လုဇ္ဇနပလုဇ္ဇနဋ္ဌေန လောကော, ဝုတ္တပ္ပကာရေ လောကေ ဝိသဇ္ဇာ ဝိတ္ထဋ္ဌာတိ ဝိသတ္တိကာ။ **သတော**
တိ သရတီတိ သတော, ပုဂ္ဂလေန သတိ ဝုတ္တာ။

တတ္ထ   သရဏလက္ခဏာ **သတိ**။ သရန္တိ တာယ, သယံ ဝါ သရတိ, သရဏမတ္တမေဝ ဝါ ဧသာတိ သတိ။ သာ ပ
နေသာ အပိလာပနလက္ခဏာ, အသမ္မောသနရသာ, အာရက္ခပစ္စုပဋ္ဌာနာ, ဝိသယာဘိမုခဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ ဝါ, ထိရသ
ညာပဒဋ္ဌာနာ, ကာယာဒိသတိပဋ္ဌာနပဒဋ္ဌာနာ ဝါ။ အာရမ္မဏေ ဒဠှပတိဋ္ဌိတတ္တာ ပန ဧသိကာ ဝိယ, စက္ခုဒွါရာဒီ
နံ ရက္ခဏတော ဒောဝါရိကော ဝိယ စ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

တဿာ ပဝတ္တိဋ္ဌာနံ ဒဿေန္တော   **“ကာယေ ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာနံ ဘာဝေန္တော သတော”**   တိ
အာဒိနာ နယေန စတုဗ္ဗိဓံ သတိပဋ္ဌာနမာဟ။ တတ္ထ **ကာယေ**တိ ရူပကာယေ။ ရူပကာယော ဟိ ဣဓ အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနံ
ကေသာဒီနဉ္စ ဓမ္မာနံ သမူဟဋ္ဌေန ဟတ္ထိကာယရထကာယာဒယော ဝိယ ‘‘ကာယော’’တိ အဓိပ္ပေတော။ ယထာ စ သမူ
ဟဋ္ဌေန, ဧဝံ ကုစ္ဆိတာနံ အာယဋ္ဌေန။ ကုစ္ဆိတာနဉ္ဟိ ပရမဇေဂုစ္ဆာနံ သော အာယောတိပိ ကာယော။ **အာယော**တိ ဥပ္ပတ္
တိဒေသော။ တတြာယံ ဝစနတ္ထော – အာယန္တိ တတောတိ အာယော။ ကေ အာယန္တီတိ? ကုစ္ဆိတာ ကေသာဒယော။
ဣတိ ကုစ္ဆိတာနံ ကေသာဒီနံ အာယောတိ **ကာယော**။

ကာယာနုပဿနာ   တိ ကာယဿ အနုပဿနာ, ကာယံ ဝါ အနုပဿနာ,   **“ကာယေ”**တိ စ ဝတ္ွာပိ ပုန **“ကာယာ
နုပဿနာ”**တိ ဒုတိယံ ကာယဂ္ဂဟဏံ အသမ္မိဿတော ဝဝတ္ထာနဃနဝိနိဗ္ဘောဂါဒိဒဿနတ္ထံ ကတန္တိ ဝေဒိတ
ဗ္ဗံ။

တေန န ကာယေ ဝေဒနာနုပဿနာ စိတ္တဓမ္မာနုပဿနာ ဝါ, အထ ခော ကာယာနုပဿနာယေဝါတိ ကာယသင်္
ခာတေ ဝတ္ထုသ္မိံ ကာယာနုပဿနာကာရဿေဝ ဒဿနေန အသမ္မိဿတော ဝဝတ္ထာနံ ဒဿိတံ ဟောတိ,
တထာ န ကာယေ အင်္ဂပစ္စင်္ဂဝိနိမုတ္တဧကဓမ္မာနုပဿနာ, နာပိ ကေသလောမာဒိဝိနိမုတ္တဣတ္ထိပုရိသာနုပဿနာ။
ယောပိ စေတ္ထ ကေသလောမာဒိကော ဘူတုပာဒာယသမူဟသင်္ခါတော ကာယော, တတ္ထာပိ န ဘူတုပာဒာယဝိနိမုတ္တ
ဧကဓမ္မာနုပဿနာ, အထ ခော ရထသမ္ဘာရာနုပဿကဿ ဝိယ အင်္ဂပစ္စင်္ဂသမူဟာနုပဿနာ, နဂရာဝယဝါနုပဿ
သကဿ ဝိယ ကေသလောမာဒိသမူဟာနုပဿနာ, ကဒလိက္ခန္ဓပတ္တဝဋ္ဋိဝိနိဘုဇကဿ ဝိယ ရိတ္တမုဋ္ဌိဝိနိဝေဌ
ကဿ ဝိယ စ ဘူတုပာဒာယသမူဟာနုပဿနာယေဝါတိ သမူဟဝသေနေဝ ကာယသင်္ခါတဿ ဝတ္ထုနော နာနပ္ပကာရ
တော ဒဿေန္တေန ဃနဝိနိဗ္ဘောဂေါ ဒဿိတော ဟောတိ။ န ဟေတ္ထ ယထာဝုတ္တသမူဟဝိနိမုတ္တော ကာယော
ဝါ ဣတ္ထီ ဝါ ပုရိသော ဝါ အညော ဝါ ကောစိ ဓမ္မော ဒိဿတိ, ယထာဝုတ္တဓမ္မသမူဟမတ္တေယေဝ ပန တထာ
တထာ သတ္တာ မိစ္ဆာဘိနိဝေသံ ကရောန္တိ။ တေနာဟု ပောရာဏာ –

> ‘‘ယံ ပဿတိ န တံ ဒိဋ္ဌံ၊ ယံ ဒိဋ္ဌံ တံ န ပဿတိ။
> အပဿံ ဗဇ္ဈတေ မူဠှော၊ ဗဇ္ဈမာနော န မုစ္စတီ’’တိ။ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၃၇၃; မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၀၆)။

ဃနဝိနိဗ္ဘောဂါဒိဒဿနတ္ထန္တိ ဝုတ္တံ။ အာဒိသဒ္ဒေန စေတ္ထ အယမ္ပိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အယဉှိ ဧတသ္မိံ ကာယေ ကာယာနုပဿနာယေဝ, န အညဓမ္မာနုပဿနာ။ ယထာ အနုဒကဘူတာယပိ မရီစိယာ ဥဒကာနုပဿနာ ဟောတိ, န ဧဝံ အနိစ္စဒုက္ခာနတ္တာသုဘဘူတေယေဝ ဣမသ္မိံ ကာယေ နိစ္စသုခတ္တသုဘဘာဝါနုပဿနာ, အထ ခေါ ကာယာနုပဿနာ အနိစ္စဒုက္ခာနတ္တာသုဘာကာရသမူဟာနုပဿနာယေဝါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

အထ ဝါ ယွာယံ မဟာသတိပဋ္ဌာနေ "ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အရညဂတော ဝါ။ပေ။ သော သတောဝ အဿသတီ"တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၂.၃၇၄; မ. နိ. ၁.၁၀၇) နယေန အဿာသပဿာသာဒိစုဏ္ဏိကဇာတအဋ္ဌိကပရိယောသာနော ကာယော ဝုတ္တော, ယော စ ပဋိသမ္ဘိဒာယံ သတိပဋ္ဌာနကထာယံ "ဣဓေကစ္စော ပထဝီကာယံ အနိစ္စတော အနုပဿတိ။ အာပေါကာယံ။ တေဇောကာယံ။ ဝါယောကာယံ။ ကေသကာယံ။ လောမကာယံ။ ဆဝိကာယံ။ စမ္မကာယံ။ မံသကာယံ။ ရုဟိရကာယံ။ နှာရုကာယံ။ အဋ္ဌိကာယံ။ အဋ္ဌိမိဉ္ဇကာယ"န္တိ ကာယော ဝုတ္တော, တဿ သဗ္ဗဿ ဣမသ္မိံယေဝ ကာယေ အနုပဿနတော ကာယေ ကာယာနုပဿနာတိ ဧဝမ္ပိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

အထ ဝါ ကာယေ "အဟ"န္တိ ဝါ "မမ"န္တိ ဝါ ဧဝံ ဂဟေတဗ္ဗဿ ယဿ ကဿစိ အနုပဿနတော တဿ တဿေဝ ပန ကေသလောမာဒိကဿ နာနာဓမ္မသမူဟဿ အနုပဿနတော ကာယေ ကေသာဒိသမူဟသင်္ခါတကာယာနုပဿနာတိ ဧဝမတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အပိ စ "ဣမသ္မိံ ကာယေ အနိစ္စတော အနုပဿတိ, နော နိစ္စတော"တိအာဒိနာ (ပဋိ. မ. ၃.၃၅) အနုက္ကမေန ပဋိသမ္ဘိဒာယံ အာဂတနယဿ သဗ္ဗဿေဝ အနိစ္စလက္ခဏာဒိနော အာကာရသမူဟသင်္ခါတဿ ကာယဿ အနုပဿနတောပိ ကာယေ ကာယာနုပဿနာတိ ဧဝမ္ပိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အယံ ပန စတုသတိပဋ္ဌာနသာဓာရဏော အတ္ထော။

သတိပဋ္ဌာနန္တိ တယော သတိပဋ္ဌာနာ သတိဂေါစရောပိ, တိဓာ ပဋိပန္နေသု သာဝကေသု သတ္ထုနော ပဋိဃာနုနယဝီတိဝတ္တတာပိ, သတိပိ။ "စတုန္နံ, ဘိက္ခဝေ, သတိပဋ္ဌာနာနံ သမုဒယဉ္စ အတ္ထင်္ဂမဉ္စ ဒေသိဿာမိ, တံ သုဏာထ သာဓုကံ မနသိ ကရောထ။ပေ။ ကော စ, ဘိက္ခဝေ, ကာယဿ သမုဒယော? အာဟာရသမုဒယာ ကာယသမုဒယော"တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၅.၄၀၈) ဟိ သတိဂေါစရော "သတိပဋ္ဌာန"န္တိ ဝုစ္စတိ ။ တထာ "ကာယော ဥပဋ္ဌာနံ, နော သတိ, သတိ ဥပဋ္ဌာနဉ္စေဝ သတိ စာ"တိအာဒီသုပိ (ပဋိ. မ. ၃.၃၅)။ တဿတ္ထော – ပတိဋ္ဌာတိ အသ္မိန္တိ ပဋ္ဌာနံ။ ကာ ပတိဋ္ဌာတိ? သတိ။ သတိယာ ပဋ္ဌာနံ **သတိပဋ္ဌာနံ,** ပဓာနဋ္ဌာနန္တိ ဝါ ပဋ္ဌာနံ, သတိယာ ပဋ္ဌာနံ သတိပဋ္ဌာနံ, ဟတ္ထိဋ္ဌာနအဿဋ္ဌာနာဒီနိ ဝိယ။

"တယော သတိပဋ္ဌာနာ ယဒရိယော သေဝတိ, ယဒရိယော သေဝမာနော သတ္ထာ ဂဏမနုသာသိတုမရဟတီ"တိ (မ. နိ. ၃.၃၀၄, ၃၁၁) ဧတ္ထ တိဓာ ပဋိပန္နေသု သာဝကေသု သတ္ထုနော ပဋိဃာနုနယဝီတိဝတ္တတာ "သတိပဋ္ဌာန"န္တိ ဝုတ္တာ။ တဿတ္ထော – ပဋ္ဌပေတဗ္ဗတော ပဋ္ဌာနံ, ပဝတ္တယိတဗ္ဗတောတိ အတ္ထော။ ကေန ပဋ္ဌပေတဗ္ဗောတိ? သတိယာ, သတိယာ ပဋ္ဌာနံ သတိပဋ္ဌာနန္တိ။ "စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂေ ပရိပူရေန္တီ"တိအာဒီသု (မ. နိ. ၃.၁၄၇) ပန သတိယေဝ "သတိပဋ္ဌာန"န္တိ ဝုစ္စတိ။ တဿတ္ထော – ပတိဋ္ဌာတီတိ ပဋ္ဌာနံ, ဥပဋ္ဌာတိ ဩက္ကန္ဒိတွာ ပက္ခန္ဒိတွာ ပဝတ္တတီတိ အတ္ထော။ သတိယေဝ ပဋ္ဌာနန္တိ သတိပဋ္ဌာနံ။ အထ ဝါ သရဏဋ္ဌေန သတိ, ဥပဋ္ဌာနဋ္ဌေန ပဋ္ဌာနံ။ ဣတိ သတိ စ သာ ပဋ္ဌာနဉ္စာတိပိ သတိပဋ္ဌာနံ။ ဣဒမိဓ အဓိပ္ပေတံ။ တံ သတိပဋ္ဌာနံ။ **ဘာဝေန္တော**တိ ဝဍ္ဎေန္တော။ ဧတ္ထ စ ယံ တိဓာ ပဋိပန္နေသု သာဝကေသု သတ္ထုနော ပဋိဃာနုနယဝီတိဝတ္တတာ "သတိပဋ္ဌာန"န္တိ ဝုတ္တံ, တံ ဣမိနာ သုတ္တေန ဂဟေတဗ္ဗံ။ ဝုတ္တဉှေတံ ဘဂဝတာ –

"တယော သတိပဋ္ဌာနာ ယဒရိယော သေဝတိ, ယဒရိယော သေဝမာနော သတ္ထာ ဂဏမနုသာသိတုမရဟတီ"တိ (မ. နိ. ၃.၃၀၄, ၃၁၁) ဣတိ ခေါ ပနေတံ ဝုတ္တံ, ကိဉ္စေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ။ ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, သတ္ထာ သာဝကာနံ ဓမ္မံ ဒေသေတိ အနုကမ္ပကော ဟိတေသီ အနုကမ္ပံ ဥပါဒါယ "ဣဒံ ဝေါ ဟိတာယ ဣဒံ ဝေါ သုခါယာ"တိ။ တဿ သာဝကာ န သုဿူသန္တိ, န သောတံ ဩဒဟန္တိ, န အညာ စိတ္တံ ဥပဋ္ဌပေန္တိ, ဝေါက္ကမ္မ စ သတ္ထု သာသနာ ဝတ္တန္တိ။ တတြ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတော န စေဝ အနတ္တမနော ဟောတိ, န စ အနတ္တမနတံ ပဋိသံဝေဒေတိ, အနဝဿုတော စ ဝိဟရတိ သတော သမ္ပဇာနော။ ဣဒံ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမံ သတိပဋ္ဌာနံ။ ယဒရိယော။ပေ။ အရဟတိ။

“ပုန စပရံ, ဘိက္ခဝေ, သတ္တာ။ပေ။ ဣဒံ တေ သုခာယာတိ။ တဿ ကေစ္စေ သာဝကာ န သုဿူသန္တိ။ပေ။ ဝတ္တန္တိ။ ကေစ္စေ သာဝကာ သုဿူသန္တိ။ပေ။ န စ တေကမ္မ သတ္ထု သာသနာ ဝတ္တန္တိ။ တတြ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတော န စေဝ အနတ္တမနော ဟောတိ, န စ အနတ္တမနတံ ပဋိသံဝေဒေတိ, န စ အတ္တမနော ဟောတိ, န စ အတ္တမနတံ ပဋိသံဝေဒေတိ။ အနတ္တမနတာ စ အတ္တမနတာ စ တဒုဘယံ အဘိနိဝဇ္ဇေတွာ ဥပေက္ခကော ဝိဟရတိ သတော သမ္ပဇာနော။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဒုတိယံ။ပေ။။

“ပုန စပရံ။ပေ။ ဣဒံ တေ သုခာယာတိ။ တဿ သာဝကာ သုဿူသန္တိ။ပေ။ ဝတ္တန္တိ။ တတြ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတော အတ္တမနော စေဝ ဟောတိ, အတ္တမနတဉ္စ ပဋိသံဝေဒေတိ, အနဝဿုတော စ ဝိဟရတိ သတော သမ္ပဇာနော။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, တတိယ”န္တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၁၁)။

ဧဝံ ပဋိဃာနုနယေဟိ အနဝဿုတတာ နိစ္စံ ဥပဋ္ဌိတသတိတာယ တဒုဘယံ ဝီတိဝတ္တတာ “သတိပဋ္ဌာန”န္တိ ဝုတ္တာ။ ဗုဒ္ဓါနမေဝ ကိရ နိစ္စံ ဥပဋ္ဌိတသတိတာ ဟောတိ, န ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဒီနန္တိ။

ဝေဒနာသု ဝေဒနာနုပဿနာတိအာဒီသု ဝေဒနာဒီနံ ပုန ဝစနေ ပယောဇနံ ကာယာနုပဿနာယံ ဝုတ္တနယေနေဝ ယထာယောဂံ ယောဇေတွာ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အယမ္ပိ သာဓာရဏတ္ထော။ သုခါဒီသု အနေကပ္ပဘေဒာသု ဝေဒနာသု ဝိသုံ ဝိသုံ အနိစ္စာဒိတော ဧကေကဝေဒနာနုပဿနာ။ သရာဂါဒိကေ သောဠသပ္ပဘေဒေ စိတ္တေ ဝိသုံ ဝိသုံ အနိစ္စာဒိတော ဧကေကစိတ္တာနုပဿနာ။ ကာယဝေဒနာစိတ္တာနိ ဌပေတွာ သေသတေဘူမကဓမ္မေသု ဝိသုံ ဝိသုံ အနိစ္စာဒိတော ဧကေကဓမ္မာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာနသုတ္တန္တေ ဝုတ္တနယေန နီဝရဏာဒိဓမ္မာနုပဿနာတိ။ ဝေဒ္ဓေ စ ကာယေတိ ဧကဝစနံ, သရီရဿ ဧကတ္တာ ။ စိတ္တေတိ ဧကဝစနံ, စိတ္တဿ သဘာဝဘေဒာဘာဝတော ဇာတိဂ္ဂဟဏေန ကတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယထာ စ ဝေဒနာဒယော အနုပဿိတဗ္ဗာ, တထာနုပဿန္တော ဝေဒနာသု ဝေဒနာနုပဿနာ, စိတ္တေ စိတ္တာနုပဿနာ, ဓမ္မေသု ဓမ္မာနုပဿနာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ကထံ ဝေဒနာ အနုပဿိတဗ္ဗာ? သုခါ တာဝ ဝေဒနာ ဒုက္ခတော, ဒုက္ခာ ဝေဒနာ သလ္လတော, အဒုက္ခမသုခါ အနိစ္စတော အနုပဿိတဗ္ဗာ။ ယထာဟ –

> “ယော သုခံ ဒုက္ခတော အဒ္ဒ၊ ဒုက္ခမဒ္ဒက္ခိ သလ္လတော။
> အဒုက္ခမသုခံ သန္တံ၊ အဒ္ဒက္ခိ နံ အနိစ္စတော။
> သ ဝေ သမ္မဒ္ဒသော ဘိက္ခု၊ ပရိဇာနာတိ ဝေဒနာ”တိ။ (သံ. နိ. ၄.၂၅၃)။

သဗ္ဗာ ဝေ စေတာ ဒုက္ခတောပိ အနုပဿိတဗ္ဗာ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ “ယံ ကိဉ္စိ ဝေဒယိတံ, တံ ဒုက္ခသ္မိန္တိ ဝဒာမီ”တိ (သံ. နိ. ၄.၂၅၉)။ သုခဒုက္ခတောပိ စ အနုပဿိတဗ္ဗာ။ ယထာဟ “သုခါ ဝေဒနာ ဌိတိသုခါ, ဝိပရိဏာမဒုက္ခာ။ ဒုက္ခာ ဝေဒနာ ဌိတိဒုက္ခာ, ဝိပရိဏာမသုခါ။ အဒုက္ခမသုခါ ဝေဒနာ ဉာဏသုခါ, အညာဏဒုက္ခာ”တိ (မ. နိ. ၁.၄၆၅)။ အပိ စ အနိစ္စာဒိသတ္တဝိပဿနာဝသေနာပိ အနုပဿိတဗ္ဗာ။ စိတ္တဓမ္မေသုပိ စိတ္တံ တာဝ အာရမ္မဏာဓိပတိသဟဇာတဘူမိကမ္မဝိပာကကိရိယာဒိနာနတ္တဘေဒာနံ အနိစ္စာဒိသတ္တာနုပဿနာနံ သရာဂါဒိသောဠသဘေဒာနဉ္စ ဝသေန အနုပဿိတဗ္ဗံ။ ဓမ္မာ သလက္ခဏသာမညလက္ခဏာနံ သုညတဓမ္မဿ အနိစ္စာဒိသတ္တာနုပဿနာနံ သန္တာသန္တာဒီနဉ္စ ဝသေန အနုပဿိတဗ္ဗာ။

ဣမေ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ ပုဗ္ဗဘာဂေ နာနာစိတ္တေသု လဗ္ဘန္တိ။ အညေနေဝ ဟိ စိတ္တေန ကာယံ ပရိဂ္ဂဏှာတိ, အညေန ဝေဒနံ, အညေန စိတ္တံ, အညေန ဓမ္မေ ပရိဂ္ဂဏှာတိ, လောကုတ္တရမဂ္ဂက္ခဏေ ပန ဧကစိတ္တေယေဝ လဗ္ဘန္တီတိ။ အာဒိတော ဟိ ကာယံ ပရိဂ္ဂဏှိတွာ အာဂတဿ ဝိပဿနာသမ္ပယုတ္တာ သတိ ကာယာနုပဿနာ နာမ, တာယ သတိယာ သမန္နာဂတော ပုဂ္ဂလော ကာယာနုပဿီ နာမ။ ဝိပဿနံ ဥဿုက္ကာပေတွာ အရိယမဂ္ဂံ ပတ္တဿ မဂ္ဂက္ခဏေ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ သတိ ကာယာနုပဿနာ နာမ, တာယ သတိယာ သမန္နာဂတော ပုဂ္ဂလော ကာယာနုပဿီ နာမ။

ဝေဒနံ ပရိဂ္ဂဏှိတွာ စိတ္တံ ပရိဂ္ဂဏှိတွာ ဓမ္မေ ပရိဂ္ဂဏှိတွာ အာဂတဿ ဝိပဿနာသမ္ပယုတ္တာ သတိ ဓမ္မာနုပဿနာ နာမ, တာယ သတိယာ သမန္နာဂတော ပုဂ္ဂလော ဓမ္မာနုပဿီ နာမ။ ဝိပဿနံ ဥဿုက္ကာပေတွာ အရိယမဂ္ဂံ ပတ္တဿ မဂ္ဂက္ခဏေ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ သတိ ဓမ္မာနုပဿနာ နာမ, တာယ သတိယာ သမန္

နာဂတော ပုဂ္ဂလော ဓမ္မာနုပဿီ နာမ, ဧဝံ တာဝ ဒေသနာ ပုဂ္ဂလေ တိဋ္ဌတိ, ကာယေ ပန “သုဘ”န္တိ ဝိပလ္လာသပ္ပဟာနာ ကာယပရိဂ္ဂဟိကာ သတိ မဂ္ဂေန သမိဇ္ဈတီတိ ကာယာနုပဿနာ နာမ။ ဝေဒနာယ “သုခ”န္တိ ဝိပလ္လာသပ္ပဟာနာ ဝေဒနာပရိဂ္ဂဟိကာ သတိ မဂ္ဂေန သမိဇ္ဈတီတိ ဝေဒနာနုပဿနာ နာမ။ စိတ္တေ “နိစ္စ”န္တိ ဝိပလ္လာသပ္ပဟာနာ စိတ္တပရိဂ္ဂဟိကာ သတိ မဂ္ဂေန သမိဇ္ဈတီတိ စိတ္တာနုပဿနာ နာမ။ ဓမ္မေသု “အတ္တာ”တိ ဝိပလ္လာသပ္ပဟာနာ ဓမ္မပရိဂ္ဂဟိကာ သတိ မဂ္ဂေန သမိဇ္ဈတီတိ ဓမ္မာနုပဿနာ နာမ။ ဣတိ ဧကာဝ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ သတိ စတုကိစ္စသာဓကတ္တေန စတ္တာရိ နာမာနိ လဘတိ။ တေန ဝုတ္တံ “လောကုတ္တရမဂ္ဂက္ခဏေ ပန ဧကစိတ္တေယေဝ လဗ္ဘန္တီ”တိ။

ပုန ဥပကာရဝသေန စ အပရိဟီနဝသေန စ ဂုဏဝသေန စ အပရေ တယော စတုက္ကာ ဝုတ္တာ။ တတ္ထ **အသတိပရိဝဇ္ဇနာယာ**တိ န သတိ အသတိ, သတိ ဧတ္ထ နတ္ထီတိ ဝါ အသတိ, မုဋ္ဌဿတိယာ ဧတံ အဓိဝစနံ။ **ပရိဝဇ္ဇနာယာ** တိ သမန္တတော ဝဇ္ဇနေန။ ဘတ္တနိက္ခိတ္တကာကသဒိသေ ဟိ မုဋ္ဌဿတိပုဂ္ဂလေ ပရိဝဇ္ဇနေန ဥပဋ္ဌိတဿတိပုဂ္ဂလသေဝနေန ဌာနနိသဇ္ဇာဒီသု သတိသမုဋ္ဌာပနတ္ထံ နိန္နပောဏပဗ္ဘာရစိတ္တတာယ စ သတိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ **သတိကရဏီယာနံ ဓမ္မာန**န္တိ သတိယာ ကာတဗ္ဗာနံ ဓမ္မာနံ။ **ကတတ္တာ** တိ ကတဘာဝေန။ စတုန္နံ မဂ္ဂာနံ ကတတ္တာ, ဘာဝိတတ္တာတိ အတ္ထော။ **သတိပရိဗန္ဓာနံ ဓမ္မာနံ ဟတတ္တာ** တိ ကာမစ္ဆန္ဒာဒီနံ နာသိတဘာဝေန။ **သတိနိမိတ္တာနံ ဓမ္မာနံ အသမ္မုဋ္ဌတ္တာ**တိ သတိယာ ကာရဏာနံ ကာယာဒိအာရမ္မဏာနံ အနဋ္ဌဘာဝေန။

သတိယာ သမန္နာဂတတ္တာ တိ သတိယာ သမ္မာ အာဂတတ္တာ အပရိဟီနတ္တာ စ။ **ဝသိတတ္တာ** တိ ဝသိဘာဝပ္ပတ္တေန။ **ပာဂုညတာယာ**တိ ပဂုဏဘာဝေန။ **အပစ္စောရောဟဏတာယာ** တိ အနိဝတ္တနဘာဝေန အပစ္စောသက္ကနဘာဝေန။

သတ္တတ္တာ တိ သဘာဝေန ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ။ **သန္တတ္တာ** တိ နိဗ္ဗုတသဘာဝတ္တာ။ **သမိတတ္တာ** တိ ကိလေသာနံ ဝူပသမိတဘာဝတ္တာ။ **သန္တဓမ္မသမန္နာဂတတ္တာ** တိ သပ္ပုရိသဓမ္မေဟိ အပရိဟီနတ္တာ။ ဗုဒ္ဓါနုဿတိအာဒယော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယာ ဧဝ။ သရဏကဝသေန သတိ, ဣဒံ သတိယာ သဘာဝပဒံ။ ပုနပ္ပုနံ သရဏတော အနုဿရဏဝသေန **အနုဿတိ** ။ အဘိမုခံ ဂန္တွာ ဝိယ သရဏတော ပဋိသရဏဝသေန **ပဋိဿတိ** ။ ဥပသဂ္ဂဝသေန ဝါ ဝဍ္ဎိတမတ္တမေဝ။ သရဏာကာရော **သရဏတာ**။ ယသ္မာ ပန သရဏတာတိ တိဏ္ဏံ သရဏာနမ္ပိ နာမံ, တသ္မာ တံ ပဋိသေဓေတုံ ပုန သတိဂ္ဂဟဏံ ကတံ။ သတိသင်္ခါတာ သရဏတာတိ အယဉှေတ္ထ အတ္ထော။ သုတပရိယတ္တဿ ဓာရဏဘာဝတော **ဓာရဏတာ**။ အနုပဝိသနသင်္ခါတေန ဩဂါဟနဋ္ဌေန အပိလာပနဘာဝေါ **အပိလာပနတာ**။ ယထာ ဟိ ဥဒကေ လာဗုကဋာဟာဒီနိ ပလဝန္တိ, န အနုပဝိသန္တိ, န တထာ အာရမ္မဏေ သတိ။ အာရမ္မဏဉှိ သော အနုပဝိသတိ, တသ္မာ “အပိလာပနတာ”တိ ဝုတ္တာ။ စိရကတစိရဘာသိတာနံ န သမ္မုဿနဘာဝတော **အသမ္မုဿနတာ** ။ ဥပဋ္ဌာနလက္ခဏေ ဇောတနလက္ခဏေ စ ဣန္ဒဋ္ဌံ ကာရေတီတိ ဣန္ဒြိယံ, သတိသင်္ခါတံ ဣန္ဒြိယံ **သတိန္ဒြိယံ** ။ ပမာဒေ န ကမ္ပတီတိ **သတိဗလံ**။ ယာထာဝသတိ နိယျာနသတိ ကုသလသတီတိ **သမ္မာသတိ**။ ဗုဇ္ဈနကဿ အင်္ဂေါတိ ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ, ပသတ္ထော သုန္ဒရော ဝါ ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ သမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ, သတိယေဝ သမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ **သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ** ။

ဧကာယနမဂ္ဂေါ တိ ဧကမဂ္ဂေါ, အယံ မဂ္ဂေါ န ဒွေဓာပထဘူတောတိ ဝေမတ္တော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အထ ဝါ ဧကေန အယိတဗ္ဗောတိ ဧကာယနော။ ဧကေနာတိ ဂဏသင်္ဂဏိကံ ပဟာယ ဝူပကဋ္ဌေန ပဝိဝိတ္တစိတ္တေန။ အယိတဗ္ဗော ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗော, အယန္တိ ဝါ ဧတေနာတိ အယနော, သံသာရတော နိဗ္ဗာနံ ဂစ္ဆတီတိ အတ္ထော ။ ဧကဿ အယနော ဧကာယနော။ ဧကဿာတိ သေဋ္ဌဿ။ သဗ္ဗသတ္တာနံ သေဋ္ဌော စ ဘဂဝါ, တသ္မာ “ဘဂဝတော”တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ကိဉ္စာပိ ဟိ တေန အညေပိ အယန္တိ, ဧဝံ သန္တေပိ ဘဂဝတောဝ သော အယနော တေန ဥပ္ပာဒိတတ္တာ။ ယထာဟ “သော ဟိ ဗြာဟ္မဏ ဘဂဝါ အနုပ္ပန္နဿ မဂ္ဂဿ ဥပ္ပာဒေတာ”တိအာဒိ (သံ. နိ. ၁.၂၁၅; ပဋိ. မ. ၃.၅; မ. နိ. ၃.၇၉)။ အယတီတိ ဝါ အယနော, ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတီတိ အတ္ထော။ ဧကသ္မိံ အယနော ဧကာယနော။ ဣမသ္မိံယေဝ ဓမ္မဝိနယေ ပဝတ္တတိ, န အညတ္ထာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ယထာဟ “ဣမသ္မိံ ခေါ, သုဘဒ္ဒ, ဓမ္မဝိနယေ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ ဥပလဗ္ဘတီ”တိ (ဒီ. နိ. ၂.၂၁၄)။ ဒေသနာဘေဒေါယေဝ ဟေသော, အတ္ထတော ပန ဧကောဝ။ အပိ စ ဧကံ အယတီတိ ဧကာယနော။ ပုဗ္ဗဘာဂေ နာနာမုခဘာဝနာနယေန ပဝတ္တောပိ အပရဘာဂေ ဧကံ နိဗ္ဗာနမေဝ ဂစ္ဆတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ယထာဟ ဗြဟ္မာ သဟမ္ပတိ –

“ကောယနံ ဇာတိခယန္တဒဿီ၊ မဂ္ဂံ ပဇာနာတိ ဟိတာနုကမ္ပီ။
ဧတေန မဂ္ဂေန တရိံသု ပုဗ္ဗေ၊ တရိဿန္တိ ယေ စ တရန္တိ ဩဃ”န္တိ။ (သံ. နိ. ၅.၃၈၄၊ ၄၀၉)။

မဂ္ဂော တိ ကေနဋ္ဌေန မဂ္ဂော? နိဗ္ဗာနံ ဂမနဋ္ဌေန, နိဗ္ဗာနတ္ထိကေဟိ မဂ္ဂနီယဋ္ဌေန စ။ **ဥပေတော**တိ အာသန္နံ ဂတော။ **သမုပေတော**တိ တတော အာသန္နတရံ ဂတော။ ဥဘယေနပိ သတိယာ အပရိဟီနောတိ အတ္ထော။ **ဥပဂတော**တိ ဥပဂန္တွာ ဌိတော။ **သမုပဂတော**တိ သမ္ပယုတ္တော ဟုတွာ ဌိတော။ “ဥပာဂတော သမုပာဂတော”တိပိ ပာဌော။ ဥဘယေနာပိ သတိသမီပံ အာဂတောတိ အတ္ထော။ **ဥပပန္နော** တိ အဝိယောဂပန္နော။ **သမုပပန္နော** တိ ပရိပုဏ္ဏော။ **သမန္နာဂတော**တိ အဝိကလော ဝိဇ္ဇမာနော။ “ဥပေတော သမုပေတောတိ ဒွီဟိ ပဒေဟိ ပဝတ္တံ ကထိတံ။ ဥပဂတော သမုပဂတောတိ ဒွီဟိ ပဒေဟိ ပဋိဝေဓော။ ဥပပန္နော သမုပပန္နော သမန္နာဂတောတိ တီဟိ ပဒေဟိ ပဋိလာဘော ကထိတော”တိ ဧဝမေကေ ဝဏ္ဏယန္တိ။

လောကေ တ သာ ဝိသတ္တိကာတိ ယာ သော အနေကပ္ပကာရေန ဝုတ္တာ ဝိသတ္တိကာ, သာ ခန္ဓလောကေ ဧဝ, န အညတ္ထ ခန္ဓေဟိ ပဝတ္တတီတိ အတ္ထော။ **လောကေ တ တံ ဝိသတ္တိက**န္တိ ခန္ဓလောကေ ဧဝ ပဝတ္တံ တံ ဝိသတ္တိကသင်္ခာတံ တဏှံ။ **တရတိ** ကာမေ ပရိဝဇ္ဇေန္တော။ **ဥတ္တရတိ** ကိလေသေ ပဇဟန္တော။ **ပတရတိ** တေသံ ပတိဋ္ဌာဟေတုံ ဆိန္ဒန္တော။ **သမတိက္ကမတိ** သံသာရံ အတိက္ကမန္တော။ **ဝီတိဝတ္တတိ** ပဋိသန္ဓိအဘာဗ္ဗုပ္ပတ္တိကံ ကရောန္တော။ အထ တ **တရတိ ဥတ္တရတိ** ကာယာနုပဿနေန။ **ပတရတိ** ဝေဒနာနုပဿနေန။ **သမတိက္ကမတိ** စိတ္တာနုပဿနေန။ အထ တ **တရတိ** သီလေန။ **ဥတ္တရတိ** သမာဓိနာ။ **ပတရတိ** ဝိပဿနာယ။ **သမတိက္ကမတိ** မဂ္ဂေန။ **ဝီတိဝတ္တတိ** ဖလေနာတိ ဧဝမာဒိနာ ယောဇေတဗ္ဗံ။

၄. စတုတ္ထဂါထာယ အယံ သင်္ခေပတ္ထော – ယော ဇနော သာလိခေတ္တာဒိခေတ္တံ တ ဃရဝတ္ထာဒိဝတ္ထုံ တ ကဟာပဏသင်္ခာတံ ဟိရညံ တ ကေအဿာဒိဘေဒံ ဂဝဿံ တ အန္တောဇာတာဒိအသေ တ ဘတကာဒိကမ္မကရေ တ ဣတ္ထိသညိတာ ထိယော တ ဉာတိဗန္ဓဝါဒိဗန္ဓူ တ အညေ တ မနာပိယရူပါဒိကေ ပုထုကာမေ အနုဂိဇ္ဈတီတိ။ **သာလိက္ခေတ္တ**န္တိ ယတ္ထ သာလိယော ဝိရုဟန္တိ။ **ဝီဟိက္ခေတ္တာ** ဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ **ဝီဟီ**တိ အဝသေသဝီဟယော။ မောဒယတီတိ **မုဂ္ဂေ။ ဃရဝတ္ထု** န္တိ ဃရပတိဋ္ဌာပနတ္ထံ ကတာကတဘူမိဘာဂေ။ ကောဋ္ဌကဝတ္ထာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ **ကောဋ္ဌကော** တိ ဒွာရကောဋ္ဌာဒိ။ **ပုရေ**တိ ဃရဿ ပုရတော။ **ပစ္ဆာ** တိ ဃရဿ ပစ္ဆတော။ တွေ အာရာမေန္တိ စိတ္တံ တောသေန္တီတိ **အာရာမော,** ပုပ္ဖေနပိ ဖလေနပိ ဆာယာယပိ ဒကေနပိ ရမန္တီတိ အတ္ထော။

ပသုကာဒယောတိ ဋ္ဌေကာဒယော။ **အန္တောဇာတကော** တိ အန္တောဃရဒာသိယာ ကုစ္ဆိမှိ ဇာတော။ **ဓနက္ကီတကော**တိ ဓနေန ကီဏိတွာ ပရိဝတ္တေတွာ ဂဟိတော။ **သာမံ တ**တိ သယံ တ။ **အာသဗ္ဘ** န္တိ အာသဿ ဘာဝေ အာသဗ္ဗံ, တံ အာသဗ္ဗံ။ **ဥပေတီ**တိ ဥပဂစ္ဆတိ။ **အကာမကော တ**တိ အတ္တနော အရုစိယာ တ ကရမရာနီတော။

တေ စတ္တာရော ပုနပိ ဒဿေတုံ **“အာမာယ အသာပိ ဘဝန္တိ ဟေကေ”** တိ အာဟ။ **အာမာယ အသာ**တိ အန္တောဇာတအသာ။ “ယတ္ထ အသော အာမဇာတော ဌိတော ထုလ္လာနိ ဂစ္ဆတီ”တိ တွောပိ ဧတေဝ ဝုတ္တာ။ **ဓနေန ကီတာ**တိ ဓနအသာ။ **သာမဥ္စ ဧကေ** တိ သယံ အသာ။ **ဘယာပဏုန္နာ** တိ အကာမအသာ။ ဘယေန ပဏုန္နာ ခိပိတာ။

ဘတကာတိ ဘတိယာ ဇီဝနကာ။ ကသိကမ္မာဒိကမ္မံ ကရောန္တီတိ **ကမ္မကရာ။ ဥပဇီဝိနော**တိ သမ္မန္တနာဒိနာ ဥပဂန္တွာ နိဿယံ ကတွာ ဇီဝန္တီတိ ဥပဇီဝိနော။

ဣတ္ထီ တိ ထိယတိ တေသံ ဂဗ္ဘောတိ ဣတ္ထီ။ **ပရိဂ္ဂဟော** တိ သဟာယီ သဿာမိကာ။ မာတာပိတိဗန္ဓတပိ **ဉာတိဗန္ဓူ** ။ သကေတ္တော **ဂောတ္တဗန္ဓူ** ။ ဧကာစရိယကုလေ တ ဧကဇာတိမန္တံ တ ဥဂ္ဂဟိတမန္တော **မန္တဗန္ဓူ** ။ ဓနုသိပ္ပာဒိသဒ္ဒိံ ဥဂ္ဂဟိတကော **သိပ္ပဗန္ဓူ** ။ “မိတ္တဗန္ဓတတိပိ ဗန္ဓူ”တိ ကတ္ထစိ ဟေတ္ထကေ ဟဋ္ဌော ဒိဿတိ။

ဂိဇ္ဈတီ တိ ကိလေသကာမေန ပတ္ထေတိ။ **အနုဂိဇ္ဈတီ** တိ အနု အနု ဂိဇ္ဈတိ ပုနပ္ပုနံ ပတ္ထေတိ။ **ပလိဂိဇ္ဈတီ** တိ သမန္တတော ပတ္ထေတိ။ **ပလိဗဇ္ဈတီ** တိ ဝိသေသေန ပတ္ထေတိ။ “ဩဠာရိကတ္တေန နိမိတ္တဂ္ဂါဟဝသေန **ဂိဇ္ဈတိ, အနုဂိဇ္ဈတိ,** အနုဗျဉ္ဇနဂ္ဂါဟဝသေန **ပလိဂိဇ္ဈတိ, ပလိဗဇ္ဈတီ”** တိ ဧဝမေကေ ဝဏ္ဏယန္တိ။

၅. ပဥ္စမကထာယံ အယံ သင္ခေပတ္ထော – တံ ပုဂ္ဂလံ အဖလသ္ခာ ကိလေသာ ဖလီယန္တိ သဟန္တိ မဒ္ဒန္တိ။ သဒ္ဓါဖလာဒိဝိရဟေန တ အဖလံ တံ ပုဂ္ဂလံ အဖလာ ကိလေသာ ဖလီယန္တိ, အဖလတ္တာ ဖလီယန္တီတိ အတ္ထော။ အထ တ တံ ကာမဂိဒ္ဓံ ကာမရတ္တံ ကာမပရိယေသနတ္ထ္ထ သီဟာဒယော စ ဟာကဋ္ဌပရိသ္သယာ, ကာယဒုစ္စရိတာဒယော စ အဟာကဋ္ဌပရိသ္သယာ မဒ္ဒန္တိ။ တတော အဟာကဋ္ဌပရိသ္သယေဟိ အဘိဘူတံ တံ ပုဂ္ဂလံ ဇာတိအာဒိဒုက္ခံ ဘိန္နံ နာဝံ ဥဒကံ ဝိယ အနွေတိ။

အဖလာတိ နတ္ထိ ဧတေသံ ဖလန္တိ အဖလာ, ဖလဝိရဟိတာ။ **ဒုဗ္ဗလာ** တိ မန္ဒပယောဂဖလေန ကတ္တဗ္ဗကိစ္စဝိရဟိတာ ။ **အပ္ပဖလာ**တိ အပ္ပံ ပရိတ္တံ ဧတေသံ ဖလန္တိ အပ္ပဖလာ, ယုဇ္ဈိတုံ အသမတ္တာ။ **အပ္ပထာမကာ**တိ အပ္ပော ပရိတ္တော ထာမော ဧတေသံ တယာမော ဥဿာဟောတိ အပ္ပထာမကာ။ **ဟီနာ နိဟီနာ** ပယောဂဟီနေန။ **ဩမကာ** ထာမဟီနေန။ **လာမကာ** ပစ္စယဟီနေန။ **ဆတုက္ကာ** အဇ္ဈာသယဟီနေန။ **ပရိတ္တာ** ပတ္တိဟီနေန။ **သဟန္တီ** တိ မဒ္ဒန္တိ ဃဋ္ဋနံ ဥပ္ပာဒေန္တိ။ **ပရိသဟန္တီ** တိ သဗ္ဗတော မဒ္ဒန္တိ။ **အဘိဘဝန္တိ** အပရာပရံ ဥပ္ပတ္တိဝသေန။ **အဇ္ဈောတ္ထရန္တိ** ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပတ္တိဝသေန။ **ပရိယာဒိယန္တိ** သုသ္သောသေတ္ဝာ ဌာနေန။ **မဒ္ဒန္တိ** ကုသလုပ္ပတ္တိနိဝာရဏေန။

သဒ္ဓါဖလ န္တိ သဒ္ဒဟန္တိ ဧတာယ, သယံ တ သဒ္ဒဟတိ, သဒ္ဒဟနမတ္တမေဝ တ ဧသာတိ သဒ္ဓါ။ သာ သဒ္ဒဟနလက္ခဏာ, ဩကပ္ပနလက္ခဏာ တ, သမ္ပသာဒနရသာ ဥဒကပ္ပသာဒကမဏိ ဝိယ။ ပက္ခန္ဒနရသာ တ ဩဃုတ္တရဏော ဝိယ။ အကာလုသိယပစ္စုပဋ္ဌာနာ, အဓိမုတ္တိပစ္စုပဋ္ဌာနာ တ။ သဒ္ဓေယ္ယဝတ္ထုပဒဋ္ဌာနာ, သောတာပတ္တိယင်္ဂပဒဋ္ဌာနာ တ။ သာ ဟတ္ထဝိတ္တဗီဇာနိ ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ အသဒ္ဓိယေ န ကမ္ပတီတိ **သဒ္ဓါဖလံ။ ဝီရိယဖလ** န္တိ ဝီရဿ ဘာဝော ဝီရိယံ, ဝီရာနံ တ ကမ္မံ ဝီရိယံ, ဝိဓိနာ တ နယေန ဥပာယေန ဤရယိတဗ္ဗံ ပဝတ္တယိတဗ္ဗန္တိ ဝီရိယံ။ တံ ပနေတံ ဥပတ္ထမ္ဘနလက္ခဏဉ္စ ပဂ္ဂဟဏလက္ခဏဉ္စ ဝီရိယံ, သဟဇာတာနံ ဥပတ္ထမ္ဘနရသံ, အသံသီဒနဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ, “သံဝိဂ္ဂေါ ယောနိသော ပဒဟတီ”တိ ဝစနတော (အ. နိ. ၄.၁၁၃) သံဝေဂပဒဋ္ဌာနံ, ဝီရိယာရမ္ဘဝတ္ထုပဒဋ္ဌာနံ တ။ သမ္မာ အာရဒ္ဓံ သဗ္ဗသမ္ပတ္တီနံ မူလန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ကောသဇ္ဇေ န ကမ္ပတီတိ **ဝီရိယဖလံ**။ သတိယာ လက္ခဏာဒီနိ ဝုတ္တာနေဝ။

မုဋ္ဌဿစ္စေ န ကမ္ပတီတိ **သတိဖလံ**။ သဟဇာတာနိ သမ္မာ အာဓိယတိ ဌပေတီတိ သမာဓိ။ သော ပမောက္ခလက္ခဏော အဝိက္ခေပလက္ခဏော တ, သဟဇာတာနံ ဓမ္မာနံ အာရမ္မဏေ သမ္ပိဏ္ဍနရသော နှာနိယစုဏ္ဏာနံ ဥဒကံ ဝိယ, ဥပသမပစ္စုပဋ္ဌာနော, ဉာဏပစ္စုပဋ္ဌာနော တ။ “သမာဟိတော ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ ပဿတီ”တိ ဟိ ဝုတ္တံ။ ဝိသေသတော သုခပဒဋ္ဌာနော နိဝာတေ ပဒီပစ္စိနံ ဌိတိ ဝိယ စေတသော ဌိတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဥဒ္ဓစ္စေ န ကမ္ပတီတိ **သမာဓိဖလံ**။ ပဇာနာတီတိ ပညာ။ ကိံ ပဇာနာတိ? “ဣဒံ ဒုက္ခ”န္တိအာဒိနာ (မဟာဝ. ၁၅) နယေန အရိယသစ္စာနိ။ သာ ယထာသဘာဝပဋိဝေဓလက္ခဏာ, အက္ခလိတပဋိဝေဓလက္ခဏာ တ ကုသလိဿာသခိတ္တဥသုပဋိဝေဓော ဝိယ, ဝိသယောဘာသနရသာ ပဒီပေါ ဝိယ, အသမ္မောဟပစ္စုပဋ္ဌာနာ အရညဂတသုဒေသကော ဝိယ။ အဝိဇ္ဇာယ န ကမ္ပတီတိ **ပညာဖလံ။ ဟိရိဖလံ ဩတ္တပ္ပဖလ**န္တိ အဟိရိကေ န ကမ္ပတီတိ ဟိရိဖလံ။ အနောတ္တပ္ပေ န ကမ္ပတီတိ ဩတ္တပ္ပဖလံ။ အယံ ဥဘယဝသေန အတ္ထဝဏ္ဏနာ ဟောတိ။ ကာယဒုစ္စရိတာဒီဟိ ဟိရီယတီတိ ဟိရီ, လဇ္ဇာယေတံ အဓိဝစနံ။ တေဟိ ဧဝ ဩတ္တပ္ပတီတိ ဩတ္တပ္ပံ, ပာပတော ဥဗ္ဗေဂဿေတံ အဓိဝစနံ။

တေသံ နာနာကရဏဒီပနတ္ထံ – “သမုဋ္ဌာနံ အဓိပတိ, လဇ္ဇာဒိလက္ခဏေန စာ”တိ ဣမံ မာတိကံ ဌပေတွာ အယံ ဝိတ္ထာရကထာ ဝုတ္တာ – အဇ္ဈတ္တသမုဋ္ဌာနာ ဟိရီ နာမ, ဗဟိဒ္ဓာသမုဋ္ဌာနံ ဩတ္တပ္ပံ နာမ။ အတ္တာဓိပတိ ဟိရီ နာမ, လောကာဓိပတိ ဩတ္တပ္ပံ နာမ။ လဇ္ဇာသဘာဝသဏ္ဌိတာ ဟိရီ နာမ, ဘယသဘာဝသဏ္ဌိတံ ဩတ္တပ္ပံ နာမ။ သပ္ပတိဿဝလက္ခဏာ ဟိရီ နာမ, ဝဇ္ဇဘီရုကဘယဒဿာဝိလက္ခဏံ ဩတ္တပ္ပံ နာမ။

တတ္ထ အဇ္ဈတ္တသမုဋ္ဌာနံ ဟိရိံ စတူဟိ ကာရဏေဟိ သမုဋ္ဌာပေတိ – ဇာတိံ ပစ္စဝေက္ခိတွာ, ဝယံ ပစ္စဝေက္ခိတွာ, သူရဘာဝံ ပစ္စဝေက္ခိတွာ, ဗာဟုသစ္စံ ပစ္စဝေက္ခိတွာ။ ကထံ? “ပာပကရဏံ နာမေတံ န ဇာတိသမ္ပန္နာနံ ကမ္မံ, ဟီနဇစ္စာနံ ကေဝဋ္ဋာဒီနံ ဣဒံ ကမ္မံ, မာဒိသဿ ဇာတိသမ္ပန္နဿ ဣဒံ ကမ္မံ ကာတုံ န ယုတ္တ”န္တိ ဧဝံ တာဝ ဇာတိံ ပစ္စဝေက္ခိတွာ ပာဏာတိပာတာဒိပာပံ အကရောန္တော ဟိရိံ သမုဋ္ဌာပေတိ။ တထာ “ပာပကရဏံ နာမေတံ ဒဟရေဟိ ကတ္တဗ္ဗံ ကမ္မံ, မာဒိသဿ ဝယေ ဌိတဿ ဣဒံ ကမ္မံ ကာတုံ န ယုတ္တ”န္တိ ဧဝံ ဝယံ ပစ္စဝေက္ခိတွာ ပာဏာတိပာတာဒိပာပံ အကရောန္တော ဟိရိံ သမုဋ္ဌာပေတိ။ တထာ “ပာပကမ္မံ နာမေတံ ဒုဗ္ဗလဇာတိကာနံ ကမ္မံ, မာဒိသဿ

သူရဘာဝသမ္ပန္နသ္သ ကူဒံ ကမ္မံ ကာတုံ န ယုတ္တ”န္တိ ဧဝံ သူရဘာဝံ ပစ္စဝေက္ခိတွာ ဟဏာတိပာတာဒိပာပံ အကရောန္တော ဟိရီ သမုဋ္ဌာပေတိ။ တထာ “ပါပကမ္မံ နာမေတံ အန္ဓဗာလာနံ ကမ္မံ, န ပဏ္ဍိတာနံ။ မာဒိသသ္သ ပဏ္ဍိတသ္သ ဗဟုသ္သုတသ္သ ကူဒံ ကမ္မံ ကာတုံ န ယုတ္တ”န္တိ ဧဝံ ဗာဟုသစ္စံ ပစ္စဝေက္ခိတွာ ဟဏာတိပာတာဒိပာပံ အကရောန္တော ဟိရီ သမုဋ္ဌာပေတိ။ ဧဝံ အဇ္ဈတ္တသမုဋ္ဌာနံ ဟိရီ စတူဟိ ကာရဏေဟိ သမုဋ္ဌာပေတိ။ သမုဋ္ဌာပေတွာ စ ပန အတ္တနော စိတ္တေ ဟိရီ ပဝေသေတွာ ပါပကမ္မံ န ကရောတိ။ ဧဝံ အဇ္ဈတ္တသမုဋ္ဌာနာ ဟိရီ နာမ ဟောတိ။ ကထံ ဗဟိဒ္ဓာ သမုဋ္ဌာနံ ဩတ္တပ္ပံ နာမ? “သစေ တွံ ပါပကမ္မံ ကရိသ္သသိ, စတူသု ပရိသာသု ဂရဟပ္ပတ္တော ဘဝိသ္သသိ –

> “ဂရဟိဿန္တိ တံ ဝိညူ, အသုစိံ နာဂရိကော ယထာ။
> ဝဇ္ဇိတော သီလဝန္တေဟိ, ကထံ ဘိက္ခု ကရိဿသီ”တိ။ (မ. သ. အဋ္ဌ. ၁ ကာမာဝစရကုသလ ဓမ္မုဒ္ဒေသကထာ) –

ဧဝံ ပစ္စဝေက္ခန္တော ဟိ ဗဟိဒ္ဓာသမုဋ္ဌိတေန ဩတ္တပ္ပေန ပါပကမ္မံ န ကရောတိ, ဧဝံ ဗဟိဒ္ဓာသမုဋ္ဌာနံ ဩတ္တပ္ပံ နာမ ဟောတိ။

ကထံ အတ္တာဓိပတိ ဟိရီ နာမ? ဣဓေကစ္စော ကုလပုတ္တော အတ္တာနံ အဓိပတိံ ဇေဋ္ဌကံ ကတွာ “မာဒိသသ္သ သဒ္ဓာပဗ္ဗဇိတသ္သ ဗဟုသ္သုတသ္သ ဓုတင်္ဂဓရသ္သ န ယုတ္တံ ပါပကမ္မံ ကာတု”န္တိ ပါပံ န ကရောတိ။ ဧဝံ အတ္တာဓိပတိ ဟိရီ နာမ ဟောတိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ “သော အတ္တာနံယေဝ အဓိပတိံ ကရိတွာ အကုသလံ ပဇဟတိ, ကုသလံ ဘာဝေတိ, သာဝဇ္ဇံ ပဇဟတိ, အနဝဇ္ဇံ ဘာဝေတိ, သုဒ္ဓံ အတ္တာနံ ပရိဟရတီ”တိ (မ. သ. အဋ္ဌ. ၁ ကာမာဝစရကုသလ ဓမ္မုဒ္ဒေသကထာ; အ. နိ. ၃.၄၀)။

ကထံ လောကာဓိပတိ ဩတ္တပ္ပံ နာမ? ဣဓေကစ္စော ကုလပုတ္တော လောကံ အဓိပတိံ ဇေဋ္ဌကံ ကတွာ ပါပကမ္မံ န ကရောတိ။ ယထာဟ –

> “မဟာ ခေါ ပနာယံ လောကသန္နိဝါသော, မဟန္တသ္မိံ ခေါ ပန လောကသန္နိဝါသေ သန္တိ သမဏဗြာဟ္မဏာ ဣဒ္ဓိမန္တော ဒိဗ္ဗစက္ခုကာ ပရစိတ္တဝိဒုနော, တေ ဒူရတောပိ ပဿန္တိ, အာသန္နာပိ န ဒိဿန္တိ, စေတသာပိ စိတ္တံ ဇာနန္တိ။ တေပိ မံ ဧဝံ ဇာနေယျုံ ‘ပဿထ ဘော ဣမံ ကုလပုတ္တံ သဒ္ဓာယ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတော သမာနော ဝေါကိဏ္ဏော ဝိဟရတိ ပါပကေဟိ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟီ’တိ။ ဒေဝတာပိ ခေါ သန္တိ ဣဒ္ဓိမန္တိနိယော ဒိဗ္ဗစက္ခုကာ ပရစိတ္တဝိဒုနိယော, တာ ဒူရတောပိ ပဿန္တိ, အာသန္နာပိ န ဒိဿန္တိ, စေတသာပိ စိတ္တံ ဇာနန္တိ။ တာပိ မံ ဧဝံ ဇာနေယျုံ ‘ပဿထ ဘော ဣမံ ကုလပုတ္တံ သဒ္ဓာယ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတော သမာနော ဝေါကိဏ္ဏော ဝိဟရတိ ပါပကေဟိ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟီ’တိ။ သော ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ ‘အာရဒ္ဓံ ခေါ ပန မေ ဝီရိယံ ဘဝိဿတိ အသလ္လီနံ, ဥပဋ္ဌိတာ သတိ အသမ္မုဋ္ဌာ, ပဿဒ္ဓော ကာယော အသာရဒ္ဓော, သမာဟိတံ စိတ္တံ ဧကဂ္ဂ’န္တိ။ သော လောကံယေဝ အဓိပတိံ ကရိတွာ အကုသလံ ပဇဟတိ, ကုသလံ ဘာဝေတိ, သာဝဇ္ဇံ ပဇဟတိ, အနဝဇ္ဇံ ဘာဝေတိ, သုဒ္ဓံ အတ္တာနံ ပရိဟရတီ”တိ (မ. သ. အဋ္ဌ. ၁ ကာမာဝစရကုသလ ဓမ္မုဒ္ဒေသကထာ; အ. နိ. ၃.၄၀)။

ဧဝံ လောကာဓိပတိ ဩတ္တပ္ပံ နာမ ဟောတိ။ “လဇ္ဇာသဘာဝသဏ္ဌိတာ ဟိရီ, ဘယသဘာဝသဏ္ဌိတံ ဩတ္တပ္ပ”န္တိ ဧတ္ထ ပန လဇ္ဇာတိ လဇ္ဇနာကာရော, တေန သဘာဝေန သဏ္ဌိတာ ဟိရီ။ ဘယန္တိ အပါယဘယံ, တေန သဘာဝေန သဏ္ဌိတံ ဩတ္တပ္ပံ။ တဒုဘယမ္ပိ ပါပပရိဝဇ္ဇနေ ပါကဋံ ဟောတိ။ ဧကစ္စော ဟိ ယထာ နာမ ဧကော ကုလပုတ္တော ဥစ္စာရပဿာဝါဒီနိ ကရောန္တော လဇ္ဇိတဗ္ဗယုတ္တကံ ဧကံ ဒိသွာ လဇ္ဇနာကာရပ္ပတ္တော ဘဝေယျ ဟီဠိတော, ဧဝမေဝ အဇ္ဈတ္တံ လဇ္ဇိဓမ္မံ ဩက္ကမိတွာ ပါပကမ္မံ န ကရောတိ။ ဧကစ္စော အပါယဘယဘီတော ဟုတွာ ပါပကမ္မံ န ကရောတိ။

တတြိဒံ ဩပမ္မံ – ယထာ ဟိ ဒွီသု အယောဂုဠေသု ဧကော သီတလော ဘဝေယျ ဂူထမက္ခိတော, ဧကော ဥဏှော အာဒိတ္တော။ တတ္ထ ပဏ္ဍိတော သီတလံ ဂူထမက္ခိတတ္တာ ဇိဂုစ္ဆန္တော န ဂဏှာတိ, ဣတရံ ဍာဟဘယေန

န့။ တတ္ထ သီတလဿ ဂူထမက္ခနဇိဂုစ္ဆာယ အင်္ဂဘာဝံ ဝိယ အဇ္ဈတ္တံ လဒ္ဓိမံ့ ဩက္ကမိတ္ဝာ ဟာပဿ အကာရဏံ, ဥဏှဿ ဉာဟာဘာဝေန အင်္ဂဘာဝံ ဝိယ အဟာယဘာဝေန ဟာပဿ အကာရဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

“သပ္ပတိဿဝလက္ခဏာ ဟိရီ, ဝဇ္ဇဘီရုကဘာယဒဿာဝိလက္ခဏံ ဩတ္တပ္ပ”န္တိ ဣဒမ္ပိ ဒွဝယံ ဟာပပရိဝဇ္ဇနေ ဧဝ ဟာကင္ဒုံ ဟောတိ။ ကေစ္စော ဟိ ဇာတိမဟတ္တပစ္စဝေက္ခဏာ သတ္ထုမဟတ္တပစ္စဝေက္ခဏာ အာယဇ္ဇမဟတ္တပစ္စဝေက္ခဏာ သဗ္ရဟ္မစာရိမဟတ္တပစ္စဝေက္ခဏာတိ စတူဟိ ကာရဏေဟိ သပ္ပတိဿဝလက္ခဏံ ဟိရိံ သမုဋ္ဌာပေတွာ ဟာပံ န ကရောတိ။ ကေစ္စော အတ္တာနုတာဒဘာယံ ပရာနုတာဒဘာယံ ဒဏ္ဍဘာယံ ဒုဂ္ဂတိဘာယန္တိ စတူဟာကာရေဟိ ဝဇ္ဇဘီရုကဘာဝဒဿာဝိလက္ခဏံ ဩတ္တပ္ပံ သမုဋ္ဌာပေတွာ ဟာပံ န ကရောတိ။ တတ္ထ ဇာတိမဟတ္တပစ္စဝေက္ခဏာဒီနိ စေဝ အတ္တာနုတာဒဘာယာဒီနိ စ ဝိတ္ထာရေတွာ ကထေတဗ္ဗာနိ။ ဧဝံ ဝုတ္တံ သတ္တဝိဓံ ဗလံ ယဿ ပုဂ္ဂလဿ နတ္ထိ, တေ ကိလေသာ တံ ပုဂ္ဂလံ သဟန္တိ။ပေ.။ ပရိယာဒိယန္တိ မဒ္ဒန္တီတိ။

ဒွေဝ ပရိဿယာ တိ ဟာကဋ္ဌာဟာကဋ္ဌဝသေန ဒွေဝ ဧဝ ဥပဒ္ဒတ, န ဧကံ, န တီဏိ။ တေ ဝိဘာဂတော ဒဿေတုံ **“ကတမေ ဟာကဋ္ဌပရိဿယာ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ကောကာ**တိ ကေကာ။ အယမေဝ တ ဟဥ္စော။ **စောရာ**တိ စောရိယကမ္မေဟိ ယုတ္တာ။ **မာဏတ**တိ သာဟသိကကမ္မေဟိ ယုတ္တာ။ **ကတကမ္မာ** တိ သန္ဓိစ္ဆေဒာဒိကတစောရိကကမ္မာ။ **အကတကမ္မာ** တိ တံ ကမ္မံ ကာတုံ နိက္ခန္တာ။ တေ္တ **အဿု** တိ ဘဝေယျုန္တိ အတ္တော။ **စက္ခုရောဂေ**တိ စက္ခုသ္မိံ ဥပ္ပန္နရောဂေ, ရုဇတီတိ ရောဂေ။ စက္ခုရောဂေတိအာဒယော ဝတ္ထုဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။ နိဗ္ဗတ္တိတပသာဒာနညဟိ ရောဂေ နာမ နတ္ထိ။ **ကဏ္ဏရောဂေ** တိ ဗဟိကဏ္ဏရောဂေ။ **မုခရောဂေ**တိ မုခေ ဥပ္ပန္နရောဂေ။ **ဒန္တရောဂေ** တိ ဒန္တသူလံ။ **ကာသော**တိ ခယရောဂေ။ **သာသော**တိ သွတသော ဥဂ္ဂာရရောဂေ။ **ပိနာသော**တိ ဗဟိနာသိကာယ ရောဂေ။ **ဍာဟော**တိ အဗ္ဘန္တရေ ဥပ္ပဇ္ဇနကော ဥဏှော။ **မုစ္ဆာ** တိ သတိဝိဿဇ္ဇနကာ။ **ပက္ခန္ဒိကာ** တိ လောဟိတပက္ခန္ဒိကာ အတိသာရော။ **သူလာ**တိ အာမသူလာ ကုစ္ဆိတတော။ **ဝိသူစိကာ**တိ မဟန္တော ဝိရေစနကော။ **ကိလာသော**တိ သဗလော။ **သောသော**တိ သုက္ခနကော သောသဗျာဓိ။ **အပမာရော**တိ အမနုဿဂ္ဂဟော ဝေရိယက္ခာဗာဓော။ **ဒဒ္ဒု** တိ ဒဒ္ဒုပိဠကာ။ **ကဏ္ဍူ** တိ ခုဒ္ဒကပိဠကာ။ **ကစ္ဆု** တိ မဟာကစ္ဆု။ **ရခသာ**တိ နခေဟိ ဝိလိခိတဋ္ဌာနေ ရောဂေ။ “နခသာ”တိပိ ပာဌော။ **ဝိတစ္ဆိကာ** တိ ဟတ္ထတလပာဒတလေသု ဟီရံ ဟီရံ ကတွာ ဖာလေန္တော ဥပ္ပဇ္ဇနကရောဂေ။ **လောဟိတပိတ္တ**န္တိ လောဏိတပိတ္တံ, ရတ္တပိတ္တန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **မဓုမေဟော**တိ သရီရဗ္ဘန္တရေ ဥက္ကဋ္ဌရောဂေ။ ဝုတ္တဉှိ ဟေတံ “အပိ စ မဓုမေဟော အာဗာဓော ဥက္ကဋ္ဌော”တိ (ဟာစိ. ၁၅)။

အံသာတိ အရိသရောဂေ။ **ပီဠကာ**တိ လောဟိတပီဠကာ။ ဘဂံ အလယတီတိ **ဘဂန္ဒလာ,** ဝစ္စမဂ္ဂံ ဖာလေတီတိ အတ္တော။ **ပိတ္တသမုဋ္ဌာနာ** တိ ပိတ္တေန သမုဋ္ဌာနံ ဥပ္ပတ္တိ ဧတေသန္တိ ပိတ္တသမုဋ္ဌာနာ။ တေ ကိရ ဒွတ္တိံသ ဟောန္တိ။ **သေမှဟာသမုဋ္ဌာနာ** ဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ **သန္နိပာတိကာ** တိ တတပိတ္တသေမှာနံ သန္နိပာတေန ဧကီဘာဝေန ဥပ္ပန္နာ။ အာဗာဓဋ္ဌေန **အာဗာဓာ။ ဥတုပရိဏာမဇာ**တိ ဥတုပရိဏာမေန။ **အစ္စုဏှာ** တိ သီတေန ဥပ္ပဇ္ဇနကရောဂါ။ **ဝိသမပရိဟာရဇာ**တိ အတိဋ္ဌာနနိသဇ္ဇာဒိနာ ဝိသမပရိဟာရေန ဇာတာ။ **ဩပက္ကမိကာ** တိ ဝဓဗန္ဓနာဒိနာ ဥပက္ကမေန ဇာတာ။ **ကမ္မဝိပာကဇာ**တိ ဗလဝကမ္မဝိပာကသမ္ဘူတာ။ **သီတံ ဥဏှံ။ပေ။ သမ္ဖဿော** တိ ဣမေ ဟာကဋ္ဌာ ဧဝ။ **ဣတိ တ**တိ ဧဝံ တ။ **ဣမေ ဝုစ္စန္တိ** တိ နိဂမေန္တော အာဟ။

ကတမေ ပဋိစ္ဆန္နပရိဿယာ တိ အဟာကဋ္ဌာ အစ္ဆာဒိတဥပဒ္ဒတ ကတမေတိ ပုစ္ဆတိ။ တတ္ထ **ကာယဒုစ္စရိတ**န္တိ ဟာဏာတိပာတအဒိန္နာဒာနမိစ္ဆာစာရစေတနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဝစီဒုစ္စရိတ** န္တိ မုသာဝါဒပိသုဏဝါစာဖရုသဝါစာ သမ္ဖပ္ပလာပစေတနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **မနောဒုစ္စရိတ** န္တိ အဘိဇ္ဈာဗျာပါဒမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယော ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ကာယေ ပဝတ္တံ, ကာယတော တ ပဝတ္တံ, ဒုဋ္ဌု စရိတံ, ကိလေသပူတိကတ္တာ တ ဒုဋ္ဌု စရိတန္တိ ကာယဒုစ္စရိတံ။ ဝစီမနောဒုစ္စရိတေသုပိ ဧသေဝ နယော။

ကာမိယန္တီတိ ကာမာ, ပဉ္စ ကာမဂုဏာ။ ကာမေသု ဆန္ဒော ကာမစ္ဆန္ဒော။ ကာမယတီတိ တ ကာမော, ကာမော ဧဝ ဆန္ဒော, ကာမစ္ဆန္ဒော န ကတ္တုကမျတာဆန္ဒော, န ဓမ္မစ္ဆန္ဒော တ။ ကာမတဏှာယေဝ ဧဝံနာမိကာ။ ကုသလဓမ္မေ နီဝရတီတိ နီဝရဏံ, ကာမစ္ဆန္ဒော ဧဝ နီဝရဏံ **ကာမစ္ဆန္ဒနီဝရဏံ** ။ ဧဝံ သေသေသုပိ။ ဗျာပဇ္ဇတိ တေန စိတ္တံ ပူတိဘာဝံ ဥပဂစ္ဆတိ, ဗျာပာဒယတိ တ ဝိနယာစာရရူပသမ္ပတ္တိဟိတသုခါဒီနီတိ တ **ဗျာပာဒေ** ။ ထိနနတာ ထိနံ။ မိဒ္ဓနတာ

မိဒ္ဓံ, အနုသ္သာဟသံဟနနတာ အသတ္တိဝိဃာတတာ စာတိ အတ္ထော။ ထိနဉ္စ မိဒ္ဓဉ္စ **ထိနမိဒ္ဓံ** ။ တတ္ထ ထိနံ အနုသ္သာဟနလက္ခဏံ, ဝီရိယဝိနောဒနရသံ, သံသီဒနပစ္စုပဋ္ဌာနံ။ မိဒ္ဓံ အကမ္မညတာလက္ခဏံ, ဩနဟနရသံ, လီနဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ, ပစလာယိကာနိဒ္ဒာပစ္စုပဋ္ဌာနံ ဝါ။ ဥဘယမ္ပိ အရတိတန္ဒိဝိဇမ္ဘိတာဒီသု အယောနိသောမနသိကာရပဒဋ္ဌာနန္တိ။

ဥဒ္ဓတသ္သ ဘာဝေါ **ဥဒ္ဓစ္စံ** ။ တံ အဝူပသမလက္ခဏံ ဝါတာဘိဃာတစလဇလံ ဝိယ, အနဝဋ္ဌာနရသံ ဝါတာဘိဃာတစလဓဇပဋာကံ ဝိယ, ဘန္တတ္တပစ္စုပဋ္ဌာနံ ပါသာဏာဘိဃာတသမုဒ္ဓတဘသ္မံ ဝိယ , စေတသော အဝူပသမေ အယောနိသောမနသိကာရပဒဋ္ဌာနံ။ စိတ္တဝိက္ခေပေါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ကုစ္ဆိတံ ကတံ ကုကတံ, တသ္သ ဘာဝေါ **ကုက္ကုစ္စံ** ။ တံ ပစ္ဆာနုတာပလက္ခဏံ, ကတာကတာနုသောစနရသံ, ဝိပ္ပဋိသာရပစ္စုပဋ္ဌာနံ, ကတာကတပဒဋ္ဌာနံ ဒါသဗျံ ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ ။ ဥဒ္ဓစ္စဉ္စ ကုက္ကုစ္စဉ္စ **ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စံ** ။ ဝိဂတာ စိကိစ္ဆာတိ **ဝိစိကိစ္ဆာ,** သဘာဝံ ဝါ ဝိစိနန္တော ဧတာယ ကိစ္ဆတိ ကိလမတီတိ **ဝိစိကိစ္ဆာ,** သာ သံသယလက္ခဏာ, သံသပ္ပနရသာ, အနိစ္ဆယပစ္စုပဋ္ဌာနာ, အနေကံသဂ္ဂါဟပစ္စုပဋ္ဌာနာ ဝါ, အယောနိသောမနသိကာရပဒဋ္ဌာနာ။ ပဋိပတ္တိအန္တရာယကရာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

ရဇ္ဇနလက္ခဏော **ရာဂေါ**။ ဒုသ္သနလက္ခဏော **ဒေါသော**။ မုယှနလက္ခဏော **မောဟော**။ ကုဇ္ဈနလက္ခဏော **ကောဓော,** စဏ္ဍိက္ကလက္ခဏော ဝါ, အာဃာတကရဏရသော, ဒူသနပစ္စုပဋ္ဌာနော။ ဥပနန္ဓနလက္ခဏော **ဥပနာဟော,** ဝေရအပ္ပဋိနိသ္သဇ္ဇနရသော, ကောဓာနုပဗန္ဓဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနော။ ဝုတ္တဉ္စေတံ "ပုဗ္ဗကာလံ ကောဓော, အပရကာလံ ဥပနာဟော"တိအာဒိ (ဝိဘ. ၈၉၁)။

ပရဂုဏမက္ခနလက္ခဏော **မက္ခော** ။ တေသံ ဝိနာသနရသော, တဒစ္ဆာဒနပစ္စုပဋ္ဌာနော။ ယုဂဂ္ဂါဟလက္ခဏော **ပဠာသော,** ပရဂုဏေဟိ အတ္တနော ဂုဏာနံ သမီကရဏရသော, ပရေသံ ဂုဏပ္ပမာဏေန ဥပဋ္ဌာနပစ္စုပဋ္ဌာနော။

ပရသမ္ပတ္တိခီယနလက္ခဏာ **ဣသ္သာ,** တသ္သ အက္ခမနလက္ခဏာ ဝါ, တတ္ထ အနဘိရတိရသာ, တတော ဝိမုခဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ အတ္တနော သမ္ပတ္တိနိဂူဟနလက္ခဏံ **မစ္ဆရိယံ,** အတ္တနော သမ္ပတ္တိယာ ပရေဟိ သာဓာရဏဘာဝံ အက္ခမနရသံ, သင်္ကောစနပစ္စုပဋ္ဌာနံ။

ကတပါပပဋိစ္ဆာဒနလက္ခဏာ **မာယာ,** တသ္သ နိဂူဟနရသာ, တဒါဝရဏပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ အတ္တနော အဝိဇ္ဇမာနဂုဏပ္ပကာသနလက္ခဏံ **သာဌေယ္ယံ,** တေသံ သမုဒါဟရဏရသံ, သရီရာကာရေဟိပိ တေသံ ဝိဘူတကရဏပစ္စုပဋ္ဌာနံ။

စိတ္တသ္သ ဥဒ္ဓုမာတဘာဝလက္ခဏော **ထမ္ဘော,** အပ္ပတိသ္သဝဝုတ္တိရသော, အမဒ္ဒဝပစ္စုပဋ္ဌာနော။ ကရဏုတ္တရိယလက္ခဏော **သာရမ္ဘော,** ဝိပစ္စနီကတာရသော, အဂါရဝပစ္စုပဋ္ဌာနော။

ဥဏ္ဏတိလက္ခဏော **မာနော,** အဟံကာရရသော, ဥဒ္ဓုမာတဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနော။ အဗ္ဘုဏ္ဏတိလက္ခဏော **အတိမာနော,** အတိဝိယ အဟံကာရရသော, အစ္စုဒ္ဓုမာတဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနော။

မတ္တဘာဝလက္ခဏော **မဒေါ,** မဒဂ္ဂဟဏရသော, ဥမ္မာဒပစ္စုပဋ္ဌာနော ။ ပဉ္စသု ကာမဂုဏေသု စိတ္တသ္သ ဝေါသ္သဂ္ဂလက္ခဏော **ပမာဒေါ,** ဝေါသ္သဂ္ဂါနုပ္ပဒါနရသော, သတိဝိပ္ပဝါသပစ္စုပဋ္ဌာနောတိ ဧဝံ ဣမေသံ ဓမ္မာနံ လက္ခဏာဒီနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ, ဝိတ္ထာရော ပန "တတ္ထ ကတမော ကောဓော"တိအာဒိနာ ဝိဘင်္ဂေ (ဝိဘ. ၈၉၁) ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဝိသေသတော စေတ္ထ အာမိသဂိဒ္ဓေါ အတ္တနာ အလဘန္တော အညသ္သ လာဘိနော ကုဇ္ဈတိ, တသ္သ သကိံ ဥပ္ပန္နော ကောဓော ကောဓောယေဝ။ တဒုတ္တရိ ဥပနာဟော။ သော ဧဝံ ကုဒ္ဓေါ ဥပနယှန္တော စ သန္တေပိ အညသ္သ လာဘိနော ဂုဏံ မက္ခေတိ "အဟမ္ပိ တာဒိသော"တိ စ ယုဂဂ္ဂါဟံ ဂဏှာတိ။ အယမသ္သ မက္ခော စ ပဠာသော စ, သော ဧဝံ မက္ခီ ပဠာသီ တသ္သ လာဘသက္ကာရာဒီသု "ကိံ ဣမသ္သ ဣမိနာ"တိ ဣသ္သတိ ပဒုသ္သတိ, အယမသ္သ ဣသ္သာ။ သစေ ပနသ္သ ကာစိ သမ္ပတ္တိ ဟောတိ, တသ္သာ တေန သာဓာရဏဘာဝံ န သဟတိ, ဣဒမသ္သ မစ္ဆေရံ။ လာဘဟေတု ခေါ ပန အတ္တနော သန္တေပိ ဒေါသေ ပဋိစ္ဆာဒေတိ, အယမသ္သ မာယာ။ အသန္တေပိ ဂုဏေ ပကာသေတိ,

ကၡဒမသ္မ သာဌေယ်ံ။ သော ဇဝံ ပဌိပန္နော သစေ ပန ယထာဓိပ္ပာယံ လာဘံ လဘတိ, တေန ထဒ္ဓေါ ဟောတိ အမုဒုစိတ္တော ''န ကၡဒံ ဇဝံ ကာတဗ္ဗ''န္တိ ဩဝဒိတုံ အသက္ကုဏေယျော, အယမသ္မ ထမ္ဘော။ သစေ ပန နံ ကောစိ ကိဉ္စိ ဝဒတိ ''န ကၡဒံ ဇဝံ ကာတဗ္ဗ''န္တိ, တေန သာရဒ္ဓစိတ္တော ဟောတိ, ဘာကုဋိကမုခေါ ''ကော မေ တွံ''န္တိ ပသယ္ဟဘာဏီ, အယမသ္မ သာရမ္ဘော။ တတော ထမ္ဘေန ''အဟမေဝ သေယျော''တိ အတ္တာနံ မညန္တော မာနီ ဟောတိ။ သာရမ္ဘေန ''ကေ ကၡမေ''တိ ပရေ အတိမညန္တော အတိမာနီ, အယမသ္မ မာနော စ အတိမာနော စ။ သော တေဟိ မာနာတိမာနေဟိ ဇာတိမဒာဒိအနေကရူပံ မဒံ ဇနေတိ, မတ္တော သမာနော ကာမဂုဏာဒိဘေဒေသု ဝတ္ထူသု ပမဇ္ဇတိ, အယမသ္မ မဒော စ ပမာဒော စာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

သဗ္ဗေ ကိလေသာ တိ သဗ္ဗေပိ အကုသလာ ဓမ္မာ။ ဥပတာပနဋ္ဌေန ဝိဗာဓနဋ္ဌေန စ **ကိလေသာ**။ ကိလေသပူတိကတ္တာ **ဒုစ္စရိတာ** ။ ကိလေသဒရထကရဏဋ္ဌေန **ဒရထာ**။ အန္တောဍာဟာဒိကရဏဋ္ဌေန **ပရိဠာဟာ**။ သအ တာပနဋ္ဌေန **သန္တာပာ** ။ အကောသလ္လသမ္ဘူတဋ္ဌေန အဘိသင်္ခရဏဋ္ဌေန စ သဗ္ဗေ **အကုသလာဘိသင်္ခါရာ** ။

ကေနဋ္ဌေနာ တိ ကေန အတ္ထေန။ အဘိဘဝနာဒိတိဝိဓံ အတ္ထံ ဒဿေတုံ **''ပရိသဟန္တီတိ ပရိဿယာ''** တိ အာဒိမာဟ။ **ပရိသဟန္တီ** တိ ဒုက္ခံ ဥပ္ပာဒေန္တိ အဘိဘဝန္တိ။ **ပရိဟာနာယ သံဝတ္တန္တီ** တိ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ပရိစ္စဇနာယ သံဝတ္တန္တိ။ **တတြာသယာ** တိ တသ္မိံ သရီရေ အကုသလာ ဓမ္မာ အာသယန္တိ နိဝသန္တိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ အတ္ထော။ **တေ ပရိဿယာ** တိ ကာယဒုစ္စရိတာဒယော ဥပဒ္ဒဝါ။ **ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ အန္တရာယာယာ** တိ ဥပရိ ဝတ္တဗ္ဗာနံ သမ္မာပဋိပဒါဒိတော ကောသလ္လသမ္ဘူတာနံ ဓမ္မာနံ အန္တရဓာနာယ အဒဿနတ္တာယ သံဝတ္တန္တိ။ **သမ္မာပဋိပဒါယာ**တိ သုန္ဒရာယ ပသတ္ထာယ တ ပဋိပဒါယ, န မိစ္ဆာပဋိပဒါယ။ **အနုလောမပဋိပဒါယာ**တိ အဝိရုဒ္ဓပဋိပဒါယ, န ပဋိလောမပဋိပဒါယ။ **အပစ္စနီကပဋိပဒါယာ** တိ န ပစ္စနီကပဋိပဒါယ, အပစ္စတ္ထိကပဋိပဒါယ။ **အန္ဝတ္ထပဋိပဒါယာ** တိ အတ္ထအနုဂတာယ ပဋိပဒါယ, ဥပရူပရိ ဝဍ္ဎိတာယ ပဋိပဒါယ။ ယထာ အတ္ထော, တထာ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗာယ ပဋိပဒါယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ''အတ္တတ္ထပဋိပဒါယာ''တိပိ ပာဌော, တံ န သုန္ဒရံ။ **ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပဒါယာ** တိ ဓမ္မော နာမ နဝ လောကုတ္တရဓမ္မော။ အနုဓမ္မော နာမ ဝိပဿနာဒိ။ တဿ ဓမ္မဿ အနုရူပာ ဓမ္မပဋိပဒါ ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပဒါ, တဿာ ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပဒါယ။

သီလေသု ပရိပူရိကာရိတာယာတိ ပာတိမောက္ခသီလေသု ပါရိပူရိံ ကတ္ဝာ ဌိတတာယ။ **ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒ္ဝါရတာယာ**တိ ''စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသွာ''တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၂၁၃; အ. နိ. ၃.၁၆; မ. နိ. ၂.၂၄; စူဠနိ. မေတ္တဂူမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၁၈) နယေန ဝုတ္တေသု မနစ္ဆဋ္ဌေသု ဣန္ဒြိယေသု သုဂောပိတဒ္ဝါရဘာဝဿ။ **ဘောဇနေ မတ္တညုတာယာ**တိ ပဋိဂ္ဂဟဏာဒီသု ပမာဏယုတ္တတာယ။ အလံသာဋကကာဒိ မုဉ္စိတွာ မိတဘောဇနတာယ။

ဇာဂရိယာနုယောဂဿာ တိ ''ဒိဝသံ စင်္ကမေန နိသဇ္ဇာယ အာဝရဏီယေဟိ ဓမ္မေဟီ''တိ (အ. နိ. ၃.၁၆; မ. နိ. ၂.၂၄) ဧဝမာဒိနာ နယေန ပဉ္စ ဇာဂရဏဓမ္မေ အနုယောဂဿ။ **သတိသမ္ပဇညဿာ** တိ သဗ္ဗကမ္မဋ္ဌာနဘာဝနာနုယုတ္တာနံ သဗ္ဗယောဂီနံ သဗ္ဗအ ဥပကာရကဿ သတိသမ္ပဇညဿ။

သတိပဋ္ဌာနာန န္တိ အာရမ္မဏေသု ဩက္ကန္တိတွာ ပက္ခန္ဒိတွာ ဥပဋ္ဌာနတော ပဋ္ဌာနံ, သတိယေဝ ပဋ္ဌာနံ သတိပဋ္ဌာနံ။ ကာယဝေဒနာစိတ္တဓမ္မေသု ပနဿာ အသုဘဒုက္ခာနိစ္စာနတ္တာကာရဂဟဏဝသေန သုဘသုခနိစ္စတ္တသညာပဟာနကိစ္စသာဓနဝသေန စ ပဝတ္တိတော စတုဓာ ပဘေဒော ဟောတိ, တေသံ စတုန္နံ သတိပဋ္ဌာနာနံ။

စတုန္နံ သမ္မပ္ပဓာနာန န္တိ ပဒဟန္တိ ဧတေနာတိ ပဓာနံ, သောဘနံ ပဓာနံ သမ္မပ္ပဓာနံ, သမ္မာ တ ပဒဟန္တိ ဧတေနာတိ သမ္မပ္ပဓာနံ, သောဘနံ တ တံ ကိလေသဝိရူပတ္တဝိရဟတော, ပဓာနဉ္စ ဟိတသုခနိပ္ဖာဒကဋ္ဌေန သေဋ္ဌဘာဝါဝဟနတော, ပဓာနဘာဝကရဏတော စာတိ သမ္မပ္ပဓာနံ, ဝီရိယဿေတံ အဓိဝစနံ။ ဥပ္ပန္နုပ္ပန္နာနံ အနုပ္ပန္နုပ္ပန္နာနဉ္စ စတုန္နံ အကုသလကုသလာနံ ပဟာနာနုပ္ပတ္တိဥပ္ပာဒဋ္ဌိတိကိစ္စသာဓနဝသေန ပဝတ္တိတော ပနဿ စတုဓာ ပဘေဒော ဟောတိ, တေသံ စတုန္နံ သမ္မပ္ပဓာနာနံ။

စတုန္နံ ဣဒ္ဓိပါဒာန န္တိ ဧတ္ထ ဆန္ဒဝီရိယစိတ္တဝီမံသာသု ဧကေကော ဣဇ္ဈတီတိ ဣဒ္ဓိ, သမိဇ္ဈတိ နိပ္ဖဇ္ဇတီတိ အတ္ထော။ ဣဇ္ဈန္တိ တ ဧတာယ သတ္တာ ဣဒ္ဓာ ဝုဒ္ဓါ ဥက္ကံသဂတာ ဟောန္တီတိ ဣဒ္ဓိ။ ပဌမေန အတ္ထေန ဣ

ဒ္ဓိယေဝ ဟာအေတိ ဣဒ္ဓိဟာအေ, ဣဒ္ဓိကောဋ္ဌာသောတိ အတ္ထော။ ဒုတိယေန အတ္ထေန ဣဒ္ဓိယာ ဟာအေတိ ဣဒ္ဓိဟာ
အေ, ဟာအေတိ ပတိဋ္ဌာ အဓိဂမုပာယောတိ အတ္ထော။ တေန ဟိ ယသ္မာ ဥပရူပရိဝိသေသသင်္ခာတံ ဣဒ္ဓိံ ပဇ္ဇန္တိ ပ
ပုဏန္တိ, တသ္မာ ဟာအေတိ ဝုစ္စတိ။ တေသံ စတုန္နံ ဣဒ္ဓိဟာအနံ။

သတ္တန္နံ ဗောဇ္ဈင်္ဂါန န္တိ ဗောဓိယာ, ဗောဓိဿ ဝါ အင်္ဂါတိ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ, ယာ သော
ဓမ္မသာမဂ္ဂီ ယာယ လောကုတ္တရမဂ္ဂက္ခဏေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာယ လီနုဒ္ဓစ္စပတိဋ္ဌာနာယူဟနကာမသုခတ္တကိလမထာနု
ယောဂဥစ္ဆေဒသဿတာဘိနိဝေသာဒိနံ အနေကေသံ ဥပဒ္ဒဝါနံ ပဋိပက္ခဘူတာယ သတိဓမ္မဝိစယဝီရိယပီတိပဿဒ္ဓိ
သမာဓိဥပေက္ခာသင်္ခာတာယ ဓမ္မသာမဂ္ဂိယာ အရိယသာဝကော ဗုဇ္ဈတီတိ ကတွာ “ဗောဓိ”တိ ဝုစ္စတိ, **ဗုဇ္ဈတီ** တိ ကိ
လေသသန္တာနနိဒ္ဒါယ ဥဋ္ဌဟတိ, စတ္တာရိ ဝါ အရိယသစ္စာနိ ပဋိဝိဇ္ဈတိ, နိဗ္ဗာနမေဝ ဝါ သစ္ဆိကရောတိ, တဿာ ဓမ္မ
သာမဂ္ဂိသင်္ခာတာယ ဗောဓိယာ အင်္ဂါတိပိ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ ဈာနင်္ဂမဂ္ဂင်္ဂါဒီနိ ဝိယ။ ယော ပနေသ ယထာဝုတ္တပ္ပကာရာ
ယ ဧတာယ ဓမ္မသာမဂ္ဂိယာ ဗုဇ္ဈတီတိ ကတွာ အရိယသာဝကော “ဗောဓိ”တိ ဝုစ္စတိ, တဿ ဗောဓိဿ အင်္ဂါတိပိ
ဗောဇ္ဈင်္ဂါ သေနင်္ဂရထင်္ဂါဒယော ဝိယ။ တေနာဟု အဋ္ဌကထာစရိယာ “ဗုဇ္ဈနကဿ ပုဂ္ဂလဿ အင်္ဂါတိ ဗောဇ္ဈ
င်္ဂါ”တိ။ တေသံ သတ္တန္နံ ဗောဇ္ဈင်္ဂါနံ။

အရိယဿ အဋ္ဌင်္ဂိကဿ မဂ္ဂဿာ တိ အရိယောတိ တံတံမဂ္ဂဝဇ္ဈကိလေသေဟိ အာရကတ္တာ အရိယဘာဝ
ကရတ္တာ အရိယဖလပဋိလာဘကရတ္တာ စ အရိယော။ အဋ္ဌင်္ဂါနိ အဿာတိ အဋ္ဌင်္ဂိကော။ သွာယံ စတုရင်္ဂိကာ
ဝိယ သေနာ, ပဉ္စင်္ဂိကံ ဝိယ စ တူရိယံ အင်္ဂမတ္တမေဝ ဟောတိ, အင်္ဂဝိနိမုတ္တော နတ္ထိ။ နိဗ္ဗာနံ မဂ္ဂတိ, ကိလေသေ ဝါ
မာရေန္တော ဂစ္ဆတီတိ မဂ္ဂေါ, တဿ အရိယဿ အဋ္ဌင်္ဂိကဿ မဂ္ဂဿ ဘာဝနာနုယောဂဿ။ **ဣမေသံ ကု
သလာနံ ဓမ္မာန** န္တိ ဝုတ္တပ္ပကာရာနံ လောကိယလောကုတ္တရကုသလဓမ္မာနံ။ **အန္တရာယာယာ** တိ လောကုတ္တရ
ကုသလဓမ္မာနံ အန္တရာယာယ အန္တရဓာနာယ လောကိယကုသလဓမ္မာနံ ပရိစ္စာကာယ။

တေသု လောကုတ္တရကုသလဓမ္မာနံ ဥပ္ပဇ္ဇိတုံ အပ္ပဒာနဋ္ဌေန **ပရိဿယာ** နာမ။ တေ ဟိ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဇ္ဈ
မာနာ ဥပဒ္ဒဝံ နာဝဟန္တိ။ **တတ္ထေတေ** တိ တသ္မိံ အတ္တဘာဝေ ဧတေ။ **ဟပကာ**တိ လာမကာ။ **အတ္တဘာဝသန္နိဿယာ**
တိ အတ္တဘာဝံ ဥပနိဿာယ အာရမ္မဏံ ကတွာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ အတ္တဘာဝသန္နိဿယာ။ **ဒကေ**တိ ဥဒကေ။

ဝုတ္တံ ဟေတန္တိ ကထိတဥပ္ပဟိ တေံ။ **သာန္တေတသိကော** တိ အန္တေတသိကသင်္ခာတေန ကိလေသေန သဟ ဝ
သတီတိ သာန္တေတသိကော။ **သာစရိယကော**တိ သမုအာစရဏသင်္ခာတေန ကိလေသေန သဟ ဝသတီတိ သာစရိယကော။

စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသွာတိ စက္ခုဝိညာဏေန ရူပံ ပဿိတွာ။ ဥပရိ **သောတေန သဒ္ဒံ သုတွာ** တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ န
ယော။ **ဥပ္ပဇ္ဇန္တီ** တိ သမုအာစရန္တိ။ **သရသင်္ကပ္ပာ** တိ နာနာရမ္မဏေ သံသရဏဝသေန ဥပ္ပန္နာ ပရိကပ္ပာ။ **သံယော
ဇနိယာ**တိ အာရမ္မဏဘာဝံ ဥပဂန္တွာ သံယောဇနသမ္ဗန္ဓနေန သံယောဇနာနံ ဟိတာ။ **တျဿာ** တိ တေ ဟပကာ အဿ
သ ပုဂ္ဂလဿ။ **အန္တော ဝသန္တိ** တိ အဗ္ဘန္တရေ စိတ္တေ နိဝသန္တိ။ **အနုဝသန္တီ** တိ ကိလေသသန္တာနံ အနုဂန္တွာ
တ ဘုသံ သဝန္တိ အနုဗန္ဓန္တိ။ **တေ န**န္တိ တံ ပုဂ္ဂလံ ဧတေ အကုသလာ ဓမ္မာ။ **သမုအာစရန္တီ** တိ သမ္မာ အာစရန္တိ ပဝ
တ္တန္တီတိ အတ္ထော။

ကိလိဿနဋ္ဌေန **မလာ**။ သတ္တုအတ္ထေန **အမိတ္တာ** ။ ဝေရိအတ္ထေန **သပတ္တာ**။ ဟနနဋ္ဌေန **ဝဓကာ**။ ပစ္စာမိတ္တ
ဋ္ဌေန **ပစ္စတ္ထိကာ** ။ အထ ဝါ **မလာ** သူရိယဿောပက္ကိလေသဝလာဟကာ ဝိယ။ **အမိတ္တာ** သူရိယဿ ခုမံ ဝိယ။
သပတ္တာ သူရိယဿ ဟိမံ ဝိယ။ **ဝဓကာ** သူရိယဿ ရဇံ ဝိယ။ **ပစ္စတ္ထိကာ** သူရိယဿ ရာဟု ဝိယ။ **“မလာ** သုဝဏ္ဏ
ဿ မလံ ဝိယ စိတ္တပ္ပဘာနာသကာ။ **အမိတ္တာ** ကာဋ္ဌလောဟမလံ ဝိယ စိတ္တေ သိနိဒ္ဓဘာဝနာသကာ, **သပတ္တာ** ယုဂ
နဒ္ဓံ ယုဇ္ဈန္တာ သပတ္တာ ဝိယ စိတ္တေ ပတိဋ္ဌိတဓမ္မခံသကာ။ **ဝဓကာ** မနုဿဃာတကာ ဝိယ ဓမ္မဃာတကာ။ **ပစ္စတ္
ထိကာ** ရညာ ဥပဂတဿ ဝိနာသော ဝိယ မောက္ခမဂ္ဂဿ ပဋိသေဓကာ”တိ ဧဝမေကေ ဝဏ္ဏယန္တိ။

အနတ္ထဇနနော တိ န အတ္ထံ အနတ္ထံ, တံ အနတ္ထံ ဥပ္ပာဒေတီတိ အနတ္ထဇနနော။ ကော သော? လောဘော။ **စိ
တ္တပ္ပကောပနော**တိ စိတ္တဿ ပကောပနော စလနော, ကုသလံ နိတရေတွာ စိတ္တံ ရုန္ဓတီတိ အတ္ထော။ **ဘယမန္
တရတော ဇာတ**န္တိ အဗ္ဘန္တရေ အတ္တနော စိတ္တေယေဝ ဇာတံ, အနတ္ထဇနနာဒိဘယဟေတု။ **တံ ဇနော နာဝဗုဇ္ဈတီ**

တိ တံ ဘယံ ဗာလမဟာဇနော အဝဂန္တွာ ဩတရိတွာ န ဇာနာတိ။ **အတ္ထ** န္တိ လုဒ္ဓော ပုဂ္ဂလော လောကိယလောကုတ္တရအတ္ထံ န ဇာနာတိ။ **ဓမ္မ**န္တိ တဿ ဟေတုံ။ **အန္ဓတမ**န္တိ ဗဟလန္ဓကာရံ။ **ယ**န္တိ ယသ္မာ, ယံ နရံ ဝါ။ **သဟတေ** တိ အဘိဘဝတိ။

အဇ္ဈတ္တန္တိ သကသန္တာနေ။ **ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီ** တိ ပုဗ္ဗန္တတော ဥဒ္ဓံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ အဟိတာယ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ ဒုက္ခာယ ။ တဒုဘယေန အဖာသုဝိဟာရာယ။ **အဟိတာယာ**တိ စေတသိကဒုက္ခတ္ထာယ။ **ဒုက္ခာယာ** တိ ကာယိကဒုက္ခတ္ထာယ။ **အဖာသုဝိဟာရာယာ**တိ တဒုဘယေန န သုခဝိဟာရတ္ထာယ။ အထ ဝာ **"ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီ** တိ ဘင်္ဂဝလနတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ တေဥပ္ပန္နာ, တာဝ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ နာမ။ တေဥပ္ပန္နံ ပန ပတွာ အနိဝတ္တနဘာဝေန ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ နာမာ"တိ ဧဝမေကေ ဝဏ္ဏယန္တိ။

တစသာရံဝ သမ္ဖလ န္တိ အတ္တနော ဖလေန နာသိတံ တစသာရသင်္ခါတံ ဝေဠုံ ဝိယ။ **အရတီ**တိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု ဥက္ကဏ္ဌိတတာ။ **ရတီ**တိ ပဉ္စကာမဂုဏေ အဘိရတိ။ **လောမဟံသော**တိ ကဏ္ဋကသဒိသော ဟုတွာ ဥဒ္ဓဂ္ဂလောမော။ **ဣတောနိဒါနာ**တိ အယံ အတ္တဘာဝေါ နိဒါနံ ပစ္စယော ဧတေသန္တိ ဣတောနိဒါနာ။ **ဣတောဇာ**တိ ဣတော အတ္တဘာဝတော ဇာတာ။ **ဣတော သမုဋ္ဌာယ မနောဝိတက္ကာ** တိ ယထာ ဒီဃသုတ္တကေန ဟဒေ ဗဒ္ဓံ ကာကံ ကုမာရကာ တဿ သုတ္တဿ ပရိယန္တံ အင်္ဂုလိံ ဝေဌေတွာ ဩဿဇ္ဇန္တိ, သော ဒူရံ ဂန္တွာပိ ပုန တေသံ ဟဒမူလေယေဝ ပတတိ, ဧဝမေဝ ဣတော အတ္တဘာဝတော သမုဋ္ဌာယ ဟာပဝိတက္ကာ စိတ္တံ ဩဿဇ္ဇန္တိ။

"သာန္တေတသိကော"တိအာဒိကံ ပဌမသုတ္တံ ကိလေသေန သဟတသံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ "တယောမေ, ဘိက္ခဝေ, အန္တရာမလာ"တိအာဒိကံ ဒုတိယံ ကုသလဓမ္မမလီနကရဏဝသေန အတ္ထာနတ္ထဿ အဇာနနဝသေန စ။ "တယော ခေါ, မဟာရာဇ, ပုရိသဿ ဓမ္မာ အဇ္ဈတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ"တိအာဒိကံ တတိယံ အတ္တနော နိဿယဃာတနဝသေန။ "ရာဂေါ စ ဒေါသော စ ဣတောနိဒါနာ"တိအာဒိကံ စတုတ္ထံ ကိလေသာနံ ပတိဋ္ဌာဒဿနဝသေန ဝုတ္တန္တိ ဉာတဗ္ဗံ။

တတော တတော ပရိဿယတော တိ တမှာ တမှာ ဥပဒ္ဒဝါ။ **တံ ပုဂ္ဂလ** န္တိ ဝုတ္တပ္ပကာရကိလေသသမင်္ဂိ ပုဂ္ဂလံ။ **ဒုက္ခံ အန္ဒေ့ဝတီ** တိ ဒုက္ခံ အနု ဧတိ မာတု ပစ္ဆတော ခီရပိဝကော ဝိယ။ **အနုဂစ္ဆတီ** တိ သမီပံ ဂစ္ဆတိ စောရဃာတကော ဝိယ ဝဇ္ဈပ္ပတ္တဿ ။ **အန္ဓတယိကံ ဟောတီ**တိ သမ္ပတ္တံ ဟောတိ ဓမ္မဂန္ထိကာယ ပရိဓ္ဓေအော ဝိယ။ **ဇာတိဒုက္ခ**န္တိ ဇာတိသဒ္ဒဿ တာဝ အနေကေ အတ္ထာ ပဝေဒိတာ။ ယထာ –

> ဘဝေ ကုလံ နိကာယော စ၊ သီလံ ပညတ္တိ လက္ခဏံ။
> ပသူတိ သန္ဓိ စေတတိ၊ ဇာတိအတ္ထာ ပဝေဒိတာ။

တထာ ဟိဿ "ဧကမ္ပိ ဇာတိံ ဒွေပိ ဇာတိယော"တိအာဒီသု (ပာရာ. ၁၂; ဒီ. နိ. ၁.၃၁; မ. နိ. ၂.၂၅၇) ဘဝေ အတ္ထော။ "အက္ခိတ္တော အနုပက္ကုဋ္ဌော ဇာတိဝာဒေနာ"တိ (ဒီ. နိ. ၁.၃၀၃) ဧတ္ထ ကုလံ။ "အတ္ထိ, ဝိသာခေ, နိဂဏ္ဌာ နာမ သမဏဇာတီ"တိ (အ. နိ. ၃.၇၁) ဧတ္ထ နိကာယော။ "ယတောဟံ, ဘဂိနိ, အရိယာယ ဇာတိယာ ဇာတော နာဘိဇာနာမီ"တိ (မ. နိ. ၂.၃၅၁) ဧတ္ထ အရိယသီလံ။ "တိရိယာ နာမ တိဏဇာတိ နာဘိယာ ဥဂ္ဂန္တွာ နဘံ အာဟစ္စ ဌိတာ အဟောသီ"တိ (အ. နိ. ၅.၁၉၆) ဧတ္ထ ပညတ္တိ။ "ဇာတိ ဒွီဟိ ခန္ဓေဟိ သင်္ဂဟိတာ"တိ (ဓာတု. ၇၁) ဧတ္ထ သင်္ခတလက္ခဏံ။ "သမ္ပတိဇာတော, အာနန္ဒ, ဗောဓိသတ္တော"တိ (ဒီ. နိ. ၂.၃၁; မ. နိ. ၃.၂၀၇) ဧတ္ထ ပသူတိ။ "ဘဝပစ္စယာ ဇာတီ"တိ (မဟာဝ. ၁; ဥဒာ. ၁; မ. နိ. ၁.၄၀၃; သံ. နိ. ၂.၅၃; ဝိဘ. ၂၂၅; ကထာ. ၄၅၀) စ, "ဇာတိပိ ဒုက္ခာ"တိ (မဟာဝ. ၁၄; ဝိဘ. ၁၉၀; ဒီ. နိ. ၂.၃၈၇; မ. နိ. ၂.၃၇၃; သံ. နိ. ၅.၁၀၈၁; ပဋိ. မ. ၂.၃၀) စ ဧတ္ထ ပရိယာယတော ပဋိသန္ဓိက္ခဏော, နိပ္ပရိယာယတော ပန တတ္ထ တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တမာနာနံ သတ္တာနံ ယေ ယေ ခန္ဓာ ပာတုဘဝန္တိ, တေသံ တေသံ ပဌမပာတုဘာဝေါ ဇာတိ နာမ။

ကသ္မာ ပနေသာ ဇာတိ ဒုက္ခာတိ စေ? အနေကေသံ ဒုက္ခာနံ ဝတ္ထုဘာဝတော။ အနေကာနိ ဟိ ဒုက္ခာနိ။ သေယျထိဒံ – ဒုက္ခဒုက္ခံ ဝိပရိဏာမဒုက္ခံ သင်္ခါရဒုက္ခံ ပဋိစ္ဆန္နဒုက္ခံ အပ္ပဋိစ္ဆန္နဒုက္ခံ ပရိယာယဒုက္ခံ နိပ္ပရိယာယဒုက္ခန္တိ။

တတ္ထ ကာယိကစေတသိကာ ဒုက္ခဝေဒနာ သဘာဝတော စ နာမတော စ ဒုက္ခတ္တာ **“ဒုက္ခဒုက္ခ”**န္တိ ဝုစ္စတိ။

သုခဝေဒနာ ဝိပရိဏာမေန ဒုက္ခုပ္ပတ္တိဟေတုတော **ဝိပရိဏာမဒုက္ခံ** ။ ဥပေက္ခာဝေဒနာ စေဝ အဝသေသာ စ တေဘူမကာ သင်္ခါရာ ဥဒယဗ္ဗယပီဠိတတ္တာ **သင်္ခါရဒုက္ခံ** ။

ကဏ္ဏသူလဒန္တသူလရာဂဇပရိဠာဟဒောသမောဟဇပရိဠာဟာဒိ ကာယိကစေတသိကော အာဗာဓော ပုစ္ဆိတွာ ဇာနိတဗ္ဗတော ဥပက္ကမဿ စ အပာကဋဘာဝတော **ပဋိစ္ဆန္နဒုက္ခံ** ။ အပာကဋဒုက္ခန္တိပိ ဝုစ္စတိ။

ဒွတ္တိံသကမ္မကာရဏာဒိသမုဋ္ဌာနော အာဗာဓော အပုစ္ဆိတွာဝ ဇာနိတဗ္ဗတော ဥပက္ကမဿ စ ပာကဋဘာဝတော **အပ္ပဋိစ္ဆန္နဒုက္ခံ** ။ ပာကဋဒုက္ခန္တိပိ ဝုစ္စတိ။

ဌပေတွာ ဒုက္ခဒုက္ခံ သေသံ ဒုက္ခသစ္စဝိဘင်္ဂေ အာဂတံ ဇာတိအာဒိ သဗ္ဗမ္ပိ တဿ တဿ ဒုက္ခဿ ဝတ္ထုဘာဝတော **ပရိယာယဒုက္ခံ** ။ ဒုက္ခဒုက္ခံ ပန **နိပ္ပရိယာယဒုက္ခ** န္တိ ဝုစ္စတိ။

တတ္ရာယံ ဇာတိ ယံ တံ **ဗာလပဏ္ဍိတသုတ္တာဒီသု** (မ. နိ. ၃.၂၄၆ အာဒယော) ဘဂဝတာပိ ဥပမာဝသေန ပကာသိတံ အာပာယိကံ ဒုက္ခံ, ယဉ္စ သုဂတိယမ္ပိ မနုဿလောကေ ဂဗ္ဘောက္ကန္တိမူလကာဒိဘေဒံ ဒုက္ခံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တဿ ဝတ္ထုဘာဝတော ဒုက္ခာ။

တတြိဒံ ဂဗ္ဘောက္ကန္တိမူလကာဒိဘေဒံ ဒုက္ခံ – အယဉှိ သတ္တော မာတုကုစ္ဆိမှိ နိဗ္ဗတ္တမာနော န ဥပ္ပလပဒုမပုဏ္ဍရီကာဒီသု နိဗ္ဗတ္တတိ, အထ ခေါ ဟေဋ္ဌာ အာမာသယဿ ဥပရိ ပက္ကာသယဿ ဥဒရပဋလပိဋ္ဌိကဏ္ဋကာနံ ဝေမဇ္ဈေ ပရမသမ္ဗာဓေ တိဗ္ဗန္ဓကာရေ နာနာကုဏပဂန္ဓပရိဘာဝိတေ အသုစိပရမဒုဂ္ဂန္ဓပဝနဝိစရိတေ အဓိမတ္တဇေဂုစ္ဆေ ကုစ္ဆိပ္ပဒေသေ ပူတိမစ္ဆပူတိကုမ္မာသစန္ဒနိကာဒီသု ကိမိ ဝိယ နိဗ္ဗတ္တတိ။ သော တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တော ဒသ မာသေ မာတုကုစ္ဆိသမ္ဘဝေန ဥသ္မနာ ပုဋပါကံ ဝိယ ပစ္စမာနော ပိဋ္ဌပိဏ္ဍိ ဝိယ သေဒိယမာနော သမိဉ္ဇနပသာရဏာဒိဝိရဟိတော အဓိမတ္တံ ဒုက္ခံ ပစ္စနုဘောတီတိ, ဣဒံ တာဝ **ဂဗ္ဘောက္ကန္တိမူလကံ** ဒုက္ခံ။

ယံ ပန သော မာတု သဟသာ ဥပက္ခလနဂမနနိသီဒနဝုဋ္ဌာနပရိဝတ္တနာဒီသု သုရာဓုတ္တဟတ္ထဂတော ဧဠကော ဝိယ အဟိတုဏ္ဍိကဟတ္ထဂတော သပ္ပပေါတကော ဝိယ စ အာကဍ္ဎနပရိကဍ္ဎနဩဓုနနနိဒ္ဓုနနာဒိနာ ဥပက္ကမေန အဓိမတ္တံ ဒုက္ခံ အနုဘဝတိ, ယဉ္စ မာတု သီတုဒကပါနကာလေ သီတနရကုပပန္နော ဝိယ ဥဏှယာဂုဘတ္တာဒိအဇ္ဈောဟရဏကာလေ အင်္ဂါရဝုဋ္ဌိသမ္ပရိကိဏ္ဏော ဝိယ လောဏမ္ဗိလာဒိအဇ္ဈောဟရဏကာလေ ခါရာပဋိစ္ဆကာဒိကမ္မကာရဏပတ္တော ဝိယ တိဗ္ဗံ ဒုက္ခံ အနုဘောတိ, ဣဒံ **ဂဗ္ဘပရိဟရဏမူလကံ** ဒုက္ခံ။

ယံ ပနဿ မူဠှဂဗ္ဘာယ မာတုယာ မိတ္တာမစ္စသုဟဇ္ဇာဒီဟိပိ အဒဿနာရဟေ ဒုက္ခုပ္ပတ္တိဋ္ဌာနေ ဆေဒနဖာလနာဒီဟိ ဒုက္ခံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဣဒံ **ဂဗ္ဘဝိပတ္တိမူလကံ** ဒုက္ခံ။

ယံ ဝိဇာယမာနာယ မာတုယာ ကမ္မဇေဟိ ဝါတေဟိ ပရိဝတ္တေတွာ နရကပပါတံ ဝိယ အတိဘယာနကံ ယောနိမဂ္ဂံ ပဋိပါတိယမာနဿ ပရမသမ္ဗာဓေန စ ယောနိမုခေန တာဠစ္ဆိဂ္ဂဠေန ဝိယ မဟာနာဂဿ နိကမိုယမာနဿ နရကသတ္တဿ ဝိယ စ သင်္ဃာတပဗ္ဗတေဟိ ဝိစုဏ္ဏိယမာနဿ ဒုက္ခံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဣဒံ **ဝိဇာယနမူလကံ** ဒုက္ခံ။

ယံ ပန ဇာတဿ တရုဏဝဏသဒိသသုခုမာလသရီရဿ ဟတ္ထဂ္ဂဟဏနှာပနဓောဝနစောဠပရိမဇ္ဇနာဒိကာလေ သူစိမုခခုရဓာရာဟိ ဝိဇ္ဈနဖာလနသဒိသံ ဒုက္ခံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဣဒံ မာတုကုစ္ဆိတော **ဗဟိနိက္ခမနမူလကံ** ဒုက္ခံ။

ယံ ပန တတော ပရံ ပဝတ္တိယံ အတ္တနာဝ အတ္တာနံ ဝဓေန္တဿ အစေလကဝတာဒိဝသေန အာတာပနပရိတာပနာနုယောဂမနုယုတ္တဿ ကောဓဝသေန အဘုဉ္ဇန္တဿ ဥဗ္ဗန္ဓန္တဿ စ ဒုက္ခံ ဟောတိ, ဣဒံ **အတ္တုပက္ကမမူလကံ** ဒုက္ခံ။

ယံ ပန ပရတော ဝဓဗန္ဓနာဒီနိ အနုဘဝန္တဿ ဒုက္ခံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဣဒံ **ပရူပက္ကမမူလကံ** ဒုက္ခန္တိ။

ဣတိ ဣမဿ သဗ္ဗဿာပိ ဒုက္ခဿ အယံ ဇာတိ ဝတ္ထုမေဝ ဟောတိ, ဣဒံ **ဇာတိဒုက္ခံ** အနေ္တဝတိ။

ဇရာဒုက္ခန္တိ ဒုဝိဓာ ဇရာ – သင်္ခတလက္ခဏဉ္စ ခဏ္ဍိစ္စာဒိသမ္မတော သန္တတိယံ ဧကဘဝပရိယာပန္နေ ခန္ဓပု ရာဏဘာဝေ စ, သာ ဣဓ အဓိပ္ပေတာ။ သာ ပနေသာ ဒုက္ခာ သင်္ခါရဒုက္ခဘာဝတော စေဝ ဒုက္ခဝတ္ထုတော စ။ ယံ ဟိဒံ အ င်္ဂပစ္စင်္ဂသိထိလဘာဝတော ဣန္ဒြိယဝိကာရဝိရူပတာ ယောဗ္ဗနဝိနာသဗလူပဃာတသတိမတိဝိပ္ပဝါသပရပရိဘဝါဒိ အနေကပစ္စယံ ကာယိကစေတသိကံ ဒုက္ခမုပ္ပဇ္ဇတိ, ဇရာ တဿ ဝတ္ထု။ တေနေတံ ဝုစ္စတိ –

‘‘အင်္ဂါနံ သိထိလဘာဝါ, ဣန္ဒြိယာနံ ဝိကာရတော။
ယောဗ္ဗနဿ ဝိနာသေန, ဗလဿ ဥပဃာတတော။

‘‘ဝိပ္ပဝါသာ သတာဒီနံ, ပုတ္တဒါရေဟိ အတ္တနော။
အပ္ပသာဒနီယတော စေဝ, ဘိယျော ဗာလတ္တပတ္တိယာ။

‘‘ပပ္ပောတိ ဒုက္ခံ ယံ မစ္စော, ကာယိကံ မာနသံ တထာ။
သဗ္ဗမေတံ ဇရာဟေတု, ယသ္မာ တသ္မာ ဇရာ ဒုခါ’’တိ။ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၁၉၂; ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၅၄၂)။

ဣဒံ ဇရာဒုက္ခံ အနေ္တဝတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဗ္ယာဓိ** တိ ဝိဝိဓံ ဒုက္ခံ အာဒဟတိ ဝိဒဟတီတိ ဗ္ယာဓိ။ ဗ္ယာဓယတိ တာပ ယတိ ကမ္ပယတီတိ တ **ဗ္ယာဓိ** ။

မရဏဒုက္ခန္တိ ဧတ္ထာပိ ဒုဝိဓံ မရဏံ သင်္ခတလက္ခဏဉ္စ, ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ ‘‘ဇရာမရဏံ ဒွီဟိ ခန္ဓေဟိ သင်္ဂ ဟိတ’’န္တိ (ဓာတု. ၇၁)။ ဧကဘဝပရိယာပန္နဇီဝိတိန္ဒြိယပဗန္ဓဝိစ္ဆေဒော စ, ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ ‘‘နိစ္စံ မရဏတော ဘယ’’န္တိ (သု. နိ. ၅၈၁; ဇာ. ၁.၁၁.၈၈)။ တံ ဣဓ အဓိပ္ပေတံ။ ဇာတိပစ္စယာ မရဏံ ဥပက္ကမမရဏံ သရသမရဏံ အာယု က္ခယမရဏံ ပုညက္ခယမရဏန္တိပိ တဿေဝ နာမံ။ ပုန ခဏိကမရဏံ သမ္မုတိမရဏံ သမုစ္ဆေဒမရဏန္တိ အယမ္ပိ ဘေဒော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပဝတ္တေ ရူပာရူပဓမ္မာနံ ဘေဒော **ခဏိကမရဏံ** နာမ။ တိဿော မတော ဖုဿော မတောတိ ဣဒံ ပရမတ္ထတော သတ္တဿ အဘာဝတ, သဿံ မတံ, ရုက္ခော မတောတိ ဣဒမ္ပိ ဇီဝိတိန္ဒြိယဿ အဘာဝတ **သမ္မုတိမရဏံ** နာမ။ ခီဏာသဝဿ အပ္ပဋိသန္ဓိကာ ကာလကိရိယာ **သမုစ္ဆေဒမရဏံ** နာမ။ ဗာဟိရသမ္မုတိမရဏံ ဌပေတွာ ဣတရံ သမ္မုတိမရဏဉ္စ ဣဓ ယထာဝုတ္တပ္ပဗန္ဓဝိစ္ဆေဒနဘာဝေန သင်္ဂဟိတံ, ဒုက္ခဿ ပန ဝတ္ထုဘာဝတော ဒုက္ခံ။ တေနေတံ ဝုစ္စတိ –

‘‘ပါပဿ ပါပကမ္မာဒိ-နိမိတ္တမနုပဿတော။
ဘဒ္ဒဿာပသဟန္တဿ, ဝိယောဂံ ပိယဝတ္ထုကံ။
မီယမာနဿ ယံ ဒုက္ခံ, မာနသံ အဝိသေသတော။

‘‘သဗ္ဗေသဉ္စာပိ ယံ သန္ဓိ-ဗန္ဓနစ္ဆေဒနာဒိကံ။
ဝိတုဇ္ဇမာနမမ္မာနံ, ဟောတိ ဒုက္ခံ သရီရဇံ။

‘‘အသယှမပ္ပတိကာရံ, ဒုက္ခဿေတဿိဒံ ယတော။
မရဏံ ဝတ္ထု တေနေတံ, ဒုက္ခမိစ္စေဝ ဘာသိတ’’န္တိ။ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၁၉၃; ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၅၄၃)။

သောကပရိဒေဝဒုက္ခဒောမနဿုပါယာသဒုက္ခ န္တိ ဧတ္ထ သောကာဒီသု **သောကော** နာမ ဉာတိဗ္ယသနာဒီဟိ ဖုဋ္ဌ ဿ အန္တောနိဇ္ဈာနလက္ခဏော စိတ္တသန္တာပေါ။ ဒုက္ခော ပနဿ ဒုက္ခဒုက္ခတ္တာ စေဝ ဒုက္ခဿ စ ဝတ္ထုဘာဝ တော။ တေနေတံ ဝုစ္စတိ –

‘‘သတ္တာနံ ဟဒယံ သောကော, သလ္လံ ဝိယ ဝိတုဇ္ဇတိ။
အဂ္ဂိတတ္တောဝ နာရာစော, ဘုသဉ္စ ဍဟတေ ပုန။

‘‘သမာဝဟတိ စ ဇ္ဈာမိ-ဇရာမရဏာဘေဒနံ။
ဒုက္ခမ္ပိ ဝိဝိဓံ ယသ္မာ၊ တသ္မာ ဒုက္ခောတိ ဝုစ္စတီ’’တိ။ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၁၉၄; ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၅၄၄)။

ပရိဒေဝေ နာမ ဉာတိဗျသနာဒီဟိ ဖုဋ္ဌဿ ဝစီပလာပေါ။ ဒုက္ခော ပနဿ သံသာရဒုက္ခဘာဝတော ဒုက္ခဝတ္ထု တော စ။ တေနေတံ ဝုစ္စတိ –

‘‘ယံ သောကသလ္လဝိဟတော ပရိဒေဝမာနော၊ ကဏ္ဌောဋ္ဌတာလုတလသောသဇမပ္ပသယှံ။
ဘိယျောဓိမတ္တမဓိဂစ္ဆတိယေဝ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခောတိ တေန ဘဂဝါ ပရိဒေဝမာဟာ’’တိ။ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၁၉၅; ဝိ သုဒ္ဓိ. ၂.၅၄၅)။

ဒုက္ခံ နာမ ကာယပီဠနလက္ခဏံ ကာယိကံ ဒုက္ခံ။ ဒုက္ခံ ပနဿ ဒုက္ခဒုက္ခတ္တာ စေဝ မာနသဒုက္ခာဝဟနတော စ။ တေနေတံ ဝုစ္စတိ –

‘‘ပီဠေတိ ကာယိကမိဒံ၊ ဒုက္ခံ ဒုက္ခဉ္စ မာနသံ ဘိယျော။
ဇနယတိ ယသ္မာ တသ္မာ၊ ဒုက္ခန္တိ ဝိသေသတော ဝုတ္တ’’န္တိ။ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၁၉၆-၁၉၇; ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၅၄၆)။

ဒောမနဿံ နာမ စိတ္တပီဠနလက္ခဏံ မာနသံ ဒုက္ခံ။ ဒုက္ခံ ပနဿ ဒုက္ခဒုက္ခတ္တာ စေဝ ကာယိကဒုက္ခာဝဟန တော စ။ စေတောဒုက္ခသမပ္ပိတာ ဟိ ကေသေ ပကိရိယ ကန္ဒန္တိ, ဥရာနိ ပတိပိသေန္တိ, အာဝဋ္ဋန္တိ, ဝိဝဋ္ဋန္တိ, ဆိန္န ပပာတံ ပပတန္တိ, သတ္ထံ အာဟရန္တိ, ဝိသံ ခါဒန္တိ, ရဇ္ဇုယာ ဥဗ္ဗန္ဓန္တိ, အဂ္ဂိံ ပဝိသန္တိ, နာနပ္ပကာရံ ဒုက္ခံ အနု ဘဝန္တိ။ တေနေတံ ဝုစ္စတိ –

‘‘ပီဠေတိ ယတော စိတ္တံ၊ ကာယဿ စ ပီဠနံ သမာဝဟတိ။
ဒုက္ခန္တိ ဒောမနဿမ္ပိ၊ ဒောမနဿံ တတော အဟူ’’တိ။ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၁၉၆-၁၉၇; ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၅၄၇)။

ဥပာယာသော နာမ ဉာတိဗျသနာဒီဟိ ဖုဋ္ဌဿ အဓိမတ္တစေတောဒုက္ခပ္ပဘာဝိတော ဒောသောယေဝ။ **သင်္ခါရက္ခန္ဓပရိယာပန္နော ဧကော ဓမ္မော**တိ ဧကေ။ ဒုက္ခော ပနဿ သင်္ခါရဒုက္ခဘာဝတော စိတ္တံ ပရိဒဟနတော ကာယဿ ဝိသာဒနတော စ။ တေနေတံ ဝုစ္စတိ –

‘‘စိတ္တဿ စ ပရိဒဟနာ၊ ကာယဿ ဝိသာဒနာ စ အဓိမတ္တံ။
ယံ ဒုက္ခမုပာယာသော၊ ဇနေတိ ဒုက္ခော တတော ဝုတ္တော’’တိ။ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၁၉၈; ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၅၄၈)။

ဧတ္ထ စ မန္ဒဂ္ဂိနာ အန္တောဘာဇနေ ပါကော ဝိယ **သောကော,** တိက္ခဂ္ဂိနာ ပစ္စမာနဿ ဘာဇနတော ဗဟိ နိက္ခမနံ ဝိယ **ပရိဒေဝေ,** ဗဟိ နိက္ခန္တာဝသေသဿ နိက္ခမိတုမ္ပိ အပ္ပဟောန္တဿ အန္တောဘာဇနေယေဝ ယာဝ ပ ရိက္ခယာ ပါကော ဝိယ **ဥပာယာသော** ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

နေရယိကံ ဒုက္ခန္တိ နိရယေ ပဉ္စဝိဓဗန္ဓနာဒိကံ ဒုက္ခံ အနုဘဝတိ, တံ ဒေဝဒူတသုတ္တေန ဒီပေတဗ္ဗံ။ တေနေတံ ဝုစ္စတိ –

‘‘ဇာယေထ နော စေ နရကေသု သတ္တော၊ တတ္တဂ္ဂိအဟာဒိကမပ္ပသယှံ။
လဘေထ ဒုက္ခံ နု ကုဟိံ ပတိဋ္ဌံ၊ ဣစ္စာဟ ဒုက္ခာတိ မုနီဓ ဇာတိ’’န္တိ။ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၁၉၁; ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၅၄၁)။

တိရစ္ဆာနယောနိကံ ဒုက္ခန္တိ တိရစ္ဆာနေသု ကသာပတောဒတာဠနဝိဇ္ဈနာဒိကံ အနေကဝိဓံ ဒုက္ခံ အနုဘဝတိ, တံ ဗာလပဏ္ဍိတသုတ္တတော ဂဟေတဗ္ဗံ။ တေနေတံ ဝုစ္စတိ –

‘‘ဒုက္ခံ တိရစ္ဆေသု ကသာပတောဒဒဏ္ဍာဘိဃာတာဒိဘဝံ အနေကံ။

ယံ တံ ကထံ တတ္ထ ဘဝေယ္ယ ဇာတိံ၊ ဝိနာ တဟိံ ဇာတိ တတောပိ ဒုက္ခာ''တိ။ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၁၉၁; ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၅၄၁)။

ပေတ္တိဝိသယိကံ ဒုက္ခန္တိ ပေတေသု ပန ခုပ္ပိပါသ တတာတဟာဒိနိဗ္ဗတ္တံ ဒုက္ခဉ္စ လောကန္တရေ တိဗ္ဗန္ဓ ကာရေ အသယ္ဟတာသီတာဒိဒုက္ခဉ္စ အန္ဓေဝတိ။ တေနေတံ ဝုစ္စတိ –

''ပေတေသု ဒုက္ခံ ပန ခုပ္ပိပါသာတတာတဟာဒိပ္ပဘဝံ ဝိစိတ္တံ။
ယသ္မာ အဇာတဿ န တတ္ထ အတ္ထိ၊ တသ္မာပိ ဒုက္ခံ မုနိ ဇာတိမာဟ။

''တိဗ္ဗန္ဓကာရေ စ အသယ္ဟသီတေ၊ လောကန္တရေ ယံ အသုရေသု ဒုက္ခံ။
န တံ ဘဝေ တတ္ထ န စဿ ဇာတိ၊ ယတော အယံ ဇာတိ တတောပိ ဒုက္ခာ''တိ။ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၁၉၁; ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၅၄၁)။

မာနုသိကံ ဒုက္ခန္တိ မနုဿေသု ဝဓဗန္ဓနာဒိကံ ဒုက္ခံ။ **ဂဗ္ဘောက္ကန္တိမူလကံ ဒုက္ခ**န္တိ ''အယဉှိ သတ္တော မာတုကုစ္ဆိမှိ နိဗ္ဗတ္တမာနော န ဥပ္ပလပဒုမပုဏ္ဍရိကာဒီသု နိဗ္ဗတ္တတိ''တိအာဒိနာ နယေန ယံ ဇာတိဒုက္ခံ ဝုတ္တံ, ဣဒံ တာဝ ဂဗ္ဘောက္ကန္တိမူလကံ ဒုက္ခံ အန္ဓေဝတိ။ **ဂဗ္ဘေ ဌိတိမူလကံ ဒုက္ခ**န္တိ ယံ ပန ''သော မာတု သဟသာ ဥပက္ခလနဂမနနိသီဒနာ''တိအာဒိနာ နယေန ယံ တိဗ္ဗံ ဒုက္ခံ ဝုတ္တံ, ဣဒံ ဂဗ္ဘေ ဌိတိမူလကံ ဒုက္ခံ အန္ဓေဝတိ။ **ဂဗ္ဘာ ဝုဋ္ဌာနမူလကံ ဒုက္ခ**န္တိ ''ယံ ပနဿ မူဠ္ဟဂဗ္ဘာယ မာတုယာ မိတ္တာမစ္စသုဟဇ္ဇာဒီဟိပိ အဒဿနာရဟေ ဒုက္ခုပ္ပတ္တိဋ္ဌာနေ''တိအာဒိနာ နယေန ယံ ဒုက္ခံ ဝုတ္တံ, ဣဒံ မာတုကုစ္ဆိတော ဗဟိ နိက္ခန္တမူလကံ ဒုက္ခံ အန္ဓေဝတိ။ တေနေတံ ဝုစ္စတိ –

''ယဉ္စာပိ ဂူထနရကေ ဝိယ မာတုဂဗ္ဘေ၊
သတ္တော ဝသံ စိရမတော ဗဟိ နိက္ခမနဉ္စ။
ပပ္ပောတိ ဒုက္ခမတိဃောရမိဒမ္ပိ နတ္ထိ၊
ဇာတိံ ဝိနာ ဣတိပိ ဇာတိ အယဉှိ ဒုက္ခာ။

''ကိံ ဘာသိတေန ဗဟုနာ နနု ယံ ကုဟိဉ္စိ၊
အတ္ထီဓ ကိဉ္စိရပိ ဒုက္ခမိဒံ ကအာစိ။
နေဝတ္ထိ ဇာတိဝိရဟေ ယဒတော မဟေသိ၊
ဒုက္ခာတိ သဗ္ဗပဌမံ ဣမမာဟ ဇာတိ''န္တိ။ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၁၉၁; ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၅၄၁)။

ဇာတဿူပနိဗန္ဓကံ ဒုက္ခန္တိ ဇာတဿ ဥပနိဗန္ဓနံ နှာနလေပနဆာဒနပိဝနာဒိဇဂ္ဂနဒုက္ခံ အန္ဓေဝတိ။ **ဇာတဿ ပရာဓေယ္ယကံ ဒုက္ခ**န္တိ ပရဿ အညဿ အာယတ္တံ ဣဿရိယဒုက္ခံ အန္ဓေဝတိ။ ''သဗ္ဗံ ပရဝသံ ဒုက္ခ''န္တိ ဟိ ဝုတ္တံ။ **အတ္တူပက္ကမံ ဒုက္ခ**န္တိ ယံ အတ္တနာဝ အတ္တာနံ ဝဓေန္တဿ အစေလကဝတာဒိဝသေန အာတာပနပရိတာပနာနုယောဂမနုယုတ္တဿ ကောဓဝသေန အဘုဉ္ဇန္တဿ ဥဗ္ဗန္ဓန္တဿ စ ဒုက္ခံ ဟောတိ, ဣဒံ အတ္တူပက္ကမံ ဒုက္ခံ အန္ဓေဝတိ။ **ပရူပက္ကမံ ဒုက္ခ**န္တိ ယံ ပရတော ဝဓဗန္ဓနာဒီနိ အနုဘဝန္တဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဣဒံ ပရူပက္ကမံ ဒုက္ခံ အန္ဓေဝတိ။ **ဒုက္ခဒုက္ခ**န္တိ ကာယိကစေတသိကာ ဒုက္ခာ ဝေဒနာ သဘာဝတော စ နာမတော စ ဒုက္ခတ္တာ ဒုက္ခဒုက္ခံ, ဣဒံ ဒုက္ခဒုက္ခံ အန္ဓေဝတိ။ **သင်္ခာရဒုက္ခ**န္တိ ဥပေက္ခာဝေဒနာ စေဝ အဝသေသာ စ တေဘူမကသင်္ခါရာ ဥဒယဗ္ဗယပီဠိတတ္တာ သင်္ခာရဒုက္ခံ, ဣဒံ သင်္ခာရဒုက္ခံ အန္ဓေဝတိ။ **ဝိပရိဏာမဒုက္ခ**န္တိ သုခဝေဒနာ ဝိပရိဏာမဒုက္ခဿ ဟေတုတော ဝိပရိဏာမဒုက္ခံ, ဣဒံ ဝိပရိဏာမဒုက္ခံ အန္ဓေဝတိ။

မာတုမရဏန္တိ မာတုယာ မရဏံ။ **ပိတုမရဏ**န္တိ ပိတုနော မရဏံ။ **ဘာတုမရဏ**န္တိ ဇေဋ္ဌကနိဋ္ဌဘာတူနံ မရဏံ။ **ဘဂိနိမရဏ**န္တိ ဇေဋ္ဌကနိဋ္ဌဘဂိနီနံ မရဏံ။ **ပုတ္တမရဏ**န္တိ ပုတ္တာနံ မရဏံ။ **ဓီတုမရဏ**န္တိ ဓီတူနံ မရဏံ။ **ဉာတိဗျသနံ ဒုက္ခ**န္တိ ဉာတီနံ ဗျသနံ, စောရရောဂဘယာဒီဟိ ဉာတိက္ခယော, ဉာတိဝိနာသောတိ အတ္ထော။ တေန ဉာတိဗျသနေန ဖုဋ္ဌဿ အဇ္ဈောတ္ထဋဿ အဘိဘူတဿ ဥပ္ပန္နံ ဒုက္ခံ ဉာတိဗျသနံ ဒုက္ခံ, တံ ဉာတိဗျသနံ ဒုက္ခံ

အနေ့ဝတိ။ သေသေသုပိ ဧသေဝ နယော။ အယံ ပန ဝိသေသော – ဘောကနံ ဗျသနံ **ဘောဂဗျသနံ,** ရာဇစောရာဒိဝသေန ဘောဂက္ခယော, ဘောဂဝိနာသောတိ အတ္ထော။ ဝုတ္တနယေန တံ ဘောဂဗျသနံ ဒုက္ခံ အနေ့ဝတိ။ **ရောဂဗျသန** န္တိ ရောဂေါ ဧဝ ဗျသနံ ရောဂဗျသနံ။ ရောဂေါ ဟိ အာရောဂျံ ဗျသတိ ဝိနာသေတီတိ ဗျသနံ, ဝုတ္တနယေန တံ ရောဂဗျသနံ ဒုက္ခံ အနေ့ဝတိ။ **သီလဗျသနံ ဒုက္ခ** န္တိ သီလဿ ဗျသနံ သီလဗျသနံ, ဒုဿီလျဿေတံ နာမံ။ ဝုတ္တနယေန တံ သီလဗျသနံ ဒုက္ခံ အနေ့ဝတိ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဝိနာသယမာနာ ဥပ္ပန္နာ ဒိဋ္ဌိယေဝ ဗျသနံ **ဒိဋ္ဌိဗျသနံ,** ဝုတ္တနယေန တံ ဒိဋ္ဌိဗျသနံ ဒုက္ခံ အနေ့ဝတိ။ ဧတ္ထ စ ပုရိမာနိ ဒွေ အနိပ္ဖန္နာနိ, ပစ္ဆိမာနိ တီဏိ နိပ္ဖန္နာနိ တိလက္ခဏာဟတာနိ။ ပုရိမာနိ စ တီဏိ နေဝ ကုသလာနိ နာကုသလာနိ။ သီလဒိဋ္ဌိဗျသနဒ္ဝယံ အကုသလံ။

ယထာတိ ဩပမ္မေ။ **ဘိန္နံ နာဝ** န္တိ သိထိလဗန္ဓနံ နာဝံ, ဇဇ္ဇရီဘူတံ တ ပဒရစ္ဆိဒ္ဒမ္ပိ တ။ **ဒကမေသိ**န္တိ ဥဒကအာယိ ဥဒကပ္ပဝေသနံ။ **တတော တတော ဥဒကံ အနေ့ဝတီ**တိ တတော တတော ဘိန္နဋ္ဌာနတော ဥဒကံ ပဝိသတိ။ **ပုရတော ပီ**တိ နာဝာယ ပုရိမဘာဂတောပိ။ **ပစ္ဆတောပီ** တိ တဿာ ပစ္ဆိမဘာဂတောပိ။ **ဟေဋ္ဌတောပီ** တိ အဓောဘာဂတောပိ။ **ပဿတောပီ**တိ ဥဘယပဿတောပိ။ ယံ အန္တရန္တရာ န ဝုတ္တံ, တံ ဟဋ္ဌာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တသ္မာ ကာယဂတာသတိအာဒိဘာဝနာယ ဇန္တု, သဒါ သတော ဟုတ္ဝာ ဝိက္ခမ္ဘနသမုစ္ဆေဒဝသေန ရူပာဒီသု ဝတ္ထုကာမေသု သဗ္ဗပ္ပကာရမ္ပိ ကိလေသကာမံ ပရိဝဇ္ဇေန္တော ကာမာနိ ပရိဝဇ္ဇေယျ။ ဧဝံ တေ ကာမေ ပဟာယ တပ္ပဟာနကရမဂ္ဂေနေဝ စတုဗ္ဗိဓမ္ပိ ဩဃံ တရေယျ တရိတုံ သက္ကုဏေယျ။ တတော ယထာ ပုရိသော ဂရုကံ နာဝံ ဥဒကံ သိဉ္စိတွာ လဟုကာယ နာဝါယ အပ္ပကသိရေနေဝ ပာရဂူ ဘဝေယျ ပာရံ ဂစ္ဆေယျ, ဧဝမေဝံ အတ္တဘာဝနာဝံ ကိလေသူဒကဂရုကံ သိဉ္စိတွာ လဟုကေန အတ္တဘာဝေန ပာရဂူ ဘဝေယျ။ သဗ္ဗဓမ္မပာရံ နိဗ္ဗာနံ ဂတော ဘဝေယျ, အရဟတ္တပ္ပတ္တိယာ ဂစ္ဆေယျ အနုပာဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗာနေနာတိ အရဟတ္တနိကူဋေန ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေသိ။

တသ္မာ တိ ယသ္မာ ဇာတိအာဒိကံ ဒုက္ခံ တေ ပုဂ္ဂလံ အနေ့ဝတိ, တသ္မာ။ **တံကာရဏာ တံဟေတူ**တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ ယသ္မာ ဝုတ္တပ္ပကာရဒုက္ခံ တေ အနေ့ဝတိ, တံဟေတု။ ယသ္မာ အနေ့ဝတိ တပ္ပစ္စယာ, ယသ္မာ အနေ့ဝတိ တံနိဒာနန္တိ ဧဝံ ပဒယောဇနာ ကာတဗ္ဗာ။ **ဟေတူ**တိအာဒီနိ ကာရဏဝေဝစနာနိ။ ကာရဏဉှိ တေန တဿ ဖလံ ဟိနောတိ ပဝတ္တတီတိ ဟေတု။ တံ တံ ပဋိစ္စ ဖလံ တေ ပဝတ္တတီတိ **ပစ္စယော** ။ ''ဟန္ဒ နံ ဂဏှထာ''တိ ဒဿေန္တံ ဝိယ အတ္တနော ဖလံ နိဒေတီတိ **နိဒာနံ**။

''တံကာရဏာတိ အကာရဏနိက္ကာရဏပဋိသေဓော။ **တံဟေတူ**တိ အဟေတုမဟာဘူတဟေတုပဋိသေဓော။ **တပ္ပစ္စယာ**တိ အပ္ပစ္စယေန သဒ္ဓိံ အသာဓာရဏပစ္စယပဋိသေဓော ။ **တံနိဒာနာ**တိ အနိဒါနေန သဟ အာဂမာဓိဂမနိဒါနပဋိသေဓော''တိ ဧဝမေကေ ဝဏ္ဏယန္တိ။ **တေ အာဒီနဝံ သမ္ပဿမာနော** တိ တေ ဝုတ္တပ္ပကာရံ ဥပဒ္ဒဝံ ဝိပဿနာဉာဏေန သမ္မာ ပဿမာနော ဒက္ခမာနော။

သဒါတိ မူလပဒံ။ ပုန **သဒါ**တိ အတ္ထပဒံ။ **သဒါ**တိ သဗ္ဗဒါဝသေ။ **သဗ္ဗဒါ** တိ သဗ္ဗသ္မိံ ကာလေ။ **သဗ္ဗကာလ**န္တိ ပုဗ္ဗဏှာဒိသဗ္ဗကာလံ။ **နိစ္စကာလ**န္တိ ဒိဝသေ ဒိဝသေ။ **ဓုဝကာလ**န္တိ အဗ္ဗောစ္ဆိန္နကာလံ။ **သတတ**န္တိ နိရန္တရံ။ **သမိတ**န္တိ ဧကီဘူတံ။ **အဗ္ဗောကိဏ္ဏ** န္တိ အညေန အသမ္မိဿံ။ **ပေါင်္ခာနုပေါင်္ခ** န္တိ ပဋိပဋိယာ ဃဋိတံ ''ပေါင်္ခာနုပေါင်္ခံ အဝိရာဓိတံ ဥပဋ္ဌာတီ''တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၅.၁၁၁၅) ဝိယ။ **ဥဒကူမိကဇာတ**န္တိ နိဗ္ဗတ္တဥဒကဦမိတရင်္ဂံ ဝိယ။ **အဝီစီ**တိ အဝိရဠံ။ **သန္တတီ** တိ အနုပစ္ဆိန္နံ။ **သဟိတ**န္တိ ဃဋိတံ ဧကီဘူတံ တ ''သဟိတံ မေ, အသဟိတံ တေ''တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၂၀၂) ဝိယ။ **ဖဿိတ** န္တိ ဖုသိတံ ''နိတတေ ဖုသိတဂ္ဂဠေ''တိအာဒီသု ဝိယ။ **ပုရေဘတ္တံ ပစ္ဆာဘတ္တ** န္တိ ဒွေ ပဒါနိ ဒိတကာလဝိဘာဂဝသေန။ **ပုရိမံ ယာမံ မဇ္ဈိမံ ယာမံ ပစ္ဆိမံ ယာမ** န္တိ တီဏိ ရတ္တိဝိဘာဂဝသေန။ **ကာဠေ ဇုဏှေ**ဟတိ အဖုမာသဝသေန။ **ဝဿေ။ပေ။ ဂိမှေ**ဟ တိ တီဏိ ဥတုဝသေန။ **ပုရိမေ ဝယောခန္ဓေ။ပေ။ ပစ္ဆိမေ ဝယောခန္ဓေ**တိ တီဏိ ဝယောဝိဘာဂဝသေန ဝုတ္တာနီတိ ဉာတဗ္ဗံ။

သတောတိ စတူဟိ ကာရဏေဟိ သတော။ ''ကာယေ ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာနံ ဘာဝေန္တော သတော''တိအာဒီနိ ''ဧဝံ သမုစ္ဆေဒတော ကာမေ ပရိဝဇ္ဇေယျာ''တိ ပရိယောသာနာနိ ဝုတ္တတ္ထာနေဝ။ အပိ စ **သတ္တတ္တာ သ**

တောတိ တီသု ဝတ္ထူသု သတ္တဘာဝေန ဝါ တယော ကိလေသေ ပဋိက္ကမာပေတုံ သတ္တိဘာဝေန ဝါ သတတ္တာ **သတော။** **သန္တတ္တာ**တိ ကိလေသောပက္ကိလေသေ ပလာပေတွာ ဌာနေန စ အာရမ္မဏေန စ ပမောစေတွာ သန္တတ္တာ **သတော။** **သမိတတ္တာ**တိ ဣဋ္ဌဖလအာယကပုညေန စ အနိဋ္ဌဖလအာယကပါပေန စ သမိတတ္တာ **သတော။ သန္တဓမ္မသမန္နာဂတော**တိ သပ္ပုရိသဓမ္မေ ဘဇနတော ဗုဒ္ဓါဒိအရိယပုဂ္ဂလေ သေဝနတော သန္တဓမ္မသမန္နာဂတတ္တာ **သတော။**

ဝတ္ထုကာမေ ပရိဇာနိတွာတိ တေ ဝုတ္တပ္ပကာရေ တေဘူမကေ ဝတ္ထုကာမေ တီရဏပရိညာယ ဇာနိတွာ။ **ပဟာယာ**တိ ကိလေသကာမေ ပဟာနပရိညာယ ပရိစ္စဇိတွာ။ **ပဇဟိတွာ**တိ ဆဍ္ဍေတွာ။ ကိံ ကစဝရံ ဝိယ ပိဋ္ဋကေနာတိ? န ဟိ, အပိ စ ခေါ တံ ဝိနောဒေတွာ တရိတွာ ဝိဇ္ဈိတွာ နီဟရိတွာ။ ကိံ ဗလိဗဒ္ဒမိဝ ပတောဒေနာတိ ? န ဟိ, အထ ခေါ တံ **ဗျန္တီ ကရိတွာ** ဝိဂတန္တံ ကရိတွာ။ ယထာဿ အန္တောပိ နာဝသိဿတိ, အန္တမသော ဘင်္ဂမတ္တမ္ပိ, တထာ တံ ကရိတွာ။ ကထံ ပန တံ တထာ ကတန္တိ? **အနဘာဝံ ဂဟေတွာ** အနု အဘာဝံ ဂမေတွာ။ သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနေန ယထာ သမုစ္ဆိန္နာ ဟောတိ, တထာ ကရိတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သေ နယော ကာမစ္ဆန္ဒနီဝရဏာဒီသု။

ကာမောဃန္တိအာဒီသု ပဉ္စကာမဂုဏိကရာဂေါ အဝသီဒနဋ္ဌေန "ကာမောဃော"တိ ဝုစ္စတိ။ **ဘဝေါဃော**တိ ရူပါရူပဘဝေသု ဆန္ဒရာဂေါ ဈာနနိကန္တိ စ။ **ဒိဋ္ဌောဃော** တိ သဿတဒိဋ္ဌာဒိသဟဂတာ ဘဝေ ပတ္ထနာယေဝ, ဒိဋ္ဌောဃော ဘဝေါဃေ ဧဝ သမောဓာနံ ဂစ္ဆတိ။ အဝိဇ္ဇောဃော စတူသု သစ္စေသု အညာဏံ။ တတ္ထ ကာမဂုဏေ အဿာဒတော မနသိ ကရောတော အနုပ္ပန္နော စ ကာမောဃော ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဥပ္ပန္နော စ ကာမောဃော သံဝဍ္ဎတိ။ မဟဂ္ဂတဓမ္မေ အဿာဒတော မနသိ ကရောတော အနုပ္ပန္နော စ ဘဝေါဃော ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဥပ္ပန္နော စ သံဝဍ္ဎတိ။ တေဘူမကဓမ္မေသု စတုဝိပလ္လာသပဒဋ္ဌာနဘာဝေန အနုပ္ပန္နော စ အဝိဇ္ဇောဃော ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဥပ္ပန္နော စ သံဝဍ္ဎတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝုတ္တနယပစ္စနီကတော သုက္ကပက္ခော ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗော။

အပ္ပဏိဟိတဝိမောက္ခံ ပဋိပန္နော **ကာမောဃံ,** အနိမိတ္တဝိမောက္ခံ ပဋိပန္နော **ဘဝေါဃံ,** သုညတဝိမောက္ခံ ပဋိပန္နော **အဝိဇ္ဇောဃဉ္စ** တရေယျ။ ပဌမမဂ္ဂဝသေန **တရေယျ,** ဒုတိယမဂ္ဂဝသေန **ဥတ္တရေယျ,** တတိယမဂ္ဂဝသေန **ပတရေယျ,** စတုတ္ထမဂ္ဂဝသေန **သမတိက္ကမေယျ,** ဖလဝသေန **ဝီတိဝတ္တေယျာ** တိ။ အထ ဝါ "ကာမောဃဝသေန **တရေယျ,** ဘဝေါဃဝသေန **ဥတ္တရေယျ,** ဒိဋ္ဌောဃဝသေန **ပတရေယျ,** အဝိဇ္ဇောဃဝသေန **သမတိက္ကမေယျ,** သဗ္ဗောဃဝသေန **ဝီတိဝတ္တေယျာ**" တိ ဧဝမေကေ ဝဏ္ဏယန္တိ။

ဂရုကန္တိ န သလ္လဟုကံ။ **ဘာရိကန္တိ** ဘာရဘဏ္ဍံ ဝေ ဌပယန္တီတိ ဘာရိကံ။ **ဥဒကံ သိတွာ**တိ ဥဒကံ သိဉ္စိတွာ။ **ဩသိဉ္စိတွာ** တိ အတိရေကံ သိဉ္စိတွာ။ **ဆဍ္ဍေတွာ** တိ ပါတေတွာ။ **လဟုကာယာ**တိ သလ္လဟုကာယ။ **ခိပ္ပ**န္တိ သီဃံ။ **လဟု**န္တိ တံခဏံ။ **အပ္ပကသိရေနေဝ**တိ နိဒုက္ခေနေဝ။ **ပါရံ ဝုစ္စတိ အမတံ နိဗ္ဗာန** န္တိ သက္ကာယဩရတော ပါရဘူတံ ပါရံ။ တဏှာဝါနတော နိက္ခန္တံ နိဗ္ဗာနံ ကထီယတိ။ **ယောသော**တိ ယော ဧသော။ **သဗ္ဗသင်္ခါရသမထော**တိအာဒိ သဗ္ဗံ နိဗ္ဗာနမေဝ။ ယသ္မာ ဟိ တံ အာဂမ္မ သဗ္ဗသင်္ခါရဝိပ္ဖန္ဒိတာနိ သမန္တိ ဝူပသမန္တိ, တသ္မာ "သဗ္ဗသင်္ခါရသမထော"တိ ဝုစ္စတိ။ ယသ္မာ စေတံ အာဂမ္မ သဗ္ဗေ ဥပဓယော ပဋိနိဿဋ္ဌာ ဟောန္တိ, သဗ္ဗာ တဏှာ ခီယန္တိ, သဗ္ဗေ ကိလေသရာဂါ ဝိရဇ္ဇန္တိ, သဗ္ဗံ ဒုက္ခံ နိရုဇ္ဈတိ, တသ္မာ "သဗ္ဗူပဓိပဋိနိဿဂ္ဂေါ, တဏှက္ခယော, ဝိရာဂေါ, နိရောဓော"တိ ဝုစ္စတိ။ ယာ ပနေသာ တဏှာ ဘဝေန ဘဝံ, ဖလေန ဝါ သဒ္ဓိံ ကမ္မံ ဝိနတိ သံသိဗ္ဗတီတိ ကတွာ ဝါနန္တိ ဝုစ္စတိ, တတော နိက္ခန္တံ ဝါနတောတိ နိဗ္ဗာနံ။ **ပါရံ ဂစ္ဆေယျ** နိမိတ္တဝသေန ဧကတော ဝုဋ္ဌာနဂေါတြဘူဉာဏေန နိဗ္ဗာနပါရံ ပါပုဏေယျ။ **အဓိဂစ္ဆေယျ** နိမိတ္တပဝတ္တေဟိ ဥဘတော ဝုဋ္ဌာနမဂ္ဂဉာဏေန နိဗ္ဗာနပါရံ ဝိသေသေန ပါပုဏေယျ။ **ဖုသေယျ** နိဗ္ဗာနာရမ္မဏဖလစိတ္တဝသေန နိဗ္ဗာနပါရံ ဖုသေယျ။ **သစ္ဆိကရေယျ** ဂုဏဝသေန ဖုသိတွာ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏေန နိဗ္ဗာနပါရံ ပစ္စက္ခံ ကရေယျ။ အထ ဝါ "ပဌမမဂ္ဂေန **ပါရံ ဂစ္ဆေယျ,** ဒုတိယေန **အဓိဂစ္ဆေယျ,** တတိယေန **ဖုသေယျ,** စတုတ္ထေန **သစ္ဆိ ကရေယျာ**" တိ ဧဝမေကေ ဝဏ္ဏယန္တိ။ **ယောပိ ပါရံ ဂန္တုကာမော** တိ ယော ကောစိ ဝိပဿနာဉာဏေ ဌိတော ပုဂ္ဂလော နိဗ္ဗာနပါရံ ဂန္တုကာမော, သောပိ အဝဿံ တတ္ထ ဂမိဿတီတိ **ပါရဂူ**။ ဝုတ္တဉ္စေဟေတံ – "ဩတိဏ္ဏောမှိ ဇာတိယာ ဇရာယ မရဏေန သောကေဟိ ပရိဒေဝေဟိ ဒုက္ခေဟိ ဒေါမနဿေဟိ ဥပါယာသေဟီ"တိအာဒိ ။ ပုဗ္ဗဘာဂေ အဇ္ဈာသယဝသေန ဝိပဿနာယောဂေန စ, သောပိ ပါရဂူ နာမ။ **ယောပိ ပါရံ ဂစ္ဆတိ** တိ ယောပိ မဂ္ဂသမင်္ဂီ နိဗ္ဗာနပါရံ ဂစ္ဆတိ, သောပိ ပါရဂူ

နာမ။ **ယောပိ ဟာရံ ဂတောတိ** ယောပိ မဂ္ဂေန ကိစ္စံ နိဋ္ဌာပေတွာ ဖလေ ဌိတော နိဗ္ဗာနဟာရင်္ဂတော, သောပိ ဟာရဂူ နာမ။

တံ ဖိနဝစနေန ဒဿေတုံ **"ဝုတ္တမ္ပိ ဟေတံ ဘဂဝတာ – တိဏ္ဏော ပာရင်္ဂတော ထလေ တိဋ္ဌတိ ဗြာဟ္မဏော"**တိအာဒိမာဟ။ **အဘိညာဟာရဂူ**တိ အဓိဂတေန ဉာဏေန ဉာတပရိညာယ နိဗ္ဗာနဟာရံ ဂန္တုကာမော ဂစ္ဆတိ, ဂတော တိ ဟာရဂူ။ **ပရိညာဟာရဂူ**တိ သဗ္ဗဓမ္မာနံ တီရဏပရိညာယ သမတိက္ကမိတွာ ဝုတ္တနယေန ဟာရဂူ။ **ပဟာနဟာရဂူ**တိ သမုဒယပက္ခိကာနံ ကိလေသာနံ ပဟာနပရိညာယ သမတိက္ကမိတွာ ဝုတ္တနယေန ဟာရဂူ။ ယော ဟိ သဗ္ဗဓမ္မံ ပရိဇာနာတိ, သော တီဟိ ပရိညာဟိ ပရိဇာနာတိ ဉာတပရိညာယ တီရဏပရိညာယ ပဟာနပရိညာယာတိ။ တတ္ထ ကတမာ ဉာတပရိညာ? သဗ္ဗဓမ္မံ ဇာနာတိ "ဣမေ အဇ္ဈတ္တိကာ, ဣမေ ဗာဟိရာ, ဣဒမဿ လက္ခဏံ, ဣမာနိ ရသပစ္စုပဋ္ဌာနပဒဋ္ဌာနာနီ"တိ, အယံ **ဉာတပရိညာ**။ ကတမာ တီရဏပရိညာ? ဧဝံ ဉာတံ ကတွာ လဗ္ဘမာနဝသေန သဗ္ဗဓမ္မံ တီရေတိ "အနိစ္စတော ဒုက္ခတော ရောဂတော"တိအာဒိနာ (သံ. နိ. ၃.၁၂၂), အယံ **တီရဏပရိညာ**။ ကတမာ ပဟာနပရိညာ? ဧဝံ တီရယိတွာ အဂ္ဂမဂ္ဂေန ဓမ္မေသု ဆန္ဒရာဂံ ပဇဟတိ, အယံ **ပဟာနပရိညာ**တိ။ ဣမာ ပရိညာယော သန္ဓာယ "သော အဘိညာဟာရဂူ ပရိညာဟာရဂူ ပဟာနဟာရဂူ"တိ အာဟ။

ဘာဝနာဟာရဂူတိ ဘာဝနာယ ကောဋိံ ပတွာ မဂ္ဂဝသေန နိဗ္ဗာနဟာရံ ဂတော။ **သစ္ဆိကိရိယာဟာရဂူ** တိ ဖလနိဗ္ဗာနဝသေန သစ္ဆိ ကိရိယာဖလနိဗ္ဗာနဟာရံ ဂတော။ **သမာပတ္တိဟာရဂူ** တိ အဋ္ဌန္နံ သမာပတ္တီနံ ဟာရံ ပတ္တော။ **သဗ္ဗဓမ္မာနန္တိ** ပဉ္စက္ခန္ဓာဒိသဗ္ဗဓမ္မာနံ။ **သဗ္ဗဒုက္ခာနန္တိ** ဇာတိဒုက္ခာဒိသဗ္ဗဒုက္ခာနံ။ **သဗ္ဗကိလေသာနန္တိ** ကာယဒုစ္စရိတာဒိသဗ္ဗကိလေသာနံ။ **အရိယမဂ္ဂါနန္တိ** သောတာပတ္တိမဂ္ဂါဒိစတုန္နံ အရိယမဂ္ဂါနံ။ **နိရောဓဿာ**တိ နိဗ္ဗာနဿ။ **သဗ္ဗသမာပတ္တီနန္တိ** သဗ္ဗာသမ္ပိ အဋ္ဌန္နံ ရူပာရူပသမာပတ္တီနံ။ **သောတိ** သော အရိယော။ **ဝသိပ္ပတ္တော**တိ ဝသီဘာဝပ္ပတ္တော။ အထ တ ကန္တဘာဝံ ဣဿရိယဘာဝံ နိပ္ဖန္နဘာဝံ ပတ္တော။ **ဟာရမိပ္ပတ္တော**တိ ဟာရမီတိ အဝသာနံ နိဋ္ဌာနံ, ဥတ္တမဘာဝံ တ တံ ပတ္တော။ ကတ္ထ ပတ္တောတိ အာဟ **"အရိယသ္မိံ သီလသ္မိံ"**န္တိအာဒိ။ တတ္ထ **အရိယသ္မိံ သီလသ္မိန္တိ** နိဒ္ဒောသေ သီလသ္မိံ။ **အရိယသ္မိံ သမာဓိသ္မိန္တိ** နိဒ္ဒောသေ သမာဓိသ္မိံ။ **အရိယာယ ပညာယာ**တိ နိဒ္ဒောသာယ ပညာယ။ **အရိယာယ ဝိမုတ္တိယာ**တိ နိဒ္ဒောသာယ ဖလဝိမုတ္တိယာ။ ပုရိမေန တစာကမ္မဋ္ဌာဗီဇ ဂဟိတာ, ဒုတိယေန တယာမသတိသမာဓယော ဂဟိတာ, တတိယေန ဝိတက္ကသမ္မာဒိဋ္ဌိယော ဂဟိတာ, စတုတ္ထေန တံသမ္ပယုတ္တာ သေသဓမ္မာ ဂဟိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

အန္တဂတောတိ မဂ္ဂေန သင်္ခါရလောကန္တံ ဂတော။ **အန္တပ္ပတ္တော**တိ တမေဝ လောကန္တံ ဖလေန ပတ္တော။ **ကောဋိဂတော**တိ မဂ္ဂေန သင်္ခါရကောဋိံ ဂတော။ **ကောဋိပ္ပတ္တော**တိ တမေဝ ကောဋိံ ဖလေန ပတ္တော။ **ပရိယန္တဂတော**တိ မဂ္ဂေန ခန္ဓာယတနာဒိလောကပရိယန္တံ ပရိစ္ဆေဒံ ပရိဝဋ္ဋုမံ ကတွာ ဂတော။ **ပရိယန္တပ္ပတ္တော**တိ တမေဝ လောကံ ဖလေန ပရိယန္တံ ကတွာ ပတ္တော။ **ဝေသာနဂတော**တိ မဂ္ဂေန အဝသာနံ ဂတော။ **ဝေသာနပ္ပတ္တော**တိ ဖလေန အဝသာနံ ပတ္တော။ **တာဏဂတော**တိ မဂ္ဂေန တာယနံ ဂတော။ **တာဏပ္ပတ္တော**တိ ဖလေန တာယနံ ပတ္တော။ **လေဏဂတော**တိ မဂ္ဂေန နိလီယနံ ဂတော။ **လေဏပ္ပတ္တော**တိ တံ ဖလေန နိလီယနံ ပတ္တော။ **သရဏဂတော**တိ မဂ္ဂေန ပတိဋ္ဌံ ဂတော။ **သရဏပ္ပတ္တော**တိ ဖလေန သရဏံ ပတ္တော။ **အဘယဂတော**တိ မဂ္ဂေန နိဗ္ဘယံ ဂတော။ **အဘယပ္ပတ္တော**တိ ဖလေန နိဗ္ဘယံ နိဗ္ဗာနံ ပတ္တော။ **အစ္စုတဂတော**တိ စုတိဝိရဟိတံ နိဗ္ဗာနံ မဂ္ဂေန ဂတော။ **အစ္စုတပ္ပတ္တော**တိ တံ ဖလေန ပတ္တော။ **အမတဂတော**တိ မရဏရဟိတံ နိဗ္ဗာနံ မဂ္ဂေန ဂတော။ **အမတပ္ပတ္တော**တိ တံ ဖလေန ပတ္တော။ **နိဗ္ဗာနဂတော**တိ တဏှာဟာတနတော နိက္ခန္တံ နိဗ္ဗာနံ မဂ္ဂေန ဂတော။ **နိဗ္ဗာနပ္ပတ္တော**တိ တမေဝ ဖလေန ပတ္တော။ **သော ဝုဋ္ဌဝါသော**တိ သော အရဟာ ဒသသု အရိယဝါသေသု ဝသိ ပရိဝသိ ဝုဋ္ဌော ဝုဋ္ဌာတိ စ ဝုဋ္ဌဝါသော။ **စိဏ္ဏစရဏော**တိ သီလေန သဟ အဋ္ဌသု သမာပတ္တီသု စိဏ္ဏဝသီတိ စိဏ္ဏစရဏော။ **ဂတဒ္ဓေ**တိ သံသာရဒ္ဓါနံ အတိက္ကန္တော။ **ဂတဒိသော**တိ သုပိနန္တေနပိ အဂတပုဗ္ဗံ နိဗ္ဗာနဒိသံ ဂတော။ **ဂတကောဋိကော**တိ အနုပာဒိသေသနိဗ္ဗာနကောဋိံ ဂတော ဟုတွာ ဌိတော။ **ပါလိတဗြဟ္မစရိယော**တိ ရက္ခိတဗြဟ္မစရိယော။ **ဥတ္တမဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တော**တိ ဥတ္တမံ သမ္မာဒိဋ္ဌိံ ပတ္တော။ **ပဋိဝိဒ္ဓါကုပ္ပော**တိ အကုပ္ပံ အစလနံ အရဟတ္တဖလံ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ ဌိတော။ **သစ္ဆိကတနိရောဓော**တိ နိရောဓံ နိဗ္ဗာနံ သစ္ဆိကတွာ ဌိတော။

ဒုက္ခံ တသ္သ ပရိညာတန္တိ တိဝိဓံ ဒုက္ခံ တေန သမတိက္ကမိတ္ဝာ ပရိစ္ဆိန္နံ။ **အဘိညေယျ**န္တိ သဘာဝလက္ခဏာဝဗောဓဝသေန သောဘနေန အာကာရေန ဇာနိတဗ္ဗံ။ **အဘိညာတ**န္တိ အဓိကေန ဉာဏေန ဉာတံ။ **ပရိညေယျ**န္တိ သာမညလက္ခဏာဝဗောဓဝသေန ကိစ္စသမာပန္နဝသေန စ ဗျာပိတ္ဝာ ပရိဇာနိတဗ္ဗံ။ **ပရိညာတ**န္တိ သမန္တတော ဉာတံ။ **ဘာဝေတဗ္ဗ**န္တိ ဝဍ္ဎေတဗ္ဗံ။ **သစ္ဆိကာတဗ္ဗ**န္တိ ပစ္စက္ခံ ကာတဗ္ဗံ။ ဒုဝိဓာ ဟိ သစ္ဆိကိရိယာ ပဋိလာဘသစ္ဆိကိရိယာ အာရမ္မဏသစ္ဆိကိရိယာ စာတိ။

ဥက္ခိတ္တပလိဃောတိ ဧတ္ထ **ပလိဃော**တိ ဝဋ္ဋမူလိကာ အဝိဇ္ဇာ။ အယဉှိ ဒုက္ခိပနဋ္ဌေန “ပလိဃော”တိ ဝုစ္စတိ။ တေနေသ တသ္သာ ဥက္ခိတ္တတ္တာ “ဥက္ခိတ္တပလိဃော”တိ ဝုတ္တော။ **သံကိဏ္ဏပရိခော**တိ ပရိခာ ဝုစ္စတိ ပုနဗ္ဘဝဒါယကော ဘဝေသု ဇာယနဝသေန စေဝ သံသရဏဝသေန စ “ဇာတိသံသာရော”တိ လဒ္ဓနာမာနံ ပုနဗ္ဘဝက္ခန္ဓာနံ ပစ္စယော ကမ္မာဘိသင်္ခါရော။ သော ဟိ ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပတ္တိကရဏဝသေန ပရိက္ခိပိတ္ဝာ ဌိတတ္တာ “ပရိခာ”တိ ဝုစ္စတိ။ တေနေသ တသ္သာ သံကိဏ္ဏတ္တာ ဝိကိဏ္ဏတ္တာ “သံကိဏ္ဏပရိခော”တိ ဝုတ္တော။ **အဗ္ဗူဠှေသိကော**တိ ဧသိကာတိ ဝဋ္ဋမူလိကာ တဏှာ။ အယဉှိ ဂမ္ဘီရာနုဂတဋ္ဌေန “ဧသိကာ”တိ ဝုစ္စတိ။ တေနေသ တသ္သာ အဗ္ဗူဠှတ္တာ လုဉ္စိတ္ဝာ ဆဍ္ဍိတတ္တာ “အဗ္ဗူဠှေသိကော”တိ ဝုစ္စတိ။ **နိရဂ္ဂဠော**တိ အဂ္ဂဠံ ဝုစ္စန္တိ ဩရမ္ဘာဂဇနကာနိ ကာမဘဝေ ဥပ္ပတ္တိပစ္စယာနိ ဩရမ္ဘာဂိယာနိ။ တာနိ ဟိ မဟာကဝါဋံ ဝိယ နဂရဒွါရံ စိတ္တံ ပိဒဟိတ္ဝာ ဌိတတ္တာ “အဂ္ဂဠ”န္တိ ဝုစ္စန္တိ။ တေနေသ တေသံ နိရဂ္ဂဠတ္တာ ဘိန္နတ္တာ “နိရဂ္ဂဠော”တိ ဝုတ္တော။ **အရိယော**တိ နိက္ကိလေသော ပရိသုဒ္ဓော။ **ပန္နဒ္ဓဇော**တိ ပတိတမာနဒ္ဓဇော။ **ပန္နဘာရော**တိ ခန္ဓဘာရကိလေသဘာရအဘိသင်္ခါရဘာရပဉ္စကာမဂုဏဘာရာ ပန္နာ ဩရောပိတာ အသ္သာတိ ပန္နဘာရော။ အပိ စ ဣဓ မာနဘာရသ္သေဝ ဩရောပိတတ္တာ “ပန္နဘာရော”တိ အဓိပ္ပေတော။ **ဝိသံယုတ္တော**တိ စတူဟိ ယောဂေဟိ သဗ္ဗကိလေသေဟိ စ ဝိသံယုတ္တော။ ဣဓ ပန မာနယောဂေနေဝ ဝိသံယုတ္တတ္တာ “ဝိသံယုတ္တော”တိ အဓိပ္ပေတော။

ဧတ္တာဝတာ ထေရေန မဂ္ဂေန ကိလေသေ ခေပေတ္ဝာ နိရောဓသယနဝရဂတသ္သ ခီဏာသဝသ္သ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏံ ဖလသမာပတ္တိံ အပ္ပေတ္ဝာ ဝိဟရဏကာလော ဒသ္သိတော။ ယထာ ဟိ ဒွေ နဂရာနိ ဧကံ စောရနဂရံ, ဧကံ ခေမနဂရံ။ အထ ဧကသ္သ မဟာယောဓသ္သ ဧဝံ ဣစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ “ယာဝိမံ စောရနဂရံ တိဋ္ဌတိ, တာဝ ခေမနဂရံ ဘယတော န မုစ္စတိ။ စောရနဂရံ အနဂရံ ကရိသ္သာမီ”တိ သန္နာဟံ ကတ္ဝာ ခဂ္ဂံ ဂဟေတ္ဝာ စောရနဂရံ ဥပသင်္ကမိတ္ဝာ နဂရဒွါရေ ဥသ္သာပိတေ ဧသိကတ္ထမ္ဘေ ခဂ္ဂေန ဆိန္ဒိတ္ဝာ သဒ္ဓိံ ဒွါရဗာဟာဟိ ကဝါဋံ ဘိန္ဒိတ္ဝာ ပလိဃံ ဥက္ခိပိတ္ဝာ ပါကာရံ ဘိန္ဒန္တော ပရိခံ သံကိရိတ္ဝာ နဂရသောဘနတ္ထာယ ဥသ္သာပိတေ ဓဇေ ပါတေတ္ဝာ နဂရံ အဂ္ဂိနာ ဈာပေတ္ဝာ ခေမနဂရံ ပဝိသိတ္ဝာ ဥပရိပါသာဒမာရုယှ ဉာတိဂဏပရိဝုတော သုရသဘောဇနံ ဘုဉ္ဇေယျ။ ဧဝံ စောရနဂရံ ဝိယ သက္ကာယော, ခေမနဂရံ ဝိယ နိဗ္ဗာနံ, မဟာယောဓော ဝိယ ယောဂါဝစရော။ တသ္သေဝံ ဟောတိ “ယာဝ သက္ကာယဝဋ္ဋံ ဝတ္တတိ, တာဝ ဒွတ္တိံသကမ္မကာရဏေဟိ အဋ္ဌနဝုတိရောဂေဟိ ပဉ္စဝီသတိမဟာဘယေဟိ စ ပရိမုစ္စနံ နတ္ထီ”တိ။ သော မဟာယောဓော ဝိယ သန္နာဟံ သီလသန္နာဟံ ကတ္ဝာ ပညာတိဏှခဂ္ဂံ ဂဟေတ္ဝာ ခဂ္ဂေန ဧသိကတ္ထမ္ဘေ ဝိယ အရဟတ္တမဂ္ဂေန တဏှေသိကံ ဆိန္ဒိတ္ဝာ, သော ယောဓော သဒွါရဗာဟကံ နဂရကဝါဋံ ဝိယ ပဉ္စောရမ္ဘာဂိယသံယောဇနဂ္ဂဠံ ဥဂ္ဃာဋေတ္ဝာ, သော ယောဓော ပလိဃံ ဝိယ အဝိဇ္ဇာပလိဃံ ဥက္ခိပိတ္ဝာ, သော ယောဓော ပါကာရံ ဘိန္ဒန္တော ပရိခံ ဝိယ ကမ္မာဘိသင်္ခါရပါကာရံ ဘိန္ဒန္တော ဇာတိသံသာရပရိခံ သံကိရိတ္ဝာ, သော ယောဓော နဂရသောဘနတ္ထာယ ဥသ္သာပိတေ ဓဇေ ဝိယ မာနဒ္ဓဇေ ပါတေတ္ဝာ သက္ကာယနဂရံ ဈာပေတ္ဝာ, သော ယောဓော ခေမနဂရံ ပဝိသိတ္ဝာ ဥပရိပါသာဒေ သုရသဘောဇနံ ဘုဉ္ဇန္တော ဝိယ နိဗ္ဗာနနဂရံ ပဝိသိတ္ဝာ အမတနိရောဓာရမ္မဏံ ဖလသမာပတ္တိသုခံ အနုဘဝမာနော ကာလံ ဝီတိနာမေတိ။ ဝုတ္တဉှေတံ ဘဂဝတာ (အ. နိ. ၅.၇၁) –

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဥက္ခိတ္တပလိဃော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော အဝိဇ္ဇာ ပဟီနာ ဟောတိ ဥစ္ဆိန္နမူလာ တာလာဝတ္ထုကတာ အနဘာဝံကတာ အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မာ။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဥက္ခိတ္တပလိဃော ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သံကိဏ္ဏပရိခော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ပေါနောဘဝိကော ဇာတိသံသာရော ပဟီနော ဟောတိ။ပေ.။ ဧဝံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သံကိဏ္ဏပရိခော ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အဗ္ဗူဠှေသိကော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော တဏှာ ပဟီနာ ဟောတိ။ပေ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အဗ္ဗူဠှေသိကော ဟောတိ။

“ကထဉ္စ , ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု နိရဂ္ဂဠော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ပဉ္စောရမ္ဘာဂိယာနိ သံယောဇနာနိ ပဟီနာနိ ဟောန္တိ။ပေ။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု နိရဂ္ဂဠော ဟောတိ။

“ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အရိယော ပန္နဒ္ဓဇော ပန္နဘာရော ဝိသံယုတ္တော ဟောတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော အသ္မိမာနော ပဟီနော ဟောတိ ဥစ္ဆိန္နမူလော တာလာဝတ္ထုကတော အနဘာဝံကတော အာယတိံ အနုပ္ပာဒဓမ္မော။ ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု အရိယော ပန္နဒ္ဓဇော ပန္နဘာရော ဝိသံယုတ္တော ဟောတိ (အ. နိ. ၅.၇၁)။

“ဧဝံ ဝိမုတ္တစိတ္တံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုံ သဣန္ဒာ ဒေဝါ သဗြဟ္မကာ သပဇာပတိကာ အန္ဝေသံ နာဓိဂစ္ဆန္တိ ‘ဣဒံနိဿိတံ တထာဂတဿ ဝိညာဏ’”န္တိ (မ. နိ. ၁.၂၄၆)။

ပဉ္စင်္ဂဝိပ္ပဟီနော တိ ကာမစ္ဆန္ဒာဒိပဉ္စင်္ဂါနိ ဝိဝိစေဟိ ဥပဟယေဟိ ပဇဟိတ္ဝာ ဌိတော။ ဝုတ္တဉှေတံ –

“ကထဉ္စာဝုသော , ဘိက္ခု ပဉ္စင်္ဂဝိပ္ပဟီနော ဟောတိ? ဣဓာဝုသော, ဘိက္ခုနော ကာမစ္ဆန္ဒော ပဟီနော ဟောတိ, ဗျာပါဒော ပဟီနော ဟောတိ, ထိနမိဒ္ဓံ ပဟီနံ ဟောတိ, ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စံ ပဟီနံ ဟောတိ, ဝိစိကိစ္ဆာ ပဟီနာ ဟောတိ။ ဧဝံ ခေါ, အာဝုသော, ဘိက္ခု ပဉ္စင်္ဂဝိပ္ပဟီနော ဟောတီ”တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၄၈, ၃၆၀)။

ဆဠင်္ဂသမန္နာဂတော တိ ဆန္နံ အင်္ဂါနံ ပူရေတွာ ဆသု ဒွါရေသု ရူပါဒိအာရမ္မဏေ ပဋိဃာနုနယံ ဝဇ္ဇေတွာ ဥပေက္ခာဝသေန သတော သမ္ပဇာနော ဟုတွာ ဝိဟရဏာဝသေန ဆဠင်္ဂါနိ ပူရေတွာ ပရိပုဏ္ဏံ ကတွာ ဌိတတ္တာ “ဆဠင်္ဂသမန္နာဂတော”တိ ဝုတ္တော။ ဝုတ္တဉှေတံ –

“ကထဉ္စာဝုသော, ဘိက္ခု ဆဠင်္ဂသမန္နာဂတော ဟောတိ? ဣဓာဝုသော, ဘိက္ခု စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသွာ နေဝ သုမနော ဟောတိ န ဒုမ္မနော, ဥပေက္ခကော ဝိဟရတိ သတော သမ္ပဇာနော။ သောတေန သဒ္ဒံ သုတွာ။ပေ။ ဃာနေန ဂန္ဓံ ဃာယိတွာ, ဇိဝှာယ ရသံ သာယိတွာ, ကာယေန ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ ဖုသိတွာ, မနသာ ဓမ္မံ ဝိညာယ နေဝ သုမနော ဟောတိ န ဒုမ္မနော, ဥပေက္ခကော ဝိဟရတိ သတော သမ္ပဇာနော။ ဧဝံ ခေါ, အာဝုသော, ဘိက္ခု ဆဠင်္ဂသမန္နာဂတော ဟောတီ”တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၄၈, ၃၆၀)။

ဧကာရက္ခော တိ သတိအာရက္ခေန ဧကော ဥတ္တမော အာရက္ခော အဿာတိ ဧကာရက္ခော။ ဝုတ္တဉှေတံ –

“ကထဉ္စာဝုသော, ဘိက္ခု ဧကာရက္ခော ဟောတိ? ဣဓာဝုသော, ဘိက္ခု သတာရက္ခေန စေတသာ သမန္နာဂတော ဝိဟရတိ။ ဧဝံ ခေါ, အာဝုသော, ဘိက္ခု ဧကာရက္ခော ဟောတီ”တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၄၈, ၃၆၀)။

စတုရာပဿေနော တိ ပညာယ ပဋိသေဝနပရိဝဇ္ဇနဝိနောဒနပဇဟနာနံ ဝသေန စတုန္နံ အပဿယာနံ ဣတော စိတော စ အပရိဝတ္တမာနာနံ ဝသေန စတုရာပဿေနော, တေသံ ဟုပဏိတွာ ဌိတော။ ဝုတ္တဉှေတံ –

“ကထဉ္စာဝုသော, ဘိက္ခု စတုရာပဿေနော ဟောတိ? ဣဓာဝုသော, ဘိက္ခု သင်္ခါယေကံ ပဋိသေဝတိ, သင်္ခါယေကံ ပရိဝဇ္ဇေတိ။ သင်္ခါယေကံ ဝိနောဒေတိ, သင်္ခါယေကံ ပဇဟတီ”တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၃.၃၄၈, ၃၆၀) နယေန ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ။

ပဏုန္နပစ္စေကသစ္စော တိ “ဣဒမေဝ ဒဿနံ သစ္စံ, ဣဒမေဝ သစ္စ”န္တိ ဧဝံ ဟဋ္ဌိကေ ဂဟိတတ္တာ ပစ္စေကသင်္ခါတာနိ ဒိဋ္ဌိသစ္စာနိ ပဏုန္နာနိ နိဟဋာနိ ပဟီနာနိ အဿာတိ ပဏုန္နပစ္စေကသစ္စော။

သမဝယသဋ္ဌေသနောတိ ဧတ္ထ အဝယာတိ အနူနာ။ သဋ္ဌာတိ ဝိဿဋ္ဌာ။ သမ္မာ အဝယာ သဋ္ဌာ ဧသနာ အဿာတိ သမဝယသဋ္ဌေသနော။ သမ္မာ ဝိဿဋ္ဌသဗ္ဗေသနောတိ အတ္ထော။ **ကေဝလီ**တိ ပရိပုဏ္ဏော။ **ဝုသိတဝါ**တိ ဝုသိတဗြဟ္မစရိယော, ဂရုသံဝါသေ အရိယမဂ္ဂေပိ ဒသသု အရိယဝါသေသုပိ ဝုသိတဝန္တော။ **ဥတ္တမပုရိသော**တိ ခီဏကိလေသတ္တာ ဝိသေသပုရိသော အာဇညပုရိသော။ **ပရမပုရိသော**တိ ဥတ္တမပုရိသော, ပရမံ ဝါ ပတ္တိလာဘံ ပတ္တတ္တာ ဥတ္တမံ ပတ္တဗ္ဗံ အရဟတ္တပတ္တိလာဘံ ပတ္တော အနုတ္တရပုညက္ခေတ္တဘူတော ဥတ္တမပုရိသော, တေနေဝတ္ထေန ပရမပုရိသော။ အနုတ္တရံ သမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိတုံ အမတံ ပတ္တိလာဘံ ပတ္တတ္တာ **ပရမပတ္တိပ္ပတ္တော**။ အထ ဝါ "ဃရာဝါသေ အာဒီနဝံ သဉ္ဇာနိတွာ သာသနပဝိသနဝသေန **ဥတ္တမပုရိသော**။ အတ္တဘာဝေ အာဒီနဝံ သဉ္ဇာနိတွာ ဝိပဿနာပဝိသနဝသေန **ပရမပုရိသော**။ ကိလေသေ အာဒီနဝံ သဉ္ဇာနိတွာ အရိယဘူမန္တရံ ပဝိဋ္ဌော **ပရမပတ္တိပ္ပတ္တော**"တိ ဧဝမေကေ ဝဏ္ဏယန္တိ။

နေဝါစိနတီတိ ကုသလာကုသလာနံ ပဟီနတ္တာ တေသံ ဝိပါကံ န ဝဍ္ဎေတိ။ **နာပစိနတီ**တိ ဖလေ ဌိတတ္တာ န ဝိဒ္ဓံသေတိ။ **အပစိနိတွာ ဌိတော**တိ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိပဟာနေ ဌိတတ္တာ ကိလေသေ ဝိဒ္ဓံသေတွာ ဌိတော။ ဣတော ပရံ တီဟိပိ ပဒေဟိ မဂ္ဂဖလဝသေန နေဝ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **နေဝ ပဇဟတီ**တိ ပဟာတဗ္ဗာဘာဝေန ကိလေသေ န ပဇဟတိ။ **န ဥပါဒိယတီ**တိ တဏှာမာနဒိဋ္ဌီဟိ ဂဟေတဗ္ဗာဘာဝတော တေဟိ န ဂဏှာတိ။ **ပဇဟိတွာ ဌိတော**တိ စဇိတွာ ဌိတော။ **နေဝ သံသိဗ္ဗတီ**တိ တဏှာဝသေန နေဝ သံသိဗ္ဗတိ။ **န ဥဿိနေတီ**တိ မာနဝသေန န ဥက္ကံသတိ။ **ဝိသိနိတွာ ဌိတော**တိ တဏှာသံသိဝနံ အကတွာ ဌိတောတိ ဧဝမေကေ ဝဏ္ဏယန္တိ။ **နေဝ ဝိဓူပေတီ**တိ ကိလေသဂ္ဂိံ န နိဗ္ဗာပေတိ။ **န သန္ဓူပေတီ**တိ ကိလေသဂ္ဂိံ န ဇာလာပေတိ။ **ဝိဓူပေတွာ ဌိတော**တိ တံ နိဗ္ဗာပေတွာ ဌိတော။

အသေက္ခေန သီလက္ခန္ဓေနာတိ သိက္ခိတဗ္ဗာဘာဝေန အသေက္ခေန ဝါစာကမ္မန္တာဇီဝသီလက္ခန္ဓေန သီလရာသိနာ သမန္နာဂတတ္တာ ဌိတော, အပရိဟီနဘာဝေန ဌိတော။ **သမာဓိက္ခန္ဓေနာ**တိ ဝါယာမသတီဟိ သမ္ပယုတ္တေန သမာဓိနာ။ **ဝိမုတ္တိက္ခန္ဓေနာ**တိ ဖလဝိမုတ္တိသမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓေန။ **ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနက္ခန္ဓေနာ**တိ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏေန။ **သစ္စံ သမ္ပဋိပါဒိယိတွာ**တိ စတုအရိယသစ္စံ သဘာဝဝသေန သကသန္တာနေ သမ္ပာဒိယိတွာ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ ဌိတော။ **ဧဇံ သမတိက္ကမိတွာ**တိ ကမ္ပနတဏှံ အတိက္ကမိတွာ။ **ကိလေသဂ္ဂိ**န္တိ ရာဂါဒိကိလေသဂ္ဂိံ။ **ပရိယာဒိယိတွာ**တိ ခေပေတွာ နိဗ္ဗာပေတွာ။ **အပရိဂမနတာယာ**တိ သံသာရေ အဂမနဘာဝေန ပုနာဂမနာဘာဝေနာတိ အတ္ထော။ **ကဋံ သမာဒါယာ**တိ ဇယဂ္ဂါဟံ ဂဟေတွာ။ **မုတ္တိပဋိသေဝနတာယာ**တိ သဗ္ဗကိလေသေဟိ မုစ္စိတွာ ရူပါဒိအာရမ္မဏသေဝနဝသေန။ အထ ဝါ သဗ္ဗကိလေသေဟိ မုတ္တဖလသမာပတ္တိသေဝနဝသေန။ **မေတ္တာယ ပါရိသုဒ္ဓိယာ**တိ ဥပက္ကိလေသမုတ္တာယ ပရိသုဒ္ဓဘာဝေ ဌိတာယ မေတ္တာယ ဌိတော။ **ကရုဏာ**ဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

အစ္စန္တပါရိသုဒ္ဓိယာတိ အတိက္ကန္တပရိသုဒ္ဓဘာဝေန ပရိသုဒ္ဓိယာ အန္တံ ပါပုဏိတွာ ဌိတော။ **အတမ္မယတာယာ**တိ တဏှာဒိဋ္ဌိမာနာ "တမ္မယာ"တိ ဝုစ္စန္တိ။ တေသံ အဘာဝေ အတမ္မယတာ, တာယ တဏှာဒိဋ္ဌိမာနဝိရဟိတတာယ ဌိတော။ ဝုတ္တဉှေတံ –

"သော တာဒိသော လောကဝိဒူ သုမေဓော, သဗ္ဗေသု ဓမ္မေသု အတမ္မယော မုနီ"တိ (အ. နိ. ၃.၄၀)။ ဧတ္ထာပိ တဏှာမာနဒိဋ္ဌိဝိရဟိတောတိ အတ္ထော။ **ဝိမုတ္တတ္တာ**တိ သဗ္ဗကိလေသေဟိ မုတ္တဘာဝေန။ **သန္တုဿိတတ္တာ**တိ ယထာလာဘယထာဗလယထာသာရုပ္ပသန္တောသဝသေန သန္တုဋ္ဌဘာဝေန ဌိတော။

ခန္ဓပရိယန္တေတိ ဧကစတုပဉ္စက္ခန္ဓာနံ တီဟိ ပရိညာဟိ ဈာပေတွာ အန္တေ အဝသာနေ ဌိတော, နတ္ထိ ဧတဿ အန္တောတိ ဝါ ပရိယန္တံ, တသ္မိံ ပရိယန္တေ။ **ဓာတုပရိယန္တာ**ဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ အယံ ပန ဝိသေသော – **ဓာတုပရိယန္တေ**တိ အဋ္ဌာရသန္နံ ဓာတူနံ ပရိယန္တေ။ **အာယတနပရိယန္တေ**တိ ဒွါဒသန္နံ အာယတနာနံ။ **ဂတိပရိယန္တေ**တိ နိရယာဒိပဉ္စန္နံ ဂတီနံ။ **ဥပပတ္တိပရိယန္တေ**တိ သုဂတိဒုဂ္ဂတီသု နိဗ္ဗတ္တိယာ။ **ပဋိသန္ဓိပရိယန္တေ**တိ ကာမရူပါရူပဘဝေသု ပဋိသန္ဓိယာ။ **ဘဝပရိယန္တေ**တိ ဧကဝေါကာရစတုပဉ္စသညာအသညာနေဝသညာနာသညာကာမရူပအရူပဘဝါနံ။ **သံသာရပရိယန္တေ**တိ ခန္ဓဓာတုအာယတနာနံ အဗ္ဗောစ္ဆိန္နပဝတ္တိယာ။ **ဝဋ္ဋပရိယန္တေ**တိ ကမ္မဝိပါကကိလေသဝဋ္ဋာနံ ပရိယန္တေ။ **အန္တိမေ ဘဝေ**တိ အဝသာနေ ဥပပတ္တိဘဝေ။ **အန္တိမေ သမုဿယေ ဌိတော**တိ အဝသာနေ

သမုဒ္ဒယေ သရီရေ ဌိတော။ **အန္တိမဒေဟဓရောတိ** အန္တိမံ အဝသာနဒေဟံ သရီရံ ဓာရေတီတိ အန္တိမဒေဟဓရော။ **အရဟာတိ** အာရကတ္တာ အရီနံ, အရာနဉ္စ ဟတတ္တာ, ပစ္စယာဒီနံ အရဟတ္တာ, ဟပကရဏာ ရဟာဘာဝတ အရဟာ။

တဿာယံ ပစ္ဆိမကော တိ တဿ ခီဏာသဝဿ အယံ သမုဿယော အတ္တဘာဝေ အဝသာနော။ **စရိမောတိ** အပ္ပဟေ မန္တော စရိမော အာလောဟေ, စရိမံ ကဗဠံ ဝိယ။ ပုန ပဋိသန္ဓိယာ နတ္ထိဘာဝံ သန္ဒာယ **"ဇာတိမရဏသံသာရော, နတ္ထိ တဿ ပုနဗ္ဘဝေ"**တိ အာဟ။ ဇနနံ ဇာတိ, မရန္တိ တေနာတိ မရဏံ, ခန္ဓာဒီနံ အဗ္ဗောစ္ဆိန္နာ သံသာရပဝတ္တိ စ တဿ ခီဏာသဝဿ ပုန နတ္ထီတိ ဝုတ္တံ ကထံ နိဂမေန္တော အာဟ **တေနာဟ ဘဂဝါ** –

"တသ္မာ ဇန္တု။ပေ။ နာဝံ သိတ္တဝာဝ ပာရဂူ" တိ။

ဣမသ္မိံ သုတ္တေ ယံ အန္တရန္တရာ န ဝုတ္တံ, တံ ဟေဋ္ဌာနုသာရေန ဂဟေတဗ္ဗံ။

သဒ္ဓမ္မပ္ပဇ္ဇောတိကာယ မဟာနိဒ္ဒေသဋ္ဌကထာယ

ကာမသုတ္တနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. ဂုဟဋ္ဌကသုတ္တနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၇. ဒုတိယေ – **သတ္တော** တိ လဂ္ဂေါ။ **ဂုဟာယန္တိ** ကာယေ။ ကာယော ဟိ ရာဂါဒီနံ တဋ္ဌာနံ ဝသနောကာသတော "ဂု
ဟာ"တိ ဝုစ္စတိ။ **ဗဟုနာဘိဆန္နော** တိ ဗဟုနာ ရာဂါဒိကိလေသဇာတေန အဘိစ္ဆန္နော။ ဧတေန အဇ္ဈတ္တဗန္ဓနံ ဝုတ္တံ။
တိဋ္ဌ န္တိ ရာဂါဒိဝသေန တိဋ္ဌန္တော။ **မောဟနသ္မိံ ပဂါဠှော** တိ မောဟနံ ဝုစ္စတိ ကာမဂုဏော။ ဧတ္ထ ဟိ ဒေဝမနုဿ
သာ မုယှန္တိ တေသု အဇ္ဈောဂါဠှော ဟုတွာ; ဧတေန ဗာဟိရဗန္ဓနံ ဝုတ္တံ။ **ဒူရေ ဝိဝေကာ ဟိ တထာဝိဓော သောတိ**
သော တထာရူပေ နရော တိဝိဓာပိ ကာယဝိဝေကာဒိဝိဝေကာ ဒူရေ , အနာသန္နေ။ ကိံကာရဏာ? **ကာမာ ဟိ လောကေ န
ဟိ သုပ္ပဟာယာ**တိ ယသ္မာ လောကေ ကာမာ သုပ္ပဟာယာ န ဟောန္တိ, တသ္မာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

သတ္တောတိ ဟိ ခေါ ဝုတ္တ န္တိ "သတ္တော, နရော, မာနဝေါ"တိ ဧဝမာဒိနာ နယေန ကထိတောယေဝ။ **ဂုဟာ
တာဝ ဝတ္တဗ္ဗာ**တိ ဂုဟာ တာဝ ကထေတဗ္ဗာ။ **ကာယောတိ ဝာ**တိအာဒီသု အယံ တာဝ ပဒယောဇနာ – ကာယော ဣတိ
ဝာ ဂုဟာ ဣတိ ဝာ။ပေ.။ ကုမ္ဘော ဣတိ ဝာတိ။ တတ္ထ **ကာယော**တိ "ကုစ္ဆိတာနံ အာယောတိ ကာယော"တိအာဒိနာ ဟေ
ဋ္ဌာ သတိပဋ္ဌာနကထာယံ ဝုတ္တောယေဝ။ ရာဂါဒိတဋ္ဌာနံ ဝသနောကာသဋ္ဌေန **ဂုဟာ,** "ပဋိစ္ဆာဒနဋ္ဌေနာ"တိပိ ဧကေ။
"ဒူရင်္ဂမံ ဧကစရံ, အသရီရံ ဂုဟာသယ"န္တိအာဒီသု (ဓ. ပ. ၃၇) ဝိယ။ ရာဂါဒီဟိ ဈာပနဋ္ဌေန **ဒေဟော** "တေ ဟိတွာ မာ
နုသံ ဒေဟ"န္တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၃၃၂ ထောကံ ဝိသဒိသံ) ဝိယ။ ပမတ္တကရဏဋ္ဌေန **သန္ဒေဟော** "ဘိဇ္ဇတိ ပူတိသန္ဒေ
ဟော, မရဏန္တဉှိ ဇီဝိတ"န္တိအာဒီသု (ဓ. ပ. ၁၄၈) ဝိယ။ သံသာရေ သဥ္စရဏဋ္ဌေန **နာဝါ** "သိဉ္စ ဘိက္ခု ဣမံ နာဝံ,
သိတ္တာ တေ လဟုမေဿတီ"တိအာဒီသု (ဓ. ပ. ၃၆၉) ဝိယ။ ဣရိယာပထဿ အတ္ထိဘာဝဋ္ဌေန **ရထော** "ရထော
သီလပရိက္ခာရော, ဈာနက္ခော စက္ကဝီရိယော"တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၅.၄) ဝိယ။ အစ္စုဂ္ဂတဋ္ဌေန **ဓဇော** "ဓဇော ရထဿ
ပညာဏ"န္တိအာဒီသု (ဇာ. ၂.၂၂.၁၈၄၁) ဝိယ။

ကိမိကုလာနံ အာတသဘာဝေန **ဝမ္မိကော** "ဝမ္မိကောတိ ခေါ, ဘိက္ခု, ဣမဿေတံ စာတုမဟာဘူတိကဿ ကာ
ယဿ အဓိဝစန"န္တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၂၅၁) ဝိယ။ ယထေဝ ဟိ ဗာဟိရကော ဝမ္မိကော, ဝမတီတိ ဝန္တကော ဝန္တုဿ
ယော ဝန္တသိနေဟသမ္ဗဒ္ဓောတိ စတူဟိ ကာရဏေဟိ "ဝမ္မိကော"တိ ဝုစ္စတိ။ သော ဟိ အဟိနကုလဥန္ဒုရုဃရဂေါဓ
ကာဒယော နာနပ္ပကာရေ ပာဏကေ ဝမတီတိ ဝမ္မိကော။ ဥပစိကာဟိ ဝန္တကောတိ ဝမ္မိကော။ ဥပစိကာဟိ ဝမိတွာ မုခ
တုဏ္ဍကေဟိ ဥက္ခိတ္တပံသုစုဏ္ဏေန ကဋိပ္ပမာဏေနပိ ပေါရိသပ္ပမာဏေနပိ ဥဿိတောတိ ဝမ္မိကော။ ဥပစိကာဟိ
ဝန္တခေဠသိနေဟေန အာဗဒ္ဓတာယ သတ္တသတ္တာဟံ ဒေဝေ ဝဿန္တေပိ န ဝိပ္ပကိရီယတိ, နိဒာဃေပိ တတော ပံသုမု
ဋ္ဌိံ ဂဟေတွာ တသ္မိံ မုဋ္ဌိနာ ပီဠိယမာနေ သိနေဟော နိက္ခမတိ, ဧဝံ ဝန္တသိနေဟေန သမ္ဗဒ္ဓောတိ ဝမ္မိကော။ ဧဝမယံ
ကာယောပိ "အက္ခိမ္ဟာ အက္ခိဂူထကော"တိအာဒိနာ နယေန နာနပ္ပကာရံ အသုစိကလိမလံ ဝမတီတိ ဝမ္မိကော။ ဗုဒ္ဓပစ္
စေကဗုဒ္ဓခီဏာသဝ ဣမသ္မိံ အတ္တဘာဝေ နိကန္တိပရိယာဒာနေန အတ္တဘာဝံ ဆဍ္ဍေတွာ ဂတာတိ အရိယေဟိ ဝန္တ
ကောတိပိ ဝမ္မိကော။ ယေဟိ စာယံ တီဟိ အဋ္ဌိသတေဟိ ဥဿိတော နဟာရုသမ္ဗဒ္ဓော မံသာဝလေပနော အလ္လစမ္မ
ပရိယောနဒ္ဓော ဆဝိရဉ္ဇိတော သတ္တေ ဝဉ္စေတိ, တံ သဗ္ဗံ အရိယေဟိ ဝန္တမေဝါတိ ဝန္တုဿယောတိပိ ဝမ္မိကော။
"တဏှာဟာ ဇနေတိ ပုရိသံ, စိတ္တမဿ ဝိဓာဝတီ"တိ (သံ. နိ. ၁.၅၅-၅၇) ဧဝံ တဏှာယ ဇနိတတ္တာ အရိယေဟိ ဝန္
တေနေဝ တဏှာသိနေဟေန သမ္ဗဒ္ဓော အယန္တိ ဝန္တသိနေဟေန သမ္ဗဒ္ဓောတိပိ ဝမ္မိကော။ ယထာ စ ဝမ္မိကဿ
အန္တော နာနပ္ပကာရာ ပာဏကာ တတ္ထေဝ ဇာယန္တိ, ဥစ္စာရပဿာဝံ ကရောန္တိ, ဂိလာနာ သယန္တိ, မတာ နိပတန္
တိ။ ဣတိ သော တေသံ သူတိဃရံ ဝစ္စကုဋိ ဂိလာနသာလာ သုသာနဉ္စ ဟောတိ။ ဧဝံ ခတ္တိယမဟာသာလာဒီနမ္ပိ ကာယော
"အယံ ကေပိတရက္ခိတော မဏ္ဍိတပသာဒိတော မဟာနုဘာဝါနံ ကာယော"တိ အစိန္တေတွာ ဆဝိနိဿိတာ ပာဏာ စမ္
မနိဿိတာ ပာဏာ မံသနိဿိတာ ပာဏာ နဟာရုနိဿိတာ ပာဏာ အဋ္ဌိနိဿိတာ ပာဏာ အဋ္ဌိမိဉ္ဇနိဿိတာ ပာဏာ
တိ ဧဝံ ကုလဂဏနာယ အသီတိမတ္တာနိ ကိမိကုလသဟဿာနိ အန္တောကာယသ္မိံယေဝ ဇာယန္တိ, ဥစ္စာရပဿာဝံ က
ရောန္တိ, ဂေလညေန အာတုရိတာနိ သယန္တိ, မတာမတာ နိပတန္တိ။ ဣတိ အယမ္ပိ တေသံ ပာဏာနံ သူတိဃရံ ဝစ္စကုဋိ
ဂိလာနသာလာ သုသာနဉ္စ ဟောတီတိ "ဝမ္မိကော"တိ သင်္ခံ ဂတော။

မနာပာမနာပပတနဋ္ဌေန **နဂရံ** "သက္ကာယနဂရ"န္တိအာဒီသု ဝိယ။ ရောဂါဒီနံ နီဠဘာဝေန ကုလာဝကဘာဝေန **နီဠံ**
"ရောဂနီဠံ ပဘင်္ဂုရ"န္တိအာဒီသု (ဓ. ပ. ၁၄၈) ဝိယ။ ပဋိသန္ဓိယာ နိဒာနဂေဟဋ္ဌေန **ကုဋိ** "ပဉ္စဒွါရာယံ ကုဋိကာယံ ပ

သက္ကိယာ''တိအာဒီသု (ထေရက. ၁၂၅) ဝိယ။ ပူတိဘာဝေန **ဂဏ္ဍော** ''ရောဂေတိ ဘိက္ခဝေ, ဂဏ္ဍောတိ ဘိက္ခဝေ, သလ္လောတိ ဘိက္ခဝေ, ကာယဿေတံ အဓိဝစန''န္တိအာဒီသု (အ. နိ. ၉.၁၅) ဝိယ။ ဘိဇ္ဇနဋ္ဌေန **ကုမ္ဘော** ''ကုမ္ဘူပမံ ကာယမိမံ ဝိဒိတွာ''တိအာဒီသု (ဓ. ပ. ၄၀) ဝိယ။ **ကာယဿေတံ အဓိဝစန** န္တိ တေ ဝုတ္တပ္ပကာရံ စတုမဟာဘူတမယဿ ကုစ္ဆိတမဓ္မာနံ အာယဿ အဓိဝစနံ, ကထနန္တိ အတ္ထော။ **ဂုဟာယ**န္တိ သရီရဿ ။ **သတ္တော** တိ အလ္လီနော။ **ဝိသတ္တော** တိ ဝဏ္ဏရာဂဒိဝသေန ဝိဝိဓော အလ္လီနော။ သဏ္ဌာနရာဂဝသေန **အာသတ္တော** ။ တတ္တော ''သုဘံ သုခ''န္တိ ဂဟဏဝသေန **လဂ္ဂေ** ။ အတ္တဂ္ဂဟဏဝသေန **လဂ္ဂိတော။ ပလိဗုဒ္ဓေ** တိ ဖဿရာဂဝသေန အမုဥ္စိတွာ ဌိတော။ **ဘိတ္တိခိလေ** တိ ဘိတ္တိယံ အာကောဋိတခာဏုကေ။ **နာဂဒန္တေ** တိ တထေဝ ဟတ္ထိဒန္တသဒိသေ ဝင်္ကဒဏ္ဍကေ။ **သတ္တ**န္တိ ဘိတ္တိခိလေ လဂ္ဂံ။ **ဝိသတ္တ**န္တိ နာဂဒန္တေ လဂ္ဂံ။ **အာသတ္တ**န္တိ စီဝရဝံသေ လဂ္ဂံ။ **လဂ္ဂ** န္တိ စီဝရရဇ္ဇုယာ လဂ္ဂံ။ **လဂ္ဂိတ** န္တိ ပီဌပာဒေ လဂ္ဂံ။ **ပလိဗုဒ္ဓ**န္တိ မဉ္စပာဒေ လဂ္ဂန္တိ ဧဝမာဒိနာ နယေန ယောဇေတဗ္ဗံ။

လဂ္ဂနာဓိဝစန န္တိ ဝိသေသေန အလ္လီယနကထနံ။ **ဆန္နော** တိ ဝုတ္တပ္ပကာရေဟိ ကိလေသေဟိ ဆာဒိတော။ ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပတ္တိဝသေန ဥပရူပရိ ဆန္နောတိ **ဥစ္ဆန္နော။ အာဝုတော** တိ အာဝရိတော။ **နိဝုတော**တိ တရိတော။ **ဩဖုတော**တိ အဝတ္ထရိတွာ ဆာဒိတော။ **ပိဟိတော**တိ ဘာဇနေန ဥက္ခလိမုခံ ဝိယ ပလိဂုဏ္ဌိတော။ **ပဋိစ္ဆန္နော** တိ အာဝဋော။ **ပဋိကုဇ္ဇိတော**တိ အဓောမုခံ ဌပိတော။ တတ္ထ တိဏပဏ္ဏာဒီဟိ ဆာဒိတံ ဝိယ ဆန္နော။ ဥစ္ဆန္နော နဒိ အာဝရဏသေတု ဝိယ။ အာဝုတော ဇနသဥ္စရဏမဂ္ဂါဝရဏံ ဝိယ။

ဝိနိဗဒ္ဓော မာနဝသေနာ တိ နာနာဝိဓေန မာနာတိမာနဝသေန နာနာဝိဓေ အာရမ္မဏေ ဗဒ္ဓော ဟုတွာ တိဋ္ဌတိ။ **ပရာမဋ္ဌော ဒိဋ္ဌိဝသေနာ**တိ ဒ္ဝာသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိနံ ဝသေန ပရာမဋ္ဌော အာမသိတွာ ဂဟိတော။ **ဝိက္ခေပဂတော ဥဒ္ဓစ္စဝသေနာ** တိ အာရမ္မဏေ အသန္တိဋ္ဌနဝသေန စိတ္တဝိက္ခေပံ ပတ္တော ဥပဂတော။ **အနိဋ္ဌင်္ဂတော ဝိစိကိစ္ဆာဝသေနာ** တိ ရတနတ္တယာဒီသု ကင်္ခာသင်္ခာတာယ ဝိစိကိစ္ဆာယ ဝသေန သန္နိဋ္ဌာနံ အပ္ပတ္တော။ **ထာမဂတော အနုသယဝသေနာ**တိ ဒုန္နိဟရဏအပ္ပဟီနာနုသယဝသေန ထိရဘာဝံ ပတ္တော ဥပဂတော ဟုတွာ တိဋ္ဌတိ။

ရူပူပယန္တိ တဏှာဟာဒိဋ္ဌုပယဝသေန ရူပံ ဥပဂန္တွာ အာရမ္မဏံ ကတွာ။ **ဝိညာဏံ တိဋ္ဌမာနံ တိဋ္ဌတီ** တိ တသ္မိံ အာရမ္မဏေ ရူပာရမ္မဏံ ဝိညာဏံ တိဋ္ဌန္တံ တိဋ္ဌတိ။ **ရူပာရမ္မဏံ ရူပပတိဋ္ဌ** န္တိ ရူပမေဝ အာရမ္မဏံ အာလမ္ဗိတွာ ရူပမေဝ ပတိဋ္ဌံ ကတွာ။ **နန္ဒူပသေစန** န္တိ သပ္ပီတိကတဏှောဟာဒကေန အာသိတ္တံ ဝိညာဏံ။ **ဝုဒ္ဓိ** န္တိ ဝုဒ္ဓိဘာဝံ။ **ဝိရူဠှိ**န္တိ ဇဝနဝသေန ဥပရိတော ဝိရူဠှိဘာဝံ။ **ဝေပုလ္လ** န္တိ တဒာရမ္မဏဝသေန ဝေပုလ္လံ။

အတ္ထိ **ရာဂေ**တိအာဒီနိ လောဘာဒီနံ နာမာနိ။ သော ဟိ ရဥ္ဇနဝသေန **ရာဂေ,** နန္ဒနဝသေန **နန္ဒီ,** တဏှာယနဝသေန **တဏှာ**တိ ဝုစ္စတိ။ **ပတိဋ္ဌိတံ တတ္ထ ဝိညာဏံ ဝိရူဠှ** န္တိ ကမ္မံ ဇဝာပေတွာ ပဋိသန္ဓိအာကဍ္ဎနသမတ္ထတာယ ပတိဋ္ဌိတဥ္စေဝ ဝိရူဠှဉ္စ။ **ယတ္ထာ** တိ တေဘူမကဝဋ္ဋေ ဘုမ္မံ။ သဗ္ဗတ္ထ တ ပုရိမပဒေ ဧတံ ဘုမ္မံ။ **အတ္ထိ တတ္ထ သင်္ခါရာနံ ဝုဒ္ဓီ**တိ ဣဒံ ဣမသ္မိံ ဝိပါကဝဋ္ဋေ ဌိတဿ အာယတိံ ဝဋ္ဋဟေတုကေ သင်္ခါရေ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ **ယတ္ထ အတ္ထိ အာယတိံ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ** တိ ယသ္မိံ ဌာနေ အာယတိံ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ အတ္ထိ။ တတ္ထ ပုရိမသုတ္တံ ရူပါဒိအာရမ္မဏလဂ္ဂနဝသေန ဝုတ္တံ, ဒုတိယသုတ္တံ တဒေဝာရမ္မဏံ အဘိနန္ဒနဝသေန ဝုတ္တံ, တတိယံ ဝိညာဏပတိဋ္ဌာနဝသေန ဝုတ္တံ, စတုတ္ထံ စတုဗ္ဗိဓအာဟာရဝသေန, ကုသလာကုသလဝိညာဏပတိဋ္ဌာနဝသေန ဝုတ္တန္တိ ဉာတဗ္ဗံ။

ယေဘုယျေနာ တိ ဟယေန။ **မုယှတ္တီ** တိ မောဟံ အာပဇ္ဇန္တိ။ **သမ္မုယှန္တီ** တိ ဝိသေသေန မုယှန္တိ။ **သမ္ပမုယှန္တီ**တိ သဗ္ဗာကာရေန မုယှန္တိ။ အထ တ ရူပာရမ္မဏံ ပဋိစ္စ **မုယှန္တိ,** သဒ္ဒာရမ္မဏံ ပဋိစ္စ **သမ္မုယှန္တိ,** မုတာရမ္မဏံ ပဋိစ္စ **သမ္ပမုယှန္တိ။ အဝိဇ္ဇာယ အန္ဓီကတာ** တိ အဋ္ဌသု ဌာနေသု အညာဏာယ အဝိဇ္ဇာယ အန္ဓီကတာ။ ''ဂတာ''တိ တ ဟဥ္စော, အန္ဓဘာဝံ ဥပဂတာတိ အတ္ထော။ **ပကဋ္ဌေဟာ**တိ ပဝိဋ္ဌော။ **ဩကဋ္ဌေဟာ**တိ ဟေဋ္ဌာဘာဂံ ပဝိဋ္ဌော။ **အဇ္ဈောကဋ္ဌေဟာ** တိ အဓိဩကဟိတွာ အဝတ္ထရိတွာ ဝိသေသေန ပဝိဋ္ဌော **နိမုဂ္ဂေ** တိ အဓောမုခံ ဟုတွာ ပဝိဋ္ဌော။ အထ တ ဒဿနသံသဂ္ဂေန **ဩကဋ္ဌေဟာ**။ သဝနသံသဂ္ဂေန **အဇ္ဈောကဋ္ဌေဟာ** ။ ဝစနသံသဂ္ဂေန **နိမုဂ္ဂေ**။ သပ္ပရိဘောသံသဂ္ဂဝိရဟိတော တ **ဩကဋ္ဌေဟာ**။ သဒ္ဓမ္မသေဝနဝိရဟိတော တ **အဇ္ဈောကဋ္ဌေဟာ** ။ ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တိဝိရဟိတော တ **နိမုဂ္ဂေ** ။

ဝိဝေကာတိ ဝိဝိတ္တိ, ဝိဝိစ္စနံ တ ဝိဝေကော။ **တယောတိ** ဂဏနပရိစ္ဆေဒေါ။ **ကာယဝိဝေကော**တိ ကာယေန ဝိဝိတ္တိ, ဝိနာ အပသက္ကနံ။ **စိတ္တဝိဝေကာ** ဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ **ဣဓ ဘိက္ခု** တိ ဣမသ္မိံ သာသနေ။ သံသာရေ ဘယံ ဣက္ခနတော ဘိက္ခု။ **ဝိဝိတ္တ** န္တိ သုညံ, အပ္ပသဒ္ဒံ အပ္ပနိဂ္ဃောသန္တိ အတ္ထော။ တေနေဝ ဟိ သန္ဓာယ ဝိဘင်္ဂေ "ဝိဝိတ္တန္တိ သန္တိကေ စေပိ သေနာသနံ ဟောတိ, တဉ္စ အနာကိဏ္ဏံ ဂဟဋ္ဌေဟိ ပဗ္ဗဇိတေဟိ, တေန တံ ဝိဝိတ္တ"န္တိ (ဝိဘ. ၅၂၆) ဝုတ္တံ။ သေတိ စေဝ အာသတိ စ ဧတ္ထာတိ သေနာသနံ, မဉ္စပီဌာဒီနမေတမဓိဝစနံ။ တေနာဟ –

> "သေနာသနန္တိ မဉ္စောပိ သေနာသနံ, ပီဌမ္ပိ။ ဘိသိပိ။ ဗိမ္ဗောဟနမ္ပိ။ ဝိဟာရောပိ။ အဍ္ဎယောဂေပိ။ ပာသာဒေပိ။ အဋ္ဋောပိ။ မာဠောပိ။ လေဏမ္ပိ။ ဂုဟာပိ။ ရုက္ခမူလမ္ပိ။ ဝေဠုဂုမ္ဗောပိ။ ယတ္ထ ဝါ ပန ဘိက္ခူ ပဋိက္ကမန္တိ, သဗ္ဗမေတံ သေနာသန"န္တိ (ဝိဘ. ၅၂၇)။

အပိ စ ဝိဟာရော အဍ္ဎယောဂေ ပာသာဒေ ဟမ္မိယံ ဂုဟာတိ ဣဒံ **ဝိဟာရသေနာသနံ** နာမ။ မဉ္စော ပီဌံ ဘိသိ ဗိမ္ဗောဟနန္တိ ဣဒံ **မဉ္စပီဌသေနာသနံ** နာမ။ စိမိလိကာ စမ္မခဏ္ဍော တိဏသန္ထာရော ပဏ္ဏသန္ထာရောတိ ဣဒံ **သန္ထတသေနာသနံ** နာမ။ ယတ္ထ ဝါ ပန ဘိက္ခူ ပဋိက္ကမန္တိ, ဣဒံ **ဩကာသသေနာသနံ** နာမာတိ ဧဝံ စတုဗ္ဗိဓံ သေနာသနံ ဟောတိ။ တံ သဗ္ဗမ္ပိ သေနာသနဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတမေဝ။

ဣဓ ပနဿ သကုဏသဒိသဿ စာတုဒ္ဒိသဿ ဘိက္ခုနော အနုစ္ဆဝိကသေနာသနံ ဒဿေန္တော **"အရညံ ရုက္ခမူလ"**န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **အရည**န္တိ "နိက္ခမိတွာ ဗဟိ ဣန္ဒခီလာ သဗ္ဗမေတံ အရည"န္တိ (ဝိဘ. ၅၂၉) ဣဒံ ဘိက္ခုနီနံ ဝသေန အာဂတံ။ "အာရညကံ နာမ သေနာသနံ ပဉ္စဓနုသတိကံ ပစ္ဆိမ"န္တိ (ပါရာ. ၆၅၄) ဣဒံ ပန ဣမဿ ဘိက္ခုနော အနုရူပံ။ တဿ လက္ခဏံ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ ဓုတင်္ဂနိဒ္ဒေသေ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၃၁) ဝုတ္တံ။ **ရုက္ခမူလ**န္တိ ယံကိဉ္စိ သန္ဒစ္ဆာယံ ဝိဝိတ္တံ ရုက္ခမူလံ။ **ပဗ္ဗတ** န္တိ သေလံ။ တတ္ထ ဟိ ဥဒကသောဏ္ဍီသု ဥဒကကိစ္စံ ကတွာ သီတာယ ရုက္ခစ္ဆာယာယ နိသိန္နဿ နာနာဒိသာသု ခာယမာနာသု သီတေန ဝါတေန ဗီဇိယမာနဿ စိတ္တံ ဧကဂ္ဂံ ဟောတိ။ **ကန္ဒရ** န္တိ ကံ ဝုစ္စတိ ဥဒကံ, တေန အရိတံ, ဥဒကေန ဘိန္နံ ပဗ္ဗတပဒေသံ။ ယံ "နဒီတုမ္ဗ"န္တိပိ "နဒီကုဉ္ဇ"န္တိပိ ဝဒန္တိ။ တတ္ထ ဟိ ရဇတပဋ္ဋသဒိသာ ဝါလုကာ ဟောတိ, မတ္ထကေ မဏိဝိတာနံ ဝိယ ဝနဂဟနံ, မဏိခန္ဓသဒိသံ ဥဒကံ သန္ဒတိ။ ဧဝရူပံ ကန္ဒရံ ဩရုယှ ပါနီယံ ပိဝိတွာ ဂတ္တာနိ သီတာနိ ကတွာ ဝါလုကံ ဥဿာပေတွာ ပံသုကူလစီဝရံ ပညပေတွာ နိသိန္နဿ သမဏဓမ္မံ ကရောတော စိတ္တံ ဧကဂ္ဂံ ဟောတိ။ **ဂိရိဂုဟ**န္တိ ဒွိန္နံ ပဗ္ဗတာနံ အန္တရံ, ဧကသ္မိံယေဝ တ ဥမင်္ဂသဒိသံ မဟာဝိဝရံ။ သုသာနလက္ခဏံ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၃၄) ဝုတ္တံ။

ဝနပတ္ထ န္တိ ကမန္တံ အတိက္ကမိတွာ မနုဿာနံ အနုပစာရဋ္ဌာနံ ယတ္ထ န ကသန္တိ န ဝပန္တိ။ တေနေဝါဟ "ဝနပတ္ထန္တိ ဒူရာနမေတံ သေနာသနာနံ အဓိဝစန"န္တိအာဒိ (ဝိဘ. ၅၃၁)။ **အဗ္ဘောကာသ** န္တိ အစ္ဆန္နံ။ အာကင်္ခမာနော ပနေတ္ထ စီဝရကုဋိံ ကတွာ ဝသတိ။ **ပလာလပုဉ္ဇ** န္တိ ပလာလရာသိံ။ မဟာပလာလပုဉ္ဇတော ဟိ ပလာလံ နိက္ကမိတွာ ပဗ္ဘာရလေဏသဒိသေ အာလယေ ကရောန္တိ, ဂစ္ဆဂုမ္ဗာဒီနမ္ပိ ဥပရိ ပလာလံ ပက္ခိပိတွာ ဟေဋ္ဌာ နိသိန္နာ သမဏဓမ္မံ ကရောန္တိ။ သဗ္ဗမေတံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ "ကာယေန ဝိဝိတ္တော ဝိဟရတီ"တိအာဒိ။ ဧကော စင်္ကမံ အဓိဋ္ဌာတိ ပဝတ္တယတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဣရိယတီ**တိ ဣရိယာပထံ ဝတ္တယတိ။ **ဝတ္တတီ** တိ ဣရိယာပထဝုတ္တိံ ဥပ္ပာဒေတိ။ **ပာလေတီ**တိ ဣရိယာပထံ ရက္ခတိ။ **ယပေတီ**တိ ယပယတိ။ **ယာပေတီ**တိ ယာပယတိ။

ပဌမံ ဈာနံ သမာပန္နဿာ တိ ကုသလဇ္ဈာနသမင်္ဂိဿ။ **နီဝရဏေဟိ စိတ္တံ ဝိဝိတ္တ** န္တိ ဥပစာရေန နီဝရဏေဟိ ဝိဝိတ္တမ္ပိ သမာနံ အန္တောအပ္ပနာယံ သုဋ္ဌု ဝိဝိတ္တံ နာမ ဟောတီတိ ဒဿေတုံ "ပဌမံ ဈာနံ သမာပန္နဿ နီဝရဏေဟိ စိတ္တံ ဝိဝိတ္တံ ဟောတီ"တိ ဝုတ္တံ။ ဧသေဝ နယော ဝိတက္ကဝိစာရပီတိသုခဒုက္ခေဟိ ဒုတိယတတိယစတုတ္ထဇ္ဈာနာနိ သမာပန္နာနန္တိ။ **ရူပသညာယာ**တိ ကုသလဝိပာကကိရိယာဝသေန ပဉ္စဒသန္နံ ရူပါဝစရဇ္ဈာနာနံ သညာယ။ **ပဋိဃသညာယာ**တိ စက္ခုရူပါဒိသင်္ဃဋ္ဋနေန ဥပ္ပန္နာယ ကုသလာကုသလဝိပာကဝသေန ဒွိပဉ္စဝိညာဏသင်္ခာတာယ ပဋိဃသညာယ စ။ **နာနတ္တသညာယာ** တိ နာနာရမ္မဏေ ပဝတ္တာယ စတုစတ္တာလီသကာမာဝစရသညာယ စ စိတ္တံ ဝိဝိတ္တံ ဟောတိ သုညံ ဟောတိ။

အာကာသာနဉ္စာယတနံ သမာပန္နဿာ တိ ဧတ္ထ နာဿ အန္တောတိ အနန္တံ, အာကာသံ အနန္တံ အာကာသာနန္တံ, အာကာသာနန္တမေဝ အာကာသာနဉ္စံ, တံ အာကာသာနဉ္စံ အဓိဋ္ဌာနဋ္ဌေန အာယတနမဿ သသမ္ပယုတ္တဓမ္မဿ ဈာနဿ ဒေဝါနံ ဒေဝါယတနမိဝါတိ အာကာသာနဉ္စာယတနံ, ကသိဏုဂ္ဃာဋိမာကာသာရမ္မဏဈာနဿေတံ အဓိဝစနံ။ တံ အာကာသာနဉ္စာယတနံ သမာပန္နဿ ကုသလကိရိယဈာနံ သမာပန္နဿ။ **ရူပသညာယာ**တိ သညာသီသေန ရူပါဝစရဇ္ဈာနတော စေဝ တဒါရမ္မဏတော စ။ ရူပါဝစရဇ္ဈာနမ္ပိ ဟိ “ရူပ”န္တိ ဝုစ္စတိ “ရူပီ ရူပါနိ ပဿတိ”တိအာဒီသု (ပဋိ. မ. ၁.၂၀၉), တဿ အာရမ္မဏမ္ပိ “ဗဟိဒ္ဓါ ရူပါနိ ပဿတိ သုဝဏ္ဏဒုဗ္ဗဏ္ဏာနီ”တိအာဒီသုပိ (ပဋိ. မ. ၁.၂၀၉)။ တသ္မာ ဣဓ ရူပေ သညာ ရူပသညာတိ ဧဝံ သညာသီသေန ရူပါဝစရဇ္ဈာနဿေတံ အဓိဝစနံ။ ရူပေ သညာ အဿာတိ ရူပသညံ, ရူပမဿ နာမန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဧဝံ ပထဝီကသိဏာဒိဘေဒဿ တဒါရမ္မဏဿ စေတံ အဓိဝစနန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တောယ ကုသလဝိပါကကိရိယာဝသေန ပဉ္စဒသဝိဓာယ ဈာနသင်္ခါတာယ ရူပသညာယ။ ဧတာယ စ ပထဝီကသိဏာဒိဝသေန အဋ္ဌဝိဓာယ အာရမ္မဏသင်္ခါတာယ ရူပသညာယ။

ပဋိဃသညာယာတိ စက္ခာဒီနံ ဝတ္ထူနံ ရူပါဒီနံ အာရမ္မဏာနဉ္စ ပဋိဃာတေန သမုပ္ပန္နာ သညာ ပဋိဃသညာ, ရူပသညာဒီနံ ဧတံ အဓိဝစနံ။ ယထာဟ – “တတ္ထ ကတမာ ပဋိဃသညာ? ရူပသညာ သဒ္ဒသညာ ဂန္ဓသညာ ရသသညာ ဖောဋ္ဌဗ္ဗသညာ, ဣမာ ဝုစ္စန္တိ ပဋိဃသညာယော”တိ (ဝိဘ. ၆၀၃)။ တာ ကုသလဝိပါကာ ပဉ္စ အကုသလဝိပါကာ ပဉ္စာတိ တောယ ပဋိဃသညာယ။

နာနတ္တသညာယာ တိ နာနတ္တေ ဂောစရေ ပဝတ္တာယ သညာယ, နာနတ္တာယ ဝါ သညာယ။ ယထာဟ – “တတ္ထ ကတမာ နာနတ္တသညာ? အသမာပန္နဿ မနောဓာတုသမင်္ဂိဿ ဝါ မနောဝိညာဏဓာတုသမင်္ဂိဿ ဝါ သညာ သဉ္ဇာနနာ သဉ္ဇာနိတတ္တံ, ဣမာ ဝုစ္စန္တိ နာနတ္တသညာယော”တိ (ဝိဘ. ၆၀၄) ဧဝံ ဝိဘင်္ဂေ ဝိဘဇိတွာ ဝုတ္တာ။ တာ ဣဓ အဓိပ္ပေတာ။ အသမာပန္နဿ မနောဓာတုမနောဝိညာဏဓာတုသင်္ဂဟိတာ သညာ ရူပသဒ္ဒါဒိဘေဒေ နာနတ္တေ နာနာသဘာဝေ ဂောစရေ ပဝတ္တန္တိ။ ယသ္မာ စေသာ အဋ္ဌ ကာမာဝစရကုသလသညာ, ဒွါဒသ အကုသလသညာ, ဧကာဒသ ကာမာဝစရကုသလဝိပါကသညာ, ဒွေ အကုသလဝိပါကသညာ , ဧကာဒသ ကာမာဝစရကိရိယသညာတိ ဧဝံ စတုစတ္တာလီသမ္ပိ သညာ နာနတ္တာ နာနာသဘာဝါ အညမညံ အသဒိသာ, တသ္မာ “နာနတ္တသညာ”တိ ဝုတ္တာ, တာယ နာနတ္တသညာယ။

စိတ္တံ ဝိဝိတ္တံ ဟောတီ တိ အာကာသာနဉ္စာယတနံ သမာပန္နဿ ရူပသညာပဋိဃသညာနာနတ္တသညာသင်္ခါတာဟိ သညာဟိ ဈာနစိတ္တံ ဝိဝိတ္တံ ဟောတိ ဝိနာ ဟောတိ အပသက္ကနံ ဟောတိ။ **ဝိညာဏဉ္စာယတန** န္တိ တေဒေဝ ဝိညာဏံ အဓိဋ္ဌာနဋ္ဌေန အာယတနမဿာတိ ဝိညာဏဉ္စာယတနံ, အာကာသေ ပဝတ္တဝိညာဏာရမ္မဏဿ ဈာနဿေတံ အဓိဝစနံ။ တံ ဈာနံ သမာပန္နဿ ဝုတ္တပ္ပကာရာယ အာကာသာနဉ္စာယတနသညာယ စိတ္တံ ဝိဝိတ္တံ ဟောတိ။

အာကိဉ္စညာယတန န္တိ ဧတ္ထ ပန နာဿ ကိဉ္စနန္တိ အကိဉ္စနံ, အန္တမသော ဘင်္ဂမတ္တမ္ပိ အဿ အဝသိဋ္ဌံ နတ္ထီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အကိဉ္စနဿ ဘာဝေါ အာကိဉ္စညံ, အာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏာပဂမဿေတံ အဓိဝစနံ။ တံ အာကိဉ္စညံ အဓိဋ္ဌာနဋ္ဌေန အာယတနမဿာတိ အာကိဉ္စညာယတနံ, အာကာသေ ပဝတ္တိတဝိညာဏာပဂမာရမ္မဏဈာနဿေတံ အဓိဝစနံ။ တံ အာကိဉ္စညာယတနံ သမာပန္နဿ တာယ ဝိညာဏဉ္စာယတနသညာယ စိတ္တံ ဝိဝိတ္တံ။

နေဝသညာနာသညာယတနန္တိ ဧတ္ထ ပန ယာယ သညာယ ဘာဝတော တံ “နေဝသညာနာသညာယတန”န္တိ ဝုစ္စတိ, ယထာပဋိပန္နဿ သာ သညာ ဟောတိ, တံ တာဝ ဒဿေတုံ ဝိဘင်္ဂေ (ဝိဘ. ၆၂၀) “နေဝသညီနာသညီ”တိ ဥဒ္ဓရိတွာ တညေဝ “အာကိဉ္စညာယတနံ သန္တတော မနသိ ကရောတိ, သင်္ခါရာဝသေသသမာပတ္တိံ ဘာဝေတိ, တေန ဝုစ္စတိ နေဝသညီနာသညီ”တိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ သန္တတော မနသိ ကရောတီတိ “သန္တောဝတာယံ သမာပတ္တိ, ယတြ ဟိ နာမ နတ္ထိဘာဝမ္ပိ အာရမ္မဏံ ကရိတွာ ဌဿတီ”တိ ဧဝံ သန္တာရမ္မဏတာယ နံ “သန္တာ”တိ မနသိ ကရောတိ။ တံ နေဝသညာနာသညာယတနံ အပ္ပေတွာ နိသိန္နဿ တာယ အာကိဉ္စညာယတနသညာယ ဈာနစိတ္တံ သုညံ ဟောတိ။

သောတာပန္နဿာ တိ သောတာပတ္တိဖလံ ပတ္တဿ။ **သက္ကာယဒိဋ္ဌိယာ**တိ ဝိသတိဝတ္ထုကာယ သက္ကာယဒိဋ္ဌိယာ။ **ဝိစိကိစ္ဆာယာ**တိ အဋ္ဌဝတ္ထုကာယ ဝိစိကိစ္ဆာယ။ **သီလဗ္ဗတပရာမာသာ** တိ "သီလေန သုဒ္ဓိ, ဝတေန သုဒ္ဓိ"တိ ပရာမသိတွာ ဥပ္ပဇ္ဇနကဒိဋ္ဌိ။ **ဒိဋ္ဌာနုသယာ** တိ အပ္ပဟီနဋ္ဌေန သန္တာနေ အနုသယနကာ ဒိဋ္ဌာနုသယာ။ တထာ **ဝိစိကိစ္ဆာနုသယာ။ တဒေကဋ္ဌေဟိ စာ**တိ တေဟိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိအာဒီဟိ ဧကတော ဌိတေဟိ စ။ ဥပတာပေန္တိ ဝိဗာဓေန္တိ စာတိ ကိလေသာ, တေဟိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိယာဒိကိလေသေဟိ စိတ္တံ ဝိဝိတ္တံ သုညံ ဟောတိ။ တွေ "တဒေကဋ္ဌ"န္တိ ဒုဝိဓံ ဧကဋ္ဌံ ပဟာနေကဋ္ဌံ သဟဇေကဋ္ဌဉ္စ။ အပာယဂမနီယာ ဟိ ကိလေသာ ယာဝ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန န ပဟီယန္တိ, တာဝ ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာဟိ သဟ ဧကသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ ဌိတာတိ ပဟာနေကဋ္ဌာ။ ဒသသု ဟိ ကိလေသေသု ဣဓ ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာ ဧဝ အာဂတာ။ အနုသယေသု ဒိဋ္ဌာနုသယဝိစိကိစ္ဆာနုသယာ အာဂတာ။ သေသာ ပန အပာယဂမနီယော လောဘော ဒောသော မောဟော မာနော ထိနံ ဥဒ္ဓစ္စံ အဟိရိကံ အနောတ္တပ္ပန္တိ အဋ္ဌ ကိလေသာ ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာဟိ သဟ ပဟာနေကဋ္ဌာ ဟုတွာ ဒွီဟိ အနုသယေဟိ သဒ္ဓိံ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန ပဟီယန္တိ။ ရာဂဒောသမောဟာပမုခေသု တ ဒိယဍ္ဍေသု ကိလေသသဟဿေသု သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန ဒိဋ္ဌိယာ ပဟီယမာနာယ ဒိဋ္ဌိယာ သဟ ဝိစိကိစ္ဆာ ပဟီနာ, ဒိဋ္ဌာနုသယဝိစိကိစ္ဆာနုသယေဟိ သဟ အပာယဂမနီယာ သဗ္ဗကိလေသာ ပဟာနေကဋ္ဌဝသေန ပဟီယန္တိ။ သဟဇေကဋ္ဌာ ပန ဒိဋ္ဌိယာ သဟ ဝိစိကိစ္ဆာယ စ သဟ ဧကေကသ္မိံ စိတ္တေ ဌိတာ အဝသေသကိလေသာ။

သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန ဟိ စတ္တာရိ ဒိဋ္ဌိသဟဂတာနိ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂတဉ္စာတိ ပဉ္စ စိတ္တာနိ ပဟီယန္တိ။ တတ္ထ ဒွီသု ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ္တအသင်္ခါရိကစိတ္တေသု ပဟီယမာနေသု တေဟိ သဟဇာတော လောဘော မောဟော ဥဒ္ဓစ္စံ အဟိရိကံ အနောတ္တပ္ပန္တိ ဣမေ ကိလေသာ သဟဇေကဋ္ဌဝသေန ပဟီယန္တိ, ဒွီသု ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ္တသသင်္ခါရိကစိတ္တေသု ပဟီယမာနေသု တေဟိ သဟဇာတော လောဘော မောဟော ထိနံ ဥဒ္ဓစ္စံ အဟိရိကံ အနောတ္တပ္ပန္တိ ဣမေ ကိလေသာ သဟဇေကဋ္ဌဝသေန ပဟီယန္တိ, ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂတစိတ္တေ ပဟီယမာနေ တေန သဟဇာတော မောဟော ဥဒ္ဓစ္စံ အဟိရိကံ အနောတ္တပ္ပန္တိ ဣမေ ကိလေသာ သဟဇေကဋ္ဌဝသေန ပဟီယန္တိ။ တေဟိ ဒုဝိဓေကဋ္ဌေဟိ ကိလေသေဟိ စိတ္တံ ဝိဝိတ္တံ ဟောတီတိ မဂ္ဂစိတ္တံ ဝိဝိစ္စတိ, ဖလစိတ္တံ ဝိဝိတ္တံ ဝိယုတ္တံ အပသက္ကိတံ သုညံ ဟောတီတိ အတ္ထော။

သကဒါဂါမိဿ ဩဠာရိကာ ကာမရာဂသညောဇနာ တိ ဩဠာရိကဘူတာ ကာယဒွါရေ ဝီတိက္ကမဿ ပစ္စယဘာဝေန ထူလဘူတာ မေထုနရာဂသင်္ခါတာ သညောဇနာ။ သော ဟိ ကာမဘဝေ သညောဇေတီတိ "သညောဇန"န္တိ ဝုစ္စတိ။ **ပဋိဃသညောဇနာ**တိ ဗျာပာဒသညောဇနာ။ သော ဟိ အာရမ္မဏေ ပဋိဟညတီတိ "ပဋိဃ"န္တိ ဝုစ္စတိ။ တေ ဧဝ ထာမဂတဋ္ဌေန သန္တာနေ အနုသေန္တီတိ **အနုသယာ။ အဏုသဟဂတာ**တိ သုခုမဘူတာ ကာမရာဂသညောဇနာ ပဋိဃသညောဇနာ အဏုသဟဂတာ ကာမရာဂာနုသယာ ပဋိဃာနုသယာတိ အပ္ပဟီနဋ္ဌေန သန္တာနေ အနုသယနဝသေန သုခုမဘူတာ ကာမရာဂပဋိဃာနုသယာ။ **တဒေကဋ္ဌေဟိ စာ** တိ ဝုတ္တတ္ထေဟိ ဒုဝိဓေကဋ္ဌေဟိ ကိလေသေဟိ စိတ္တံ ဝိဝိတ္တံ သုညံ ဟောတိ။

အရဟတောတိ ကိလေသာရီနံ ဟတတ္တာ "အရဟာ"တိ လဒ္ဓနာမဿ။ **ရူပရာဂ**တိ ရူပဘဝေ ဆန္ဒရာဂ ။ **အရူပရာဂ**တိ အရူပဘဝေ ဆန္ဒရာဂ။ **မာနာ**တိ အရဟတ္တမဂ္ဂဝဇ္ဈာ မာနာ ဧဝ။ တထာ ဥဒ္ဓစ္စအဝိဇ္ဇာမာနာနုသယာဒယော အရဟတ္တမဂ္ဂဝဇ္ဈာ။ ဧတေသု ဥဏ္ဏတိလက္ခဏော မာနော။ အဝူပသမလက္ခဏံ ဥဒ္ဓစ္စံ။ အန္ဓဘာဝလက္ခဏာ အဝိဇ္ဇာ။ ရူပရာဂအရူပရာဂဝသေန ပဝတ္တာ ဘဝရာဂာနုသယာ။ **တဒေကဋ္ဌေဟိ စာ** တိ တေဟိ ဧကတော ဌိတေဟိ စ ကိလေသေဟိ။ **ဗဟိဒ္ဓါ စ သဗ္ဗနိမိတ္တေဟီ** တိ အဇ္ဈတ္တစိတ္တသန္တာနေ အကုသလက္ခန္ဓေ ဥပာဒာယ "ဗဟိဒ္ဓါ"တိ သင်္ခံ ဂတေဟိ အဇ္ဈတ္တံ မုစ္စိတွာ ဗဟိဒ္ဓါ ပဝတ္တေဟိ သဗ္ဗသင်္ခါရနိမိတ္တေဟိ မဂ္ဂစိတ္တံ ဝိဝိစ္စတိ ဝိနာ ဟောတိ အပသက္ကတိ, ဖလစိတ္တံ ဝိဝိတ္တံ ဝိယုတ္တံ အပသက္ကိတံ ဟောတိ။

တတ္ထ ကိလေသပဋိပဿဒ္ဓိယာ မဂ္ဂပဋိပဿဒ္ဓိယာ စာတိ ဒုဝိဓာ အနုသယာနံ အဘာဝတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ကိလေသပဋိပဿဒ္ဓိယာ ဟိ ကာမရာဂါနုသယပဋိဃာနုသယာနံ တတိယမဂ္ဂေန အဘာဝတာ ဟောတိ, မာနာနုသယဿ စတုတ္ထမဂ္ဂေန, ဒိဋ္ဌာနုသယဝိစိကိစ္ဆာနုသယာနံ ပဌမမဂ္ဂေန, ဘဝရာဂါနုသယာဝိဇ္ဇာနုသယာနံ စတုတ္ထမဂ္ဂေနေဝ။ မဂ္ဂပဋိပဿဒ္ဓိယာ ပန ပဌမမဂ္ဂေန ဒိဋ္ဌာနုသယဝိစိကိစ္ဆာနုသယာနံ အဘာဝတာ ဟောတိ, ဒုတိယမဂ္ဂေန ကာမရာဂါနုသယပဋိဃာနုသယာနံ တနုဘာဝတာ,

တတိယမဂ္ဂေန သဗ္ဗသော အဘာဝေ, စတုတ္ထမဂ္ဂေန မာနာနုသယဘဝရာဂါနုသယာဝိဇ္ဇာနုသယာနံ အဘာဝေ ဟောတိ။ **စိတ္တဝိဝေကော**တိ မဟဂ္ဂတလောကုတ္တရစိတ္တာနံ ကိလေသေဟိ သုညဘာဝေ, တုစ္ဆဘာဝေတိ အတ္ထော။

ဥပဓိဝိဝေကောတိ ကိလေသက္ခန္ဓာဘိသင်္ခါရသင်္ခါတာနံ ဥပဓီနံ သုညဘာဝေ။ ဥပဓီ တာဝ ဒသ္သေတုံ **“ဥပဓိ ဝုစ္စန္တိ ကိလေသာ စာ”**တိအာဒိမာဟ။ ရာဂါဒယော ယသ္မာ ဥပဒဟန္တိ, တံ ဥပတာပေန္တိ ဝိဗာဓေန္တီတိ **ကိလေသာ** စ။ ဥပါဒါနဂေါစရာ ရူပါဒယော **ပဉ္စက္ခန္ဓာ** စ။ ဥပါဒါနသမုဋ္ဌာနာ ပုညာပုညာနေဉ္ဇာ **ဘိသင်္ခါရာ** စ။ **အမတန္တိ** နတ္ထိ ဧတသ္သ မရဏသင်္ခါတံ မတန္တိ အမတံ, ကိလေသဝိသပဋိပက္ခတ္တာ အဂဒန္တိပိ အမတံ။ သံသာရယောနိဂတိဥပပတ္တိ ဝိညာဏဋ္ဌိတိသတ္တာဝါသေသု သံသိဗ္ဗတိ ဝိနတီတိ တဏှာ “တန”န္တိ ဝုစ္စတိ, တံ တတ္ထ နတ္ထီတိ **နိဗ္ဗာနံ**။ **ဝိဝေကဋ္ဌကာယာနန္တိ** ဂဏသင်္ဂဏိကာယ အပဂတသရီရာနံ။ **နေက္ခမ္မာဘိရတာန**န္တိ နေက္ခမ္မေ ကာမာဒိတော နိက္ခန္တေ ပဌမဇ္ဈာနာဒိကေ အဘိရတာနံ တန္နိန္နာနံ။ **ပရမဝေါဒါနပ္ပတ္တာန**န္တိ ဥတ္တမပရိသုဒ္ဓဘာဝဖလံ ပါပုဏိတွာ ဌိတာနံ။ “ဥပက္ကိလေသာဘာဝေန ပရိသုဒ္ဓစိတ္တာနံ, ကိလေသေဟိ မုတ္တဘာဝေန **ပရမဝေါဒါနပ္ပတ္တာနံ**။ ဝိက္ခမ္ဘနပ္ပဟာနေန ပရိသုဒ္ဓစိတ္တာနံ, သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနေန **ပရမဝေါဒါနပ္ပတ္တာန”**န္တိ ဧဝမေကေ ဝဏ္ဏယန္တိ။ **နိရူပဓီန**န္တိ ဝိဂတူပဓီနံ။ **ဝိသင်္ခါရဂတာန**န္တိ သင်္ခါရာရမ္မဏံ စဇိတွာ ဝိဂတသင်္ခါရံ နိဗ္ဗာနံ အာရမ္မဏဝသေန ဥပဂတာနံ။ **ဝိသင်္ခါရဂတံ စိတ္တ**န္တိ ဧတ္ထာပိ ဟိ နိဗ္ဗာနမေဝ “ဝိသင်္ခါရ”န္တိ ဝုတ္တံ။

ဝိဒူရေတိ ဝိဝိဓေ ဒူရေ။ **သုဝိဒူရေ**တိ သုဋ္ဌု ဝိဒူရေ။ **န သန္တိကေ**တိ န သမီပေ။ **န သာမန္တာ**တိ န ဧကပသ္သေ။ **အနာသန္နေ**တိ အနစ္စာသန္နသမီပေ။ **ဝိဝေကဋ္ဌေ**တိ အတိဒူရေ, ဝိဂတေတိ အတ္ထော။ **တာဒိသော**တိ တံသဒိသော။ **တသ္သဏ္ဌိတော**တိ တေန အာကာရေန ဌိတော။ **တပ္ပကာရော**တိ တေန ပကာရေန ဌိတော။ **တပ္ပဋိဘာဂေါ**တိ တံကောဋ္ဌာသိကော။ အထ ဝါ “အတ္တဘာဝဂုဟာယ လဂ္ဂဘာဝေန **တာဒိသော**။ ကိလေသေဟိ ဆန္နဘာဝေန **တသ္သဏ္ဌိတော**။ မောဟနသ္မိံ ပကဋ္ဌုဟာဘာဝေန **တပ္ပကာရော**။ တီဟိ ဝိဝေကေဟိ ဒူရဘာဝေန **တပ္ပဋိဘာဂေါ**”တိ ဧဝမေကေ ဝဏ္ဏယန္တိ။

ဒုပ္ပဟာယာတိ သုခေန ပဟာတဗ္ဗာ န ဟောန္တိ။ **ဒုစ္စဇ္ဇာ**တိ သုခေန ဇဟိတုံ န သက္ကာ။ **ဒုပ္ပရိစ္စဇ္ဇာ**တိ သဗ္ဗာကာရေန ဇဟိတုံ န သက္ကာ။ **ဒုန္နိမ္မဒယာ**တိ နိမ္မဒံ အမဒံ ကာတုံ န သက္ကာ။ **ဒုဗ္ဗိနိဝေဌယာ**တိ ဝိနိဝေဌနံ မောစနံ ကာတုံ န သက္ကာ။ **ဒုတ္တရာ**တိ ဥတ္တရိတွာ အတိက္ကမိတုံ န သက္ကာ။ **ဒုပ္ပတရာ**တိ ဝိသေသေတွာ တရိတုံ န သက္ကာ။ **ဒုသ္သမတိက္ကမာ**တိ ဒုက္ခေန အတိက္ကမိတဗ္ဗာ။ **ဒုဗ္ဗိနိဝတ္တာ**တိ နိဝတ္တေတုံ ဒုက္ခာ။ အထ ဝါ “ပကတိဝသေန ဒုပ္ပရိစ္စဇ္ဇာ။ ကေဏပတာသံ ဝိယ **ဒုန္နိမ္မဒယာ**။ နာဂပါသံ ဝိယ **ဒုဗ္ဗိနိဝေဌယာ**။ ဂိမှဟာသမယေ မရုကန္တာရံ ဝိယ **ဒုတ္တရာ ဒုပ္ပတရာ**။ ဗျဂ္ဃပရိဂ္ဂဟိတာ အဋဝီ ဝိယ **ဒုသ္သမတိက္ကမာ**။ သမုဒ္ဒဝီစိ ဝိယ **ဒုဗ္ဗိနိဝတ္တာ**”တိ ဧဝမေကေ ဝဏ္ဏယန္တိ။

၈. ဧဝံ ပဌမကထာယ “ဒူရေ ဝိဝေကာ ဟိ တထာဝိဓော”တိ သာဓေတွာ ပုန တထာဝိဓာနံ သတ္တာနံ ဓမ္မတံ အာဝိ ကရောန္တော **“ဣစ္ဆာနိဒါနာ”**တိအာဒိဂါထမာဟ။ တတ္ထ **ဣစ္ဆာနိဒါနာ**တိ တဏှာဟေတုကာ။ **ဘဝသာတဗဒ္ဓါ**တိ သုခဝေဒနာဒိမှိ ဘဝသာတေန ဗဒ္ဓါ။ **တေ ဒုပ္ပမုဉ္စာ**တိ တေ ဘဝသာတဝတ္ထုဘူတာ ဓမ္မာ။ တေ ဝါ တတ္ထ ဗဒ္ဓါ ဣစ္ဆာနိဒါနာ သတ္တာ ဒုပ္ပမောစယာ။ **န ဟိ အညမောက္ခာ**တိ အညေ စ မောစေတုံ န သက္ကောန္တိ။ ကာရဏဝစနံ ဝါ ဧတံ။ တေ သတ္တာ ဒုပ္ပမုဉ္စာ။ ကသ္မာ? ယသ္မာ အညေန မောစေတဗ္ဗာ န ဟောန္တိ။ ယဒိ သတ္တာ မုဉ္စေယျုံ, သကေန ထာမေန မုဉ္စေယျုန္တိ အယမေတ္ထ အတ္ထော။ **ပစ္ဆာ ပုရေ ဝါပိ အပေက္ခမာနာ**တိ အနာဂတေ အတီတေ ဝါ ကာမေ အပေက္ခမာနာ။ **ဣမေဝ ကာမေ ပုရိမေဝ ဇပ္ပံ**န္တိ ဣမေ ဝါ ပစ္စုပ္ပန္နေ ကာမေ ပုရိမေ ဝါ ဒုဝိဓေပိ အတီတာနာဂတေ ဗလဝတဏှာယ ပတ္ထယမာနာ။ ဣမေသံ ဒွိန္နံ ပဒါနံ “တေ ဒုပ္ပမုဉ္စာ န ဟိ အညမောက္ခာ”တိ ဣမိနာဝ သဟ သမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣတရထာ အပေက္ခမာနာ ဇပ္ပံ ကိံ ကရောန္တိ, ကိံ ဝါ ကတာတိ န ပညာယေယျုံ။

ဘဝသာတဗဒ္ဓါတိ ဘဝေ သာတံ ဘဝသာတံ, တေန ဘဝသာတေန သုခဝေဒနာဒိနာ ဗဒ္ဓါ ဟုတွာ ဌိတာ။ တံ ဘာဇေတွာ ဒသ္သေတုံ **“ဧကံ ဘဝသာတံ – သုခါ ဝေဒနာ”**တိအာဒိမာဟ။ ယောဗ္ဗနဘာဝေ **ယောဗ္ဗညံ**။ အရောဂဘာဝေ **အာရောဂျံ**။ ဇီဝိတိန္ဒြိယသ္သ ပဝတ္တဘာဝေ **ဇီဝိတံ**။ **လာဘော**တိ စတုန္နံ ပစ္စယာနံ လာဘော။ **ယသော**တိ ပရိဝါရော။ **ပသံသာ**တိ ကိတ္တိ။ **သုခ**န္တိ ကာယိကစေတသိကံ သုခံ။ **မနာပိကာ ရူပာ**တိ မနဝဍ္ဎနကာ ရူပါ။ သေသေသုပိ ဧသေဝ နယော။

စက္ခုသမ္ပဒာ တိ စက္ခုသ္သ သမ္ပဒာ။ “မယှံ စက္ခု သမ္ပန္နံ မဏိဝိမာနေ ဥဂ္ဃာဋိတသီဟပဉ္ဇရံ ဝိယ ခာယ
တီ”တိ ဥပ္ပန္နံ သုခသ္သာဒံ သန္ဓာယ “စက္ခုသမ္ပဒာ”တိ ဝုတ္တံ။ **သောတသမ္ပဒာ** ဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ **သုခာယ
ဝေဒနာယ သာတဗဒ္ဓာ။ပေ.။ ဝိဗဒ္ဓာ**တိ ဝိဝိဓာကာရေန **ဗဒ္ဓာ။ အာဗဒ္ဓာ** တိ ဝိသေသေန အာဒိတော ဗဒ္ဓာ။ **လဂ္ဂါ** တိ အာ
ရမ္မဏေန သဒ္ဓိံ အပ္ပိတာ။ **လဂ္ဂိတာ** တိ နာဂဒန္တေ ဖဏိတတရကော ဝိယ လဂ္ဂိတာ။ ယမေတ္ထ စ အဝုတ္တံ, တံ သ
တ္တော ဝိသတ္တောတိအာဒိမှိ ဝုတ္တနယေန ဂဟေတဗ္ဗံ။

န ဟိ အညမောက္ခာ တိ န ပရေဟိ မောက္ခာ။ **တေ တ ဘဝသာတဝတ္ထု ဒုပ္ပမုဉ္စာ** တိ ဘဝေ သုခသ္သာဒဝတ္ထုဘူ
တာ ခမ္မာ တေ မုဉ္စိတုံ ဒုက္ခာ။ **သတ္တာ တ ဧတ္တော ဒုမ္မောစယာ** တိ သတ္တာ ဧဝ တ တေသ္မာ ဘဝသာတဝတ္ထု
တော မောစေတုံ ဒုက္ခာ။

ဒုရုဒ္ဓရာ တိ ဥဒ္ဓရိတုံ ဒုက္ခာ။ **ဒုသ္သမုဒ္ဓရာ** တိ သမန္တတော ဆိန္နတဋ္ဌေ နရကာတဋ္ဌေ ပတိတော ဝိယ ဥဒ္ဓံ ကတ္
တ ဥဒ္ဓရိတုံ ဒုက္ခာ။ **ဒုဗ္ဗုဋ္ဌာပယာ** တိ ဥဋ္ဌာပေတုံ ဒုက္ခာ။ **ဒုသ္သမုဋ္ဌာပယာ** တိ သုခုမအတ္တဘာဝံ ပထဝိယံ ပတိဋ္ဌာပနံ
ဝိယ ဥဋ္ဌာပေတုံ အတိဝိယ ဒုက္ခာ။

တေ အတ္တနာ ပလိပပလိပန္နာ တိ ဂမ္ဘီရကဒ္ဒမေ ယာဝ သီသတော နိမုဂ္ဂါ န သက္ကောန္တိ။ **ပရံ ပလိပပလိပန္နံ ဥ
ဒ္ဓရိတုန္တိ** အပရံ တထေဝ နိမုဂ္ဂံ ဟတ္ထေ တ သီသေ တ ဂဟေတွ္တ ဥဒ္ဓရိတွ္တ ထလေ ပတိဋ္ဌာပေတုံ န သက္ကောန္
တိ။ **သော ဝတ စုန္ဒ** တိ **သော**တိ ဝတ္တဗ္ဗာကာရပုဂ္ဂလနိဒ္ဒေသော။ တသ္သ “ယော”တိ ဣမံ ဥဒ္ဒေသဝစနံ အာဟရိတွ္
တ ယော အတ္တနာ ပလိပပလိပန္နော, သော ဝတ , စုန္ဒ, ပရံ ပလိပပလိပန္နံ ဥဒ္ဓရိသ္သတီတိ။ ဧဝံ သေသပဒေသု သမ္ဗန္
ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ပလိပပလိပန္နော** တိ ဂမ္ဘီရကဒ္ဒမေ နိမုဂ္ဂော ဝုစ္စတိ။ ယထာ, စုန္ဒ, ကောစိ ပုရိသော ယာဝ သီသ
တော ဂမ္ဘီရကဒ္ဒမေ နိမုဂ္ဂော, ပရမ္ပိ တထေဝ နိမုဂ္ဂံ ဟတ္ထေ တ သီသေ တ ဂဟေတွ္တ ဥဒ္ဓရိသ္သတီတိ နေတံ ဌာနံ
ဝိဇ္ဇတိ။ န ဟိ တံ ကာရဏမတ္ထိ, ယေန သော တံ ဥဒ္ဓရိတွ္တ ထလေ ပတိဋ္ဌာပေယျာတိ။ **အဒန္တော အဝိနီတော အပ
ရိနိဗ္ဗုတော**တိ ဧတ္ထ ပန အနိဗ္ဗိသေဝနတာယ **အဒန္တော** ။ အသိက္ခိတဝိနယတာယ **အဝိနီတော**။ အနိဗ္ဗုတကိလေသ
တာယ **အပရိနိဗ္ဗုတော** တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **သော** တာဒိသော ပရံ **ဒမေသ္သတိ** နိဗ္ဗိသေဝနံ ကရိသ္သတိ, **ဝိနေသ္သတိ** တိ
သ္သော သိက္ခာ သိက္ခာပေသ္သတိ။ **ပရိနိဗ္ဗာပေသ္သတိ** တသ္သ ကိလေသေ နိဗ္ဗာပေသ္သတိ။

နတ္ထညော ကောစီတိ အညော ကောစိ ပုဂ္ဂလော မောစေတုံ သမတ္ထော နတ္ထိ။ **သကေန ထာမေနာ**တိ အတ္တနော
ဉာဏထာမေန။ **ဗလေနာ**တိ ဉာဏဗလေန။ **ဝီရိယေနာ**တိ ဉာဏသမ္ပယုတ္တစေတသိကဝီရိယေန။ **ပုရိသပရက္ကမေနာ** တိ
ပရံ ပရံ ဌာနံ အက္ကမနေန မဟန္တဝီရိယေန။

နာဟံ သဟိသ္သာမိ တိ အဟံ န သဟိသ္သာမိ န သက္ကောမိ, န တယမိသ္သာမီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ပမောစနာယာ**
တိ ပမောစေတုံ။ **ကထံကထိန္တိ** သကင်္ခံ။ **ဓောတကာ**တိ အာလပနံ။ **တရေသီ**တိ တရေယျာသိ။

“အတ္တနာ ဟိ ကတံ ပာပံ၊ အတ္တနာ သံကိလိသ္သတိ။
အတ္တနာ အကတံ ပာပံ၊ အတ္တနာဝ ဝိသုဇ္ဈတိ။
သုဒ္ဓီ အသုဒ္ဓိ ပစ္စတ္တံ၊ နာညော အညံ ဝိသောဓယေ”တိ။ (ဓ. ပ. ၁၆၅; ကထာ. ၇၄၃) –

ဧတ္ထာယမတ္ထော – ယေန အတ္တနာ အကုသလံ ကမ္မံ ကတံ ဟောတိ, သော စတူသု အပာယေသု ဒုက္ခံ အနုဘဝန္တော
အတ္တနာဝ သံကိလိသ္သတိ။ ယေန ပန အတ္တနာ အကတံ ပာပံ, သော သုဂတိဉ္စေဝ အဂတိဉ္စ ဂစ္ဆန္တော အတ္တနာဝ ဝိသုဇ္
ဈတိ။ ကုသလကမ္မသင်္ခါတာ သုဒ္ဓိ အကုသလကမ္မသင်္ခါတာ စ အသုဒ္ဓိ ပစ္စတ္တံ ကာရကသတ္တာနံ အတ္တနိယေဝ ဝိပ
စ္စတိ။ အညော ပုဂ္ဂလော အညံ ပုဂ္ဂလံ န ဝိသောဓယေ နေဝ ဝိသောဓေတိ, န ကိလေသေတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

တိဋ္ဌတေဝ နိဗ္ဗာန န္တိ အမတမဟာနိဗ္ဗာနံ တိဋ္ဌတိယေဝ။ **နိဗ္ဗာနဂါမိမဂ္ဂေါ** တိ ပုဗ္ဗဘာဂဝိပဿနာတော ပဋ္ဌာ
ယ အရိယမဂ္ဂေါ။ **တိဋ္ဌာမဟံ သမာဒပေတာ** တိ အဟံ ဂဏှာပေတာ ပတိဋ္ဌာပေတာ တိဋ္ဌာမိ။ **ဧဝံ ဩဝဒိယမာနာ ဧဝံ
အနုသာသိယမာနာ**တိ မယာ ဧဝံ ဩဝဒိယမာနာ ဧဝံ အနုသာသိယမာနာ။ ဧတ္ထ ဥပ္ပန္နေ ဝတ္ထုသ္မိံ ဝဒန္တော **ဩဝဒတိ**
နာမ, အနုပ္ပန္နေ ဝတ္ထုသ္မိံ အနုသာသန္တော “အယသောပိ တေ ဘဝိသ္သတီ”တိအာဒိဝသေန အနာဂတံ ဒဿေန္

တော **အနုဿာသတိ** နာမ။ သမ္ဗုဒ္ဓာ ဝဒန္တောပိ **ဩဝဒတိ** နာမ, ပရမ္မုခါ ဒူတသာသနံ တ ပေသေန္တော **အနုဿာသတိ** နာမ။ သကိံ ဝဒန္တောပိ **ဩဝဒတိ** နာမ, ပုနပ္ပုနံ ဝဒန္တော **အနုဿာသတိ** နာမ။ ဩဝဒန္တော ဧဝ တ **အနုဿာသတိ** နာမ။ **အပ္ပေကစ္စေ**တိ အပိ ဧကစ္စေ, ဧကေတိ အတ္ထော။ **အစ္စန္တနိဋ္ဌံ နိဗ္ဗာနံ အာရာဓေန္တိ** တိ ခယဝယသင်္ခါတံ အန္တံ အတီတန္တိ အစ္စန္တံ, အစ္စန္တမေဝ တံ သဗ္ဗသင်္ခါရာနံ အပ္ပဝတ္တိဋ္ဌာနတ္တာ နိဋ္ဌာတိ အစ္စန္တနိဋ္ဌံ, ဧကန္တနိဋ္ဌံ, သတတနိဋ္ဌန္တိ အတ္ထော။ တံ အစ္စန္တနိဋ္ဌံ အာရာဓေန္တိ သမ္ပာဒေန္တိ၊ **နာရာဓေန္တီ** တိ န သမ္ပာဒေန္တိ, န ပဋိလဘန္တီတိ အတ္ထော။ **ဧတ္ထ က္ယာဟ** န္တိ ဧတေသု ကိံ အဟံ, ကိံ ကရောမီတိ အတ္ထော။ **မဂ္ဂက္ခာယီ** တိ ပဋိပဒာမဂ္ဂ ဂက္ခာယီ ။ **အာစိက္ခတိ** ကထေတိ။ **အတ္တနာ ပဋိပဇ္ဇမာနာ မုစ္စေယျုံ** န္တိ ပဋိပဇ္ဇန္တာ မယံ မုစ္စေယျုံ။

အတီတံ ဥပာဒာယာတိ အတီတံ ပဋိစ္စ။ **ကထံ ပုရေ အပေက္ခံ ကရောတီ** တိ ကေန ပကာရေန က္လက္ခံ ဩလောကနံ ကရောတိ။ **ဧဝံရူပေ အဟောသိ**န္တိ ဒီဃရဿအဏုကထူလာဒိဝသေန ဧဝံဇာတိကော ဝေရူပေ အဘဝိံ။ **တတ္ထ နန္ဒိံ သမန္နာနေတီ**တိ တသ္မိံ ရူပာရမ္မဏေ တဏှာံ သမ္မာ အာနယတိ ဥပနေတိ။ **ဝေဒနာ**ဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

“က္လတိ မေ စက္ခုံ” တိအာဒယော ဝတ္ထုအာရမ္မဏဝသေန တဏှာုပ္ပတ္တိံ ဒဿေန္တော အာဟ။ **က္လတိ ရူပာတီ**တိ ဧဝံ ရူပ က္လတိ။ **တတ္ထ ဆန္ဒရာဂပဋိဗဒ္ဓ** န္တိ တေသု စက္ခုရူပေသု ဒုဗ္ဗလသင်္ခါတော ဆန္ဒော စ ဗလဝသင်္ခါတော ရာ ဂေ စ, တေန ဆန္ဒရာဂေန ပဋိဗဒ္ဓံ အလ္လီနံ။ **ဝိညာဏ**န္တိ ဇဝနစိတ္တံ။ **ဆန္ဒရာဂပဋိဗဒ္ဓတ္တာ ဝိညာဏဿာ** တိ တသ္သ ဇဝနဝိညာဏဿ ဆန္ဒရာဂေန ဗဒ္ဓဘာဝတ။ **တဒဘိနန္ဒတီ** တိ တံ အာရမ္မဏံ တဏှာဝသေန အဘိနန္ဒတိ။

ယာနိဿ တာနီတိ ယာနိ အဿ တာနိ။ **ပုဗ္ဗေ** တိ အတီတေ။ **သဒ္ဓိ** န္တိ ဧကတော။ **ဟသိတလပိတကီဠိတာနီ**တိ ဒ န္တဝိဒံသာဒိဟသိတာနိ စ, ဝစီဘေဒံ ကတ္ဝာ လပိတာနိ စ, ကာယခိဍ္ဍာဒိကီဠိတာနိ စ။ **တဒဿာဒေတီ** တိ တံ အဿာဒ ယတိ အဿာဒံ ဝိန္ဒတိ သာဒိယတိ။ **တံ နိကာမေတီ**တိ တံ နိကာမယတိ ပတ္ထသိသတိ။ **ဝိတ္တိံ အာပဇ္ဇတီ** တိ တုဋ္ဌိံ ဟပု ဏာတိ။

သိယန္တိ ဘဝေယ္ယံ။ **အပ္ပဋိလဒ္ဓဿ ပဋိလာဘာယာ** တိ အပ္ပတ္တဿ ဟပုဏနတ္ထာယ။ **စိတ္တံ ပဏိဒဟတီ** တိ စိတ္တံ ဌပေတိ။ **စေတသော ပဏိဓာနပစ္စယာ**တိ စိတ္တဿ ဌပနကာရဏာ။

သီလေန တတိ ပဥ္စသီလာဒိသီလေန တ။ **ဝတေန တ**တိ ဓုတင်္ဂသမာဒာနေန တ။ **တပေန တ**တိ ဝီရိယသမာဒာနေန တ။ **ဗြဟ္မစရိယေန တ** တိ မေထုနဝိရတိယာ တ။ **ဒေဝေ တ**တိ မဟာနုဘာဝေ ဒေဝရာဇာ တ။ **ဒေဝညတရော တ**တိ ဧဝေသံ အညတရော တ။

ဇပ္ပန္တာ တိ ဂုဏဝသေန ကထေန္တာ။ **ပဇပ္ပန္တာ** တိ ပကာရေန ကထေန္တာ။ **အဘိဇပ္ပန္တာ** တိ ဝိသေသေန က ထေန္တာ, ဥပသဂ္ဂဝသေန တ ဝဍ္ဎိတံ။

၉. ဧဝံ ပဌမဂာထာယ “ဒူရေ ဝိဝေကာ ဟိ တထာဝိဓော”တိ သာဓေတ္ဝာ ဒုတိယဂာထာယ စ တထာဝိဓာနံ ဓမ္မတံ အာဝိ ကတ္ဝာ က္လအနိ ဧဝေသံ ဟာပကရဏံ အာဝိ ကရောန္တော **“ကာမေသု ဂိဒ္ဓာ”** တိ ကထမာဟ။

တဿတ္ထော – **တေ** သတ္တာ ကာမေသု ပရိဘောဂတဏှာယ **ဂိဒ္ဓာ,** ပရိယေသနာဒိမနုယုတ္တတ္တာ **ပသုတာ,** သမ္မောဟမာပန္နတ္တာ **ပမူဠှာ,** အဝဂမနတာယ မစ္ဆရိယတာယ ဗုဒ္ဓာဒီနံ ဝစနံ အနာဒိယတာယ စ **အဝဒါနိယာ,** ကာယဝိ သမာဒိမ္ဟိ **ဝိသမေ** နိဝိဋ္ဌာ, အန္တကာလေ မရဏ **ဒုက္ခူပနီတာ,** “ကိံသု ဘဝိဿာမ က္လတော စုတာသေ”တိ ပရိဒေဝယန္တိ။

ဂိဒ္ဓာ တိ ကာမရာဂေန ဂိဒ္ဓာ။ **ဂဓိတာ**တိ သင်္ကပ္ပရာဂေန ပတ္ထသိသမာနာ ဟုတ္ဝာ ဂဓိတာ။ **မုစ္ဆိတာ** တိ ကာမတ ဏှာယ မုစ္ဆာပရေတာ။ **အဇ္ဈောသန္နာ** တိ ကာမနန္ဒိယာ အဓိဩသန္နာ အဇ္ဈောတ္ထဋ္ဌာ။ **လဂ္ဂါ** တိ ကာမသိနေဟေန အလ္လီနာ။ **လဂ္ဂိတာ** တိ ကာမပရိဠာဟေန ဧကီဘူတာ။ **ပလိဗုဒ္ဓာ**တိ ကာမသညာယ အာဝဋ္ဋိတာ။ အထ တ “ဒိဋ္ဌဒဿနေ **ဂိဒ္ဓါ** ။ အဘိဏှဟဒဿနေ **ဂဓိတာ**။ သံသဂ္ဂကိရိယသ္မိံ **မုစ္ဆိတာ** ။ ဝိဿာသကိရိယသ္မိံ **အဇ္ဈောသန္နာ**။ သိနေဟာဝဠ

ဥဒ္ဓမ္ပိ **လဂ္ဂါ** ။ ဒ္ဝယံဒ္ဝယသမာပတ္တိမ္ပိ **လဂ္ဂိတာ** ။ အပရာပရံ အမုဉ္စမာနာ ဟုတွာ **ပလိဗုဒ္ဓာ**”တိ ဧဝမေကေ ဝဏ္ဏယန္တိ။

ဧသန္တီတိ ပစ္စာသီသန္တိ။ **ဂဝေသန္တီ**တိ မဂ္ဂယန္တိ။ **ပရိယေသန္တီ**တိ သဗ္ဗာကာရေန ဣစ္ဆန္တိ ပတ္ထေန္တိ။ အထ ဝါ ဒိဋ္ဌာရမ္မဏေ သုဘာသုဘံ အတ္ထိ, နတ္ထီတိ **ဧသန္တိ** ။ သုဘာသုဘာရမ္မဏေ ပစ္စက္ခံ ကတွာ ဝဍ္ဎန္တာယ ပိယံ ကရောန္တာ **ဂဝေသန္တိ** ။ စိတ္တဝသေန **ဧသန္တိ** ။ ပယောဂဝသေန **ဂဝေသန္တိ** ။ ကရဏဝသေန **ပရိယေသန္တိ**။ တေ ဒုဝိဓေ ကာမေ ပဋိစ္စ ဩတရိတွာ စရန္တီတိ **တစ္စရိတာ** ။ တေ စ ကာမေ ဗဟုလံ ယေဘုယျေန ဝဍ္ဎေန္တိ ပဝတ္တယန္တီတိ **တဗ္ဗဟုလာ** ။ တေ စ ကာမေ ဂရုံ ကတွာ ရဟန္တီတိ **တဂ္ဂရုကာ** ။ တေသု ကာမေသု နိန္နာ နမိတာ ဟုတွာ ဝသန္တီတိ **တန္နိန္နာ** ။ တေသု ကာမေသု သန္နိန္နာ ဟုတွာ ဝသန္တီတိ **တပ္ပောဏာ** ။ တေသု ကာမေသု အဝလမ္ဗိတာ ဟုတွာ တေသုယေဝ နမိတာ ဝသန္တီတိ **တပ္ပဗ္ဘာရာ** ။ တေသု ကာမေသု အဝတ္ထရိတွာ မုစ္ဆာပရေတပ္ပသင္က ဟုတွာ ဝဒ္ဓန္တီတိ **တဒဓိမုတ္တာ** ။ တေ စ ကာမေ အဓိပတိံ ဇေဋ္ဌကံ ကတွာ ဝသန္တီတိ **တဒဓိပတေယျာ** ။ အထ ဝါ “အာရမ္မဏဿ ဣဋ္ဌဘာဝေန **တစ္စရိတာ** ။ အာရမ္မဏဿ ကန္တဘာဝေန **တဗ္ဗဟုလာ** ။ အာရမ္မဏဿ မနာပဘာဝေန **တဂ္ဂရုကာ** ။ အာရမ္မဏဿ ပိယဘာဝေန **တန္နိန္နာ** ။ အာရမ္မဏဿ ကာမုပသံဟိတဘာဝေန **တပ္ပောဏာ** ။ အာရမ္မဏဿ ရဇနီယဘာဝေန **တပ္ပဗ္ဘာရာ** ။ အာရမ္မဏဿ မုစ္ဆနီယဘာဝေန **တဒဓိမုတ္တာ** ။ အာရမ္မဏဿ ဗန္ဓနီယဘာဝေန **တဒဓိပတေယျာ**” တိ ဧဝမေကေ ဝဏ္ဏယန္တိ။

ရူပေ ပရိယေသန္တီတိအာဒီသု **ပရိယေသန္တီ**တိ အလဒ္ဓဿ လာဘာယ ဧသနဝသေန။ **ပဋိလဘန္တီ**တိ ဟတ္ထဂတဝသေန။ **ပရိဘုဉ္ဇန္တီ**တိ ဝဠဉ္ဇနဝသေန ဝုတ္တန္တိ ဉာတဗ္ဗံ။ ကလဟံ ဝိဝါဒံ ကရောတီတိ **ကလဟကာရကော**။ တသ္မိံ နိယုတ္တောတိ **ကလဟပသုတော**။ **ကမ္မကာရကာ**ဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ **ဂေါစရေ စရန္တော**တိ ဝေသိယာဒိဂေါစရေ, သတိပဋ္ဌာနာဒိဂေါစရေ ဝါ စရမာနော။ တေသု နိယုတ္တော **ဂေါစရပသုတော**။ အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနဝသေန ဈာနံ အဿ အတ္ထီတိ **ဈာယီ**။ တသ္မိံ နိယုတ္တော **ဈာနပသုတော**။

အဝဂစ္ဆန္တီတိ အဟာယံ ဂစ္ဆန္တိ။ **မစ္ဆရိနော**တိ သကသမ္ပတ္တိံ နိဂူဟန္တာ။ **ဝစန**န္တိ ကထနံ။ **ဗျပ္ပထ**န္တိ ဝါကျပထံ။ **ဒေသန**န္တိ ဝိဿဇ္ဇနဩဝါဒံ။ **အနုသိဋ္ဌိ**န္တိ အနုသာသနိံ။ **နာဒိယန္တီ**တိ န ဂဏှန္တိ န ဂရုံ ကရောန္တိ။ “န ပဋိဿုဏန္တီ”တိ ဝါ ပါဌော, သောယေဝ အတ္ထော။ ဝတ္ထုတော မစ္ဆရိယဒဿနတ္ထံ **“ပဉ္စ မစ္ဆရိယာနိ အာဝါသမစ္ဆရိယံ”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ အာဝါသေ မစ္ဆရိယံ **အာဝါသမစ္ဆရိယံ** ။ သေသပဒေသုပိ ဧသေဝ နယော။

အာဝါသော နာမ သကလာရာမောပိ ပရိဝေဏမ္ပိ ဩဝရကောပိ ရတ္တိဋ္ဌာနာဒီနိပိ။ တေသု ဝသန္တာ သုခံ ဝသန္တိ, ပစ္စယေ လဘန္တိ။ ဧကော ဘိက္ခု ဝတ္တသမ္ပန္နဿေဝ ပေသလဿ ဘိက္ခုနော တတ္ထ အာဂမနံ န ဣစ္ဆတိ, အာဂတောပိ “ခိပ္ပံ ဂစ္ဆတူ”တိ စိန္တေသိ, ဣဒံ **အာဝါသမစ္ဆရိယံ** နာမ။ ဘဏ္ဍနကာရကာဒီနံ ပန တတ္ထ ဝါသံ အနိစ္ဆတော အာဝါသမစ္ဆရိယံ နာမ န ဟောတိ။

ကုလန္တိ ဥပဋ္ဌာကကုလမ္ပိ ဉာတိကုလမ္ပိ။ တတ္ထ အညဿ ဥပသင်္ကမနံ အနိစ္ဆတော **ကုလမစ္ဆရိယံ** ဟောတိ။ ပါပပုဂ္ဂလဿ ပန ဥပသင်္ကမနံ အနိစ္ဆတောပိ မစ္ဆရိယံ နာမ န ဟောတိ။ သော ဟိ တေသံ ပသာဒဘေဒာယ ပဋိပဇ္ဇတိ။ ပသာဒံ ရက္ခိတုံ သမတ္ထဿေဝ ပန ဘိက္ခုနော တတ္ထ ဥပသင်္ကမနံ အနိစ္ဆတော မစ္ဆရိယံ နာမ ဟောတိ။

လာဘောတိ စတုပစ္စယလာဘော။ တံ အညသ္မိံ သီလဝန္တေယေဝ လဘန္တေ “မာ လဘတူ”တိ စိန္တေန္တဿ **လာဘမစ္ဆရိယံ** ဟောတိ။ ယော ပန သဒ္ဓါဒေယျံ ဝိနိပါတေတိ, အပရိဘောဂဒုပ္ပရိဘောဂါဒိဝသေန ဝိနာသေတိ, ပူတိဘာဝံ ဂစ္ဆန္တမ္ပိ အညဿ န ဒေတိ, တံ ဒိသွာ “သစေ ဣမံ ဧသ န လဘေယျ, အညော သီလဝါ လဘေယျ, ပရိဘောဂံ ဂစ္ဆေယျာ”တိ စိန္တေန္တဿ မစ္ဆရိယံ နာမ နတ္ထိ။

ဝဏ္ဏော နာမ သရီရဝဏ္ဏောပိ ဂုဏဝဏ္ဏောပိ။ တတ္ထ သရီရဝဏ္ဏေ မစ္ဆရီ “ပရော ပါသာဒိကော ရူပဝါ”တိ ဝုတ္တေ တံ န ကထေတုကာမော ဟောတိ။ ဂုဏဝဏ္ဏမစ္ဆရီ ပရဿ သီလေန ဓုတင်္ဂေန ပဋိပဒါယ အာစာရေန ဝဏ္ဏံ န ကထေတုကာမော ဟောတိ။

ဓမ္မောတိ ပရိယတ္တိဓမ္မော စ ပဋိဝေဓဓမ္မော စ။ တတ္ထ အရိယသာဝကာ ပဋိဝေဓဓမ္မံ န မစ္ဆရာယန္တိ, အတ္တနာ ပဋိဝိဒ္ဓဓမ္မေ သဒေဝကဿ လောကဿ ပဋိဝေဓံ ဣစ္ဆန္တိ။ တံ ပန ပဋိဝေဓံ "ပရေ ဇာနန္တူ"တိ ဣစ္ဆန္တိ, တဒ္ဓိဓမ္မေယေဝ ပန **ဓမ္မမစ္ဆရိယံ** နာမ ဟောတိ။ တေန သမန္နာဂတော ပုဂ္ဂလော ယံ ဂုဠှံ ဂန္ထံ ဝါ ကထာမဂ္ဂံ ဝါ ဇာနာတိ, တံ အညေ န ဇာနာပေတုကာမော ဟောတိ။ ယော ပန ပုဂ္ဂလံ ဥပပရိက္ခိတွာ ဓမ္မာနုဂ္ဂဟေန ဓမ္မံ ဝါ ဥပပရိက္ခိတွာ ပုဂ္ဂလာနုဂ္ဂဟေန န ဒေတိ, အယံ ဓမ္မမစ္ဆရီ နာမ န ဟောတိ။ တတ္ထ ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော လောလော ဟောတိ, ကာလေန သမဏော ဟောတိ , ကာလေန ဗြာဟ္မဏော, ကာလေန နိဂဏ္ဌော။ ယော ဟိ ဘိက္ခု "အယံ ပုဂ္ဂလော ပဝေဏိအာဂတံ တန္တိံ သဏှံ သုခုမံ ဓမ္မန္တရံ ဘိန္ဒိတွာ အာလုဠေဿတီ"တိ န ဒေတိ, အယံ ပုဂ္ဂလံ ဥပပရိက္ခိတွာ ဓမ္မာနုဂ္ဂဟေန န ဒေတိ နာမ။ ယော ပန "အယံ ဓမ္မော သဏှော သုခုမော, သစာယံ ပုဂ္ဂလော ဂဏှိဿတိ, အညံ ဗျာကရိတွာ အတ္တာနံ အာဝိ ကတွာ နဿိဿတီ"တိ န ဒေတိ, အယံ ဓမ္မံ ဥပပရိက္ခိတွာ ပုဂ္ဂလာနုဂ္ဂဟေန န ဒေတိ နာမ။ ယော ပန "သစာယံ ဣမံ ဓမ္မံ ဂဏှိဿတိ, အမှာကံ သမယံ ဘိန္ဒိတုံ သမတ္ထော ဘဝိဿတီ"တိ န ဒေတိ, အယံ ဓမ္မမစ္ဆရီ နာမ ဟောတိ။

ဣမေသု ပဉ္စသု မစ္ဆရိယေသု အာဝါသမစ္ဆရိယေန တာဝ ယက္ခော ဝါ ပေတော ဝါ ဟုတွာ တဿေဝ အာဝါသဿ သင်္ကာရံ သီသေန ဥက္ခိပိတွာ ဝိစရတိ။ ကုလမစ္ဆရိယေန တသ္မိံ ကုလေ အညေသံ အနမာနနာဒီနိ ကရောန္တေ ဒိသွာ "ဘိန္နံ ဝတိဒံ ကုလံ မမာ"တိ စိန္တယတော လောဟိတမ္ပိ မုခတော ဥဂ္ဂစ္ဆတိ, ကုစ္ဆိဝိရေစနမ္ပိ ဟောတိ, အန္တာနိပိ ခဏ္ဍာခဏ္ဍာနိ ဟုတွာ နိက္ခမန္တိ။ လာဘမစ္ဆရိယေန သင်္ဃဿ ဝါ ဂဏဿ ဝါ သန္တကေ လာဘေ မစ္ဆရာယိတွာ ပုဂ္ဂလိကပရိဘောဂံ ဝိယ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ ယက္ခော ဝါ ပေတော ဝါ မဟာအဇဂရော ဝါ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တတိ။ သရီရဝဏ္ဏဂုဏဝဏ္ဏမစ္ဆရေန ပန ပရိယတ္တိဓမ္မမစ္ဆရိယေန စ အတ္တနောဝ ဝဏ္ဏံ ဝဏ္ဏေတိ, ပရေသံ ဝဏ္ဏေ "ကိံ ဝဏ္ဏော ဧသော"တိ တံ တံ ဒောသံ ဝဒန္တော ပရိယတ္တိဓမ္မဉ္စ ကဿစိ ကိဉ္စိ အဒေန္တော ဒုဗ္ဗဏ္ဏော စေဝ ဧဠမူဂေ စ ဟောတိ။

အပိ စ အာဝါသမစ္ဆရိယေန လောဟဂေဟေ ပစ္စတိ, ကုလမစ္ဆရိယေန အပ္ပလာဘော ဟောတိ, လာဘမစ္ဆရိယေန ဂူထနိရယေ နိဗ္ဗတ္တတိ, ဝဏ္ဏမစ္ဆရိယေန ဘဝေ ဘဝေ နိဗ္ဗတ္တဿ ဝဏ္ဏော နာမ န ဟောတိ, ဓမ္မမစ္ဆရိယေန ကုက္ကုဠနိရယေ နိဗ္ဗတ္တတီတိ။

မစ္ဆရာယနဝသေန **မစ္ဆရိယံ** ။ မစ္ဆရာယနာကာရော **မစ္ဆရာယနာ** ။ မစ္ဆရေန အယိတဿ မစ္ဆေရသမင်္ဂိနော ဘာဝေါ **မစ္ဆရာယိတတ္တံ** ။ "မယှမေဝ ဟောန္တု, မာ အညဿာ"တိ သဗ္ဗာပိ အတ္တနော သမ္ပတ္တိယော ဗျာပေတုံ န ဣစ္ဆတီတိ ဝိဝိစ္ဆော, ဝိဝိစ္ဆဿ ဘာဝေါ **ဝေဝိစ္ဆံ,** မုဒုမစ္ဆရိယဿေတံ နာမံ။ ကဒရိယော ဝုစ္စတိ အနာဒရော, တဿ ဘာဝေါ **ကဒရိယံ,** ထဒ္ဓမစ္ဆရိယဿေတံ နာမံ။ တေန ဟိ သမန္နာဂတော ပုဂ္ဂလော ပရမ္ပိ ပရေသံ ဒဒမာနံ နိဝါရေတိ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ –

"ကဒရိယော ပါပသင်္ကပ္ပော၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအနာဒရော။
ဒဒမာနံ နိဝါရေတိ၊ ယာစမာနာန ဘောဇန"န္တိ။ (သံ. နိ. ၁.၁၃၂)။

ယာစကေ ဒိသွာ ကဋုကဘာဝေန စိတ္တံ အဉ္စတိ သင်္ကောစေတီတိ ကဋုကဉ္စုကော, တဿ ဘာဝေါ **ကဋုကဉ္စုကတာ**။ အပရော နယော – ကဋုကဉ္စုကတာ ဝုစ္စတိ ကဋစ္ဆုဂ္ဂါဟော။ သမတိတ္တိကပုဏ္ဏာယ ဟိ ဥက္ခလိယာ ဘတ္တံ ဂဏှန္တော သဗ္ဗတောဘာဂေန သင်္ကုဋိတေန အဂ္ဂကဋစ္ဆုနာ ဂဏှာတိ ပူရေတွာ ဂဟေတုံ န သက္ကောတိ, ဧဝံ မစ္ဆရိပုဂ္ဂလဿ စိတ္တံ သင်္ကုစတိ, တသ္မိံ သင်္ကုစိတေ ကာယောပိ တထေဝ သင်္ကုစတိ ပဋိကုဋတိ ပဋိနိဝဋ္ဋတိ န သမ္ပသာရီယတီတိ မစ္ဆေရံ "ကဋုကဉ္စုကတာ"တိ ဝုတ္တံ။

အဂ္ဂဟိတတ္တံ စိတ္တဿာတိ ပရေသံ ဥပကာရကရဏေ အနာဒိနာ အာကာရေန ယထာ န သမ္ပသာရီယတိ, ဧဝံ အာဝရိတွာ ဂဟိတဘာဝေါ စိတ္တဿ။ ယသ္မာ ပန မစ္ဆရိပုဂ္ဂလော အတ္တနော သန္တကံ ပရေသံ အဒါတုကာမော ဟောတိ, ပရသန္တကံ ဂဏှိတုကာမော။ တသ္မာ "ဣဒံ အစ္ဆရိယံ မယှမေဝ ဟောတု, မာ အညဿာ"တိ ပဝတ္တိဝသေနဿ အတ္တသမ္ပတ္တိနိဂူဟနလက္ခဏတာ ပရသမ္ပတ္တိဂ္ဂဟဏလက္ခဏတာ စ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ခန္ဓမစ္ဆရိယမ္ပိ မစ္ဆရိယ န္တိ အတ္တနော ပဉ္စက္ခန္ဓသဏ္ဌာတံ ဥပပတ္တိဘဝံ အညေဟိ အသာဓာရဏံ ''အစ္ဆရိယံ မယှံဟမေဝ ဟောတု, မာ အညဿာ''တိ ပဝတ္တံ မစ္ဆရိယံ ခန္ဓမစ္ဆရိယံ နာမ။ **ဓာတုအာယတနမစ္ဆရိယေသု** ပိ ဧသေဝ နယော။ **ကဟောတိ** ကဟနိစ္ဆယဝသေန ဂဟဏံ။ **အဝဒညုတာယာ**တိ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓာနမ္ပိ ကထိတံ အဇာနနဘာဝေန။ ယာစကာနံ အဒဒမာနော ဟိ တေဟိ ကထိတံ န ဇာနာတိ နာမ။ **ဇနော ပမတ္တော** တိ သတိဝိပ္ပဝါသော ဇနော။ **ဝစနန္တိ** သင္ဂေပဝစနံ။ **ဗ္ယပ္ပထ** န္တိ ဝိတ္ထာရဝစနံ။ **ဒေသန**န္တိ ဥပမံ ဒဿေတွာ အတ္ထသန္ဒဿနဝစနံ။ **အနုသိဋ္ဌိ** န္တိ ပုနပ္ပုနံ သံလက္ခာပနဝစနံ။ အထ ဝါ ဒဿေတွာ ကထနံ **ဝစနံ** နာမ။ ဂဏှာပေတွာ ကထနံ **ဗ္ယပ္ပထံ** နာမ။ တောသေတွာ ကထနံ **ဒေသနံ** နာမ။ ပဒဿေတွာ ကထနံ **အနုသိဋ္ဌိ** နာမ။ အထ ဝါ ပရိတာပဒုက္ခံ နာသေတွာ ကထနံ **ဝစနံ** နာမ။ ပရိဠာဟဒုက္ခံ နာသေတွာ ကထနံ **ဗ္ယပ္ပထံ** နာမ။ အပာယဒုက္ခံ နာသေတွာ ကထနံ **ဒေသနံ** နာမ။ ဘဝဒုက္ခံ နာသေတွာ ကထနံ **အနုသိဋ္ဌိ** နာမ။ အထ ဝါ ဒုက္ခသစ္စပရိညာပဋိဝေဓာယ ဝုတ္တံ **ဝစနံ**။ သမုဒယသစ္စပဟာနပဋိဝေဓာယ ဝုတ္တံ **ဗ္ယပ္ပထံ**။ နိရောဓသစ္စသစ္ဆိကိရိယပဋိဝေဓာယ ဝုတ္တံ **ဒေသနံ**။ မဂ္ဂသစ္စဘာဝနာပဋိဝေဓာယ ဝုတ္တံ **အနုသိဋ္ဌိ** တိ ဧဝမာဒိနာ နယေန ဧကေ ဝဏ္ဏယန္တိ။

န သုဿုသန္တီ တိ န သုဏန္တိ။ **န သောတံ ဩဒဟန္တီ** တိ သဝနတ္ထံ ကဏ္ဏသောတံ န ဌပေန္တိ။ **န အညာ စိတ္တံ ဥပဋ္ဌပေန္တီ**တိ ဇာနနတ္ထံ စိတ္တံ န ပတိဋ္ဌပေန္တိ။ **အနဿဝ** တိ ဩဝါဒံ အသုဏမာနာ။ **အဝစနကရာ**တိ သုဏမာနာပိ ဝစနံ န ကရောန္တီတိ အဝစနကရာ။ **ပဋိလောမဝုတ္တိနော** တိ ပဋ္စာဏီ ဟုတွာ ပဝတ္တနကာ ။ **အညေနေဝ မုခံ ကရောန္တီ**တိ ကရောန္တာပိ မုခံ န ဒေန္တီတိ အတ္ထော။

ဝိသမေတိ ကာယသုစရိတာဒိသမ္မတဿ သမဿ ပဋိပက္ခတ္တာ ဝိသမံ, တသ္မိံ ဝိသမေ။ **နိဝိဋ္ဌာ** တိ ပဝိဋ္ဌာ ဒုန္နိဟာရာ။ **ကာယကမ္မေ** တိ ကာယတော ပဝတ္တေ, ကာယေန ဝါ ပဝတ္တေ ကာယကမ္မေ။ **ဝစီကမ္မာ** ဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

တတ္ထ ကာယကမ္မဝစီကမ္မမနောကမ္မာနိ ဒုစ္စရိတဝသေန ဝိဘတ္တာနိ, ဟဏာတိပာတာဒယော ဒသအကုသလကမ္မပထဝသေန ဝိဘတ္တာတိ ဉာတဗ္ဗံ။ အယံ တာဝေတ္ထ သာဓာရဏပဒဝဏ္ဏနာ, အသာဓာရဏေသု ပန ဟဏဿ အတိပါတော **ဟဏာတိပါတော,** ဟဏဝဓော ဟဏဃာတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဟဏောတိ စေတ္ထ ဝောဟာရတော သတ္တော, ပရမတ္ထတော ဇီဝိတိန္ဒြိယံ။ တသ္မိံ ပန ဟဏေ ဟဏသညိနော ဇီဝိတိန္ဒြိယုပစ္ဆေဒကဥပက္ကမသမုဋ္ဌာပိကာ ကာယဝစီဒွါရာနံ အညတရဒွါရပဝတ္တာ ဝဓကစေတနာ ဟဏာတိပါတော။ သော ဂုဏဝိရဟိတေသု တိရစ္ဆာနဂတာဒီသု ဟဏေသု ခုဒ္ဒကေ ဟဏေ အပ္ပသာဝဇ္ဇော, မဟာသရီရေ မဟာသာဝဇ္ဇော။ ကသ္မာ? ပယောဂမဟန္တတာယ, ပယောဂသမတ္တေပိ ဝတ္ထုမဟန္တတာယ။ ဂုဏဝန္တေသု မနုဿာဒီသု အပ္ပဂုဏေ ဟဏေ အပ္ပသာဝဇ္ဇော, မဟာဂုဏေ မဟာသာဝဇ္ဇော။ သရီရဂုဏာနံ ပန သမဘာဝေ သတိ ကိလေသာနံ ဥပက္ကမာနဉ္စ မုဒုတာယ အပ္ပသာဝဇ္ဇော, တိဗ္ဗတာယ မဟာသာဝဇ္ဇောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

တဿ ပဉ္စ သမ္ဘာရာ ဟောန္တိ – ဟဏော ဟဏသညိတာ ဝဓကစိတ္တံ ဥပက္ကမော တေန မရဏန္တိ။ ဆပ္ပယောဂါ – သာဟတ္ထိကော အာဏတ္တိကော နိဿဂ္ဂိယော ထာဝရော ဝိဇ္ဇာမယော ဣဒ္ဓိမယောတိ။ ဣမသ္မိံ ပနတ္ထေ ဝိတ္ထာရိယမာနေ အတိပပဉ္စော ဟောတိ, တသ္မာ နံ န ဝိတ္ထာရယိဿာမ။ အညဉ္စ ဧဝရူပံ , အတ္ထိကေဟိ ပန သမန္တပာသာဒိကံ ဝိနယဋ္ဌကထံ (ပါရာ. အဋ္ဌ. ၂.၁၇၂) ဩလောကေတွာ ဂဟေတဗ္ဗံ။

အဒိန္နဿ အာဒာနံ **အဒိန္နာဒာနံ,** ပရဿ ဟရဏံ ထေယျံ စောရိကာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တတ္ထ **အဒိန္န** န္တိ ပရပရိဂ္ဂဟိတံ, ယတ္ထ ပရော ယထာကာမကာရိတံ အာပဇ္ဇန္တော အဒဏ္ဍာရဟော အနုပဝဇ္ဇော စ ဟောတိ, တသ္မိံ ပန ပရပရိဂ္ဂဟိတေ ပရပရိဂ္ဂဟိတသညိနော တဒာဒါယကဥပက္ကမသမုဋ္ဌာပိကာ ထေယျစေတနာ အဒိန္နာဒာနံ။ တံ ဟီနေ ပရသန္တကေ ဝတ္ထုသ္မိံ အပ္ပသာဝဇ္ဇံ, ပဏီတေ မဟာသာဝဇ္ဇံ။ ကသ္မာ? ဝတ္ထုပဏီတတာယ, ဝတ္ထုသမတ္တေ သတိ ဂုဏာဓိကာနံ သန္တကေ ဝတ္ထုသ္မိံ မဟာသာဝဇ္ဇံ။ တံ တံ ဂုဏာဓိကံ ဥပာဒါယ တတော တတော ဟီနဂုဏဿ သန္တကေ ဝတ္ထုသ္မိံ အပ္ပသာဝဇ္ဇံ။

တဿ ပဉ္စ သမ္ဘာရာ ဟောန္တိ – ပရပရိဂ္ဂဟိတံ ပရပရိဂ္ဂဟိတသညိတာ ထေယျစိတ္တံ ဥပက္ကမော တေန ဟရဏန္တိ။ ဆပ္ပယောဂါ သာဟတ္ထိကာဒယောဝ။ တေ စ ခေါ ယထာနုရူပံ ထေယျာဝဟာရော ပသယှာဝဟာရော ပဋိစ္ဆ

ဆန္နာဝဟာရော ပရိကပ္ပာဝဟာရော ကုသာဝဟာရောတိ ဣမေသံ ပဉ္စန္နံ အဝဟာရာနံ ဝသေန ပဝတ္တန္တိ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ။ ဝိတ္ထာရော ပန သမန္တပာသာဒိကာယံ ဝုတ္တော။

ကာမေသုမိစ္ဆာစာရောတိ ဧတ္ထ ပန **ကာမေသူ**တိ မေထုနသမာစာရေသု။ **မိစ္ဆာစာရော**တိ ဧကန္တနိန္ဒိတော လာမကာစာရော။ လက္ခဏတော ပန အသဒ္ဓမ္မသေဝနာဓိပ္ပာယေန ကာယဒွါရပ္ပဝတ္တာ အဂမနီယဋ္ဌာနဝီတိက္ကမစေတနာ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရော။

တတ္ထ အဂမနီယဋ္ဌာနံ နာမ ပုရိသာနံ တာဝ မာတုရက္ခိတာ ပိတုရက္ခိတာ မာတာပိတုရက္ခိတာ ဘာတုရက္ခိတာ ဘဂိနိရက္ခိတာ ဉာတိရက္ခိတာ ဂေါတ္တရက္ခိတာ ဓမ္မရက္ခိတာ သာရက္ခာ သပရိဒဏ္ဍာတိ မာတုရက္ခိတာဒယော ဒသ, ဓနက္ကီတာ ဆန္ဒဝါသိနီ ဘောဂဝါသိနီ ပဋဝါသိနီ ဩဒပတ္တကိနီ ဩဘတစုမ္ဗဋကာ ဒါသီ စ ဘရိယာ ကမ္မကာရီ စ ဘရိယာ ဓဇာဟဋာ မုဟုတ္တိကာတိ ဧတာ ဓနက္ကီတာဒယော ဒသာတိ ဝီသတိ ဣတ္ထိယော။ ဣတ္ထီသု ပန ဒွိန္နံ သာရက္ခသပရိဒဏ္ဍာနံ ဒသန္နဉ္စ ဓနက္ကီတာဒီနန္တိ ဒွါဒသန္နံ ဣတ္ထီနံ အညေ ပုရိသာ, ဣဒံ အဂမနီယဋ္ဌာနံ နာမ။

သော ပနေသ မိစ္ဆာစာရော သီလာဒိဂုဏရဟိတေ အဂမနီယဋ္ဌာနေ အပ္ပသာဝဇ္ဇော, သီလာဒိဂုဏသမ္ပန္နေ မဟာသာဝဇ္ဇော။ တဿ စတ္တာရော သမ္ဘာရာ – အဂမနီယဝတ္ထု တသ္မိံ သေဝနစိတ္တံ သေဝနပယောဂေါ မဂ္ဂေန မဂ္ဂပဋိပတ္တိအဓိဝါသနန္တိ။ ဧကော ပယောဂေါ သာဟတ္ထိကောဝ။

မုသာတိ ဝိသံဝါဒနပုရေက္ခာရဿ အတ္ထဘဉ္ဇနကော ဝစီပယောဂေါ ကာယပယောဂေါ ဝါ။ ဝိသံဝါဒနာဓိပ္ပာယေန ပနဿ ပရဝိသံဝါဒကကာယဝစီပယောဂသမုဋ္ဌာပိကာ စေတနာ **မုသာဝါဒေါ**။ အပရော နယော – **မုသာ**တိ အဘူတံ အတစ္ဆံ ဝတ္ထု။ **ဝါဒေါ**တိ တဿ ဘူတတော တစ္ဆတော ဝိညာပနံ။ လက္ခဏတော ပန အတထံ ဝတ္ထုံ တထတော ပရံ ဝိညာပေတုကာမဿ တထာဝိညတ္တိသမုဋ္ဌာပိကာ စေတနာ **မုသာဝါဒေါ**။ သော ယမတ္ထံ ဘဉ္ဇတိ, တဿ အပ္ပတာယ အပ္ပသာဝဇ္ဇော, မဟန္တတာယ မဟာသာဝဇ္ဇော။ အပိ စ ဂဟဋ္ဌာနံ အတ္တနော သန္တကံ အဒါတုကာမတာယ “နတ္ထီ”တိအာဒိနယပ္ပဝတ္တော အပ္ပသာဝဇ္ဇော, သက္ခိနာ ဟုတွာ အတ္ထဘဉ္ဇနတ္ထံ ဝုတ္တော မဟာသာဝဇ္ဇော။ ပဗ္ဗဇိတာနံ အပ္ပကမ္ပိ တေလံ ဝါ သပ္ပိံ ဝါ လဘိတွာ ဟသာဓိပ္ပာယေန “အဇ္ဇ ဂါမေ တေလံ နဒီ မညေ သန္ဒတီ”တိ ပူရဏကထာနယေန ပဝတ္တော အပ္ပသာဝဇ္ဇော, အဒိဋ္ဌံယေဝ ပန ဒိဋ္ဌန္တိအာဒိနာ နယေန ဝဒန္တာနံ မဟာသာဝဇ္ဇော။

တဿ စတ္တာရော သမ္ဘာရာ ဟောန္တိ – အတထံ ဝတ္ထု ဝိသံဝါဒနစိတ္တံ တဇ္ဇော ဝါယာမော ပရဿ တဒတ္ထဝိဇာနနန္တိ။ ဧကော ပယောဂေါ သာဟတ္ထိကောဝ။ သော စ ကာယေန ဝါ ကာယပဋိဗဒ္ဓေန ဝါ ဝါစာယ ဝါ ပရဝိသံဝါဒကကိရိယာကရဏေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တာယ စေ ကိရိယာယ ပရော တမတ္ထံ ဇာနာတိ, အယံ ကိရိယသမုဋ္ဌာပိကာ စေတနာက္ခဏေယေဝ မုသာဝါဒကမ္မုနာ ဗဇ္ဈတိ။

ပိသုဏဝါစာတိအာဒီသု ယာယ ဝါစာယ ယဿ တံ ဝါစံ ဘာသတိ, တဿ ဟဒယေ အတ္တနော ပိယဘာဝံ ပရဿ စ သုညဘာဝံ ကရောတိ, သာ **ပိသုဏဝါစာ**။ ယာယ ပန အတ္တာနမ္ပိ ပရမ္ပိ ဖရုသံ ကရောတိ, ယာ ဝါစာ သယမ္ပိ ဖရုသာ နေဝ ကဏ္ဏသုခါ န ဟဒယင်္ဂမာ, အယံ **ဖရုသဝါစာ**။ ယေန သမ္ဖံ ပလပတိ နိရတ္ထကံ, သော **သမ္ဖပ္ပလာပေါ**။ တေသံ မူလဘူတာပိ စေတနာ ပိသုဏဝါစာဒိနာမမေဝ လဘတိ, သာ ဧဝ ဣဓ အဓိပ္ပေတာတိ။

တတ္ထ သံကိလိဋ္ဌစိတ္တဿ ပရေသံ ဝါ ဘေဒါယ အတ္တနော ပိယကမျတာယ ဝါ ကာယဝစီပယောဂသမုဋ္ဌာပိကာ စေတနာ **ပိသုဏဝါစာ**။ သာ ယဿ ဘေဒံ ကရောတိ, တဿ အပ္ပဂုဏတာယ အပ္ပသာဝဇ္ဇာ, မဟာဂုဏတာယ မဟာသာဝဇ္ဇာ။

တဿာ စတ္တာရော သမ္ဘာရာ ဟောန္တိ – ဘိန္ဒိတဗ္ဗော ပရော “ဣတိ ဣမေ နာနာ ဘဝိဿန္တိ ဝိနာ ဘဝိဿန္တီ”တိ ဘေဒပုရေက္ခာရတာ ဝါ, “ဣတိ အဟံ ပိယော ဘဝိဿာမိ ဝိဿာသိကော”တိ ပိယကမျတာ ဝါ, တဇ္ဇော ဝါယာမော, တဿ တဒတ္ထဝိဇာနနန္တိ။

ပရဿ မမ္မစ္ဆေဒကကာယဝစီပယောဂသမုဋ္ဌာပိကာ ဧကန္တဖရုသစေတနာ **ဖရုသတာ**။ မမ္မစ္ဆေဒကောပိ ပ ယောဂေ စိတ္တသဏှတာယ ဖရုသတာ န ဟောတိ။ မာတာပိတရော ဟိ ကဒါစိ ပုတ္တကေ ဧဝမ္ပိ ဝဒန္တိ "စောရာ တေ ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကံ ကရောန္တူ"တိ, ဥပ္ပလပတ္တမ္ပိ စ နေသံ ဥပရိ ပတန္တံ န ဣစ္ဆန္တိ။ အာစရိယုပဇ္ဈာယာ စ က ဒါစိ နိဿိတကေ ဧဝံ ဝဒန္တိ "ကိံ ဣမေ အဟိရိကာ အနောတ္တပ္ပိနော စရန္တိ, နိဒ္ဓမထ နေ"တိ။ အထ စ နေသံ အာဂ မာဓိဂမသမ္ပတ္တိံ ဣစ္ဆန္တိ။ ယထာ စ စိတ္တသဏှတာယ ဖရုသတာ န ဟောတိ, ဧဝံ ဝစနသဏှတာယ အဖရုသ တာပိ န ဟောတိ။ န ဟိ မာရာပေတုကာမဿ "ဣမံ သုခံ သယာပေထာ"တိ ဝစနံ အဖရုသတာ ဟောတိ, စိတ္တဖရုသ တာယ ပနေသာ ဖရုသတာဝ, သာ ယံ သန္ဓာယ ပဝတ္တိတာ။ တဿ အပ္ပဂုဏတာယ အပ္ပသာဝဇ္ဇာ, မဟာဂုဏတာယ မဟာသာဝဇ္ဇာ။ တဿာ တယော သမ္ဘာရာ – အက္ကောသိတဗ္ဗော ပရော ကုပိတစိတ္တံ အက္ကောသနန္တိ။

အနတ္ထဝိညာပိကာ ကာယဝစီပယောဂသမုဋ္ဌာပိကာ အကုသလစေတနာ **သမ္ဖပ္ပလာပေါ** ။ သော အာသေဝနမန္ဒ တာယ အပ္ပသာဝဇ္ဇော, အာသေဝနမဟန္တတာယ မဟာသာဝဇ္ဇော။ တဿ ဒွေဝ သမ္ဘာရာ ဟောန္တိ – ဘာရတယုဒ္ဓ သီတာဟရဏာဒိနိရတ္ထကကထာပုရေက္ခာရတာ တထာရူပိကထာကထနဉ္စာတိ။

အဘိဇ္ဈာယတီတိ **အဘိဇ္ဈာ,** ပရဘဏ္ဍာဘိမုခီ ဟုတွာ တန္နိန္နတာယ ပဝတ္တတီတိ အတ္ထော။ သာ "အဟော ဝတ ဣဒံ မမာဿာ"တိ ဧဝံ ပရဘဏ္ဍာဘိဇ္ဈာယနလက္ခဏာ။ အဒိန္နာဒါနံ ဝိယ အပ္ပသာဝဇ္ဇာ မဟာသာဝဇ္ဇာ စ။ တဿ သာ ဒွေဝ သမ္ဘာရာ ဟောန္တိ – ပရဘဏ္ဍံ အတ္တနော ပရိဏာမနဉ္စာတိ။ ပရဘဏ္ဍဝတ္ထုကေ ဟိ လောဘေ ဥပ္ပန္နေပိ န တာဝ ကမ္မပထဘေဒော ဟောတိ, ယာဝ "အဟော ဝတိဒံ မမာဿာ"တိ အတ္တနော န ပရိဏာမေတိ။

ဟိတသုခံ ဗျာပါဒယတီတိ **ဗျာပါဒေါ,** သော ပရဝိနာသာယ မနောပဒေါသလက္ခဏော။ ဖရုသတာ ဝိယ အပ္ပ သာဝဇ္ဇော မဟာသာဝဇ္ဇော စ။ တဿ ဒွေဝ သမ္ဘာရာ ဟောန္တိ – ပရသတ္တော စ တဿ စ ဝိနာသစိန္တာတိ။ ပရ သတ္တဝတ္ထုကေ ဟိ ကောဓေ ဥပ္ပန္နေပိ န တာဝ ကမ္မပထဘေဒော ဟောတိ, ယာဝ "အဟော ဝတာယံ ဥစ္ဆိဇ္ဇေယျ ဝိန ဿေယျာ"တိ တဿ ဝိနာသံ န စိန္တေသိ။

ယထာဘုစ္စဂဟဏာဘာဝေန မိစ္ဆာ ပဿတီတိ **မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ**။ သာ "နတ္ထိ ဒိန္န"န္တိအာဒိနာ နယေန ဝိပရီတဒဿန လက္ခဏာ။ သမ္ဖပ္ပလာပေါ ဝိယ အပ္ပသာဝဇ္ဇာ မဟာသာဝဇ္ဇာ စ။

သညီ, အသညီ, နေဝသညီနာသညီ ဘဝိဿာမာ တိ ရူပာဒိဝသေန ကင္ခန္တိ။ **ဘဝိဿာမ နု ခေါ မယ** န္တိအာဒိနာ အတ္တာနံ ကင္ခန္တိ။ တတ္ထ **ဘဝိဿာမ နု ခေါ။ န နု ခေါ ဘဝိဿာမာ** တိ တဿ သဿတာကာရဉ္စ ဥစ္ဆေဒာ ကာရဉ္စ နိဿာယ အနာဂတေ အတ္တာနံ ဝိဇ္ဇမာနတဉ္စ အဝိဇ္ဇမာနတဉ္စ ကင္ခန္တိ။ **ကိံ နု ခေါ ဘဝိဿာမာ** တိ ဇာတိလိင်္ဂုပပတ္တိယော နိဿာယ "ခတ္တိယာ နု ခေါ ဘဝိဿာမ, ဗြာဟ္မဏဝေဿသုဒ္ဒဂဟဋ္ဌပဗ္ဗဇိတဒေဝမနု ဿာနံ အညတရာ"တိ ကင္ခန္တိ။ **ကထံ နု ခေါ ဘဝိဿာမာ** တိ သဏ္ဌာနာကာရံ နိဿာယ "ဒီဃာ နု ခေါ ဘဝိဿာ မ, ရဿဩဒာတကဏှပမာဏိကအပ္ပမာဏိကာဒီနံ အညတရာ"တိ ကင္ခန္တိ။ ကေစိ ပန "ဣဿရနိမ္မာနာဒီနိ နိဿ ာယ 'ကေန နု ခေါ ကာရဏေန ဘဝိဿာမာ'တိ ဟေတုတော ကင္ခန္တီ"တိ ဝဒန္တိ။ **ကိံ ဟုတွာ ကိံ ဘဝိဿာမ နု ခေါ မယ**န္တိ ဇာတိအာဒီနိ နိဿာယ "ခတ္တိယာ ဟုတွာ နု ခေါ ဗြာဟ္မဏာ ဘဝိဿာမ။ပေ။ ဒေဝါ ဟုတွာ မနုဿ ာ"တိ အတ္တနော ပရမ္ပရံ ကင္ခန္တိ။ သဗ္ဗတ္ထေဝ ပန **အဒ္ဓါန** န္တိ ကာလာဓိဝစနမေတံ။

၁၀. ယသ္မာ ဓတေဒေဝ **တသ္မာ ဟိ သိက္ခေထ။ပေ။ အာဟု ဓီရာ** တိ။ တတ္ထ **သိက္ခေထာ** တိ တိဿော သိက္ခာ အာဝဇ္ဇေယျ။ **ဣဓဓေဝ**တိ ဣမသ္မိံယေဝ သာသနေ။ တတ္ထ သိက္ခိတဗ္ဗာတိ **သိက္ခာ။ တိဿော** တိ ဂဏနပရိစ္ဆေ ဒော။ **အဓိသီလသိက္ခာ**တိ အဓိကံ ဥတ္တမံ သီလန္တိ အဓိသီလံ, အဓိသီလဉ္စ တံ သိက္ခိတဗ္ဗတ္တေန သိက္ခာ စာတိ အဓိ သီလသိက္ခာ။ ဧသ နယော အဓိစိတ္တအဓိပညာသိက္ခာသု။

ကတမံ ပနေတ္ထ သီလံ, ကတမံ အဓိသီလံ, ကတမံ စိတ္တံ, ကတမံ အဓိစိတ္တံ, ကတမာ ပညာ, ကတမာ အဓိပညာ တိ? ဝုစ္စတေ – ပဉ္စင်္ဂဒသင်္ဂသီလံ တာဝ သီလမေဝ ။ တဉှိ ဗုဒ္ဓေ ဥပ္ပန္နေပိ အနုပ္ပန္နေပိ လောကေ ပဝတ္တတိ ။ ဥပ္ ပန္နေ ဗုဒ္ဓေ တသ္မိံ သီလေ ဗုဒ္ဓါပိ သာဝကာပိ မဟာဇနံ သမာဒပေန္တိ, အနုပ္ပန္နေ ဗုဒ္ဓေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ စ ကမ္မဝါဒိနော စ ဓမ္မိကာ သမဏဗြာဟ္မဏာ စ စက္ကဝတ္တီ စ မဟာရာဇာနော မဟာဗောဓိသတ္တာ စ သမာဒပေန္တိ, သာမမ္ပိ ပဏ္ဍိ

တာ သမဏဗြာဟ္မဏာ သမာဒိယန္တိ။ တေ တံ ကုသလံ ဓမ္မံ ပရိပူရေတွာ ဒေဝေသု စ မနုဿေသု စ သမ္ပတ္တိံ အနုဘောန္တိ။

ပါတိမောက္ခသံဝရသီလံ ပန "အဓိသီလ"န္တိ ဝုစ္စတိ။ တဉှိ သူရိယော ဝိယ ပဇ္ဇောတာနံ သိနေရု ဝိယ ပဗ္ဗတာနံ သဗ္ဗလောကိယသီလာနံ အဓိကဉ္စေဝ ဥတ္တမဉ္စ, ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေယေဝ စ ပဝတ္တတိ, န ဝိနာ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒာ။ န ဟိ တံ ပညတ္တိံ ဥဒ္ဓရိတွာ အညော သတ္တော ဌပေတုံ သက္ကောတိ။ ဗုဒ္ဓာယေဝ ပန သဗ္ဗသော ကာယဝစီဒွါရအဇ္ဈာစာရသောတံ ဆိန္ဒိတွာ တဿ တဿ ဝီတိက္ကမဿ အနုစ္ဆဝိကံ တံ သီလသံဝရံ ပညပေန္တိ။ ပါတိမောက္ခသံဝရတောပိ စ မဂ္ဂဖလသမ္ပယုတ္တမေဝ သီလံ အဓိသီလံ။

ကာမာဝစရာနိ ပန အဋ္ဌ ကုသလစိတ္တာနိ လောကိယအဋ္ဌသမာပတ္တိစိတ္တာနိ စ ဧကဇ္ဈံ ကတွာ စိတ္တမေဝါတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒာနုပ္ပာဒေ စဿ ပဝတ္တိ, သမာဒပနံ သမာဒာနဉ္စ သီလေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဝိပဿနာပါဒကံ အဋ္ဌသမာပတ္တိစိတ္တံ ပန "အဓိစိတ္တ"န္တိ ဝုစ္စတိ။ တဉှိ အဓိသီလံ ဝိယ သီလာနံ, သဗ္ဗလောကိယစိတ္တာနံ အဓိကဉ္စေဝ ဥတ္တမဉ္စ, ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေယေဝ စ ဟောတိ, န ဝိနာ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒာ။ တတောပိ စ မဂ္ဂဖလစိတ္တမေဝ အဓိစိတ္တံ။

"အတ္ထိ ဒိန္နံ အတ္ထိ ယိဋ္ဌ"န္တိအာဒိနယပ္ပဝတ္တံ (မ. နိ. ၂.၉၄) ပန ကမ္မဿကတာဉာဏံ ပညာ။ သာ ဟိ ဗုဒ္ဓေ ဥပ္ပန္နေပိ အနုပ္ပန္နေပိ လောကေ ပဝတ္တတိ။ ဥပ္ပန္နေ ဗုဒ္ဓေ တဿာ ပညာယ ဗုဒ္ဓာပိ သာဝကာပိ မဟာဇနံ သမာဒပေန္တိ, အနုပ္ပန္နေ ဗုဒ္ဓေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓာ စ ကမ္မဝါဒိနော စ ဓမ္မိကာ သမဏဗြာဟ္မဏာ စ စက္ကဝတ္တီ စ မဟာရာဇာနော မဟာဗောဓိသတ္တာ စ သမာဒပေန္တိ, သာမမ္ပိ ပဏ္ဍိတာ သတ္တာ သမာဒိယန္တိ။ တထာ ဟိ အင်္ကုရော ဒသဝဿသဟဿာနိ မဟာဒာနံ အဒါသိ။ ဝေလာမော ဝေဿန္တရော အညေ စ ဗဟူ ပဏ္ဍိတမနုဿာ မဟာဒာနာနိ အဒံသု။ တေ တံ ကုသလံ ဓမ္မံ ပရိပူရေတွာ ဒေဝေသု စ မနုဿေသု စ သမ္ပတ္တိံ အနုဘဝိံသု။

တိလက္ခဏာကာရပရိစ္ဆေဒကံ ပန ဝိပဿနာဉာဏံ "အဓိပညာ"တိ ဝုစ္စတိ။ သာ ဟိ အဓိသီလအဓိစိတ္တာနိ ဝိယ သီလစိတ္တာနံ, သဗ္ဗလောကိယပညာနံ အဓိကာ စေဝ ဥတ္တမာ စ, န စ ဝိနာ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒာ လောကေ ပဝတ္တတိ။ တတောပိ စ မဂ္ဂဖလပညာဝ အဓိပညာ။

ဣဒါနိ ဧကေကံ ဒဿေန္တော **"ကတမာ အဓိသီလသိက္ခာ – ဣဓ ဘိက္ခု သီလဝါ ဟောတိ, ပါတိမောက္ခသံဝရသံဝုတော ဝိဟရတီ"**တိအာဒိမာဟ။ **ဣဓာ**တိ ဝစနံ ပုဗ္ဗဘာဂကရဏီယသမ္ပဒာယ သမ္ပန္နဿ သဗ္ဗပ္ပကာရသီလပရိပူရကဿ ပုဂ္ဂလဿ သန္နိဿယဘူတသာသနပရိဒီပနံ, အညသာသနဿ စ တထာဘာဝပဋိသေဓနံ။ ဝုတ္တဉှေတံ – "ဣဓေဝ, ဘိက္ခဝေ, သမဏော။ပေ.။ သုညာ ပရပ္ပဝါဒါ သမဏေဟိ အညေဟီ"တိ (မ. နိ. ၁.၁၃၉-၁၄၀)။ **ဘိက္ခူ**တိ တဿ သီလဿ ပရိပူရကဿ ပုဂ္ဂလဿ ပရိဒီပနံ။ **ပါတိမောက္ခသံဝရသံဝုတော**တိ ဣဒမဿ ပါတိမောက္ခသံဝရေ ပတိဋ္ဌိတဘာဝပရိဒီပနံ။ **ဝိဟရတီ**တိ ဣဒမဿ တဒနုရူပဝိဟာရသမင်္ဂိဘာဝပရိဒီပနံ။ **အာစာရဂောစရသမ္ပန္နော**တိ ဣဒမဿ ပါတိမောက္ခသံဝရဿ ဥပကာရကဓမ္မပရိဒီပနံ။ **အဏုမတ္တေသု ဝဇ္ဇေသု ဘယဒဿာဝီ**တိ ဣဒမဿ ပါတိမောက္ခတော အစဝနဓမ္မတာပရိဒီပနံ။ **သမာဒါယာ**တိ ဣဒမဿ သိက္ခာပဒါနံ အနဝသေသတော အာဒါနပရိဒီပနံ။ **သိက္ခတီ**တိ ဣဒမဿ သိက္ခာယ သမင်္ဂိဘာဝပရိဒီပနံ။ **သိက္ခာပဒေသူ**တိ ဣဒမဿ သိက္ခိတဗ္ဗဓမ္မပရိဒီပနံ။

တတ္ထ **ဘိက္ခူ**တိ သံသာရေ ဘယံ ဣက္ခတီတိ ဘိက္ခု။ သီလမဿ အတ္ထီတိ သီလဝါတိ ဧတ္ထ **သီလ**န္တိ သီလနဋ္ဌေန သီလံ။ ကိမိဒံ သီလနံ နာမ? သမာဓာနံ ဝါ, ကာယကမ္မာဒီနံ သုသီလျဝသေန အဝိပ္ပကိဏ္ဏတာတိ အတ္ထော။ ဥပဓာရဏံ ဝါ, ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ပတိဋ္ဌာဝသေန အာဓာရဘာဝေါတိ အတ္ထော။ ဧတဒေဝ ဟိ ဧတ္ထ အတ္ထဒွယံ သဒ္ဒလက္ခဏဝိဒူ အနုဇာနန္တိ။ အညေ ပန "အဓိသေဝနဋ္ဌေန အာစာရဋ္ဌေန သီလနဋ္ဌေန သိရဋ္ဌေန သီတလဋ္ဌေန သိဝဋ္ဌေန **သီလ**"န္တိ ဝဏ္ဏယန္တိ။

သီလနံ လက္ခဏံ တဿ၊ ဘိန္နဿာပိ အနေကဓာ။
သနိဒဿနတ္တံ ရူပဿ၊ ယထာ ဘိန္နဿနေကဓာ။

ယထာ ဟိ နီလပီတာဒိဘေဒေန နေကဓာ ဘိန္နဿာပိ ရူပါယတနဿ သနိဒဿနတ္တံ လက္ခဏံ နီလာဒိဘေဒေန ဘိန္နဿာပိ သနိဒဿနဘာဝါနတိက္ကမနတော။ တထာ သီလဿ စေတနာဒိဘေဒေန အနေကဓာ ဘိန္နဿာပိ ယဒေတံ ကာယကမ္မာဒီနံ သမာဓာနဝသေန, ကုသလာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ပတိဋ္ဌာနဝသေန ဝုတ္တံ သီလနံ, တဒေဝ လက္ခဏံ စေတနာဒိဘေဒေန ဘိန္နဿာပိ သမာဓာနပတိဋ္ဌာနဘာဝါနတိက္ကမနတော။ ဧဝံ လက္ခဏဿ ပနဿ –

> ဒုဿီလျဝိဒ္ဓံသနတာ၊ အနဝဇ္ဇဂုဏော တထာ။
> ကိစ္စသမ္ပတ္တိအတ္ထေန၊ ရသော နာမ ပဝုစ္စတိ။

တသ္မာ ဣဒံ သီလံ နာမ ကိစ္စဋ္ဌေန ရသေန ဒုဿီလျဝိဒ္ဓံသနရသံ, သမ္ပတ္တိအတ္ထေန ရသေန အနဝဇ္ဇရသန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

> သောစေယျပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ တယိဒံ တဿ ဝိညုဘိ။
> ဩတ္တပ္ပဉ္စ ဟိရီ စေဝ၊ ပဒဋ္ဌာနန္တိ ဝဏ္ဏိတံ။

တယိဒံ သီလံ "ကာယသောစေယျံ ဝစီသောစေယျံ မနောသောစေယျ"န္တိ ဧဝံ ဝုတ္တသောစေယျပစ္စုပဋ္ဌာနံ, သောစေယျဘာဝေန ပစ္စုပဋ္ဌာတိ ဂဟဏဘာဝံ ဂစ္ဆတိ။ ဟိရောတ္တပ္ပဉ္စ ပန တဿ ဝိညူဟိ ပဒဋ္ဌာနန္တိ ဝဏ္ဏိတံ, အာသန္နကာရဏန္တိ အတ္ထော။ ဟိရောတ္တပ္ပေ ဟိ သတိ သီလံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စေဝ တိဋ္ဌတိ စ, အသတိ နေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စေဝ န တိဋ္ဌတိ စာတိ ဧဝံဝိဓေန သီလေန သီလဝါ ဟောတိ။ ဧတံ သီလံ နာမ ပါဏာတိပါတာဒီဟိ ဝါ ဝိရမန္တဿ, ဝတ္တပဋိပတ္တိံ ဝါ ပူရေန္တဿ စေတနာဒယော ဓမ္မာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝုတ္တဉှေတံ ပဋိသမ္ဘိဒါယံ "ကိံ သီလန္တိ? စေတနာ သီလံ, စေတသိကံ သီလံ, သံဝရော သီလံ, အဝီတိက္ကမော သီလ"န္တိ (ပဋိ. မ. ၁.၃၉)။

တတ္ထ **စေတနာ သီလံ** နာမ ပါဏာတိပါတာဒီဟိ ဝါ ဝိရမန္တဿ ဝတ္တပဋိပတ္တိံ ဝါ ပူရေန္တဿ စေတနာ။ **စေတသိကံ သီလံ** နာမ ပါဏာတိပါတာဒီဟိ ဝိရမန္တဿ ဝိရတိ။ အပိ စ စေတနာ သီလံ နာမ ပါဏာတိပါတာဒီနိ ပဇဟန္တဿ သတ္တကမ္မပထစေတနာ။ စေတသိကံ သီလံ နာမ "အဘိဇ္ဈံ ပဟာယ ဝိဂတာဘိဇ္ဈေန စေတသာ ဝိဟရတီ"တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၂၁၇) နယေန သံယုတ္တမဟာဝဂ္ဂေ ဝုတ္တာ အနဘိဇ္ဈာဗျာပါဒသမ္မာဒိဋ္ဌိဓမ္မာ။ **သံဝရော သီလ**န္တိ ဧတ္ထ ပဉ္စဝိဓေန သံဝရော ဝေဒိတဗ္ဗော – ပါတိမောက္ခသံဝရော သတိသံဝရော ဉာဏသံဝရော ခန္တိသံဝရော ဝီရိယသံဝရော။ တဿ နာနာကရဏံ ဥပရိ အာဝိ ဘဝိဿတိ။ **အဝီတိက္ကမော သီလ**န္တိ သမာဒိန္နသီလဿ ကာယိကဝါစသိကော အဝီတိက္ကမော။ ဧတ္ထ စ သံဝရသီလံ, အဝီတိက္ကမသီလန္တိ ဣဒမေဝ နိပ္ပရိယာယတော သီလံ။ စေတနာသီလံ, စေတသိကံ သီလန္တိ ပရိယာယတော သီလန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ပါတိမောက္ခန္တိ သိက္ခာပဒသီလံ။ တဉှိ ယော နံ ပါတိ ရက္ခတိ, တံ မောက္ခေတိ မောစေတိ အာပါယိကာဒီဟိ ဒုက္ခေဟိ, တသ္မာ "ပါတိမောက္ခ"န္တိ ဝုတ္တံ။ **ပါတိမောက္ခသံဝရသံဝုတော**တိ ပါတိမောက္ခသံဝရသီလေန သမန္နာဂတော။ **အာစာရဂေါစရသမ္ပန္နော**တိ အာစာရေန စေဝ ဂေါစရေန စ သမ္ပန္နော။ **အဏုမတ္တေသူ**တိ အပ္ပမတ္တကေသု။ **ဝဇ္ဇေသူ**တိ အကုသလဓမ္မေသု။ **ဘယဒဿာဝီ**တိ ဘယဒဿီ။ **သမာဒါယာ**တိ သမ္မာ အာဒိယိတွာ။ **သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသူ**တိ တံ တံ သိက္ခာပဒံ သမာဒိယိတွာ သိက္ခတိ။ အပိ စ သမာဒါယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသူတိ ယံကိဉ္စိ သိက္ခာပဒေသု သိက္ခာကောဋ္ဌာသေသု သိက္ခိတဗ္ဗံ ကာယိကံ ဝါ စေတသိကံ ဝါ, တံ သဗ္ဗံ သမာဒါယ သိက္ခတိ။

ခုဒ္ဒကော သီလက္ခန္ဓောတိ သင်္ဃာဒိသေသာဒိသာဝသေသော သီလက္ခန္ဓော။ **မဟန္တော**တိ ပါရာဇိကာဒိနိရဝသေသော။ ယသ္မာ ပန ပါတိမောက္ခသီလေန ဘိက္ခု သာသနေ ပတိဋ္ဌာတိ နာမ , တသ္မာ တံ "ပတိဋ္ဌာ"တိ ဝုတ္တံ။ ပတိဋ္ဌဟတိ ဝါ ဧတ္ထ ဘိက္ခု, ကုသလာ ဓမ္မာ ဧဝ ဝါ ဧတ္ထ ပတိဋ္ဌဟန္တီတိ ပတိဋ္ဌာ။ အယမတ္ထော "သီလေ ပတိဋ္ဌာယ နရော သပညော"တိ (သံ. နိ. ၁.၂၃, ၁၉၂) စ, "ပတိဋ္ဌာနလက္ခဏံ, မဟာရာဇ, သီလံ သဗ္ဗေသံ ကုသလာနံ ဓမ္မာန"န္တိ (မိ. ပ. ၂.၁.၉) စ , "သီလေ ပတိဋ္ဌိတော ခော, မဟာရာဇ။ပေ။ သဗ္ဗေ ကုသလာ ဓမ္မာ န ပရိဟာယန္တီ"တိ (မိ. ပ. ၂.၁.၉) စ အာဒိသုတ္တဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော။

တဒေတံ ပုဗ္ဗပ္ပတ္တိအတ္ထေန **အာဒိ**။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ ''တသ္မာတိဟ တွံ ဥတ္တိယ အာဒိမေဝ ဝိသောဓေဟိ ကုသလေသု ဓမ္မေသု။ ကော စာဒိ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ, သီလဉ္စ သုဝိသုဒ္ဓံ ဒိဋ္ဌိ စ ဥဇုကာ''တိ (သံ. နိ. ၅.၃၈၂)။ ယထာ ဟိ နဂရဝဍ္ဎကီ နဂရံ မာပေတုကာမော ပဌမံ နဂရဋ္ဌာနံ သောဓေတိ, တတော အပရဘာဂေ ဝီထိစတုက္ကသိင်္ဃာဋကာဒိပရိစ္ဆေဒေန ဝိဘဇိတွာ နဂရံ မာပေတိ။ ဧဝမေဝ ယောဂါဝစရော အာဒိတော သီလံ ဝိသောဓေတိ, တတော အပရဘာဂေ သမာဓိဝိပဿနာမဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာနာနိ သစ္ဆိကရောတိ။ ယထာ တ ပန ရဇကော ပဌမံ တီဟိ ခါရေဟိ ဝတ္ထံ ဓောဝိတွာ ပ ရိသုဒ္ဓေ ဝတ္ထေ ယဒိစ္ဆကံ ရင်္ဂဇာတံ ဥပနေတိ, ယထာ တ ပန ဆေကော စိတ္တကာရော ရူပံ လိခိတုကာမော အာဒိတောဝ ဘိတ္တိပရိကမ္မံ ကရောတိ, တတော အပရဘာဂေ ရူပံ သမုဋ္ဌာပေတိ။ ဧဝမေဝ ယောဂါဝစရော အာဒိတောဝ သီလံ ဝိသောဓေတွာ အပရဘာဂေ သမထဝိပဿနာဒယော ဓမ္မေ သစ္ဆိကရောတိ။ တသ္မာ သီလံ ''အာဒိ''တိ ဝုတ္တံ။

တဒေတံ စရဏသင်္ခါတတာယ **စရဏံ**။ စရဏာတိ ဟိ ပါဒါ ဝုစ္စန္တိ။ ယထာ ဟိ ဆိန္နစရဏဿ ပုရိသဿ ဒိသံ ဂမနာဘိသင်္ခါရော န ဇာယတိ, ပရိပုဏ္ဏပါဒဿေဝ ဇာယတိ, ဧဝမေဝ ယဿ သီလံ ဘိန္နံ ဟောတိ ခဏ္ဍံ အပရိပုဏ္ဏံ, တဿ နိဗ္ဗာနဂမနာယ ဉာဏဂမနံ န သမ္ပဇ္ဇတိ။ ယဿ ပန တံ အဘိန္နံ ဟောတိ အခဏ္ဍံ ပရိပုဏ္ဏံ, တဿ နိဗ္ဗာနဂမနာယ ဉာဏဂမနံ သမ္ပဇ္ဇတိ။ တသ္မာ သီလံ ''စရဏ''န္တိ ဝုတ္တံ။

တဒေတံ သံယမနဝသေန **သံယမော**။ သံဝရဏဝသေန **သံဝရော**တိ ဥဘယေနာပိ သီလသံယမော စေဝ သီလသံဝရော စ ကထိတော။ ဝစနတ္ထော ပနေတ္ထ သံယမေတိ ဝီတိက္ကမဝိပ္ဖန္ဒနံ, ပုဂ္ဂလံ ဝါ သံယမေတိ ဝီတိက္ကမဝသေန တဿ ဝိပ္ဖန္ဒိတုံ န ဒေတီတိ သံယမော။ ဝီတိက္ကမဿ ပဝေသနဒွါရံ သံဝရတိ ပိဒဟတီတိ သံဝရော။

မောက္ခန္တိ ဥတ္တမံ မုခဘူတံ ဝါ။ ယထာ ဟိ သတ္တာနံ စတုဗ္ဗိဓော အာဟာရော မုခေန ပဝိသိတွာ အင်္ဂမင်္ဂါနိ ဖရတိ, ဧဝံ ယောဂိနောပိ စတုဘူမကကုသလံ သီလမုခေန ပဝိသိတွာ အတ္ထသိဒ္ဓိံ သမ္ပာဒေတိ။ တေန ''မောက္ခ''န္တိ။ ပမုခေ သာဓူတိ **ပါမောက္ခံ,** ပုဗ္ဗင်္ဂမံ သေဋ္ဌံ ပဓာနန္တိ အတ္ထော။ **ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ သမာပတ္တိယာ** တိ စတုဘူမက ကုသလာနံ ပဋိလာဘတ္ထာယ ပါမောက္ခံ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ သေဋ္ဌံ ပဓာနန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟီတိ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စ ဝိနာ ဟုတွာ အပက္ကမိတွာ။ ယော ပနာယမေတ္ထ ဧဝကာရော, သော နိယမတ္ထောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယသ္မာ စ နိယမတ္ထော, တသ္မာ တသ္မိံ ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရဏသမယေ အဝိဇ္ဇမာနာနမ္ပိ ကာမာနံ တဿ ပဌမဇ္ဈာနဿ ပဋိပက္ခဘာဝံ ကာမပရိစ္စာဂေနေဝ စဿ အဓိဂမံ ဒီပေတိ။ ကထံ? ''ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟီ''တိ ဧဝဉှိ နိယမေ ကရိယမာနေ ဣဒံ ပညာယတိ, နူနိမဿ ဈာနဿ ကာမာ ပဋိပက္ခဘူတာ, ယေသု သတိ ဣဒံ န ပဝတ္တတိ အန္ဓကာရေ သတိ ပဒီပေါဘာသော ဝိယ, တေသံ ပရိစ္စာဂေနေဝ စဿ အဓိဂမော ဟောတိ ဩရိမတီရပရိစ္စာဂေန ပာရိမတီရဿေဝ။ တသ္မာ နိယမံ ကရောတီတိ။

တတ္ထ သိယာ ''ကသ္မာ ပနေသ ပုဗ္ဗပဒေယေဝ ဝုတ္တော န ဥတ္တရပဒေ, ကိံ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ အဝိဝိစ္စာပိ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရေယျာ''တိ? န ခော ပနေတံ ဧဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တံနိဿရဏတော ဟိ ပုဗ္ဗပဒေ ဧဝ သေ ဝုတ္တော။ ကာမဓာတုသမတိက္ကမနတော ဟိ ကာမရာဂပဋိပက္ခတော စ ဣဒံ ဈာနံ ကာမာနမေဝ နိဿရဏံ။ ယထာဟ – ''ကာမာန မေတံ နိဿရဏံ ယဒိဒံ နေက္ခမ္မ''န္တိ (ဣတိဝု. ၇၂)။ ဥတ္တရပဒေပိ ပန ယထာ ''ဣဓေဝ, ဘိက္ခဝေ, သမဏော, ဣဓ ဒု တိယော သမဏော''တိ (မ. နိ. ၁.၁၃၉) ဧတ္ထ ဧဝကာရော အာနေတွာ ဝုစ္စတိ, ဧဝံ ဝတ္တဗ္ဗော။ န ဟိ သက္ကာ ဣတော အညေဟိပိ နီဝရဏသင်္ခါတေဟိ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ အဝိဝိစ္စ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရိတုံ။ တသ္မာ ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စေဝ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟီတိ ဧဝံ ပဒဒွယေပိ ဧသ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ပဒဒွယေပိ စ ကိဉ္စာပိ ဝိဝိစ္စာတိ ဣမိနာ သာဓာရဏဝစနေန တဒင်္ဂဝိဝေကာဒယော ကာယဝိဝေကာဒယော စ သဗ္ဗေပိ ဝိဝေကာ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တိ, တထာပိ ပုဗ္ဗဘာဂေ ကာယဝိဝေကစိတ္တဝိဝေကဝိက္ခမ္ဘနဝိဝေကာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ လောကုတ္တရမဂ္ဂက္ခဏေ ကာယဝိဝေကစိတ္တ ဝိဝေကသမုစ္ဆေဒဝိဝေကနိဿရဏဝိဝေကာ။

ကာမေဟီတိ ဣမိနာ ပန ပဒေန ယေ စ ဣဓ ''ကတမေ ဝတ္ထုကာမာ မနာပိကာ ရူပာ''တိအာဒိနာ နယေန ဝတ္ထုကာမာ ဝုတ္တာ, ယေ စ ဣဓေဝ ဝိဘင်္ဂေ ''ဆန္ဒော ကာမော ရာဂေါ ကာမော ဆန္ဒရာဂေါ ကာမော သင်္ကပ္ပော ကာမော ရာဂေါ ကာမော သင်္ကပ္ပရာဂေါ ကာမော''တိ ဧဝံ ကိလေသကာမာ ဝုတ္တာ, တေ သဗ္ဗေပိ သင်္ဂဟိတာ ဣစ္စေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ဧဝ

ဥပ္ပတိ သတိ ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟီတိ ဝတ္ထုကာမေဟိပိ ဝိဝိစ္စေတတိ အတ္ထော ယုဇ္ဇတိ။ တေန ကာယဝိဝေကော ဝုတ္တော ဟောတိ။

ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟီ တိ ကိလေသကာမေဟိ သဗ္ဗာကုသလေဟိ တ ဝိဝိစ္စာတိ အတ္ထော ယုဇ္ဇတိ။ တေန စိတ္တဝိဝေကော ဝုတ္တော ဟောတိ။ ပုရိမေန စေတ္ထ ဝတ္ထုကာမေဟိ ဝိဝေကဝစနတော ဧဝ ကာမသုခပရိစ္စာဂေါ, ဒုတိယေန ကိလေသကာမေဟိ ဝိဝေကဝစနတော နေက္ခမ္မသုခပရိဂ္ဂဟော ဝိဘာဝိတော ဟောတိ ။ ဧဝံ ဝတ္ထုကာမကိလေသကာမဝိဝေကဝစနတောယေဝ စ ဧတေသံ ပဌမေန သံကိလေသဝတ္ထုပ္ပဟာနံ, ဒုတိယေန သံကိလေသပ္ပဟာနံ။ ပဌမေန လောလဘာဝဿ ဟေတုပရိစ္စာဂေါ, ဒုတိယေန ဗာလဘာဝဿ။ ပဌမေန စ ပယောဂသုဒ္ဓိ, ဒုတိယေန အာသယပေါသနံ ဝိဘာဝိတံ ဟောတီတိ ဉာတဗ္ဗံ ။ သေ တာဝ နယော ''ကာမေဟီ''တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တကာမေသု ဝတ္ထုကာမပက္ခေ ။

ကိလေသကာမပက္ခေ ပန ဆန္ဒောတိ စ ရာဂေါတိ စ ဧဝမာဒီဟိ အနေကဘေဒေါ ကာမစ္ဆန္ဒောဝ ''ကာမော''တိ အဓိပ္ပေတော။ သော စ အကုသလပရိယာပန္နောပိ သမာနော ''တတ္ထ ကတမော ကာမစ္ဆန္ဒော, ကာမော''တိအာဒိနာ နယေန ဝိဘင်္ဂေ ဈာနပဋိပက္ခတော ဝိသုံ ဝုတ္တော။ ကိလေသကာမတ္တာ တ ပုရိမပဒေ ဝုတ္တော, အကုသလပရိယာပန္နတ္တာ ဒုတိယပဒေ။ အနေကဘေဒတော စဿ ကာမတောတိ အဝတွာ ကာမေဟီတိ ဝုတ္တံ။ အညေသမ္ပိ စ ဓမ္မာနံ အကုသလဘာဝေ ဝိဇ္ဇမာနေ ''တတ္ထ ကတမေ အကုသလာ ဓမ္မာ, ကာမစ္ဆန္ဒော''တိအာဒိနာ နယေန ဝိဘင်္ဂေ (ဝိဘ. ၅၆၄) ဥပရိဈာနင်္ဂါနံ ပစ္စနီကပဋိပက္ခဘာဝဒဿနတော နီဝရဏာနေဝ ဝုတ္တာနိ။ နီဝရဏာနိ ဟိ ဈာနင်္ဂပစ္စနီကာနိ တေသံ ဈာနင်္ဂါနေဝ ပဋိပက္ခာနိ, ဝိဒ္ဓံသကာနိ ဝိဃာတကာနီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တထာ ဟိ ''သမာဓိ ကာမစ္ဆန္ဒဿ ပဋိပက္ခော, ပီတိ ဗျာပါဒဿ, ဝိတက္ကော ထိနမိဒ္ဓဿ, သုခံ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စဿ, ဝိစာရော ဝိစိကိစ္ဆာယာ''တိ ပေဋကေ ဝုတ္တံ။

ဧဝမေတ္ထ ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟီတိ ဣမိနာ ကာမစ္ဆန္ဒဿ ဝိက္ခမ္ဘနဝိဝေကော ဝုတ္တော ဟောတိ, ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟီတိ ဣမိနာ ပဉ္စန္နမ္ပိ နီဝရဏာနံ။ အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏေန ပန ပဌမေန ကာမစ္ဆန္ဒဿ, ဒုတိယေန သေသနီဝရဏာနံ။ တထာ ပဌမေန တီသု အကုသလမူလေသု ပဉ္စကာမဂုဏဘေဒဝိသယဿ လောဘဿ, ဒုတိယေန အာဃာတဝတ္ထုဘေဒာဒိဝိသယာနံ ဒောသမောဟာနံ။ ဩဃာဒီသု ဝာ ဓမ္မေသု ပဌမေန ကာမောဃကာမယောဂကာမာသဝကာမုပါဒါနအဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထကာမရာဂသံယောဇနာနံ, ဒုတိယေန အဝသေသဩဃယောဂါသဝဥပါဒါနဂန္ထသံယောဇနာနံ။ ပဌမေန စ တဏှာယ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ, ဒုတိယေန အဝိဇ္ဇာယ တံသမ္ပယုတ္တကာနဉ္စ။ အပိ စ ပဌမေန လောဘသမ္ပယုတ္တအဋ္ဌစိတ္တုပ္ပါဒါနံ, ဒုတိယေန သေသာနံ စတုန္နံ အကုသလစိတ္တုပ္ပါဒါနံ ဝိက္ခမ္ဘနဝိဝေကော ဝုတ္တော ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဧတ္တာဝတာ စ ပဌမဿ ဈာနဿ ပဟာနင်္ဂံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ သမ္ပယောဂင်္ဂံ ဒဿေတုံ **''သဝိတက္ကံ သဝိစာရ''**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ အာရမ္မဏေ စိတ္တဿ အဘိနိရောပနလက္ခဏော ဝိတက္ကော, အာရမ္မဏာနုမဇ္ဇနလက္ခဏော ဝိစာရော။ သန္တေပိ စ နေသံ ကတ္ထစိ အဝိယောဂေ ဩဠာရိကဋ္ဌေန ပုဗ္ဗင်္ဂမဋ္ဌေန စ ဃဏ္ဋာဘိဃာတော ဝိယ စေတသော ပဌမာဘိနိပါတော ဝိတက္ကော, သုခုမဋ္ဌေန အနုမဇ္ဇနသဘာဝေန စ ဃဏ္ဋာနုရဝေါ ဝိယ အနုပဗန္ဓော ဝိစာရော။ ဝိပ္ဖာရဝါ စေတ္ထ ဝိတက္ကော ပဌမုပ္ပတ္တိကာလေ ပရိပ္ဖန္ဒနဘူတော စိတ္တဿ, အာကာသေ ဥပ္ပတိတုကာမဿ ပက္ခိနော ပက္ခဝိက္ခေပေါ ဝိယ, ပဒုမာဘိမုခပါတော ဝိယ စ ဂန္ဓာနုဗန္ဓစေတသော ဘမရဿ။ သန္တဝုတ္တိ ဝိစာရော နာတိပရိပ္ဖန္ဒနဘာဝေါ စိတ္တဿ, အာကာသေ ဥပ္ပတိတဿ ပက္ခိနော ပက္ခပ္ပသာရဏံ ဝိယ, ပရိဗ္ဘမနံ ဝိယ စ ပဒုမာဘိမုခပတိတဿ ဘမရဿ ပဒုမဿ ဥပရိဘာဂေ။

ဒုကနိပါတဋ္ဌကထာယံ ပန ''အာကာသေ ဂစ္ဆတော မဟာသကုဏဿ ဥဘောဟိ ပက္ခေဟိ ဝါတံ ဂဟေတွာ ပက္ခေ သန္နိသီဒါပေတွာ ဂမနံ ဝိယ အာရမ္မဏေ စေတသော အဘိနိရောပနဘာဝေန ပဝတ္တော ဝိတက္ကော, ဝါတဂ္ဂဟဏတ္ထံ ပက္ခေ ဖန္ဒာပယမာနဿ ဂမနံ ဝိယ အနုမဇ္ဇနဘာဝေန ပဝတ္တော ဝိစာရော''တိ ဝုတ္တံ။ တံ အနုပ္ပဗန္ဓေန ပဝတ္တိယံ ယုဇ္ဇတိ။ သော ပန နေသံ ဝိသေသော ပဌမဒုတိယဈာနေသု ပါကဋော ဟောတိ။ အပိ စ မလဂ္ဂဟိတံ ကံသဘာဇနံ ဧကေန ဟတ္ထေန ဒဠှံ ဂဟေတွာ ဣတရေန ဟတ္ထေန စုဏ္ဏတေလဝါလဏ္ဍုပကေန ပရိမဇ္ဇန္တဿ ဒဠှဂ္ဂဟဏဟတ္ထော ဝိယ ဝိတက္ကော။ ပရိမဇ္ဇနဟတ္ထော ဝိယ ဝိစာရော။ တထာ ကုမ္ဘကာရဿ ဒဏ္ဍပ္ပဟာရေန စ

က္ကံ ဘမယိတွာ ဘာဇနံ ကရောန္တဿ ဥပ္ပီဠနဟတ္ထော ဝိယ ဝိတက္ကော။ ဣတော စိတော စ သဉ္စရဏဟတ္
ထော ဝိယ ဝိစာရော။ တထာ မဏ္ဍလံ ကရောန္တဿ မဇ္ဈေ သန္နိရုမ္ဘိတွာ ဌိတကဏ္ဋကော ဝိယ အဘိနိရောပနော ဝိ
တက္ကော။ ဗဟိ ပရိဗ္ဘမနကဏ္ဋကော ဝိယ အနုမဇ္ဇမာနော ဝိစာရော။ ဣတိ ဣမိနာ စ ဝိတက္ကေန ဣမိနာ စ ဝိစာရေန
သဟ ဝတ္တတိ ရုက္ခော ဝိယ ပုပ္ဖေန စ ဖလေန စာတိ ဣဒံ ဈာနံ “သဝိတက္ကံ သဝိစာရ”န္တိ ဝုစ္စတိ။

ဝိဝေကဇန္တိ ဧတ္ထ ဝိဝိတ္တိ ဝိဝေကော, နီဝရဏဝိဂမောတိ အတ္ထော။ ဝိဝိတ္တောတိ ဝါ ဝိဝေကော, နီဝရဏဝိဝိတ္
တော ဈာနသမ္ပယုတ္တဓမ္မရာသီတိ အတ္ထော။ တသ္မာ ဝိဝေကာ, တသ္မိံ ဝါ ဝိဝေကေ ဇာတန္တိ ဝိဝေကဇံ။ **ပီတိသုခ**န္
တိ ဧတ္ထ ပီဏယတီတိ ပီတိ, သာ သမ္ပိယာယနလက္ခဏာ။ သာ ပနေသာ ခုဒ္ဒိကာပီတိ , ခဏိကာပီတိ, ဩက္ကန္တိကာ
ပီတိ, ဥဗ္ဗေဂါပီတိ, ဖရဏာပီတီတိ ပဉ္စဝိဓာ ဟောတိ။

တတ္ထ ခုဒ္ဒိကာပီတိ သရီရေ လောမဟံသမတ္တမေဝ ကာတုံ သက္ကောတိ။ ခဏိကာပီတိ ခဏေ ခဏေ ဝိဇ္ဇုပ္ပာဒသဒိ
သာ ဟောတိ။ ဩက္ကန္တိကာပီတိ သမုဒ္ဒတီရံ ဝီစိ ဝိယ, ကာယံ ဩက္ကမိတွာ ဩက္ကမိတွာ ဘိဇ္ဇတိ။ ဥဗ္ဗေဂါပီတိ
ဗလဝတီ ဟောတိ, ကာယံ ဥဒ္ဓဂ္ဂံ ကတွာ အာကာသေ လင်္ဃာပနပ္ပမာဏပ္ပတ္တာ။

ဖရဏာပီတိ အတိဗလဝတီ ဟောတိ။ တာယ ဟိ ဥပ္ပန္နာယ သကလသရီရံ ဓမိတွာ ပူရိတဝတ္ထိ ဝိယ မဟတာ ဥဒ
ကောဃေန ပက္ခန္ဒပဗ္ဗတကုစ္ဆိ ဝိယ စ အနုပရိပ္ဖုဋံ ဟောတိ။ သာ ပနေသာ ပဉ္စဝိဓာ ပီတိ ဂဗ္ဘံ ဂဏှန္တီ ပရိပါကံ ဂစ္
ဆန္တီ ဒုဝိဓံ ပဿဒ္ဓိံ ပရိပူရေတိ ကာယပဿဒ္ဓိဉ္စ စိတ္တပဿဒ္ဓိဉ္စ, ပဿဒ္ဓိ ဂဗ္ဘံ ဂဏှန္တီ ပရိပါကံ ဂစ္ဆ
န္တီ ဒုဝိဓမ္ပိ သုခံ ပရိပူရေတိ ကာယိကံ စေတသိကဉ္စ, သုခံ ဂဗ္ဘံ ဂဏှန္တံ ပရိပါကံ ဂစ္ဆန္တံ တိဝိဓံ သမာဓိံ ပရိပူရေ
တိ ခဏိကသမာဓိံ ဥပစာရသမာဓိံ အပ္ပနာသမာဓိဉ္စာတိ။ တာသု ယာ အပ္ပနာသမာဓိဿ မူလံ ဟုတွာ ဝဍ္ဎမာနာ သမာဓိသ
မ္ပယောဂင်္ဂတာ ဖရဏာပီတိ, အယံ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ အဓိပ္ပေတာ ပီတီတိ။

ဣတရံ ပန သုခယတီတိ **သုခံ,** ယဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တံ သုခိတံ ကရောတီတိ အတ္ထော။ သုခနံ ဝါ သုခံ, သုဋ္ဌု ဝါ ခါ
ဒတိ ခဏတိ စ ကာယစိတ္တာဗာဓန္တိ သုခံ, သောမနဿဝေဒနာယေတံ နာမံ။ တံ သာတလက္ခဏံ။ သန္တေပိ စ နေသံ
ကတ္ထစိ အဝိပ္ပယောဂေ ဣဋ္ဌာရမ္မဏပဋိလာဘတုဋ္ဌိ ပီတိ, ပဋိလဒ္ဓရသာနုဘဝနံ သုခံ။ ယတ္ထ ပီတိ, တတ္ထ သုခံ,
ယတ္ထ သုခံ, တတ္ထ န နိယမတော ပီတိ။ သင်္ခါရက္ခန္ဓသင်္ဂဟိတာ ပီတိ, ဝေဒနာက္ခန္ဓသင်္ဂဟိတံ သုခံ။ ကန္တာရခိ
န္နဿ ဝနန္တောဒကဒဿနသဝနေသု ဝိယ ပီတိ, ဝနစ္ဆာယာပဝေသနဥဒကပရိဘောဂေသု ဝိယ သုခံ။ တသ္မိံ တသ္မိံ
သမယေ ပါကဋဘာဝတော စေတံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဣတိ အယဉ္စ ပီတိ ဣဒဉ္စ သုခံ အဿ ဈာနဿ, အသ္မိံ ဝါ
ဈာနေ အတ္ထီတိ ဣဒံ ဈာနံ “ပီတိသုခ”န္တိ ဝုစ္စတိ။

အထ ဝါ ပီတိ စ သုခဉ္စ ပီတိသုခံ ဓမ္မဝိနယာဒယော ဝိယ။ ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခံ အဿ ဈာနဿ, အသ္မိံ ဝါ ဈာနေ
အတ္ထီတိ ဧဝမ္ပိ ဝိဝေကဇံပီတိသုခံ။ ယထေဝ ဟိ ဈာနံ, ဧဝံ ပီတိသုခမ္ပေတ္ထ ဝိဝေကဇမေဝ ဟောတိ, တဉ္စဿ အတ္
ထိ, တသ္မာ အလောပသမာသံ ကတွာ ဧကပဒေနေဝ “ဝိဝေကဇံပီတိသုခ”န္တိပိ ဝတ္တုံ ယုဇ္ဇတိ။

ပဌမန္တိ ဂဏနာနုပုဗ္ဗတာ ပဌမံ, ဣဒံ ပဌမံ ဥပ္ပန္နန္တိပိ ပဌမံ။ **ဈာန**န္တိ ဒုဝိဓံ ဈာနံ အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနံ လက္ခဏူပ
နိဇ္ဈာနဉ္စာတိ။ တတ္ထ အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော ပထဝီကသိဏာဒိအာရမ္မဏံ ဥပနိဇ္ဈာယန္တီတိ **အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန**န္
တိ သင်္ခံ ဂတာ။ ဝိပဿနာမဂ္ဂဖလာနိ ပန **လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနံ** နာမ။ တတ္ထ ဝိပဿနာ အနိစ္စာဒိလက္ခဏဿ ဥပ
နိဇ္ဈာနတော လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနံ။ ဝိပဿနာယ ကတကိစ္စဿ မဂ္ဂေန ဣဇ္ဈနတော မဂ္ဂေါ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနံ, ဖလံ
ပန နိရောဓသစ္စံ တထလက္ခဏံ ဥပနိဇ္ဈာယတီတိ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနံ။ တေသု ဣဓ ပုဗ္ဗဘာဂေ အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနံ,
လောကုတ္တရမဂ္ဂက္ခဏေ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနံ အဓိပ္ပေတံ။ တသ္မာ အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနတော စ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန
တော စ ပစ္စနီကဈာပနတော စ ဈာနန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဥပသမ္ပဇ္ဇ တိ ဥပဂန္တွာ, ပါပုဏိတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဥပသမ္ပာဒယိတွာ ဝါ, နိပ္ဖာဒေတွာတိ ဝုတ္တံ
ဟောတိ။ **ဝိဟရတီ**တိ တဒနုရူပေန ဣရိယာပထဝိဟာရေန ဣရိယတိ, ဝုတ္တပ္ပကာရဈာနသမင်္ဂီ ဟုတွာ အတ္တဘာဝဿ
ဣရိယနံ ဝုတ္တိံ အဘိနိပ္ဖာဒေတိ။

တံ ပနေတံ ပဌမဇ္ဈာနံ ပဉ္စင်္ဂဝိပ္ပဟီနံ ပဉ္စင်္ဂသမန္နာဂတံ တိဝိဓကလျာဏံ, ဒသလက္ခဏသမ္ပန္နံ။ တတ္ထ ကာမစ္ဆန္ဒော ဗျာပါဒေါ ထိနမိဒ္ဓံ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စံ ဝိစိကိစ္ဆာတိ ဣမေသံ ပဉ္စန္နံ နီဝရဏာနံ ပဟာနဝသေန ပဉ္စင်္ဂဝိပ္ပဟီနတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ န ဟိ ဧတေသု အပ္ပဟီနေသု ဈာနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တေနဿေတာနိ ပဟာနင်္ဂါနီတိ ဝုစ္စန္တိ။ ကိဉ္စာပိ ဟိ ဈာနက္ခဏေ အညေပိ အကုသလာ ဓမ္မာ ပဟီယန္တိ, တထာပိ ဧတာနေဝ ဝိသေသေန ဈာနန္တရာယကရာနိ။ ကာမစ္ဆန္ဒေန ဟိ နာနာဝိသယပ္ပလောဘိတံ စိတ္တံ န ဧကတ္တာရမ္မဏေ သမာဓိယတိ, ကာမစ္ဆန္ဒာဘိဘူတံ တ, တံ န ကာမဓာတုပ္ပဟာနာယ ပဋိပဒံ ပဋိပဇ္ဇတိ။ ဗျာပါဒေန တ အာရမ္မဏေ ပဋိဟညမာနံ န နိရန္တရံ ပဝတ္တတိ။ ထိနမိဒ္ဓာဘိဘူတံ အကမ္မညံ ဟောတိ။ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စပရေတံ အဝူပသန္တမေဝ ဟုတွာ ပရိဗ္ဘမတိ။ ဝိစိကိစ္ဆာယ ဥပဟတံ ဈာနာဓိဂမသာဓိကံ ပဋိပဒံ နာရောဟတိ။ ဣတိ ဝိသေသေန ဈာနန္တရာယကရတ္တာ ဧတာနေဝ ပဟာနင်္ဂါနီတိ ဝုတ္တာနိ။

ယသ္မာ ပန ဝိတက္ကော အာရမ္မဏေ စိတ္တံ အဘိနိရောပေတိ, ဝိစာရော အနုပဗန္ဓတိ, တေဟိ အဝိက္ခေပါယ သမ္ပာဒိတပယောဂဿ စေတသော ပယောဂသမ္ပတ္တိသမ္ဘဝါ ပီတိ ပီဏနံ သုခဉ္စ ဥပဗြူဟနံ ကရောတိ။ အထဿ သေသသမ္ပယုတ္တဓမ္မာ ဧတေဟိ အဘိနိရောပနာနုပဗန္ဓနပီဏနုပဗြူဟနေဟိ အနုဂ္ဂဟိတာ ဧကဂ္ဂတာ ဧကတ္တာရမ္မဏေ သမံ သမ္မာ စ အာဓိယတိ။ တသ္မာ ဝိတက္ကော ဝိစာရော ပီတိ သုခံ စိတ္တေကဂ္ဂတာတိ ဣမေသံ ပဉ္စန္နံ ဥပ္ပတ္တိဝသေန ပဉ္စင်္ဂသမန္နာဂတတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဥပ္ပန္နေသု ဟိ ဧတေသု ပဉ္စသု ဈာနံ ဥပ္ပန္နံ နာမ ဟောတိ။ တေနဿ ဧတာနိ ပဉ္စင်္ဂသမန္နာဂတာနီတိ ဝုစ္စန္တိ။ တသ္မာ န ဧတေဟိ သမန္နာဂတံ အညဒေဝ ဈာနံ နာမ အတ္ထီတိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ယထာ ပန အင်္ဂမတ္တဝသေနေဝ စတုရင်္ဂိနီ သေနာ, ပဉ္စင်္ဂိကံ တူရိယံ, အဋ္ဌင်္ဂိကော စ မဂ္ဂေါတိ ဝုစ္စတိ, ဧဝမိဒမ္ပိ အင်္ဂမတ္တဝသေနေဝ ပဉ္စင်္ဂိကန္တိ တ ပဉ္စင်္ဂသမန္နာဂတန္တိ တ ဝုစ္စတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဧတာနိ စ ပဉ္စင်္ဂါနိ ကိဉ္စာပိ ဥပစာရက္ခဏေပိ အတ္ထိ, အထ ခေါ ဥပစာရေ ပကတိစိတ္တတော ဗလဝတရာနိ။ ဣဓ ပန ဥပစာရတောပိ ဗလဝတရာနိ ရူပါဝစရလက္ခဏပ္ပတ္တာနိ နိပ္ဖန္နာနိ။ ဧတ္ထ ဟိ ဝိတက္ကော သုဝိသဒေန အာကာရေန အာရမ္မဏေ စိတ္တံ အဘိနိရောပယမာနော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဝိစာရော အတိဝိယ အာရမ္မဏံ အနုမဇ္ဇမာနော။ ပီတိသုခံ သဗ္ဗာဝန္တမ္ပိ ကာယံ ဖရမာနံ ။ တေနေဝါဟ – “နာဿ ကိဉ္စိ သဗ္ဗာဝတော ကာယဿ ဝိဝေကဇေန ပီတိသုခေန အပ္ဖုဋ္ဌံ ဟောတီ”တိ (ဒီ. နိ. ၁.၂၂၆)။ စိတ္တေကဂ္ဂတာပိ ဟေဋ္ဌိမမှိ သမုဂ္ဂပဋလေ ဥပရိမံ သမုဂ္ဂပဋလံ ဝိယ အာရမ္မဏေသု ဖုသိတာ ဟုတွာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, အယမေတေသံ ဣတရေဟိ ဝိသေသော။ တတ္ထ စိတ္တေကဂ္ဂတာ ကိဉ္စာပိ “သဝိတက္ကံ သဝိစာရ”န္တိ ဣမသ္မိံ ပါဌေ န နိဒ္ဒိဋ္ဌာ, တထာပိ ဝိဘင်္ဂေ (ဝိဘ. ၅၆၅) “ဈာနန္တိ ဝိတက္ကော ဝိစာရော ပီတိ သုခံ စိတ္တေကဂ္ဂတာ”တိ ဧဝံ ဝုတ္တတ္တာ အင်္ဂမေဝ။ ယေန ဟိ အဓိပ္ပါယေန ဘဂဝတာ ဥဒ္ဒေသော ကတော, သော ယေဝ တေန ဝိဘင်္ဂေ ပကာသိတောတိ။

တိဝိဓကလျာဏံ

တိဝိဓကလျာဏံ ဒသလက္ခဏသမ္ပန္နန္တိ ဧတ္ထ ပန အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနဝသေန တိဝိဓကလျာဏတာ။ တေသံယေဝ စ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနာနံ လက္ခဏဝသေန ဒသလက္ခဏသမ္ပန္နတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တတြာယံ ပါဠိ –

> “ပဌမဿ ဈာနဿ ပဋိပဒါဝိသုဒ္ဓိ အာဒိ, ဥပေက္ခာနုဗြူဟနာ မဇ္ဈေ, သမ္ပဟံသနာ ပရိယောသာနံ, ပဌမဿ ဈာနဿ ပဋိပဒါဝိသုဒ္ဓိ အာဒိ။ အာဒိဿ ကတိ လက္ခဏာနိ? အာဒိဿ တီဏိ လက္ခဏာနိ – ယော တဿ ပရိပန္ထော, တတော စိတ္တံ ဝိသုဇ္ဈတိ, ဝိသုဒ္ဓတ္တာ စိတ္တံ မဇ္ဈိမံ သမထနိမိတ္တံ ပဋိပဇ္ဇတိ, ပဋိပန္နတ္တာ တတ္ထ စိတ္တံ ပက္ခန္ဒတိ။ ယဉ္စ ပရိပန္ထတော စိတ္တံ ဝိသုဇ္ဈတိ, ယဉ္စ ဝိသုဒ္ဓတ္တာ စိတ္တံ မဇ္ဈိမံ သမထနိမိတ္တံ ပဋိပဇ္ဇတိ, ယဉ္စ ပဋိပန္နတ္တာ တတ္ထ စိတ္တံ ပက္ခန္ဒတိ။ ပဌမဿ ဈာနဿ ပဋိပဒါဝိသုဒ္ဓိ အာဒိ, အာဒိဿ ဣမာနိ တီဏိ လက္ခဏာနိ။ တေန ဝုစ္စတိ – ‘ပဌမံ ဈာနံ အာဒိကလျာဏဉ္စေဝ ဟောတိ တိလက္ခဏသမ္ပန္နဉ္စာ’တိ။

> “ပဌမဿ ဈာနဿ ဥပေက္ခာနုဗြူဟနာ မဇ္ဈေ။ မဇ္ဈဿ ကတိ လက္ခဏာနိ? မဇ္ဈဿ တီဏိ လက္ခဏာနိ – ဝိသုဒ္ဓံ စိတ္တံ အဇ္ဈုပေက္ခတိ, သမထပဋိပန္နံ အဇ္ဈုပေက္ခတိ, ဧကတ္တုပဋ္ဌာနံ အဇ္ဈုပေက္ခတိ။ ယဉ္စ ဝိသုဒ္ဓံ စိတ္တံ အဇ္ဈုပေက္ခတိ, ယဉ္စ သမထပဋိပန္နံ အဇ္ဈုပေက္ခတိ, ယဉ္စ ဧကတ္တုပဋ္ဌာနံ အဇ္ဈုပေက္ခ

တိ။ ပဌမဿ ဈာနဿ ဥပေက္ခာနုဗြူဟနာ မဇ္ဈေ, မဇ္ဈဿ ဣမာနိ တီဏိ လက္ခဏာနိ။ တေန ဝုစ္စတိ – ‘ပဌမံ ဈာနံ မဇ္ဈေကလျာဏဉ္စေဝ ဟောတိ တိလက္ခဏသမ္ပန္နဉ္စာ’တိ။

‘‘ပဌမဿ ဈာနဿ သမ္ပဟံသနာ ပရိယောသာနံ။ ပရိယောသာနဿ ကတိ လက္ခဏာနိ? ပရိယောသာနဿ စတ္တာရိ လက္ခဏာနိ – တတ္ထ ဇာတာနံ ဓမ္မာနံ အနတိဝတ္တနဋ္ဌေန သမ္ပဟံသနာ, ဣန္ဒြိယာနံ ဧကရသဋ္ဌေန သမ္ပဟံသနာ, တဒုပဂဝီရိယဝါဟနဋ္ဌေန သမ္ပဟံသနာ, အာသေဝနဋ္ဌေန သမ္ပဟံသနာ။ ပဌမဿ ဈာနဿ သမ္ပဟံသနာ ပရိယောသာနံ, ပရိယောသာနဿ ဣမာနိ စတ္တာရိ လက္ခဏာနိ။ တေန ဝုစ္စတိ ‘ပဌမံ ဈာနံ ပရိယောသာနကလျာဏဉ္စေဝ ဟောတိ စတုလက္ခဏသမ္ပန္နဉ္စာ’’’တိ (ပဋိ. မ. ၁.၁၅၈)။

‘‘တတ္ထ **ပဋိပဒါဝိသုဒ္ဓိ** နာမ သသမ္ဘာရိကော ဥပစာရော။ **ဥပေက္ခာနုဗြူဟနာ** နာမ အပ္ပနာ။ **သမ္ပဟံသနာ** နာမ ပစ္စဝေက္ခဏာ’’တိ ဧဝမေကေ ဝဏ္ဏယန္တိ။ ယသ္မာ ပန ‘‘ဧကတ္တဂတံ စိတ္တံ ပဋိပဒါဝိသုဒ္ဓိပက္ခန္ဒဉ္စေဝ ဟောတိ ဥပေက္ခာနုဗြူဟိတဉ္စ ဉာဏေန စ သမ္ပဟံသိတ’’န္တိ ပါဠိယံ ဝုတ္တံ, တသ္မာ အန္တောအပ္ပနာယမေဝ အာဂမနဝသေန **ပဋိပဒါဝိသုဒ္ဓိ,** တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာယ ကိစ္စဝသေန **ဥပေက္ခာနုဗြူဟနာ,** ဓမ္မာနံ အနတိဝတ္တနာဒိဘာဝသာဓနေန ပရိယောဒါပကဿ ဉာဏဿ ကိစ္စနိပ္ဖတ္တိဝသေန **သမ္ပဟံသနာ** စ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ကထံ ? ယသ္မိဥှိ ဝါရေ အပ္ပနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တသ္မိံ ယော နီဝရဏသင်္ခါတော ကိလေသဂဏော တဿ ဈာနဿ ပရိပန္ထော, တတော စိတ္တံ ဝိသုဇ္ဈတိ။ ဝိသုဒ္ဓတ္တာ အာဝရဏဝိရဟိတံ ဟုတွာ မဇ္ဈိမံ သမထနိမိတ္တံ ပဋိပဇ္ဇတိ။ **မဇ္ဈိမသမထနိမိတ္တံ** နာမ သမပ္ပဝတ္တော အပ္ပနာသမာဓိယေဝ။ တဒနန္တရံ ပန ပုရိမစိတ္တံ ဧကသန္တတိပရိဏာမနယေန တထတ္တံ ဥပဂစ္ဆမာနံ မဇ္ဈိမံ သမထနိမိတ္တံ ပဋိပဇ္ဇတိ နာမ, ဧဝံ ပဋိပန္နတ္တာ တထတ္တုပဂမနေန တတ္ထ ပက္ခန္ဒတိ နာမ။ ဧဝံ တာဝ ပုရိမစိတ္တေ ဝိဇ္ဇမာနာကာရနိပ္ဖာဒိကာ ပဌမဿ ဈာနဿ ဥပ္ပာဒက္ခဏေယေဝ အာဂမနဝသေန ပဋိပဒါဝိသုဒ္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဧဝံ ဝိသုဒ္ဓဿ ပန တဿ ပုန ဝိသောဓေတဗ္ဗာဘာဝတော ဝိသောဓနေ ဗျာပါရံ အကရောန္တော ဝိသုဒ္ဓံ စိတ္တံ အဇ္ဈုပေက္ခတိ နာမ။ သမထဘာဝူပဂမနေန သမထပဋိပန္နဿ ပုန သမာဓာနေ ဗျာပါရံ အကရောန္တော သမထပဋိပန္နံ အဇ္ဈုပေက္ခတိ နာမ။ သမထပဋိပန္နဘာဝတော ဧဝ စဿ ကိလေသသံသဂ္ဂံ ပဟာယ ဧကတ္တေန ဥပဋ္ဌိတဿ ပုန ဧကတ္တုပဋ္ဌာနေ ဗျာပါရံ အကရောန္တော ဧကတ္တုပဋ္ဌာနံ အဇ္ဈုပေက္ခတိ နာမ။ ဧဝံ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာယ ကိစ္စဝသေန ဥပေက္ခာနုဗြူဟနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ယေ ပနေတေ ဧဝံ ဥပေက္ခာနုဗြူဟိတေ တတ္ထ ဇာတာ သမာဓိပညာသင်္ခါတာ ယုဂနဒ္ဓဓမ္မာ အညမညံ အနတိဝတ္တမာနာ ဟုတွာ ပဝတ္တာ, ယာနိ စ သဒ္ဓါဒီနိ ဣန္ဒြိယာနိ နာနာကိလေသေဟိ ဝိမုတ္တတ္တာ ဝိမုတ္တိရသေန ဧကရသာနိ ဟုတွာ ပဝတ္တာနိ, ယဉ္စေသ တဒုပဂံ တေသံ အနတိဝတ္တနဧကရသဘာဝါနံ အနုစ္ဆဝိကံ ဝီရိယံ ဝါဟယတိ, ယာ စဿ တသ္မိံ ခဏေ ပဝတ္တာ အာသေဝနာ, သဗ္ဗေပိ တေ အာကာရာ ယသ္မာ ဉာဏေန သံကိလေသဝေါဒါနေသု တံ တံ အာဒီနဝဉ္စ အာနိသံသဉ္စ ဒိသွာ တထာ တထာ သမ္ပဟံသိတတ္တာ ဝိသောဓိတတ္တာ ပရိယောဒါပိတတ္တာ နိပ္ဖန္နာဝ, တသ္မာ ‘‘ဓမ္မာနံ အနတိဝတ္တနာဒိဘာဝသာဓနေန ပရိယောဒါပကဿ ဉာဏဿ ကိစ္စနိပ္ဖတ္တိဝသေန သမ္ပဟံသနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ’’တိ ဝုတ္တံ။

ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာတိ ဝိတက္ကဿ စ ဝိစာရဿ စာတိ ဣမေသံ ဒွိန္နံ ဝူပသမာ သမတိက္ကမာ, ဒုတိယဇ္ဈာနက္ခဏေ အပါတုဘာဝါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တတ္ထ ကိဉ္စာပိ ဒုတိယဇ္ဈာနေ သဗ္ဗေပိ ပဌမဇ္ဈာနဓမ္မာ န သန္တိ, အညေယေဝ ဟိ ပဌမဇ္ဈာနေ ဖဿာဒယော, အညေ ဣဓ။ ဩဠာရိကဿ ပန ဩဠာရိကဿ အင်္ဂဿ သမတိက္ကမာ ပဌမဇ္ဈာနတော ပရေသံ ဒုတိယဇ္ဈာနာဒီနံ အဓိဂမော ဟောတီတိ ဒီပနတ္ထံ ‘‘ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ’’တိ ဧဝံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **အဇ္ဈတ္တ**န္တိ ဣဓ နိယကဇ္ဈတ္တံ အဓိပ္ပေတံ, **ဝိဘင်္ဂေ** ပန ‘‘အဇ္ဈတ္တံ ပစ္စတ္တ’’န္တိ (ဝိဘ. ၅၇၃) ဧတ္တကမေဝ ဝုတ္တံ။ ယသ္မာ နိယကဇ္ဈတ္တံ အဓိပ္ပေတံ, တသ္မာ အတ္တနိ ဇာတံ, အတ္တနော သန္တာနေ နိဗ္ဗတ္တန္တိ အယမေတ္ထ အတ္ထော။

သမ္ပသာဒန န္တိ သမ္ပသာဒနံ ဝုစ္စတိ သဒ္ဓါ။ သမ္ပသာဒနယောဂတော ဈာနမ္ပိ သမ္ပသာဒနံ, နီလဝဏ္ဏယောဂ
တော နီလဝတ္ထံ ဝိယ။ ယသ္မာ ဝာ တံ ဈာနံ သမ္ပသာဒနသမန္နာဂတတ္တာ ဝိတက္ကဝိစာရက္ခောဘဝူပသမနေန စ စေ
တော သမ္ပသာဒယတိ, တသ္မာပိ “သမ္ပသာဒန”န္တိ ဝုတ္တံ။ ဣမသ္မိဉ္စ အတ္ထဝိကပ္ပေ သမ္ပသာဒနံ စေတသောတိ
ဧဝံ ပဒသမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပုရိမသ္မိံ ပန အတ္ထဝိကပ္ပေ စေတသောတိ ဧတံ ဧကောဒိဘာဝေန သဒ္ဓိံ ယောဇေတဗ္ဗံ။

တတြာယံ အတ္ထယောဇနာ – ဧကော ဥဒေတီတိ **ဧကောဒိ,** ဝိတက္ကဝိစာရေဟိ အနဇ္ဈာရူဠ္ဟတ္တာ အဂ္ဂော သေဋ္ဌော ဟုတ္ဝာ ဥဒေတီတိ အတ္ထော။ သေဋ္ဌောပိ ဟိ လောကေ ဧကောတိ ဝုစ္စတိ။ ဝိတက္ကဝိစာရဝိရဟိတော ဝါ ဧကော အ
သဟာယော ဟုတ္ဝာတိပိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ။ အထ ဝါ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ ဥဒါယတီတိ ဥဒိ, ဥဋ္ဌာပေတီတိ အတ္ထော။ သေ
ဋ္ဌဋ္ဌေန ဧကော စ သော ဥဒိ စာတိ **ဧကောဒိ,** သမာဓိဿေတံ အဓိဝစနံ။ ဣတိ ဣမံ ဧကောဒိံ ဘာဝေတိ ဝဍ္ဎေတီတိ ဣဒံ
ဒုတိယဇ္ဈာနံ **ဧကောဒိဘာဝံ**။ သော ပနာယံ ဧကောဒိ ယသ္မာ စေတသော, န သတ္တဿ, န ဇီဝဿ။ တသ္မာ ဧတံ **“စေ
တသော ဧကောဒိဘာဝ”**န္တိ ဝုတ္တံ။

နနု စာယံ သဒ္ဓါ ပဌမဇ္ဈာနေပိ အတ္ထိ, အယဉ္စ ဧကောဒိနာမကော သမာဓိ, အထ ကသ္မာ ဣဒမေဝ “သမ္ပသာဒနံ
စေတသော ဧကောဒိဘာဝ”န္တိ ဝုတ္တန္တိ? ဝုစ္စတေ – အဒုဉ္ဟိ ပဌမဇ္ဈာနံ ဝိတက္ကဝိစာရက္ခောဘေန ဝီစိတရင်္ဂသမာ
ကုလမိဝ ဇလံ န သုပ္ပသန္နံ ဟောတိ, တသ္မာ သတိယာပိ သဒ္ဓါယ သမ္ပသာဒနန္တိ န ဝုတ္တံ။ န သုပ္ပသန္နတ္တာယေ
ဝ စေတ္ထ သမာဓိပိ န သုဋ္ဌု ပာကဋော, တသ္မာ ဧကောဒိဘာဝန္တိပိ န ဝုတ္တံ။ ဣမသ္မိံ ပန ဈာနေ ဝိတက္ကဝိစာရပလိဗော
ဓာဘာဝေန လဒ္ဓောကာသာ ဗလဝတီ သဒ္ဓါ, ဗလဝသဒ္ဓါသဟာယပဋိလာဘေနေဝ စ သမာဓိပိ ပာကဋော။ တသ္မာ ဣဒ
မေဝ ဧဝံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အဝိတက္ကံ အဝိစာရ န္တိ ဘာဝနာယ ပဟီနတ္တာ ဧတသ္မိံ, ဧတဿ ဝါ ဝိတက္ကော နတ္ထီတိ အဝိတက္ကံ။ ဣ
မိနာဝ နယေန အဝိစာရံ။ ဧတ္ထာဟ “နနု စ ‘ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ’တိ ဣမိနာပိ အယမတ္ထော သိဒ္ဓေါ။ အထ ကသ္
မာ ပုန ဝုတ္တံ ‘အဝိတက္ကံ အဝိစာရ’”န္တိ? ဝုစ္စတေ – ဧဝမေတံ, သိဒ္ဓေါဝါယမတ္ထော။ န ပနေတံ တဒတ္ထဒီပကံ,
နနု အဝောစုမ္ဟ “ဩဠာရိကဿ ပန ဩဠာရိကဿ အင်္ဂဿ သမတိက္ကမာ ပဌမဇ္ဈာနတော ပရေသံ ဒုတိယဇ္ဈာ
နာဒီနံ သမဓိဂမော ဟောတီတိ ဒဿနတ္ထံ ‘ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ’တိ ဧဝံ ဝုတ္တ”န္တိ။

အပိ စ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ ဣဒံ သမ္ပသာဒနံ, န ကိလေသကာလုဿိယဿ။ ဝိတက္ကဝိစာရာနဉ္စ ဝူပသမာ ဧ
ကောဒိဘာဝံ, န ဥပစာရဇ္ဈာနမိဝ နီဝရဏပ္ပဟာနာ, န ပဌမဇ္ဈာနမိဝ စ အင်္ဂပာတုဘာဝာတိ ဧဝံ သမ္ပသာဒနဧကောဒိဘာ
ဝါနံ ဟေတုပရိဒီပကမိဒံ ဝစနံ။ တထာ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ ဣဒံ အဝိတက္ကံ အဝိစာရံ, န တတိယစတုတ္ထဇ္ဈာနာနိ
ဝိယ စက္ခုဝိညာဏာဒီနိ ဝိယ စ အဘာဝါတိ, ဧဝံ အဝိတက္ကအဝိစာရဘာဝဿ ဟေတုပရိဒီပကဉ္စ, န ဝိတက္ကဝိစာရာဘာဝ
မတ္တပရိဒီပကံ။ ဝိတက္ကဝိစာရာဘာဝမတ္တပရိဒီပကမေဝ ပန “အဝိတက္ကံ အဝိစာရ”န္တိ ဣဒံ ဝစနံ။ တသ္မာ ပုရိမံ ဝတ္ဝာပိ
ပုန ဝတ္တဗ္ဗမေဝါတိ။

သမာဓိဇန္တိ ပဌမဇ္ဈာနသမာဓိတော သမ္ပယုတ္တသမာဓိတော ဝါ ဇာတန္တိ အတ္ထော။ တတ္ထ ကိဉ္စာပိ ပဌမမ္
ပိ သမ္ပယုတ္တသမာဓိတော ဇာတံ, အထ ခေါ အယမေဝ သမာဓိ “သမာဓီ”တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟတိ, ဝိတက္ကဝိစာရက္
ခေါဘဝိရဟေန အတိဝိယ အစလတ္တာ သုပ္ပသန္နတ္တာ စ။ တသ္မာ ဣမဿ ဝဏ္ဏဘဏနတ္ထံ ဣဒမေဝ “သမာဓိ
ဇ”န္တိ ဝုတ္တံ။ **ပီတိသုခ**န္တိ ဣဒံ ဝုတ္တနယမေဝ။

ဒုတိယန္တိ ဂဏနာနုပုဗ္ဗတာ ဒုတိယံ။ ဣဒံ ဒုတိယံ ဥပ္ပန္နန္တိပိ ဒုတိယံ။

ပီတိယာ စ ဝိရာဂါတိ ဝိရာဂေါ နာမ ဝုတ္တပ္ပကာရာယ ပီတိယာ ဇိဂုစ္ဆနံ ဝါ သမတိက္ကမော ဝါ ။ ဥဘိန္နံ ပန အန္
တရာ **စ**-သဒ္ဒေါ သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော, သော ဝူပသမံ ဝါ သမ္ပိဏ္ဍေတိ ဝိတက္ကဝိစာရဝူပသမံ ဝါ။ တတ္ထ ယဒါ ဝူပသမ
မေဝ သမ္ပိဏ္ဍေတိ, တဒါ ပီတိယာ ဝိရာဂါ စ, ကိဉ္စ ဘိယျော ဝူပသမာ စာတိ ဧဝံ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဣမိဿာ စ
ယောဇနာယ ဝိရာဂေါ ဇိဂုစ္ဆနတ္ထော ဟောတိ, တသ္မာ ပီတိယာ ဇိဂုစ္ဆနာ စ သမတိက္ကမာ စာတိ အယမတ္ထော ဒဋ္ဌ
ဗ္ဗော။ ယဒါ ပန ဝိတက္ကဝိစာရဝူပသမံ သမ္ပိဏ္ဍေတိ, တဒါ ပီတိယာ စ ဝိရာဂါ, ကိဉ္စ ဘိယျော ဝိတက္ကဝိစာရာနဉ္စ ဝူ

ပသမာတိ ဇဝံ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဣမိဿာ စ ယောဇနာယ ဝိရာဂေ သမတိက္ကမနတ္ထော ဟောတိ, တသ္မာ ပီတိယာ စ သမတိက္ကမာ ဝိတက္ကဝိစာရာနဉ္စ ဝူပသမာတိ အယမတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ကာမဉ္စေတေ ဝိတက္ကဝိစာရာ ဒုတိယဇ္ဈာနေယေဝ ဝူပသန္တာ, ဣမဿ ပန ဈာနဿ မဂ္ဂပရိဒီပနတ္ထံ ဝဏ္ဏဘဏနတ္ထဉ္စေတံ ဝုတ္တံ။ "ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ"တိ ဟိ ဝုတ္တေ ဣဒံ ပညာယတိ "နူန ဝိတက္ကဝိစာရဝူပသမော မဂ္ဂေါ ဣမဿ ဈာနဿာ"တိ။ ယထာ စ တတိယေ အရိယမဂ္ဂေ အပ္ပဟီနာနမ္ပိ သက္ကာယဒိဋ္ဌာဒီနံ "ပဉ္စန္နံ ဩရမ္ဘာဂိယာနံ သံယောဇနာနံ ပဟာနာ"တိ (မ. နိ. ၂.၁၃၂-၁၃၃) ဇဝံ ပဟာနံ ဝုစ္စမာနံ ဝဏ္ဏဘဏနံ ဟောတိ, တဒဓိဂမာယ ဥဿုက္ကာနံ ဥဿာဟဇနကံ, ဇဝမေဝ ဣဓ အဝူပသန္တာနမ္ပိ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမော ဝုစ္စမာနော ဝဏ္ဏဘဏနံ ဟောတိ, တေနာယမတ္ထော ဝုတ္တော "ပီတိယာ စ သမတိက္ကမာ ဝိတက္ကဝိစာရာနဉ္စ ဝူပသမာ"တိ။

ဥပေက္ခကော စ ဝိဟရတီ တိ ဧတ္ထ ဥပပတ္တိတော ဣက္ခတီတိ ဥပေက္ခာ, သမံ ပဿတိ, အပက္ခပတိတာ ဟုတ္ဝာ ပဿတီတိ အတ္ထော။ တာယ ဝိသဒာယ ဝိပုလာယ ထာမဂတာယ သမန္နာဂတတ္တာ တတိယဇ္ဈာနသမင်္ဂီ "ဥပေက္ခကော"တိ ဝုစ္စတိ။

ဥပေက္ခာ ပန ဒသဝိဓာ ဟောတိ – ဆဠင်္ဂုပေက္ခာ ဗြဟ္မဝိဟာရုပေက္ခာ ဗောဇ္ဈင်္ဂုပေက္ခာ ဝီရိယုပေက္ခာ သင်္ခါရုပေက္ခာ ဝေဒနုပေက္ခာ ဝိပဿနုပေက္ခာ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ ဈာနုပေက္ခာ ပါရိသုဒ္ဓုပေက္ခာတိ။

တတ္ထ ယာ "ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသွာ နေဝ သုမနော ဟောတိ န ဒုမ္မနော, ဥပေက္ခကော စ ဝိဟရတိ သတော သမ္ပဇာနော"တိ (မ. နိ. ၆.၁) ဇဝမာဂတာ ခီဏာသဝဿ ဆသု ဒွါရေသု ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌဆဠာရမ္မဏာပါထေ ပရိသုဒ္ဓပကတိဘာဝါဝိဇဟနာကာရဘူတာ ဥပေက္ခာ, အယံ **ဆဠင်္ဂုပေက္ခာ** နာမ။

ယာ ပန "ဥပေက္ခာသဟဂတေန စေတသာ ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ ဝိဟရတီ"တိ (ဒီ. နိ. ၁.၅၅၆; မ. နိ. ၁.၇၇) ဇဝမာဂတာ သတ္တေသု မဇ္ဈတ္တာကာရဘူတာ ဥပေက္ခာ, အယံ **ဗြဟ္မဝိဟာရုပေက္ခာ** နာမ။

ယာ ပန "ဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ ဘာဝေတိ ဝိဝေကနိဿိတ"န္တိ (မ. နိ. ၂.၂၄၇) ဇဝမာဂတာ သဟဇာတာနံ ဓမ္မာနံ မဇ္ဈတ္တာကာရဘူတာ ဥပေက္ခာ, အယံ **ဗောဇ္ဈင်္ဂုပေက္ခာ** နာမ။

ယာ ပန "ကာလေန ကာလံ ဥပေက္ခာနိမိတ္တံ မနသိ ကရောတီ"တိ (အ. နိ. ၃.၁၀၃) ဇဝမာဂတာ အနစ္စာရဒ္ဓနာတိသိထိလဝီရိယသင်္ခါတာ ဥပေက္ခာ, အယံ **ဝီရိယုပေက္ခာ** နာမ။

ယာ ပန "ကတိ သင်္ခါရုပေက္ခာ သမထဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ကတိ သင်္ခါရုပေက္ခာ ဝိပဿနာဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ? အဋ္ဌ သင်္ခါရုပေက္ခာ သမထဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ဒသ သင်္ခါရုပေက္ခာ ဝိပဿနာဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇန္တီ"တိ (ပဋိ. မ. ၁.၅၇) ဇဝမာဂတာ နီဝရဏာဒိပဋိသင်္ခါသန္တိဋ္ဌနာဂဟဏေ မဇ္ဈတ္တဘူတာ ဥပေက္ခာ, အယံ **သင်္ခါရုပေက္ခာ** နာမ။

ယာ ပန "ယသ္မိံ သမယေ ကာမာဝစရံ ကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ ဥပေက္ခာသဟဂတ"န္တိ (ဓ. သ. ၁၅၀) ဇဝမာဂတာ အဒုက္ခမသုခသင်္ခါတာ ဥပေက္ခာ, အယံ **ဝေဒနုပေက္ခာ** နာမ။

ယာ ပန "ယဒတ္ထိ ယံ ဘူတံ, တံ ပဇဟတိ, ဥပေက္ခံ ပဋိလဘတီ"တိ (မ. နိ. ၃.၇၁-၇၂; အ. နိ. ၇.၅၅) ဇဝမာဂတာ ဝိစိနနေ မဇ္ဈတ္တဘူတာ ဥပေက္ခာ, အယံ **ဝိပဿနုပေက္ခာ** နာမ။

ယာ ပန ဆန္ဒာဒီသု ယေဝါပနကေသု အာဂတာ သဟဇာတာနံ သမဝါဟိတဘူတာ ဥပေက္ခာ, အယံ **တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ** နာမ။

ယာ ပန "ဥပေက္ခကော စ ဝိဟရတီ"တိ ဇဝမာဂတာ အဂ္ဂသုခေပိ တသ္မိံ အပက္ခပါတဇနနီ ဥပေက္ခာ, အယံ **ဈာနုပေက္ခာ** နာမ။

ယာ ပန “ဥပေက္ခာသတိပာရိသုဒ္ဓိံ စတုတ္ထံ ဈာန”န္တိ (ဓ. သ. ၁၆၅; ဒီ. နိ. ၁.၂၃၂) ဧဝမာဂတာ သဗ္ဗပစ္စနီကပရိသုဒ္ဓာ ပစ္စနီကဝူပသမနေပိ အဗျာပာရဘူတာ ဥပေက္ခာ, အယံ **ပာရိသုဒ္ဓုပေက္ခာ** နာမ။

တတ္ထ ဆဠင်္ဂုပေက္ခာ စ ဗြဟ္မဝိဟာရုပေက္ခာ စ ဗောဇ္ဈင်္ဂုပေက္ခာ စ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ စ ဈာနုပေက္ခာ စ ပာရိသုဒ္ဓုပေက္ခာ စ အတ္ထတော ဧကာ, တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာဝ ဟောတိ။ တေန တေန အဝတ္ထာဘေဒေန ပနဿာ အယံ ဘေဒော ။ ဧကဿာပိ သတော သတ္တဿ ကုမာရယုဝထေရသေနာပတိရာဇာဒိဝသေန ဘေဒော ဝိယ, တသ္မာ တာသု ယတ္ထ ဆဠင်္ဂုပေက္ခာ, န တတ္ထ ဗောဇ္ဈင်္ဂုပေက္ခာဒယော။ ယတ္ထ တ ပန ဗောဇ္ဈင်္ဂုပေက္ခာ, န တတ္ထ ဆဠင်္ဂုပေက္ခာဒယော ဟောန္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ယထာ စေတာသံ အတ္ထတော ဧကီဘာဝေါ, ဧဝံ သင်္ခါရုပေက္ခာဝိပဿနုပေက္ခာနမ္ပိ။ ပညာ ဧဝ ဟိ သော, ကိစ္စဝသေန ဒွိဓာ ဘိန္နာ, ယထာ ဟိ ပုရိသဿ သာယံ ဂေဟံ ပဝိဋ္ဌံ သပ္ပံ အဇပဒဒဏ္ဍံ ဂဟေတွာ ပရိယေသမာနဿ တံ ထုသကောဋ္ဌကေ နိပန္နံ ဒိသွာ “သပ္ပော နု ခေါ နော”တိ အဝလောကေန္တဿ သောဝတ္ထိကတ္တယံ ဒိသွာ နိဗ္ဗေမတိကဿ “သပ္ပော န သပ္ပော”တိ ဝိစိနနေ မဇ္ဈတ္တတာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဧဝမေဝ ယာ အာရဒ္ဓဝိပဿကဿ ဝိပဿနာဉာဏေန လက္ခဏတ္တယေ ဒိဋ္ဌေ သင်္ခါရာနံ အနိစ္စဘာဝါဒိဝိစိနနေ မဇ္ဈတ္တတာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, အယံ ဝိပဿနုပေက္ခာ။ ယထာ ပန တဿ ပုရိသဿ အဇပဒဒဏ္ဍကေန ဂါဠှံ သပ္ပံ ဂဟေတွာ “ကိန္တာဟံ ဣမံ သပ္ပံ အဝိဟေဌေန္တော အတ္တာနဉ္စ ဣမိနာ အဍံသာပေန္တော မုဉ္စေယျ”န္တိ မုဉ္စနာကာရမေဝ ပရိယေသတော ဂဟဏေ မဇ္ဈတ္တတာ ဟောတိ, ဧဝမေဝ ယာ လက္ခဏတ္တယဿ ဒိဋ္ဌတ္တာ အာဒိတ္တေ ဝိယ တယော ဘဝေ ပဿတော သင်္ခါရဂ္ဂဟဏေ မဇ္ဈတ္တတာ, အယံ သင်္ခါရုပေက္ခာ။ ဣတိ ဝိပဿနုပေက္ခာယ သိဒ္ဓါယ သင်္ခါရုပေက္ခာပိ သိဒ္ဓါဝ ဟောတိ။ ဣမိနာ ပနေသာ ဝိစိနနဂ္ဂဟဏေသု မဇ္ဈတ္တတာသင်္ခါတေန ကိစ္စေန ဒွိဓာ ဘိန္နာတိ။ ဝီရိယုပေက္ခာ ပန ဝေဒနုပေက္ခာ စ အညမညဉ္စ အဝသေသာဟိ စ အတ္ထတော ဘိန္နာယေဝါတိ။ အာဟ စေတ္ထ –

“မဇ္ဈတ္တဗြဟ္မဗောဇ္ဈင်္ဂဆဠင်္ဂဈာနသုဒ္ဓိယော။
ဝိပဿနာ စ သင်္ခါရဝေဒနာဝီရိယံ ဣတိ။

“ဝိတ္ထာရတော ဒသောပေက္ခာ-ဆမဇ္ဈတ္တာဒိတော တတော။
ဒုဝေ ပညာ တတော ဒွီဟိ၊ စတဿော ဘဝန္တိမာ”တိ။

ဣတိ ဣမာသု ဥပေက္ခာသု ဈာနုပေက္ခာ ဣဓ အဓိပ္ပေတာ။ သာ မဇ္ဈတ္တလက္ခဏာ, အနာဘောဂရသာ , အဗျာပာရပစ္စုပဋ္ဌာနာ, ပီတိဝိရာဂပဒဋ္ဌာနာတိ။ ဧတ္ထာဟ – “နနု စာယံ အတ္ထတော တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာဝ ဟောတိ, သာ စ ပဌမဒုတိယဇ္ဈာနေသုပိ အတ္ထိ။ တသ္မာ တတြာပိ ‘ဥပေက္ခကော စ ဝိဟရတီ’တိ ဧဝမယံ ဝတ္တဗ္ဗာ သိယာ, သာ ကသ္မာ န ဝုတ္တာ”တိ? အပရိဗျတ္တကိစ္စတော။ အပရိဗျတ္တဉှိ တဿာ တတ္ထ ကိစ္စံ, ဝိတက္ကာဒီဟိ အဘိဘူတတ္တာ။ ဣဓ ပနာယံ ဝိတက္ကဝိစာရပီတီဟိ အနဘိဘူတတ္တာ ဥက္ခိတ္တသိရာ ဝိယ ဟုတွာ ပရိဗျတ္တကိစ္စာ ဇာတာ, တသ္မာ ဝုတ္တာတိ။

သတော စ သမ္ပဇာနော တိ ဧတ္ထ သရတီတိ **သတော**။ သမ္ပဇာနာတီတိ **သမ္ပဇာနော** ။ ဣတိ ပုဂ္ဂလေန သတိ စ သမ္ပဇညဉ္စ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ သရဏလက္ခဏာ သတိ, အသမ္မုဿနရသာ အာရက္ခပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ အသမ္မောဟလက္ခဏံ သမ္ပဇညံ, တီရဏရသံ, ပဝိစယပစ္စုပဋ္ဌာနံ။

တတ္ထ ကိဉ္စာပိ ဣဒံ သတိသမ္ပဇညံ ပုရိမဇ္ဈာနေသုပိ အတ္ထိ, မုဋ္ဌဿတိဿ ဟိ အသမ္ပဇာနဿ ဥပစာရမတ္တမ္ပိ န သမ္ပဇ္ဇတိ, ပဂေဝ အပ္ပနာ။ ဩဠာရိကတ္တာ ပန တေသံ ဈာနာနံ ဘူမိယံ ဝိယ ပုရိသဿ စိတ္တဿ ဂတိ သုခါ ဟောတိ, အဗျတ္တံ တတ္ထ သတိသမ္ပဇညကိစ္စံ။ ဩဠာရိကင်္ဂပ္ပဟာနေန ပန သုခုမတ္တာ ဣမဿ ဈာနဿ ပုရိသဿ ခုရဓာရာယံ ဝိယ သတိသမ္ပဇညကိစ္စပရိဂ္ဂဟိတာ ဧဝ စိတ္တဿ ဂတိ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာတိ ဣဓေဝ ဝုတ္တံ။ ကိဉ္စ ဘိယျော – ယထာ ဓေနုပဂေ ဝစ္ဆော ဓေနုတော အပနီတော အရက္ခိယမာနော ပုနဒေဝ ဓေနုံ ဥပဂစ္ဆတိ, ဧဝမိဒံ တတိယဇ္ဈာနသုခံ ပီတိတော အပနီတမ္ပိ သတိသမ္ပဇညာရက္ခေန အရက္ခိယမာနံ ပုနဒေဝ ပီတိံ ဥပဂစ္ဆေယျ, ပီတိသမ္ပယုတ္တမေဝ သိယာ, သုခေ ဝါပိ သတ္တာ သာရဇ္ဇန္တိ။ ဣဒဉ္စ အတိမဓုရသုခံ, တတော ပရံ သုခါဘာဝါ။ သတိသမ္ပ

ဇ္ဈာနုဘာဝေန ပနေတ္ထ သုခေ အသာရဇ္ဇနာ ဟောတိ, နော အညထာတိ ဣမမ္ပိ အတ္ထဝိသေသံ ဒဿေတုံ ဣဒမိဓေဝ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဣဒါနိ **သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေတီ** တိ ဧတ္ထ ကိဉ္စာပိ တတိယဇ္ဈာနသမင်္ဂိနော သုခပဋိသံဝေဒနာဘောဂော နတ္ထိ, ဧဝံ သန္တေပိ ယသ္မာ တဿ နာမကာယေန သမ္ပယုတ္တံ သုခံ။ ယံ တ တံ နာမကာယသမ္ပယုတ္တံ သုခံ, တံသမုဋ္ဌာနေနဿ ယသ္မာ အတိပဏီတေန ရူပေန ရူပကာယော ဖုဋ္ဌော, ယဿ ဖုဋ္ဌတ္တာ ဈာနာ ဝုဋ္ဌိတောပိ သုခံ ပဋိသံဝေဒေယျ, တသ္မာ ဧတမတ္ထံ ဒဿေန္တော "သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေတီ"တိ အာဟ။

ဣဒါနိ **ယံ တံ အရိယာ အာစိက္ခန္တိ ဥပေက္ခကော သတိမာ သုခဝိဟာရီ** တိ ဧတ္ထ ယံဈာနဟေတု ယံဈာနကာရဏာ တံ တတိယဇ္ဈာနသမင်္ဂိပုဂ္ဂလံ ဗုဒ္ဓါဒယော အရိယာ အာစိက္ခန္တိ ဒေသေန္တိ ပညပေန္တိ ပဋ္ဌပေန္တိ ဝိဝရန္တိ ဝိဘဇန္တိ ဥတ္တာနီကရောန္တိ ပကာသေန္တိ, ပသံသန္တီတိ အဓိပ္ပာယော။ ကိန္တိ? ဥပေက္ခကော သတိမာ သုခဝိဟာရီတိ။ တံ တတိယဇ္ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတီတိ ဧဝမေတ္ထ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ကသ္မာ ပန တံ တေ ဧဝံ ပသံသန္တီတိ? ပသံသာရဟတော။ အယဉ္ဟိ ယသ္မာ အတိမဓုရသုခေ သုခပါရမိပ္ပတ္တေပိ တတိယဇ္ဈာနေ ဥပေက္ခကော, န တတ္ထ သုခါဘိသင်္ဂေန အာကဍ္ဎိယတိ။ ယထာ စ ပီတိ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဧဝံ ဥပဋ္ဌိတဿတိတာယ သတိမာ။ ယသ္မာ စ အရိယကန္တံ အရိယဇနသေဝိတမေဝ စ အသံကိလိဋ္ဌံ သုခံ နာမကာယေန ပဋိသံဝေဒေတိ, တသ္မာ ပသံသာရဟော။ ဣတိ ပသံသာရဟတော နံ အရိယာ တေ ဧဝံ ပသံသာဟေတုဘူတေ ဂုဏေ ပကာသေန္တော "ဥပေက္ခကော သတိမာ သုခဝိဟာရီ"တိ ဧဝံ ပသံသန္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **တတိယ**န္တိ ဂဏနာနုပုဗ္ဗတာ တတိယံ, ဣဒံ တတိယံ ဥပ္ပန္နန္တိပိ တတိယံ။

သုခဿ စ ပဟာနာ ဒုက္ခဿ စ ပဟာနာ တိ ကာယိကသုခဿ စ ကာယိကဒုက္ခဿ စ ပဟာနာ။ **ပုဗ္ဗေဝ** တိ တဉ္စ ခော ပုဗ္ဗေဝ, န စတုတ္ထဇ္ဈာနက္ခဏေ။ **သောမနဿဒေါမနဿာနံ အတ္ထင်္ဂမာ** တိ စေတသိကသုခဿ စ စေတသိကဒုက္ခဿ စာတိ ဣမေသမ္ပိ ဒွိန္နံ ပုဗ္ဗေဝ အတ္ထင်္ဂမာ, ပဟာနာ ဣစ္စေဝ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ကဒါ ပန နေသံ ပဟာနံ ဟောတိ? စတုန္နံ ဈာနာနံ ဥပစာရက္ခဏေ။ သောမနဿဉ္ဟိ စတုတ္ထဇ္ဈာနဿ ဥပစာရက္ခဏေယေဝ ပဟီယတိ, ဒုက္ခဒေါမနဿသုခါနိ ပဌမဒုတိယတတိယဇ္ဈာနာနံ ဥပစာရက္ခဏေသု။ ဧဝမေတေသံ ပဟာနက္ကမေန အဝုတ္တာနံ, **ဣန္ဒြိယဝိဘင်္ဂေ** ပန ဣန္ဒြိယာနံ ဥဒ္ဒေသက္ကမေနေဝ ဣဓာပိ ဝုတ္တာနံ သုခဒုက္ခသောမနဿဒေါမနဿာနံ ပဟာနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ယဒိ ပနေတာနိ တဿ တဿ ဈာနဿ ဥပစာရက္ခဏေယေဝ ပဟီယန္တိ, အထ ကသ္မာ "ကတ္ထ စုပ္ပန္နံ ဒုက္ခိန္ဒြိယံ အပရိသေသံ နိရုဇ္ဈတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ။ပေ။ ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ, ဧတ္ထ စုပ္ပန္နံ ဒုက္ခိန္ဒြိယံ အပရိသေသံ နိရုဇ္ဈတိ။ ကတ္ထ စုပ္ပန္နံ ဒေါမနဿိန္ဒြိယံ။ သုခိန္ဒြိယံ။ သောမနဿိန္ဒြိယံ အပရိသေသံ နိရုဇ္ဈတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု, သုခဿ စ ပဟာနာ။ပေ။ စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ ဧတ္ထ စုပ္ပန္နံ သောမနဿိန္ဒြိယံ အပရိသေသံ နိရုဇ္ဈတီ"တိ (သံ. နိ. ၅.၅၁၀) ဧဝံ ဈာနေသွေဝ နိရောဓော ဝုတ္တောတိ။ အတိသယနိရောဓတ္တာ။ အတိသယနိရောဓော ဟိ နေသံ ပဌမဇ္ဈာနာဒီသု, န နိရောဓောယေဝ။ နိရောဓောယေဝ ပန ဥပစာရက္ခဏေ နာတိသယနိရောဓော။

တထာ ဟိ နာနာဝဇ္ဇနေ ပဌမဇ္ဈာနူပစာရေ နိရုဒ္ဓဿာပိ ဒုက္ခိန္ဒြိယဿ ဍံသမကသာဒိသမ္ဖဿေန တ ဝိသမာသနုပတာပေန တ သိယာ ဥပ္ပတ္တိ, န တွေဝ အန္တောအပ္ပနာယံ။ ဥပစာရေ တ နိရုဒ္ဓမ္ပေတံ န သုဋ္ဌု နိရုဒ္ဓံ ဟောတိ, ပဋိပက္ခေန အဝိဟတတ္တာ။ အန္တောအပ္ပနာယံ ပန ပီတိဖရဏေန သဗ္ဗော ကာယော သုခေါက္ကန္တော ဟောတိ, သုခေါက္ကန္တကာယဿ စ သုဋ္ဌု နိရုဒ္ဓံ ဟောတိ ဒုက္ခိန္ဒြိယံ, ပဋိပက္ခေန ဝိဟတတ္တာ။ နာနာဝဇ္ဇနေယေဝ စ ဒုတိယဇ္ဈာနူပစာရေ ပဟီနဿာပိ ဒေါမနဿိန္ဒြိယဿ ယသ္မာ ဧတံ ဝိတက္ကဝိစာရပစ္စယေပိ ကာယကိလမထေ စိတ္တုပဃာတေ စ သတိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဝိတက္ကဝိစာရာဘာဝေ နေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ယတ္ထ ပန ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တတ္ထ ဝိတက္ကဝိစာရဘာဝေ။ အပ္ပဟီနာယေဝ စ ဒုတိယဇ္ဈာနူပစာရေ ဝိတက္ကဝိစာရာတိ တတ္ထဿ သိယာ ဥပ္ပတ္တိ, န တွေဝ ဒုတိယဇ္ဈာနေ, ပဟီနပစ္စယတ္တာ။ တထာ တတိယဇ္ဈာနူပစာရေ ပဟီနဿာပိ သုခိန္ဒြိယဿ ပီတိသမုဋ္ဌာနပဏီတရူပဖုဋ္ဌကာယဿ

သ သိယာ ဥပ္ပတ္တိ, န တွေဝ တတိယဇ္ဈာနေ။ တတိယဇ္ဈာနေ ဟိ သုခဿ ပစ္စယဘူတာ ပီတိ သဗ္ဗသော နိရုဒ္ဓါတိ။ တထာ စတုတ္ထဇ္ဈာနူပစာရေ ပဟီနဿာပိ သောမနဿိန္ဒြိယဿ အာသန္နတ္တာ, အပ္ပနာပတ္တာယ ဥပေက္ခာယ အဘာဝေန သမ္မာ အနတိက္ကန္တတ္တာ စ သိယာ ဥပ္ပတ္တိ, န တွေဝ စတုတ္ထဇ္ဈာနေ။ တသ္မာ ဧဝ စ “ဧတ္ထုပ္ပန္နံ ဒုက္ခိန္ဒြိယံ အပရိသေသံ နိရုဇ္ဈတီ”တိ တတ္ထ တတ္ထ အပရိသေသဂ္ဂဟဏံ ကတန္တိ။

ဧတ္ထာဟ – “အထေဝံ တဿ တဿ ဈာနဿုပစာရေ ပဟီနာပိ ဧတာ ဝေဒနာ ဣဓ ကသ္မာ သမာဟဋာ”တိ? သုခဂ္ဂဟဏတ္ထံ။ ယာ ဟိ အယံ **အဒုက္ခမသုခန္တိ** ဧတ္ထ အဒုက္ခမသုခါ ဝေဒနာ ဝုတ္တာ, သာ သုခုမာ ဒုဝိညေယျာ, န သက္ကာ သုခေန ဂဟေတုံ, တသ္မာ ယထာ နာမ ဒုဋ္ဌဿ ယထာ ဝါ တထာ ဝါ ဥပသင်္ကမိတွာ ဂဟေတုံ အသက္ကုဏေယျဿ ဂေါဏဿ သုခဂဟဏတ္ထံ ဂေါပေါ ဧကသ္မိံ ဝဇေ သဗ္ဗာ ဂါဝေါ သမာဟရတိ, အထေကေကံ နီဟရန္တော ပဋိပါဋိယာ အာဂတံ “အယံ သော ဂဏှထ န”န္တိ တမ္ပိ ဂါဟာပေတိ, ဧဝမေဝ ဘဂဝါ သုခဂ္ဂဟဏတ္ထံ သဗ္ဗာ ဧတာ သမာဟရိ။ ဧဝဉှိ သမာဟဋာ ဧတာ ဒဿေတွာ “ယံ နေဝ သုခံ, န ဒုက္ခံ, န သောမနဿံ, န ဒေါမနဿံ, အယံ အဒုက္ခမသုခါ ဝေဒနာ”တိ သက္ကာ ဟောတိ ဧသာ ဂါဟယိတုံ။

အပိ စ အဒုက္ခမသုခါယ စေတောဝိမုတ္တိယာ ပစ္စယဒဿနတ္ထဉ္စာပိ ဧတာ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဒုက္ခပ္ပဟာနာဒယော ဟိ တဿာ ပစ္စယာ။ ယထာဟ – “စတ္တာရော ခေါ, အာဝုသော, ပစ္စယာ အဒုက္ခမသုခါယ စေတောဝိမုတ္တိယာ သမာပတ္တိယာ။ ဣဓာဝုသော, ဘိက္ခု သုခဿ စ ပဟာနာ ။ပေ။ စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ ဣမေ ခေါ, အာဝုသော, စတ္တာရော ပစ္စယာ အဒုက္ခမသုခါယ စေတောဝိမုတ္တိယာ သမာပတ္တိယာ”တိ (မ. နိ. ၁.၄၅၈)။ ယထာ ဝါ အညတ္ထ ပဟီနာပိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိအာဒယော တတိယမဂ္ဂဿ ဝဏ္ဏဘဏနတ္ထံ “တတ္ထ ပဟီနာ”တိ ဝုတ္တာ, ဧဝံ ဝဏ္ဏဘဏနတ္ထမ္ပေတဿ ဈာနဿေတာ ဣဓ ဝုတ္တာတိပိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ပစ္စယဃာတေန ဝါ ဧတ္ထ ရာဂဒေါသာနံ အတိဒူရဘာဝံ ဒဿေတုမ္ပေတာ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဧတာသု ဟိ သုခံ သောမနဿဿ ပစ္စယော, သောမနဿံ ရာဂဿ, ဒုက္ခံ ဒေါမနဿဿ, ဒေါမနဿံ ဒေါသဿ။ သုခါဒိဃာတေန စ ဿ သပ္ပစ္စယာ ရာဂဒေါသာ ဟတာတိ အတိဒူရေ ဟောန္တီတိ။

အဒုက္ခမသုခန္တိ ဒုက္ခာဘာဝေန အဒုက္ခံ, သုခါဘာဝေန အသုခံ။ ဧတေနေတ္ထ ဒုက္ခသုခပဋိပက္ခဘူတံ တတိယဝေဒနံ ဒီပေတိ, န ဒုက္ခသုခါဘာဝမတ္တံ။ တတိယဝေဒနာ နာမ အဒုက္ခမသုခါ, ဥပေက္ခာတိပိ ဝုစ္စတိ။ သာ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌဝိပရီတာနုဘဝနလက္ခဏာ, မဇ္ဈတ္တရသာ, အဝိဘူတပစ္စုပဋ္ဌာနာ, သုခနိရောဓပဒဋ္ဌာနာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိန္တိ ဥပေက္ခာယ ဇနိတသတိပါရိသုဒ္ဓိံ။ ဣမသ္မိဉှိ ဈာနေ သုပရိသုဒ္ဓါ သတိ, ယာ စ တဿာ သတိယာ ပါရိသုဒ္ဓိ, သာ ဥပေက္ခာယ ကတာ, န အညေန။ တသ္မာ ဧတံ “ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ”န္တိ ဝုစ္စတိ။ ယာယ စ ဥပေက္ခာယ ဧတ္ထ သတိ ပါရိသုဒ္ဓိ ဟောတိ, သာ အတ္ထတော တတြမဇ္ဈတ္တတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ န ကေဝလဉ္စေတ္ထ တာယ သတိယေဝ ပရိသုဒ္ဓါ, အပိ စ ခေါ သဗ္ဗေပိ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာ, သတိသီသေန ပန ဒေသနာ ဝုတ္တာ။

တတ္ထ ကိဉ္စာပိ အယံ ဥပေက္ခာ ဟေဋ္ဌာပိ တီသု ဈာနေသု ဝိဇ္ဇတိ, ယထာ ပန ဒိဝါ သူရိယပ္ပဘာဘိဘူတာ သောမ္မဘာဝေန စ အတ္တနော ဥပကာရကတ္တေန ဝါ သဘာဂါယ ရတ္တိယာ အလာဘာ ဒိဝါ ဝိဇ္ဇမာနာပိ စန္ဒလေခါ အပရိသုဒ္ဓါ ဟောတိ အပရိယောဒါတာ, ဧဝမယမ္ပိ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာစန္ဒလေခါ ဝိတက္ကာဒိပစ္စနီကဓမ္မတေဇာဘိဘူတာ သဘာဂါယ စ ဥပေက္ခာဝေဒနာရတ္တိယာ အပဋိလာဘာ ဝိဇ္ဇမာနာပိ ပဌမဇ္ဈာနာဒိဘေဒေသု အပရိသုဒ္ဓါ ဟောတိ။ တဿာ စ အပရိသုဒ္ဓါယ ဒိဝါ အပရိသုဒ္ဓစန္ဒလေခါယ ပဘာ ဝိယ သဟဇာတာပိ သတိအာဒယော အပရိသုဒ္ဓါဝ ဟောန္တိ။ တသ္မာ တေသု ဧကမ္ပိ “ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ”န္တိ န ဝုတ္တံ။ ဣဓ ပန ဝိတက္ကာဒိပစ္စနီကဓမ္မတေဇာဘိဘဝါဘာဝါ သဘာဂါယ စ ဥပေက္ခာဝေဒနာရတ္တိယာ ပဋိလာဘာ အယံ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာစန္ဒလေခါ အတိဝိယ ပရိသုဒ္ဓါ, တဿာ ပရိသုဒ္ဓတ္တာ ပရိသုဒ္ဓစန္ဒလေခါယ ပဘာ ဝိယ သဟဇာတာပိ သတိအာဒယော ပရိသုဒ္ဓါ ဟောန္တိ ပရိယောဒါတာ။ တသ္မာ ဣဒမေဝ “ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ”န္တိ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **စတုတ္ထ**န္တိ ဂဏနာနုပုဗ္ဗတာ စတုတ္ထံ။ ဣဒံ စတုတ္ထံ ဥပ္ပန္နန္တိပိ စတုတ္ထံ။

ပညတ္တ ဟောတီတိ ပညာ အဿ အတ္ထီတိ ပညတ္တ။ **ဥဒယတ္ထဂါမိနိယာ** တိ ဥဒယဂါမိနိယာ စေဝ အတ္ထဂါမိနိယာ စ။ **သမန္နာဂတော** တိ ပရိပုဏ္ဏော။ **အရိယာယာ**တိ နိဒ္ဒောသာယ။ **နိဗ္ဗေဓိကာယာ** တိ နိဗ္ဗေဓပက္ခိကာယ။ **ဒုက္ခက္ခယဂါမိနိယာ**တိ နိဗ္ဗာနဂါမိနိယာ။ **သော ဣဒံ ဒုက္ခန္တိ** ဧဝမာဒီသု ''တတ္တကံ ဒုက္ခံ န ဣတော ဘိယျော''တိ သဗ္ဗမ္ပိ ဒုက္ခသစ္စံ သရသလက္ခဏပဋိဝေဓေန ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ ပဋိဝိဇ္ဈတိ။ တဿ စ ဒုက္ခဿ နိဗ္ဗတ္တိကံ တဏှံ **''အယံ ဒုက္ခသမုဒယော''**တိ။ တဒုဘယမ္ပိ ယံ ဌာနံ ပတွာ နိရုဇ္ဈတိ, တံ တေသံ အပ္ပဝတ္တိံ နိဗ္ဗာနံ **''အယံ ဒုက္ခနိရောဓော''**တိ။ တဿ စ သမ္ပာပကံ အရိယမဂ္ဂံ **''အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ''**တိ သရသလက္ခဏပဋိဝေဓေန ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ ပဋိဝိဇ္ဈတီတိ ဧဝမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဧဝံ သရူပတော သစ္စာနိ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ကိလေသဝသေန ပရိယာယတော ဒဿေန္တော **''ဣမေ အာသဝာ''**တိအာဒိမာဟ။ တေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဧဝံ တိဿော သိက္ခာယော ဒဿေတွာ ဣဒါနိ တာသံ ဟာရိပူရိက္ကမံ ဒဿေတုံ **''ဣမာ တိဿော သိက္ခာယော အာဝဇ္ဇန္တော သိက္ခေယျာ''** တိအာဒိမာဟ။ တဿတ္ထော – ပစ္စေကံ ပရိပူရေတုံ အာဝဇ္ဇန္တောပိ သိက္ခေယျ, အာဝဇ္ဇိတွာ ''အယံ နာမ သိက္ခာ''တိ ဇာနန္တောပိ သိက္ခေယျ, ဇာနိတွာ ပုနပ္ပုနံ ပဿန္တောပိ သိက္ခေယျ, ပဿိတွာ ယထာဒိဋ္ဌံ ပစ္စဝေက္ခန္တောပိ သိက္ခေယျ, ပစ္စဝေက္ခိတွာ တတ္ထေဝ စိတ္တံ အစလံ ကတွာ ပတိဋ္ဌပေန္တောပိ သိက္ခေယျ, တံတံသိက္ခာသမ္ပယုတ္တသဒ္ဓါဝီရိယသတိသမာဓိပညာဟိ သကသကကိစ္စံ ကရောန္တောပိ သိက္ခေယျ, အဘိညေယျာဘိဇာနနကာလေပိ တံ တံ ကိစ္စံ ကရောန္တောပိ တိဿော သိက္ခာယော သိက္ခေယျ, အဓိသီလံ အာစရေယျ, အဓိစိတ္တံ သမ္မာ စရေယျ, အဓိပညံ သမာဒာယ ဝတ္တေယျ။

ဣဓာတိ မူလပဒံ။ **ဣမိဿာ ဒိဋ္ဌိယာ** တိအာဒီဟိ ဒသဟိ ပဒေဟိ သိက္ခတ္တယသင်္ခါတံ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓသာသနမေဝ ကထိတံ။ တဉှိ ဗုဒ္ဓေန ဘဂဝတာ ဒိဋ္ဌတ္တာ **ဒိဋ္ဌိ** တိ ဝုစ္စတိ။ တဿေဝ ခမနဝသေန **ခန္တိ,** ရုစ္စနဝသေန **ရုစိ,** ဂဟဏဝသေန **အာဒါယော,** သဘာဝဋ္ဌေန **ဓမ္မော,** သိက္ခိတဗ္ဗဋ္ဌေန **ဝိနယော,** တဒုဘယေနပိ **ဓမ္မဝိနယော,** ပဝုတ္တဝသေန **ပါဝစနံ,** သေဋ္ဌစရိယဋ္ဌေန **ဗြဟ္မစရိယံ,** အနုသိဋ္ဌိဒါနဝသေန **သတ္ထုသာသန** န္တိ ဝုစ္စတိ။ တသ္မာ ''ဣမိဿာ ဒိဋ္ဌိယာ''တိအာဒီသု ဣမိဿာ ဗုဒ္ဓဒိဋ္ဌိယာ ဣမိဿာ ဗုဒ္ဓခန္တိယာ ဣမိဿာ ဗုဒ္ဓရုစိယာ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓအာဒါယေ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓဓမ္မေ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓဝိနယေ။

''ယေ ခော တွံ, ဂေါတမိ, ဓမ္မေ ဇာနေယျာသိ 'ဣမေ ဓမ္မာ သရာဂါယ သံဝတ္တန္တိ, နော ဝိရာဂါယ, သညောဂါယ သံဝတ္တန္တိ, နော ဝိသညောဂါယ, အာစယာယ သံဝတ္တန္တိ, နော အပစယာယ, မဟိစ္ဆတာယ သံဝတ္တန္တိ, နော အပ္ပိစ္ဆတာယ, အသန္တုဋ္ဌိယာ သံဝတ္တန္တိ, နော သန္တုဋ္ဌိယာ, သင်္ဂဏိကာယ သံဝတ္တန္တိ , နော ပဝိဝေကာယ, ကောသဇ္ဇာယ သံဝတ္တန္တိ, နော ဝီရိယာရမ္ဘာယ, ဒုဗ္ဘရတာယ သံဝတ္တန္တိ, နော သုဘရတာယာ'တိ။ ဧကံသေန, ဂေါတမိ, ဓာရေယျာသိ 'နေသော ဓမ္မော, နေသော ဝိနယော, နေတံ သတ္ထုသာသန'န္တိ။

''ယေ စ ခော တွံ, ဂေါတမိ, ဓမ္မေ ဇာနေယျာသိ 'ဣမေ ဓမ္မာ ဝိရာဂါယ သံဝတ္တန္တိ, နော သရာဂါယ။ပေ။ သုဘရတာယ သံဝတ္တန္တိ, နော ဒုဗ္ဘရတာယာ'တိ။ ဧကံသေန, ဂေါတမိ, ဓာရေယျာသိ 'ဧသော ဓမ္မော, ဧသော ဝိနယော, ဧတံ သတ္ထုသာသန'''န္တိ (အ. နိ. ၈.၅၃; စူဠဝ. ၄၀၆) –

ဧဝံ ဝုတ္တေ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓဓမ္မဝိနယေ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓပါဝစနေ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓဗြဟ္မစရိယေ ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓသာသနေတိ ဧဝမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

အပိ စေတံ သိက္ခတ္တယသင်္ခါတံ သကလံ သာသနံ ဘဂဝတာ ဒိဋ္ဌတ္တာ သမ္မာဒိဋ္ဌိပစ္စယတ္တာ သမ္မာဒိဋ္ဌိပုဗ္ဗင်္ဂမတ္တာ စ ဒိဋ္ဌိ။ ဘဂဝတော ခမနဝသေန ခန္တိ။ ရုစ္စနဝသေန ရုစိ။ ဂဟဏဝသေန အာဒါယော။ အတ္တနော ကာရကံ အပါယေသု အပတမာနံ ကတွာ ဓာရေတီတိ ဓမ္မော။ သောဝ သံကိလေသပက္ခံ ဝိနေတီတိ ဝိနယော။ ဓမ္မော စ သော ဝိနယော စာတိ ဓမ္မဝိနယော။ ကုသလဓမ္မေဟိ ဝာ အကုသလဓမ္မာနံ ဧသ ဝိနယောတိ ဓမ္မဝိနယော။ တေနေဝ ဝုတ္တံ –

‘‘ယေ စ ခော တွံ, ဂေါတမိ, ဓမ္မေ ဇာနေယ္ယာသိ ‘ဣမေ ဓမ္မာ ဝိရာဂါယ သံဝတ္တန္တိ, နော သရာဂါ
ယ။ပေ.။ ဧကံသေန ဂေါတမိ ဓာရေယျာသိ ‘ဧသော ဓမ္မော, ဧသော ဝိနယော, ဧတံ သတ္ထုသာသန’’’န္တိ (အ.
နိ. ၈.၅၃; စူဠဝ. ၄၀၆)။

ဓမ္မေန စ ဝိနယော, န ဒဏ္ဍာဒီဟီတိ ဓမ္မဝိနယော။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ –

‘‘ဒဏ္ဍေနေကေ ဒမယန္တိ၊ အင်္ကုသေဟိ ကသာဟိ စ။
အဒဏ္ဍေန အသတ္ထေန၊ နာဂေါ ဒန္တော မဟေသိနာ’’တိ။ (စူဠဝ. ၃၄၂; မ. နိ. ၂.၃၅၂)။

တထာ –

‘‘ဓမ္မေန နီယမာနာနံ၊ ကာ ဥသူယာ ဝိဇာနတ’’န္တိ။ (မဟာဝ. ၆၃)။

ဓမ္မာယ စ ဝိနယော ဓမ္မဝိနယော။ အနဝဇ္ဇဓမ္မတ္ထဉှေသ ဝိနယော, န ဘဝဘောဂါမိသတ္ထံ။ တေနာဟ ဘဂဝါ
‘‘နယိဒံ, ဘိက္ခဝေ, ဗြဟ္မစရိယံ ဝုဿတိ ဇနကုဟနတ္ထ’’န္တိ (အ. နိ. ၄.၂၅) ဝိတ္ထာရော။ ပုဏ္ဏတ္ထေရောပိ
အာဟ ‘‘အနုပါဒါပရိနိဗ္ဗာနတ္ထံ ခေါ, အာဝုသော, ဘဂဝတိ ဗြဟ္မစရိယံ ဝုဿတီ’’တိ (မ. နိ. ၁.၂၅၉)။ ဝိသိဋ္ဌံ တ နယ
တီတိ ဝိနယော။ ဓမ္မတော ဝိနယော ဓမ္မဝိနယော။ သံသာရဓမ္မတော ဟိ သောကာဒိဓမ္မတော တ ဧသ ဝိသိဋ္ဌံ နိဗ္ဗာနံ နယတိ။
ဓမ္မဿ တ ဝိနယော, န တိတ္ထကရာနန္တိ ဓမ္မဝိနယော။ ဓမ္မဘူတော ဟိ ဘဂဝါ, တဿေဝ ဝိနယော။

ယသ္မာ တ ဓမ္မာ ဧဝ အဘိညေယ္ယာ ပရိညေယ္ယာ ပဟာတဗ္ဗာ ဘာဝေတဗ္ဗာ သစ္ဆိကာတဗ္ဗာ စ, တသ္မာ
ဧသ ဓမ္မေသု ဝိနယော, န သတ္တေသု န ဇီဝေသု စာတိ ဓမ္မဝိနယော။ သာတ္ထသဗျဉ္ဇနတာဒီဟိ အညေသံ ဝစနတော ပ
ဓာနံ ဝစနန္တိ ပဝစနံ, ပဝစနမေဝ ပာဝစနံ။ သဗ္ဗစရိယာဟိ ဝိသိဋ္ဌစရိယဘာဝေန ဗြဟ္မစရိယံ။ ဒေဝမနုဿာနံ သတ္ထုဘူ
တဿ ဘဂဝတော သာသနန္တိ သတ္ထုသာသနံ။ သတ္ထုဘူတံ တ သာသနန္တိပိ သတ္ထုသာသနံ။ ‘‘သော ဝေါ မမစ္စ
ယေန သတ္ထာတိ (ဒီ. နိ. ၂.၂၁၆) ဟိ ဓမ္မဝိနယော၀ သတ္ထာ’’တိ ဝုတ္တောတိ ဧဝမေတေသံ ပဒါနံ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ယသ္မာ ပန ဣမသ္မိံယေဝ သာသနေ သဗ္ဗပ္ပကာရဈာနနိဗ္ဗတ္တကော ဘိက္ခု ဒိဿတိ, န အညတ္ရ, တသ္မာ
တတ္ထ တတ္ထ ‘‘ဣမိဿာ’’တိ စ ‘‘ဣမသ္မိ’’န္တိ စ အယံ နိယမော ကတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဇီဝန္တိ တေန တံသမ္ပယုတ္တကာ ဓမ္မာတိ ဇီဝိတံ။ အနုပါလနလက္ခဏေ ဣန္ဒဋ္ဌံ ကာရေတီတိ ဣန္ဒြိယံ။ ဇီဝိတ
မေဝ ဣန္ဒြိယံ **ဇီဝိတိန္ဒြိယံ** ။ တံ ပဝတ္တသန္တတာဓိပတေယျံ ဟောတိ။ လက္ခဏာဒီဟိ ပန အတ္တနာ အဝိနိဘုတ္တာနံ ဓ
မ္မာနံ အနုပါလနလက္ခဏံ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ, တေသံ ပဝတ္တနရသံ, တေသံယေဝ ဌပနပစ္စုပဋ္ဌာနံ, ယာပယိတဗ္ဗဓမ္မပဒဋ္ဌာ
နံ။ သန္တေပိ စ အနုပါလနလက္ခဏာဒိမှိ ဝိဓာနေ အတ္ထိက္ခဏေယေဝ တံ တေ ဓမ္မေ အနုပါလေတိ, ဥဒကံ ဝိယ ဥပ္ပ
လာဒီနိ။ ယထာသကံ ပစ္စယေဟိ ဥပ္ပန္နေပိ စ ဓမ္မေ ပါလေတိ, ဓာတိ ဝိယ ကုမာရံ, သယံပဝတ္တိတဓမ္မသမ္ဗန္ဓေနေဝ စ ပ
ဝတ္တတိ, နိယာမကော ဝိယ နာဝံ။ န ဘင်္ဂတော ဥဒ္ဓံ ပဝတ္တယတိ, အတ္တနော စ ပဝတ္တယိတဗ္ဗာနဉ္စ အဘာဝါ။ န ဘ
င်္ဂက္ခဏေ ဌပေတိ, သယံ ဘိဇ္ဇမာနတ္တာ, ခီယမာနော ဝိယ ဝဋ္ဋိသိနေဟော ပဒီပသိခံ, န စ အနုပါလနပဝတ္တနဋ္ဌပနာ
နုဘာဝဝိရဟိတံ , ယထာဝုတ္တက္ခဏေ တဿ တဿ သာဓနတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ဌိတိပရိတ္တတာယ တ** တိ ဌိတိက္ခဏ
ဿ မန္ဒတာယ ထောကတာယ။ **အပ္ပကန္တိ** မန္ဒံ လာမကံ။ **သရသပရိတ္တတာယ တ** တိ အတ္တနော ပစ္စယဘူတာနံ ကိစ္စာ
နံ သမ္ပတ္တီနံ တ အပ္ပတာယ ဒုဗ္ဗလတာယ။

တေသံ ဒွိန္နံ ကာရဏံ ဝိဘာဂတော ဒဿေတုံ **‘‘ကထံ ဌိတိပရိတ္တတာယာ’’** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ‘‘အတီတေ စိ
တ္တက္ခဏေ ဇီဝိတ္ထာတိ ဧဝမာဒိ ပဉ္စတေကာရဘဝေ ပဝတ္တိယံ စိတ္တဿ နိရုဇ္ဈနကာလေ သဗ္ဗသ္မိံ ရူပာရူပဓမ္မေ
အနိရုဇ္ဈန္တေပိ ရူပတော အရူပဿ ပဋ္ဌာနဘာဝေန အရူပဇီဝိတံ သန္ဓာယ, စုတိစိတ္တေန တ သဒ္ဓိံ သဗ္ဗေသံ ရူပာရူ
ပာနံ နိရုဇ္ဈနဘာဝေန ပဉ္စတေကာရဘဝေ စုတိစိတ္တံ သန္ဓာယ, စတုတေကာရဘဝေ ရူပဿ အဘာဝေန စတုတေကာရ
ဘဝံ သန္ဓာယ ကထိတ’’န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **အတီတေ စိတ္တက္ခဏေ** တိ အတီတစိတ္တဿ ဘင်္ဂက္ခဏသမင်္ဂိကာလေ

တံသမင်္ဂီပုဂ္ဂလော “ဇီဝိတ္တ” ဣတိ ဝတ္တုံ လဗ္ဘတိ။ **န ဇီဝတီ**တိ “ဇီဝတီ”တိပိ ဝတ္တုံ န လဗ္ဘတိ။ **န ဇီဝိဿတီ** တိ “ဇီဝိဿတီ”တိပိ ဝတ္တုံ န လဗ္ဘတိ။ **အနာဂတေ စိတ္တက္ခဏေ ဇီဝိဿတီ** တိ အနာဂတစိတ္တဿ အနုပ္ပဇ္ဇနက္ခဏသမင်္ဂီကာလေ “ဇီဝိဿတီ”တိ ဝတ္တုံ လဗ္ဘတိ။ **န ဇီဝတီ**တိ “ဇီဝတီ”တိ ဝတ္တုံ န လဗ္ဘတိ။ **န ဇီဝိတ္ထာ** တိ “ဇီဝိတ္ထ”ဣတိပိ ဝတ္တုံ န လဗ္ဘတိ။ **ပစ္စုပ္ပန္နေ စိတ္တက္ခဏေ** တိ ပစ္စုပ္ပန္နစိတ္တက္ခဏသမင်္ဂီကာလေ။ **ဇီဝတီ**တိ “ဣဒါနိ ဇီဝတီ”တိ ဝတ္တုံ လဗ္ဘတိ။ **န ဇီဝိတ္ထာ** တိ “ဇီဝိတ္ထ”ဣတိ ဝတ္တုံ န လဗ္ဘတိ။ **န ဇီဝိဿတီ** တိ “ဇီဝိဿတီ”တိပိ ဝတ္တုံ န လဗ္ဘတိ။

ဇီဝိတံ အတ္တဘာဝေါ စ သုခဒုက္ခာ စာ တိ အယံ ကထာ ပဉ္စဝေါကာရဘဝံ အမုဉ္စိတွာ လဗ္ဘမာနာယ ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ ဂဟိတတ္တာ ပဉ္စဝေါကာရဘဝမေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ကထံ? **ဇီဝိတ**န္တိ ဇီဝိတသီသေန သင်္ခါရက္ခန္ဓော။ **အတ္တဘာဝေါ**တိ ရူပက္ခန္ဓော။ “ဥပေက္ခာ ပန သန္တတ္တာ, သုခမိစ္စေဝ ဘာသိတာ”တိ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၃၂) ဝုတ္တတ္တာ ဥပေက္ခာဝေဒနာ အန္တောကရိတွာ **သုခဒုက္ခာ စာ** တိ ဝေဒနာက္ခန္ဓော, စိတ္တံ ဣတိ ဝိညာဏက္ခန္ဓော ဝုတ္တော။ ဣမေသံ စတုန္နံ ခန္ဓာနံ ကထိတတ္တာယေဝ ခန္ဓလက္ခဏေန ဧကလက္ခဏဘာဝေန လက္ခဏဟာရဝသေန သညာက္ခန္ဓောပိ ကထိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧဝံ ဝုတ္တေသု ပဉ္စသု ခန္ဓေသု အရူပဓမ္မံ မုဉ္စိတွာ ကမ္မသမုဋ္ဌာနာဒိရူပဿ အပ္ပဝတ္တနဘာဝေန **ဧကစိတ္တသမာယုတ္တာ** တိ အရူပပဓာနဘာဝေါ ကထိတော ဟောတိ။ ကထံ? အသညသတ္တေ ရူပမ္ပိ ဣတ္ထိပစိတကမ္မဗလံ အမုဉ္စိတွာဝ ပဝတ္တတိ, နိရောဓသမာပန္နာနံ ရူပမ္ပိ ပဌမသမာပန္နသမာပတ္တိဗလံ အမုဉ္စိတွာဝ ပဝတ္တတိ။ ဧဝံ အတ္တနော အပ္ပဝတ္တိဋ္ဌာနေပိ ရူပပဝတ္တိံ အတ္တနော သန္တကမေဝ ကတွာ ပဝတ္တနသဘာဝဿ အရူပဓမ္မဿ အတ္တနော ပဝတ္တိဋ္ဌာနေ ရူပပဝတ္တိယာ ပဓာနကာရဏဘာဝေန ဧကစိတ္တသမာယုတ္တာတိ စိတ္တပဓာနဘာဝေါ ကထိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဧဝံ ပဉ္စဝေါကာရဘဝေ ပဝတ္တိယံ ရူပပဝတ္တိယာ ပဓာနဘူတစိတ္တနိရောဓေန ရူပေ ဓရမာနေယေဝ ပဝတ္တာနံ နိရောဓော နာမ ဟောတီတိ အရူပဓမ္မဝသေန ဧဝ **“လဟုသော ဝတ္တတေ ခဏော”** တိ ဝုတ္တံ။ အထ ဝာ ပဉ္စဝေါကာရဘဝေ စုတိစိတ္တံ သန္ဓာယ ကထိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဧဝံ ကထိယမာနေ သုခဒုက္ခာ စာတိ ကာယိကစေတသိကသုခဝေဒနာ စ ကာယိကစေတသိကဒုက္ခဝေဒနာ စ စုတိစိတ္တက္ခဏေ အဟောန္တိပိ ဧကေသန္တတိဝသေန စုတိစိတ္တေန သဒ္ဓိံ နိရုဇ္ဈတီတိ ကထိတာ။ စတုဝေါကာရဘဝံ တ သန္ဓာယ ကထိတာတိပိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ကထံ ? အညသ္မိံ ဌာနေ အတ္တဘာဝေါတိ သညာက္ခန္ဓဿ ဝုတ္တဘာဝေန အတ္တဘာဝေါတိ သညာက္ခန္ဓော ဂဟိတော။ ဗြဟ္မလောကေ ကာယိကသုခဒုက္ခအဘာဝေနသံ အဟောန္တမ္ပိ သုခဒုက္ခာ စာတိ ဝေဒနာသာမညတော လဗ္ဘမာနော ဝေဒနာက္ခန္ဓော ဂဟိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သေသံ ဝုတ္တသဒိသမေဝ။ ဣမေသု စ တီသု ဝိကပ္ပေသု **ဧကေဝလာ**တိ ဓုဝသုခသုဘအတ္တာ နတ္ထိ, ဧကေဝလံ တေဟိ အတေမိဿာ။ **လဟုသော ဝတ္တတိ ခဏော** တိ ဝုတ္တနယေန ဧကစိတ္တက္ခဏိကတာယ လဟုကော အတိပရိတ္တော ဇီဝိတာဒီနံ ခဏော ဝတ္တတိ။

ဧတော ဒုဝိန္နံ စိတ္တာနံ အပ္ပဝတ္တိံ ဒဿေန္တော **“စုလ္လာသီတိသဟဿာနီ”** တိ ကထမာဟ။ **စုလ္လာသီတိ သဟဿာနိ, ကပ္ပာ တိဋ္ဌန္တိ ယေ မရူ**တိ ယေ ဒေဝဂဏာ စတုရာသီတိ ကပ္ပသဟဿာနိ အာယုံ ဂဟေတွာ နေဝသညာနာသညာယတနေ တိဋ္ဌန္တိ။ “ယေ နရာ”တိပိ ပာဌော။ **န တွေဝ တေပိ ဇီဝန္တိ, ဒွီဟိ စိတ္တသမောဟိတာ** တိ တေပိ ဒေဝါ ဒွီဟိ စိတ္တေဟိ သမောဟိတာ ဧကတော ဟုတွာ ယုဂနဒ္ဓေန စိတ္တေန န တု ဧဝ ဇီဝန္တိ, ဧကေနေကေန စိတ္တေန ဇီဝန္တီတိ အတ္ထော။

ဣဒါနိ မရဏကာလံ ဒဿေန္တော **“ယေ နိရုဒ္ဓါ”** တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ **ယေ နိရုဒ္ဓါ** တိ ယေ ခန္ဓာ နိရုဒ္ဓါ အတ္ထင်္ဂတာ။ **မရန္တဿ** တိ မတဿ။ **တိဋ္ဌမာနဿ ဝာ** တိ ဓရမာနဿ ဝာ။ **သဗ္ဗေပိ သဒိသာ ခန္ဓာ** တိ စုတိတော ဥဒ္ဒံ နိရုဒ္ဓက္ခန္ဓာ ဝာ ပဝတ္တေ နိရုဒ္ဓက္ခန္ဓာ ဝာ ပုန ဃဋ္ဋေတုံ အသက္ကုဏေယျတ္တေန သဗ္ဗေပိ ခန္ဓာ သဒိသာ။ **ဂတာ အပ္ပဋိသန္ဓိကာ**တိ နိရုဒ္ဓက္ခန္ဓာနံ ပုန အာဂန္တွာ ပဋိသန္ဓာနာဘာဝေန ဂတာ အပ္ပဋိသန္ဓိကာတိ ဝုစ္စန္တိ။

ဣဒါနိ တီသု ကာလေသု နိရုဒ္ဓက္ခန္ဓာနံ နာနတ္တံ နတ္ထီတိ ဒဿေတုံ **“အနန္တရာ”**တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ **အနန္တရာ စ ယေ ဘဂ္ဂါ, ယေ စ ဘဂ္ဂါ အနာဂတာ**တိ ယေ ခန္ဓာ အနန္တရာတီတာ ဟုတွာ ဘိန္နာ နိရုဒ္ဓါ, ယေ စ အနာဂတာ ခန္ဓာ

ဘိဇ္ဇိဿန္တိ။ **တဒဂ္ဂရေ** တိ တေသံ အနဂ္ဂရေ နိရုဒ္ဓာနံ ပစ္စုပ္ပန္နခန္ဓာနံ။ **ဝေသမံ နတ္ထိ လက္ခဏေ** တိ ဝိသမဿ ဘာဝေါ ဝေသမံ, တံ ဝေသမံ နတ္ထိ, တေဟိ နာနတ္တံ နတ္ထီတိ အတ္ထော။ လက္ခီယတီတိ လက္ခဏံ, တသ္မိံ လက္ခဏေ။

ဣဒါနိ အနာဂတက္ခန္ဓာနံ ဝတ္တမာနက္ခန္ဓေဟိ အသမ္ဘိန္နဘာဝံ ကထေန္တော **"အနိဗ္ဗတ္တေန န ဇာတော"**တိ ကထမာဟ။ **အနိဗ္ဗတ္တေန န ဇာတော** တိ အဇာတေန အပါတုဘူတေန အနာဂတက္ခန္ဓေန န ဇာတော န နိဗ္ဗတ္တော။ တေန အနာဂတက္ခန္ဓဿ ဝတ္တမာနက္ခန္ဓေန အသမ္ဘိန္နဘာဝံ ကထေသိ။ **ပစ္စုပ္ပန္နေန ဇီဝတီ** တိ ခဏပစ္စုပ္ပန္နေန ဝတ္တမာနက္ခန္ဓေန ဇီဝတိ။ တေန ကေနစိ လက္ခဏေ ဒ္ဝီဟိ စိတ္တေဟိ န ဇီဝတီတိ ကထိတံ။ **စိတ္တဘင်္ဂါ မတော လောကော**တိ ဒ္ဝီဟိ စိတ္တေဟိ ကေနစိ လက္ခဏေ အဇီဝနဘာဝေန စိတ္တဘင်္ဂေန မတော။ "ဥပရိတော စိတ္တဘင်္ဂါ"တိပိ ပါဌော, တံ ဥဇုကမေဝ။ **ပညတ္တိ ပရမတ္ထိယာ** တိ "ရူပံ ဇီရတိ မစ္စာနံ, နာမဂေါတ္တံ န ဇီရတီ"တိ (သံ. နိ. ၁.၇၆) ဝစနက္ကမေန ပဏ္ဏတ္တိမတ္တံ န ဇီရဏသဘာဝေန ပရမာ ဌိတိ တေသ္ပာတိ ပရမတ္ထိယာ, သဘာဝဋ္ဌိတိကာတိ အတ္ထော။ "ဒတ္တော မတော, မိတ္တော မတော"တိ ပဏ္ဏတ္တိမတ္တမေဝ ဟိ တိဋ္ဌတိ။ အထ တ **ပရမတ္ထိယာ** တိ ပရမတ္ထိကာ။ ပရမော အတ္ထော တေသ္ပာတိ ပရမတ္ထိကာ။ အဇ္ဈာကာသောတိ ပညတ္တိယာ နတ္ထိဓမ္မံ ပဋိစ္စ ကထနံ ဝိယ မတောတိ ပညတ္တိ နတ္ထိဓမ္မံ ပဋိစ္စ န ကထိယတိ, ဇီဝိတိန္ဒြိယဘင်္ဂသင်္ခါတံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ ကထိယတိ။

အနိဓာနဂတာ ဘဂ္ဂါ တိ ယေ ခန္ဓာ ဘိန္နာ, တေ နိဓာနံ နိဟိတံ နိစယံ န ဂစ္ဆန္တီတိ အနိဓာနဂတာ။ **ပုဉ္ဇော နတ္ထိ အနာဂတေ**တိ အနာဂတေပိ နေသံ ပုဉ္ဇဘာဝေါ ရာသိဘာဝေါ နတ္ထိ။ **နိဗ္ဗတ္တာယေဝ တိဋ္ဌန္တိ** တိ ပစ္စုပ္ပန္နဝသေန ဥပ္ပန္နာ ဌိတိက္ခဏေ ဝယမ္ပာဝ ဟုတ္ဝာ တိဋ္ဌန္တိ။ ကိမိဝ? **အာရဂ္ဂေ သာသပူပမာ** တိ သူစိမုခေ သာသပေါ ဝိယ။

ဣဒါနိ ခန္ဓာနံ ဒဿနဘာဝံ ဒဿေန္တော **"နိဗ္ဗတ္တာန"** န္တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ **နိဗ္ဗတ္တာနံ ဓမ္မာန** န္တိ ပစ္စုပ္ပန္နာနံ ခန္ဓာနံ။ **ဘင်္ဂေါ နေသံ ပုရက္ခတော** တိ တေသံ ဘေဒေါ ပုရတော ကတ္ဝာ ဌပိတော။ **ပလောကဓမ္မာ** တိ နဿနသဘာဝါ။ **ပုရာဏေဟိ အမိဿိတာ** တိ ပုရေ ဥပ္ပန္နေဟိ ခန္ဓေဟိ န မိဿိတာ န သံသဂ္ဂါ။

ဣဒါနိ ခန္ဓာနံ အဒဿနဘာဝံ ဒဿေန္တော **"အဒဿနတော အာယန္တိ"** တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ **အဒဿနတော အာယန္တီ**တိ အဒိဿမာနာယေဝ အာဂစ္ဆန္တိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ **ဘင်္ဂါ ဂစ္ဆန္တိဒဿန** န္တိ ဘေဒါ ဘင်္ဂတော ဥဒ္ဓံ အဒဿနဘာဝံ ဂစ္ဆန္တိ။ **ဝိဇ္ဇုပ္ပာဒေါဝ အာကာသေ** တိ ဝိဝဋ္ဋာကာသေ ဝိဇ္ဇုလတာနိစ္ဆရဏံ ဝိယ။ **ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဝယန္တိ စာ**တိ ပုဗ္ဗန္တတော ဥဒ္ဓံ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ စ ဘိဇ္ဇန္တိ စ, နဿန္တီတိ အတ္ထော။ "ဥဒေတိ အာပူရတိ ဝေတိ စန္ဒော"တိ (ဇာ. ၁.၅.၃) ဧဝမာဒီသု ဝိယ။

ဧဝံ ဌိတိပရိတ္တတံ ဒဿေတ္ဝာ ဣဒါနိ သရသပရိတ္တတံ ဒဿေန္တော **"ကထံ သရသပရိတ္တတာယာ"** တိ အာဒိမာဟ။ တတ္ထ **အဿာသူပနိဗန္ဓံ ဇီဝိတ** န္တိ အဗ္ဘန္တရပဝိသနနာသိကဝါတပဋိဗဒ္ဓံ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ။ **ပဿာသော**တိ ဗဟိနိက္ခမနနာသိကဝါတော။ **အဿာသပဿာသော** တိ တဒုဘယံ။ **မဟာဘူတူပနိဗန္ဓ** န္တိ စတုသမုဋ္ဌာနိကာနံ ပထဝီအာပတေဇဝါယာနံ မဟာဘူတာနံ ပဋိဗဒ္ဓံ ဇီဝိတံ။ **ကဗဠီကာရာဟာရူပနိဗန္ဓ** န္တိ အသိတပီတာဒိကဗဠီကာရအာဟာရေန ဥပနိဗန္ဓံ။ **ဥသ္မူပနိဗန္ဓ** န္တိ ကမ္မဇတေဇောဓာတူပနိဗန္ဓံ။ **ဝိညာဏူပနိဗန္ဓ** န္တိ ဘဝင်္ဂဝိညာဏူပနိဗန္ဓံ။ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ "အာယု ဥသ္မာ စ ဝိညာဏံ, ယဒါ ကာယံ ဇဟန္တိမ"န္တိ (သံ. နိ. ၃.၉၅)။

ဣဒါနိ နေသံ ဒုဗ္ဗလကာရဏံ ဒဿေန္တော **"မူလမ္ပိ ဣမေသံ ဒုဗ္ဗလ"** န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **မူလမ္ပိ** တိ ပတိဋ္ဌာနေန မူလဘူတမ္ပိ။ အဿာသပဿာသာနညဟိ ကရဇကာယော မူလံ။ မဟာဘူတာဒီနံ အဝိဇ္ဇာကမ္မတဏ္ဟာဟာရာ။ **ဣမေသ**န္တိ ဝုတ္တပ္ပကာရာနံ အဿာသာဒီနံ ဇီဝိတိန္ဒြိယပဝတ္တိကာရဏဝသေန ဝုတ္တာနံ။ တေသု ဟိ ကေနစိ အသတိ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ န တိဋ္ဌတိ။ **ဒုဗ္ဗလ** န္တိ အပ္ပထာမံ။ **ပုဗ္ဗဟေတူပီ**တိ အတီတဇာတိယံ ဣမဿ ဝိပါကဝဋ္ဋဿ ဟေတုဘူတာ ကာရဏသင်္ခါတာ အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရတဏ္ဟုပါဒါနဘဝါပိ။ **ဣမေသံ ဒုဗ္ဗလာ ယေ ပစ္စယာ တေပိ ဒုဗ္ဗလာ** တိ ယေ အာရမ္မဏာဒိသာဓာရဏပစ္စယာ။ **ပဘာဝိကာ**တိ ပဓာနံ ဟုတ္ဝာ ဥပ္ပာဒိကာ ဘဝတဏ္ဟာ။ **သဟဘူမီ**တိ သဟဘာဝိကာပိ ရူပာရူပဓမ္မာ။ **သမ္ပယောဂကာပီ** တိ ကေဝလာ ယုတ္တာပိ အရူပဓမ္မာ။ **သဟဇာပီ**တိ သဒ္ဓိံ ကေစိတ္တေ ဥပ္ပန္နာပိ။ **ယာပိ ပယောဇိကာ**တိ စုတိပဋိသန္ဓိဝသေန ယောဇေတုံ နိယုတ္တာတိ ပယောဇိကာ, ဝဋ္ဋမူလကာ တဏ္ဟာ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ "တဏ္ဟာဒုတိယော ပုရိသော"တိ (ဣတိဝု. ၁၅, ၁၀၅)။ **နိစ္စဒုဗ္ဗလာ** တိ နိရန္တရေန ဒုဗ္ဗလာ။ **အနဝဋ္ဌိတာ** တိ န အဝဋ္ဌ

ဌိတာ, ဩတရိတ္တ န ဌိတာ။ **ပရိဟာတယန္တိ ဣမေ** တိ ဣမေ အညမညံ ဟာတယန္တိ ခေပယန္တိ။ **အညမညသ္သာ** တိ အညော အညသ္သ, ဧကော ဧကသ္သာတိ အတ္ထော။ **ဟိ**-ဣတိ ကာရဏတ္ထေ နိပာတော။ **နတ္ထိ တာယိတာ**တိ တာယနော ရက္ခကော နတ္ထိ။ **န စာပိ ဌပေန္တိ အညမည** န္တိ အညေ အညံ ဌပေတုံ န သက္ကောန္တိ။ **ယောပိ နိဗ္ဗတ္တကော သော န ဝိဇ္ဇတီ**တိ ယောပိ ဣမေသံ ဥပ္ပာဒကော ဓမ္မော, သော ဣဓ နိ နတ္ထိ။

န စ ကေနစိ ကောစိ ဟာယတီတိ ကောစိ ဧကောပိ ကသ္သစိ ဝသေန န ပရိဟာယတိ။ **ဂန္ဓဗ္ဗာ စ ဣမေ ဟိ သဗ္ဗသော**တိ သဗ္ဗေ ဟိ ဣမေ ခန္ဓာ သဗ္ဗာကာရေန ဘင်္ဂံ ဟပုဏိတုံ ယုတ္တာ။ **ပုရိမေဟိ ပဘာဝိတာ ဣမေ**တိ ပုဗ္ဗဟေတုပစ္စယေဟိ ဣမေ ဝတ္တမာနကာ ဥပ္ပာဒိကာ။ **ယေပိ ပဘာဝိကာ**တိ ယေပိ ဣမေ ဝတ္တမာနကာ ဥပ္ပာဒကာ ပုဗ္ဗဟေတုပစ္စယာ။ **တေ ပုရေ မတာ**တိ တေ ဝုတ္တပ္ပကာရပစ္စယာ ဝတ္တမာနံ အပဟပုဏိတွာ ပဌမမေဝ မရဏံ ပတ္တာ။ **ပုရိမာပိ စ ပစ္ဆိမာပိ စာ**တိ ပုရိမာ ပုဗ္ဗဟေတုပစ္စယာပိ စ ပစ္ဆိမာ ဝတ္တမာနေ ပစ္စယသမုပ္ပန္နာ စ။ **အညမညံ န ကဒာစိ မဒ္ဒသံသူ** တိ အညမညံ ကိသ္မိဉ္စိ ကာလေ န ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗာ။ **မ**-ကာရော ပဒသန္ဓိဝသေန ဝုတ္တော။

စာတုမဟာရာဇိကာနံ ဒေဝတနန္တိ ဓတရဋ္ဌဝိရူဠ္ဟကဝိရူပက္ခကုဝေရသင်္ခာတာ စတုမဟာရာဇာ ဣသ္သရာ ဧတေသန္တိ စာတုမဟာရာဇိကာ။ ရူပာဒီဟိ ဒိဗ္ဗန္တိ ကီဠန္တီတိ **ဒေဝတာ**။ တေ သိနေရုပဗ္ဗတသ္သ ဝေမဇ္ဈေ ဟောန္တိ။ တေသု အတ္ထိ ပဗ္ဗတဋ္ဌကာပိ, အတ္ထိ အာကာသဋ္ဌကာပိ။ တေသံ ပရမ္ပရာ စက္ကဝာဠပဗ္ဗတံ ပတ္တာ။ ခိဍ္ဍာပဒေါသိကာ မနောပဒေါသိကာ သီတဝလာဟကာ ဥဏှဝလာဟကာ စန္ဒိမာ ဒေဝပုတ္တော သူရိယော ဒေဝပုတ္တောတိ ဧတေ သဗ္ဗေပိ စာတုမဟာရာဇိကဒေဝလောကဋ္ဌာ ဧဝ တေသံ စာတုမဟာရာဇိကာနံ ဇီဝိတံ။ **ဥပဟာအယာ**တိ ပဋိစ္စ။ **ပရိတ္တက** န္တိ ဝုဒ္ဓိပဋိသေဓော။ **ထောက**န္တိ မန္ဒကာလံ, ဒီဃဒိဝသပဋိသေဓော။ **ခဏိက**န္တိ မန္ဒကာလံ, ကာလန္တရပဋိသေဓော။ **လဟုက**န္တိ သလ္လဟုကံ, အလသပဋိသေဓော။ **ဣတ္တရ**န္တိ သီဃဗလဝပဋိသေဓော ။ **အနဒ္ဓနီယ** န္တိ ကာလဝသေန န အဒ္ဓာနက္ခမံ။ **နစိရဋ္ဌိတိက** န္တိ ဒိဝသေန စိရံ န တိဋ္ဌတီတိ နစိရဋ္ဌိတိကံ, ဒိဝသပဋိသေဓော။

တာဝတိံသာနန္တိ တေတ္တိံသဇနာ တတ္ထ ဥပပန္နာတိ တာဝတိံသာ။ အပိ စ တာဝတိံသာတိ တေသံ ဒေဝတနံ နာမမေဝ တတိပိ ဝုတ္တံ။ တေပိ အတ္ထိ ပဗ္ဗတဋ္ဌကာ, အတ္ထိ အာကာသဋ္ဌကာ, တေသံ ပရမ္ပရာ စက္ကဝာဠပဗ္ဗတံ ပတ္တာ။ တထာ **ယာမာ**ဒီနံ။ ဧကဒေဝလောကေပိ ဟိ ဒေဝတနံ ပရမ္ပရာ စက္ကဝာဠပဗ္ဗတံ အပ္ပတ္တာ နာမ နတ္ထိ။ ဒိဗ္ဗသုခံ ယာတာ ပယာတာ သမ္ပတ္တာတိ **ယာမာ**။ တုဋ္ဌာ ပဟဋ္ဌာတိ **တုသိတာ**။ ပကတိပဋိယတ္တာရမ္မဏတော အတိရေကေန နိမ္မိတုကာမကာလေ ယထာရုစိတေ ဘောဂေ နိမ္မိနိတ္ဘာ ရမန္တီတိ **နိမ္မာနရတီ** ။ စိတ္တာစာရံ ဥတွာ ပရေဟိ နိမ္မိတေသု ဘောဂေသု ဝသံ ဝတ္တေန္တီတိ **ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီ** ။ ဗြဟ္မကာယေ ဗြဟ္မဃဋ္ဋာယ နိယုတ္တာတိ **ဗြဟ္မကာယိကာ** ။ သဗ္ဗေပိ ပဉ္စတေကာရဗြဟ္မာနော ဂဟိတာ။

ဂမနိယောတိ ဂန္တဗ္ဗော။ **သမ္ပရာယော** တိ ပရလောကော။ **ယော ဘိက္ခဝေ စိရံ ဇီဝတိ, သော ဝဿသတ** န္တိ ယော စိရံ တိဋ္ဌမာနော, သော ဝဿသတမတ္တံ တိဋ္ဌတိ။ **အပ္ပံ ဝါ ဘိယ္ယော** တိ ဝဿသတတော ဥပရိ တိဋ္ဌမာနော ဒွေ ဝဿသတာနိ တိဋ္ဌမာနော နာမ နတ္ထိ။ **ဟီဠေယျ နံ** န္တိ နံ ဇီဝိတံ အဝဇာနံ ကရေယျ, လာမကတော စိန္တေယျ။ "ဟီဠေယျာန"န္တိ စ ပဌန္တိ။ **အစ္စယန္တီ** တိ အတိက္ကမန္တိ။ **အဟောရတ္တာ** တိ ရတ္တိန္ဒိဝပရိစ္ဆေဒာ။ **ဥပရုဇ္ဈတီ**တိ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ နိရုဇ္ဈတိ, အဘာဝံ ဥပဂစ္ဆတိ။ **အာယု ခိယျတိ မစ္စာန** န္တိ သတ္တာနံ အာယုသင်္ခာရော ခယံ ယာတိ။ **ကုန္နဒီနံဝ ဩဒက** န္တိ ယထာ ဥဒကစ္ဆိန္နာယ ကုန္နဒိယာ ဥဒကံ, ဧဝံ မစ္စာနံ အာယု ခိယျတိ။ ပရမတ္ထတော ဟိ အတိပရိတ္တော သတ္တာနံ ဇီဝိတက္ခဏော ဧကစိတ္တက္ခဏိကမတ္တောယေဝ။ ယထာ နာမ ရထစက္ကံ ပဝတ္တမာနမ္ပိ ဧကေနေဝ နေမိပဒေသေန ပဝတ္တတိ, တိဋ္ဌမာနမ္ပိ ဧကေနေဝ တိဋ္ဌတိ, ဧဝမေဝ ဧကစိတ္တက္ခဏိကံ သတ္တာနံ ဇီဝိတံ တသ္မိံ စိတ္တေ နိရုဒ္ဓမတ္တေ သတ္တော နိရုဒ္ဓေါတိ ဝုစ္စတိ။

မီရာတိ မီရာ ဣတိ။ ပုန **မီရာ**တိ ပဏ္ဍိတာ။ **မိတိမာ**တိ မိတိ အသ္သ အတ္ထီတိ မိတိမာ။ **မိတိသမ္ပန္နာ** တိ ပဏ္ဍိစ္စေန သမန္နာဂတာ။ **မီကတဟာဟာ**တိ ဂရဟိတဟာဟာ။ တံယေဝ ပရိယာယံ ဒဿေတုံ **"မီ ဝုစ္စတိ ပညာ"** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ပဇာနာတီတိ **ပညာ**။ ကိံ ပဇာနာတိ? "ဣဒံ ဒုက္ခ"န္တိအာဒိနာ နယေန အရိယသစ္စာနိ။ အဋ္ဌကထာယံ ပန "ပညာပနဝသေန ပညာ"တိ ဝုတ္တာ။ ကိန္တိ ပညာပေတိ? "အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ"တိ ပညာပေတိ။ သာဝ အဝိဇ္ဇာယ အဘိဘဝနတော အဓိပတိယဋ္ဌေန ဣန္ဒြိယံ, ဒဿနလက္ခဏေ တ ဣန္ဒံ ကာရေတီတိပိ ဣန္ဒြိယံ, ပညာဝ ဣန္ဒြိယံ **ပညိန္ဒြိယံ** ။

သာ ပနေသာ ဩဘာသနလက္ခဏာ, ပဇာနနလက္ခဏာ စ; ယထာ ဟိ စတုဘိတ္တိကေ ဂေဟေ ရတ္တိဘာဂေ ဒီပေ ဇလိတေ အန္ဓကာရံ နိရုဇ္ဈတိ, အာလောကော ပာတုဘဝတိ, ဧဝမေဝ ဩဘာသနလက္ခဏာ ပညာ။ ပညောဘာသသမော ဩဘာသော နာမ နတ္ထိ။ ပညဝတော ဟိ ဧကပလ္လင်္ကေန နိသိန္နဿ ဒသသဟဿိလောကဓာတု ဧကာလောကာ ဟောတိ။ တေနာဟ ထေရော –

“ယထာ, မဟာရာဇ, ပုရိသော အန္ဓကာရေ ဂေဟေ တေလပ္ပဒီပံ ပဝေသေယျ, ပဝိဋ္ဌော ပဒီပေါ အန္ဓကာရံ ဝိဒ္ဓံသေတိ, ဩဘာသံ ဇနေတိ, အာလောကံ ဝိဒံသေတိ, ပါကဋာနိ စ ရူပါနိ ကရောတိ; ဧဝမေဝ ခော, မဟာရာဇ, ပညာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ အဝိဇ္ဇန္ဓကာရံ ဝိဒ္ဓံသေတိ, ဝိဇ္ဇောဘာသံ ဇနေတိ, ဉာဏာလောကံ ဝိဒံသေတိ, ပါကဋာနိ အရိယသစ္စာနိ ကရောတိ။ ဧဝံ ခော, မဟာရာဇ, ဩဘာသနလက္ခဏာ ပညာ”တိ (မိ. ပ. ၂.၁.၁၅)။

ယထာ ပန ဆေကော ဘိသက္ကော အာတုရာနံ သပ္ပာယာသပ္ပာယာနိ ဘောဇနာဒီနိ ဇာနာတိ, ဧဝံ ပညာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ကုသလာကုသလေ သေဝိတဗ္ဗာသေဝိတဗ္ဗေ ဟီနပ္ပဏီတကဏှသုက္ကသပ္ပဋိဘာဂအပ္ပဋိဘာဂေ ဓမ္မေ ပဇာနာတိ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ ဓမ္မသေနာပတိနာ “ပဇာနာတိ ပဇာနာတီတိ ခော, အာဝုသော, တသ္မာ ပညာတိ ဝုစ္စတိ။ ကိဉ္စ ပဇာနာတိ? ဣဒံ ဒုက္ခန္တိ ပဇာနာတီ”တိ (မ. နိ. ၁.၄၄၉) ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ။ ဧဝမဿာ ပဇာနနလက္ခဏတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

အပရော နယော – ယထာသဘာဝပဋိဝေဓလက္ခဏာ ပညာ, အက္ခလိတပဋိဝေဓလက္ခဏာ ဝါ, ကုသလိဿာသခိတ္တဥသုပဋိဝေဓော ဝိယ။ ဝိသယောဘာသရသာ, ပဒီပေါ ဝိယ။ အသမ္မောဟပစ္စုပဋ္ဌာနာ, အရညဂတသုဒေသကော ဝိယ။

ခန္ဓဓီရာ တိ ပဉ္စသု ခန္ဓေသု ဉာဏံ ပဝတ္တေန္တီတိ ခန္ဓဓီရာ။ အဋ္ဌာရသသု ဓာတူသု ဉာဏံ ပဝတ္တေန္တီတိ **ဓာတုဓီရာ**။ သေသေသုပိ ဣမိနာ နယေန အတ္ထော နေတဗ္ဗော။ **တေ ဓီရာ ဧဝမာဟံသူ**တိ တေ ဧဝံ ပဏ္ဍိတာ ဧဝံ ကထယိံသု။ **ကထေန္တီ**တိ “အပ္ပကံ ပရိတ္တက”န္တိ ကထယန္တိ။ **ဘဏန္တီ** တိ “ထောကံ ခဏိက”န္တိ ဘာသန္တိ။ **ဒီပယန္တီ** တိ “လဟုကံ ဣတ္တရ”န္တိ ပတိဋ္ဌပေန္တိ။ **ဝေါဟရန္တီ** တိ “အနဒ္ဓနိယံ နစိရဋ္ဌိတိက”န္တိ နာနာဝိဓေန ဗျဝဟရန္တိ။

၁၁. ဣဒါနိ ယေ တထာ န ကရောန္တိ, တေသံ ဗျသနုပ္ပတ္တိံ ဒဿေန္တော **“ပဿာမိ”** တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ **ပဿာမီ** တိ မံသစက္ခုအာဒီဟိ ပေက္ခာမိ။ **လောကေ**တိ အပာယာဒိမှိ။ **ပရိဖန္ဒမာန** န္တိ ဣတော စိတော စ ဖန္ဒမာနံ။ **ပဇံ ဣမ**န္တိ ဣမံ သတ္တကာယံ။ **တဏှာဂတ**န္တိ တဏှာယ ဂတံ အဘိဘူတံ နိပါတိတန္တိ အဓိပ္ပါယော။ **ဘဝေသူ**တိ ကာမဘဝါဒီသု။ **ဟီနာ နရာ**တိ ဟီနကမ္မန္တာ နရာ။ **မစ္စုမုခေ လပန္တီ** တိ အန္တကာလေ သမ္ပတ္တေ မရဏမုခေ ပရိဒေဝန္တိ။ **အဝီတတဏှာသေ**တိ အဝိဂတတဏှာ။ **ဘဝါ**တိ ကာမဘဝါဒိကာ။ **ဘဝေသူ**တိ ကာမဘဝါဒိကေသု။ အထ ဝါ **ဘဝါဘဝေသူ**တိ ဘဝါဘဝေသု, ပုနပ္ပုနဘဝေသူတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ပဿာမီတိ မံသစက္ခုနာပိ ပဿာမိ တိ ဒုဝိဓံ မံသစက္ခု – သသမ္ဘာရစက္ခု ပသာဒစက္ခူတိ။ တတ္ထ ယောယံ အက္ခိကူပကေ ပတိဋ္ဌိတော ဟေဋ္ဌာ အက္ခိကူပကဋ္ဌိကေန ဥပရိ ဘမုကဋ္ဌိကေန ဥဘတော အက္ခိကူဋေဟိ ဗဟိဒ္ဓါ အက္ခိလောမေဟိ ပရိစ္ဆိန္နော အက္ခိကူပကမဇ္ဈာ နိက္ခန္တေန နှာရုသုတ္တကေန မတ္ထလုင်္ဂေ အာဗဒ္ဓေါ သေတကဏှမဏ္ဍလဝိစိတ္တော မံသပိဏ္ဍော, ဣဒံ **သသမ္ဘာရစက္ခု** နာမ။ ယော ပန ဧတ္ထ သိတော ဧတ္ထ ပဋိဗဒ္ဓေါ စတုန္နံ မဟာဘူတာနံ ဥပါဒါယ ပသာဒော, ဣဒံ **ပသာဒစက္ခု** နာမ။ ဣဒမဓိပ္ပေတံ။ တဒေတံ တဿ သသမ္ဘာရစက္ခုနော သေတမဏ္ဍလပရိက္ခိတ္တဿ ကဏှမဏ္ဍလဿ မဇ္ဈေ အဘိမုခေ ဌိတာနံ သရီရသဏ္ဌာနုပ္ပတ္တိပဒေသေ ဒိဋ္ဌမဏ္ဍလေ သတ္တသု ပိစုပဋလေသု အာသိတ္တတေလံ ပိစုပဋလာနိ ဝိယ သတ္တက္ခိပဋလာနိ ဗျာပေတွာ ပမာဏတော ဦကာသိရမတ္တံ စက္ခုဝိညာဏာဒီနံ ယထာရဟံ ဝတ္ထုဒွါရဘာဝံ သာဓယမာနံ တိဋ္ဌတိ။

တံ စက္ခတီတိ စက္ခု, တေန မံသစက္ခုနာ ပဿာမိ။ **ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ** တိ “အဒ္ဒသံ ခော အဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဝိသုဒ္ဓေန”တိ (မ. နိ. ၁.၂၈၄) ဧဝံဝိဓေန ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ။ **ပညာစက္ခုနာ**တိ “ဝိရဇံ ဝီတမလံ ဓမ္မစက္ခုံ ဥဒပါဒီ”တိ (မ. နိ. ၂.၃၉၅; မဟာဝ. ၁၆) ဧဝံ အာဂတေန ပညာစက္ခုနာ။ **ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ**တိ “အဒ္ဒသံ ခော အဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ လောကံ ဝေါလောကေန္တော”တိ (မ. နိ. ၁.၂၈၃) ဧဝမာဂတေန ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ။ **သမန္တစက္ခုနာ**တိ “သမန္တစက္ခု ဝုစ္စတိ သဗ္ဗညုတညာဏ”န္တိ (စူဠနိ. ဓောတကမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၃၂; မောဃရာဇမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၈၅) ဧဝမာဂတေန သမန္တစက္ခုနာ။ **ပဿာမီ**တိ မံသစက္ခုနာ ဟတ္ထတလေ ဌပိတာမလကံ ဝိယ ရူပဂတံ မံသစက္ခုနာ။ **ဒက္ခာမိ** တိ သဉ္ဇာနာမိ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ

စုတူပဟတံ။ ဩလောကေမီတိ အဝလောကေမိ ပညာစက္ခုနာ စတုသစ္စံ။ **နိစ္ဆာယာမီ** တိ စိန္တေမိ ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ သဒ္ဓါပဉ္စမကာနိ ဣန္ဒြိယာနိ။ **ဥပပရိက္ခာမီ**တိ သမန္တတော ဣက္ခာမိ ပရိယေသာမိ သမန္တစက္ခုနာ ပဉ္စ နေယျပထေ။

တဏှာဟာဖန္ဒနာယ ဖန္ဒမာန န္တိ တဏှာဟာစလနာယ စလမာနံ။ ဣတော ပရံ ဒိဋ္ဌိဖန္ဒနာဒိဒိဋ္ဌိဗ္ဗူသနေန ဒုက္ခေန ဖန္ဒမာနပရိယောသာနံ ဝုတ္တနယတ္တာ ဥတ္တာနမေဝ။ **သမ္ဖန္ဒမာန** န္တိ ပုနပ္ပုနံ ဖန္ဒမာနံ။ **ဝိပ္ဖန္ဒမာန** န္တိ နာနာဝိဓေန စလမာနံ။ **ဝေဓမာန**န္တိ ကမ္ပမာနံ။ **ပဝေဓမာန**န္တိ ပဓာနေန ကမ္ပမာနံ။ **သမ္ပဝေဓမာန** န္တိ ပုနပ္ပုနံ ကမ္ပမာနံ။ ဥပသဂ္ဂေန တ ပဒံ ဝမိုတံ။

တဏှာဟာနုဂတန္တိ တဏှာဟာယ အနုပဝိဋ္ဌံ။ **တဏှာဟာယာနုသဋ္ဌ**န္တိ တဏှာဟာယ အနုပတ္တဋ္ဌံ။ **တဏှာဟာယာသန္န** န္တိ တဏှာဟာယ နိမုဂ္ဂံ။ **တဏှာဟာယ ဟတိတ**န္တိ တဏှာဟာယ ခိတ္တံ။ ''ပရိဟတိတ''န္တိ တ ဟဒ္ဓော။ **အဘိဘူတ**န္တိ တဏှာဟာယ မဒ္ဒိတံ အဇ္ဈောတ္ထဋ္ဌံ။ **ပရိယာဒိန္နစိတ္တ** န္တိ ခေပေတ္ဝာတ ဂဟိတစိတ္တံ။ အထ တ ဩဓေန ဂတံ ဝိယ **တဏှာဟာဂတံ**။ ဥပာဒိဏ္ဏကရူပပစ္စယေဟိ ပတိတ္ဝာတ ဂတံ ဝိယ **တဏှာဟာနုဂတံ**။ ဥဒကပိဋ္ဌိ ဆာဒေတ္ဝာတ ပတ္တဋ္ဌနိလိကာ ဥဒကပိဋ္ဌိ ဝိယ **တဏှာဟာနုသဋ္ဌံ**။ ဝစ္စကူပေ နိမုဂ္ဂံ ဝိယ **တဏှာဟာယာသန္နံ** ။ ရုက္ခဂ္ဂတော ပတိတ္ဝာတ နရကေ ပတိတံ ဝိယ **တဏှာဟာဟတိတံ**။ ဥပာဒိဏ္ဏကရူပံ သံယောဂံ ဝိယ **တဏှာဟာယ အဘိဘူတံ**။ ဥပာဒိဏ္ဏကရူပပရိဂ္ဂဟကသ္သ ဥပ္ပန္နဝိပသ္သနံ ဝိယ တဏှာဟာယ **ပရိယာဒိန္နစိတ္တံ** ။ အထ တ ကာမစ္ဆန္ဒေန **တဏှာဟာဂတံ**။ ကာမပိပာသာယ **တဏှာဟာနုဂတံ**။ ကာမာသဝေန **တဏှာဟာနုသဋ္ဌံ**။ ကာမပရိဠာဟေန **တဏှာဟာယာသန္နံ** ။ ကာမဇ္ဈောသာနေန **တဏှာဟာယ ဟတိတံ**။ ကာမောဃေန **တဏှာဟာယ အဘိဘူတံ**။ ကာမုပာဒါနေန တဏှာဟာယ **ပရိယာဒိန္နစိတ္တ** န္တိ ဧဝမေကေ ဝဏ္ဏယန္တိ။ **ကာမဘဝေ**တိ ကာမာဝစရေ။ **ရူပဘဝေ**တိ ရူပာဝစရေ။ **အရူပဘဝေ**တိ အရူပာဝစရေ။ တေသံ နာနတ္တံ ဟေဋ္ဌာ ပကာသိတံယေဝ။

ဘတဘဝေသူတိ **ဘတဘဝေ**တိ **ဘဝေ**တိ ကာမဓာတု။ **အဘဝေ**တိ ရူပာရူပဓာတု။ အထ တ **ဘဝေ**တိ ကာမဓာတု ရူပဓာတု။ **အဘဝေ**တိ အရူပဓာတု။ တေသု ဘတဘဝေသု။ **ကမ္မဘဝေ**တိ ကမ္မဝဋ္ဋေ။ **ပုနဗ္ဘဝေ** တိ ဟေနောဘဝိကေ ဝိပာကဝဋ္ဋေ။ **ကာမဘဝေ**တိ ကာမဓာတုယာ။ **ကမ္မဘဝေ**တိ ကမ္မဝဋ္ဋေ။ တတ္ထ ကမ္မဘဝေ ဘာဝယတီတိ ဘဝေ။ **ကာမဘဝေ ပုနဗ္ဘဝေ**တိ ကာမဓာတုယာ ဥပပတ္တိဘဝေ ဝိပာကဝဋ္ဋေ။ ဝိပာကဘဝေ ဘဝတီတိ ဘဝေ။ **ရူပဘဝ**ဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ ဧတ္ထ စ ''ကာမဘဝေ ရူပဘဝေ အရူပဘဝေ''တိ ဩကာသဘဝံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ တီသုပိ ''ကမ္မဘဝေ''တိ ကမ္မဘဝံ , တထာ ''ပုနဗ္ဘဝေ''တိ ဥပပတ္တိဘဝံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ **ပုနပ္ပုနဗ္ဘဝေ** တိ အပရာပရံ ဥပ္ပတ္တိယံ။ **ဂတိယာ**တိ ပဉ္စဂတိယာ အညတရာယ။ **အတ္တဘာဝာဘိနိဗ္ဗတ္တိယာ** တိ အတ္တဘာဝနံ အဘိနိဗ္ဗတ္တိယာ။ **အဝီတတဏှာဟာ**တိ မူလပဒံ။ **အဝိဂတတဏှာဟာ**တိ ခဏိကပ္ပဟာနာဘာဝေန န ဝိဂတာ တဏှာဟာ ဧတေသန္တိ အဝိဂတတဏှာဟာ။ **အစတ္တတဏှာဟာ** တိ တဒင်္ဂပ္ပဟာနာဘာဝေန အပရိစ္စတ္တတဏှာဟာ။ **အဝန္တတဏှာဟာ** တိ ဝိက္ခမ္ဘနပ္ပဟာနာဘာဝေန န ဝန္တတဏှာဟာတိ အဝန္တတဏှာဟာ။ **အမုတ္တတဏှာဟာ**တိ အစ္စန္တသမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနာဘာဝေန န မုတ္တတဏှာဟာ။ **အပ္ပဟီနတဏှာဟာ**တိ ပဋိပ္ပသ္သဒ္ဓိပ္ပဟာနာဘာဝေန န ပဟီနတဏှာဟာ။ **အပ္ပဋိနိသ္သဋ္ဌတဏှာဟာ** တိ နိသ္သရဏပ္ပဟာနာဘာဝေန ဘဝေ ပတိဋ္ဌိတံ အနုသယကိလေသံ အပ္ပဋိနိသ္သဇ္ဇိတ္ဝာတ ဋ္ဌိတတ္တာ အပ္ပဋိနိသ္သဋ္ဌတဏှာဟာ။

၁၂. ဣဒါနိ ယသ္မာ အဝိဂတတဏှာဟာ ဧဝံ ဖန္ဒန္တိ စ လပန္တိ စ, တသ္မာ တဏှာဟာဝိနယေ သမာဒပေန္တော **''မမာယိတေ''**တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ **မမာယိတေ**တိ တဏှာဟာဒိဋ္ဌိမမတ္တေဟိ ''မမ''န္တိ ပရိဂ္ဂဟိတေ ဝတ္ထုသ္မိံ။ **ပသ္သထာ**တိ သောတာရေ အာလပန္တော အာဟ။ **ဧတမ္ပိ** တိ ဧတမ္ပိ အာဒီနဝံ။ သေသံ ပာကဋမေဝ။

ဒွေဝ မမတ္တာ တိ ဒွေဝ အာလယာ။ **ယာဝတာ**တိ ပရိစ္ဆေဒနိယမတ္တေ နိပါတော။ **တဏှာဟာသင်္ခါတေနာ** တိ တဏှာဟာကောဋ္ဌာသေန, သင်္ခါ သင်္ခါတန္တိ အတ္ထတော ဧကံ ''သညာနိဒါနာ ဟိ ပပဉ္စသင်္ခါ''တိအာဒီသု (သု. နိ. ၈၈၀) ဝိယ။ **သီမကတ**န္တိ အပရိစ္ဆေဒအောဿဝိရဟိတံ မရိယာဒကတံ ''တိယောဇနပရမံ သီမံ သမ္မန္နိတု''န္တိ အာဒီသု (မဟာဝ. ၁၄၀) ဝိယ။ **ဩဓိကတ**န္တိ ဝဓနပရိစ္ဆေဒအောဿဝိရဟိတံ ပရိစ္ဆေဒကတံ သီမန္တရိကရုက္ခော ဝိယ။ **ပရိယန္တကတ** န္တိ ပရိစ္ဆေဒကတံ။ သီမန္တရိကရုက္ခော ပန ဒ္ဝိန္နံ သာဓာရဏံ, အယံ ပန ကောဇဒ္ဓတာလပန္တိ ဝိယ ကတန္တိ ပရိယန္တကတံ။ **ပရိဂ္ဂဟိတ** န္တိ ကာလန္တရေပိ ပရာယတ္တံ မုဉ္စိတ္ဝာတ သဗ္ဗာကာရေန ဂဟိတံ။ **မမာယိတ**န္တိ အာလယကတံ ဝသ္သုပဂတံ သေနာသနံ ဝိယ။ **ဣဒံ မမ**န္တိ သမီပေ ဌိတံ။ **ဧတံ မမ**န္တိ ဒူရေ ဌိတံ။ **ဧတ္တက** န္တိ ပရိက္ခာရနိယမနံ ''ဧတ္တေ

ကမ္ပိ နပ္ပဋိဘာသေယျာ''တိ ဝိယ။ **တွောဝတာ** တိ ပရိစ္ဆေဒတ္ထေပိ နိပါတနိယမနံ ''တွောဝတာ ခေါ မဟာနာမာ''တိ ဝိယ။ **ကေဝလမ္ပိ မဟာပထဝိံ** န္တိ သကလမ္ပိ မဟာပထဝိံ။

အဌသတံ တဏှာဝိစရိတ န္တိ အဋ္ဌုတ္တရသတံ တဏှာဂမနဝိတ္ထာရံ။ အဋ္ဌုတ္တရသတံ ကထံ ဟောတီတိ စေ? ရူပတဏှာ။ပေ.။ ဓမ္မတဏှာတိ ဧဝံ စက္ခါဒ္ဒြာရာဒီသု ဇဝနဝီထိယာ ပဝတ္တာ တဏှာ ''သေဋ္ဌိပုတ္တော, ဗြာဟ္မဏပုတ္တော''တိ ဧဝမာဒီသု ပိတိတော လဒ္ဓနာမာ ဝိယ ပိတုသဒိသာရမ္မဏတော ဘူတာ။ ဧတ္ထ စ ရူပာရမ္မဏာ ရူပေ တဏှာတိ ရူပတဏှာ။ သာ ကာမရာဂဘာဝေန ရူပံ အဿာဒေန္တီ ပဝတ္တမာနာ ကာမတဏှာ။ သဿတဒိဋ္ဌိသဟဂတရာဂဘာဝေန ''ရူပံ နိစ္စံ ဓုဝံ သဿတ''န္တိ ဧဝံ အဿာဒေန္တီ ပဝတ္တမာနာ ဘဝတဏှာ။ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိသဟဂတရာဂဘာဝေန ''ရူပံ ဥစ္ဆိဇ္ဇတိ ဝိနဿတိ ပေစ္စ ဘဝိဿတီ''တိ ဧဝံ အဿာဒေန္တီ ပဝတ္တမာနာ ဝိဘဝတဏှာတိ ဧဝံ တိဝိဓာ ဟောတိ။ ယထာ စ ရူပတဏှာ, တထာ သဒ္ဒတဏှာဒယောပီတိ တောနိ အဋ္ဌာရသ တဏှာဝိစရိတာနိ ဟောန္တိ။ တာနိ အဇ္ဈတ္တရူပာဒီသု အဋ္ဌာရသ, ဗဟိဒ္ဓာရူပာဒီသု အဋ္ဌာရသာတိ ဆတ္တိံသ, ဣတိ အတီတာနိ ဆတ္တိံသ, အနာဂတာနိ ဆတ္တိံသ, ပစ္စုပ္ပန္နာနိ ဆတ္တိံသာတိ အဋ္ဌသတံ။ အဇ္ဈတ္တိကဿ ဥပာဒါယ ''အသ္မီ''တိ ဟောတိ, ''ဣတ္ထသ္မီ''တိ ဟောတီတိ တ ဧဝမာဒီနိ အဇ္ဈတ္တိကရူပာဒိနိဿိတာနိ အဋ္ဌာရသ, ဗာဟိရဿုပါဒါယ ဣမိနာ ''အသ္မီ''တိ ဟောတိ, ဣမိနာ ''ဣတ္ထသ္မီ''တိ ဟောတီတိ ဗာဟိရရူပာဒိနိဿိတာနိ အဋ္ဌာရသာတိ ဆတ္တိံသ။ ဣတိ အတီတာနိ ဆတ္တိံသ, အနာဂတာနိ ဆတ္တိံသ, ပစ္စုပ္ပန္နာနိ ဆတ္တိံသာတိ ဧဝမ္ပိ အဋ္ဌသတတဏှာဝိစရိတာနိ ဟောန္တိ။

ဝီသတိဝတ္ထုကာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တိ ရူပာဒီနံ ပဉ္စန္နံ ခန္ဓာနံ ဧကေကမ္ပိ ''ရူပံ အတ္တတော သမနုပဿတီ''တိအာဒိနာ (ပဋိ. မ. ၁.၁၃၀-၁၃၁) နယေန စတုဓာ ကဟာဝသေန ပဝတ္တာနိ ဝတ္ထူနိ ကတွာ ဥပ္ပန္နာ ဝိဇ္ဇမာနဋ္ဌေန သတိ ခန္ဓပဉ္စကသင်္ခာတေ ကာယေ ဒိဋ္ဌီတိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ။ **ဒသဝတ္ထုကာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ** တိ ''နတ္ထိ ဒိန္န''န္တိအာဒိနယပ္ပဝတ္တာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ, အယာထာဝဒိဋ္ဌိ ဝိရဇ္ဈိတွာ ဂဟဏတော တ ဝိတထာ ဒိဋ္ဌိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ, အနတ္ထာဝဟတ္တာ ပဏ္ဍိတေဟိ ကုစ္ဆိတာ ဒိဋ္ဌီတိပိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။ သာ အဃောနိသော အဘိနိဝေသလက္ခဏာ, ပရာမာသရသာ, မိစ္ဆာဘိနိဝေသပစ္စုပဋ္ဌာနာ, အရိယာနမဒဿနကာမတာဒိပဒဋ္ဌာနာ, ပရမဝဇ္ဇာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ **ဒသဝတ္ထုကာ အန္တဂ္ဂါဟိကာ ဒိဋ္ဌိ** တိ သဿတော လောကော, အသဿတော လောကော, အန္တဝါ လောကော''တိ အာဒိနယပ္ပဝတ္တာ ဧကေကံ ကောဋ္ဌာသံ ပတိဋ္ဌံ ကတွာ ဂဟဏဝသေန ဧဝံ ပဝတ္တာ ဒိဋ္ဌိ ဒသဝတ္ထုကာ အန္တဂ္ဂါဟိကာ ဒိဋ္ဌိ။ **ယာ ဧဝရူပါ ဒိဋ္ဌိ** တိ ယာ ဧဝံဇာတိကာ ဒိဋ္ဌိ။ **ဒိဋ္ဌိဂတ** န္တိ ဒိဋ္ဌိသု ဂတံ။ ဣဒံ ဒဿနံ ဒွါသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိအန္တောဂဓတ္တာတိ ဒိဋ္ဌိဂတံ, ဒိဋ္ဌိယေဝ ဒုရတိက္ကမနဋ္ဌေန ဂဟနံ **ဒိဋ္ဌိဂဟနံ** တိဏဂဟနဝနဂဟနပဗ္ဗတဂဟနာနိ ဝိယ။ သာသင်္ကသပ္ပဋိဘယဋ္ဌေန **ဒိဋ္ဌိကန္တာရံ** စောရကန္တာရဝါဠကန္တာရနိရုဒကကန္တာရဒုဗ္ဘိက္ခကန္တာရာ ဝိယ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ဝိနိဝိဇ္ဈနဋ္ဌေန ဝိလောမနဋ္ဌေန စ **ဒိဋ္ဌိဝိသူကာယိကံ**။ မိစ္ဆာဒဿနဉ္ဟိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ သမ္မာဒဿနံ ဝိနိဝိဇ္ဈတိ စေဝ ဝိလောမေတိ စ။ ကဒါစိ သဿတဿ, ကဒါစိ ဥစ္ဆေဒဿ ဂဟဏတော ဒိဋ္ဌိယာ ဝိရူပံ ဖန္ဒိတန္တိ **ဒိဋ္ဌိဝိပ္ဖန္ဒိတံ**။ ဒိဋ္ဌိဂတိကော ဟိ ဧကသ္မိံ ပတိဋ္ဌာတုံ န သက္ကောတိ။ ကဒါစိ သဿတံ အနုဿရတိ, ကဒါစိ ဥစ္ဆေဒံ။ ဒိဋ္ဌိယေဝ ဗန္ဓနဋ္ဌေန သံယောဇနန္တိ **ဒိဋ္ဌိသံယောဇနံ**။ သုသုမာရာဒယော ဝိယ ပုရိသံ အာရမ္မဏံ ဒဠှံ ဂဏှာတီတိ **ဂါဟော**။ ပတိဋ္ဌဟနတော **ပတိဋ္ဌာဟော**။ အယဉ္ဟိ ဗလဝပဝတ္တိဘာဝေန ပတိဋ္ဌဟိတွာ ဂဏှာတိ။ နိစ္စာဒိဝသေန အဘိနိဝိသတီတိ **အဘိနိဝေသော**။ ဓမ္မသဘာဝံ အတိက္ကမိတွာ နိစ္စာဒိဝသေန ပရတော အာမသတီတိ **ပရာမာသော**။ အနတ္ထာဝဟတ္တာ ကုစ္ဆိတော မဂ္ဂေါ, ကုစ္ဆိတာနံ တ အပါယာနံ မဂ္ဂေါတိ **ကုမ္မဂ္ဂေါ**။ အယာထာဝပထတော **မိစ္ဆာပထော**။ ယထာ ဟိ ဒိသာမူဠှေန ''အယံ အသုကဂါမဿ နာမ ပထော''တိ ဂဟိတောပိ တံ ဂါမံ န သမ္ပာပေတိ, ဧဝံ ဒိဋ္ဌိဂတိကေန ''သုဂတိပထော''တိ ဂဟိတာပိ ဒိဋ္ဌိ သုဂတိံ န ပါပေတီတိ အယာထာဝပထတော မိစ္ဆာပထော။ မိစ္ဆာသဘာဝတော **မိစ္ဆတ္တံ**။ တတ္ထေဝ ပရိဗ္ဘမနတော တရန္တိ ဧတ္ထ ဗာလာတိ တိတ္ထံ, တိတ္ထဉ္စ တံ အနတ္ထာနဉ္စ အာယတနန္တိ **တိတ္ထာယတနံ**, တိတ္ထိယာနံ တ သဉ္ဇာတိဒေသဋ္ဌေန နိဝါသဋ္ဌာနဋ္ဌေန စ အာယတနန္တိပိ **တိတ္ထာယတနံ**။ ဝိပရိယေသဘူတော ဂါဟော, ဝိပရိယေသတော တ ဂါဟောတိ **ဝိပရိယေသဂ္ဂါဟော**။ အသဘာဝဂဂါဟောတိ **ဝိပရီတဂ္ဂါဟော**။ ''အနိစ္စေ နိစ္စ''န္တိ အာဒိနယပ္ပဝတ္တဝသေန ပရိဝတ္တေတွာ ဂါဟော **ဝိပလ္လာသဂ္ဂါဟော**။ အနုပါယဂါဟော **မိစ္ဆာဂါဟော**။ အယာထာဝကသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိံ န သဘာဝသ္မိံ ဝတွာ ထုသ္မိံ တထံ ယာထာဝကံ သဘာဝန္တိ ဂါဟော **''အယာထာဝကသ္မိံ ယာထာဝက''န္တိ ဂါဟော။ ယာဝတာ** တိ ယတ္တကာ။ **ဒွါသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိဂတာနီ** တိ ဗြဟ္မဇာလေ (ဒီ. နိ. ၁.၂၈ အာဒယော) အာဂတာနိ ဒွါသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိဂတာနိ။

အစ္ဆေဒသံကိနောပိ ဖန္ဒန္တီတိ အစ္ဆိန္ဒိတွာ ပသယှ ဗလက္ကာရေန ဂဏှိတုံ သန္တိတိ ဥပ္ပန္နသံကိနောပိ စလန္တိ။ **အစ္ဆိန္ဒန္တေပိ**တိ ဝုတ္တနယေန အစ္ဆိဇ္ဇန္တေပိ။ **အစ္ဆိန္နေပီ**တိ ဝုတ္တနယေန အစ္ဆိန္ဒိတွာ ဂဟိတေပိ။ **ဝိပရိဏာမသံကိနောပီ**တိ ပရိဝတ္တေတွာ အညထာဘာဝေန အာသံကိနောပိ ။ **ဝိပရိဏာမန္တေပီ**တိ ဝိပရိဝတ္တနကာလေပိ။ **ဝိပရိဏတေပီ**တိ ဝိပရိဝတ္တိတေပိ။ **ဖန္ဒန္တီ**တိ စလန္တိ။ **သမ္ဖန္ဒန္တီ**တိ သဗ္ဗာကာရေန စလန္တိ။ **ဝိပ္ဖန္ဒန္တီ**တိ ဝိဝိဓာကာရေန ဖန္ဒန္တိ။ **ဝေဓန္တီ**တိ ဘယံ ဒိသွာ ကမ္ပန္တိ။ **ပဝေဓန္တီ**တိ ဆမ္ဘိတတ္တာ ဘယေန ဝိသေသေန ကမ္ပန္တိ။ **သမ္ပဝေဓန္တီ**တိ လောမဟံသနဘယေန သဗ္ဗာကာရေန ကမ္ပန္တိ။ **ဖန္ဒမာနေ**တိ ဥပယောဂဗဟုဝစနံ။ **အပ္ပောဒကေ**တိ မန္ဒောဒကေ။ **ပရိတ္တောဒကေ**တိ လုဠိတောဒကေ။ **ဥဒကပရိယာဒါနေ**တိ ခီဏောဒကေ။ **ဗလာကာဟိ ဝါ**တိ ဝုတ္တာဝသေသာဟိ ပက္ခိဇာတီဟိ။ **ပရိဟတိယမာနာ**တိ ဝိဟိံသိယမာနာ ဃဋ္ဋိယမာနာ။ **ဥက္ခိပိယမာနာ**တိ ကဒ္ဒမန္တရတော နီဟရိယမာနာ ဂိလိယမာနာ ဝါ။ **ခဇ္ဇမာနာ**တိ ခာဒိယမာနာ။ **ဖန္ဒန္တိ** ကာကေဟိ။ **သမ္ဖန္ဒန္တိ** ကုလလေဟိ။ **ဝိပ္ဖန္ဒန္တိ** ဗလာကာဟိ။ **ဝေဓန္တိ** တုဏ္ဍေန ဂဟိတကာလေ မရဏဘယေန။ **ပဝေဓန္တိ** ဝိဇ္ဈနကာလေ။ **သမ္ပဝေဓန္တိ** မရဏသမီပေ။

ပဿိတွာတိ အဒ္ဒသံ ပဿိတွာ။ **တုလယိတွာ**တိ ဂဏှာဂဏှံ တုလယိတွာ။ **တီရယိတွာ**တိ ဂဏှာဂဏှံ ဝိတ္ထာရေတွာ။ **ဝိဘာဝယိတွာ**တိ ဝတ္ထုပ္ပဘာနဘာဂံ မုဉ္စိတွာ ဝဇ္ဇေတွာ။ **ဝိဘူတံ ကတွာ**တိ နိပ္ဖတ္တိံ ပာပေတွာ အာဝေဏိကံ ကတွာ။ အထ ဝါ သံကိဏ္ဏဒေသံ မောစေတွာ ဝတ္ထုဝိဘာဂကရဏေန **ပဿိတွာ** ။ အပရိစ္ဆေဒဒေသံ မောစေတွာ ပမာဏကရဏဝသေန **တုလယိတွာ**။ ဝတ္ထုဒေသံ မောစေတွာ ဝိဘာဂကရဏဝသေန **တီရယိတွာ**။ သမ္မောဟဒေသံ မောစယိတွာ အင်္ဂဝိဘာဂကရဏဝသေန **ဝိဘာဝယိတွာ**။ ဃနဒေသံ မောစေတွာ ပကတိဝိဘာဂကရဏေန **ဝိဘူတံ ကတွာ။ ပဟာယာ**တိ ပဇဟိတွာ။ **ပဋိနိဿဇ္ဇိတွာ**တိ နိဿဇ္ဇိတွာ။ **အမမာယန္တော**တိ တဏှာဒိဋ္ဌီဟိ အာလယံ အကရောန္တော။ **အဂဏှန္တော**တိ ဒိဋ္ဌိယာ ပုဗ္ဗဘာဂေ ပညာယ တံ န ဂဏှန္တော။ **အပရာမသန္တော**တိ ဝိတက္ကေန ဥဂ္ဂဟနံ အကရောန္တော။ **အနဘိနိဝေသန္တော**တိ နိယာမောက္ကန္တိဒိဋ္ဌိဝသေန နပ္ပဝိသန္တော။

အကုဗ္ဗမာနောတိ ပရိဂ္ဂဟတဏှာဝသေန အကရောန္တော။ **အဇနယမာနော**တိ ပဟနောဘဝိကတဏှာဝသေန အဇနယမာနော။ **အသဉ္ဇနယမာနော**တိ ဝိသေသေန အသဉ္ဇနယမာနော။ **အနိဗ္ဗတ္တယမာနော**တိ ပတ္ထနာတဏှာဝသေန န နိဗ္ဗတ္တယမာနော။ **အနဘိနိဗ္ဗတ္တယမာနော**တိ သဗ္ဗာကာရေန န အဘိနိဗ္ဗတ္တယမာနော။ ဥပသဂ္ဂဝသေန ဝါ တာနိ ပဒါနိ ဝဍ္ဎိတာနိ။ ဧဝမေတ္ထ ပဉ္စမဂါထာယ အတ္ထော။

၁၃. တတော ပရာဟိ စတူဟိ ဂါထာဟိ အာဒီနဝဉ္စ ဒဿေတွာ ဣတ္ထိ သဥပာယံ နိဿရဏံ နိဿရဏာနိသံသဉ္စ ဒဿေတုံ, သဗ္ဗာဟိ ဝါ တာဟိ ကာမာနံ အာဒီနဝံ ပြကာရံ သံကိလေသဉ္စ ဒဿေတွာ ဣတ္ထိ နေက္ခမ္မေ အာနိသံသံ ဒဿေတုံ **"ဥဘောသု အန္တေသူ"**တိ ဂါထာဒွယမာဟ။ တတ္ထ **ဥဘောသု အန္တေသူ**တိ ဖဿဖဿသမုဒယာဒီသု ဒွီသု, ဒွီသု ပရိစ္ဆေဒေသု။ **ဝိနေယျ ဆန္ဒ**န္တိ ဆန္ဒရာဂံ ဝိနေတွာ။ **ဖဿံ ပရိညာယာ**တိ စက္ခုသမ္ဖဿာဒိဖဿံ, ဖဿာနုသာရေန ဝါ တံသမ္ပယုတ္တေ သဗ္ဗေပိ အရူပဓမ္မေ, တေသံ ဝတ္ထုဒွာရာရမ္မဏဝသေန ရူပဓမ္မေ စာတိ သကလမ္ပိ နာမရူပံ တီဟိ ပရိညာဟိ ပရိဇာနိတွာ။ **အနာနုဂိဒ္ဓော**တိ ရူပာဒီသု သဗ္ဗဓမ္မေသု အဂိဒ္ဓော။ **ယဒတ္တဂရဟီ တဒကုဗ္ဗမာနော**တိ ယံ အတ္တနာ ဂရဟတိ, တံ အကုရုမာနော။ **န လိမ္ပတီ ဒိဋ္ဌသုတေသု ဓီရော**တိ သော ဧဝရူပေ ဓိတိသမ္ပန္နော ဓီရော ဒိဋ္ဌေသု စ သုတေသု စ ဓမ္မေသု ဒွိန္နံ လေပါနံ ဧကေနာပိ လေပေန န လိမ္ပတိ, အာကာသမိဝ နိရုပလိတ္တော အစ္စန္တဝေါဒါနပ္ပတ္တော ဟောတိ။

ဖဿော ဧကော အန္တောတိ ဖဿော ဧကောပရိစ္ဆေဒေါ။ ဖုသတီတိ ဖဿော။ သွာယံ ဖုသနလက္ခဏော, သင်္ဃဋ္ဋနရသော, သန္နိပါတပစ္စုပဋ္ဌာနော, အာပာထဂတဝိသယပဒဋ္ဌာနော။ အယဉှိ အရူပဓမ္မောပိ သမာနော အာရမ္မဏေ ဖုသနာကာရေနေဝ ပဝတ္တတီတိ ဖုသနလက္ခဏော။ ဧကဒေသေနေဝ အနလ္လီယမာနောပိ ရူပံ ဝိယ စက္ခုံ, သဒ္ဒေါ ဝိယ စ သောတံ စိတ္တံ အာရမ္မဏဉ္စ သင်္ဃဋ္ဋေတီတိ သင်္ဃဋ္ဋနရသော, ဝတ္ထာရမ္မဏသင်္ဃဋ္ဋနတော ဝါ ဥပ္ပန္နတ္တာ သမ္ပတ္တိအတ္ထေနပိ ရသေန "သင်္ဃဋ္ဋနရသော"တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝုတ္တဉှေတံ **အဋ္ဌကထာယံ** –

"စတုဘူမကဖဿော နော ဖုသနလက္ခဏော နာမ နတ္ထိ, သင်္ဃဋ္ဋနရသော ပန ပဉ္စဒွာရိကောဝ ဟောတိ။ ပဉ္စဒွာရိကဿ ဟိ ဖုသနလက္ခဏောတိပိ သင်္ဃဋ္ဋနရသောတိပိ နာမံ။ မနောဒွာရိကဿ ဖုသနလက္ခဏော

တေ့ဝဝ နာမံ, န သင့္ဌာနရသော”တိ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၁, ကာမာဝစရကုသလ, ဓမ္မုဒ္ဒေသကထာ)။

ဣဒဥ္စ ဝတ္တာ ဣဒံ သုတ္တံ (မိ. ပ. ၂.၃.၈) အာဘတံ –

“ယထာ, မဟာရာဇ, ဒွေ မေဏ္ဍာ ယုဇ္ဈေယျုံ, ယထာ ဧကော မေဏ္ဍော, ဧဝံ စက္ခု ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ယထာ ဒုတိယော မေဏ္ဍော, ဧဝံ ရူပံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ယထာ တေသံ သန္နိပါတော, ဧဝံ ဖဿော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဧဝံ ဖုသနလက္ခဏော စ ဖဿော သင့္ဌာနရသော စ။ ယထာ, မဟာရာဇ, ဒွေ သမ္မာ ဝဇ္ဇေယျုံ, ဒွေ ပါဏီ ဝဇ္ဇေယျုံ။ ယထာ ဧကော ပါဏိ, ဧဝံ စက္ခု ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ယထာ ဒုတိယော ပါဏိ, ဧဝံ ရူပံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ယထာ တေသံ သန္နိပါတော, ဧဝံ ဖဿော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဧဝံ ဖုသနလက္ခဏော စ ဖဿော သင့္ဌာနရသော စာ”တိ ဝိတ္ထာရော။

ယထာ တ “စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသွာ”တိအာဒီသု (ဓ. သ. ၁၃၅၂, ၁၃၅၄) စက္ခုဝိညာဏာဒီနိ စက္ခုအာဒိနာမေန ဝုတ္တာနိ, ဧဝမိဓာပိ တာနိ စက္ခုအာဒိနာမေနေဝ ဝုတ္တာနီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ တသ္မာ “ဧဝံ စက္ခု ဒဋ္ဌဗ္ဗ”န္တိအာဒီသု ဧဝံ စက္ခုဝိညာဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗန္တိ ဣမိနာ နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧဝံ သန္တေ စိတ္တာရမ္မဏသင့္ဌနတော ဣမသ္မိံ သုတ္တေ ကိစ္စဋ္ဌေနေဝ ရသေန “သင့္ဌနရသော”တိ သိဒ္ဓေ ဟောတိ။ တိဏ္ဏံ သန္နိပါတသင်္ခါတဿ ပန အတ္တနော ကာရဏဿ ဝသေန ပဝေဒိတတ္တာ သန္နိပါတပစ္စုပဋ္ဌာနော။ အယဉှိ တတ္ထ တတ္ထ “တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိ ဖဿော”တိ ဧဝံ ကာရဏဿေဝ ဝသေန ပဝေဒိတောတိ။ ဣမဿ စ သုတ္တပဒဿ တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိယာ ဖဿောတိ အယမတ္ထော, န သင်္ဂတိမတ္တမေဝ ဖဿော။

ဧဝံ ပဝေဒိတတ္တာ ပန တေနေဝ ကာရဏေန ပစ္စုပဋ္ဌာတီတိ “သန္နိပါတပစ္စုပဋ္ဌာနော”တိ ဝုတ္တော။ ဖလဋ္ဌေန ပန ပစ္စုပဋ္ဌာနေနေသ ဝေဒနာပစ္စုပဋ္ဌာနော နာမ ဟောတိ။ ဝေဒနံ ဟေသ ပစ္စုပဋ္ဌာပေတိ, ဥပ္ပာဒေတီတိ အတ္ထော။ ဥပ္ပာဒယမာနော စ ယထာ ဗဟိဒ္ဓါ ဥဏှပစ္စယာပိ သမာနာ လာခါသင်္ခါတဓာတုနိဿိတော ဥသ္မာ အတ္တနော နိဿယေ မုဒုဘာဝကာရီ ဟောတိ, န အတ္တနော ပစ္စယဘူတေပိ ဗဟိဒ္ဓါ ဝီတစ္စိတင်္ဂါရသင်္ခါတေ ဥဏှဘာဝေ။ ဧဝံ ဝတ္ထာရမ္မဏသင်္ခါတအညပစ္စယောပိ သမာနော စိတ္တနိဿိတတ္တာ အတ္တနော နိဿယဘူတေ စိတ္တေ ဧဝ သော ဝေဒနုပ္ပာဒကော ဟောတိ, န အတ္တနော ပစ္စယဘူတေပိ ဝတ္ထုမှိ အာရမ္မဏေတတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တဇ္ဇေန သမန္နာဟာရေန ပန ဣန္ဒြိယေန စ ပရိက္ခတေ ဝိသယေ အနန္တရာယေန ဥပ္ပဇ္ဇနတော ဧသ “အာပါထဂတဝိသယပဒဋ္ဌာနော”တိ ဝုစ္စတိ။

ဖဿော ယတော သမုဒေတိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, သော “ဖဿသမုဒယော”တိ ဝုစ္စတိ။ ဝုတ္တဉှေတံ – “သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿော”တိ (မဟာဝ. ၁; ဝိဘ. ၂၂၅)။ အတီတဒုကော ကာလဝသေန ဝုတ္တော။ ဝေဒနာဒုကော “ဥပေက္ခာ ပန သန္တတ္တာ, သုခမိစ္စေဝ ဘာသိတာ”တိ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၃၂) ဝုတ္တတ္တာ ဥပေက္ခာဝေဒနံ သုခမေဝ ကတွာ သုခဒုက္ခဝသေန, နာမရူပဒုကော ရူပာရူပဝသေန, အာယတနဒုကော သံသာရပဝတ္တိဝသေန, သက္ကာယဒုကော ပဥ္စက္ခန္ဓဝသေန ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တတ္ထ သုခယတီတိ **သုခာ**။ ဝေဒယတီတိ **ဝေဒနာ**။ ဒုက္ခယတီတိ **ဒုက္ခာ** ။ နမနလက္ခဏံ **နာမံ**။ ရုပ္ပနလက္ခဏံ **ရူပံ**။ စက္ခာယတနာဒီနိ **ဆ အဇ္ဈတ္တိကာနိ** ။ ရူပာယတနာဒီနိ **ဆ ဗာဟိရာနိ**။ ရူပက္ခန္ဓာဒယော ပဥ္စက္ခန္ဓာ ဝိဇ္ဇမာနဋ္ဌေန **သက္ကာယော** ။ အဝိဇ္ဇာကမ္မတဏှာအာဟာရဖဿနာမရူပာ **သက္ကာယသမုဒယော** ။

စက္ခုသမ္ဖဿော တိ စက္ခတီတိ စက္ခု, ရူပံ အဿာဒေတိ ဝိဘာဝေတိ စာတိ အတ္ထော။ စက္ခုတော ပဝတ္တော သမ္ဖဿော စက္ခုသမ္ဖဿော။ သော ပန အတ္တနာ သမ္ပယုတ္တာယ ဝေဒနာယ သဟဇာတအညမညနိဿယဝိပါက အာဟာရသမ္ပယုတ္တအတ္ထိအဝိဂတဝသေန အဋ္ဌဓာ ပစ္စယော ဟောတိ။ သုဏာတီတိ **သောတံ**။ တံ သသမ္ဘာရသောတဗိလဿ အန္တော တနုတမ္ဗလောမာစိတေ အင်္ဂုလိဝေဌကသဏ္ဌာနေ ပဒေသေ သောတဝိညာဏာဒီနံ ယထာရဟံ ဝတ္ထုဒွါရဘာဝံ သာဓယမာနံ တိဋ္ဌတိ။ သောတတော ပဝတ္တော သမ္ဖဿော **သောတသမ္ဖဿော။ ဃာနသမ္ဖဿာ** ဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ ဃာယတီတိ ဃာနံ ။ တံ သသမ္ဘာရဃာနဗိလဿ အန္တော အဇပဒသဏ္ဌာနေ ပဒေသေ ဃာနဝိညာဏာဒီနံ ယထာရဟံ ဝတ္ထုဒွါရဘာဝံ သာဓယမာနံ တိဋ္ဌတိ။ ဇီဝိတမဝှာယတီတိ **ဇိဝှာ,** သာယနဋ္ဌေန ဝါ **ဇိဝှာ**။ သာ သသမ္ဘာရဇိဝှာယ အတိအဂ္ဂမူလပဿာနိ ဝဇ္ဇေတွာ ဥပရိမတလမဇ္ဈေ ဘိန္နဥပ္ပလဒလဂ္ဂသဏ္ဌာနေ ပဒေသေ ဇိဝှာဝိညာဏာဒီနံ ယထာရဟံ ဝတ္ထုဒွါရဘာဝံ သာဓယမာနာ တိဋ္ဌတိ။ ကုစ္ဆိတာနံ သာသဝဓမ္မာနံ အာယောတိ **ကာယော**။ အာယောတိ ဥပ္ပတ္တိဒေသော။ ယာဝတာ ဣမသ္မိံ ကာယေ ဥပာဒိဏ္ဏပဝတ္တိ နာမ အတ္ထိ, တတ္ထ ယေဘုယျေန ကာ

ယပ္ပသာအေ ကာယဝိညာဏာဒီနံ ယထာရဟံ ဝတ္ထုဒ္ဒြာရဘာဝံ သာဓယမာနော တိဋ္ဌတိ။ မုနာတီတိ **မနော,** ဝိဇာနာတီတိ အတ္ထော။ **မနော**တိ သဟာဝဇ္ဇနဘဝင်္ဂံ; မနတော ပဝတ္တော သမ္ဖဿော **မနောသမ္ဖဿော** ။

ဆဗ္ဗိဓမ္ပိ ဖဿံ ဒုဝိဓမေဝ ဟောတီတိ ဒဿေတုံ **"အဓိဝစနသမ္ဖဿော ပဋိဃသမ္ဖဿော"** တိ အာဟ ။ မနောဒ္ဒြာရိကော **အဓိဝစနသမ္ဖဿော** ။ ပဉ္စဒ္ဒြာရိကော ဝတ္ထာရမ္မဏာဒိပဋိဃေန ဥပ္ပဇ္ဇနတော **ပဋိဃသမ္ဖဿော**။

သုခဝေဒနာယ အာရမ္မဏော **သုခဝေဒနီယော**။ ဒုက္ခဝေဒနာယ အာရမ္မဏော **ဒုက္ခဝေဒနီယော**။ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာယ အာရမ္မဏော **အဒုက္ခမသုခဝေဒနီယော**။ တတ္ထ သုခယတီတိ သုခံ, ယဿုပ္ပဇ္ဇတိ, တံ သုခိတံ ကရောတီတိ အတ္ထော။ သုဋ္ဌု ဝါ ခနတိ, ခါဒတိ စ ကာယစိတ္တာဗာဓန္တိ သုခံ။ ဒုက္ခယတီတိ ဒုက္ခံ, ယဿုပ္ပဇ္ဇတိ, တံ ဒုက္ခိတံ ကရောတီတိ အတ္ထော။ န ဒုက္ခံ န သုခန္တိ အဒုက္ခမသုခံ, **မ**-ကာရော ပဒသန္ဓိဝသေန ဝုတ္တော။

ကုသလောတိအာဒယော ဇာတိဝသေန ဝုတ္တာ။ တတ္ထ **ကုသလော**တိ ကေဝလိသတိကုသလစိတ္တသမ္ပယုတ္တော။ **အကုသလော**တိ ဒွါဒသာကုသလစိတ္တသမ္ပယုတ္တော။ **အဗျာကတော** တိ အဝသေသဝိပါကကိရိယာဗျာကတစိတ္တသမ္ပယုတ္တော။

ပုန ဘဝပ္ပဘေဒဝသေန နိဒ္ဒိသန္တော **"ကာမာဝစရော"**တိအာဒိမာဟ။ စတုပညာသကာမာဝစရစိတ္တသမ္ပယုတ္တော **ကာမာဝစရော**။ ကာမံ ပဟာယ ရူပေ အဝစရတီတိ **ရူပါဝစရော,** ကုသလာဗျာကတဝသေန ပဉ္စဒသရူပါဝစရစိတ္တသမ္ပယုတ္တော။ ကာမဉ္စ ရူပဉ္စ ပဟာယ အရူပေ အဝစရတီတိ **အရူပါဝစရော,** ကုသလာဗျာကတဝသေန ဒွါဒသာရူပါဝစရစိတ္တသမ္ပယုတ္တော။

ဣဒါနိ အဘိနိဝေသဝသေန ဒဿေန္တော **"သုညတော"**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **သုညတော**တိ ရာဂဒေါသမောဟေဟိ သုညတ္တာ သုညတော။ ရာဂဒေါသမောဟနိမိတ္တေဟိ အနိမိတ္တတ္တာ **အနိမိတ္တော** ။ ရာဂဒေါသမောဟပဏိဓီနံ အဘာဝတော **အပ္ပဏိဟိတော** တိ ဝုစ္စတိ။

ဣဒါနိ ဝဋ္ဋပရိယာပန္နအပရိယာပန္နဝသေန ဒဿေန္တော **"လောကိယော"**တိအာဒိမာဟ။ လောကော ဝုစ္စတိ လုဇ္ဇနပလုဇ္ဇနဋ္ဌေန ဝဋ္ဋံ , တသ္မိံ ပရိယာပန္နဘာဝေန လောကေ နိယုတ္တောတိ **လောကိယော**။ ဥတ္တိဏ္ဏောတိ ဥတ္တရော, လောကေ အပရိယာပန္နဘာဝေန လောကတော ဥတ္တရောတိ **လောကုတ္တရော**။ **ဖုသနာ** တိ ဖုသနာကာရော။ **သမ္ဖုသနာ သမ္ဖုသိတတ္တန္တိ** ဥပသဂ္ဂေန ပဒံ ဝဍ္ဎိတံ။

ဇဝံ ဉာတံ ကတ္တတတိ ဇဝံ ဟာကဋ္ဋံ ကတ္တတ ဇာနန္တော **တီရေတိ** တီရယတိ, ဥပရိ ဝတ္တဗ္ဗာကာရေန စိန္တေတိ။ အနိစ္စန္တိကတာယ အာဒိအန္တဝန္တတာယ စ **အနိစ္စတော** တီရေတိ။ ဥပ္ပါဒဝယပဋိပီဠနတာယ ဒုက္ခဝတ္ထုတာယ စ **ဒုက္ခတော**။ ပစ္စယယာပနီယတာယ ရောဂမူလတာယ စ **ရောဂတော**။ ဒုက္ခတာသူလယောဂိတာယ ကိလေသာသုစိပဂ္ဃရတာယ ဥပ္ပါဒဇရာဘင်္ဂေဟိ ဥဒ္ဒုမာတပရိပက္ကပဘိန္နတာယ စ **ဂဏ္ဍတော** ။ ပီဠာဇနကတာယ အန္တောတုဒနတာယ ဒုန္နီဟရဏီယတာယ စ **သလ္လတော** ။ ဝိဂရဟဏီယတာယ အဝမိအာဝဟနတာယ အဃဝတ္ထုတာယ စ **အဃတော**။ အသေရိဘာဝဇနကတာယ အာဗာဓပဒဋ္ဌာနတာယ စ **အာဗာဓတော**။ အဝသတာယ အဝိဓေယျတာယ စ **ပရတော**။ ဗျာဓိဇရာမရဏေဟိ လုဇ္ဇနပလုဇ္ဇနတာယ **ပလောကတော**။ အနေကဗျသနာဝဟနတာယ **ဤတိတော**။ အဝိဒိတာနံယေဝ ဝိပုလာနံ အနတ္ထာနံ အာဝဟနတော သဗ္ဗုပဒ္ဒဝဝတ္ထုတာယ စ **ဥပဒ္ဒဝတော** ။ သဗ္ဗဘယာနံ အာကရတာယ စ ဒုက္ခဝူပသမသင်္ခါတဿ ပရမဿာသဿ ပဋိပက္ခဘူတတာယ စ **ဘယတော**။ အနေကေဟိ အနတ္ထေဟိ အနုဗဒ္ဓတာယ ဒောသူပသဋ္ဌတာယ, ဥပသဂ္ဂေ ဝိယ အနဓိဝါသနာရဟတာယ စ **ဥပသဂ္ဂတော** ။ ဗျာဓိဇရာမရဏေဟိ စေဝ လာဘာဒီဟိ စ လောကဓမ္မေဟိ ပစလိတတာယ **စလတော**။ ဥပက္ကမေန စေဝ သရသေန စ ပဘင်္ဂုပဂမနသီလတာယ **ပဘင်္ဂုတော** ။ သဗ္ဗာဝတ္ထာဝိနိပါတိတာယ, ထိရဘာဝဿ စ အဘာဝတာယ **အဓုဝတော**။ အတာယနတာယ စေဝ အလဗ္ဘနေယျခေမတာယ စ **အတာဏတော**။ အလ္လီယိတုံ အနရဟတာယ, အလ္လီနာနမ္ပိ စ လေဏကိစ္စာကာရိတာယ **အလေဏတော**။ နိဿိတာနံ ဘယသာရကတ္တာဘာဝေန **အသရဏတော**။ ယထာပရိကပ္ပိတေဟိ ဓုဝသုဘသုခတ္တဘာဝေဟိ ရိတ္တတာယ **ရိတ္တတော** ။ ရိတ္တ

တာယေဝ **တုစ္ဆတော,** အပ္ပကတ္တာ တ။ အပ္ပကမ္ပိ ဟိ လောကေ “တုစ္ဆ”န္တိ ဝုစ္စတိ။ သာမိနိတသိဝေဒက ကာရကာဓိဋ္ဌ ဌာယကဝိရဟိတတာယ **သုညတော**။

သယဉ္စ အသာမိကဘာတဒိတာယ **အနတ္တတော**။ ပဝတ္တိဒုက္ခတာယ, ဒုက္ခဿ စ အာဒီနဝတာယ **အာဒီနဝတော**။ အထ တ အာဒီနံ တတိ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတီတိ အာဒီနတော, ကပဏမနုဿဿေတံ အဓိဝစနံ။ ခန္ဓာပိ စ ကပဏာယေတတိ အာဒီနဝသဒိသတာယ **အာဒီနဝတော**။ ဇရာယ စေဝ မရဏေန စာတိ ဒွေဓာ ပရိဏာမပကတိတာယ **ဝိပရိဏာမဓမ္မတော**။ ဒုဗ္ ဗလတာယ, ဖေဂ္ဂု ဝိယ သုခဘဉ္ဇနီယတာယ စ **အသာရကတော**။ အဃဟေတုတာယ **အဃမူလတော**။ မိတ္တမုခသပတ္ တော ဝိယ ဝိဿာသဃာတိတာယ **ဝဓကတော**။ ဝိဂတဘဝတာယ ဝိဘဝသမ္ဘူတတာယ စ **ဝိဘဝတော**။ အာသဝပဒဋ္ဌာန တာယ **သာသဝတော**။ ဟေတုပစ္စယေဟိ အဘိသင်္ခတတာယ **သင်္ခတတော** ။ မစ္စုမာရကိလေသမာရာနံ အာမိသဘူတတာ ယ **မာရာမိသတော**။ ဇာတိဇရာဗျာဓိမရဏပကတိတာယ **ဇာတိဇရာဗျာဓိမရဏဓမ္မတော** ။ သောကပရိဒေဝဉပာယာ သဟေတုတာယ **သောကပရိဒေဝဉပာယာသဓမ္မတော**။ တဏှာဒိဋ္ဌိဒုစ္စရိတသံကိလေသာနံ ဝိသယဓမ္မတာယ **သံကိလေ သဓမ္မတော**။ အဝိဇ္ဇာကမ္မတဏှာသဋ္ဌာယတနဝသေန ဉပ္ပတ္တိတော **သမုဒယတော**။ တေသံ အဘာဝေန **အတ္ထင်္ဂမ တော**။ ဖဿေ့ ဆန္ဒရာဂဝသေန မဓုရဿာဒေန **အဿာဒတော** ။ ဖဿဿ ဝိပရိဏာမေန **အာဒီနဝတော**။ ဉဘိန္နံ နိဿ္ သရဏေန **နိဿရဏတော တီရေတိ** တိ သဗ္ဗေသု စ ဣမေသု “တီရေတိ”တိ ဟဌသေသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ပဇဟတီတိ သကသန္တာနတော နီဟရတိ။ **ဝိနောဒေတီ**တိ တုဒတိ။ **ဗျန္တီ ကရောတီ** တိ ဝိဂတန္တံ ကရောတိ။ **အန ဘာဝံ ဂမေတီ**တိ အနု အနု အဘာဝံ ဂမေတိ။ အရိယမဂ္ဂသတ္တေန ဉစ္ဆိန္နံ တဏှာအဝိဇ္ဇာမယံ မူလမေတေသန္တိ **ဉစ္ ဆိန္နမူလာ**။ တာလဝတ္ထု ဝိယ နေသံ ဝတ္ထု ကတန္တိ **တာလာဝတ္ထုကတာ**။ ယထာ ဟိ တာလရုက္ခံ သမူလံ ဉဒ္ဓရိတ္ွာ တသ္ သ ဝတ္ထုမတ္တေ တသ္မိံ ပဒေသေ ကတေ န ပုန တဿ တာလဿ ဉပ္ပတ္တိ ပညာယတိ, ဧဝံ အရိယမဂ္ဂသတ္တေန သမူလေ ရူပာဒိရသေ ဉဒ္ဓရိတ္ွာ တေသံ ပုဗ္ဗေ ဉပ္ပန္နပုဗ္ဗဘာဝေန ဝတ္ထုမတ္တေ စိတ္တသန္တာနေ ကတေ သဗ္ဗေပိ တေ “တာလာဝတ္ထုကတာ”တိ ဝုစ္စန္တိ။ **ယဿေသော** တိ ယဿ ပုဂ္ဂလဿ ဧသော ဂဏော။ **သမုစ္ဆိန္နော** တိ ဉစ္ဆိန္န နော။ **ဝူပသန္တော** တိ ဖလေန ဝူပသန္တော။ **ပဋိပဿဒ္ဓေါ** တိ ပဋိပဿဒ္ဓိပ္ပဟာနေန ပဋိပဿမ္ဘိတော။ ဉပသင်္ဂေ န တ ပဒံ ဝဍ္ဎိတံ။ **အဘဗ္ဗုပ္ပတ္တိကော** တိ ပုန ဉပ္ပဇ္ဇိတုံ အဘဗ္ဗော။ **ဉာဏဂ္ဂိနာ ဒဍ္ဎော** တိ မဂ္ဂဉာဏဂ္ဂိနာ ဈာပိ တော။ အထ တ ဝိသနိက္ခိတ္တံ ဘာဇနေန သဟ ဆဍ္ဍိတံ ဝိယ ဝတ္ထုနာ သဟ ပဟီနော။ မူလစ္ဆိန္နဝိသဝလ္လိ ဝိယ သမူ လစ္ဆိန္နောတိ **သမုစ္ဆိန္နော** ။ ဉဒ္ဒနေ ဉဒကံ သိဉ္စိတ္ွာ နိဗ္ဗာပိတအင်္ဂါရံ ဝိယ **ဝူပသန္တော** ။ နိဗ္ဗာပိတအင်္ဂါရေ ပတိတဉဒကဖုသိတံ ဝိယ **ပဋိပဿဒ္ဓေါ** ။ အင်္ကုရုပ္ပတ္တိယာ ဟေတုစ္ဆိန္နဗီဇံ ဝိယ **အဘဗ္ဗုပ္ပတ္တိကော** ။ အသနိပာ တဝိသရုက္ခော ဝိယ **ဉာဏဂ္ဂိနာ ဒဍ္ဎော** တိ ဧဝမေကေ ဝဏ္ဏယန္တိ။

ဝီတဂေဓောတိ ဣဒံ သကဘာဝပရိစ္စဇနဝသေန ဝုတ္တံ။ **ဝိဂတဂေဓော**တိ ဣဒံ အာရမ္မဏေ သာလယဘာဝပရိစ္စဇ နဝသေန။ **စတ္တဂေဓော** တိ ဣဒံ ပုန အနာဒိယနဘာဝဒဿနဝသေန။ **မုတ္တဂေဓော** တိ ဣဒံ သန္တတိတော ဝိနိမောစနဝ သေန။ **ပဟီနဂေဓော**တိ ဣဒံ မုတ္တဿာပိ က္ွဝစိ အနဝဋ္ဌာနဒဿနဝသေန။ **ပဋိနိဿဋ္ဌဂေဓော** တိ ဣဒံ အာဒိန္နပုဗ္ ဗဿ နိဿဂ္ဂဒဿနဝသေန ဝုတ္တံ။ **ဝီတရာဂေ ဝိဂတရာဂေ စတ္တရာဂေ** တိ ဝုတ္တနယေန ယောဇေတဗ္ဗံ။ တ တ္ထ ဂိဇ္ဈနဝသေန **ဂေဓော**။ ရဉ္ဇနဝသေန **ရာဂေ**။ **နိစ္ဆာတော** တိ နိတ္တဏှော။ “နိစ္ဆာအော”တိပိ ဟဌော, တဏှာ ဆာဒနဝိရဟိတောတိ အတ္ထော။ **နိဗ္ဗုတော** တိ နိဗ္ဗုတသဘာဝေါ။ **သီတိဘူတော**တိ သီတသဘာဝေါ။ **သုခပဋိသံဝေဒီ**တိ ကာယိကစေတသိကသုခံ အနုဘဝနသဘာဝေါ။ **ဗြဟ္မဘူတေနာ** တိ ဉတ္တမသဘာဝေန။ **အတ္တနာ**တိ စိတ္တေန။

ကတတ္တာ စာ တိ ဟာပကမ္မာနံ ကတဘာဝေန စ။ **အကတတ္တာ စာ** တိ ကုသလာနံ အကတဘာဝေန စ။ **ကတံ မေ ကာယဒုစ္စရိတံ, အကတံ မေ ကာယသုစရိတ**န္တိအာဒယော ဒွတရဝသေန အဝိရတိဝိရတိဝသေန ကမ္မပထဝသေန စ ဝုတ္ တာ။ **သီလေသုမှိ န ပရိပူရကာရီ**တိအာဒယော စတုပာရိသုဒ္ဓိသီလဝသေန။ **ဇာဂရိယမနနုယုတ္တော** တိ ပဉ္စဇာဂရဏဝ သေန။ **သတိသမ္ပဇညေနာ** တိ သာတ္ထကာဒိသမ္ပဇညဝသေန ။ **စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ** တိအာဒယော ဗောဓိပက္ခိယ ဓမ္မာ လောကိယလောကုတ္တရဝသေန။ **ဒုက္ခံ မေ အပရိညာတ** န္တိအာဒယော စတ္တာရော အရိယသစ္စဝသေန ဝုတ္တာ တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တေ အတ္ထတော တတ္ထ တတ္ထ ဝုတ္တနယတ္တာ ဟာကဋ္ဌာယေဝ။

ခီရော ပဏ္ဏိတော တိ သတ္တ ပအ ဝုတ္တတ္ထာယေဝ။ အပိ စ ဒုက္ခေ အကမ္ပိယဋ္ဌေန **ခီရော**။ သုခေ အနုပ္ပိလဝဋ္ဌေန **ပဏ္ဏိတော** ။ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကတ္ထေ ကတပရိစယဋ္ဌေန **ပညာတ**။ အတ္တတ္တပရတ္ထေ နိစ္စလဋ္ဌေန **ဗုဒ္ဓိမာ**။ ဂမ္ဘိရဉတ္တာနတ္ထေ အပစ္စောသက္ကနဋ္ဌေန **ဉာဏီ**။ ဂုဋ္ဌဟပဋိစ္ဆန္နတ္ထေ ဩဘာသနဋ္ဌေန **ဝိဘာဝီ**။ နိက္ကိလေသဘ္ဗဝအနဋ္ဌေန တုလာသဒိသောတိ **မေဓာဝီ**။ **န လိမ္ပတီ** တိ သဇာတိယာ န လိမ္ပတိ အာကာသေ လေခာ ဝိယ။ **န ပလိမ္ပတီ**တိ ဝိသေသေန န လိမ္ပတိ။ **န ဥပလိမ္ပတီ** တိ သညောဂေ ဟုတွာတပိ န လိမ္ပတိ ဟတ္ထတလေ လေခာ ဝိယ။ **အလိတ္တော**တိ သညောဂေ ဟုတွာတပိ န ကိလိဿတိ ကာသိကဝတ္ထေ ဌပိတမဏိရတနံ ဝိယ။ **အပလိတ္တော** တိ ဝိသေသေန န ကိလိဿတိ မဏိရတနေ ပလိဝေဌိတကာသိကဝတ္ထံ ဝိယ။ **အနုပလိတ္တော** တိ ဥပဂန္တွာတပိ န အလ္လီယတိ ဟောက္ခရပတ္တေ ဥဒကဗိန္ဒု ဝိယ။ **နိက္ခန္တော** တိ ဗဟိ နိက္ခန္တော ဗန္ဓနာကရတော ပလာတော ဝိယ။ **နိဿဋော** တိ ဟာပပဟီနော အမိတ္တဿ ပဋိစ္ဆာပိတကိလိဋ္ဌဝတ္ထု ဝိယ။ **ဝိပ္ပမုတ္တော** တိ သုဋ္ဌု မုတ္တော ဂယှုပဂေ ဝတ္ထုမ္ဟိ ရတိံ နာသေတွာ ပုန နာဂမနံ ဝိယ။ **ဝိသညုတ္တော** တိ ကိလေသေဟိ ဧကတော န ယုတ္တော ဖ္ဗာခိနာ မုတ္တဂိလာနော ဝိယ။ **ဝိမရိယာဒိကတေန စေတသာ**တိ ဝိဂတမရိယာဒကတေန စိတ္တေန, သဗ္ဗဘဝေန သဗ္ဗာရမ္မဏေန သဗ္ဗကိလေသေဟိ မုတ္တစိတ္တေနာတိ အတ္ထော။

၁၄. သညံ ပရိညာတိ ကထာယ ပန အယံ သင်္ခေပတ္ထော – န ကေဝလဥ္စ ဖဿမေဝ, အပိ စ ခော ပန ကာမသညာဒိဘေဒံ သညံ, သညာနုသာရေန တ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ နာမရူပံ တီဟိ ပရိညာဟိ ပရိဇာနိတွာ ဣမာယ ပဋိပဒာယ စ တုဗ္ဗိဓမ္ပိ ဝိတရေယျ **ဩဃံ,** တတော သော တိဏ္ဏောဃော တဏှာဟာဒိဋ္ဌိပရိဂ္ဂဟေသု တဏှာဒိဋ္ဌိကိလေသပ္ပဟာနေန အနုပလိတ္တော ခီဏာသဝမုနိ ရာကဒိသလ္လာနံ အဗ္ဗူဠ္ဍဟတ္တာ **အဗ္ဗူဠ္ဍဟသလ္လော,** သတိဝေပုလ္လပ္ပတ္တိယာ **အပ္ပမတ္တော စရံ,** ပုဗ္ဗဘာဂေ တ အပ္ပမတ္တော စရန္တော တေန အပ္ပမာဒစာရေန အဗ္ဗူဠ္ဍဟသလ္လော ဟုတွာ သကပရတ္တဘာတဒိဘေဒံ **နာသီသတိ လောကမိမံ ပရဥ္စ,** အညဒတ္ထု စရိမစိတ္တနိရောဓာ နိရုပာဒါနောဝ ဇာတဝေဒေါ ပရိနိဗ္ဗာတီတိ အရဟတ္တနိကူဋ္ဌေန ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေသိ, ဓမ္မနေတ္တိဌပနမေဝ ကရောန္တော; န တု ဣမာယ ဒေသနာယ မဂ္ဂံ တ ဖလံ တ ဥပ္ပာဒေသိ, ခီဏာသဝဿ ဒေသိတတ္တာတိ။

နီလာဒိဘေဒံ အာရမ္မဏံ သဥ္ဇာနာတီတိ **သညာ**။ သာ သဥ္ဇာနနလက္ခဏာ ပစ္စာဘိညာဏရသာ။ စတုဘူမိကသညာဟိ နောသဥ္ဇာနနလက္ခဏာ နာမ နတ္ထိ, သဗ္ဗာ သဥ္ဇာနနလက္ခဏာဝ။ ယာ ပနေတ္ထ အဘိညာဏေန သဥ္ဇာနာတိ, သာ ပစ္စာဘိညာဏရသာ နာမ ဟောတိ။ တဿာ ဝဍ္ဍကိဿ အရုမ္ဟိ အဘိညာဏံ ကတွာ ပုန တေန အဘိညာဏေန တံ ပစ္စာဘိဇာနနကာလေ, ပုရိသဿ ကာဠတိလကာဒိအဘိညာဏံ သလ္လက္ခေတွာ ပုန တေန အဘိညာဏေန "အသုကော နာမ ဧသော"တိ တဿ ပစ္စာဘိဇာနနကာလေ, ရညော ပိဠန္ဓနကေပကဘဏ္ဍာကရိကဿ တသ္မိံ တသ္မိံ ပိဠန္ဓနေ နာမပဏ္ဏကံ ဗန္ဓိတွာ "အသုကံ ပိဠန္ဓနံ နာမ အာဟရာ"တိ ဝုတ္တေ ဒီပံ ဇာလေတွာ သာရဂဗ္ဘံ ပဝိသိတွာ ပဏ္ဏံ တစေတွာ တဿ တသ္သေဝ ပိဠန္ဓနဿ အာဟရဏကာလေ စ ပဝတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

အပရော နယော – သဗ္ဗသင်္ဂဟိကဝသေန ဟိ သဥ္ဇာနနလက္ခဏာ သညာ, ပုနသဥ္ဇာနနပစ္စယနိမိတ္တကရဏရသာ အရုအာဒီသု တစ္ဆကာဒယော ဝိယ, ယထာဂဟိတနိမိတ္တဝသေန အဘိနိဝေသကရဏပစ္စုပဋ္ဌာနာ ဟတ္ထိဒဿကအန္ဓာ ဝိယ, အာရမ္မဏေ အနောဂါဠှဝုတ္တိတာယ အစိရဋ္ဌာနပစ္စုပဋ္ဌာနာ တ ဝိဇ္ဇု ဝိယ, ယထာဥပဋ္ဌိတဝိသယပဒဋ္ဌာနာ တိဏပုရိသကေသု မိဂပေါတကာနံ ပုရိသာတိ ဥပ္ပန္နသညာ ဝိယ။ ယာ ပနေတ္ထ ဉာဏသမ္ပယုတ္တာ ဟောတိ, သာ ဉာဏမေဝ အနုဝတ္တတိ, သသမ္ဘာရပထဝီအာဒီသု သေသဓမ္မာ ပထဝီအာဒီနိ ဝိယာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ကာမပဋိသညုတ္တာ သညာ **ကာမသညာ**။ ဗျာပာဒပဋိသညုတ္တာ သညာ **ဗျာပာဒသညာ** ။ ဝိဟိံသာပဋိသညုတ္တာ သညာ **ဝိဟိံသာသညာ** ။ တေသု ဒွေဝ သတ္တေသုပိ သင်္ခါရေသုပိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ကာမသညာ ဟိ ပိယေ မနာပေ သတ္တေ တ သင်္ခါရေ တ ဝိတက္ကေန္တဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဗျာပာဒသညာ အပ္ပိယေ အမနာပေ သတ္တေ တ သင်္ခါရေ တ ကုဇ္ဈိတွာ ဩလောကနကာလတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ဝိနာသနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဝိဟိံသာသညာ သင်္ခါရေသု န ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ သင်္ခါရော ဟိ ဒုက္ခာပေတဗ္ဗော နာမ နတ္ထိ။ "ဣမေ သတ္တာ ဟညန္တု တ, ဥစ္ဆိဇ္ဇန္တု တ, ဝိနဿန္တု တ, မာ တ အဟေသု"န္တိ စိန္တနကာလေ ပန သတ္တေသု ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ နေက္ခမ္မပဋိသညုတ္တာ သညာ **နေက္ခမ္မသညာ,** သာ အသုဘပုဗ္ဗဘာဂေ ကာမာဝစရာ ဟောတိ, အသုဘဈာနေ ရူပာဝစရာ, တံ ဈာနံ ပာဒကံ ကတွာ ဥပ္ပန္နမဂ္ဂဖလကာလေ လောကုတ္တရာ။ အဗျာပာဒပဋိသညုတ္တာ သညာ **အဗျာပာဒသညာ,** သာ မေတ္တာပုဗ္ဗဘာဂေ ကာမာဝစရာ ဟောတိ,

မေတ္တာဈာနေ ရူပာဝစရာ, တံ ဈာနံ ပာဒကံ ကတွာ ဥပ္ပန္နမဂ္ဂဖလကာလေ လောကုတ္တရာ။ အဝိဟိံသာပဋိသံယုတ္တာ သညာ **အဝိဟိံသာသညာ,** သာ ကရုဏာပုဗ္ဗဘာဂေ ကာမာဝစရာ, ကရုဏာဈာနေ ရူပာဝစရာ, တံ ဈာနံ ပာဒကံ ကတွာ ဥပ္ပန္နမဂ္ဂဖလကာလေ လောကုတ္တရာ။ ယဒါ အလောဘော သီသံ ဟောတိ, တဒါ ဣတရေ ဒွေ တဒနွယိကာ ဘဝန္တိ။ ယဒါ မေတ္တာ သီသံ ဟောတိ, တဒါ ဣတရေ ဒွေ တဒနွယိကာ ဘဝန္တိ။ ယဒါ ကရုဏာ သီသံ ဟောတိ, တဒါ ဣတရေ ဒွေ တဒနွယိကာ ဘဝန္တိ။ ရူပာရမ္မဏံ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နာ သညာ **ရူပသညာ။ သဒ္ဒသညာ** ဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ ဣဒံ တဿာယေဝ အာရမ္မဏတော နာမံ။ အာရမ္မဏာနံ ဝုတ္တတ္တာ စက္ခုသမ္ဖဿဇာဒိဝတ္ထုနိပိ ဝုတ္တာနေဝ ဟောန္တိ။

ယာ ဝေရူပ သညာတိ အညာပိ "ပဋိဃသမ္ဖဿဇာ သညာ အဓိဝစနသမ္ဖဿဇာ သညာ"တိ ဧဝမာဒိကာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တတ္ထ အဓိဝစနသမ္ဖဿဇာ သညာတိပိ ပရိယာယေန ဆဒွါရိကာယေဝ ။ တယော ဟိ အရူပိနော ခန္ဓာ သယံ ပိဋ္ဌိဝဋ္ဋကာ ဟုတွာ အတ္တနာ သဟဇာတသညာယ "အဓိဝစနသမ္ဖဿဇာ သညာ"တိ နာမံ ကရောန္တိ, နိပ္ပရိယာယေန ပန ပဋိဃသမ္ဖဿဇာ သညာ နာမ ပဉ္စဒွါရိကာ သညာ, အဓိဝစနသမ္ဖဿဇာ သညာ နာမ မနောဒွါရိကာ သညာ။ တော အတိရေကသညာ ပရိဂ္ဂဟိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

သညာတိ သဘာဝနာမံ။ **သဉ္ဇာနနာ** တိ သဉ္ဇာနနာကာရော။ **သဉ္ဇာနိတတ္တ** န္တိ သဉ္ဇာနိတဘာဝေါ။

အဝိဇ္ဇောဃ န္တိ ပူရေတုံ အယုတ္တဋ္ဌေန ကာယဒုစ္စရိတာဒိ အဝိန္ဒိယံ နာမ, အလဒ္ဓဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ တံ အဝိန္ဒိယံ ဝိန္ဒတီတိ အဝိဇ္ဇာ။ တဗ္ဗိပရီတတော ကာယသုစရိတာဒိ ဝိန္ဒိယံ နာမ, တံ ဝိန္ဒိယံ န ဝိန္ဒတီတိ အဝိဇ္ဇာ။ ခန္ဓာနံ ရာသဋ္ဌံ, အာယတနာနံ အာယတနဋ္ဌံ, ဓာတူနံ သုညဋ္ဌံ, ဣန္ဒြိယာနံ အဓိပတိယဋ္ဌံ, သစ္စာနံ တထဋ္ဌံ အဝိဒိတံ ကရောတီတိပိ အဝိဇ္ဇာ။ ဒုက္ခာဒီနံ ပီဠနာဒိဝသေန ဝုတ္တံ စတုဗ္ဗိဓံ အတ္ထံ အဝိဒိတံ ကရောတီတိပိ အဝိဇ္ဇာ။ အန္တဝိရဟိတေ သံသာရေ ယောနိဂတိဘဝဝိညာဏဋ္ဌိတိသတ္တာဝါသေသု သတ္တေ ဇဝါပေတီတိ အဝိဇ္ဇာ။ ပရမတ္ထတော အဝိဇ္ဇမာနေသု ဣတ္ထိပုရိသာဒီသု ဇဝတိ, ဝိဇ္ဇမာနေသု ခန္ဓာဒီသု န ဇဝတီတိ အဝိဇ္ဇာ။ အပိ စ စက္ခုဝိညာဏာဒီနံ ဝတ္ထာရမ္မဏာနံ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာနဉ္စ ဓမ္မာနံ ဆာဒနတောပိ အဝိဇ္ဇာ, တံ အဝိဇ္ဇောဃံ။ ကာမောဃဝသေန **ဥတ္တရေယျ** ။ ဘဝေါဃဝသေန **ပတရေယျ** ။ ဒိဋ္ဌောဃဝသေန **သမတိက္ကမေယျ** ။ အဝိဇ္ဇောဃဝသေန **ဝီတိဝတ္တေယျ** ။ အထ ဝါ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန ပဟာနဝသေန **ဥတ္တရေယျ** ။ သကဒါဂါမိမဂ္ဂေန ပဟာနဝသေန **ပတရေယျ** ။ အနာဂါမိမဂ္ဂေန ပဟာနဝသေန **သမတိက္ကမေယျ** ။ အရဟတ္တမဂ္ဂေန ပဟာနဝသေန **ဝီတိဝတ္တေယျ** ။ အထ ဝါ **"တရေယျာဒိ** ပဉ္စ ပဒံ တဒင်္ဂါဒိပဉ္စပဟာနေန ယောဇေတဗ္ဗ"န္တိ ကေစိ ဝဒန္တိ။

"မောနံ ဝုစ္စတိ ဉာဏ" န္တိ ဝတွာ တံ ပဘေဒတော ဒဿေတုံ **"ယာ ပညာ ပဇာနနာ"**တိအာဒိမာဟ။ တံ ဝုတ္တနယမေဝ ဥပေတွာ "အမောဟော ဓမ္မဝိစယော"တိ ပဒံ။ **အမောဟော** ကုသလေသု ဓမ္မေသု အဘာဝနာယ ပဋိပက္ခော ဘာဝနာဟေတု။ အမောဟေန အဝိပရီတံ ဂဏှာတိ မူဠှဿ ဝိပရီတဂ္ဂဟဏတော။ အမောဟေန ယာထာဝံ ယာထာဝတော ဓာရေန္တော ယထာသဘာဝေ ပဝတ္တတိ။ မူဠှော ဟိ "တစ္ဆံ အတစ္ဆံ, အတစ္ဆဉ္စ တစ္ဆ"န္တိ ဂဏှာတိ; တထာ ဣဋ္ဌိတာလာဘဒုက္ခံ န ဟောတိ။ အမူဠှဿ "တံ ကုတေတ္ထ လဗ္ဘာ"တိ ဧဝမာဒိပစ္စဝေက္ခဏသမ္ဘဝတော မရဏဒုက္ခံ န ဟောတိ။ သမ္မောဟမရဏဉှိ ဒုက္ခံ, န စ တံ အမူဠှဿ ဟောတိ။ ပဗ္ဗဇိတာနံ သုခသံဝါသော ဟောတိ, တိရစ္ဆာနယောနိယံ နိဗ္ဗတ္တိ န ဟောတိ။ မောဟေန ဟိ နိစ္စသမ္မူဠှာ တိရစ္ဆာနယောနိံ ဥပပဇ္ဇန္တိ ။ မောဟပဋိပက္ခော စ အမောဟော မောဟဝသေန အမဇ္ဈတ္တဘာဝဿ အဘာဝကရော။ အမောဟေန အဝိဟိံသာသညာ ဓာတုသညာ မဇ္ဈိမာယ ပဋိပတ္တိယာ ပဋိပဇ္ဇနံ, ပစ္ဆိမဂန္ထဒွယဿ ပဘေဒနဉ္စ ဟောတိ။ ပစ္ဆိမာနိ ဒွေ သတိပဋ္ဌာနာနိ တဿေဝ အာနုဘာဝေန ဣဇ္ဈန္တိ။ အမောဟော ဒီဃာယုကတာယ ပစ္စယော ဟောတိ။ အမူဠှော ဟိ ဟိတာဟိတံ ဉတွာ အဟိတံ ပရိဝဇ္ဇေန္တော ဟိတဉ္စ ပဋိသေဝမာနော ဒီဃာယုကော ဟောတိ, အတ္တသမ္ပတ္တိယာ အပရိဟီနော ဟောတိ။ အမူဠှော ဟိ အတ္တနော ဟိတမေဝ ကရောန္တော အတ္တာနံ သမ္ပာဒေတိ။ အရိယဝိဟာရဿ ပစ္စယော ဟောတိ, ဥဒာသိနပက္ခေသု နိဗ္ဗုတော ဟောတိ အမူဠှဿ သဗ္ဗာဘိသင်္ဂတာယ အဘာဝတော။ အမောဟေန အနတ္တဒဿနံ ဟောတိ။ အသမ္မူဠှော ဟိ ယာထာဝဂ္ဂဟဏကုသလော အပရိဏာယကံ ခန္ဓပဉ္စကံ အပရိဏာယကတော ဗုဇ္ဈတိ။ ယထာ စ ဧတေန အနတ္တဒဿနံ, ဧဝံ အတ္တဒဿနံ မောဟေန။ ကော ဟိ နာမ အတ္တသုညတံ ဗုဇ္ဈိတွာ ပုန သမ္မောဟံ အာပဇ္ဇေယျာတိ။

တေန ဉာဏေန သမန္နာဂတော တိ တေန ဝုတ္တပ္ပကာရေန ဉာဏေန သမင်္ဂီဘူတော သေက္ခာဒယော မုနိ။ **မောန ပ္ပတ္တော**တိ ပဋိလဒ္ဓဉာဏော မုနိဘာဝံ ပတ္တော။ **တီဏီ**တိ ဂဏနပရိစ္ဆေဒော။ **မောနေယျာနီ** တိ မုနိဘာဝကရာ မော နေယျကရာ ပဋိပဒါ ဓမ္မာ။ **ကာယမောနေယျ** န္တိအာဒီသု ဝိညတ္တိကာယရူပကာယဝသေန ပညာပေတဗ္ဗံ **ကာယ မောနေယျံ**။ ဝိညတ္တိတစာသဒ္ဒတစာဝသေန ပညာပေတဗ္ဗံ **ဝစီမောနေယျံ** ။ မနောဒွါရိကစိတ္တာဒိဝသေန ပညာ ပေတဗ္ဗံ **မနောမောနေယျံ။ တိဝိဓကာယဒုစ္စရိတာနံ ပဟာန** န္တိ ဟဏနာတိဟတာဒိဝိဓာနံ ကာယတော ပဝတ္တာနံ ဒုဋ္ဌု စရိတာနံ ပဇဟနံ။ **ကာယသုစရိတ**န္တိ ကာယတော ပဝတ္တံ သုဋ္ဌု စရိတံ။ **ကာယာရမ္မဏေ ဉာဏ** န္တိ ကာယံ အာရမ္မဏံ ကတွာ အနိစ္စာဒိဝသေန ပဝတ္တံ ကာယာရမ္မဏေ ဉာဏံ။ **ကာယပရိညာ**တိ ကာယံ ဉာတတီရဏပ္ပဟာနပရိညာဟိ ဇာန နဝသေန ပဝတ္တံ ဉာဏံ။ **ပရိညာသဟဂတော မဂ္ဂော** တိ အဗ္ဗုတ္တိကံ ကာယံ သမ္မသိတွာ ဥပ္ပာဒိတမဂ္ဂော ပရိညာ သဟဂတော။ **ကာယေ ဆန္ဒရာဂဿ ပဟာန** န္တိ ကာယေ တဏှာဟာဆန္ဒရာဂဿ ပဇဟနံ။ **ကာယသင်္ခါရနိရောဓော** တိ အဿာသပဿာသာနံ နိရောဓော အာဝရဏော, စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာပတ္တိသမာပဇ္ဇနံ။ **ဝစီသင်္ခါရနိရောဓော** တိ ဝိ တက္ကဝိစာရာနံ နိရောဓော အာဝရဏော, ဒုတိယဇ္ဈာနသမာပတ္တိသမာပဇ္ဇနံ။ **စိတ္တသင်္ခါရနိရောဓော** တိ သညာဝေဒနာ နံ နိရောဓော အာဝရဏော, သညာဝေဒယိတနိရောဓသမာပတ္တိသမာပဇ္ဇနံ။

ပဌမကထာယ **ကာယမုနိ**န္တိအာဒီသု ကာယဒုစ္စရိတပ္ပဟာနဝသေန **ကာယမုနိ**။ ဝစီဒုစ္စရိတပ္ပဟာနဝသေန **တစာ မုနိ**။ မနောဒုစ္စရိတပ္ပဟာနဝသေန **မနောမုနိ**။ သဗ္ဗာကုသလပ္ပဟာနဝသေန **အနာသဝမုနိ။ မောနေယျသမ္ပန္န** န္တိ ဇာနိတဗ္ဗံ ဇာနိတွာ ဌလေ ဌိတတ္တာ မောနေယျသမ္ပန္နံ။ **အာဟု သဗ္ဗပ္ပဟာယိန** န္တိ သဗ္ဗကိလေသေ ပဇဟိတွာ ဌိ တတ္တာ သဗ္ဗပ္ပဟာယိနံ ကထယန္တိ။

ဒုတိယကထာယ **နိန္ဟာတတဟပက**န္တိ ယော အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓသင်္ခါတေ သဗ္ဗသ္မိမ္ပိ အာယတနေ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါရ မ္မဏဝသေန ဥပ္ပတ္တိရဟာနိ သဗ္ဗပာပကာနိ မဂ္ဂဉာဏေန နိန္ဟာယ ဓောဝိတွာ ဌိတတ္တာ နိန္ဟာတတဟပကံ အာဟူတိ ဝေမတ္တော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အကရမဗ္ဗေ ဝသန္တာ **အကရမုနိနော**။ ပဗ္ဗဇ္ဇုပဂတာ **အနကရမုနိနော**။ တတ္ထ သေက္ခာ **သေ က္ခမုနိနော**။ အရဟန္တော **အသေက္ခမုနိနော** ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ **ပစ္စေကမုနိနော** ။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ **မုနိမုနိနော**။

ပုန ကထေတုကမျတာပုစ္ဆာဝသေန **"ကတမေ အကရမုနိနော"**တိ အာဟ။ **အကရိကာ**တိ ကသိကေရက္ခာဒိအကရိ ကကမ္မေ နိယုတ္တာ။ **ဒိဋ္ဌပဒာ**တိ ဒိဋ္ဌနိဗ္ဗာနာ ။ **ဝိညာတသာသနာ**တိ ဝိညာတံ သိက္ခတ္တယသာသနံ တေသန္တိ ဝိညာ တသာသနာ။ **အနကရာ**တိ ကသိကေရက္ခာဒိအကရိယကမ္မံ တေသံ နတ္ထီတိ ပဗ္ဗဇိတာ "အနကရာ"တိ ဝုစ္စန္တိ။ **သတ္တ သေက္ခာ** တိ သောတာပန္နာဒယော သတ္တ။ တီသု သိက္ခာသု သိက္ခန္တီတိ သေက္ခာ။ အရဟန္တော န သိက္ခန္တီတိ အ သေက္ခာ။ တံ တံ ကာရဏံ ပဋိစ္စ ဧကကာဝ အနာစရိယကာဝ စတုသစ္စံ ဗုဇ္ဈိတဝန္တောတိ **ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ပစ္စေကမုနိ နော**။

မုနိမုနိနော ဝုစ္စန္တိ တထာဂတာ တိ တွေ အဋ္ဌဟိ ကာရဏေဟိ ဘဂဝါ တထာဂတော – တထာ အာဂတောတိ တ ထာဂတော, တထာ ဂတောတိ တထာဂတော, တထလက္ခဏံ အာဂတောတိ တထာဂတော, တထဓမ္မေ ယာထာဝတော အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါတိ တထာဂတော, တထဒဿိတာယ တထာဂတော, တထဝါဒိတာယ တထာဂတော, တထာကာရိတာယ တ ထာဂတော, အဘိဘဝနဋ္ဌေန တထာဂတောတိ။

ကထံ ဘဂဝါ **တထာ အာဂတောတိ တထာဂတော**? ယထာ သဗ္ဗလောကဟိတာယ ဥဿုက္ကမာပန္နာ ပုရိမကာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ အာဂတာ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? ယေနာဘိနီဟာရေန ပုရိမကာ ဘဂဝန္တော အာဂတာ, တေနေဝ အမှာကမ္ပိ ဘဂဝါ အာဂတော။ အထ ဝါ ယထာ ပုရိမကာ ဘဂဝန္တော အနသီလနေက္ခမ္မပညာဝီရိယခန္တိသစ္စာဓိဋ္ဌာနမေတ္တု ပေက္ခာသင်္ခာတာ ဒသ ပာရမိယော ဒသ ဥပပာရမိယော ဒသ ပရမတ္ထပာရမိယောတိ သမတိံသပာရမိယော ပူရေတွာ အ င်္ဂပရိစ္စာဂံ နယနဓနရဇ္ဇပုတ္တဒါရပရိစ္စာဂန္တိ ဣမေ ပဉ္စ မဟာပရိစ္စာဂေ ပရိစ္စဇိတွာ ပုဗ္ဗယောဂပုဗ္ဗစရိယဓမ္မက္ခ ာနဉာတတ္ထစရိယာဒယော ပူရေတွာ ဗုဒ္ဓိစရိယာယ ကောဋိံ ပတွာ အာဂတာ, တထာ အမှာကမ္ပိ ဘဂဝါ အာဂတော။ ယထာ စ ပုရိမကာ ဘဂဝန္တော စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနေ, စတ္တာရော သမ္မပ္ပဓာနေ, စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပါဒေ, ပဉ္စိ န္ဒြိယာနိ, ပဉ္စ ဗလာနိ, သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂေ, အရိယံ အဋ္ဌင်္ဂိကံ မဂ္ဂံ ဘာဝေတွာ ပူရေတွာ အာဂတာ, တထာ အမှာက မ္ပိ ဘဂဝါ အာဂတော။ ဧဝံ တထာ အာဂတောတိ တထာဂတော။

‘‘ယထာ စ ဒီပင်္ကရဗုဒ္ဓအာဒယော၊ သဗ္ဗညုဘာဝံ မုနယော ဣဓာဂတာ။
တထာ အယံ သကျမုနီပိ အာဂတော၊ တထာဂတော ဝုစ္စတိ တေန စက္ခုမာ’’တိ။

ကထံ **တထာ ဂတောတိ တထာဂတော**? ယထာ သမ္ပတိဇာတာ ပုရိမကာ ဘဂဝန္တော ဂတာ။ ကထဉ္စ တေ ဂတာ? တေ ဟိ သမ္ပတိဇာတာ သမေဟိ ပါဒေဟိ ပထဝိယံ ပတိဋ္ဌာယ ဥတ္တရာဘိမုခါ သတ္တပဒဝီတိဟာရေန ဂတာ။ ယထာဟ –

‘‘သမ္ပတိဇာတော, အာနန္ဒ, ဗောဓိသတ္တော သမေဟိ ပါဒေဟိ ပထဝိယံ ပတိဋ္ဌဟိတွာ ဥတ္တရာဘိမုခေါ သတ္တပဒဝီတိဟာရေန ဂစ္ဆတိ, သေတမှိ ဆတ္တေ အနုဓာရိယမာနေ သဗ္ဗာ စ ဒိသာ အနုဝိလောကေတိ, အာသဘိဉ္စ ဝါစံ ဘာသတိ – ‘အဂ္ဂေါဟမသ္မိ လောကဿ, ဇေဋ္ဌောဟမသ္မိ လောကဿ, သေဋ္ဌောဟမသ္မိ လောကဿ, အယမန္တိမာ ဇာတိ, နတ္ထိ ဒါနိ ပုနဗ္ဘဝေါ’’’တိ (ဒီ. နိ. ၂.၃၁; မ. နိ. ၃.၂၀၇)။

တဉ္စဿ ဂမနံ တထံ အဟောသိ အဝိတထံ အနေကေသံ ဝိသေသာဓိဂမာနံ ပုဗ္ဗနိမိတ္တဘာဝေန။ ယဉှိ သော သမ္ပတိဇာတော သမေဟိ ပါဒေဟိ ပတိဋ္ဌာတိ, ဣဒမဿ စတုရိဒ္ဓိပါဒပဋိလာဘဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ။ ဥတ္တရမုခဘာဝေါ ပနဿ သဗ္ဗလောကုတ္တရဘာဝဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ။ သတ္တပဒဝီတိဟာရော သတ္တဗောဇ္ဈင်္ဂရတနပဋိလာဘဿ။ ‘‘သုဝဏ္ဏဒဏ္ဍာ ဝီတိပတန္တိ စာမရာ’’တိ (သု. နိ. ၆၉၃) ဧတ္ထ ဝုတ္တစာမရုက္ခေပေါ ပန သဗ္ဗတိတ္ထိယနိမ္မဒ္ဒနဿ။ သေတစ္ဆတ္တဓာရဏံ အရဟတ္တဝိမုတ္တိဝရဝိမလသေတစ္ဆတ္တပဋိလာဘဿ။ သဗ္ဗဒိသာနုဝိလောကနံ သဗ္ဗညုတာနာဝရဏဉာဏပဋိလာဘဿ။ အာသဘိဝါစာဘာသနံ ပန အပ္ပဋိဝတ္တိယဝရဓမ္မစက္ကပဝတ္တနဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ။ တထာ အယံ ဘဂဝါပိ ဂတော။ တဉ္စဿ ဂမနံ တထံ အဟောသိ အဝိတထံ တေသံယေဝ ဝိသေသာဓိဂမာနံ ပုဗ္ဗနိမိတ္တဘာဝေန။ တေနာဟု ပေါရာဏာ –

‘‘မုဟုတ္တဇာတောဝ ဂဝမ္ပတီ ယထာ၊ သမေဟိ ပါဒေဟိ ဖုသီ ဝသုန္ဓရံ။
သော ဝိက္ကမီ သတ္တ ပဒါနိ ဂေါတမော၊ သေတဉ္စ ဆတ္တံ အနုဓာရယုံ မရူ။

‘‘ဂန္တွာန သော သတ္တ ပဒါနိ ဂေါတမော၊ ဒိသာ ဝိလောကေသိ သမာ သမန္တတော။
အဋ္ဌင်္ဂုပေတံ ဂိရမဗ္ဘုဒီရယိ၊ သီဟော ယထာ ပဗ္ဗတမုဒ္ဓနိဋ္ဌိတော’’တိ။ (ပဋိ. မ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၃၇; ဣတိဝု. အဋ္ဌ. ၃၈)။

ဧဝံ တထာ ဂတောတိ တထာဂတော။

အထ ဝါ ယထာ ပုရိမကာ ဘဂဝန္တော, အယမ္ပိ ဘဂဝါ တထေဝ နေက္ခမ္မေန ကာမစ္ဆန္ဒံ။ပေ။ ပဌမဇ္ဈာနေန နီဝရဏေ။ပေ။ အနိစ္စာနုပဿနာယ နိစ္စသညံ။ပေ။ အရဟတ္တမဂ္ဂေန သဗ္ဗကိလေသေ ပဟာယ ဂတော, ဧဝမ္ပိ တထာ ဂတောတိ တထာဂတော။

ကထံ **တထလက္ခဏံ အာဂတောတိ တထာဂတော**? ပထဝီဓာတုယာ ကက္ခဠတ္တလက္ခဏံ တထံ အဝိတထံ, အာပေါဓာတုယာ ပဂ္ဃရဏလက္ခဏံ, တေဇောဓာတုယာ ဥဏှတ္တလက္ခဏံ, ဝါယောဓာတုယာ ဝိတ္ထမ္ဘနလက္ခဏံ, အာကာသဓာတုယာ အသမ္ဖုဋ္ဌလက္ခဏံ, ဝိညာဏဓာတုယာ ဝိဇာနနလက္ခဏံ။

ရူပဿ ရုပ္ပနလက္ခဏံ, ဝေဒနာယ ဝေဒယိတလက္ခဏံ, သညာယ သဉ္ဇာနနလက္ခဏံ, သင်္ခါရာနံ အဘိသင်္ခရဏလက္ခဏံ, ဝိညာဏဿ ဝိဇာနနလက္ခဏံ။

ဝိတက္ကဿ အဘိနိရောပနလက္ခဏံ, ဝိစာရဿ အနုမဇ္ဇနလက္ခဏံ, ပီတိယာ ဖရဏလက္ခဏံ, သုခဿ သာတလက္ခဏံ, စိတ္တေကဂ္ဂတာယ အဝိက္ခေပလက္ခဏံ, ဖဿဿ ဖုသနလက္ခဏံ။

သဒ္ဓိန္ဒြိယဿ အဓိမောက္ခလက္ခဏံ, ဝီရိယိန္ဒြိယဿ ပဂ္ဂဟလက္ခဏံ, သတိန္ဒြိယဿ ဥပဋ္ဌာနလက္ခဏံ, သမာဓိန္ဒြိယဿ အဝိက္ခေပလက္ခဏံ, ပညိန္ဒြိယဿ ပဇာနနလက္ခဏံ။

သဒ္ဓာဗလဿ အဿဒ္ဓိယေ အကမ္ပိယလက္ခဏံ, ဝီရိယဗလဿ ကောသဇ္ဇေ, သတိဗလဿ မုဋ္ဌဿစ္စေ, သမာဓိဗလဿ ဥဒ္ဓစ္စေ, ပညာဗလဿ အဝိဇ္ဇာယ အကမ္ပိယလက္ခဏံ။

သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဥပဋ္ဌာနလက္ခဏံ, ဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ပဝိစယလက္ခဏံ, ဝီရိယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ပဂ္ဂဟလက္ခဏံ, ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဖရဏလက္ခဏံ, ပဿဒ္ဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဥပသမလက္ခဏံ, သမာဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ အဝိက္ခေပလက္ခဏံ, ဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ပဋိသင်္ခာနလက္ခဏံ။

သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ဒဿနလက္ခဏံ, သမ္မာသင်္ကပ္ပဿ အဘိနိရောပနလက္ခဏံ, သမ္မာဝါစာယ ပရိဂ္ဂဟလက္ခဏံ, သမ္မာကမ္မန္တဿ သမုဋ္ဌာနလက္ခဏံ, သမ္မာအာဇီဝဿ ဝောဒါနလက္ခဏံ, သမ္မာဝါယာမဿ ပဂ္ဂဟလက္ခဏံ, သမ္မာသတိယာ ဥပဋ္ဌာနလက္ခဏံ, သမ္မာသမာဓိဿ အဝိက္ခေပလက္ခဏံ။

အဝိဇ္ဇာယ အညာဏလက္ခဏံ, သင်္ခါရာနံ စေတနာလက္ခဏံ, ဝိညာဏဿ ဝိဇာနနလက္ခဏံ, နာမဿ နမနလက္ခဏံ, ရူပဿ ရုပ္ပနလက္ခဏံ, သဠာယတနဿ အာယတနလက္ခဏံ, ဖဿဿ ဖုသနလက္ခဏံ, ဝေဒနာယ ဝေဒယိတလက္ခဏံ, တဏှာယ ဟေတုလက္ခဏံ, ဥပာဒါနဿ ဂဟဏလက္ခဏံ, ဘဝဿ အာယူဟနလက္ခဏံ, ဇာတိယာ နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏံ, ဇရာယ ဇီရဏလက္ခဏံ, မရဏဿ စုတိလက္ခဏံ။

ဓာတူနံ သုညတလက္ခဏံ, အာယတနာနံ အာယတနလက္ခဏံ, သတိပဋ္ဌာနာနံ ဥပဋ္ဌာနလက္ခဏံ, သမ္မပ္ပဓာနာနံ ပဒဟနလက္ခဏံ, ဣဒ္ဓိပါဒါနံ ဣဇ္ဈနလက္ခဏံ, ဣန္ဒြိယာနံ အဓိပတိလက္ခဏံ, ဗလာနံ အကမ္ပိယလက္ခဏံ, ဗောဇ္ဈင်္ဂါနံ နိယျာနလက္ခဏံ, မဂ္ဂဿ ဟေတုလက္ခဏံ။

သစ္စာနံ တထလက္ခဏံ, သမထဿ အဝိက္ခေပလက္ခဏံ, ဝိပဿနာယ အနုပဿနာလက္ခဏံ, သမထဝိပဿနာနံ ဧကရသလက္ခဏံ, ယုဂနဒ္ဓာနံ အနတိဝတ္တနလက္ခဏံ။

သီလဝိသုဒ္ဓိယာ သံဝရဏလက္ခဏံ, စိတ္တဝိသုဒ္ဓိယာ အဝိက္ခေပလက္ခဏံ, ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိယာ ဒဿနလက္ခဏံ, ခယေ ဉာဏဿ သမုစ္ဆေဒလက္ခဏံ, အနုပ္ပာဒေ ဉာဏဿ ပဿဒ္ဓိလက္ခဏံ, ဆန္ဒဿ မူလလက္ခဏံ။

မနသိကာရဿ သမုဋ္ဌာနလက္ခဏံ, ဖဿဿ သမောဓာနလက္ခဏံ, ဝေဒနာယ သမောသရဏလက္ခဏံ, သမာဓိဿ ပမုခလက္ခဏံ, သတိယာ အာဓိပတေယျလက္ခဏံ, ပညာယ တတုတ္တရိယလက္ခဏံ, ဝိမုတ္တိယာ သာရလက္ခဏံ, အမတောဂဓဿ နိဗ္ဗာနဿ ပရိယောသာနလက္ခဏံ တထံ အဝိတထံ, ဧတံ တထလက္ခဏံ ဉာဏဂတိယာ အာဂတော အဝိရဇ္ဈိတွာ ပတ္တော အနုပ္ပတ္တောတိ တထာဂတော။ ဧဝံ တထလက္ခဏံ အာဂတောတိ တထာဂတော။

ကထံ **တထဓမ္မေ ယာထာဝတော အဘိသမ္ဗုဒ္ဓောတိ တထာဂတော**? တထဓမ္မာ နာမ စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနိ။ ယထာဟ –

> ''စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, တထာနိ အဝိတထာနိ အနညထာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? 'ဣဒံ ဒုက္ခ'န္တိ, ဘိက္ခဝေ, တထမေတံ အဝိတထမေတံ အနညထမေတ''န္တိ ဝိတ္ထာရော (သံ. နိ. ၅.၁၀၉၀)။

တာနိ စ ဘဂဝါ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓောတိ တထာနံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓတ္တာ တထာဂတောတိ ဝုစ္စတိ။ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓတ္ထော ဟိ ဧတ္ထ ဂတသဒ္ဒော။

အပိ စ ဇရာမရဏဿ ဇာတိပစ္စယသမ္ဘူတသမုဒာဂတဋ္ဌော တထော အဝိတထော အနညထော။ပေ.။ သင်္ခါရာနံ အဝိဇ္ဇာပစ္စယသမ္ဘူတသမုဒာဂတဋ္ဌော တထော အဝိတထော အနညထော။ တထာ အဝိဇ္ဇာယ သင်္ခါရာနံ ပစ္စယဋ္ဌော။ပေ.။ ဇာတိယာ ဇရာမရဏဿ ပစ္စယဋ္ဌော တထော အဝိတထော အနညထော။ တံ သဗ္ဗံ ဘဂဝါ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓော, တသ္မာပိ တထာနံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓတ္တာ တထာဂတော။ ဧဝံ တထဓမ္မေ ယာထာဝတော အဘိသမ္ဗုဒ္ဓောတိ တထာဂတော။

ကထံ **တထဒဿိတာယ တထာဂတော** ? ဘဂဝါ ယံ သဒေဝကေ လောကေ။ပေ.။ သဒေဝမနုဿာယ ပဇာယ အပရိမာဏာသု လောကဓာတူသု အပရိမာဏာနံ သတ္တာနံ စက္ခုဒွါရေ အာပါထံ အာဂစ္ဆန္တံ ရူပါရမ္မဏံ နာမ အတ္ထိ, တံ သဗ္ဗာကာရေန ဇာနာတိ ပဿတိ။ ဧဝံ ဇာနတာ ပဿတာ စ တေန တံ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာဒိဝသေန ဝါ ဒိဋ္ဌသုတမုတဝိညာတေသု လဗ္ဘမာနကပဒဝသေန ဝါ "ကတမံ တံ ရူပံ ရူပါယတနံ? ယံ ရူပံ စတုန္နံ မဟာဘူတာနံ ဥပါဒါယ ဝဏ္ဏနိဘာ သနိဒဿနံ သပ္ပဋိဃံ နီလံ ပီတက"န္တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၆၁၆) နယေန အနေကေဟိ နာမေဟိ တေရသဟိ ဝါရေဟိ ဒွိပဉ္ဉာသာယ နယေဟိ ဝိဘဇ္ဇမာနံ တထမေဝ ဟောတိ, ဝိတထံ နတ္ထိ။ ဧသ နယော သောတဒွါရာဒီသုပိ အာပါထမာဂစ္ဆန္တေသု သဒ္ဒာဒီသု။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ ဘဂဝတာ –

> "ယံ, ဘိက္ခဝေ, သဒေဝကဿ လောကဿ။ပေ.။ သဒေဝမနုဿာယ ပဇာယ ဒိဋ္ဌံ သုတံ မုတံ ဝိညာတံ ပတ္တံ ပရိယေသိတံ အနုဝိစရိတံ မနသာ, တမဟံ ဇာနာမိ။ပေ.။ တမဟံ အဗ္ဘညာသိံ။ တံ တထာဂတဿ ဝိဒိတံ, တံ တထာဂတော န ဥပဋ္ဌာသီ"တိ (အ. နိ. ၄.၂၄)။

ဧဝံ တထဒဿိတာယ တထာဂတော။ တတ္ထ တထဒဿီအတ္ထေ တထာဂတောတိ ပဒသမ္ဘဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ကထံ **တထဝါဒိတာယ တထာဂတော**? ယံ ရတ္တိံ ဘဂဝါ ဗောဓိမဏ္ဍေ အပရာဇိတပလ္လင်္ကေ နိသိန္နော စတုန္နံ မာရာနံ မတ္ထကံ မဒ္ဒိတွာ အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ, ယဉ္စ ရတ္တိံ ယမကသာလာနမန္တရေ အနုပါဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗာယိ, ဧတ္ထန္တရေ ပဉ္စစတ္တာလီသဝဿပရိမာဏေ ကာလေ ပဌမဗောဓိယမ္ပိ မဇ္ဈိမဗောဓိယမ္ပိ ပစ္ဆိမဗောဓိယမ္ပိ ယံ ဘဂဝတာ ဘာသိတံ သုတ္တံ ဂေယျံ။ပေ.။ ဝေဒလ္လံ။ သဗ္ဗံ တံ အတ္ထတော ဗျဉ္ဇနတော စ အနုပဝဇ္ဇံ အနူနမနဓိကံ သဗ္ဗာကာရပရိပုဏ္ဏံ ရာဂမဒနိမ္မဒနံ ဒေါသမောဟမဒနိမ္မဒနံ, နတ္ထိ တတ္ထ ဝါလဂ္ဂမတ္တမ္ပိ ပက္ခလိတံ, သဗ္ဗံ တံ ဧကမုဒ္ဒိကာယ လဉ္ဆိတံ ဝိယ, ဧကနာဠိယာ မိတံ ဝိယ, ဧကတုလာယ တုလိတံ ဝိယ စ တထမေဝ ဟောတိ အဝိတထံ အနညထံ။ ယထာဟ –

> "ယဉ္စ, စုန္ဒ, ရတ္တိံ တထာဂတော အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဇ္ဈတိ, ယဉ္စ ရတ္တိံ အနုပါဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗာယတိ, ယံ ဧတသ္မိံ အန္တရေ ဘာသတိ လပတိ နိဒ္ဒိသတိ, သဗ္ဗံ တံ တထေဝ ဟောတိ နော အညထာ, တသ္မာ 'တထာဂတော'တိ ဝုစ္စတီ"တိ (ဒီ. နိ. ၃.၁၈၈)။

ဂဒအတ္ထော ဟိ ဧတ္ထ ဂတသဒ္ဒေါ။ ဧဝံ တထဝါဒိတာယ တထာဂတော။

အပိ စ အာဂဒနံ အာဂဒေါ, ဝစနန္တိ အတ္ထော။ တထော အဝိပရီတော အာဂဒေါ အဿာတိ ဒကာရဿ တကာရံ ကတွာ တထာဂတောတိ ဧဝမေတသ္မိံ အတ္ထေ ပဒသိဒ္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ကထံ **တထာကာရိတာယ တထာဂတော**? ဘဂဝတော ဟိ ဝါစာယ ကာယော အနုလောမေတိ, ကာယဿာပိ ဝါစာ။ တသ္မာ ယထာဝါဒီ တထာကာရီ, ယထာကာရီ တထာဝါဒီ စ ဟောတိ။ ဧဝံဘူတဿ စဿ ယထာ ဝါစာ , ကာယောပိ တထာ ဂတော ပဝတ္တောတိ အတ္ထော။ ယထာ စ ကာယော, ဝါစာပိ တထာ ဂတာ ပဝတ္တာတိ တထာဂတော။ တေနေဝါဟ – "ယထာဝါဒီ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတော တထာကာရီ, ယထာကာရီ တထာဝါဒီ။ ဣတိ ယထာဝါဒီ တထာကာရီ, ယထာကာရီ တထာဝါဒီ။ 'တသ္မာ တထာဂတော'တိ ဝုစ္စတီ"တိ (အ. နိ. ၄.၂၃)။ ဧဝံ တထာကာရိတာယ တထာဂတော။

ကထံ **အဘိဘဝနဋ္ဌေန တထာဂတော** ? ဥပရိ ဘဝဂ္ဂံ ဟေဋ္ဌာ အဝီစိံ ပရိယန္တံ ကတွာ တိရိယံ အပရိမာဏာသု လောကဓာတူသု သဗ္ဗသတ္တေ အဘိဘဝတိ သီလေန သမာဓိနာ ပညာယ ဝိမုတ္တိယာ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနေန, န တဿ တုလာ ဝါ ပမာဏံ ဝါ အတ္ထိ, အထ ခေါ အတုလော အပ္ပမေယျော အနုတ္တရော ရာဇာတိရာဇာ ဒေဝါနံ အတိဒေဝေါ သက္ကာနံ အတိသက္ကော ဗြဟ္မာနံ အတိဗြဟ္မာ။ တေနာဟ –

> "သဒေဝကေ , ဘိက္ခဝေ, လောကေ။ပေ.။ သဒေဝမနုဿာယ ပဇာယ တထာဂတော အဘိဘူ အနဘိဘူတော အညဒတ္ထုဒသော ဝသဝတ္တီ, တသ္မာ 'တထာဂတော'တိ ဝုစ္စတီ"တိ (အ. နိ. ၄.၂၃)။

တတ္ထာဝံ ပဒသိဒ္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ – အဂဒေါ ဝိယ အဂဒေါ။ ကော ပနေသ? ဒေသနာဝိလာသော စေဝ ပုညုဿယော စ။ တေန ဟေသ မဟာနုဘာဝေ ဘိသက္ကော ဒိဗ္ဗာဂဒေန သပ္ပေ ဝိယ သဗ္ဗပရပ္ပဝါဒိနော သဒေဝကဉ္စ လောကံ အဘိဘဝတိ။ ဣတိ သဗ္ဗလောကာဘိဘဝနေ တထော အဝိပရီတော ဒေသနာဝိလာသမယော စေဝ ပုညမယော စ အဂဒေါ အဿာတိ ဒကာရဿ တကာရံ ကတွာ တထာဂတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧဝံ အဘိဘဝနဋ္ဌေန တထာဂတော။

အပိ စ တထာယ ဂတောတိပိ တထာဂတော, တထံ ဂတောတိပိ တထာဂတော။ **ဂတော**တိ အဝဂတော, အတီတော ပတ္တော ပဋိပန္နောတိ အတ္ထော။ တတ္ထ သကလံ လောကံ တီရဏပရိညာယ တထာယ ဂတော အဝဂတောတိ တထာဂတော, လောကသမုဒယံ ပဟာနပရိညာယ တထာယ ဂတော အတီတောတိ တထာဂတော, လောကနိရောဓံ သစ္ဆိကိရိယာယ တထာယ ဂတော ပတ္တောတိ တထာဂတော, လောကနိရောဓဂါမိနိံ ပဋိပဒံ တထံ ဂတော ပဋိပန္နောတိ တထာဂတော။ တေန ယံ ဝုတ္တံ ဘဂဝတာ –

“လောကော, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတေန အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ, လောကသ္မာ တထာဂတော ဝိသံယုတ္တော။ လောကသမုဒယော, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတေန အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ, လောကသမုဒယော တထာဂတဿ ပဟီနော။ လောကနိရောဓော, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတေန အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ, လောကနိရောဓော တထာဂတဿ သစ္ဆိကတော။ လောကနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတေန အဘိသမ္ဗုဒ္ဓါ, လောကနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ တထာဂတဿ ဘာဝိတာ။ ယံ, ဘိက္ခဝေ, သဒေဝကဿ လောကဿ။ပေ။ အနုဝိစရိတံ မနသာ, သဗ္ဗံ တံ တထာဂတေန အဘိသမ္ဗုဒ္ဓံ။ တသ္မာ ‘တထာဂတော’တိ ဝုစ္စတီ”တိ (အ. နိ. ၄.၂၃)။

တဿ ဧဝမ္ပိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣဒမ္ပိ စ တထာဂတဿ တထာဂတဘာဝဒီပနေ မုခမတ္တမေဝ။ သဗ္ဗာကာရေန ပန တထာဂတောဝ တထာဂတဿ တထာဂတဘာဝံ ဝဏ္ဏေယ္ယ။ ယသ္မာ ပန သဗ္ဗဗုဒ္ဓါ တထာဂတဂုဏေနာပိ သမသမာ, တသ္မာ သဗ္ဗေသံ ဝသေန “တထာဂတာ”တိ အာဟ။

အရဟန္တောတိ ကိလေသေဟိ အာရကတ္တာ, အရီနံ အရာနဉ္စ ဟတတ္တာ, ပစ္စယာဒီနံ အရဟတ္တာ, ပာပကရဏေ ရဟာဘာဝတ တထာဂတော အရဟံ။ အာရကာ ဟိ သော သဗ္ဗကိလေသေဟိ သုဝိဒူရဝိဒူရေ ဌိတော မဂ္ဂေန သဝါသနာနံ ကိလေသာနံ ဝိဒ္ဓံသိတတ္တာတိ အာရကတ္တာ အရဟံ။

“သော တတော အာရကာ နာမ၊ ယဿ ယေနာသမင်္ဂိတာ။
အသမင်္ဂီ စ ဒေါသေဟိ၊ နာထော တေနာရဟံ မတော”။

တေ စာနေန ကိလေသာရယော မဂ္ဂေန ဟတာတိ အရီနံ ဟတတ္တာပိ အရဟံ။

“ယသ္မာ ရာဂါဒိသင်္ခါတာ၊ သဗ္ဗေပိ အရယော ဟတာ။
ပညာသတ္ထေန နာထေန၊ တသ္မာပိ အရဟံ မတော”။

ယဉ္စေတံ အဝိဇ္ဇာဘဝတဏှာမယနာဘိ ပုညာဒိအဘိသင်္ခါရာရံ ဇရာမရဏနေမိ အာသဝသမုဒယမယေန အက္ခေန ဝိဇ္ဈိတွာ တိဘဝရထေ သမာယောဇိတံ အနာဒိကာလပ္ပဝတ္တံ သံသာရစက္ကံ, တဿာနေန ဗောဓိမဏ္ဍေ ဝီရိယပါဒေဟိ သီလပထဝိယံ ပတိဋ္ဌာယ သဒ္ဓါဟတ္ထေန ကမ္မက္ခယကရံ ဉာဏဖရသုံ ဂဟေတွာ သဗ္ဗေ အရာ ဟတာတိ အရဟံ။

“အရာ သံသာရစက္ကဿ၊ ဟတာ ဉာဏာသိနာ ယတော။
လောကနာထေန တေနေသ၊ ‘အရဟ’န္တိ ပဝုစ္စတိ”။

အဂ္ဂဒက္ခိဏေယ္ယတ္တာ စ စီဝရာဒိပစ္စယေ အရဟတိ ပူဇာဝိသေသဉ္စ, တေနေဝ စ ဥပ္ပန္နေ တထာဂတေ ယေ ကေစိ မဟေသက္ခာ ဒေဝမနုဿာ, န တေ အညတ္ထ ပူဇံ ကရောန္တိ။ တထာ ဟိ ဗြဟ္မာ သဟမ္ပတိ သိနေရုမတ္တေန ရတနဒာမေန တထာဂတံ ပူဇေသိ, ယထာဗလဉ္စ အညေ ဒေဝါ စ မနုဿာ စ ဗိမ္ဗိသာရကောသလရာဇာဒယော။ ပရိနိဗ္ဗု

တမ္ပိ စ ဘဂဝန္တံ ဥဒ္ဒိဿ ဆန္နဝုတိကောဋိဓနံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ အသောကမဟာရာဇာ သကလဇမ္ဗုဒီပေ စတုရာသီတိ ဝိဟာရသဟဿာနိ ပတိဋ္ဌာပေသိ။ ကော ပန တအေ အညေသံ ပူဇာဝိသေသာနန္တိ ပစ္စယာဒီနံ အရဟတ္တာပိ အရဟံ။

> ''ပူဇာဝိသေသံ သဟ ပစ္စယေဟိ၊ ယသ္မာ အယံ အရဟတိ လောကနာထော။
> အတ္ထာနုရူပံ အရဟန္တိ လောကေ၊ တသ္မာ ဇိနော အရဟတိ နာမမေတံ''။

ယထာ စ လောကေ ယေ ကေစိ ပဏ္ဍိတမာနိနော ဗာလာ အသိလောကဘယေန ရဟော ပာပံ ကရောန္တိ, ဧဝမေသ န ကအဒါစိ ပာပံ ကရောတီတိ ပာပကရဏေ ရဟာဘာဝတောပိ အရဟံ။

> ''ယသ္မာ နတ္ထိ ရဟော နာမ၊ ပာပကမ္မေသု တာဒိနော။
> ရဟာဘာဝေန တေနေသ၊ အရဟံ ဣတိ ဝိဿုတော''။

ဧဝံ သဗ္ဗထာပိ –

> ''အာရကတ္တာ ဟတတ္တာ စ၊ ကိလေသာရီန သော မုနိ။
> ဟတသံသာရစက္ကာရော၊ ပစ္စယာဒီန စာရဟော။
> န ရဟော ကရောတိ ပာပါနိ၊ အရဟံ တေန ဝုစ္စတီ''တိ။

ယသ္မာ ပန သဗ္ဗေ ဗုဒ္ဓါ အရဟတ္တဂုဏေနာပိ သမသမာ, တသ္မာ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဝသေန ''အရဟန္တော''တိ အာဟ။ **သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ** တိ သမ္မာ သာမဉ္စ သဗ္ဗဓမ္မာနံ ဗုဒ္ဓတ္တာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ။ တထာ ဟေသ သဗ္ဗဓမ္မေ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ, အဘိညေယ္ယေ ဓမ္မေ အဘိညေယ္យတော, ပရိညေယ္យေ ဓမ္မေ ပရိညေယ္យတော, ပဟာတဗ္ဗေ ဓမ္မေ ပဟာတဗ္ဗတော, သစ္ဆိကာတဗ္ဗေ ဓမ္မေ သစ္ဆိကာတဗ္ဗတော, ဘာဝေတဗ္ဗေ ဓမ္မေ ဘာဝေတဗ္ဗတော။ တေနေတဟ –

> ''အဘိညေယ္យံ အဘိညာတံ၊ ဘာဝေတဗ္ဗဉ္စ ဘာဝိတံ။
> ပဟာတဗ္ဗံ ပဟီနံ မေ၊ တသ္မာ ဗုဒ္ဓေါသ္မိ ဗြာဟ္မဏာ''တိ။ (သု. နိ. ၅၆၃; မ. နိ. ၂.၃၉၉)။

အထ တ စက္ခု ဒုက္ခသစ္စံ, တဿ မူလကာရဏဘာဝေန သမုဋ္ဌာပိကာ ပုရိမတဏှာ သမုဒယသစ္စံ, ဥဘိန္နံ အပ္ပဝတ္တိ နိရောဓသစ္စံ, နိရောဓပဇာနနာ ပဋိပဒါ မဂ္ဂသစ္စန္တိ ဧဝံ ဧကေကပဒုဒ္ဓါရေနာပိ သဗ္ဗဓမ္မေ သမ္မာ သာမဉ္စ ဗုဒ္ဓေါ။ သေ နယော သောတဃာနဇိဝှာကာယမနေသု။ ဧတေနေဝ စ နယေန ရူပာဒီနိ ဆ အာယတနာနိ, စက္ခုဝိညာဏာဒယော ဆ ဝိညာဏကာယာ, စက္ခုသမ္ဖဿာဒယော ဆ ဖဿာ, စက္ခုသမ္ဖဿဇာ ဝေဒနာဒယော ဆ ဝေဒနာ, ရူပသညာဒယော ဆ သညာ, ရူပသဉ္စေတနာဒယော ဆ စေတနာ, ရူပတဏှာဒယော ဆ တဏှာကာယာ, ရူပဝိတက္ကာဒယော ဆ ဝိတက္ကာ, ရူပဝိစာရာဒယော ဆ ဝိစာရာ, ရူပက္ခန္ဓာဒယော ပဉ္စက္ခန္ဓာ, ဒသ ကသိဏာနိ, ဒသ အနုဿတိယော, ဥဒ္ဓုမာတက သညာဒိဝသေန ဒသ သညာ, ကေသာဒယော ဒွတ္တိံသာကာရာ, ဒွါဒသာယတနာနိ, အဋ္ဌာရသ ဓာတုယော, ကာမဘဝါဒယော နဝ ဘဝါ, ပဌမာဒီနိ စတ္တာရိ ဈာနာနိ, မေတ္တာဘာဝနာဒယော စတဿော အပ္ပမညာယော, စတဿော အရူပသမာပတ္တိယော, ပဋိလောမတော ဇရာမရဏာဒီနိ, အနုလောမတော အဝိဇ္ဇာဒီနိ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒင်္ဂါနိ စ ယောဇေတဗ္ဗာနိ။

တတြာယံ ဧကပဒယောဇနာ – ဇရာမရဏံ ဒုက္ခသစ္စံ, ဇာတိ သမုဒယသစ္စံ, ဥဘိန္နံ နိဿရဏံ နိရောဓသစ္စံ, နိရောဓပဇာနနာ ပဋိပဒါ မဂ္ဂသစ္စန္တိ ဧဝံ ဧကေကပဒုဒ္ဓါရေန သဗ္ဗဓမ္မေ သမ္မာ သာမဉ္စ ဗုဒ္ဓေါ အနုဗုဒ္ဓေါ ပဋိဝိဒ္ဓေါ။ ယံ တ ပန ကိဉ္စိ အတ္ထိ နေယ္ယံ နာမ, သဗ္ဗဿ သမ္မာ သမ္ဗုဒ္ဓတ္တာ ဝိမောက္ခန္တိကဉာဏဝသေန သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ။ တေသံ ပန ဝိဘာဂေ ဥပရိ အာဝိ ဘဝိဿတိ။ ယသ္မာ ပန သဗ္ဗဗုဒ္ဓါ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဂုဏေနာပိ သမသမာ, တသ္မာ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဝသေန ''သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ''တိ အာဟ။

မောဃနေနာတိ ကာမဉ္စဟိ မောဃနေယ္យပဋိပဒါသင်္ခာတေန မဂ္ဂဉာဏမောဃနေန မုနိ နာမ ဟောတိ, ဣဓ ပန တုဏှီဘာဝံ သန္ဓာယ ''န မောဃနေနာ''တိ ဝုတ္တံ။ **မူဠ္ဟရူပော**တိ တုစ္ဆရူပော။ **အဝိဒ္ဒသူ** တိ အဝိညူ။ ဧဝရူပေ ဟိ တုဏှီဘူတောပိ မုနိ နာမ န ဟောတိ။ အထ တ မောဃနေယ္យမုနိ နာမ န ဟောတိ, တုစ္ဆဘာဝေ စ ပန အညာဏီ စ ဟောတီတိ အတ္

ထော။ **ယော စ တုလံ ပဂ္ဂယှဟာ** တိ ယထာ ဟိ တုလံ ဂဟေတွာ ဌိတော အတိရေကံ စေ ဟောတိ, ဟရတိ, ဦနံ စေ ဟောတိ, ပက္ခိပတိ; ဧဝမေဝ သော အတိရေကံ ဟရန္တော ဝိယ ပာပံ ဟရတိ ပရိဝဇ္ဇေတိ, ဦနကေ ပက္ခိပန္တော ဝိယ ကုသလံ ပရိပူရေတိ။ ဧတ္ထ ပန ကရောန္တော သီလသမာဓိပညာဝိမုတ္တိဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနသင်္ခာတံ **ဝရံ** ဥတ္တမမေဝ အာဒာယ **ဟာဟ နိ** အကုသလကမ္မာနိ **ပရိဝဇ္ဇေတိ သ မုနိ** နာမာတိ အတ္ထော။ **တေန သော မုနီ**တိ ကသ္မာ ပန သော မုနီတိ စေ? ယံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တကာရဏံ, တေန သော မုနီတိ အတ္ထော။ **ယော မုနာတိ ဥဘော လောကေ**တိ ယော ပုဂ္ဂလော ဣမသ္မိံ ခန္ဓာဒိ လောကေ တုလံ အာရောပေတွာ မိနန္တော ဝိယ "ဣမေ အဇ္ဈတ္တိကာ ခန္ဓာ, ဣမေ ဗာဟိရာ"တိအာဒိနာ နယေန ဣမေ ဥဘော အတ္ထေ မုနာတိ။ **မုနိ တေန ပဝုစ္စတီ** တိ တေန ပန ကာရဏေန "မုနီ"တိ ဝုစ္စတိယေဝတိ အတ္ထော။

အသတဉ္စ တိ ကထာယ အယံ သင်္ခေပတ္ထော – ယွာယံ အကုသလကုသလပ္ပဘေဒေ, အသတဉ္စ သတဉ္စ ဓမ္မော, တံ "အဇ္ဈတ္တံ ဗဟိဒ္ဓါ"တိ ဣမသ္မိံ သဗ္ဗလောကေ ပဝိစယဉာဏေန အသတဉ္စ သတဉ္စ ဉတွာ ဓမ္မံ။ တဿ ဉာတတ္တာ ဧဝ, ရာဂါဒိဘေဒတော သတ္တဝိဓံ **သင်္ဂံ** တဏှာဟာဒိဋ္ဌိဘေဒတော ဒုဝိဓံ **ဇာလဉ္စ အတိစ္စ** အတိက္ကမိတွာ ဌိတော, သော တေန မောနသင်္ခာတေန ပဝိစယဉာဏေန သမန္နာဂတတ္တာ **မုနိ။ ဒေဝမနုဿေဟိ ပူဇိတော** တိ ဣဒံ ပနဿ ထုတိဝစနံ။ သော ဟိ ခီဏာသဝမုနိတ္တာ ဒေဝမနုဿာနံ ပူဇာရဟော ဟောတိ, တသ္မာ ဧဝံ ဝုတ္တောတိ။

သလ္လ န္တိ မူလပဒံ။ **သတ္တ သလ္လာနီ** တိ ဂဏနပရိစ္ဆေဒော။ **ရာဂသလ္လ** န္တိ ရဉ္ဇနဋ္ဌေန ရာဂေ စ ပီဠာဇနက တာယ အန္တောတုဒနတာယ ဒုန္နီဟရဏတာယ သလ္လဉ္စာတိ ရာဂသလ္လံ။ **ဒောသသလ္လာ** ဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ **အဗ္ဗူဠ္ဟသလ္လော**တိ မူလပဒံ။ **အဗ္ဗဟိတသလ္လော** တိ နီဟဋသလ္လော။ **ဥဒ္ဓတသလ္လော** တိ ဥဒ္ဓံ ဟဋသလ္လော ဥဒ္ဓရိတသလ္လော။ **သမုဒ္ဓတသလ္လော** တိ ဥပသဂ္ဂဝသေန ဝုတ္တော။ **ဥပ္ပာဋိတသလ္လော** တိ လုဉ္စိတသလ္လော။ **သမုပ္ပာဋိတသလ္လော**တိ ဥပသဂ္ဂဝသေနေဝ။

သက္ကစ္စကာရီ တိ အနာဒိနံ ကုသလဓမ္မာနံ ဘာဝနာယ ပုဂ္ဂလဿ တ ဒေယျဓမ္မဿ တ သက္ကစ္စကရဏံ ဝသေန သက္ကစ္စကာရီ။ သတတဘာဝကရဏေန **သာတစ္စကာရီ** ။ အဋ္ဌိတကရဏေန **အဋ္ဌိတကာရီ** ။ ယထာ နာမ ကကဏ္ဍကော ထောကံ ဂန္တွာ ထောကံ တိဋ္ဌတိ, န နိရန္တရံ ဂစ္ဆတိ; ဧဝမေဝ ယော ပုဂ္ဂလော ဧကဒိဝသံ အနံ ဒတွာ ပူဇံ တ ကတွာ ဓမ္မံ တ သုတွာ သမဏဓမ္မံ တ ကတွာ ပုန စိရဿံ ကရောတိ, တံ န နိရန္တရံ ပဝတ္တေတိ။ သော "အသာတစ္စကာရီ, အနဋ္ဌိတကာရီ"တိ ဝုစ္စတိ။ အယံ ဧဝံ န ကရောတီတိ အဋ္ဌိတကာရီ။ **အနောလီနဝုတ္တိကော** တိ နိရန္တရ ကရဏသင်္ခာတဿ ဝိပ္ဖာရဿ ဘာဝေန န လီနဝုတ္တိကောတိ အနောလီနဝုတ္တိကော။ **အနိက္ခိတ္တစ္ဆန္ဒော** တိ ကုသလကရဏေ ဝီရိယစ္ဆန္ဒဿ အနိက္ခိတ္တဘာဝေန အနိက္ခိတ္တစ္ဆန္ဒော။ **အနိက္ခိတ္တဓုရော** တိ ဝီရိယဓုရဿ အနောရောပနေန အနိက္ခိတ္တဓုရော, အနောသက္ကိတမာနသောတိ အတ္ထော။ **ယော တတ္ထ ဆန္ဒော စ တယာ မော စာ**တိ ယော တေသု ကုသလဓမ္မေသု ကတ္တုကမျတာဓမ္မစ္ဆန္ဒော စ ပယတ္တသင်္ခာတော တယာမော စ။ ဥဿ ဟနဝသေန **ဥဿာဟော စ** ။ အဓိမတ္တုဿဟနဝသေန **ဥဿောဠှီ စ** ။ တယာမော စေသော ဟရံ ဂမနဋ္ဌေန။ ဥဿ သာဟော စေသော ပုဗ္ဗင်္ဂမနဋ္ဌေန။ ဥဿောဠှီ စေသော အဓိမတ္တဋ္ဌေန။ **အပ္ပဋိဝါနိ စာ**တိ အနိဝတ္တနာ စ။ **သတိ စ သမ္ပဇည**န္တိ သရတီတိ သတိ။ သမ္ပဇာနာတီတိ သမ္ပဇညံ, သမန္တတော ပကာရေဟိ ဇာနာတီတိ အတ္ထော။ သာတ္ထကသမ္ပဇညံ သပ္ပာယသမ္ပဇညံ ဂောစရသမ္ပဇညံ အသမ္မောဟသမ္ပဇည န္တိ ဣမဿ သမ္ပဇာနဿ ဝသေန ဘေဒော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **အာတပ္ပ** န္တိ ကိလေသတာပနဝီရိယံ။ **ပဓာန**န္တိ ဥတ္တမဝီရိယံ။ **အဓိဋ္ဌာန** န္တိ ကုသလကရဏေ ပ တိဋ္ဌာဘာဝေါ။ **အနုယောဂေ**တိ အနုယုဉ္ဇနံ။ **အပ္ပမာဒေါ**တိ နပ္ပမဇ္ဇနံ, သတိယာ အဝိပ္ပဝါသော။

ဣမံ လောကံ နာသီသတီတိ မူလပဒံ။ **သကတ္တဘာဝံ** န္တိ အတ္တနော အတ္တဘာဝံ။ **ပရတ္တဘာဝံ**န္တိ ပရလောကေ အတ္တ ဘာဝံ။ သကရူပဝေဒနာဒယော အတ္တနော ပဉ္စက္ခန္ဓေ, ပရရူပဝေဒနာဒယော စ ပရလောကေ ပဉ္စက္ခန္ဓေ။ **ကာမဓာတု**န္တိ ကာမဘဝံ။ **ရူပဓာတု**န္တိ ရူပဘဝံ။ **အရူပဓာတု**န္တိ အရူပဘဝံ။ ပုန ရူပာရူပဝသေန ဒုကံ ဒဿေတုံ ကာမဓာတုံ ရူပဓာ တုံ ဧကံ ကတွာ, အရူပဓာတုံ ဧကံ ကတွာ ဝုတ္တံ။ **ဂတိံ ဝာ**တိ ပတိဋ္ဌာနဝသေန ပဉ္စဂတိ ဝုတ္တာ။ **ဥပပတ္တိံ ဝာ** တိ နိဗ္ဗ တ္တိဝသေန စတုယောနိ ဝုတ္တာ။ **ပဋိသန္ဓိံ ဝာ** တိ တိဏ္ဏံ ဘဝါနံ ဃဋနဝသေန ပဋိသန္ဓိ ဝုတ္တာ။ **ဘဝံ ဝာ**တိ ကမ္မဘဝဝ သေန။ **သံသာရံ ဝာ**တိ ခန္ဓာဒီနံ အဗ္ဗောစ္ဆိန္နဝသေန။ **ဝဋ္ဋံ ဝာ** တိ တေဘူမကဝဋ္ဋံ **နာသီသတီ**တိ။

ဂုဟဋ္ဌကသုတ္တနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. သုဒ္ဓဋ္ဌကသုတ္တနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၂၃. စတုတ္ထေ သုဒ္ဓဋ္ဌကေ ပဌမကထာယ တာဝတ္ထော – န, ဘိက္ခဝေ, ဧဝရူပေန ဒဿနေန သုဒ္ဓိ ဟောတိ, အပိ စ ခေါ ကိလေသမလီနတ္တာ အသုဒ္ဓံ, ကိလေသရောဂနံ အဓိဂမာ သရောဂမေဝ စန္ဒာဘံ ဗြာဟ္မဏံ, အညံ တ ဧဝ ရူပံ ဒိသွာ ဒိဋ္ဌိဂတိကော ဗာလော အဘိဇာနာတိ **"ပဿာမိ သုဒ္ဓံ ပရမံ အရောဂံ,** တေန စ ဒိဋ္ဌိသင်္ခါတေန ဒဿနေန **သံသုဒ္ဓိ နရဿ ဟောတီ"** တိ, သော ဧဝံ အဘိဇာနန္တော တံ ဒဿနံ **"ပရမ"န္တိ ဉတွာ** တသ္မိံ ဒဿနေ **သုဒ္ဓါနုပဿီ** သမာနော တံ ဒဿနံ "မဂ္ဂဉာဏ"န္တိ **ပစ္စေတိ** ။ တံ ပန မဂ္ဂဉာဏံ န ဟောတိ။

ပရမံ အာရောဂျပ္ပတ္တ န္တိ ဉတ္တမံ နိဗ္ဗာဓိ ဟပုဏိတ္တ ဋ္ဌိတံ။ **တာဏပ္ပတ္တ** န္တိ တထာ ဟာလနပ္ပတ္တံ။ **လေဏပ္ပတ္တ** န္တိ နိလီယနပ္ပတ္တံ။ **သရဏပ္ပတ္တ** န္တိ ပတိဋ္ဌာပတ္တံ, ဒုက္ခနာသနံ တ ပတ္တံ။ **အဘယပ္ပတ္တ** န္တိ နိဗ္ဘယဘာဝပ္ပတ္တံ။ **အစ္စုတပ္ပတ္တ** န္တိ နိစ္စလဘာဝံ ပတ္တံ။ **အမတပ္ပတ္တ** န္တိ အမတံ မဟာနိဗ္ဗာနံ ပတ္တံ။ **နိဗ္ဗာနပ္ပတ္တ**န္တိ တနဝိရဟိတံ ပတ္တံ။

အဘိဇာနန္တော တိ ဝိသေသေန ဇာနန္တော။ **အာဇာနန္တော** တိ အာဇာနမာနော။ **ဝိဇာနန္တော** တိ အနေကဝိဓေန ဇာနမာနော။ **ပဋိဝိဇာနန္တော** တိ တံ တံ ပဋိစ္စ ဝိဇာနမာနော။ **ပဋိဝိဇ္ဈန္တော** တိ ဟဒယေ ကုရုမာနော။

စက္ခုဝိညာဏံ ရူပဒဿနေနာ တိ စက္ခုဝိညာဏေန ရူပဒဿနံ။ **ဉာဏန္တိ ပစ္စေတီ** တိ ပညာ ဣတိ သဒ္ဒဟတိ။ **မဂ္ဂေါတိ ပစ္စေတီ**တိ "ဥပာယော"တိ သဒ္ဒဟတိ။ **ပထောတိ** သဉ္စာရော။ **နီယာန**န္တိ ဂဟေတွာ ယာတီတိ နီယာနံ။ "နိယ္ယာန"န္တိ တ ပာဌော။

၂၄. **"ဒိဋ္ဌေန စေ သုဒ္ဓီ"** တိ ဒုတိယကထာ။ တဿတ္ထော – တေန ရူပဒဿနသင်္ခါတေန **ဒိဋ္ဌေန** ယဒိ ကိလေသသုဒ္ဓိ **နရဿ ဟောတိ,** တေန **တ ဉာဏေန သော** ယဒိ ဇာတိအာဒိဒုက္ခံ **ပဇဟာတိ,** ဧဝံ သန္တေ အရိယမဂ္ဂတော **အညေန** အသုဒ္ဓိမဂ္ဂေနေဝ **သော သုဇ္ဈတိ,** ရာကဒီဟိ ဥပဓိဟိ သဉပဓိကော ဧဝ သမာနော သုဇ္ဈတီတိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အာပန္နော ဟောတိ, န စ ဧဝံဝိဓော သုဇ္ဈတိ။ တသ္မာ **ဒိဋ္ဌီ ဟိ နံ ပာဝ တထာ ဝဒါနံ,** သာ နံ ဒိဋ္ဌိယေဝ "မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော အယ"န္တိ ကထေတိ, ဒိဋ္ဌိအနုရူပံ "သဿတော လောကော"တိအာဒိနာ နယေန တထာ တထာ ဝဒတီတိ။

ရာဂေန သဟ ဝတ္တတီတိ **သရာဂေ,** ရာဂတတိ အတ္ထော။ **သဒေါသော**တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

၂၅. **န ဗြာဟ္မဏော** တိ တတိယကထာ။ တဿတ္ထော – ယော ပန ဗာဟိတပာပတ္တာ **ဗြာဟ္မဏော** ဟောတိ, သော မဂ္ဂေန အဓိဂတာသဝက္ခယော ခီဏာသဝဗြာဟ္မဏော အရိယမဂ္ဂဉာဏတော အညေန အဘိမင်္ဂလသမ္မတရူပသင်္ခါတေ **ဒိဋ္ဌေ,** တထာဝိဓသဒ္ဒသင်္ခါတေ **သုတေ,** အဝီတိက္ကမသင်္ခါတေ **သီလေ,** ဟတ္ထိဝတာဒိဘေဒေ **ဝတေ,** ပထဝိအာဒိဘေဒေ **မုတေ** စ ဥပ္ပန္နေန မိစ္ဆာဉာဏေန **သုဒ္ဓိံ န** အာဟာတိ။ သေသမဿ ဗြာဟ္မဏဿ ဝဏ္ဏဘဏနာယ ဝုတ္တံ။ သော ဟိ တေဓာတုကပုညေ သဗ္ဗသ္မိဉ္စ **ပာပေ အနူပလိတ္တော,** ကသ္မာ? တဿ ပဟီနတ္တာ တဿ အတ္တဒိဋ္ဌိယာ, ယဿ ကဿစိ တ ဂဟဏဿ ပဟီနတ္တာ **အတ္တဉ္ဇဟော,** ပုညာဘိသင်္ခါရာဒီနံ အကရဏတော **"နယိဓ ပကုဗ္ဗမာနော"**တိ ဝုစ္စတိ။ တသ္မာ နံ ဧဝံ ပသံသန္တော အာဟ။ သဗ္ဗဿေဝ စဿ ပုရိမပဟဒေန သမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော – ပုညေ စ ပာပေ စ အနူပလိတ္တော အတ္တဉ္ဇဟော နယိဓ ပကုဗ္ဗမာနော န ဗြာဟ္မဏော အညတော သုဒ္ဓိမာဟာတိ။ **နာတိ ပဋိက္ခေပေ** တိ န ဣတိ ပဋိသေဓော။

ဗာဟိတ္တတ သဗ္ဗပာပကာနီ တိ ကထာယတ္ထော – ယော စတုတ္ထမဂ္ဂေန ဗာဟိတွာ သဗ္ဗပာပကာနိ **ဋ္ဌိတတ္တော** ဋ္ဌိတောက္ကစ္စော ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဗာဟိတပာပတ္တာ ဧဝ စ **ဝိမလော** ဝိမလဘာဝံ ဗြဟ္မဘာဝံ သေဋ္ဌဘာဝံ ပတ္တော, ပဋိနိဿဋ္ဌသမာဓိဝိက္ခေပကရကိလေသမလေန အဂ္ဂမဂ္ဂဖလသမာဓိနာ **သာဓုသမာဟိတော,** သံသာရဟေတုသမတိက္ကမေန **သံသာရမတိစ္စ** ပရိနိဋ္ဌိတကိစ္စတာယ **ကေဝလီ**တိ စ, တဏှာဒိဋ္ဌီဟိ အနိဿိတတ္တာ **အနိဿိတော** တိ စ, လောကဓမ္မေဟိ နိဗ္ဗိကာရတ္တာ **တာဒီ**တိ စ ပဝုစ္စတိ။ ဧဝံ ထုတိရဟော **သ ဗြဟ္မာ** သော ဗြာဟ္မဏောတိ။

အညတ္ရ သတိပဋ္ဌာနေဟိ တိ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနေ မုဉ္စိတွာ။ **သမ္မပ္ပဓာနာ** ဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

သန္တေကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ တိ ကေစ္စေ လောကသင်္ကေတေန "သမဏဗြာဟ္မဏာ"တိ လဒ္ဓတေဟာရာ သံ ဝိဇ္ဇန္တိ။ **ဒိဋ္ဌသုဒ္ဓိကာ** တိ ဒိဋ္ဌေန သုဒ္ဓိံ ဣစ္ဆမာနာ။ **တေ ဧကေစ္စာနံ ရူပာနံ ဒဿန** န္တိ တေ ဒိဋ္ဌသုဒ္ဓိကာ ဧတေသံ ရူပာရမ္မဏာနံ ဩလောကနံ။ **မင်္ဂလံ ပစ္စေန္တိ** တိ ကုဒ္ဓိကာရဏံ ဗုဒ္ဓိကာရဏံ သဗ္ဗသမ္ပတ္တိကာရဏံ ပတိဋ္ဌာပေန္တိ။ **အမင်္ဂလံ ပစ္စေန္တီ**တိ အနိဒ္ဓိကာရဏံ န ဗုဒ္ဓိကာရဏံ န သမ္ပတ္တိကာရဏံ ပတိဋ္ဌာပေန္တိ။ **တေ ကာလတော ဝုဋ္ဌဟိတွာ** တိ တေ ဒိဋ္ဌာဒိမင်္ဂလိကာ ပုရေတရမေဝ ဥဋ္ဌဟိတွာ။ **အဘိမင်္ဂလဂတာနီ** တိ ဝိသေသေန ဝုမိုကာရဏဂတာနိ။ **ရူပာနိ ပဿန္တီ**တိ နာနာဝိဓာနိ ရူပာရမ္မဏာနိ ဒက္ခန္တိ။ **စာဋ္ဌကသကုဏ**န္တိ ဇေံနာမကံ။ **ဖုဿဝေဠုဝလဋ္ဌိ** န္တိ ဖုဿနက္ခတ္တေန ဥပ္ပန္နံ တရုဏဗေဠုဝလဋ္ဌိံ။ **ဂဗ္ဘိနိတ္ထိ** န္တိ သဂဗ္ဘံ ဣတ္ထိံ။ **ကုမာရကံ ခန္ဓေ အာရောပေတွာ ဂစ္ဆန္တ** န္တိ တရုဏအရကံ အံသေ ဥဿာပေတွာ ဂစ္ဆမာနံ။ **ပုဏ္ဏဃဋ္ဋ** န္တိ ဥဒကပုဏ္ဏဃဋံ။ **ရောဟိတမစ္ဆ** န္တိ ရတ္တရောဟိတမစ္ဆံ။ **အာဇညရထ**န္တိ သိန္ဓဝယုတ္တရထံ။ **ဥသဘ**န္တိ မင်္ဂလဥသဘံ။ **ဂေါကပိလ**န္တိ ကပိလဂါဝိံ။

ပလာလပုဉ္ဇ န္တိ ထုသရာသိံ။ **တက္ကဃဋ္ဋ**န္တိ ကေတက္ကာဒိပူရိတစာဋိံ။ **ရိတ္တဃဋ္ဋ** န္တိ တုစ္ဆဃဋံ။ **နဋ္ဋ**န္တိ နဋကာဒိံ။ "ဓုတ္တကိရိယ"န္တိ ဧကေ။ **နဂ္ဂသမဏက** န္တိ နိစ္စောဠသမဏံ ။ **ခရ**န္တိ ဂဒ္ရဘံ။ **ခရယာန**န္တိ ဂဒ္ရဘယုတ္တံ ဝယှာဒိကံ။ **ဧကယုတ္တယာန** န္တိ ဧကေန တဟနေန သံယုတ္တံ ယာနံ။ **ကာဏ**န္တိ ဧကက္ခိဥဘယက္ခိကာဏံ။ **ကုဏိ**န္တိ ဟတ္ထကုဏိံ။ **ခဉ္ဇ** န္တိ ခဉ္ဇဟဒံ တိရိယဂတဟဒံ။ **ပက္ခဟတ**န္တိ ပီဌသပ္ပိံ။ **ဇိဏ္ဏက** န္တိ ဇရာဇိဏ္ဏံ။ **ဗျာဓိက** န္တိ ဗျာဓိပီဠိတံ။ **မတ**န္တိ ကာလင်္ကတံ။

သုတသုဒ္ဓိကာ တိ သောတဝိညာဏေန သုတေန သုဒ္ဓိံ ဣစ္ဆမာနာ။ **သဒ္ဒာနံ သဝန** န္တိ သဒ္ဒာရမ္မဏာနံ သဝနံ။ **ဝဍ္ဍဟာတိ တ**တိအာဒယော လောကေ ပဝတ္တသဒ္ဒမတ္တာနိ ဂဟေတွာ ဝုတ္တာ။ အမင်္ဂလံ ပန **"ကာဏော"**တိအာဒိနာ တေန တေန နာမေန ဝုတ္တသဒ္ဒာယေဝ။ **"ဆိန္ဒ"န္တိ တ** တိ ဟတ္ထဟာအဒိဒ္ဓိန္နန္တိ တ။ **"ဘိန္ဒ"န္တိ တ** တိ သီသာဒိဘိန္နန္တိ တ။ **"ဒဍ္ဎ"န္တိ တ** တိ အဂ္ဂိနာ ဈာပိတန္တိ တ။ **"နဋ္ဌ"န္တိ တ** တိ စောရာဒီဟိ ဝိနာသိတန္တိ တ။ **"နတ္ထီ"တိ တ**တိ န ဝိဇ္ဇတီတိ တ။

သီလသုဒ္ဓိကာ တိ သီလေန ဝိသုဒ္ဓိံ ဣစ္ဆနကာ။ **သီလမတ္တေနာ** တိ သံဝရဏမတ္တေန။ **သံယမမတ္တေနာ** တိ ဥပရမမတ္တေန။ **သံဝရမတ္တေနာ** တိ ဒွါရထကနမတ္တေန။ **အဝီတိက္ကမမတ္တေနာ** တိ န အတိက္ကမိတမတ္တေန။ **သမဏော မုဏ္ဍိကာပုတ္တော**တိ မာတိတော လဒ္ဓနာမံ။ **သမ္ပန္နကုသလ** န္တိ ပရိပုဏ္ဏကုသလံ။ **ပရမကုသလ**န္တိ ဥတ္တမကုသလံ။ **ဥတ္တမပတ္တိပတ္တ** န္တိ ဥတ္တမံ အရဟတ္တံ ဟပုဏိတဗ္ဗတံ ပတ္တွာ ဌိတံ။ **အယောဇ္ဈ** န္တိ ပရာဇေတုံ အသက္ကုဏေယျံ သမဏံ။

ဝတသုဒ္ဓိကာ တိ သမာအနေန ဝတေန သုဒ္ဓိံ ဣစ္ဆနကာ။ **ဟတ္ထိဝတိကာ တ** တိ သမာဒိန္နံ ဟတ္ထိဝတံ ဧတေသံ အတ္ထီတိ ဟတ္ထိဝတိကာ, သဗ္ဗဟတ္ထိကိရိယံ ကရောန္တီတိ အတ္ထော။ ကထံ? "အဇ္ဇ ပဋ္ဌာယ ဟတ္ထီဟိ ကာတဗ္ဗံ ကရိဿာမီ"တိ ဇေံ ဥပ္ပန္နစိတ္တာ ဟတ္ထိနံ ဂမနာကာရံ တိဋ္ဌနာကာရံ နိသီဒနာကာရံ သယနာကာရံ ဥစ္စာရပဿာဝကရဏာကာရံ, အညေ ဟတ္ထီ ဒိသွာ သောဏ္ဍံ ဥဿာပေတွာ ဂမနာကာရဉ္စ သဗ္ဗံ ကရောန္တီတိ **ဟတ္ထိဝတိကာ။ အဿဝတိကာ**ဒီသုပိ လဗ္ဘမာနဝသေန ယထာယောဂံ ယောဇေတဗ္ဗံ။ တေသု အဝသာနေ **ဒိသာဝတိကာ တ**တိ ပုရတ္ထိမာဒိဒိသာနံ နမဿနဝသေန သမာဒိန္နဒိသာဝတိကာ, ဧတေသံ ဝုတ္တပ္ပကာရာနံ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ ဝတသမာအနံ သမ္ပဇ္ဇမာနံ ဟတ္ထိအာဒီနံ သဟဗျတံ ဥပနေတိ။ သစေ ခော ပနဿ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဟောတိ "ဣမိနာဟံ သီလဝတသမာအနဗ္ဗဟ္မစရိယေန ဒေဝေါ ဝာ ဒေဝညတရော ဝာ ဟောမီ"တိ စိန္တယန္တဿ နိရယတိရစ္ဆာနယောနီနံ အညတရော ဟောတီတိ ဉာတဗ္ဗံ။ ဝုတ္တဉှေတံ ဘဂဝတာ (မ. နိ. ၂.၇၉) –

> "ဣဓ , ပုဏ္ဏ, ဧကစ္စော ကုက္ကုရဝတံ ဘာဝေတိ ပရိပုဏ္ဏံ အဗ္ဗောကိဏ္ဏံ, ကုက္ကုရသီလံ ဘာဝေတိ ပရိပုဏ္ဏံ အဗ္ဗောကိဏ္ဏံ, ကုက္ကုရစိတ္တံ ဘာဝေတိ ပရိပုဏ္ဏံ အဗ္ဗောကိဏ္ဏံ, ကုက္ကုရာကပ္ပံ ဘာဝေတိ ပရိပုဏ္ဏံ အဗ္ဗောကိဏ္ဏံ။ သော ကုက္ကုရဝတံ ဘာဝေတွာ ပရိပုဏ္ဏံ အဗ္ဗောကိဏ္ဏံ, ကုက္ကုရသီလံ ဘာဝေတွာ ပရိပုဏ္ဏံ အဗ္ဗောကိဏ္ဏံ, ကုက္ကုရစိတ္တံ ဘာဝေတွာ ပရိပုဏ္ဏံ အဗ္ဗောကိဏ္ဏံ, ကုက္ကုရာကပ္ပံ

ပံ ဘာဝေတွာ ပရိပုဏ္ဏံ အဇ္ဈောကိဏ္ဏံ ကာယဿ ဘေအာ ပရံ မရဏာ ကုက္ကုရာနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇတိ။
သစေ ခေါ ပနဿ ဧဝံဒိဋ္ဌိ ဟောတိ ‘ဣမိနာဟံ သီလေန ဝါ ဝတေန ဝါ တပေန ဝါ ဗြဟ္မစရိယေန ဝါ ဒေဝေါ
ဝါ ဘဝိဿာမိ ဒေဝညတရော ဝါ’တိ, သာဿ ဟောတိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဿ ခေါ အဟံ, ပုဏ္ဏ, ဒွိန္နံ ဂတီ
နံ အညတရံ ဂတိံ ဝဒါမိ နိရယံ ဝါ တိရစ္ဆာနယောနိံ ဝါ။ ဣတိ ခေါ, ပုဏ္ဏ, သမ္ပဇ္ဇမာနံ ကုက္ကုရဝတံ ကုက္
ကုရာနံ သဟဗျတံ ဥပနေတိ, ဝိပဇ္ဇမာနံ နိရယ”န္တိ။

ဂန္ဓဗ္ဗဝတိကာ ဒယော ဂန္ဓဗ္ဗာဒီနံ သဟဗျတံ ဥပဂစ္ဆန္တီတိ အတ္ထော န ဂဟေတဗ္ဗော, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ ဂဟိတ
တ္တာ နိရယတိရစ္ဆာနယောနိမေဝ ဥပဂစ္ဆန္တီတိ ဂဟေတဗ္ဗော။

မုတသုဒ္ဓိကာ တိ ဖုသိတေန သုဒ္ဓိကာ။ **ပထဝိံ အာမသန္တီ** တိ သသမ္ဘာရိကံ မဟာပထဝိံ ကာယေန ဖုသန္တိ။ **ဟရိတန္**
တိ အလ္လနီလသဒ္ဒလံ။ **ဂောမယန္တိ** ဂဝါဒိဂောမယံ။ **ကစ္ဆပ** န္တိ အဋ္ဌိကစ္ဆပါဒိအနေကဝိဓံ။ **ဖာလံ အက္ကမန္တီ** တိ
အယဖာလံ မဒ္ဒန္တိ။ **တိလဝါဟန္တိ** တိလသကဋံ တိလရာသိံ ဝါ။ **ဖုဿတိလံ ခာဒန္တီ** တိ မင်္ဂလပဋိသံယုတ္တံ တိလံ
ခာဒန္တိ။ **ဖုဿတေလံ မက္ခေန္တီ** တိ တထာရူပံ တိလတေလံ သရီရဗ္ဘဉ္ဇနံ ကရောန္တိ။ **ဒန္တကဋ္ဌ** န္တိ ဒန္တပေါဏံ။
မတ္တိကာယ နှာယန္တီ တိ ကုရုဝိန္ဒာဒိကာယ သဏှမတ္တိကာယ သရီရံ ဥဗ္ဗဋ္ဋေတွာ နှာယန္တိ။ **သာဋကံ နိ
ဝါသေန္တီ** တိ မင်္ဂလပဋိသံယုတ္တံ ဝတ္ထံ ပရိဒဟန္တိ။ **ဝေဌနံ ဝေဌေန္တီ** တိ သီသဝေဌနံ ပတ္တုဏ္ဏာဒိပဋံ သီသေ ဌ
ပေန္တိ ပဋိမုစ္စန္တိ။

တေဓာတုကံ ကုသလာဘိသင်္ခါရ န္တိ ကာမဓာတုရူပဓာတုအရူပဓာတူသု ပဋိသန္ဓိအာယကံ ကောသလ္လသမ္ဘူတံ
ပစ္စယာဘိသင်္ခါရံ။ **သဗ္ဗံ အကုသလ** န္တိ ဒွါဒသဝိဓံ အကောသလ္လသမ္ဘူတံ အကုသလံ။ **ယတော** တိ ယဒါ။ ဝါ ဒသဝိ
ဓော ပုညာဘိသင်္ခါရော စ, ဒွါဒသဝိဓော အပုညာဘိသင်္ခါရော စ, စတုဗ္ဗိဓော အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရော စ ယထာနုရူပံ
သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနေန ပဟီနာ ဟောန္တိ။ **အတ္တဒိဋ္ဌိဇဟော** တိ “ဧသော မေ အတ္တာ”တိ ဂဟိတဒိဋ္ဌိံ ဇဟော။ **ကပ္ပံ ဇ
ဟော** တိ “ဧသောဟမသ္မိ”တိ မာနသမ္ပယုတ္တဂဟဏံ ဇဟော။ ပုန **အတ္တဉ္ဇဟော** တိ “ဧတံ မမာ”တိ တဏှာဂဟ
ဏဝသေန စ ဒိဋ္ဌိဂဟဏဝသေန စ ပရာမသိတွာ ဂဟိတံ, ပရတော အာမဋ္ဌဥ္စ, တသ္မိံ အဘိနိဝိဋ္ဌဥ္စ, ဗလဝတဏှာဝ
သေန ဂိလိတွာ အဇ္ဈောသိတဥ္စ, ဗလဝမုစ္ဆိတဥ္စ။ **သဗ္ဗံ တံ စတ္တံ ဟောတီ** တိအာဒယော ဝုတ္တနယာယေဝ။

၂၆. ဧဝံ “န ဗြာဟ္မဏော အညတော သုဒ္ဓိမာဟာ”တိ ဝတွာ ဣဒါနိ ယေ ဒိဋ္ဌိဂတိကာ အညတော သုဒ္ဓိံ ဗြူဝန္
တိ, တေသံ တဿာ ဒိဋ္ဌိယာ အနိဗ္ဗာဟကဘာဝံ ဒဿေန္တော **“ပုရိမံ ပဟာယာ”** တိ ကထမာဟ။ တဿတ္ထော –
တေဟိ အညတော သုဒ္ဓိတအာ သမာနာပိ ယဿာ ဒိဋ္ဌိယာ အပ္ပဟီနတ္တာ ဂဟဏမုဉ္စနံ ဟောတိ, တာယ **ပုရိမံ** သတ္ထာ
ရာဒိံ **ပဟာယ အပရံ** နိဿိတာ, **ဧဇာသင်္ခါတာယ တဏှာယ အနုဂတာ** အဘိဘူတာ ရာဂါဒိဘေဒံ **န တရန္တိ သင်္ဂံ,**
တဉ္စ အတရန္တာ တံ တံ ဓမ္မံ ဥဂ္ဂဏှန္တိ စ **နိရဿဇန္တိ** စ မက္ကဋော ဝ **သာခ** န္တိ။

ပုရိမံ သတ္ထာရံ ပဟာယာ တိ ပုရိမဂဟိတံ သတ္ထုပဋိညံ ဝဇ္ဇေတွာ။ **ပရံ သတ္ထာရံ နိဿိတာ** တိ အညံ သတ္ထု
ပဋိညံ နိဿိတာ အလ္လီနာ။ **ပုရိမံ ဓမ္မက္ခာနံ ပဟာယာ** တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

ဧဇာနုဂါ တိ တဏှာယ အနုဂါ။ **ဧဇာနုဂတာ** တိ တဏှာယ အနုဂတာ။ **ဧဇာနုသဋ္ဌာ** တိ တဏှာယ အနုသဋ္ဌာ ပက္ခ
န္ဒာ ဝါ။ **ဧဇာယ ပန္နာ ပတိတာ** တိ တဏှာယ နိမုဂ္ဂါ စ နိက္ခိပိတာ စ။

မက္ကဋော တိ ဝါနရော။ **အရညေ** တိ ဝိပိနေ။ **ပဝနေ** တိ မဟာဝနေ။ **စရမာနော** တိ ဂစ္ဆမာနော။ **ဝေမေတ** တိ ဩပမ္မ
သံသန္ဒနံ။ **ပုထူ** တိ နာနာ။ **ပုထုဒိဋ္ဌိဂတာနီ** တိ နာနာဝိဓာနိ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ။ **ဂဏှန္တိ စ မုဉ္စန္တိ စာ** တိ ဂဟဏဝသေန ဂဏှ
န္တိ စ စဇနဝသေန မုဉ္စန္တိ စ။ **အာဒိယန္တိ စ နိရဿဇန္တိ စာ** တိ ပလိဗောဓံ ကရောန္တိ စ ဝိဿဇ္ဇေန္တိ စ ခိပန္
တိ စ။

၂၇. ပဉ္စမကထာယ စ သမ္ဗန္ဓော – ယော စ သော “ဒိဋ္ဌီ ဟိ နံ ပာဝ တထာ ဝဒာန”န္တိ ဝုတ္တော, သော သယံ သမာ
ဒါယာတိ။ တတ္ထ **သယ** န္တိ သာမံ ။ **သမာဒါယာ** တိ ဂဟေတွာ။ **ဝတာနီ** တိ ဟတ္ထိဝတာဒီနိ။ **ဥစ္စာဝစ** န္တိ အပရာပရံ, ဟီ

နပဏီတံ တ သတ္တာရတော သတ္တာရာဒိံ။ **သညာသတ္တော** တိ ကာမသညာဒီသု လဂ္ဂေ။ **ဝိဒ္ဒတ စ ဝေဒေဟိ သမေစ္စ ဓမ္မန္တိ** ပရမတ္ထဝိဒ္ဒတ စ အရဟာ စတူဟိ မဂ္ဂဉာဏဝေဒေဟိ စတုသစ္စဓမ္မံ အဘိသမေစ္စာတိ။ သေသံ ဟာကဋ္ဌမေဝ။

သာမံ သမာအယာတိ သယမေဝ ဂဟေတွတ။ **အာအယာ**တိ အာဒိယိတွတ ဂဏှိတွတ။ **သမာအယာ**တိ သမ္မာ အာအယ။ **အာဒိယိတွတ**တိ ပလိဗောဓံ ကတွတ။ **သမာဒိယိတွတ**တိ သမ္မာ ပလိဗောဓံ ကတွတ။ **ဂဏှိတွတ**တိ အဝိသ္သဇ္ဇေတွတ။ **ပရာမသိတွတ**တိ ဒဿိတွတ။ **အဘိနိဝိသိတွတ**တိ ပတိဋ္ဌဟိတွတ။ **ကာမသညာဒယော** ဝုတ္တနယာ ဧဝ။

ဝိဒ္ဒတတိ မေဓာဝီ။ **ဝိဇ္ဇာဂတော**တိ ဝိဇာနနဘာဝံ ဂတော။ **ဉာဏီ**တိ ပညာသမ္ပန္နော။ **ဝိဘာဝီ**တိ ဉာဏေန ဝိမံသကော။ **မေဓာဝီ**တိ အနိစ္စာဒိဟိ တုလိတဉာဏော။ **ပညာ**တိအာဒယော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယာယေဝ။ စတုသစ္စဓမ္မံ ဝိစိနာတီတိ **ဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂော**။ ဗောဇ္ဈင်္ဂတ္တော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တောဝ။ **ဝီမံသာ**တိ စတုသစ္စဓမ္မဝိစိနနာ ပညာဝ။ "ဝီမံသာ ဓမ္မစိန္တနာ"တိ ဟိ ဝုတ္တာ။ **ဝိပဿနာ** တိ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ ဝိဝိဓာကာရေန ပဿနာ ပညာဝ။ **သမ္မာဒိဋ္ဌိ** တိ သောဘနာ ပသဋ္ဌာ သုန္ဒရာ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ။ **တေဟိ ဝေဒေဟီ**တိ ဧတေဟေဝ စတူဟိ မဂ္ဂဉာဏေဟိ။ **အန္တဂတော** တိ ဇာတိဇရာမရဏဿ ပရိယောသာနံ ဂတော။ **ကောဋိဂတော**တိအာဒယော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယာဝ။ **ဝေဒာနံ ဝါ အန္တဂတော**တိ ဇာနိတဗ္ဗာနံ အဝသာနပ္ပတ္တော။ **ဝေဒေဟိ ဝါ အန္တဂတော** တိ စတူဟိ မဂ္ဂဉာဏဝေဒေဟိ ဝဋ္ဋဒုက္ခဿ ပရိယန္တဘာဝေန အန္တသင်္ခာတံ နိဗ္ဗာနံ ဂတော။ **ဝိဒိတတ္တာ** တိ ဝိဒိတဘာဝေန ဇာနိတဘာဝေန။

ဝေဒါနိ ဝိစေယျ ကေဝလာနီ တိ ကထာယ အယမတ္ထော – ယော စတူဟိ မဂ္ဂဉာဏဝေဒေဟိ ကိလေသက္ခယံ ကရောန္တော ဂတော, သော ပရမတ္ထတော ဝေဒဂူ နာမ ဟောတိ။ **သောဝ** သဗ္ဗ**သမဏဗြာဟ္မဏာနံ** သတ္တသညိတာနိ **ဝေဒါနိ** တာယေဝ မဂ္ဂဘာဝနာယ ကိစ္စတော အနိစ္စာဒိဝသေန **ဝိစေယျ**။ တတ္ထ ဆန္ဒရာဂပ္ပဟာနေန တမေဝ **သဗ္ဗံ ဝေဒမတိစ္စ** ယာပိ ဝေဒပစ္စယာ, အညထာ ဝါ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဝေဒနာ, တာသု **သဗ္ဗဝေဒနာသု ဝီတရာဂေါ** ဟောတိ။ တသ္မာ တမတ္ထံ ဒဿေန္တော "ကိံ ပတ္တိနမာဟု ဝေဒဂုံ"န္တိ (သု. နိ. ၅၃၃) ပုဋ္ဌော "ဝေဒါနိ ဝိစေယျ။ပေ.။ ဝေဒဂူ သော"တိ အာဟ။ ယသ္မာ ဝါ ယော ပဝိစယပညာယ **ဝေဒါနိ ဝိစေယျ,** တတ္ထ ဆန္ဒရာဂပ္ပဟာနေန **သဗ္ဗံ ဝေဒမတိစ္စ** ဝတ္တတိ။ **သော** သတ္တသညိတာနိ **ဝေဒါနိ** ဂတော ဉာတော အတိက္ကန္တောဝ ဟောတိ။ ယော **ဝေဒနာသု ဝီတရာဂေါ,** သောပိ ဝေဒနာသညိတာနိ **ဝေဒါနိ** ဂတော အတိက္ကန္တော, အတိဝေဒနံ ဂတောတိပိ **ဝေဒဂူ**။ တသ္မာ တမ္ပိ အတ္ထံ ဒဿေန္တော "ကိံ ပတ္တိန"န္တိ အဝတွတ "ဝေဒါနိ ဝိစေယျ။ပေ.။ ဝေဒဂူ သော"တိ အာဟ။

သမေစ္စာ တိ ဉာဏေန သမာဂန္တွတ။ **အဘိသမေစ္စာ** တိ ဉာဏေန ပဋိဝိဇ္ဈိတွတ။ **ဓမ္မန္တိ** စတုသစ္စဓမ္မံ။ **သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ**တိ သဗ္ဗေ သပ္ပစ္စယာ ဓမ္မာ။ တေ ဟိ သင်္ခတသင်္ခါရာ နာမ။ ပစ္စယေဟိ သင်္ဂမ္မ ကရီယန္တီတိ သင်္ခါရာ, တေ ဧဝံ ပစ္စယေဟိ သင်္ဂမ္မ ကတတ္တာ "သင်္ခတာ"တိ ဝိသေသေတွတ ဝုတ္တာ။ "ကမ္မနိဗ္ဗတ္တာ တေဘူမကရူပါရူပဓမ္မာ အဘိသင်္ခတသင်္ခါရာ"တိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၅၈၇) အဋ္ဌကထာသု ဝုတ္တာ။ တေပိ "အနိစ္စာ ဝတ သင်္ခါရာ"တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၂၂၁, ၂၇၂; သံ. နိ. ၁.၁၈၆) သင်္ခတသင်္ခါရေသု သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တိ။ "အဝိဇ္ဇာဂတောယံ, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသပုဂ္ဂလော ပုညဉ္စေ သင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရောတီ"တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၂.၅၁) အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာဝ အာဂတာ။ တေဘူမိကကုသလာကုသလစေတနာ အဘိသင်္ခရဏကသင်္ခါရာ နာမ။ "ယာဝတိကာ အဘိသင်္ခါရဿ ဂတိ, တာဝတိကံ ဂန္တွတ အက္ခာဟတံ မညေ အဋ္ဌာသီ"တိအာဒီသု (အ. နိ. ၃.၁၅) အာဂတံ ကာယိကစေတသိကဝီရိယံ ပယောဂါဘိသင်္ခါရော နာမ။ "သညာဝေဒယိတနိရောဓံ သမာပန္နဿ ခေါ, အာဝုသော ဝိသာခ, ဘိက္ခုနော ပဌမံ နိရုဇ္ဈတိ ဝစီသင်္ခါရော, တတော ကာယသင်္ခါရော, တတော စိတ္တသင်္ခါရော"တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၄၆၄) အာဂတာ ဝိတက္ကဝိစာရာ ဝါစံ သင်္ခရောန္တီတိ ဝစီသင်္ခါရာ, အဿာသပဿာသာ ကာယေန သင်္ခရီယန္တီတိ ကာယသင်္ခါရာ, သညာ စ ဝေဒနာ စ စိတ္တေန သင်္ခရီယန္တီတိ စိတ္တသင်္ခါရာ။ ဣဓ ပန သင်္ခတသင်္ခါရာ အဓိပ္ပေတာ။ **အနိစ္စာ** ဟုတွတ အဘာဝဋ္ဌေန။ **ဒုက္ခာ** ပဋိပီဠနဋ္ဌေန။ **သဗ္ဗေ ဓမ္မာ** တိ နိဗ္ဗာနမ္ပိ အန္တောကတွတ ဝုတ္တာ။ **အနတ္တာ** အဝသဝတ္တနဋ္ဌေန။ **အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ**တိ တေ္တ ယံ ပဋိစ္စ ဖလမေတိ, သော ပစ္စယော။ **ပဋိစ္စာ** တိ န ဝိနာ, အပစ္စက္ခိတွတာတိ အတ္ထော။ **ဧတီ**တိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စေဝ ပဝတ္တတိ စာတိ အတ္ထော။ အပိစ ဥပကာရကဋ္ဌော ပစ္စယဋ္ဌော။ အဝိဇ္ဇာ စ သာ ပစ္စယော စာတိ အဝိဇ္ဇာပစ္စယော, တသ္မာ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ။ သင်္ခါရာ **သမ္ဘဝန္တိ** တိ နိဗ္ဗတ္တန္တိ, ဧဝံ သမ္ဘဝန္တိသဒ္ဒဿ သေသပဒေဟိပိ ယောဇနာ ကာတဗ္ဗာ။

တတ္ထ ကတမာ အဝိဇ္ဇာ? ဒုက္ခေ အညာဏံ, ဒုက္ခသမုဒယေ အညာဏံ, ဒုက္ခနိရောဓေ အညာဏံ, ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိယာ ပဋိပဒာယ အညာဏံ, ပုဗ္ဗန္တေ အညာဏံ, အပရန္တေ အညာဏံ, ပုဗ္ဗန္တာပရန္တေ အညာဏံ, ဣဒပ္ပစ္စယတာပဋိစ္စသမုပ္ပန္နေသု ဓမ္မေသု အညာဏံ။ ကတမေ သင်္ခါရာ? ပုညာဘိသင်္ခါရော အပုညာဘိသင်္ခါရော အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရော, ကာယသင်္ခါရော ဝစီသင်္ခါရော စိတ္တသင်္ခါရော, အဋ္ဌ ကာမာဝစရကုသလစေတနာ, ပဉ္စ ရူပာဝစရကုသလစေတနာ ပုညာဘိသင်္ခါရော, ဒွါဒသ အကုသလစေတနာ အပုညာဘိသင်္ခါရော, စတဿော အရူပာဝစရကုသလစေတနာ အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရော, ကာယသဉ္စေတနာ ကာယသင်္ခါရော, ဝစီသဉ္စေတနာ ဝစီသင်္ခါရော, မနောသဉ္စေတနာ စိတ္တသင်္ခါရော။

တတ္ထ သိယာ – ကထံ ပနေတံ ဇာနိတဗ္ဗံ ''ဣမေ သင်္ခါရာ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ ဟောန္တီ''တိ? အဝိဇ္ဇာဘာဝေ ဘာဝတော။ ယဿ ဟိ ဒုက္ခာဒီသု အဝိဇ္ဇာသင်္ခါတံ အညာဏံ အပ္ပဟီနံ ဟောတိ, သော ဒုက္ခေ တာဝ ပုဗ္ဗန္တာဒီသု စ အညာဏေန သံသာရဒုက္ခံ သုခသညာယ ဂဟေတွာ တဿေဝ ဟေတုဘူတေ တိဝိဓေပိ သင်္ခါရေ အာရဘတိ။ သမုဒယေ အညာဏေန ဒုက္ခဟေတုဘူတေပိ တဏှာပရိက္ခာရေ သင်္ခါရေ သုခဟေတုတော မညမာနော အာရဘတိ။ နိရောဓေ ပန မဂ္ဂေ စ အညာဏေန ဒုက္ခဿ အနိရောဓဘူတေပိ ဂတိဝိသေသေ ဒုက္ခနိရောဓသညီ ဟုတွာ နိရောဓဿ စ အမဂ္ဂဘူတေသုပိ ယညာမရတပာဒီသု နိရောဓမဂ္ဂသညီ ဟုတွာ ဒုက္ခနိရောဓံ ပတ္ထယမာနော ယညာမရတပာဒိမုခေန တိဝိဓေပိ သင်္ခါရေ အာရဘတိ။

အပိ စ သော တာယ စတူသု သစ္စေသု အပ္ပဟီနာဝိဇ္ဇတာယ ဝိသေသတော ဇာတိဇရာရောဂမရဏာဒိအနေကာဒီနဝတောကိဏ္ဏမ္ပိ ပုညဖလသင်္ခါတံ ဒုက္ခံ ဒုက္ခတော အဇာနန္တော တဿ အဓိဂမာယ ကာယဝစီစိတ္တသင်္ခါရဘေဒံ ပုညာဘိသင်္ခါရံ အာရဘတိ ဒေဝစ္ဆရကာမကော ဝိယ မရုပ္ပပါတံ။ သုခသမ္မတဿာပိ စ တဿ ပုညဖလဿ အန္တေ မဟာပရိဠာဟဇနိကံ ဝိပရိဏာမဒုက္ခတံ အပ္ပဿာဒတဉ္စ အပဿန္တောပိ တပ္ပစ္စယံ ဝုတ္တပ္ပကာရမေဝ ပုညာဘိသင်္ခါရံ အာရဘတိ သလဘော ဝိယ ဒီပသိခါဘိနိပါတံ, မဓုဗိန္ဒုဂိဒ္ဓေါ ဝိယ စ မဓုလိတ္တသတ္ထဓာရာလေဟနံ။

ကာမုပသေဝနာဒီသု စ သဝိပါကေသု အာဒီနဝံ အပဿန္တော သုခသညာယ စေဝ ကိလေသာဘိဘူတတာယ စ ဒွါရတ္တယပ္ပဝတ္တမ္ပိ အပုညာဘိသင်္ခါရံ အာရဘတိ ဗာလော ဝိယ ဂူထကီဠနံ, မရိတုကာမော ဝိယ စ ဝိသခါဒနံ။ အာရုပ္ပဝိပါကေသု စာပိ သင်္ခါရဝိပရိဏာမဒုက္ခတံ အနဝဗုဇ္ဈမာနော သဿတာဒိဝိပလ္လာသေန စိတ္တသင်္ခါရဘူတံ အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရံ အာရဘတိ ဒိသာမူဠှော ဝိယ ပိသာစနဂရာဘိမုခမဂ္ဂဂမနံ။ ဧဝံ ယသ္မာ အဝိဇ္ဇာဘာဝတောဝ သင်္ခါရဘာဝေါ, န အဘာဝတော။ တသ္မာ ဇာနိတဗ္ဗမေတံ ''ဣမေ သင်္ခါရာ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ ဟောန္တီ''တိ။

ဧတ္ထာဟ – ဂဏှာမ တာဝ ဧတံ ''အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရာနံ ပစ္စယော''တိ, ကိံ ပနာယမေကာဝ အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရာနံ ပစ္စယော, ဥဒါဟု အညေပိ ပစ္စယာ သန္တီတိ? ကိံ ပနေတ္ထ ယဒိ တာဝ ဧကာဝ, ဧကကာရဏဝါဒေါ အာပဇ္ဇတိ။ အထ အညေပိ သန္တိ, ''အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ''တိ ဧကကာရဏနိဒ္ဒေသော နုပပဇ္ဇတီတိ? န နုပပဇ္ဇတိ။ ကသ္မာ? ယသ္မာ –

> ''ဧကံ န ဧကတော ဣဓ, နာနေကမနေကတောပိ နော ဧကံ။
> ဖလမတ္ထိ အတ္ထိ ပန ဧက-ဟေတုဖလဒီပနေ အတ္ထော''။ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၂၆၊ သင်္ခါရပဒနိဒ္ဒေသ; ပဋိ. မ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၁၀၅; ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၆၁၇)။

ဘဂဝါ ဟိ ကတ္ထစိ ပဓာနတ္တာ, ကတ္ထစိ ပါကဋတ္တာ, ကတ္ထစိ အသာဓာရဏတ္တာ ဒေသနာဝိလာသဿ စ ဝေနေယျာနဉ္စ အနုရူပတော ဧကမေဝ ဟေတုံ ဝါ ဖလံ ဝါ ဒီပေတိ။ တသ္မာ အယမိဓ အဝိဇ္ဇာ ဝိဇ္ဇမာနေသုပိ အညေသု ဝတ္ထာရမ္မဏသဟဇာတဓမ္မာဒီသု သင်္ခါရကာရဏေသု ''အဿာဒာနုပဿိနော တဏှာ ပဝဍ္ဎတီ''တိ (သံ. နိ. ၂.၅၂) စ, ''အဝိဇ္ဇာသမုဒယာ အာသဝသမုဒယော''တိ (မ. နိ. ၁.၁၀၄) စ ဝစနတော အညေသမ္ပိ တဏှာဒီနံ သင်္ခါရဟေတူနံ ဟေတူတိ ပဓာနတ္တာ, ''အဝိဒွါ, ဘိက္ခဝေ, အဝိဇ္ဇာဂတော ပုညာဘိသင်္ခါရမ္ပိ အဘိသင်္ခရောတီ''တိ ပါကဋတ္တာ, အသာဓာရဏတ္တာ စ သင်္ခါရာနံ ဟေတုဘာဝေန ဒီပိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဧတေနေဝ စ ဧကေကဟေတုဖလဒီပနပရိဟာရဝစနေန သဗ္ဗတ္ထ ဧကေကဟေတုဖလဒီပနေ ပယောဇနံ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ။

တတ္ထာဟ – ဧဝံ သန္တေပိ ကေန္တာနိဋ္ဌဖလာယ သာဝဇ္ဇာယ အဝိဇ္ဇာယ ကထံ ပုညာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရပစ္စယတ္တံ ယုဇ္ဇတိ? န ဟိ နိမ္ဗဗီဇတော ဥစ္ဆု ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ။ ကထံ န ယုဇ္ဇိဿတိ? လောကသ္မိဉ္ဟိ –

“ဝိရုဒ္ဓော စာ ဝိရုဒ္ဓော စ၊ သဒိသာသဒိသော တထာ။
ဓမ္မာနံ ပစ္စယော သိဒ္ဓော၊ ဝိပါကာ ဧဝ တေ စ န”။

ဣတိ အယံ အဝိဇ္ဇာ ဝိပါကဝသေန ကေန္တာနိဋ္ဌဖလာ, သဘာဝဝသေန စ သာဝဇ္ဇာပိ သမာနာ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဧတေသံ ပုညာဘိသင်္ခါရာဒီနံ ယထာနုရူပံ ဌာနကိစ္စသဘာဝဝိရုဒ္ဓာဝိရုဒ္ဓပစ္စယဝသေန, သဒိသာသဒိသပစ္စယဝသေန စ ပစ္စယော ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အပိ စ အယံ အညောပိ ပရိယာယော –

“စုတူပပါတေ သံသာရေ၊ သင်္ခါရာနဉ္စ လက္ခဏေ။
ယော ပဋိစ္စသမုပ္ပန္န-ဓမ္မေသု စ ဝိမုယှတိ။

“အဘိသင်္ခရောတိ သော ဧတေ၊ သင်္ခါရေ တိဝိဓေ ယတော။
အဝိဇ္ဇာ ပစ္စယော တေသံ၊ တိဝိဓာနမ္ပယံ တတော။

“ယထာပိ နာမ ဇစ္စန္ဓော၊ နရော အပရိဏာယကော။
ဧကဒာ ယာတိ မဂ္ဂေန၊ ဥမ္မဂ္ဂေနာပိ ဧကဒာ။

“သံသာရေ သံသရံ ဗာလော၊ တထာ အပရိဏာယကော။
ကရောတိ ဧကဒာ ပုညံ၊ အပုညမပိ ဧကဒာ။

“ယဒါ စ ဉတွာ သော ဓမ္မံ၊ သစ္စာနိ အဘိသမေဿတိ။
တဒါ အဝိဇ္ဇူပသမာ၊ ဥပသန္တော စရိဿတီ”တိ။

သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ န္တိ ဆဝိညာဏကာယာ စက္ခုဝိညာဏံ သောတဝိညာဏံ ဃာနဝိညာဏံ ဇိဝှာဝိညာဏံ ကာယဝိညာဏံ မနောဝိညာဏံ။ တတ္ထ စက္ခုဝိညာဏံ ကုသလဝိပါကံ အကုသလဝိပါကန္တိ ဒုဝိဓံ။ တထာ သောတဃာနဇိဝှာကာယဝိညာဏာနိ။ မနောဝိညာဏံ ပန ဒွေဝ ဝိပါကမနောဓာတုယော, တိဿော အဟေတုကဝိပါကမနောဝိညာဏဓာတုယော, အဋ္ဌ သဟေတုကဝိပါကစိတ္တာနိ, ပဉ္စ ရူပာဝစရဝိပါကစိတ္တာနိ, စတ္တာရိ အရူပာဝစရဝိပါကစိတ္တာနီတိ ဗာဝီသတိဝိဓံ။ ဣတိ သဗ္ဗာနိ ဗာတ္တိံသလောကိယဝိပါကဝိညာဏာနိ။

တတ္ထ သိယာ – ကထံ ပနေတံ ဇာနိတဗ္ဗံ “ဣဒံ ဝုတ္တပ္ပကာရံ ဝိညာဏံ သင်္ခါရပစ္စယာ ဟောတီ”တိ? ဥပစိတကမ္မာဘာဝေ ဝိပါကာဘာဝတော။ ဝိပါကဉှေတံ, ဝိပါကဉ္စ န ဥပစိတကမ္မာဘာဝေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ယဒိ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ, သဗ္ဗေသံ သဗ္ဗဝိပါကာနိ ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ, န စ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ ဇာနိတဗ္ဗမေတံ “သင်္ခါရပစ္စယာ ဣဒံ ဝိညာဏံ ဟောတီ”တိ။ သဗ္ဗမေဝ ဟိ ဣဒံ ပဝတ္တိပဋိသန္ဓိဝသေန ဒွေဓာ ပဝတ္တတိ ။ တတ္ထ ဒွေ ပဉ္စဝိညာဏာနိ, ဒွေ မနောဓာတုယော, သောမနဿသဟဂတာ အဟေတုကမနောဝိညာဏဓာတူတိ ဣမာနိ တေရသ ပဉ္စဝေါကာရဘဝေ ပဝတ္တိယံယေဝ ပဝတ္တန္တိ။ သေသာနိ ဧကူနဝီသတိ တီသု ဘဝေသု ယထာနုရူပံ ပဝတ္တိယမ္ပိ ပဋိသန္ဓိယမ္ပိ ပဝတ္တန္တိ။

“လဒ္ဓပ္ပစ္စယမိတိ ဓမ္မ-မတ္တမေတံ ဘဝန္တရမုပေတိ။
နာဿ တတော သင်္ကန္တိ၊ န တတော ဟေတုံ ဝိနာ ဟောတိ”။

ဣတိ ဟေတံ လဒ္ဓပ္ပစ္စယံ ရူပာရူပဓမ္မမတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ “ဘဝန္တရမုပေတီ”တိ ဝုစ္စတိ, န သတ္တော န ဇီဝော။ တဿ စ နာပိ အတီတဘဝတော ဣဓ သင်္ကန္တိ အတ္ထိ, နာပိ တတော ဟေတုံ ဝိနာ ဣဓ ပါတုဘာဝေါ။ တေ္တ စ ပုရိမံ စဝနတော စုတိ, ပစ္ဆိမံ ဘဝန္တရာဒိပဋိသန္ဓာနတော ပဋိသန္ဓီတိ ဝုစ္စတိ။

ဇတ္တာဟ – နနု ဇဝံ အသင္ကန္တိဟတုဘာဝေ သတိ ယေ ကမ္မသိမ္မ် မနုသ္ေတ္တဘာဝေ ခန္ဓာ, တေသံ နိရုဒ္ဓတ္တာ, ဖလပစ္စယသ္သ စ ကမ္မသ္သ တတ္ထ အဂမနတော, အညသ္သ အညတော စ တံ ဖလံ သိယာ, ဥပဘုဥ္ဇကေ စ အသတိ ကသ္သ တံ ဖလံ သိယာ, တသ္မာ န သုန္ဒရမိဒံ ဝိဓာနန္တိ? တတြိဒံ ဝုစ္စတိ –

> ''သန္တာနေ ယံ ဖလံ ဇတံ၊ နာညသ္သ န စ အညတော။
> ဗီဇာနံ အဘိသင္ခာရော၊ ဇတဿတ္ထသ္သ သာဓကော။
>
> ''ဖလသ္သုပ္ပတ္တိယာ ဇဝ၊ သိဒ္ဓာ ဘုဥ္ဇကသမ္မုတိ။
> ဖလုပ္ပာဒေန ရုက္ခသ္သ၊ ယထာ ဖလတိ သမ္မုတီ''တိ။

ယောပိ ဝဒေယ္ယ ''ဇဝံ သန္တေပိ ဇတေ သင္ခာရာ ဝိဇ္ဇမာနာ ဝါ ဖလသ္သ ပစ္စယာ သိယုံ, အဝိဇ္ဇမာနာ ဝါ။ ယဒိ စ ဝိဇ္ဇမာနာ, ပဝတ္တိက္ခဏေယေဝ နေသံ ဝိပာကေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ အထ အဝိဇ္ဇမာနာ, ပဝတ္တိတော ပုဗ္ဗေ ပစ္ဆာ စ နိစ္စံ ဖလာဝဟာ သိယု''န္တိ။ သော ဇဝံ ဝတ္တဗ္ဗော –

> ''ကတတ္တာ ပစ္စယာ ဇတေ၊ န စ နိစ္စံ ဖလာဝဟာ။
> ပာဋိဘောဂါဒိကံ တတ္ထ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ နိဒသ္သန''န္တိ။

ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပန္တိ ဣဓ ဝေဒနာသညာသင္ခါရက္ခန္ဓာ နာမံ, စတ္တာရိ မဟာဘူတာနိ စတုန္နဥ္စ မဟာဘူတာနံ ဥပာဒါယရူပံ ရူပံ။ အဘာဝကဂဗ္ဘသေယ္ယကာနံ အဏ္ဍဇာနဥ္စ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဝတ္ထုဒသကံ ကာယဒသကန္တိ ဝီသတိ ရူပရူပာနိ, တယော စ အရူပိနော ခန္ဓာတိ ဇတေ တေဝီသတိ ဓမ္မာ ''ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပ''န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သဘာဝကာနံ ဘာဝဒသကံ ပက္ခိပိတွာ တေတ္တိံသ, ဩပပာတိကသတ္တေသု ဗြဟ္မကာယိကာဒီနံ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ စက္ခုသောတဝတ္ထုဒသကာနိ ဇီဝိတိန္ဒြိယနဝကဥ္စာတိ ဧကူနစတ္တာလီသ ရူပရူပာနိ, တယော စ အရူပိနော ခန္ဓာတိ ဇတေ ဗာစတ္တာလီသ ဓမ္မာ ''ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပ''န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ကာမဘဝေ ပန သေသဩပပာတိကာနံ, သံသေဒဇာနံ ဝါ သဘာဝကပရိပုဏ္ဏာယတနာနံ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ စက္ခုသောတဃာနဇိဝှာကာယဝတ္ထုဘာဝဒသကာနီတိ သတ္တတိ ရူပရူပာနိ, တယော စ အရူပိနော ခန္ဓာတိ ဇတေ တေသတ္တတိ ဓမ္မာ ''ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပ''န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဇသ ဥက္ကံသော, အဝကံသေန ပန တံတံဒသကဝိကလာနံ တသ္သ တသ္သ ဝသေန ဟာပေတွာ ဟာပေတွာ ပဋိသန္ဓိယံ ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပသင္ခါ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အရူပီနံ ပန တယောဝ အရူပိနော ခန္ဓာ။ အသညီနံ ရူပတော ဇီဝိတိန္ဒြိယနဝကမေဝါတိ။ ဇသ တာဝ ပဋိသန္ဓိယံ နယော။

ပဝတ္တေ ပန သဗ္ဗတ္ထ ရူပပဝတ္တိဒေသေ ပဋိသန္ဓိစိတ္တသ္သ ဌိတိက္ခဏေ ပဋိသန္ဓိစိတ္တေန သဟ ပဝတ္တဥတုတော ဥတုသမုဋ္ဌာနံ သုဒ္ဓဋ္ဌကံ ပာတုဘဝတိ။ ပဌမဘဝင်္ဂတော ပဘုတိ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ သုဒ္ဓဋ္ဌကံ, သဒ္ဒပာတုဘာဝကာလေ ဥတုတော စေဝ စိတ္တတော စ သဒ္ဒနဝကံ, ကဗဠီကာရာဟာရူပဇီဝိနံ အာဟာရသမုဋ္ဌာနံ သုဒ္ဓဋ္ဌကန္တိ ဇဝံ အာဟာရသမုဋ္ဌာနသ္သ, သုဒ္ဓဋ္ဌကသ္သ, ဥတုစိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဥ္စ ဒွိန္နံ နဝကာနံ ဝသေန ဆဗ္ဗီသတိဝိဓံ, ဧကေကစိတ္တေ တိက္ခတ္တုံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ဝုတ္တကမ္မသမုဋ္ဌာနဥ္စ သတ္တတိဝိဓန္တိ ဆန္နဝုတိဝိဓံ ရူပံ, တယော စ အရူပိနော ခန္ဓာတိ နဝနဝုတိဓမ္မာ ယထာသမ္ဘဝံ ''ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပ''န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

တတ္ထ သိယာ – ကထံ ပနေတံ ဇာနိတဗ္ဗံ ''ပဋိသန္ဓိနာမရူပံ ဝိညာဏပစ္စယာ ဟောတီ''တိ? သုတ္တတော ယုတ္တိတော စ။ သုတ္တေ ဟိ ''စိတ္တာနုပရိဝတ္တိနော ဓမ္မာ''တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ဒုကမာတိကာ ၆၂) နယေန ဗဟုဓာ ဝေဒနာဒီနံ ဝိညာဏပစ္စယတာ သိဒ္ဓါ။ ယုတ္တိတော ပန –

> ''စိတ္တဇေန ဟိ ရူပေန၊ ဣဓ ဒိဋ္ဌေန သိဇ္ဈတိ။
> အဒိဋ္ဌသ္သာပိ ရူပသ္သ၊ ဝိညာဏံ ပစ္စယော ဣတိ''တိ။

နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတနန္တိ နာမံ ဝုတ္တမေဝ။ ဣဓ ပန ရူပံ နိယမတော စတ္တာရိ မဟာဘူတာနိ, ဆ ဝတ္ထူနိ, ဇီဝိတိန္ဒြိယန္တိ ဧကာဒသဝိဓံ။ သဠာယတနံ ပန စက္ခာယတနံ သောတဃာနဇိဝှာကာယမနာယတနံ။

တတ္ထ သိယာ – ကထံ ပနေတံ ဇာနိတဗ္ဗံ "နာမရူပံ သဠာယတနဿ ပစ္စယော"တိ? နာမရူပဘာဝေ ဘာဝတော။ တဿ တဿ ဟိ နာမဿ ရူပဿ စ ဘာဝေ တံ တံ အာယတနံ ဟောတိ, န အညထာတိ။

သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿော တိ –

"ဆဠေဝ ဖဿာ သင်္ခေပါ, စက္ခုသမ္ဖဿအာဒယော။
ဝိညာဏမိဝ ဗာတ္တိံသ, ဝိတ္ထာရေန ဘဝန္တိ တေ"။

ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ တိ –

"ဒွါရတော ဝေဒနာ ဝုတ္တာ, စက္ခုသမ္ဖဿဇာဒိကာ။
ဆဠေဝ တာ ပဘေဒေန, ဣဓ ဗာတ္တိံသ ဝေဒနာ"။

ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာတိ –

"ရူပတဏှာဒိဘေဒေန, ဆ တဏှာ ဣဓ ဒီပိတာ။
ဧကေကာ တိဝိဓာ တတ္ထ, ပဝတ္တာကာရတော မတာ။

"ဒုက္ခီ သုခံ ပတ္ထယတိ, သုခီ ဘိယျောပိ ဣစ္ဆတိ။
ဥပေက္ခာ ပန သန္တတ္တာ, သုခမိစ္စေဝ ဘာသိတာ။

"တဏှာယ ပစ္စယာ တသ္မာ, ဟောန္တိ တိဿောပိ ဝေဒနာ။
ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ, ဣတိ ဝုတ္တာ မဟေသိနာ"တိ။

တဏှာပစ္စယာ ဥပာဒာနန္တိ စတ္တာရိ ဥပာဒာနာနိ ကာမုပာဒာနံ ဒိဋ္ဌုပာဒာနံ သီလဗ္ဗတုပာဒာနံ အတ္တဝါဒုပာဒာနံ။ **ဥပာဒာနပစ္စယာ ဘဝေါ**တိ ဣဓ ကမ္မဘဝေါ အဓိပ္ပေတော, ဥပပတ္တိဘဝေါ ပန ပဒုဒ္ဓါရဝသေန ဝုတ္တော။ **ဘဝပစ္စယာ ဇာတီ**တိ ကမ္မဘဝပစ္စယာ ဇာတိ ပဋိသန္ဓိခန္ဓာနံ ပါတုဘာဝေါ။

တတ္ထ သိယာ – ကထံ ပနေတံ ဇာနိတဗ္ဗံ "ဘဝေါ ဇာတိယာ ပစ္စယော"တိ စေ? ဗာဟိရပစ္စယသမတ္တေပိ ဟီနပ ဏီတတာဒိဝိသေသဒဿနတော။ ဗာဟိရာနဉ္ဟိ ဇနကဇနနိသုက္ကသောဏိတာဟာရာဒီနံ ပစ္စယာနံ သမတ္တေပိ သတ္တာ နံ ယမကာနမ္ပိ သတံ ဟီနပဏီတတာဒိဝိသေသော ဒိဿတိ။ သော စ န အဟေတုကော သဗ္ဗဒာ စ သဗ္ဗေသဉ္စ အဘာဝ တော, န ကမ္မဘဝတော အညဟေတုကော တဒဘိနိဗ္ဗတ္တကသတ္တာနံ အဇ္ဈတ္တသန္တာနေ အညဿ ကာရဏဿ အ ဘာဝတောတိ ကမ္မဘဝဟေတုကောဝ။ ကမ္မဉ္ဟိ သတ္တာနံ ဟီနပဏီတတာဒိဝိသေသဿ ဟေတု။ တေနာဟ ဘဂဝါ – "ကမ္မံ သတ္တေ ဝိဘဇတိ ယဒိဒံ ဟီနပဏီတတာယာ"တိ (မ. နိ. ၃.၂၈၉)။ တသ္မာ ဇာနိတဗ္ဗမေတံ "ဘဝေါ ဇာတိယာ ပ စ္စယော"တိ။

ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏန္တိအာဒီသု ယသ္မာ အသတိ ဇာတိယာ ဇရာမရဏဉ္စေဝ သောကာဒယော စ ဓမ္မာ န ဟော န္တိ, ဇာတိယာ ပန သတိ ဇရာမရဏဉ္စေဝ ဇရာမရဏသင်္ခါတဒုက္ခဓမ္မဖုဋ္ဌဿ ဗာလဿ ဇရာမရဏာဒိသမ္ဗန္ဓာ ဝါ တေန တေန ဒုက္ခဓမ္မေန ဖုဋ္ဌဿ အနဘိသမ္ဗန္ဓာ ဝါ သောကာဒယော စ ဓမ္မာ ဟောန္တိ။ တသ္မာ ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမ ရဏန္တိ။ **သမေစ္စ အဘိသမေစ္စ ဓမ္မ** န္တိ ဉာဏေန သမာဂန္တွာ စတုသစ္စဓမ္မံ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ။

ဧဝံ ဒွါဒသပဒိကံ ပစ္စယာကာရပ္ပဝတ္တိံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ဝိဝဋ္ဋဝသေန အဝိဇ္ဇာဒီနံ နိရောဓဒဿနတ္ထံ **"အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓောတိ သမေစ္စ အဘိသမေစ္စ ဓမ္မ"** န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ**တိ အဝိဇ္ဇာယ အနုပ္ပာဒနိရောဓာ ပုန အပ္ပဝတ္တိနိရောဓေန။ **သင်္ခါရနိရောဓော** တိ သင်္ခါရာနံ အနုပ္ပာဒနိရောဓော ဟောတိ။ ဧဝံ သေသပဒေသုပိ။ **ဣဒံ ဒုက္ခန္တိ**အာဒယော ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယာ ဧဝ။ **ဣမေ ဓမ္မာ အဘိညေယျာ** တိ ဣမေ တေဘူ မကာ ဓမ္မာ သဘာဝလက္ခဏာဝဗောဓဝသေန သောဘနာကာရေန, အဓိကေန ဉာဏေန တ သဘာဝတော ဇာနိတဗ္ဗာ။ **ပရိ**

ညေယျာတိ သာမညလက္ခဏာဝဇောဝသေန, ကိစ္စသမာပနဝသေန စ ဉာပိတ္ဝတ ဇာနိတဗ္ဗာ။ **ဣမေ ဓမ္မာ ပဟာတဗ္ဗာ**တိ ဣမေ သမုဒယပက္ခိကာ ဓမ္မာ တေန တေန ဂုဏင်္ဂေန ပဟာတဗ္ဗာ။ **ဘာဝေတဗ္ဗာ** တိ ဝဍ္ဎေတဗ္ဗာ။ **သစ္ဆိကာတဗ္ဗာ**တိ ပစ္စက္ခံ ကာတဗ္ဗာ။ ဒုဝိဓာ သစ္ဆိကိရိယာ ပဋိလာဘသစ္ဆိကိရိယာ စ အာရမ္မဏသစ္ဆိကိရိယာ စ။ **ဆန္နံ ဖဿာယတနာန**န္တိ စက္ခာဒီနံ ဆန္နံ အာယတနာနံ။ **သမုဒယဉ္စ အတ္ထင်္ဂမဉ္စာ** တိ ဥပ္ပာဒဉ္စ နိရောဓဉ္စ။

ဘူရိပညောတိ ဘူရိ ဝိယာတိ ဘူရိ, တာယ ဘူရိပညာယ သမန္နာဂတော ဘူရိပညော။ **မဟာပညော**တိအာဒီသု မဟာပညာဒီဟိ သမန္နာဂတောတိ အတ္ထော။

တတြိဒံ မဟာပညာဒီနံ နာနတ္တံ – ကတမာ မဟာပညာ? မဟန္တေ အတ္ထေ ပရိဂ္ဂဏှာတီတိ မဟာပညာ။ မဟန္တေ ဓမ္မေ။ပေ.။ မဟန္တာ နိရုတ္တိယော။ မဟန္တာနိ ပဋိဘာနာနိ ပရိဂ္ဂဏှာတီတိ မဟာပညာ။ မဟန္တေ သီလက္ခန္ဓေ ပရိဂ္ဂဏှာတီတိ မဟာပညာ။ မဟန္တေ သမာဓိက္ခန္ဓေ။ပေ.။ ပညာက္ခန္ဓေ။ ဝိမုတ္တိက္ခန္ဓေ။ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနက္ခန္ဓေ ပရိဂ္ဂဏှာတီတိ မဟာပညာ။ မဟန္တာနိ ဌာနာဌာနာနိ။ပေ.။ မဟာဝိဟာရသမာပတ္တိယော။ မဟန္တာနိ အရိယသစ္စာနိ။ မဟန္တေ သတိပဋ္ဌာနေ။ သမ္မပ္ပဓာနေ။ ဣဒ္ဓိပာဒေ။ မဟန္တာနိ ဣန္ဒြိယာနိ ။ ဗလာနိ။ ဗောဇ္ဈင်္ဂါနိ။ မဟန္တေ အရိယမဂ္ဂေ။ မဟန္တာနိ သာမညဖလာနိ။ မဟာအဘိညာယော။ မဟန္တံ ပရမတ္ထံ နိဗ္ဗာနံ ပရိဂ္ဂဏှာတီတိ မဟာပညာ။

ကတမာ ပုထုပညာ? ပုထုနာနာခန္ဓေသု ဉာဏံ ပဝတ္တတီတိ ပုထုပညာ။ ပုထုနာနာဓာတူသု။ပေ.။ ပုထုနာနာအာယတနေသု။ ပုထုနာနာပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေသု။ ပုထုနာနာသုညတမနုပလဗ္ဘေသု။ ပုထုနာနာအတ္ထေသု။ ဓမ္မေသု။ နိရုတ္တီသု။ ပဋိဘာနေသု။ ပုထုနာနာသီလက္ခန္ဓေသု။ ပုထုနာနာသမာဓိပညာဝိမုတ္တိဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနက္ခန္ဓေသု။ ပုထုနာနာဌာနာဌာနေသု။ ပုထုနာနာဝိဟာရသမာပတ္တီသု။ ပုထုနာနာအရိယသစ္စေသု။ ပုထုနာနာသတိပဋ္ဌာနေသု။ သမ္မပ္ပဓာနေသု။ ဣဒ္ဓိပာဒေသု။ ဣန္ဒြိယေသု။ ဗလေသု။ ဗောဇ္ဈင်္ဂေသု။ ပုထုနာနာအရိယမဂ္ဂေသု။ သာမညဖလေသု။ အဘိညာသု။ ပုထုနာနာဇနသာဓာရဏေ ဓမ္မေ သမတိက္ကမ္မ ပရမတ္ထေ နိဗ္ဗာနေ ဉာဏံ ပဝတ္တတီတိ ပုထုပညာ။

ကတမာ ဟာသပညာ? ဣဓေကစ္စော ဟာသဗဟုလော ဝေဒဗဟုလော တုဋ္ဌိဗဟုလော ပါမောဇ္ဇဗဟုလော သီလံ ပရိပူရေတိ။ ဣန္ဒြိယသံဝရံ ပရိပူရေတိ။ ဘောဇနေ မတ္တညုတံ။ပေ.။ ဇာဂရိယာနုယောဂံ။ သီလက္ခန္ဓံ။ သမာဓိက္ခန္ဓံ။ ပညာက္ခန္ဓံ။ ဝိမုတ္တိက္ခန္ဓံ။ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနက္ခန္ဓံ ပရိပူရေတီတိ ဟာသပညာ။ ဟာသဗဟုလော။ပေ.။ ပါမောဇ္ဇဗဟုလော ဌာနာဌာနံ ပဋိဝိဇ္ဈတီတိ ဟာသပညာ။ ဟာသဗဟုလော ဝိဟာရသမာပတ္တိယော ပရိပူရေတီတိ ဟာသပညာ။ ဟာသဗဟုလော အရိယသစ္စာနိ ပဋိဝိဇ္ဈတီတိ ဟာသပညာ။ သတိပဋ္ဌာနေ ဘာဝေတီတိ သမ္မပ္ပဓာနေ။ ဣဒ္ဓိပာဒေ။ ဣန္ဒြိယာနိ။ ဗလာနိ။ ဗောဇ္ဈင်္ဂေ။ အရိယမဂ္ဂံ ဘာဝေတီတိ ဟာသပညာ, ဟာသဗဟုလော သာမညဖလာနိ သစ္ဆိကရောတီတိ ဟာသပညာ, အဘိညာယော ပဋိဝိဇ္ဈတီတိ ဟာသပညာ, ဟာသဗဟုလော ပရမတ္ထံ နိဗ္ဗာနံ သစ္ဆိကရောတီတိ ဟာသပညာ။

ကတမာ ဇဝနပညာ? ယံ ကိဉ္စိ ရူပံ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ အဇ္ဈတ္တံ ဝါ ဗဟိဒ္ဓါ ဝါ ဩဠာရိကံ ဝါ သုခုမံ ဝါ ဟီနံ ဝါ ပဏီတံ ဝါ ယံ ဒူရေ သန္တိကေ ဝါ, သဗ္ဗံ ရူပံ အနိစ္စတော ခိပ္ပံ ဇဝတီတိ ဇဝနပညာ။ ဒုက္ခတော, အနတ္တတော ခိပ္ပံ ဇဝတီတိ ဇဝနပညာ။ ယာ ကာစိ ဝေဒနာ။ပေ.။ ယာ ကာစိ သညာ။ ယေ ကေစိ သင်္ခါရာ။ ယံ ကိဉ္စိ ဝိညာဏံ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ။ပေ.။ ယံ ဒူရေ သန္တိကေ ဝါ, သဗ္ဗံ ဝိညာဏံ အနိစ္စတော။ ဒုက္ခတော။ အနတ္တတော ခိပ္ပံ ဇဝတီတိ ဇဝနပညာ။ စက္ခုံ။ပေ.။ ဇရာမရဏံ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ အနိစ္စတော။ ဒုက္ခတော။ အနတ္တတော ခိပ္ပံ ဇဝတီတိ ဇဝနပညာ။

ရူပံ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ အနိစ္စံ ခယဋ္ဌေန, ဒုက္ခံ ဘယဋ္ဌေန, အနတ္တာ အသာရကဋ္ဌေနာတိ တုလယိတ္ဝာ တီရယိတ္ဝာ ဝိဘာဝယိတ္ဝာ ဝိဘူတံ ကတ္ဝာ ရူပနိရောဓေ နိဗ္ဗာနေ ခိပ္ပံ ဇဝတီတိ ဇဝနပညာ။ ဝေဒနာ။ သညာ။ သင်္ခါရာ။ ဝိညာဏံ။ စက္ခုံ။ပေ.။ ဇရာမရဏံ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ အနိစ္စံ ခယဋ္ဌေန, ဒုက္ခံ ဘယဋ္ဌေန, အနတ္တာ အသာရကဋ္ဌေနာတိ တုလယိတ္ဝာ။ပေ.။ ဝိဘူတံ ကတ္ဝာ ဇရာမရဏနိရောဓေ နိဗ္ဗာနေ ခိပ္ပံ ဇဝတီတိ ဇဝနပညာ။

ရူပံ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ အနိစ္စံ သင်္ခတံ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နံ ခယဓမ္မံ ဝယဓမ္မံ ဝိရာဂဓမ္မံ နိရောဓဓမ္မန္တိ တုလယိတ္ဝာ။ပေ.။ ဝိဘူတံ ကတ္ဝာ ရူပနိရောဓေ နိဗ္ဗာနေ ခိပ္ပံ ဇဝတီတိ ဇဝနပညာ။ ဝေဒနာ။ပေ.။ သညာ။ သင်္ခါရာ။ ဝိညာ

ဏံ။ စက္ခုံ။ပေ.။ ဇရာမရဏံ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ အနိစ္စံ။ပေ.။ နိရောဓဓမ္မန္တိ တုလယိတ္ွာ။ပေ.။ ဝိဘူတံ ကတွာ ဇရာမရဏနိရောဓေ နိဗ္ဗာနေ ခိပ္ပံ ဇဝတီတိ ဇဝနပညာ။

ကတမာ တိက္ခပညာ? ခိပ္ပံ ကိလေသေ ဆိန္ဒတီတိ တိက္ခပညာ။ ဥပ္ပန္နံ ကာမဝိတက္ကံ နာဓိဝါသေတိ။ ဥပ္ပန္နံ ဗျာပါဒဝိတက္ကံ။ ဥပ္ပန္နံ ဝိဟိံသာဝိတက္ကံ။ ဥပ္ပန္နုပ္ပန္နေ ပာပကေ အကုသလေ ဓမ္မေ။ ဥပ္ပန္နံ ရာဂံ။ ဥပ္ပန္နံ ဒောသံ။ မောဟံ။ ကောဓံ။ ဥပနာဟံ။ မက္ခံ။ ပဠာသံ။ ဣဿံ။ မစ္ဆရိယံ။ မာယံ။ သာဌေယ္ယံ။ ထမ္ဘံ။ သာရမ္ဘံ။ မာနံ။ အတိမာနံ။ မဒံ။ ပမာဒံ။ သဗ္ဗေ ကိလေသေ။ သဗ္ဗေ ဒုစ္စရိတေ။ သဗ္ဗေ အဘိသင်္ခါရေ။ သဗ္ဗေ ဘဝဂါမိကမ္မေ နာဓိဝါသေတိ ပဇဟတိ ဝိနောဒေတိ ဗျန္တီကရောတိ အနဘာဝံ ဂမေတီတိ တိက္ခပညာ။ ဧကမ္ဟိ အာသနေ စတ္တာရော အရိယမဂ္ဂါ, စတ္တာရိ စ သာမညဖလာနိ, စတဿော စ ပဋိသမ္ဘိဒါယော, ဆ အဘိညာယော အဓိဂတာ ဟောန္တိ သစ္ဆိကတာ ဖဿိတာ ပညာယာတိ တိက္ခပညာ။

ကတမာ နိဗ္ဗေဓိကပညာ? ဣဓေကစ္စော သဗ္ဗသင်္ခါရေသု ဥဗ္ဗေဂဗဟုလော ဟောတိ ဥတ္တာသဗဟုလော ဥက္ကဏ္ဌနဗဟုလော အရတိဗဟုလော အနဘိရတိဗဟုလော ဗဟိမုခေါ န ရမတိ သဗ္ဗသင်္ခါရေသု, အနိဗ္ဗိဒ္ဓပုဗ္ဗံ အပဒါလိတပုဗ္ဗံ လောဘက္ခန္ဓံ နိဗ္ဗိဇ္ဈတိ ပဒါလေတီတိ နိဗ္ဗေဓိကပညာ။ အနိဗ္ဗိဒ္ဓပုဗ္ဗံ အပဒါလိတပုဗ္ဗံ ဒောသက္ခန္ဓံ။ပေ.။ မောဟက္ခန္ဓံ။ ကောဓံ။ ဥပနာဟံ။ပေ.။ သဗ္ဗေ ဘဝဂါမိကမ္မေ နိဗ္ဗိဇ္ဈတိ ပဒါလေတီတိ နိဗ္ဗေဓိကပညာ။

၂၈. သ သဗ္ဗဓမ္မေသု ဝိသေနိဘူတော, ယံ ကိဉ္စိ ဒိဋ္ဌံ ဝ သုတံ မုတံ ဝါတိ သော ဘူရိပညော ခီဏာသဝေါ ယံ ကိဉ္စိ ဒိဋ္ဌံ ဝါ သုတံ ဝါ မုတံ ဝါ တေသု သဗ္ဗဓမ္မေသု မာရသေနံ ဝိနာသေတွာ ဌိတဘာဝေန ဝိသေနိဘူတော။ **တမေဝ ဒဿိ**န္တိ တံ ဧဝံ ဝိသုဒ္ဓဒဿိံ။ **ဝိဝဋံ စရန္တ**န္တိ တဏှာဆဒနာဒိဝိဂမေန ဝိဝဋံ ဟုတွာ စရန္တံ။ **ကေနီဓ လောကသ္မိ ဝိကပ္ပယေယျာ**တိ ကေန ဣဓ လောကေ တဏှာကပ္ပေန ဝါ ဒိဋ္ဌိကပ္ပေန ဝါ ကောစိ ဝိကပ္ပေယျ, တေသံ ဝါ ပဟီနတ္တာ ရာဂါဒိနာ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တေနာတိ။

ကာမာ တေ ပဌမာ သေနာတိအာဒီသု စတူသု ဂါထာသု အယမတ္ထော – ယသ္မာ အာဒိတောဝ အဂါရိယဘူတေ သတ္တေ ဝတ္ထုကာမေသု ကိလေသ**ကာမာ** မောဟယန္တိ, တေ အဘိဘုယျ အနဂါရိယဘာဝံ ဥပဂတာနံ ပန္တေသု ဝါ သေနာသနေသု, အညတရညတရေသု ဝါ အဓိကုသလေသု ဓမ္မေသု **အရတိ** ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ – ''ပဗ္ဗဇိတေန ခော, အာဝုသော, အဘိရတိ ဒုက္ကရာ''တိ (သံ. နိ. ၄.၃၃၁)။ တတော တေ ပရပဋိဗဒ္ဓဇီဝိကတ္တာ **ခုပ္ပိပါသာ** ဗာဓေတိ, တာယ ဗာဓိတာနံ ပရိယေသန**တဏှာ** စိတ္တံ ကိလမယတိ, အထ နေသံ ကိလန္တစိတ္တာနံ **ထိနမိဒ္ဓံ** ဩက္ကမတိ တတော ဝိသေသမနဓိဂစ္ဆန္တာနံ ဒုရဘိသမ္ဘဝေသု အရညဝနပတ္ထေသု သေနာသနေသု ဝိဟရတံ ဥတ္တာသသညိတာ **ဘီရု** ဇာယတိ, တေသံ ဥဿင်္ကိတပရိသင်္ကိတာနံ ဒီဃရတ္တံ ဝိဝေကရသမနဿာဒယမာနာနံ ဝိဟရတံ ''န သိယာ နု ခော ဧသ မဂ္ဂေါ''တိ ပဋိပတ္တိယံ **ဝိစိကိစ္ဆာ** ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တံ ဝိနောဒေတွာ ဝိဟရတံ အပ္ပမတ္တကေန ဝိသေသာဓိဂမေန **မာနမက္ခထမ္ဘာ** ဇာယန္တိ, တေပိ ဝိနောဒေတွာ ဝိဟရတံ တတော အဓိကတရံ ဝိသေသာဓိဂမံ နိဿာယ **လာဘသက္ကာရသိလောကာ** ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, လာဘာဒိမုစ္ဆိတာ ဓမ္မပဋိရူပကာနိ ပကာသေန္တာ **မိစ္ဆာယသံ** အဓိဂန္တွာ တတ္ထ ဌိတာ ဇာတိအာဒီဟိ **အတ္တာနံ ဥက္ကံသေန္တိ, ပရံ ဝမ္ဘေန္တိ**။ တသ္မာ ကာမာဒီနံ ပဌမသေနာဒိဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဧဝမေတံ ဒသဝိဓံ သေနံ ဥဒ္ဒိသိတွာ ယသ္မာ သာ ကဏှဓမ္မသမန္နာဂတတ္တာ ကဏှဿ နမုစိနော ဥပကာရာယ သံဝတ္တတိ, တသ္မာ နံ ''တဝ သေနာ''တိ နိဒ္ဒိသန္တော အာဟ – **''သော နမုစိ တေ သေနာ, ကဏှဿာဘိပ္ပဟာရိနီ''**တိ။ တတ္ထ **အဘိပ္ပဟာရိနီ** တိ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ ဃာတိနီ နိပ္ပောထိနီ, အန္တရာယကရီတိ အတ္ထော။ **န နံ အသူရော ဇိနာတိ, ဇေတွာဝ လဘတေ သုခ**န္တိ ဧဝံ တဝ သေနံ အသူရော ကာယေ စ ဇီဝိတေ စ သာပေက္ခော ပုရိသော န ဇိနာတိ, သူရော ပန ဇိနာတိ, ဇေတွာဝ မဂ္ဂသုခံ ဖလသုခဉ္စ အဓိဂစ္ဆတိ။

ယတော စတူဟိ အရိယမဂ္ဂေဟီ တိ ယဒါ စတူဟိ နိဒ္ဒေသနိဗ္ဗာနမဂ္ဂနသင်္ခါတေဟိ မဂ္ဂေဟိ။ **မာရသေနာ**တိ မာရဿ သေနာ ဝဓကရာ ကိလေသာ။ **ပဋိသေနိကရာ**တိ ပဋိပက္ခကရာ။ **ဇိတာ စာ**တိ ပရာဇယမာနာ ဟနိတာ စ။ **ပရာဇိတာ စာ**တိ နိဂ္ဂဟိတာ စ။ **ဘဂ္ဂါ** တိ ဘိန္နာ။ **ဝိပ္ပလုဂ္ဂါ** တိ စုဏ္ဏဝိစုဏ္ဏာ။ **ပရမ္မုခါ** တိ ဝိမုခဘာဝံ ဟပိတာ။ **ဝိသေနိဘူတော**တိ နိက္ကိလေသော ဟုတွာ ဌိတော။

တေအတဒဿိ တ္တိ ဗျဥအတဒဿိ။ **တာနိ ဆဒနာနီ**တိ တောနိ တဏှာဟာဒိကိလေသဆဒနာနိ။ **ဝိဝဋာနီ**တိ ဟာကဋ္ဌိကတာနိ။ **ဝိဒ္ဓံသိတာနီ** တိ ဌိတဌာနတော အပဟတာနိ။ **ဥဋ္ဌာဋ္ဌိတာနီ** တိ ဥပ္ပာဋ္ဌိတာနိ။ **သမုဋ္ဌာဋ္ဌိတာနီ** တိ ဝိသေသေန ဥပ္ပာဋ္ဌိတာနိ။

၂၉. န ကပ္ပယန္တိ တိ ကထာယ သမ္ဗန္ဓော အတ္တော စ – ကိ္ဓ ဘိယ္ယော? တေ ဟိ တာဒိသာ သန္တော ဒ္ဝိန္နံ ကပ္ပာနံ ပုရေက္ခာရာနဥ္စ ကေနစိ **န ကပ္ပယန္တိ, န ပုရေက္ခရောန္တိ** ။ ပရမတ္ထံ အစ္စန္တသုဒ္ဓိံ အဓိဂတတ္တာ အနစ္စန္တသုဒ္ဓိံယေဝ အကိရိယသဿတဒိဋ္ဌိံ **“အစ္စန္တသုဒ္ဓီ”တိ န တေ ဝဒန္တိ။ အာဒာနဂန္ထံ ဂထိတံ ဝိသဇ္ဇာ** တိ စတုဗ္ဗိဓမ္ပိ ရူပာဒီနံ အာဒာယကတ္တာ အာဒာနဂန္ထံ အတ္တနော စိတ္တသန္တာနေ ဂထိတံ ဗဒ္ဓံ အရိယမဂ္ဂသတ္တေန ဝိသ္သဇ္ဇ ဆိန္ဒိတွာ။ သေသံ ဟာကဋ္ဌမေဝ။

အစ္စန္တသုဒ္ဓိ န္တိ အစ္စန္တံ ပရမတ္တံ သုဒ္ဓိံ။ **သံသာရသုဒ္ဓိ** န္တိ သံသာရတော သုဒ္ဓိံ။ **အကိရိယဒိဋ္ဌိ** န္တိ ကရောတော န ကရီယတိ ဟာပန္တိ အကိရိယဒိဋ္ဌိံ။ **သဿတဝါဒ** န္တိ “နိစ္စော ဓုဝေ သဿတော”တိ ဝစနံ။ **န ဝဒန္တိ** န ကထေန္တိ။

ဂန္ထာ တိ နာမကာယံ ဂန္ထေန္တိ, စုတိပဋိသန္ဓိဝသေန ဝဋ္ဋသ္မိံ ဃဋ္ဋေန္တီတိ ဂန္ထာ။ အဘိဇ္ဈာ စ သာ နာမကာယ ဃဋ္ဋနဝသေန ဂန္ထော စာတိ **အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထော** ။ ဟိတသုခံ ဗျာပာဒယတီတိ **ဗျာပာဒော** ။ ဗျာပာဒော စ သော ဝုတ္တနယေန ဂန္ထော စာတိ **ဗျာပာဒော ကာယဂန္ထော။ သီလဗ္ဗတပရာမာသော** တိ “ဣတော ဗဟိဒ္ဓါ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ သီလေန သုဒ္ဓိ ဝတေန သုဒ္ဓိ”တိ (ဓ. သ. ၁၁၄၃, ၁၂၂၂) ပရတော အာမာသော။ **ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသော**တိ သဗ္ဗညုဘာသိတမ္ပိ ပဋိက္ခိပိတွာ “သဿတော လောကော, ဣဒမေဝ သစ္စံ, မောဃမည”န္တိ (ဓ. သ. ၁၁၄၄) ဣမိနာ အာကာရေန အဘိနိဝေသော ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသော။ **အတ္တနော ဒိဋ္ဌိယာ ရာဂေ** တိ အတ္တနာ အဘိနိဝိသိတွာ ဂဟိတာယ ဒိဋ္ဌိယာ ဆန္ဒရာဂေ။ **ပရဝါဒေသု အာဃာတော**တိ ပရဿ ဝစနေသု ကောပေါ။ **အပ္ပစ္စယော** တိ အတုဋ္ဌာကာရော။ **အတ္တနော သီလံ ဝာ**တိ အတ္တနာ သမာဒိန္နံ ကေသီလာဒိသီလံ ဝါ။ **အတ္တနော ဒိဋ္ဌိ** တိ အတ္တနာ ဂဟိတာ ပရာမဋ္ဌာ ဒိဋ္ဌိ။ **တေဟိ ဂန္ထေဟီ**တိ တေဟိ ဝုတ္တေဟိ နာမကာယဃဋ္ဋနေဟိ။ **ရူပံ အာဒိယန္တီ** တိ စတုသမုဋ္ဌာနိကံ ရူပာရမ္မဏံ အာဒိယန္တ္တိ ဂဏှန္တိ။ **ဥပာဒိယန္တီ** တိ ဥပဂန္တွာ ဂဏှန္တိ တဏှာဂဟဏေန။ **ပရာမသန္တိ** ဒိဋ္ဌိဂဟဏေန။ **အဘိနိဝိသန္တီ** တိ မာနဂဟဏေန။ **ဝဋ္ဋံ** န္တိ တေဘူမကဝဋ္ဋံ။ **ဂန္ထေ** တိ ဗန္ဓနေ။

တေသဇ္ဇိတွာ ဝါ တိ သမ္မာ ဝိသဇ္ဇိတွာ ဝါ။ **ဂထိတေ**တိ ဗန္ဓနေ။ **ဂန္ထိတေ** တိ ဂန္ထနေန ဂန္ထိတေ။ **ဝိဗန္ဓေ** တိ ဝိသေသေန ဗန္ဓေ။ **အာဗန္ဓေ** တိ အနေကဝိဓေန ဗန္ဓေ။ **ပလိဗုဒ္ဓေ**တိ အမုဥ္စိတေ။ **ဗန္ဓနေ ဖောဋယိတွာ** တိ တဏှာမာနဒိဋ္ဌိဗန္ဓနာနိ ပဖောဋယိတွာ။ **ဝိသဇ္ဇာ** တိ စဇိတွာ။

ဣမေ ပန စတ္တာရော ဂန္ထေ ကိလေသပဋိဟဋ္ဌိယာပိ အာဟရိတုံ ဝဋ္ဋတိ, မဂ္ဂပဋိဟဋ္ဌိယာပိ – ကိလေသပဋိဟဋ္ဌိယာ အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထော အရဟတ္တမဂ္ဂေန ပဟီယတိ, ဗျာပာဒော ကာယဂန္ထော အနာဂါမိမဂ္ဂေန, သီလဗ္ဗတပရာမာသော ကာယဂန္ထော ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသော ကာယဂန္ထော သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန။ မဂ္ဂပဋိဟဋ္ဌိယာ သီလဗ္ဗတပရာမာသော ကာယဂန္ထော ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသော ကာယဂန္ထော သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန, ဗျာပာဒော ကာယဂန္ထော အနာဂါမိမဂ္ဂေန, အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထော အရဟတ္တမဂ္ဂေနာတိ။ တေ စတ္တာရော ဂန္ထာ ယသ္မာ သံဝိဇ္ဇန္တိ, တံ စုတိပဋိသန္ဓိဝသေန ဝဋ္ဋသ္မိံ ဂန္ထေန္တိ ဃဋ္ဋေန္တီတိ ဂန္ထာ။ တေ စတုပ္ပဘေဒာ အဘိဇ္ဈာယန္တိ တောယ, သယံ ဝါ အဘိဇ္ဈာယတိ, အဘိဇ္ဈာယနမတ္တမေဝ ဝါ သောတိ **အဘိဇ္ဈာ** ။ လောဘောယေဝ နာမကာယံ ဂန္ထေတိ စုတိပဋိသန္ဓိဝသေန ဝဋ္ဋသ္မိံ ဃဋ္ဋေတီတိ **ကာယဂန္ထော** ။ ဗျာပဇ္ဇတိ တေန စိတ္တံ ပူတိဘာဝံ ဂစ္ဆတိ, ဗျာပာဒယတိ ဝါ ဝိနယာစာရရူပသမ္ပတ္တိဟိတသုခါဒီနီတိ **ဗျာပာဒော** ။ “ဣတော ဗဟိဒ္ဓါ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ သီလေန သုဒ္ဓိ ဝတေန သုဒ္ဓီ”တိ ပရာမသနံ သီလဗ္ဗတပရာမာသော, သဗ္ဗညုဘာသိတမ္ပိ ပဋိက္ခိပိတွာ “သဿတော လောကော, ဣဒမေဝ သစ္စံ, မောဃမည”န္တိအာဒိနာ အာကာရေန အဘိနိဝိသတီတိ ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသော။ **ယထာ ဝယ္ဟံ ဝါ**တိအာဒိ ဝယ္ဟာဒိဝိသင္ခရဏံ ဂန္ထာနံ ဝိယောဂကရဏေ ဥပမံ ဒဿေန္တော အာဟ။

န ဇနေန္တိ တိ န ဥပ္ပာဒေန္တိ။ **န သဥ္စနေန္တိ** တိ န နိဗ္ဗတ္တေန္တိ။ **နာဘိနိဗ္ဗတ္တေန္တိ** တိ ဥပသဂ္ဂဝသေန ပဒံ ဝဍ္ဎိတံ။ န သဉ္ဇနေန္တီတိ ဥပ္ပာဒက္ခဏံ။ န နိဗ္ဗတ္တေန္တိ နာဘိနိဗ္ဗတ္တေန္တီတိ ပဝတ္တိက္ခဏံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။

၃၀. သီမာတိဂေတိ ကထာ ဓေပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာယ ဒေသနာယ ဝုတ္တာ။ ပုဗ္ဗသဒ္ဒိသော ဓေ ပနဿာ သမ္ဗန္ဓော, သော ဓေံ အတ္တဝဏ္ဏနာယ သဒ္ဓိံ ဝေဒိတဗ္ဗော – ကိဥ္စ ဘိယျော? သော ဤဒိသော ဘူရိပညော စတုန္နံ ကိလေသသီမာနံ အတီတတ္တာ **သီမာတိဂေ,** ဗာဟိတပာပတ္တာ စ **ဗ္ရာဟ္မဏော,** ဣတ္ထမ္ဘူတဿ စ **တဿ နတ္ထိ,** ပရစိတ္တပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏေဟိ **ဉတွာ** တ မံသဒိဗ္ဗစက္ခူဟိ **ဒိသွာ** တ ကိဥ္စိ **သမုဂ္ဂဟီတံ,** အဘိနိဝိဋ္ဌန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သော စ ကာမရာဂဘာဝတော **န ရာဂရာဂီ** ရူပာရူပရာဂဘာဝတော **န ဝိရာဂရတ္တော,** ယတော ဓေံဝိဓဿ **တဿ** "ဣဒံ ပရမ"န္တိ ကိဥ္စိ **ဣဓ ဥဂ္ဂဟီတံ နတ္ထီ** တိ အရဟတ္တနိကူဋေန ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေသိ။

စတဿော သီမာယော တိ စတ္တာရော ပရိစ္ဆေဒာ။ **ဒိဋ္ဌာနုသယော** တိ ဒိဋ္ဌိ စ သာ အပ္ပဟီနဋ္ဌေန အနုသယော စာတိ ဒိဋ္ဌာနုသယော။ **ဝိစိကိစ္ဆာနုသယာ**ဒီသုပိ ဓေသေဝ နယော။ ကေနဋ္ဌေန အနုသယာ? အနုသယနဋ္ဌေန။ ကော ဓေသ အနုသယဋ္ဌော နာမာတိ? အပ္ပဟီနဋ္ဌော။ ဓေတေ ဟိ အပ္ပဟီနဋ္ဌေန တဿ တဿ သန္တာနေ အနုသေန္တိ နာမ, တသ္မာ "အနုသယာ"တိ ဝုစ္စန္တိ။ **အနုသေန္တီ** တိ အနုရူပံ ကာရဏံ လဘိတွာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ အတ္ထော။ အထာပိ သိယာ – အနုသယဋ္ဌော နာမ အပ္ပဟီနာကာရော, အပ္ပဟီနာကာရော စ "ဥပ္ပဇ္ဇတီ"တိ ဝတ္တုံ န ယုဇ္ဇတိ, တသ္မာ န အနုသယာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ။ တတ္ရိဒံ ပဋိဝစနံ – အပ္ပဟီနာကာရော အနုသယော, အနုသယောတိ ပန အပ္ပဟီနဋ္ဌေန ထာမဂတာ ကိလေသာ ဝုစ္စန္တိ။ သော စိတ္တသမ္ပယုတ္တော သာရမ္မဏော သပ္ပစ္စယဋ္ဌေန သဟေတုကော ဓေကန္တာကုသလော အတီတောပိ ဟောတိ အနာဂတောပိ ပစ္စုပ္ပန္နောပိ, တသ္မာ "ဥပ္ပဇ္ဇတီ"တိ ဝတ္တုံ ယုဇ္ဇတိ။

တတ္ရိဒံ ပမာဏံ – **ပဋိသမ္ဘိဒာယံ** တာဝ အဘိသမယကထာယံ (ပဋိ. မ. ၃.၂၁) "ပစ္စုပ္ပန္နေ ကိလေသေ ပဇဟတီ"တိ ပုစ္ဆိတွာ အနုသယာနံ ပစ္စုပ္ပန္နဘာဝဿ အတ္ထိတာယ "ထာမဂတော အနုသယံ ပဇဟတီ"တိ ဝုတ္တံ။ **ဓမ္မသင်္ဂဏိယံ** မောဟဿ ပဒဘာဇနေ (ဓ. သ. ၃၉၀) "အဝိဇ္ဇာနုသယော အဝိဇ္ဇာပရိယုဋ္ဌာနံ, အဝိဇ္ဇာလင်္ဂီ မောဟော အကုသလမူလံ, အယံ တသ္မိံ သမယေ မောဟော ဟောတီ"တိ အကုသလစိတ္တေန သဒ္ဓိံ အဝိဇ္ဇာနုသယဿ ဥပ္ပန္နဘာဝေ ဝုတ္တော။ **ကထာဝတ္ထုသ္မိံ** "အနုသယာ အဗျာကတာ အနုသယာ အဟေတုကာ အနုသယာ စိတ္တဝိပ္ပယုတ္တာ"တိ (ကထာ. ၆၀၅) သဗ္ဗေ ဝာဒာ ပဋိသေဓိတာ။ **အနုသယယမကေ** သတ္တန္နံ မဟာဝါရာနံ အညတရသ္မိံ ဥပ္ပဇ္ဇနဝါရေ "ယဿ ကာမရာဂါနုသယော ဥပ္ပဇ္ဇတိ တဿ ပဋိဃာနုသယော ဥပ္ပဇ္ဇတီ"တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တသ္မာ "အနုသေန္တီတိ အနုရူပံ ကာရဏံ လဘိတွာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီ"တိ ယံ ဝုတ္တံ, တံ ဣမိနာ တန္တိပ္ပမာဏေန သုဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယမ္ပိ "စိတ္တသမ္ပယုတ္တော သာရမ္မဏော"တိအာဒိ ဝုတ္တံ, တမ္ပိ သုဝုတ္တမေဝ။ အနုသယော ဟိ နာမေသ ပရိနိပ္ဖန္နော စိတ္တသမ္ပယုတ္တော အကုသလဓမ္မောတိ နိဋ္ဌမေတ္ထ ဂန္တဗ္ဗံ။

တတ္ထ ဒိဋ္ဌာနုသယော စတူသု ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ္တေသု, ဝိစိကိစ္ဆာနုသယော ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂတေ, အဝိဇ္ဇာနုသယော ဒွာဒသသု အကုသလစိတ္တေသု သဟဇာတဝသေန အာရမ္မဏဝသေန စ; တယောပိ အဝသေသတေဘူမကဓမ္မေသု အာရမ္မဏဝသေန ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာမောဟာ။ ကာမရာဂါနုသယော ဓေတ္ထ လောဘသဟဂတစိတ္တေသု သဟဇာတဝသေန အာရမ္မဏဝသေန စ, မနာပေသု အဝသေသကာမာဝစရဓမ္မေသု အာရမ္မဏဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇမာနော လောဘော။ ပဋိဃာနုသယော ဒေါမနဿသဟဂတစိတ္တေသု သဟဇာတဝသေန အာရမ္မဏဝသေန စ, အမနာပေသု အဝသေသကာမာဝစရဓမ္မေသု အာရမ္မဏဝသေနေဝ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ဒေါသော။ မာနာနုသယော ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ္တလောဘသဟဂတစိတ္တေသု သဟဇာတဝသေန အာရမ္မဏဝသေန စ, ဒုက္ခဝေဒနာဝဇ္ဇေသု အဝသေသကာမာဝစရဓမ္မေသု ရူပာရူပာဝစရဓမ္မေသု စ အာရမ္မဏဝသေနေဝ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော မာနော။ ဘဝရာဂါနုသယော စတူသု ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ္တေသု ဥပ္ပဇ္ဇမာနောပိ သဟဇာတဝသေန ဝုတ္တော။ အာရမ္မဏဝသေနေဝ ပန ရူပာရူပာဝစရဓမ္မေသု ဥပ္ပဇ္ဇမာနော လောဘော ဝုတ္တော။

တတ္ထ **ဒိဋ္ဌာနုသယော** တိ ဒွာသဋ္ဌိဝိဓာ ဒိဋ္ဌိ။ **ဝိစိကိစ္ဆာနုသယော**တိ အဋ္ဌဝတ္ထုကာ ဝိစိကိစ္ဆာ။ **တဒေကဋ္ဌာ စ ကိလေသာ**တိ သဟဇေကဋ္ဌဝသေန ဒိဋ္ဌိယာ ဝိစိကိစ္ဆာယ, သဟဇေကဋ္ဌဝသေန ဓေကတော ဌိတာ။ **မာနာနုသယော**တိ နဝဝိဓမာနော။ **ပရမတ္ထဉာဏေန တ ဉတွာ** တိ ပရေသံ စိတ္တာစာရဇာနနပညာယ ဇာနိတွာ, စေတောပရိယဉာဏေန ဇာနိတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏေန တ** တိ အတီတေ နိဝုဋ္ဌက္ခန္ဓာနုဿရဏဉာဏေန ဇာနိတွာ။

မံသစက္ခုနှာ တတိ ပကတိစက္ခုနှာ။ **ဒိဗ္ဗစက္ခုနှာ တ** တိ ဒိဗ္ဗသဒိသေန ဒိဗ္ဗဝိဟာရသန္နိသ္သိတေန တ ဒိဗ္ဗစက္ခုနှာ ပသ္သိ တ္ဝတ။ **ရာဂရတ္တာ** တိ ရာဂေန ရဉ္ဇိတာ။ **ယေ ပဉ္စသု ကာမဂုဏေသူ**တိ ယေ ပဉ္စသု ရူပာဒိဝတ္ထုကာမကောဋ္ဌာသေသု။ **ဝိ ရာဂရတ္တာ**တိ ဝိရာဂသင္ခါတာသု ရူပာရူပသမာပတ္တီသု အတိရတ္တာ အလ္လီနာ။ **ယတော ကာမရာကေ စာ**တိ ယအာ ကာမဘဝေ ရာကေ စ။ **ရူပာရူပရာဂေသု**ပိ ဧသေဝ နယော။

သဒ္ဓမ္မပ္ပဇ္ဇောတိကာယ မဟာနိဒ္ဒေသဋ္ဌကထာယ

သုဒ္ဓဋ္ဌကသုတ္တနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. သုဒ္ဓဋ္ဌကသုတ္တနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၂၃. စတုတ္ထေ သုဒ္ဓဋ္ဌကေ ပဌမကထာယ တာဝတ္ထော – န, ဘိက္ခဝေ, ဧဝရူပေန ဒဿနေန သုဒ္ဓိ ဟောတိ, အပိ စ ခေါ ကိလေသမလီနတ္တာ အသုဒ္ဓံ, ကိလေသရောဂါနံ အဝိဂမာ သရောဂမေဝ စန္ဒာဘံ ဗြာဟ္မဏံ, အညံ ဝါ ဧဝရူပံ ဒိသွာ ဒိဋ္ဌိဂတိကော ဗာလော အဘိဇာနာတိ **"ပဿာမိ သုဒ္ဓံ ပရမံ အရောဂံ,** တေန စ ဒိဋ္ဌိသင်္ခါတေန ဒဿနေန **သံသုဒ္ဓိ နရဿ ဟောတီ"**တိ, သော ဧဝံ အဘိဇာနန္တော တံ ဒဿနံ **"ပရမ"န္တိ ဉတွာ** တသ္မိံ ဒဿနေ **သုဒ္ဓါနုပဿီ** သမာနော တံ ဒဿနံ "မဂ္ဂဉာဏ"န္တိ **ပစ္စေတိ** ။ တံ ပန မဂ္ဂဉာဏံ န ဟောတိ။

ပရမံ အာရောဂျပ္ပတ္တန္တိ ဥတ္တမံ နိဗ္ဗာနံ ပါပုဏိတွာ ဌိတံ။ **တာဏပ္ပတ္တ**န္တိ တထာ ပါလနပ္ပတ္တံ။ **လေဏပ္ပတ္တ**န္တိ နိလီယနပ္ပတ္တံ။ **သရဏပ္ပတ္တ**န္တိ ပတိဋ္ဌာပတ္တံ, ဒုက္ခနာသနံ ဝါ ပတ္တံ။ **အဘယပ္ပတ္တ**န္တိ နိဗ္ဘယဘာဝပ္ပတ္တံ။ **အစ္စုတပ္ပတ္တ**န္တိ နိစ္စလဘာဝံ ပတ္တံ။ **အမတပ္ပတ္တ**န္တိ အမတံ မဟာနိဗ္ဗာနံ ပတ္တံ။ **နိဗ္ဗာနပ္ပတ္တ**န္တိ ဝါနဝိရဟိတံ ပတ္တံ။

အဘိဇာနန္တောတိ ဝိသေသေန ဇာနန္တော။ **အာဇာနန္တော**တိ အာဇာနမာနော။ **ဝိဇာနန္တော**တိ အနေကဝိဓေန ဇာနမာနော။ **ပဋိဝိဇာနန္တော**တိ တံ တံ ပဋိစ္စ ဝိဇာနမာနော။ **ပဋိဝိဇ္ဈန္တော**တိ ဟဒယေ ကုရုမာနော။

စက္ခုဝိညာဏံ ရူပဒဿနေနာတိ စက္ခုဝိညာဏေန ရူပဒဿနံ။ **ဉာဏန္တိ ပစ္စေတီ**တိ ပညာ ဣတိ သဒ္ဒဟတိ။ **မဂ္ဂေါတိ ပစ္စေတီ**တိ "ဥပါယော"တိ သဒ္ဒဟတိ။ **ပထော**တိ သဉ္စာရော။ **နိယျာန**န္တိ ဂဟေတွာ ယာတီတိ နိယျာနံ။ "နိယျာန"န္တိ ဝါ ပါဌော။

၂၄. **"ဒိဋ္ဌေန စေ သုဒ္ဓီ"**တိ ဒုတိယကထာ။ တဿတ္ထော – တေန ရူပဒဿနသင်္ခါတေန **ဒိဋ္ဌေန** ယဒိ ကိလေသသုဒ္ဓိ **နရဿ ဟောတိ,** တေန **ဝါ ဉာဏေန သော** ယဒိ ဇာတိအာဒိ**ဒုက္ခံ ပဇဟာတိ,** ဧဝံ သန္တေ အရိယမဂ္ဂတော **အညေန** အသုဒ္ဓိမဂ္ဂေနေဝ **သော သုဇ္ဈတိ,** ရာဂါဒီဟိ ဥပဓီဟိ သဥပဓိကော ဧဝ သမာနော သုဇ္ဈတီတိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အာပန္နော ဟောတိ, န စ ဧဝံဝိဓော သုဇ္ဈတိ။ တသ္မာ **ဒိဋ္ဌီ ဟိ နံ ပါဝ တထာ ဝဒါနံ,** သာ နံ ဒိဋ္ဌိယေဝ "မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော အယ"န္တိ ကထေတိ, ဒိဋ္ဌိအနုရူပံ "သဿတော လောကော"တိအာဒိနာ နယေန တထာ တထာ ဝဒတီတိ။

ရာဂေန သဟ ဝတ္တတီတိ **သရာဂေ,** ရာဂဝတိ အတ္ထော။ **သဒေါသော**တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

၂၅. **န ဗြာဟ္မဏော**တိ တတိယကထာ။ တဿတ္ထော – ယော ပန ဗာဟိတပါပတ္တာ **ဗြာဟ္မဏော** ဟောတိ, သော မဂ္ဂေန အဓိဂတာသဝက္ခယော ခီဏာသဝဗြာဟ္မဏော အရိယမဂ္ဂဉာဏတော အညေန အဘိမင်္ဂလသမ္မတရူပသင်္ခါတေ **ဒိဋ္ဌေ,** တထာဝိဓသဒ္ဒသင်္ခါတေ **သုတေ,** အဝီတိက္ကမသင်္ခါတေ **သီလေ,** ဟတ္ထိဝတာဒိဘေဒေ **ဝတေ,** ပထဝိအာဒိဘေဒေ **မုတေ** စ ဥပ္ပန္နေန မိစ္ဆာဉာဏေန **သုဒ္ဓိံ န** အာဟာတိ။ သေသမဿ ဗြာဟ္မဏဿ ဝဏ္ဏဘဏနာယ ဝုတ္တံ။ သော ဟိ တေဓာတုက**ပုညေ** သဗ္ဗသ္မိဉ္စ **ပါပေ အနူပလိတ္တော,** ကသ္မာ? တဿ ပဟီနတ္တာ တဿ အတ္တဒိဋ္ဌိယာ, ယဿ ကဿစိ ဝါ ဂဟဏဿ ပဟီနတ္တာ **အတ္တဉ္ဇဟော,** ပုညာဘိသင်္ခါရာဒီနံ အကရဏတော **"နယိဓ ပကုဗ္ဗမာနော"**တိ ဝုစ္စတိ။ တသ္မာ နံ ဧဝံ ပသံသန္တော အာဟ။ သဗ္ဗဿေဝ စဿ ပုရိမပါဒေန သမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော – ပုညေ စ ပါပေ စ အနူပလိတ္တော အတ္တဉ္ဇဟော နယိဓ ပကုဗ္ဗမာနော န ဗြာဟ္မဏော အညတော သုဒ္ဓိမာဟာတိ။ **နာတိ ပဋိက္ခေပေါ**တိ န ဣတိ ပဋိသေဓော။

ဗာဟိတွာ သဗ္ဗပါပကာနီတိ ကထာယတ္ထော – ယော စတုတ္ထမဂ္ဂေန ဗာဟိတွာ သဗ္ဗပါပကာနိ **ဌိတတ္တော** ဌိတောဣစ္စေဝ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဗာဟိတပါပတ္တာ ဧဝ စ **ဝိမလော** ဝိမလဘာဝံ ဗြဟ္မဘာဝံ သေဋ္ဌဘာဝံ ပတ္တော, ပဋိနိဿဋ္ဌသမာဓိဝိက္ခေပကရကိလေသမလေန အဂ္ဂမဂ္ဂဖလသမာဓိနာ **သာဓုသမာဟိတော,** သံသာရဟေတုသမတိက္ကမေန **သံသာရမတိစ္စ** ပရိနိဋ္ဌိတကိစ္စတာယ **ကေဝလီ**တိ စ, တဏှာဒိဋ္ဌီဟိ အနိဿိတတ္တာ **အနိဿိတော**တိ စ, လောကဓမ္မေဟိ နိဗ္ဗိကာရတ္တာ **တာဒီ**တိ စ ပဝုစ္စတိ။ ဧဝံ ထုတိရဟော **သ ဗြဟ္မာ** သော ဗြာဟ္မဏောတိ။

အညတ္ထ သတိပဋ္ဌာနေဟီ တိ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနေ မုဉ္စိတွာ။ **သမ္မပ္ပဓာနာ** ဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

သန္တေကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ တိ ကေစ္စေ လောကသင္ကေတေန "သမဏဗြာဟ္မဏာ"တိ လဒ္ဓတေဟာရာ သံ ဝိဇ္ဇန္တိ။ **ဒိဋ္ဌသုဒ္ဓိကာ** တိ ဒိဋ္ဌေန သုဒ္ဓိံ ကထေန္တီတိ ဒိဋ္ဌိသုဒ္ဓိကာ။ **တေ ဧကစ္စာနံ ရူပာနံ ဒဿန** န္တိ တေ ဒိဋ္ဌသုဒ္ဓိကာ ဧတေသံ ရူပာရမ္မဏာနံ ဩလောကနံ။ **မင်္ဂလံ ပစ္စေန္တိ** တိ ကုဒ္ဓိကာရဏံ ဗုဒ္ဓိကာရဏံ သဗ္ဗသမ္ပတ္တိကာရဏံ ပတိဋ္ဌာပေန္တိ။ **အမင်္ဂလံ ပစ္စေန္တီ**တိ အနိဒ္ဓိကာရဏံ န ဗုဒ္ဓိကာရဏံ န သမ္ပတ္တိကာရဏံ ပတိဋ္ဌာပေန္တိ။ **တေ ကာလတော ဝုဋ္ဌဟိတွာ** တိ ဧတေ ဒိဋ္ဌာဒိမင်္ဂလိကာ ပုရေတရမေဝ ဥဋ္ဌဟိတွာ။ **အဘိမင်္ဂလဂတာနီ** တိ ဝိသေသေန ဝုမိုကာရဏဂတာနိ။ **ရူပာနိ ပဿန္တီ**တိ နာနာဝိဓာနိ ရူပာရမ္မဏာနိ ဒက္ခန္တိ။ **စာဋကသကုဏ**န္တိ ဝဲနာမကံ။ **ဖုဿဝေဠုဝလဋ္ဌိ** န္တိ ဖုဿနက္ခတ္တေန ဥပ္ပန္နံ တရုဏဗေဠုဝလဋ္ဌိံ။ **ဂဗ္ဘိနိတ္ထိ** န္တိ သဂဗ္ဘံ ကုတ္ထိံ။ **ကုမာရကံ ခန္ဓေ အာရောပေတွာ ဂစ္ဆန္တ** န္တိ တရုဏအရကံ အံသေ ဥဿာပေတွာ ဂစ္ဆမာနံ။ **ပုဏ္ဏဃဋ** န္တိ ဥဒကပုဏ္ဏဃဋံ။ **ရောဟိတမစ္ဆ** န္တိ ရတ္တရောဟိတမစ္ဆံ။ **အာဇညရထ**န္တိ သိန္ဓဝယုတ္တရထံ။ **ဥသဘ**န္တိ မင်္ဂလဥသဘံ။ **ကေကပိလ**န္တိ ကပိလကဝိံ။

ပလာလပုဉ္ဇ န္တိ ထုသရာသိံ။ **တက္ကဃဋ**န္တိ ကေတက္ကာဒိပူရိတစာဋိံ။ **ရိတ္တဃဋ** န္တိ တုစ္ဆဃဋံ။ **နဋ**န္တိ နဋကာဒိံ။ "ဓုတ္တကိရိယ"န္တိ ဧကေ။ **နဂ္ဂသမဏက** န္တိ နိစ္စောဋ္ဌသမဏံ ။ **ခရ**န္တိ ဂဒ္ရဘံ။ **ခရယာန**န္တိ ဂဒ္ရဘယုတ္တံ ဝယှာဒိကံ။ **ဧကယုတ္တယာန** န္တိ ဧကေန တဟာနေန သံယုတ္တံ ယာနံ။ **ကာဏ**န္တိ ဧကက္ခိဥဘယက္ခိကာဏံ။ **ကုဏိ**န္တိ ဟတ္ထကုဏိံ။ **ခဉ္ဇ** န္တိ ခဉ္ဇပာဒံ တိရိယဂတပာဒံ။ **ပက္ခဟတ**န္တိ ပီဋ္ဌသပ္ပိံ။ **ဇိဏ္ဏက** န္တိ ဇရာဇိဏ္ဏံ။ **ဗျာဓိက** န္တိ ဗျာဓိပီဠိတံ။ **မတ**န္တိ ကာလင္ကတံ။

သုတသုဒ္ဓိကာ တိ သောတဝိညာဏေန သုတေန သုဒ္ဓိံ ကထေန္တီတိ သုတသုဒ္ဓိကာ။ **သဒ္ဒာနံ သဝန** န္တိ သဒ္ဒါရမ္မဏာနံ သဝနံ။ **ဝဍ္ဎာတိ တ**တိအာဒယော လောကေ ပဝတ္တသဒ္ဒမတ္တာနိ ဂဟေတွာ ဝုတ္တာ။ အမင်္ဂလံ ပန **"ကာဏော"**တိအာဒိနာ တေန တေန နာမေန ဝုတ္တသဒ္ဒာယေဝ။ **"ဆိန္ဒ"**န္တိ **တ** တိ ဟတ္ထပာဒါဒိစ္ဆိန္နန္တိ တ။ **"ဘိန္ဒ"**န္တိ **တ** တိ သီသာဒိဘိန္နန္တိ တ။ **"ဒဍ္ဎ"**န္တိ **တ** တိ အဂ္ဂိနာ ဈာပိတန္တိ တ။ **"နဋ္ဌ"**န္တိ **တ** တိ စောရာဒီဟိ ဝိနာသိတန္တိ တ။ **"နတ္ထီ"တိ တ**တိ န ဝိဇ္ဇတီတိ တ။

သီလသုဒ္ဓိကာ တိ သီလေန ဝိသုဒ္ဓိံ ကထေန္တိ။ **သီလမတ္တေနာ** တိ သံဝရဏမတ္တေန။ **သံယမမတ္တေနာ** တိ ဥပရမမတ္တေန။ **သံဝရမတ္တေနာ** တိ ဒွါရထကနမတ္တေန။ **အဝီတိက္ကမမတ္တေနာ** တိ န အတိက္ကမိတမတ္တေန။ **သမဏော မုဏ္ဍိကာပုတ္တော**တိ မာတိတော လဒ္ဓနာမံ။ **သမ္ပန္နကုသလ** န္တိ ပရိပုဏ္ဏကုသလံ။ **ပရမကုသလ**န္တိ ဥတ္တမကုသလံ။ **ဥတ္တမပတ္တိပ္ပတ္တ** န္တိ ဥတ္တမံ အရဟတ္တံ ဟာပုဏိတဗ္ဗတံ ပတွာ ဌိတံ။ **အယောဇ္ဇ** န္တိ ပရာဇေတုံ အသက္ကုဏေယျံ သမဏံ။

ဝတသုဒ္ဓိကာ တိ သမာအနေန ဝတေန သုဒ္ဓိံ ကထေန္တိ။ **ဟတ္ထိဝတိကာ တ** တိ သမာဒိန္နံ ဟတ္ထိဝတံ ဧတေသံ အတ္ထီတိ ဟတ္ထိဝတိကာ, သဗ္ဗဟတ္ထိကိရိယံ ကရောန္တီတိ အတ္ထော။ ကထံ? "အဇ္ဇ ပဋ္ဌာယ ဟတ္ထီဟိ ကာတဗ္ဗံ ကရိဿာမီ"တိ ဧဝံ ဥပ္ပန္နစိတ္တာ ဟတ္ထီနံ ဂမနာကာရံ တိဋ္ဌနာကာရံ နိသီဒနာကာရံ သယနာကာရံ ဥစ္စာရပဿာဝကရဏာကာရံ, အညေ ဟတ္ထီ ဒိသွာ သောဏ္ဍံ ဥဿာပေတွာ ဂမနာကာရဉ္စ သဗ္ဗံ ကရောန္တီတိ **ဟတ္ထိဝတိကာ။ အဿဝတိကာ**ဒီသုပိ လဗ္ဘမာနဝသေန ယထာယောဂံ ယောဇေတဗ္ဗံ။ တေသု အဝသာနေ **ဒိသာဝတိကာ တ**တိ ပုရတ္ထိမာဒိဒိသာနံ နမဿနဝသေန သမာဒိန္နဒိသာဝတိကာ, ဧတေသံ ဝုတ္တပ္ပကာရာနံ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ ဝတသမာအာနံ သမ္ပဇ္ဇမာနံ ဟတ္ထိအာဒီနံ သဟဗျတံ ဥပနေတိ။ သစေ ခော ပနဿ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဟောတိ "ဣမိနာဟံ သီလဝတသမာအနုဗြဟ္မစရိယေန ဒေဝေါ ဝါ ဒေဝညတရော ဝါ ဟောမီ"တိ စိန္တယန္တဿ နိရယတိရစ္ဆာနယောနီနံ အညတရော ဟောတီတိ ဉာတဗ္ဗံ။ ဝုတ္တဉ္စေဟတံ ဘဂဝတာ (မ. နိ. ၂.၇၉) –

"ဣဓ , ပုဏ္ဏ, ဧကစ္စော ကုက္ကုရဝတံ ဘာဝေတိ ပရိပုဏ္ဏံ အဗ္ဗောကိဏ္ဏံ, ကုက္ကုရသီလံ ဘာဝေတိ ပရိပုဏ္ဏံ အဗ္ဗောကိဏ္ဏံ, ကုက္ကုရစိတ္တံ ဘာဝေတိ ပရိပုဏ္ဏံ အဗ္ဗောကိဏ္ဏံ, ကုက္ကုရာကပ္ပံ ဘာဝေတိ ပရိပုဏ္ဏံ အဗ္ဗောကိဏ္ဏံ။ သော ကုက္ကုရဝတံ ဘာဝေတွာ ပရိပုဏ္ဏံ အဗ္ဗောကိဏ္ဏံ, ကုက္ကုရသီလံ ဘာဝေတွာ ပရိပုဏ္ဏံ အဗ္ဗောကိဏ္ဏံ, ကုက္ကုရစိတ္တံ ဘာဝေတွာ ပရိပုဏ္ဏံ အဗ္ဗောကိဏ္ဏံ, ကုက္ကုရာကပ္ပ

ပံ ဘာဝေတွ့တ ပရိပုဏ္ဏံ အဇ္ဈောကိဏ္ဏံ ကာယဿ ဘေအ ပရံ မရဏာ ကုက္ကုရာနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇတိ။ သစေ ခေ၊ ပနဿ ဧဝံဒိဋ္ဌိ ဟောတိ 'ဣမိနာဟံ သီလေန တ ဝတေန တ တပေန တ ဗ္ရဟ္မစရိယေန တ ဒေဝေ တ ဘဝိဿာမိ ဒေဝညတရော တ'တိ, သာဿ ဟောတိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဿ ခေ၊ အဟံ, ပုဏ္ဏ, ဒွိန္နံ ဂတီ နံ အညတရံ ဂတိံ ဝဒာမိ နိရယံ တ တိရစ္ဆာနယောနိံ တ။ ဣတိ ခေ၊, ပုဏ္ဏ, သမ္ပဇ္ဇမာနံ ကုက္ကုရဝတံ ကုက္ကုရာနံ သဟဗျတံ ဥပနေတိ, ဝိပဇ္ဇမာနံ နိရယ''န္တိ။

ဂန္ဓဗ္ဗဝတိကာ ဒယော ဂန္ဓဗ္ဗာဒီနံ သဟဗျတံ ဥပဂစ္ဆန္တီတိ အတ္ထော န ဂဟေတဗ္ဗော, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ ဂဟိတတ္တာ နိရယတိရစ္ဆာနယောနိမေဝ ဥပဂစ္ဆန္တီတိ ဂဟေတဗ္ဗော။

မုတသုဒ္ဓိကာ တိ ဖုသိတေန သုဒ္ဓိကာ။ **ပထဝိံ အာမသန္တီ** တိ သသမ္ဘာရိကံ မဟာပထဝိံ ကာယေန ဖုသန္တိ။ **ဟရိတန္တိ** အလ္လနီလသဒ္ဒလံ။ **ဂောမယန္တိ** ဂတဒိဂောမယံ။ **ကစ္ဆပ** န္တိ အဋ္ဌိကစ္ဆပာဒိအနေကဝိဓံ။ **ဖာလံ အက္ကမန္တီ** တိ အယဖာလံ မဒ္ဒန္တိ။ **တိလတဟန္တိ** တိလသကဋံ တိလရာသိံ တ။ **ဖုဿတိလံ ခာဒန္တီ** တိ မင်္ဂလပဋိသံယုတ္တံ တိလံ ခာဒန္တိ။ **ဖုဿတေလံ မက္ခေန္တီ** တိ တထာရူပံ တိလတေလံ သရီရဗ္ဘင်္ဂနံ ကရောန္တိ။ **ဒန္တကဋ္ဌ** န္တိ ဒန္တပေါဏံ။ **မတ္တိကာယ နှာယန္တီ** တိ ကုရုဝိန္ဒာဒိကာယ သဏှာယမတ္တိကာယ သရီရံ ဥဗ္ဗဋ္ဋေတွ့တ နှာယန္တိ။ **သာဋကံ နိ တသေန္တီ** တိ မင်္ဂလပဋိသံယုတ္တံ ဝတ္ထံ ပရိဒဟန္တိ။ **ဝေဌနံ ဝေဌေန္တီ** တိ သီသဝေဌနံ ပတ္တုဏ္ဏာဒိပဋံ သီသေ ဝေ ဌေန္တိ ပဋိမုစ္စန္တိ။

တေဓာတုကံ ကုသလာဘိသင်္ခါရ န္တိ ကာမဓာတုရူပဓာတုအရူပဓာတူသု ပဋိသန္ဓိအယကံ ကောသလ္လသမ္ဘူတံ ပစ္စယာဘိသင်္ခါရံ။ **သဗ္ဗံ အကုသလ** န္တိ ဒွါဒသဝိဓံ အကောသလ္လသမ္ဘူတံ အကုသလံ။ **ယတောတိ** ယဒါ။ တေ ဒသဝိ ဓေ၊ ပုညာဘိသင်္ခါရေ တ, ဒွါဒသဝိဓေ၊ အပုညာဘိသင်္ခါရေ တ, စတုဗ္ဗိဓေ၊ အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရေ တ ယထာနုရူပံ သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနေန ပဟီနာ ဟောန္တိ။ **အတ္တဒိဋ္ဌိဇဟော** တိ ''ဧသော မေ အတ္တာ''တိ ဂဟိတဒိဋ္ဌိံ ဇဟော။ **ကပ္ပံ ဇ ဟောတိ** ''ဧသောဟမသ္မီ''တိ မာနသမ္ပယုတ္တဂဟဏံ ဇဟော။ ပုန **အတ္တဉ္ဇဟော** တိ ''ဧတံ မမာ''တိ တဏှာဂဟ ဏဝသေန စ ဒိဋ္ဌိဂဟဏဝသေန စ ပရာမသိတွ့တ ဂဟိတံ, ပရတော အာမဋ္ဌဥ္ဍ, တသ္မိံ အဘိနိဝိဋ္ဌဥ္ဍ, ဗလဝတဏှာဝ သေန ဂိလိတွ့တ အဇ္ဈောသိတဥ္ဍ, ဗလဝမုစ္ဆိတဥ္ဍ။ **သဗ္ဗံ တံ စတ္တံ ဟောတီ** တိအာဒယော ဝုတ္တနယာယေဝ။

၂၆. ဧဝံ ''န ဗြာဟ္မဏော အညတော သုဒ္ဓိမာဟာ''တိ ဝတွ့တ ဣဒါနိ ယေ ဒိဋ္ဌိဂတိကာ အညတော သုဒ္ဓိံ ဗ္ရူဝန္တိ, တေသံ တဿာ ဒိဋ္ဌိယာ အနိဗ္ဗာဟကဘာဝံ ဒဿေန္တော **''ပုရိမံ ပဟာယာ''**တိ ကထမာဟ။ တဿတ္ထော – တေဟိ အညတော သုဒ္ဓိတဒ အ သမာနာပိ ယဿာ ဒိဋ္ဌိယာ အပ္ပဟီနတ္တာ ဂဟဏမုဥ္ဍနံ ဟောတိ, တာယ **ပုရိမံ** သတ္ထာ ရာဒိံ **ပဟာယ အပရံ** နိဿိတာ, **ဧဇာသင်္ခါတာယ** တဏှာယ **အနုဂတာ** အဘိဘူတာ ရာဂာဒိဘေဒံ **န တရန္တိ သင်္ဂံ,** တဥ္ဍ အတရန္တာ တံ တံ ဓမ္မံ ဥဂ္ဂဏှန္တိ **စ နိရဿဇန္တိ** စ မက္ကဋောဝ **သာခန္တိ**။

ပုရိမံ သတ္ထာရံ ပဟာယာ တိ ပုရိမဂဟိတံ သတ္ထုပဋိညံ ဝဇ္ဇေတွ့တ။ **ပရံ သတ္ထာရံ နိဿိတာ** တိ အညံ သတ္ထု ပဋိညံ နိဿိတာ အလ္လီနာ။ **ပုရိမံ ဓမ္မက္ခာနံ ပဟာယာ** တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

ဧဇာနုဂာတိ တဏှာယ အနုဂာ။ **ဧဇာနုဂတာ**တိ တဏှာယ အနုဂတာ။ **ဧဇာနုသဋာ**တိ တဏှာယ အနုသဋာ ပက္ခန္ဒာ တ။ **ဧဇာယ ပန္နာ ပတိတာ** တိ တဏှာယ နိမုဂ္ဂါ စ နိက္ခိပိတာ စ။

မက္ကဋော တိ တနရော။ **အရညေ**တိ ဝိပိနေ။ **ပဝနေ**တိ မဟာဝနေ။ **စရမာနော**တိ ဂစ္ဆမာနော။ **ဧဝမေဝ**တိ ဩပမ္မ သံသန္ဒနံ။ **ပုထူ**တိ နာနာ။ **ပုထုဒိဋ္ဌိဂတာနိ** တိ နာနာဝိဓာနိ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ။ **ဂဏှန္တိ စ မုဉ္စန္တိ စာ** တိ ဂဟဏဝသေန ဂဏှ န္တိ စ စဇနဝသေန မုဉ္စန္တိ စ။ **အာဒိယန္တိ စ နိရဿဇန္တိ စာ** တိ ပလိဗောဓံ ကရောန္တိ စ ဝိဿဇ္ဇေန္တိ စ ခိပန္တိ စ။

၂၇. ပဉ္စမကထာယ စ သမ္ဗန္ဓော – ယော စ သော ''ဒိဋ္ဌိံ ဟိ နံ ဟာဝ တထာ ဝဒာန''န္တိ ဝုတ္တော, သော သယံ သမာ ဒယာတိ။ တတ္ထ **သယန္တိ** သာမံ ။ **သမာဒယာ**တိ ဂဟေတွ့တ။ **ဝတာနီ**တိ ဟတ္ထိဝတာဒီနိ။ **ဥစ္စာဝစ**န္တိ အပရာပရံ, ဟီ

နပဏီတံ တ သတ္တာရတော သတ္တာရာဒိ။ **သညသတ္တော** တိ ကာမသညာဒီသု လဂ္ဂေ။ **ဝိဒ္ဓတ စ ဝေဒေဟိ သမေစ္စ ဓမ္မန္တိ** ပရမတ္ထဝိဒ္ဓတ စ အရဟာ စတူဟိ မဂ္ဂဉာဏဝေဒေဟိ စတုသစ္စဓမ္မံ အဘိသမေစ္စာတိ။ သေသံ ဟာကဋ္ဋမေဝ။

သာမံ သမာအယာတိ သယမေဝ ဂဟေတဗ္ဗံ။ **အာအယာ**တိ အာဒိယိတဗ္ဗံ ဂဏှိတဗ္ဗံ။ **သမာအယာ**တိ သမ္မာ အာအယ။ **အာဒိယိတဗ္ဗ**တိ ပလိဗောဓံ ကတ္တာ။ **သမာဒိယိတဗ္ဗ**တိ သမ္မာ ပလိဗောဓံ ကတ္တာ။ **ဂဏှိတဗ္ဗ**တိ အဝိသ္သဇ္ဇေတ္တာ။ **ပရာမသိတဗ္ဗ**တိ ဒဿိတ္တာ။ **အဘိနိဝိသိတဗ္ဗ**တိ ပတိဋ္ဌှိတ္တာ။ **ကာမသညာဒယော** ဝုတ္တနယာ ဧဝ။

ဝိဒ္ဓတတိ မေဓာဝီ။ **ဝိဇ္ဇာဂတော**တိ ဝိဇာနနဘာဝံ ဂတော။ **ဉာဏီ**တိ ပညာသမ္ပန္နော။ **ဝိဘာဝီ**တိ ဉာဏေန ဝီမံသကော။ **မေဓာဝီ**တိ အနိစ္စာဒီဟိ တုလိတဉာဏော။ **ပညာ**တိအာဒယော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယာဧဝ။ စတုသစ္စဓမ္မံ ဝိစိနာတီတိ **ဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေ**။ ဗောဇ္ဈင်္ဂေတ္တော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တော။ **ဝီမံသာ**တိ စတုသစ္စဓမ္မဝိစိနနာ ပညာ။ "ဝီမံသာ ဓမ္မစိန္တနာ"တိ ဟိ ဝုတ္တာ။ **ဝိပဿနာ** တိ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ ဝိဝိဓာကာရေန ပဿနာ ပညာ။ **သမ္မာဒိဋ္ဌိ** တိ သောဘနာ ပသဋ္ဌာ သုန္ဒရာ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ။ **တေဟိ ဝေဒေဟီ**တိ ဧတေဟေဝ စတူဟိ မဂ္ဂဉာဏေဟိ။ **အန္တဂတော**တိ ဇာတိဇရာမရဏဿ ပရိယောသာနံ ဂတော။ **ကောဋိဂတော**တိအာဒယော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယာဝ။ **ဝေဒာနံ တ အန္တဂတော**တိ ဇာနိတဗ္ဗာနံ အဝသာနပ္ပတ္တော။ **ဝေဒေဟိ တ အန္တဂတော** တိ စတူဟိ မဂ္ဂဉာဏဝေဒေဟိ ဝဋ္ဋဒုက္ခဿ ပရိယန္တဘာဝေန အန္တသင်္ခာတံ နိဗ္ဗာနံ ဂတော။ **ဝိဒိတတ္တာ** တိ ဝိဒိတဘာဝေန ဇာနိတဘာဝေန။

ဝေဒာနိ ဝိစေယျ ကေဝလာနီ တိ ကထာယ အယမတ္တော – ယော စတူဟိ မဂ္ဂဉာဏဝေဒေဟိ ကိလေသက္ခယံ ကရောန္တော ဂတော, သော ပရမတ္ထတော ဝေဒဂူ နာမ ဟောတိ။ **သောဝ** သဗ္ဗ**သမဏဗ္ရာဟ္မဏာနံ** သတ္တသညိတာနိ **ဝေအာနိ** တာယေဝ မဂ္ဂဘာဝနာယ ကိစ္စတော အနိစ္စာဒိဝသေန **ဝိစေယျ**။ တတ္ထ ဆန္ဒရာဂပ္ပဟာနေန တမေဝ **သဗ္ဗံ ဝေဒမတိစ္စ** ယာပိ ဝေဒပစ္စယာ, အညထာ တ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဝေဒနာ, တာသု **သဗ္ဗဝေဒနာသု ဝီတရာဂေ** ဟောတိ။ တသ္မာ တမတ္ထံ ဒဿေန္တော "ကိံ ပတ္တိနမာဟု ဝေဒဂုံ"န္တိ (သု. နိ. ၅၃၃) ပုဋ္ဌော "ကၠဒံ ပတ္တိန"န္တိ အဝတွာ "ဝေဒာနိ ဝိစေယျ။ပေ။ ဝေဒဂူ သော"တိ အာဟ။ ယသ္မာ တ ယော ပဝိစယပညာယ **ဝေဒာနိ ဝိစေယျ,** တတ္ထ ဆန္ဒရာဂပ္ပဟာနေန **သဗ္ဗံ ဝေဒမတိစ္စ** ဝတ္တတိ။ **သော** သတ္တသညိတာနိ **ဝေအာနိ** ဂတော ဉာတော အတိက္ကန္တောဝ ဟောတိ။ ယော **ဝေဒနာသု ဝီတရာဂေ,** သောပိ ဝေဒနာသညိတာနိ **ဝေအာနိ** ဂတော အတိက္ကန္တော, အတိဝေဒနံ ဂတောတိပိ **ဝေဒဂူ**။ တသ္မာ တမ္ပိ အတ္ထံ ဒဿေန္တော "ကၠဒံ ပတ္တိန"န္တိ အဝတွာ "ဝေဒာနိ ဝိစေယျ။ပေ။ ဝေဒဂူ သော"တိ အာဟ။

သမေစ္စာ တိ ဉာဏေန သမာဂန္တွာ။ **အဘိသမေစ္စာ** တိ ဉာဏေန ပဋိဝိဇ္ဈိတ္တာ။ **ဓမ္မန္တိ** စတုသစ္စဓမ္မံ။ **သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ**တိ သဗ္ဗေ သပ္ပစ္စယာ ဓမ္မာ။ တေ ဟိ သင်္ခတသင်္ခါရာ နာမ။ ပစ္စယေဟိ သင်္ဂမ္မ ကရီယန္တီတိ သင်္ခါရာ, တေ ဧဝံ ပစ္စယေဟိ သင်္ဂမ္မ ကတတ္တာ "သင်္ခတာ"တိ ဝိသေသေတ္တာ ဝုတ္တာ။ "ကမ္မနိဗ္ဗတ္တာ တေဘူမကရူပာရူပဓမ္မာ အဘိသင်္ခတသင်္ခါရာ"တိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၅၈၇) အဋ္ဌကထာသု ဝုတ္တာ။ တေပိ "အနိစ္စာ ဝတ သင်္ခါရာ"တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၂၂၁, ၂၇၂; သံ. နိ. ၁.၁၈၆) သင်္ခတသင်္ခါရေသု သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တိ။ "အဝိဇ္ဇာဂတောယံ, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသပုဂ္ဂလော ပုညဉ္စေ သင်္ခါရံ အဘိသင်္ခရောတီ"တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၂.၅၁) အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာဝ အာဂတာ။ တေဘူမိကကုသလာကုသလစေတနာ အဘိသင်္ခရဏကသင်္ခါရာ နာမ။ "ယာဝတိကာ အဘိသင်္ခါရဿ ဂတိ, တာဝတိကံ ဂန္တွာ အက္ခာဟတံ မညေ အဋ္ဌာသီ"တိအာဒီသု (အ. နိ. ၃.၁၅) အာဂတံ ကာယိကစေတသိကဝီရိယံ ပယောဂါဘိသင်္ခါရော နာမ။ "သညာဝေဒယိတနိရောဓံ သမာပန္နဿ ခော, အာဝုသော ဝိသာခ, ဘိက္ခုနော ပဌမံ နိရုဇ္ဈတိ ဝစီသင်္ခါရော, တတော ကာယသင်္ခါရော, တတော စိတ္တသင်္ခါရော"တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၄၆၄) အာဂတာ ဝိတက္ကဝိစာရာ တစံ သင်္ခရောန္တီတိ ဝစီသင်္ခါရာ, အဿာသပဿာသာ ကာယေန သင်္ခရီယန္တီတိ ကာယသင်္ခါရာ, သညာ စ ဝေဒနာ စ စိတ္တေန သင်္ခရီယန္တီတိ စိတ္တသင်္ခါရာ။ ဣဓ ပန သင်္ခတသင်္ခါရာ အဓိပ္ပေတာ။ **အနိစ္စာ** ဟုတွာ အဘာဝဋ္ဌေန။ **ဒုက္ခာ** ပဋိပီဠနဋ္ဌေန။ **သဗ္ဗေ ဓမ္မာ** တိ နိဗ္ဗာနမ္ပိ အန္တောကတွာ ဝုတ္တာ။ **အနတ္တာ** အဝသဝတ္တနဋ္ဌေန။ **အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ**တိ ဧတ္ထ ယံ ပဋိစ္စ ဖလမေတိ, သော ပစ္စယော။ **ပဋိစ္စာ** တိ န ဝိနာ, အပစ္စက္ခိတွာတိ အတ္ထော။ **ဧတီ**တိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စေဝ ပဝတ္တတိ စာတိ အတ္ထော။ အပိစ ဥပကာရကဋ္ဌော ပစ္စယဋ္ဌော။ အဝိဇ္ဇာ စ သာ ပစ္စယော စာတိ အဝိဇ္ဇာပစ္စယော, တသ္မာ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ။ သင်္ခါရာ **သမ္ဘဝန္တီ** တိ နိဗ္ဗတ္တန္တိ, ဧဝံ သမ္ဘဝန္တိသဒ္ဒဿ သေသပဒေဟိပိ ယောဇနာ ကာတဗ္ဗာ။

တတ္ထ ကတမာ အဝိဇ္ဇာ? ဒုက္ခေ အညာဏံ, ဒုက္ခသမုဒယေ အညာဏံ, ဒုက္ခနိရောဓေ အညာဏံ, ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိယာ ပဋိပဒာယ အညာဏံ, ပုဗ္ဗန္တေ အညာဏံ, အပရန္တေ အညာဏံ, ပုဗ္ဗန္တာပရန္တေ အညာဏံ, ဣဒပ္ပစ္စယတာပဋိစ္စသမုပ္ပန္နေသု ဓမ္မေသု အညာဏံ။ ကတမေ သင်္ခါရာ? ပုညာဘိသင်္ခါရော အပုညာဘိသင်္ခါရော အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရော, ကာယသင်္ခါရော ဝစီသင်္ခါရော စိတ္တသင်္ခါရော, အဋ္ဌ ကာမာဝစရကုသလစေတနာ, ပဉ္စ ရူပါဝစရကုသလစေတနာ ပုညာဘိသင်္ခါရော, ဒွါဒသ အကုသလစေတနာ အပုညာဘိသင်္ခါရော, စတဿော အရူပါဝစရကုသလစေတနာ အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရော, ကာယသဉ္စေတနာ ကာယသင်္ခါရော, ဝစီသဉ္စေတနာ ဝစီသင်္ခါရော, မနောသဉ္စေတနာ စိတ္တသင်္ခါရော။

တတ္ထ သိယာ – ကထံ ပနေတံ ဇာနိတဗ္ဗံ “ဣမေ သင်္ခါရာ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ ဟောန္တီ”တိ? အဝိဇ္ဇာဘာဝေ ဘာဝတော။ ယဿ ဟိ ဒုက္ခာဒီသု အဝိဇ္ဇာသင်္ခါတံ အညာဏံ အပ္ပဟီနံ ဟောတိ, သော ဒုက္ခေ တာဝ ပုဗ္ဗန္တာဒီသု စ အညာဏေန သံသာရဒုက္ခံ သုခသညာယ ဂဟေတွာ တဿေဝ ဟေတုဘူတေ တိဝိဓေပိ သင်္ခါရေ အာရဘတိ။ သမုဒယေ အညာဏေန ဒုက္ခဟေတုဘူတေပိ တဏှာပရိက္ခာရေ သင်္ခါရေ သုခဟေတုတော မညမာနော အာရဘတိ။ နိရောဓေ ပန မဂ္ဂေ စ အညာဏေန ဒုက္ခဿ အနိရောဓဘူတေပိ ဂတိဝိသေသေ ဒုက္ခနိရောဓသညီ ဟုတွာ နိရောဓဿ စ အမဂ္ဂဘူတေသုပိ ယညာမရတပါဒီသု နိရောဓမဂ္ဂသညီ ဟုတွာ ဒုက္ခနိရောဓံ ပတ္ထယမာနော ယညာမရတပါဒိမုခေန တိဝိဓေပိ သင်္ခါရေ အာရဘတိ။

အပိ စ သော တာယ စတူသု သစ္စေသု အပ္ပဟီနာဝိဇ္ဇတာယ ဝိသေသတော ဇာတိဇရာရောဂမရဏာဒိအနေကာဒီနဝတောကိဏ္ဏမ္ပိ ပုညဖလသင်္ခါတံ ဒုက္ခံ ဒုက္ခတော အဇာနန္တော တဿ အဓိဂမာယ ကာယဝစီစိတ္တသင်္ခါရဘေဒံ ပုညာဘိသင်္ခါရံ အာရဘတိ ဒေဝစ္ဆရကာမကော ဝိယ မရုပ္ပပါတံ။ သုခသမ္မတဿာပိ စ တဿ ပုညဖလဿ အန္တေ မဟာပရိဠာဟဇနိကံ ဝိပရိဏာမဒုက္ခတံ အပ္ပဿာဒတဉ္စ အပဿန္တောပိ တပ္ပစ္စယံ ဝုတ္တပ္ပကာရမေဝ ပုညာဘိသင်္ခါရံ အာရဘတိ သလဘော ဝိယ ဒီပသိခါဘိနိပါတံ, မဓုဗိန္ဒုဂိဒ္ဓေါ ဝိယ စ မဓုလိတ္တသတ္ထဓာရာလေဟနံ။

ကာမုပသေဝနာဒီသု စ သဝိပါကေသု အာဒီနဝံ အပဿန္တော သုခသညာယ စေဝ ကိလေသာဘိဘူတတာယ စ ဒွါရတ္တယပ္ပဝတ္တမ္ပိ အပုညာဘိသင်္ခါရံ အာရဘတိ ဗာလော ဝိယ ဂူထကီဠနံ, မရိတုကာမော ဝိယ စ ဝိသခါဒနံ။ အာရုပ္ပဝိပါကေသု စာပိ သင်္ခါရဝိပရိဏာမဒုက္ခတံ အနဝဗုဇ္ဈမာနော သဿတာဒိဝိပလ္လာသေန စိတ္တသင်္ခါရဘူတံ အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရံ အာရဘတိ ဒိသာမူဠှော ဝိယ ပိသာစနဂရာဘိမုခမဂ္ဂဂမနံ။ ဧဝံ ယသ္မာ အဝိဇ္ဇာဘာဝတောဝ သင်္ခါရဘာဝေါ, န အဘာဝတော။ တသ္မာ ဇာနိတဗ္ဗမေတံ “ဣမေ သင်္ခါရာ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ ဟောန္တီ”တိ။

ဧတ္ထာဟ – ဂဏှာမ တာဝ ဧတံ “အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရာနံ ပစ္စယော”တိ, ကိံ ပနာယမေကာဝ အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရာနံ ပစ္စယော, ဥဒါဟု အညေပိ ပစ္စယာ သန္တီတိ? ကိံ ပနေတ္ထ ယဒိ တာဝ ဧကာဝ, ဧကကာရဏဝါဒော အာပဇ္ဇတိ။ အထ အညေပိ သန္တိ, “အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ”တိ ဧကကာရဏနိဒ္ဒေသော နုပပဇ္ဇတီတိ? န နုပပဇ္ဇတိ။ ကသ္မာ? ယသ္မာ –

> “ဧကံ န ဧကတော ဣဓ, နာနေကမနေကတောပိ နော ဧကံ။
> ဖလမတ္ထိ အတ္ထိ ပန ဧက-ဟေတုဖလဒီပနေ အတ္ထော”။ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၂၆၊ သင်္ခါရပဒနိဒ္ဒေသ; ပဋိ. မ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၁၀၅; ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၆၁၇)။

ဘဂဝတ ဟိ ကတ္ထစိ ပဓာနတ္တာ, ကတ္ထစိ ပါကဋတ္တာ, ကတ္ထစိ အသာဓာရဏတ္တာ ဒေသနာဝိလာသဿ စ ဝေနေယျာနဉ္စ အနုရူပတော ဧကမေဝ ဟေတုံ ဝါ ဖလံ ဝါ ဒီပေတိ။ တသ္မာ အယမိဓ အဝိဇ္ဇာ ဝိဇ္ဇမာနေသုပိ အညေသု ဝတ္ထာရမ္မဏသဟဇာတဓမ္မာဒီသု သင်္ခါရကာရဏေသု “အဿာဒါနုပဿိနော တဏှာ ပဝဍ္ဎတီ”တိ (သံ. နိ. ၂.၅၂) စ, “အဝိဇ္ဇာသမုဒယာ အာသဝသမုဒယော”တိ (မ. နိ. ၁.၁၀၄) စ ဝစနတော အညေသမ္ပိ တဏှာဒီနံ သင်္ခါရဟေတူနံ ဟေတူတိ ပဓာနတ္တာ, “အဝိဒွါ, ဘိက္ခဝေ, အဝိဇ္ဇာဂတော ပုညာဘိသင်္ခါရမ္ပိ အဘိသင်္ခရောတီ”တိ ပါကဋတ္တာ, အသာဓာရဏတ္တာ စ သင်္ခါရာနံ ဟေတုဘာဝေန ဒီပိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဧတေနေဝ စ ဧကေကဟေတုဖလဒီပနပရိဟာရဝစနေန သဗ္ဗတ္ထ ဧကေကဟေတုဖလဒီပနေ ပယောဇနံ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ။

တ္တာဟ – ဝံ သန္တေပိ ဧကန္တာနိဋ္ဌဖလာယ သာဝဇ္ဇာယ အဝိဇ္ဇာယ ကထံ ပုညာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခာရပစ္စယတ္တံ ယုဇ္ဇတိ? န ဟိ နိမ္ဗဗီဇတော ဥစ္ဆု ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ။ ကထံ န ယုဇ္ဇိဿတိ? လောကသ္မိဉှိ –

"ဝိရုဒ္ဓေါ စာ ဝိရုဒ္ဓေါ စ, သဒိသာသဒိသော တထာ။
ဓမ္မာနံ ပစ္စယော သိဒ္ဓေါ, ဝိပါကာ ဧဝ တေ စ န"။

ဣတိ အယံ အဝိဇ္ဇာ ဝိပါကဝသေန ဧကန္တာနိဋ္ဌဖလာ, သဘာဝဝသေန စ သာဝဇ္ဇာပိ သမာနာ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဧတေသံ ပုညာဘိသင်္ခာရာဒီနံ ယထာနုရူပံ ဌာနကိစ္စသဘာဝဝိရုဒ္ဓါဝိရုဒ္ဓပစ္စယဝသေန, သဒိသာသဒိသပစ္စယဝသေန စ ပစ္စယော ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အပိ စ အယံ အညောပိ ပရိယာယော –

"စုတူပပါတေ သံသာရေ, သင်္ခါရာနဉ္စ လက္ခဏေ။
ယော ပဋိစ္စသမုပ္ပန္န-ဓမ္မေသု စ ဝိမုယှတိ။

"အဘိသင်္ခရောတိ သော ဧတေ, သင်္ခါရေ တိဝိဓေ ယတော။
အဝိဇ္ဇာ ပစ္စယော တေသံ, တိဝိဓာနမ္ပယံ တတော။

"ယထာပိ နာမ ဇစ္စန္ဓော, နရော အပရိဏာယကော။
ဧကဒါ ယာတိ မဂ္ဂေန, ဥမ္မဂ္ဂေနာပိ ဧကဒါ။

"သံသာရေ သံသရံ ဗာလော, တထာ အပရိဏာယကော။
ကရောတိ ဧကဒါ ပုညံ, အပုညမပိ ဧကဒါ။

"ယဒါ စ ဉတွာ သော ဓမ္မံ, သစ္စာနိ အဘိသမေဿတိ။
တဒါ အဝိဇ္ဇူပသမာ, ဥပသန္တော စရိဿတီ"တိ။

သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ န္တိ ဆဝိညာဏကာယာ စက္ခုဝိညာဏံ သောတဝိညာဏံ ဃာနဝိညာဏံ ဇိဝှာဝိညာဏံ ကာယဝိညာဏံ မနောဝိညာဏံ။ တတ္ထ စက္ခုဝိညာဏံ ကုသလဝိပါကံ အကုသလဝိပါကန္တိ ဒုဝိဓံ။ တထာ သောတဃာနဇိဝှာကာယဝိညာဏာနိ။ မနောဝိညာဏံ ပန ဒွေဝ ဝိပါကမနောဓာတုယော, တိဿော အဟေတုကဝိပါကမနောဝိညာဏဓာတုယော, အဋ္ဌ သဟေတုကဝိပါကစိတ္တာနိ, ပဉ္စ ရူပါဝစရဝိပါကစိတ္တာနိ, စတ္တာရိ အရူပါဝစရဝိပါကစိတ္တာနီတိ ဗာဝီသတိဝိဓံ။ ဣတိ သဗ္ဗာနိ ဗာတ္တိံသလောကိယဝိပါကဝိညာဏာနိ။

တတ္ထ သိယာ – ကထံ ပနေတံ ဇာနိတဗ္ဗံ "ဣဒံ ဝုတ္တပ္ပကာရံ ဝိညာဏံ သင်္ခါရပစ္စယာ ဟောတီ"တိ? ဥပစိတက မ္မာဘာဝေ ဝိပါကာဘာဝတော။ ဝိပါကဉှေတံ, ဝိပါကဉ္စ န ဥပစိတကမ္မာဘာဝေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ယဒိ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ, သဗ္ဗေသံ သဗ္ဗဝိပါကာနိ ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ, န စ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ ဇာနိတဗ္ဗမေတံ "သင်္ခါရပစ္စယာ ဣဒံ ဝိညာဏံ ဟောတီ"တိ။ သဗ္ဗမေဝ ဟိ ဣဒံ ပဝတ္တိပဋိသန္ဓိဝသေန ဒွေဓာ ပဝတ္တတိ ။ တတ္ထ ဒွေ ပဉ္စဝိညာဏာနိ, ဒွေ မနောဓာတုယော, သောမနဿသဟဂတာ အဟေတုကမနောဝိညာဏဓာတူတိ ဣမာနိ တေရသ ပဉ္စဝောကာရဘဝေ ပဝတ္တိယံယေဝ ပဝတ္တန္တိ။ သေသာနိ ဧကူနဝီသတိ တီသု ဘဝေသု ယထာနုရူပံ ပဝတ္တိယမ္ပိ ပဋိသန္ဓိယမ္ပိ ပဝတ္တန္တိ။

"လဒ္ဓပ္ပစ္စယမိတိ ဓမ္မ-မတ္တမေတံ ဘဝန္တရမုပေတိ။
နာဿ တတော သင်္ကန္တိ, န တတော ဟေတုံ ဝိနာ ဟောတိ"။

ဣတိ ဟေတုံ လဒ္ဓပ္ပစ္စယံ ရူပါရူပဓမ္မမတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ "ဘဝန္တရမုပေတီ"တိ ဝုစ္စတိ, န သတ္တော န ဇီဝေါ။ တဿ စ နာပိ အတီတဘဝတော ဣဓ သင်္ကန္တိ အတ္ထိ, နာပိ တတော ဟေတုံ ဝိနာ ဣဓ ပါတုဘာဝေါ။ တွေ့ စ ပုရိမံ စဝနတော စုတိ, ပစ္ဆိမံ ဘဝန္တရာဒိပဋိသန္ဓာနတော ပဋိသန္ဓီတိ ဝုစ္စတိ။

ဧတ္တာဟ – နနု ဧဝံ အသင္ခတ္တိဟတုဘာဝေ သတိ ယေ ဣမသ္မိံ မနုဿတ္တဘာဝေ ခန္ဓာ, တေသံ နိရုဒ္ဓတ္တာ, ဖလပစ္စယဿ စ ကမ္မဿ တတ္ထ အဂမနတော, အညဿ အညတော စ တံ ဖလံ သိယာ, ဥပဘုဉ္ဇကေ စ အသတိ ကဿ တံ ဖလံ သိယာ, တသ္မာ န သုန္ဒရမိဒံ ဝိဓာနန္တိ? တတြိဒံ ဝုစ္စတိ –

“သန္တာနေ ယံ ဖလံ ဧတံ၊ နာညဿ န စ အညတော။
ဗီဇာနံ အဘိသင္ခာရော၊ ဧတဿတ္ထဿ သာဓကော။

“ဖလဿုပ္ပတ္တိယာ ဧဝ၊ သိဒ္ဓါ ဘုဉ္ဇကသမ္မုတိ။
ဖလုပ္ပာဒေန ရုက္ခဿ၊ ယထာ ဖလတိ သမ္မုတီ”တိ။

ယောပိ ဝဒေယျ “ဧဝံ သန္တေပိ ဧတေ သင္ခါရာ ဝိဇ္ဇမာနာ ဝါ ဖလဿ ပစ္စယာ သိယုံ, အဝိဇ္ဇမာနာ ဝါ။ ယဒိ စ ဝိဇ္ဇမာနာ, ပဝတ္တိက္ခဏေယေဝ နေသံ ဝိပာကေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ အထ အဝိဇ္ဇမာနာ, ပဝတ္တိတော ပုဗ္ဗေ ပစ္ဆာ စ နိစ္စံ ဖလာဝဟာ သိယု”န္တိ။ သော ဧဝံ ဝတ္တဗ္ဗော –

“ကတတ္တာ ပစ္စယာ ဧတေ၊ န စ နိစ္စံ ဖလာဝဟာ။
ပာဋိဘောဂါဒိကံ တတ္ထ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ နိဒဿန”န္တိ။

ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပန္တိ ဣဓ ဝေဒနာသညာသင္ခါရက္ခန္ဓာ နာမံ, စတ္တာရိ မဟာဘူတာနိ စတုန္နဉ္စ မဟာဘူတာနံ ဥပာဒာယရူပံ ရူပံ။ အဘာဝကဂဗ္ဘသေယျကာနံ အဏ္ဍဇာနဉ္စ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဝတ္ထုဒသကံ ကာယဒသကန္တိ ဝီသတိ ရူပရူပာနိ, တယော စ အရူပိနော ခန္ဓာတိ ဧတေ တေဝီသတိ ဓမ္မာ “ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပ”န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သဘာဝကာနံ ဘာဝဒသကံ ပက္ခိပိတွာ တေတ္တိံသ, ဩပပာတိကသတ္တေသု ဗြဟ္မကာယိကာဒီနံ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ စက္ခုသောတဝတ္ထုဒသကာနိ ဇီဝိတိန္ဒြိယနဝကဉ္စာတိ ဧကူနစတ္တာလီသ ရူပရူပာနိ, တယော စ အရူပိနော ခန္ဓာတိ ဧတေ ဗာစတ္တာလီသ ဓမ္မာ “ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပ”န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ကာမဘဝေ ပန သေသဩပပာတိကာနံ, သံသေဒဇာနံ ဝါ သဘာဝကပရိပုဏ္ဏာယတနာနံ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ စက္ခုသောတဃာနဇိဝှာကာယဝတ္ထုဘာဝဒသကာနီတိ သတ္တတိ ရူပရူပာနိ, တယော စ အရူပိနော ခန္ဓာတိ ဧတေ တေသတ္တတိ ဓမ္မာ “ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပ”န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဧသ ဥက္ကံသော, အဝကံသေန ပန တံတံဒသကဝိကလာနံ တဿ တဿ ဝသေန ဟာပေတွာ ဟာပေတွာ ပဋိသန္ဓိယံ ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပသင်္ခါ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အရူပီနံ ပန တယောဝ အရူပိနော ခန္ဓာ။ အသညီနံ ရူပတော ဇီဝိတိန္ဒြိယနဝကမေဝါတိ။ ဧသ တာဝ ပဋိသန္ဓိယံ နယော။

ပဝတ္တေ ပန သဗ္ဗတ္ထ ရူပပဝတ္တိဒေသေ ပဋိသန္ဓိစိတ္တဿ ဌိတိက္ခဏေ ပဋိသန္ဓိစိတ္တေန သဟ ပဝတ္တဥတုတော ဥတုသမုဋ္ဌာနံ သုဒ္ဓဋ္ဌကံ ဟတုဘဝတိ။ ပဌမဘဝင်္ဂတော ပဘုတိ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ သုဒ္ဓဋ္ဌကံ, သဒ္ဒဟတုဘာဝ ကာလေ ဥတုတော စေဝ စိတ္တတော စ သဒ္ဒနဝကံ, ကဗဠီကာရာဟာရူပဇီဝိနံ အာဟာရသမုဋ္ဌာနံ သုဒ္ဓဋ္ဌကန္တိ ဧဝံ အာဟာရသမုဋ္ဌာနဿ, သုဒ္ဓဋ္ဌကဿ, ဥတုစိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ဒွိန္နံ နဝကာနံ ဝသေန ဆဗ္ဗီသတိဝိဓံ, ဧကေကစိတ္တေ တိက္ခတ္တုံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ဝုတ္တကမ္မသမုဋ္ဌာနဉ္စ သတ္တတိဝိဓန္တိ ဆန္နဝုတိဝိဓံ ရူပံ, တယော စ အရူပိနော ခန္ဓာတိ နဝနဝုတိဓမ္မာ ယထာသမ္ဘဝံ “ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပ”န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

တတ္ထ သိယာ – ကထံ ပနေတံ ဇာနိတဗ္ဗံ “ပဋိသန္ဓိနာမရူပံ ဝိညာဏပစ္စယာ ဟောတီ”တိ? သုတ္တတော ယုတ္တိတော စ။ သုတ္တေ ဟိ “စိတ္တာနုပရိဝတ္တိနော ဓမ္မာ”တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ဒုကမာတိကာ ၆၂) နယေန ဗဟုဓာ ဝေဒနာဒီနံ ဝိညာဏပစ္စယတာ သိဒ္ဓါ။ ယုတ္တိတော ပန –

“စိတ္တဇေန ဟိ ရူပေန၊ ဣဓ ဒိဋ္ဌေန သိဇ္ဈတိ။
အဒိဋ္ဌဿာပိ ရူပဿ၊ ဝိညာဏံ ပစ္စယော ဣတိ”တိ။

နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတနန္တိ နာမံ ဝုတ္တမေဝ။ ဣဓ ပန ရူပံ နိယမတော စတ္တာရိ မဟာဘူတာနိ, ဆ ဝတ္ထူနိ, ဇီဝိတိန္ဒြိယန္တိ ဧကာဒသဝိဓံ။ သဠာယတနံ ပန စက္ခာယတနံ သောတဃာနဇိဝှာကာယမနာယတနံ။

တတ္ထ သိယာ – ကထံ ပနေတံ ဇာနိတဗ္ဗံ “နာမရူပံ သဠာယတနဿ ပစ္စယော”တိ? နာမရူပဘာဝေ ဘာဝတော။ တဿ တဿ ဟိ နာမဿ ရူပဿ စ ဘာဝေ တံ တံ အာယတနံ ဟောတိ, န အညထာတိ။

သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿော တိ –

“ဆဠေဝ ဖဿာ သင်္ခေပါ, စက္ခုသမ္ဖဿအာဒယော။
ဝိညာဏမိဝ ဗာတ္တိံသ, ဝိတ္ထာရေန ဘဝန္တိ တေ”။

ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ တိ –

“ဒွါရတော ဝေဒနာ ဝုတ္တာ, စက္ခုသမ္ဖဿဇာဒိကာ။
ဆဠေဝ တာ ပဘေဒေန, ဣဓ ဗာတ္တိံသ ဝေဒနာ”။

ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာတိ –

“ရူပတဏှာဒိဘေဒေန, ဆ တဏှာ ဣဓ ဒီပိတာ။
ဧကေကာ တိဝိဓာ တတ္ထ, ပဝတ္တာကာရတော မတာ။

“ဒုက္ခီ သုခံ ပတ္ထယတိ, သုခီ ဘိယ္ယောပိ ဣစ္ဆတိ။
ဥပေက္ခာ ပန သန္တတ္တာ, သုခမိစ္စေဝ ဘာသိတာ။

“တဏှာယ ပစ္စယာ တသ္မာ, ဟောန္တိ တိဿောပိ ဝေဒနာ။
ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ, ဣတိ ဝုတ္တာ မဟေသိနာ”တိ။

တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒါနန္တိ စတ္တာရိ ဥပါဒါနာနိ ကာမုပါဒါနံ ဒိဋ္ဌုပါဒါနံ သီလဗ္ဗတုပါဒါနံ အတ္တဝါဒုပါဒါနံ။ **ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေ**တိ ဣဓ ကမ္မဘဝေ အဓိပ္ပေတော, ဥပပတ္တိဘဝေ ပန ပဒုဒ္ဓါရဝသေန ဝုတ္တော။ **ဘဝပစ္စယာ ဇာတီ**တိ ကမ္မဘဝပစ္စယာ ဇာတိ ပဋိသန္ဓိခန္ဓာနံ ပါတုဘာဝေ။

တတ္ထ သိယာ – ကထံ ပနေတံ ဇာနိတဗ္ဗံ “ဘဝေ ဇာတိယာ ပစ္စယော”တိ စေ? ဗာဟိရပစ္စယသမတ္တေပိ ဟီနပဏီတတာဒိဝိသေသဒဿနတော။ ဗာဟိရာနဉှိ ဇနကဇနနိသုက္ကသောဏိတာဟာရာဒီနံ ပစ္စယာနံ သမတ္တေပိ သတ္တာနံ ယမကာနမ္ပိ သတံ ဟီနပဏီတတာဒိဝိသေသော ဒိဿတိ။ သော စ န အဟေတုကော သဗ္ဗဒာ စ သဗ္ဗေသဉ္စ အဘာဝတော, န ကမ္မဘဝတော အညဟေတုကော တဒဘိနိဗ္ဗတ္တကသတ္တာနံ အဇ္ဈတ္တသန္တာနေ အညဿ ကာရဏဿ အဘာဝတောတိ ကမ္မဘဝဟေတုကောဝ။ ကမ္မဉှိ သတ္တာနံ ဟီနပဏီတတာဒိဝိသေသဿ ဟေတု။ တေနာဟ ဘဂဝါ – “ကမ္မံ သတ္တေ ဝိဘဇတိ ယဒိဒံ ဟီနပဏီတတာယာ”တိ (မ. နိ. ၃.၂၈၉)။ တသ္မာ ဇာနိတဗ္ဗမေတံ “ဘဝေ ဇာတိယာ ပစ္စယော”တိ။

ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏန္တိအာဒီသု ယသ္မာ အသတိ ဇာတိယာ ဇရာမရဏဉ္စေဝ သောကာဒယော စ ဓမ္မာ န ဟောန္တိ, ဇာတိယာ ပန သတိ ဇရာမရဏဉ္စေဝ ဇရာမရဏသင်္ခါတဒုက္ခဓမ္မဖုဋ္ဌဿ ဗာလဿ ဇရာမရဏာဒိသမ္ဗန္ဓာ ဝါ တေန တေန ဒုက္ခဓမ္မေန ဖုဋ္ဌဿ အနဘိသမ္ဗန္ဓာ ဝါ သောကာဒယော စ ဓမ္မာ ဟောန္တိ။ တသ္မာ ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏန္တိ။ **သမေစ္စ အဘိသမေစ္စ ဓမ္မ** န္တိ ဉာဏေန သမာဂန္တွာ စတုသစ္စဓမ္မံ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ။

ဧဝံ ဒွါဒသပဒိကံ ပစ္စယာကာရပ္ပဝတ္တိံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ဝိဝဋ္ဋဝသေန အဝိဇ္ဇာဒီနံ နိရောဓဒဿနတ္ထံ **“အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓောတိ သမေစ္စ အဘိသမေစ္စ ဓမ္မ”** န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ**တိ အဝိဇ္ဇာယ အနုပ္ပာဒနိရောဓာ ပုန အပ္ပဝတ္တိနိရောဓေန။ **သင်္ခါရနိရောဓော** တိ သင်္ခါရာနံ အနုပ္ပာဒနိရောဓော ဟောတိ။ ဧဝံ သေသပဒေသုပိ။ **ဣဒံ ဒုက္ခန္တိ**အာဒယော ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယာ ဧဝ။ **ဣမေ ဓမ္မာ အဘိညေယ္ယာ** တိ ဣမေ တေဘူမကာ ဓမ္မာ သဘာဝလက္ခဏာဝဗောဓဝသေန သောဘနာကာရေန, အဓိကေန ဉာဏေန တ သဘာဝတော ဇာနိတဗ္ဗာ။ **ပရိ**

ဉေယျာတိ သာမညလက္ခဏာဝဗောဓဝသေန, ကိစ္စသမာပနဝသေန စ ဉာပိတ္တ ဇာနိတဗ္ဗာ။ **ဣမေ ဓမ္မာ ပဟာတဗ္ဗာ**တိ ဣမေ သမုဒယပက္ခိကာ ဓမ္မာ တေန တေန ဂုဏင်္ဂေန ပဟာတဗ္ဗာ။ **ဘာဝေတဗ္ဗာ**တိ ဝဍ္ဎေတဗ္ဗာ။ **သစ္ဆိကာတဗ္ဗာ**တိ ပစ္စက္ခံ ကာတဗ္ဗာ။ ဒုဝိဓာ သစ္ဆိကိရိယာ ပဋိလာဘသစ္ဆိကိရိယာ စ အာရမ္မဏသစ္ဆိကိရိယာ စ။ **ဆန္နံ ဖဿာယတနာနန္တိ** စက္ခာဒီနံ ဆန္နံ အာယတနာနံ။ **သမုဒယဉ္စ အတ္ထင်္ဂမဉ္စာ**တိ ဥပ္ပာဒဉ္စ နိရောဓဉ္စ။

ဘူရိပညောတိ ဘူရိ ဝိယာတိ ဘူရိ, တာယ ဘူရိပညာယ သမန္နာဂတော ဘူရိပညော။ **မဟာပညော**တိအာဒီသု မဟာပညာဒီဟိ သမန္နာဂတောတိ အတ္ထော။

တတ္ရိဒံ မဟာပညာဒီနံ နာနတ္တံ – ကတမာ မဟာပညာ? မဟန္တေ အတ္ထေ ပရိဂ္ဂဏှာတီတိ မဟာပညာ။ မဟန္တေ ဓမ္မေ။ပေ.။ မဟန္တာ နိရုတ္တိယော။ မဟန္တာနိ ပဋိဘာနာနိ ပရိဂ္ဂဏှာတီတိ မဟာပညာ။ မဟန္တေ သီလက္ခန္ဓေ ပရိဂ္ဂဏှာတီတိ မဟာပညာ။ မဟန္တေ သမာဓိက္ခန္ဓေ။ပေ.။ ပညာက္ခန္ဓေ။ ဝိမုတ္တိက္ခန္ဓေ။ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနက္ခန္ဓေ ပရိဂ္ဂဏှာတီတိ မဟာပညာ။ မဟန္တာနိ ဌာနာဋ္ဌာနာနိ။ပေ.။ မဟာဝိဟာရသမာပတ္တိယော။ မဟန္တာနိ အရိယသစ္စာနိ။ မဟန္တေ သတိပဋ္ဌာနေ။ သမ္မပ္ပဓာနေ။ ဣဒ္ဓိပါဒေ။ မဟန္တာနိ ဣန္ဒြိယာနိ ။ ဗလာနိ။ ဗောဇ္ဈင်္ဂါနိ။ မဟန္တေ အရိယမဂ္ဂေ။ မဟန္တာနိ သာမညဖလာနိ။ မဟာအဘိညာယော။ မဟန္တံ ပရမတ္ထံ နိဗ္ဗာနံ ပရိဂ္ဂဏှာတီတိ မဟာပညာ။

ကတမာ ပုထုပညာ? ပုထုနာနာခန္ဓေသု ဉာဏံ ပဝတ္တတီတိ ပုထုပညာ။ ပုထုနာနာဓာတူသု။ပေ.။ ပုထုနာနာအာယတနေသု။ ပုထုနာနာပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေသု။ ပုထုနာနာသုညတမနုပလဗ္ဘေသု။ ပုထုနာနာအတ္ထေသု။ ဓမ္မေသု။ နိရုတ္တီသု။ ပဋိဘာနေသု။ ပုထုနာနာသီလက္ခန္ဓေသု။ ပုထုနာနာသမာဓိပညာဝိမုတ္တိဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနက္ခန္ဓေသု။ ပုထုနာနာဌာနာဋ္ဌာနေသု။ ပုထုနာနာဝိဟာရသမာပတ္တီသု။ ပုထုနာနာအရိယသစ္စေသု။ ပုထုနာနာသတိပဋ္ဌာနေသု။ သမ္မပ္ပဓာနေသု။ ဣဒ္ဓိပါဒေသု။ ဣန္ဒြိယေသု။ ဗလေသု။ ဗောဇ္ဈင်္ဂေသု။ ပုထုနာနာအရိယမဂ္ဂေသု။ သာမညဖလေသု။ အဘိညာသု။ ပုထုနာနာဇနသာဓာရဏေ ဓမ္မေ သမတိက္ကမ္မ ပရမတ္ထေ နိဗ္ဗာနေ ဉာဏံ ပဝတ္တတီတိ ပုထုပညာ။

ကတမာ ဟာသပညာ? ဣဓေကစ္စော ဟာသဗဟုလော ဝေဒဗဟုလော တုဋ္ဌိဗဟုလော ပါမောဇ္ဇဗဟုလော သီလံ ပရိပူရေတိ။ ဣန္ဒြိယသံဝရံ ပရိပူရေတိ။ ဘောဇနေ မတ္တညုတံ။ပေ.။ ဇာဂရိယာနုယောဂံ။ သီလက္ခန္ဓံ။ သမာဓိက္ခန္ဓံ။ ပညာက္ခန္ဓံ။ ဝိမုတ္တိက္ခန္ဓံ။ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနက္ခန္ဓံ ပရိပူရေတီတိ ဟာသပညာ။ ဟာသဗဟုလော။ပေ.။ ပါမောဇ္ဇဗဟုလော ဌာနာဋ္ဌာနံ ပဋိဝိဇ္ဈတီတိ ဟာသပညာ။ ဟာသဗဟုလော ဝိဟာရသမာပတ္တိယော ပရိပူရေတီတိ ဟာသပညာ။ ဟာသဗဟုလော အရိယသစ္စာနိ ပဋိဝိဇ္ဈတီတိ ဟာသပညာ။ သတိပဋ္ဌာနေ ဘာဝေတိ သမ္မပ္ပဓာနေ။ ဣဒ္ဓိပါဒေ။ ဣန္ဒြိယာနိ။ ဗလာနိ။ ဗောဇ္ဈင်္ဂေ။ အရိယမဂ္ဂံ ဘာဝေတီတိ ဟာသပညာ, ဟာသဗဟုလော သာမညဖလာနိ သစ္ဆိကရောတီတိ ဟာသပညာ, အဘိညာယော ပဋိဝိဇ္ဈတီတိ ဟာသပညာ, ဟာသဗဟုလော ပရမတ္ထံ နိဗ္ဗာနံ သစ္ဆိကရောတီတိ ဟာသပညာ။

ကတမာ ဇဝနပညာ? ယံ ကိဉ္စိ ရူပံ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ အဇ္ဈတ္တံ တ ဗဟိဒ္ဓါ တ ဩဠာရိကံ တ သုခုမံ တ ဟီနံ တ ပဏီတံ တ ယံ ဒူရေ သန္တိကေ တ, သဗ္ဗံ ရူပံ အနိစ္စတော ခိပ္ပံ ဇဝတီတိ ဇဝနပညာ။ ဒုက္ခတော, အနတ္တတော ခိပ္ပံ ဇဝတီတိ ဇဝနပညာ။ ယာ ကာစိ ဝေဒနာ။ပေ.။ ယာ ကာစိ သညာ။ ယေ ကေစိ သင်္ခါရာ။ ယံ ကိဉ္စိ ဝိညာဏံ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ။ပေ.။ ယံ ဒူရေ သန္တိကေ တ, သဗ္ဗံ ဝိညာဏံ အနိစ္စတော။ ဒုက္ခတော။ အနတ္တတော ခိပ္ပံ ဇဝတီတိ ဇဝနပညာ။ စက္ခုံ။ပေ.။ ဇရာမရဏံ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ အနိစ္စတော။ ဒုက္ခတော။ အနတ္တတော ခိပ္ပံ ဇဝတီတိ ဇဝနပညာ။

ရူပံ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ အနိစ္စံ ခယဋ္ဌေန, ဒုက္ခံ ဘယဋ္ဌေန, အနတ္တာ အသာရကဋ္ဌေနာတိ တုလယိတွာ တီရယိတွာ ဝိဘာဝယိတွာ ဝိဘူတံ ကတွာ ရူပနိရောဓေ နိဗ္ဗာနေ ခိပ္ပံ ဇဝတီတိ ဇဝနပညာ။ ဝေဒနာ။ သညာ။ သင်္ခါရာ။ ဝိညာဏံ။ စက္ခုံ။ပေ.။ ဇရာမရဏံ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ အနိစ္စံ ခယဋ္ဌေန, ဒုက္ခံ ဘယဋ္ဌေန, အနတ္တာ အသာရကဋ္ဌေနာတိ တုလယိတွာ။ပေ.။ ဝိဘူတံ ကတွာ ဇရာမရဏနိရောဓေ နိဗ္ဗာနေ ခိပ္ပံ ဇဝတီတိ ဇဝနပညာ။

ရူပံ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ အနိစ္စံ သင်္ခတံ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နံ ခယဓမ္မံ ဝယဓမ္မံ ဝိရာဂဓမ္မံ နိရောဓဓမ္မန္တိ တုလယိတွာ။ပေ.။ ဝိဘူတံ ကတွာ ရူပနိရောဓေ နိဗ္ဗာနေ ခိပ္ပံ ဇဝတီတိ ဇဝနပညာ။ ဝေဒနာ။ပေ.။ သညာ။ သင်္ခါရာ။ ဝိညာ

ဏံ။ စက္ခုံ။ပေ.။ ဇရာမရဏံ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ အနိစ္စံ။ပေ.။ နိရောဓဓမ္မန္တိ တုလယိတွာ။ပေ.။ ဝိဘူတံ ကတွာ ဇရာမရဏနိရောဓေ နိဗ္ဗာနေ ခိပ္ပံ ဇဝတီတိ ဇဝနပညာ။

ကတမာ တိက္ခပညာ? ခိပ္ပံ ကိလေသေ ဆိန္ဒတီတိ တိက္ခပညာ။ ဥပ္ပန္နံ ကာမဝိတက္ကံ နာဓိဝါသေတိ။ ဥပ္ပန္နံ ဗျာပါဒဝိတက္ကံ။ ဥပ္ပန္နံ ဝိဟိံသာဝိတက္ကံ။ ဥပ္ပန္နုပ္ပန္နေ ပါပကေ အကုသလေ ဓမ္မေ။ ဥပ္ပန္နံ ရာဂံ။ ဥပ္ပန္နံ ဒေါသံ။ မောဟံ။ ကောဓံ။ ဥပနာဟံ။ မက္ခံ။ ပဠာသံ။ ဣဿံ။ မစ္ဆရိယံ။ မာယံ။ သာဌေယျံ။ ထမ္ဘံ။ သာရမ္ဘံ။ မာနံ။ အတိမာနံ။ မဒံ။ ပမာဒံ။ သဗ္ဗေ ကိလေသေ။ သဗ္ဗေ ဒုစ္စရိတေ။ သဗ္ဗေ အဘိသင်္ခါရေ။ သဗ္ဗေ ဘဝဂါမိကမ္မေ နာဓိဝါသေတိ ပဇဟတိ ဝိနောဒေတိ ဗျန္တီကရောတိ အနဘာဝံ ဂမေတီတိ တိက္ခပညာ။ ဧကမှိ အာသနေ စတ္တာရော အရိယမဂ္ဂါ, စတ္တာရိ စ သာမညဖလာနိ, စတဿော စ ပဋိသမ္ဘိဒါယော, ဆ အဘိညာယော အဓိဂတာ ဟောန္တိ သစ္ဆိကတာ ဖဿိတာ ပညာယာတိ တိက္ခပညာ။

ကတမာ နိဗ္ဗေဓိကပညာ? ဣဓေကစ္စော သဗ္ဗသင်္ခါရေသု ဥဗ္ဗေဂဗဟုလော ဟောတိ ဥတ္တာသဗဟုလော ဥက္ကဏ္ဌနဗဟုလော အရတိဗဟုလော အနဘိရတိဗဟုလော ဗဟိမုခော န ရမတိ သဗ္ဗသင်္ခါရေသု, အနိဗ္ဗိဒ္ဓပုဗ္ဗံ အပဒါလိတပုဗ္ဗံ လောဘက္ခန္ဓံ နိဗ္ဗိဇ္ဈတိ ပဒါလေတီတိ နိဗ္ဗေဓိကပညာ။ အနိဗ္ဗိဒ္ဓပုဗ္ဗံ အပဒါလိတပုဗ္ဗံ ဒေါသက္ခန္ဓံ။ပေ.။ မောဟက္ခန္ဓံ။ ကောဓံ။ ဥပနာဟံ။ပေ.။ သဗ္ဗေ ဘဝဂါမိကမ္မေ နိဗ္ဗိဇ္ဈတိ ပဒါလေတီတိ နိဗ္ဗေဓိကပညာ။

၂၈. သ သဗ္ဗဓမ္မေသု ဝိသေနိဘူတော, ယံ ကိဉ္စိ ဒိဋ္ဌံ ဝ သုတံ မုတံ ဝါတိ သော ဘူရိပညော ခီဏာသဝေါ ယံ ကိဉ္စိ ဒိဋ္ဌံ ဝါ သုတံ ဝါ မုတံ ဝါ တေသု သဗ္ဗဓမ္မေသု မာရသေနံ ဝိနာသေတွာ ဌိတဘာဝေန ဝိသေနိဘူတော။ **တမေဝ ဒဿိ**န္တိ တံ ဧဝံ ဝိသုဒ္ဓဒဿိံ။ **ဝိဝဋံ စရန္တ**န္တိ တဏှာဆဒနာဒိဝိဂမေန ဝိဝဋံ ဟုတွာ စရန္တံ။ **ကေနီဓ လောကသ္မိ ဝိကပ္ပယေယျာ**တိ ကေန ဣဓ လောကေ တဏှာကပ္ပေန ဝါ ဒိဋ္ဌိကပ္ပေန ဝါ ကောစိ ဝိကပ္ပေယျ, တေသံ ဝါ ပဟီနတ္တာ ရာဂါဒိနာ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တေနာတိ။

ကာမာ တေ ပဌမာ သေနာတိအာဒီသု စတူသု ဂါထာသု အယမတ္ထော – ယသ္မာ အာဒိတောဝ အဂါရိယဘူတေ သတ္တေ ဝတ္ထုကာမေသု ကိလေသ**ကာမာ** မောဟယန္တိ, တေ အဘိဘုယျ အနဂါရိယဘာဝံ ဥပဂတာနံ ပန္တေသု ဝါ သေနာသနေသု, အညတရညတရေသု ဝါ အဓိကုသလေသု ဓမ္မေသု **အရတိ** ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဝုတ္တဉ္စေတံ – “ပဗ္ဗဇိတေန ခေါ, အာဝုသော, အဘိရတိ ဒုက္ကရာ”တိ (သံ. နိ. ၄.၃၃၁)။ တတော တေ ပရပဋိဗဒ္ဓဇီဝိကတ္တာ **ခုပ္ပိပါသာ** ဗာဓေတိ, တာယ ဗာဓိတာနံ ပရိယေသန**တဏှာ** စိတ္တံ ကိလမယတိ, အထ နေသံ ကိလန္တစိတ္တာနံ **ထိနမိဒ္ဓံ** ဩက္ကမတိ, တတော ဝိသေသမနဓိဂစ္ဆန္တာနံ ဒုရဘိသမ္ဘဝေသု အရညဝနပတ္ထေသု သေနာသနေသု ဝိဟရတံ ဥတြာသသညိတာ **ဘီရု** ဇာယတိ, တေသံ ဥဿင်္ကိတပရိသင်္ကိတာနံ ဒီဃရတ္တံ ဝိဝေကရသမနဿာဒယမာနာနံ ဝိဟရတံ “န သိယာ နု ခေါ ဧသ မဂ္ဂေါ”တိ ပဋိပတ္တိယံ **ဝိစိကိစ္ဆာ** ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တံ ဝိနောဒေတွာ ဝိဟရတံ အပ္ပမတ္တကေန ဝိသေသာဓိဂမေန **မာနမက္ခထမ္ဘာ** ဇာယန္တိ, တေပိ ဝိနောဒေတွာ ဝိဟရတံ တတော အဓိကတရံ ဝိသေသာဓိဂမံ နိဿာယ **လာဘသက္ကာရသိလောကာ** ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, လာဘာဒိမုစ္ဆိတာ ဓမ္မပဋိရူပကာနိ ပကာသေန္တာ **မိစ္ဆာယသံ** အဓိဂန္တွာ တတ္ထ ဌိတာ ဇာတိအာဒီဟိ **အတ္တာနံ ဥက္ကံသေန္တိ, ပရံ ဝမ္ဘေန္တိ**။ တသ္မာ ကာမာဒီနံ ပဌမသေနာဒိဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဧဝမေတံ ဒသဝိဓံ သေနံ ဥဒ္ဒိသိတွာ ယသ္မာ သာ ကဏှဓမ္မသမန္နာဂတတ္တာ ကဏှဿ နမုစိနော ဥပကာရာယ သံဝတ္တတိ, တသ္မာ နံ “တဝ သေနာ”တိ နိဒ္ဒိသန္တော အာဟ – **“သော နမုစိ တေ သေနာ, ကဏှဿာဘိပ္ပဟာရိနီ”**တိ။ တတ္ထ **အဘိပ္ပဟာရိနီ**တိ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ ဃာတိနီ နိပ္ပောထိနီ, အန္တရာယကရီတိ အတ္ထော။ **န နံ အသူရော ဇိနာတိ, ဇေတွာဝ လဘတေ သုခ**န္တိ ဧဝံ တဝ သေနံ အသူရော ကာယေ စ ဇီဝိတေ စ သာပေက္ခော ပုရိသော န ဇိနာတိ, သူရော ပန ဇိနာတိ, ဇေတွာဝ မဂ္ဂသုခံ ဖလသုခဉ္စ အဓိဂစ္ဆတိ။

ယတော စတူဟိ အရိယမဂ္ဂေဟီတိ ယဒါ စတူဟိ နိဒ္ဒေသနိဗ္ဗာနမဂ္ဂနသင်္ခါတေဟိ မဂ္ဂေဟိ။ **မာရသေနာ**တိ မာရဿ သေနာ ဝစနကရာ ကိလေသာ။ **ပဋိသေနိကရာ**တိ ပဋိပက္ခကရာ။ **ဇိတာ စာ**တိ ပရာဇယမာနာ ဟနိတာ စ။ **ပရာဇိတာ စာ**တိ နိဂ္ဂဟိတာ စ။ **ဘဂ္ဂါ**တိ ဘိန္နာ။ **ဝိပ္ပလုဂ္ဂါ**တိ စုဏ္ဏဝိစုဏ္ဏာ။ **ပရမ္မုခါ**တိ ဝိမုခဘာဝံ ပါပိတာ။ **ဝိသေနိဘူတော**တိ နိက္ကိလေသော ဟုတွာ ဌိတော။

တေအာတဒဿိ န္တိ ဗှုဝအာတဒဿီ။ **တာနိ ဆဒနာနီ**တိ တောနိ တဏှာဒိကိလေသဆဒနာနိ။ **ဝိဝဋာနီ**တိ ဟာကဋ္ဌိကတာနိ။ **ဝိဒ္ဓံသိတာနီ** တိ ဌိတဋ္ဌာနတော အပဟတာနိ။ **ဥဿုဏ္ဌိတာနီ** တိ ဥပ္ပာဋိတာနိ။ **သမုဿုဏ္ဌိတာနီ** တိ ဝိသေသေန ဥပ္ပာဋိတာနိ။

၂၉. န ကပ္ပယန္တိ တိ ကထာယ သမ္ဗန္ဓော အတ္တော စ – ကိန္တု ဘိယျော? တေ ဟိ တာဒိသာ သန္တော ဒ္ဒိန္နံ ကပ္ပာနံ ပုရေက္ခာရာနဉ္စ ကေနစိ **န ကပ္ပယန္တိ, န ပုရေက္ခရောန္တိ**။ ပရမတ္ထံ အစ္စန္တသုဒ္ဓိံ အဓိဂတတ္တာ အနစ္စန္တသုဒ္ဓိံယေဝ အကိရိယသဿတဒိဋ္ဌိံ **"အစ္စန္တသုဒ္ဓိ"တိ န တေ ဝဒန္တိ။ အာဒာနဂန္ထံ ဂထိတံ ဝိသဇ္ဇ** တိ စတုဗ္ဗိဓမ္ပိ ရူပာဒီနံ အာဒာယကတ္တာ အာဒာနဂန္ထံ အတ္တနော စိတ္တသန္တာနေ ဂထိတံ ဗဒ္ဓံ အရိယမဂ္ဂသတ္ထေန ဝိသဇ္ဇ ဆိန္ဒိတွာ။ သေသံ ဟာကဋမေဝ။

အစ္စန္တသုဒ္ဓိ န္တိ အစ္စန္တံ ပရမတ္ထံ သုဒ္ဓိံ။ **သံသာရသုဒ္ဓိ** န္တိ သံသာရတော သုဒ္ဓိံ။ **အကိရိယဒိဋ္ဌိ** န္တိ ကရောတော န ကရီယတိ ဟာပန္တိ အကိရိယဒိဋ္ဌိံ။ **သဿတဝာဒ** န္တိ "နိစ္စော ဓုဝေါ သဿတော"တိ ဝစနံ။ **န ဝဒန္တိ** န ကထေန္တိ။

ဂန္ထာ တိ နာမကာယံ ဂန္ထေန္တိ, စုတိပဋိသန္ဓိဝသေန ဝဋ္ဋသ္မိံ ဃဋေန္တီတိ ဂန္ထာ။ အဘိဇ္ဈာ စ သာ နာမကာယ ဃဋနဝသေန ဂန္ထော စာတိ **အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထော**။ ဟိတသုခံ ဗျာပာဒယတီတိ **ဗျာပာဒော**။ ဗျာပာဒော စ သော ဝုတ္တနယေန ဂန္ထော စာတိ **ဗျာပာဒော ကာယဂန္ထော။ သီလဗ္ဗတပရာမာသော** တိ "ဣတော ဗဟိဒ္ဓာ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ သီလေန သုဒ္ဓိ ဝတေန သုဒ္ဓီ"တိ (ဓ. သ. ၁၁၄၃, ၁၂၂၂) ပရတော အာမာသော။ **ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသော**တိ သဗ္ဗညုဘာသိတမ္ပိ ပဋိက္ခိပိတွာ "သဿတော လောကော, ဣဒမေဝ သစ္စံ, မောဃမည"န္တိ (ဓ. သ. ၁၁၄၄) ဣမိနာ အာကာရေန အဘိနိဝေသော ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသော။ **အတ္တနော ဒိဋ္ဌိယာ ရာဂေ** တိ အတ္တနာ အဘိနိဝိသိတွာ ဂဟိတာယ ဒိဋ္ဌိယာ ဆန္ဒရာဂေ။ **ပရဝါဒေသု အာဃာတော**တိ ပရဿ ဝစနေသု ကောပေါ။ **အပ္ပစ္စယော** တိ အတုဋ္ဌာကာရော။ **အတ္တနော သီလံ ဝာ**တိ အတ္တနာ သမာဒိန္နံ ဂေါသီလာဒိသီလံ ဝာ။ **အတ္တနော ဒိဋ္ဌိ** တိ အတ္တနာ ဂဟိတာ ပရာမဋ္ဌာ ဒိဋ္ဌိ။ **တေဟိ ဂန္ထေဟီ**တိ ဧတေဟိ ဝုတ္တေဟိ နာမကာယဃဋနေဟိ။ **ရူပံ အာဒိယန္တီ** တိ စတုသမုဋ္ဌာနိကံ ရူပာရမ္မဏံ အာဒိယန္တီ တိ ဂဏှန္တိ။ **ဥပာဒိယန္တီ** တိ ဥပဂန္တွာ ဂဏှန္တိ တဏှာဂါဟဂါဟေန။ **ပရာမသန္တိ** ဒိဋ္ဌိဂါဟေန။ **အဘိနိဝိသန္တီ** တိ မာနဂါဟေန။ **ဝဋ္ဋ** န္တိ တေဘူမကဝဋ္ဋံ။ **ဂန္ထေ** တိ ဗန္ဓနေ။

တေသဇ္ဇိတွာ ဝာ တိ သမ္မာ ဝိဿဇ္ဇိတွာ ဝာ။ **ဂထိတေ**တိ ဗန္ဓနေ။ **ဂန္ထိတေ** တိ ဂန္ထနေန ဂန္ထိတေ။ **ဝိဗန္ဓေ** တိ ဝိသေသေန ဗန္ဓေ။ **အာဗန္ဓေ** တိ အနေကဝိဓေန ဗန္ဓေ။ **ပလိဗုဒ္ဓေ**တိ အမုစ္စိတေ။ **ဗန္ဓနေ ဖောဋယိတွာ** တိ တဏှာမာနဒိဋ္ဌိဗန္ဓနာနိ ပပ္ဖောဋယိတွာ။ **ဝိသဇ္ဇ** တိ ဆဇ္ဇိတွာ။

ဣမေ ပန စတ္တာရော ဂန္ထေ ကိလေသပဋိပာဋိယာပိ အာဟရိတုံ ဝဋ္ဋတိ, မဂ္ဂပဋိပာဋိယာပိ – ကိလေသပဋိပာဋိယာ အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထော အရဟတ္တမဂ္ဂေန ပဟီယတိ, ဗျာပာဒော ကာယဂန္ထော အနာဂါမိမဂ္ဂေန, သီလဗ္ဗတပရာမာသော ကာယဂန္ထော ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသော ကာယဂန္ထော သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန။ မဂ္ဂပဋိပာဋိယာ သီလဗ္ဗတပရာမာသော ကာယဂန္ထော ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသော ကာယဂန္ထော သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန, ဗျာပာဒော ကာယဂန္ထော အနာဂါမိမဂ္ဂေန, အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထော အရဟတ္တမဂ္ဂေနာတိ။ ဧတေ စတ္တာရော ဂန္ထာ ယဿ သံဝိဇ္ဇန္တိ, တံ စုတိပဋိသန္ဓိဝသေန ဝဋ္ဋသ္မိံ ဂန္ထေန္တိ ဃဋေန္တီတိ ဂန္ထာ။ တေ စတုပ္ပဘေဒာ အဘိဇ္ဈာယန္တိ ဧတာယ, သယံ ဝါ အဘိဇ္ဈာယတိ, အဘိဇ္ဈာယနမတ္တမေဝ ဝါ သောတိ **အဘိဇ္ဈာ**။ လောဘောယေဝ နာမကာယံ ဂန္ထေတိ စုတိပဋိသန္ဓိဝသေန ဝဋ္ဋသ္မိံ ဃဋေတီတိ **ကာယဂန္ထော**။ ဗျာပဇ္ဇတိ တေန စိတ္တံ ပူတိဘာဝံ ဂစ္ဆတိ, ဗျာပာဒယတိ ဝါ ဝိနယာစာရရူပသမ္ပတ္တိဟိတသုခါဒီနီတိ **ဗျာပာဒော**။ "ဣတော ဗဟိဒ္ဓာ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ သီလေန သုဒ္ဓိ ဝတေန သုဒ္ဓီ"တိ ပရာမသနံ သီလဗ္ဗတပရာမာသော, သဗ္ဗညုဘာသိတမ္ပိ ပဋိက္ခိပိတွာ "သဿတော လောကော, ဣဒမေဝ သစ္စံ, မောဃမည"န္တိအာဒိနာ အာကာရေန အဘိနိဝိသတီတိ ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသော။ **ယထာ ဝါ ယုတ္တံ ဝာ**တိအာဒိ ဝါ ယုတ္တာဒိဝိသဇ္ဇနဗ္ဗဏံ ဂန္ထာနံ ဝိယောဂကရဏေ ဥပမံ ဒဿေန္တော အာဟ။

န ဇနေန္တိ တိ န ဥပ္ပာဒေန္တိ။ **န သဥ္ဇနေန္တိ** တိ န နိဗ္ဗတ္တေန္တိ။ **နာဘိနိဗ္ဗတ္တေန္တိ** တိ ဥပသဂ္ဂဝသေန ပဒံ ဝဍ္ဎိတံ။ န သဥ္ဇနေန္တီတိ ဥပ္ပာဒက္ခဏံ။ န နိဗ္ဗတ္တေန္တိ နာဘိနိဗ္ဗတ္တေန္တီတိ ပဝတ္တိက္ခဏံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။

၃၀. သီမာတိဂေတိ ကထာ ကေပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာယ ဒေသနာယ ဝုတ္တာ။ ပုဗ္ဗသဒိသော ဧဝ ပနဿာ သမ္ဗန္ဓော, သော ဧဝံ အတ္တဝဏ္ဏနာယ သဒ္ဒိံ ဝေဒိတဗ္ဗော – ကိဥ္စ ဘိယျော? သော ဤဒိသော ဘူရိပညော စတုန္နံ ကိလေသသီမာနံ အတီတတ္တာ **သီမာတိဂေ,** ဗာဟိတပာပတ္တာ စ **ဗ္ရာဟ္မဏော,** ဣတ္ထမ္ဘူတဿ စ **တဿ နတ္ထိ,** ပရစိတ္တပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏေဟိ **ဉတွာ** ဝာ မံသဒိဗ္ဗစက္ခူဟိ **ဒိသွာ** ဝာ ကိဉ္စိ **သမုဂ္ဂဟီတံ,** အဘိနိဝိဋ္ဌန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သော စ ကာမရာဂဘာဝတော **န ရာဂရာဂီ** ရူပာရူပရာဂဘာဝတော **န ဝိရာဂရတ္တော,** ယတော ဧဝံဝိဓဿ **တဿ** “ဣဒံ ပရမ”န္တိ ကိဉ္စိ **ဣဓ ဥဂ္ဂဟီတံ နတ္ထီ** တိ အရဟတ္တနိကူဋေန ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေသိ။

စတဿော သီမာယော တိ စတ္တာရော ပရိစ္ဆေဒါ။ **ဒိဋ္ဌာနုသယော** တိ ဒိဋ္ဌိ စ သာ အပ္ပဟီနဋ္ဌေန အနုသယော စာတိ ဒိဋ္ဌာနုသယော။ **ဝိစိကိစ္ဆာနုသယာ**ဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ ကေနဋ္ဌေန အနုသယာ? အနုသယနဋ္ဌေန။ ကော ဧသ အနုသယနဋ္ဌော နာမာတိ? အပ္ပဟီနဋ္ဌော။ ဧတေ ဟိ အပ္ပဟီနဋ္ဌေန တဿ တဿ သန္တာနေ အနုသေန္တိ နာမ, တသ္မာ “အနုသယာ”တိ ဝုစ္စန္တိ။ **အနုသေန္တီ** တိ အနုရူပံ ကာရဏံ လဘိတွာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ အတ္ထော။ အထာပိ သိယာ – အနုသယနဋ္ဌော နာမ အပ္ပဟီနာကာရော, အပ္ပဟီနာကာရော စ “ဥပ္ပဇ္ဇတီ”တိ ဝတ္တုံ န ယုဇ္ဇတိ, တသ္မာ န အနုသယာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ။ တတ္ရိဒံ ပဋိဝစနံ – အပ္ပဟီနာကာရော အနုသယော, အနုသယောတိ ပန အပ္ပဟီနဋ္ဌေန ထာမဂတော ကိလေသော ဝုစ္စတိ။ သော စိတ္တသမ္ပယုတ္တော သာရမ္မဏော သပ္ပစ္စယဋ္ဌေန သဟေတုကော ကေန္တာကုသလော အတီတောပိ ဟောတိ အနာဂတောပိ ပစ္စုပ္ပန္နောပိ, တသ္မာ “ဥပ္ပဇ္ဇတီ”တိ ဝတ္တုံ ယုဇ္ဇတိ။

တတြိဒံ ပမာဏံ – **ပဋိသမ္ဘိဒာယံ** တာဝ အဘိသမယကထာယံ (ပဋိ. မ. ၃.၂၁) “ပစ္စုပ္ပန္နေ ကိလေသေ ပဇဟတီ”တိ ပုစ္ဆိတွာ အနုသယာနံ ပစ္စုပ္ပန္နဘာဝဿ အတ္ထိတာယ “ထာမဂတော အနုသယံ ပဇဟတီ”တိ ဝုတ္တံ။ **ဓမ္မသင်္ဂဏိယံ** မောဟဿ ပဒဘာဇနေ (ဓ. သ. ၃၉၀) “အဝိဇ္ဇာနုသယော အဝိဇ္ဇာပရိယုဋ္ဌာနံ, အဝိဇ္ဇာလင်္ဂီ မောဟော အကုသလမူလံ, အယံ တသ္မိံ သမယေ မောဟော ဟောတီ”တိ အကုသလစိတ္တေန သဒ္ဓိံ အဝိဇ္ဇာနုသယဿ ဥပ္ပန္နဘာဝေ ဝုတ္တော။ **ကထာဝတ္ထုသ္မိံ** “အနုသယာ အဗျာကတာ အနုသယာ အဟေတုကာ အနုသယာ စိတ္တဝိပ္ပယုတ္တာ”တိ (ကထာ. ၆၀၅) သဗ္ဗေ ဝါဒါ ပဋိသေဓိတာ။ **အနုသယယမကေ** သတ္တန္နံ မဟာဝါရာနံ အညတရသ္မိံ ဥပ္ပဇ္ဇနဝါရေ “ယဿ ကာမရာဂါနုသယော ဥပ္ပဇ္ဇတိ တဿ ပဋိဃာနုသယော ဥပ္ပဇ္ဇတီ”တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တသ္မာ “အနုသေန္တီတိ အနုရူပံ ကာရဏံ လဘိတွာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီ”တိ ယံ ဝုတ္တံ, တံ ဣမိနာ တန္တိပ္ပမာဏေန သုဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယမ္ပိ “စိတ္တသမ္ပယုတ္တော သာရမ္မဏော”တိအာဒိ ဝုတ္တံ, တမ္ပိ သုဝုတ္တမေဝ။ အနုသယော ဟိ နာမေသ ပရိနိပ္ဖန္နော စိတ္တသမ္ပယုတ္တော အကုသလဓမ္မောတိ နိဋ္ဌမေတ္ထ ဂန္တဗ္ဗံ။

တတ္ထ ဒိဋ္ဌာနုသယော စတူသု ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ္တေသု, ဝိစိကိစ္ဆာနုသယော ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂတေ, အဝိဇ္ဇာနုသယော ဒွာဒသသု အကုသလစိတ္တေသု သဟဇာတဝသေန အာရမ္မဏဝသေန စ; တယောပိ အဝသေသတေဘူမကဓမ္မေသု အာရမ္မဏဝသေန ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာမောဟာ။ ကာမရာဂါနုသယော စေတ္ထ လောဘသဟဂတစိတ္တေသု သဟဇာတဝသေန အာရမ္မဏဝသေန စ, မနာပေသု အဝသေသကာမာဝစရဓမ္မေသု အာရမ္မဏဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇမာနော လောဘော။ ပဋိဃာနုသယော ဒေါမနဿသဟဂတစိတ္တေသု သဟဇာတဝသေန အာရမ္မဏဝသေန စ, အမနာပေသု အဝသေသကာမာဝစရဓမ္မေသု အာရမ္မဏဝသေနေဝ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ဒေါသော။ မာနာနုသယော ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ္တလောဘသဟဂတစိတ္တေသု သဟဇာတဝသေန အာရမ္မဏဝသေန စ, ဒုက္ခဝေဒနာဝဇ္ဇေသု အဝသေသကာမာဝစရဓမ္မေသု ရူပါရူပါဝစရဓမ္မေသု စ အာရမ္မဏဝသေနေဝ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော မာနော။ ဘဝရာဂါနုသယော စတူသု ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ္တေသု ဥပ္ပဇ္ဇမာနောပိ သဟဇာတဝသေန ဝုတ္တော။ အာရမ္မဏဝသေနေဝ ပန ရူပါရူပါဝစရဓမ္မေသု ဥပ္ပဇ္ဇမာနော လောဘော ဝုတ္တော။

တတ္ထ **ဒိဋ္ဌာနုသယော** တိ ဒွာသဋ္ဌိဝိဓာ ဒိဋ္ဌိ။ **ဝိစိကိစ္ဆာနုသယော**တိ အဋ္ဌဝတ္ထုကာ ဝိစိကိစ္ဆာ။ **တဒေကဋ္ဌာ စ ကိလေသာ**တိ သဟဇေကဋ္ဌဝသေန ဒိဋ္ဌိယာ ဝိစိကိစ္ဆာယ, သဟဇေကဋ္ဌဝသေန ဧကတော ဌိတာ။ **မာနာနုသယော**တိ နဝဝိဓမာနော။ **ပရမတ္ထဉာဏေန ဝါ ဉတွာ** တိ ပရေသံ စိတ္တာစာရဇာနနပညာယ ဇာနိတွာ, စေတောပရိယဉာဏေန ဇာနိတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏေန ဝါ** တိ အတီတေ နိဝုဋ္ဌက္ခန္ဓာနုဿရဏဉာဏေန ဇာနိတွာ။

မံသစက္ခုနာ တတိ ပကတိစက္ခုနာ။ **ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ တ** တိ ဒိဗ္ဗသဒိသေန ဒိဗ္ဗဝိဟာရသန္နိဿိတေန တ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ ပဿိတွ တ။ **ရာဂရတ္တာ** တိ ရာဂေန ရဉ္ဇိတာ။ **ယေ ပဉ္စသု ကာမဂုဏေသူ**တိ ယေ ပဉ္စသု ရူပာဒိဝတ္ထုကာမကောဋ္ဌာသေသု။ **ဝိရာဂရတ္တာ**တိ ဝိရာဂသင်္ခါတာသု ရူပာရူပသမာပတ္တီသု အတိရတ္တာ အလ္လီနာ။ **ယတော ကာမရာဂေ စာ**တိ ယအာ ကာမဘဝေ ရာဂေ စ။ **ရူပာရူပရာဂေသု**ပိ ဧသေဝ နယော။

သဒ္ဓမ္မပ္ပဇ္ဇောတိကာယ မဟာနိဒ္ဒေသဋ္ဌကထာယ

သုဒ္ဓဋ္ဌကသုတ္တနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅. ပရမဋ္ဌကသုတ္တနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၃၁. ပဉ္စမေ ပရမဋ္ဌကသုတ္တေ **ပရမန္တိ ဒိဋ္ဌီသု ပရိဗ္ဗသာနော** တိ ဣဒံ ပရမန္တိ ဂဟေတွာ သကာယ သကာယ ဒိဋ္ဌိယာ ဝသမာနော။ **ယဒုတ္တရိ ကုရုတေ** တိ ယံ အတ္တနော သတ္ထာရာဒိံ သေဋ္ဌံ ကရောတိ။ **ဟီနာတိ အညေ တတော သဗ္ဗမာဟာ**တိ တံ အတ္တနော သတ္ထာရာဒိံ ဌပေတွာ တတော အညေ သဗ္ဗေ "ဟီနာ ဣမေ"တိ အာဟ။ **တသ္မာ ဝိဝါဒါနိ အဝီတိဝတ္တော**တိ တေန ကာရဏေန သော ဒိဋ္ဌိကလဟေ အဝီတိဝတ္တောဝ ဟောတိ။

ဝသတီ တိ ပဌမုပ္ပန္နဒိဋ္ဌိဝသေန ဝသတိ။ **ပဝသတီ** တိ ပဝိသိတွာ ဝသတိ။ **အာဝသတီ** တိ ဝိသေသေန ဝသန္တိ။ **ပရိဝသတီ** တိ သဗ္ဗဘာဂေန ဝသတိ။ တံ ဥပမာယ သာဓေန္တော **"ယထာ အာကာရိကာ တ"**တိအာဒိမာဟ။ **အာကာရိကာ တ**တိ ဃရသာမိကာ။ **ဃရေသု ဝသတီ** တိ အတ္တနော ဃရေသု အာသင်္ကဝိရဟိတာ ဟုတွာ နိဝသတိ။ **သာပတ္တိကာ တ**တိ အာပတ္တိဗဟုလာ။ **သကိလေသာ တ**တိ ရာဂါဒိကိလေသဗဟုလာ။ **ဥတ္တရိ ကရောတီ** တိ အတိရေကံ ကရောတိ။ **အယံ သတ္ထာ သဗ္ဗညူ** တိ 'အယံ အမှာကံ သတ္ထာ သဗ္ဗံ ဇာနာတိ'။

သဗ္ဗေ ပရပ္ပဝါဒေ ခိပတီ တိ သဗ္ဗာ ပရလဒ္ဓိယော ဆဍ္ဍေတိ။ **ဥက္ခိပတီ** တိ နီဟရတိ။ **ပရိက္ခိပတီ** တိ ပရမ္မုခေ ကရောတိ။ **ဒိဋ္ဌိမေဓဂါနီ** တိ ဒိဋ္ဌိဝိဟေသကာနိ။

၃၂. ဒုတိယဂါထာယတ္တော – ဧဝံ အဝီတိဝတ္တော စ **ယံ ဒိဋ္ဌေ သုတေ သီလဝတေ မုတေ** တိ ဧတေသု စတူသု ဝတ္ထူသု ဥပ္ပန္နဒိဋ္ဌိသင်္ခါတေ **အတ္တနိ** ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တပ္ပကာရံ **အာနိသံသံ ပဿတိ, တဒေဝ သော တတ္ထ** သကာယ ဒိဋ္ဌိယာ အာနိသံသံ "ဣဒံ သေဋ္ဌ"န္တိ အဘိနိဝိသိတွာ **အညံ သဗ္ဗံ** ပရသတ္ထာရာဒိကံ **နိဟီနတော ပဿတိ** ။

ဒွေ အာနိသံသေ ပဿတီ တိ ဒွေ ဂုဏေ ဩလောကေတိ။ **ဒိဋ္ဌဓမ္မိကဉ္စ** တိ ဒိဋ္ဌေ ပစ္စက္ခေ အတ္တဘာဝေ ဝိပစ္စနကရဏံ။ **သမ္ပရာယိကဉ္စ** တိ ပရလောကေ ပဋိလဘိတဗ္ဗဂုဏဉ္စ။ **ယံဒိဋ္ဌိကော သတ္ထာ** တိ ယံလဒ္ဓိကော တိတ္ထာယတနသာမိကော။ **အလံ နာဂတ္တာယ တ** တိ နာဂရာဇဘာဝာယ တ ပရိယတ္တံ။ **သုပဏ္ဏတ္တာ** ဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ **ဒေဝတ္တာယ တ** တိ သမ္မုတိဒေဝါဒိဘာဝါယ။ **အာယတိံ ဖလပာဋိကင်္ခီ ဟောတီ** တိ အနာဂတေ ဝိပါကဖလံ ပတ္ထယာနော ဟောတိ။ **ဒိဋ္ဌသုဒ္ဓိယာပိ ဒွေ အာနိသံသေ ပဿတီ** တိ စက္ခုဝိညာဏေန ဒိဋ္ဌရူပာယတနဿ ဝသေန သုဒ္ဓိယာ ဟေတုတ္တာပိ အတ္တနော ဂဟိတဂဟဏေန ဒွေ ဂုဏေ ဩလောကေတိ။ **သုတသုဒ္ဓိယာ** ဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

၃၃. တတိယဂါထာယတ္တော – ဧဝံ ပဿတော စ **ယံ** အတ္တနော သတ္ထာရာဒိံ **နိဿိတော အညံ** ပရသတ္ထာရာဒိံ **ဟီနံ ပဿတိ, တံ** ပန ဒဿနံ **ဂန္ထံ** မေဝ **ကုသလာ ဝဒန္တိ,** ဗန္ဓနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ယသ္မာ ဧတဒေဝ, **တသ္မာ ဟိ ဒိဋ္ဌံ ဝ သုတံ မုတံ တ, သီလဗ္ဗတံ ဘိက္ခု န နိဿယေယျ,** နာဘိနိဝေသေယျာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ကုသလာတိ ခန္ဓာဒိဇာနနေ ဆေကာ။ **ခန္ဓကုသလာ** တိ ရူပါဒီသု ပဉ္စသု ခန္ဓေသု ကုသလာ။ **ဓာတုအာယတနပဋိစ္စသမုပ္ပာဒသတိပဋ္ဌာနသမ္မပ္ပဓာနဣဒ္ဓိပါဒဣန္ဒြိယဗလဗောဇ္ဈင်္ဂမဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာနေသုပိ** ဧသေဝ နယော။ တတ္ထ **မဂ္ဂကုသလာ**တိ စတူသု မဂ္ဂေသု။ **ဖလကုသလာ**တိ စတူသု ဖလေသု။ **နိဗ္ဗာနကုသလာ** တိ ဒုဝိဓေ နိဗ္ဗာနေ ဆေကာ။ **တေ ကုသလာ**တိ တေ ဧတေသု ဝုတ္တပ္ပကာရေသု ဆေကာ။ **ဧဝံ ဝဒန္တီ** တိ ဧဝံ ကထေန္တိ။ **ဂန္ထော ဧသော** တိ ပဿတော စ အတ္တနော သတ္ထာရာဒိနိဿိတဿ အညံ ပရသတ္ထာရာဒိံ ဟီနတော ဒဿနဉ္စ ဂန္ထော ဗန္ဓနော ဧသောတိ ဝဒန္တိ။ **လဂ္ဂနံ ဧတံ** န္တိ ဧတံ ဝုတ္တပ္ပကာရံ နာဂဒန္တေ လဂ္ဂိတံ ဝိယ အဓောလမ္ဗနံ။ **ဗန္ဓနံ ဧတံ** န္တိ နိစ္စိန္တိတုံ ဒုက္ခရေန သင်္ခလိကာဒိဗန္ဓနံ ဝိယ ဧတံ ဗန္ဓနံ။ **ပလိဗောဓော ဧသော**တိ သံသာရတော နိက္ခမိတုံ အပ္ပဒါနဋ္ဌေန ဧသော ပလိဗောဓော။

၃၄. စတုတ္ထဂါထာယတ္တော – န ကေဝလံ ဒိဋ္ဌသုတာဒီသု န နိဿယေယျ, အပိစ ခော ပန အသမ္ဘာတံ ဥပရူပရိ **ဒိဋ္ဌိမ္ပိ လောကသ္မိံ န ကပ္ပယေယျ,** န ဇနေယျာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ကီဒိသံ? **ဉာဏေန တ သီလဝတေန တပိ,** သမာပတ္တိဉာဏာဒိဉာဏေန တ သီလဝတေန တ ယာ ကပ္ပိယတိ, ဧတံ ဒိဋ္ဌိံ န ကပ္ပေယျ။ န ကေဝလဉ္စ ဒိဋ္ဌိံ န ကပ္ပယေ

ယ္ယ, အပိစ ခော ပန မာနေနပိ ဇာတိအာဒီဟိ ဝတ္ထူဟိ **သမောတိ အတ္တာနမနုပနေယ္ယ, ဟီနော န မညေထ ဝိသေသိ တာပီတိ**။

အဌသမာပတ္တိဉာဏေန တ တိ ပဌမဇ္ဈာနာဒီနံ အဌန္နံ သမာပတ္တီနံ သမ္ပယုတ္တပညာယ တ။ **ပဉ္စာဘိညာဉ ဏေန တ**တိ လောကိယာနံ ပဉ္စန္နံ အဘိညာနံ သမ္ပယုတ္တပညာယ တ။ **မိစ္ဆာဉာဏေန တ**တိ ဝိပရီတသဘာဝေန ပဝတ္တ တာယ ပညာယ အမုတ္တေ မုတ္တံ ပဿာတိ ဇေ ဥပ္ပန္နေန မိစ္ဆာဉာဏေန တ။

၃၅. ပဉ္စမကထာယတ္တော – ဝေဥဟိ ဒိဋ္ဌိ အကပ္ပေန္တော အမညမာနော စ **အတ္တံ ပဟာယ အနုပာဒိယာနော** ယံ ပုဗ္ဗေ ဂဟိတံ, တံ ပဟာယ ပရံ အဂ္ဂဏှန္တော တသ္မိမ္ပိ ဝုတ္တပ္ပကာရေ ဉာဏေ ဒုဝိခံ **နိဿယံ နော ကရောတိ,** အကရောန္တော စ **သ ဝေ ဝိယတ္တေသု** နာနာဒိဋ္ဌိဝသေန ဘိန္နေသု သတ္တေသု **န ဝဂ္ဂသာရီ** ဆန္ဒာဒိဝသေန အဂစ္ဆ နဓမ္မော ဟုတွာ ဒွာသဋ္ဌိယာ ဒိဋ္ဌီသု **ကိဉ္စိ ဒိဋ္ဌိံ န ပစ္စေတိ,** န ပစ္စာဂစ္ဆတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

စတူဟိ ဥပာအနေဟီတိ ကာမုပာအနာဒီဟိ စတူဟိ ဘုသံ ဂဟဏေဟိ **သ ဝေ ဝိယတ္တေသူ** တိ သော ပုဂ္ဂလော နိစ္ဆိ တေသု။ **ဘိန္နေသူ** တိ ဒွိဓာ ဘိန္နေသု။

၃၆. ဣအာနိ ယော သော ဣမာယ ကထာယ ဝုတ္တော ခီဏာသဝေ, တဿ ဝဏ္ဏဘဏနတ္ထံ **"ယဿူဘယန္တေ"**တိအာဒိကာ တိဿော ကထာယော အာဟ။ တတ္ထ ပဌမကထာယ **ယဿူဘယန္တေ** တိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တေ ဖဿာ ဒိဘေဒေ။ **ပဏိဓီ**တိ တဏှာ။ **ဘဝာဘဝာယာ**တိ ပုနပ္ပုနဘဝာယ ။ **ဣဓ ဝာ ဟုရံ ဝာ**တိ သကတ္တဘာဝာဒိဘေဒေ ဣဓ ဝာ ပရတ္တဘာဝာဒိဘေဒေ ပရတ္ထ ဝာ။

ဖဿော ဧကော အန္တော တိ စက္ခုသမ္ဖဿာဒိကော ဧကော ကောဋ္ဌာသော။ **ဖဿသမုဒယော** တိ ဝတ္ထာရမ္မ ဏော။ ယတော သမုဒေတိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, သော သမုဒယော။ **ဒုတိယော အန္တော** တိ ဒုတိယော ကောဋ္ဌာသော။ **အတီတန္တိ** အတိ ဣတံ အတီတံ, အတိက္ကန္တန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အနာဂတန္တိ** န အာဂတံ, အနုပ္ပန္နန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **သု ခာ ဝေဒနာ**ဒယော ဝိသဘာဂဝသေန။ **နာမရူပ**ဒုကံ နမနရုပ္ပနဝသေန။ **အဇ္ဈတ္တိကာ** ဒယော အဇ္ဈတ္တဗာဟိရဝသေန။ **သက္ကာယာ**ဒယော ခန္ဓပဉ္စကာနံ ပဝတ္တိသမုဒယဝသေန ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

သကတ္တဘာဝေ တိ အတ္တနော အတ္တဘာဝေ။ **ပရတ္တဘာဝေ**တိ ပရဿ အတ္တဘာဝေ။

၃၇. ဒုတိယကထာယ **ဒိဋ္ဌေ ဝ** တိ ဒိဋ္ဌသုဒ္ဓိယာ ဝ။ သေ နယော **သုတာဒီ**သု။ **သညာ**တိ သညာသမုဋ္ဌာပိကာ ဒိဋ္ဌိ။

အပရာမသန္တ န္တိ တဏှာမာနဒိဋ္ဌီဟိ န ပရာမသန္တံ။ **အနဘိနိဝေသန္တ** န္တိ တေဟေဝ အနဘိနိဝိသန္တံ။

"ဝိနိဗဒ္ဓော"တိ ဝ တိ မာနေန ဝိနိဗဒ္ဓောတိ ဝ။ **"ပရာမဋ္ဌော"တိ ဝ** တိ ပရတော နိစ္စသုခသုဘာဒီဟိ ပရာမဋ္ဌော တိ ဝ။ **ဝိက္ခေပဂတော** တိ ဥဒ္ဓစ္စဝသေန။ **အနိဋ္ဌင်္ဂတော** တိ ဝိစိကိစ္ဆာဝသေန။ **ထာမဂတော**တိ အနုသယဝသေန။ **ဂတိယာ** တိ ဂန္တဗ္ဗဝသေန။

၃၈. တတိယကထာယ **ဓမ္မာပိ တေသံ န ပဋိစ္ဆိတာသေ** တိ ဒွာသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိဂတဓမ္မာပိ တေသံ ''ဣဒမေဝ သစ္စံ, မောဃမည''န္တိ (ဥဒာ. ၅၄) ဇေ န ပဋိစ္ဆိတာ။ **ပာရင်္ဂတော န ပစ္စေတိ တာဒီ** တိ နိဗ္ဗာနပာရံ ဂတော တေန တေန မဂ္ဂေ န ပဟီနေ ကိလေသေ ပုန နာဂစ္ဆတိ ပဉ္စဟိ စ အာကာရေဟိ တာဒီ ဟောတီတိ။ သေသံ ဟာကဋမေဝ။

ဝီသတိဝတ္ထုကာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တိ ''ရူပံ အတ္တတော သမနုပဿတီ''တိအာဒိနာ (ပဋိ. မ. ၁.၁၃၂) နယေန ဧကေက သ္မိံ ခန္ဓေ စတူဟိ စတူဟိ အာကာရေဟိ ပဉ္စက္ခန္ဓေ ပတိဋ္ဌံ ကတွာ ပဝတ္တာ ဝိဇ္ဇမာနေ ကာယေ ဒိဋ္ဌိ။ **ဒသဝတ္ထု ကာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ** တိ ''နတ္ထိ ဒိန္န''န္တိအာဒိနယပ္ပဝတ္တာ (ဓ. သ. ၁၂၂၁) ဒိဋ္ဌိ။ **အန္တဂ္ဂာဟိကာဒိဋ္ဌိ** တိ ''သဿတော လောကော ဣဒမေဝ သစ္စံ, မောဃမည''န္တိအာဒိနယပ္ပဝတ္တာ (မ. နိ. ၃.၂၇) ဧကေကံ အန္တံ အတ္ထီတိ ဂဟေတွာ ပ ဝတ္တာ ဒိဋ္ဌိ။ **ယာ ဧဝရူပါ ဒိဋ္ဌိ** တိ ဣဒါနိ ဝုစ္စမာနာနံ ဧကူနဝီသပဒါနံ သာဓာရဏံ မူလပဒံ။ ယာ ဒိဋ္ဌိ, တဒေဝ **ဒိဋ္ဌိဂတံ;**

ယာ ဒိဋ္ဌိ, တဒေဝ **ဒိဋ္ဌိဂဟန** န္တိ သဗ္ဗေသံ သမ္ဗန္ဓော ကာတဗ္ဗော။ ယာ အယာထာဝဒဿနဋ္ဌေန ဒိဋ္ဌိ, တဒေဝ ဒိဋ္ဌိ သု ဂတံ ဒဿနံ ဒုတသင္ဂိဒိဋ္ဌိယာ အန္တောဂတတ္တာတိ **ဒိဋ္ဌိဂတံ** ။ ဟေဋ္ဌာပိသု အတ္ထော ဝုတ္တောယေဝ။

ဒုဝိန္နံ အန္တာနံ ဧကေန္တဂတတ္တာတိပိ **ဒိဋ္ဌိဂတံ** ။ တတ္ထ **သဿတော** တိ နိစ္စော။ **လောကောတိ** အတ္တာ။ "ဣမေ သရီရံယေဝ နဿတိ, အတ္တာ ပန ဣမေ ပရတ္ထ စ သောယေဝတ"တိ မညန္တိ။ သော ဟိ သာမညေဝ အာလောကေတီတိ ကတ္ဝာ လောကောတိ မညတိ။ **အသဿတော** တိ အနိစ္စော။ အတ္တာ သရီရေနေဝ သဟ နဿတီတိ မညန္တိ။ **အန္တ တာ**တိ ပရိတ္တေ ကသိဏေ စျာနံ ဥပ္ပာဒေတွာ တံ ပရိတ္တကသိဏာရမ္မဏံ စေတနံ "သပရိယန္တော အတ္တာ"တိ မည န္တိ။ **အနန္တ တာ**တိ န အန္တဝာ အပ္ပမာဏေ ကသိဏေ စျာနံ ဥပ္ပာဒေတွာ တံ အပ္ပမာဏကသိဏာရမ္မဏံ စေတနံ "အပရိယ န္တော အတ္တာ"တိ မညန္တိ။ **တံ ဇီဝံ တံ သရီရန္တိ** ဇီဝေ စ သရီရဉ္စ တံယေဝ။ ဇီဝေတိ အတ္တာ, လိင်္ဂဝိပလ္လာသေ န နပုံသကဝစနံ ကတံ။ **သရီရန္တိ** ရာသဋ္ဌေန ခန္ဓပဉ္စကံ။ **အညံ ဇီဝံ အညံ သရီရန္တိ** အညော ဇီဝေ အညံ ခန္ဓပဉ္စကံ ။ **ဟောတိ တထာဂတော ပရံ မရဏာ**တိ ခန္ဓာ ဣဓေဝ ဝိနဿန္တိ, သတ္တော မရဏတော ပရံ ဟောတိ ဝိဇ္ဇတိ န နဿ သတိ, **တထာဂတော**တိ စေတံ သတ္တာဓိဝစနန္တိ။ ကေစိ ပန **"တထာဂတော**တိ အရဟာ"တိ ဝဒန္တိ။ ဣမေ **န ဟောတီ** တိ ပက္ခေ ဒောသံ ဒိသွာ ဧဝံ ဂဏှန္တိ။ **န ဟောတိ တထာဂတော ပရံ မရဏာ**တိ ခန္ဓာပိ ဣဓေဝ နဿန္တိ , တထာဂ တော စ မရဏတော ပရံ န ဟောတိ ဥစ္ဆိဇ္ဇတိ။ ဣမေ **ဟောတီ**တိ ပက္ခေ ဒောသံ ဒိသွာ ဧဝံ ဂဏှန္တိ။ **ဟောတိ စ န စ ဟောတီ**တိ ဣမေ ဧကေကပက္ခပရိဂ္ဂဟေ ဒောသံ ဒိသွာ ဥဘယပက္ခံ ဂဏှန္တိ။ **နေဝ ဟောတိ န န ဟောတီ**တိ ဣမေ ဥဘယပက္ခပရိဂ္ဂဟေ ဥဘယဒောသာပတ္တိံ ဒိသွာ "ဟောတိ စ န ဟောတီ"တိ စ "နေဝ ဟောတိ န န ဟော တီ"တိ စ အမရာဝိက္ခေပပက္ခံ ဂဏှန္တိ။

အယံ ပနေတ္ထ အဋ္ဌကထာနယော (ပဋိ. မ. အဋ္ဌ. ၂.၁.၁၁၃) – "သဿတော လောကော"တိ တတိအာဒီဟိ ဒသ ဟာကာရေဟိ ဒိဋ္ဌိပဘေဒောဝ ဝုတ္တော။ တတ္ထ **သဿတော လောကော**တိ စ ခန္ဓပဉ္စကံ လောကောတိ ဂဟေတွာ "အယံ လောကော နိစ္စော ဓုဝေ သဗ္ဗကာလိကော"တိ ဂဏှန္တဿ သဿတန္တိ ဂဟဏာကာရပ္ပဝတ္တာ ဒိဋ္ဌိ။ **အသဿတော** တိ တမေဝ လောကံ "ဥစ္ဆိဇ္ဇတိ ဝိနဿတီ"တိ ဂဏှန္တဿ ဥစ္ဆေဒဂ္ဂဟဏာကာရပ္ပဝတ္တာ ဒိ ဋ္ဌိ။ **အန္တဝါ** တိ ပရိတ္တကသိဏလာဘိနော သုပ္ပမတ္တေ တ သရာဝမတ္တေ တ ကသိဏေ သမာပန္နဿ အန္တော သမာပတ္တိယံ ပဝတ္တိတရူပာရူပဓမ္မေ "လောကော"တိ စ ကသိဏပရိစ္ဆေဒန္တေန "အန္တဝါ"တိ စ ဂဏှန္တဿ "အန္တဝါ လောကော"တိ ဂဟဏာကာရပ္ပဝတ္တာ ဒိဋ္ဌိ။ သာ သဿတဒိဋ္ဌိပိ ဟောတိ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိပိ။ ဝိပုလကသိဏလာ ဘိနော ပန တသ္မိံ ကသိဏေ သမာပန္နဿ အန္တောသမာပတ္တိယံ ပဝတ္တိတရူပာရူပဓမ္မေ "လောကော"တိ စ ကသိဏ ပရိစ္ဆေဒန္တေန စ "အနန္တော"တိ ဂဏှန္တဿ "အနန္တဝါ လောကော"တိ ဂဟဏာကာရပ္ပဝတ္တာ ဒိဋ္ဌိ။ သာ သဿတဒိဋ္ဌိ ဟောတိ, ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိပိ။ **တံ ဇီဝံ တံ သရီရန္တိ** ဘေဒနဓမ္မဿ သရီရဿေဝ "ဇီဝ"န္တိ ဂဟိတတ္တာ "သရီရေ ဥစ္ဆိဇ္ဇမာနေ ဇီဝမ္ပိ ဥစ္ဆိဇ္ဇတီ"တိ ဥစ္ဆေဒဂ္ဂဟဏာကာရပ္ပဝတ္တာ ဒိဋ္ဌိ။ ဒုတိယပဒေန သရီရတော အ ညဿ ဇီဝဿ ဂဟိတတ္တာ "သရီရေ စ ဥစ္ဆိဇ္ဇမာနေပိ ဇီဝံ န ဥစ္ဆိဇ္ဇတီ"တိ သဿတဂဟဏာကာရပ္ပဝတ္တာ ဒိဋ္ဌိ။ **ဟောတိ တထာဂတော**တိအာဒီသု "သတ္တော တထာဂတော နာမ, သော ပရံ မရဏာ ဟောတီ"တိ ဂဏှတော ပဌ မာ သဿတဒိဋ္ဌိ။ "န ဟောတီ"တိ ဂဏှတော ဒုတိယာ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ။ "ဟောတိ စ န စ ဟောတီ"တိ ဂဏှတော တတိ ယာ ဧကစ္စသဿတဒိဋ္ဌိ။ "နေဝ ဟောတိ န န ဟောတီ"တိ ဂဏှတော စတုတ္ထာ အမရာဝိက္ခေပဒိဋ္ဌီတိ ဝုတ္တပ္ပ ပကာရာ ဒသဝိဓာ ဒိဋ္ဌိ။ ယထာယောဂံ ဘဝဒိဋ္ဌိ စ ဝိဘဝဒိဋ္ဌိ စာတိ ဒုဝိဓာ ဟောတိ။ တာသု ဧကာပိ တေသံ ခီဏာသဝတနံ န ပဋိစ္ဆိတာတိ အတ္ထော။

ယေ ကိလေသာတိ ယေ ကိလေသာ **သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန ပဟီနာ,** တေ ကိလေသေ ။ **န ပုနေတီ**တိ န ပုန ဧတိ ။ **န ပစ္စေတီ**တိ ပုန နိဗ္ဗတ္တေတွာ န ပဋိဧတိ, **န ပစ္စာဂစ္ဆတီ** တိ ပစ္စာဘဝေ နာဂစ္ဆတိ။ **ပဥ္စဟာကာရေဟိ တာဒီ**တိ ပဥ္စ ဟိ ကာရဏေဟိ ကောဋ္ဌာသေဟိ တ သဒိသော။ **ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌေ တာဒီ** တိ ဣဋ္ဌာရမ္မဏေ စ အနိဋ္ဌာရမ္မဏေ စ အနုနယပ ဋိဃံ မုဉ္စိတွာ ဌိတတ္တာ ဒုဝိသု သဒိသော။ **စတ္တာဝီ** တိ ကိလေသေ စဇိတဝာ။ **တိဏ္ဏာဝီ** တိ သံသာရံ အတိက္ကမိတ တာ။ **မုတ္တာဝီ** တိ ရာဂါဒိတော မုတ္တဝာ။ **တံနိဒ္ဒေသာ တာဒီ** တိ တေန တေန သီလသဒ္ဓါဒိနာ နိဒ္ဒိသိတွာ နိဒ္ဒိသိတွာ ကထေတဗ္ဗတော သဒိသော။

တံ ပဋ္ဌဝိမံ ဝိတ္ထာရေတွာ ကထေတုကာမော **“ကထံ အရဟာ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌေ တာဒီ”** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **လာဘေပီ**တိ စတုန္နံ ပစ္စယာနံ လာဘေပိ။ **အလာဘေပီ**တိ တေသံ အလာဘေပိ။ **ယသေပီ**တိ ပရိဝါရေပိ။ **အယသေပီ**တိ ပရိဝါရဝိပတ္တိယာပိ။ **ပသံသာယပီ**တိ ဝဏ္ဏဘဏနာယပိ။ **နိန္ဒာယပီ** တိ ဂရဟာယပိ။ **သုခေပီ**တိ ကာယိကသုခေပိ။ **ဒုက္ခေပီ** တိ ကာယိကဒုက္ခေပိ။ **ဧကဉ္စေ ဗာဟံ ဂန္ဓေန လိမ္ပေယျုံ** န္တိ သစေ ဧကံ ဗာဟံ စတုဇာတိယဂန္ဓေန လေပံ ဥပရူပရိ ဒဒေယျုံ။ **တသိယာ တစ္ဆေယျုံ** န္တိ ယဒိ ဧကံ ဗာဟံ ဝမှကီ တသိယာ တစ္ဆေတွာ တစ္ဆေတွာ တနုံ ကရေယျုံ။ **အမုသ္မိံ နတ္ထိ ရာဂေ**တိ အမုသ္မိံ ဂန္ဓလေပနေ သိနေဟော နတ္ထိ န သံဝိဇ္ဇတိ။ **အမုသ္မိံ နတ္ထိ ပဋိဃ** န္တိ အမုသ္မိံ တသိယာ တစ္ဆနေ ပဋိဟနနသင်္ခာတံ ပဋိဃံ ကောပံ နတ္ထိ န သံဝိဇ္ဇတိ။ **အနုနယပဋိဃဝိပ္ပဟီနော** တိ သိနေဟဉ္စ ကောပဉ္စ ပဇဟိတွာ ဌိတော။ **ဥဂ္ဃာတိနိဃာတိဝီတိဝတ္တော** တိ အနုနယဝသေန အနုဂ္ဂဟဉ္စ ပဋိဃဝသေန နိဂ္ဂဟဉ္စ အတိက္ကမိတွာ ဌိတော။ **အနုရောဓဝိရောဓသမတိက္ကန္တော** တိ အနုနယဉ္စ ပဋိဃဉ္စ သမ္မာ အတိက္ကန္တော။

သီလေ သတီတိ သီလေ သံဝိဇ္ဇမာနေ။ **သီလဝတ**တိ သီလသမ္ပန္နော။ တေန နိဒ္ဒေသံ ကထနံ လဘတီတိ **တာဒီ။ သဒ္ဓါယ သတိ သဒ္ဓေါ**တိ ဧဝမာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

သဒ္ဓမ္မပဇ္ဇောတိကာယ မဟာနိဒ္ဒေသဋ္ဌကထာယ

ပရမဋ္ဌကသုတ္တနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆. ဇရာသုတ္တနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၃၉. ဆဋ္ဌေ ဇရာသုတ္တေ **အပ္ပံ ဝတ ဇီဝိတံ ဣဒ** န္တိ ဣဒံ ဝတ မနုဿာနံ ဇီဝိတံ အပ္ပကံ ပရိတ္တံ ဌိတိပရိတ္တ တာယ သရသပရိတ္တတာယာတိ ဂုဟဋ္ဌကသုတ္တေပိ ဝုတ္တနယမေတံ။ **ဩရံ ဝဿသတာပိ မိယ္യတီ** တိ ဝဿသ တာ ဩရံ ကလလာဒိကာလေပိ မိယ္ယတိ။ **အတိစ္စ** တိ ဝဿသတံ အတိက္ကမိတွာ။ **ဇရသာပိ မိယ္ယတီ** တိ ဇရာယ မိ ယ္ယတိ။ ဣတော ပရံ ဂုဟဋ္ဌကသုတ္တဝဏ္ဏနာယ ဝုတ္တနယေနေဝ ဂဟေတဗ္ဗံ။

အပ္ပန္တိ မန္ဒံ။ **ဂမနီယော သမ္ပရာယော** တိ ပရလောကော ဂန္တဗ္ဗော။ **ကလလကာလေပီ**တိ ဧတ္ထ ကလလကာလံ နာမ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ တီဟိ ဇာတိဥဏ္ဏံသူဟိ ကတသုတ္တဂ္ဂေ ဌိတတေလဗိန္ဒုပ္ပမာဏံ အစ္ဆံ ဝိပ္ပသန္နကလလံ ဟောတိ။ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ –

> ''တိလတေလဿ ယထာ ဗိန္ဒု၊ သပ္ပိမဏ္ဍော အနာဝိလော။
> ဧဝံ ဝဏ္ဏပ္ပဋိဘာဂံ၊ ကလလံ သမ္ပဝုစ္စတီ''တိ။ (သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၂၃၅; ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၆ ပကိဏ္ဏကက ထာ)။

တသ္မိံ ကလလကာလေပိ။ **စဝတီ**တိ ဇီဝိတံ ဂဠတိ။ **မရတီ**တိ ဇီဝိတဝိယောဂံ အာပဇ္ဇတိ။ **အန္တရဓာယတီ** တိ အဒဿ နံ ဟာပုဏာတိ။ **ဝိပ္ပလုဇ္ဇတီ** တိ ဆိဇ္ဇတိ။ ''အဏ္ဍဇယောနိယာ **စဝတိ**။ ဇလာဗုဇယောနိယာ **မရတိ**။ သံသေဒဇယောနိ ယာ **အန္တရဓာယတိ** ။ ဩပပာတိကယောနိယာ **ဝိပ္ပလုဇ္ဇတီ''** တိ ဧဝမေကေ ဝဏ္ဏယန္တိ။ **အဗ္ဗုဒကာလေပီ** တိ အဗ္ဗုဒံ နာမ ကလလတော သတ္တာဟစ္စယေန မံသဓောဝနဥဒကဝဏ္ဏံ ဟောတိ, ကလလန္တိ နာမံ အန္တရဓာယတိ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ –

> ''သတ္တာဟံ ကလလံ ဟောတိ၊ ပရိပက္ကံ သမူဟတံ။
> ဝိဝဋ္ဋမာနံ တဗ္ဘာဝံ၊ အဗ္ဗုဒံ နာမ ဇာယတီ''တိ။ (သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၂၃၅)။

တသ္မိံ အဗ္ဗုဒကာလေပိ။ **ပေသိကာလေပီ**တိ တသ္မာပိ အဗ္ဗုဒာ သတ္တာဟစ္စယေန ဝိလီနတိပုသဒိသာ ပေသိ နာမ သဉ္ဇာယတိ။ သာ မရိစဖာဏိတေန ဒီပေတဗ္ဗာ။ ကမအရိကာ ဟိ သုပက္ကာနိ မရိစာနိ ဂဟေတွာ သာဋကန္တေ ဘဏ္ဍိ ကံ ကတွာ ပီဠေတွာ မဏ္ဍံ အာဒာယ ကပာလေ ပက္ခိပိတွာ အာတပေ ဌပေန္တိ, တံ သုက္ခမာနံ သဗ္ဗဘာဂေဟိ မုစ္ စတိ။ ဧဝရူပါ ပေသိ ဟောတိ, အဗ္ဗုဒန္တိ နာမံ အန္တရဓာယတိ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ –

> ''သတ္တာဟံ အဗ္ဗုဒံ ဟောတိ၊ ပရိပက္ကံ သမူဟတံ။
> ဝိဝဋ္ဋမာနံ တဗ္ဘာဝံ၊ ပေသိ နာမ ပဇာယတီ''တိ။ (သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၂၃၅)။

တသ္မိံ ပေသိကာလေပိ။ **ဃနကာလေပီ**တိ တတောပိ ပေသိတော သတ္တာဟစ္စယေန ကုက္ကုဋဏ္ဍသဏ္ဌာနော ဃ နော နာမ မံသပိဏ္ဍော နိဗ္ဗတ္တတိ, ပေသီတိ နာမံ အန္တရဓာယတိ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ –

> ''သတ္တာဟံ ပေသိ ဘဝတိ၊ ပရိပက္ကံ သမူဟတံ။
> ဝိဝဋ္ဋမာနံ တဗ္ဘာဝံ၊ ဃနောတိ နာမ ဇာယတိ။
>
> ''ယထာ ကုက္ကုဋိယာ အဏ္ဍံ၊ သမန္တာ ပရိမဏ္ဍလံ။
> ဧဝံ ဃနဿ သဏ္ဌာနံ၊ နိဗ္ဗတ္တံ ကမ္မပစ္စယာ''တိ။ (သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၂၃၅)။

တသ္မိံ ဃနကာလေပိ။ **ပသာခကာလေပီ**တိ ပဉ္စမေ သတ္တာဟေ ဒ္ဝိန္နံ ဒ္ဝိန္နံ ဟတ္ထပာဒာနံ သီသဿ စတ္ထာယ ပဉ္စ ပီဠကာ ဇာယန္တိ, ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ – ''ပဉ္စမေ, ဘိက္ခဝေ, သတ္တာဟေ ပဉ္စ ပီဠကာ သဏ္ဌဟန္တိ ကမ္မ တော''တိ။ တသ္မိံ ပသာခကာလေပိ။ တတော ပရံ ဆဋ္ဌသတ္တမာဒီနိ သတ္တာဟာနိ အတိက္ကမ္မ ဒေသနံ သင်္ခိပိတွာ ဒ္ဝာစ တ္တာလီသသတ္တာဟေ ပရိဏတကာလေ ကေသလောမနခါဒီနံ ဥပ္ပတ္တိကာလဉ္စ။ တဿ စ နာဘိတော ဥဋ္ဌိတော

နာဠော မာတု ဥဒရပဋလေန ကောဇဠော ဟောတိ, သော ဥပ္ပလဒဏ္ဍကော ဝိယ ဆိဒ္ဒေါ, တေန အာဟာရရသော သံသရိတ္ဝာ အာဟာရသမုဋ္ဌာနရူပံ သမုဋ္ဌာပေတိ။ ဧဝံ သော ဒသမာသေ ယာပေတိ, တံ သဗ္ဗံ အဝတ္ဝာ **"သူတိဃရေ"**တိ အာဟ။ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ –

> "ကေသာ လောမာ နခာနိ စ"။
> "ယဉ္စဿ ဘုဉ္ဇတီ မာတာ၊ အန္နံ ပါနဉ္စ ဘောဇနံ။
> တေန သော တတ္ထ ယာပေတိ၊ မာတုကုစ္ဆိဂတော နရော"တိ။ (သံ. နိ. ၁.၂၃၅; ကထာ. ၆၉၂)။

တတ္ထ **သူတိဃရေ**တိ သူတိကဃရေ, ဝိဇာယနဃရေတိ အတ္ထော။ "သူတိကာဃရေ"တိ တ ဟဉ္စော, သူတိကာယာတိ ပဒစ္ဆေဒေါ။ **အဒ္ဓမာသိကောပိ** တိ ဇာတဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ အဒ္ဓမာသော ဧတဿ အတ္ထီတိ အဒ္ဓမာသိကော။ **ဒွေဝမာသိကာ**ဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ ဇာတဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ဧကံ သံဝစ္ဆရံ ဧတဿ အတ္ထီတိ သံဝစ္ဆရိကော။ ဥပရိ **ဒွေဝဝဿိကာ** ဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

ယဒါ ဇိဏ္ဏော ဟောတီ တိ ယသ္မိံ ကာလေ ဇရာဇိဏ္ဏော ဘဝတိ ဇဇ္ဇရီဘူတော။ **ဝုဒ္ဓေါ** တိ ဝယောဝုဒ္ဓေါ။ **မဟလ္လကော**တိ ဇာတိမဟလ္လကော။ **အဒ္ဓဂတော** တိ တယော အဒ္ဓေ အတိက္ကန္တော။ **ဝယောအနုပ္ပတ္တော** တိ တတိယံ ဝယံ အနုပ္ပတ္တော။ **ခဏ္ဍဒန္တော** တိ အန္တရန္တရာ ပတိတာ ဒန္တာ ဖာလိတာ စ ဇရာနုဘာဝေန ခဏ္ဍာ ဒန္တာ ဇာတာ အဿာတိ ခဏ္ဍဒန္တော။ **ပလိတကေသော**တိ ပဏ္ဍရကေသော။ **ဝိလူနန္တိ** လုဉ္စိတ္ဝာ ဂဟိတကေသာ ဝိယ ခလ္လာဋသီသော ။ **ခလိတသိရော**တိ မဟာခလ္လာဋသီသော။ **ဝလိနန္တိ** သဉ္ဇာတဝလိ။ **တိလကာဟတဂတ္တော** တိ သေတတိလကကာဠတိလကေဟိ ဝိကိဏ္ဏသရီရော။ **ဘောဂ္ဂေ** တိ ဘဂ္ဂေ, ဣမိနာပိဿ ဝင်္ကဘာဝံ ဒီပေတိ။ **ဒဏ္ဍပရာယဏော**တိ ဒဏ္ဍပဋိသ္သရဏော ဒဏ္ဍဒုတိယော။ **သော ဇရာယပီ**တိ သော ပုဂ္ဂလော ဇရာယပိ အဘိဘူတော မရတိ။ **နတ္ထိ မရဏမှာ မောက္ခော**တိ မရဏတော မုဉ္စနုပာယော နတ္ထိ နုပလဗ္ဘတိ။

ဖလာနမိဝ ပက္ကာနံ, ပါတော ပတနတော ဘယ န္တိ ပရိပာကဂတာနံ သိထိလဝဏ္ဍာနံ ပနသဖလာဒိပက္ကာနံ ပစ္စူသကာလေ အဝဿံ ပတိဿန္တီတိ ဖလသာမိကာနံ ဘာယမာနာနံ ဝိယ။ **ဧဝံ ဇာတာန မစ္စာနံ, နိစ္စံ မရဏတော ဘယ** န္တိ ဧဝမေဝ ဥပ္ပန္နာနံ သတ္တာနံ မစ္စုသင်္ခါတမရဏတော သတတံ ကာလံ ဘယံ။

ယထာပိ ကုမ္ဘကာရဿာ တိ ယထာ နာမ မတ္တိကာဘာဇနံ ကရောန္တဿ။ **ကတံ မတ္တိကဘာဇန** န္တိ (သု. နိ. ၅၈၂) တေန နိဋ္ဌာပိတဘာဇနံ။ **သဗ္ဗံ ဘေဒနပရိယန္တ** န္တိ ပက္ကာပက္ကံ သဗ္ဗံ ဘေဒနံ ဘိဇ္ဇပရိယန္တံ အဝသာနံ အဿာတိ ဘေဒနပရိယန္တံ။ **ဧဝံ မစ္စာန ဇီဝိတ** န္တိ ဧဝမေဝ သတ္တာနံ အာယုသင်္ခါရံ။

ဒဟရာ စ မဟန္တာ စာ တိ တရုဏာ စ မဟလ္လကာ စ။ **ယေ ဗာလာ ယေ စ ပဏ္ဍိတာ** တိ ယေ စ အဿာသပဿာသာယတ္တာ ဇီဝိတာ ဗာလာ ယေ စ ပဏ္ဍိစ္စေန သမန္နာဂတာ ဗုဒ္ဓါဒယော။ **သဗ္ဗေ မစ္စုဝသံ ယန္တီ** တိ ဧတေ ဝုတ္တပ္ပကာရာ ဒဟရာဒယော သဗ္ဗေ မစ္စုနော ဣဿရိယံ ဥပဂစ္ဆန္တိ။

တေသံ မစ္စုပရေတာနန္တိ ဧတေသံ မစ္စုနာ ပရိတရိတာနံ။ **ဂစ္ဆတံ ပရလောကတော** တိ ဣတော မနုဿလောကတော ပရလောကံ ဂစ္ဆန္တာနံ။ **န ပိတာ တာယတေ ပုတ္တ** န္တိ ပိတာ ပုတ္တံ န ရက္ခတိ။ **ဉာတီ တ ပန ဉာတကေ**တိ မာတာပိတိပက္ခိကာ ဉာတီ တ တေယေဝ ဉာတကေ ရက္ခိတုံ န သက္ကောန္တိ။

ပေက္ခတညေဝ ဉာတီန န္တိ ဝုတ္တဝိဓာနံယေဝ ဉာတီနံ ပေက္ခန္တာနံယေဝ ဩလောကေန္တာနံယေဝ။ **ပဿ လာလပ္ပတံ ပုထူတိ ပဿာ** တိ အာလပနံ။ လာလပန္တာနံ ဝိလပန္တာနံ ပုထူနံ နာနပ္ပကာရာနံ။ **ဧကမေကောဝ မစ္စာနံ, ဂေါဝဇ္ဈော ဝိယ နိယ္ယတီ**တိ သတ္တာနံ ဧကမေကော ဝဓာယ နိယ္ယမာနဂေါဏော ဝိယ မရဏာယ နိယ္ယတိ ဟာပုဏီယတိ။ **ဧဝမဗ္ဘာဟတော လောကော** တိ ဧဝမေဝ သတ္တလောကော ဘုသံ အာဟတော။ **မစ္စုနာ စ ဇရာယ စာ**တိ မရဏေန စ ဇရာယ စ အဘိဘူတော။

၄၀. **မမာယိတေ**တိ မမာယိတဝတ္ထုကာရဏာ။ **ဝိနာဘာဝံ သန္တမေဝိဒ** န္တိ သန္တံ ဝိဇ္ဇမာနံ ဝိနာဘာဝမေဝ ဣဒံ, န
သက္ကာ အဝိနာဘာဝေန ဘဝိတုန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

သောစန္တိ တိ စိတ္တေန သောစနံ ကရောန္တိ။ **ကိလမန္တိ** တိ ကာယေန ကိလမထံ ဟာပုဏန္တိ။ **ပရိဒေဝန္တိ** တိ နာနာ
ဝိဓံ တစာဝိလာပံ ဘဏန္တိ။ **ဥရတ္တာဠိံ ကန္ဒန္တီ** တိ ဥရံ တာဠေတွာ တာဠေတွာ ကန္ဒန္တိ။ **သမ္မောဟံ အာပဇ္ဇန္တီ**
တိ သမ္မောဟဘာဝံ ဟာပုဏန္တိ။

အနိစ္စော တိ ဟုတွာ အဘာဝဋ္ဌေန။ **သင္ခတော** တိ ပစ္စယေဟိ သင္ဂမ္မ ကတော။ **ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နော** တိ ပစ္စယ
သာမဂ္ဂိံ ပဋိစ္စ န ပစ္စက္ခာယ သဟ သမ္မာ စ ဥပ္ပန္နော။ **ခယဓမ္မော** တိ ခယံ ဂမနသဘာဝေါ။ **ဝယဓမ္မော** တိ ဝယံ ဂမန
သဘာဝေါ, ဘင္ဂဝသေန ဘင္ဂဂမနသဘာဝေါတိ အတ္ထော။ **ဝိရာဂဓမ္မော** တိ ဝိရဇ္ဇနသဘာဝေါ။ **နိရောဓဓမ္မော** တိ နိ
ရုဇ္ဈနသဘာဝေါ။ **ယွတယံ ပရိဂ္ဂဟော** တိ ယော အယံ ပရိဂ္ဂဟော။ “ယာယ ပရိဂ္ဂဟော”တိပိ ပာဌော, အယမေဝ ပဒစ္
ဆေဒော။ **နိစ္စော** တိ သတတကာလိကော။ **ဓုဝေ**တိ ထိရော။ **သဿတော** တိ အစဝနော။ **အဝိပရိဏာမဓမ္မော** တိ ပကတိ
အဇဟနသဘာဝေါ။ **သဿတိ သမံ တထေဝ ဌဿတီ** တိ စန္ဒသူရိယသိနေရုမဟာသမုဒ္ဒပထဝီပဗ္ဗတာဒယော ဝိယ တိ
ဋ္ဌေယျ။

နာနာဘာဝေတိ ဇာတိယာ နာနာဘာဝေါ။ **ဝိနာဘာဝေ**တိ မရဏေန ဝိယောဂဘာဝေါ။ **အညထာဘာဝေ**တိ သဗ္ဗ
ဘာဝတော အညထာဘာဝေါ။ **ပုရိမာနံ ပုရိမာနံ ခန္ဓာန**န္တိ အနန္တရေ ပုရေ ဥပ္ပန္နာနံ ခန္ဓာနံ။ **ဝိပရိဏာမညထာဘာဝ**တိ
ပကတိဘာဝံ ဇဟိတွာ အညထာဘာဝေန။ ပစ္ဆိမာ ပစ္ဆိမာ ခန္ဓာဒယော ပဝတ္တန္တိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ သမ္ဗန္ဓော။

သဗ္ဗံ ဃရာဝါသပလိဗောဓ န္တိ သကလံ ဂိဟိဘာဝဇဉ္ဇံ။ **ဉာတိမိတ္တာမစ္စပလိဗောဓ** န္တိ မာတာပိတုပက္ခိကာ **ဉာ
တီ, မိတ္တာ** သဟာယာ, **အမစ္စာ** ဘစ္စာ။ **သန္နိဓိပလိဗောဓ** န္တိ နိဓာနဇဉ္ဇံ ဆိန္ဒိတွာ။ **ကေသမဿုံ ဩဟာရေတွာ** တိ
ကေသေ စ မဿုနိ စ ဩရောပယိတွာ။ **ကာသာယာနိ ဝတ္ထာနီ** တိ ကသာယရသပီတာနိ ဝတ္ထာနိ။

၄၁. **မာမကော**တိ မမ ဥပာသကော ဘိက္ခု တတိ သင္ခံ ဂတော, ဗုဒ္ဓာဒီနိ တ ဝတ္ထူနိ မမာယမာနော။

တေသံ တေသံ သတ္တာန န္တိ အနေကေသံ သတ္တာနံ သာဓာရဏနိဒ္ဒေသော။ “ယညဒတ္တဿ မရဏံ, သောမဒ
တ္တဿ မရဏ”န္တိ ဧဝဉ္စဟိ ဒိဝသမ္ပိ ကထိယမာနေ နေဝ သတ္တာ ပရိယာဒာနံ ဂစ္ဆန္တိ, န သဗ္ဗံ အပရတ္တာဒီပနံ
သိဇ္ဈတိ။ ဣမေဟိ ပန ဒွီဟိ ပဒေဟိ န ကောစိ သတ္တော အပရိယာဒိန္နော ဟောတိ, န ကိဉ္စိ အပရတ္တာဒီပနံ န သိဇ္ဈ
တိ။ **တမှာ တမှာ**တိ အယံ ဂတိဝသေန အနေကေသံ နိကာယာနံ သာဓာရဏနိဒ္ဒေသော။ **သတ္တနိကာယာ**တိ သတ္တာနံ
နိကာယာ, သတ္တဃဋာ သတ္တသမူဟာတိ အတ္ထော။ **စုတီ**တိ စဝနဝသေန ဝုတ္တံ။ ဧကစတုပဉ္စက္ခန္ဓာယ စုတိယာ သာမည
ဝစနမေတံ။ **စဝနတာ**တိ ဘာဝဝစနေန လက္ခဏနိဒဿနံ။ **ဘေဒော**တိ စုတိခန္ဓာနံ ဘင္ဂုပ္ပတ္တိပရိဒီပနံ။ **အန္တရဓာန** န္တိ
ဃဋဿေဝ ဝိယ ဘိန္နဿ ဘိန္နာနံ ခန္ဓာနံ ယေန ကေနစိ ပရိယာယေန ဌာနာဘာဝပရိဒီပနံ။ **မစ္စုမရဏ**န္တိ မစ္စုသင္ခာတံ မရ
ဏံ, န ခဏိကမရဏံ။ ကာလော နာမ အန္တကော, တဿ ကိရိယာတိ **ကာလံကိရိယာ**။ ဧတ္တာဝတာ သမ္မုတိမရဏံ ဒီပိ
တံ။ ဣဒါနိ ပရမတ္ထေန ဒီပေတုံ **“ခန္ဓာနံ ဘေဒော”**တိအာဒိမာဟ။ ပရမတ္ထေန ဟိ ခန္ဓာယေဝ ဘိဇ္ဇန္တိ, န သတ္တော
နာမ ကောစိ မရတိ။ ခန္ဓေသု ပန ဘိဇ္ဇမာနေသု သတ္တော မရတိ, ဘိန္နေသု “မတော”တိ ဝေါဟာရော ဟောတိ။

ဧတ္ထ စ စတုဝေါကာရပဉ္စဝေါကာရဝသေန ခန္ဓာနံ ဘေဒော, ဧကဝေါကာရဝသေန ကဠေဝရဿ နိက္ခေပော။ စ
တုဝေါကာရဝသေန ဝါ ခန္ဓာနံ ဘေဒော, သေသဒွယဝသေန ကဠေဝရဿ နိက္ခေပေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကသ္မာ? ကာမရူပ
ဘဝဒွယေပိ ရူပကာယသင္ခာတဿ ကဠေဝရဿ သဗ္ဘာဝတော။ ယသ္မာ တ စာတုမဟာရာဇိကာဒီသု ခန္ဓာ ဘိဇ္ဇန္
တေဝ, န ကိဉ္စိ နိက္ခိပန္တိ, တသ္မာ တေသံ ဝသေန ခန္ဓာနံ ဘေဒော, မနုဿာဒီသု ကဠေဝရဿ နိက္ခေပော။ ဧတ္ထ စ
ကဠေဝရဿ နိက္ခေပကရဏတော မရဏံ “ကဠေဝရဿ နိက္ခေပော”တိ ဝုတ္တံ။ **ဇီဝိတိန္ဒြိယဿုပစ္ဆေဒော** တိ
ဣမိနာ ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓဿေဝ မရဏံ နာမ ဟောတိ, အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓဿ မရဏံ နာမ နတ္ထီတိ ဒဿေတိ။ “သဿံ
မတံ, ရုက္ခော မတော”တိ ဣဒံ ပန ဝေါဟာရမတ္တမေဝ။ အတ္ထတော ပန ဧဝရူပါနိ ဝစနာနိ သဿာဒီနံ ခယဝယဘာဝမေ
ဝ ဒီပေန္တိ။ **ရူပဂတ**န္တိ ရူပမေဝ ရူပဂတံ။ **ဝေဒနာဂတ**န္တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

တတ္ထ **ပုဗ္ဗေဝ မစ္စ** န္တိ မစ္စံ တ ဘောက ပုဗ္ဗေဝ ပဌမတရညေဝ ဝိဇဟန္တိ။ မစ္စော တ တေ ဘောဂေ ပုဗ္ဗတရံ ဇဟတိ။ **ကာမကာမီ**တိ စောရရာဇာနံ အာလပတိ။ အမ္ဘော ကာမေ ကာမယမာန ကာမကာမိ ဘောဂိနော နာမ လောကေ အသဿတာ, ဘောဂေသု တ နဋ္ဌေသု ဇီဝမာနာ စ အဘောဂိနော ဟောန္တိ။ ဘောဂေ တ ပဟာယ သယံ နဿန္တိ, တသ္မာ အဟံ မဟာဇနဿ သောကကာလေပိ န သောစာမီတိ အတ္ထော။

ဝိဒိတာ မယာ သတ္တုက လောကဓမ္မာ တိ စောရရာဇာနံ အာလပန္တော အာဟ။ အမ္ဘော သတ္တုက မယာ လာဘော အလာဘော ယသော အယသောတိအာဒယော လောကဓမ္မာ ဝိဒိတာ။ ယထေဝ ဟိ စန္ဒော ဥဒေတိ စ ပူရတိ စ ပုန စ ခီယတိ, ယထာ စ သူရိယော အန္ဓကာရံ ဝိဓမေန္တော မဟန္တံ လောကပ္ပဒေသံ တပိတွာတန ပုန သာယံ အတ္ထံ ပလေတိ အတ္ထံ ဂစ္ဆတိ န ဒိဿတိ, ဧဝမေဝ ဘောဂ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ စ ဝိနဿန္တိ စ, တတ္ထ ကိံ သောကေန, တသ္မာ န သောစာမီတိ အတ္ထော။

တဏှာဟာမညနာယ မညတီတိ တဏှာဟာယ ဇနိတမာနမညနာယ မညတိ။ **မာနံ ကရောတိ ဒိဋ္ဌိမညနာယာ** တိ ဒိဋ္ဌိ ဥပနိဿယံ ကတွာတ ဥပ္ပန္နာယ မညနာယ။ **မာနမညနာယာ**တိ သဟဇာတမာနမညနာယ။ **ကိလေသမညနာယာ**တိ ဝုတ္တပ္ပကာရာယ ဥပတာပနဋ္ဌေန ကိလေသမညနာယ မညတိ။

ကုဟာတိ ဝိမှာပကာ။ **ထဒ္ဓာ** တိ ခာဏု ဝိယ ထဒ္ဓာ။ **လဟာ**တိ ပစ္စယနိမိတ္တေန လပနကာ။

၄၂. **သင်္ဂတ** န္တိ သမာဂတံ, ဒိဋ္ဌံ ဖုဋ္ဌံ တ။ **ပိယာယိတ**န္တိ ပိယကတံ။

သင်္ဂတ န္တိ သမ္မုခီဘူတံ။ **သမာဂတ**န္တိ သမီပံ အာဂတံ။ **သမာဟိတ**န္တိ ဧကီဘူတံ။ **သန္နိပတိတ** န္တိ ပိဏ္ဍိတံ။ **သုပိနဂတော**တိ သုပိနံ ပဝိဋ္ဌော။ **သေနာဗျူဟံ ပဿတီ** တိ သေနာသန္နိဝေသံ ဒက္ခတိ။ **အာရာမရာမဏေယျက** န္တိ ပုပ္ဖာရာမာဒီနံ ရမဏီယဘာဝံ။ **ဝနရာမဏေယျကာ** ဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ **ပေတ**န္တိ က္လတော ပရလောကံ ဂတံ။ **ကာလင်္ကတ**န္တိ မတံ။

၄၃. **နာမံယေဝါဝသိဿတိ** , **အက္ခေယျ** န္တိ သဗ္ဗံ ရူပာဒိဓမ္မဇာတံ ပဟီယတိ, နာမမတ္တမေဝ တု အဝသိဿတိ “ဗုဒ္ဓရက္ခိတော ဓမ္မရက္ခိတော”တိ ဧဝံ အက္ခာတုံ ကထေတုံ။

ယေ စက္ခုဝိညာဏာဘိသမ္ဘုတာ တိ ယေ သယံ စက္ခုဝိညာဏေန အဘိသမ္ဘုတာ ရာသိကတာ ဒိဋ္ဌာ စတုသမုဋ္ဌာနိကာ ရူပာ။ **သောတဝိညာဏာဘိသမ္ဘုတာ** တိ ပရတောဃောသေန သောတဝိညာဏေန ရာသိကတာ သုတာ ဒွိသမုဋ္ဌာနိကာ သဒ္ဒာ။

၄၄. **မုနယော**တိ ခီဏာသဝမုနယော။ **ခေမဒဿိနော** တိ နိဗ္ဗာနဒဿိနော။

သောကောတိ သောကနိဒ္ဒေသေ – ဗျသတီတိ ဗျသနံ, ဟိတသုခံ ခိပတိ ဝိဒ္ဓံသေတီတိ အတ္ထော။ ဉာတီနံ ဗျသနံ ဉာတိဗျသနံ, စောရရောဂဘယာဒီဟိ ဉာတိက္ခယော ဉာတိဝိနာသောတိ အတ္ထော။ တေန **ဉာတိဗျသနေန။ ဖုဋ္ဌဿာ**တိ အဇ္ဈောတ္ထဋဿ, အဘိဘူတဿ သမန္နာဂတဿာတိ အတ္ထော။ သေသေသုပိ ဧသေဝ နယော။ အယံ ပန ဝိသေသော – ဘောကနံ ဗျသနံ **ဘောဂဗျသနံ,** ရာဇစောရာဒိဝသေန ဘောဂက္ခယော ဘောဂဝိနာသောတိ အတ္ထော။ ရောဂေယေဝ ဗျသနံ **ရောဂဗျသနံ** ။ ရောဂေ ဟိ အာရောဂျံ ဗျသတိ ဝိနာသေတီတိ ဗျသနံ။ သီလဿ ဗျသနံ **သီလဗျသနံ,** ဒုဿီလျဿေတံ နာမံ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိံ ဝိနာသယမာနာ ဥပ္ပန္နာ ဒိဋ္ဌိယေဝ ဗျသနံ **ဒိဋ္ဌိဗျသနံ** ။ ဧတ္ထ စ ပုရိမာနိ ဒွေ အနိပ္ဖန္နာနိ, ပစ္ဆိမာနိ တီဏိ နိပ္ဖန္နာနိ တိလက္ခဏဗ္ဗာဟတာနိ။ ပုရိမာနိ စ တီဏိ နေဝ ကုသလာနိ နာကုသလာနိ, သီလဒိဋ္ဌိဗျသနဒွယံ အကုသလံ။

အညတရညတရေနာတိ ဂဟိတေသု တ ယေန ကေနစိ အဂ္ဂဟိတေသု တ မိတ္တာမစ္စဗျသနာဒီသု ယေန ကေနစိ။ **သမန္နာဂတဿာ** တိ သမနုဗန္ဓဿ အပရိမုစ္စမာနဿ။ **အညတရညတရေန ဒုက္ခဓမ္မေနာ** တိ ယေန ကေနစိ သောကဒုက္ခဿ ဥပ္ပတ္တိဟေတုနာ။ **သောကော**တိ သောစနကဝသေန သောကော။ က္လဒံ တေဟိ ကာရဏေဟိ ဥပ္ပဇ္ဇနက

သောကဿ သဘာဝပစ္စတ္တံ။ **သောစနာ**တိ သောစနာကာရော။ **သောစိတတ္တ** န္တိ သောစိတဘာဝေါ။ **အန္တောသော ကော**တိ အဗ္ဘန္တရသောကော။ ဒုတိယပဒံ ဥပသဂ္ဂေန ဝမ္မိတံ။ သော ဟိ အဗ္ဘန္တရံ သုက္ခာပေန္တော ဝိယ ပရိသုက္ခာပေန္တော ဝိယ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ "အန္တောသောကော အန္တောပရိသောကော"တိ ဝုစ္စတိ။ **အန္တောအာဟော** တိ အဗ္ဘန္တရအာဟော။ ဒုတိယပဒံ ဥပသဂ္ဂေန ဝမ္မိတံ။ **စေတသော ပရိဇ္ဈာယနာ** တိ စိတ္တဿ ဈာနနာကာရော။ သောကော ဟိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော အဂ္ဂိ ဝိယ စိတ္တံ ဈာပေတိ ဒဟတိ, "စိတ္တံ မေ ဈာမံ, န မေ ကိဉ္စိ ပဋိဘာတီ"တိ ဝဒါပေတိ။ ဒုက္ခိတော မနော ဒုမ္မနော, တဿ ဘာဝေါ **ဒေါမနဿံ** ။ အနုပဝိဋ္ဌဋ္ဌေန သောကောဝ သလ္လန္တိ **သောကသလ္လံ** ။

ပရိဒေဝနိဒ္ဒေသေ – "မယှံ ဓီတာ, မယှံ ပုတ္တော"တိ ဧဝံ အာဒိဿ အာဒိဿ ဒေဝန္တိ ရောဒန္တိ ဧတေနာတိ **အာဒေဝေါ**။ တံ တံ ဝဏ္ဏံ ပရိကိတ္တေတွာ ပရိကိတ္တေတွာ ဒေဝန္တိ ဧတေနာတိ **ပရိဒေဝေါ**။ တတော ပရာနိ ဒွေ ဒွေ ပဒါနိ ပုရိမဒွယဿေဝ အာကာရဘာဝနိဒ္ဒေသဝသေန ဝုတ္တာနိ။ **ဝါစာ**တိ ဝစနံ။ **ပလာပေါ**တိ တုစ္ဆံ နိရတ္ထကဝစနံ ။ ဥပ္ပဍ္ဍဘဏိတအညဘဏိတာဒိဝသေန ဝိရူပေါ ပလာပေါ **ဝိပ္ပလာပေါ။ လာလပ္ပေါ** တိ ပုနပ္ပုနံ လပနံ။ လာလပ္ပနာကာရော **လာလပ္ပနာ** ။ လာလပ္ပိတဿ ဘာဝေါ **လာလပ္ပိတတ္တံ** ။ မစ္ဆရိယာဒီနိ ဝုတ္တတ္ထာနေဝ။

၄၅. သတ္တမကထာ ဧဝံ မရဏဗ္ဘာဟတေ လောကေ အနုရူပပဋိပတ္တိဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တာ။ တတ္ထ **ပတိလီနစရဿာ**တိ တတော တတော ပတိလီနံ စိတ္တံ ကတွာ စရန္တဿ။ **ဘိက္ခုနော**တိ ကလျာဏပုထုဇ္ဇနဿ ဝါ သေက္ခဿ ဝါ။ **သာမဂ္ဂိယမာဟု တဿ တံ, ယော အတ္တာနံ ဘဝနေ န ဒဿယေ** တိ တဿေတံ ပတိရူပမာဟု, ယော ဧဝံ ပဋိပန္နော နိရယာဒိဘေဒေ ဘဝနေ အတ္တာနံ န ဒဿယေ။ ဧဝဉ္ဟိ သော ဣမမှာ မရဏာ မုစ္စေယျာတိ အဓိပ္ပါယော။

ပတိလီနစရာ ဝုစ္စန္တိ တိ တတော တတော လီနစိတ္တာစာရာ ကထီယန္တိ။ **သတ္တ သေက္ခာ** တိ အဓိသီလာဒီသု တီသု သိက္ခာသု သိက္ခန္တီတိ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဋ္ဌံ အာဒိံ ကတွာ ယာဝ အရဟတ္တမဂ္ဂဋ္ဌာ သတ္တ သေက္ခာ။ **အရဟာ**တိ ဖလဋ္ဌော။ သော နိဋ္ဌိတစိတ္တတ္တာ **ပတိလီနော**။ သေက္ခာနံ ပတိလီနစရဏဘာဝေ ကာရဏံ ဒဿေန္တော **"ကိံ ကာရဏာ"**တိအာဒိမာဟ။ **တေ တတော တတော**တိ တေ သတ္တ သေက္ခာ တေဟိ တေဟိ အာရမ္မဏေဟိ **စိတ္တံ ပတိလီနေန္တာ**တိ အတ္တနော စိတ္တံ နိလီနေန္တာ။ **ပတိကုဋ္ဋေန္တာ** တိ သင်္ကောစေန္တာ။ **ပတိဝဋ္ဋေန္တာ** တိ ကဋ္ဌသာရကံ ဝိယ အာဘုဇေန္တာ။ **သန္နိရုဒ္ဓန္တာ** တိ သန္နိရုဇ္ဈန္တာ။ **သန္နိဂဏှန္တာ** တိ နိဂ္ဂဟံ ကုရုမာနာ။ **သန္နိတရေန္တာ** တိ တရယမာနာ။ **ရက္ခန္တာ** တိ ရက္ခံ ကုရုမာနာ။ **ဂေါပေန္တာ** တိ စိတ္တမဉ္ဇူသာယ ဂေါပယမာနာ။

ဣတာနိ ဒွာရဝသေန ဒဿေန္တော **"စက္ခုဒွါရေ"** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **စက္ခုဒွါရေ** တိ စက္ခုဝိညာဏဒွါရေ။ **သောတဒွါရာဒီသုပိ** ဧသေဝ နယော။ **ဘိက္ခုနောတိ ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကဿ ဝါ ဘိက္ခုနော, သေက္ခဿ ဝါ ဘိက္ခုနော**တိ ဘိက္ခုသဒ္ဒဿ ဝစနတ္ထံ အဝတွာ ဣဓာဓိပ္ပေတဘိက္ခုယေဝ ဒဿိတော။ တတ္ထ ပုထုဇ္ဇနော စ သော ကိလေသာနံ အသမုစ္ဆိန္နတ္တာ, ကလျာဏော စ သီလာဒိပဋိပတ္တိယုတ္တတ္တာတိ ပုထုဇ္ဇနကလျာဏောဝ ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကော, တဿ **ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကဿ** ။ အဓိသီလာဒီနိ သိက္ခတီတိ **သေက္ခော,** တဿ သေက္ခဿ ဝါ သောတာပန္နဿ ဝါ သကဒါဂါမိနော ဝါ အနာဂါမိနော ဝါ။

အာသန္တိ နိသီဒန္တိ ဧတ္ထာတိ **အာသနံ။ ယတ္ထ** တိ ယေသု မဉ္စပီဌာဒီသု။ **မဉ္စော** တိအာဒီနိ အာသနဿ ပဘေဒဝစနာနိ။ မဉ္စောပိ ဟိ နိသဇ္ဇာယပိ ဩကာသတ္တာ ဣဓ အာသနေသု ဝုတ္တော, သော ပန မသာရကဗုန္ဒိကာဗဒ္ဓကုဠီရပါဒကအာဟစ္စပါဒကာနံ အညတရော။ **ပီဌမ္ပိ** တေသံ အညတရမေဝ။ **ဘိသီ**တိ ဥဏ္ဏာဘိသိ စောဠဘိသိ တကဘိသိ တိဏဘိသိ ပဏ္ဏဘိသီနံ အညတရာ။ **တဋ္ဋိကာ** တိ တာလပဏ္ဏာဒီဟိ ဝိနိတွာ ကတာ။ **စမ္မခဏ္ဍော** တိ နိသဇ္ဇာရဟော ယော ကောစိ စမ္မခဏ္ဍော။ **တိဏသန္ထရာ** ဒယော တိဏာဒီနိ ဂုမ္ဗေတွာ ကတာ။ **အသပ္ပာယရူပဒဿနေနာ** တိ အသပ္ပါယာနံ ဣဋ္ဌရူပာနံ ဩလောကနေန။ **ရိတ္တ** န္တိ အဗ္ဘန္တရတော တုစ္ဆံ။ **ဝိဝိတ္တ** န္တိ ဗဟိဒ္ဓါပဝေသနေန သုညံ။ **ပဝိဝိတ္တ** န္တိ ကောစိ ဂဟဋ္ဌော တတ္ထ နတ္ထီတိ အတိရေကေန သုညံ။ **အသပ္ပာယသဒ္ဒဿဝနေ** ပိ ဧသေဝ နယော။ **ပဉ္စဟိ ကာမဂုဏေဟီ**တိ ဣတ္ထိရူပသဒ္ဒဂန္ဓရသဖောဋ္ဌဗ္ဗေဟိ ပဉ္စဟိ ကာမကောဋ္ဌာသေဟိ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ –

"ရူပါ သဒ္ဒါ ရသာ ဂန္ဓာ, ဖောဋ္ဌဗ္ဗာ စ မနောရမာ။

ပဋ္ဌ ကာမဂုဏာ လောကေ၊ ဣတ္ထိရူပသ္မိံ ဒိဿရေ''တိ။ (အ. နိ. ၅.၅၅)။

ဘဇတောတိ စိတ္တေန သေဝန္တံ ကရောန္တဿ။ **သမ္ဘဇတော** တိ သမ္မာ သေဝန္တဿ။ **သေဝတောတိ** ဥပသင်္က မန္တဿ။ **နိသေဝတောတိ** နိဿယံ ကတွာ သေဝန္တဿ။ **သံသေဝတောတိ** သုဋ္ဌု သေဝန္တဿ။ **ပဋိသေဝတော** တိ ပုနပ္ပုနံ ဥပသင်္ကမန္တဿ။

ဂဏသာမဂ္ဂီ တိ သမဏာနံ ဧကီဘာဝေ သမဂ္ဂဘာဝေါ။ **ဓမ္မသာမဂ္ဂီ** တိ သတ္တတိံသဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာနံ သမူဟ ဘာဝေါ။ **အနဘိနိဗ္ဗတ္တိသာမဂ္ဂီ** တိ အနိဗ္ဗတ္တမာနာနံ အနုပ္ပဇ္ဇမာနာနံ အနုပာဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗု တာနံ အရဟန္တာနံ သမူဟော။ **သမဂ္ဂာ** တိ ကာယေန အဝိယောဂါ။ **သမ္မောဒမာနာ** တိ စိတ္တေန သုဋ္ဌု မောဒမာနာ တုဿ မာနာ။ **အဝိဝဒမာနာ**တိ တစာယ ဝိတဒံ အကုရုမာနာ။ **ခီရောဒကီဘူတာ**တိ ခီရေန သံသဋ္ဌဥဒကသဒိသာ။

တေ ဧကတော ပက္ခန္ဒန္တိ တိ တေ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာ ဧကံ အာရမ္မဏံ ပဝိသန္တိ။ **ပသီဒန္တိ** တိ တသ္မိံယေဝ အာရမ္မဏေ ပသာဒမာပဇ္ဇန္တိ။ **အနုပာဒိသေသာယာ**တိ ဥပာဒိဝိရဟိတာယ။

နိဗ္ဗာနဓာတုယာ တိ အမတမဟာနိဗ္ဗာနဓာတုယာ။ **ဦနတ္တံ တ** တိ ဧတ္တ ဥနဘာဝေ ဦနတ္တံ, အပရိပုဏ္ဏဘာ တေတိ အတ္ထော။ **ပုဏ္ဏတ္တံ တ** တိ ပရိပုဏ္ဏဘာဝေ ပုဏ္ဏတ္တံ, ပုဏ္ဏဘာဝေ တ န ပညာယတိ နတ္ထီတိ အတ္ ထော။

နေရယိကာနန္တိ နိရယေ နိဗ္ဗတ္တနကကမ္မာနံ အတ္ထိဘာဝေန။ နိရယံ အရဟန္တီတိ နေရယိကာ, တေသံ နေရယိ ကာနံ။ **နိရယော ဘဝန္တိ** နိရယော ဧဝ တေသံ ဝသနဋ္ဌာနံ ဃရံ။ **တိရစ္ဆာနယောနိကာန** န္တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ **တဿေဝသာ သာမဂ္ဂီ** တိ တဿ ခီဏာသဝဿ သော နိဗ္ဗာနသာမဂ္ဂီ။ **ဇော် ဆန္ဒ** န္တိ ဇော် အနုစ္ဆဝိကံ။ **ပတိရူပ**န္တိ သဒိသံ ပဋိဘာဂံ, အသဒိသံ အပ္ပဋိဘာဂံ န ဟောတိ။ **အနုစ္ဆဝိက** န္တိ ဇော် သမဏဗ္ရာဟ္မဏာနံ တ ဓမ္မာနံ, မဂ္ဂဖလနိဗ္ ဗာနသာသနဓမ္မာနံ တ အနုစ္ဆဝိကံ။ တေသံ ဆဝိ ဆာယံ သုန္ဒရဘာဝံ အန္ဒေဝတိ အနုဂစ္ဆတိ, အထ ခေါ သန္တိကာဝ တေဟိ ဓမ္မေဟိ အနုစ္ဆဝိကတ္တာ ဧဝ စ အနုလောမံ။ တေသဥ္ဇ အနုလောမေတိ, အထ ခေါ န ဝိလောမံ န ပစ္စနီကဘာဝေ ဋ္ဌိတံ။

၄၆. ဣအနိ ''ယော အတ္တာနံ ဘဝနေ န ဒဿယေ''တိ ဇော် ခီဏာသဝေ ဝိဘာဝိတော, တဿ ဝဏ္ဏဘာဏနတ္ထံ ဣတော ပရာ တိဿော ကထာယော အာဟ။ တတ္ထ ပဌမကထာယ **သဗ္ဗတ္ထာ** တိ ဒွတဒသသု အာယတနေသု။ န ပိယံ ကုဗ္ဗတိ နောပိ အပ္ပိယန္တိ နိဒ္ဒေသေ **ပိယာ**တိ စိတ္တေ ပီတိကရာ။ တေ ဝိဘာဂတော ဒဿေန္တော **''ကတမေ သတ္ တာ ပိယာ, ဣဓ ယဿ တေ ဟောန္တိ''**တိ အာဟ။ တတ္ထ **ယဿ တေ** တိ ယေ အဿ တေ။ **ဟောန္တိ** တိ ဘဝန္တိ။ **အတ္ထကာမာ** တိ ဝဍ္ဎိကာမာ။ **ဟိတကာမာ**တိ သုခကာမာ။ **ဖာသုကာမာ**တိ သုခဝိဟာရကာမာ။ **ယောဂက္ခေမကာမာ** တိ စ တူဟိ ယောဂေဟိ ခေမံ နိဗ္ဘယံ ကာမာ။ မမာယတီတိ **မာတာ**။ ပိယာယတီတိ **ပိတာ**။ ဘဇတီတိ **ဘာတာ**။ **ဘဂိနီ**တိ ဧတ္ထာ ပိ ဧသေဝ နယော။ ပုံ တာယတိ ရက္ခတီတိ **ပုတ္တော** ။ ကုလဝံသံ ဓာရေတီတိ **ဓီတာ။ မိတ္တာ** သဟာယာ။ **အမစ္စာ** ဘစ္စာ။ **ဉာတီ** ပိတုပက္ခိကာ။ **သာလောဟိတာ** မာတိပက္ခိကာ။ **ဣမေ သတ္တာ ပိယာ** တိ ဣမေ သတ္တာ ပီတိဇနကာ။ ဝုတ္တ ဝိပရိယာယေန အပ္ပိယာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၄၇. ယဒိဒံ ဒိဋ္ဌသုတမုတေသု **တ**တိ ဧတ္ထ ပန ယဒိဒံ ဒိဋ္ဌသုတံ, ဧတ္ထ တ မုတေသု တ ဓမ္မေသု; ဇော် မုနိ န ဥပလိမ္ပ တီတိ ဇော် သမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဥဒကထေဝေတိ ဥဒကဿ ထေဝေ။ ''ဥဒကတ္ထေဝကော''တိပိ ပာဌော။ **ပဒုမပတ္တေ** တိ ပဒုမိနိပတ္တေ။

၄၈. ဓောနော န ဟိ တေန မညတိ, ယဒိဒံ ဒိဋ္ဌသုတမုတေသု တတိ အတ္ထာပိ ယဒိဒံ ဒိဋ္ဌသုတံ, တေန ဝတ္ထုနာ န မညတိ, မုတေသု တ ဓမ္မေသု န မညတီတိ ဧဝမေဝ သမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **န ဟိ သော ရဇ္ဇတိ, နော ဝိရဇ္ဇတီ** တိ ဗာလပုထုဇ္ ဇနော ဝိယ န ရဇ္ဇတိ, ကလျာဏပုထုဇ္ဇနသေက္ခာ ဝိယ န ဝိရဇ္ဇတိ, ရာဂဿ ခီဏတ္တာ ''ဝိရတ္တော''တွေ့ဝ သင် ခံ ဂစ္ဆတိ။ သေသံ ပာကဋမေဝတိ။

တာယ ပညာယ ကာယဒုစ္စရိတ န္တိ သမ္ပယုတ္တာယ ပုဗ္ဗဘာဂကာယေဝ တ ပညာယ ပရိဂ္ဂဟေတဗ္ဗေ ပရိဂ္ဂဏှဟန္
တော ယောဂီ တိဝိဓံ ကာယဒုစ္စရိတံ သမုစ္ဆေဒဝသေန ဓုနာတိ။ အယဥ္စ ပုဂ္ဂလော ဝိပန္နဓမ္မံ ဒေသနာဓမ္မေသု ဓုနန္
တေသု တံဓမ္မသမင်္ဂီပုဂ္ဂလောပိ ဓုနာတိ နာမ။ တေ စ ဓမ္မေ ပညာယ အတ္တနော ပဝတ္တိက္ခဏေ ဓုနိတုမာရဒ္ဓော ဓုတာ
တိ ဝုစ္စတိ, ယထာ ဘုဥ္ဇိတုမာရဒ္ဓော ဘုတ္တောတိ ဝုစ္စတိ။ လက္ခဏံ ပနေတ္ထ သဒ္ဒသတ္ထတော ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဓုတာန္**
တိ ကတ္တုသာဓနံ။ **ဓုတံ** ပဌမမင်္ဂေန။ **ဓောတံ** ဒုတိယမင်္ဂေန။ **သန္ဓောတံ** တတိယမင်္ဂေန။ **နိဒ္ဓောတံ** စတုတ္ထမင်္ဂေန။

ဓောနော ဒိဋ္ဌံ န မညတိ တိ အရဟာ မံသစက္ခုနာ ဒိဋ္ဌံ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ ဒိဋ္ဌံ ရူပာယတနံ န မညတိ တီဟိ မညနာဟိ,
ကထံ? ရူပာယတနံ သုဘသညာယ သုခသညာယ စ ပဿန္တော န တတ္ထ ဆန္ဒရာဂံ ဇနေတိ န တံ အဿာဒေတိ နာဘိန
န္ဒတိ, ဧဝံ ဒိဋ္ဌံ တဏှာမညနာယ န မညတိ။ "ဣတိ မေ ရူပံ သိယာ အနာဂတမဒ္ဓာန"န္တိ တ ပနေတ္ထ နန္ဒိံ န သမန္နာ
နေတိ။ ရူပသမ္ပဒံ တ အာကင်္ခမာနော အနံ န ဒေတိ, သီလံ န သမာဒိယတိ, ဥပောသထကမ္မံ န ကရောတိ။ ဧဝမ္ပိ ဒိဋ္ဌံ တ
ဏှာမညနာယ န မညတိ, အတ္တနော ပန ပရဿ စ ရူပသမ္ပတ္တိဝိပတ္တိံ နိဿာယ မာနံ န ဇနေတိ။ "ဣမိနာဟံ သေယျ
ယောသ္မီတိ တ, သဒိသောသ္မီတိ တ, ဟီနောသ္မီတိ တ"တိ ဧဝံ ဒိဋ္ဌံ မာနမညနာယ န မညတိ။ ရူပာယတနံ ပန "နိစ္စံ ဓုဝံ
သဿတ"န္တိ န မညတိ။ အတ္တာနံ "အတ္တနိယ"န္တိ န မညတိ။ မင်္ဂလံ "အမင်္ဂလ"န္တိ န မညတိ။ ဧဝံ ဒိဋ္ဌံ ဒိဋ္ဌိမ
ညနာယ န မညတိ။ **ဒိဋ္ဌသ္မိံ န မညတိ** တိ ရူပသ္မိံ အတ္တာနံ သမနုပဿနနယေန အမညန္တော ဒိဋ္ဌသ္မိံ န မညတိ။
ယထာ တ ထနေ ထညံ, ဧဝံ ရူပသ္မိံ ရာကဒယောတိ အမညန္တောပိ ဒိဋ္ဌသ္မိံ န မညတိ။ တသ္မိံယေဝ ပနဿ ဒိဋ္ဌိမညနာ
ယ အမညိတေ ဝတ္ထုသ္မိံ သိနေဟံ မာနဥ္စ န ဥပ္ပာဒယတော တဏှာမာနမညနာပိ နတ္ထီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဧဝံ ဒိဋ္ဌသ္မိံ
န မညတိ။ **ဒိဋ္ဌတော န မညတီ**တိ ဧတ္ထ ပန **ဒိဋ္ဌတော**တိ နိဿက္ကဝစနံ။ တသ္မာ သဥပကာရဏဿ အတ္တနော တ ပရ
ဿ တ ယထာဝုတ္တပ္ပဘေဒတော ဒိဋ္ဌတော ဥပပတ္တိံ တ နိဂ္ဂမနံ တ ဒိဋ္ဌတော တ အညော အတ္တာတိ အမညမာနော
ဒိဋ္ဌတော န မညတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အယမဿ န ဒိဋ္ဌိမညနာ။ တသ္မိံယေဝ ပနဿ ဒိဋ္ဌိမညနာယ အမညိတေ ဝတ္ထု
သ္မိံ သိနေဟံ မာနဥ္စ န ဥပ္ပာဒယတော န တဏှာမာနမညနာပိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဒိဋ္ဌာ မေတိ န မညတီ တိ ဧတ္ထ ပန "ဧတံ မမာ"တိ တဏှာဝသေန အမမာယမာနော ဒိဋ္ဌံ တဏှာမညနာယ န
မညတိ။ **သုတန္တိ** မံသသောတေနပိ သုတံ, ဒိဗ္ဗသောတေနပိ သုတံ, သဒ္ဒာယတနဿေတံ အဓိဝစနံ။ **မုတန္တိ** မုတ္တ မု
နိတ္တ စ ဂဟိတံ အာဟစ္စ ဥပဂန္တွာတိ အတ္ထော။ ဃာနဇိဝှာကာယာနံ အာရမ္မဏာနဥ္စ အညမညံ သံကိလေသေ ဝိညာတန္
တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဂန္ဓရသဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနာနံ ဧတံ အဓိဝစနံ။ **ဝိညာတန္တိ** မနသာ ဝိညာတံ, သေသာနံ သတ္တာနံ အာ
ယတနာနမေတံ အဓိဝစနံ, ဓမ္မာရမ္မဏဿ တ, ဣဓ ပန သက္ကာယပရိယာပန္နမေဝ လဗ္ဘတိ။ ဝိတ္ထာရော ပနေတ္ထ
ဒိဋ္ဌတရေ ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဣအနိ ဘဂဝတာ ဝုတ္တသုတ္တဝသေန ဒဿေန္တော **"အသ္မီတိ ဘိက္ခဝေ"** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **အသ္မီ** တိ
ဘတမိ, နိစ္စဿေတံ အဓိဝစနံ။ **မညိတမေတန္တိ** ဒိဋ္ဌိကပ္ပနံ ဧတံ။ **အယမဟမသ္မီ** တိ အယံ အဟံ အသ္မိ ဘတမိ။

အညတ္ရ သတိပဌာနေဟီ တိ ဌပေတွာ စတုသတိပဋ္ဌာနေ။

သဗ္ဗေ ဗာလပုထုဇ္ဇနာ ရဇ္ဇန္တိ တိ သကလာ အန္ဓဗာလာ နာနာဇနာ လဂ္ဂန္တိ။ **သတ္တ သေက္ခာ ဝိရဇ္ဇန္တိ** တိ
သောတာပန္နာဒယော သတ္တ အရိယဇနာ ဝိရာဂံ အာပဇ္ဇန္တိ။ **အရဟာ နေဝ ရဇ္ဇတိ နော ဝိရဇ္ဇတီ** တိ ကိလေသာနံ ပရိနိဗ္
ဗာပိတတ္တာ ဥဘယမ္ပိ န ကရောတိ။ **ခယာ ရာဂဿာ** တိအာဒယော တိဝိဓာပိ နိဗ္ဗာနမေဝ။

သဒ္ဓမ္မပ္ပဇ္ဇောတိကာယ မဟာနိဒ္ဒေသဋ္ဌကထာယ

ဇရာသုတ္တနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇. တိဿမေတ္တေယျသုတ္တနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၄၉. သတ္တမေ တိဿမေတ္တေယျသုတ္တေ **မေထုနမနုယုတ္တဿာ** တိ မေထုနဓမ္မံ သမာယုတ္တဿ။ **ဣတိ** တိ ဧဝမာဟ။ **အာယသ္မာ** တိ ပိယဝစနမေတံ။ **တိဿော** တိ နာမံ တဿ ထေရဿ။ သောပိ ဟိ တိဿောတိ နာမေန။ **မေတ္တေယျော** တိ ဂေါတ္တံ, ဂေါတ္တဝသေနေဝ သော ပါကဋော အဟောသိ။ တသ္မာ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယံ (သု. နိ. အဋ္ဌ. ၄. ၂.၈၂၁) ဝုတ္တံ – "တိဿမေတ္တေယျော နာမ ဒွေ သဟာယာ"တိ။ **ဝိဃာတန္တိ** ဥပဃာတံ။ **ဗြူဟိ** တိ အာစိက္ခ။ **မာရိသာ**တိ ပိယဝစနမေတံ, နိဒ္ဒုက္ခာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **သုတွာန တဝ သာသနန္တိ** တဝ ဝစနံ သုတွာ။ **ဝိဝေကေ သိက္ခိဿာမသေ**တိ သဟာယံ အာရဗ္ဘ ဓမ္မဒေသနံ ယာစန္တော ဘဏတိ, သော ပန သိက္ခိတသိက္ခောယေဝ။

မေထုနဓမ္မော နာမာ တိ ဣဒံ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗဿ မေထုနဓမ္မဿ ဥပဒေသပဒံ။ **အသဒ္ဓမ္မော** တိ အသတံ နီစဇနာနံ ဓမ္မော။ **ဂါမဓမ္မော** တိ ဂါမဝါသီနံ သေဝနဓမ္မော။ **ဝသလဓမ္မော** တိ ဝသလာနံ ဓမ္မော, ကိလေသဝဿနတော ဝါ သယမေဝ ဝသလော ဓမ္မောတိ ဝသလဓမ္မော။ **ဒုဋ္ဌုလ္လော** တိ ဒုဋ္ဌော စ ကိလေသေဟိ ဒုဋ္ဌတ္တာ, ထူလော စ အနိပုဏဘာဝတောတိ ဒုဋ္ဌုလ္လော။ ယသ္မာ စ တဿ ဓမ္မဿ ပရိတ္တရဇာဒိတံ ဒဿနမ္ပိ ဂဟဏမ္ပိ အာမသနမ္ပိ ဖုသနမ္ပိ ဃဋ္ဋနမ္ပိ ဒုဋ္ဌုလ္လံ, တသ္မာပိ ဒုဋ္ဌုလ္လော သော မေထုနဓမ္မော။ **ဩဒကန္တိကော** တိ ဥဒကံ အဿ အန္တေ သုဒ္ဓတ္ထံ အာဒိယတီတိ ဥဒကန္တော, ဥဒကန္တောယေဝ ဩဒကန္တိကော။ ရဟော ပဋိစ္ဆန္နေ ဩကာသေ ကတ္တဗ္ဗတာယ **ရဟဿော**။ ဝိနယေ ပန "ဒုဋ္ဌုလ္လံ ဩဒကန္တိကံ ရဟဿ"န္တိ (ပာရာ. ၃၉) ပါဌော။ တတ္ထ တီသု ပဒေသု **ယော သော** တိ ပဒံ ပရိဝတ္တေတွာ ယံ တန္တိ ကတွာ ယောဇေတဗ္ဗံ "ယံ တံ ဒုဋ္ဌုလ္လံ, သော မေထုနဓမ္မော, ယံ တံ ဩဒကန္တိကံ သော မေထုနဓမ္မော, ယံ တံ ရဟဿံ , သော မေထုနဓမ္မော"တိ။ ဣဓ ပန "ယော သော အသဒ္ဓမ္မော, သော မေထုနဓမ္မော။ပေ.။ ယော သော ရဟဿော, သော မေထုနဓမ္မော"တိ ဧဝံ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဒွယေန ဒွယေန သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗတော **ဒွယံဒွယသမာပတ္တိ** ။ တတ္ထ ယောဇနာ – ယာ သာ ဒွယံဒွယသမာပတ္တိ, သော မေထုနဓမ္မော နာမာတိ။ **ကိံကာရဏာ ဝုစ္စတိ မေထုနဓမ္မော** တိ ကေန ကာရဏေန ကေန ပရိယာယေန မေထုနဓမ္မောတိ ကထီယတိ။ တံ ကာရဏံ ဒဿေန္တော **"ဥဘိန္နံ ရတ္တာန"** န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဥဘိန္နံ ရတ္တာန** န္တိ ဒွိန္နံ ဣတ္ထိပုရိသာနံ ရာဂေန ရဉ္ဇိတာနံ။ **သာရတ္တာန** န္တိ ဝိသေသေန သုဋ္ဌု ရဉ္ဇိတာနံ။ **အဝဿုတာန** န္တိ ကိလေသေန တိန္တာနံ။ **ပရိယုဋ္ဌိတာန**န္တိ ကုသလာစာရံ ပရိယာဒိယိတွာ မဒ္ဒိတွာ ဌိတာနံ "မဂ္ဂေ စောရာ ပရိယုဋ္ဌိတာ"တိအာဒီသု ဝိယ။ **ပရိယာဒိန္နစိတ္တာန**န္တိ ကုသလစိတ္တံ ပရိယာဒိယိတွာ ခေပေတွာ ဌိတစိတ္တာနံ။ **ဥဘိန္နံ သဒိသာန** န္တိ ဒွိန္နံ ကိလေသေန သဒိသာနံ။ **ဓမ္မော** တိ သဘာဝေါ။ **တံ ကာရဏာ**တိ တေန ကာရဏေန။ တံ ဥပမာယ သာဓေန္တော **"ဥဘော ကလဟကာရကာ"**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဥဘော ကလဟကာရကာ**တိ ပုဗ္ဗဘာဂေ ကလဟကာရကာ ဒွေ။ **မေထုနကာတိ ဝုစ္စန္တီ** တိ သဒိသာတိ ဝုစ္စန္တိ။ **ဘဏ္ဍနကာရကာ** တိ တတ္ထ တတ္ထ ဂန္တွာ ဘဏ္ဍနံ ကရောန္တာ။ **ဘဿကာရကာ** တိ ဝါစာကလဟံ ကရောန္တာ။ **ဝိဝါဒကာရကာ**တိ နာနာဝစနံ ကရောန္တာ။ **အဓိကရဏကာရကာ**တိ ဝိနိစ္ဆယပါပုဏနဝိသေသကာရဏံ ကရောန္တာ။ **ဝါဒိနော**တိ ဝါဒပဋိဝါဒိနော။ **သလ္လာပကာ** တိ ဝါစံ ကထေန္တာ **ဧဝမေဝ**န္တိ ဥပမာသံသန္ဒနံ။

ယုတ္တဿာ တိ သညုတ္တဿ။ **ပယုတ္တဿာ** တိ အာဒရေန ယုတ္တဿ။ **အာယုတ္တဿာ** တိ ဝိသေသေန ယုတ္တဿ။ **သမာယုတ္တဿာ** တိ ဧကတော ယုတ္တဿ။ **တစ္စရိတဿာ** တိ တံစရိတံ ကရောန္တဿ။ **တဗ္ဗဟုလဿာ**တိ တံဗဟုလံ ကရောန္တဿ။ **တဂ္ဂရုကဿာ** တိ တံဂရုံ ကရောန္တဿ။ **တန္နိန္နဿာ** တိ တသ္မိံ နတစိတ္တဿ။ **တပ္ပောဏဿာ** တိ တသ္မိံ နတကာယဿ။ **တပ္ပဗ္ဘာရဿာ** တိ တသ္မိံ အဘိမုခကာယဿ။ **တဒဓိမုတ္တဿာ**တိ တသ္မိံ အဓိမုတ္တဿ။ **တဒဓိပတေယျဿာ** တိ တံ အဓိပတိံ ဇေဋ္ဌကံ ကတွာ ပဝတ္တဿ။

ဝိဃာတန္တိ နိဒ္ဒေသဿ ဥဒ္ဒေသဝစနံ။ **ဝိဃာတန္တိ** ပီဠနံ။ **ဥပဃာတန္တိ** သမီပံ ကတွာ ပီဠနံ။ **ပီဠနန္တိ** ဃဋ္ဋနံ။ **ဃဋ္ဋန** န္တိ ပီဠနံ။ သဗ္ဗံ အညမညဝေဝစနံ။ **ဥပဒ္ဒဝ** န္တိ ဟိံသနံ။ **ဥပသဂ္ဂ** န္တိ တတ္ထ တတ္ထ ဥပဂန္တွာ ပီဠနာကာရံ။ **ဗြူဟီ** တိ ကထေဟိ။ **အာစိက္ခာ** တိ ဝိဿဇ္ဇေဟိ။ **ဒေသေဟီ**တိ ဒဿေဟိ။ **ပညပေဟီ**တိ ဉာပေဟိ။ **ပဋ္ဌပေဟီ** တိ ဌပေဟိ။ **ဝိဝရာ**တိ ပာကဋံ ကရောဟိ။ **ဝိဘဇာ**တိ ဘာဇေဟိ။ **ဥတ္တာနီကရောဟီ** တိ တီရံ ပာပေဟိ။ **ပကာသေဟီ**တိ ပာကဋံ ကရောဟိ။

တုယ္ဟံ ဝစနန္တိ တ၀ တစံ။ **ဗ္ယပ္ပထ** န္တိ ဝစနံ။ **ဒေသနန္တိ** အာစိက္ခနံ။ **အနုသာသနန္တိ** ဩဝါဒံ။ **အနုသိဋ္ဌ** န္တိ အနုသာသနံ။ **သုတ္ဝတာတိ** သောတေန သုတ္ဝာ။ **သုဏိတ္ဝတာတိ** တသ္သေ၀ ဝေဝစနံ။ **ဥဂ္ဂဟေတ္ဝတာ** တိ သမ္မာ ဂဟေတ္ဝာ။ **ဥပဓာရယိတ္ဝတာတိ** အနာသေတ္ဝာ။ **ဥပလက္ခယိတ္ဝတာ** တိ သလ္လက္ခေတ္ဝာ။

၅၀. မုသ္သတေ တပိ သာသန န္တိ ပရိယတ္တိပဋိပတ္တိတော ဒုဝိဓမ္ပိ သာသနံ နသ္သတိ။ **တပီတိ** ပဒပူရဏမတ္တံ။ **တော တသ္မိံ အနရိယ** န္တိ တသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ တော အနရိယံ, ယဒိဒံ မိစ္ဆာပဋိပဒာ။ **ကရတာဓိဝစန** န္တိ ဂုဏဝိသိဋ္ဌသဗ္ဗသတ္တုတ္တမဂရုကရတာဓိဝစနံ။ တေနာဟု ပောရာဏာ –

> ''ဘဂဝာတိ ဝစနံ သေဋ္ဌံ၊ ဘဂဝာတိ ဝစနမုတ္တမံ။
> ဂရု ကရဝယုတ္တော သော၊ **ဘဂဝာ** တေန ဝုစ္စတီ''တိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၄၂)။

စတုဗ္ဗိဓံ တ နာမံ အာဝတ္ထိကံ, လိင်္ဂိကံ, နေမိတ္တိကံ, အဓိစ္စသမုပ္ပန္နန္တိ။ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နံ နာမ လောကိယ တေဟာရေန ''ယဒိစ္ဆက''န္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တတ္ထ ဝစ္ဆော, ဒမ္မော, ဗလီဗဒ္ဒောတိ ဧဝမာဒိ **အာဝတ္ထိကံ,** ဒဏ္ဍီ, ဆတ္တီ, သိခီ, ကရီတိ ဧဝမာဒိ **လိင်္ဂိကံ,** တေဝိဇ္ဇော, ဆဠဘိညောတိ ဧဝမာဒိ **နေမိတ္တိကံ,** သိရိဝမုကော, ဓနဝမုကောတိ ဧဝမာဒိ ဝစနတ္ထံ အနပေက္ခိတ္ဝာ ပဝတ္တံ **အဓိစ္စသမုပ္ပန္နံ**။ ဣဒံ ပန **ဘဂဝါတိ** နာမံ နေမိတ္တိကံ, န မဟာမာယာယ, န သုဒ္ဓောဒနမဟာရာဇေန, န အသီတိယာ ဉာတိသဟဿေဟိ ကတံ, န သက္ကသန္တုသိတာဒီဟိ ဒေဝတာဝိသေသေဟိ ကတံ။ ဝုတ္တဉ္စိ စ ''ဘဂဝါတိ နေတံ နာမံ မာတရာ ကတံ။ပေ။ ပဋိလာဘာ သစ္ဆိကာ ပညတ္တိ ယဒိဒံ ဘဂဝါ''တိ (မဟာနိ. ၈၄)။

> ''ဘာဂျဝါ ဘဂ္ဂဝါ ယုတ္တော၊ ဘဂေဟိ စ ဝိဘတ္တဝါ။
> ဘတ္တဝါ ဝန္တဂမနော၊ ဘဝေသု **ဘဂဝါ** တတော''တိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၄၄)။

တတ္ထ –

> ''ဝဏ္ဏာဂမော ဝဏ္ဏဝိပရိယာယော၊ ဒွေ စာပရေ ဝဏ္ဏဝိကာရနာသာ။
> ဓာတူနမတ္ထာတိသယေန ယောဂေါ၊ တဒုစ္စတေ ပဉ္စဝိဓံ နိရုတ္တိ''န္တိ။ –

ဧဝံ ဝုတ္တနိရုတ္တိလက္ခဏံ ဂဟေတ္ဝာ ပဒသိဒ္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တတ္ထ ''နက္ခတ္တရာဇာရိဝ တာရကာန''န္တိ ဧတ္ထ ရကာရာဂမော ဝိယ အဝိဇ္ဇမာနဿ အက္ခရဿ အာဂမော **ဝဏ္ဏာဂမော** နာမ။ ''ဟိံသနာ, ဟိံသော''တိ ဝတ္တဗ္ဗေ ''သီဟော''တိ ဝိယ ဝိဇ္ဇမာနက္ခရာနံ ဟေဋ္ဌုပရိယဝသေန ပရိဝတ္တနံ **ဝဏ္ဏဝိပရိယာယော** နာမ။ ''နဝေ ဆန္နကေ အနံ ဒိယ္ယတီ''တိ ဧတ္ထ အကာရဿ ဧကာရာပဇ္ဇနတာ ဝိယ အညက္ခရဿ အညက္ခရာပဇ္ဇနတာ **ဝဏ္ဏဝိကာရော** နာမ။ ''ဇီဝနဿ မူတော ဇီဝနမူတော''တိ ဝတ္တဗ္ဗေ ''ဇီမူတော''တိ ဝကာရနကာရာနံ ဝိနာသော ဝိယ ဝိဇ္ဇမာနက္ခရဝိနာသော **ဝဏ္ဏဝိနာသော** နာမ။ ''ဖရုသာဟိ တစာဟိ ပက္ကမ္ဗုမာနော အာသဇ္ဇ မံ တွံ ဝဒသိ ကုမာရာ''တိ ဧတ္ထ ပက္ကမ္ဗုမာနော တိ ပဒဿ အဘိဘဝမာနောတိ အတ္ထပဋိပာဒနံ ဝိယ တတ္ထ တတ္ထ ယထာယောဂံ ဝိသေသတ္ထယောဂေါ **ဓာတူနံ အတ္ထာတိသယေန ယောဂေါ** နာမ။

ဧဝံ နိရုတ္တိလက္ခဏံ ဂဟေတ္ဝာ သဒ္ဒနယေန တ ပိသောဒရာဒိနိဿိတော ပတိဋ္ဌာနီတိ ပိသောဒရာဒိပက္ခေပလက္ခဏံ ဂဟေတ္ဝာ ယသ္မာ လောကိယလောကုတ္တရသုခာဘိနိဗ္ဗတ္တကံ အနသီလာဒိပာရပ္ပတ္တံ ဘာဂျမဿ အတ္ထိ, တသ္မာ ''ဘာဂျဝါ''တိ ဝတ္တဗ္ဗေ ''ဘဂဝါ''တိ ဝုစ္စတီတိ ဉာတဗ္ဗံ။

ယသ္မာ ပန လောဘဒေါသမောဟဝိပရီတမနသိကာရအဟိရိကာနောတ္တပ္ပကောဓူပနာဟမက္ခပဠာသဣဿာ-မစ္ဆရိယမာယာသာဌေယျထမ္ဘသာရမ္ဘမာနာတိမာနမဒပမာဒတဏ္ဟာအဝိဇ္ဇာတိဝိဓာကုသလမူလဒုစ္စရိတ- သံကိလေသမလဝိသမသညာဝိတက္ကပပဉ္စစတုဗ္ဗိဓဝိပရိယေသအာသဝဂန္ထဩဃယောဂအဂတိ- တဏှုပ္ပာဒုပာဒါနပဉ္စစေတောခီလဝိနိဗန္ဓနီဝရဏာဘိနန္ဒနဆဝိဝါဒမူလတဏှာကာယသတ္တာနုသယ- အဋ္ဌမိစ္ဆတ္တနဝတဏှာမူလကဒသာကုသလကမ္မပထဒွာသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိဂတအဋ္ဌသတတဏှာဝိစရိတပ္ပဘေဒသဗ္ဗဒရထ- ပရိဠာဟကိလေသသတသဟဿာနိ,

သင္ဓေပတော တ ပဋ္ဌ ကိလေသခန္ဓအဘိသင်္ခါရဒေဝပုတ္တမစ္စုမာရေ အဘဉ္ဇိ, တသ္မာ ဘဂ္ဂတ္တာ ဧတေသံ ပရိဿယာနံ ''ဘဂ္ဂတ''တိ ဝတ္တဗ္ဗေ **''ဘဂဝါ''**တိ ဝုစ္စတိ။ အာဟ စေတ္ထ –

> ''ဘဂ္ဂရာဂေါ ဘဂ္ဂဒေါသော၊ ဘဂ္ဂမောဟော အနာသဝေါ။
> ဘဂ္ဂါဿ ပါပကာ ဓမ္မာ၊ **ဘဂဝါ** တေန ဝုစ္စတီ''တိ။ (ဟရာ. အဋ္ဌ. ၁.၉၆; ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၄၄)။

ဘာဂျဝန္တတာယ စဿ သတပုညဇလက္ခဏဝရဿ ရူပကာယသမ္ပတ္တိ ဒီပိတာ ဟောတိ။ ဘဂ္ဂဒေါသတာယ ဓမ္မကာယသမ္ပတ္တိ။ တထာ လောကိယသရိက္ခကာနံ ဗဟုမတဘာဝေါ , ဂဟဋ္ဌပဗ္ဗဇိတေဟိ အဘိဂမနီယတာ, အဘိဂတာန ဥ္စ နေသံ ကာယစိတ္တဒုက္ခာပနယနေ ပဋိဗလဘာဝေါ, အာမိသဒါနဓမ္မဒါနေဟိ ဥပကာရိတာ, လောကိယလောကုတ္တ ရသုခေဟိ စ သညောဇနသမတ္ထတာ ဒီပိတာ ဟောတိ။

ယသ္မာ စ လောကေ ဣဿရိယဓမ္မယသသိရိကာမပယတ္တေသု ဆသု ဓမ္မေသု ဘဂသဒ္ဒေါ ပဝတ္တတိ, ပရမဥ္စဿ သကစိတ္တေ **ဣဿရိယံ,** အဏိမာလဃိမာဒိကံ ဝါ လောကိယသမ္မတံ သဗ္ဗာကာရပရိပူရံ အတ္ထိ, တထာ လောကုတ္တရော **ဓမ္မော,** လောကတ္တယဗျာပကော ယထာဘုစ္စဂုဏာဓိဂတော အတိဝိယ ပရိသုဒ္ဓေါ **ယသော,** ရူပကာယဒဿနဗျာဝဋဇနနယနပ္ပသာဒဇနနသမတ္ထာ သဗ္ဗာကာရပရိပူရာ သဗ္ဗင်္ဂပစ္စင်္ဂ**သိရီ,** ယံ ယံ ဧတေန ဣစ္ဆိတံ ပတ္ထိတံ အတ္တဟိတံ ပရဟိတံ ဝါ, တဿ တဿ တထေဝ အဘိနိပ္ဖန္နတ္တာ ဣစ္ဆိတတ္ထနိပ္ဖတ္တိ သညိတော **ကာမော,** သဗ္ဗလောကဂရုဘာဝပ္ပတ္တိဟေတုဘူတော သမ္မာဝါယာမသင်္ခါတော **ပယတ္တော** စ အတ္ထိ, တသ္မာ ဣမေဟိ ဘဂေဟိ ယုတ္တတ္တာပိ **ဘဂါ အဿ သန္တီ** တိ ဣမိနာ အတ္ထေန **''ဘဂဝါ''**တိ ဝုစ္စတိ။

ယသ္မာ ပန ကုသလာဒီဟိ ဘေဒေဟိ သဗ္ဗဓမ္မေ, ခန္ဓာယတနဓာတုသစ္စဣန္ဒြိယပဋိစ္စသမုပ္ပာဒါဒီဟိ ဝါ ကုသလာဒိဓမ္မေ, ပီဠနသင်္ခတသန္တာပဝိပရိဏာမဋ္ဌေန ဝါ **ဒုက္ခမရိယသစ္စံ,** အာယူဟနနိဒါနသံယောဂပလိဗောဓဋ္ဌေန **သမုဒယံ,** နိဿရဏဝိဝေကာသင်္ခတအမတဋ္ဌေန နိရောဓံ, နိယျာနိကဟေတုဒဿနာဓိပတေယျဋ္ဌေန **မဂ္ဂံ** ဝိဘတ္တဝါ, ဝိဘဇိတွာ ဝိဝရိတွာ ဒေသိတဝါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ, တသ္မာ **''ဝိဘတ္တဝါ''** တိ ဝတ္တဗ္ဗေ **''ဘဂဝါ''**တိ ဝုစ္စတိ။

ယသ္မာ စ ဧသ ဒိဗ္ဗဗြဟ္မအရိယဝိဟာရေ ကာယစိတ္တဥပဓိဝိဝေကေ သုညတပ္ပဏိဟိတာနိမိတ္တဝိမောက္ခေ အညေ စ လောကိယလောကုတ္တရေ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မေ ဘဇိ သေဝိ ဗဟုလမကာသိ, တသ္မာ **''ဘတ္တဝါ''** တိ ဝတ္တဗ္ဗေ **''ဘဂဝါ''**တိ ဝုစ္စတိ။

ယသ္မာ ပန တီသု ဘဝေသု တဏှာသင်္ခါတံ ဂမနံ အနေန ဝန္တံ, တသ္မာ ''ဘဝေသု ဝန္တဂမနော''တိ ဝတ္တဗ္ဗေ ဘဝသဒ္ဒတော ဘကာရံ ဂမနသဒ္ဒတော ဂကာရံ ဝန္တသဒ္ဒတော ဝကာရဉ္စ ဒီဃံ ကတွာ အာဒာယ **''ဘဂဝါ''**တိ ဝုစ္စတိ, ယထာ လောကေ ''မေဟနဿ ခဿ မာလာ''တိ ဝတ္တဗ္ဗေ ''မေခလာ''တိ ဝုစ္စတိ။

ပုန အပရမ္ပိ ပရိယာယံ နိဒ္ဒိသန္တော **''အပိ စ ဘဂ္ဂရာဂေါတိ ဘဂဝါ''** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ဘဂ္ဂေါ ရာဂေါ အဿာတိ ဘဂ္ဂရာဂေါ။ **ဘဂ္ဂဒေါသော** ဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ **ကဏ္ဍကော**တိ ဝိနိဝိဇ္ဈနဋ္ဌေန ကိလေသော ဧဝ။ **ဘဇီ**တိ ဥဒ္ဒေသဝသေန ဝိဘာဂံ ကတွာ ဘာဇေသိ။ **ဝိဘဇီ**တိ နိဒ္ဒေသဝသေန ဝိဝိဓာ ဘာဇေသိ။ **ပဝိဘဇီ**တိ ပဋိနိဒ္ဒေသဝသေန ပကာရေန ဝိဘဇိ။ ဥဂ္ဃဋိတညူနံ ဝသေန **ဘဇိ**။ ဝိပဉ္စိတညူနံ ဝသေန **ဝိဘဇိ**။ နေယျာနံ ဝသေန **ပဝိဘဇိ**။

ဓမ္မရတနန္တိ –

> ''စိတ္တီကတံ မဟဂ္ဃဉ္စ၊ အတုလံ ဒုလ္လဘဒဿနံ။
> အနောမသတ္တပရိဘောဂံ၊ ရတနံ တေန ဝုစ္စတီ''တိ။ (ခု. ပ. အဋ္ဌ. ၆.၃; ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၃၃) –

ဧဝံ ဝဏ္ဏိတံ ဓမ္မရတနံ တိဝိဓေန ဘာဇေသိ။ **ဘဝတနံ အန္တကရော** တိ ကာမဘဝါဒီနံ နဝန္နံ ဘဝါနံ ပရိစ္ဆေဒံ ပရိယန္တံ ပရိဝဋုမံ ကာရကော။ **ဘာဝိတကာယော**တိ ဝဍ္ဎိတကာယော။ တထာ ဣတရေသုပိ။ **ဘဇီ**တိ သေဝိ။ **အရညဝနပတ္ထာနိ** တိ ကမဿ တ နဂရဿ တ ဣန္ဒခီလတော ဗဟိ အရညံ။ ဝနပတ္ထာနိ မနုဿူပစာရာတိက္ကန္တာနိ ဝနသဏ္ဍာနိ။ **ပန္တ**

တာနီတိ ယတ္ထ မနုဿာ န ကသန္တိ န ဝပန္တိ ဒူရာနိ သေနာသနာနိ။ ကေစိ ပန ''ဝနပတ္ထာနီတိ ယသ္မာ ယတ္ထ ဗ္ယဂ္ဃာဒယော အတ္ထိ, တံ ဝနံ တေ ဟလယန္တိ ရက္ခန္တိ, တသ္မာ တေဟိ ရက္ခိတတ္တာ ဝနပတ္ထာနီ''တိ ဝဒန္တိ။ **သေနာသနာနီ**တိ သေတိ စေဝ အာသတိ စ ဧတ္ထာတိ သေနာသနာနိ။ **အပ္ပသဒ္ဒါနီ** တိ ဝစနသဒ္ဒေန အပ္ပသဒ္ဒါနိ။ **အပ္ပနိဂ္ဃောသာနီ**တိ ကမနဂရနိဂ္ဃောသသဒ္ဒေန အပ္ပနိဂ္ဃောသာနိ။ **ဝိဇနတတာနီ**တိ အန္တောသဉ္စရဏဇနဿ သရီရဝါတေန ဝိရဟိတာနိ။ ''ဝိဇနဝါတာနီ''တိပိ ပာဌော, ''အန္တောဇနဝါတေန ဝိရဟိတာနီ''တိ အတ္ထော။ ''ဝိဇနပါတာနီ''တိပိ ပာဌော, ''ဇနသဉ္စာရဝိရဟိတာနီ''တိ အတ္ထော။ **မနုဿရာဟသေယျကာနီ** တိ မနုဿာနံ ရဟဿကရဏဋ္ဌာနာနိ။ **ပဋိသလ္လာနသာရုပ္ပာနီ**တိ ဝိဝေကာနုရူပါနိ။ **ဘာဂီ တ**တိ ''ဘာဂေ စီဝရာဒိကောဋ္ဌာသော အဿ အတ္ထီ''တိ ဘာဂီ။ ''ပဋိလာဘဝသေန အတ္ထရသာဒိဘာဂေ အဿ အတ္ထီ''တိ ဘာဂီ။ **အတ္ထရသဿာ** တိ ဟေတုဖလသမ္ပတ္တိသင်္ခါတဿ အတ္ထရသဿ။ **ဓမ္မရသဿာ** တိ ဟေတုသမ္ပတ္တိသင်္ခါတဿ ဓမ္မရသဿ။ ဝုတ္တဉှေတံ ''ဟေတုဖလေ ဉာဏံ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ, ဟေတုမှိ ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ''တိ (ဝိဘ. ၇၂၀)။ **ဝိမုတ္တိရသဿာ** တိ ဖလသမ္ပတ္တိသင်္ခါတဿ ဝိမုတ္တိရသဿ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ ''ကိစ္စသမ္ပတ္တိအတ္ထေန, ရသော နာမ ပဝုစ္စတီ''တိ (ပဋိ. မ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၂ မာတိကာဝဏ္ဏနာ; ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၈)။

စတုန္နံ ဈာနာနန္တိ ပဌမဇ္ဈာနာဒီနံ စတုန္နံ ဈာနာနံ။ **စတုန္နံ အပ္ပမညာန** န္တိ မေတ္တာဒီနံ ဖရဏပ္ပမာဏဝိရဟိတာနံ စတုန္နံ ဗြဟ္မဝိဟာရာနံ။ **စတုန္နံ အရူပသမာပတ္တီန** န္တိ အာကာသာနဉ္စာယတနာဒီနံ စတုန္နံ အရူပဇ္ဈာနာနံ။ **အဋ္ဌန္နံ ဝိမောက္ခာန**န္တိ ''ရူပီ ရူပါနိ ပဿတီ''တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၂၄၈) နယေန ဝုတ္တာနံ အာရမ္မဏဝိမုတ္တာနံ အဋ္ဌန္နံ ဝိမောက္ခာနံ။ **အဘိဘာယတနာန**န္တိ ဧတ္ထ အဘိဘူတာနိ အာယတနာနိ ဧတေသံ ဈာနာနန္တိ အဘိဘာယတနာနိ, ဈာနာနိ။ **အာယတနာနီ**တိ အဓိဋ္ဌာနဋ္ဌေန အာယတနသင်္ခါတာနိ ကသိဏာရမ္မဏာနိ။ ဉာဏုတ္တရိကော ဟိ ပုဂ္ဂလော ဝိသဒဉာဏော ''ကိံ ဧတ္ထ အာရမ္မဏေ သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗံ, န မယိ စိတ္တေကဂ္ဂတာကရဏေ ဘာရော အတ္ထီ''တိ တာနိ အာရမ္မဏာနိ အဘိဘဝိတွာ သမာပဇ္ဇတိ။ သဟ နိမိတ္တုပ္ပာဒေနေဝေတ္ထ အပ္ပနံ နိဗ္ဗတ္တေတီတိ အတ္ထော။ ဧဝံ ဥပ္ပာဒိတာနိ ဈာနာနိ အဘိဘာယတနာနီတိ ဝုစ္စန္တိ, တေသံ အဋ္ဌန္နံ အဘိဘာယတနာနံ။ **နဝန္နံ အနုပုဗ္ဗဝိဟာရသမာပတ္တီန** န္တိ ပုဗ္ဗံ ပုဗ္ဗံ အနု အနုပုဗ္ဗံ, အနုပုဗ္ဗံ ဝိဟရိတဗ္ဗတော သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗတော အနုပုဗ္ဗဝိဟာရသမာပတ္တိ, အနုပဋိပာဋိယာ သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗာတိ အတ္ထော, တာသံ နဝန္နံ အနုပုဗ္ဗဝိဟာရသမာပတ္တီနံ။ **ဒသန္နံ သညာဘာဝနာန** န္တိ ဂိရိမာနန္ဒသုတ္တေ (အ. နိ. ၁၀.၆၀) အာဂတာနံ အနိစ္စသညာဒီနံ ဒသန္နံ သညာဘာဝနာနံ။ **ဒသန္နံ ကသိဏသမာပတ္တီန** န္တိ သကလဋ္ဌေန ကသိဏသင်္ခါတာနံ ပထဝီကသိဏဇ္ဈာနာဒီနံ ဒသန္နံ ဈာနာနံ။ **အာနာပာနဿတိသမာဓိဿာ** တိ အာနာပာနဿတိသမ္ပယုတ္တသမာဓိဿ ။ **အသုဘသမာပတ္တိယာ** တိ အသုဘဇ္ဈာနသမာပတ္တိယာ။ **ဒသန္နံ တထာဂတဗလာန** န္တိ ဒသဗလဗလာနံ ဒသန္နံ။ **စတုန္နံ ဝေသာရဇ္ဇာန** န္တိ ဝိသာရဒဘာဝါနံ စတုန္နံ ဝေသာရဇ္ဇာနံ။ **စတုန္နံ ပဋိသမ္ဘိဒါန** န္တိ ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏာနံ စတုန္နံ။ **ဆန္နံ အဘိညာဏာန** န္တိ ဣဒ္ဓိဝိဓာဒီနံ ဆန္နံ အဘိညာဏာနံ။ **ဆန္နံ ဗုဒ္ဓဓမ္မာန** န္တိ ''သဗ္ဗံ ကာယကမ္မံ ဉာဏာနုပရိဝတ္တီ''တိအာဒိနာ (စူဠနိ. မောဃရာဇမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၈၅; နေတ္တိ. ၁၅) နယေန ဥပရိ အာဂတာနံ ဆန္နံ ဗုဒ္ဓဓမ္မာနံ။

တတ္ထ စီဝရာဒယော ဘာဂ္ယသမ္ပတ္တိဝသေန ဝုတ္တာ။ အတ္ထရသတိကော ပဋိဝေဓဝသေန ဝုတ္တော။ အဓိသီလတိကော ပဋိပတ္တိဝသေန။ ဈာနတ္တိကော ရူပါရူပဇ္ဈာနဝသေန။ ဝိမောက္ခတ္တိကော သမာပတ္တိဝသေန။ သညာစတုက္ကော ဥပစာရပ္ပနာဝသေန။ သတိပဋ္ဌာနာဒယော သတ္တတိံသဗောဓိပက္ခိယဓမ္မဝသေန။ **တထာဂတဗလာန**န္တိအာဒယော အာဝေဏိကဓမ္မဝသေန ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဣတော ပရံ **ဘဂဝါတိ နေတံ နာမ**န္တိအာဒိ ''အတ္ထမနုဂတာ အယံ ပညတ္တီ''တိ ဉာပနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ သမဏာ ပဗ္ဗဇ္ဇုပဂတာ။ **ဗြာဟ္မဏာ** ဘောဝါဒိနော သမိတပါပဗာဟိတပါပါ ဝါ။ **ဒေဝတာ** သက္ကာဒယော ဗြဟ္မာနော စ။ **ဝိမောက္ခန္တိက** န္တိ ဝိမောက္ခော အရဟတ္တမဂ္ဂေါ, ဝိမောက္ခဿ အန္တော အရဟတ္တဖလံ, တသ္မိံ ဝိမောက္ခန္တေ ဘဝံ ဝိမောက္ခန္တိကံ နာမံ။ သဗ္ဗညုဘာဝေါ ဟိ အရဟတ္တမဂ္ဂေန သိဇ္ဈတိ, အရဟတ္တဖလာဓိဂမေန သိဒ္ဓေါ ဟောတိ။ တသ္မာ သဗ္ဗညုဘာဝေါ ဝိမောက္ခန္တေ ဘဝေါ ဟောတိ။ တံ နေမိတ္တိကမ္ပိ နာမံ ဝိမောက္ခန္တေ ဘဝံ နာမ ဟောတိ။ တေန ဝုတ္တံ – ''ဝိမောက္ခန္တိကမေတံ ဗုဒ္ဓါနံ ဘဂဝန္တာန''န္တိ။ **ဗောဓိယာ မူလေ သဟ သဗ္ဗညုတညာဏဿ ပဋိလာဘာ**တိ မဟာဗောဓိရုက္ခမူလေ ယထာဝုတ္တက္ခဏေ သဗ္ဗညုတညာဏဿ ပဋိလာဘေန သဟ။ **သစ္ဆိကာ ပညတ္တိ**

တီတိ အရဟတ္တဖလသစ္ဆိကိရိယာယ သဗ္ဗဓမ္မသစ္ဆိကိရိယာယ တ ဇာတာ ပညတ္တိ။ **ယဒိဒံ ဘဂဝတ**တိ ယာ အယံ ဘဂဝတတိ ပညတ္တိ။

ဒ္ဝီဟိ ကာရဏေဟီတိ ဒ္ဝီဟိ ကောဋ္ဌာသေဟိ။ **ပရိယတ္တိသာသန** န္တိ တေပိဋကံ ဗုဒ္ဓဝစနံ။ **ပဋိပတ္တီ** တိ ပဋိပဇ္ဇတိ တောယာတိ ပဋိပတ္တိ။ **ယံ တသ္သ ပရိယာပုဋ္ဌ** န္တိ တေန ပုဂ္ဂလေန ယံ ပရိယာပုဋ္ဌံ သဇ္ဈာယိတံ ကရဏာတ္တေ သာမိဝစနံ။ ''ပရိယာပုဋ္ဌ''န္တိပိ ပာဌော။ **သုတ္တ** န္တိ ဥဘတောဝိဘင်္ဂနိဒ္ဒေသခန္ဓကပရိဝါရာ, သုတ္တနိပာတေ မင်္ဂလသုတ္တ- (ခု. ပါ. ၅.၁ အာဒယော; သု. နိ. ၂၆၁ အာဒယော) ရတနသုတ္တ- (ခု. ပါ. ၆.၁ အာဒယော) တုဝဋ္ဋကသုတ္တာနိ (သု. နိ. ၉၂၁ အာဒယော), အညမ္ပိ စ သုတ္တနာမကံ တထာဂတဝစနံ သုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဂေယျ** န္တိ သဗ္ဗမ္ပိ သဂါထကံ သုတ္တံ ဂေယျန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ, ဝိသေသေန သံယုတ္တကေ သကလောပိ သဂါထာဝဂ္ဂေါ။ **ဝေယျာကရဏ** န္တိ သကလံ အဘိဓမ္မပိဋကံ နိဂ္ဂါထကံ သုတ္တံ, ယဉ္စ အညမ္ပိ အဋ္ဌဟိ အင်္ဂေဟိ အသင်္ဂဟိတံ ဗုဒ္ဓဝစနံ , တံ ''ဝေယျာကရဏ''န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဂါထာ**တိ ဓမ္မပဒံ, ထေရဂါထာ, ထေရီဂါထာ, သုတ္တနိပာတေ နောသုတ္တနာမိကာ သုဒ္ဓိကဂါထာ စ ''ဂါထာ''တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဥဒါန**န္တိ သောမနဿဉာဏမယိကဂါထာပဋိသံယုတ္တာ ဒွေအသီတိ သုတ္တန္တာ ''ဥဒါန''န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဣတိဝုတ္တက** န္တိ ''ဝုတ္တဉှေတံ ဘဂဝတာ''တိအာဒိနယပ္ပဝတ္တာ (ဣတိဝု. ၁ အာဒယော) ဒသုတ္တရသတသုတ္တန္တာ ''ဣတိဝုတ္တက''န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဇာတက**န္တိ အပဏ္ဏကဇာတကာဒီနိ (ဇာ. ၁.၁.၁) ပဏ္ဏာသာဓိကာနိ ပဉ္စဇာတကသတာနိ ''ဇာတက''န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **အဗ္ဘုတဓမ္မ** န္တိ ''စတ္တာရောမေ , ဘိက္ခဝေ, အစ္ဆရိယာ အဗ္ဘုတဓမ္မာ အာနန္ဒေ''တိအာဒိနယပ္ပဝတ္တာ (ဒီ. နိ. ၂.၂၀၉; အ. နိ. ၄.၁၂၉) သဗ္ဗေပိ အစ္ဆရိယအဗ္ဘုတဓမ္မပဋိသံယုတ္တာ သုတ္တန္တာ ''အဗ္ဘုတဓမ္မ''န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဝေဒလ္လ** န္တိ စူဠဝေဒလ္လ- (မ. နိ. ၁.၄၆၀ အာဒယော) မဟာဝေဒလ္လ- (မ. နိ. ၁.၄၄၉ အာဒယော) သမ္မာဒိဋ္ဌိ- (မ. နိ. ၁.၈၉ အာဒယော) သက္ကပဉှ- (ဒီ. နိ. ၂.၃၄၄ အာဒယော) သင်္ခါရဘာဇနိယမဟာပုဏ္ဏမသုတ္တာဒယော (မ. နိ. ၃.၈၅ အာဒယော) သဗ္ဗေပိ ဝေဒဉ္စ တုဋ္ဌိဉ္စ လဒ္ဓာ လဒ္ဓာ ပုစ္ဆိတသုတ္တန္တာ ''ဝေဒလ္လ''န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဣဒံ ပရိယတ္တိသာသန** န္တိ ဣဒံ ဝုတ္တပ္ပကာရံ တေပိဋကံ ဗုဒ္ဓဝစနံ ပရိယာပုဏိတဗ္ဗဋ္ဌေန ပရိယတ္တိ, အနုသာသနဋ္ဌေန သာသနန္တိ ကတွာ ပရိယတ္တိသာသနံ။ **တမ္ပိ မုဿတီ**တိ တမ္ပိ ပရိယတ္တိသာသနံ နဿတိ။ **သမ္မုဿတီ** တိ အာဒိတော နဿတိ။ **ပရိဗာဟိရော ဟောတီ**တိ ပရမ္မုခော ဟောတိ။

ကတမံ ပဋိပတ္တိသာသန န္တိ လောကုတ္တရဓမ္မတော ပုဗ္ဗဘာဂေ တဒတ္ထံ ပဋိပဇ္ဇိယတီတိ ပဋိပတ္တိ။ သာသိယန္တိ ဧတ္ထ ဝေနေယျာတိ သာသနံ။ **သမ္မာပဋိပဒာ**တိအာဒယော ဝုတ္တနယာ ဧဝ။

ဟာဏမ္ပိ ဟာနတီ တိ ဇီဝိတိန္ဒြိယမ္ပိ ဃာတေတိ။ **အဒိန္နမ္ပိ အာဒိယတီ** တိ ပရပရိဂ္ဂဟိတမ္ပိ ဝတ္ထုံ ဂဏှာတိ။ **သန္ဓိမ္ပိ ဆိန္ဒတီ** တိ ဃရသန္ဓိမ္ပိ ဆိန္ဒတိ။ **နိလ္လောပမ္ပိ ဟရတီ** တိ ကမေ ပဟရိတွာ မဟာဝိလောပမ္ပိ ကရောတိ။ **ဧကာကရိကမ္ပိ ကရောတီ**တိ ပဏ္ဏာသမတ္တေဟိပိ သဋ္ဌိမတ္တေဟိပိ ပရိဝါရေတွာ ဇီဝဂ္ဂါဟံ ဂဟေတွာပိ ဓနံ အာဟရာပေတိ။ **ပရိပန္ထေပိ တိဋ္ဌတီ** တိ ပန္ထဒူဟနကမ္မံ ကရောတိ။ **ပရဒာရမ္ပိ ဂစ္ဆတီ** တိ ပရဒာရေသု စာရိတ္တံ အာပဇ္ဇတိ။ **မုသာပိ ဘဏတီ**တိ အတ္ထဘဉ္ဇနကံ မုသာပိ ဝဒတိ။ **အနရိယဓမ္မော** တိ အနရိယသဘာဝေါ။

၅၁. ဧကော ပုဗ္ဗေ စရိတွာန တိ ပဗ္ဗဇ္ဇာသင်္ခါတေန တ ဂဏာဝဝဿဂ္ဂဋ္ဌေန တ ပုဗ္ဗေ လောကေ ဝိဟရိတွာ။ **ယာနံ ဘန္တ္ဝ တံ လောကေ, ဟီနမာဟု ပုထုဇ္ဇန** န္တိ တံ ဝိဗ္ဘန္တကံ ပုဂ္ဂလံ ယထာ ဟတ္ထိယာနာဒိယာနံ အဒန္တံ ဝိသမမ္ပိ အာရောဟတိ, အာရောဟနကမ္ပိ ဘဉ္ဇတိ, ပပာတေပိ ပပတတိ, ဧဝံ ကာယဒုစ္စရိတာဒိဝိသမာရောဟနေန နိရယာဒီသု, အတ္တဘဉ္ဇနေန ဇာတိပပာတာဒီသု ပပတနေန စ ယာနံ ဘန္တ္ဝ ဟီနံ ပုထုဇ္ဇနဉ္စ အာဟူတိ။

ပဗ္ဗဇ္ဇာသင်္ခါတေန တ တိ ပဗ္ဗဇ္ဇာကောဋ္ဌာသေန တ ''ပဗ္ဗဇိတော သမဏော''တိ ဂဏနာရောပနေန တ။ **ဂဏာဝဝဿဂ္ဂဋ္ဌေန တ**တိ ဂဏသင်္ဂဏိကာရာမတံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ဝဿဂ္ဂဋ္ဌေန တ။

ဧကော ပဋိက္ကမတီ တိ ဧကကော ဝ ကမတော နိဝတ္တတိ။ **ယော နိသေဝတီ**တိ နိဒ္ဒေသဿ ဥဒ္ဒေသပဒံ။ **အပရေန သမယေနာ**တိ အညသ္မိံ ကာလေ အပရဘာဂေ။ **ဗုဒ္ဓ**န္တိ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓံ။ **ဓမ္မ**န္တိ သွာတက္ခာတတာဒိဂုဏယုတ္တံ ဓမ္မံ။ **သင်္ဃ** န္တိ သုပ္ပဋိပန္နတာဒိဂုဏယုတ္တံ သင်္ဃံ။ **သိက္ခ** န္တိ အဓိသီလာဒိသိက္ခိတဗ္ဗံ သိက္ခံ။ **ပစ္စက္ခာယာ** တိ ဗုဒ္ဓာဒိံ ပဋိက္ခိ

ပိတ္တံ။ **ဟီနာယာ**တိ ဟီနတ္တာယ ဂိဟိဘာဝါယ။ **အာဝတ္တိတ္ဝာ** တိ နိဝတ္တိတ္ဝာ။ **သေဝတိ** ကေတရံ သေဝတိ။ **နိသေဝတိ** အနေကဝိဓေန သေဝတိ။ **သံသေဝတိ** အလ္လီယိတ္ဝာ သေဝတိ။ **ပဋိသေဝတိ** ပုနပ္ပုနံ သေဝတိ။

ဘန္တံ န္တိ ဝိဗ္ဘန္တံ။ **အဒန္တံ** န္တိ ဒန္တဘာဝံ အနုပနီတံ။ **အကာရိတ**န္တိ သုသိက္ခိတကိရိယံ အသိက္ခာပိတံ။ **အဝိနီတ**န္တိ န ဝိနီတံ အာစာရသမ္ပတ္တိယာ အသိက္ခိတံ။ **ဥပ္ပထံ ဂဏှာတီ** တိ ဝုတ္တပ္ပကာရံ ယာနံ အဒန္တာတိယုတ္တံ ဘန္တံ ဝိသမမဂ္ဂံ ဥပေတိ။ **ဝိသမံ ခာဏုမ္ပိ ပာသာဏမ္ပိ အဘိရုဟတီ** တိ ဝိသမံ ဟုတ္ဝာ ဌိတံ ခရခာဏုမ္ပိ တထာ ပဗ္ဗတပာသာဏမ္ပိ အာရောဟတိ။ **ယာနမ္ပိ အာရောဟနကမ္ပိ ဘဉ္ဇတီ** တိ ဝယှာဒိယာနံ အာရောဟန္တဉ္စ ပာဇေန္တဉ္စ ပါတနာဒီဟိ ဘိန္ဒတိ။ **ပပါတေပိ ပပတတီ**တိ ဧကတော ဆိန္နပဗ္ဗတပပါတေပိ ပတတိ။ **သော ဝိဗ္ဘန္တကော** တိ သော ပဋိက္ကန္တကော။ **ဘန္တယာနပဋိဘာဂေ** တိ အနုဝဋ္ဋိတယာနသဒိသော။ **ဥပ္ပထံ ဂဏှာတီ** တိ ကုသလကမ္မပထတော ပဋိက္ကမိတ္ဝာ အပါယပထဘူတံ ဥပ္ပထံ မိစ္ဆာမဂ္ဂံ ဥပေတိ။ **ဝိသမံ ကာယကမ္မံ အဘိရုဟတီ** တိ သမဉ္စ ပဋိပက္ခံ ကာယဒုစ္စရိတသင်္ခါတံ ဝိသမံ ကာယကမ္မံ အာရောဟတိ။ သေသေသုပိ ဧသေဝ နယော။ **နိရယေ အတ္တာနံ ဘဉ္ဇတီ** တိ နိရယသ္မာဒိသင်္ခါတေ နိရယေ အတ္တဘာဝံ စုဏ္ဏဝိစုဏ္ဏံ ကရောတိ။ **မနုဿလောကေ အတ္တာနံ ဘဉ္ဇတီ** တိ ဝိဝိဓကမ္မကာရဏာဝသေန ဘဉ္ဇတိ။ **ဒေဝလောကေ အတ္တာနံ ဘဉ္ဇတီ** တိ ပိယဝိပ္ပယောဂာဒိဒုက္ခဝသေန။ **ဇာတိပပါတမ္ပိ ပပတတီ**တိ ဇာတိပပါတေပိ ပတတိ။ **ဇရာပပါတာ**ဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ **မနုဿလောကေ** တိ က္ခေ အဓိပ္ပေတလောက မေဝ ဒဿေတိ။

ပုထုဇ္ဇနာ တိ နိဒ္ဒေသဿ ဥဒ္ဒေသပဒံ။ တတ္ထ ပုထုဇ္ဇနာတိ –

ပုထူနံ ဇနနာဒီဟိ၊ ကာရဏေဟိ ပုထုဇ္ဇနော။
ပုထုဇ္ဇနန္တောဂဓတ္တာ၊ ပုထုဝါယံ ဇနော က္ခတိ။

သော ဟိ ပုထူနံ နာနပ္ပကာရာနံ ကိလေသာဒီနံ ဇနနာဒီဟိပိ ကာရဏေဟိ ပုထုဇ္ဇနော။ ယံ ဝိဘာဂတော ဒဿေတုံ **"ပုထု ကိလေသေ ဇနေန္တီ"** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ဗဟူနံ နာနပ္ပကာရာနံ သက္ကာယဒိဋ္ဌီနံ အဝိဟတတ္တာ တ တာ ဇနေန္တိ, တာဟိ ဇနိတာတိ တ ပုထုဇ္ဇနာ။ အဝိဟတမေဝတ္ထံ ဇနသဒ္ဒေ ဝဒတိ။ **ပုထု သတ္ထာရာနံ မုခုလ္လောကိကာ** တိ တ္ထေ ပုထူ နာနာဇနာ သတ္ထုပဋိညာ ဧတေသန္တိ ပုထုဇ္ဇနာတိ ဝစနတ္ထော။ **ပုထု သဗ္ဗဂတီဟိ အဝုဋ္ဌိတာ** တိ တ္ထေ ဇနေတဗ္ဗာ ဇနယန္တိ တ္ထောတိ ဇနာ, ဂတိယော။ ပုထူ ဇနာ ဧတေသန္တိ ပုထုဇ္ဇနာ။ က္ခတော ပရေ ဇာယန္တိ ဧတေဟီတိ ဇနာ, အဘိသင်္ခါရာဒယော။ တေ ဧတေသံ ဝိဇ္ဇန္တီတိ ပုထုဇ္ဇနာ။ အဘိသင်္ခရဏာဒိအတ္ထော ဧဝ တ ဇနသဒ္ဒေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **နာနာသန္တာပေဟိ သန္တပန္တီ** တိ ရာဂဂ္ဂိအာဒယော သန္တာပာ။ တေ ဧဝ တ သဗ္ဗေပိ တ ကိလေသာ ပရိဠာဟာ။ **ပုထု ပဉ္စသု ကာမဂုဏေသု**တိ တ္ထေ ဇာယတီတိ ဇနော, ရာဂေ ဂေဓောတိ ဧဝမာဒိကော, ပုထု ဇနော ဧတေသန္တိ ပုထုဇ္ဇနာ။ ပုထု ဇာတာ ရတ္တာတိ ဧဝံ ရာဂာဒိအတ္ထော ဧဝ တ ဇနသဒ္ဒေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ပလိဗုဒ္ဓါ**တိ သမ္ဗဒ္ဓါ။ **အာဝုတာ**တိ အာဝရိတာ။ **နိဝုတာ**တိ တရိတာ။ **ဩဝုတာ**တိ ဥပရိတော ပိဟိတာ။ **ပိဟိတာ**တိ ဟေဋ္ဌာဘာဂေန ပိဟိတာ။ **ပဋိစ္ဆန္နာ** တိ အပါကဋာ။ **ပဋိကုဇ္ဇိတာ** တိ အဓောမုခဂတာ။

အထ ဝါ ပုထူနံ ဝါ ဂဏနပထမတီတာနံ အရိယဓမ္မပရမ္မုခါနံ နီစဓမ္မသမာစာရာနံ ဇနာနံ အန္တောဂဓတ္တာပိ ပုထုဇ္ဇနာ။ ပုထု ဝါ အယံ ဝိသုံယေဝ သင်္ခံ ဂတော, ဝိသံသဋ္ဌော သီလသုတာဒိဂုဏယုတ္တေဟိ အရိယေဟိ ဇနောတိပိ ပုထုဇ္ဇနော။

ဧဝံ ယေ တေ –

"ဒုဝေ ပုထုဇ္ဇနာ ဝုတ္တာ၊ ဗုဒ္ဓေနာဒိစ္စဗန္ဓုနာ။
အန္ဓော ပုထုဇ္ဇနော ဧကော၊ ကလျာဏေကော ပုထုဇ္ဇနော"တိ။ –

ဒွေဝ ပုထုဇ္ဇနာ ဝုတ္တာ, တေသု အန္ဓပုထုဇ္ဇနော ဝုတ္တော ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၅၂. **ယသော ကိတ္တိ စာ**တိ လာဘသက္ကာရော ပသံသာ စ။ **ပုဗ္ဗေ** တိ ပဗ္ဗဇိတဘာဝေ။ **ဟာယတေ တပိ တဿ သာ** တိ တဿ ဝိဗ္ဘန္တကဿ သတော သော စ ယသော သာ စ ကိတ္တိ ဟာယတိ။ **တေမ္ပိ ဒိဿတ** တိ တေမ္ပိ ပုဗ္ဗေ ယသ ကိတ္တိနံ လာဘံ ပဏ္ဍာ စ ဟာနိံ ဒိသ္ဝာ။ **သိက္ခေထ မေထုနံ ဝိပ္ပဟာတဝေ** တိ တိဿော သိက္ခာယော သိက္ခေထ။ ကိံ ကာရဏာ? **မေထုနံ ဝိပ္ပဟာတဝေ,** မေထုနပ္ပဟာနတ္ထာယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ကိတ္တိဝဏ္ဏဂတောတိ ဘဂဝတ ကိတ္တိဝဏ္ဏော, ကိတ္တိသဒ္ဒဥ္စေဝ ဂုဏဥ္စ ဥက္ခိပိတ္ဝာ ဝဒန္တော ဟောတီတိ အတ္ထော။ စိတ္တံ နာနာနယေန ကထနံ အဿ အတ္ထီတိ **စိတ္တကထီ။ ကလျာဏပဋိဘာနော** တိ သုန္ဒရပဋိဘာနော။

ဟာယတီတိ နိဒ္ဒေသဿ ဥဒ္ဒေသပဒံ။ **ပရိဟာယတီ**တိ သမန္တတော ဟာယတိ။ **ပရိဓံသတီ**တိ အဓောပတတိ ပတတိ။ **ပရိပတတီ**တိ သမန္တတော အပဂစ္ဆတိ။ **အန္တရဓာယတီ** တိ အဒဿနံ ယာတိ။ **ဝိပ္ပလုဇ္ဇတီ** တိ ဥစ္ဆိဇ္ဇတိ။

ခုဒ္ဒကော သီလက္ခန္ဓော တိ ထုလ္လစ္စယာဒိ။ **မဟန္တော သီလက္ခန္ဓော** တိ ဟရာဇိကသံဃာဒိသေသော။

မေထုနဓမ္မဿ ပဟာနာယာ တိ တဒင်္ဂါဒိပဟာနေန ပဇဟနတ္ထာယ။ **ဝူပသမာယာ**တိ မလာနံ ဝူပသမနတ္ထာယ။ **ပဋိနိဿဂ္ဂါယာ** တိ ပက္ခန္ဒနပရိစ္စာဂပဋိနိဿဂ္ဂတ္ထာယ။ **ပဋိပဿဒ္ဓိယာ** တိ ပဋိပဿဒ္ဓိသင်္ခါတဿ ဖလဿ အတ္ထာယ။

၅၃. ယော ဟိ မေထုနံ န ဝိပ္ပဇဟတိ **သင်္ကပ္ပေဟိ။ပေ။ တထာဝိဓော** ။ တတ္ထ **ပရေတော**တိ သမန္နာဂတော။ **ပ ရေသံ နိဂ္ဃောသန္တိ** ဥပဇ္ဈာယာဒီနံ နိန္ဒာဝစနံ။ **မင်္ကု ဟောတီ** တိ ဒုမ္မနော ဟောတိ။

ကာမသင်္ကပ္ပေနာ တိ ကာမပဋိသံယုတ္တေန ဝိတက္ကေန၊ ဥပရိဋ္ဌေပိ ဧသေဝ နယော။ **ဖုဋ္ဌော** တိ ဝိတက္ကေဟိ ဖုသိတော။ **ပရေတော**တိ အပရိဟီနော။ **သမောဟိတော**တိ သမ္မာ ဩဟိတော အန္တော ပဝိဋ္ဌော။ **ကပဏော ဝိယာ**တိ ဒုဂ္ဂတမနုဿော ဝိယ။ **မန္ဒော ဝိယာ** တိ အညာဏီ ဝိယ။ **မောမူဟော ဝိယာ**တိ သမ္မောဟဘူတော ဝိယ။ **ဈာယတီ**တိ စိန္တေတိ။ **ပဇ္ဈာယတီ** တိ ဘုသံ စိန္တေတိ။ **နိဇ္ဈာယတီ** တိ အနေကဝိဓေန စိန္တေတိ။ **အပဇ္ဈာယတီ** တိ တတော အပဂန္တွာ စိန္တေတိ။ **ဥလူကော**တိ ဥလူကသကုဏော။ **ရုက္ခသာခာယန္တိ** ရုက္ခေ ဥဋ္ဌိတသာခာယ, ဝိဋပေ တ။ **မူသိကံ မဂယမာနော** တိ မူသိကံ ဂဝေသမာနော, ''မဂ္ဂယမာနော''တိပိ ပဌန္တိ။ **ကောတ္ထု** တိ သိင်္ဂါလော။ **ဗိဠာရော**တိ ဗဗ္ဗု။ **သန္ဓိသမလသင်္ကဋိရေ**တိ ဒွိန္နံ ဃရာနံ အန္တရေ စ ဥဒကနိဒ္ဓမနစိက္ခလ္လကစဝရနိက္ခိပနဌာနေ စ ထဏ္ဍိလေ စ။ **ဝဟစ္ဆိန္နော** တိ ပိဋ္ဌိဂီဝမံသစ္ဆိန္နော။ ဣတော ပရာ ကထာ ဟာကဋ္ဌသမ္ဗန္ဓာ ဝေ။

၅၄. တာသု **သတ္ထာနီ** တိ ကာယဒုစ္စရိတာဒီနိ။ တာနိ ဟိ အတ္တနော ပရေသဉ္စ ဆေဒနဋ္ဌေန ''သတ္ထာနီ''တိ ဝုစ္စန္တိ။ တေသု တယံ ဝိသေသေန တာဝ အာဒိတော မုသာဝစနသတ္ထာနေဝ ကရောတိ, ''ဣမိနာ ကာရဏေနာဟံ ဝိဗ္ဘန္တော''တိ ဘဏန္တော။ တေနေတဟ – **''သေ ခ္ဝဿ မဟာဂေဓော , မောသဝဇ္ဇံ ပကဟတီ''** တိ။ တတ္ထ **သေ ခ္ဝဿ** သာတိ သေ ခေ အဿ။ **မဟာဂေဓော**တိ မဟာဗန္ဓနံ။ ကတမောတိ စေ? ယဒိဒံ မောသဝဇ္ဇံ ပကဟတိ, သွာယံ မုသာတ ဒဇ္ဈောကဟော ''မဟာဂေဓော''တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

တီဏိ သတ္ထာနီ တိ တယော ဆေဒကာ။ ကာယဒုစ္စရိတံ **ကာယသတ္ထံ။ ဝစီသတ္ထာ** ဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ တံ ဝိ ဘာဂတော ဒဿေတုံ **''တိဝိဓံ ကာယဒုစ္စရိတံ ကာယသတ္ထ''** န္တိ အာဟ။ **သမ္ပဇာနမုသာ ဘာသတီ** တိ ဇာနန္တော တု စ္ဆံ တစ္ဆံ ဘာသတိ။ **အဘိရတော အဟံ ဘန္တေ အဟောသိံ ပဗ္ဗဇ္ဇာယာ** တိ သာသနေ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ အနဘိရတိဝိရဟိ တော အဟံ အာသိံ။ **မာတာ မေ ပောသေတဗ္ဗာ** တိ မာတာ မယာ ပောသေတဗ္ဗာ။ **တေနမ္ဟိ ဝိဗ္ဘန္တောတိ ဘဏတီ** တိ တေန ကာရဏေန ပဋိက္ကန္တော အသ္မီတိပိ ကထေတိ။ **ပိတာ မေ ပောသေတဗ္ဗော** တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

ဧသော တဿ မဟာဂေဓော တိ တဿ ပုဂ္ဂလဿ ဧသော မဟာဗန္ဓော။ **မဟာဝနန္တိ** မဟန္တံ ဒုဋ္ဌဝနံ။ **ဂဟန န္တိ** ဒုရတိက္ကမံ။ **ကန္တာရော** တိ စောရကန္တာရာဒိသဒိသော။ **ဝိသမော**တိ ကဏ္ဍကဝိသမော။ **ကုဋိလော**တိ ဝင်္ကကဋ္ဌ ကသဒိသော။ **ပင်္ကော** တိ ပလ္လလသဒိသော။ **ပလိပေ**ာတိ ကဒ္ဒမသဒိသော။ **ပလိဗောဓော**တိ မဟာဒုက္ခော။ **မဟာဗန္ဓန န္တိ** မဟန္တံ ဒုမောစယဗန္ဓနံ။ **ယဒိဒံ သမ္ပဇာနမုသာတဒေ** တိ ယော အယံ သမ္ပဇာနမုသာတဒေ။

သဘာဂတော တ တိ သဘာယံ ဌိတော တ။ **ပရိသဂတော တ** တိ ကမပရိသာယံ ဌိတော တ။ **ဉာတိမဇ္ဈဂတော တ** တိ အာယာအနံ မဇ္ဈေ ဌိတော တ။ **ပူဂမဇ္ဈဂတော တ** တိ သေနိနံ မဇ္ဈေ ဌိတော တ။ **ရာဇကုလမဇ္ဈဂတော တ** တိ ရာဇကုလဿ မဇ္ဈေ မဟာဝိနိစ္ဆယေ ဌိတော တ။ **အဘိနီတော**တိ ပုစ္ဆနတ္ထာယ နီတော။ **သက္ခိပုဋ္ဌော** တိ သက္ခိံ ကတွာ ပုစ္ဆိတော။ **ဟေမ္ဘော ပုရိသာ** တိ အာလပနမေတံ။ **အတ္တဟေတု တ ပရဟေတု တ**တိ အတ္တနော တ ပရဿ တ ဟတ္ထ ဟာအဒိဟေတု တ ဓနဟေတု တ။ **အာမိသကိဉ္စိက္ခဟေတု တ** တိ ဧတ္ထ **အာမိသ**န္တိ လာဘော အဓိပ္ပေတော။ **ကိဉ္စိက္ခ**န္တိ ယံ တ တံ တ အပ္ပမတ္တကံ, အန္တမသော တိတ္တိရဝဋ္ဋကသပ္ပိပိဏ္ဍနဝနီတပိဏ္ဍာဒိမတ္တကဿပိ လာဘဿ ဟေတူတိ အတ္ထော။ **သမ္ပဇာနမုသာ ဘာသတီ** တိ ဇာနန္တောယေဝ မုသာတဒံ ကရောတိ။

ပုန အညံ ပရိယာယံ ဒဿေန္တော **"အပိ စ တီဟာကာရေဟိ မုသာတအော ဟောတိ, ပုဗ္ဗေဝဿ ဟောတီ"** တိ အာဒိမာဟ။ တတ္ထ **တီဟာကာရေဟီ**တိ သမ္ပဇာနမုသာတဒဿ အင်္ဂဘူတေဟိ တီဟိ ကာရဏေဟိ။ **ပုဗ္ဗေဝဿ ဟောတီ**တိ ပုဗ္ဗဘာဂေယေဝ အဿ ပုဂ္ဂလဿ ဧဝံ ဟောတိ "မုသာ ဘဏိဿ"န္တိ။ **ဘဏန္တဿ ဟောတီ** တိ ဘဏမာနဿ ဟောတိ။ **ဘဏိတဿ ဟောတီ** တိ ဘဏိတေ အဿ ဟောတိ။ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ တသ္မိံ ဝုတ္တေ ဟောတီတိ အတ္ထော။ အထ တ **ဘဏိတဿာ** တိ ဝုတ္တဝတော နိဋ္ဌိတဝစနဿ ဟောတီတိ။ ယော ဧဝံ ပုဗ္ဗဘာဂေပိ ဇာနာတိ, ဘဏန္တောပိ ဇာနာတိ, ပစ္ဆာပိ ဇာနာတိ "မုသာ မယာ ဘဏိတ"န္တိ, သော ဧဝံ ဝဒန္တော မုသာတဒကမ္မုနာ ဗဇ္ဈတီတိ အယမေတ္ထ အတ္ထော ဒဿိတော။ ကိဉ္စာပိ ဒဿိတော, အထ ခေါ အယမေတ္ထ ဝိသေသော – ပုစ္ဆာ တာဝ ဟောတိ, "မုသာ ဘဏိဿ"န္တိ ပုဗ္ဗဘာဂေ အတ္ထိ, "မုသာ မယာ ဘဏိတ"န္တိ ပစ္ဆာဘာဂေ နတ္ထိ။ ဝုတ္တမတ္တမေဝ ဟိ ကောစိ ပမုဿတိ ကိံ တဿ မုသာတအော ဟောတိ, န ဟောတီတိ? သာ ဧဝံ **အဋ္ဌကထာသု** ဝိသဇ္ဇိတာ – ပုဗ္ဗဘာဂေ "မုသာ ဘဏိဿ"န္တိ စ, ဘဏန္တဿ "မုသာ ဘဏာမီ"တိ စ ဇာနတော ပစ္ဆာဘာဂေ "မုသာ မယာ ဘဏိတ"န္တိ န သက္ကာ န ဘဝိတုံ, သစေပိ န ဟောတိ, မုသာတအောယေဝ။ ပုရိမမေဝ ဟိ အင်္ဂဒွယံ ပမာဏံ။ ယဿာပိ ပုဗ္ဗဘာဂေ "မုသာ ဘဏိဿ"န္တိ အာဘောဂေ နတ္ထိ, ဘဏန္တော ပန "မုသာ ဘဏာမီ"တိ ဇာနာတိ။ ဘဏိတေပိ "မုသာ မယာ ဘဏိတ"န္တိ ဇာနာတိ။ သော မုသာတဒေန န ကာရေတဗ္ဗော။ ပုဗ္ဗဘာဂေ ဟိ ပမာဏတရော။ တသ္မိံ အသတိ ဒဝ ဘဏိတံ တ, ရဝ ဘဏိတံ တ ဟောတီတိ။

ဧတ္ထ စ တံဉာဏတာ စ ဉာဏသမောဓာနဉ္စ ပရိစ္စဇိတဗ္ဗံ။ **တံဉာဏတာ ပရိစ္စဇိတဗ္ဗာ** တိ ယေန စိတ္တေန "မုသာ ဘဏိဿ"န္တိ ဇာနာတိ, တေနေဝ "မုသာ ဘဏာမီ"တိ စ, "မုသာ မယာ ဘဏိတ"န္တိ စ ဇာနာတီတိ ဧဝံ ဧကစိတ္တေနေဝ တီသု ခဏေသု ဇာနာတီတိ အယံ တံဉာဏတာ ပရိစ္စဇိတဗ္ဗာ။ န ဟိ သက္ကာ တေနေဝ စိတ္တေန တံ စိတ္တံ ဇာနိတုံ, ယထာ န သက္ကာ တေနေဝ အသိနာ သော အသိ ဆိန္ဒိတုန္တိ။ ပုရိမံ ပုရိမံ ပန စိတ္တံ ပစ္ဆိမဿ ပစ္ဆိမဿ စိတ္တဿ တထာ ဥပ္ပတ္တိယာ ပစ္စယော ဟုတွာ နိရုဇ္ဈတိ။ တေနေတံ ဝုစ္စတိ –

> "ပမာဏံ ပုဗ္ဗဘာဂေဝ၊ တသ္မိံ သတိ န ဟေဿတိ။
> သေသဒ္ဒွယန္တိ နတ္ထေတ၊ မိတိ တစာ တိဝင်္ဂိကာ"တိ။ (ဟရာ. အဋ္ဌ. ၂.၂၀၀)။

ဉာဏသမောဓာနံ ပရိစ္စဇိတဗ္ဗန္တိ တောနိ တီဏိ စိတ္တာနိ ဧကက္ခဏေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ န ဂဟေတဗ္ဗာနိ။ ဣဒဉ္ဟိ စိတ္တံ နာမ –

> "အနိရုဒ္ဓမှိ ပဌမေ၊ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ ပစ္ဆိမံ။
> နိရန္တရုပ္ပဇ္ဇနတော၊ ဧကံ ဝိယ ပကာသတီ"တိ။ (ဟရာ. အဋ္ဌ. ၂.၂၀၀)။

ဣတော ပရံ ပန ယွတယံ အဇာနံယေဝ "ဇာနာမီ"တိအာဒိနာ နယေန သမ္ပဇာနမုသာ ဘဏတိ, ယသ္မာ သော "ဣဒံ အဘူတ"န္တိ ဧဝံဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ, တဿ ဟိ အတ္ထေဝ အယံ လဒ္ဓိ။ တထာ "ဣဒံ အဘူတ"န္တိ ခမေဿ ခမတိ စေဝ ရုစ္စတိ စ။ ဧဝံဿ သညာ, ဧဝံသဘာဝမေဝ စဿ စိတ္တံ "ဣဒံ အဘူတ"န္တိ။ ယဒာ ပန မုသာ ဝတ္တုကာမော ဟောတိ, တဒာ တံ ဒိဋ္ဌိံ တ ဒိဋ္ဌိယာ သဟ ခန္တိံ တ ဒိဋ္ဌိခန္တီဟိ သဒ္ဓိံ ရုစိံ တ ဒိဋ္ဌိခန္တိရုစီဟိ သဒ္ဓိံ သညံ တ ဒိဋ္ဌိခန္တိ ရုစိသညာဟိ သဒ္ဓိံ ဘာဝံ တ ဝိနိဓာယ နိက္ခိပိတွာ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ အဘူတံ ကတွာ ဘဏတိ။ တသ္မာ တေသမ္ပိဝသေန အင်္ဂဘေဒံ ဒဿေတုံ **"အပိ စ စတူဟာကာရေဟီ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

တ္တေ စ **ဝိနိဓာယ ဒိဋ္ဌိ**န္တိ ဗလဝဓမ္မဝိနိဓာနဝသေနေတံ ဝုတ္တံ။ **ဝိနိဓာယ ခန္တိ**န္တိအာဒီနိ တတော ဒုဗ္ဗလဒုဗ္ဗလာနံ ဝိနိဓာနဝသေန။ **ဝိနိဓာယ သည**န္တိ ဣဒံ ပနေတ္ထ သဗ္ဗဒုဗ္ဗလဓမ္မဝိနိဓာနဝသေန။ သညာမတ္တမ္ပိ နာမ အဝိနိဓာယ သမ္ပဇာနမုသာ ဘာသိဿတီတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။

၅၅. **မန္ဒောဝ ပရိကိဿတီ**တိ ဟဏဝဓာဒီနိ ကရောန္တော တတောနိဒါနံ ဒုက္ခမနုဘောန္တော ဘောဂပရိယေသနာရက္ခဏာနိ စ ကရောန္တော မောမူဟော ဝိယ ပရိကိလိဿတိ။

တမေနံ ရာဇာနော ဂဟေတွာ ဝိဝိဓာ ကမ္မကာရဏာ ကာရေန္တီတိ န ရာဇာနော ကရောန္တိ, ရာဇာဓိနပုရိသာ နာနာဝိဓာနိ ကမ္မကာရဏာနိ ကရောန္တိ။ **ကသာဟိပိ တာဠေန္တီ**တိ ကသာဒဏ္ဍကေဟိပိ ဝိတဇ္ဇေန္တိ။ **ဝေတ္တေဟီ**တိ ဝေတ္တလတာဟိ။ **အဍ္ဍဒဏ္ဍကေဟီ**တိ မုဂ္ဂရေဟိ, ပဟာရသာဓနတ္ထံ ဝါ စတုဟတ္ထဒဏ္ဍံ ဒွေဓာ ဆေတွာ ဂဟိတဒဏ္ဍကေဟိ။ **ဗိလင်္ဂထာလိက**န္တိ ကဉ္ဇိယဥက္ခလိကကမ္မကာရဏံ။ တံ ကရောန္တာ သီသကပါလံ ဥပ္ပာဋေတွာ တတ္တံ အယောဂုဠံ သဏ္ဍာသေန ဂဟေတွာ တတ္ထ ပက္ခိပန္တိ, တေန မတ္ထလုင်္ဂံ ပက္ကုထိတွာ ဥပရိ ဥတ္တရတိ။ **သင်္ခမုဏ္ဍိက**န္တိ သင်္ခမုဏ္ဍကမ္မကာရဏံ။ တံ ကရောန္တာ ဥတ္တရောဋ္ဌဥဘတောကဏ္ဏစူဠိကဂလဝါဋပရိစ္ဆေဒေန စမ္မံ ဆိန္ဒိတွာ သဗ္ဗကေသေ ဧကတော ဂဏ္ဌိံ ကတွာ ဒဏ္ဍကေန ဝေဌေတွာ ဥပ္ပာဋေန္တိ, သဟ ကေသေဟိ စမ္မံ ဥဋ္ဌဟတိ။ တတော သီသကဋာဟံ ထူလသက္ခရာဟိ ဃံသိတွာ ဓောဝန္တာ သင်္ခဝဏ္ဏံ ကရောန္တိ။ **ရာဟုမုခ**န္တိ ရာဟုမုခကမ္မကာရဏံ။ တံ ကရောန္တာ သင်္ကုနာ မုခံ ဝိဝရိတွာ အန္တောမုခေ ဒီပံ ဇာလေန္တိ, ကဏ္ဏစူဠိကာဟိ ဝါ ပဋ္ဌာယ မုခံ နိခါဒနေန ခနန္တိ, လောဟိတံ ပဂ္ဃရိတွာ မုခံ ပူရေတိ။

ဇောတိမာလိကန္တိ သကလသရီရံ တေလပိလောတိကာယ ဝေဌေတွာ အာလိမ္ပေန္တိ။ **ဟတ္ထပဇ္ဇောတိက**န္တိ ဟတ္ထေ တေလပိလောတိကာယ ဝေဌေတွာ ဒီပံ ဝိယ ပဇ္ဇာလေန္တိ။ **ဧရကဝတ္တိက**န္တိ ဧရကဝတ္တကမ္မကာရဏံ။ တံ ကရောန္တာ ဟေဋ္ဌာဂီဝတော ပဋ္ဌာယ စမ္မဝဋ္ဋေ ကန္တိတွာ ဂေါပ္ဖကေ ပါတေန္တိ။ အထ နံ ယောတ္တေဟိ ဗန္ဓိတွာ ကဍ္ဎန္တိ။ သော အတ္တနော စမ္မဝဋ္ဋေ အက္ကမိတွာ အက္ကမိတွာ ပတတိ။ **စိရကဝါသိက**န္တိ စိရကဝါသိကကမ္မကာရဏံ။ တံ ကရောန္တာ တထေဝ စမ္မဝဋ္ဋေ ကန္တိတွာ ကဋိယံ ဌပေန္တိ, ကဋိတော ပဋ္ဌာယ ကန္တိတွာ ဂေါပ္ဖကေသု ဌပေန္တိ, ဥပရိမေဟိ ဟေဋ္ဌိမသရီရံ စိရကနိဝါသနနိဝတ္ထံ ဝိယ ဟောတိ။ **ဧဏေယျက**န္တိ ဧဏေယျကကမ္မကာရဏံ။ တံ ကရောန္တာ ဥဘောသု ကပ္ပရေသု စ ဥဘောသု ဇဏ္ဏုကေသု စ အယဝလယာနိ ဒတွာ အယသူလာနိ ကောဋ္ဋေန္တိ, သော စတူဟိ အယသူလေဟိ ဘူမိယံ ပတိဋ္ဌဟတိ။ အထ နံ ပရိဝါရေတွာ အဂ္ဂိံ ကရောန္တိ။ “ဧဏေယျကော ဇောတိပရိဂ္ဂဟော ယထာ”တိ အာဂတဋ္ဌာနေပိ ဣဒမေဝ ဝုတ္တံ။ တံ သန္ဓိတော သန္ဓိတော သူလာနိ အပနေတွာ စတူဟိ အဋ္ဌိကောဋီဟိယေဝ ဌပေန္တိ။ ဧဝရူပါ ကမ္မကာရဏာ နာမ နတ္ထိ။

ဗဠိသမံသိကန္တိ ဥဘတောမုခေဟိ ဗဠိသေဟိ ပဟရိတွာ စမ္မမံသနှာရူနိ ဥပ္ပာဋေန္တိ။ **ကဟာပဏိက**န္တိ သကလသရီရံ တိဏှာဟိ ဝါသီဟိ ကောဋိတော ပဋ္ဌာယ ကဟာပဏမတ္တံ ကဟာပဏမတ္တံ ပါတေန္တာ ကောဋ္ဋေန္တိ။ **ခါရာပတစ္ဆိက**န္တိ သရီရံ တတ္ထ တတ္ထ အာဝုဓေဟိ ပဟရိတွာ ကောစ္ဆေဟိ ခါရံ ဃံသေန္တိ, စမ္မမံသနှာရူနိ ပဂ္ဃရိတွာ ပသဝန္တိ, အဋ္ဌိကသင်္ခလိကာဝ တိဋ္ဌတိ။ **ပလိဃပရိဝတ္တိက**န္တိ ဧကေန ပဿေန နိပဇ္ဇာပေတွာ ကဏ္ဏစ္ဆိဒ္ဒေန အယသူလံ ကောဋ္ဋေတွာ ပထဝိယာ ဧကာဗဒ္ဓံ ကရောန္တိ။ အထ နံ ပါဒေ ဂဟေတွာ အာဝိဉ္ဆန္တိ။ **ပလာလပီဌက**န္တိ ဆေကာ ကာရဏိကာ ဆဝိစမ္မံ အစ္ဆိန္ဒိတွာ နိသဒပောတကေဟိ အဋ္ဌီနိ ဘိန္ဒိတွာ ကေသေသု ဂဟေတွာ ဥက္ခိပန္တိ, မံသရာသိယေဝ ဟောတိ။ အထ နံ ကေသေဟေဝ ပရိယောနန္ဓိတွာ ဂဏှန္တိ, ပလာလပီဌံ ဝိယ ကတွာ ပလိဝေဌေန္တိ။ **သုနခေဟိပီ**တိ ကတိပယာနိ ဒိဝသာနိ အာဟာရံ အဒတွာ ဆာတသုနခေဟိ ခါဒါပေန္တိ။ တေ မုဟုတ္တေန အဋ္ဌိသင်္ခလိကမေဝ ကရောန္တိ။ **ဧဝမ္ပိ ကိဿတီ**တိ ဧဝမ္ပိ ဝိဃာတံ ပါပုဏာတိ။ **ပရိကိဿတီ**တိ သဗ္ဗဘာဂေန ဝိဃာတံ ပါပုဏာတိ။ **ပရိကိလိဿတီ**တိ ဥပတာပံ ပါပုဏာတိ။

ပုန အညံ ကာရဏံ ဒဿေန္တော **“အထ ဝါ ကာမတဏှာယ အဘိဘူတော”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ကာမတဏှာယာ**တိ ပဉ္စကာမဂုဏိကလောဘေန။ **အဘိဘူတော**တိ တေန မဒ္ဒိတော။ **ပရိယာဒိန္နစိတ္တော**တိ ကုသလာစာရံ ခေပေတွာ ဂဟိတစိတ္တော။ **ဘောဂေ ပရိယေသန္တော**တိ ဓနံ ဂဝေသမာနော။ **နာဝါယ မဟာသမုဒ္ဒံ ပက္ခန္ဒတီ**တိ တရဏီ သင်္ခါတာယ နာဝါယ မဟန္တံ လောဏသာဂရံ ပဝိသတိ။ **သီတဿ ပုရက္ခတော**တိ သီတံ ပုရတော ကတွာ။ **ဥဏှဿ**

သ ပုရက္ခတောတိ ဥဏ္ဍဟံ ပုရတော ကတွာ။ **ဝုံသာတိ** ပိင်္ဂလမက္ခိကာ။ **မကသာတိ** မကသာ ဧဝ။ **ပီဠိယမာနောတိ** ဝုံသာ ဒိသမ္ဘုသ္သေဟိ ဝိဟေသိယမာနော။ **ခုပ္ပိပါသာယ မိယ္ယမာနော** တိ ခုဒ္ဒာပိပါသာယ မရမာနော။ **တိဂုမ္ဗံ ဂစ္ဆတီ** တိ အာဒီနိ **မူလပဒံ ဂစ္ဆတီ** တိပရိယောသာနာနိ စတုဝီသတိ ပဒါနိ ရဋ္ဌနာမေန ဝုတ္တာနိ။ **မရုကန္တာရံ ဂစ္ဆတီ** တိ တလုက ကန္တာရံ တာရကာသညာယ ဂစ္ဆတိ ။ **ဇဏ္ဏုပထ** န္တိ ဇာဏူဟိ ဂန္တဗ္ဗမဂ္ဂံ။ **အဇပထ**န္တိ အဇေဟိ ဂန္တဗ္ဗမဂ္ဂံ။ **မေ ဏ္ဍပထေ**ပိ ဧသေဝ နယော။

သင်္ကုပထ န္တိ ခါဏုကေ ကောဋ္ဋေတွာ တေဟိ ဥဂ္ဂမိတဗ္ဗံ ခါဏုမဂ္ဂံ, တံ ဂစ္ဆန္တော ပဗ္ဗတပါဒေ ဌတွာ အ ယသိင်္ဃာဋကံ ယောတ္တေန ဗန္ဓိတွာ ဥဒ္ဓံ ခိပိတွာ ပဗ္ဗတေ လဂ္ဂပေတွာ ယောတ္တေနာရုယှ ဝဇိရဂ္ဂေန လော ဟဒဏ္ဍေန ပဗ္ဗတံ ဝိဇ္ဈိတွာ ခါဏုကံ ကောဋ္ဋေတွာ တတ္ထ ဌတွာ သိင်္ဃာဋကံ အာကမိတွာ ပုန ဥပရိ လဂ္ဂပေ တွာ တတ္ထ ဌိတော စမ္မယောတ္တံ ဩလမ္ဗေတွာ တံ အာဒာယ ဩတရိတွာ ဟေဋ္ဌိမခါဏုကေ ဗန္ဓိတွာ ဝါမဟ တ္ထေန ယောတ္တံ ဂဟေတွာ ဒက္ခိဏဟတ္ထေန မုဂ္ဂရံ အာဒာယ ယောတ္တံ ပဟရိတွာ ခါဏုကံ နီဟရိတွာ ပုန အဘိ ရုဟတိ။ တေနုပါယေန ပဗ္ဗတမတ္ထကံ အဘိရုယှ ပရတော ဩတရန္တော ပုရိမနယေနေဝ ပဌမံ ပဗ္ဗတမတ္ထကေ ခါဏုကံ ကောဋ္ဋေတွာ စမ္မပသိဗ္ဗကေ ယောတ္တံ ဗန္ဓိတွာ ခါဏုကေ ဝေဌေတွာ သယံ အန္တောပသိဗ္ဗကေ နိသီဒိ တွာ မက္ကဋကာနံ သုတ္တဝိဿဇ္ဇနာကာရေန ယောတ္တံ ဝိနိဝေဌေတွာ ဩတရတိ။ တေန ဝုတ္တံ – “ခါဏုကေ ကောဋ္ဋေတွာ တေဟိ ဥဂ္ဂမိတဗ္ဗံ ခါဏုမဂ္ဂ”န္တိ။ **ဆတ္တပထ** န္တိ စမ္မဆတ္တေန တတံ ကဟာပေတွာ သကုဏော ဟိ ဝိယ ဩတရိတဗ္ဗံ မဂ္ဂံ။ **ဝံသပထ**န္တိ ဝေဏုဂုမ္ဗဆေဒနသတ္ထေန ဆိန္ဒိတွာ ရုက္ခံ ဖရသုနာ ကောဋ္ဋေတွာ မဂ္ဂံ ကရောန္တော ဝေဠုဝနေ နိဿေဏိံ ကတွာ ဝေဠုဂုမ္ဗေ အာရုယှ ဝေဠုံ ဆိန္ဒိတွာ အပရဿ ဝေဠုဂုမ္ဗဿ ဥပရိ ဟာတေတွာ ဝေဠုဂုမ္ဗမတ္ထကေနေဝ ဂန္တဗ္ဗံ မဂ္ဂံ သန္ဓာယ “ဝံသပထံ ဂစ္ဆတီ”တိ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဂဝေသန္တော န ဝိန္ဒတိ, အလာဘမူလကမ္ပိ ဒုက္ခံ ဒောမနဿံ ပဋိသံဝေဒေတီ တိ အဝိန္ဒနမူလကမ္ပိ ကာယိက စေတသိကံ ဒုက္ခံ ပဋိလဘတိ။

လဒ္ဓါ တိ လဘိတွာ။ **အာရက္ခမူလက** န္တိ ရက္ခဏမူလကမ္ပိ။ **ကိန္တိ မေ ဘောဂေ** တိ ကေန ဥပါယေန မမ ဘော ဂေ။ **နေဝ ရာဇာနော ဟရေယျုံ။ပေ.။ န အပ္ပိယာ ဒါယာဒါ ဟရေယျု** န္တိ။ **ကေပယတောတိ** မဉ္ဇူသာဒီဟိ ကေပယန္ တဿ။ **ဝိပ္ပလုဇ္ဇန္တီ** တိ ဝိနဿန္တိ။

၅၆. **တေမာဒီနဝံ ဥတွာ, မုနိ ပုဗ္ဗာပရေ ဣဓာ** တိ တေံ “ယသော ကိတ္တိ စ ယာ ပုဗ္ဗေ, ဟာယတေ တပိ တဿ သာ”တိ ဣတော ပဘုတိ ဝုတ္တေ ပုဗ္ဗာပရေ ဣဓ ဣမသ္မိံ သာသနေ ပုဗ္ဗတော အပရေ သမဏဘာဝတော ဝိဗ္ဘန္တက ဘာဝေ အာဒီနဝံ မုနိ ဥတွာ။

ဒဠှံ ကရေယျာ တိ နိဒ္ဒေသပဒဿ ဥဒ္ဒေသပဒံ။ **ထိရံ ကရေယျာ** တိ အသိထိလံ ကရေယျ။ **ဒဠှံ သမာဒါ နော အဿာတိ** ထိရပဋိညော ဘဝေယျ။ **အဝဋ္ဌိတသမာဒါနော** တိ သန္နိဋ္ဌာနပဋိညော။

၅၇. **တံ အရိယာနမုတ္တမ**န္တိ ယဒိဒံ ဝိဝေကစရိယာ, တံ ဗုဒ္ဓါဒီနံ အရိယာနံ ဥတ္တမံ။ တသ္မာ ဝိဝေကံယေဝ သိက္ ခေထာတိ အဓိပ္ပာယော။ **န တေန သေဋ္ဌော မညေထာ** တိ တေန စ ဝိဝေကေန အတ္တာနံ “သေဋ္ဌော အဟ”န္တိ န မ ညေယျ, တေန မာနထဒ္ဓော န ဘဝေယျာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဥန္နတိ န္တိ ဥဿာပနံ။ **ဥန္နမ** န္တိ ဥဂ္ဂန္တွာ ပဌပနံ။ **မာန**န္တိ အဟံကာရံ။ **ထာမ**န္တိ ဗလက္ကာရံ။ **ထမ္ဘ** န္တိ ထဒ္ဓကရဏံ။ **ထဒ္ဓော** တိ အမဒ္ဒဝေါ။ **ပတ္ထဒ္ဓော** တိ ဝိသေသေန အမဒ္ဒဝေါ။ **ပဂ္ဂဟိတသိရော** တိ ဥဋ္ဌိတသီသော။ **သာမန္တာ** တိ န အာရကာ။ **အာသန္နေ** တိ န ဒူရေ။ **အဝိဒူရေတိ** သမီပေ။ **ဥပကဋ္ဌေ** တိ သန္တိကေ။

၅၈. **ရိတ္တဿာ** တိ ဝိဝိတ္တဿ, ကာယဒုစ္စရိတာဒီဟိ ဝိရဟိတဿ။ **ဩဃတိဏ္ဏဿ ပိဟယန္တိ, ကာမေ သု ဂဓိတာ ပဇာတိ** ဝတ္ထုကာမေသု လဂ္ဂါ သတ္တာ တဿ စတုရောဃတိဏ္ဏဿ ပိဟယန္တိ ဣဏာယိကာ ဝိယ အာ ဏဏျဿာတိ အရဟတ္တနိကူဋေန ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေသိ။

ရိတ္တဿာ တိ သဗ္ဗကိလေသေဟိ တုစ္ဆဿ။ **ဝိဝိတ္တဿာ** တိ သုညဿ။ **ပဝိဝိတ္တဿာ** တိ ကေဝလဿ။ ကူအနိ ယေဟိ ရိတ္တော ဟောတိ, တေ ဒဿေန္တော **"ကာယဒုစ္စရိတေန ရိတ္တဿာ"** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ကိလေသပဋိပဋိယာ မဂ္ဂပဋိပဋိယာတိ ဒွိဓာ ရိတ္တတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ကိလေသပဋိပဋိယာ တာဝ ရာဂေ မောဟော ထမ္ဘော သာရမ္ဘော မာနော မဒေါတိ, ကူမေဟိ ဆဟိ ကိလေသေဟိ အရဟတ္တမဂ္ဂေန ရိတ္တော ဟောတိ; ဒေါသော ကောဓော ဥပနာဟော ပမာဒေါတိ, ကူမေဟိ စတူဟိ ကိလေသေဟိ အနာဂါမိမဂ္ဂေန ရိတ္တော ဟောတိ; အတိမာနော မက္ခော ပဠာသော ကူဿာ မစ္ဆရိယံ မာယာ သာဌေယျန္တိ, ကူမေဟိ သတ္တဟိ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန ရိတ္တော ဟောတိ။

မဂ္ဂပဋိပဋိယာ ပန သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန အတိမာနော မက္ခော ပဠာသော ကူဿာ မစ္ဆရိယံ မာယာ သာဌေယျန္တိ; ကူမေဟိ သတ္တဟိ ရိတ္တော ဟောတိ, အနာဂါမိမဂ္ဂေန ဒေါသော ကောဓော ဥပနာဟော ပမာဒေါတိ, ကူမေဟိ စတူဟိ ရိတ္တော ဟောတိ; အရဟတ္တမဂ္ဂေန ရာဂေ မောဟော ထမ္ဘော သာရမ္ဘော မာနော မဒေါတိ, ကူမေဟိ ဆဟိ ရိတ္တော ဟောတိ။ တီဏိ ဒုစ္စရိတာနိ သဗ္ဗကိလေသေဟီတိအာဒိနာ နယေန အဝသေသာပိ ယထာယောဂံ ယောဇေတဗ္ဗာ။

ဝတ္ထုကာမေ ပရိဇာနိတ္ဝာတိ တေဘူမကေ ဝတ္ထုကာမေ ဉာတတီရဏပရိညာဟိ သမာပနဝသေန ဇာနိတ္ဝာ။ **ကိလေသကာမေ ပဟာယာ**တိ ဆန္ဒာဒယော ကိလေသကာမေ ပဟာနပရိညာယ ဇဟိတ္ဝာ။ **ဗျန္တိံ ကရိတ္ဝာ** တိ ဝိဂတန္တံ ဝိဂတကောဋိံ ကရိတ္ဝာ။

ကာမောဃံ တိဏ္ဏဿာ တိ အနာဂါမိမဂ္ဂေန အဝသာနသင်္ခါတံ ကာမောဃံ တရိတ္ဝာ ဌိတဿ။ **ဘဝောဃန္တိ** အရဟတ္တမဂ္ဂေန။ **ဒိဋ္ဌောဃ** န္တိ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန။ **အဝိဇ္ဇောဃ** န္တိ အရဟတ္တမဂ္ဂေန။ **သဗ္ဗံ သံသာရပထ** န္တိ သဗ္ဗခန္ဓဓာတုအာယတနပဋိပာဋိသင်္ခါတံ ပထံ အရဟတ္တမဂ္ဂေနေဝ တရိတ္ဝာ ဌိတဿ။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန **ဥတ္တိဏ္ဏဿ**။ သကဒါဂါမိမဂ္ဂေန **နိတ္တိဏ္ဏဿ**။ အနာဂါမိမဂ္ဂေန ကာမဓာတုံ **အတိက္ကန္တဿ**။ အရဟတ္တမဂ္ဂေန သဗ္ဗဘဝံ **သမတိက္ကန္တဿ**။ ဖလသမာပတ္တိဝသေန **ဝီတိဝတ္တဿ။ ဟာရံဂတဿာ** တိအာဒီနိ နိဗ္ဗာနဝသေန ဝုတ္တာနိ။ **ယထာ ကူဏာယိကာ အာဏာဏ္ဍ** န္တိ ပဝမုကကူဏံ အာဒာယ ဝိစရန္တာ အာဏာဏ္ဍံ။ **ပတ္တေန္တိ** တိ ပတ္တနံ ဥပ္ပာဒေန္တိ။ **အာဗာဓိကာ အာရောဂျ** န္တိ ပိတ္တာဒိရောဂတုရော ဘေသဇ္ဇကိရိယာယ တံရောဂဝူပသမန္တံ အာရောဂျံ။ **ယထာ ဗန္ဓနဗဒ္ဓ** တိ နက္ခတ္တာဒိဝသေ ဗန္ဓနာဂါရေ ဗဒ္ဓပုရိသာ။ **ယထာ အဒါသာ ဘုဇိဿ** န္တိ ယဿာ ဘုဇိဿာ ပုရိသာ ယံ ကူစ္ဆန္တိ, တံ ကရောန္တိ, န နံ ကောစိ ဗလက္ကာရေန တတော နိဝတ္တေတိ, တဿာ အဒါသာ ဘုဇိဿဘာဝံ ပတ္တေန္တိ။ **ယထာ ကန္တာရဒ္ဓါနပက္ခန္ဒာ** တိ ယဿာ ဗလဝန္တော ပုရိသာ ဟတ္ထဘာရံ ဂဟေတွာ သဇ္ဇာဝုဓာ သပရိတရာ ကန္တာရံ ပဋိပဇ္ဇန္တိ, တေ စောရာ ဒူရတောဝ ဒိသွာ ပလာယန္တိ။ တေ သောတ္ထိနာ ကန္တာရံ နိတ္ထရိတွာ ခေမန္တံ ပတွာ ဟဋ္ဌတုဋ္ဌာ ဟောန္တိ။ တဿာ ကန္တာရပက္ခန္ဒာ ခေမန္တဘူမိံ ပတ္တေန္တိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ တိဿော သောတာပတ္တိဖလံ ပတွာ ပစ္ဆာ ပဗ္ဗဇိတွာ အရဟတ္တံ သစ္ဆာကာသိ။

သဒ္ဓမ္မပဇ္ဇောတိကာယ မဟာနိဒ္ဒေသဋ္ဌကထာယ

တိဿမေတ္တေယျသုတ္တနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၈. ပသူရသုတ္တနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၅၉. အဋ္ဌမေ ပသူရသုတ္တနိဒ္ဒေသေ ပဌမကထာယ တာဝ သင်္ခေပေါ – က္ကမေ ဒိဋ္ဌိဂတိကာ အတ္တနော ဒိဋ္ဌိံ သန္ဓာယ "ဣဓေဝ သုဒ္ဓိ"တိ ဝဒန္တိ။ အညေသု ပန ဓမ္မေသု ဝိသုဒ္ဓိံ နာဟု, ဧဝံ ယံ အတ္တနော သတ္ထာရာဒိံ နိဿိတာ, တတ္ထေဝ "သေ တအေ သုဘော"တိ ဧဝံ သုဘတတအ ဟုတ္ွာ ပုထူ သမဏဗြာဟ္မဏာ "သဿတော လောကော"တိအာဒီသု ပစ္စေကသစ္စေသု နိဝိဋ္ဌာ။

သဗ္ဗေ ပရတဒေ ခိပန္တီ တိ သဗ္ဗာ ပရလဒ္ဓိယော ဆဍ္ဍေန္တိ။ **ဥက္ခိပန္တီ** တိ ဒူရတော ခိပန္တိ။ **ပရိက္ခိပန္တီ** တိ သမန္တတော ခိပန္တိ။ **သုဘတတအ**တိ နိဒ္ဒေသဿ ဥဒ္ဒေသပဒံ။ **သောဘနတတအ**တိ "ဇတံ သုန္ဒရ"န္တိ ကထေန္တာ။ **ပဏ္ဍိတတတအ**တိ "ပဏ္ဍိတာ မယ"န္တိ ဧဝံ ကထေန္တာ။ **ထိရတတအ**တိ "နိဒ္ဒောသတဒံ ဝအမာ"တိ ကထေန္တာ။ **ဉာယတတအ**တိ "ယုတ္တတဒံ ဝအမာ"တိ ကထေန္တာ။ **ဟေတုတတအ**တိ "ကာရဏသဟိတံ ဝအမာ"တိ ကထေန္တာ။ **လက္ခဏတတအ**တိ "သလ္လက္ခဏတဗ္ဗံ ဝအမာ"တိ ဝဒန္တာ။ **ကာရဏတတအ**တိ "ဥအာဟရဏယုတ္တတဒံ ဝအမာ"တိ ကထေန္တာ။ **ဌာနတတအ**တိ "ပက္ကမိတုံ အသက္ကုဏေယ္ယတဒံ ဝအမာ"တိ ဝဒန္တာ။

နိဝိဋ္ဌာ တိ အန္တောပဝိဋ္ဌာ။ **ပတိဋ္ဌိတာ** တိ တတ္ထေဝ ဌိတာ။

၆၀. ဧဝံ နိဝိဋ္ဌာ စ **"တေ တဒကာမာ"**တိ ဒုတိယကထာ။ တတ္ထ **ဗာလံ ဒဟန္တီ မိထု အညမည** န္တိ "အယံ ဗာလော, အယံ ဗာလော"တိ ဧဝံ ဒွေဝပိ ဇနာ အညမညံ ဗာလံ ဒဟန္တိ, ဗာလတော ပဿန္တိ။ **ဝဒန္တိ တေ အညသိတာ ကထောဇ္ဇ**န္တိ တေ အညမညသတ္ထာရာဒိနိဿိတာ ကလဟံ ဝဒန္တိ။ **ပသံသကာမာ ကုသလာဝအနာ**တိ ပသံသတ္ထိကာ ဥဘောပိ "မယံ ကုသလာဝအနာ ပဏ္ဍိတတတအ"တိ ဧဝံ သညိနော ဟုတ္ွာ။

တဒတ္ထိကာ တိ တဒေန အတ္ထိကာ။ **တအာဓိပ္ပာယာ** တိ တဒဇ္ဈာသယာ။ **တဒပုရေက္ခာရာ** တိ တဒမေဝ ပုရတော ကတ္ွာ စရမာနာ ။ **တဒပရိယေသနံ စရန္တာ** တိ တဒမေဝ ဂဝေသနံ စရမာနာ။ **ဝိဂယ္ဟ**ဟာတိ ပဝိသိတ္ွာ။ **ဩဂယ္ဟ**ဟာတိ ဩတရိတ္ွာ။ **အဇ္ဈောကဟေတ္ွာ** တိ နိမုဇ္ဇိတ္ွာ။ **ပဝိသိတ္ွာ**တိ အန္တောကတ္ွာ။

အနောဇဝန္တီ တိ နိဟီနဩဇဝတီ, တေဇဝိရဟိတာတိ အတ္ထော။ **သာ ကထာ**တိ သော တစာ။ **ကထောဇ္ဇံ ဝဒန္တီ** တိ နိတ္တေဇံ ဘဏန္တိ။ ဧဝံ ဝအနေသု စ တေသု ဧကော နိယမတော ဇေဝ။

၆၁. **ယုတ္တော ကထာယ** န္တိ ကထာ။ တတ္ထ **ယုတ္တော ကထာယ** န္တိ တဒကထာယ ဥဿုက္ကော။ **ပသံသမိစ္ဆံ ဝိနိဃာတိ ဟောတီ**တိ အတ္တနော ပသံသံ က္ကစ္ဆန္တော "ကထံ နု ခော နိဂ္ဂဟေဿာမိ"တိအာဒိနာ နယေန ပုဗ္ဗေဝ တအာ ကထံကထီ ဝိနိဃာတီ ဟောတိ။ **အပဟတသ္မိံ** န္တိ ပဉှဟဝိမံသကေဟိ "အတ္ထာပဂတံ တေ ဘဏိတံ, ဗျဉ္ဇနာပဂတံ တေ ဘဏိတ"န္တိအာဒိနာ နယေန အပဟရိတေ တဒေ။ **နိန္ဒာယ သော ကုပ္ပတီ** တိ ဧဝံ အပဟတသ္မိံ့ တဒေ ဥပ္ပန္နာယ နိန္ဒာယ သော ကုပ္ပတိ။ **ရန္ဓမေသီ** တိ ယဿ ရန္ဓမေဝ ဂဝေသန္တော။

ထောမနန္တိ ဝဏ္ဏဘဏနံ။ **ကိတ္တိ**န္တိ ဟာကဋ္ဌကရဏံ။ **ဝဏ္ဏဟာရိယ**န္တိ ဂုဏဝမုနံ။ **ပုဗ္ဗေဝ သလ္လာဟ** တိ သလ္လာပတော ပုရေတရမေဝ။ "ကထမိဒံ ကထမိဒ"န္တိ ကထံကထာ အဿ အတ္ထီတိ **ကထံကထီ။ ဇယော နု ခော မေ**တိ မမ ဇယော။ **ကထံ နိဂ္ဂဟ** န္တိ ကေန ပကာရေန နိဂ္ဂဏှာဟနံ။ **ပဋိကမ္မံ ကရိဿာမီ** တိ မမ လဒ္ဓိံ ပရိသုဒ္ဓိံ ကရိဿာမိ။ **ဝိသေသ**န္တိ အတိရေကံ။ **ပဋိဝိသေသ**န္တိ ပုနပ္ပုနံ ဝိသေသံ။ **အာဝေဌိယံ ကရိဿာမီ** တိ ပရိဝေဌနံ ကရိဿာမိ။ **နိဗ္ဗေဌိယ**န္တိ မမ နိဗ္ဗေဌနံ မောစနံ နိက္ခမနံ။ **ဆေဒ**န္တိ တဒဆိန္ဒနံ။ **မဏ္ဍလ** န္တိ တဒသဏ္ဌာတံ။ **ဟာရိသဇ္ဇာ** တိ ပရိစာရိကာ။ **ဟာသာရိကာ**တိ ကာရဏိတာ။ **အပဟရန္တီ** တိ ပဋိဗာဟန္တိ။

အတ္ထာပဂတ န္တိ အတ္ထတော အပဂတံ , အတ္ထော နတ္ထီတိ။ **အတ္ထတော အပဟရန္တီ** တိ အတ္ထမှာ ပဋိဗာဟန္တိ။ **အတ္ထော တေ ဒုန္နီတော** တိ တဝ အတ္ထော န သမ္မာ ဥပနီတော။ **ဗျဉ္ဇနံ တေ ဒုရောပိတ** န္တိ တဝ ဗျဉ္ဇနံ ဒုပ္ပတိဋ္ဌာပိတံ။ **နိဂ္ဂဟော တေ အကတော** တိ တယာ နိဂ္ဂဟော န ကတော။ **ပဋိကမ္မံ တေ ဒုက္ကဋ္ဌ** န္တိ တယာ အတ္တ

နော လဒ္ဓိပတိဌာပနံ ဒုဠ္ဓု ကတံ။ **ဝိသမကထံ ဒုက္ကထိတ** န္တိ န သမ္မာ ကထိတံ။ **ဒုဗ္ဘဏိတ** န္တိ ဘဏန္တေနပိ ဒုဠ္ဓု ဘဏိတံ။ **ဒုလ္လပိတ** န္တိ န သမ္မာ ဝိသ္သဇ္ဇိတံ။ **ဒုရုတ္တ** န္တိ အညထာ ဘဏိတံ။ **ဒုဗ္ဘာသိတ** န္တိ ဝိရူပံ ဘာသိတံ။

နိန္ဒာယာ တိ ဂရဟဏေန။ **ဂရဟာယာ**တိ ဒေါသကထနေန။ **အကိတ္တိယာ**တိ အဂုဏကထနေန။ **အဝဏ္ဏဟာရိကာယာ** တိ အဂုဏဝမုနေန။

ကုပ္ပတိ တိ ပကတိဘာဝံ ဇဟေတွ္တ စလတိ။ **ဗျာပဇ္ဇတိ** တိ ဒေါသဝသေန ပူတိဘာဝံ အာပဇ္ဇတိ။ **ပတိဋ္ဌိယတိ** တိ ကောဓဝသေန ဂဏ္ဍဘာဝံ ဂစ္ဆတိ။ **ကောပဉ္စ** တိ ကုပိတဘာဝံ။ **ဒေါသဉ္စ** တိ ဒူသနံ။ **အပစ္စယဉ္စ** တိ အတုဋ္ဌာကာရဉ္စ။ **ဟတုကရောတိ**တိ ဟာကဋ္ဌံ ကရောတိ။ **ရန္ဓမေသီ** တိ အန္တရဂဝေသီ။ **ဝိရန္ဓမေသီ** တိ ဆိဒ္ဒဂဝေသီ။ **အပရဒ္ဓမေသီ** တိ ဂုဏံ အပနေတွ္တ ဒေါသမေဝ ဂဝေသီ။ **ခလိတမေသီ**တိ ပက္ခလနဂဝေသီ။ **ဂဋ္ဋိတမေသီ**တိ ပတနဂဝေသီ။ ''ဃဋ္ဋိတမေသီ''တိပိ ဟဌော, တသ္သ ပီဠနဂဝေသီတိ အတ္ထော။ **ဝိဝရမေသီ**တိ ဒေါသဂဝေသီ။

၆၂. န ကေဝလဉ္စ သော ကုပ္ပတိ, အပိစ ခော ပန **''ယမဿ တဒ''** န္တိ ကထာ။ တတ္ထ **ပရိဟီနမာဟု, အဟဟတ** န္တိ အတ္ထဗ္ဗဥ္စနာဒိတော အဟဟတံ ပရိဟီနံ ဝဒန္တိ။ **ပရိဒေဝတီ**တိ တတောနိမိတ္တံ သော ''အညံ မယာ အာဝဇ္ဇိတ''န္တိအာဒီဟိ ဝိပ္ပလပတိ။ **သောစတီ**တိ ''တဿ ဇယော''တိအာဒီနိ အာရဗ္ဘ သောစတိ။ **''ဥပစ္စက မ''**န္တိ **အနုတွ ထုနာတီ**တိ ''သော မံ တဒေန တဒံ အတိက္ကန္တော''တိအာဒိနာ နယေန သုဌ္ဌုတရံ ဝိပ္ပလပတိ။

ပရိဟာပိတန္တိ န ဝမိုတံ။ **အညံ မယာ အာဝဇ္ဇိတ** န္တိ အညံ ကာရဏံ မယာ အဝနမိတံ။ **စိန္တိတ** န္တိ ဝီမံသိတံ။ **မဟာပကျော** တိ မဟန္တော ဉာတိပကျော တေသ္သာတိ မဟာပကျော။ **မဟာပရိသော**တိ မဟာပရိစာရိကပရိသော။ **မဟာပရိတရော**တိ မဟာအာသအာသိပရိတရော။ **ပရိသာ စာယံ ဝဂ္ဂ** တိ အယဉ္စ ပရိသာ ဝဂ္ဂ, န ဧကာ။ **ပုန ဘဗ္ဗိသ္သ သာမီ**တိ ပုန ဘိန္ဒိဿာမိ။

၆၃. **ဧတေ ဝိတအာ သမဏေသူ**တိ တွေ ပန သမဏာ ဝုစ္စန္တိ ဗာဟိရပရိဗ္ဗာဇကာ။ **ဧတေသု ဥဏ္ဏာတိနိဃာတိ ဟောတီ**တိ ဧတေသု တဒေသု ဇယပရာဇယာဒိဝသေန စိတ္တဥဏ္ဏတနိဃာတံ တ ဟပုဏန္တော ဥဏ္ဏတိ စ နိဃာတိ စ ဟောတိ။ **ဝိရမေ ကထောဇ္ဇ** န္တိ ပဇဟေယ္ယ ကလဟံ။ **န ဟညဒတ္ထတ္ထိ ပသံသလာဘာ** တိ န ဟိ တွေ ပသံသလာဘတော အညော အတ္ထော အတ္ထိ။ **ဥတ္တာနော တ** တိ န ဂမ္ဘီရောတိ အတ္ထော ''ပဥ္စိမေ ကာမဂုဏာ''တိအာဒီသု (အ. နိ. ၆.၆၃) ဝိယ။

ဂမ္ဘီရော တ တိ ဒုပ္ပဝေသော အပ္ပတိဌော ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒော ဝိယ။ **ဂူဠ္ဌော ဟာ တ**တိ ပဋိစ္ဆန္နော ဟုတွ္တ ဌိတော ''အဘိရမ နန္ဒ အဟံ တေ ဟဋ္ဌိဘောကေ''တိအာဒီသု (ဥအ. ၂၂) ဝိယ။ **ပဋိစ္ဆန္နော တ** တိ အဟကဋ္ဌော ''မာတရံ ပိတရံ ဟန္တွ္တ''တိအာဒီသု (ဓ. ပ. ၂၉၄; နေတ္တိ. ၁၁၃) ဝိယ။ **နေယျော တ** တိ နီဟရိတွ္တ ကထေတဗ္ဗော ''အသဒ္ဓေါ အကတညူ စာ''တိအာဒီသု (ဓ. ပ. ၉၇) ဝိယ။ **နီတော တ**တိ ဟဋ္ဌိယာ ဌိတနိယာမေန ကထေတဗ္ဗော ''စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, အရိယဝံသာ''တိအာဒီသု (အ. နိ. ၄.၂၈) ဝိယ။ **အနဝဇ္ဇော တ** တိ နိဒ္ဒေါသတ္တော ''ကုသလာ ဓမ္မာ''တိအာဒီသု (ဓ. သ. တိကမာတိကာ ၁) ဝိယ။ **နိက္ကိလေသော တ** တိ ကိလေသဝိရဟိတော ဝိပဿနာ ဝိယ။ **တောအနော တ**တိ ပရိသုဒ္ဓော လောကုတ္တရံ ဝိယ။ **ပရမတ္ထော တ** တိ ဥတ္တမတ္ထော ဥတ္တမတ္ထဘူတော အတ္ထော ခန္ဓဓာတုအာယတနနိဗ္ဗာနာနိ ဝိယ။

၆၄. ဆဌ္ဌကထာယတ္တော – ယသ္မာ စ န ဟညဒတ္ထတ္ထိ ပသံသလာဘာ, တသ္မာ ပရမံ လာဘံ လဘန္တောပိ ''သုန္ဒရော အယ''န္တိ **တတ္ထ** ဒိဋ္ဌိယာ **ပသံသိတော တ ပန ဟောတီ**တိ တံ **တဒံ ပရိသာယ မဇ္ဈေ** ဒီပေတွ္တ တတော သော တေန ဇယတ္တေန တုဋ္ဌိ တ ဒန္တဝိဒံသကံ တ အာပဇ္ဇန္တော **ဟဿတိ,** မာနေန စ **ဥန္နမတိ** ။ ကိံ ကာရဏံ? ယသ္မာ တံ ဇယတ္ထံ **ပပ္ပုယျ ယထာမနော** ဇာတော။

ထမ္ဘယိတွ္တ တိ ပူရေတွ္တ။ **ဗျူဟယိတွ္တ** တိ ဝမေတွ္တ။ ဣမိဿာ ကထာယ နိဒ္ဒေသော ဥတ္တာနတ္ထော။

၆၅. ဧဝံ ဥန္နမတော စ **“ယာ ဥန္နတီ”** တိ ကထာ။ တတ္ထ **မာနာတိမာနံ ဝဒတေ ပနေသောတိ** ဧသော ပန တံ ဥန္နတိံ ‘‘ဝိဃာတဘူမီ’’တိ အဗုဇ္ဈမာနော မာနဉ္စ အတိမာနဉ္စ ဝဒတိ။ ဧဝံ ဣမိဿာပိ ကထာယ နိဒ္ဒေသော ဥတ္တာနတ္ထော။

၆၆. ဧဝံ တဒေ အေသံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ တဿ တဒံ အသမ္ပဋိစ္ဆန္တော **“သူရော”**တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ **ရာဇခာဒာယာ**တိ ရာဇခာဒနီယေန, ဘတ္တဝေတနေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အဘိဂဇ္ဇမေတိ ပဋိသူရမိစ္ဆ** န္တိ ယထာ သော ပဋိသူရံ ဣစ္ဆန္တော အဘိဂဇ္ဇန္တော ဧတိ, ဧဝံ ဒိဋ္ဌိဂတိကော ဒိဋ္ဌိဂတိကန္တိ ဒဿေတိ။ **ယေနေဝ သော တေန** **ပလေဟီ**တိ ယေန သော တုယှံ ပဋိသူရော, တေန ဂစ္ဆ။ **ပုဗ္ဗေဝ နတ္ထိ ယဒိဒံ ယုဓာယာ** တိ ယံ ပန ကိလေသဇာတံ ယုဒ္ဓာယ သိယာ, တံ ဣဒံ ပုဗ္ဗေဝ နတ္ထိ, ဗောဓိမူလေယေဝသ္သ ပဟီနန္တိ ဒဿေတိ။

သူရောတိ နိဒ္ဒေသဿ ဥဒ္ဒေသပဒံ။ သုဋ္ဌု ဥရော သူရော, ဝိသုဋ္ဌဥရော နိန္နဥရောတိ အတ္ထော။ **ဝီရော**တိ ပရက္ကမဝန္တော။ **ဝိက္ကန္တော** တိ သင်္ဂါမံ ပဝိသန္တော။ **အဘီရူ**တိ အာဒယော ဝုတ္တနယာ ဧဝ။ **ပုဋ္ဌော** တိ နိဒ္ဒေသဿ ဥဒ္ဒေသပဒံ။ **ပောသိတော**တိ ထူလကတော။ **အာပာဒိတော**တိ ဥပမုဗလိတော ပဋိပာဒိတော။ **ဝဍ္ဍိတော** တိ တတော တတော ဘာဝိတော။

ဂဇ္ဇန္တော တိ အဗ္ဘုတ္တာသရေန ဂဇ္ဇန္တော။ **ဥဂ္ဂဇ္ဇန္တော** တိ ဥက္ကုဋ္ဌိ ကရောန္တော။ **အဘိဂဇ္ဇန္တော** တိ သီဟနာဒံ ကရောန္တော။ **ဧတီ**တိ အာဂစ္ဆတိ။ **ဥပေတီ**တိ တတော သမီပံ ဂစ္ဆတိ။ **ဥပဂစ္ဆတီ** တိ တတော သမီပံ ဂန္တွာ န နိဝတ္တတိ။ **ပဋိသူရန္တိ** နိဗ္ဗုဃံ။ **ပဋိပုရိသန္တိ** သတ္တုပုရိသံ။ **ပဋိသတ္တုန္တိ** သတ္တု ဟုတွာ အဘိမုခေ ဌိတံ။ **ပဋိမလ္လ** **န္တိ** ပဋိသေခံ ဟုတွာ ယုဇ္ဈန္တံ။ **ဣစ္ဆန္တော** တိ အာကင်္ခမာနော။

ပလေဟီတိ ဂစ္ဆ။ **ဝဇာ**တိ မာ တိဋ္ဌ။ **ဂစ္ဆာ** တိ သမီပံ ဥပသင်္ကမ။ **အဘိက္ကမာ** တိ ပရက္ကမံ ကရောဟိ။

ဗောဓိယာ မူလေတိ မဟာဗောဓိရုက္ခဿ သမီပေ။ **ယေ ပဋိသေနိကရာ ကိလေသာ**တိ ယေ ကိလေသာ ပဋိပက္ခက ရာ။ **ပဋိလောမကရာ**တိ ပစ္စာဏိကရာ။ **ပဋိကဏ္ဋကကရာ** တိ ဝိနိဝိဇ္ဈနကရာ။ **ပဋိပက္ခကရာ**တိ သတ္တုကရာ။

၆၇. ဣတော ပရံ သေသကထာ ဟာကဋ္ဌသမ္ဗန္ဓာ ဧဝ။ တတ္ထ **ဝိတာဒယန္တီ** တိ ဝိဝဒန္တိ။ **ပဋိသေနိကတ္တာ**တိ ပဋိလောမကာရကာ။ ‘‘န တွံ ဣမံ ဓမ္မဝိနယံ အာဇာနာသီ’’တိအာဒိနာ နယေန ဝိရုဒ္ဓဝစနံ ဝိတာဒေ။

သဟိတံ မေတိ မမ ဝစနံ အတ္ထသံဟိတံ။ **အသဟိတံ တေ**တိ တဝ ဝစနံ အနတ္ထသံဟိတံ။ **အဓိစိဏ္ဏံ တေ ဝိပရာဝ** **တ္တန္တိ** ယံ တံ အဓိစိဏ္ဏံ စိရကာလသေဝနဝသေန ပဂုဏံ, တံ မမ တဒံ အာဂမ္မ နိဝတ္တံ။ **အာရောပိတော တေ တအေ** တိ တုယှံ ဥပရိ မယာ အေသော အာရောပိတော။ **စရ တဒပ္ပမောက္ခာယာ** တိ ဘတ္တပုဋံ အာအာယ တံ တံ ဥပသင်္ကမိ တွာ တအ ပမောက္ခတ္ထာယ ဥတ္တရံ ပရိယေသမာနော ဝိစရ။ **နိဗ္ဗေဌေဟိ တ** တိ အထ တ မယာ အာရောပိတအေသ တော အတ္တာနံ မောစေဟိ။ **သစေ ပဟောသီ**တိ သစေ သက္ကောသိ။

အာဝေဌိယာယ အာဝေဌိယန္တိ အာဝေဌေတွာ နိဝတ္တနေန နိဝတ္တနံ။ **နိဗ္ဗေဌိယာယ နိဗ္ဗေဌိယ** န္တိ အေသ တော မောစနေန မောစနံ။ **ဆေဒေန ဆေဒန္တိ** ဧဝမာဒိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယတ္တာ ယထာယောဂံ ယောဇေတဗ္ဗံ။

၆၈. **ဝိသေနိကတွာ**တိ ကိလေသသေနံ ဝိနာသေတွာ။ **ကိံ လဘေထာ**တိ ပဋိမလ္လံ ကိံ လဘိဿသိ။ **ပသူရာ**တိ တံ ပရိဗ္ဗာဇကံ အာလပတိ။ **ယေသီဓ နတ္ထိ** တိ ယေသံ ဣဓ နတ္ထိ။ ဣမာယပိ ကထာယ နိဒ္ဒေသော ဥတ္တာနတ္ထောယေဝ။

၆၉. **ပဝိတက္ကန္တိ** ‘‘ဇယော နု ခော မေ ဘဝိဿတီ’’တိအာဒိနိ ဝိတက္ကေန္တော။ **ခောနေန ယုဂံ သမာဂမာ**တိ ဓုတ ကိလေသေန ဗုဒ္ဓေန သဒ္ဓိံ ယုဂဂ္ဂါဟံ သမာပန္နော။ **န ဟိ တွံ သက္ခသိ သမ္ပယာတဝေ** တိ ကောတ္ထုအာဒယော ဝိယ သီဟာဒီဟိ ခောနေန သဟ ယုဂံ ဂဟေတွာ ဧကပဒမ္ပိ သမ္ပယာတုံ ယုဂဂ္ဂါဟမေဝ ဝာ သမ္ပာဒေတုံ န သက္ခိဿသီ တိ။

မနောတိ နိဒ္ဒေသသ္သ ဥဒ္ဒေသပဒံ။ **စိတ္တ** န္တိ စိတ္တတာယ စိတ္တံ။ ''အာရမ္မဏံ မိနမာနံ ဇာနာတီ''တိ မနော။ **မာနသ**န္တိ မနော ဧဝ။ ''အန္တလိက္ခစရော ပာသော, ယွာယံ စရတိ မာနသော''တိ (မဟာဝ. ၃၃; သံ. နိ. ၁.၁၅၁) ဟိ ဧတ္ထ ပန သမ္ပယုတ္တကဓမ္မော မာနသောတိ ဝုတ္တော။

''ကထဉှိ ဘဂဝါ တုယှံ, သာဝကော သာသနေ ရတော။
အပ္ပတ္တမာနသော သေက္ခော, ကာလံကယိရာ ဇနေသုတာ''တိ။ (သံ. နိ. ၁.၁၅၉) –

ဧတ္ထ အရဟတ္တံ မာနသန္တိ ဝုတ္တံ။ ဣဓ ပန မနောဝ မာနသံ, ဗျဉ္ဇနဝသေန ဟေတံ ပဒံ ဝဍ္ဎိတံ။

ဟဒယန္တိ စိတ္တံ။ ''စိတ္တံ ဝါ တေ ခိပိဿာမိ, ဟဒယံ ဝါ တေ ဖာလေဿာမီ''တိ (သု. နိ. အာဠဝကသုတ္တ; သံ. နိ. ၁.၂၃၇) ဧတ္ထ ဥရော ဟဒယန္တိ ဝုတ္တံ။ ''ဟဒယာ ဟဒယံ မညေ အညာယ တစ္ဆတီ''တိ (မ. နိ. ၁.၆၃) ဧတ္ထ စိတ္တံ။ ''ဝက္ကံ ဟဒယ''န္တိ (ဒီ. နိ. ၂.၃၇၇; မ. နိ. ၁.၁၁၀; ခု. ပာ. ၃.ဒွတ္တိံသာကာရ) ဧတ္ထ ဟဒယဝတ္ထု။ ဣဓ ပန စိတ္တမေဝ အဗ္ဘန္တရဋ္ဌေန ''ဟဒယ''န္တိ ဝုတ္တံ။ တမေဝ ပရိသုဒ္ဓဋ္ဌေန **ပဏ္ဍရံ,** ဘဝင်္ဂံ သန္ဓာယေတံ ဝုတ္တံ။ ယထာဟ ''ပဘဿရမိဒံ, ဘိက္ခဝေ, စိတ္တံ, တဉ္စ ခေါ အာဂန္တုကေဟိ ဥပက္ကိလေသေဟိ ဥပက္ကိလိဋ္ဌ''န္တိ (အ. နိ. ၁.၄၉)။ တတော နိက္ခန္တတ္တာ ပန အကုသလမ္ပိ ဂင်္ဂါယ နိက္ခန္တာ နဒီ ဂင်္ဂါ ဝိယ ဂောဓာဝရိတော နိက္ခန္တာ ဂောဓာဝရီ ဝိယ စ ''ပဏ္ဍရ''န္တွေဝ ဝုတ္တံ။

မနော မနာယတနန္တိ ဣဓ ပန မနောဂဟဏံ မနဿေဝ အာယတနဘာဝဒီပနတ္ထံ။ တေနေတံ ဒီပေတိ ''နယိဒံ ဒေဝါယတနံ ဝိယ မနဿ အာယတနတ္တာ မနာယတနံ, အထ ခေါ မနော ဧဝ အာယတနံ မနာယတန''န္တိ။ တတ္ထ နိဝါသဋ္ဌာနဋ္ဌေန အာကရဋ္ဌေန သမောသရဏဋ္ဌာနဋ္ဌေန သဉ္ဇာတိဒေသဋ္ဌေန ကာရဏဋ္ဌေန စ **အာယတနံ** ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တထာ ဟိ လောကေ ''ဣဿရာယတနံ ဝါသုဒေဝါယတန''န္တိအာဒီသု နိဝါသဋ္ဌာနံ အာယတနန္တိ ဝုစ္စတိ ။ ''သုဝဏ္ဏာယတနံ ရဇတာယတန''န္တိအာဒီသု အာကရော။ သာသနေ ပန ''မနောရမေ အာယတနေ, သေဝန္တိ နံ ဝိဟင်္ဂမာ''တိအာဒီသု (အ. နိ. ၅.၃၈) သမောသရဏဋ္ဌာနံ။ ''ဒက္ခိဏာပထော ဂုန္နံ အာယတန''န္တိအာဒီသု သဉ္ဇာတိဒေသော။ ''တတြ တတြေဝ သက္ခိဘဗ္ဗတံ ပာပုဏာတိ သတိ သတိအာယတနေ''တိအာဒီသု (အ. နိ. ၃.၁၀၂; မ. နိ. ၃.၁၅၈) ကာရဏံ။ ဣဓ ပန သဉ္ဇာတိဒေသဋ္ဌေန သမောသရဏဋ္ဌာနဋ္ဌေန ကာရဏဋ္ဌေနာတိ တိဓာပိ ဝဋ္ဋတိ။

ဖဿာဒယော ဟိ ဓမ္မာ ဧတ္ထ သဉ္ဇာယန္တီတိ သဉ္ဇာတိဒေသဋ္ဌေနပိ ဧတံ အာယတနံ။ ဗဟိဒ္ဓါ ရူပသဒ္ဒဂန္ဓ ရသဖောဋ္ဌဗ္ဗာ အာရမ္မဏဘာဝေနေတ္ထ ဩသရန္တီတိ သမောသရဏဋ္ဌာနဋ္ဌေနပိ အာယတနံ ။ ဖဿာဒီနံ ပန သဟဇာတာဒိပစ္စယဋ္ဌေန ကာရဏတ္တာ ကာရဏဋ္ဌေနာပိ အာယတနန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **မနိန္ဒြိယံ** ဝုတ္တတ္ထမေဝ။

ဝိဇာနာတီတိ **ဝိညာဏံ**။ ဝိညာဏမေဝ ခန္ဓော **ဝိညာဏက္ခန္ဓော** ။ တဿ ရာသိအာဒိဝသေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ''မဟာဥဒကက္ခန္ဓောတွေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတီ''တိ (အ. နိ. ၄.၅၁) ဧတ္ထ ဟိ ရာသဋ္ဌေန ခန္ဓော ဝုတ္တော။ ''သီလက္ခန္ဓော သမာဓိက္ခန္ဓော''တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၃.၃၅၅) ဂုဏဋ္ဌေန။ ''အဒ္ဒသ ခေါ ဘဂဝါ မဟန္တံ ဒာရုက္ခန္ဓ''န္တိ (သံ. နိ. ၄.၂၄၁) ဧတ္ထ ပဏ္ဏတ္တိမတ္တဋ္ဌေန။ ဣဓ ပန ရုဠှိတော ခန္ဓော ဝုတ္တော။ ရာသဋ္ဌေန ဟိ ဝိညာဏက္ခန္ဓဿ ကောဋ္ဌာသော ဧကံ ဝိညာဏံ။ တသ္မာ ယထာ ရုက္ခဿ ကောဋ္ဌာသံ ဆိန္နန္တော ရုက္ခံ ဆိန္ဒတီတိ ဝုစ္စတိ, ဧဝမေဝ ဝိညာဏက္ခန္ဓဿ ကောဋ္ဌာသဘူတံ ဧကမ္ပိ ဝိညာဏံ ရုဠှိတော ဝိညာဏက္ခန္ဓောတိ ဝုတ္တံ။

တဇ္ဇာ မနောဝိညာဏဓာတူ တိ တေသံ ဖဿာဒီနံ ဓမ္မာနံ အနုစ္ဆဝိကာ မနောဝိညာဏဓာတု။ ဣမသ္မိဉှိ ပဒေ ဧကမေဝ စိတ္တံ မိနနဋ္ဌေန မနော, ဝိဇာနနဋ္ဌေန ဝိညာဏံ, သဘာဝဋ္ဌေန နိဿတ္တဋ္ဌေန ဝါ ဓာတူတိ တီဟိ နာမေဟိ ဝုတ္တံ။

သဒ္ဓိံ ယုဂံ သမာဂမ န္တိ ဧကေပ္ပဟာရေန သဒ္ဓိံ။ **သမ္မာဂန္တ္တွာ** တိ ဟာပုဏိတွာ။ **ယုဂဂ္ဂဟံ ဂဏှိတွာ** တိ ယုဂပဋ္ဌိဘာဂံ ဂဟေတွာ။ **သာကစ္ဆေတွာ** န္တိ သဒ္ဓိံ ကထေတုံ။ **သလ္လပိတုံ** န္တိ အလ္လာပသလ္လာပံ ကာတုံ။ **သာကစ္ဆံ သမာပဇ္ဇိတု**န္တိ သဒ္ဓိံ ကထနံ ပဋ္ဌိပဇ္ဇိတုံ။ န ပဋ္ဌိဗလဘာဝေ ကာရဏံ ဒဿေတုံ **''တံ ကိဿဟေတု, ပသူရော ပရိဗ္ဗာဇကော ဟီနော''**တိအာဒိမာဟ။ **သော ဟိ ဘဂဝါ အဂ္ဂေ စာ**တိ အသဒိသအနဂ္ဂတ္တာ အသမာနပညတ္တာ အဂ္ဂေ

စ။ **သေဋ္ဌော စာ** တိ သဗ္ဗဂုဏေဟိ အပ္ပဋိသမဋ္ဌေန သေဋ္ဌော စ။ **မောက္ခော စာ** တိ သတသနေဟိ ကိလေသေဟိ မုတ္တတ္တာ မောက္ခော စ။ **ဥတ္တမော စာ** တိ အတ္တနော ဥတ္တရိတရဝိရဟိတတ္တာ ဥတ္တမော စ။ **ပဝရော စာ**တိ သဗ္ဗလောကေန အဘိပတ္ထနီယတ္တာ ပဝရော စ။ **မတ္တေန မာတင္ဂေနာ** တိ ပဘိန္နမဒေန ဟတ္ထိနာ။

ကောတ္ထုကော တိ ဇိရဏသိင်္ဂါလော။ **သီဟေန မိဂရညာ သဒ္ဒိ** န္တိ ကေသရသီဟေန မိဂရာဇေန သဟ။ **တရုဏကော**တိ ဆာပကော။ **ခေနုပကော**တိ ခီရပကော။ **ဥသဘေနာ**တိ မင်္ဂလသမ္မတေန ဥသဘေန။ **စလကကုနာ သဒ္ဒိ** န္တိ စလမာနကကုနာ သဒ္ဓိံ။ **ဓင်္ကော** တိ ကာကော။ **ဂရုဋ္ဌေန ဝေနတေယျေန သဒ္ဒိ** န္တိ ဗွေ **ဂရုဋ္ဌေနာ**တိ ဇာတိဝသေန နာမံ။ **ဝေနတေယျေနာ** တိ ကေတ္တဝသေန။ **စဏ္ဍာလော** တိ ဆဝစဏ္ဍာလော။ **ရညာ စက္ကဝတ္တိနာ** တိ စာတုဒ္ဒီပိကစက္ကဝတ္တိနာ။ **ပံသုပိသာစကော**တိ ကစဝရဆဍ္ဍနဋ္ဌာနေ နိဗ္ဗတ္တကော ယက္ခော။ **ဣန္ဒေန ဒေဝရညာ သဒ္ဒိ** န္တိ သက္ကေန ဒေဝရာဇေန သဟ။ **သော ဟိ ဘဂဝါ မဟာပညော**တိအာဒီနိ ဆပ္ပဒအနိ ဟေဋ္ဌာ ဝိတ္ထာရိတာနိ။ တတ္ထ **ပညာပဘေဒကုသလော**တိ အတ္တနော အနန္တဝိကပ္ပေ ပညာဘေဒေ ဆေကော။ **ပဘိန္နဉာဏော** တိ အနန္တပ္ပဘေဒပတ္တဉာဏော။ ဧတေန ပညာပဘေဒကုသလတ္တေပိ သတိ တာသံ ပညာနံ အနန္တဘေဒတ္တံ ဒဿေတိ။ **အဓိဂတပဋိသမ္ဘိဒော** တိ ပဋိလဒ္ဓအဂ္ဂစတုပဋိသမ္ဘိဒဉာဏော။ **စတုဝေသာရဇ္ဇပ္ပတ္တော** တိ စတ္တာရိ ဝိသာရဒဘာဝသင်္ခါတာနိ ဉာဏာနိ ပတ္တော။ ယထာဟ –

“သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ တေ ပဋိဇာနတော ‘ဣမေ ဓမ္မာ အနဘိသမ္ဗုဒ္ဓာ’တိ, တတြ ဝတ မံ သမဏော ဝါ ဗြာဟ္မဏော ဝါ ဒေဝေါ ဝါ မာရော ဝါ ဗြဟ္မာ ဝါ ကောစိ ဝါ လောကသ္မိံ သဟဓမ္မေန ပဋိစောဒေဿတီတိ နိမိတ္တမေတံ, ဘိက္ခဝေ, န သမနုပဿာမိ, ဧတမဟံ, ဘိက္ခဝေ, နိမိတ္တံ အသမနုပဿန္တော ခေမပ္ပတ္တော အဘယပ္ပတ္တော ဝေသာရဇ္ဇပ္ပတ္တော ဝိဟရာမိ။

“ခီဏာသဝဿ တေ ပဋိဇာနတော ‘ဣမေ အာသဝါ အပရိက္ခီဏာ’တိ။ပေ.။ ‘ယေ ခော ပန တေ အန္တရာယိကာ ဓမ္မာ ဝုတ္တာ, တေ ပဋိသေဝတော နာလံ အန္တရာယာယာ”တိ။ပေ.။ ယဿ ခော ပန တေ အတ္ထာယ ဓမ္မော ဒေသိတော, သော န နိယျာတိ တက္ကရဿ သမ္မာ ဒုက္ခက္ခယာယာတိ, တတြ ဝတ မံ သမဏော ဝါ ဗြာဟ္မဏော ဝါ ဒေဝေါ ဝါ မာရော ဝါ ဗြဟ္မာ ဝါ ကောစိ ဝါ လောကသ္မိံ သဟဓမ္မေန ပဋိစောဒေဿတီတိ နိမိတ္တမေတံ, ဘိက္ခဝေ, န သမနုပဿာမိ, ဧတမဟံ, ဘိက္ခဝေ, နိမိတ္တံ အသမနုပဿန္တော ခေမပ္ပတ္တော အဘယပ္ပတ္တော ဝေသာရဇ္ဇပ္ပတ္တော ဝိဟရာမီ”တိ (အ. နိ. ၄.၈; မ. နိ. ၁.၁၅၀)။

ဒသဗလဗလဓာရီတိ ဒသ ဗလာနိ ဧတေသန္တိ ဒသဗလာ, ဒသဗလာနံ ဗလာနိ ဒသဗလဗလာနိ, တာနိ ဒသဗလဗလာနိ ဓာရယတီတိ ဒသဗလဗလဓာရီ, ဒသဗလဉာဏဗလဓာရီတိ အတ္ထော။ ဧတေဟိ တီဟိ ဝစနေဟိ အနန္တပ္ပဘေဒအနံ နေယျာနံ ပဘေဒမုခမတ္တံ ဒဿိတံ။ သောယေဝ ပညာပယောဂဝသေန အဘိမင်္ဂလသမ္မတဋ္ဌေန **ပုရိသာသဘော**။ အသန္တာသဋ္ဌေန **ပုရိသသီဟော**။ မဟန္တဋ္ဌေန **ပုရိသနာဂေါ**။ ပဇာနနဋ္ဌေန **ပုရိသာဇညော**။ လောကကိစ္စဓုရဝဟနဋ္ဌေန **ပုရိသဓောရယှော**။

အထ တေဇာဒိကံ အနန္တဉာဏတော လဒ္ဓံ ဂုဏဝိသေသံ ဒဿေတုကာမော တေသံ တေဇာဒီနံ အနန္တဉာဏမူလဘာဝံ ဒဿေန္တော **“အနန္တဉာဏော”**တိ ဝတွာ **“အနန္တတေဇော”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **အနန္တဉာဏော**တိ ဂဏနဝသေန စ ပဘာဝဝသေန စ အန္တဝိရဟိတဉာဏော။ **အနန္တတေဇော**တိ ဝေနေယျသန္တာနေ မောဟတမဝိဓမနေန အနန္တဉာဏတေဇော။ **အနန္တယသော**တိ ပညာဂုဏေဟေဝ လောကတ္တယဝိတ္ထတာနန္တကိတ္တိဃောသော။ **အမော** တိ ပညာဓနသမိဒ္ဓိယာ သမိဒ္ဓော။ **မဟဒ္ဓနော** တိ ပညာဓနဝုဍ္ဍေပိ ပဘာဝမဟတ္တေန မဟန္တံ ပဝတ္တပညာဓနမဿာတိ မဟဒ္ဓနော။ “မဟာဓနော”တိ ဝါ ပာဌော။ **ဓနဝါ**တိ ပသံသိတဗ္ဗပညာဓနဝတ္တာ နိစ္စယုတ္တပညာဓနဝတ္တာ အတိသယဘာဝေန ပညာဓနဝတ္တာ ဓနဝါ။ ဧတေသုပိ ဟိ တီသု အတ္ထေသု ဣဒံ ဝစနံ သဒ္ဒဝိဒူ ဣစ္ဆန္တိ။

ဇဝံ ပညာဂုဏေန ဘဂဝတော အတ္တသမ္ပတ္တိသိဒ္ဓိံ ဒဿေတွာ ပုန ပညာဂုဏေနေဝ လောကဟိတသမ္ပတ္တိသိဒ္ဓိံ ဒဿေန္တော **“နေတာ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ဝေနေယျေ သံသာရသင်္ခါတဘယဋ္ဌာနတော နိဗ္ဗာနသင်္ခါတံ ခေမဋ္ဌာနံ **နေတာ** ။ တတ္ထ နယနကာလေ ဧဝ သံဝရဝိနယပဟာနဝိနယဝသေန ဝေနေယျေ **ဝိနေတာ**။ ဓမ္မဒေသနာကာလေ ဧဝ သံ

သယစ္ဆေဒနေန **အနုနေတာ**။ သံသယံ ဆိန္ဒိတ္ဝာ သညာပေတဗ္ဗံ အတ္ထံ **ပညာပေတာ**။ တထာ ပညာပိတာနံ နိစ္ဆယက ရဏေန **နိဇ္ဈာပေတာ** ။ တထာ နိဇ္ဈာပိတဿ အတ္ထဿ ပဋိပတ္တိပယောဇနဝသေန **ပေက္ခေတာ** ။ တထာပဋိပန္နေ ပဋိပတ္တိဖလေန **ပသာဒေတာ**။ **သော ဟိ ဘဂဝတိ** ဧတ္ထ **ဟိ**-ကာရော အနန္တရံ ဝုတ္တဿ အတ္ထဿ ကာရဏောပ ဒေသေ နိပာတော။

အနုပ္ပန္နဿ မဂ္ဂဿ ဥပ္ပာဒေတာ တိ သကသန္တာနေ နဥပ္ပန္နပုဗ္ဗဿ ဆအသာဓာရဏဉာဏဟေတုဘူတဿ သ အရိယမဂ္ဂဿ ဗောဓိမူလေ လောကဟိတတ္ထံ သကသန္တာနေ ဥပ္ပာဒေတာ။ **အသဉ္ဇာတဿ မဂ္ဂဿ သဉ္ဇနေ တာ**တိ ဝေနေယျသန္တာနေ အသဉ္ဇာတပုဗ္ဗဿ သာဝကပာရမိဉာဏဟေတုဘူတဿ အရိယမဂ္ဂဿ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝ တ္တနတော ပဘုတိ ယာဝဇ္ဇကာလာ ဝေနေယျသန္တာနေ သဉ္ဇနေတာ။ သာဝကဝေနေယျာနမ္ပိ ဟိ သန္တာနေ ဘဂဝတာ ဝုတ္တဝစနေနေဝ အရိယမဂ္ဂဿ သဉ္ဇနနတော ဘဂဝါ သဉ္ဇနေတာ နာမ ဟောတိ။ **အနက္ခာတဿ မဂ္ဂဿ အက္ခာတာ**တိ အဋ္ဌမ္မသမန္နာဂတာနံ ဗုဒ္ဓဘာဝာယ ကတာဘိနီဟာရာနံ ဗောဓိသတ္တာနံ ဗုဒ္ဓဘာဝာယ ဗျာကရဏံ ဒတွာ အ နက္ခာတပုဗ္ဗဿ ပာရမိတာမဂ္ဂဿ ‘‘ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတီ’’တိ ဗျာကရဏမတ္တေနေဝ ဗောဓိမူလေ ဥပ္ပဇ္ဇိတဗ္ဗဿ အရိယမဂ္ဂဿ အက္ခာတာ။ အယံ နယော ပစ္စေကဗောဓိသတ္တဗျာကရဏေပိ လဗ္ဘတိယေဝ။ **မဂ္ဂညူ** တိ ပစ္စ ဝေက္ခဏာဝသေန အတ္တနော ဥပ္ပာဒိတဿ အရိယမဂ္ဂဿ ဉာတာ။ **မဂ္ဂဝိဒူ** တိ ဝေနေယျသန္တာနေ ဇနေတဗ္ဗဿ အရိယမဂ္ဂဿ ကုသလော။ **မဂ္ဂကောဝိဒေါ** တိ ဗောဓိသတ္တာနံ အက္ခာတဗ္ဗမဂ္ဂေ ဝိစက္ခဏော။ အထ ဝါ အဘိသမ္ဗောဓိပဋိပတ္တိ **မဂ္ဂညူ,** ပစ္စေကဗောဓိပဋိပတ္တိ **မဂ္ဂဝိဒူ,** သာဝကဗောဓိပဋိပတ္တိ **မဂ္ဂကောဝိဒေါ** ။ အထ ဝါ –

‘‘ဧတေန မဂ္ဂေန တရိံသု ပုဗ္ဗေ၊
တရိဿန္တိ ယေ စ တရန္တိ ဩဃ’’န္တိ။ (သံ. နိ. ၅.၄၀၉) –

ဝစနတော ယထာယောဂံ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓသာဝကာနံ မဂ္ဂဝသေန စ သုညတာနိမိတ္တအပ္ပဏိဟိ တမဂ္ဂဝသေန စ ဥဂ္ဃဋိတညူဝိပဉ္စိတညူနေယျပုဂ္ဂလာနံ မဂ္ဂဝသေန စ ယထာက္ကမေနေတ္ထ ယောဇနံ ကရောန္တိ ။ **မဂ္ဂါနုဂါ စ ပနဿ** တိ ဘဂဝတော ဂတမဂ္ဂါနုဂါမိနော ဟုတွာ။ ဧတ္ထ **စ**-သဒ္ဒေါ ဟေတုအတ္ထေ နိပါတော, ဧ တေန စ ဘဂဝတာ မဂ္ဂုပ္ပာဒနာဒိဂုဏာဓိဂမာယ ဟေတု ဝုတ္တော ဟောတိ။ **ပန**-သဒ္ဒေါ ကတတ္ထေ နိပါတော, တေန ဘဂဝတာ ကတမဂ္ဂကရဏံ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ပစ္ဆာ သမန္နာဂတာ** တိ ပဌမံ ဂတဿ ဘဂဝတော ပစ္ဆာ သီလာဒိဂုဏေ န သမန္နာဂတာ။ ဣတိ ထေရော ‘‘အနုပ္ပန္နဿ မဂ္ဂဿ ဥပ္ပာဒေတာ’’တိအာဒီဟိ ယသ္မာ သဗ္ဗေပိ ဘဂဝတော သီလာဒယော ဂုဏာ အရဟတ္တမဂ္ဂမေဝ နိဿာယ အာဂတာ, တသ္မာ အရဟတ္တမဂ္ဂမေဝ နိဿာယ ဂုဏံ ကထေ သိ။

ဇာနံ ဇာနာတီတိ ဇာနိတဗ္ဗံ ဇာနာတိ, သဗ္ဗညုတာယ ယံကိဉ္စိ ပညာယ ဇာနိတဗ္ဗံ နာမ အတ္ထိ, တံ သဗ္ဗံ ပဉ္စနေယျ ပထဘူတံ ပညာယ ဇာနာတီတိ အတ္ထော။ **ပဿံ ပဿတီ** တိ ပဿိတဗ္ဗံ ပဿတိ, သဗ္ဗဒဿာဝိတာယ တံယေဝ နေယျပထံ စက္ခုနာ ဒိဋ္ဌံ ဝိယ ကရောန္တော ပညာစက္ခုနာ ပဿတီတိ အတ္ထော။ ယထာ ဝါ ဧကစ္စော ဝိပရီတံ ဂဏှ န္တော ဇာနန္တောပိ န ဇာနာတိ, ပဿန္တောပိ န ပဿတိ, န ဧဝံ ဘဂဝါ။ ဘဂဝါ ပန ယထာသဘာဝံ ဂဏှန္တော ဇာ နန္တော ဇာနာတိယေဝ, ပဿန္တော ပဿတိယေဝ။ သွာယံ နယန ပရိဏာယကဋ္ဌေန **စက္ခုဘူတော**။ ဝိဒိတကာဒိအတ္ ထေန **ဉာဏဘူတော**။ အဝိပရီတသဘာဝဋ္ဌေန ဝါ ပရိယတ္တိဓမ္မပဝတ္တနတော ဟဒယေန စိန္တေတွာ ဝါစာယ နိစ္ဆာ ရိတဓမ္မမယောတိ ဝါ **ဓမ္မဘူတော**။ သေဋ္ဌဋ္ဌေန **ဗြဟ္မဘူတော** ။ အထ ဝါ စက္ခု ဝိယ ဘူတောတိ **စက္ခုဘူတော**။ ဉာဏံ ဝိယ ဘူတောတိ **ဉာဏဘူတော**။ အဝိပရီတဓမ္မော ဝိယ ဘူတောတိ **ဓမ္မဘူတော**။ ဗြဟ္မာ ဝိယ ဘူတောတိ **ဗြဟ္မဘူ တော**။ ယွာယံ ဓမ္မဿ ဝစနတော ဝတ္တနတော ဝါ **ဝတ္တာ** ။ နာနပ္ပကာရေဟိ ဝစနတော ဝတ္တနတော ဝါ **ပဝတ္ တာ**။ အတ္ထံ နီဟရိတွာ ဒဿနတော **အတ္ထဿ နိန္နေတာ** ။ အမတာဓိဂမာယ ပဋိပတ္တိဒေသနတော, အမတပ္ပကာ သနာယ ဝါ ဓမ္မဒေသနာယ အမတဿ အဓိဂမာပနတော **အမတဿ ဒာတာ** ။ လောကုတ္တရဿ ဓမ္မဿ ဥပ္ပာဒိတ တ္တာ ဝေနေယျာနုရူပေန ယထာသုခံ လောကုတ္တရဓမ္မဿ အနေန စ ဓမ္မေသု ဣဿရောတိ **ဓမ္မဿာမီ** ။ တ ထာဂတပဒံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တတ္ထံ။

ဣဒါနိ “ဇာနံ ဇာနာတီ”တိအာဒီဟိ ဝုတ္တဂုဏံ သဗ္ဗညုတာယ ဝိသေသေတွာ ဒဿေတုကာမော သဗ္ဗညုတံ သာဓေန္တော **“နတ္ထိ”** တိအာဒိမာဟ။ ဧဝံဘူတဿ ဟိ တဿ ဘဂဝတော ဟာရမိတာပုညဖလပ္ပဘာဝနိပ္ဖန္နေန အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏေန သဗ္ဗဓမ္မေသု သတတသန္တဿ သမ္မောဟဿ ဝိဟတတ္တာ အသမ္မောဟတော သဗ္ဗဓမ္မာနံ ဉာတတ္တာ **အညာတံ** နာမ နတ္ထိ။ တထေဝ စ သဗ္ဗဓမ္မာနံ စက္ခုနာ ဝိယ ဉာဏစက္ခုနာ ဒိဋ္ဌတ္တာ **အဒိဋ္ဌံ** နာမ နတ္ထိ။ ဉာဏေန ပတ္တတ္တာ **အဝိဒိတံ** နာမ နတ္ထိ။ အသမ္မောဟသစ္ဆိကိရိယာယ သစ္ဆိကတတ္တာ **အသစ္ဆိကတံ** နာမ နတ္ထိ။ အသမ္မောဟပညာယ ဖုဋ္ဌတ္တာ ပညာယ **အဖဿိတံ** နာမ နတ္ထိ။

ပစ္စုပ္ပန္န န္တိ ပစ္စုပ္ပန္နံ ကာလံ တ ဓမ္မံ တ။ **ဉပာအယာ**တိ အာအယ, အန္တောကတွာတိ အတ္ထော။ ဉပာအယ ဝစနေနေဝ ကာလဝိနိမုတ္တံ နိဗ္ဗာနမ္ပိ ဂဟိတမေဝ ဟောတိ။ “အတီတာ”ဒိဝစနာနိ စ “နတ္ထိ”တိအာဒိဝစနေနေဝ ဃဋိယန္တိ, “သဗ္ဗေ”တိအာဒိဝစနေန တ။ **သဗ္ဗေ ဓမ္မာ** တိ သဗ္ဗသင်္ခတာသင်္ခတဓမ္မပရိယာအနံ။ **သဗ္ဗာကာရေနာ** တိ သဗ္ဗဓမ္မေသု ဧကေကဿေဝ ဓမ္မဿ အနိစ္စာကာရာဒိသဗ္ဗာကာရပရိယာအနံ။ **ဉာဏမုခေ**တိ ဉာဏာဘိမုခေ။ **အာဟထံ အာဂစ္ဆန္တီ**တိ ဩသရဏံ ဉပေန္တိ။ **ဇာနိတဗ္ဗ** န္တိ ပဒံ **နေယျ** န္တိ ပဒဿ အတ္ထဝိဝရဏတ္ထံ ဝုတ္တံ။

အတ္တတ္ထော တ တိအာဒီသု **တ**-သဒ္ဒော သမုစ္စယတ္ထော။ **အတ္တတ္ထော** တိ အတ္တနော အတ္ထော။ **ပရတ္ထော**တိ ပရေသံ တိဏ္ဏံ လောကာနံ အတ္ထော။ **ဉဘယတ္ထော** တိ အတ္တနော စ ပရေသဉ္စာတိ သကိံယေဝ ဉဘိန္နံ အတ္ထော။ **ဒိဋ္ဌဓမ္မိကော** တိ ဒိဋ္ဌဓမ္မေ နိယုတ္တော, ဒိဋ္ဌဓမ္မပ္ပယောဇနော တ အတ္ထော။ သမ္ပရာယေ နိယုတ္တော, သမ္ပရာယပ္ပယောဇနော တ **သမ္ပရာယိကော။ ဉတ္တာနော** တိအာဒီသု တေဟာရဝသေန ဝတ္တဗ္ဗော သုခပတိဋ္ဌတ္တာ ဉတ္တာနော ။ တေဟာရံ အတိက္ကမိတွာ ဝတ္တဗ္ဗော သုညတာပဋိသံယုတ္တော ဒုက္ခပတိဋ္ဌတ္တာ **ဂမ္ဘီရော** ။ လောကုတ္တရော အစ္စန္တတိရောက္ခတ္တာ **ဂူဠှော**။ အနိစ္စတာဒိကော ဃနာဒီဟိ ပဋိစ္ဆန္နတ္တာ **ပဋိစ္ဆန္နော** ။ အပစုရတေဟာရေန ဝတ္တဗ္ဗော ယထာရုတံ အဂ္ဂဟေတွာ အဓိပ္ပာယဿ နေတဗ္ဗတော **နေယျော** ။ ပစုရတေဟာရေန ဝတ္တဗ္ဗော ဝစနမတ္တေနေဝ အဓိပ္ပာယဿ နီတတ္တာ **နီတော**။ သုပရိသုဒ္ဓသီလသမာဓိဝိပဿနတ္ထော တဒင်္ဂဝိက္ခမ္ဘနဝသေန ဝဇ္ဇဝိရဟိတတ္တာ **အနဝဇ္ဇော** ။ ကိလေသသမုစ္ဆေဒနတော အရိယမဂ္ဂတ္ထော **နက္ကိလေသော** ။ ကိလေသပဋိပ္ပဿဒ္ဓတ္တာ အရိယဖလတ္ထော **ဝေဒာနော**။ သင်္ခတာသင်္ခတေသု အဂ္ဂဓမ္မတ္တာ နိဗ္ဗာနံ **ပရမတ္ထော။ ပရိဝတ္တတီ**တိ ဗုဒ္ဓဉာဏဿ ဝိသယဘာဝတော အဗဟိဘူတတ္တာ အန္တောဗုဒ္ဓဉာဏေ ဗျာပိတွာ တ သမန္တာ တ အလင်္ကရိတွာ တ ဝိသေသေန တ ဝတ္တတိ။

“သဗ္ဗံ ကာယကမ္မ”န္တိအာဒီဟိ ဘဂဝတော ဉာဏဝိသယတံ ဒဿေတိ။ **ဉာဏာနုပရိဝတ္တီ** တိ ဉာဏံ အနုပရိဝတ္တတိ, ဉာဏဝိရဟိတံ န ဟောတီတိ အတ္ထော။ **အပ္ပဋိဟတ**န္တိ နိရာဝရဏတံ ဒဿေတိ။ ပုန သဗ္ဗညုတံ ဉပမာယ သာဓေတုကာမော **“ယာဝတက”**န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ဇာနိတဗ္ဗန္တိ **နေယျံ** ။ နေယျပရိယန္တော နေယျာဝသာနမဿ အတ္ထီတိ **နေယျပရိယန္တိကံ** ။ အသဗ္ဗညူနံ ပန နေယျာဝသာနမေဝ နတ္ထိ။ **ဉာဏပရိယန္တိကေ** ပိ ဧသေဝ နယော။ ပုရိမယမကေ ဝုတ္တတ္ထမေဝ ဣမိနာ ယမကေန ဝိသေသေတွာ ဒဿေတိ , တတိယယမကေန ပဋိသေဓဝသေန နိယမေတွာ ဒဿေတိ။ ဧတ္ထ စ နေယျံ ဉာဏဿ ပထတ္တာ **နေယျပထော။ အညမညပရိယန္တဋ္ဌာယိနော** တိ နေယျဉ္စ ဉာဏဉ္စ ခေပေတွာ ဌာနတော အညမညဿ ပရိယန္တေ ဌာနသီလာ။

အာဝဇ္ဇနပဋိဗဒ္ဓာ တိ မနောဒွာရာဝဇ္ဇနာယတ္တာ, အာဝဇ္ဇိတာနန္တရမေဝ ဇာနာတီတိ အတ္ထော။ **အာကင်္ခပဋိဗဒ္ဓာ**တိ ရုစိအာယတ္တာ , အာဝဇ္ဇနာနန္တရံ ဇဝနဉာဏေန ဇာနာတီတိ အတ္ထော။ ဣတရာနိ ဒွေ ပဒါနိ ဣမေသံ ဒွိန္နံ ပဒါနံ ယထာက္ကမေန အတ္ထပ္ပကာသနတ္ထံ ဝုတ္တာနိ။ **အာသယံ ဇာနာတီ**တိ ဧတ္ထ အာသယန္တိ နိဿယန္တိ ဧတ္ထာတိ အာသယော, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ကာမာဒီဟိ နေက္ခမ္မာဒီဟိ တ ပရိဘာဝိတဿ သန္တာနဿေတံ အဓိဝစနံ။ သတ္တသန္တာနံ အနုသေန္တိ အနုပဝတ္တန္တီတိ အနုသယာ, ထာမဂတာနံ ကာမရာဂာဒီနံဝ ဧတံ အဓိဝစနံ။ **အနုသယံ ဇာနာတီ**တိ အနုသယကထာ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တာယေဝ။

စရိတန္တိ ပုဗ္ဗေ ကတကုသလာကုသလကမ္မံ။ **အဓိမုတ္တိ** န္တိ သမ္ပတိ ကုသလေ အကုသလေ တ စိတ္တတေသဂ္ဂကေ။ **အပ္ပရဇက္ခေ** တိ ပညာမယေ အက္ခိမ္ဟိ အပ္ပံ ရာဂါဒိရဇော ဧတေသန္တိ အပ္ပရဇက္ခာ။ အပ္ပံ ရာဂါဒိရဇော ဧတေသန္တိ တ အပ္ပရဇက္ခာ, တေ အပ္ပရဇက္ခေ။ **မဟာရဇက္ခေ** တိ ဉာဏမယေ အက္ခိမ္ဟိ မဟန္တံ ရာဂါဒိရဇော ဧတေသန္

တိ မဟာရဇက္ခာ။ မဟန္တံ ရာကဒိရဇော ဧတေသန္တိ တ မဟာရဇက္ခာ, တေ မဟာရဇက္ခေ။ **တိက္ခိန္ဒြိယေ မုဒိန္ဒြိယေ**တိ တိက္ခာနိ သဒ္ဓာဒီနိ ဣန္ဒြိယာနိ ဧတေသန္တိ တိက္ခိန္ဒြိယာ။ မုဒူနိ သဒ္ဓာဒီနိ ဣန္ဒြိယာနိ ဧတေသန္တိ မုဒိန္ဒြိယာ။ **သွာကာရေ ဒွာကာရေ**တိ သုန္ဒရာ သဒ္ဓာဒယော အာကာရာ ကောဋ္ဌာသာ ဧတေသန္တိ သွာကာရာ။ ကုစ္ဆိတာ ဂရဟိတာ အသဒ္ဓာဒယော အာကာရာ ကောဋ္ဌာသာ ဧတေသန္တိ ဒွာကာရာ။ **သုဝိညာပယေ ဒုဝိညာပယေ**တိ ယေ ကထိတံ ကာရဏံ သလ္လက္ခေန္တိ သုခေန သက္ကာ ဟောန္တိ ဝိညာပေတုံ, တေ သုဝိညာပယာ။ တဗ္ဗိပရီတာ ဒုဝိညာပယာ။ **ဘဗ္ဗာဘဗ္ဗေ**တိ ဘဗ္ဗေ စ အဘဗ္ဗေ စ။ အရိယာယ ဇာတိယာ ဘဝန္တိ ဇာယန္တီတိ ဘဗ္ဗာ ။ ဝတ္တမာနသမီပေ ဝတ္တမာနဝစနံ။ ဘဝိဿန္တိ ဇာယိဿန္တိ တတိ ဘဗ္ဗာ, ဘာဇနဘူတာတိ အတ္ထော။ ယေ အရိယမဂ္ဂပဋိဝေဓဿ အနုစ္ဆဝိကာ ဥပနိဿယသမ္ပန္နာ, တေ ဘဗ္ဗာ။ ဝုတ္တပဋိပက္ခာ **အဘဗ္ဗာ** ။

သတ္တေ ပဇာနာတီ တိ ရူပာဒိကေ အာရမ္မဏေ လဂ္ဂေ လဂ္ဂိတေ သတ္တေ ပဇာနာတိ။ **သဒေဝကော လောကော** တိ သဟ ဒေဝေဟိ သဒေဝကော။ သဟ မာရေန **သမာရကော**။ သဟ ဗြဟ္မုနာ **သဗြဟ္မကော** ။ သဟ သမဏဗြာဟ္မဏေဟိ **သဿမဏဗြာဟ္မဏီ** ။ ပဇာတတ္တာ **ပဇာ**။ သဟ ဒေဝမနုဿေဟိ **သဒေဝမနုဿာ** ။ ''ပဇာ''တိ သတ္တလောကဿ ပရိယာယဝစနမေတံ။ တတ္ထ သဒေဝကဝစနေန ပဉ္စကာမာဝစရဒေဝဂ္ဂဟဏံ, သမာရကဝစနေန ဆဋ္ဌကာမာဝစရဒေဝဂ္ဂဟဏံ။ သဗြဟ္မကဝစနေန ဗြဟ္မကာယိကာဒိဗြဟ္မဂ္ဂဟဏံ။ သဿမဏဗြာဟ္မဏီဝစနေန သာသနဿ ပစ္စတ္ထိကပစ္စာမိတ္တသမဏဗြာဟ္မဏဂ္ဂဟဏံ သမိတပာပဗာဟိတပာပသမဏဗြာဟ္မဏဂ္ဂဟဏဉ္စ။ ပဇာဝစနေန သတ္တလောကဂ္ဂဟဏံ။ သဒေဝမနုဿဝစနေန သမ္မုတိဒေဝအဝသေသမနုဿဂ္ဂဟဏံ။ ဝေမေတ္ထ တီဟိ ပဒေဟိ ဩကာသလောကော။ ဒွီဟိ ပဇာဝသေန သတ္တလောကော ဂဟိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အပရော နယော – သဒေဝကဂ္ဂဟဏေန အရူပာဝစရလောကော ဂဟိတော, သမာရကဂ္ဂဟဏေန ဆကာမာဝစရလောကော, သဗြဟ္မကဂ္ဂဟဏေန ရူပာဝစရဗြဟ္မလောကော, သဿမဏဗြာဟ္မဏာဒိဂ္ဂဟဏေန စတုပရိသဝသေန သမ္မုတိဒေဝေဟိ တ သဟ မနုဿလောကော, အဝသေသသဗ္ဗသတ္တလောကော တ။ အပိ စေတ္ထ သဒေဝကဝစနေန ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒတော သဗ္ဗဿပိ လောကဿ အန္တောဗုဒ္ဓဉာဏေ ပရိဝတ္တနဘာဝံ သာဓေတိ။ တတော ယေသံ သိယာ ''မာရော မဟာနုဘာဝေ ဆကာမာဝစရိဿရော ဝသဝတ္တီ, ကိံ သောပိ အန္တောဗုဒ္ဓဉာဏေ ပရိဝတ္တတီ''တိ။ တေသံ ဝိမတိံ ဝိဓမေန္တော ''သမာရကော''တိ အာဟ။ ယေသံ ပန သိယာ ''ဗြဟ္မာ မဟာနုဘာဝေ, ဧကင်္ဂုလိယာ ဧကသ္မိံ စက္ကဝာဠသဟဿေ အာလောကံ ဖရတိ။ ဒွီဟိ။ပေ။ ဒသဟိ အင်္ဂုလီဟိ ဒသသု စက္ကဝာဠသဟဿေသု အာလောကံ ဖရတိ, အနုတ္တရဉ္စ ဈာနသမာပတ္တိသုခံ ပဋိသံဝေဒေတိ, ကိံ သောပိ အန္တောဗုဒ္ဓဉာဏေ ပရိဝတ္တတီ''တိ။ တေသံ ဝိမတိံ ဝိဓမေန္တော ''သဗြဟ္မကော''တိ အာဟ။ တတော ယေသံ သိယာ ''ပုထူ သမဏဗြာဟ္မဏာ သာသနပစ္စတ္ထိကာ, ကိံ တေပိ အန္တောဗုဒ္ဓဉာဏေ ပရိဝတ္တန္တီ''တိ။ တေသံ ဝိမတိံ ဝိဓမေန္တော ''သဿမဏဗြာဟ္မဏီ ပဇာ''တိ အာဟ။

ဧဝံ ဥက္ကဋ္ဌာနံ အန္တောဗုဒ္ဓဉာဏေ ပရိဝတ္တနဘာဝံ ပကာသေတွာ အထ သမ္မုတိဒေဝေ အဝသေသမနုဿေ စ ဥပာဒါယ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒဝသေန သေသသတ္တလောကဿ အန္တောဗုဒ္ဓဉာဏေ ပရိဝတ္တနဘာဝံ ပကာသေန္တော ''သဒေဝမနုဿာ''တိ အာဟ။ အယမေတ္ထ အနုသန္ဓိက္ကမော။ ပောရာဏာ ပနာဟု **''သဒေဝကော**တိ ဒေဝတာဟိ သဒ္ဓိံ အဝသေသလောကော။ **သမာရကော**တိ မာရေန သဒ္ဓိံ အဝသေသလောကော။ **သဗြဟ္မကော** တိ ဗြဟ္မေဟိ သဒ္ဓိံ အဝသေသလောကော။ ဧဝံ သဗ္ဗေပိ တိဘဝူပဂေ သတ္တေ တီဟာကာရေဟိ တီသု ပဒေသု ပက္ခိပိတွာ ပုန ဒွီဟာကာရေဟိ ပရိယာဒါတုံ **'သဿမဏဗြာဟ္မဏီ ပဇာ သဒေဝမနုဿာ'** တိ ဝုတ္တံ။ ဧဝံ ပဉ္စဟိ ပဒေဟိ တေန တေန အာကာရေန တေဓာတုကမေဝ ပရိယာဒိန္နံ ဟောတီ''တိ။

အန္တမသော တိ ဥပရိမန္တေန။ **တိမိတိမိင်္ဂလ** န္တိ တတ္ထ တိမိ နာမ ဧကာ မစ္ဆဇာတိ, တိမိံ ဂိလိတုံ သမတ္ထာ တတော မဟန္တသရီရာ တိမိင်္ဂလာ နာမ ဧကာ မစ္ဆဇာတိ, တိမိင်္ဂလမ္ပိ ဂိလိတုံ သမတ္ထာ ပဉ္စယောဇနသတိကသရီရာ တိမိတိမိင်္ဂလာ နာမ ဧကာ မစ္ဆဇာတိ။ ဣဓ ဇာတိဂ္ဂဟဏေန ဧကဝစနံ ကတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဂရုဠံ ဝေနတေယျ** န္တိ တေ ထ **ဂရုဠော**တိ ဇာတိဝသေန နာမံ။ **ဝေနတေယျော** တိ ဂေါတ္တဝသေန။ **ပဒေသေ**တိ ဧကဒေသေ။ **သာရိပုတ္တသမာ** တိ သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနံ ဓမ္မသေနာပတိတ္ထေရေ ဂဟေတွာ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သေသသာဝကာ ဟိ ပညာယ ဓမ္မသေနာပတိနော ထေရေန သမာ နာမ နတ္ထိ။ ယထာဟ – ''ဧတဒဂ္ဂံ, ဘိက္ခဝေ, မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ မဟာပညာနံ ယဒိဒံ သာရိပုတ္တော''တိ (အ. နိ. ၁.၁၈၈-၁၈၉)။ အဋ္ဌကထာယဉ္စ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၇၁; ပဋိ. မ. အဋ္ဌ. ၂.၃.၅) ဝုတ္တံ –

“လောကနာထံ ဌပေတွာန၊ ယေ စညေ သန္တိ ပါဏိနော။
ပညာယ သာရိပုတ္တဿ၊ ကလံ နာဂ္ဃန္တိ သောဠသိ”န္တိ။

ဖရိတွာတိ ဗုဒ္ဓဉာဏံ သဗ္ဗဒေဝမနုဿာနမ္ပိ ပညံ ပါပုဏိတွာ ဌာနတော တေသံ ပညံ ဖရိတွာ ဗျာပိတွာ တိဋ္ဌတိ။ **အဘိဘဝိတွာ**တိ သဗ္ဗဒေဝမနုဿာနမ္ပိ ပညံ အတိက္ကမိတွာ, တေသံ အဝိသယဘူတမ္ပိ သဗ္ဗံ နေယျံ အဘိဘဝိတွာ တိဋ္ဌတီတိ အတ္ထော။

ပဋိသမ္ဘိဒါယံ (ပဋိ. မ. ၃.၅) ပန “အတိဃံသိတွာ”တိ ပါဌော, ဃံသိတွာ တုဒိတွာတိ အတ္ထော။ **ယေပိ တေ**တိ အာဒီဟိ ဧဝံ ဖရိတွာ အဘိဘဝိတွာ ဌာနဿ ပစ္စက္ခကာရဏံ ဒဿေတိ။ တတ္ထ **ပဏ္ဍိတာ** တိ ပဏ္ဍိစ္စေန သမန္နာဂတာ ။ **နိပုဏာ**တိ သဏှသုခုမဗုဒ္ဓိနော သုခုမေ အတ္ထန္တရေ ပဋိဝိဇ္ဈနသမတ္ထာ။ **ကတပရပ္ပဝါဒါ** တိ ဝိညာတပရပ္ပဝါဒါ စေဝ ပရေဟိ သဒ္ဓိံ ကတဝါဒပရိစယာ စ။ **ဝါလဝေဓိရူပါ**တိ ဝါလဝေဓိဓနုဂ္ဂဟသဒိသာ။ **တေ ဘိန္ဒန္တာ မညေ စရန္တိ ပညာဂတေန ဒိဋ္ဌိဂတာနီ**တိ ဝါလဝေဓီ ဝိယ ဝါလံ သုခုမာနိပိ ပရေသံ ဒိဋ္ဌိဂမနာနိ အတ္တနော ပညာဂမနေန ဘိန္ဒန္တာ ဝိယ စရန္တီတိ အတ္ထော။ အထ ဝါ “ဂူထဂတံ မုတ္တဂတ”န္တိအာဒီသု (အ. နိ. ၉.၁၁) ဝိယ ပညာ ဧဝ **ပညာဂတံ**။ ဒိဋ္ဌိယော ဧဝ **ဒိဋ္ဌိဂတာနိ**။ **ပဉှေ အဘိသင်္ခရိတွာ အဘိသင်္ခရိတွာ** တိ ဒွိပဒမ္ပိ တိပဒမ္ပိ စတုပဒမ္ပိ ပုစ္ဆံ ရစယိတွာ တေသံ ပဉှာနံ အတိဗဟုကတ္တာ သဗ္ဗသင်္ဂဟတ္ထံ ဒွိက္ခတ္တုံ ဝုတ္တံ။ **ဂူဠှာနိ စ ပဋိစ္ဆန္နာနိ စ** အတ္ထဇာတာနီတိ ပါဌသေသော။ တေသံ တထာ ဝိနယံ ဒိသွာ အတ္တနာ အဘိသင်္ခတံ ပဉှံ ပုစ္ဆန္တီတိ ဧဝံ ဘဂဝတာ အဓိပ္ပေတတ္တာ ပဉှံ ပုစ္ဆန္တိ။ အညေသံ ပန ပုစ္ဆာယ ဩကာသမေဝ အဒတွာ ဘဂဝါ ဥပသင်္ကမန္တာနံ ဓမ္မံ ဒေသေတိ။ ယထာဟ –

“တေ ပဉှံ အဘိသင်္ခရောန္တိ ‘ဣမံ မယံ ပဉှံ သမဏံ ဂေါတမံ ဥပသင်္ကမိတွာ ပုစ္ဆိဿာမ, သစေ နော သမဏော ဂေါတမော ဧဝံ ပုဋ္ဌော ဧဝံ ဗျာကရိဿတိ, ဧဝမဿ မယံ ဝါဒံ အာရောပေဿာမ, ဧဝံ စေပိ နော ပုဋ္ဌော ဧဝံ ဗျာကရိဿတိ, ဧဝမ္ပိဿ မယံ ဝါဒံ အာရောပေဿာမာ’တိ။ တေ သုဏန္တိ ‘သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမော အမုကံ နာမ ဂါမံ ဝါ နိဂမံ ဝါ ဩသဋော’တိ။ တေ ယေန သမဏော ဂေါတမော တေနုပသင်္ကမန္တိ။ တေ သမဏော ဂေါတမော ဓမ္မိယာ ကထာယ သန္ဒဿေတိ သမာဒပေတိ သမုတ္တေဇေတိ သမ္ပဟံသေတိ။ တေ သမဏေန ဂေါတမေန ဓမ္မိယာ ကထာယ သန္ဒဿိတာ သမာဒပိတာ သမုတ္တေဇိတာ သမ္ပဟံသိတာ န စေဝ သမဏံ ဂေါတမံ ပဉှံ ပုစ္ဆန္တိ, ကုတောဿ ဝါဒံ အာရောပေဿန္တိ, အညဒတ္ထု သမဏဿေဝ ဂေါတမဿ သာဝကာ သမ္ပဇ္ဇန္တီ”တိ (မ. နိ. ၁.၂၈၉)။

ကသ္မာ ပဉှေ န ပုစ္ဆန္တီတိ စေ? ဘဂဝါ ကိရ ပရိသမဇ္ဈေ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ပရိသာယ အဇ္ဈာသယံ ဩလောကေတိ, တတော ပဿတိ “ဣမေ ပဏ္ဍိတာ ဂူဠှံ ရဟဿံ ပဉှံ ဩဝဋ္ဋိကသာရံ ကတွာ အာဂတာ”တိ။ သော တေဟိ အပုဋ္ဌောယေဝ “ပဉှပုစ္ဆာယ ဧတ္တကာ ဒောသာ, ဝိဿဇ္ဇနေ ဧတ္တကာ, အတ္ထေ, ပဒေ, အက္ခရေ ဧတ္တကာတိ; ဣမံ ပဉှံ ပုစ္ဆန္တော ဧဝံ ပုစ္ဆေယျ, ဝိဿဇ္ဇေန္တော ဧဝံ ဝိဿဇ္ဇေယျာ”တိ; ဣတိ ဩဝဋ္ဋိကသာရံ ကတွာ အာနီတေ ပဉှေ ဓမ္မကထာယ အန္တရေ ပက္ခိပိတွာ ဒဿေတိ။ တေ ပဏ္ဍိတာ “သေယျာ ဝတ နော, ယေ မယံ ဣမေ ပဉှေ န ပုစ္ဆိမှာ။ သစေပိ မယံ ပုစ္ဆေယျာမ, အပ္ပတိဋ္ဌိတေ နော ကတွာ သမဏော ဂေါတမော ခိပေယျာ”တိ အတ္တမနာ ဘဝန္တိ။

အပိ စ ဗုဒ္ဓါ နာမ ဓမ္မံ ဒေသေန္တာ ပရိသံ မေတ္တာယ ဖရန္တိ။ မေတ္တာဖရဏေန ဒသဗလေသု မဟာဇနဿ စိတ္တံ ပသီဒတိ။ ဗုဒ္ဓါ နာမ ရူပဂ္ဂပ္ပတ္တာ ဟောန္တိ ဒဿနသမ္ပန္နာ မဓုရဿရာ မုဒုဇိဝှာ သုဖုသိတဒန္တာဝရဏာ, အမတေန ဟဒယံ သိဉ္စန္တာ ဝိယ ဓမ္မံ ကထေန္တိ။ တတြ နေသံ မေတ္တာဖရဏေန ပသန္နစိတ္တာနံ ဧဝံ ဟောတိ – “ဧဝရူပံ အဒွေဇ္ဈကထံ အမောဃကထံ နိယျာနိကကထံ ကထေန္တေန ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ န သက္ခိဿာမ ပစ္စနီကဂ္ဂါဟံ ဂဏှိတု”န္တိ အတ္တနော ပသန္နဘာဝေနေဝ ပဉှေ န ပုစ္ဆန္တီတိ။

ကထိတာ ဝိဿဇ္ဇိတာ စ တိ “ဧဝံ တုမှေ ပုစ္ဆထာ”တိ အပုစ္ဆိတပဉှာနံ ဥစ္စာရဏေန တေ ပဉှာ ဘဂဝတာ ကထိတာ ဧဝ ဟောန္တိ။ ယထာ စ တေ ဝိဿဇ္ဇေတဗ္ဗာ, တထာ ဝိဿဇ္ဇိတာ ဧဝ ဟောန္တိ။ **နိဒ္ဒိဋ္ဌကာရဏာ** တိ ဣမိနာ ကာရဏေန ဣမိနာ ဟေတုနာ ဧဝံ ဟောန္တီတိ ဧဝံ သဟေတုကံ ကတွာ ဝိဿဇ္ဇနေန ဘဂဝတာ နိဒ္ဒိဋ္ဌကာရဏာ ဧဝ

ဟောန္တိ တေ ပဉှာ။ **ဥပက္ခိတ္တကာ စ တေ ဘဂဝတော သမ္ပဇ္ဇန္တီ** တိ ခတ္တိယပဏ္ဍိတာဒယော ဘဂဝတော ပဉှဝိသဇ္ဇနေနေဝ ဘဂဝတော သမီပေ ခိတ္တကာ ပက္ခိတ္တကာ သမ္ပဇ္ဇန္တိ; သာဝကာ ဝါ သမ္ပဇ္ဇန္တိ, ဥပါသကာ ဝါတိ အတ္ထော; သာဝကသမ္ပတ္တိံ ဝါ ပါပုဏန္တိ, ဥပါသကသမ္ပတ္တိံ ဝါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အထာ**တိ အနန္တရတ္ထေ, တေသံ ဥပက္ခိတ္တကသမ္ပတ္တိသမနန္တရမေဝါတိ အတ္ထော။ **တတ္ထာ** တိ တသ္မိံ ဌာနေ, တသ္မိံ အဓိကာရေ ဝါ။ **အတိရောစတီ**တိ အတိဝိယ ဇောတတိ ပကာသတိ။ **ယဒိဒံ ပညာယာ**တိ ယာယံ ဘဂဝတော ပညာ, တာယ ပညာယ ဘဂဝါ အတိရောစတီတိ အတ္ထော။ **ကိန္တိ**-သဒ္ဒော ကာရဏတ္ထော, ကိမိနာ ကာရဏေနာတိ အတ္ထော။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ပါကဋမေဝါတိ။

သဒ္ဓမ္မပ္ပဇ္ဇောတိကာယ မဟာနိဒ္ဒေသဋ္ဌကထာယ

ပသူရသုတ္တနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉. မာဂဏ္ဍိယသုတ္တနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၇၀. နဝမေ မာဂဏ္ဍိယသုတ္တနိဒ္ဒေသေ ပဌမကထာယ တာဝ အဇပါလနိဂြောဓမူလေ နာနာရူပါနိ နိမ္မိနိတွာ
အဘိကာမံ အာဂတံ မာရဓီတရံ **ဒိသွာန တဏှံ အရတိံ ရဂဉ္စ** ဆန္ဒမတ္တမ္ပိ **မေထုနသ္မိံ နာဟောသိ, ကိမေဝိဒံ** ကြမိသ္ဝ
သာ အရိကာယ **မုတ္တကရီသပုဏ္ဏံ** ရူပံ ဒိသွာ ဘဝိဿတိ, သဗ္ဗထာ **ပါဒါပိ နံ သမ္ဖုသိတုံ န ဣစ္ဆေ,** ကုတောနေန သံ
ဝသိတုန္တိ။

မုတ္တပုဏ္ဏာ န္တိ အာဟာရဥတုဝသေန ဝတ္ထိပုဋန္တရံ ပူရေတွာ ဌိတမုတ္တေန ပူရိတံ။ **ကရီသပုဏ္ဏာ** န္တိ ပက္ကာ
သယသင်္ခာတေ ဟေဋ္ဌာနာဘိပိဋ္ဌိကဏ္ဋကမူလာနံ အန္တရေ ဥဗ္ဗေဓေန အဋ္ဌင်္ဂုလမတ္တေ အန္တာဝသာနေ ဌိတဝစ္စ
စေန ပုဏ္ဏံ။ **သေမှပုဏ္ဏာ** န္တိ ဥဒရပဋလေ ဌိတဧကပတ္ထပူရမာဏေန သေမှေန ပူရိတံ။ **ရုဟိရပုဏ္ဏာ** န္တိ ယကန
သ္သ ဟေဋ္ဌာဘာဂံ ပူရေတွာ ဟဒယဝက္ကပပ္ဖာသာနံ ဥပရိ ထောကံ ထောကံ ပဃ္ဃရန္တေန ဝက္ကဟဒယယကနပပ္
ဖာသေ တေမယမာနေန ဌိတေန ဧကပတ္ထသ္သ ပူရဏမတ္တေန သန္နိစိတလောဟိတသင်္ခာတေန စ ကေသလောမနခဒ
န္တာနံ မံသဝိနိမုတ္တဋ္ဌာနဉ္စေဝ ထဒ္ဓသုက္ခစမ္မဉ္စ ဌပေတွာ ဓမနိဇာလာနုသာရေန သဗ္ဗံ ဥပါဒိဏ္ဏကသရီရံ ဖရိတွာ
တ ဌိတသံသရဏလောဟိတသင်္ခာတေန စ ဒုဝိဓေန ရုဟိရေန ပုဏ္ဏံ။

အဋ္ဌိသင်္ဃာတ န္တိ သကလသရီရေ ဟေဋ္ဌာ အဋ္ဌီနံ ဥပရိဋ္ဌိတာနိ သာဓိကာနိ တိဏ္ဏိ အဋ္ဌိသတာနိ, တေဟိ အဋ္ဌီ
ဟိ ဃဋိတံ။ **နှာရုသမ္ဗန္ဓ**န္တိ သကလသရီရေ အဋ္ဌီနိ အာဗန္ဓိတွာ ဌိတာနိ နဝ နှာရုသတာနိ, တေဟိ နှာရူဟိ သမ္ဗန္ဓ
မံ အာဗန္ဓံ။ **ရုဓိရမံသာဝလေပန**န္တိ သံသရဏလောဟိတေန စ သာဓိကာနိ တိဏ္ဏိ အဋ္ဌိသတာနိ အနုလိမ္ပေတွာ ဌိတေန န
ဝမံသပေသိသတေန စ အနုလိတ္တံ သရီရံ။ **စမ္မဝိနဒ္ဓ** န္တိ သကလသရီရံ ပရိယောနန္ဓိတွာ ဌိတဟကဋ္ဌကိလောမကသ္သ ဥပ
ရိ ဆဝိယာ ဟေဋ္ဌာ ဌိတံ စမ္မံ, တေန စမ္မေန ဝိနဒ္ဓံ ပရိယောနဒ္ဓံ။ "စမ္မာဝနဒ္ဓ"န္တိပိ ပါဠော။ **ဆဝိယာ ပဋိစ္ဆန္န** န္တိ
အတိသုခုမဆဝိယာ ပဋိစ္ဆန္နံ ဆာဒေတွာ ဌိတံ။ **ဆိဒ္ဒါဝဆိဒ္ဒ** န္တိ အနေကဆိဒ္ဒံ။ **ဥဂ္ဃရန္တ** န္တိ အက္ခိမုခါဒီဟိ ဥဂ္ဂ
ဃရန္တံ။ **ပဂ္ဃရန္တ** န္တိ အဓောဘာဂေန ပဂ္ဃရန္တံ။ **ကိမိသင်္ဃနိသေဝိတ** န္တိ သူစိမုခါဒီဟိ နာနာပါဏကုလသမူဟေ
ဟိ အာသေဝိတံ။ **နာနာကလိမလပရိပူရ**န္တိ အနေကဝိဓေဟိ အသုစိကောဋ္ဌာသေဟိ ပူရိတံ။

၇၁. တတော မာဂဏ္ဍိယော "ပဗ္ဗဇိတာ နာမ မာနုသကေ ကာမေ ပဟာယ ဒိဗ္ဗကာမတ္ထာယ ပဗ္ဗဇန္တိ, အယဉ္စ
ဒိဗ္ဗေပိ ကာမေ န ဣစ္ဆတိ, ဣဒမ္ပိ ဣတ္ထိရတနံ, ကာ နု အဿ ဒိဋ္ဌီ"တိ ပုစ္ဆိတုံ ဒုတိယံ ဂါထမာဟ။ တတ္ထ **ဧတာ
ဒိသံ စေ ရတန**န္တိ ဒိဗ္ဗိတ္ထိရတနံ သန္ဓာယ ဘဏတိ။ **နာရိ**န္တိ အတ္တနော ဓီတရံ သန္ဓာယ။ **ဒိဋ္ဌိဂတံ သီလဝတံ နု ဇီဝိတ**
န္တိ ဒိဋ္ဌိဉ္စ သီလဉ္စ ဝတဉ္စ ဇီဝိတဉ္စ။ **ဘဝူပပတ္တိဉ္စ ဝဒေသိ ကီဒိသ** န္တိ အတ္တနော ဘဝူပပတ္တိံ တ တုဝံ ကီဒိသံ ဝ
ဒေသိ။

၇၂. ဣတော ပရာ ဒွေ ဂါထာ ဝိသ္သဇ္ဇနပုစ္ဆာနယေန ပဝတ္တတ္တာ ပါကဋသမ္ဗန္ဓာယေဝ။ တာသု ပဌမဂါထာယ
သင်္ခေပတ္ထော – **တဿ** မယှံ မာဂဏ္ဍိယ ဒွာသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိဂတ **ဓမ္မေသု** နိစ္ဆိနိတွာ "ဣဒမေဝ သစ္စံ, မောဃမ
ည"န္တိ (မ. နိ. ၃.၂၇, ၃၀၁) ဧဝံ **ဣဒံ ဝဒာမီတိ သမုဂ္ဂဟီတံ န ဟောတိ** နတ္ထိ န ဝိဇ္ဇတိ, ကိံ ကာရဏာ? အဟဉှိ ပဿန္တ
တော **ဒိဋ္ဌီသု** အာဒီနဝံ ကဉ္စိ ဒိဋ္ဌိံ အဂ္ဂဟေတွာ သစ္စာနိ ပဝိစိနန္တော အဇ္ဈတ္တံ ရာဂါဒီနံ သန္တိဘာဝေန **အဇ္ဈတ္တသန္
တိ**သင်္ခါတံ နိဗ္ဗာနမေဝ အဒ္ဒသန္တိ။

အာဒီနဝန္တိ ဥပဒ္ဒဝံ။ **သဒုက္ခ**န္တိ ကာယိကဒုက္ခေန သဒုက္ခံ။ **သဝိဃာတ**န္တိ စေတသိကဒုက္ခေန သဟိတံ။ **သဥ
ပါယာသ**န္တိ ဥပါယာသသဟိတံ။ **သပရိဠာဟ**န္တိ သဒရထံ။ **န နိဗ္ဗိဒါယာ** တိ န ဝဋ္ဋေ နိဗ္ဗိန္ဒနတ္ထာယ။ **န ဝိရာဂါယာ**
တိ န ဝဋ္ဋေ ဝိရာဂတ္ထာယ။ **န နိရောဓာယာ**တိ န ဝဋ္ဋဿ နိရောဓတ္ထာယ။ **န ဥပသမာယာ**တိ န ဝဋ္ဋဿ ဥပသမတ္
ထာယ။ **န အဘိညာယာ**တိ န ဝဋ္ဋဿ အဘိဇာနနတ္ထာယ။ **န သမ္ဗောဓာယာ** တိ န ကိလေသနိဒ္ဒါဝိဂမေန ဝဋ္ဋတော သ
မ္ဗုဇ္ဈနတ္ထာယ ။ **န နိဗ္ဗာနာယာ** တိ န အမတနိဗ္ဗာနတ္ထာယ။ ဧတ္ထ ပန "နိဗ္ဗိဒါယာ"တိ ဝိပဿနာ။ "ဝိရာဂါ
ယာ"တိ မဂ္ဂေါ။ "နိရောဓာယ ဥပသမာယာ"တိ နိဗ္ဗာနံ။ "အဘိညာယ သမ္ဗောဓာယာ"တိ မဂ္ဂေါ။ "နိဗ္ဗာနာယာ"တိ နိ
ဗ္ဗာနမေဝ။ ဧဝံ ဧကသ္မိံ ဌာနေ ဝိပဿနာ, တီသု မဂ္ဂေါ, တီသု နိဗ္ဗာနံ ဝုတ္တန္တိ ဧဝံ ဝဝတ္ထာနကထာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ပ
ရိယာယေန ပန သဗ္ဗာနိပေတာနိ မဂ္ဂဝေဝစနာနိပိ နိဗ္ဗာနဝေဝစနာနိပိ ဟောန္တိယေဝ။

အဇ္ဈတ္တံ ရာဂဿ သန္တိ န္တိ အဇ္ဈတ္တရာဂဿ သန္တဘာဝေန နိဗ္ဗုတဘာဝေန အဇ္ဈတ္တသန္တိသင်္ခာတံ နိဗ္ဗာနံ ဩလောကေသိ။ **အေသဿ သန္တိ** န္တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ **ပဓိနန္တိ** နိဒ္ဒေသဿ ဥဒ္ဒေသပဒံ။ **ဝိစိနန္တော** တိ သစ္စာနိ ဝဓမေန္တော ဝိဘာဝေန္တော။ **ပဝိစိနန္တော** တိ တာနေဝ ပစ္စေကံ ဝိဘာဝေန္တော ။ ကေစိ ''ဂဝေသန္တော''တိ ဝဏ္ဏယန္တိ။ **အဒဿ** န္တိ ဩလောကေသိ။ **အဒက္ခိ** န္တိ ဝိနိဝိဇ္ဈိ။ **အဖဿိ** န္တိ ပညာယ ဖုသိ။ **ပဋိဝိဇ္ဈိ** န္တိ ဉာဏေန ပစ္စက္ခံ အကာသိ။

၇၃. ဒုတိယကထာယ သင်္ခေပတ္ထော – **ယာနိ**မာနိ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ တေဟိ တေဟိ သတ္တေဟိ ဝိနိစ္ဆိနိတ္တတ ဂဟိတတ္တာ **''ဝိနိစ္ဆယာ''** တိ စ အတ္တနော ပစ္စယေဟိ အဘိသင်္ခတဘာဝတဒိနာ နယေန **''ပကပ္ပိတာနီ''**တိ စ ဝုစ္စန္တိ, **တေဝေ မုနီ** ဒိဋ္ဌိဂတဓမ္မေ အဂ္ဂဟေတွတ **အဇ္ဈတ္တသန္တိံတိ ယမေတမတ္ထံ ဗ္ရူသိ,** အာစိက္ခ မေ, **ကထံ နု ဓီရေဟိ ပဝေဒိတံ တံ** ကထံ ပကာသိတံ ဓီရေဟီတိ ဝဒတိ။

ဣမိဿာ ကထာယ နိဒ္ဒေသော ဥတ္တာနတ္ထော ဌပေတွတ ပရမတ္ထပဒံ။ တတ္ထ **ယံ ပရမတ္ထ** န္တိ ယံ ဥတ္တမံ နိဗ္ဗာနံ။

၇၄. အထဿ ဘဂဝတ ယထာ ယေန ဥပာယေန တံ ပဒံ ဓီရေဟိ ပကာသိတံ, တံ ဥပာယံ သပဋိပက္ခံ ဒဿေန္တော **''န ဒိဋ္ဌိယာ''** တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ **န ဒိဋ္ဌိယာ** တိအာဒီဟိ ဒိဋ္ဌိသုတိအဋ္ဌသမာပတ္တိဉာဏဗာဟိရသီလဗ္ဗတာနိ ပဋိက္ခိပတိ။ **''သုဒ္ဓိမာဟာ''** တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တံ **အာဟ**-သဒ္ဒံ သဗ္ဗတ္ထ နကာရေန သဒ္ဓိံ ယောဇေတွတ ပုရိမပဒတ္တယံ နေတွတ ''ဒိဋ္ဌိယာ သုဒ္ဓိံ နာဟ န ကထေမီ''တိ ဧဝမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယထာ စေတ္ထ, ဧဝံ ဥတ္တရပဒေသုပိ။ တတ္ထ စ **အဒိဋ္ဌိယာ နာဟာ** တိ ဒသဝတ္ထုကံ သမ္မာဒိဋ္ဌိံ ဝိနာ န ကထေမိ။ တထာ **အဿုတိယာ** တိ နဝင်္ဂ သဝနံ ဝိနာ။ **အဉာဏာ**တိ ကမ္မဿကတသစ္စာနုလောမိကဉာဏံ ဝိနာ။ **အသီလတာ**တိ ပာတိမောက္ခသံဝရံ ဝိနာ။ **အဗ္ဗတာ** တိ ဓုတင်္ဂဝတံ ဝိနာ။ **နောပိ တေနာ**တိ တေသု ဧကမေကေန ဒိဋ္ဌိအာဒိမတ္တေနာပိ န ကထေမီတိ ဧဝမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဧတေ စ နိဿဇ္ဇ အနုဂ္ဂဟာယာ**တိ ဧတေ စ ပုရိမဒိဋ္ဌိအာဒိဘေဒေ ကဏှပက္ခိကေ ဓမ္မေ သမုဂ္ဃာတကရဏေန နိဿဇ္ဇ, ပစ္ဆိမေ အဒိဋ္ဌိအာဒိဘေဒေ သုက္ကပက္ခိကေပိ အတမ္မယတာပဇ္ဇနေန အနုဂ္ဂဟာယ။ **သန္တော အနိဿာယ ဘဝံ န ဇပ္ပေ** တိ ဣမာယ ပဋိပတ္တိယာ ရာဂါဒိဝူပသမေန သန္တော စက္ခာဒီသု ကဉ္စိ ဓမ္မံ အနိဿာယ ကေမ္ပိ ဘဝံ န ဇပ္ပေ, အပိဟေတုံ အပတ္ထေတုံ သမတ္ထော သိယာ, အယမဿ အဇ္ဈတ္တသန္တီတိ အဓိပ္ပာယော။

သဝနမ္ပိ ဣစ္ဆိတဗ္ဗ န္တိ သုတ္တာဒိဝသေန သုဏနမ္ပိ အာကင်္ခိတဗ္ဗံ။ **သမ္ဘာရာ ဣမေ ဓမ္မာ** တိ သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒိကာ ဣမေ ဓမ္မာ ဥပကာရဋ္ဌေန သမ္ဘာရာ ဟောန္တိ ။ **ကဏှပက္ခိကာန** န္တိ အကုသလပက္ခေ ဘတာနံ။ **သမုဂ္ဃာတတော ပဟာနံ ဣစ္ဆိတဗ္ဗ**န္တိ သမ္မာ ဟနနတော သမုစ္ဆေဒတော ပဟာနံ အာကင်္ခိတဗ္ဗံ။ **တေဓာတုကေသု ကုသလေသု ဓမ္မေသူ**တိ ကာမရူပာရူပသင်္ခာတေသု တေဘူမကေသု ကောသလ္လသမ္ဘူတေသု။ **အတမ္မယတာ** တိ နိတ္တဏှာဘာဝော။

၇၅. ဧဝံ ဝုတ္တေ ဝစနတ္ထံ အသလ္လက္ခေန္တော မာဂဏ္ဍိယော **''နော စေ ကိရာ''**တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ ဒိဋ္ဌာဒီနိ ဝုတ္တနယာနေဝ။ ကဏှပက္ခိကာနိယေဝ ပန သန္ဓာယ ဥဘယတ္ထာပိ အာဟ။ **အာဟ**-သဒ္ဒံ ပန ''နော စေ''တိ သဒ္ဒေန ယောဇေတွတ **နော စေ ကိရ အာဟ** နော စေ ကိရ ကထေသီတိ ဧဝံ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **မောမူဟ**န္တိ အတိမူဠှံ, မောဟနံ တ။ **ပစ္စေန္တိ** တိ ဇာနန္တိ။ ဣမိဿာပိ ကထာယ နိဒ္ဒေသော ဥတ္တာနော။

၇၆. အထဿ ဘဂဝတ တံ ဒိဋ္ဌိံ နိဿာယ ပုစ္ဆံ ပဋိက္ခိပန္တော **''ဒိဋ္ဌိဉ္စ နိဿာယာ''** တိ ကထမာဟ။ တဿတ္ထော – တွံ မာဂဏ္ဍိယ **ဒိဋ္ဌိံ နိဿာယ** ပုနပ္ပုနံ ပုစ္ဆမာနော ယာနိ တေ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ သမုဂ္ဂဟိတာနိ, တေသွေဝ **သမုဂ္ဂဟီတေသု ပမောဟံ** အာဂတော တွံ **ဣတော** စ မယာ ဝုတ္တအဇ္ဈတ္တသန္တိတော ပဋိပတ္တိတော ဓမ္မဒေသနတော တ **အဏုမ္ပိ** ယုတ္တ **သညံ** န ပဿသိ, တေန ကာရဏေန တွံ ဣမံ ဓမ္မံ **မောမူဟတော** ပဿသီတိ။

လဂ္ဂနံ နိဿာယ လဂ္ဂန န္တိ ဒိဋ္ဌိလဂ္ဂနံ အလ္လီယိတွတ ဒိဋ္ဌိလဂ္ဂနံ။ **ဗန္ဓန** န္တိ ဒိဋ္ဌိဗန္ဓနံ။ **ပလိဗောဓန္တိ** ဒိဋ္ဌိပလိဗောဓံ။

အန္ဓကာရံ ပက္ခန္ဒေသီ တိ ဗဟလန္ဓကာရံ ပဝိဋ္ဌောသိ။ **ယုတ္တသညာ** တ္တိ သမဏဓမ္မေ ယုတ္တသညံ။ **ပတ္တသညာ**တ္တိ သမဏဓမ္မေ ပဋ္ဋိလဒ္ဓသညံ။ **လဂ္ဂနသညာ** တ္တိ သဋ္ဌာနိတသညံ။ **ကာရဏသညာ**တ္တိ ဟေတုသညံ။ **ဌာနသညာ**တ္တိ ကာရဏသညံ။ **န ပဋ္ဋိလဘာသီ**တိ န ဝိန္ဒိသိ။ **ကုတော ဉာဏ**တ္တိ မဂ္ဂဉာဏံ ပန ကေန ကာရဏေန လဘိဿသိ။ **အနိစ္စံ တ** တိ ဟုတွာ အဘာဝဋ္ဌေန ပဉ္စက္ခန္ဓာ အနိစ္စံ။ **အနိစ္စသညာနုလောမံ တ**တိ ''ပဉ္စက္ခန္ဓာ အနိစ္စာ''တိ ဥပ္ပန္နာ သညာ အနိစ္စသညာ, တာယ သညာယ အနုလောမံ အပ္ပဋ္ဋိကူလံ အနိစ္စသညာနုလောမံ။ ကိံ တံ? ဝိပဿနာဉာဏံ။ ဒုတိယံ ဝိပဿနာဉာဏာနံ ဒုက္ခာနုတ္တသညာနုလောမာနမ္ပိ ဧသေဝ နယော။

၇၇. ဧဝံ သမုဂ္ဂဟိတေသု ပမောဟေန မာဂဏ္ဍိယဿ ဝိတအပတ္တိံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ တေသု အသေသု စ ဓမ္မေသု ဝိဂတပ္ပမောဟဿ အတ္တနော နိဗ္ဗိတဒတံ ဒဿေန္တော **''သမော ဝိသေသီ''**တိ ကထမာဟ။ တဿတ္ထော –
ယော ဧဝံ တိဓာ မာနေန တ ဒိဋ္ဌိယာ တ ပုဂ္ဂလေန တ **မညတိ, သော တေန** မာနေန တာယ တ ဒိဋ္ဌိယာ တေန တ ပုဂ္ဂလေန ဝိဝဒေယျ။ ယော ပန အမှာဒိသော ဣမာသု **တီသု ဝိဓာသု အဝိကမ္ပမာနော, သမော ဝိသေသီ** တိ **န တဿ ဟောတိ,** န စ ဟီနောတိ ဟဒ္ဓသေသော။ ဣမိဿာပိ ကထာယ နိဒ္ဒေသော ဥတ္တာနော၀။

၇၈. ကိဥ္စ ဘိယျော – **''သစ္စန္တိ သော''** တိ ကထာ။ တဿတ္ထော – **သော** ဧဝရူပေ ပဟီနမာနဒိဋ္ဌိကော ''မာဒိသော 'ဗာဟိတပာပတ္တာ'ဒိနာ နယေန **ဗြာဟ္မဏော,** ဣဒမေဝ သစ္စ''န္တိ **ကိံ ဝဒေယျ** ကိံ ဝတ္တုံ ဘဏေယျ, ကေန တ ကာရဏေန ဘဏေယျ, ''မယှံ သစ္စံ, တုယှံ မုသာ''တိ တ **ကေန** မာနေန ဒိဋ္ဌိယာ ပုဂ္ဂလေန တ ဝိဝဒေယျ။
ယသ္မိ မာဒိသေ ခီဏာသဝေ ''သဒိသောဟမသ္မီ''တိ ပဝတ္တိယာ **သမံ** တ, ဣတရဒ္ဒ၀ယဘာဝေန ပဝတ္တိယာ **ဝိသမံ တ** မညိတံ **နတ္ထိ,** သမာနာဒီသု **ကေန တဒံ ပဋ္ဋိသံယုဇေယျ** ပဋ္ဋိပ္ဖရေယျာတိ။ ဣမိဿာပိ ကထာယ နိဒ္ဒေသော ဥတ္တာနော။

၇၉. နနု ဧက်ံသေနေ၀ ဧဝရူပေ ပုဂ္ဂလော? **''ဩကံ ပဟာယာ''**တိ ကထာ။ တတ္ထ **ဩကံ ပဟာယာ**တိ ရူပဓာတွာ ဒိဝိညာဏဿောကာသံ တတ္ထ ဆန္ဒရာဂပ္ပဟာနေန ဆဋ္ဋေတွာ။ **အနိကေတသာရီ**တိ ရူပနိမိတ္တနိကေတာဒီနိ တဏှာပဟာ၀သေန အသရန္တော။ **ကမေ အကုဗ္ဗံ မုနိ သန္ထတနိ** တိ ကမေ ဂိဟိသန္ထတနိ အကရောန္တော။ **ကာမေဟိ ရိတ္တော**တိ ကာမေသု ဆန္ဒရာဂဘာဝေန သဗ္ဗကာမေဟိ ပုထုဘူတော။ **အပုရက္ခရာနော** တိ အာယတိံ အတ္တဘာဝံ အနဘိနိဗ္ဗတ္တေန္တော။ **ကထံ န ဝိဂ္ဂယှဟ ဇနေန ကယိရာ** တိ ဇနေန သဒ္ဓိံ ဝိဂ္ဂဟိကကထံ န ကထေယျ။

ဟာလိဒ္ဒကာနိ တိ ဧဝံနာမကော ဂဟပတိ။ **ယေနာယသ္မာ မဟာကစ္စာနော တေနုပသင်္ကမိ** တိ **ယေနာ**တိ ဘုမ္မတ္ထေ ကရဏဝစနံ။ တသ္မာ ယတ္ထ မဟာကစ္စာနော, တတ္ထ ဥပသင်္ကမီတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ယေန တ ကာရဏေန မဟာကစ္စာနော ဒေဝမနုဿေဟိ ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗော, တေန ကာရဏေန ဥပသင်္ကမီတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ကေန စ ကာရဏေန မဟာကစ္စာနော ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗော? နာနပ္ပကာရဂုဏဝိသေသာဓိဂမာဓိပ္ပာယေန, သာဒုဖလူပဘောဂာဓိပ္ပာယေန ဒိဇဂဏေဟိ နိစ္စဖလိတမဟာရုက္ခော ဝိယ။ ဥပသင်္ကမီတိ စ ဂတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဥပသင်္ကမိတွာ** တိ ဥပသင်္ကမနပရိယောသာနဒီပနံ။ အထ တ ဧဝံ ဂတော တတော အာသန္နတရံ ဌာနံ မဟာကစ္စာနဿ သမီပသင်္ခာတံ ဂန္တွာတိပိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

အဘိတဒေတွာတိ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိတွာ။ ဣဒါနိ ယေနတ္ထေန မဟာကစ္စာနဿ ဥပဋ္ဌာနံ အာဂတော, တံ ပုစ္ဆိတုကာမော ဒသနခသမောဓာနသမုဇ္ဇလံ အဉ္ဇလိံ သိရသိ ပတိဋ္ဌာပေတွာ **ဧကမန္တံ** နိသီဒိ။ **ဧကမန္တ** န္တိ ဘာဝ၀ နပုံသကနိဒ္ဒေသော ''ဝိသမံ စန္ဒိမသူရိယာ ပရိဝတ္တန္တီ''တိအာဒီသု (အ. နိ. ၄.၇) ဝိယ။ တသ္မာ ယထာ နိသိန္နော ဧကမန္တံ နိသိန္နော ဟောတိ, ဧဝံ နိသီဒီတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဘုမ္မတ္ထေ တ ဧတံ ဥပယောဂဝစနံ။ **နိသီဒီ**တိ နိသဇ္ဇံ ကပ္ပေသိ။ ပဏ္ဍိတာ ဟိ ဒေဝမနုဿာ ဂရုဋ္ဌာနိယံ ဥပသင်္ကမိတွာ အာသနကုသလတာယ ဧကမန္တံ နိသီဒန္တိ။ အယဉ္စ ဂဟပတိ တေသံ အညတရော, တသ္မာ ဧကမန္တံ နိသီဒိ။

ကထံ နိသိန္နော စ ပန ဧကမန္တံ နိသိန္နော ဟောတီတိ? ဆ နိသဇ္ဇဒောသေ ဝဇ္ဇေတွာ။ သေယျထိဒံ? အတိဒူရံ အစ္စာသန္နံ ဥပရိဝါတံ ဥန္နတပ္ပဒေသံ အတိသမ္မုခံ အတိပစ္ဆာတိ။ အတိဒူရေ နိသိန္နော ဟိ သစေ ကထေတုကာမော ဟောတိ, ဥစ္စာသဒ္ဒေန ကထေတဗ္ဗံ ဟောတိ။ အစ္စာသန္နေ နိသိန္နော သင်္ဃဋ္ဋနံ ကရောတိ။ ဥပရိဝါတေ နိသိန္နော သရီရဂန္ဓေန ဗာဓတိ။ ဥန္နတပ္ပဒေသေ နိသိန္နော အဂါရဝံ ပကာသေတိ။ အတိသမ္မုခါ နိသိန္နော သစေ ဒဋ္ဌုကာမော

ဟောတိ, စက္ခုနာ စက္ခုံ အာဟစ္စ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ ဟောတိ။ အတိပဏ္ဍာ နိသိန္နော သစေ ဒဋ္ဌုကာမော ဟောတိ, ဂီဝံ ပသာရေတ္
တ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ ဟောတိ။ တသ္မာ အယမ္ပိ ဧတေ ဆ နိသဇ္ဇဒောသေ ဝဇ္ဇေတ္တ နိသီဒိ။ တေန ဝုတ္တံ – “ဧကမန္တံ နိသီ
ဒီ”တိ။

တေဒတေစာတိ တေံ အတေစ။ **ဝုတ္တမိဒံ ဘန္တေ ကစ္စာန ဘဂဝတာ အဋ္ဌကဝဂ္ဂိယေ မာဂဏ္ဍိယပဉှေ** တိ အ
ဋ္ဌကဝဂ္ဂိယမှိ မာဂဏ္ဍိယပဉှော နာမ အတ္ထိ, တသ္မိံ ပဉှေ။

ရူပဓာတူတိ ရူပက္ခန္ဓော အဓိပ္ပေတော။ **ရူပဓာတုရာဂဝိနိဗန္ဓ** န္တိ ရူပဓာတုမှိ ရာဂေန ဝိနိဗဒ္ဓံ။ **ဝိညာဏ**န္တိ
ကမ္မဝိညာဏံ။ **ဩကသာရီ**တိ ဂေဟသာရီ အာလယသာရီ။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ “ဝိညာဏဓာတု ခေါ ဂဟပတီ”တိ န ဝုတ္တန္
တိ? သမ္မောဟဝိဃာတတ္ထံ။ “ဩကော”တိ ဟိ အတ္ထတော ပစ္စယော ဝုစ္စတိ, ပုရေဇာတဉ္စ ကမ္မဝိညာဏံ ပစ္ဆာဇာ
တဿ ကမ္မဝိညာဏဿပိ ဝိပါကဝိညာဏဿပိ, ဝိပါကဝိညာဏဉ္စ ဝိပါကဝိညာဏဿပိ ကမ္မဝိညာဏဿပိ ပစ္စ
ယော ဟောတိ, တသ္မာ “ကတရံ နု ခေါ ဣဓ ဝိညာဏ”န္တိ သမ္မောဟော ဘဝေယျ။ တဿ ဝိဃာတတ္ထံ တံ အဂ္ဂ
ဟေတ္တ အသမ္ဘိန္နာဝ ဒေသနာ ကတာတိ။ အပိစ ဝိပါကအာရမ္မဏဝသေန စတဿော အဘိသင်္ခါရဝိညာဏဋ္ဌိတိ
ယောတိ ဝုတ္တာတိ တာ ဒဿေတုမ္ပိ ဣဓ ဝိညာဏံ န ဂဟိတံ။

ဥပယုပါဒါနာတိ တဏှုပါယဒိဋ္ဌုပယဝသေန ဒွေ ဥပယာ, ကာမုပါဒါနာဒီနိ စတ္တာရိ ဥပါဒါနာနိ စ။ **စေတသော
အဓိဋ္ဌာနာဘိနိဝေသာနုသယာ**တိ အကုသလစိတ္တဿ အဓိဋ္ဌာနဘူတာ စေဝ အဘိနိဝေသဘူတာ စ အနုသယဘူတာ စ။
တထာဂတဿာ တိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဟိ ခီဏာသဝါနံ ဧတေ ပဟီနာဝ, သတ္ထု ပန ခီဏာသဝဘာဝေ
လောကေ အတိပါကဋောတိ ဥပရိမကောဋိယာ ဧဝံ ဝုတ္တံ။ **ဝိညာဏဓာတုယာ**တိ ဣဓ ဝိညာဏံ ကသ္မာ ဂဟိတံ? ကိလေသ
ပ္ပဟာနဒဿနတ္ထံ။ ကိလေသာ ဟိ န ကေဝလံ စတူသု ယေဝ ခန္ဓေသု ပဟီနာ ပဟီယန္တိ, ပဉ္စသုပိ ပဟီယန္တိယေဝါတိ
ကိလေသပ္ပဟာနဒဿနတ္ထံ ဂဟိတံ။ **ဧဝံ ခေါ ဂဟပတိ အနောကသာရီ ဟောတီ**တိ ဧဝံ ကမ္မဝိညာဏေန ဩကံ အသရ
န္တေန အနောကသာရီ နာမ ဟောတိ။

ရူပနိမိတ္တနိကေတဝိသာရဝိနိဗန္ဓာ တိ ရူပမေဝ ကိလေသာနံ ပစ္စယဋ္ဌေန နိမိတ္တံ, အာရမ္မဏကိရိယသင်္ခါတေ
န နိဝါသဋ္ဌေန နိကေတန္တိ ရူပနိမိတ္တနိကေတံ။ ဝိသာရော စ ဝိနိဗန္ဓော စ ဝိသာရဝိနိဗန္ဓာ။ ဥဘယေနပိ ဟိ ကိလေသာနံ
ပတ္ထဋဘာဝေါ စ ဝိနိဗန္ဓနဘာဝေါ စ ဝုတ္တော, ရူပနိမိတ္တနိကေတေ ဝိသာရဝိနိဗန္ဓာတိ ရူပနိမိတ္တနိကေတဝိသာရဝိ
နိဗန္ဓာ, တသ္မာ ရူပနိမိတ္တနိကေတမှိ ဥပ္ပန္နေန ကိလေသဝိသာရေန စေဝ ကိလေသဝိနိဗန္ဓနေန စာတိ အတ္ထော။ **နိ
ကေတသာရီတိ ဝုစ္စတီ**တိ အာရမ္မဏကရဏဝသေန နိဝါသဋ္ဌာနဋ္ဌေန နိကေတသာရီတိ ဝုစ္စတိ။ **ပဟီနာ**တိ တေ ရူပနိမိ
တ္တနိကေတေ ကိလေသဝိသာရဝိနိဗန္ဓာ ပဟီနာ။

ကသ္မာ ပနေတ္ထ ပဉ္စက္ခန္ဓာ စ “ဩကာ”တိ ဝုတ္တာ, ဆ အာရမ္မဏာနိ “နိကေတ”န္တိ? ဆန္ဒရာဂဿ ဗလဝဒု
ဗ္ဗလတာယ။ သမာနေပိ ဟိ ဧတေသံ အာလယဋ္ဌေန ဝိသယဘာဝေ **ဩကော**တိ နိစ္စနိဝါသနဋ္ဌာနံ ဂေဟမေဝ ဝုစ္
စတိ, **နိကေတ**န္တိ “အဇ္ဇ အသုကဋ္ဌာနေ ကီဠိဿာမာ”တိ ကတသင်္ကေတာနံ နိဝါသနဋ္ဌာနံ ဥယျာနာဒိ။ တတ္ထ
ယထာ ပုတ္တဒါရဓနဓညပုဏ္ဏဂေဟေ ဆန္ဒရာဂေါ ဗလဝါ ဟောတိ, ဧဝံ အဇ္ဈတ္တိကေသု ခန္ဓေသု။ ယထာ ပန ဥယျ
ယာနဋ္ဌာနာဒီသု တတော ဒုဗ္ဗလတရော ဟောတိ, ဧဝံ ဗာဟိရေသု ဆသု အာရမ္မဏေသူတိ ဆန္ဒရာဂဿ ဗလဝဒုဗ္ဗလ
တာယ ဧဝံ ဒေသနာ ကတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

သုခိတေသု သုခိတောတိ ဥပဋ္ဌာကေသု ဓနဓညလာဘာဒိဝသေန သုခိတေသု “ဣဒါနာဟံ မနာပံ ခါဒနီယံ မနာပံ ဘောဇ
နံ လဘိဿာမီ”တိ ဂေဟဿိတသုခေန သုခိတော ဟောတိ, တေဟိ ပတ္တသမ္ပတ္တိံ အတ္တနာ အနုဘဝမာနော ဝိယ စရ
တိ။ **ဒုက္ခိတေသု ဒုက္ခိတော** တိ တေသံ ကေနစိဒေဝ ကာရဏေန ဒုက္ခေ ဥပ္ပန္နေ သယံ ဒွိဂုဏေန ဒုက္ခေန ဒုက္ခိတော
ဟောတိ။ **ကိစ္စကရဏီယေသူ**တိ ကိစ္စသင်္ခါတေသု ကရဏီယေသု။ **တေယောဂံ အာပဇ္ဇတီ** တိ ဥပယောဂံ သယံ တေသံ ကိ
စ္စာနံ ကတ္တဗ္ဗတံ အာပဇ္ဇတိ။

ကာမေသူတိ ဝတ္ထုကာမေသု။ **ဧဝံ ခေါ ဂဟပတိ ကာမေဟိ အရိတ္တော ဟောတီ** တိ ဧဝံ ကိလေသကာမေဟိ အရိတ္
တော ဟောတိ။

အဇ္ဈော ကာမာနံ ဘာဝေန အတုစ္ဆော။ သုက္ကပက္ခော တေသံ အဘာဝေန ရိတ္တော တုစ္ဆောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ပုရက္ခရာနော တိ ဝဋ္ဋံ ပုရတော ကုရုမာနော။ **ဧဝံရူပေ သိယန္တိ**အာဒီသု ဒီဃရဿကာဠောဒါတာဒီသု ရူပေသု ဧဝံ ရူပေ နာမ ဘဝေယျန္တိ ပတ္ထေတိ။ သုခာဒီသု ဝေဒနာသု **ဧဝံဝေဒနော** နာမ။ နီလသညာဒီသု သညာသု **ဧဝံသညော** နာမ။ ပုညာဘိသင်္ခါရာဒီသု သင်္ခါရေသု **ဧဝံသင်္ခါရော** နာမ။ စက္ခုဝိညာဏာဒီသု ဝိညာဏေသု **ဧဝံဝိညာဏော** နာမ ဘဝေယျန္တိ ပတ္ထေတိ။

အပုရက္ခရာနော တိ ဝဋ္ဋံ ပုရတော အကုရုမာနော။ **သဟိတံ မေ, အသဟိတံ တေ**တိ တုယှံ ဝစနံ အသဟိတံ အသိလိဋ္ဌံ, မယှံ သဟိတံ သိလိဋ္ဌံ မဓုရံ မဓုရပါနသဒိသံ။ **အဓိစိဏ္ဏံ တေ ဝိပရာဝတ္တ** န္တိ ယံ တုယှံ ဒီဃေန ကာလေန ပရိစိတံ သုပ္ပဂုဏံ, တံ မမ ဝါဒံ အာဂမ္မ သဗ္ဗံ ခဏေန ဝိပရာဝတ္တံ နိဝတ္တံ။ **အာရောပိတော တေ ဝါဒေါ**တိ တုယှံ ဒေါသော မယာ အာရောပိတော။ **စရ ဝါဒပ္ပမောက္ခာယာ** တိ တံ တံ အာစရိယံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဥတ္တရိံ ပရိယေသန္တော ဣမဿ ဝါဒဿ မောက္ခာယ စရ အာဟိဏ္ဍ။ **နိဗ္ဗေဌေဟိ ဝါ သစေ ပဟောသီ** တိ အထ သယမေဝ ပဟောသိ, ဣဓေဝ နိဗ္ဗေဌေဟီတိ။

၈၀. သော ဧဝရူပေ **“ယေဟိ ဝိဝိတ္တော”** တိ ကထာ။ တတ္ထ **ယေဟီ**တိ ယေဟိ ဒိဋ္ဌိဂတာဒီဟိ။ **ဝိဝိတ္တော ဝိစရေယျာ**တိ ရိတ္တော စရေယျ။ **န တာနိ ဥဂ္ဂယှ ဝဒေယျ နာဂေါ** တိ “အာဂုံ န ကရောတီ”တိအာဒိနာ (စူဠနိ. ဘဒြာဝုဓမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၇၀; ပါရာယနာနုဂီတိနိဒ္ဒေသ ၁၀၂) နယေန နာဂေါ တာနိ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ ဥဂ္ဂဟေတွာ န စရေယျ။ **ဇလမ္ဗုဇ** န္တိ ဇလေ သဉ္ဇာတေ အမ္ဗုမှိ ဇာတံ ကဏ္ဋကနာဠံ ပဒုမံ, ပဒုမန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ယထာ ဇလေန ပင်္ကေန စနူပလိတ္တ**န္တိ တံ ပဒုမံ ယထာ ဇလေန စ ပင်္ကေန စ အနုပလိတ္တံ ဟောတိ။ **ဧဝံ မုနိ သန္တိဝါဒေါ အဂိဒ္ဓော** တိ ဧဝံ အဇ္ဈတ္တသန္တိဝါဒေါ မုနိ ဂေဓာဘာဝေန အဂိဒ္ဓော။ **ကာမေ စ လောကေ စ အနူပလိတ္တော** တိ ဒုဝိဓေပိ ကာမေ အပာယာဒိကေ စ လောကေ ဒွီဟိ သိလေသေဟိ အနုပလိတ္တော ဟောတိ။

အာဂုံ န ကရောတီတိ အကုသလာဒိဒေါသံ န ကရောတိ။ **န ဂစ္ဆတီ** တိ အဂတိဝသေန န ဂစ္ဆတိ။ **နာဂစ္ဆတီ** တိ ပဟီနကိလေသေ န ဥပေတိ။ **ပါပကာ**တိ လာမကာ။ **အကုသလာ**တိ အကောသလ္လသမ္ဘူတာ။ **တေ ကိလေသေ န ပုနေတီ** တိ ယေ ကိလေသာ ပဟီနာ, တေ ကိလေသေ ပုန န ဧတိ။ **န ပစ္စေတီ** တိ ပဋိ န ဥပေတိ။ **န ပစ္စာဂစ္ဆတီ** တိ ပုန န နိဝတ္တတိ။

ခရဒဏ္ဍော တိ ခရပတ္တဒဏ္ဍော ဖရုသဒဏ္ဍော။ **စတ္တဂေဓော** တိ ဝိဿဋ္ဌဂေဓော။ **ဝန္တဂေဓော** တိ ဝမိတဂေဓော။ **မုတ္တဂေဓော** တိ ဆိန္နဗန္ဓနဂေဓော။ **ပဟီနဂေဓော**တိ ပဇဟိတဂေဓော။ **ပဋိနိဿဋ္ဌဂေဓော** တိ ယထာ န ပုန စိတ္တံ အာရုဟတိ, ဧဝံ ပဋိဝိသဇ္ဇိတဂေဓော။ ဥပရိ **ဝီတရာဂါ**ဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ သဗ္ဗာနေဝ တာနိ ဂဟိတဂ္ဂဟဏတ္တာ သ ဝိဿဋ္ဌဘာဝဝေဝစနာနိ။

၈၁. ကိဉ္စ ဘိယျော – **“န ဝေဒဂူ”**တိ ကထာ။ တတ္ထ **န ဝေဒဂူ ဒိဋ္ဌိယာယကော** တိ စတုမဂ္ဂဝေဒဂူ မာဒိသော ဒိဋ္ဌိယာယကော န ဟောတိ, ဒိဋ္ဌိယာ ဂစ္ဆန္တော ဝါ, တံ သာရတော ပစ္စေန္တော ဝါ န ဟောတိ။ တတ္ထ ဝစနတ္ထော – ယာယတီတိ ယာယကော။ ကရဏဝစနေန ဒိဋ္ဌိယာ ယာယတီတိ ဒိဋ္ဌိယာယကော။ ဥပယောဂတ္ထေ သာမိဝစနေနပိ ဒိဋ္ဌိ ယာတီတိပိ ဒိဋ္ဌိယာယကော။ **န မုတိယာ သ မာနမေတီ**တိ မုတရူပါဒိဘေဒါယ မုတိယာပိ သော မာနံ န ဧတိ။ **န ဟိ တမ္မယော သော**တိ တဏှာဒိဋ္ဌိဝသေန တမ္မယော ဟောတိ တပ္ပရာယဏော, အယံ ပန န တာဒိသော။ **န ကမ္မုနာ နောပိ သုတေန နေယျော** တိ ပုညာဘိသင်္ခါရာဒိနာ ကမ္မုနာ ဝါ, သုတသုဒ္ဓိအာဒိနာ သုတေန ဝါ သော နေတဗ္ဗော န ဟောတိ။ **အနူပနီတော သ နိဝေသနေသူ**တိ သော ဒွိန္နမ္ပိ ဥပယာနံ ပဟီနတ္တာ သဗ္ဗေသု တဏှာဒိဋ္ဌိနိဝေသနေသု အနုပနီတော။

မုတရူပေန ဝါတိ ဧတ္ထ မုတရူပံ နာမ ဂန္ဓရသဖောဋ္ဌဗ္ဗာနိ။ **မာနံ နေတီ**တိ အသ္မိမာနံ န ဧတိ။ **န ဥပေတီ**တိ သမီပံ န ဧတိ။ **န ဥပဂစ္ဆတီ** တိ ဥပဂန္တွာ န တိဋ္ဌတိ။ **တမ္မယော** တိ တပ္ပကတော။

၈၂. တသ္မာ စ ဇဝ်ဝိဒ္ဓေ **“သညာဝိရတ္တသ္သာ”** တိ ကထာ။ တတ္ထ **သညာဝိရတ္တသ္သာ** တိ နေက္ခမ္မသညာ ပုဗ္ဗင်္ဂမာယ ဘာဝနာယ ပဟီနကာမာဒိသညသ္သ။ ဣမိနာ ပဒေန ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော သမထယာနိကော အဓိပ္ပေ တော။ **ပညာဝိမုတ္တသ္သာ** တိ ဝိပသ္သနာပုဗ္ဗင်္ဂမာယ ဘာဝနာယ သဗ္ဗကိလေသေဟိ ဝိမုတ္တသ္သ။ ဣမိနာ သုက္ခဝိပ သ္သကော အဓိပ္ပေတော။ **သညဉ္စ ဒိဋ္ဌိဉ္စ ယေ အဂ္ဂဟေသုံ, တေ ဃဋ္ဋမာနာ ဝိစရန္တိ လောကေ** တိ ယေ ပန ကာမ သညာဒိကံ သညံ အဂ္ဂဟေသုံ, တေ ဝိသေသတော ဂဟဋ္ဌာ ကာမာဓိကရဏံ, ယေ စ ဒိဋ္ဌိံ အဂ္ဂဟေသုံ, တေ ဝိသေသ တော ပဗ္ဗဇိတာ ဓမ္မာဓိကရဏံ အညမညံ ဃဋ္ဋေန္တာ ဝိစရန္တီတိ။

ယော သမထပုဗ္ဗင်္ဂမံ အရိယမဂ္ဂံ ဘာဝေတိ တိ ယော ပုဂ္ဂလော သမထပုဗ္ဗင်္ဂမံ ပုရေစာရိကံ ကတွာ သဟဝိပ သ္သနံ အရိယမဂ္ဂံ ဘာဝေတိ, ပဌမံ သမာဓိံ ဥပ္ပာဒေတွာ ပစ္ဆာ သဟဝိပသ္သနံ အရိယမဂ္ဂံ ဥပ္ပာဒေတီတိ အတ္ထော။ **တသ္သ အာဒိတော** တိ တသ္သ ပုဂ္ဂလသ္သ ပဌမဇ္ဈာနာဒိတော။ **ဥပဟာအယာ**တိ ပဋ္ဌိစ္စ အာဂမ္မ။ **ဂန္ထာ ဝိက္ခမ္ဘိတာ ဟောန္တီ**တိ ဂန္ထာ ဒူရီကတာ ဘဝန္တိ။ **အရဟတ္တေ ပတ္တေ** တိ အရဟတ္တဖလံ ပတ္တေ။ **အရဟတော**တိ အရဟတွ တဖလေ ဌိတသ္သ။ **ဂန္ထာ စ မောဟာ စာ** တိအာဒယော သဗ္ဗေ ကိလေသာ ပဟီနာ ဟောန္တိ။

ယော ဝိပသ္သနာပုဗ္ဗင်္ဂမံ အရိယမဂ္ဂံ ဘာဝေတိ တိ ယော ပုဂ္ဂလော ဝိပသ္သနံ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ ပုရေစာရိကံ ကတွာ အရိယမဂ္ဂံ ဘာဝေတိ, ပဌမံ ဝိပသ္သနံ ဥပ္ပာဒေတွာ ပစ္ဆာ အရိယမဂ္ဂသမ္ပယုတ္တံ သမာဓိံ ဘာဝေတီတိ အတ္ထော။ **တသ္သ အာဒိတော ဥပဟာအယာ** တိ တသ္သ ပုဂ္ဂလသ္သ ဝိပသ္သနတော ပဋ္ဌာယ ဝိပသ္သနံ ပဋ္ဌိစ္စ။ **မောဟာ ဝိက္ခမ္ဘိတာ ဟောန္တီ**တိ ဧတ္ထ **ဝိက္ခမ္ဘိတာ** တိ ဒူရံ ဟာပိတာ သညာဝသေန။ **ဃဋ္ဋေန္တီ** တိ ယေ ကာမသညာဒိံ ဂဏှန္တိ, တေ သညာဝသေန ပီဠေန္တိ။ **သင်္ဃဋ္ဋေန္တီ** တိ တတော တတော ပီဠေန္တိ ။ ဣဒာနိ ဃဋ္ဋေန္တေ ဒသ္သေတုံ **“ရာဇာ နောပိ ရာဇူဟိ ဝိဝဒန္တိ”** တိအာဒိနာ နယေန ဝိတ္ထာရော ဝုတ္တော။ **အညမညံ ဟဏိဟိပိ ဥပက္ကမန္တိ** တိ ဧတ္ထ အည မညံ ဟတ္ထေဟိ ပဟရန္တိ။ **လေဍ္ဍူဟိ** တိ ကဟလခဏ္ဍေဟိ။ **ဒဏ္ဍေဟိ** တိ အမုဒဏ္ဍကေဟိ။ **သတ္ထေဟိ** တိ ဥဘ တောဓာရေဟိ သတ္ထေဟိ။

အဘိသင်္ခါရာနံ အပ္ပဟီနတ္တာ တိ ပုညာဒိအဘိသင်္ခါရာနံ အပ္ပဟီနဘာဝေန။ **ဂတိယာ ဃဋ္ဋေန္တီ** တိ ဂန္တဗ္ဗာယ ပတိဋ္ဌာဘူတာယ ဂတိယာ ပီဠေန္တိ ဃဋ္ဋနံ အာပဇ္ဇန္တိ။ **နိရယာ**ဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ သေသမေတ္ထ ဝုတ္တနယတ္ တာ ဥတ္တာနမေဝ။

သဒ္ဓမ္မပ္ပဇ္ဇောတိကာယ မဟာနိဒ္ဒေသဋ္ဌကထာယ

မာဂဏ္ဍိယသုတ္တနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀. ပုရာဘေဒသုတ္တနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၈၃. ဒသမေ ပုရာဘေဒသုတ္တနိဒ္ဒေသေ **ကထံဒဿီ** တိ ဣမဿ သုတ္တဿ ဣတော ပရေသဉ္စ ပဉ္စန္နံ ကလဟဝိဝါဒစူဠဗျူဟမဟာဗျူဟတုဝဋ္ဋကအတ္တဒဏ္ဍသုတ္တာနံ သမ္မာပရိဗ္ဗာဇနီယသုတ္တဝဏ္ဏနာယံ (သု. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၃၆၂ အာဒယော) ဝုတ္တနယေနေဝ သာမညတော ဥပ္ပတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝိသေသတော ပန ယထေဝ တသ္မိံ မဟာသမယေ ရာဂစရိတဒေဝတာနံ သပ္ပာယဝသေန ဓမ္မံ ဒေသေတုံ နိမ္မိတဗုဒ္ဓေန အတ္တာနံ ပုစ္ဆာပေတွာ သမ္မာပရိဗ္ဗာဇနီယသုတ္တန္တ- (သု. နိ. ၃၆၁ အာဒယော) မဘာသိ, ဧဝံ တသ္မိံယေဝ မဟာသမယေ “ကိံ နု ခော ပုရာ သရီရဘေဒါ ကတ္တဗ္ဗ”န္တိ ဥပ္ပန္နစိတ္တာနံ ဒေဝတာနံ စိတ္တံ ဉတွာ တာသံ အနုဂ္ဂဟတ္ထံ အဓိပညာသိက္ခုပ္ပတ္တိပရိတရံ နိမ္မိတဗုဒ္ဓံ အာကာသေန အာနေတွာ တေန အတ္တာနံ ပုစ္ဆာပေတွာ ဣမံ သုတ္တမဘာသိ။

ကထံ? ဗုဒ္ဓါ နာမ မဟန္တာ ဧတေ သတ္တဝိသေသာ, ယံ သဒေဝကဿ လောကဿ ဒိဋ္ဌံ သုတံ မုတံ ဝိညာတံ ပတ္တံ ပရိယေသိတံ အနုဝိစရိတံ မနသာ န ကိဉ္စိ ကတ္ထစိ နီလာဒိဝသေန ဝိဘတ္တရူပာရမ္မဏေသု ဝိဘတ္တရူပာရမ္မဏံ တ, ဘေရိသဒ္ဒာဒိဝသေန ဝိဘတ္တသဒ္ဒာရမ္မဏာဒီသု သဒ္ဒါဒိအာရမ္မဏံ တ အတ္ထိ, ယံ ဧတေသံ ဉာဏမုခေ အာပာထံ နာ ဂစ္ဆတိ။ ယထာဟ – “ယံ, ဘိက္ခဝေ, သဒေဝကဿ လောကဿ။ပေ.။ သဒေဝမနုဿာယ ဒိဋ္ဌံ သုတံ မုတံ ဝိညာတံ ပတ္တံ ပရိယေသိတံ အနုဝိစရိတံ မနသာ, တမဟံ ဇာနာမိ တမဟံ အဗ္ဘညာသိ”န္တိ (အ. နိ. ၄.၂၄)။ ဧဝံ သဗ္ဗတ္ထ အပ္ပဋိဟတဉာဏော ဘဂဝါ သဗ္ဗာပိ တာ ဒေဝတာ ဘဗ္ဗာဘဗ္ဗဝသေန ဒွေဝ ကောဋ္ဌာသေ အကာသိ။ “ကမ္မာဝရဏေန တ သမန္နာဂတာ”တိအာဒိနာ (ပု. ပ. ၁၂) ဟိ နယေန ဝုတ္တာ သတ္တာ အဘဗ္ဗာ နာမ။ တေ ဧကေဝိဟာရေ ဝသန္တေပိ ဗုဒ္ဓါ န ဩလောကေန္တိ။ ဝိပရီတာ ပန ဘဗ္ဗာ နာမ။ တေ ဒူရေ ဝသန္တေပိ ဂန္တွာ သင်္ဂဏှန္တိ။ တသ္မိံ ဒေဝတာသန္နိပါတေ ယေ အဘဗ္ဗာ, တေ ပဟာယ ဘဗ္ဗေ ပရိဂ္ဂဟေသိ။ ပရိဂ္ဂဟေတွာ “ဧတ္တကာ ဧတ္ထ ရာဂစရိတာ, ဧတ္တကာ ဒေါသာဒိစရိတာ”တိ စရိယဝသေန ဆ ကောဋ္ဌာသေ အကာသိ။ အထ နေသံ သပ္ပာယဓမ္မဒေသနံ ဥပဓာရေန္တော “ရာဂစရိတာနံ ဒေဝတာနံ သမ္မာပရိဗ္ဗာဇနီယသုတ္တံ (သု. နိ. ၃၆၁ အာဒယော) ကထေဿာမိ, ဒေါသစရိတာနံ ကလဟဝိဝါဒသုတ္တံ (သု. နိ. ၈၆၈ အာဒယော), မောဟစရိတာနံ မဟာဗျူဟသုတ္တံ (သု. နိ. ၉၀၁ အာဒယော), ဝိတက္ကစရိတာနံ စူဠဗျူဟသုတ္တံ (သု. နိ. ၈၈၄ အာဒယော), သဒ္ဓါစရိတာနံ တုဝဋကသုတ္တံ (သု. နိ. ၉၂၁ အာဒယော), ဗုဒ္ဓိစရိတာနံ ပုရာဘေဒသုတ္တံ (သု. နိ. ၈၅၄ အာဒယော) ကထေဿာမီ”တိ ဒေသနံ ဝဝတ္ထာပေတွာ ပုန တံ ပရိသံ မနသာကာသိ “အတ္တဇ္ဈာသယေန နု ခော ဇာနေယျ, ပရဇ္ဈာသယေန, အဋ္ဌုပ္ပတ္တိကေန, ပုစ္ဆာဝသေနာ”တိ။ တတော “ပုစ္ဆာဝသေန ဇာနေယျာ”တိ ဉတွာ “အတ္ထိ နု ခော ကောစိ ဒေဝတာနံ အဇ္ဈာသယံ ဂဟေတွာ စရိယဝသေန ပဉှံ ပုစ္ဆိတုံ သမတ္ထော”တိ “တေသု ပဉ္စသတေသု ဘိက္ခူသု ဧကောပိ န သက္ကောတီ”တိ အဒ္ဒသ။ တတော အသီတိမဟာသာဝကေ, ဒွေ အဂ္ဂသာဝကေ စ သမန္နာဟရိတွာ “တေပိ န သက္ကောန္တီ”တိ ဒိသွာ စိန္တေသိ – “သစေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ ဘဝေယျ, သက္ကုဏေယျ နု ခော”တိ။ “သောပိ န သက္ကုဏေယျော”တိ ဉတွာ “သက္ကသုယာမာဒီသု ကောစိ သက္ကုဏေယျာ”တိ သမန္နာဟရိ။ သစေ ဟိ တေသု ကောစိ သက္ကုဏေယျ, တံ ပုစ္ဆာပေတွာ အတ္တနာ ဝိဿဇ္ဇေယျ။ န ပန တေသုပိ ကောစိ သက္ကောတိ။ အထဿ ဧတဒဟောသိ – “မာဒိသော ဗုဒ္ဓေါယေဝ သက္ကုဏေယျ, အတ္ထိ ပန ကတ္ထစိ အညော ဗုဒ္ဓေါ”တိ အနန္တာသု လောကဓာတူသု အနန္တဉာဏံ ပတ္ထရိတွာ လောကံ ဩလောကေန္တော န အညံ ဗုဒ္ဓံ အဒ္ဒသ။ အနစ္ဆရိယဉ္စေတံ, ဣဒါနိ အတ္တနာ သမံ န ပဿေယျ, ယော ဇာတဒိဝသေပိ ဗြဟ္မဇာလဝဏ္ဏနာယံ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၇) ဝုတ္တနယေန အတ္တနာ သမံ အပဿန္တော “အဂ္ဂေါဟမသ္မိ လောကဿာ”တိ (ဒီ. နိ. ၂.၃၁) အပ္ပဋိဝတ္တိယံ သီဟနာဒံ နဒိ။ ဧဝံ အညံ အတ္တနာ သမံ အပဿိတွာ စိန္တေသိ “သစေ အဟံ ပုစ္ဆိတွာ အဟမေဝ ဝိဿဇ္ဇေယျံ, ဧဝံ တာ ဒေဝတာ န သက္ခိဿန္တိ ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ။ အညသ္မိံ ပန ဗုဒ္ဓေယေဝ ပုစ္ဆန္တေ မယိ စ ဝိဿဇ္ဇန္တေ တေ အစ္ဆေရကံ ဘဝိဿတိ, သက္ခိဿန္တိ စ ဒေဝတာ ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ, တသ္မာ နိမ္မိတဗုဒ္ဓံ မာပေဿာမီ”တိ အဘိညာ ပါဒကံ ဈာနံ သမာပဇ္ဇိတွာ ဝုဋ္ဌာယ “ပတ္တစီဝရဂ္ဂဟဏံ အာလောကိတံ ဝိလောကိတံ သမိဉ္ဇိတံ ပသာရိတဉ္စ မမ သဒိသံယေဝ ဟောတူ”တိ ကာမာဝစရစိတ္တေဟိ ပရိကမ္မံ ကတွာ “ဟရီနယပ္ပဂန္ဓရပရိက္ခေပတော ဥလ္လင်္ဃယမာနံ စန္ဒမဏ္ဍလံ ဘိန္ဒိတွာ နိက္ခမန္တော ဝိယ အာဂစ္ဆတူ”တိ ရူပါဝစရစိတ္တေန အဓိဋ္ဌာသိ။ ဒေဝသင်္ဃော တံ ဒိသွာ “အညောပိ နု ခော ဘော, စန္ဒော ဥဂ္ဂတော”တိ အာဟ။ အထ စန္ဒံ ဩဟာယ အာသန္နတရေ ဇာတေ “န စန္ဒော, သူရိယော ဥဂ္ဂတော”တိ။ ပုန အာသန္နတရေ ဇာတေ “န သူရိယော, ဒေဝဝိမာနံ ဧတ”န္တိ။ ပုန အာသန္နတရေ ဇာတေ “န ဒေဝဝိမာ

နံ, ဒေဝပုတ္တော ဝေသော’’တိ။ ပုန အာသန္နတရေ ဇာတေ ‘‘န ဒေဝပုတ္တော, မဟာဗ္ရဟ္မာ ဝေသော’’တိ။ ပုန အာသန္နတရေ ဇာတေ ‘‘န မဟာဗ္ရဟ္မာ, အပရောပိ ဘော ဗုဒ္ဓေါ အာဂတော’’တိ အာဟ။

တတ္ထ ပုထုဇ္ဇနဒေဝတာ စိန္တယိံသု – ‘‘ကေဗုဒ္ဓဿ တာဝ အယံ ဒေဝတာသန္နိပာတော။ ဒွိန္နံ ကီဝမဟန္တော ဘဝိဿတီ’’တိ။ အရိယဒေဝတာ စိန္တယိံသု – ‘‘ဧကိဿာ လောကဓာတုယာ ဒွေ ဗုဒ္ဓါ နာမ နတ္ထိ, အဒ္ဓါ ဘဂဝတာ အတ္တနာ သဒိသံ အညံ ဧကံ ဗုဒ္ဓံ နိမ္မိနီ’’တိ။ အထဿ ဒေဝသင်္ဃဿ ပဿန္တဿေဝ နိမ္မိတဗုဒ္ဓေါ အာဂန္တွာ ဒသဗလံ အဝန္ဒိတွာဝ သမ္မုခဋ္ဌာနေ သမသမံ ကတွာ မာပိတေ အာသနေ နိသီဒိ။ ဘဂဝတော ဗာတ္တိံသမဟာပုရိသလက္ခဏာနိ, နိမ္မိတဿာပိ, ဘဂဝတော သရီရာ ဆဗ္ဗဏ္ဏရသ္မိယော နိက္ခမန္တိ, နိမ္မိတဿာပိ, ဘဂဝတော သရီရရသ္မိယော နိမ္မိတသရီရေ ပဋိဟညန္တိ, နိမ္မိတဿ ရသ္မိယော ဘဂဝတော ကာယေ ပဋိဟညန္တိ။ တာ ဒွိန္နမ္ပိ ဗုဒ္ဓါနံ သရီရတော ဥဂ္ဂမ္မ ဘဝဂ္ဂံ အာဟစ္စ တတော တတော ပဋိနိဝတ္တိတွာ ဒေဝတာနံ မတ္ထကမတ္ထကပရိယန္တေန ဩတရိတွာ စ က္ကဝာဠမုခဝဋ္ဋိယံ ပတိဋ္ဌဟိံသု။ သကလစက္ကဝာဠဂဗ္ဘံ သုဝဏ္ဏမယဝင်္ကဂောပာနသိဝိနဒ္ဓမိဝ ဧေတိယဃရံ ဝိရောစိတ္ထ။ ဒသသဟဿစက္ကဝာဠဒေဝတာ ဧကစက္ကဝာဠေ ရာသိဘူတာ ဒွိန္နံ ဗုဒ္ဓါနံ ရသ္မိအဗ္ဘန္တရံ ပဝိသိတွာ အဋ္ဌံသု။ နိမ္မိတော နိသီဒန္တောယေဝ **‘‘ကထံဒဿီ ကထံသီလော, ဥပသန္တောတိ ဝုစ္စတီ’’** တိအာဒိနာ နယေန အဓိပညာဒိကံ ပုစ္ဆန္တော ကထမာဟ။

တတ္ထ ပုစ္ဆာယ တာဝ သော နိမ္မိတော **ကထံဒဿီ** တိ အဓိပညံ, **ကထံသီလော**တိ အဓိသီလံ, **ဥပသန္တော** တိ အဓိစိတ္တံ ပုစ္ဆတိ။ သေသံ ဟာကဋမေဝ။

နိမ္မိတဗုဒ္ဓါဒိဝိဘာဝနတ္ထံ ပေဋကေ –

‘‘ဥပေတိ ဓမ္မံ ပရိပုစ္ဆမာနော၊ ကုသလံ အတ္ထုပသဉှိတံ။
န ဇီဝတိ န နိဗ္ဗုတော န မတော၊ တံ ပုဂ္ဂလံ ကတမံ ဝဒန္တိ ဗုဒ္ဓါ။ (ပရိ. ၄၇၉)။

‘‘သံသာရခီဏော န စ ဝန္တရာဂေါ၊ န စာပိ သေက္ခော န စ ဒိဋ္ဌဓမ္မော။
အခီဏာသဝေ အန္တိမဒေဟဓာရီ၊ တံ ပုဂ္ဂလံ ကတမံ ဝဒန္တိ ဗုဒ္ဓါ။

‘‘န ဒုက္ခသစ္စေန သမင်္ဂိဘူတော၊ န မဂ္ဂသစ္စေန ကုတော နိရောဓော။
သမုဒယသစ္စတော သုဝိဒူရဝိဒူရော၊ တံ ပုဂ္ဂလံ ကတမံ ဝဒန္တိ ဗုဒ္ဓါ။

‘‘အဟေတုကော နောပိ စ ရူပနိဿိတော၊ အပစ္စယော နောပိ စ သော အသင်္ခတော။
အသင်္ခတာရမ္မဏော နောပိ စ ရူပီ၊ တံ ပုဂ္ဂလံ ကတမံ ဝဒန္တိ ဗုဒ္ဓါ’’တိ။ –

ဝုတ္တံ။

တတ္ထ ပဌမကထာ နိမ္မိတဗုဒ္ဓံ သန္ဓာယ, ဒုတိယကထာ ပစ္ဆိမဘဝိကဗောဓိသတ္တံ သန္ဓာယ, တတိယကထာ အရဟတ္တဖလဋ္ဌံ သန္ဓာယ, စတုတ္ထကထာ အရူပေ နိဗ္ဗာနပစ္စဝေက္ခဏမနောဒွာရပုရေစာရိကစိတ္တသမင်္ဂိံ သန္ဓာယ ဝုတ္တာတိ ဉာတဗ္ဗာ။ **ကီဒိသေန ဒဿနေန** တိ ကီဒိသဝသေန ဒဿနေန။ **ကိံသဏ္ဌိတေနာ** တိ ကိံသရိက္ခေန။ **ကိံပကာရေနာ**တိ ကိံဝိဓေန။ **ကိံပဋိဘာဂေနာ**တိ ကိံအာကာရေန။

ယံ ပုစ္ဆာမီတိ ယံ ပုဂ္ဂလံ ပုစ္ဆာမိ, တံ မယှံ ဝိယာကရောဟိ။ **ယာစာမီ**တိ အာယာစာမိ။ **အဇ္ဈေသာမီ** တိ အာဏာပေမိ။ **ပသာဒေမီ**တိ တဝ သန္တာနေ သောမနဿံ ဥပ္ပာဒေမိ။ **ဗြူဟိ** တိ နိဒ္ဒေသဿ ဥဒ္ဒေသပဒံ။ **အာစိက္ခာ** တိ ဒေသေတဗ္ဗာနံ ‘‘က္ခမာနိ နာမာနီ’’တိ နာမဝသေန ကထေဟိ။ **ဒေသေဟီ**တိ ဒဿေဟိ ။ **ပညပေဟီ**တိ ဇာနာပေဟိ။ ဉာဏမုခဝသေန ဟိ အပ္ပနံ ဌပေန္တော ‘‘ပညပေဟီ’’တိ ဝုစ္စတိ။ **ပဋ္ဌပေဟီ** တိ ပညာပေဟိ, ပဝတ္တာပေဟီတိ အတ္ထော။ ဉာဏမုခေ ဌပေဟီတိ တ။ **ဝိဝရာ**တိ ဝိဝဋံ ကရောဟိ, ဝိဝရိတွာ ဒဿေဟီတိ အတ္ထော။ **ဝိဘဇာ**တိ ဝိဘာဂကိရိယာယ ဝိဘာဝေန္တော ဒဿေဟီတိ အတ္ထော။ **ဥတ္တာနီကရောဟီ** တိ ဟာကဋဘာဝံ ကရောဟိ။

အထ တ **အာစိက္ခာ** တိ ဒေသနာဒီနံ ဆန္နံ ပအာနံ မူလပဒံ။ ဒေသနာဒီနိ ဆ ပအာနိ ဧတေသ္ဝ အတ္ထသ္ဝ ဝိဝရဏတ္ထံ ဝုတ္တာနိ။ တတ္ထ **ဒေသေဟီ**တိ ဥဂ္ဃဋိတညူနံ ဝသေန သင္ခေပတော ပဌမံ ဥဒ္ဒေသဝသေန ဒေသေဟိ။ ဥဂ္ဃဋိတညူ ဟိ သင္ခေပေန ဝုတ္တံ ပဌမံ ဝုတ္တဥ္စ ပဋိဝိဇ္ဈန္တိ။ **ပညပေဟီ**တိ ဝိပဉ္စိတညူနံ ဝသေန တေသံ စိတ္တတောသနေန ဗုဒ္ဓိနိ သာနေန စ ပဌမံ သံခိတ္တသ္ဝ ဝိတ္ထာရတော နိဒ္ဒေသဝသေန ဝ ပညပေဟိ။ **ပဋ္ဌပေဟီ** တိ တေသံယေဝ နိဒ္ဒိဋ္ဌသ္ဝ နိဒ္ဒေသသ္ဝ ပဋိနိဒ္ဒေသဝသေန ဝိတ္ထာရိတဝသေန ဌပေတိ ပဋ္ဌပေဟိ။ **ဝိဝရာ**တိ နိဒ္ဒိဋ္ဌသ္ဝပိ ပုနပ္ပုနံ ဝစနေန ဝိဝရာဟိ။ **ဝိဘဇာ**တိ ပုနပ္ပုနံ ဝုတ္တသ္ဝာပိ ဝိဘာဂကရဏေန ဝိဘဇာဟိ။ **ဥတ္တာနီကရောဟီ** တိ ဝိဝဋသ္ဝ ဝိတ္ထာရတရဝစနေန ဝိဘတ္တသ္ဝ စ နိဒဿနဝစနေန ဥတ္တာနိ ကရောဟိ။ အယံ ဒေသနာ နေယ္ယာနမ္ပိ ပဋိဝေဓာယ ဟောတီတိ။

၈၄. ဝိသ္ဝဇ္ဇနေ ပန ဘဂဝတ သရူပေန အဓိပညာဒီနိ အဝိသ္ဝဇ္ဇေတွာ တဝ အဓိပညာဒိပ္ပဘာဝေန ယေသံ ကိလေသာနံ ဥပသမာ ''ဥပသန္တော''တိ ဝုစ္စတိ, နာနာဒေဝတာနံ အာသယာနုလောမေန တေသံ ဥပသမမေဝ ဒီပေန္တော **''ဝီတတဏှော ပုရာ''**တိအာဒိကာ ကထာယော အဘာသိ။ တတ္ထ အာဒိတော အဋ္ဌန္နံ ကထာနံ ''တံ ဗ္ရူမိ ဥပသန္တော''တိ ဣမာယ ကထာယ သမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော, တတော ပရာသံ ''သ ဝေ သန္တောတိ ဝုစ္စတီ''တိ ဣမိနာ သဗ္ဗပဒ္ဓိမေန ပ ဒေန။

အနုပဒဝဏ္ဏနာနယော – **ဝီတတဏှော ပုရာ ဘေဒါ**တိ ယော သရီရဘေဒါ ပုဗ္ဗမေဝ ပဟီနတဏှော။ **ပုဗ္ဗမန္တမနိဿိတော**တိ အတီတဒ္ဓါဒိဘေဒံ ပုဗ္ဗအန္တံ အနိဿိတော။ **ဝေမဇ္ဈေ နုပသင်္ခေယျော** တိ ပစ္စုပ္ပန္နေပိ အဒ္ဓနိ ''ရတ္တော''တိအာဒိနာ နယေန န ဥပသင်္ခါတဗ္ဗော ။ **တဿ နတ္ထိ ပုရက္ခတ** န္တိ တဿ အရဟတော ဒွိန္နံ ပုရေက္ခာရာနံ အဘာဝါ အနာဂတေ အဒ္ဓနိ ပုရက္ခတမပိ နတ္ထိ, တံ ဗြူမိ ဥပသန္တောတိ ဧဝမေတ္ထ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သေ နယော သဗ္ဗတ္ထ။

ပုရာ ကာယဿ ဘေဒါ တိ ကရဇကာယဿ ဘေဒတော ပုဗ္ဗေယေဝ။ **အတ္တဘာဝဿ** တိ သကလတ္တဘာဝဿ။ **ကဠေဝရဿ နိက္ခေပါ** တိ ကဠေဝရဿ နိက္ခေပတော သရီရဿ ဌပနတော။ **ဇီဝိတိန္ဒြိယဿ ဥပစ္ဆေဒါ** တိ ဒုဝိဓဿ ဇီဝိတိန္ဒြိယဿ ဥပစ္ဆေဒတော ပုဗ္ဗမေဝ။

ပုဗ္ဗန္တော ဝုစ္စတိ အတီတော အဒ္ဓါ တိ ပုဗ္ဗသင်္ခါတော အန္တော ကောဋ္ဌာသော ''အတီတော အဒ္ဓါ''တိ, အတိက္ကန္တော ကာလော''တိ ကထီယတိ။ **အတီတံ အဒ္ဓါနံ အာရဗ္ဘ** တိ အတီတကာလံ ပဋိစ္စ တဏှာ ပဟီနာ။

အပရမ္ပိ ဘဒ္ဒေကရတ္တပရိယာယံ (မ. နိ. ၃.၂၇၂ အာဒယော) ဒဿေန္တော **''အထ တ''**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဧဝံရူပေါ အဟောသိ**န္တိ ကာဠောပိ သမာနော ဣန္ဒနီလမဏိဝဏ္ဏော အဟောသိန္တိ ဧဝံ မနုညရူပဝသေနေဝ ဧဝံရူပေါ အ ဟောသိံ။ ကုသလသုခသောမနဿဝေဒနာဝသေနေဝ **ဧဝံဝေဒနော**။ တံ သမ္ပယုတ္တာနံယေဝ သညာဒီနံ ဝသေန **ဧဝံသ ညော။ ဧဝံသင်္ခါရော။ ဧဝံဝိညာဏော အဟောသိံ အတီတမဒ္ဓါနန္တိ တတ္ထ နန္ဒိံ န သမန္နာနေတီ**တိ တေသု ရူပာဒီသု တဏှံ ဝါ တဏှာသမ္ပယုတ္တဒိဋ္ဌိံ ဝါ နာနုပဝတ္တယတိ။ အပရေန ပရိယာယေန မဟာကစ္စာနဘဒ္ဒေကရတ္တပရိ ယာယံ ဒဿေန္တော **''အထ တ ဣတိ မေ စက္ခု အဟောသီ''**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **စက္ခု** တိ စက္ခုပသာဒေါ။ **ရူပါ**တိ စ တုသမုဋ္ဌာနိကရူပါ။ ဣမိနာ နယေန သေသာယတနာနိပိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ **ဝိညာဏ**န္တိ နိဿယဝိညာဏံ။ **န တဒဘိနန္ဒတီ** တိ တံ စက္ခုဥ္စေဝ ရူပဥ္စ တဏှာဒိဋ္ဌိဝသေန နာဘိနန္ဒတိ။ **ဣတိ မေ မနော အဟောသိ ဣတိ ဓမ္မာ** တိ ဧတ္ထ ပန **မနော**တိ ဘဝင်္ဂစိတ္တံ။ **ဓမ္မာ** တိ တေဘူမကဓမ္မာရမ္မဏံ။ **ဟသိတလပိတကီဠိတာနီ**တိ ဒန္တဝိဒံသကဟသိတဥ္စ တစာလပိတဥ္စ ကာယကီဠာဒိကီဠိတဥ္စာတိ ဟသိတလပိတကီဠိတာနိ။ **န တဒဿာဒေတီ** တိ တာနိ ဟသိတာဒီနိ နာဘိနန္ဒတိ။ **န တံ နိကာမေတီ**တိ ကန္တံ န ကရောတိ။ **န စ တေန ဝိတ္တိံ အာပဇ္ဇတီ** တိ တေန စ တုဋ္ဌိံ န ဟာပုဏာတိ။

တံ တံ ပစ္စယံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပန္နောတိ **ပစ္စုပ္ပန္နော။ ရတ္တောတိ နုပသင်္ခေယျော** တိ ရာဂေန ရတ္တောတိ ဂဏနံ န ဥပနေတဗ္ဗော။ ဥပရိပိ ဧသေဝ နယော။ **ဧဝရူပေါ သိယ**န္တိအာဒီသု ပဏီတမနုညရူပာဒိဝသေနေဝ တဏှာဒိဋ္ဌိပဝတ္တန သင်္ခါတာ နန္ဒီ သမန္နာနယနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **န ပဏိဒဟတီ**တိ ပတ္ထနာဝသေန န ဌပေတိ။ **အပ္ပဏိဓာနပစ္စယာ** တိ န ပတ္ထနာဌပနကာရဏေန။

၈၅. **အသန္တာသီ**တိ တေန တေန အလာဘေတော အသန္တသန္တော။ **အဝိကတ္ထီ**တိ သီလာဒီဟိ အဝိကတ္ထနသီလော။ **အကုက္ကုစော**တိ ဟတ္ထကုက္ကုစ္စာဒိဝိရဟိတော။ **မန္တဘာဏီ**တိ မန္တာယ ပရိဂ္ဂဟေတွာ ဝါစံ ဘာသိတာ။ **အနုဒ္ဓတော**တိ ဥဒ္ဓစ္စဝိရဟိတော။ **သ ဝေ ဝါစာယတော**တိ သော ဝါစာယ ယတော သံယတော စတုဒောသဝိရဟိတံ ဝါစံ ဘာသိတာ ဟောတိ။

အက္ကောဓနောတိ ယဉ္ဟိ ခေါ ဝုတ္တန္တိ "န ကောဓနော အကောဓနော ကောဓဝိရဟိတော"တိ ယံ ကထိတံ, တံ ပဌမံ တာဝ ကောဓံ ကထေတုကာမော **"အပိစ ကောဓော တာဝ ဝတ္တဗ္ဗော"**တိ အာဟ။ **ကောဓော တာဝ ဝတ္တဗ္ဗော**တိ ပဌမံ ကောဓော ကထေတဗ္ဗော။ **ဒသဟာကာရေဟိ ကောဓော ဇာယတီ**တိ ဒသဟိ ကာရဏေဟိ ကောဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ **အနတ္ထံ မေ အစရီ**တိ အဝုဍ္ဎိံ မေ အကာသိ, ကြမိနာ ဥပါယေန သဗ္ဗပဒေသု အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **အဋ္ဌာနေ ဝါ ပန ကောဓော ဇာယတီ**တိ အကာရဏေ ကောဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဧကစ္စော ဟိ "ဒေဝေါ အတိဝဿတီ"တိ ကုပ္ပတိ, "န ဝဿတီ"တိ ကုပ္ပတိ, "သူရိယော တပ္ပတီ"တိ ကုပ္ပတိ, "န တပ္ပတီ"တိ ကုပ္ပတိ, ဝါတေ ဝါယန္တေပိ ကုပ္ပတိ, အဝါယန္တေပိ ကုပ္ပတိ, သမ္မဇ္ဇိတုံ အသက္ကောန္တော ဗောဓိပဏ္ဏာနံ ကုပ္ပတိ, စီဝရံ ပါရုပိတုံ အသက္ကောန္တော ဝါတဿ ကုပ္ပတိ, ဥပက္ခလိတွာ ခါဏုကဿ ကုပ္ပတိ။ ဣဒံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ – "အဋ္ဌာနေ ဝါ ပန ကောဓော ဇာယတီ"တိ။ တတ္ထ ဟေဋ္ဌာ နဝသု ဌာနေသု သတ္တေ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နတ္တာ ကမ္မပထဘေဒော ဟောတိ။

အဋ္ဌာနဃာတော ပန သင်္ခါရေသု ဥပ္ပန္နော ကမ္မပထဘေဒံ န ကရောတိ။ စိတ္တံ အာဃာတေန္တော ဥပ္ပန္နောတိ **စိတ္တဿ အာဃာတော**။ တတော ဗလဝတရော **ပဋိဃာတော**။ ပဋိဟညနဝသေန **ပဋိဃံ**။ ပဋိဝိရုဇ္ဈတီတိ **ပဋိဝိရောဓော**။ ကုပ္ပနဝသေန **ကောပေါ။ ပကောပေါ သမ္ပကောပေါ**တိ ဥပသဂ္ဂဝသေန ပဒံ ဝဍ္ဎိတံ။ ဒုဿနဝသေန **ဒေါသော။ ပဒေါသော သမ္ပဒေါသော**တိ ဥပသဂ္ဂဝသေန ပဒံ ဝဍ္ဎိတံ။ **စိတ္တဿ ဗျာပတ္တီ**တိ စိတ္တဿ ဗျာပန္နတာ ဝိပရိဝတ္တနာကာရော။ မနံ ပဒူသယမာနော ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ **မနောပဒေါသော**။ ကုဇ္ဈနဝသေန **ကောဓော**။ ကုဇ္ဈနာကာရော **ကုဇ္ဈနာ**။ ကုဇ္ဈိတဿ ဘာဝေါ **ကုဇ္ဈိတတ္တံ**။ ဒုဿတီတိ **ဒေါသော။ ဒုဿနာ**တိ ဒုဿနာကာရော။ **ဒုဿိတတ္တ**န္တိ ဒုဿိတဘာဝေါ။ ပကတိဘာဝဝိဇဟနဋ္ဌေန ဗျာပဇ္ဇနံ **ဗျာပတ္တိ။ ဗျာပဇ္ဇနာ**တိ ဗျာပဇ္ဇနာကာရော။ ဝိရုဇ္ဈတီတိ **ဝိရောဓော**။ ပုနပ္ပုနံ ဝိရုဇ္ဈတီတိ **ပဋိဝိရောဓော**။ ဝိရုဒ္ဓာကာရပဋိဝိရုဒ္ဓာကာရဝသေန ဝါ ဣဒံ ဝုတ္တံ။ စဏ္ဍိကော ဝုစ္စတိ စဏ္ဍော, ထဒ္ဓပုဂ္ဂလော, တဿ ဘာဝေါ **စဏ္ဍိက္ကံ**။ န ဧတေန သုရောပိတံ ဝစနံ ဟောတိ, ဒုရုတ္တံ အပရိပုဏ္ဏဝစနမေဝ ဟောတီတိ **အသုရောပေါ**။ ကုဒ္ဓကာလေ ဟိ ပရိပုဏ္ဏဝစနံ နာမ နတ္ထိ, သစေပိ ကဿစိ ဟောတိ, တံ အပ္ပမာဏံ။ အပရေ ပန "အဿုဇနနဋ္ဌေန အဿုရောပနတော အဿုရောပေါ"တိ ဝဒန္တိ, တံ အကာရဏံ သောမနဿဿာပိ အဿုဇနနတော။ ဟေဋ္ဌာဝုတ္တအတ္တမနတာပဋိပက္ခတော န အတ္တမနတာတိ **အနတ္တမနတာ**။ သာ ပန ယသ္မာ စိတ္တဿေဝ, န သတ္တဿ, တသ္မာ **"စိတ္တဿာ"**တိ ဝုတ္တံ။

အဓိမတ္တပရိတ္တတာ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ အဓိမတ္တဘာဝေါ ပရိတ္တဘာဝေါ စ, ဗလဝဘာဝေါ မန္ဒဘာဝေါတိ အတ္ထော။ **ကဍ္ဎိ ကာလေ**တိ ဧကဒါ။ "ကဍ္ဎိ ကာလ"န္တိပိ ပါဌော။ **စိတ္တာဝိလကရဏမတ္တော ဟောတီ**တိ စိတ္တဿ အာဝိလကရဏပ္ပမာဏော, စိတ္တကိလိဋ္ဌကရဏပ္ပမာဏောတိ အတ္ထော။ "စိတ္တာလသကရဏမတ္တော"တိပိ ပါဌော, တံ န သုန္ဒရံ။ တဿ စိတ္တကိလမထကရဏမတ္တောတိ အတ္ထော။ **န စ တာဝ မုခကုလာနဝိကုလာနော ဟောတီ**တိ မုခဿ သင်္ကောစနဝိသင်္ကောစနော န စ တာဝ ဟောတိ။ **န စ တာဝ ဟနုသဉ္စောပနော ဟောတီ**တိ ဒွိန္နံ ဟနူနံ အပရာပရံ စလနော န စ တာဝ ဟောတိ။ **န စ တာဝ ဖရုသဝစနံ နိစ္ဆာရဏော ဟောတီ**တိ ပရေသံ မမ္မစ္ဆေဒကံ ဖရုသဝစနံ မုခတော နီဟရဏေန ဗဟိ နိက္ခမနော န စ တာဝ ဟောတိ။ **န စ တာဝ ဒိသာဝိဒိသာနုဝိလောကနော ဟောတီ**တိ ပရဿ အဗ္ဘုက္ကိရဏတ္ထံ ဒဏ္ဍာဒိအတ္ထာယ ဒိသဉ္စ အနုဒိသဉ္စ ပုနပ္ပုနံ ဝိလောကနော န စ တာဝ ဟောတိ။

န စ တာဝ ဒဏ္ဍသတ္ထပရာမသနော ဟောတီတိ အာဃာတနတ္ထံ ဒဏ္ဍဉ္စ ဧကတောဓာရာဒိသတ္ထဉ္စ အာဒိယနော န စ တာဝ ဟောတိ။ **န စ တာဝ ဒဏ္ဍသတ္ထအဗ္ဘုက္ကိရဏော ဟောတီ**တိ ဝုတ္တပ္ပကာရံ ဒဏ္ဍသတ္ထံ ဥက္ခိပိတွာ ပဟရဏော န စ တာဝ ဟောတိ။ **န စ တာဝ ဒဏ္ဍသတ္ထအဘိနိပါတနော ဟောတီ**တိ တေဟိ ဒွီဟိ ပရဿ ပဟရဏတ္ထံ န စ တာဝ ခိပနော ဟောတိ။ **န စ တာဝ ဆိန္နဝိစ္ဆိန္နကရဏော ဟောတီ**တိ ဒဏ္ဍသတ္ထာဒိခိပနေန ပရဿ ဂီဝံ ဒွိဓာကရဏော စ ဝိဝိဓာကာရေန ဝဏကရဏော စ န တာဝ ဟောတိ။ "ဆိဒ္ဒဝိစ္ဆိဒ္ဒကရဏော"တိပိ ပါဌော။ **န စ တာဝ သမ္ဘဂ္ဂပလိဘဂ္ဂနော ဟောတီ**တိ သရီရံ ဘဉ္ဇိတွာ စုဏ္ဏဝိစုဏ္ဏကရဏော န စ တာဝ ဟောတိ။ **န စ တာဝ အင်္ဂမင်္ဂ**

အပကမုနော ဟောတီတိ အင်္ဂပစ္စင်္ဂံ သမ္ပဂ္ဂဟေတွာ အပနေတွာ ကမုနော န စ တာဝ ဟောတိ။ **န စ တာဝ ဇီဝိတာ ဝေရောပနော ဟောတီ**တိ ဇီဝိတိန္ဒြိယတော ဝေရောပနော န စ တာဝ ဟောတိ။ **န စ တာဝ သဗ္ဗစာဂပရိစ္စာကယ သဏ္ဌိတော ဟောတီ**တိ သဗ္ဗံ ပရဿ ဇီဝိတံ နာသေတွာ အတ္တနော ဇီဝိတနာသနတ္ထာယ သဏ္ဌိတော န စ တာဝ ဟောတိ။ က္လဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယအာ အညံ ဇီဝိတာ ဝေရောပေတွာ အတ္တာနံ ဇီဝိတာ ဝေရောပနတ္ထာယ ဌိတော, တအာ သဗ္ဗစာဂပရိစ္စာက နာမ ဟောတိ။ ဝုတ္တဉ္စေဟတံ ဘဂဝတာ –

> ''ကောဓံ ဆေတွာ သုခံ သေတိ၊ ကောဓံ ဆေတွာ န သောစတိ။
> ကောဓဿ ဝိသမူလဿ၊ မဓုရဂ္ဂဿ ဗြာဟ္မဏ။
> ဝဓံ အရိယာ ပသံသန္တိ၊ တဉှိ ဆေတွာ န သောစတီ''တိ။ (သံ. နိ. ၁.၁၈၇၊ ၂၆၇)။

ယတောတိ ယအာ။ **ပရပုဂ္ဂလံ ဃာတေတွာ** တိ ပရပုဂ္ဂလံ နာသေတွာ။ **အတ္တာနံ ဃာတေတီ** တိ အတ္တာနံ မာရေတိ။ **ပရမုဿဒဂတော** တိ အတိဖလဝဘာဝံ ဂတော။ **ပရမဝေပုလ္လပ္ပတ္တော** တိ အတိဝိပုလဘာဝံ ပတ္တော။ **ကောဓဿ ပဟီနတ္တာ**တိ အနာကမိမဂ္ဂေန ဝုတ္တပ္ပကာရဿ ကောဓဿ ပဟီနဘာဝေန။ **ကောဓဝတ္ထုဿ ပရိညာတတ္တာ**တိ ကောဓဿ ပတိဋ္ဌာဘူတဿ ကာရဏဘူတဿ ပိယာပိယအဋ္ဌာနသင်္ခါတဿ ဝတ္ထုဿ ဉာတတီရဏပရိညာဟိ ဗြာပေတွာ ဉာတဘာဝေန။ **ကောဓဟေတုဿ ဥပစ္ဆိန္နတ္တာ** တိ ကောဓဿ ဇနကဟေတုနော အေမနသ္သသဟဂတစိတ္တုပ္ပာဒဿ ဥစ္ဆိန္နဘာဝေန။

တာသီတိ ဘာယနသီလော ဟောတိ။ **ဥတ္တာသီ** တိ အတိဘာယနသီလော။ **ပရိတ္တာသီ** တိ သမန္တတော ဘာယနသီလော။ **ဘာယတီ**တိ ဘယံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ **သန္တာသံ အာပဇ္ဇတီ** တိ ဝိရူပဘာဝံ ဟာပုဏာတိ။ **ကတ္ထီ ဟောတီ**တိ အတ္တနော ဝဏ္ဏဘဏနသီလော ဟောတိ။ **ဝိကတ္ထီ** တိ ဝိဝိဓာ နာနပ္ပကာရတော ဝဏ္ဏဘဏနသီလော။ **ဇာတိယာ တ**တိ ခတ္တိယဘာဝတဒိဇာတိ သမ္ပတ္တိယာ တ။ **ကေတ္တေန တ** တိ ကေတမကေတ္တာဒိနာ ဥက္ကဋ္ဌကေတ္တေန တ။ **ကောလပုတ္တိယေန တ** တိ မဟာကုလဘာဝေန တ။ **ဝဏ္ဏပောက္ခရတာယ တ** တိ ဝဏ္ဏသမ္ပန္နသရီရတာယ တ။ သရီရဉှိ ''ပောက္ခရ''န္တိ ဝုစ္စတိ, တဿ ဝဏ္ဏသမ္ပတ္တိယာ အဘိရူပဘာဝေနာတိ အတ္ထော။ **ဓနေန တ**တိအာဒီနိ ဥတ္တာနတ္ထာနေဝ။

ကုက္ကုစ္စန္တိ နိဒ္ဒေသဿ ဥဒ္ဒေသပဒံ။ တတ္ထ **ကုက္ကုစ္စန္တိ** ကုစ္ဆိတံ ကတံ ကုကတံ, တဿ ဘာဝေ ကုက္ကုစ္စံ။ တံ ပဋ္ဋာနုတာပလက္ခဏံ, ကတာကတာနုသောစနရသံ, ဝိပ္ပဋိသာရပစ္စုပဋ္ဌာနံ, ကတာကတပဒဋ္ဌာနံ, အသဗ္ဗံ ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ဟတ္ထကုက္ကုစ္စမ္ပီ** တိ ဟတ္ထေဟိ ကုစ္ဆိတံ ကတံ ကုကတံ, တဿ ဘာဝေ ဟတ္ထကုက္ကုစ္စံ။ **ဟဒကုက္ကုစ္စာ**ဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

အကပ္ပိယေ ကပ္ပိယသညိတာတိ အစ္ဆမံသံ သူကရမံသန္တိ ခာဒတိ, ဒီပိမံသံ မိဂမံသန္တိ ခာဒတိ, အကပ္ပိယဘောဇနံ ကပ္ပိယဘောဇနန္တိ ဘုဉ္ဇတိ, ဝိကာလေ ကာလသညိတာယ ဘုဉ္ဇတိ, အကပ္ပိယပာနကံ ကပ္ပိယပာနကန္တိ ပိဝတိ။ အယံ အကပ္ပိယေ ကပ္ပိယသညိတာ။ **ကပ္ပိယေ အကပ္ပိယသညိတာ**တိ သူကရမံသံ အစ္ဆမံသန္တိ ခာဒတိ, မိဂမံသံ ဒီပိမံသန္တိ ခာဒတိ, ကပ္ပိယဘောဇနံ အကပ္ပိယဘောဇနန္တိ ဘုဉ္ဇတိ, ကာလေ ဝိကာလသညိတာယ ဘုဉ္ဇတိ, ကပ္ပိယပာနကံ အကပ္ပိယပာနကန္တိ ပိဝတိ။ အယံ ကပ္ပိယေ အကပ္ပိယသညိတာ။ **အဝဇ္ဇေ ဝဇ္ဇသညိတာ** တိ နိဒ္ဒောသေ ဒောသသညိတာ။ **ဝဇ္ဇေ အဝဇ္ဇသညိတာ**တိ သဒောသေ နိဒ္ဒောသသညိတာ။ **ကုက္ကုစ္စာယနာ** တိ ကုက္ကုစ္စာယနာကာရော။ **ကုက္ကုစ္စာယိတတ္တ**န္တိ ကုက္ကုစ္စာယိတဘာဝေါ။ **စေတသော ဝိပ္ပဋိသာရော** တိ စိတ္တဿ ဝိရူပေါ ပဋိသရဏဘာဝေါ။ **မနောဝိလေခော**တိ စိတ္တဿ ဝိလေခော။

ကတတ္တာ စ အကတတ္တာ စာ တိ ကာယဒုစ္စရိတာဒီနံ ကတဘာဝေန စ ကာယသုစရိတာဒီနံ အကတဘာဝေန စ။ **ကတံ မေ ကာယဒုစ္စရိတ**န္တိ မယာ ကာယေန ကိလေသပူတိကတ္တာ ဒုဋ္ဌု စရိတံ ကာယေန ကတံ။ **အကတံ မေ ကာယသုစရိတ**န္တိ မယာ ကာယေန သုဋ္ဌု စရိတံ န ကတံ။ **ဝစီဒုစ္စရိတဝစီသုစရိတာ** ဒီသုပိ ဧသေဝ နယော **နိရောဓပရိယောသာနေသု**
။

စိတ္တဿာ တိ န သတ္တဿ န ပေါသဿ။ **ဥဒ္ဒစ္စန္တိ** ဥဒ္ဓတာကာရော။ **အဝူပသမော**တိ န ဝူပသမော။ စေတော ဝိက္ခိပတီတိ **စေတသော ဝိက္ခေပေါ, ဘန္တတ္တံ စိတ္တဿာ** တိ စိတ္တဿ ဘန္တဘာဝေ ဘန္တယာနဘန္တကေ

ဏာဒီနံ ဝိယ။ ဣမိနာ ကောရဗျဏသ္မိံယေဝ ဝိပ္ပန္နံ ကထိတံ။ ဥဒ္ဒစ္စဥ္ဟိ ကောရဗျဏေ ဝိပ္ပန္နတိ, ဝိစိကိစ္ဆာ နာနာရမ္မဏေတိ။ **ဣဒံ ဝုစ္စတိ ဥဒ္ဒစ္စံ** န္တိ အယံ ဥဒ္ဒတဘာဝေ ကထီယတိ။

မုသာတဒံ ပဟာယာတိ ဧတ္ထ **မုသာ**တိ ဝိသံဝါဒနပုရေက္ခာရဿ အတ္ထဘဉ္ဇကော ဝစီပယောဂေ ကာယပယောဂေ တ။ ဝိသံဝါဒနာဓိပ္ပာယေန ပနဿ ပရဝိသံဝါဒကကာယဝစီပယောဂသမုဋ္ဌာပိကာ စေတနာ မုသာတဒေ။

အပရော နယော – **မုသာ**တိ အဘူတံ အတစ္ဆံ ဝတ္ထု။ **တဒေ**တိ တဿ ဘူတတော တစ္ဆတော ဝိညာပနံ။ လက္ခဏတော ပန အတထံ ဝတ္ထုံ တထတော ပရံ ဝိညာပေတုကာမဿ တထာဝိညတ္တိသမုဋ္ဌာပိကာ စေတနာ မုသာတဒေ, တံ **မုသာတဒံ။ ပဟာယာ**တိ ဣမံ မုသာတဒစေတနာသင်္ခာတံ ဒုဿီလျံ ပဇဟိတွာ ။ **ပဋိဝိရတော**တိ ပဟီနကာလတော ပဋ္ဌာယ တတော ဒုဿီလျတော ဩရတော ဝိရတော၀။ နတ္ထိ တဿ ဝီတိက္ကမိဿာမီတိ စက္ခုသောတဝိညေယျာ ဓမ္မာ, ပဂေဝ ကာယဝိညေယျာတိ ဣမိနာ နယေန အညေသုပိ ဝေရူပေသု ပဒေသု အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

သစ္စံ ဝဒတီတိ **သစ္စတဒီ** ။ သစ္စေန သစ္စံ သန္ဒဟတိ ဃဋ္ဋေတီတိ သစ္စသန္ဓော, န အန္တရန္တရာ မုသာ ဝဒတီတိ အတ္ထော။ ယော ဟိ ပုရိသော ကဒာစိ မုသာ ဝဒတိ, ကဒာစိ သစ္စံ, တဿ မုသာတဒေန အန္တရိတတ္တာ သစ္စံ သစ္စေန န ဃဋိယတိ, တသ္မာ သော န သစ္စသန္ဓော, အယံ ပန န တာဒိသော, ဇီဝိတဟေတုပိ မုသာ အဝတွာ သစ္စေန သစ္စံ သန္ဒဟတိယေဝါတိ သစ္စသန္ဓော။

ထေတောတိ ထိရော, ထိရကထောတိ အတ္ထော။ ဧကော ဟိ ပုဂ္ဂလော ဟလိဒ္ဒိရာဂေ ဝိယ, ထုသရာသိမှိ နိခာတခါဏု ဝိယ, အဿပိဋ္ဌေ ဌပိတကုမ္ဘဏ္ဍမိဝ စ န ထိရကထော ဟောတိ, ဧကော ဟာသာဏလေခာ ဝိယ, ဣန္ဒခီလော ဝိယ စ ထိရကထော ဟောတိ, အသိနာ သီသံ ဆိန္ဒန္တေပိ ဒွေ ကထာ န ကထေတိ, အယံ ဝုစ္စတိ ထေတော။

ပစ္စယိကော တိ ပတ္တိယာယိတဗ္ဗကော, သဒ္ဓါယိတဗ္ဗကောတိ အတ္ထော။ ဧကစ္စော ဟိ ပုဂ္ဂလော န ပစ္စယိကော ဟောတိ, "ဣဒံ ကေန ဝုတ္တံ, အသုကေနာ"တိ ဝုတ္တေ "မာ တဿ ဝစနံ သဒ္ဒဟထာ"တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အာပဇ္ဇတိ။ ဧကော ပစ္စယိကော ဟောတိ, "ဣဒံ ကေန ဝုတ္တံ, အသုကေနာ"တိ ဝုတ္တေ "ယဒိ တေန ဝုတ္တံ, ဣဒမေဝ ပမာဏံ, ဣဒါနိ ဥပပရိက္ခိတဗ္ဗံ နတ္ထိ, ဧဝမေဝ ဣဒ"န္တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အာပဇ္ဇတိ, အယံ ဝုစ္စတိ ပစ္စယိကော။

အဝိသံဝါဒကော လောကဿာ တိ တာယ သစ္စဝါဒိတာယ လောကံ န ဝိသံဝါဒေတီတိ အတ္ထော။

ပိသုဏံ ဝါစံ ပဟာယာတိအာဒီသု ယာယ ဝါစာယ ယဿ တံ ဝါစံ ဘာသတိ, တဿ ဟဒယေ အတ္တနော ပိယဘာဝံ ပရဿ စ သုညဘာဝံ ကရောတိ, သာ **ပိသုဏာ ဝါစာ**။ ယာယ ပန အတ္တာနမ္ပိ ပရမ္ပိ ဖရုသံ ကရောတိ, ယာ ဝါစာ သယမ္ပိ ဖရုသာ, နေဝ ကဏ္ဏသုခါ န ဟဒယင်္ဂမာ, အယံ **ဖရုသာ ဝါစာ**။ ယေန သမ္ဖံ ပလပတိ နိရတ္ထကံ, သော **သမ္ဖပ္ပလာပော**။ ယာ တေသံ မူလဘူတာ စေတနာပိ ပိသုဏဝါစာဒိနာမမေဝ လဘတိ, သာ ဧဝ စ ဣဓ အဓိပ္ပေတာ။

ဣမေသံ ဘေဒာယာတိ ယေသံ ဣတော ဝုတ္တာနံ သန္တိကေ သုတံ, တေသံ ဘေဒာယ။ **ဘိန္နာနံ ဝါ သန္ဓာတာ** တိ ဒွိန္နံ မိတ္တာနံ ဝါ သမာနုပဇ္ဈာယကာဒီနံ ဝါ ကေနစိဒေဝ ကာရဏေန ဘိန္နာနံ ဧကမေကံ ဥပသင်္ကမိတွာ "တုမှာကံ ဤဒိသေ ကုလေ ဇာတာနံ ဧဝံ ဗဟုဿုတာနံ ဣဒံ န ယုတ္တ"န္တိအာဒီနိ ဝတွာ သန္ဓာနံ ကတ္တာ အနုကတ္တာ။

အနုပ္ပဒါတာ တိ သန္ဓာနာနုပ္ပဒါတာ။ ဒွေ ဇနေ သမဂ္ဂေ ဒိသွာ "တုမှာကံ ဧဝရူပေ ကုလေ ဇာတာနံ ဧဝရူပေဟိ ဂုဏေဟိ သမန္နာဂတာနံ အနုစ္ဆဝိကမေတ"န္တိအာဒီနိ ဝတွာ ဒဠှီကမ္မံ ကတ္တာတိ အတ္ထော။ သမဂ္ဂေ အာရာမော အဿာတိ **သမဂ္ဂါရာမော,** ယတ္ထ သမဂ္ဂါ နတ္ထိ, တတ္ထ ဝသိတုမ္ပိ န ဣစ္ဆတီတိ အတ္ထော။ "သမဂ္ဂရာမော"တိပိ ပါဠိ, အယမေဝေတ္ထ အတ္ထော။ **သမဂ္ဂရတော**တိ သမဂ္ဂေသု ရတော, တေ ပဟာယ အညတြ ဂန္တုမ္ပိ န ဣစ္ဆတီတိ အတ္ထော။ သမဂ္ဂေ ဒိသွာပိ သုတွာပိ နန္ဒတီတိ **သမဂ္ဂနန္ဒီ။ သမဂ္ဂကရဏိံ ဝါစံ ဘာသိတာ** တိ ယာ ဝါစာ သတ္တေ သမဂ္ဂေယေဝ ကရောတိ, တံ သာမဂ္ဂိဂုဏပရိဒီပိကမေဝ ဝါစံ ဘာသတိ, န ဣတရန္တိ။

ပရဿ မမ္မဋ္ဌေဒကကာယဝစီပယောဂသမုဋ္ဌာပိကာ စေတ္တဖရုသစေတနာ **ဖရုသာ တစာ, နေလာ**တိ လော့ ဝုစ္စတိ အေသော, နဿာ လေင္တိ နေလာ, နိဒ္ဒေသာတိ အတ္ထော ''နေလင်္ဂော သေတပစ္ဆာဒော''တိ တွေ (ဥဒာ. ၆၅; ပေ ဋ္ဌကော. ၂၅) ဝုတ္တနေလံ ဝိယ။ **ကဏ္ဏသုခာ** တိ ဗျဉ္ဇနမဓုရတာယ ကဏ္ဏာနံ သုခာ, သူစိဝိဇ္ဈနံ ဝိယ ကဏ္ဏသူလံ န ဇနေတိ။ အတ္ထမဓုရတာယ သကလသရီရေ ကောပံ အဇနေတွာ ပေမံ ဇနေတီတိ **ပေမနီယာ**။ ဟဒယံ ဂစ္ဆတိ အပဋိဟ ညမာနာ သုခေန စိတ္တံ ပဝိသတီတိ **ဟဒယင်္ဂမာ** ။ ဂုဏပရိပုဏ္ဏတာယ ပုရေ ဘတတိ **ပေါရီ,** ပုရေ သံဝမုနာရီ ဝိယ သု ကုမာရာတိပိ **ပေါရီ,** ပုရဿ ဧသာတိပိ **ပေါရီ,** နဂရဝတသီနံ ကထာတိ အတ္ထော။ နဂရဝတသိနော ဟိ ယုတ္တကထာ ဟော န္တိ, ပိတိမတ္တံ ပိတာတိ ဘာတိမတ္တံ ဘာတာတိ ဝဒန္တိ။ ဧဝရူပီ ကထာ ဗဟုနော ဇနဿ ကန္တာ ဟောတီတိ **ဗဟုဇန ကန္တာ**။ ကန္တဘာဝေနေဝ ဗဟုနော ဇနဿ မနာပာ စိတ္တဝုမ္ဒိကရာတိ **ဗဟုဇနမနာပါ**။

အနတ္ထဝိညာပိကာ ကာယဝစီပယောဂသမုဋ္ဌာပိကာ အကုသလစေတနာ **သမ္ဖပ္ပလာပေါ** ။ ကာလေန ဝဒတီတိ **ကာ လဝါဒီ,** ဝတ္တဗ္ဗယုတ္တကာလံ သလ္လက္ခေတွာ ဝဒတီတိ အတ္ထော။ ဘူတံ တထံ တစ္ဆံ သဘာဝမေဝ ဝဒတီတိ **ဘူ တဝါဒီ** ။ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကတ္ထသန္နိဿိတမေဝ ကတွာ ဝဒတီတိ **အတ္ထဝါဒီ** ။ နဝလောကုတ္တရဓမ္မသန္နိသ္သိတံ ကတွာ ဝဒတီတိ **ဓမ္မဝါဒီ** ။ သံဝရဝိနယပဟာနဝိနယသန္နိဿိတံ ကတွာ ဝဒတီတိ **ဝိနယဝါဒီ**။

နိဓာနံ ဝုစ္စတိ ဌပနောကာသော, နိဓာနမဿ အတ္ထီတိ **နိဓာနဝတီ,** ဟဒယေ နိဓာတဗ္ဗယုတ္တကံ တစံ ဘာသိတာ တိ အတ္ထော။ **ကာလေနာ**တိ ဧဝရူပိံ ဘာသမာနောပိ စ ''အဟံ နိဓာနဝတိံ တစံ ဘာသိဿာမီ''တိ န အကာလေန ဘာ သတိ, ယုတ္တကာလံ ပန အပေက္ခိတွာဝ ဘာသတီတိ အတ္ထော။ **သာပဒေသ**န္တိ သဥပမံ, သကာရဏန္တိ အတ္ထော။ **ပရိယန္တဝတိ**န္တိ ပရိစ္ဆေဒံ ဒဿေတွာ ယထာဿာ ပရိစ္ဆေဒေါ ပညာယတိ, ဧဝံ ဘာသတီတိ အတ္ထော။ **အတ္ထ သံဟိတ**န္တိ အနေကေဟိပိ နယေဟိ ဝိဘဇန္တေန ပရိယာဒာတုံ အသက္ကုဏေယျတာယ အတ္ထသမ္ပန္နံ ဘာသတိ။ ယံ တ သော အတ္ထဝါဒီ အတ္ထံ ဝဒတိ, တေန အတ္ထေန သဟိတတ္တာ အတ္ထသံဟိတံ တစံ ဘာသတိ, န အညံ နိက္ခိ ပိတွာ အညံ ဘာသတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **စတုဒ္ဒေသာသာပဂတံ တစံ ဘာသတီ** တိ မုသာတဒါဒီဟိ စတူဟိ ဒေါသေဟိ အပ ဂတံ တစံ ဘာသတိ။ **ဒွတ္တိံသာယ တိရစ္ဆာနကထာယာ** တိ ဒွတ္တိံသာယ သဂ္ဂမောက္ခာနံ တိရစ္ဆာနဘူတာယ က ထာယ။

ဒသ ကထာဝတ္ထူနီ တိ အပ္ပိစ္ဆတာဒီနိ ဒသ ဝိဝဋ္ဋနိဿိတာယ ကထာယ ဝတ္ထုဘူတာနိ ကာရဏာနိ။ **အပ္ပိစ္ဆက ထ**န္တိ တွေ အပ္ပိစ္ဆောတိ ကွဏ္ဍာဝိရဟိတော အနိစ္ဆော နိတ္တဏှော။ တွေ ဟိ ဗျဉ္ဇနံ သာဝသေသံ ဝိယ, အ တ္ထော ပန နိရဝသေသော။ န ဟိ ခီဏာသဝဿ အဏုမတ္တာပိ ကွဏ္ဍာ နာမ အတ္ထိ။

အပိစေတ္ထ အတိရိစ္ဆတာ ပာပိစ္ဆတာ မဟိစ္ဆတာ အပ္ပိစ္ဆတာတိ အယံ ဘေဒေါ ဝေဒိတဗ္ဗော – တတ္ထ သ ကလာဘေ အတိတ္တဿ ပရလာဘပတ္ထနာ **အတိရိစ္ဆတာ** နာမ, တာယ သမန္နာဂတဿ ဧကဘာဇနေ ပက္ကပူဝေ ပိ အတ္တနော ပတ္တေ ပတိတေ န သုပက္ကော ဝိယ ခုဒ္ဒကော ဝိယ စ ခာယတိ, သွေဝ ပန ပရဿ ပတ္တေ ပက္ခိတွာ တော သုပက္ကော ဝိယ မဟန္တော ဝိယ စ ခာယတိ။ အသန္တဂုဏသမ္ဘာဝနတာ ပန ပဋိဂ္ဂဟဏေ စ အမတ္တညုတာ **ပာပိစ္ဆ တာ** နာမ, သာ ''ကွဓေကစ္စော အသဒ္ဓော သမာနော သဒ္ဓောတိ မံ ဇနော ဇာနာတူ''တိအာဒိနာ (ဝိဘ. ၈၅၁) နယေန အ တ္တေဝ အာဂတာယေဝ။ တာယ စ သမန္နာဂတော ပုဂ္ဂလော ကောဟညေ ပတိဋ္ဌာတိ။ သန္တဂုဏသမ္ဘာဝနတာ ပန ပဋိဂ္ဂ ဟဏေ စ အမတ္တညုတာ **မဟိစ္ဆတာ** နာမ, သာပိ ''ကွဓေကစ္စော သဒ္ဓော သမာနော သဒ္ဓောတိ မံ ဇနော ဇာနာတူတိ ကွစ္ဆတိ, သီလဝါ သမာနော သီလဝါတိ မံ ဇနော ဇာနာတူ''တိ (ဝိဘ. ၈၅၁) ကွမိနာ နယေန အာဂတာယေဝ။ တာယ သမန္နာဂ တော ပုဂ္ဂလော ဒုဿန္တပ္ပယော ဟောတိ, ဝိဇာတမာတာပိဿ စိတ္တံ ဂဟေတုံ န သက္ကောတိ။ တေနေတံ ဝုစ္စတိ –

> ''အဂ္ဂိက္ခန္ဓော သမုဒ္ဒေါ စ၊ မဟိစ္ဆော စာပိ ပုဂ္ဂလော။
> သကဋေန ပစ္စယေ ဒေတု၊ တယောပေတေ အတပ္ပယာ''တိ။ (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၂၅၂; အ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၆၃; ဥဒာ. အဋ္ဌ. ၃၁)။

သန္တဂုဏနိဂူဟနတာ ပန ပဋိဂ္ဂဟဏေ စ မတ္တညုတာ **အပ္ပိစ္ဆတာ** နာမ, တာယ သမန္နာဂတော ပုဂ္ဂလော အတ္တနိ ဝိဇ္ဇမာနမ္ပိ ဂုဏံ ပဋိစ္ဆာဒေတုကာမတာယ သဒ္ဓော သမာနော ''သဒ္ဓောတိ မံ ဇနော ဇာနာတူ''တိ န ကွစ္ဆတိ။ သီလ

တ။ ပဝိဝိတ္တော။ ဗဟုဿုတော။ အာရဒ္ဓဝီရိယော။ သမာဓိသမ္ပန္နော။ ပညဝါ။ ခီဏာသဝေ သမာနော "ခီဏာသဝေ တိ မံ ဇနော ဇာနာတူ"တိ န ဣစ္ဆတိ သေယျထာပိ **မဇ္ဈန္တိကတ္ထေရော** ။ ဧဝံ အပ္ပိစ္ဆော စ ပန ဘိက္ခု အနုပ္ပန္နံ လာဘံ ဥပ္ပာဒေတိ, ဥပ္ပန္နံ ထာဝရံ ကရောတိ, အာယကာနံ စိတ္တံ အာရာဓေတိ, ယထာ ယထာ ဟိ သော အတ္တနော အပ္ပိစ္ဆတာယ အပ္ပံ ဂဏှာတိ, တထာ တထာ တဿ ဝတ္တေ ပသန္နာ မနုဿာ ဗဟုံ ဒေန္တိ။

အပရောပိ စတုဗ္ဗိဓော အပ္ပိစ္ဆော ပစ္စယအပ္ပိစ္ဆော ဓုတင်္ဂအပ္ပိစ္ဆော ပရိယတ္တိအပ္ပိစ္ဆော အဓိဂမအပ္ပိစ္ဆောတိ ။ တတ္ထ စတူသု ပစ္စယေသု အပ္ပိစ္ဆော **ပစ္စယအပ္ပိစ္ဆော** ။ သော ဒာယကဿ ဝသံ ဇာနာတိ, ဒေယျဓမ္မဿ ဝသံ ဇာနာတိ, အတ္တနော ထာမံ ဇာနာတိ။ ယဒိ ဟိ ဒေယျဓမ္မော ဗဟု ဟောတိ, ဒာယကော အပ္ပံ ဒာတုကာမော, ဒာယကဿ ဝသေန အပ္ပံ ဂဏှာတိ။ ဒေယျဓမ္မော အပ္ပော, ဒာယကော ဗဟုံ ဒာတုကာမော, ဒေယျဓမ္မဿ ဝသေန အပ္ပံ ဂဏှာတိ။ ဒေယျဓမ္မောပိ ဗဟု, ဒာယကောပိ ဗဟုံ ဒာတုကာမော, အတ္တနော ထာမံ ဉတွာ ပမာဏေနေဝ ဂဏှာတိ။

ဓုတင်္ဂသမာဒာနဿ အတ္တနိ အတ္ထိဘာဝံ န ဇာနာပေတုကာမော **ဓုတင်္ဂအပ္ပိစ္ဆော** နာမ။ ယော ပန ဗဟုဿုတဘာဝံ န ဇာနာပေတုကာမော, အယံ **ပရိယတ္တိအပ္ပိစ္ဆော** နာမ။ ယော ပန သောတာပန္နာဒီသု အညတရော ဟုတွာ သောတာပန္နာဒိဘာဝံ ဇာနာပေတုံ န ဣစ္ဆတိ, **အယံ အဓိဂမအပ္ပိစ္ဆော** နာမ။ ခီဏာသဝေ ပန အတ္ရိစ္ဆတံ ပါပိစ္ဆတံ မဟိစ္ဆတံ ပဟာယ သဗ္ဗသော ဣစ္ဆာပဋိပက္ခဘူတာယ အလောဘသင်္ခါတာယ ပရိသုဒ္ဓာယ အပ္ပိစ္ဆတာယ သမန္နာဂတတ္တာ အပ္ပိစ္ဆော နာမ။ "အာဝုသော, အတ္ရိစ္ဆတာ ပါပိစ္ဆတာ မဟိစ္ဆတာတိ, ဣမေ ဓမ္မာ ပဟာတဗ္ဗာတိ, တေသု အာဒီနဝံ ဒဿေတွာ ဝေရူပံ အပ္ပိစ္ဆတံ သမာဒာယ ဝတ္တိတဗ္ဗ"န္တိ ဝဒန္တော အပ္ပိစ္ဆကထံ ကထေတိ နာမ။

သန္တုဋ္ဌိကထ န္တိအာဒီသု ဝိသေသတ္ထမေဝ ဒီပယိဿာမ, ယောဇနာ ပန ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **သန္တုဋ္ဌိကထ**န္တိ ဣတရီတရပစ္စယသန္တောသံ နိဿိတံ ကထံ။ သော ပနေသ သန္တောသော ဒွါဒသဝိဓော ဟောတိ။ သေယျထိဒံ – စီဝရေ ယထာလာဘသန္တောသော, ယထာဗလသန္တောသော, ယထာသာရုပ္ပသန္တောသောတိ တိဝိဓော။ ဧဝံ ပိဏ္ဍပါတာဒီသုပိ။

တဿာယံ ပဘေဒဝဏ္ဏနာ – ဣဓ ဘိက္ခု စီဝရံ လဘတိ သုန္ဒရံ ဝါ အသုန္ဒရံ ဝါ။ သော တေနေဝ ယာပေတိ, အညံ န ပတ္ထေတိ, လဘန္တောပိ န ဂဏှာတိ။ အယမဿ စီဝရေ **ယထာလာဘသန္တောသော** ။ အထ ပန ယော ပကတိဒုဗ္ဗလော ဝါ ဟောတိ, အာဗာဓဇရာဘိဘူတော ဝါ, ဂရုစီဝရံ ပါရုပန္တော ကိလမတိ။ သော သဘာဂေန ဘိက္ခုနာ သဒ္ဓိံ တံ ပရိဝတ္တေတွာ လဟုကေန ယာပေန္တောပိ သန္တုဋ္ဌောဝ ဟောတိ။ အယမဿ စီဝရေ **ယထာဗလသန္တောသော** ။ အပရော ပဏီတပစ္စယလာဘီ ဟောတိ။ သော ပတ္တုဏ္ဏစီဝရာဒီနံ အညတရံ မဟဂ္ဃစီဝရံ, ဗဟူနိ ဝါ ပန စီဝရာနိ လဘိတွာ "ဣဒံ ထေရာနံ စိရပဗ္ဗဇိတာနံ, ဣဒံ ဗဟုဿုတာနံ အနုရူပံ, ဣဒံ ဂိလာနာနံ, ဣဒံ အပ္ပလာဘီနံ ဟောတူ"တိ ဒတွာ တေသံ ပုရာဏစီဝရံ ဝါ သင်္ကာရကူဋာဒိတော ဝါ နန္တကာနိ ဥစ္စိနိတွာ တေဟိ သင်္ဃာဋိံ ကတွာ ဓာရေန္တောပိ သန္တုဋ္ဌောဝ ဟောတိ။ အယမဿ စီဝရေ **ယထာသာရုပ္ပသန္တောသော** ။

ဣဓ ပန ဘိက္ခု ပိဏ္ဍပါတံ လဘတိ လူခံ ဝါ ပဏီတံ ဝါ, သော တေနေဝ ယာပေတိ, အညံ န ပတ္ထေတိ, လဘန္တောပိ န ဂဏှာတိ။ အယမဿ ပိဏ္ဍပါတေ **ယထာလာဘသန္တောသော** ။ ယော ပန အတ္တနော ပကတိဝိရုဒ္ဓံ ဝါ ဗျာဓိဝိရုဒ္ဓံ ဝါ ပိဏ္ဍပါတံ လဘတိ, ယေနဿ ပရိဘုတ္တေန အဖာသု ဟောတိ, သော တံ သဘာဂဿ ဘိက္ခုနော ဒတွာ တဿ ဟတ္ထတော သပ္ပာယဘောဇနံ ဘုဉ္ဇိတွာ သမဏဓမ္မံ ကရောန္တောပိ သန္တုဋ္ဌောဝ ဟောတိ။ အယမဿ ပိဏ္ဍပါတေ **ယထာဗလသန္တောသော** ။ အပရော ဗဟုံ ပဏီတံ ပိဏ္ဍပါတံ လဘတိ, သော တံ စီဝရံ ဝိယ ထေရစိရပဗ္ဗဇိတဗဟုဿုတအပ္ပလာဘီဂိလာနာနံ ဒတွာ တေသံ ဝါ သေသကံ ပိဏ္ဍာယ ဝါ စရိတွာ မိဿကာဟာရံ ဘုဉ္ဇန္တောပိ သန္တုဋ္ဌောဝ ဟောတိ။ အယမဿ ပိဏ္ဍပါတေ **ယထာသာရုပ္ပသန္တောသော** ။

ဣဓ ပန ဘိက္ခု သေနာသနံ လဘတိ မနာပံ ဝါ အမနာပံ ဝါ, သော တေန နေဝ သောမနဿံ န ဒေါမနဿံ ဥပ္ပာဒေတိ, အန္တမသော တိဏသန္ထာရကေနာပိ ယထာလဒ္ဓေနေဝ တုဿတိ။ အယမဿ သေနာသနေ **ယထာလာဘသန္တ**

တောသော။ ယော ပန အတ္တနော ပကတိဝိရုဒ္ဓံ တ ဗျာဓိဝိရုဒ္ဓံ တ သေနာသနံ လဘတိ, ယတ္ထဿ ဝသတော အဖာသု ဟောတိ, သော တံ သဘာဂဿ ဘိက္ခုနော ဒတွာ တဿ သန္တကေ သပ္ပာယသေနာသနေ ဝသန္တောပိ သန္တုဋ္ဌော ဝ ဟောတိ။ အယမဿ သေနာသနေ **ယထာဗလသန္တောသော**။

အပရော မဟာပုညော လေဏမဏ္ဍပကူဋာဂာရာဒီနိ ဗဟူနိ ပဏီတသေနာသနာနိ လဘတိ, သော တံ စီဝရံ ဝိယ ထေရစိရပဗ္ဗဇိတဗဟုဿုတအပ္ပလာဘိဂိလာနာနံ ဒတွာ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဝသန္တောပိ သန္တုဋ္ဌောဝ ဟောတိ။ အယမဿ သေနာသနေ **ယထာသာရုပ္ပသန္တောသော**။ ယောပိ ''ဥတ္တမသေနာသနံ နာမ ပမာဒဋ္ဌာနံ, တတ္ထ နိသိန္နဿ ထိနမိဒ္ဓံ ဩက္ကမတိ, နိဒ္ဒာဘိဘူတဿ ပုန ပဋိဗုဇ္ဈတော ပာပဝိတက္ကာ ပာတုဘဝန္တီ''တိ ပဋိသဉ္စိက္ခိတွာ တာဒိသံ သေနာသနံ ပတ္တမ္ပိ န သမ္ပဋိစ္ဆတိ, သော တံ ပဋိက္ခိပိတွာ အဗ္ဘောကာသရုက္ခမူလာဒီသု ဝသန္တောပိ သန္တုဋ္ဌောဝ ဟောတိ။ အယမဿ သေနာသနေ **ယထာသာရုပ္ပသန္တောသော**။

ဣဓ ပန ဘိက္ခု ဘေသဇ္ဇံ လဘတိ လူခံ တ ပဏီတံ တ, သော ယံ လဘတိ, တေနေဝ တုဿတိ, အညံ န ပတ္ထေတိ, လဘန္တောပိ န ဂဏှာတိ။ အယမဿ ဂိလာနပစ္စယေ **ယထာလာဘသန္တောသော**။ ယော ပန တေလေန အတ္ထိကော ဖာဏိတံ လဘတိ, သော တံ သဘာဂဿ ဘိက္ခုနော ဒတွာ တဿ ဟတ္ထတော တေလံ ဂဟေတွာ အညဒေဝ တ ပရိယေသိတွာ ဘေသဇ္ဇံ ကရောန္တောပိ သန္တုဋ္ဌောဝ ဟောတိ။ အယမဿ ဂိလာနပစ္စယေ **ယထာဗလသန္တောသော**။

အပရော မဟာပုညော ဗဟုံ တေလမဓုဖာဏိတာဒိပဏီတဘေသဇ္ဇံ လဘတိ, သော တံ စီဝရံ ဝိယ ထေရစိရပဗ္ဗဇိတဗဟုဿုတအပ္ပလာဘိဂိလာနာနံ ဒတွာ တေသံ အာဘတေန ယေန ကေနစိ ယာပေန္တောပိ သန္တုဋ္ဌောဝ ဟောတိ။ ယော ပန ဧကသ္မိံ ဘာဇနေ စတုမဓုရံ ဌပေတွာ ဧကသ္မိံ မုတ္တဟရီတကံ ''ဂဏှ, ဘန္တေ, ယဒိစ္ဆသီ''တိ ဝုစ္စမာနော ''သစဿ တေသု အညတရေနပိ ရောဂေ ဝူပသမ္မတိ, အထ မုတ္တဟရီတကံ နာမ ဗုဒ္ဓါဒီဟိ ဝဏ္ဏိတ''န္တိ စတုမဓုရံ ပဋိက္ခိပိတွာ မုတ္တဟရီတကေန ဘေသဇ္ဇံ ကရောန္တော ပရမသန္တုဋ္ဌောဝ ဟောတိ။ အယမဿ ဂိလာနပစ္စယေ **ယထာသာရုပ္ပသန္တောသော**။ ဣမေသံ ပန ပစ္စေကပစ္စယေသု တိဏ္ဏံ တိဏ္ဏံ သန္တောသာနံ ယထာသာရုပ္ပသန္တောသောဝ အဂ္ဂေါ။ အရဟာ ဧကေကသ္မိံ ပစ္စယေ ဣမေဟိ တီဟိပိ သန္တုဋ္ဌောဝ။

ပဝိဝေကကထန္တိ ပဝိဝေကနိဿိတံ ကထံ။ တယော ဟိ ဝိဝေကာ ကာယဝိဝေကော စိတ္တဝိဝေကော ဥပဓိဝိဝေကောတိ။ တတ္ထ ဧကော ဂစ္ဆတိ, ဧကော တိဋ္ဌတိ, ဧကော နိသီဒတိ, ဧကော သေယျံ ကပ္ပေတိ, ဧကော ဂာမံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသတိ, ဧကော ပဋိက္ကမတိ, ဧကော အဘိက္ကမတိ, ဧကော စင်္ကမံ အဓိဋ္ဌာတိ, ဧကော စရတိ, ဧကော ဝိဟရတီတိ အယံ **ကာယဝိဝေကော** နာမ။ အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော ပန **စိတ္တဝိဝေကော** နာမ။ နိဗ္ဗာနံ **ဥပဓိဝိဝေကော** နာမ။

ဝုတ္တမ္ပိ ဟေတံ – ''ကာယဝိဝေကော စ ဝိဝေကဋ္ဌကာယာနံ နေက္ခမ္မာဘိရတာနံ။ စိတ္တဝိဝေကော စ ပရိသုဒ္ဓစိတ္တာနံ ပရမဝေဒာနပ္ပတ္တာနံ။ ဥပဓိဝိဝေကော စ နိရုပဓီနံ ပုဂ္ဂလာနံ ဝိသင်္ခါရဂတာန''န္တိ (မဟာနိ. ၅၇)။

အသံသဂ္ဂကထန္တိ ဧတ္ထ ပန သဝနသံသဂ္ဂေါ ဒဿနသံသဂ္ဂေါ သမုလ္လပနသံသဂ္ဂေါ သမ္ဘောဂသံသဂ္ဂေါ ကာယသံသဂ္ဂေါတိ ပဉ္စဝိဓော သံသဂ္ဂေါ။ တေသု ဣဓ ဘိက္ခု သုဏာတိ ''အမုကသ္မိံ ဂာမေ ဝါ နိဂမေ ဝါ ဣတ္ထီ ဝါ ကုမာရီ ဝါ အဘိရူပါ ဒဿနီယာ ပာသာဒိကာ ပရမာယ ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယ သမန္နာဂတာ''တိ, သော တံ သုတွာ သံသီဒတိ ဝိသီဒတိ, န သက္ကောတိ ဗြဟ္မစရိယံ သန္ဓာရေတုံ, သိက္ခာဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာ ဟီနာယာဝတ္တတိ။ ဧဝံ ပရေဟိ ကထိယမာနရူပါဒိသမ္ပတ္တိံ အတ္တနာ ဝါ ဟသိတလပိတဂီတသဒ္ဒံ သုဏန္တဿ သောတဝိညာဏဝီထိဝသေန ဥပ္ပန္နော ရာဂေါ **သဝနသံသဂ္ဂေါ** နာမ။

''ဣဓ ဘိက္ခု န ဟေဝ ခေါ သုဏာတိ, အပိ စ ခေါ သာမံ ပဿတိ ဣတ္ထိံ ဝါ ကုမာရိံ ဝါ အဘိရူပံ ဒဿနီယံ ပာသာဒိကံ ပရမာယ ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယ သမန္နာဂတံ, သော တံ ဒိသွာ သံသီဒတိ ဝိသီဒတိ, န သက္ကောတိ ဗြဟ္မစရိယံ သန္ဓာရေတုံ, သိက္ခာဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာ ဟီနာယာဝတ္တတိ။ ဧဝံ ဝိသဘာဂရူပံ ဩလောကေန္တဿ ပန စက္ခုဝိညာဏဝီထိဝသေန ဥပ္ပန္နရာဂေါ **ဒဿနသံသဂ္ဂေါ** နာမ။

အညမည့် အလ္လာပသလ္လာပဝသေန ဥပ္ပန္နရာဂေ ပန **သမုလ္လပနသံသဂ္ဂေ** နာမ။ ဘိက္ခုနော ဘိက္ခုနိယာ သန္တကံ ဘိက္ခုနိယာ တ ဘိက္ခုဿ သန္တကံ ဂဟေတ္ဝာ ပရိဘောဂကရဏဝသေန ဥပ္ပန္နရာဂေ **သမ္ဘောဂသံသဂ္ဂေ** နာမ။ ဟတ္ထဂ္ဂါဟာဒိဝသေန ဥပ္ပန္နရာဂေ ပန **ကာယသံသဂ္ဂေ** နာမ။ အရဟာ ဣမေဟိ ပဉ္စဟိ သံသဂ္ဂေဟိ စတူဟိပိ ပရိသာဟိ သဒ္ဓိံ အသံသဋ္ဌော, ကဟာမုတ္တကော စေဝ သံသဂ္ဂမုတ္တကော စ။ အသံသဂ္ဂဿ ဝဏ္ဏံ ဘဏန္တော အသံသဂ္ဂကထံ ကထေတိ နာမ။

ဝီရိယာရမ္ဘကထ န္တိ ဧတ္ထ ယော ပဂ္ဂဟိတဝီရိယော ပရိပုဏ္ဏကာယိကစေတသိကဝီရိယော ဟောတိ, ဂမနေ ဥပ္ပန္နံ ကိလေသံ ဌာနံ ပာပုဏိတုံ န ဒေတိ, ဌာနေ ဥပ္ပန္နံ ကိလေသံ နိသဇ္ဇံ, နိသဇ္ဇာယ ဥပ္ပန္နံ ကိလေသံ သယနံ ပာပုဏိတုံ န ဒေတိ, ဒဏ္ဍေန ကဏ္ဍကာပဲ့ ဥပ္ပိဋ္ဌေတွာ ဂဏ္ဍှာန္တော ဝိယ အမိတ္တံ ဂီဝာယ အက္ကမန္တော ဝိယ စ ဝိစရတိ, တာဒိသဿ အာရဒ္ဓဝီရိယဿ ဝဏ္ဏံ ဘဏန္တော ဝီရိယာရမ္ဘကထံ ကထေတိ နာမ။

သီလကထန္တိအာဒီသု **သီလ**န္တိ စတုပာရိသုဒ္ဓိသီလံ။ **သမာဓီ**တိ ဝိပဿနာပာဒကာ အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော။ **ပညာ**တိ လောကိယလောကုတ္တရဉာဏံ။ **ဝိမုတ္တီ**တိ အရဟတ္တဖလဝိမုတ္တိ။ **ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿန**န္တိ ဧကူနဝီသတိဝိဓံ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏံ။ သီလာဒီနံ ဂုဏံ ပကာသေန္တော သီလာဒိကထံ ကထေတိ နာမ။

သတိပဋ္ဌာနကထန္တိအာဒီနိ **သင်္ဂါဏလမတိစ္စ သော မုနီ** တိပရိယောသာနာနိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

၈၆. နိရာသတ္တီတိ နိတ္တဏှော။ **ဝိဝေကဒဿီ ဖဿေသု**တိ ပစ္စုပ္ပန္နေသု စက္ခုသမ္ဖဿာဒီသု အတ္တာဒိဘာဝဝိဝေကံ ပဿတိ။ **ဒိဋ္ဌီသု စ န နီယတီ**တိ ဒွာသဋ္ဌိယာ ဒိဋ္ဌီသု ကာယစိ ဒိဋ္ဌိယာ န နီယတိ။

ဝိပရိဏတံ တ ဝတ္ထုံ န သောစတီတိ ပကတိဘာဝံ ဇဟိတွာ နဋ္ဌေ ကိသ္မိဉ္စိ ဝတ္ထုသ္မိံ န သောကံ အာပဇ္ဇတိ။ **ဝိပရိဏတသ္မိံ တ**တိ ဝိနဿမာနေ ဝတ္ထုမ္ဟိ။

စက္ခုသမ္ဖဿောတိ စက္ခုံ ဝတ္ထုံ ကတွာ စက္ခုဝိညာဏသဟဇာတော ဖဿော စက္ခုသမ္ဖဿော။ သေသေသုပိ ဧသေဝ နယော။ ဧတ္ထ စ ပုရိမာ စက္ခုပသာဒာဒိဝတ္ထုကာဝ, မနောသမ္ဖဿော ဟဒယဝတ္ထုကောပိ အဝတ္ထုကောပိ သဗ္ဗော စတုဘူမကော ဖဿော။ **အဓိဝစနသမ္ဖဿော**တိ ပရိယာယေန ဧတဿ နာမံ ဟောတိယေဝ ။ တယော ဟိ အရူပိနော ခန္ဓာ သယံ ပိဋ္ဌိဝဋ္ဋကာ ဟုတွာ အတ္တနော သဟဇာတသမ္ဖဿဿ အဓိဝစနသမ္ဖဿောတိ နာမံ ကရောန္တိ။ **ပဋိဃသမ္ဖဿော**တိ နိပ္ပရိယာယေန ပန ပဋိဃသမ္ဖဿော နာမ ပဉ္စဒွာရိကဖဿော။ အဓိဝစနသမ္ဖဿော နာမ မနောဒွာရိကဖဿော။ **သုခဝေဒနီယော ဖဿော**တိ သုခဝေဒနာယ ဟိတော ဥပကာရကော ဖဿော။ ဣတရဒွယေပိ ဧသေဝ နယော။ **ကုသလော ဖဿော**တိ ဧကဝီသတိကုသလစိတ္တသဟဇာတော ဖဿော။ **အကုသလော**တိ ဒွါဒသအကုသလသဟဇာတော ဖဿော။ **အဗျာကတော**တိ ဆတ္တိံသဗျာကတသဟဇာတော ဖဿော။ **ကာမာဝစရော**တိ စတုပညာသကာမာဝစရသဟဇာတော ဖဿော။ **ရူပာဝစရော**တိ ကုသလာဒိပဉ္စဒသရူပာဝစရသမ္ပယုတ္တော ။ **အရူပာဝစရော**တိ ကုသလာဗျာကတဝသေန ဒွါဒသအရူပာဝစရသမ္ပယုတ္တော။

သုညတောတိ အနတ္တာနုပဿနာဝသေန ဝိပဿန္တဿ ဥပ္ပန္နော မဂ္ဂေ သုညတော, တေန သဟဇာတော ဖဿော သုညတော ဖဿော။ ဣတရဒွယေပိ ဧသေဝ နယော။ **အနိမိတ္တော**တိ ဧတ္ထ အနိစ္စာနုပဿနာဝသေန ဝိပဿန္တဿ ဥပ္ပန္နော မဂ္ဂေ အနိမိတ္တော။ **အပ္ပဏိဟိတော**တိ ဒုက္ခာနုပဿနာဝသေန ဝိပဿန္တဿ ဥပ္ပန္နော မဂ္ဂေ အပ္ပဏိဟိတော။ **လောကိယော**တိ လောကေ ဝုစ္စတိ လုဇ္ဇနပလုဇ္ဇနဋ္ဌေန ဝဋ္ဋော, တသ္မိံ ပရိယာပန္နဘာဝေန လောကေ နိယုတ္တောတိ လောကိယော, တေဘူမကော ဓမ္မော။ **လောကုတ္တရော**တိ လောကတော ဥတ္တရော ဥတ္တိဏ္ဏောတိ လောကုတ္တရော, လောကေ အပရိယာပန္နဘာဝေနပိ လောကုတ္တရော။ **အတ္တေန တ**တိ အတ္တဘာဝေန တ။ **အတ္တနိယေန တ**တိ အတ္တာယတ္တေန တ။

၈၇. ပတိလီနောတိ ရာဂာဒီနံ ပဟီနတ္တာ တတော အပဂတော။ **အကုဟကော**တိ အဝိမ္ဟာပကော တီဟိ ကုဟနဝတ္ထူဟိ။ **အပိဟာလူ**တိ အပိဟနသီလော, ပတ္ထနာတဏှာယ ရဟိတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အမစ္ဆရီ**တိ ပဉ္စမစ္ဆေရဝိရ

ဟိတော။ **အပ္ပဂ္ဃော** တိ ကာယဟဂ္ဃိယာဒိဝိရဟိတော။ **အဇေဂုစ္ဆော** တိ သမ္ပန္နသီလာဒိတာယ အဇေဂုစ္ဆနီယော အသေစနကော မနာပော။ **ပေသုဏေယျေ စ နော ယုတော** တိ ဒွိဝိဟိ အာကာရေဟိ ဥပသံဟရိတဗ္ဗေ ပိသုဏကမ္မေ အ ယုတ္တော။

ရာဂဿ ပဟီနတ္တာ တိ အရဟတ္တမဂ္ဂေန ရာဂကိလေသဿ ပဟီနဘာဝေန။ **အသ္မိမာနော ပဟီနော ဟောတိ** တိ အသ္မီတိ ဥန္နတိမာနော သမုစ္ဆေဒဝသေန ပဟီနော ဟောတိ။

တီဏိ ကုဟနဝတ္ထူနီ တိ တီဏိ ဝိမှာပနကာရဏာနိ။ **ပစ္စယပဋိသေဝနသင်္ခာတံ ကုဟနဝတ္ထု** တိအာဒီသု စီဝရာဒီ ဟိ နိမန္တိတဿ တဒတ္ထိကဿေဝ သတော ပာပိစ္ဆတံ နိဿာယ ပဋိက္ခိပနေန တေ စ ဂဟပတိကေ အတ္တနိ သုပ္ပ တိဋ္ဌိတပသာဒေ ဥတ္တ္တ ပုန တေသံ “အဟော အယျော အပ္ပိစ္ဆော, န ကိဉ္စိ ပဋိဂ္ဂဏှိတုံ ဣစ္ဆတိ, သုလဒ္ဓံ ဝတ နော အဿ, သစေ အပ္ပမတ္တကမ္ပိ ကိဉ္စိ ပဋိဂ္ဂဏှေယျာ”တိ နာနာဝိဓေဟိ ဥပာယေဟိ ပဏီတာနိ စီဝရာဒီနိ ဥပနေန္တာနံ တဒနုဂ္ဂဟကာမတံယေဝ အဝိကတ္တ ပဋိဂ္ဂဟဏေန စ တတော ပဘုတိ အပိ သကဋဘာရေဟိ ဥပနာမနဟေတုဘူ တံ ဝိမှာပနံ **ပစ္စယပဋိသေဝနသင်္ခာတံ ကုဟနဝတ္ထု** တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ပာပိစ္ဆဿေဝ ပန သတော သမ္ဘာဝနာဓိပ္ပာယေ န ကတေန ဣရိယာပထေန ဝိမှာပနံ **ဣရိယာပထသင်္ခာတံ ကုဟနဝတ္ထု** တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ပာပိစ္ဆဿေဝ ပန သတော ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာဓိဂမပရိဒီပနတစာယ တထာ တထာ ဝိမှာပနံ **သာမန္တဇပ္ပနသင်္ခာတံ ကုဟနဝတ္ထု** တိ ဝေဒိတ ဗ္ဗံ။

ကတမံ ပစ္စယပဋိသေဝနသင်္ခာတ န္တိ ဧတ္ထ ပစ္စယပဋိသေဝနန္တိ ဧဝံ သင်္ခာတံ ပစ္စယပဋိသေဝနသင်္ခာတံ။ **နိမန္တေန္တီ**တိ ဣဓ ဂဟပတိကာ “ဘိက္ခုံ ဂဏှထာ”တိ ဘိက္ခူ နိမန္တေန္တိ။ အယမေဝ တ ဟဉ္စော။ “နိမန္တေတီ”တိ တ “ဝဒန္တိ”တိ တ ကေစိ ပဌန္တိ။ တာဒိသေ နိမန္တာပေန္တိ၊ နိမန္တေန္တီတိ ဟဉ္စဿ သမ္ဘာဝေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **စီဝရံ ပစ္စ က္ခာတီ**တိ စီဝရံ ပဋိက္ခိပတိ။ **ဓော သာရုပ္ပံ, ယံ သမဏော** တိ ယံ စီဝရဓာရဏံ သမဏော ကရောတိ, ဧတံ သာရုပ္ပံ အနုစ္ ဆဝိကံ။ **ဟပဏိကာ တ နန္တကာနိ** တိ အာပဏဒွာရေ ပတိကာနိ အန္တဝိရဟိတာနိ ပိလောတိကာနိ။ **ဥစ္စိနိတ္တ** တိ သံက မိတ္တ။ **ဥဥ္စာစရိယာယာ** တိ ဘိက္ခာစရဏေန။ **ပိဏ္ဍိယာလောပေနာ** တိ ပိဏ္ဍံ ကတ္တ လဒ္ဓအာလောပေန။ **ပူတိမုတ္တ တေန တတိ** ကေမုတ္တေန တ။ **ဩသဓံ ကရေယျာ** တိ ဘေသဇ္ဇကိစ္စံ ကရေယျ။ **တဒုပာဒါယာ**တိ တတော ပဋ္ဌာယ။ **ဓုတတာအေ**တိ ဓုတဂုဏတဒီ။ **ဘိယျော ဘိယျော နိမန္တေန္တိ** တိ ဥပရူပရိ နိမန္တေန္တိ။ **သမ္မုခီဘာတ** တိ သမ္မုခီဘာ ဝေန, ဝိဇ္ဇမာနတာယာတိ အတ္ထော။ **ပသဝတီ**တိ ပဋိလဘတိ။ သဒ္ဓာယ သမ္မုခီဘာဝေန သက္ကာ ကာတုန္တိ **“သဒ္ဓာ ယ သမ္မုခီဘာတ”**တိအာဒိမာဟ။ ဒေယျဓမ္မာ သုလဘာ ဒက္ခိဏေယျာ စ, သဒ္ဓာ ပန ဒုလ္လဘာ။ ပုထုဇ္ဇနဿ ဟိ သဒ္ဓာ အထာဝရာ, ပဒတရေ ပဒတရေ နာနာ ဟောတိ။ တေနေဝဿ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနသဒိသောပိ အဂ္ဂသာဝကော ဟ ဋ္ဌိဘောကေ ဘဝိတုံ အသက္ကောန္တော အာဟ “ဒွိန္နံ ခော နေသံ အာဝုသော ဓမ္မာနံ ဟဋ္ဌိဘောကေ ဘောကနဉ္စ ဇီဝိတ ဿ စ, သဒ္ဓာယ ပန တ္တံ ဟဋ္ဌိဘောကေ”တိ။

ဧဝံ တုမ္ဟေဟ ပုညေန ပရိဇာဟိရာ ဘဝိဿထာ တိ ဧတ္ထ **ပုညေနာ**တိ နိဿက္ကတ္ထေ ကရဏဝစနံ။ ပုညတော ပ ရိဟီနာ ပရမ္မုခါ ဘဝိဿထ။ **ဘာကုဋိကာ**တိ မုခါနံ ပဓာနပုရိမင္ဂတဘာဝဒဿနေန ဘာကုဋိကရဏံ, မုခသင်္ကောစော တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဘာကုဋိကရဏံ သီလမဿာတိ **ဘာကုဋိကော,** ဘာကုဋိကဿ ဘာဝေ **ဘာကုဋိယံ။ ကုဟနာ**တိ ဝိ မှာပနာ။ ကုဟဿ အာယနာ **ကုဟာယနာ**။ ကုဟိတဿ ဘာဝေ **ကုဟိတတ္တံ** ။

ပာပိစ္ဆော တိ အသန္တဂုဏဒီပနကာမော။ **ဣစ္ဆာပကတော** တိ ဣစ္ဆာယ အပကတော, ဥပဒ္ဒုတောတိ အတ္ တော။ **သမ္ဘာဝနာဓိပ္ပာယော** တိ ဗဟုမာနဇ္ဈာသယော။ **ဂမနံ သဏ္ဌပေတီ** တိ အဘိက္ကမာဒိဂမနံ အဘိသင်္ခရောတိ, ဟ သာဒိကဘာဝံ ကရောတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဣတရေသုပိ ဧသေဝ နယော။ **ပဏိဓာယ ဂစ္ဆတီ** တိ ပတ္ထနံ ဌပေတ္တ ဂစ္ ဆတိ။ သေသေသုပိ ဧသေဝ နယော။ **သမာဟိတော ဝိယ ဂစ္ဆတီ** တိ ဥပစာရပ္ပတ္တော ဝိယ ဂစ္ဆတိ။ သေသေသုပိ ဧ သေဝ နယော။

အာပာထကဇ္ဈာယီဝ ဟောတီ တိ သမ္မုခါ အာဂတာနံ မနုဿာနံ စက္ခုပထေ သမာပဇ္ဇန္တော ဝိယ သန္တဘာဝံ ဒဿေ တိ။ **ဣရိယာပထဿာ** တိ စတုဣရိယာပထဿ။ **အာဌပနာ**တိ အာဒိဋ္ဌပနာ, အာဒရေန တ ဌပနာ။ **ဌပနာ**တိ ဌပနာကာရော။

သဏ္ဍာပနာ တိ အဘိသင်္ခရဏံ, ဟသာဒိကဘာဝကရဏန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အရိယဓမ္မသန္နိဿိတ** န္တိ လောကုတ္တရဓမ္မပဋိဗဒ္ဓံ။ **ကုဋ္ဌိက** န္တိ အတပုရဏံ။ **မိတ္တာ** တိ သိနေဟဝန္တော။ **သန္ဒိဋ္ဌာ** တိ ဒိဋ္ဌမတ္တာ။ **သမ္ဘတ္တာ** တိ ဒဠှပမိတ္တာ။ **ဥဒ္ဒဏ္ဍော** တိ ဧကော ပတိဿယဝိသေသော။

ကောရဇိကကောရဇိကောတိ သင်္ကောစသင်္ကောစကော, အတိသင်္ကောစကောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ''ကောရစက ကောရစကော''တိ တ ဟဌော။ **ဘာကုဋိကဘာကုဋိကော**တိ အတိဝိယ မုခသင်္ကောစနသီလော။ **ကုဟကကုဟကော**တိ အတိဝိယ ဝိမှာပကော။ **လပကလပကော**တိ အတိဝိယ သလ္လာပကော။ **မုခသမ္ဘာဝိကော**တိ အတ္တနော မုခဝသေန အညေဟိ သဟ သမ္ဘာဝိကော, အပ္ပိတစိတ္တောတိ ဧကော။ **သန္တာန**န္တိ ကိလေသသန္တတာယ သန္တာနံ။ **သမာပတ္တီန** န္တိ သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗာနံ။ **ဂမ္ဘီရ** န္တိ နိန္နပတိဋ္ဌာနံ။ **ဂူဠှ**န္တိ ဒဿေတုံ ဒုက္ခံ။ **နိပုဏ**န္တိ သုခုမံ။ **ပဋိစ္ဆန္န** န္တိ ပဒတ္တေန ဒုပ္ပဋိဝိဇ္ဈာဓိပ္ပာယံ။ **လောကုတ္တရ** န္တိ ဓမ္မဒီပကံ။ **သုညတာပဋိသညုတ္တ** န္တိ နိဗ္ဗာနပဋိသညုတ္တံ။ အထ တ **လောကုတ္တရသုညတာပဋိသညုတ္တ**န္တိ လောကုတ္တရဓမ္မဘူတနိဗ္ဗာနပဋိသညုတ္တံ။

ကာယိကံ ဟာဂဗ္ဘိယ န္တိ ကာယေ ဘဝံ ကာယိကံ။ တစသိကစေတသိကေသုပိ ဧသေဝ နယော။ **အစိတ္တီကာရက တော**တိ ဗဟုမာနကိရိယရဟိတော။ **အနုပဟနာနံ စင်္ကမန္တာန** န္တိ ဥပဟနဝိရဟိတာနံ စင်္ကမန္တာနံ သမီပေ, အနာဒရေ တ သာမိဝစနံ။ **သဥပဟနော**တိ ဥပဟနာရူဠှော ဟုတွာ စင်္ကမတိ။ **နီစေ စင်္ကမေ စင်္ကမန္တာန** န္တိ အကတပရိစ္ဆေဒာယ ဘူမိယာ စင်္ကမန္တေ ပရိစ္ဆေဒံ ကတွာ တလုကံ အာကိရိတွာ အာလမ္ဗနံ ယောဇေတွာ ကတစင်္ကမေ နီစေပိ စင်္ကမေ စင်္ကမန္တေ။ **ဥစ္စေ စင်္ကမေ စင်္ကမတီ** တိ ဣဋ္ဌကစယနသမ္ပန္နေ ဝေဒိကာပရိက္ခိတ္တေ ဥစ္စေ စင်္ကမေ စင်္ကမတိ။ သစေ ဟကာရပရိက္ခိတ္တော ဟောတိ ဒ္ဒတရကောဋ္ဌကယုတ္တော, ပဗ္ဗတန္တရဝနန္တရဘူမန္တရသုဿ တ သုပ္ပဋိစ္ဆန္နော, တာဒိသေ စင်္ကမေ စင်္ကမိတုံ ဝဋ္ဋတိ, အပ္ပဋိစ္ဆန္နေပိ ဥပစာရံ မုဉ္စိတွာ ဝဋ္ဋတိ။ **ဃဋ္ဋယန္တော**ပိ **တိဋ္ဌတီ**တိ အတိသမီပေ တိဋ္ဌတိ။ **ပုရတောပိ တိဋ္ဌတီ** တိ ပုရတ္ထိမတောပိ တိဋ္ဌတိ။ **ဋ္ဌိတကောပိ ဘဏတီ**တိ ခာဏုကော ဝိယ အနောနမိတွာ ဘဏတိ။ **ဗာဟာဝိက္ခေပကော** တိ ဗာဟုံ ခိပိတွာ ခိပိတွာ ဘဏတိ။

အနုပခဇ္ဇာ တိ သဗ္ဗေသံ နိသိန္နဋ္ဌာနံ ပဝိသိတွာ။ **နဝေပိ ဘိက္ခူ အာသနေန ပဋိဗာဟတီ** တိ အတ္တနော ပတ္တာသနေ အနိသီဒိတွာ ပုရေ တ ပစ္ဆာ တ ပဝိသန္တော အာသနေန ပဋိဗာဟတိ နာမ။

အနာပုစ္ဆာပိ ကဋ္ဌံ ပက္ခိပတီ တိ အနာပုစ္ဆိတွာ အနပလောကေတွာ အဂ္ဂိမှိ အနုံ ခိပတိ။ **ဒွာရံ ပိဒဟတီ**တိ ဇန္တာဃရေ ပိဒဟတိ။

ဩတရတီတိ ဥဒကတိတ္ထံ ပဝိသတိ။ **နှာယတီ**တိ သရီရံ သိနေဟေတိ။ **ဥတ္တရတီ**တိ ဥဒကတိတ္ထတော တီရံ ဥဂ္ဂစ္ဆတိ။

တေက္ကမ္မာပီ တိ အတိက္ကမိတွာပိ။ **ဩဝရကာနီ**တိ ဂဗ္ဘေ ပတိဋ္ဌိတသယနဃရာနိ။

ဂူဠှာနီတိ ပဋိစ္ဆန္နာနိ။ **ပဋိစ္ဆန္နာနီ** တိ အညေဟိ ပဋိစ္ဆာဒိတာနိ။

အနဇ္ဈိဌော တ တိ ထေရေဟိ ''ဓမ္မံ ဘဏာဟီ''တိ အနာဏတ္တော အနာယာစိတော စ။

ဟာပဓမ္မော တိ လာမကဓမ္မော။ **အသုစိသင်္ကဿရသမာစာရော** တိ အညေဟိ ''အယံ ဒုဿီလော''တိ သင်္ကာယ သရိတဗ္ဗော အာစာရော သံယောကေ တေဿာတိ အသုစိသင်္ကဿရသမာစာရော။ သင်္ကဿရသမာစာရောတိ သကာရံ သံယောဂံ ကတွာပိ ပဌန္တိ။ **ပဋိစ္ဆန္နကမ္မန္တော** တိ ပဋိစ္ဆာဒိတကာယဝစီကမ္မန္တော။ **အဿမဏော** တိ န သမဏော။ **သမဏပဋိညော**တိ ''အဟံ သမဏော''တိ ပဋိဇာနန္တော။ **အဗ္ရဟ္မစာရီ** တိ သေဋ္ဌစရိယာ ဝိရဟိတော။ **ဗ္ရဟ္မစာရိပဋိညော**တိ ဝုတ္တပဋိပက္ခော။ **အန္တောပူတီ** တိ အဗ္ဘန္တရေ ကုသလဓမ္မဝိရဟိတတ္တာ အန္တောပူတိဘာဝမာပန္နော။ **အဝဿုတော** တိ ရာဂေန တိန္တော။ **ကသမ္ဗုဇာတော** တိ သင်္ကာရသဘာဝော။ **အာစာရဂောစရသမ္ပန္နော** တိ တေ တ ဘိက္ခူ သကရဏေ သပ္ပတိဿော ဟိရောတ္တပ္ပသမ္ပန္နော သုနိဝတ္ထော သုပာရုတော ပာသာဒိကေန အဘိက္ကန္တေန ပဋိက္ကန္တေန အာလောကိတေန ဝိလောကိတေန သမိဉ္ဇိတေန ပသာရိတေန ဩက္ခိတ္တစက္ခု ဣရိယာပထသမ္ပ

န္နော ကုန္တိမ္ရယေသု ဂုတ္တဒ္ဒ္ဝါရတာ ဘောဇနေ မတ္တညုတာ ဇာဂရိယမနုယုတ္တော သတိသမ္ပဇညေန သမန္နာဂတော အပ္ပိစ္ဆော သန္တုဋ္ဌော အာရဒ္ဓဝီရိယော အာဘိသမာစာရိကေသု သက္ကစ္စကာရီ ဂရုစိတ္တီကာရဗဟုလော ဝိဟရတိ, အယံ ဝုစ္စတိ အာစာရော။ ဧဝံ တာဝ အာစာရော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဂေါစရော ပန တိဝိဓော ဥပနိဿယဂေါစရော အာရက္ခဂေါစရော ဥပနိဗန္ဓဂေါစရောတိ။ တတ္ထ ကတမော **ဥပနိဿယဂေါစရော?** ဒသကထာဝတ္ထုဂုဏသမန္နာဂတော ကလျာဏမိတ္တော, ယံ နိဿာယ အဿုတံ သုဏာတိ, သုတံ ပရိယောဒပေတိ, ကင်္ခံ ဝိတရတိ, ဒိဋ္ဌိံ ဥဇုံ ကရောတိ, စိတ္တံ ပသာဒေတိ; ယဿ ဝါ ပန အနုသိက္ခမာနော သဒ္ဓါယ ဝဍ္ဎတိ, သီလေန, သုတေန, စာဂေန, ပညာယ ဝဍ္ဎတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ ဥပနိဿယဂေါစရော။

ကတမော **အာရက္ခဂေါစရော** ? ဣဓ ဘိက္ခု အန္တရဃရံ ပဝိဋ္ဌော ဝီထိံ ပဋိပန္နော ဩက္ခိတ္တစက္ခု ယုဂမတ္တဒဿာဝီ သုသံဝုတော ဂစ္ဆတိ, န ဟတ္ထိံ ဩလောကေန္တော, န အဿံ, န ရထံ, န ပတ္တိံ, န ဣတ္ထိံ, န ပုရိသံ ဩလောကေန္တော, န ဥဒ္ဓံ ဥလ္လောကေန္တော, န အဓော ဩလောကေန္တော, န ဒိသာဝိဒိသံ ပေက္ခမာနော ဂစ္ဆတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ အာရက္ခဂေါစရော။

ကတမော **ဥပနိဗန္ဓဂေါစရော** ? စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ ယတ္ထ စိတ္တံ ဥပနိဗန္ဓတိ။ ဝုတ္တဉှေတံ ဘဂဝတာ – ''ကော စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော ဂေါစရော သကော ပေတ္တိကော ဝိသယော? ယဒိဒံ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ''တိ (သံ. နိ. ၅.၃၇၂), အယံ ဝုစ္စတိ ဥပနိဗန္ဓဂေါစရောတိ။ ဣတိ ဣမိနာ စ အာစာရေန ဣမိနာ စ ဂေါစရေန ဥပေတော။ပေ.။ သမန္နာဂတော။ တေနပိ ဝုစ္စတိ အာစာရဂေါစရသမ္ပန္နောတိ။

အဏုမတ္တေသု ဝဇ္ဇေသု ဘယဒဿာဝီ တိ အဏုပ္ပမာဏေသု အသဉ္စိစ္စ အာပန္နသေခိယအကုသလစိတ္တုပ္ပာဒါဒိဘေဒေသု ဝဇ္ဇေသု ဘယဒဿနသီလော။ **သမာဒာယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသူ** တိ ယံကိဉ္စိ သိက္ခာပဒေသု သိက္ခိတဗ္ဗံ, တံ သဗ္ဗံ သမ္မာ အာဒာယ သိက္ခတိ။ ဧတ္ထ စ ''ဟတိမောက္ခသံဝရသံဝုတော''တိ ဧတ္တာဝတာ စ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာယ ဒေသနာယ ပါတိမောက္ခသံဝရသီလံ ဒဿိတံ။ ''အာစာရဂေါစရသမ္ပန္နော''တိအာဒိ ပန သဗ္ဗံ ယထာပဋိပန္နဿ တံ သီလံ သမ္ပဇ္ဇတိ, တံ ပဋိပတ္တိံ ဒဿေတုံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၈၈. သာတိယေသု အနဿာဝီ တိ သာတဝတ္ထူသု ကာမဂုဏေသု တဏှာသန္ထဝဝိရဟိတော။ **သဉ္ဉတော** တိ သဉ္ဉတော ကာယကမ္မာဒီဟိ သမန္နာဂတော။ **ပဋိဘာနဝါ** တိ ပရိယတ္တိပရိပုစ္ဆာဓိဂမပဋိဘာနေဟိ သမန္နာဂတော။ **န သဒ္ဓေါ** တိ သာမံ အဓိဂတမဓမ္မံ န ကဿစိ သဒ္ဒဟတိ။ **န ဝိရဇ္ဇတီ** တိ ခယာ ရာဂဿ ဝိရတ္တတ္တာ ဣဒာနိ န ဝိရဇ္ဇတိ။

ယေသံ သော တိ ယေသံ ပုဂ္ဂလာနံ သာတဝတ္ထူသု ကာမဂုဏေသု ဣဋ္ဌာ တဏှာ။ **အပ္ပဟီနာ** တိ သန္ထဝသမ္ပယုတ္တာ တဏှာ အရဟတ္တမဂ္ဂေန အပ္ပဟီနာ။ **တေသံ စက္ခုတော ရူပတဏှာ သဝတီ** တိ တေသံ စက္ခုဒ္ဒ္ဝါရတော ပဝတ္တဇဝနဝီထိသမ္ပယုတ္တာ ရူပာရမ္မဏာ တဏှာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ **အာသဝတီ** တိ ဩကာသတော ယာဝ ဘဝဂ္ဂ ဓမ္မတော ယာဝ ဂေါတြဘု သဝတိ။ **သန္ဒတီ** တိ နဒီသောတံ ဝိယ အဓောမုခံ သန္ဒတိ။ **ပဝတ္တတီ** တိ ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပတ္တိဝသေန ပဝတ္တတိ။ သေသဒ္ဒ္ဝါရေသုပိ ဧသေဝ နယော။ သုက္ကပက္ခေ ဝုတ္တဝိပရိယာယေန တဏှာ အရဟတ္တမဂ္ဂေန သုပ္ပဟီနာ။ တေသံ စက္ခုတော ရူပတဏှာ န သဝတိ။

သဉ္ဉတေဟ ကာယကမ္မေန သမန္နာဂတော တိ အဖရုသေန မုဒုနာ ကာယကမ္မေန သမင်္ဂီဘူတော ဧကီဘူတော။ **ဝစီကမ္မာဒီသုပိ** ဧသေဝ နယော။ **သဉ္ဉတေဟိ သတိပဋ္ဌာနေဟီ** တိအာဒီသု သတိပဋ္ဌာနာဒယော လောကိယလောကုတ္တရမိဿကာ။ ပရိယာပုဏနအတ္ထာဒိပရိပုစ္ဆာလောကိယလောကုတ္တရဓမ္မာဓိဂမဝသေန သလ္လက္ခဏဝိဘာဝနဝဝတ္ထာန ကရဏသမတ္ထော တိဿော ပဋိဘာနပ္ပဘေဒသင်္ခါတာ ပညာ ယဿ အတ္ထိ, သော **ပဋိဘာနဝါ။ တဿ ပရိယတ္တိံ နိဿာယ ပဋိဘာယတီ** တိ တဿ ပုဂ္ဂလဿ ပရိယာပုဏနံ အလ္လီယိတွာ ဉာဏံ ဇာယတိ ဉာဏံ အဘိမုခံ ဟောတိ။ **စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ** တိ သတ္တတိံသ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာ လောကိယလောကုတ္တရမိဿကဝသေန ဝုတ္တာ။ မဂ္ဂဖလာနိ နိဗ္ဗာနတ္တိတလောကုတ္တရဝသေန။ စတဿော ပဋိသမ္ဘိဒာယော ဆ စ အဘိညာယော ဝိမောက္ခန္တိက ဝသေန ဝုတ္တာတိ ဉာတဗ္ဗာ။

တတ္ထ **စတဿော ပဋိသမ္ဘိဒါယော** တိ စတ္တာရော ဉာဏပ္ပဘေဒါတိ အတ္ထော။ ဣဒ္ဓိဝိဓာဒိအာသဝက္ခယပရိယောသာနာနိ အဘိညာနိ ဆ ဉာဏာနိ။ **တဿာ** တိ ပရဿ, အတ္ထော ပဋိဘာယတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **အတ္ထော** တိ သင်္ခေပတော ဟေတုဖလံ။ တဉှိ ယသ္မာ ဟေတုအနုသာရေန အရီယတိ အဓိဂမီယတိ ပါပုဏီယတိ, တသ္မာ အတ္ထောတိ ဝုစ္စတိ။ ပဘေဒတော ပန ယံကိဉ္စိ ပစ္စယုပ္ပန္နံ နိဗ္ဗာနံ ဘာသိတတ္ထော ဝိပါကော ကိရိယာတိ ဣမေ ပဉ္စ ဓမ္မာ အတ္ထောတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ, တံ အတ္ထံ ပစ္စဝေက္ခန္တဿ သော အတ္ထော ပဘေဒတော ဉာတော ပါကဋော ဟောတိ။ **ဓမ္မော**တိ သင်္ခေပတော ပစ္စယော။ သော ဟိ ယသ္မာ တံ တံ ဝိဒဟတိ ပဝတ္တေတိ စေဝ ပါပေတိ စ, တသ္မာ ဓမ္မောတိ ဝုစ္စတိ။ ပဘေဒတော ပန ယော ကောစိ ဖလနိဗ္ဗတ္တကော ဟေတု အရိယမဂ္ဂော ဘာသိတံ ကုသလံ အကုသလန္တိ ဣမေ ပဉ္စ ဓမ္မာ ဓမ္မောတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ, တံ ဓမ္မံ ပစ္စဝေက္ခန္တဿ သော ဓမ္မော ပဘေဒတော ဉာတော ပါကဋော ဟောတိ, တသ္မိံ အတ္ထေ စ ဓမ္မေ စ ယာ သဘာဝနိရုတ္တိ အဗျဘိစာရီ ဝေဟာရော, တဿ အဘိလာပေ ဘာသနေ ဥဒီရဏေ တံ လပိတံ ဘာသိတံ ဥဒီရိတံ သဘာဝနိရုတ္တိသဒ္ဒံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ပစ္စဝေက္ခန္တဿ သာ နိရုတ္တိ ဉာတာ ပါကဋာ ဟောတိ။

ဧတ္ထ **အတ္ထေ ဉာတေ အတ္ထော ပဋိဘာယတီ** တိ ဣဒါနိ တဿ သဒ္ဒံ အာဟရိတွာ ဝုတ္တပ္ပဘေဒေ အတ္ထေ ပါကဋီဘူတေ ဝုတ္တပ္ပဘေဒော အတ္ထော တဿ ပုဂ္ဂလဿ ပဋိဘာယတိ ဉာဏာဘိမုခေါ ဟောတိ။ **ဓမ္မေ ဉာတေ ဓမ္မော ပဋိဘာယတီ** တိ ဝုတ္တပ္ပဘေဒေ ဓမ္မေ ပါကဋီဘူတေ ဝုတ္တပ္ပဘေဒော ဓမ္မော ပဋိဘာယတိ။ **နိရုတ္တိယာ ဉာတာယ နိရုတ္တိ ပဋိဘာယတီ**တိ ဝုတ္တပ္ပဘေဒါယ နိရုတ္တိယာ ပါကဋာယ ဝုတ္တပ္ပဘေဒါ နိရုတ္တိ ပဋိဘာယတိ။ **ဣမေသု တီသု ဉာဏေသု ဉာဏ**န္တိ အတ္ထဓမ္မနိရုတ္တီသု ဣမေသု တီသု သဗ္ဗတ္ထကဉာဏမာရမ္မဏံ ကတွာ ပစ္စဝေက္ခန္တဿ တေသု တီသု ဉာဏေသု ပဘေဒဂတံ ဉာဏံ, ယထာဝုတ္တေသု ဝါ တေသု တီသု ဉာဏေသု ဂေါစရကိစ္စာဒိဝသေန ဝိတ္ထာရဂတံ ဉာဏံ ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါ။ **ဣမာယ ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါယာ** တိ ဣမာယ ဝုတ္တပ္ပကာရာယ ယထာဝုတ္တဝိတ္ထာရပညာယ ဥပေတော ဟောတိ။ **သော ဝုစ္စတိ ပဋိဘာနဝါ** တိ နိဂမေန္တော အာဟ။ **ယဿ ပရိယတ္တိ နတ္ထီ**တိ ပရိယတ္တိ နာမ ဗုဒ္ဓဝစနံ။ တဉှိ ဥဂ္ဂဏှန္တဿ ပဋိသမ္ဘိဒါ ဝိသဒါ ဟောန္တိ။ ယဿ ပုဂ္ဂလဿ ဧဝရူပါ ပရိယတ္တိ နတ္ထိ။ **ပရိပုစ္ဆာ နတ္ထီ** တိ ပရိပုစ္ဆာ နာမ ပါဠိအဋ္ဌကထာဒီသု ဂဏ္ဌိပဒအတ္ထပဒဝိနိစ္ဆယကထာ။ ဥဂ္ဂဟိတပါဠိအာဒီသု ဟိ အတ္ထံ ကထေန္တဿ ပဋိသမ္ဘိဒါ ဝိသဒါ ဟောန္တိ။ **အဓိဂမော နတ္ထီ** တိ အဓိဂမော နာမ အရဟတ္တပ္ပတ္တိ။ အရဟတ္တဉှိ ပတ္တဿ ပဋိသမ္ဘိဒါ ဝိသဒါ ဟောန္တိ။ ယဿ ဝုတ္တပ္ပကာရာ တိဝိဓာ သမ္ပတ္တိ နတ္ထိ။ **ကိံ တဿ ပဋိဘာယိဿတီ** တိ ကေန ကာရဏေန တဿ ပုဂ္ဂလဿ ပဘေဒဂတံ ဉာဏံ ဥပဋ္ဌဟိဿတိ။

သာမန္တိ သယမေဝ။ **သယံ အဘိညာတ**န္တိ သယမေဝ ဉာတေန အဝဂမိတံ။ **အတ္တပစ္စက္ခံ ဓမ္မ** န္တိ အတ္တနာ ပဋိဝိဇ္ဈိတံ ပစ္စဝေက္ခိတံ ဓမ္မံ။ **န ကဿစိ သဒ္ဒဟတီ** တိ အတ္တပစ္စက္ခတာယ ပရေသံ န သဒ္ဒဟတိ, သဒ္ဓါယ န ဂစ္ဆတိ။ **အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ** တိအာဒိကံ ဒွါဒသပဒိကပစ္စယာကာရဒဿနဝသေန ဝုတ္တံ။ **အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ**တိအာဒယော သံသာရနိဝတ္တိံ သန္ဓာယ ဝုတ္တာ။ **ဣဒံ ဒုက္ခ**န္တိအာဒိ သစ္စဒဿနဝသေန။ **ဣမေ အာသဝါ**တိအာဒယော အပရေန ပရိယာယေန ကိလေသဝသေန ပစ္စယဒဿနဝသေန။ **ဣမေ ဓမ္မာ အဘိညေယျာ** တိအာဒယော အဘိညေယျပရိညေယျပဟာတဗ္ဗဘာဝေတဗ္ဗသစ္ဆိကာတဗ္ဗဓမ္မာနံ ဒဿနဝသေန။ **ဆန္နံ ဖဿာယတနာန** န္တိအာဒယော ဖဿာယတနာနံ ဥပ္ပတ္တိဉ္စ အတ္ထင်္ဂမဉ္စ အဿာဒဉ္စ ဥပဒ္ဒဝဉ္စ နိဿရဏဉ္စ ဒဿနဝသေန။ **ပဉ္စန္နံ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာနံ** ပဉ္စဝီသတိဝိဓေန ဥဒယဉ္စ ဝယဉ္စ, တေသု ဆန္ဒရာဂဝသေန အဿာဒဉ္စ, တေသံ ဝိပရိဏာမံ အာဒီနဝဉ္စ, နိဿရဏသင်္ခါတံ နိဗ္ဗာနဉ္စ။ **စတုန္နံ မဟာဘူတာနံ** အဝိဇ္ဇာဒိသမုဒယဉ္စ, အဝိဇ္ဇာဒိနိရောဓေ အတ္ထင်္ဂမဉ္စ ဝေမာဒိဒဿနဝသေန ဝုတ္တာ။ ဧတေ ဓမ္မာ တတ္ထ တတ္ထ ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။

အမတောဂဓန္တိ နတ္ထိ ဧတဿ မရဏသင်္ခါတံ မတန္တိ အမတံ။ ကိလေသဝိသပဋိပက္ခတ္တာ အဂဒန္တိပိ အမတံ။ တသ္မိံ နိန္နတာယ **အမတောဂဓံ။ အမတပရာယန**န္တိ ဝုတ္တပ္ပကာရံ အမတံ ပရံ အယနံ ဂတိ ပတိဋ္ဌာ အဿာတိ အမတပရာယနံ။ **အမတပရိယောသာန**န္တိ တံ အမတံ သံသာရဿ နိဋ္ဌာဘူတတ္တာ ပရိယောသာနမဿာတိ အမတပရိယောသာနံ။

၈၉. လာဘကမ္ယာ န သိက္ခတီ တိ လာဘပတ္ထနာယ သုတ္တန္တာဒီနိ န သိက္ခတိ။ **အဝိရုဒ္ဓော စ တဏှာယ, ရသေသု နာနုဂိဇ္ဈတီ**တိ ဝိရောဓာဘာဝေန စ အဝိရုဒ္ဓော ဟုတွာ တဏှာယ မူလရသာဒီသု ဂေဓံ နာပဇ္ဇတိ။

ကောန နု ခောတိ လာဘပတ္ထနာယ ကာရဏစိန္တေန ပိဟဿ ပရိယေသနေ နိဟတော။ **လာဘာဘိနိဗ္ဗတ္တိယာ** တိ စတုန္နံ ပစ္စယာနံ ဝိသေသေန ဥပ္ပတ္တိယာ။ **လာဘံ ပရိဟာစေန္တော** တိ ပစ္စယေ ပရိဟာစယန္တော။

အတ္တဒမတ္ထာယာ တိ ဝိပဿနာသမ္ပယုတ္တာယ ပညာယ အတ္တနော ဒမနတ္ထာယ။ **အတ္တသမတ္ထာယာ** တိ သမာဓိသမ္ပယုတ္တာယ ပညာယ အတ္တနော သမာဓာနတ္ထာယ။ **အတ္တပရိနိဗ္ဗာပနတ္ထာယာ** တိ ဒုဝိဓေနာပိ ဉာဏေန အတ္တနော အနုပာဒာပရိနိဗ္ဗာနတ္ထာယ။ ဝုတ္တဉှေတံ "အနုပာဒာပရိနိဗ္ဗာနတ္ထံ ခော အာဝုသော ဘဂဝတိ ဗြဟ္မစရိယံ ဝုဿတီ"တိ (မ. နိ. ၁.၂၅၉)။ **အပ္ပိစ္ဆညေဝ နိဿာယာ** တိ ဧတ္ထ ပစ္စယအပ္ပိစ္ဆော အဓိဂမအပ္ပိစ္ဆော ပရိယတ္တိအပ္ပိစ္ဆော ဓုတင်္ဂအပ္ပိစ္ဆောတိ စတ္တာရော အပ္ပိစ္ဆာ, တေသံ နာနတ္တံ ဟေဋ္ဌာ ဝိတ္ထာရိတံ ဧဝ, တံ အပ္ပိစ္ဆံ အလ္လီယိတွာ။ **သန္တုဋ္ဌိညေဝ** တိ စတူသု ပစ္စယေသု စ တိဝိဓံ သန္တောသံ အလ္လီယိတွာ, ဧတေသံ ဝိဘာဂေ ဟေဋ္ဌာ ဝိတ္ထာရိတောယေဝ။ **သလ္လေခညေဝ** တိ ကိလေသလေခနံ။ **ဣဒမတ္ထိတညေဝ** တိ ဣမေဟိ ကုသလဓမ္မေဟိ အတ္ထိ ဣဒမတ္ထိ, တဿ ဘာဝေ ဣဒမတ္ထိတာ, တံ ဣဒမတ္ထိတံယေဝ နိဿာယ အလ္လီယိတွာ။

ရသောတိ နိဒ္ဒေသဿ ဥဒ္ဒေသပဒံ။ **မူလရသော**တိ ယံကိဉ္စိ မူလံ ပဋိစ္စ နိဗ္ဗတ္တရသော။ **ခန္ဓရသာ** ဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ **အမ္ဗိလ** န္တိ တက္ကမ္ဗိလာဒိ။ **မဓုရ** န္တိ ဧကန္တတော ဂေါသပ္ပိအာဒိ။ မဓု ပန ကသာဝယုတ္တံ စိရနိက္ခိတ္တံ ကသာဝံ ဟောတိ, ဖာဏိတံ ခာရိယုတ္တံ စိရနိက္ခိတ္တံ ခာရိယံ ဟောတိ။ သပ္ပိ ပန စိရနိက္ခိတ္တံ ဝဏ္ဏဂန္ဓေ ဇဟန္တမ္ပိ ရသံ န ဇဟတီတိ တဒေဝ ဧကန္တမဓုရံ။ **တိတ္တက** န္တိ နိမ္ဗပဏ္ဏာဒိ။ **ကဋုက**န္တိ သိင်္ဂိဝေရမရိစာဒိ။ **လောဏိက**န္တိ သာမုဒ္ဒိကလောဏာဒိ။ **ခာရိက**န္တိ ဝါတိင်္ဂဏကဠီရာဒိ။ **လမ္ဗိက** န္တိ ဗဒရာမလကကပိဋ္ဌသာလဝါဒိ။ **ကသာဝ**န္တိ ဟရီတကာဒိ။ ဣမေ သဗ္ဗေပိ ရသာ ဝတ္ထုဝသေန ဝုတ္တာ။ တံတံဝတ္ထုကော ပနေတ္ထ ရသော စ အမ္ဗိလာဒီနိ နာမေဟိ ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **သာဒူ**တိ ဣဋ္ဌရသော။ **အသာဒူ**တိ အနိဋ္ဌရသော။ ဣမိနာ ပဒဒ္ဒယေန သဗ္ဗောပိ ရသော ပရိယာဒိန္နော။ **သီတ**န္တိ သီတရသော။ **ဥဏှ**န္တိ ဥဏှရသော။ ဧဝမယံ မူလရသာဒိနာ ဘေဒေန ဘိန္နောပိ ရသော လက္ခဏာဒီဟိ အဘိန္နောယေဝ။ သဗ္ဗောပိ ဟေသ ဇိဝှာပဋိဟနနလက္ခဏော, ဇိဝှာဝိညာဏဿ ဝိသယဘာဝရသော, တဿေဝ ဂောစရပစ္စုပဋ္ဌာနော။ **တေ ဇိဝှဂ္ဂေန ရသဂ္ဂါနိ** တိ ဧတေ သမဏဗြာဟ္မဏာ ပသာဒဇိဝှဂ္ဂေန ဥတ္တမရသာနိ။ **ပရိယေသန္တာ**တိ ဂဝေသမာနာ။ **အာဟိဏ္ဍန္တီ** တိ တတ္ထ တတ္ထ ဝိစရန္တိ။ **တေ အမ္ဗိလံ လဘိတွာ အနမ္ဗိလံ ပရိယေသန္တီ** တိ တက္ကာဒိအမ္ဗိလံ လဒ္ဓာ အနမ္ဗိလံ ဂဝေသန္တိ။ ဧဝံ သဗ္ဗံ ပရိဝတ္တေတွာ ပရိဝတ္တေတွာ ယောဇိတံ။

ပဋိသင်္ခာ ယောနိသော အာဟာရံ အာဟာရေတီ တိ ပဋိသင်္ခာနပညာယ ဇာနိတွာ ဥပာယေန အာဟာရံ အာဟာရေတိ။ ဣဒါနိ ဥပာယံ ဒဿေတုံ **"နေဝ ဒဝါယာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

တတ္ထ **နေဝ ဒဝါယာ**တိ ဒဝတ္ထာယ န အာဟာရေတိ။ တတ္ထ နဋလင်္ဃကာဒယော ဒဝတ္ထာယ အာဟာရေန္တိ နာမ။ ယဉှိ ဘောဇနံ ဘုတ္တဿ နစ္စဂီတကဗ္ဗသိလောကသင်္ခာတော ဒဝေ အတိရေကတရေန ပဋိဘာတိ, တံ ဘောဇနံ အဓမ္မေန ဝိသမေန ပရိယေသိတွာ တေ အာဟာရေန္တိ။ အယံ ပန ဘိက္ခု န ဧဝမာဟာရေတိ။

န မဒာယာတိ မာနမဒပုရိသမဒါနံ ဝဍ္ဎနတ္ထာယ န အာဟာရေတိ။ တတ္ထ ရာဇရာဇမဟာမတ္တာ မဒတ္ထာယ အာဟာရေန္တိ နာမ။ တေ ဟိ အတ္တနော မာနမဒပုရိသမဒါနံ ဝဍ္ဎနတ္ထာယ ပိဏ္ဍရသဘောဇနာဒီနိ ပဏီတဘောဇနာနိ ဘုဉ္ဇန္တိ။ အယံ ပန ဘိက္ခု ဧဝံ နာဟာရေတိ။

န မဏ္ဍနာယာ တိ သရီရမဏ္ဍနတ္ထာယ န အာဟာရေတိ။ တတ္ထ ရူပူပဇီဝိနိယော မာတုဂါမာ အန္တေပုရိကာဒယော စ သပ္ပိဖာဏိတာဒီနိ ပိဝန္တိ, သိနိဒ္ဓမုဒုမဒ္ဒဝဘောဇနံ အာဟာရေန္တိ။ ဧဝံ နော အင်္ဂလဋ္ဌိ သုသဏ္ဌိတာ ဘဝိဿတိ, သရီရေ ဆဝိဝဏ္ဏော ပသန္နော ဘဝိဿတီတိ။ အယံ ပန ဘိက္ခု ဧဝံ န အာဟာရေတိ။

န ဝိဘူသနာယာတိ သရီရေ မံသဝိဘူသနတ္ထာယ န အာဟာရေတိ။ တတ္ထ နိဗ္ဗုဒ္ဓမလ္လမုဋ္ဌိကမလ္လစေဋကာဒယော သုသိနိဒ္ဓေဟိ မစ္ဆမံသာဒီဟိ သရီရံ ပီဏေန္တိ "ဧဝံ နော မံသံ ဥဿဒံ ဘဝိဿတိ ပဟာရသဟနတ္ထာယာ"တိ။

အယံ ပန ဘိက္ခု ဧဝံ သရီရေ မံသဝိဘူသနတ္ထာယ န အာဟာရေတိ။

ယာဝဒေတတိ အာဟာရာဟရဏပယောဇနဿ ပရိစ္ဆေဒနိယမဒဿနံ။ **ဣမဿ ကာယဿ ဌိတိယာ** တိ ဣမဿ စတုမဟာဘူတိကဿ ကရဇကာယဿ ဌပနတ္ထာယ အာဟာရေတိ, ဣဒမဿ အာဟာရာဟရဏေ ပယောဇနန္တိ အတ္ထော။ **ယာပနာယာ**တိ ဇီဝိတိန္ဒြိယယာပနတ္ထာယ အာဟာရေတိ။ **ဝိဟိံသူပရတိယာ**တိ ဝိဟိံသာ နာမ အဘုတ္တပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇနကခုဒ္ဒာ, တဿာ ဥပရတိယာ ဝူပသမနတ္ထာယ အာဟာရေတိ။ **ဗြဟ္မစရိယာနုဂ္ဂဟာယာ** တိ ဗြဟ္မစရိယံ နာမ တိဿော သိက္ခာ သကလသာသနံ, တဿ အနုဂ္ဂဏှတ္ထာယ အာဟာရေတိ။

ဣတီတိ ဥပာယနိဒဿနံ, ဣမိနာ ဥပာယေနာတိ အတ္ထော။ **ပုရာဏဉ္စ ဝေဒနံ ပဋိဟင်္ခာမိ** တိ ပုရာဏဝေဒနံ နာမ အဘုတ္တပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇနကဝေဒနာ, တံ ပဋိဟနိဿာမီတိ အာဟာရေတိ။ **နဝဉ္စ ဝေဒနံ န ဥပ္ပာဒေဿာမီ** တိ နဝဝေဒနာ နာမ အတိဘုတ္တပစ္စယေန ဥပ္ပဇ္ဇနကဝေဒနာ, န တံ ဥပ္ပာဒေဿာမီတိ အာဟာရေတိ။ အထ ဝါ နဝဝေဒနာ နာမ ဘုတ္တပစ္စယာ န ဥပ္ပဇ္ဇနကဝေဒနာ, တဿာ အနုပ္ပန္နာယ အနုပ္ပဇ္ဇနတ္ထမေဝ အာဟာရေတိ။

ယာတြာ စ မေ ဘဝိဿတီ တိ ယာပနာ စ မေ ဘဝိဿတိ။ **အနဝဇ္ဇတာ စာ** တိ ဧတ္ထ အတ္ထိ သာဝဇ္ဇံ, အတ္ထိ အနဝဇ္ဇံ။ တတ္ထ အဓမ္မိကပရိယေသနာ အဓမ္မိကပဋိဂ္ဂဟဏံ အဓမ္မေန ပရိဘောဂေါတိ ဣဒံ သာဝဇ္ဇံ နာမ။ ဓမ္မေန ပရိယေသိတွာ ဓမ္မေန ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ပစ္စဝေက္ခိတွာ ပရိဘုဉ္ဇနံ အနဝဇ္ဇံ နာမ။ ကေစ္စော အနဝဇ္ဇေဝ သာဝဇ္ဇံ ကရောတိ, ''လဒ္ဓံ မေ''တိ ကတွာ ပမာဏာတိက္ကန္တံ ဘုဉ္ဇတိ, တံ ဇီရာပေတုံ အသက္ကောန္တော ဥဒ္ဓံဝိရေစန အဓောဝိရေစနာဒီဟိ ကိလမတိ, သကလဝိဟာရေ ဘိက္ခူ တဿ သရီရပဋိဇဂ္ဂနဘေသဇ္ဇပရိယေသနာဒီသု ဥဿုက္ကံ အာပဇ္ဇန္တိ, ''ကိံ ဣဒ''န္တိ ဝုတ္တေ ''အသုကဿ နာမ ဥဒရံ ဥဒ္ဓုမာတ''န္တိအာဒိံ ဝဒန္တိ။ ''ဧသ နိစ္စကာလမ္ပိ ဧဝံ ပကတိကောယေဝ, အတ္တနော ကုစ္ဆိပ္ပမာဏံ နာမ န ဇာနာတီ''တိ နိန္ဒန္တိ ဂရဟန္တိ။ အယံ အနဝဇ္ဇေယေဝ သာဝဇ္ဇံ ကရောတိ နာမ။ ဧဝံ အကတွာ ''အနဝဇ္ဇတာ စ မေ ဘဝိဿတီ''တိ အာဟာရေတိ။

ဖာသုဝိဟာရော စာတိ ဧတ္တာပိ အတ္ထိ ဖာသုဝိဟာရော, အတ္ထိ န ဖာသုဝိဟာရော။ တတ္ထ အာဟရဟတ္ထကော အလံသာဋကော တတ္ထဝဋ္ဋကော ကာကမာသကော ဘုတ္တဝမိတကောတိ ဣမေသံ ပဉ္စန္နံ ဗြာဟ္မဏာနံ ဘောဇနံ န ဖာသုဝိဟာရော နာမ။ ဧတေသု ဟိ **အာဟရဟတ္ထကော** နာမ ဗဟုံ ဘုဉ္ဇိတွာ အတ္တနော ဓမ္မတာယ ဥဋ္ဌာတုံ အသက္ကောန္တော ''အာဟရ ဟတ္ထ''န္တိ ဝဒတိ။ **အလံသာဋကော** နာမ အစ္စုဒ္ဓုမာတကုစ္ဆိတာယ ဥဋ္ဌိတောပိ သာဋကံ နိဝာသေတုံ န သက္ကောတိ။ **တတ္ထဝဋ္ဋကော** နာမ ဥဋ္ဌာတုံ အသက္ကောန္တော တတ္ထေဝ ပရိဝဋ္ဋတိ။ **ကာကမာသကော** နာမ ယထာ ကာကေဟိ အာမသိတုံ သက္ကောတိ, ဧဝံ ယာဝ မုခဒွါရာ အာဟာရေတိ။ **ဘုတ္တဝမိတကော** နာမ မုခေန သန္ဓာရေတုံ အသက္ကောန္တော တတ္ထေဝ ဝမတိ။ ဧဝံ အကတွာ ''ဖာသုဝိဟာရော စ မေ ဘဝိဿတီ''တိ အာဟာရေတိ။ ဖာသုဝိဟာရော နာမ စတူဟိ ပဉ္စဟိ အာလောပေဟိ ဦနူဒရတာ။ ဧတ္တကဉှိ ဘုဉ္ဇိတွာ ပါနီယံ ပိဝတော စတ္တာရော ဣရိယာပထာ သုခေန ပဝတ္တန္တိ။ တသ္မာ ဓမ္မသေနာပတိ ဧဝမာဟ –

> ''စတ္တာရော ပဉ္စ အာလောပေ၊ အဘုတွာ ဥဒကံ ပိဝေ။
> အလံ ဖာသုဝိဟာရာယ၊ ပဟိတတ္တဿ ဘိက္ခုနော''တိ။ (ထေရဂါ. ၉၈၃; မိ. ပ. ၆.၅.၁၀)။

ဣမသ္မိံ ပန ဌာနေ အင်္ဂါနိ သမောဓာနေတဗ္ဗာနိ။ နေဝ ဒဝါယာတိ ဟိ ဧကံ အင်္ဂံ, န မဒါယာတိ ဧကံ, န မဏ္ဍနာယာတိ ဧကံ, န ဝိဘူသနာယာတိ ဧကံ, ယာဝဒေဝ ဣမဿ ကာယဿ ဌိတိယာ ယာပနာယာတိ ဧကံ, ဝိဟိံသူပရတိယာ ဗြဟ္မစရိယာနုဂ္ဂဟာယာတိ ဧကံ, ဣတိ ပုရာဏဉ္စ ဝေဒနံ ပဋိဟင်္ခာမိ နဝဉ္စ ဝေဒနံ န ဥပ္ပာဒေဿာမီတိ ဧကံ, ယာတြာ စ မေ ဘဝိဿတီတိ ဧကံ အင်္ဂံ, အနဝဇ္ဇတာ စ ဖာသုဝိဟာရော စာတိ အယမေတ္ထ ဘောဇနာနိသံသော။

မဟာသိဝတ္ထေရော ပနာဟ – ''ဟေဋ္ဌာ စတ္တာရိ အင်္ဂါနိ ပဋိက္ခေပေါ နာမ, ဥပရိ ပန အဋ္ဌင်္ဂါနိ သမောဓာနေတဗ္ဗာနီ''တိ။ တတ္ထ ယာဝဒေဝ ဣမဿ ကာယဿ ဌိတိယာတိ ဧကံ အင်္ဂံ, ယာပနာယာတိ ဧကံ, ဝိဟိံသူပရတိယာတိ ဧကံ, ဗြဟ္မစရိယာနုဂ္ဂဟာယာတိ ဧကံ, ဣတိ ပုရာဏဉ္စ ဝေဒနံ ပဋိဟင်္ခာမီတိ ဧကံ, နဝဉ္စ ဝေဒနံ န ဥပ္ပာဒေဿာမီတိ ဧကံ, ယာတြာ စ မေ ဘဝိဿတီတိ ဧကံ, အနဝဇ္ဇတာ စာတိ ဧကံ, ဖာသုဝိဟာရော ပန ဘောဇနာနိသံသောတိ။ ဧဝံ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတံ အာဟာရံ အာဟာရေတိ။

၉၀. ဥပေက္ခကော တိ ဆဠင်္ဂုပေက္ခာယ သမန္နာဂတော။ **သတော**တိ ကာယာနုပဿနာဒိသတိယုတ္တော။

ဥပေက္ခကောတိ ဆဠင်္ဂုပေက္ခာယ သမန္နာဂတော တိ ဧတ္ထ ဆဠင်္ဂုပေက္ခာဓမ္မော နာမ ကောတိ? ဉာဏာဒယော။ “ဉာဏ”န္တိ ဝုတ္တေ ကိရိယတော စတ္တာရိ ဉာဏသမ္ပယုတ္တာနိ လဗ္ဘန္တိ, “သတတဝိဟာရော”တိ ဝုတ္တေ အဋ္ဌ မဟာစိတ္တာနိ လဗ္ဘန္တိ, “ရဇ္ဇနဒုဿနံ နတ္ထီ”တိ ဝုတ္တေ ဒသ စိတ္တာနိ လဗ္ဘန္တိ။ သောမနဿံ အာသေဝနဝသေန လဗ္ဘတိ။ **စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသွာ**တိ ကာရဏဝသေန စက္ခူတိ လဒ္ဓဝေါဟာရေန ရူပဒဿနသမတ္ထေန စက္ခုဝိညာဏေန ရူပံ ဒိသွာ။ ပေါရာဏာ ပနာဟု – စက္ခု ရူပံ န ပဿတိ အစိတ္တကတ္တာ, စိတ္တမ္ပိ န ပဿတိ အစက္ခုကတ္တာ။ ဒွာရာရမ္မဏသင်္ဃဋ္ဋနေန ပန ပသာဒဝတ္ထုကေန စိတ္တေန ပဿတိ။ ဤဒိသေသု ပန ဌာနေသု “ဓနုနာ ဝိဇ္ဈတီ”တိအာဒီသု ဝိယ သသမ္ဘာရကထာ နာမ ဟောတိ။ တသ္မာ စက္ခုဝိညာဏေန ရူပံ ဒိသွာတိ အယမေဝေတ္ထ အတ္ထော။

နေဝ သုမနော ဟောတီတိ လောဘုပ္ပတ္တိဝသေန ဆန္ဒရာဂုပ္ပတ္တိဝသေန သောမနဿော န ဟောတိ။ **န ဒုမ္မနော**တိ ပဋိဃုပ္ပတ္တိဝသေန ဒုဋ္ဌစိတ္တော န ဟောတိ။ **ဥပေက္ခကော** တိ ဥပပတ္တိတော ဣက္ခကော ဟောတိ, အပက္ခပတိတော ဟုတွာ ဣရိယာပထံ ပဝတ္တေတိ။ **သတော သမ္ပဇာနော** တိ သတိမာ ဉာဏသမ္ပန္နော။ **မနာပံ နာဘိဂိဇ္ဈတီ**တိ မနဝဍ္ဍနကံ ဣဋ္ဌာရမ္မဏံ နာဘိဂိဇ္ဈတိ န ပတ္ထေတိ။ **နာဘိဟံသတီ**တိ န တုဿတိ။ **န ရာဂံ ဇနေတီ**တိ တတ္ထ တတ္ထ ရဇ္ဇနံ န ဥပ္ပာဒေတိ။ **တဿ ဌိတောဝ ကာယော ဟောတီ**တိ တဿ ခီဏာသဝဿ စက္ခာဒိကာယော ကမ္မာရဟိတတ္တာ ဌိတော နိစ္စလော ဟောတိ။ **အမနာပန္တိ** အနိဋ္ဌာရမ္မဏံ ။ **န မင်္ကု ဟောတီ** တိ ဒောမနဿိတော န ဟောတိ။ **အပ္ပတိဋ္ဌိတစိတ္တော** တိ ကောဓဝသေန ဌိတမနော န ဟောတိ။ **အလီနမနသော**တိ အလီနစိတ္တော။ **အဗျာပန္နစေတသော**တိ ဗျာပာဒရဟိတစိတ္တော။

ရဇနီယေ န ရဇ္ဇတီ တိ ရဇနီယသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိံ န ရာဂံ ဥပ္ပာဒေတိ။ **ဒုဿနီယေ န ဒုဿတီ** တိ ဒောသုပ္ပာဒေ ဝတ္ထုသ္မိံ န ဒောသံ ဥပ္ပာဒေတိ။ **မောဟနီယေ န မုယ္ဟတီ**တိ မောဟနီယသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိံ န မောဟံ ဥပ္ပာဒေတိ။ **ကောပနီယေ န ကုပ္ပတီ**တိ ကောဓနီယသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိံ န စလတိ။ **မဒနီယေ န မဇ္ဇတီ** တိ မဒနီယသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိံ န သံသီဒတိ။ **ကိလေသနီယေ န ကိလိဿတီ**တိ ဥပတာပနီယသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိံ န ဥပတပ္ပတိ။ **ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တော** တိ ရူပာရမ္မဏေ စက္ခုဝိညာဏေန ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တော။ **သုတေ သုတမတ္တော** တိ သဒ္ဒာယတနေ သောတဝိညာဏေန သုတေ သုတမတ္တော။ **မုတေ မုတမတ္တော**တိ ဃာနဇိဝှာကာယဝိညာဏေန ဟာပုဏိတွာ ဂဟိတေ ဂဟိတမတ္တော။ **ဝိညာတေ ဝိညာတမတ္တော**တိ မနောဝိညာဏေန ဉာတေ ဉာတမတ္တော။ **ဒိဋ္ဌေ န လိမ္ပတီ** တိ စက္ခုဝိညာဏေန ဒိဋ္ဌေ ရူပာရမ္မဏေ တဏှာဒိဋ္ဌိလေပေန န လိမ္ပတိ။ **ဒိဋ္ဌေ အနူပယော** တိ ရူပာရမ္မဏေ နိတ္တဏှော ဟောတိ။ **အနပာယော**တိ အပဒုဋ္ဌစိတ္တော။

သံဝိဇ္ဇတီ တိ လဗ္ဘတိ။ **ပဿတီ** တိ ဩလောကေတိ။ **ဆန္ဒရာဂေ**တိ သိနေဟော။ **ရူပာရာမန္တိ** ရူပံ အာရာမံ အဿာတိ ရူပာရာမံ။ ရူပေ ရတန္တိ **ရူပရတံ**။ ရူပေ သန္တုဋ္ဌိတိ **ရူပသမ္မုဒိတံ** ။

ဒန္တံ နယန္တိ သမိတိ န္တိ ဥယျာနကီဠာမဏ္ဍလာဒီသု မဟာဇနမဇ္ဈေ ဂစ္ဆန္တာ ဒန္တမေဝ ကောဏဇာတိံ တ အဿဇာတိံ တ ယာနေ ယောဇေတွာ နယန္တိ။ **ရာဇာ**တိ တထာရူပာနေဝ ဌာနာနိ ဂစ္ဆန္တော ရာဇာပိ ဒန္တမေဝ အဘိရူဟတိ။ **မနုဿေသူ** တိ မနုဿေသုပိ စတူဟိ အရိယမဂ္ဂေဟိ ဒန္တော နိဗ္ဗိသေဝနော သေဋ္ဌော။ **ယောတိတက္ကံ** န္တိ ယော ဧဝရူပံ အတိက္ကမဝစနံ ပုနပ္ပုနံ ဝုစ္စမာနမ္ပိ တိတိက္ခတိ န ပဋိပ္ဖန္ဒတိ န ဝိဟညတိ, ဧဝရူပော ဒန္တော သေဋ္ဌောတိ အတ္ထော။

အဿတရာ တိ ဝဠဝါယ ဂဒ္ရဘေန ဇာတာ။ **အာဇာနီယာ**တိ ယံ အဿဒမ္မသာရထိ ကာရဏံ ကာရေတိ, တဿ ခိပ္ပံ ဇာနနသမတ္ထာ။ **သိန္ဓဝါ** တိ သိန္ဓဝရဋ္ဌေ ဇာတာ အဿာ။ **မဟာနာဂါ**တိ ကုဉ္ဇရသင်္ခာတာ မဟာဟတ္ထိနော။ **အတ္တဒန္တော** တိ ဧတေ အဿတရာ တ အာဇာနီယာ တ သိန္ဓဝါ တ ကုဉ္ဇရာ တ ဝရာ ဒန္တာ, န အဒန္တာ။ ယော ပန စတုမဂ္ဂသင်္ခာတေန အတ္တဒန္တေန ဒန္တတာယ အတ္တဒန္တော နိဗ္ဗိသေဝနော, အယံ တတောပိ ဝရံ, သဗ္ဗေဟိပိ ဧတေဟိ ဥတ္တရိတရောတိ အတ္ထော။

န ဟိ ဧတေဟိ ယာနေဟီတိ ယာနိ ဧတာနိ ဟတ္ထိယာနာဒိယာနာနိ, န ဟိ ဧတေဟိ ယာနေဟိ ကောစိ ပုဂ္ဂလော သုပိနန္တေနပိ အဂတပုဗ္ဗတ္တာ **“အဂတ”**န္တိ သင်္ခာတံ နိဗ္ဗာန **ဒိသံ,** တံ ဌာနံ ဂစ္ဆေယျ။ ယထာ ပုဗ္ဗဘာဂေ ဣန္ဒြိယဒ

မေန **ဒန္တေန** အပရဘာဂေ အရိယမဂ္ဂဘာဝနာယ **သုဒန္တေန ဒန္တော** နိဗ္ဗိသေဝနော သပ္ပဉ္ဉော ပုဂ္ဂလော တံ အဂတ ပုဗ္ဗံ ဒိသံ ဂစ္ဆတိ, ဒန္တဘူမိံ ဟာပုဏာတိ။ တသ္မာ အတ္တဒမနမေဝ ဝရန္တိ အတ္ထော။

ဝိဓာသု န ဝိကမ္ပန္တိ တိ သေယျသ္သ သေယျောဟမသ္မီတိအာဒီသု မာနဝိဓာသု န စလန္တိ နပ္ပဝေဓန္တိ။ **ဝိပ္ပမုတ္တာ ပုနဗ္ဘဝါ**တိ ပုနဗ္ဘဝပဋိသန္ဓိယာ ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပတ္တိတော သုဋ္ဌု မုတ္တာ မုဥ္စိတွာ ဌိတာ။ **ဒန္တဘူမိမနုပ္ပတ္တာ** တိ ကေန္တဒမနံ အရဟတ္တဖလဘူမိံ ဟာပုဏိတွာ ဌိတာ။ **တေ လောကေ ဝိဇိတာဝိနော**တိ တေ အရဟန္တော သတ္တလောကေ ဝိဇိတဝိဇယာ ဝိဇိတဝန္တော နာမ ဟောန္တိ။

ယသ္မာ စ ဘာဝိတိန္ဒြိယော နိဗ္ဗုယော နိဗ္ဗိကာရော ဒန္တော ဟောတိ, တသ္မာ တမတ္ထံ ဒဿေန္တော **"ယဿိန္ဒြိယာနိ"**တိ ကထမာဟ။ တဿတ္ထော – **ယဿ** စက္ခာဒီနိ **ဆဠိန္ဒြိယာနိ** ကေစရဘာဝနာယ အနိစ္စာဒိတိလက္ခဏံ အာရောပေတွာ တသနာဘာဝနာယ သတိသမ္ပဇညဂ္ဂန္ဓံ ကဟာပေတွာ **ဘာဝိတာနိ,** တာနိ စ ခေ **အဇ္ဈတ္တ**ကေစရဘာဝနာယ, ဇဝံ ပန **ဗဟိဒ္ဓါ စ သဗ္ဗလောကေ** တိ ယတ္ထ ယတ္ထ ဣန္ဒြိယာနံ ဝေကလ္လတာ ဝေကလ္လတော တ သမ္ဘတေ, တတ္ထ နာဘိဇ္ဈာဒိဝသေန **ဘာဝိတာနီ**တိ ဇဝံ **နိဗ္ဗိဇ္ဈ** ဥတွာတ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာတ **ဣမံ ပရဉ္စ လောကံ** သကသန္တတိခန္ဓလောကံ ပရသန္တတိခန္ဓလောကဉ္စ ဒန္တမရဏံ မရိတုကာမော **ကာလံ ကင္ခတိ,** ဇီဝိတက္ခယကာလံ အာဂမေတိ ပတိမာနေတိ, န ဘာယတိ မရဏဿ။ ယထာဟ –

> ''မရဏေ မေ ဘယံ နတ္ထိ, နိကန္တိ နတ္ထိ ဇီဝိတေ''။ (ထေရဂ. ၂၀)။
>
> ''နာဘိကင်္ခာမိ မရဏံ, နာဘိကင်္ခာမိ ဇီဝိတံ။
> ကာလဉ္စ ပတိမာနေမိ, နိဗ္ဗိသံ ဘတကော ယထာ''တိ။ (ထေရဂ. ၆၀၆, ၆၅၄, ၁၀၀၂; မိ. ပ. ၂.၂.၄ ထောကံ ဝိသဒိသံ)။

ဘာဝိတော သ ဒန္တော တိ ဇဝံ ဘာဝိတိန္ဒြိယော သော ဒန္တော။

၉၁. နိဿယတာ တိ တဏှာဟာဒိဋ္ဌိနိဿယာ။ **ဥတွာတ ဓမ္မန္တိ** အနိစ္စာဒီဟိ အာကာရေဟိ ဓမ္မံ ဇာနိတွာ။ **အနိဿိတော**တိ ဇဝံ တေဟိ နိဿယေဟိ အနိဿိတော။ တေန အညတ္ထ ဓမ္မဉာဏာ နတ္ထိ နိဿယာနံ အဘာဝေတိ ဒီပေတိ။ **ဘဝာယ ဝိဘဝာယ ဝာ**တိ သဿတာယ ဥစ္ဆေဒာယ ဝာ။ ဣမိဿာ ကထာယ နိဒ္ဒေသော ဥတ္တာနော။

၉၂. တံ ဗြူမိ ဥပသန္တော တိ တံ ဝေရူပံ ဧကေကကထာယ ဝုတ္တံ ဥပသန္တောတိ ကထေမိ။ **အတရီ သော ဝိသတ္တိကန္တိ** သော ဣမံ ဝိသတာဒိဘာဝေန ဝိသတ္တိကာသင်္ခာတံ မဟာတဏှာံ အတရိ။

အတ္တနော ဒိဋ္ဌိယာ ရာဂေ အဘိဇ္ဈောကာယဂန္ထော တိ သယံ ဂဟိတဒိဋ္ဌိယာ ရဇ္ဇနသင်္ခာတော ရာဂေ အဘိဇ္ဈောကာယဂန္ထော။ **ပရတဒေသု အာဃာတော အပ္ပစ္စယော** တိ ပရေသံ တဒပဋိတဒေသု ကောပေ စ အတုဋ္ဌာကာရော စ ဗျာပာဒော ကာယဂန္ထော။ **အတ္တနော သီလံ တ ဝတံ တ**တိ သယံ ဂဟိတမေထုနဝိရတိသင်္ခာတံ သီလံ တ ကေဝတာဒိဝတံ တ။ **သီလဗ္ဗတံ တ** တိ တဒုဘယံ တ။ **ပရာမာသော**တိ ဣမိနာ သုဒ္ဓိတိအာဒိဝသေန ပရတော အာမသတိ။ **အတ္တနော ဒိဋ္ဌိ ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသော ကာယဂန္ထော**တိ သယံ ဂဟိတဒိဋ္ဌိ ''ဣဒမေဝ သစ္စံ မောဃမည''န္တိ (ဥဒာ. ၅၄; မ. နိ. ၃.၂၇, ၃၀၁) အယောနိသော အဘိနိဝေသော ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသော ကာယဂန္ထော။ **ဂန္ထာ တဿ န ဝိဇ္ဇန္တီ** တိ တဿ ခီဏာသဝဿ ဒွေဝ ဒိဋ္ဌိဂန္ထာ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန န သန္တိ။ ဗျာပာဒော ကာယဂန္ထော အနာဂာမိမဂ္ဂေန။ အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထော အရဟတ္တမဂ္ဂေန။

၉၃. ဣဒာနိ တမေဝ ဥပသန္တံ ပသံသန္တော အာဟ **"န တဿ ပုတ္တာ"** တိ ဝေမာဒိ။ တတ္ထ ပုတ္တာ အတ္ရဇာဒ ယော စတ္တာရော။ ဧတ္ထ စ ပုတ္တပရိဂ္ဂဟာဒယော ပုတ္တာဒိနာမေန ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တေ ဟိဿ န ဝိဇ္ဇန္တိ, တေသံ တ အဘာဝေန ပုတ္တာဒယော န ဝိဇ္ဇန္တီတိ။ **အတ္တာ** တိ ''အတ္တာ အတ္ထိ''တိ ဂဟိတာ သဿတဒိဋ္ဌိ နတ္ထိ။ **နိရတ္တာ** တိ ''ဥစ္ဆိဇ္ဇတီ''တိ ဂဟိတာ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ။

နတ္ထီ တိ ဂဟေတဗ္ဗံ နတ္ထိ။ **မုဉ္စိတဗ္ဗံ နတ္ထီ** တိ မောစေတဗ္ဗံ နတ္ထိ။ **ယဿ နတ္ထိ ဂဟိတ** န္တိ ယဿ ပုဂ္ဂလဿ
တဏှာဒိဋ္ဌိဝသေန ဂဟိတံ န ဝိဇ္ဇတိ။ **တဿ နတ္ထိ မုဉ္စိတဗ္ဗ** န္တိ တဿ ပုဂ္ဂလဿ မုဉ္စိတဗ္ဗံ န ဝိဇ္ဇတိ။ **က
ဟမုဉ္စနသမတိက္ကန္တော**တိ ဂဟဏဉ္စ မောစနဉ္စ ဝီတိဝတ္တော။ **ဝုဍ္ဎိပရိဟာနိဝီတိဝတ္တော** တိ ဝုဍ္ဎိဉ္စ ဟာနိဉ္စ အ
တိက္ကန္တော။

၉၄. **ယေန နံ ဝဇ္ဇုံ ပုထုဇ္ဇနာ, အထော သမဏဗြာဟ္မဏာ** တိ ယေန တံ ရာကာဒိနာ ဝဇ္ဇေန ပုထုဇ္ဇနာ သဗ္ဗေပိ ဒေ
ဝမနုဿာ ကတောဝ ဗဟိဒ္ဓါ သမဏဗြာဟ္မဏာ စ ရတ္တောတိ တ ဒုဋ္ဌောတိ တ ဝဒေယျုံ။ **တံ တဿ အပုရက္ခတ**
န္တိ တံ ရာကာဒိဝဇ္ဇံ တဿ အရဟတော အပုရက္ခတံ။ **တသ္မာ တဒေသု နေဇတီ** တိ တံကာရဏာ နိန္ဒာဝစနေသု န ကမ္
ပတိ။

နေဇတီတိ နိဒ္ဒေသဿ ဥဒ္ဒေသပဒံ။ **န ကုဉ္ဇတီ** တိ စလနံ န ကရောတိ။ **န စလတီ**တိ န တတ္ထ နမတိ။ **န ဝေဓတီ**တိ
ကမ္ပေတုံ အသက္ကုဏေယျတာယ န ဖန္ဒတိ။ **နပ္ပဝေဓတီ** တိ န ကမ္ပတိ။ **န သမ္ပဝေဓတီ** တိ န ပရိဝတ္တတိ။

၉၅. **န ဥဿေသု ဝဒတေ** တိ ဝိသိဋ္ဌေသု အတ္တာနံ အန္တောကတွာ "အဟံ ဝိသိဋ္ဌော"တိ အတိမာနဝသေန န ဝ
ဒတိ။ သေ နယော ကတရေသု ဒွီသု။ **ကပ္ပံ နေတိ အကပ္ပိယော** တိ သော ဧဝရူပေ ဒုဝိဓေပိ ကပ္ပံ န ဧတိ။ ကသ္မာ? ယသ္
မာ အကပ္ပိယော, ပဟီနကပ္ပောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ကမိဿာပိ ကထာယ နိဒ္ဒေသော ဥတ္တာနော ဝ။

၉၆. **သကန္တိ** မယှန္တိ ပရိဂ္ဂဟိတံ။ **အသတာ စ န သောစတီ**တိ အဝိဇ္ဇမာနာဒိနာ အသတာ စ န သောစတိ။ **ဓမ္
မေသု စ န ဂစ္ဆတီ**တိ သဗ္ဗဓမ္မေသု ဆန္ဒာဒိဝသေန န ဂစ္ဆတိ။ **သ ဝေ သန္တောတိ ဝုစ္စတီ** တိ သော ဧဝရူပေ နရုတ္တ
မော "သန္တော"တိ ဝုစ္စတိ။ ကမိဿာပိ ကထာယ နိဒ္ဒေသော ဥတ္တာနော ဝ။ အရဟတ္တနိကူဋေန ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေ
သိ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ ကောဋိသတသဟဿဒေဝတာနံ အရဟတ္တပ္ပတ္တိ အဟောသိ, သောတာပန္နာဒီနံ ဂဏနာ
နတ္ထီတိ။

သဒ္ဓမ္မပဇ္ဇောတိကာယ မဟာနိဒ္ဒေသဋ္ဌကထာယ

ပုရာဘေဒသုတ္တနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၁. ကလဟဝိဝါဒသုတ္တနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၉၇. ဧကာဒသမေ ကလဟဝိဝါဒသုတ္တနိဒ္ဒေသေ **ကုတောပဟူတာ ကလဟာ ဝိဝါဒာ**တိ ကလဟော စ တဿ ပုဗ္ဗဘာဂေ ဝိဝါဒော စာတိ ဣမေ ကုတော ဇာတာ။ **ပရိဒေဝသောကာ သဟမစ္ဆရာ စာ**တိ ပရိဒေဝသောကာ စ သဟမစ္ဆရာ စ ကုတော ပဟူတာ။ **မာနာတိမာနာ သဟပေသုဏာ စာ**တိ မာနာ စ အတိမာနာ စ ပေသုဏာ စ ကုတော ပဟူတာ။ **တေ**တိ တေ သဗ္ဗေပိ အဋ္ဌ ကိလေသဓမ္မေ။ **တဒိင်္ဃ ဗြူဟီ**တိ တံ မယာ ပုစ္ဆိတမတ္ထံ ဗြူဟိ, ယာစာမိ တံ အဟန္တိ။ ယာစနတ္ထော ဟိ **ဣင်္ဃာ**တိ နိပါတော။

ဧကေန အာကာရေနာတိ ဧကေန ကာရဏေန။ **အပရေန အာကာရေနာ**တိ အပရေန ကာရဏေန။ **အာဂါရိကာ ဒဏ္ဍပသုတာ**တိ ဂဟပတိနော ဝိဟေသမာနာ။ **ပဗ္ဗဇိတာ အာပတ္တိံ အာပဇ္ဇန္တာ**တိ အနဂါရိကာ သတ္တသု အာပတ္တိက္ခန္ဓေသု အညတရံ အာပဇ္ဇမာနာ။

ကုတောပဟူတာတိ ကုတောဘူတာ။ **ကုတောဇာတာ**တိ ကုတော ပဋိလဒ္ဓဘာဝါ။ **ကုတောသဉ္ဇာတာ**တိ ဥပသဂ္ဂေန ပဒံ ဝဍ္ဎိတံ။ **ကုတောနိဗ္ဗတ္တာ**တိ ကုတော နိဗ္ဗတ္တလက္ခဏံ ပတ္တာ။ ဥပသဂ္ဂေန ပဒံ ဝဍ္ဎေတွာ **“ကုတောအဘိနိဗ္ဗတ္တာ”**တိ ဝုတ္တံ။ **ကုတောပါတုဘူတာ**တိ ကုတောပါကဋီဘူတာ။ **ကိံ နိဒါနာ**တိအာဒီသု အတ္တနော ဖလံ နိဒေတီတိ **နိဒါနံ**။ ဧတသ္မာ ဖလံ သမုဒေတီတိ **သမုဒယော**။ ဧတသ္မာ ဖလံ ဇာယတီတိ **ဇာတိ**။ ဧတသ္မာ ဖလံ ပဘဝတီတိ **ပဘဝေါ။ မူလံ ပုစ္ဆတီ**တိ ကလဟဿ ကာရဏံ ပုစ္ဆတိ။ ကာရဏဉှိ ပတိဋ္ဌဘာဝေန မူလံ။ အတ္တနော ဖလနိပ္ဖါဒနတ္ထံ ဟိနောတိ ပဝတ္တတီတိ **ဟေတု**။ ‘‘ဟန္ဒ နံ ဂဏှာထ’’တိ ဒဿေန္တံ ဝိယ အတ္တနော ဖလံ နိဒေတီတိ **နိဒါနံ**။ ဧတသ္မာ ဖလံ သမ္ဘဝတီတိ **သမ္ဘဝေါ**။ ပဘဝတိ ဖလံ ဧတသ္မာတိ **ပဘဝေါ**။ သမုဋ္ဌာတိ ဧတ္ထ ဖလံ, ဧတေန ဝါ သမုဋ္ဌာတီတိ **သမုဋ္ဌာနံ**။ အတ္တနော ဖလံ အာဟရတီတိ **အာဟာရော**။ အပဋိက္ခိပိတဗ္ဗေန အတ္တနော ဖလံ အာရမေတီတိ **အာရမ္မဏံ**။ ဧတံ ပဋိစ္စ အပဋိက္ခိပိတွာ ဖလံ ဧတိ ပဝတ္တတီတိ **ပစ္စယော**။ ဧတသ္မာ ဖလံ သမုဒေတီတိ **သမုဒယော**တိ ဧဝမေတေသံ ပဒါနံ ဝစနတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တံ သန္ဓာယ ‘‘ကလဟဿ စ ဝိဝါဒဿ စ မူလံ ပုစ္ဆတီ’’တိအာဒိနာ နယေန ဒေသနာ ဝုတ္တာ။

၉၈. **ပိယပ္ပဟူတာ**တိ ပိယဝတ္ထုတော ဇာတာ။ **မစ္ဆေရယုတ္တာ ကလဟာ ဝိဝါဒါ**တိ ဣမိနာ ကလဟဝိဝါဒါဒီနံ နကေဝလံ ပိယဝတ္ထုမေဝ, မစ္ဆရိယမ္ပိ ပစ္စယံ ဒဿေတိ။ ကလဟဝိဝါဒသီသေန စေတ္ထ သဗ္ဗေပိ တေ ဓမ္မာ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယထာ စ ဧတေသံ မစ္ဆရိယံ, တထာ ပေသုဏာနမ္ပိ ဝိဝါဒံ။ တေနာဟ **“ဝိဝါဒဇာတေသု စ ပေသုဏာနီ”**တိ။ ဣမိဿာ ဂါထာယ နိဒ္ဒေသော ဥတ္တာနတ္ထောယေဝ။

၉၉. **ပိယာ သု လောကသ္မိံ ကုတောနိဒါနာ, ယေ စာပိ လောဘာ ဝိစရန္တိ လောကေ**တိ ‘‘ပိယပ္ပဟူတာ ကလဟာ’’တိ ယေ တေ ဝုတ္တာ, တေ ပိယာ လောကသ္မိံ ကုတောနိဒါနာ, န ကေဝလဉ္စ ပိယာ, ယေ စာပိ ခတ္တိယာဒယော လောဘေ ဝိစရန္တိ လောဘဟေတု လောဘာဘိဘူတာ ဝိစရန္တိ, တေသံ သော လောဘော စ ကုတောနိဒါနောတိ ဒွေ အတ္ထေ ဧကာယ ပုစ္ဆာယ ပုစ္ဆတိ။ **ကုတောနိဒါနာ**တိ စေတ္ထ ကိံနိဒါနာ ကိံဟေတုကာတိ ပစ္စတ္တဝစနဿ တောအာဒေသော ဝေဒိတဗ္ဗော, သမာသေ စဿ လောပါဘာဝေါ။ အထ ဝါ **နိဒါနာ**တိ ဇာတာ, ဥပ္ပန္နာတိ အတ္ထော။ တသ္မာ ကုတော ဇာတာ ကုတော ဥပ္ပန္နာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အာသာ စ နိဋ္ဌာ စာ**တိ အာသာ စ တဿာ အာသာယ သမိဒ္ဓိ စ။ **ယေ သမ္ပရာယာယ နရဿ ဟောန္တီ**တိ ယေ နရဿ သမ္ပရာယာယ ဟောန္တိ, ပရာယနာ ဟောန္တီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဧကာ တေယမ္ပိ ပုစ္ဆာ။

ဒီပါ ဟောန္တီတိ ပတိဋ္ဌာ ဘဝန္တိ။ **သရဏာ ဟောန္တီ**တိ ဒုက္ခနာသနာ ဟောန္တိ။ **နိဋ္ဌာပရာယနာ ဟောန္တီ**တိ သမိဒ္ဓိပရာယနာ ဟောန္တိ။

၁၀၀. **ဆန္ဒာနိဒါနာနီ**တိ ကာမစ္ဆန္ဒာဒိဆန္ဒနိဒါနာနိ။ **ယေ စာပိ လောဘာ ဝိစရန္တီ**တိ ယေ စာပိ ခတ္တိယာဒယော လောဘာ ဝိစရန္တိ, တေသံ လောဘောပိ ဆန္ဒနိဒါနောတိ ဒွေပိ အတ္ထေ ဧကတော ဝိဿဇ္ဇေတိ။ **ကုတောနိဒါနာ**တိ ဆန္ဒနိဒါနာ တေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ‘‘ကုတောနိဒါနာ’’တိ ဟိ ဆန္ဒံ သန္ဓာယာဟ။ ဆန္ဒနိဒါနာ ဟိ လောဘာဒယော။ ‘‘ကု

တောနိအနာ''တိ သဒ္ဒသိဒ္ဓိ စေတ္ထ ''ကုတောနိအနာ''တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အာသာယ သမိဒ္ဓိ ဝုစ္စတိ **နိဋ္ဌာ** တိ အဇ္ဈာသယနိဗ္ဗတ္တိပဋိလာဘော ကထိယတိ။

၁၀၁. ဝိနိစ္ဆယာ တိ တဏှာဟာဒိဋ္ဌိဝိနိစ္ဆယာ။ **ယေ စာပိ ဓမ္မာ သမဏေန ဝုတ္တာ** တိ ယေ စ အညေပိ ကောဓာဒီဟိ သမ္ပယုတ္တာ, တထာရူပာ တ အကုသလာ ဓမ္မာ ဗုဒ္ဓသမဏေန ဝုတ္တာ, တေ **ကုတောပဟူတာ**တိ။

အညဇာတိကာတိ အညသဘာဝ။ **အညဝိဟိတကာ**တိ အညေနာကာရေန ဌိတာ။ **သမိတဟာပေနာ**တိ နိဗ္ဗာပိတဟာပေန။ **ဗာဟိတဟာပဓမ္မေနာ** တိ ပဟီနလာမကဓမ္မေန။ **ဘိန္နကိလေသမူလေနာ** တိ ကိလေသမူလာနိ ဘိန္ဒိတွာ ဌိတေန။ **သဗ္ဗာကုသလမူလဗန္ဓနာ ပမုတ္တေနာ**တိ ဒွါဒသအကုသလဗန္ဓနံ မောစေတွာ ဌိတေန။ **ဝုတ္တာ** တိ ကထိတာ။ **ပဝုတ္တာ** တိ ပကာရေန ကထိတာ။

၁၀၂. တမူပနိဿာယ ပဟောတိ ဆန္ဒော တိ တံ သုခဒုက္ခဝေဒနံ တဒုဘယဝတ္ထုသင်္ခာတံ သာတာသာတံ ဥပနိဿာယ သံယောဂဝိယောဂပတ္ထနာဝသေန ဆန္ဒော ပဟောတိ။ ဧတ္တာဝတာ ''ဆန္ဒော နု လောကသ္မိံ ကုတောနိဒါနော''တိ အယံ ပဉှော ဝိဿဇ္ဇိတော ဟောတိ။ **ရူပေသု ဒိသွာ ဝိဘဝံ ဘဝဉ္စာ** တိ ရူပေသု ဝယဉ္စ ဥပ္ပာဒဉ္စ ဒိသွာ။ **ဝိနိစ္ဆယံ ကုဗ္ဗတိ ဇန္တု လောကေ**တိ အဟယာဒိကေ လောကေ အယံ ဇန္တု ဘောဂဓိဂမတ္ထံ တဏှာဝိနိစ္ဆယံ ''အတ္တာ မေ ဥပ္ပန္နော''တိအာဒိနာ နယေန ဒိဋ္ဌိဝိနိစ္ဆယဉ္စ ကုရုတေ။ ဧတ္တာဝတာ ''ဝိနိစ္ဆယာ စာပိ ကုတောပဘူတာ''တိ အယံ ပဉှော ဝိဿဇ္ဇိတော ဟောတိ။

သာတာသာတံ နိဿာယာ တိ မစုရဉ္စ အမစုရဉ္စ ဥပနိဿယံ ကတွာ။ **ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌ** န္တိ ဣဋ္ဌာရမ္မဏဉ္စ အနိဋ္ဌာရမ္မဏဉ္စ။

သုရာမေရယမဇ္ဇပ္ပမာဒဋ္ဌာနာနုယောဂ န္တိ ဧတ္ထ **သုရာ**တိ ပိဋ္ဌသုရာ ပူဝသုရာ ဩဒနသုရာ ကိဏ္ဏပက္ခိတ္တာ သမ္ဘာရသံယုတ္တာတိ ပဉ္စ သုရာ။ **မေရယ**န္တိ ပုပ္ဖာသဝေ ဖလာသဝေ မဓွာသဝေ ဂုဠာသဝေ သမ္ဘာရသံယုတ္တောတိ ပဉ္စ အာသဝ။ တံ သဗ္ဗမ္ပိ မဒကရဏဝသေန မဇ္ဇံ။ **ပမာဒဋ္ဌာန** န္တိ ပမာဒကာရဏံ, ယာယ စေတနာယ တံ မဇ္ဇံ ပိဝတိ, တဿေတံ အဓိဝစနံ။ **အနုယောဂ**န္တိ တံ သုရာမေရယမဇ္ဇပ္ပမာဒဋ္ဌာနာနုယောဂံ အနုအာယောဂံ ပုနပ္ပုနံ ကရဏံ။ ယသ္မာ စ ပန တံ အနုယုတ္တဿ မေ ဥပ္ပန္နာ စေဝ ဘောဂ ပရိဟာယန္တိ, အနုပ္ပန္နာ စ နုပ္ပဇ္ဇန္တိ, တသ္မာ ''မေ ဘောဂ ပရိက္ခယံ ခီဏဘာဝံ ဂစ္ဆန္တိ''တိ ဇာနာတိ။ ဧဝံ သဗ္ဗတ္ထ။ **ဝိကာလဝိသိခာစရိယာနုယောဂ**န္တိ အဝေလာယ ဝိသိခာသု စရိယာနုယုတ္တံ။ **သမဇ္ဇာဘိစရဏ** န္တိ နစ္စာဒိဒဿနဝသေန သမဇ္ဇာဘိဂမနံ။ **အာလဿာနုယောဂ** န္တိ ကာယာလသိယတာယ ယုတ္တပ္ပယုတ္တတံ။ **အဟယမုခါနိ န သေဝတီ**တိ ဘောဂနံ ဝိနာသဒွါရာနိ န သေဝတိ။

ကသိယာ တတိ ကသိကမ္မေန တ။ **ဝဏိဇ္ဇာယ တ** တိ ဓမ္မိကဝဏိဇ္ဇကမ္မေန တ။ **ဂေရက္ခေန တ** တိ ဂေဟာလကမ္မေန တ။ **ဣဿတ္ထေန တ** တိ ဓနုသိပ္ပေန တ။ **ရာဇပေါရိသေန တ**တိ ရာဇသေဝကကမ္မေန တ။ **သိပ္ပညတရေန တ** တိ ကုမ္ဘကာရာဒိသိပ္ပာနံ အညတရေန တ။ **ပဋိပဇ္ဇတီ** တိ ပယောဂံ ကရောတိ။ **စက္ခုသ္မိံ ဥပ္ပန္နေ ဇာနာတီ** တိ သသမ္ဘာရစက္ခုသ္မိံ ဥပ္ပန္နေ ဇာနာတိ။ **''အတ္တာ မေ ဥပ္ပန္နော''** တိ ဒိဋ္ဌိ ဂဏှာတိ။ **စက္ခုသ္မိံ အန္တရဟိတေ** တိ တသ္မိံ ဝိနဋ္ဌေ။ **အတ္တာ မေ အန္တရဟိတော** တိ ''မမ အတ္တာ ဝိနဋ္ဌော''တိ ဒိဋ္ဌိ ဂဏှာတိ။ **ဝိဂတော မေ အတ္တာ** တိ ဝီတိက္ကန္တော မမ အတ္တာ။ **သောတသ္မိ** န္တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

၁၀၃. ဧတေပိ ဓမ္မာ ဒွယမေဝ သန္တေ တိ ဧတေ ကောဓာဒယော ဓမ္မာ သာတာသာတဒွယေ သန္တေ ဧဝ ဟောန္တိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ဧတ္တာဝတာ တတိယပဉှောပိ ဝိဿဇ္ဇိတော ဟောတိ။ ဣဒါနိ ယော ဧဝံ ဝိဿဇ္ဇိတေသု ဧတေသု ပဉှေသု ကထံကထီ ဘဝေယျ, တဿ ကထံကထာပဟာနူပာယံ ဒဿေန္တော အာဟ **''ကထံကထီ ဉာဏပထာယ သိက္ခေ''**တိ, ဉာဏဒဿနဉာဏာဓိဂမနတ္ထံ တိဿော သိက္ခာ သိက္ခေယျာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ကိံကာရဏာ? **ဉတွာ ပဝုတ္တာ သမဏေန ဓမ္မာ**။ ဗုဒ္ဓသမဏေန ဟိ ဉတွာ ဓမ္မာ ဝုတ္တာ, နတ္ထိ တဿ ဓမ္မေသု အညာဏံ, အတ္တနော ပန ဉာဏာနုဘာဝေန တေ အဇာနန္တော န ဇာနေယျ, န ဒေသနာအာေသေန။ တသ္မာ **ကထံကထီ ဉာဏပထာယ သိက္ခေ, ဉတွာ ပဝုတ္တာ သမဏေန ဓမ္မာ**တိ။

ပက္ခေပဗန္ဓနေန တ ဗဒ္ဓော တိ နာဂရိကဗန္ဓေန ဗဒ္ဓော။ **ပရိက္ခေပဗန္ဓနေန တ** တိ ဝတိပရိက္ခေပဗန္ဓနေန တ။ **ကာမဗန္ဓနေနာ** တိအာဒီသု တသ္မာ တသ္မာ ဌာနတော နိက္ခမိတုံ အလဘန္တော ကာမဗန္ဓနာဒီဟိ ဗဒ္ဓော နာမ ဟောတိ။ **တသ္သ ဗန္ဓနသ္သ မောက္ခတ္ထာယာ** တိ တေသ္သ ဝုတ္တပ္ပကာရသ္သ ဗန္ဓနသ္သ မောစနတ္ထံ။

ဉာဏမ္ပိ ဉာဏပထော တိ ပုရေ ဥပ္ပန္နံ ဉာဏံ အပရာပရုပ္ပန္နသ္သ ဉာဏမ္ပိ ဉာဏသ္သ သဉ္စရဏမဂ္ဂေတိ ဉာဏမ္ပိ ဉာဏပထော။ **ဉာဏသ္သ အာရမ္မဏမ္ပိ ဉာဏပထော** တိ ဉာဏသ္သ ပစ္စယောပိ တံ အာလမ္ဗိတွာ ဥပ္ပဇ္ဇနတော ဉာဏပထော။ **ဉာဏသဟဘုနောပိ ဓမ္မာ ဉာဏပထော** တိ ဉာဏေန သဟုပ္ပန္နာ အဝသေသာ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာပိ ဉာဏပထော။ ဣအနိ ဥပမာယ သာဓေန္တော **“ယထာ အရိယမဂ္ဂေ အရိယပထော”** တိအာဒိမာဟ။

ကထံကထီ ပုဂ္ဂလော တိ ဝိစိကိစ္ဆာဝန္တော ပုဂ္ဂလော။ **သကင်္ခော** တိ သဒွေဠှကော။ **သဝိလေခော**တိ စိတ္တရာဇိဝန္တော။ **သဒွေဠှကော**တိ ကင်္ခာဝန္တော။ **သဝိစိကိစ္ဆော** တိ သန္ဒေဟဝန္တော။ **ဉာဏာဓိဂမာယာ**တိ ဉာဏပဋိလာဘတ္ထာယ။ **ဉာဏဖုသနာယာ**တိ ဉာဏပဋိဝိဇ္ဈနတ္ထာယ။ အထ တ ဉာဏဝိန္ဒနတ္ထာယ။ **ဉာဏသစ္ဆိကိရိယာယာ** တိ ဉာဏသ္သ ပစ္စက္ခကရဏတ္ထာယ။ **သနိဒါနာဟ**န္တိ အဟံ သနိဒါနံ သပစ္စယံ ကတွာ ဓမ္မဒေသနံ ကရောမိ။ **သပ္ပာဋိဟာရိယ**န္တိ နိယျာနိကံ ကတွာ။ **နော အပ္ပာဋိဟာရိယ** န္တိ အနိယျာနိကံ အကတွာ ဓမ္မဒေသနံ ကရောမိ။

၁၀၄. သာတံ အသာတဉ္စ ကုတောနိဒါနာ တိ ဧတ္ထ သာတာသာတန္တိ သုခဒုက္ခဝေဒနာ ဧဝ အဓိပ္ပေတာ ။ **န ဘဝန္တိ ဟေတေ**တိ န ဘဝန္တိ ဧတေ။ **ဝိဘဝံ ဘဝဉ္စာပိ ယမေတမတ္ထံ, ဧတံ မေ ပဗ္ရူဟိ ယတောနိဒါန** န္တိ သာတာသာတာနံ ဝိဘဝံ ဘဝဉ္စ ဧတမ္ပိ ယံ အတ္ထံ။ လိင်္ဂဗျတ္တယော ဧတ္ထ ကတော။ ဣဒံ ပန ဝုတ္တံ ဟောတိ – သာတာသာတာနံ ဝိဘတေ ဘတေ စာတိ ယော ဧသ အတ္ထော, ဧတံ မေ ပဗ္ရူဟိ ယတောနိဒါနန္တိ။ ဧတ္ထ စ သာတာသာတာနံ ဝိဘဝဘဝ ဝတ္ထုကာ ဝိဘဝဘဝဒိဋ္ဌိယော ဧဝ ဝိဘဝဘဝတတိ အတ္ထတော ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တထာ ဟိ ဣမသ္သ ပဉှသ္သ ဝိသ္သဇ္ဇနပက္ခေ ‘‘ဘဝဒိဋ္ဌိပိ ဖသ္သနိဒါနာ, ဝိဘဝဒိဋ္ဌိပိ ဖသ္သနိဒါနာ’’တိ ဥပရိ နိဒ္ဒေသေ (မဟာနိ. ၁၀၅) ဝက္ခတိ။ ဣမာယ ကထာယ နိဒ္ဒေသေ ဝတ္တဗ္ဗံ နတ္ထိ။

၁၀၅. ဣတောနိဒါနန္တိ ဖသ္သနိဒါနံ။ ဣမာယပိ ဝတ္တဗ္ဗံ နတ္ထိ။

၁၀၆. ကိသ္မိံ ဝိဘူတေ န ဖုသန္တိ ဖသ္သာ တိ ကိသ္မိံ ဝီတိဝတ္တေ စက္ခုသမ္ဖသ္သာဒယော ပဉ္စ ဖသ္သာ န ဖုသန္တိ။ ဣမာယပိ ဝတ္တဗ္ဗံ နတ္ထိ။

၁၀၇. နာမဉ္စ ရူပဉ္စ ပဋိစ္စာ တိ သမ္ပယုတ္တကနာမဉ္စ ဝတ္ထာရမ္မဏရူပဉ္စ ပဋိစ္စ။ **ရူပေ ဝိဘူတေ န ဖုသန္တိ ဖသ္သာ**တိ ရူပေ ဝီတိဝတ္တေ ပဉ္စ ဖသ္သာ န ဖုသန္တိ။

တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိ ဖသ္သော တိ စက္ခုရူပဝိညာဏာနံ တိဏ္ဏန္နံ သင်္ဂတိယာ ဖသ္သော ဇာယတိ။ **စက္ခု စ ရူပေ စ ရူပသ္မိ**န္တိ ပသာဒစက္ခုဉ္စ ရူပာရမ္မဏာနိ စ ရူပဘာဂေ ရူပကောဋ္ဌာသေ ကတွာ။ **စက္ခုသမ္ဖသ္သံ ဥပေတွာ** တိ တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိယာ ဥပ္ပန္နဖသ္သံ မုဉ္စိတွာ။ **သမ္ပယုတ္တကာ ဓမ္မာ နာမသ္မိ** န္တိ အဝသေသာ ဝေဒနာဒယော ဖသ္သေန သဟဇာတာ ဓမ္မာ နာမဘာဂေ။ **သောတဉ္စ ပဋိစ္စာ** တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

စတူဟာကာရေဟိ ရူပံ ဝိဘူတံ ဟောတီတိ စတူဟိ ကာရဏေဟိ ရူပံ ဝီတိဝတ္တံ ဟောတိ။ **ဉာတဝိဘူတေနာ**တိ ဟာက ဋ္ဌံ ကတွာ ဝီတိဝတ္တေန။ **တီရဏဝိဘူတေနာ**တိ အနိစ္စာဒိတော တီရယိတွာ ဝီတိဝတ္တေန။ **ပဟာနဝိဘူတေနာ**တိ ဆန္ဒ ရာဂပဟာနတော ဝီတိဝတ္တေန။ **သမတိက္ကမဝိဘူတေနာ** တိ စတုန္နံ အရူပသမာပတ္တီနံ ပဋိလာဘဝသေန ဝီတိဝတ္တေ န။

၁၀၈. ကထံ သမေတသ္သာ တိ ကထံ ပဋိပန္နသ္သ။ **ဝိဘောတိ ရူပ**န္တိ ရူပံ ဝိဘဝတိ, န ဘဝေယျ တ။ **သုခံ ဒုခဉ္စာ** တိ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌရူပမေဝ ပုစ္ဆတိ။

ဇာနေယျာမာ တိ ဇာနိဿာမ။ **အာဇာနေယျာမာ** တိ ဝိသေသေန ဇာနိဿာမ။ **ဝိဇာနေယျာမာ** တိ အနေကဝိဓေန ဇာနိဿာမ။ **ပဋိဝိဇာနေယျာမာ** တိ သမ္မာ ဇာနိဿာမ။ **ပဋိဝိဇ္ဈေယျာမာ** တိ စိတ္တေန ဗုဇ္ဈိဿာမ။

၁၀၉. န သညသညီတိ ယထာ သမေတဿ ဝိဘောတိ ရူပံ, သော ပကတိသညာယ သညီပိ န ဟောတိ။ **န ဝိသညသညီ**တိ ဝိသညာယပိ ဝိရူပာယ သညာယ ဝိသညီ န ဟောတိ ဥမ္မတ္တကော ဝါ ခိတ္တစိတ္တော ဝါ။ **နောပိ အသညီ**တိ သညာဝိရဟိတောပိ န ဟောတိ နိရောဓသမာပန္နော ဝါ အသညသတ္တော ဝါ။ **န ဝိဘူတသညီ**တိ ''သဗ္ဗသော ရူပသညာန''န္တိ အာဒိနာ (ဝိဘ. ၅၀၈) နယေန သမတိက္ကန္တသညီပိ န ဟောတိ အရူပဇ္ဈာနလာဘီ။ **ဧဝံ သမေတဿ ဝိဘောတိ ရူပ** န္တိ ဧတသ္မိံ သညသညိတာဒိဘာဝေ အဌတွာ ယဒေတံ ဝုတ္တံ ''သော ဧဝံ သမာဟိတေ စိတ္တေ။ပေ.။ အာကာသာနဉ္စာယတနသမာပတ္တိပဋိလာဘတ္ထာယ စိတ္တံ အဘိနီဟရတီ''တိ, ဧဝံ သမေတဿ အရူပမဂ္ဂသမင်္ဂိနော ဝိဘောတိ ရူပံ။ **သညာနိဒါနာ ဟိ ပပဉ္စသင်္ခာ** တိ ဧဝံ ပဋိပန္နဿာပိ စ ယာ သညာ, တံနိဒါနာ တဏှာဒိဋ္ဌိပပဉ္စာဿ အပ္ပဟီနာဝ ဟောန္တီတိ ဒဿေတိ။

အသညိနော ဝုစ္စန္တိ နိရောဓသမာပန္နာ တိ သညာဝေဒနာ နိရောဓေတွာ နိရောဓသမာပန္နာ သညာဘာဝေန အသညိနောတိ ကထီယန္တိ။ **အသညသတ္တာ** တိ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ သညာဘာဝေန အသညဘာဝေ နိဗ္ဗတ္တာ။

သော ဧဝံ သမာဟိတေ စိတ္တေ တိ တတ္ထ **သော**တိ သော ဘိက္ခု။ **ဧဝ**န္တိ စတုတ္ထဇ္ဈာနက္ကမနိဒဿနမေတံ, ဣမိနာ ကမေန စတုတ္ထဇ္ဈာနံ ပဋိလဘိတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **သမာဟိတေ**တိ ဣမိနာ စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာဓိနာ သမာဟိတေ။ **ပရိသုဒ္ဓေ** တိအာဒီသု ပန ဥပေက္ခာသတိပာရိသုဒ္ဓိဘာဝေန ပရိသုဒ္ဓေ။ ပရိသုဒ္ဓတ္တာယေဝ **ပရိယောဒာတေ,** ပဘဿရေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သုခါဒီနံ ပစ္စယာနံ ဃာတေန ဝိဟတရာဂါဒိအင်္ဂဏတ္တာ **အနင်္ဂဏေ** ။ အနင်္ဂဏတ္တာ ဧဝ စ **ဝိဂတူပက္ကိလေသေ** ။ အင်္ဂဏေန ဟိ စိတ္တံ ဥပက္ကိလိဿတိ။ သုဘာဝိတတ္တာ **မုဒုဘူတေ,** ဝသီဘာဝပ္ပတ္တေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝသေ ဝတ္တမာနဉှိ စိတ္တံ မုဒူတိ ဝုစ္စတိ။ မုဒုတ္တာယေဝ စ **ကမ္မနိယေ,** ကမ္မက္ခမေ ကမ္မယောဂ္ဂေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ မုဒု ဟိ စိတ္တံ ကမ္မနိယံ ဟောတိ သုဒ္ဓန္တမိဝ သုဝဏ္ဏံ။ တဒုဘယမ္ပိ စ သုဘာဝိတတ္တာယေဝ။ ယထာဟ ''နာဟံ, ဘိက္ခဝေ, အညံ ဧကဓမ္မမ္ပိ သမနုပဿာမိ, ယံ ဧဝံ ဘာဝိတံ ကမ္မနိယံ ဟောတိ ယထယိဒံ, ဘိက္ခဝေ, စိတ္တ''န္တိ (အ. နိ. ၁.၂၂)။

ဧတေသု ဟိ ပရိသုဒ္ဓဘာဝါဒီသု ဌိတတ္တာ **ဌိတေ**။ ဌိတတ္တာယေဝ **အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တေ** အစလေ နိရိဉ္ဇနေတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ မုဒုကမ္မညဘာဝေန ဝါ အတ္တနော ဝသေ ဌိတတ္တာ **ဌိတေ**။ သဒ္ဓာဒီဟိ ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ **အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တေ**။ သဒ္ဓာပရိဂ္ဂဟိတဉှိ စိတ္တံ အဿဒ္ဓိယေန န ဣဉ္ဇတိ, ဝီရိယပရိဂ္ဂဟိတံ ကောသဇ္ဇေန န ဣဉ္ဇတိ, သတိပရိဂ္ဂဟိတံ ပမာဒေန န ဣဉ္ဇတိ, သမာဓိပရိဂ္ဂဟိတံ ဥဒ္ဓစ္စေန န ဣဉ္ဇတိ, ပညာပရိဂ္ဂဟိတံ အဝိဇ္ဇာယ န ဣဉ္ဇတိ, ဩဘာသဂတံ ကိလေသန္ဓကာရေန န ဣဉ္ဇတိ။ ဣမေဟိ ဆဟိ ဓမ္မေဟိ ပရိဂ္ဂဟိတံ အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တံ ဟောတိ။ ဧဝံ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတံ စိတ္တံ အဘိနီဟာရက္ခမံ ဟောတိ အာကာသာနဉ္စာယတနသမာပတ္တိပဋိလာဘတ္ထာယ။

အပရော နယော – စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာဓိနာ **သမာဟိတေ**။ နီဝရဏဒူရီဘာဝေန **ပရိသုဒ္ဓေ** ။ ဝိတက္ကာဒိသမတိက္ကမေန **ပရိယောဒာတေ**။ ဈာနပဋိလာဘပစ္စနီကာနံ ဟာပကာနံ ဣစ္ဆာဝစရာနဉ္စ အဘာဝေန **အနင်္ဂဏေ** ။ ဣစ္ဆာဝစရာနန္တိ ဣစ္ဆာယ အဝစရာနံ, ဣစ္ဆာဝသေန ဩတိဏ္ဏာနံ ပဝတ္တာနံ နာနပ္ပကာရာနံ ကောပအပ္ပစ္စယာနန္တိ အတ္ထော။ အဘိဇ္ဈာဒီနံ စိတ္တုပက္ကိလေသာနံ ဝိဂမေန **ဝိဂတူပက္ကိလေသေ** ။ ဥဘယမ္ပိ စေတံ အင်္ဂဏသုတ္တဝတ္ထသုတ္တာနုသာရေနေဝ (မ. နိ. ၁.၅၇ အာဒယော, ၇၀ အာဒယော) ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝသိပ္ပတ္တိယာ **မုဒုဘူတေ**။ ဣဒ္ဓိပာဒဘာဝူပဂမနေန **ကမ္မနိယေ**။ ဘာဝနာပာရိပူရိယာ ပဏီတဘာဝူပဂမေန **ဌိတေ အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တေ,** ယထာ အာနေဉ္ဇဘာဝံ အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တံ ဟောတိ, ဧဝံ ဌိတေတိ အတ္ထော။ ဧဝမ္ပိ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတမေန စိတ္တံ အဘိနီဟာရက္ခမံ ဟောတိ အာကာသာနဉ္စာယတနသမာပတ္တိပဋိလာဘတ္ထာယ ဟာဒကံ ပဒဋ္ဌာနဘူတံ။

အာရုပ္ပမဂ္ဂသမင်္ဂီ တိ အရူပသမာပတ္တိယာ ဂမနမဂ္ဂေန အပရိဟီနော။ **ပပဉ္စာယေဝ ပပဉ္စသင်္ခာ** တိ တဏှာဒိပပဉ္စာယေဝ ပပဉ္စသင်္ခာ။

၁၁၀. ဧတ္တာဝတဂ္ဂံ နု ဝဒန္တိ ဟေကေ, ယက္ခဿ သုဒ္ဓိံ ဣဓ ပဏ္ဍိတာသေ။ ဥဒာဟု အညမ္ပိ ဝဒန္တိ ဧတ္တောတိ ဧတ္တာဝတာ နု ဣဓ ပဏ္ဍိတာ သမဏဗြာဟ္မဏာ အဂ္ဂံ သုဒ္ဓိံ သတ္တဿ ဝဒန္တိ, ဥဒာဟု အညမ္ပိ ဧတ္တော အရူပသမာပတ္တိတော အဓိကဉ္စ ဝဒန္တီတိ ပုစ္ဆတိ။

ဧတ္တော အရူပသမာပတ္တိတောတိ ဧတသ္မာ အရူပသမာပတ္တိတော။

၁၁၁. ဧတ္တာဝတဂ္ဂမ္ပိ ဝဒန္တိ ဟေကေတိ ဧကေ သဿတဝါဒါ သမဏဗြာဟ္မဏာ ပဏ္ဍိတမာနိနော ဧတ္တာဝတာပိ အဂ္ဂံ သုဒ္ဓိံ ဝဒန္တိ။ **တေသံ ပနေကေ သမယံ ဝဒန္တိ**တိ တေသညေဝ ဧကေ ဥစ္ဆေဒဝါဒါ သမယံ ဥစ္ဆေဒံ ဝဒန္တိ။ **အနုပါဒိသေသေ ကုသလာဝဒါနာ**တိ အနုပါဒိသေသေ ကုသလဝါဒါ သမာနာ။

ဘဝတဇ္ဈိတာတိ ဘဝတော ဘီတာ။ **ဝိဘဝံ အဘိနန္ဒန္တိ**တိ ဥစ္ဆေဒံ ပဋိစ္စ တုဿန္တိ။ **တေ သတ္တဿ သမ** န္တိ တေ ဥစ္ဆေဒဝါဒိနော ပုဂ္ဂလဿ သမံ အနုပ္ပတ္တိံ ဝဒန္တိ။ **ဥပသမ**န္တိ အတီဝ သမံ။ **ဝူပသမ**န္တိ သန္တံ။ **နိရောဓ**န္တိ အနုပ္ပါဒံ။ **ပဋိပဿဒ္ဓိ**န္တိ အပုနပ္ပတ္တိံ။

၁၁၂. ဧတေ စ ဉတွာ ဥပနိဿိတာတိ ဧတေ စ ဒိဋ္ဌိဂတိကေ သဿတုစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိယော နိဿိတာတိ ဉတွာ။ **ဉတွာ မုနီ နိဿယေ သော ဝီမံသီ**တိ နိဿယေ စ ဉတွာ သော ဝီမံသီ ပဏ္ဍိတော ဗုဒ္ဓမုနိ။ **ဉတွာ ဝိမုတ္တော**တိ ဒုက္ခာနိစ္စာဒိတော ဓမ္မေ ဉတွာ ဝိမုတ္တော။ **ဘဝါဘဝါယ န သမေတီ**တိ ပုနပ္ပုနံ ဥပပတ္တိယာ န သမာဂစ္ဆတိ။ **အပရာမသ**န္တိ အပရာမသန္တော။ ပရာမာသံ နာပဇ္ဇန္တောတိ အတ္ထော။

သဒ္ဓမ္မပ္ပဇ္ဇောတိကာယ မဟာနိဒ္ဒေသဋ္ဌကထာယ

ကလဟဝိဝါဒသုတ္တနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၂. စူဠဗျူဟသုတ္တနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

ဒုတိယေ စူဠဗျူဟသုတ္တနိဒ္ဒေသေ **သကံသကံဒိဋ္ဌိပရိဗ္ဗသာနာ** တိ ကာ ဒမ္ပိ တသ္မိံယေဝ မဟာသမယေ “သဗ္ဗေပိမေ ဒိဋ္ဌိဂတိကာ ‘သာဓုရူပမ္ဟာ’တိ ဘဏန္တိ, ကိံ နု ခော သာဓုရူပာဝ ကမေ အတ္တနော ဧဝ ဒိဋ္ဌိယာ ပတိဋ္ဌဟန္တိ, ဥဒါဟု အညမ္ပိ ဒိဋ္ဌိံ ဂဏှန္တီ”တိ ဥပ္ပန္နစိတ္တာနံ ဧကစ္စာနံ ဒေဝတာနံ တမတ္ထံ ပကာသေတုံ ပုရိမနယေနေဝ နိမ္မိတဗုဒ္ဓေန အတ္တာနံ ပုစ္ဆာပေတွာ ဝုတ္တံ။

၁၁၃. တတ္ထ အာဒိတော ဒွေဝပိ ကထာ ပုစ္ဆာကထာယေဝ။ တာသု **သကံ သကံ ဒိဋ္ဌိပရိဗ္ဗသာနာ** တိ အတ္တနော အတ္တနော ဒိဋ္ဌိယာ ဝသမာနာ။ **ဝိဂ္ဂယှ နာနာ ကုသလာ ဝဒန္တီ** တိ တံ ဒိဋ္ဌိံ ဗလဝဂ္ဂါဟံ ဂဟေတွာ “တတ္ထ ကုသလာမှာ”တိ ပဋိဇာနမာနာ ပုထု ပုထု ဝဒန္တိ, ဧကံ န ဝဒန္တိ။ **ယော ဧဝံ ဇာနာတိ သ ဝေဒိ ဓမ္မံ, ဣဒံ ပဋိက္ကောသမကေဝလီ သော**တိ တဉ္စ ဒိဋ္ဌိံ သန္ဓာယ ယော ဧဝံ ဇာနာတိ, သော ဓမ္မံ ဝေဒိယိ။ ဣဒံ ပန ပဋိက္ကောသန္တော ဟီနော ဟောတီတိ စ ဝဒန္တိ။

နာနာ ဝဒန္တီ တိ နာနာကာရေဏ ဘဏန္တိ။ **ဝိဝိဓံ ဝဒန္တီ** တိ နာနာဝိဓံ ဘဏန္တိ။ **အညောညံ ဝဒန္တီ** တိ ဧကံ အဝတွာ အညံ အညံ ဂဟေတွာ ဝဒန္တိ။ **အကေဝလီ သော**တိ ယော အကုသလော အယံ။ **အသမတ္တော** တိ န ပရိပူရော။ **အပရိပုဏ္ဏော**တိ န သမ္ပုဏ္ဏော။

၁၁၄. ဗာလောတိ ဟီနော။ **အက္ကုသလော** တိ အဝိဒွါ။

၁၁၅. ဣအနိ တိသ္သော ဝိသ္သဇ္ဇနကထာ ဟောန္တီတိ။ တာ ပုရိမမေုန ဝုတ္တမတ္ထံ ပစ္ဆိမမေုန ပဋိဗျူဟိတွာ ဌိတာ။ တေန ဗျူဟေန ဥတ္တရသုတ္တတော စ အပ္ပကတ္တာ ဣဒံ သုတ္တံ “စူဠဗျူဟ”န္တိ နာမံ လဘိ။ တတ္ထ ပဌမကထာယံ တာဝ **ပရဿ စေ ဓမ္မ** န္တိ ပရဿ ဒိဋ္ဌိံ။ **သဗ္ဗေဝိမေ ဗာလာ** တိ ဧဝံ သန္တေ သဗ္ဗေဝ ကမေ ဗာလာ ဟောန္တီတိ အဓိပ္ပါယော။ ကိံကာရဏာ? **သဗ္ဗေဝိမေ ဒိဋ္ဌိပရိဗ္ဗသာနာ** တိ။

၁၁၆. သန္ဒိဋ္ဌိယာ စေဝ န ဝီဝဒာတာ, သံသုဒ္ဓပညာ ကုသလာ မုတီမာ တိ သကာယ ဒိဋ္ဌိယာ အနဝီဝဒာတာ အဝေဒာတာ သံကိလိဋ္ဌာဝ သမာနာ သံသုဒ္ဓပညာ စ ကုသလာ စ မုတိမန္တော စ တေ ဟောန္တိ စေ။ အထ တ “သန္ဒိဋ္ဌိယာ စေ ဝဒာတာ”တိ ပာဌော, တဿတ္ထော – သကာယ ပန ဒိဋ္ဌိယာ ဝေဒာတာ သံသုဒ္ဓပညာ ကုသလာ မုတိမန္တော ဟောန္တိ စေ, **န တေသံ ကောစီ**တိ ဧဝံ သန္တေ တေသံ ဧကောပိ နိဟီနပညော န ဟောတိ, ကိံကာရဏာ? **ဒိဋ္ဌီ ဟိ တေသမ္ပိ တထာ သမတ္တာ,** ယထာ ဣတရေသန္တိ။

၁၁၇. န တာဟမေတန္တိ ကထာယ သင်္ခေပတ္ထော – **ယံ တေ မိထု** ဒွေဝ ဒွေဝ ဇနာ **အညမညံ** “ဗာလော”တိ အာဟု, အဟံ **ဧတံ တထိယန္တိ** တစ္ဆန္တိ **နေဝ ဗြူမိ**။ ကိံကာရဏာ? ယသ္မာ သဗ္ဗေဝ တေ **သကံ သကံ ဒိဋ္ဌိံ** “ဣဒမေဝ **သစ္စံ** မောဃမည”န္တိ **အကံသု,** တေန စ ကာရဏေန **ပရံ “ဗာလော”**တိ **ဒဟန္တိ**။ တတ္တေ စ တထိယံ, တထေဝန္တိ (သု. နိ. အဋ္ဌ. ၄. ၂.၈၈၉) ဒွေဝပိ ပာဌာ။

တစ္ဆ န္တိ အတုစ္ဆံ။ **တထ**န္တိ အဝိပရီတံ, **ဘူတ**န္တိ သန္တံ။ **ယာထာဝ**န္တိ သံဝိဇ္ဇမာနံ။ **အဝိပရီတ**န္တိ န ဝိသင်္ကေတံ။

၁၁၈. ယမာဟူတိ ပုစ္ဆာကထာယ **“ယံ ဒိဋ္ဌိံ သစ္စံ တထိယ”န္တိ ဧကေ အာဟု**။

၁၁၉. ဧကဉှိ သစ္စ န္တိ ဝိသ္သဇ္ဇနကထာယ ဧကံ သစ္စံ နိရောဓော မဂ္ဂေါ တ။ **ယသ္မိံ ပဇာ နော ဝိဝဒေ ပဇာန** န္တိ ယမှိ သစ္စေ ပဇာနန္တော ပဇာ နော ဝိဝဒေယျုံ။ **သယံ ထုနန္တီ** တိ အတ္တနာ ဝဒန္တိ။

၁၂၀. ကသ္မာ နူ တိ ပုစ္ဆာကထာယ **ပတဒိယာသေ**တိ တဒိနော။ **ဥဒါဟု တေ တက္ကမနုဿရန္တီ** တိ တေ တဒိနော ဥဒါဟု အတ္တနော တက္ကမတ္တံ အနုဂစ္ဆန္တိ။

တက္ကပရိယာဟတန္တိ ဝိတက္ကေန သမန္တတော အာဟတံ။ **ဝီမံသာနုစရိတန္တိ** အတ္တနော ဥပဋ္ဌိတပညာယ ဝိစရိတံ။ **သယံပဋိဘာနန္တိ** အတ္တနော ပဋိဘာနံ။

၁၂၁. **န ဟောတ**တိ ဝိသဇ္ဇနကထာယ **အညတ္ရ သညာယ နိစ္စာနီ** တိ ဌပေတွာ သညာမတ္တေန နိစ္စန္တိ ဂဟိတဂ္ဂဟဏာနိ။ **တက္ကဉ္စ ဒိဋ္ဌီသု ပကပ္ပယိတွာ** တိ အတ္တနော နိစ္စသင်္ကပ္ပမတ္တံ ဒိဋ္ဌီသု ဇနေတွာ။

ယသ္မာ ပန ဒိဋ္ဌီသု ဝိတက္ကံ ဇနေန္တာ ဒိဋ္ဌိယော သဉ္ဇနေန္တိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ “ဒိဋ္ဌိဂတာနိ ဇနေန္တိ သဉ္ဇနေန္တီ”တိအာဒိ။ **ဇနေန္တီ** တိ ဥပရူပရိ ဒိဋ္ဌိံ ဥပ္ပာဒေန္တာ ဇနေန္တိ။ **သဉ္ဇနေန္တီ** တိအာဒီနိ ဥပသဂ္ဂဝသေန ပဒံ ဝဍ္ဎေတွာ ဝုတ္တာနိ။ **မယ္ဟံ သစ္စ** န္တိ မမ ဝစနံ တစ္ဆံ။

၁၂၂. ဣဒါနိ ယေ နာနာသစ္စေသု အသန္တေသု တက္ကမတ္တံ အနုသ္သရန္တာနံ ဒိဋ္ဌိဂတိကာနံ ဝိပ္ပဋိပတ္တိံ ဒသ္သေတုံ **“ဒိဋ္ဌေ သုတေ”** တိအာဒိကာ ကထာယော အာဘာသိ။ တတ္ထ **ဒိဋ္ဌေ** တိ ဒိဋ္ဌံ, ဒိဋ္ဌသုဒ္ဓိန္တိ အဓိပ္ပာယော။ ဧသ နယော သုတာဒီသု။ **ဧတေ စ နိသ္သာယ ဝိမာနဒသ္သီ** တိ ဧတေ ဒိဋ္ဌိဓမ္မေ နိသ္သာယိတွာ သုဒ္ဓိဘာဝသင်္ခါတံ ဝိမာနံ အသမ္မာနံ ပသ္သန္တောပိ။ **ဝိနိစ္ဆယေ ဌတွာ ပဟသ္သမာနော, ဗာလော ပရော အက္ကုသလောတိ စာဟ** တိ ဧဝံ ဝိမာနဒသ္သီပိ တသ္မိံ ဒိဋ္ဌိဝိနိစ္ဆယေ ဌတွာ တုဋ္ဌိဇာတော ဟာသဇာတော ဟုတွာ ပရော “ဟီနော စ အဝိဒွာ စာ”တိ ဧဝံ ဝဒတိယေဝ။

န သမ္မာနေတီတိပိ ဝိမာနဒသ္သီ တိ န ဗဟုမာနံ ကရောတီတိ ဧဝမ္ပိ ဝိမာနဒသ္သီ န ဗဟုမာနဒသ္သီ။ **အောမနသ္သံ ဇနေတီ**တိ ပဌမံ ဒိဋ္ဌိနိသ္သယံ အလ္လီယိတွာ အောမနသ္သံ ပတွာ ပစ္ဆာ ဒိဋ္ဌိဝိနိစ္ဆယေ ဌိတကာလေ သောမနသ္သံ ဥပ္ပာဒေတီတိ အတ္ထော။

ဝိနိစ္ဆယဒိဋ္ဌိယာ ဌတွာ တိ သန္နိဋ္ဌာနံ ကတွာ ဂဟိတဒိဋ္ဌိယာ ဌတွာ။

၁၂၃. ဧဝံ သန္တေ **ယေနေတ**တိ ကထာ။ တတ္ထ **သယမတ္တနာ**တိ သယမေဝ အတ္တနာ။ **ဝိမာနေတီ**တိ ဂရဟတိ။ **တဒေဝ ဟာတ**တိ တဒေဝ ဝစနံ ဒိဋ္ဌိံ ဝဒတိ, တံ တ ပုဂ္ဂလံ။

၁၂၄. **အတိသာရဒိဋ္ဌိယာ** တိ ကထာယတ္ထော – **သော** ဧဝံ တာယ လက္ခဏာတိသာရိနိယာ **အတိသာရဒိဋ္ဌိယာ သမတ္တော** ပရိပုဏ္ဏော ဥဒ္ဓုမာတော, တေန စ ဒိဋ္ဌိ **မာနေန မတ္တော** “ပရိပုဏ္ဏော အဟံ ကေဝလီ”တိ ဧဝံ **ပရိပုဏ္ဏမာနီ။ သယမေဝ** အတ္တာနံ **မနသာ** “အဟံ ပဏ္ဍိတော”တိ အဘိသိဉ္စတိ။ ကိံကာရဏာ? **ဒိဋ္ဌီ ဟိ သာ တသ္သ တထာ သမတ္တာ**တိ။

သစ္စာ တာ ဒိဋ္ဌိယော လက္ခဏာတိက္ကန္တာ တိ တာ သစ္စာ ဒွါသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိယော လက္ခဏံ အတီတာ အတိသရန္တီတိ အတိက္ကန္တာ။ **အနောမော**တိ အနူနော။

၁၂၅. **ပရသ္သ စေ** တိ ကထာယ သမ္ဗန္ဓော အတ္ထော စ – ကိဉ္စ ဘိယျော? ယော သော ဝိနိစ္ဆယေ ဌတွာ ပဟသ္သမာနော “ဗာလော ပရော အက္ကုသလော”တိ စာဟ, တသ္သ **ပရသ္သ စေ ဟိ ဝစသာ** သော တေန ဝုစ္စမာနော **နိဟီနော ဟောတိ, တုမော သဟာ ဟောတိ နိဟီနပညော,** သောပိ တေနေဝ သဟ နိဟီနပညော ဟောတိ။ သောပိ ဟိ တံ “ဗာလော”တိ ဝဒတိ။ အထ တသ္သ ဝစနံ အပ္ပမာဏံ, သော ပန **သယမေဝ ဝေဒဂူ စ ဓီရော စ ဟောတိ။** ဧဝံ သန္တေ **န ကောစိ ဗာလော သမဏေသု အတ္ထိ။** သဗ္ဗေပိ ဟိ တေ အတ္တနော ဣစ္ဆာယ ပဏ္ဍိတာ။

တစာယာတိ ကထနေန။ **ဝစနေနာ**တိ ဘာသိတေန။ **နိန္ဒိတကာရဏာ** တိ ဂရဟဟေတုနာ။ **ဂရဟိတကာရဏာ**တိ အဝညာတဟေတုနာ။ **ဥပဝဒိတကာရဏာ**တိ ဥပတဒဟေတုနာ။

၁၂၆. **အညံ ဣတော**တိ ကထာယ သမ္ဗန္ဓော အတ္ထော စ – “အထ စေ သယံ ဝေဒဂူ ဟောတိ ဓီရော။ န ကောစိ ဗာလော သမဏေသု အတ္ထီ”တိ ဧဝဉှိ ဝုတ္တေပိ သိယာ ကသ္သစိ “ကသ္မာ”တိ။ တတ္ထ ဝုစ္စတေ – ယသ္မာ **အညံ ဣတ**

တော ယာဘိဝဒန္တိ ဓမ္မံ, အပရဒ္ဓာ သုဒ္ဓိမကေဝလီ တေ။ ဧဝမ္ပိ တိတ္ထျာ ပုထုသော ဝဒန္တိ, ယေ ဣတော အညံ ဒိ
ဋ္ဌိံ အဘိဝဒန္တိ, တေ အပရဒ္ဓာ ဝိရဒ္ဓာ သုဒ္ဓိမဂ္ဂံ, အကေဝလိနော စ တေတိ ဧဝံ ပုထုတိတ္ထိယာ ယသ္မာ ဝဒန္တီတိ ဝုတ္
တံ ဟောတိ။ ကသ္မာ ပနေဝံ ဝဒန္တီတိ စေ? **သန္ဒိဋ္ဌိရာဂေန ဟိ တေဘိရတ္တာ,** ယသ္မာ သကေန ဒိဋ္ဌိရာဂေန တေ
အဘိရတ္တာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

တေ သုဒ္ဓိမဂ္ဂ န္တိ တေ အညတိတ္ထိယာ အကိလိဋ္ဌမဂ္ဂံ။ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ** န္တိ နိဒ္ဒောသမဂ္ဂံ။ **ပရိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ** န္တိ သုက္
ကမဂ္ဂံ။ **ဝောဒာတမဂ္ဂ** န္တိ ပဏ္ဍရမဂ္ဂံ။ **ပရိယောဒာတမဂ္ဂ** န္တိ ပဘာဝန္တမဂ္ဂံ။ **ဝိရဒ္ဓာ** တိ ဝုတ္တဝိဓိနာ မဂ္ဂေန ဝိရဇ္
ဈိတွာ ဌိတာ။ **အပရဒ္ဓာ** တိ အပရဇ္ဈိတွာ ဌိတာ။ **ခလိတာ**တိ ပရိဟီနာ။ **ဂလိတာ**တိ တတော ဘဋ္ဌာ။ **အညာဏာ**တိ အ
ညာဏေန။ **အပရဒ္ဓာ** တိ ပရာဇယမာပန္နာ။ အထ ဝါ "ဉာယာပရဒ္ဓာ"တိပိ ပာဌော။ ဉာယေန မဂ္ဂေန ဝိရဒ္ဓာတိ အတ္
ထော။

၁၂၇. ဧဝံ အဘိရတ္တာ စ – **ဣဓေဝ သုဒ္ဓိ** န္တိ ကထာ။ တတ္ထ **သကာယနေ**တိ သကမဂ္ဂေ။ **ဒဠှံ ဝဒါနာ**တိ ဒဠှ
ဝါဒါ။

ထိရဝါဒါတိ သန္နိဋ္ဌာနဝါဒါ။ **ဗလိကဝါဒါ**တိ ဗလဝန္တဝါဒါ။ **အဝဋ္ဌိတဝါဒါ** တိ ပတိဋ္ဌဟိတွာ ကထိတဝါဒါ။

၁၂၈. ယေ ဧဝဉ္စ ဒဠှဝါဒါ, တေသု ယော ကောစိ တိတ္ထိယော သကာယနေ ဝါပိ ဒဠှံ ဝဒါနော **ကမေတ္ထ ဗာ
လောတိ ပရံ ဒဟေယျ,** သင္ခေပတော တတ္ထ သဿတုစ္ဆေဒသင္ခာတေ ဝိတ္ထာရတော နတ္ထိကဣဿရကာရကနိ
ယတိအာဒိဘေဒေ သကေ အယနေ "ဣဓမေဝ သစ္စ"န္တိ ဒဠှံ ဝဒါနော ကံ ပရံ ဧတ္ထ ဒိဋ္ဌိဂတေ "ဗာလော"တိ သဟ
ဓမ္မေန ပဿေယျ, နနု သဗ္ဗောပိ တဿ မတေန ပဏ္ဍိတော ဧဝ သုပ္ပဋိပန္နော ဧဝ စ။ ဧဝံ သန္တေ **သယမေဝ
သော မေဓဂမာဝဟေယျ, ပရံ ဝဒံ ဗာလမသုဒ္ဓိဓမ္မံ။** သောပိ ပရံ "ဗာလော စ အသုဒ္ဓိဓမ္မော စ အယ"န္တိ ဝဒန္တော
အတ္တနာဝ ကလဟံ အာဝဟေယျ။ ကသ္မာ? ယသ္မာ သဗ္ဗောပိ တဿ မတေန ပဏ္ဍိတောယေဝ သုပ္ပဋိပန္နောယေဝ
စ။

၁၂၉. ဧဝံ သဗ္ဗထာပိ **ဝိနိစ္ဆယေ ဌတွာ သယံ ပမာယ, ဥဒ္ဓံ သ လောကသ္မိံ ဝိဝါဒမေတိ** တိ ဒိဋ္ဌိယာ ဌတွာ သယ
ဉ္စ သတ္ထာရာဒိံ မိနိတွာ သော ဘိယျော ဝိဝါဒမေတီတိ။ ဧဝံ ပန ဝိနိစ္ဆယေသု အာဒီနဝံ ဉတွာ အရိယမဂ္ဂေန **ဟိတွာ
န သဗ္ဗာနိ ဝိနိစ္ဆယာနိ, န မေဓဂံ ကုဗ္ဗတိ ဇန္တု လောကေ**တိ အရဟတ္တနိကူဋေန ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေသိ။

သယံ ပမာယာတိ အတ္တနာ မိနိတွာ။ **ပမိနိတွာ**တိ ပမာဏံ ကတွာ။ "ပဝိနေတွာ"တိပိ ပာဌော, တံ န သုန္ဒရံ။ **ဥဒ္ဓံ
ဝါဒေန သဒ္ဓိ**န္တိ အတ္တနော ဥပရိ ကထေန္တေန သဟ။ ဒေသနာပရိယောသာနေ ပုရာဘေဒသုတ္တေ (မဟာနိ. ၈၃) ဝုတ္
တသဒိသော ဧဝ အဘိသမယော အဟောသီတိ။

သဒ္ဓမ္မပ္ပဇ္ဇောတိကာယ မဟာနိဒ္ဒေသဋ္ဌကထာယ

စူဠဗျူဟသုတ္တနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၃. မဟာဗျူဟသုတ္တနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၁၃၀. တေရသမေ မဟာဗျူဟသုတ္တနိဒ္ဒေသေ **ယေ ကေစိမေ ဒိဋ္ဌိပရိဗ္ဗသာနာ** တိ ဣဒမ္ပိ “ကိံ နု ခော ဣမေ ဒိဋ္ဌိပရိဗ္ဗသာနာ ဝိညူနံ သန္တိကာ နိန္ဒမေဝ လဘန္တိ, ဥဒာဟု ပသံသမ္ပီ”တိ ဥပ္ပန္နစိတ္တာနံ ဧကစ္စာနံ ဒေဝတာနံ တမတ္ထံ အာဝိကာတုံ ပုရိမနယေနေဝ နိမ္မိတဗုဒ္ဓေန အတ္တာနံ ပုစ္ဆာပေတွာ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အန္ဝါနယန္တိ** တိ အနု အာနယန္တိ ပုနပ္ပုနံ အာဟရန္တိ။

နိန္ဒမေဝ အန္ဝေန္တိ တိ ဂရဟမေဝ ဥပဂစ္ဆန္တိ။

၁၃၁. ဣဒါနိ ယသ္မာ တေ “ဣဒမေဝ သစ္စ”န္တိ ဝဒန္တာပိ ဒိဋ္ဌိဂတိကဝါဒိနော ကဒာစိ ကတ္ထစိ ပသံသမ္ပိ လဘန္တိ, ယံ ဧတံ ပသံသာသင်္ခါတံ ဝါဒဖလံ, တံ အပ္ပံ, ရာဂါဒီနံ သမာယ သမတ္ထံ န ဟောတိ, ကော ပန ဝါဒော ဒုတိယေ နိန္ဒာဖလေ, တသ္မာ ဧတမတ္ထံ ဒဿေန္တော ဣမံ တာဝ ဝိဿဇ္ဇနကထံ အာဟ **“အပ္ပဉှိ ဧတံ န အလံ သမာယ, ဒုဝေ ဝိဝါဒဿ ဖလာနိ ဗြူမိ”**တိ။ တတ္ထ **ဒုဝေ ဝိဝါဒဿ ဖလာနီ** တိ နိန္ဒာ စ ပသံသာ စ ဇယပရာဇယာဒီနိ ဝါ တံသဘာဂါနိ။ **ဧတမ္ပိ ဒိသွာ** တိ “နိန္ဒာ အနိဋ္ဌာ ဧဝ, ပသံသာ နာလံ သမာယာ”တိ ဧတမ္ပိ ဝိဝါဒဖလေ အာဒီနဝံ ဒိသွာ။ **ခေမာဘိပဿံ အဝိဝါဒဘူမိ**န္တိ အဝိဝါဒဘူမိံ နိဗ္ဗာနံ ခေမန္တိ ပဿမာနော။

အပ္ပကန္တိ မန္ဒံ။ **ပရိတ္တက**န္တိ ထောကံ။ **ဩမက**န္တိ ဟေဋ္ဌိမကံ။ **လာမက**န္တိ ပါပကံ။ **သမာယာ**တိ ရာဂါဒီနံ သမနတ္ထာယ။ **ဥပသမာယာ**တိ ဥပရူပရိ သမနတ္ထာယ။ **ဝူပသမာယာ**တိ သန္နိသီဒါပနတ္ထာယ။ **နိဗ္ဗာနာယာ** တိ အမတမဟာနိဗ္ဗာနတ္ထာယ။ **ပဋိနိဿဂ္ဂါယ** တိ မဂ္ဂေန ကိလေသာနံ နိဿဇ္ဇနတ္ထာယ။ **ပဋိပဿဒ္ဓိယာ** တိ ဖလေန ပဋိပဿဒ္ဓာနံ အနုပ္ပဇ္ဇနတ္ထာယ နာလံ။

၁၃၂. ဧဝဉှိ အဝိဝါဒမာနော – **ယာ ကာစိမာ**တိ ဂါထာ။ တတ္ထ **သမ္မုတိယော** တိ ဒိဋ္ဌိယော။ **ပုထုဇ္ဇာ** တိ ပုထုဇ္ဇနသမ္ဘဝါ။ **သော ဥပယံ ကိမေယျ** တိ သော ဥပဂန္တဗ္ဗဋ္ဌေန ဥပယံ ရူပါဒီသု ဧကမ္ပိ ဓမ္မံ ကိံ ဥပေယျ, ကေန ဝါ ကာရဏေန ဥပေယျ။ **ဒိဋ္ဌေ သုတေ ခန္တိမကုဗ္ဗမာနော** တိ ဒိဋ္ဌသုတသုဒ္ဓိသု ပေမံ အကရောန္တော။

ပုထုဇ္ဇနေဟိ ဇနိတာ တိ ပုထုဇ္ဇနေဟိ ဥပ္ပါဒိတာ။ **သမ္မုတိယော** တိ ဒိဋ္ဌိယော။ **ပုထု နာနာဇနေဟိ ဇနိတာ ဝါ**တိ အနေကဝိဓေဟိ ဒိဋ္ဌိဂတိကေဟိ ဥပ္ပါဒိတာ ဝါ။ **နေတီ**တိ န ဧတိ။ **န ဥပေတီ**တိ သမီပံ န ဧတိ။ **န ဥပဂစ္ဆတီ** တိ နိဝတ္တတိ။ **နာဘိနိဝိသတီ**တိ ပဝိသိတွာ နပ္ပတိဋ္ဌတိ။

၁၃၃. ဣတော ဗာဟိရာ ပန – **သီလုတ္တမာ** တိ ဂါထာ။ တဿတ္ထော – သီလံယေဝ “ဥတ္တမ”န္တိ မညမာနာ **သီလုတ္တမာ**တိ ဧကေ ဘောန္တော သံယမမတ္တေန **သုဒ္ဓိံ** ဝဒန္တိ, ဟတ္ထိဝတာဒိဉ္စ **ဝတံ သမာဒါယ ဥပဋ္ဌိတာသေ။ ဣဓေဝ** ဒိဋ္ဌိယံ **အဿ** သတ္ထုနော **သုဒ္ဓိံ ဘဝူပနီတာ** ဘဝဇ္ဈောသိတာ သမာနာ ဝဒန္တိ, အပိ စ တေ **ကုသလာဝဒါနာ** “ကုသလာ မယ”န္တိ ဧဝံဝါဒါ။

၁၃၄. ဧဝံ သီလုတ္တမေသု စ တေသု တထာ ပဋိပန္နော ယော ကောစိ – **သစေ စုတော**တိ ဂါထာ။ တဿတ္ထော – **သစေ** ဝါ သော **သီလဝတတော** ပရဝိစ္ဆိန္ဒနေန ဝါ အနဘိသမ္ဘုဏန္တော ဝါ **စုတော ဟောတိ,** သော တံ သီလဗ္ဗတကမ္မံ ပုညာဘိသင်္ခါရာဒိကမ္မံ ဝါ **ဝိရာဓယိတွာ ဝေဓတိ**။ န ကေဝလဉ္စ ဝေဓတိ, အပိ စ ခော တံ သီလဗ္ဗတသုဒ္ဓိံ **ပဇပ္ပတီ** စ ဝိပ္ပလပတိ စ **ပတ္ထယတီ** စ။ ကိမိဝ? **သတ္ထာဝ ဟီနော ပဝသံ ဃရမှာ,** ဃရမှာ ပဝသန္တော သတ္ထတော ဟီနော ယထာ တံ ဃရံ ဝါ သတ္ထံ ဝါ ပတ္ထယတီတိ။

ပရဝိစ္ဆိန္ဒနာယ ဝါ တိ ပရေန ဝါရိယမာနော ဝါ။ **အနဘိသမ္ဘုဏန္တော ဝါ** တိ တံ ပဋိပတ္တိံ အသမ္ပာဒေန္တော ဝါ။

အညာယ အပရဒ္ဓေ တိ နိဗ္ဗာနေန ပရိဟီနော မဂ္ဂတော တ။ **တံ တ သတ္တံ အနုဗန္ဓတီ** တိ တံ တ သတ္တံ သဗ္ဗ
တ္ထ ပစ္ဆတော ဂစ္ဆတိ။

၁၃၅. ဇဝံ ပန သီလုတ္တမာနံ ပဝေဓနေကာရဏံ အရိယသာဝကော **သီလဗ္ဗတံ တပိ ပဟာယ သဗ္ဗ** န္တိ ကထာ။ တတ္ထ
သာဝဇ္ဇာနဝဇ္ဇ န္တိ သဗ္ဗာကုသလံ လောကိယကုသလဉ္စ။ **ဇတံ သုဒ္ဓိ အသုဒ္ဓိန္တိ** **အပတ္ထယာနော** တိ ပဉ္စကာမဂုဏာ
ဒိဘေဒံ သုဒ္ဓိံ အကုသလာဒိဘေဒံ အသုဒ္ဓိဉ္စ အပတ္ထယမာနော။ **ဝိရတော စရေ**တိ သုဒ္ဓိယာ အသုဒ္ဓိယာ စ ဝိရတော စ
ရေယျ။ **သန္တိ မနုဂ္ဂဟာယာ** တိ ဒိဋ္ဌိံ အဂ္ဂဟေတွာ။

ကဏှပံ ကဏှပဝိပာကန္တိ အကုသလကမ္မံ အကုသလဝိပာကအာယကံ။ **သုက္ကံ သုက္ကဝိပာက** န္တိ လောကိယ
ကုသလံ အတ္တနာ သဒိသံ သုက္ကဝိပာကအာယကံ။

နိယာမာဝက္ကန္တိ န္တိ မဂ္ဂပဝိသနံ။ **သေက္ခာ** တိ သတ္တ သေက္ခာ။ **အဂ္ဂဓမ္မ** န္တိ ဥတ္တမဓမ္မံ, အရဟတ္တဖလံ။

၁၃၆. ဇဝံ ဣတော ဗာဟိရကေ သီလုတ္တမေ သံယမေန ဝိသုဒ္ဓိတဒေ တေသဉ္စ ဝိဟာကံ သီလဗ္ဗတပဟာယိနော
အရဟတော စ ပဋိပတ္တိံ ဒသ္သေတွာ ဣဒါနိ အညထာပိ သုဒ္ဓိတဒေ ဗာဟိရကေ ဒသ္သေန္တော **“တမူပနိသ္
သာယာ”**တိ ကထမာဟ။ တသ္သတ္ထော – သန္တညေပိ သမဏဗြာဟ္မဏာ, တေ **ဇိဂုစ္ဆိတံ** အမရန္တပံ တ ဒိဋ္ဌသုဒ္ဓိ
အာဒိသု တ အညတရညတရံ **ဥပနိဿာယ** အကိရိယဒိဋ္ဌိယာ တ **ဥဒ္ဓံသရာ** ဟုတွာ **ဘဝါဘဝေသု အဝီတတဏှာ သုဒ္
ဓိ’မနုတ္ထုနန္တိ** ဝဒန္တိ ကထေန္တီတိ။

တဟေဇိဂုစ္ဆတအ တိ ကာယပီဠနာဒိတပေန ဟာပဟိရိယနတအ။ **တဟေဇိဂုစ္ဆသာရာ** တိ တေနေဝ တပေန ဟိရိယ
နသာရဝန္တော။ **ဥဒ္ဓံသရာတအ** တိ သံသာရေန သုဒ္ဓိ ကထယန္တာ။

၁၃၇. ဇဝံ တေသံ အဝီတတဏှာနံ သုဒ္ဓိ အနုတ္ထုနန္တာနံ ယောပိ သုဒ္ဓိပ္ပတ္တမေဝ အတ္တာနံ မညေယျ, တ
သ္သာပိ အဝီတတဏှတ္တာ ဘဝါဘဝေသု တံ တံ ဝတ္ထုံ **ပတ္ထယမာနသ္သ ဟိ ဇပ္ပိတာနိ** ပုနပ္ပုနံ ဟောန္တိယေတ
တိ အဓိပ္ပာယော။ တဏှာ ဟိ အာသေဝိတာ တဏှံ ဝဍ္ဎယတေဝ, န ကေဝလဉ္စ ဇပ္ပိတာနိ, **ပဝေဓိတံ တပိ ပကပ္ပိတေ
သု,** တဏှာဒိဋ္ဌိဟိ စသ္သ ပကပ္ပိတေသု ဝတ္ထူသု ပဝေဓိတမ္ပိ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဘဝါဘဝေသု ပန ဝီတတ
ဏှတ္တာ အာယတိံ **စုတူပပာတော ဣဓ ယသ္သ နတ္ထိ, သ ကေန ဝေဓေယျ ကုဟိံ ဝ ဇပ္ပေ** တိ အယမေတိဿာ က
ထာယ သမ္ဗန္ဓော။

အာဂမနန္တိ ပုန အာဂမနံ။ **ဂမန**န္တိ ဣတော အညတ္ထ ဂမနံ ။ **ဂမနာဂမန**န္တိ ဣတော ဂန္တွာ ပုန နိဝတ္တနံ။
ကာလန္တိ မရဏံ။ **ဂတီ**တိ ဂမနဝသေန ဂတိယာ ဂန္တဗ္ဗံ။

၁၃၈. ယမာဟု ဓမ္မန္တိ ပုစ္ဆာကထာ။

၁၃၉. ဣဒါနိ ယသ္မာ ဇကောပိ ဇတ္တေ တအော သဇ္ဇော နတ္ထိ, ကေဝလံ ဒိဋ္ဌိမတ္တကေန ဟိ တေ ဝဒန္တိ, တသ္မာ တမ
တ္ထံ ဒသ္သေန္တော **“သကံ ဟိ”**တိ ဣမံ တာဝ ဝိသ္သဇ္ဇနကထမာဟ။ တတ္ထ **သမ္မုတိ** န္တိ ဒိဋ္ဌိံ။ **အနောမ**န္တိ အနူနံ။

၁၄၀. ဇဝမေတေသု သကံ ဓမ္မံ ပရိပုဏ္ဏံ ဗြူဝန္တေသု အညသ္သ ဓမ္မံ ပန ဟီနန္တိ ဝဒန္တေသု ယသ္သ ကသ္သ
စိ – **ပရသ္သ စေ ဝမ္ဘယိတေန ဟီနော** တိ ကထာ။ တသ္သတ္ထော – ယဒိ **ပရသ္သ** နိန္ဒိတကာရဏာ **ဟီနော** ဘဝေယျ,
န ကောစိ ဓမ္မေသု ဝိသေသိ အဂ္ဂေ ဘဝေယျ။ ကိံကာရဏာ? **ပုထူ ဟိ အညသ္သ ဝဒန္တိ ဓမ္မံ နိဟီနတော** သဗ္ဗေဝ
တေ **သမ္ဘဟိ ဒဠှံ ဝအနာသကဓမ္မေ ဒဠှတအ** ဇဝ။

ဝမ္ဘယိတကာရဏာ တိ ခံသိတကာရဏာ။ **ဂရဟိတကာရဏာ**တိ လာမကကတကာရဏာ။ **ဥပဝဒိတကာရဏာ**တိ အ
က္ကောသိတကာရဏာ။ **သကာယန**န္တိ သကမဂ္ဂံ။

၁၄၁. ကိဥ္စ ဘိယျော – **သဒ္ဓမ္မပူဇာ** တိ ကထာ။ တသ္သတ္ထော – တေ စ တိတ္ထိယာ **ယထာ ပသံသန္တိ သကာယ နာနိ, သဒ္ဓမ္မပူဇာပိ နေသံ တထေဝ** ဝတ္တတိ။ တေ ဟိ အတိဝိယ သတ္ထာရာဒီနိ သတ္ထရောန္တိ။ တတ္ထ ယဒိ တေ ပမာ ဏာ သိယုံ, ဧဝံ သန္တေ **သဗ္ဗေ ဝ တအာ တထိယာ ဘဝေယျုံ** ။ ကိံကာရဏာ ? **သုဒ္ဓိ ဟိ နေသံ ပစ္စတ္တမေဝ** ။ န သာ အ ညတ္ထ သိဇ္ဈတိ, နာပိ ပရမတ္ထတော။ အတ္တနိ ဒိဋ္ဌိကပ္ပမတ္တမေဝ ဟိ တံ တေသံ ပရပစ္စယနေယျဗုဒ္ဓိနံ။ **ပစ္စတ္တမေ** **ဝ**တိ ဟဒ္ဓေကကမေဝ။

၁၄၂. ယော ပန ဝိပရီတတော ဗာဟိတဟပတ္တာ ဗ္ရာဟ္မဏော, တဿ **န ဗ္ရာဟ္မဏဿ ပရနေယျမတ္ထိ** တိ က ထာ။ တသ္သတ္ထော – **ဗ္ရာဟ္မဏဿ** ဟိ "သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာ"တိအာဒိနာ နယေန သုဒိဋ္ဌတ္တာ ပရေန နေတ ဗ္ဗံ ဉာဏံ နတ္ထိ။ ဒိဋ္ဌိ**ဓမ္မေသု** "ကြဒမေဝ သစ္စ"န္တိ နိစ္ဆိနိတွာ **သမုဂ္ဂဟီတ** မ္ပိ နတ္ထိ။ တံကာရဏာ သော ဒိဋ္ဌိက လဟာနိ အတိက္ကန္တော, **န ဟိ သော သေဋ္ဌတော ပဿတိ ဓမ္မမညံ** အညတြ သတိပဋ္ဌာနာဒီဟိ။

န ပရနေယျော တိ ပရေန နေတဗ္ဗော ဇာနာပေတဗ္ဗော န ဟောတိ။ **န ပရပတ္တိယော န ပရပစ္စယော** တိ ပရေသံ ပစ္စေတဗ္ဗော န ဟောတိ။ **န ပရပဋိဗဒ္ဓဂူ** တိ ပရေသံ ပဋိဗဒ္ဓဂမနော န ဟောတိ။

၁၄၃. **ဇာနာမီ**တိ ကထာယ သမ္ဗန္ဓော အတ္ထော စ – ဧဝံ တာဝ ပရမတ္ထဗ္ရာဟ္မဏော န ဟိ သေဋ္ဌတော ပသ္ သတိ ဓမ္မမညံ, အညေ ပန တိတ္ထိယာ ပရစိတ္တဉာဏာဒီဟိ ဇာနန္တာပိ ပဿန္တာပိ **"ဇာနာမိ ပဿာမိ တထေဝ တေ"** န္တိ ဧဝံ ဝဒန္တာပိ စ **ဒိဋ္ဌိယာ သုဒ္ဓိံ ပစ္စေန္တိ** ။ ကသ္မာ? ယသ္မာ တေသု ဧကောပိ အဒက္ခိ စေ အဒ္ဒသ စေပိ **တေန** ပရစိတ္ တဉာဏာဒိနာ ယထာဘူတမတ္ထံ, **ကိဉ္ဟိ တုမဿ တေန** တဿ တေန ဒဿနေန ကိံ ကတံ, ကိံ ဒုက္ခပရိညာ သာဓိ တာ, ဥဒာဟု သမုဒယပ္ပဟာနာဒီနံ အညတရံ, ယတော သဗ္ဗထာပိ အတိက္ကမိတွာ အရိယမဂ္ဂံ တေ တိတ္ထိယာ အညေနေဝ **ဝဒန္တိ သုဒ္ဓိံ,** အတိက္ကမိတွာ တ တေ တိတ္ထိယေ ဗုဒ္ဓာဒယော အညေနေဝ ဝဒန္တိ သုဒ္ဓိန္တိ။

၁၄၄. **ပဿံ နရော** တိ ကထာယ သမ္ဗန္ဓော အတ္ထော စ – ကိဥ္စ ဘိယျော? ယွတယံ ပရစိတ္တဉာဏာဒီဟိ အဒ္ ဒက္ခိ, သော **ပဿံ နရော ဒက္ခတိ နာမရူပံ,** န တတော ပရံ, ဒိသွာန **တ ဉဿတိ တာနိမေဝ** နာမရူပာနိ နိစ္စတော သုခ တော တ, န အညထာ; သော ဧဝံ ပဿန္တော **ကာမံ ဗဟုံ ပဿတု အပ္ပကံ တ** နာမရူပံ နိစ္စတော သုခတော စ အထဿ ဧဝရူပေန ဒဿနေန **န ဟိ တေန သုဒ္ဓိ ကုသလာ ဝဒန္တိ** ။

၁၄၅. **နိဝိဿဝါဒီ** တိ ကထာယ သမ္ဗန္ဓော အတ္ထော စ – တေန စ ဒဿနေန သုဒ္ဓိယာ အသတိယာပိ ယော "ဇာ နာမိ ပဿာမိ တထေဝ တေ"န္တိ ဧဝံ နိဝိဿဝါဒီ, တေဝံ တ ဒဿနံ ပဋိစ္စ ဒိဋ္ဌိယာ သုဒ္ဓိံ ပစ္စေန္တော "ကြဒမေဝ သ စ္စ"န္တိ ဧဝံ နိဝိဿဝါဒီ, သော **သုဗ္ဗိနယော** န ဟောတိ တံ တထာ **ပကပ္ပိတံ** အဘိသင်္ခတံ **ဒိဋ္ဌိံ ပုရက္ခရာနော** ။ သော ဟိ **ယံ** သတ္ထာရာဒိံ **နိဿိတော, တတ္ထေဝ သုဘံ ဝဒါနော သုဒ္ဓိံ ဝဒါ,** "ပရိသုဒ္ဓိတဒါ ပရိသုဒ္ဓိဒဿနော တ အဟ"န္တိ အတ္တာနံ မညမာနော **တတ္ထ တထဒ္ဒသာ သော,** တတ္ထ သကာယ ဒိဋ္ဌိယာ အဝိပရီတမေဝ သော အဒ္ ဒသ။ ယထာ သာ ဒိဋ္ဌိ ပဝတ္တတိ, တထေဝ တံ အဒ္ဒသ, န အညထာ ပဿိတုံ ကြစ္ဆတီတိ အဓိပ္ပာယော။

နိဝိဿဝါဒီ တိ ပတိဋ္ဌဟိတွာ ကထေန္တော။ **ဒုဗ္ဗိနယော** တိ ဝိနေတုံ ဒုက္ခော။ **ဒုပ္ပညာပယော** တိ ဉာပေတုံ စိတ္ တေန လဟ္ဘာပေတုံ ဒုက္ခော။ **ဒုန္နိဇ္ဈာပယော** တိ စိတ္တေန ဝိမံသိတွာ ဂဟဏတ္ထံ ပုနပ္ပုနံ နိဇ္ဈာပယိတုံ ဒုက္ခော။ **ဒု ပေက္ခာပယော**တိ ကြက္ခာပယိတုံ ဒုက္ခော။ **ဒုပ္ပသာဒယော** တိ စိတ္တေ ပသာဒံ ဥပ္ပာဒေတုံ ဒုက္ခော။

အပ္ပဿိ တိ ဉာဏေန ပဋိဝေဓံ ဟာပုဏိ။ **ပဋိဝိဇ္ဈိ** တိ စိတ္တေန အဝဗောဓံ ဟာပုဏိ။

၁၄၆. ဧဝံ ပကပ္ပိတံ ဒိဋ္ဌိံ ပုရက္ခရာနေသု တိတ္ထိယေသု – **န ဗ္ရာဟ္မဏော ကပ္ပမုပေတိ သင်္ခါ** တိ ကထာ။ တတ္ထ **သင်္ခါ** တိ သင်္ခါယ, ဇာနိတွာတိ အတ္ထော။ **နပိ ဉာဏဗန္ဓူ** တိ သမာပတ္တိဉာဏာဒိနာ အကတတဏှာဟာဒိဋ္ဌိဗန္ဓူ။ တတ္ ထ ဝိဂ္ဂဟော – နာပိ အဿ ဉာဏေန ကတော ဗန္ဓု အတ္ထီတိ နပိ ဉာဏဗန္ဓူ။ **သမ္မုတိယော** တိ ဒိဋ္ဌိသမ္မုတိယော။ **ပု ထုဇ္ဇာ**တိ ပုထုဇ္ဇနသမ္ဘဝါ။ **ဥဂ္ဂဟဏန္တိ မညေ** တိ ဥဂ္ဂဟဏန္တိ အညေ, အညေ တာ သမ္မုတိယော ဥဂ္ဂဏှန္တီ တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဥပေက္ခတီ တိ ဥပပတ္တိတော အပက္ခပတိတော ဟုတွာ ပဿတိ။

၁၄၇. ကိဉ္စ ဘိယျော – **ဝိဿဇ္ဇ ဂန္ထာနိ** တိ ကထာ။ တတ္ထ **အနုဂ္ဂဟော** တိ ဥဂ္ဂဟဏဝိရဟိတော, သောပိ နာဿ ဥဂ္ဂဟောတိ အနုဂ္ဂဟော။ န တ ဥဂ္ဂဏှာတီတိ အနုဂ္ဂဟော။

ဂန္ထေ ဝေါဿဇ္ဇိတွာ တိ အဘိဇ္ဈာဒိကေ ဂန္ထေ စဇိတွာ။ **ဝိဿဇ္ဇာ** တိ ပုန အနာဒိယနဝသေန ဇဟိတွာ။ **ဂဓိတေ**တိ ဃဋ္ဋိတေ။ **ဂန္ထိတေ** တိ သုတ္တေန သင်္ဂဟိတေ ဝိယ ဂန္ထိတေ။ **ဗန္ဓေ** တိ သုဋ္ဌု ဗန္ဓေ။ **ဝိဗန္ဓေ** တိ ဝိဝိဓာ ဗန္ဓေ။ **ပလိဗုဒ္ဓေ**တိ သမန္တတော ဗန္ဓနေန ဗန္ဓေ။ **ဗန္ဓနေ** တိ ကိလေသဗန္ဓနေ။ **ဖောဋယိတွာ**တိ ပပ္ဖောဋေတွာ။ **သစ္စံ ဝိဿဇ္ဇံ ကရောန္တီ**တိ ဝိသင်္ခရိတွာ အပရိဘောဂံ ကရောန္တိ။ **ဝိကောပေန္တီ** တိ စုဏ္ဏဝိစုဏ္ဏံ ကရောန္တိ။

၁၄၈. ကိဉ္စ ဘိယျော – သော ဧဝရူပေါ – **ပုဗ္ဗာသဝေ** တိ ကထာ။ တတ္ထ **ပုဗ္ဗာသဝေ** တိ အတီတရူပါဒီနိ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပဇ္ဇနဓမ္မကိလေသေ ။ **နဝေ**တိ ပစ္စုပ္ပန္နရူပါဒီနိ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပဇ္ဇနဓမ္မေ။ **န ဆန္ဒဂူ**တိ ဆန္ဒာဒိဝသေန န ဂစ္ဆတိ။ **အနတ္တဂရဟီ**တိ ကတာကတဝသေန အတ္တာနံ အဂရဟန္တော။

၁၄၉. ဧဝံ အနတ္တဂရဟီ စ – **သ သဗ္ဗဓမ္မေသူ** တိ ကထာ။ တတ္ထ **သဗ္ဗဓမ္မေသူ** တိ ဒွာသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိဓမ္မေသု “ယံ ကိဉ္စိ ဒိဋ္ဌံ ဝါ”တိ ဧဝံပဘေဒေသု။ **ပန္နဘာရော** တိ ပတိတဘာရော။ န ကပ္ပေတီတိ **န ကပ္ပိယော,** ဒုဝိဓမ္ပိ ကပ္ပံ န ကရောတီတိ အတ္ထော။ **နူပရတော**တိ ပုထုဇ္ဇနကလျာဏကသေက္ခာ ဝိယ ဥပရတိသမင်္ဂီပိ နော ဟောတိ။ **န ပတ္ထိယော** တိ နိတ္တဏှော။ တဏှာ ဟိ ပတ္ထယတီတိ ပတ္ထိယာ, နာဿ ပတ္ထိယာတိ န ပတ္ထိယော။ ဣတော ပရဉ္စ ဟေဋ္ဌာ စ တတ္ထ တတ္ထ ဝုတ္တနယတ္တာ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။ ဧဝံ အရဟတ္တနိကူဋေနေဝ ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေသိ, ဒေသနာပရိယောသာနေ ပုရာဘေဒသုတ္တေ (မဟာနိ. ၈၃) ဝုတ္တသဒိသော ဧဝ အဘိသမယော အဟောသီတိ။

သဒ္ဓမ္မပ္ပဇ္ဇောတိကာယ မဟာနိဒ္ဒေသဋ္ဌကထာယ

မဟာဗျူဟသုတ္တနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၄. တုဝဋ္ဋကသုတ္တနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၁၅၀. စုဒ္ဒသမေ တုဝဋ္ဋကသုတ္တနိဒ္ဒေသေ **ပုစ္ဆာမိ တ**န္တိ ဣဒမ္ပိ တသ္မိံယေဝ မဟာသမယေ ''ကာ နု ခော အရဟတ္တပ္ပတ္တိယာ ပဋိပတ္တီ''တိ ဥပ္ပန္နစိတ္တာနံ ဧကစ္စာနံ ဒေဝတာနံ တမတ္ထံ ပကာသေတုံ ပုရိမနယေနေဝ နိမ္မိတဗုဒ္ဓေန အတ္တာနံ ပုစ္ဆာပေတ္ဝာ ဝုတ္တံ။

တတ္ထ အာဒိပုစ္ဆာဂာထာယ တာဝ **ပုစ္ဆာမီ**တိ ဧတ္ထ အဒိဋ္ဌဇောတနာဒိဝသေန ပုစ္ဆာ ဝိဘဇိတာ။ **အာဒိစ္စဗန္ဓု** တိ အာဒိစ္စဿ ဂောတ္တဗန္ဓု။ **ဝိဝေကံ သန္တိပဒဉ္စာ** တိ ဝိဝေကဉ္စ သန္တိပဒဉ္စ။ **ကထံ ဒိသ္ဝာ**တိ ကေန ကာရဏေန ဒိသ္ဝာ, ကထံ ပဝတ္တဒဿနော ဟုတွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

တိဿော ပုစ္ဆာ တိ ဂဏနပရိစ္ဆေဒေါ။ **အဒိဋ္ဌဇောတနာ**တိ ယံ န ဒိဋ္ဌံ န ပဋိဝိဒ္ဓံ, တဿ ပာကဋကရဏတ္ထာယ ပုစ္ဆာ။ **ဒိဋ္ဌသံသန္ဒနာ** တိ ယံ ဉာဏစက္ခုနာ ဒိဋ္ဌံ, တဿ ဃဋ္ဋနတ္ထာယ။ **ဝိမတိစ္ဆေဒနာ** တိ ယာ ကင်္ခာ, တဿာစ္ဆေဒနတ္ထံ။ **ပကတိယာ လက္ခဏံ အညာတ** န္တိ ဓမ္မာနံ တထလက္ခဏံ ပကတိယာ န ဉာတံ။ **အဒိဋ္ဌ**န္တိ န ဒိဋ္ဌံ။ ''န နိဋ္ဌ''န္တိပိ ပာဌော။ **အတုလိတ**န္တိ တုလာယ တုလိတံ ဝိယ န တုလိတံ။ **အတီရိတ**န္တိ တီရဏာယ န တီရိတံ။ **အဝိဘူတ**န္တိ န ပာကဋံ။ **အဝိဘာဝိတ**န္တိ ပညာယ န ဝဍ္ဎိတံ။ **တဿ ဉာဏာယာ** တိ တဿ ဓမ္မဿ လက္ခဏဇာနနတ္ထာယ။ **ဒဿနာယာ**တိ ဒဿနတ္ထာယ။ **တုလနာယာ**တိ တုလနတ္ထာယ။ **တီရဏာယာ**တိ တီရဏတ္ထာယ။ **ဝိဘာဝနာယာ**တိ ဝိဘာဂကရဏတ္ထာယ။ **အညေဟိ ပဏ္ဍိတေဟီ** တိ အညေဟိ ဗုဒ္ဓိသမ္ပန္နေဟိ။ **သံသယပက္ခန္ဒော** တိ သန္ဒေဟံ ပဝိဋ္ဌော။

မနုဿပုစ္ဆာ တိ မနုဿာနံ ပုစ္ဆာ။ **အမနုဿပုစ္ဆာ** တိ နာဂသုပဏ္ဏာဒီနံ ပုစ္ဆာ။ **ဂဟဋ္ဌာ** တိ အဝသေသဂဟဋ္ဌာ။ **ပဗ္ဗဇိ တာ**တိ လိင်္ဂဝသေန ဝုတ္တာ။ **နာဂာ**တိ သုဖဿာဒယော နာဂါ။ **သုပဏ္ဏာ**တိ သုပဏ္ဏသံယုတ္တဝသေန (သံ. နိ. ၃.၃၉၂ အာဒယော)။ **ယက္ခာ** တိ ယက္ခသံယုတ္တဝသေန (သံ. နိ. ၁၀.၂၃၅ အာဒယော) စ ဝေဒိတဗ္ဗာ ။ **အသုရာ**တိ ပဟာရာဒအာဒယော။ **ဂန္ဓဗ္ဗာ** တိ ပဉ္စသိခဂန္ဓဗ္ဗပုတ္တာဒယော ။ **မဟာရာဇာနော**တိ စတ္တာရော မဟာရာဇာနော။ **အဟီနိန္ဒြိယ** န္တိ သဏ္ဌာနဝသေန အဝိကလိန္ဒြိယံ။ **သော နိမ္မိတော** တိ သော ဘဂဝတာ နိမ္မိတော ဗုဒ္ဓေါ။

တေအနတ္တပုစ္ဆာ တိ ဝိသေသဓမ္မပုစ္ဆာ။ **အတီတပုစ္ဆာ**တိ အတီတေ ဓမ္မေ အာရဗ္ဘ ပုစ္ဆာ။ **အနာဂတာ**ဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ **ကုသလပုစ္ဆာ**တိ အနဝဇ္ဇဓမ္မပုစ္ဆာ။ **အကုသလပုစ္ဆာ**တိ သာဝဇ္ဇဓမ္မပုစ္ဆာ။ **အဗျာကတပုစ္ဆာ** တိ တဒုဘယဝိပရီတဓမ္မပုစ္ဆာ။

အဇ္ဈေသာမိ တ န္တိ တံ အာဏာပေမိ။ **ကထယဿု မေ** တိ မယှံ ကထေဟိ။ **ကေတ္တုဉာတကော** တိ ကေတ္တေန ဉာတကော။ **ကေတ္တဗန္ဓု** တိ ကေတ္တဗန္ဓုတ္တိကော။ **ဧကေနာကာရေနာ**တိ ဧကေန ကောဋ္ဌာသေန။

သန္တိပဒ န္တိ သန္တိသင်္ခာတံ နိဗ္ဗာနပဒံ။ **ယေ ဓမ္မာ သန္တာဓိဂမာယာ** တိ ယေ သတိပဋ္ဌာနာဒယော ဓမ္မာ နိဗ္ဗာနပဋိလာဘတ္ထာယ။ **သန္တိဖုသနာယာ** တိ ဉာဏဖဿေန နိဗ္ဗာနဖုသနတ္ထာယ။ **သစ္ဆိကိရိယာယာ** တိ ပစ္စက္ခကရဏတ္ထာယ။ **မဟန္တံ သီလက္ခန္ဓ** န္တိ မဟန္တံ သီလရာသိံ။ **သမာဓိက္ခန္ဓာ** ဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ သီလက္ခန္ဓာဒယော လောကိယလောကုတ္တရာ, ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနံ လောကိယမေဝ။

တမောကာယဿ ပဒါလန န္တိ အဝိဇ္ဇာရာသိဿ ဝိဒ္ဓံသနံ။ **ဝိပလ္လာသဿ ဘေဒန** န္တိ စတုဗ္ဗိဓဝိပလ္လာသဿ ဘေဒနံ။ **တဏှာသလ္လဿ အဗ္ဗုဟန** န္တိ တဏှာကဏ္ဍကဿ လုဉ္စနံ။ **အဘိသင်္ခာရဿ ဝူပသမ** န္တိ ပုညာဒိအဘိသင်္ခာရဿ နိဗ္ဗာပနံ။ **ဘာရဿ နိက္ခေပန** န္တိ ပဉ္စက္ခန္ဓဘာရဿ ဌပနံ။ **သံသာရဝဋ္ဋဿ ဥပစ္ဆေဒန**န္တိ သံသာရပဝတ္တဿ ဆေဒနံ။ **သန္တာပဿ နိဗ္ဗာပန** န္တိ ကိလေသသန္တာပဿ နိဗ္ဗုတိ။ **ပရိဠာဟဿ ပဋိပဿဒ္ဓိ**န္တိ ကိလေသဒရထဿ သန္နိသီဒနံ။ **ဒေဝဒေဝေါ**တိ ဒေဝတာနံ အတိဒေဝေါ။

၁၅၁. အထ ဘဂဝါ ယသ္မာ ယထာ ပဿန္တော ကိလေသေ ဥပရုန္ဓတိ, တထာ ဒိသွာ တထာ ပဝတ္တဒဿနော ဟုတွာ ပရိနိဗ္ဗာတိ, တသ္မာ တမတ္ထံ အာဝိကရောန္တော နာနပ္ပကာရေန တံ ဒေဝပရိသံ ကိလေသပ္ပဟာနေ နိယောဇ

ဇေန္တော **“မူလံ ပပဉ္စသင်္ခါယာ”** တိ အာရဘိတ္ဂတ ပဉ္စ ကထာ အဘာသိ။

တတ္ထ အာဒိကထာယ တာဝ သင်္ခေပတ္တော – **ပပဉ္စသင်္ခါ** တိ ပပဉ္စာတိ သင်္ခါတတ္တာ ပပဉ္စာ ဧဝ ပပဉ္စသင်္ခါ။ တဿာ အဝိဇ္ဇာဒယော ကိလေသာ မူလံ, တံ ပပဉ္စသင်္ခါယ မူလံ **အသ္မီ** တိ ပဝတ္တမာနဉ္စ သဗ္ဗံ မန္တာယ **ဥပရုန္ဓေ။ ယာ ကာစိ အဇ္ဈတ္တံ တဏှာ** ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ။ **တာသံ ဝိနယာယ** ပဟာနာယ **သဒါ သတော သိက္ခေ** ဥပဋ္ဌိတဿတိ ဟုတ္ဂတ သိက္ခေယျာတိ။

အဇ္ဈတ္တသမုဋ္ဌာနာ တ တိ စိတ္တေ ဥပ္ပန္နာ တ။ **ပုရေဘတ္တ** န္တိ ဒိဝါဘတ္တတော ပုရေကာလံ။ အစ္စန္တသံယောဂတ္ထေ ဥပယောဂဝစနံ, အတ္ထတော ပန ဘုမ္မမေဝ ပုရေဘတ္တေတိ, ဧသ နယော ပစ္ဆာဘတ္တာဒီသု။ **ပစ္ဆာဘတ္တ** န္တိ ဒိဝါဘတ္တတော ပစ္ဆာကာလံ။ **ပုရိမံ ယာမ** န္တိ ရတ္တိယာ ပဌမကောဋ္ဌာသံ။ **မဇ္ဈိမံ ယာမ** န္တိ ရတ္တိယာ ဒုတိယကောဋ္ဌာသံ။ **ပစ္ဆိမံ ယာမ** န္တိ ရတ္တိယာ တတိယကောဋ္ဌာသံ။ **ကာဠေ**တိ ကာဠပက္ခေ။ **ဇုဏှေ**တိ သုက္ကပက္ခေ။ **ဝဿေ** တိ စတ္တာရော ဝဿာနမာသေ။ **ဟေမန္တေ** တိ စတ္တာရော ဟေမန္တမာသေ။ **ဂိမှေ**တိ စတ္တာရော ဂိမှာနမာသေ။ **ပုရိမေ ဝယောခန္ဓေ** တိ ပဌမေ ဝယောကောဋ္ဌာသေ, ပဌမဝယေတိ အတ္ထော။ ဧသ စ ဝယေသု ဝဿသတာယုကဿ ပုရိသဿ ဧကေကသ္မိံ ဝယေ စတုမာသာဓိကာနိ တေတ္တိံသ ဝဿာနိ ဟောန္တိ။

၁၅၂. ဧဝံ ပဌမကထာယ တာဝ တီဟိ သိက္ခာဟိ ယုတ္တံ ဒေသနံ အရဟတ္တနိကူဋေန ဒေသေတွာ ပုန မာနပ္ပဟာနဝသေန ဒေသေတုံ **“ယံ ကိဉ္စိ”** တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ **ယံ ကိဉ္စိ ဓမ္မမဘိဇညာ အဇ္ဈတ္တ** န္တိ ယံ ကိဉ္စိ ဥစ္စာကုလီနတာဒိကံ အတ္တနော ဂုဏံ ဇာနေယျ။ **အထ ဝာပိ ဗဟိဒ္ဓာ** တိ အထ ဝာ ဗဟိဒ္ဓါပိ အာစရိယုပဇ္ဈာယာနံ ဝါ ဂုဏံ ဇာနေယျ။ **န တေန ထာမံ ကုဗ္ဗေထာ**တိ တေန ဂုဏေန မာနံ န ကရေယျ။

သတာနန္တိ သန္တဂုဏာဝတ္တာနံ။ **သန္တာန**န္တိ နိဗ္ဗုတသန္တာနံ။ **န ဝုတ္တာ** တိ န ကထိတာ။ **နပ္ပဝုတ္တာ** တိ န ဝိသ္သဇ္ဇိတာ။

၁၅၃. ဣဒါနိဿ အကရဏီယဝိဓိံ ဒဿေန္တော **“သေယျော န တေနာ”** တိ ကထမာဟ။ တဿတ္တော – **တေန** စ မာနေန ‘‘သေယျောဟ’’န္တိ ဝါ ‘‘နီစောဟ’’န္တိ ဝါ ‘‘သရိက္ခောဟ’’န္တိ ဝါပိ **န မညေယျ** ။ တေဟိ စ ဥစ္စာကုလီနတာဒီဟိ ဂုဏေဟိ **ဖုဋ္ဌော အနေကရူပေဟိ** ‘‘အဟံ ဥစ္စာ ကုလာ ပဗ္ဗဇိတော’’တိအာဒိနာ နယေန အတ္တာနံ ဝိကပ္ပေန္တော န တိဋ္ဌေယျာတိ။

၁၅၄. ဧဝံ မာနပ္ပဟာနဝသေနပိ ဒေသေတွာ ဣဒါနိ သဗ္ဗကိလေသူပသမဝသေန ဒေသေတုံ **“အဇ္ဈတ္တမေဝ”**တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ **အဇ္ဈတ္တမေဝုပသမေ**တိ အတ္တနိ ဧဝ ရာဂါဒိသဗ္ဗကိလေသေ ဥပသမေယျ။ **န အညတော ဘိက္ခု သန္တိ မေသေယျာ**တိ ဌပေတွာ စ သတိပဋ္ဌာနာဒီနိ အညေန ဥပာယေန သန္တိံ န ပရိယေသေယျ။ **ကုတော နိရတ္တာ ဝ** တိ နိရတ္တာ ကုတောယေဝ။

န ဧသေယျာ တိ သီလဗ္ဗတာဒီဟိ န မဂ္ဂေယျ။ **န ဂဝေသေယျာ** တိ န ဩလောကေယျ။ **န ပရိယေသေယျာ** တိ ပုနပ္ပုနံ န ဣက္ခေယျ။

၁၅၅. ဣဒါနိ အဇ္ဈတ္တံ ဥပသန္တဿ ခီဏာသဝဿ တာဒိဘာဝံ ဒဿေန္တော **“မဇ္ဈေ ယထာ”** တိ ကထမာဟ။ တဿတ္တော – **ယထာ** မဟာ**သမုဒ္ဒဿ** ဥပရိဟေဋ္ဌိမဘာဂါနံ ဝေမဇ္ဈသင်္ခါတေ စတုယောဇနသဟဿပ္ပမာဏေ **မဇ္ဈေ** ပဗ္ဗတန္တရေ ဌိတဿ ဝါ မဇ္ဈေ သမုဒ္ဒဿ **ဦမိ နော ဇာယတိ, ဌိတော** ဝ သော **ဟောတိ** အဝိကမ္ပမာနော, ဧဝံ အနေဇော ခီဏာသဝေ လာဘာဒီသု **ဌိတော** အဿ အဝိကမ္ပမာနော, သော တာဒိသော ရာဂါဒိ **ဥဿဒံ ဘိက္ခု န ကရေယျ ကုဟိဉ္စီ**တိ။

ဥဗ္ဗေဓေနာ တိ ဟေဋ္ဌာဘာဂေန။ **ဂမ္ဘီရော** တိ ဥဒကပိဋ္ဌိတော ပဌာယ **စတုရာသီတိယောဇနသဟဿာနိ** ဂမ္ဘီရော။ ‘‘ဥဗ္ဗေဓော’’တိပိ ဟဋ္ဌော, တံ န သုန္ဒရံ။ **ဟေဋ္ဌာ** တိ အန္တောဥဒကံ။ **ဥပရီ**တိ ဥဒ္ဓံဥဒကံ။ **မဇ္ဈေ** တိ ဝေမဇ္ဈေ။ **န ကမ္ပတီ**တိ ဌိတဋ္ဌာနတော န စလတိ။ **န ဝိကမ္ပတီ** တိ ဣတော စိတော စ န စလတိ။ **န စလတီ**တိ နိစ္စလံ ဟောတိ။ **န ဝေဓ**

တီတိ န ဖန္ဒတိ။ **နပ္ပဝေဓတီ** တိ န ပရိဝတ္တတိ။ **န သမ္ပဝေဓတီ** တိ န ပရိဗ္ဘမတိ။ **အနေရိတော**တိ န ဧရိတော။ **အဃဋ္ဋိတော**တိ အက္ခောဘော။ **အစလိတော**တိ န ကမ္ပိတော။ **အလုဠိတော**တိ န ကလလီဘူတော။ **တတ္ထ ဦမိ နော ဇာယတီ** တိ တသ္မိံ ဌာနေ ဝီစိ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

သတ္တန္နံ ပဗ္ဗတာနံ အန္တရိကာသု တိ ယုဂန္ဓရာဒီနံ သတ္တန္နံ ပဗ္ဗတာနံ အန္တရန္တရာ။ **သီဒန္တရာ** တိ အန္တမသော သိမ္ဗလိတူလမ္ပိ တေသု ပတိတပတိတံ သီဒတီတိ သီဒာ, ပဗ္ဗတန္တရေ ဇာတတ္တာ အန္တရာ။ ''အန္တရသီဒာ''တိပိ ပာဌော။

၁၅၆. ဣဒာနိ ဇဝံ အရဟတ္တနိကူဋေန ဒေသိတံ ဓမ္မဒေသနံ အဇာနနကာ ဒေဝတာ တဿ စ အရဟတ္တဿ အာဒိပဋိပဒံ ပုစ္ဆန္တော နိမ္မိတဗုဒ္ဓေ **''အကိတ္တယီ''** တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ **အကိတ္တယီ** တိ အာစိက္ခိ။ **ဝိဝဋစက္ခု** တိ ဝိဝဋေဟိ အနာဝရဏေဟိ ပဉ္စဟိ စက္ခူဟိ သမန္နာဂတော။ **သက္ခိဓမ္မံ** န္တိ သကာယတ္တံ သယံ အဘိညာတံ အတ္တပစ္စက္ခဓမ္မံ။ **ပရိဿယဝိနယ** န္တိ ပရိဿယဝိနယနံ။ **ပဋိပဒံ ဝဒေဟီ**တိ ဣဒာနိ ပဋိပတ္တိံ ဝဒေဟိ။ **ဘဒ္ဒန္တေ** တိ ဘဒ္ဒံ တဝ အတ္ထုတိ ဘဂဝန္တံ အာလပန္တော အာဟ။ အထ တ ဘဒ္ဒံ သုန္ဒရံ တဝ ပဋိပဒံ ဝဒေဟီတိပိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဟာတိ မောက္ခံ အထ တပိ သမာဓိ**န္တိ တမေဝ ပဋိပဒံ ဘိန္ဒိတွာ ပုစ္ဆတိ။ ပဋိပဒန္တိ ဧတေန တ မဂ္ဂံ ပုစ္ဆတိ။ ဣတရေဟိ သီလံ သမာဓိဉ္စ ပုစ္ဆတိ။

မံသစက္ခုနာပီတိ သသမ္ဘာရိကမံသစက္ခုနာပိ။ **ဒိဗ္ဗစက္ခုနာပီ** တိ ဒိဗ္ဗသဒိသတ္တာ ဒိဗ္ဗံ။ ဒေဝတာနဉ္ဟိ သုစရိတကမ္မနိဗ္ဗတ္တံ ပိတ္တသေမှဟရုဟိရာဒီဟိ အပလိဗုဒ္ဓံ ဥပက္ကိလေသဝိနိမုတ္တတာယ ဒူရေပိ အာရမ္မဏသမ္ပဋိစ္ဆနသမတ္ထံ ဒိဗ္ဗံ ပသာဒစက္ခု ဟောတိ။ ဣဒဉ္စာပိ ဝီရိယဘာဝနာဗလနိဗ္ဗတ္တံ ဉာဏစက္ခု တာဒိသမေဝါတိ ဒိဗ္ဗသဒိသတ္တာ ဒိဗ္ဗံ။ ဒိဗ္ဗဝိဟာရဝသေန ပဋိလဒ္ဓတ္တာ, အတ္တနာ စ ဒိဗ္ဗဝိဟာရသန္နိဿိတတ္တာပိ ဒိဗ္ဗံ။ အာလောကပရိဂ္ဂဟေန မဟာဇုတိကတ္တာပိ ဒိဗ္ဗံ။ တိရောကုဋ္ဋာဒိဂတရူပဒဿနေန မဟာဂတိကတ္တာပိ ဒိဗ္ဗံ။ တံ သဗ္ဗံ သဒ္ဒသတ္ထာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဒဿနဋ္ဌေန စက္ခု, စက္ခုကိစ္စကရဏေန စက္ခုမိဝါတိပိ စက္ခု, ဒိဗ္ဗဉ္စ တံ စက္ခု စာတိ ဒိဗ္ဗစက္ခု။ တေန ဒိဗ္ဗစက္ခုနာပိ ဝိဝဋစက္ခု။ ဣဒာနိ ပဉ္စဝိဓံ စက္ခုံ ဝိတ္ထာရေန ကထေတုံ **''ကထံ ဘဂဝါ မံသစက္ခုနာပိ ဝိဝဋစက္ခု''** တိအာဒိမာဟ ။ **မံသစက္ခုမှိ ဘဂဝတော ပဉ္စဝဏ္ဏာ သံဝိဇ္ဇန္တီ**တိ ဧတ္ထ သသမ္ဘာရာဒိကစက္ခုမှိ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော ပဉ္စ ကောဋ္ဌာသာ ပစ္စေကံ ပစ္စေကံ ဥပလဗ္ဘန္တိ။

နီလော စ ဝဏ္ဏောတိ ဥမာပုပ္ဖဝဏ္ဏော။ **ပီတကော စ ဝဏ္ဏော**တိ ကဏိကာရပုပ္ဖဝဏ္ဏော။ **လောဟိတကော စ ဝဏ္ဏော**တိ ဣန္ဒဂောပကဝဏ္ဏော။ **ကဏှော စ ဝဏ္ဏော**တိ အဉ္ဇနဝဏ္ဏော။ **ဩဒါတော စ ဝဏ္ဏော**တိ ဩဒါတဓိတာရကဝဏ္ဏော။ **ယတ္ထ စ အက္ခိလောမာနိ ပတိဋ္ဌိတာနီ**တိ ယသ္မိံ ဌာနေ အက္ခိလောမာနိ ပတိဋ္ဌဟိတွာ ဥဋ္ဌိတာနိ။ **တံ နီလံ ဟောတိ သုနီလ**န္တိ ဧတ္ထ **နီလ**န္တိ သဗ္ဗသင်္ဂါဟကဝသေန ဝုတ္တံ။ **သုနီလ**န္တိ အန္တရဝိရဟိတံ သုဋ္ဌု နီလံ။ **ပါသာဒိက**န္တိ ပသာဒဇနကံ။ **ဒဿနေယျ**န္တိ ဒဿနီယံ။ **ဥမာပုပ္ဖသမာန** န္တိ ဒကသီတလပုပ္ဖသဒိသံ။ **တဿ ပရတော** တိ တဿ သမန္တာ ဗာဟိရပဿေ။ **ပီတက**န္တိ သဗ္ဗသင်္ဂါဟကံ။ **သုပီတက**န္တိ အန္တရဝိရဟိတံ သုဋ္ဌု ပီတကံ။ **ဥဘယတော စ အက္ခိကူဋာနီ**တိ ဒွေ စ အက္ခိကောဋိယော။ **လောဟိတကာနီ**တိ သဗ္ဗသင်္ဂါဟကဝသေန ဝုတ္တံ။ **သုလောဟိတကာနီ**တိ အပညာယမာနဝိဝရာနိ သုဋ္ဌု လောဟိတကာနိ။ **မဇ္ဈေ ကဏှ**န္တိ အက္ခီနံ မဇ္ဈိမဋ္ဌာနံ အဉ္ဇနသဒိသံ ကဏှံ။ **သုကဏှ**န္တိ အန္တရဝိရဟိတံ သုဋ္ဌု ကဏှံ။ **အလူခ**န္တိ ပါသာဒိကံ။ **သိနိဒ္ဓ** န္တိ ပဏီတံ။ **ဘဒ္ဒာရိဋ္ဌကသမာန** န္တိ အပနီတတစဘဒ္ဒာရိဋ္ဌကဖလသဒိသံ။ ''အဒ္ဒာရိဋ္ဌကသမာန''န္တိပိ ပာဌော, တဿာ တိန္တကာကသဒိသန္တိ အတ္ထော။ **ဩဒါတ**န္တိ သဗ္ဗသင်္ဂါဟကဝသေန ဝုတ္တံ။ **သုဩဒါတ**န္တိ အန္တရဝိရဟိတံ ရဇတမဏ္ဍလသဒိသံ သုဋ္ဌု ဩဒါတံ။ **သေတံ ပဏ္ဍရ**န္တိ ဒွီဟိပိ အတိဩဒါတတံ ဒဿေတိ။ **ပါကတိကေန မံသစက္ခုနာ**တိ ပကတိမံသစက္ခုနာ။ **အတ္တဘာဝပရိယာပန္နေနာ**တိ အတ္တဘာဝသန္နိဿိတေန။ **ပုရိမသုစရိတကမ္မာဘိနိဗ္ဗတ္တေနာ** တိ ပုရိမေသု တတ္ထ တတ္ထုပ္ပန္နေသု အတ္တဘာဝေသု ကာယသုစရိတာဒိကမ္မုနာ ဥပ္ပာဒိတေန။ **သမန္တာ ယောဇနံ ပဿတီ** တိ သမန္တတော စတုက္ကဝုတပ္ပမာဏေ ယောဇနေ တိရောကုဋ္ဋာဒိဂတံ ရူပံ အာဝရဏဝိရဟိတံ ပကတိမံသစက္ခုနာ ဒက္ခတိ။

ဒိဝါ စေဝ ရတ္တိဉ္စ တိ ဒိဝသဘာဂေ စ ရတ္တိဘာဂေ စ။ **စတုရင်္ဂသမန္နာဂတော** တိ စတူဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ပရိပုဏ္ဏအန္ဓကာရော အာလောကဝိရဟိတော။ **သူရိယော စ အတ္ထင်္ဂတော** တိ သူရဘာဝံ ဇနယန္တော ဥဋ္ဌိ

တော သူရိယော ဝိဂတော။ **ကာဠပက္ခော စ ဥပေါသထော** တိ ကာဠပက္ခေ စာတုဒ္ဒသီဥပေါသထဒိဝသော စ။ **တိမ္ဗော စ**
ဝနသဏ္ဍောတိ ဂဟနော စ ရုက္ခရာသိ။ **မဟာ စ ကာဠမေဃော အဗ္ဘုဋ္ဌိတော** တိ မဟန္တော ကာဠမေဃော အဗ္ဘုပဋ္ဌ
လော စ ဥဋ္ဌိတော ဟောတိ။ **ကုဋ္ဋော တ** တိ ကုဋ္ဋကာစယော တ။ **ကတဋ္ဌုံ တ**တိ ဒ္ဒတရတတဟနာဒိကတဋ္ဌုံ တ။ **ဟကာရော**
တတိ မတ္တိကာဒိဟကာရော တ။ **ပဗ္ဗတော တ** တိ ပံသုပဗ္ဗတာဒိပဗ္ဗတော တ။ **ဂစ္ဆံ တ** တိ တရုဏဂစ္ဆာဒိဂစ္ဆံ တ ။
လတာ တတိ ကရဝိန္ဒာဒိ လတာ တ။ **အာဝရဏံ ရူပာနံ ဒသ္သနာယာ** တိ ရူပာရမ္မဏာနံ ဒသ္သနတ္ထာယ ပဋိသေဓံ နတ္ထိ။
ကေဋ္ဌေ တိလဖလံ နိမိတ္တံ ကတွတ တိ သစေ ဧကံ တိလဗီဇံ သညာဏံ ကတွတ။ **တိလတဟေ ပက္ခိပေယျာ** တိ ဒွေဝ
သကဋ္ဌေ တိလရာသိမှိ ခိပေယျ။ ဧကစိ ပန "တဟော နာမ ကုမ္ဘာတိရေကဒွေဝသကဋ္ဌ"န္တိ ဝဒန္တိ။ **တညေဝ တိလ**
ဖလံ ဥဒ္ဓရေယျာတိ တံနိမိတ္တကတံ တိလဗီဇံယေဝ ဥဒ္ဓရိတွတ ဂဏှေဟယျ။

ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ တိ ဣဒံ ဝုတ္တတ္ထမေဝ။ **ဝိသုဒ္ဓေနာ** တိ စုတူပပါတဒသ္သနေန ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဟေတုတ္တာ ဝိသုဒ္
ဓေန။ ယော ဟိ စုတိမတ္တမေဝ ပသ္သတိ န ဥပပါတံ, သော ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိံ ဂဏှာတိ။ ယော ဥပပါတမေဝ ပသ္သတိ န စု
တိံ, သော နဝသတ္တပါတုဘာဝဒိဋ္ဌိံ ဂဏှာတိ။ ယော ပန တဒုဘယံ ပသ္သတိ, သော ယသ္မာ ဒုဝိဓမ္ပိ တံ ဒိဋ္ဌ
ိဂတံ အတိဝတ္တတိ, တသ္မာသ္သ တံ ဒသ္သနံ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဟေတု ဟောတိ, ဥဘယဉ္စေတံ ဗုဒ္ဓပုတ္တာ ပသ္သန္တိ။
တေန ဝုတ္တံ – "စုတူပပါတဒသ္သနေန ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဟေတုတ္တာ ဝိသုဒ္ဓ"န္တိ။ မနုသ္သူပစာရံ အတိက္ကမိတွတ ရူပဒ
သ္သနေန အတိက္ကန္တမာနုသကံ, မာနုသကံ တ မံသစက္ခုံ အတိက္ကန္တတ္တာ အတိက္ကန္တမာနုသကန္တိ ဝေဒိတဗ္
ဗံ။

တေန ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဝိသုဒ္ဓေန **အတိက္ကန္တမာနုသကေန သတ္တေ ပသ္သတီ** တိ မနုသ္သမံသစက္ခုနာ ဝိယ သ
တ္တေ ဩလောကေတိ။ **စဝမာနေ ဥပပဇ္ဇမာနေ** တိ တွေ စုတိက္ခဏေ ဥပပတ္တိက္ခဏေ တ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ ဒဋ္ဌုံ န သက်
ကာ။ ယေ ပန အာသန္နစုတိကာ ဣဒါနိ စဝိသ္သန္တိ, တေ စဝမာနာ။ ယေ စ ဂဟိတပဋိသန္ဓိကာ သမ္ပတိနိဗ္ဗတ္တာဝ, တေ
ဥပပဇ္ဇမာနာတိ အဓိပ္ပေတာ။ တေ ဧဝရူပေ စဝမာနေ ဥပပဇ္ဇမာနေ စ ပသ္သတီတိ ဒသ္သေတိ။ **ဟီနေ**တိ မောဟနိသ္သန္
ဒယုတ္တတ္တာ ဟီနေ။ တဗ္ဗိပရီတေ **ပဏီတေ။ သုဝဏ္ဏေ** တိ အဒေါသနိသ္သန္ဒယုတ္တတ္တာ ကန္တကန္တမနာပဝဏ္ဏ
ယုတ္တေ။ တဗ္ဗိပရီတေ **ဒုဗ္ဗဏ္ဏေ,** အဘိရူပေ ဝိရူပေတိ အတ္ထော။ **သုဂတေ**တိ သုဂတိဂတေ, အလောဘနိသ္သန္ဒယု
တ္တတ္တာ တ အဍ္ဎေ မဟဒ္ဓနေ။ **ဒုဂ္ဂတေ** တိ ဒုဂ္ဂတိဂတေ, လောဘနိသ္သန္ဒယုတ္တတ္တာ တ ဒလိဒ္ဒေ အပ္ပန္နဟ
နေ။ **ယထာကမ္မူပဂေ** တိ ယံ ယံ ကမ္မံ ဥပစိတံ, တေန တေန ဥပဂတေ ။ တတ္ထ ပုရိမေဟိ "စဝမာနေ"တိအာဒီဟိ ဒိဗ္ဗ
စက္ခုကိစ္စံ ဝုတ္တံ ။ ဣမိနာ ပန ပဒေန ယထာကမ္မူပဂဉာဏကိစ္စံ။

တသ္သ စ ဉာဏသ္သ အယမုပ္ပတ္တိက္ကမော – ဣဓ ဘိက္ခု ဟေဋ္ဌာနိရယာဘိမုခံ အာလောကံ ဝဍ္ဎေတွတ နေရယိ
ကေ သတ္တေ ပသ္သတိ မဟာဒုက္ခံ အနုဘဝမာနေ, တံ ဒသ္သနံ ဒိဗ္ဗစက္ခုကိစ္စမေဝ။ သော ဧဝံ မနသိ ကရောတိ "ကိံ နု
ခော ကမ္မံ ကတွတ ဣမေ သတ္တာ ဧတံ ဒုက္ခံ အနုဘဝန္တီ"တိ, အထသ္သ "ဣဒံ နာမ ကတွတ"တိ တံ ကမ္မာရမ္မဏံ
ဉာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တထာ ဥပရိဒေဝလောကာဘိမုခံ အာလောကံ ဝဍ္ဎေတွတ နန္ဒနဝန မိသ္သကဝန ဖာရုသကဝနာဒီသု သ
တ္တေ ပသ္သတိ မဟာသမ္ပတ္တိံ အနုဘဝမာနေ။ တမ္ပိ ဒသ္သနံ ဒိဗ္ဗစက္ခုကိစ္စမေဝ။ သော ဧဝံ မနသိ ကရောတိ "ကိံ နု
ခော ကမ္မံ ကတွတ ဣမေ သတ္တာ ဧတံ သမ္ပတ္တိံ အနုဘဝန္တီ"တိ။ အထသ္သ "ဣဒံ နာမ ကတွတ"တိ တံ ကမ္မာရမ္
မဏံ ဉာဏမုပ္ပဇ္ဇတိ။ ဣဒံ ယထာကမ္မူပဂဉာဏံ နာမ။ ဣမသ္သ ဝိသုံ ပရိကမ္မံ နာမ နတ္ထိ။ ယထာ စ ဣမသ္သ, ဧဝံ အနာ
ဂတံသဉာဏသ္သာပိ။ ဒိဗ္ဗစက္ခုပါဒကာနေဝ ဟိ ဣမာနိ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ သဟေဝ ဣဇ္ဈန္တိ။

ဣမေ ဝတ ဘောန္တော တိအာဒီသု **ဣမေ**တိ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ ဒိဋ္ဌာနံ နိဒသ္သနဝစနံ။ **ဝတာ**တိ အနုသောစနတ္ထေ နိပဟ
တော။ **ဘောန္တော** တိ ဘဝန္တော။ ဒုဋ္ဌု စရိတံ, ဒုဋ္ဌံ တ စရိတံ ကိလေသပူတိကတ္တာတိ ဒုစ္စရိတံ; ကာယေန ဒုစ္စရိတံ,
ကာယတော တ ဥပ္ပန္နံ ဒုစ္စရိတန္တိ **ကာယဒုစ္စရိတံ** ။ ဧတရေသုပိ ဧသေဝ နယော။ **သမန္နာဂတာ** တိ သမင်္ဂီဘူတာ။

အရိယာနံ ဥပတဒကာတိ ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓသာဝကာနံ အရိယာနံ အန္တမသော ဂိဟိသောတာပန္နာနမ္ပိ အနတ္ထကာ
မာ ဟုတွတ အန္တိမဝတ္ထုနာ တ ဂုဏပရိဓံသနေန တ ဥပတဒကာ, အက္ကောသကာ ဂရဟကာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တတ္ထ
"နတ္ထိ ဣမေသံ သမဏဓမ္မော, အသ္သမဏာ ဧတေ"တိ ဝဒန္တော အန္တိမဝတ္ထုနာ ဥပဝဒတိ။ "နတ္ထိ ဣမေသံ ဈာနံ တ ဝိမော
က္ခော တ မဂ္ဂေ တ ဖလံ တ"တိအာဒီနိ ဝဒန္တော ဂုဏပရိဓံသနေန ဥပဝဒတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ သော စ ဈာနံ တ ဥပဝဒေ

ယ္ယ အစ္စာနံ တ, ဉဘယထာပိ အရိယူပဝာဒေါ ဟောတိ; အတိဘာရိယံ ကမ္မံ, အနန္တရိယကမ္မသဒိသံ, သဂ္ဂါဝရဏံ မဂ္ဂါဝရဏဉ္စ, သတေကိစ္ဆံ ပန ဟောတိ။ တဿာ ယော အရိယံ ဥပဝဒတိ, တေန ဂန္တ္ဝာ သစေ အတ္တနာ ဝုဍ္ဎတရော ဟောတိ , ဥက္ကုဋိကံ နိသီဒိတ္ဝာ "အဟံ အာယသ္မန္တံ ဣဒဉ္စိဒဉ္စ အဝစံ, တံ မေ ခမာဟီ"တိ ခမာပေတဗ္ဗော။ သစေ ပန နဝကတရော ဟောတိ, ဝန္ဒိတ္ဝာ ဥက္ကုဋိကံ နိသီဒိတ္ဝာ အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂဟေတ္ဝာ "အဟံ, ဘန္တေ, တုမှေ ဣဒဉ္စိဒဉ္စ အဝစံ, တံ မေ ခမထာ"တိ ခမာပေတဗ္ဗော။ သစေ သော နက္ခမတိ, ဒိသာပက္ကန္တော ဝါ ဟောတိ, သယံ ဝါ ဂန္တ္ဝာ သဒ္ဓိဝိဟာရိကေ ဝါ ပေသေတ္ဝာ ခမာပေတဗ္ဗော။ သစေ နာပိ ဂန္တုံ န ပေသေတုံ သက္ကာ ဟောတိ, ယေ တသ္မိံ ဝိဟာရေ ဘိက္ခူ ဝသန္တိ, တေသံ သန္တိကံ ဂန္တ္ဝာ သစေ နဝကတရာ ဟောန္တိ, ဥက္ကုဋိကံ နိသီဒိတ္ဝာ သစေ ဝုဍ္ဎတရာ, ဝုဍ္ဎေ ဝုတ္တနယေနေဝ ပဋိပဇ္ဇိတ္ဝာ "အဟံ, ဘန္တေ, အသုကံ နာမ အာယသ္မန္တံ ဣဒဉ္စိဒဉ္စ အဝစံ, တံ ခမတု မေ သော အာယသ္မာ"တိ ဝတ္ဝာ ခမာပေတဗ္ဗော။ သမ္မုခာ အခမန္တေပိ ဧတဒေဝ ကာတဗ္ဗံ။ သစေ ဧကစာရိကဘိက္ခု ဟောတိ, နေဝ တဿ ဝသနဋ္ဌာနံ န ဂတဋ္ဌာနံ ပညာယတိ, ဧကဿ ပဏ္ဍိတဿ ဘိက္ခုနော သန္တိကံ ဂန္တ္ဝာ "အဟံ, ဘန္တေ, အသုကံ နာမ အာယသ္မန္တံ ဣဒဉ္စိဒဉ္စ အဝစံ, တံ မေ အနုဿရတော အနုဿရတော ဝိပ္ပဋိသာရော ဟောတိ, ကိံ ကရောမီ"တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ သော ဝက္ခတိ "တုမှေ မာ စိန္တယိတ္ထ, ထေရော တုမှာကံ ခမတိ, စိတ္တံ ဝူပသမေထာ"တိ။ တေနပိ အရိယဿ ဂတဒိသာဘိမုခေန အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂဟေတ္ဝာ "ခမထာ"တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ ယဒိ သော ပရိနိဗ္ဗုတော ဟောတိ, ပရိနိဗ္ဗုတမဉ္စဋ္ဌာနံ ဂန္တ္ဝာ ယာဝ သိဝထိကံ ဂန္တ္ဝာပိ ခမာပေတဗ္ဗော။ ဧဝံ ကတေ နေဝ သဂ္ဂါဝရဏံ န မဂ္ဂါဝရဏံ ဟောတိ, ပါကတိကမေဝ ဟောတီတိ။

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာတိ ဝိပရီတဒဿနာ။ **မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒာနာ**တိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဝသေန သမာဒိန္နနာနာဝိဓကမ္မာ, ယေ စ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမူလကေသု ကာယကမ္မာဒီသု အညေပိ သမာဒပေန္တိ။ ဧတ္ထ စ ဝစီဒုစ္စရိတဂ္ဂဟဏေနေဝ အရိယူပဝါဒေ, မနောဒုစ္စရိတဂ္ဂဟဏေန စ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ သင်္ဂဟိတာယပိ ဣမေသံ ဒွိန္နံ ပုနဝစနံ မဟာသာဝဇ္ဇဘာဝဒဿနတ္ထန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ မဟာသာဝဇ္ဇော ဟိ အရိယူပဝါဒော အာနန္တရိယသဒိသော။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ –

"သေယျထာပိ, သာရိပုတ္တ, ဘိက္ခု သီလသမ္ပန္နော သမာဓိသမ္ပန္နော ပညာသမ္ပန္နော ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ အညံ အာရာဓေယျ, ဧဝံသမ္ပဒမိဒံ, သာရိပုတ္တ, ဝဒာမိ။ တံ ဝါစံ အပ္ပဟာယ တံ စိတ္တံ အပ္ပဟာယ တံ ဒိဋ္ဌိံ အပ္ပဋိနိဿဇ္ဇိတ္ဝာ ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ"တိ (မ. နိ. ၁.၁၄၉)။

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတော စ မဟာသာဝဇ္ဇတရံ နာမ အညံ နတ္ထိ။ ယထာဟ –

"နာဟံ , ဘိက္ခဝေ, အညံ ဧကဓမ္မမ္ပိ သမနုပဿာမိ, ယံ ဧဝံမဟာသာဝဇ္ဇံ ယထယိဒံ, ဘိက္ခဝေ, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိပရမာနိ ဘိက္ခဝေ, မဟာသာဝဇ္ဇာနီ"တိ (အ. နိ. ၁.၃၁၀)။

ကာယဿ ဘေဒါ တိ ဥပါဒိန္နက္ခန္ဓပရိစ္စာဂါ။ **ပရံ မရဏာ**တိ တဒနန္တရာဘိနိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓဂ္ဂဟဏေ ။ အထ ဝါ **ကာယဿ ဘေဒါ** တိ ဇီဝိတိန္ဒြိယဿုပစ္ဆေဒါ။ **ပရံ မရဏာ**တိ စုတိစိတ္တတော ဥဒ္ဓံ။ **အပါယ**န္တိ ဧဝမာဒိ သဗ္ဗံ နိရယဝေဝစနမေဝ။ နိရယော ဟိ သဂ္ဂမောက္ခဟေတုဘူတာ ပုညသမ္မတာ အယာ အပေတတ္တာ, သုခါနံ ဝါ အာယဿ အဘာဝါ အပါယော။ ဒုက္ခဿ ဂတိ ပဋိသရဏန္တိ **ဒုဂ္ဂတိ,** ဒေါသဗဟုလတာယ ဝါ ဒုဋ္ဌေန ကမ္မုနာ နိဗ္ဗတ္တာ ဂတီတိ **ဒုဂ္ဂတိ** ။ ဝိဝသာ နိပတန္တိ တတ္ထ ဒုက္ကဋကာရိနောတိ **ဝိနိပါတော,** ဝိနဿန္တာ ဝါ ဧတ္ထ နိပတန္တိ သမ္ဘိဇ္ဇမာနင်္ဂပစ္စင်္ဂါတိပိ **ဝိနိပါတော**။ နတ္ထိ ဧတ္ထ အဿာဒသညိတော အယောတိ **နိရယော**။

အထ ဝါ အပါယဂ္ဂဟဏေန တိရစ္ဆာနယောနိံ ဒီပေတိ, တိရစ္ဆာနယောနိ ဟိ အပါယော သုဂတိတော အပေတတ္တာ။ န ဒုဂ္ဂတိ, မဟေသက္ခာနံ နာဂရာဇာဒီနံ သမ္ဘဝတော။ ဒုဂ္ဂတိဂ္ဂဟဏေန ပေတ္တိဝိသယံ ဒီပေတိ, သော ဟိ အပါယော စေဝ ဒုဂ္ဂတိ စ သုခတော အပေတတ္တာ ဒုက္ခဿ စ ဂတိဘူတတ္တာ, န တု ဝိနိပါတော, အသုရကာယသဒိသံ အဝိနိပတိတတ္တာ။ ဝိနိပါတဂ္ဂဟဏေန အသုရကာယံ ဒီပေတိ။ သော ဟိ ယထာဝုတ္တေန အတ္ထေန အပါယော စေဝ ဒုဂ္ဂတိ စ သဗ္ဗသမုဿယေဟိ စ ဝိနိပတိတတ္တာ ဝိနိပါတောတိ ဝုစ္စတိ။ နိရယဂ္ဂဟဏေန အဝီစိအာဒိအနေကပ္ပကာရံ နိရယမေဝ ဒီပေတီတိ။ **ဥပပန္နာ** တိ ဥပဂတာ, တတ္ထ အဘိနိဗ္ဗတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။ ဝုတ္တဝိပရိယာယေန သုက္ကပက္ခော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အယံ ပန ဝိသေသော – တတ္ထ သုဂတိဂ္ဂဟဏေန မနုဿဂတိပိ သင်္ဂယှတိ။ သဂ္ဂဂ္ဂဟဏေန

ဒေဝဂတိယေဝ။ တတ္ထ သုန္ဒရာ ဂတီတိ **သုဂတိ**။ ရူပာဒီဟိ ဝိသယေဟိ သုဋ္ဌု အဂ္ဂေတိ **သဂ္ဂေ** ။ သော သဗ္ဗောပိ လုဇ္ဇနပလုဇ္ဇနဋ္ဌေန **လောကောတိ** အယံ ဝစနတ္ထော။ **ဣတိ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ** တိအာဒိ သဗ္ဗံ နိဂမနဝစနံ။

ဇဝံ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ပဿတီတိ အယမေတ္ထ သင်္ခေပတ္ထော – ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏံ ပရိတ္တပစ္စုပ္ပန္နအဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓာရမ္မဏာဝသေန စတူသု အာရမ္မဏေသု ပဝတ္တတိ ။ ယထာကမ္မူပဂဉာဏံ ပရိတ္တမဟဂ္ဂတာတီတအဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓာရမ္မဏာဝသေန ပဉ္စသု အာရမ္မဏေသု ပဝတ္တတိ။ အနာဂတံသဉာဏံ ပရိတ္တမဟဂ္ဂတအပ္ပမာဏမဂ္ဂအနာဂတအဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓာနဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏာဝသေန အဋ္ဌသု အာရမ္မဏေသု ပဝတ္တတီတိ။

အာကင်္ခမာနော စ ဘဂဝတ တိ ဘဂဝတ ဣစ္ဆမာနော။ **ဧကမ္ပိ လောကဓာတုံ ပဿေယျာ** တိ ဧကံ စက္ကဝါဠံ ဩလောကေယျ။ **သဟဿိမ္ပိ စူဠနိက** န္တိ ဧတ္ထ ယာဝတာ စန္ဒိမသူရိယာ ပရိဟရန္တိ, ဒိသာ ဘန္တိ ဝိရောစမာနာ, တာဝ သဟဿဓာ လောကော, ဧသော သဟဿိစူဠနိကာ နာမ။ **စူဠနိက**န္တိ ခုဒ္ဒကံ။ **ဒွိသဟဿိမ္ပိ မဇ္ဈိမိကံ လောကဓာတု**န္တိ ဧတ္ထ သဟဿစက္ကဝါဠာနံ သဟဿဘာဂေန ဂဏေတွာ ဒသသတသဟဿစက္ကဝါဠပရိမာဏာ ဒွိသဟဿီ မဇ္ဈိမိကာ လောကဓာတု နာမ။ ဧတ္တကေန ဗုဒ္ဓါနံ ဇာတိက္ခေတ္တံ နာမ ဒဿိတံ။ ဗောဓိသတ္တာနဉှိ ပစ္ဆိမဘဝေ ဒေဝလောကတော စဝိတွာ မာတုကုစ္ဆိယံ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏဒိဝသေ စ မာတုကုစ္ဆိတော နိက္ခမနဒိဝသေ စ မဟာဘိနိက္ခမနဒိဝသေ စ သမ္ဗောဓိဓမ္မစက္ကပဝတ္တနအာယုသင်္ခါရောဿဇ္ဇနပရိနိဗ္ဗာနဒိဝသေသု စ ဧတ္တကံ ဌာနံ ကမ္ပတိ။

တိသဟဿိမ္ပိ။ မဟာသဟဿိမ္ပိ လောကဓာတု န္တိ သဟဿိတော ပဋ္ဌာယ တတိယာတိ တိသဟဿီ, ပဌမသဟဿိံ သဟဿဓာ ကတွာ ဂဏိတံ မဇ္ဈိမိကံ သဟဿဓာ ကတွာ ဂဏိတတ္တာ မဟန္တေဟိ သဟဿေဟိ ဂဏိတာတိ မဟာသဟဿီ။ ဧတ္တာဝတာ ကောဋိသတသဟဿစက္ကဝါဠပရိမာဏော လောကော ဒဿိတော ဟောတိ။ ဂဏကပုတ္တတိဿတ္ထေရော ပန ဧဝမာဟ – ''န ဟိ တိသဟဿိမဟာသဟဿိလောကဓာတုယာ ဧတံ ပရိမာဏံ ။ ဣဒဉှိ အာစရိယာနံ သဇ္ဈာယမူလကံ တစာယ ပရိဟီနဋ္ဌာနံ, ဒသကောဋိသတသဟဿစက္ကဝါဠပရိမာဏံ ပန ဌာနံ တိသဟဿိမဟာသဟဿိလောကဓာတု နာမာ''တိ။ ဧတ္တာဝတာ ဟိ ဘဂဝတော အာဏာက္ခေတ္တံ နာမ ဒဿိတံ။ ဧတသ္မိဉှိ အန္တရေ အာဋာနာဋိယပရိတ္တ- (ဒီ. နိ. ၃.၂၇၅ အာဒယော) ဣသိဂိလိပရိတ္တ- (မ. နိ. ၃.၁၃၃ အာဒယော) ဓဇဂ္ဂပရိတ္တ- (သံ. နိ. ၁.၂၄၉) ဗောဇ္ဈင်္ဂပရိတ္တခန္ဓပရိတ္တ- (အ. နိ. ၄.၆၇) မောရပရိတ္တ- (ဇာ. ၁.၂.၁၇-၁၈) မေတ္တပရိတ္တ- (ခု. ပ. ၉.၁ အာဒယော; သု. နိ. ၁၄၃ အာဒယော) ရတနပရိတ္တာနံ (ခု. ပ. ၆.၁ အာဒယော; သု. နိ. ၂၂၄ အာဒယော) အာဏာ ဖရတိ။

ယာဝတကံ တ ပန အာကင်္ခေယျာ တိ ယတ္တကံ တ ဣစ္ဆေယျ။ ဣမိနာ ဝိသယက္ခေတ္တံ ဒဿိတံ။ ဗုဒ္ဓါနဉှိ ဝိသယက္ခေတ္တဿ ပမာဏပရိစ္ဆေဒော နာမ နတ္ထိ , နတ္ထိကဘာဝေ စဿ ဣမံ ဥပမံ အာဟရန္တိ – ကောဋိသတသဟဿစက္ကဝါဠမ္ပိ ယာဝ ဗြဟ္မလောကာ သာသပေဟိ ပူရေတွာ သစေ ကောစိ ပုရတ္ထိမာယ ဒိသာယ ဧကစက္ကဝါဠေ ဧကံ သာသပံ ပက္ခိပန္တော အာဂစ္ဆေယျ, သဗ္ဗေပိ တေ သာသပာ ပရိက္ခယံ ဂစ္ဆေယျုံ။ န တွေဝ ပုရတ္ထိမာယ ဒိသာယ စက္ကဝါဠာနိ။ ဒက္ခိဏာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ တတ္ထ ဗုဒ္ဓါနံ အဝိသယော နာမ နတ္ထိ။ **တာဝတကံ ပဿေယျာ**တိ တတ္တကံ ဩလောကေယျ။ ဇဝံ ပရိသုဒ္ဓံ ဘဂဝတော ဒိဗ္ဗစက္ခုံတိ ဒိဗ္ဗစက္ခုကထံ နိဋ္ဌာပေသိ။

ကထံ ဘဂဝတ ပညာစက္ခုနာပိ ဝိဝဋ္ဋစက္ခု တိ ကေနပ္ပကာရေန ပညာစက္ခုနာ အပိဟိတစက္ခု? **မဟာပညော ပုထုပညော**တိအာဒိကံ **တတ္ထ အတိရောစတိ ယဒိဒံ ပညာယာ** တိ ပရိယောသာနံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တတ္ထမေဝ။

ဗုဒ္ဓစက္ခုနာတိ ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တဉာဏေန စ အာသယာနုသယဉာဏေန စ။ ဣမေသံ ဒွိန္နံ ဉာဏာနံ ဗုဒ္ဓစက္ခူတိ နာမံ, သဗ္ဗညုတညာဏဿ သမန္တစက္ခူတိ, တိဏ္ဏံ မဂ္ဂဉာဏာနံ ဓမ္မစက္ခူတိ ။ **လောကံ ဝေလောကေန္တော အဒ္ဒသ သတ္တေ**တိ သတ္တေ အဒ္ဒက္ခိ။ **အပ္ပရဇက္ခေ** တိအာဒီသု ယေသံ ဝုတ္တနယေနေဝ ပညာစက္ခုမှိ ရာဂါဒိရဇံ အပ္ပံ, တေ **အပ္ပရဇက္ခာ** ။ ယေသံ တံ မဟန္တံ, တေ **မဟာရဇက္ခာ** ။ ယေသံ သဒ္ဓါဒီနိ ဣန္ဒြိယာနိ တိက္ခာနိ, တေ **တိက္ခိန္ဒြိယာ**။ ယေသံ တာနိ မုဒူနိ, တေ **မုဒိန္ဒြိယာ** ။ ယေသံ တေယေဝ သဒ္ဓါဒယော အာကာရာ သုန္ဒရာ, တေ **သွာကာရာ**။

ယေ ကထိတကာရဏံ သလ္လက္ခေန္တိ, သုခေန သက္ကာ ဟောန္တိ ဝိညာပေတုံ တေ **သုဝိညာပယာ**။ ယေ ပရလောကဉ္စေဝ ဝဇ္ဇဉ္စ ဘယတော ပဿန္တိ, တေ **ပရလောကဝဇ္ဇဘယဒဿာဝိနော** နာမ။

ဥပ္ပလိနိယန္တိ ဥပ္ပလဝနေ။ ဣတရေသုပိ ဧသေဝ နယော။ **အန္တောနိမုဂ္ဂပောသီနီ**တိ ယာနိ အန္တောနိမုဂ္ဂာနေဝ ပောသိယန္တိ။ **ဥဒကံ အစ္စုဂ္ဂမ္မ တိဋ္ဌန္တီ**တိ ဥဒကံ အတိက္ကမိတွာ တိဋ္ဌန္တိ။ တတ္ထ ယာနိ ယာနိ အစ္စုဂ္ဂမ္မ ဌိတာနိ, တာနိ တာနိ သူရိယရသ္မိသမ္ဖဿံ အာဂမယမာနာနိ ဌိတာနိ အဇ္ဇ ပုပ္ဖနကာနိ။ ယာနိ သမောဒကံ ဌိတာနိ, တာနိ သွေ ပုပ္ဖနကာနိ။ ယာနိ ဥဒကာ အနုဂ္ဂတာနိ အန္တောနိမုဂ္ဂပောသီနိ, တာနိ တတိယဒိဝသေ ပုပ္ဖနကာနိ။ ဥဒကာ ပန အနုဂ္ဂတာနိ အညာနိပိ သရောဂဥပ္ပလာဒီနိ နာမ အတ္ထိ, ယာနိ နေဝ ပုပ္ဖိဿန္တိ, မစ္ဆကစ္ဆပဘက္ခာနေဝ ဘဝိဿန္တိ, တာနိ ပါဠိံ နာရူဠှာနိ, အာဟရိတွာ ပန ဒီပေတဗ္ဗာနီတိ ဒီပိတာနိ။

ယထေဝ ဟိ တာနိ စတုဗ္ဗိဓပုပ္ဖာနိ, ဧဝမေဝ ဥဂ္ဃဋိတညူ ဝိပဉ္စိတညူ နေယျော ပဒပရမောတိ စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ။ ယဿ ပုဂ္ဂလဿ ဥဒာဟဋဝေလာယ ဓမ္မာဘိသမယော ဟောတိ, အယံ ဝုစ္စတိ ပုဂ္ဂလော **ဥဂ္ဃဋိတညူ**။ ယဿ ပုဂ္ဂလဿ သံခိတ္တေန ဘာသိတဿ ဝိတ္ထာရေန အတ္ထေ ဝိဘဇိယမာနေ ဓမ္မာဘိသမယော ဟောတိ, အယံ ဝုစ္စတိ ပုဂ္ဂလော **ဝိပဉ္စိတညူ**။ ယဿ ပုဂ္ဂလဿ ဥဒ္ဒေသတော ပရိပုစ္ဆတော ယောနိသော မနသိကရောတော ကလျာဏမိတ္တေ သေဝတော ဘဇတော ပယိရုပါသတော ဓမ္မာဘိသမယော ဟောတိ, အယံ ဝုစ္စတိ ပုဂ္ဂလော **နေယျော**။ ယဿ ပုဂ္ဂလဿ ဗဟုမ္ပိ သုဏတော ဗဟုမ္ပိ ဘဏတော ဗဟုမ္ပိ ဓာရယတော ဗဟုမ္ပိ ဝါစတော န တာယ ဇာတိယာ ဓမ္မာဘိသမယော ဟောတိ, အယံ ဝုစ္စတိ ပုဂ္ဂလော **ပဒပရမော**။ တတ္ထ ဘဂဝါ ဥပ္ပလဝနာဒိသဒိသံ ဒသသဟဿိလောကဓာတုံ ဩလောကေန္တော အဇ္ဇ ပုပ္ဖနကာနိ ဥဂ္ဃဋိတညူ, သွေ ပုပ္ဖနကာနိ ဝိပဉ္စိတညူတိ ဧဝံ သဗ္ဗာကာရတော စ အဒ္ဒသ။ တတ္ထ တိဏ္ဏံ ပုဂ္ဂလာနံ ဣမသ္မိံယေဝ အတ္တဘာဝေ ဘဂဝတော ဓမ္မဒေသနာ အတ္ထံ သာဓေတိ, ပဒပရမာနံ အနာဂတတ္ထာယ ဝါသနာ ဟောတိ။

ရာဂစရိတောတိအာဒီသု ရဇ္ဇနဝသေန အာရမ္မဏေ စရဏံ ဧတဿ အတ္ထီတိ ရာဂစရိတော။ ဒုဿနဝသေန အာရမ္မဏေ စရဏံ ဧတဿ အတ္ထီတိ **ဒောသစရိတော**။ မုယှနဝသေန အာရမ္မဏေ စရဏံ ဧတဿ အတ္ထီတိ **မောဟစရိတော**။ ဝိတက္ကနဝသေန ဦဟနဝသေန အာရမ္မဏေ စရဏံ ဧတဿ အတ္ထီတိ **ဝိတက္ကစရိတော**။ ဩကပ္ပနသဒ္ဒဟနဝသေန အာရမ္မဏေ စရဏံ ဧတဿ အတ္ထီတိ **သဒ္ဓါစရိတော**။ ဉာဏမေဝ စရဏံ, ဉာဏေန ဝါ စရဏံ, ဉာဏဿ ဝါ စရဏံ, ဉာဏတော ဝါ စရဏံ ဧတဿ အတ္ထီတိ **ဉာဏစရိတော**။ **ရာဂစရိတဿာ**တိ ရာဂုဿဒဿ ရာဂဗဟုလဿ။ ပရတောပိ ဧသေဝ နယော။

အသုဘကထံ ကထေတီတိ ဥဒ္ဓုမာတကာဒိဒသဝိဓံ အသုဘပဋိသံယုတ္တကထံ အာစိက္ခတိ။ ဝုတ္တဉှေတံ – “အသုဘာ ဘာဝေတဗ္ဗာ ရာဂဿ ပဟာနာယာ”တိ (အ. နိ. ၉.၁)။ **မေတ္တာဘာဝနံ အာစိက္ခတီ**တိ မေတ္တာဘာဝနံ စိတ္တသိနေဟနံ ကထေတိ။ ဝုတ္တဉှေတံ – “မေတ္တာ ဘာဝေတဗ္ဗာ ဗျာပါဒဿ ပဟာနာယာ”တိ။ **ဥဒ္ဒေသေ**တိ သဇ္ဈာယနေ။ **ပရိပုစ္ဆာယာ**တိ အဋ္ဌကထာယ။ **ကာလေန ဓမ္မဿဝနေ**တိ ယုတ္တပ္ပတ္တကာလေ ဥတ္တရိ ပရိယတ္တိဓမ္မဿဝနေ။ **ဓမ္မသာကစ္ဆာယာ**တိ အညေဟိ သဒ္ဓိံ သာကစ္ဆာယ။ **ဂရုသံဝါသေ**တိ ဂရူနံ ပယိရုပါသနေ။ **နိဝေသေတီ**တိ အာစရိယာနံ သန္တိကေ ပတိဋ္ဌာပေတိ။ **အာနာပာနဿတိံ အာစိက္ခတီ**တိ အာနာပာနဿတိသမ္ပယုတ္တကမ္မဋ္ဌာနံ ကထေတိ။ ဝုတ္တဉှေတံ – “အာနာပာနဿတိ ဘာဝေတဗ္ဗာ ဝိတက္ကုပစ္ဆေဒါယာ”တိ (အ. နိ. ၉.၁)။ **ပသာဒနီယံ နိမိတ္တံ အာစိက္ခတီ**တိ စူဠဝေဒလ္လ- (မ. နိ. ၁.၄၆၀ အာဒယော) မဟာဝေဒလ္လာ- (မ. နိ. ၁.၄၄၉ အာဒယော) ဒိပသာဒနကံ သုတ္တံ ကထေတိ။ **ဗုဒ္ဓသုဗောဓိ**န္တိ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော ဗုဒ္ဓတ္တပဋိဝေဓံ။ **ဓမ္မသုဓမ္မတ**န္တိ နဝဝိဓလောကုတ္တရဓမ္မဿ သွာက္ခာတတံ။ **သင်္ဃသုပ္ပဋိပတ္တိ**န္တိ အဋ္ဌဝိဓအရိယသင်္ဃဿ သုပ္ပဋိပန္နတာဒိသုဋ္ဌုပဋိပတ္တိံ။ **သီလာနိ စ အတ္တနော**တိ အတ္တနော သန္တကသီလာနိ စ။ **အာစိက္ခတိ ဝိပဿနာနိမိတ္တ**န္တိ ဥဒယဗ္ဗယာဒိပဋိသံယုတ္တံ ကထေတိ။ **အနိစ္စာကာရ**န္တိ ဟုတွာ အဘာဝကာရံ။ **ဒုက္ခာကာရ**န္တိ ဥဒယဗ္ဗယပဋိပီဠနာကာရံ။ **အနတ္တာကာရ**န္တိ အဝသဝတ္တနာကာရံ။

သေလေ ယထာ ပဗ္ဗတမုဒ္ဓနိဋ္ဌိတောတိ သေလမယေ ဧကဃနေ ပဗ္ဗတမုဒ္ဓနိ ဌိတောဝ, န ဟိ တတ္ထ ဌိတဿ ဒဿနတ္ထံ အဘိမုခေ ဂီဝုက္ခိပနပသာရဏာဒိကိစ္စံ အတ္ထိ။ **တထူပမ**န္တိ တပ္ပဋိဘာဂံ သေလပဗ္ဗတူပမံ။ အယံ ပ

နေတ္ထ သင်္ခေပတ္ထော – ယထာ သေလပဗ္ဗတမုဒ္ဓနိ ဋ္ဌိတောဝ စက္ခုမာ ပုရိသော **သမန္တတော ဇနတံ** ပဿေယျ။ **သုမေဓ** သုန္ဒရပည သဗ္ဗညုတညာဏေန **သမန္တစက္ခု** ဘဂဝါ **ဓမ္မမယံ** ပညာမယံ **ပါသာဒမာရုယှ** သယံ **အပေတသောကော သောကာဝတိဏ္ဏံ ဇာတိဇရာဘိဘူတံ ဇနတံ အဝေက္ခဿု** ဥပဓာရယတု ဥပပရိက္ခတု။

အယံ ပနေတ္ထ အဓိပ္ပာယော – ယထာ ဟိ ပဗ္ဗတပါဒသာမန္တာ မဟန္တံ ခေတ္တံ ကတွာ တတ္ထ ကေဒါရပါဠီသု ကုဋိယော ကတွာ ရတ္တိံ အဂ္ဂိံ ဇာလေယျုံ, စတုရင်္ဂသမန္နာဂတဉ္စ အန္ဓကာရံ အဿ, အထ တဿ ပဗ္ဗတဿ မတ္ထကေ ဌတွာ စက္ခုမတော ပုရိသဿ ဘူမိံ ဩလောကယတော နေဝ ခေတ္တံ န ကေဒါရပါဠိယော န ကုဋိယော န တတ္ထ သယိတမနုဿာ ပညာယေယျုံ, ကုဋိကာသု ပန အဂ္ဂိဇာလမတ္တမေဝ ပညာယေယျ။ ဧဝံ ဓမ္မပါသာဒံ အာရုယှ တထာဂတဿ သတ္တကာယံ ဩလောကယတော ယေ တေ အကတကလျာဏာ သတ္တာ, တေ ဧကဝိဟာရေ ဒက္ခိဏဇာဏုပဿေ နိသိန္နာပိ ဗုဒ္ဓစက္ခုဿ အာပါထံ နာဂစ္ဆန္တိ, ရတ္တိံ ခိတ္တသရာ ဝိယ ဟောန္တိ။ ယေ ပန ကတကလျာဏာ ဝေနေယျပုဂ္ဂလာ, တေ ဧဝဿ ဒူရေပိ ဌိတာ အာပါထံ ဂစ္ဆန္တိ, တေ ဧဝ အဂ္ဂိ ဝိယ ဟိမဝန္တပဗ္ဗတော ဝိယ စ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ –

> “ဒူရေ သန္တော ပကာသေန္တိ၊ ဟိမဝန္တောဝ ပဗ္ဗတော။
> အသန္တေတ္ထ န ဒိဿန္တိ၊ ရတ္တိံ ခိတ္တာ ယထာ သရာ”တိ။ (ဓ. ပ. ၃၀၄; နေတ္တိ. ၁၁)။

သဗ္ဗညုတညာဏန္တိ ဧတ္ထ ပဉ္စနေယျပထပ္ပဘေဒံ သဗ္ဗံ အညာသီတိ သဗ္ဗညူ။ သင်္ခတာသင်္ခတာဒိဘေဒါ သဗ္ဗဓမ္မာ ဟိ သင်္ခါရော ဝိကာရော လက္ခဏံ နိဗ္ဗာနံ ပဏ္ဏတ္တီတိ ပဉ္စေဝ နေယျပထာ ဟောန္တိ။ သဗ္ဗညုဿ ဘာဝေါ သဗ္ဗညုတာ, သဗ္ဗညုတာ ဧဝ ဉာဏံ “သဗ္ဗညုတာဉာဏ”န္တိ ဝတ္တဗ္ဗေ “သဗ္ဗညုတညာဏ”န္တိ ဝုတ္တံ။ သဗ္ဗညူတိ စ ကမသဗ္ဗညူ သကိံသဗ္ဗညူ သတတသဗ္ဗညူ သတ္တိသဗ္ဗညူ ဉာတသဗ္ဗညူတိ ပဉ္စဝိဓာ သဗ္ဗညုနော သိယုံ။ တေသု ကမေန သဗ္ဗဇာနနကာလာသမ္ဘဝတော ကမသဗ္ဗညုတာ န ဟောတိ, သကိံ သဗ္ဗာရမ္မဏဂ္ဂဟဏာဘာဝတော သကိံသဗ္ဗညုတာ န ဟောတိ, စက္ခုဝိညာဏာဒီနံ ယထာရမ္မဏစိတ္တသမ္ဘဝတော ဘဝင်္ဂစိတ္တဝိရောဓတော ယုတ္တိအဘာဝတော စ သတတသဗ္ဗညုတာ န ဟောတိ, ပရိသေသတော သဗ္ဗဇာနနသမတ္ထတာယ သတ္တိသဗ္ဗညုတာ ဝါ သိယာ, ဝိဒိတသဗ္ဗဓမ္မတ္တာ ဉာတသဗ္ဗညုတာ ဝါ, သတ္တိသဗ္ဗညုနော သဗ္ဗဇာနနတ္တံ နတ္ထီတိ တမ္ပိ န ယုဇ္ဇတိ, “န တဿ အဒိဋ္ဌမိဓတ္ထိ ကိဉ္စိ။ပေ.။ သမန္တစက္ခူ”တိ ဝုတ္တတ္တာ ဉာတသဗ္ဗညုတာ ဧဝ ယုဇ္ဇတိ။ ဧဝဉှိ သတိ ကိစ္စတော အသမ္မောဟတော ကာရဏသိဒ္ဓိတော အာဝဇ္ဇနပဋိဗဒ္ဓတော သဗ္ဗညုတမေဝ ဟောတီတိ။ **တေန ဉာဏေနာ**တိ တေန သဗ္ဗဇာနနညာဏေန။

ပုန အပရေန ပရိယာယေန သဗ္ဗညုဘာဝသာဓနတ္ထံ **“န တဿာ”** တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ **န တဿ အဒိဋ္ဌမိဓတ္ထိ ကိဉ္စီ**တိ တဿ တထာဂတဿ ဣဓ ဣမသ္မိံ တေဓာတုကေ လောကေ ဣမသ္မိံ ပစ္စုပ္ပန္နကာလေ ဝါ ပညာစက္ခုနာ အဒိဋ္ဌံ နာမ ကိဉ္စိ အပ္ပမတ္တကမ္ပိ န အတ္ထိ န သံဝိဇ္ဇတိ။ **အတ္ထီ** တိ ဣဒံ ဝတ္တမာနကာလိကံ အာချာတပဒံ, ဣမိနာ ပစ္စုပ္ပန္နကာလိကဿ သဗ္ဗဓမ္မဿ ဉာတဘာဝံ ဒဿေတိ။ ကထာဗန္ဓသုခတ္ထံ ပနေတ္ထ **ဒ**-ကာရော ပယုတ္တော။ **အထော အဝိညာတဗ္ဗန္တိ** ဧတ္ထ **အထော**တိ ဝစနောပါဒါနေ နိပါတော။ **အဝိညာတဗ္ဗန္တိ** အတီတကာလိကံ အဝိညာတံ နာမ ကိဉ္စိ ဓမ္မဇာတံ နာဟောသီတိ ပါဠသေသော။ အဗ္ဗယဘူတဿ **အတ္ထိ** -သဒ္ဒဿ ဂဟဏေ ပါဠသေသံ ဝိနာပိ ယုဇ္ဇတိယေဝ။ ဣမိနာ အတီတကာလိကဿ သဗ္ဗဓမ္မဿ ဉာတဘာဝံ ဒဿေတိ။ **အဇာနိတဗ္ဗ** န္တိ အနာဂတကာလိကံ အဇာနိတဗ္ဗံ နာမ ဓမ္မဇာတံ န ဘဝိဿတီတိ နတ္ထီတိ။ ဣမိနာ အနာဂတကာလိကဿ သဗ္ဗဓမ္မဿ ဉာတဘာဝံ ဒဿေတိ။ ဇာနနကိရိယာဝိသေသနမတ္တမေဝ ဝါ ဧတ္ထ **အ**-ကာရော။ **သဗ္ဗံ အဘိညာသိ ယဒတ္ထိ နေယျ** န္တိ ဧတ္ထ ယံ တေကာလိကံ ဝါ ကာလဝိနိမုတ္တံ ဝါ နေယျံ ဇာနိတဗ္ဗံ ကိဉ္စိ ဓမ္မဇာတံ အတ္ထိ, တံ သဗ္ဗံ တထာဂတော အဘိညာသိ အဓိကေန သဗ္ဗညုတညာဏေန ဇာနိ ပဋိဝိဇ္ဈိ, ဧတ္ထ **အတ္ထိ** -သဒ္ဒေန တေကာလိကဿ ကာလဝိမုတ္တဿ စ ဂဟဏာ **အတ္ထိ** -သဒ္ဒော အဗ္ဗယဘူတောယေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **တထာဂတော တေန သမန္တစက္ခူ** တိ ကာလဝသေန ဩကာသဝသေန စ နိပ္ပဒေသတ္တာ သမန္တာ သဗ္ဗတော ပဝတ္တံ ဉာဏစက္ခု အဿာတိ သမန္တစက္ခု, တေန ယထာဝုတ္တေန ကာရဏေန တထာဂတော သမန္တစက္ခု သဗ္ဗညူတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ ။ ဣမိဿာ ကထာယ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာယ ဒေသနာယ သဗ္ဗညုတညာဏံ သာဓိတံ။

န ဣတိဟိတိဟန္တိ “ဧဝံ ကိရ အာသိ, ဧဝံ ကိရ အာသီ”တိ န ဟောတိ။ **န ဣတိကိရာယာ**တိ “ဧဝံ ကိရ တေ”န္တိ န ဟောတိ။ **န ပရမ္ပရာယာ**တိ ပရမ္ပရကထာယာပိ န ဟောတိ။ **န ပိဋကသမ္ပဒါယာ**တိ အမှာကံ ပိဋကတန္တိယာ သဒ္ဓိံ သမေတီတိ န ဟောတိ။ **န တက္ကဟေတူ**တိ တက္ကဂ္ဂါဟေနပိ န ဟောတိ။ **န အာကာရပရိဝိတက္ကေနာ**တိ “သုန္ဒရမိဒံ ကာရဏ”န္တိ ဧဝံ ကာရဏပရိဝိတက္ကေနပိ န ဟောတိ။ **န ဒိဋ္ဌိနိဇ္ဈာနက္ခန္တိယာ**တိ အမှာကံ နိဇ္ဈာယိတွာ ခမိတွာ ဂဟိတဒိဋ္ဌိယာ သဒ္ဓိံ သမေတီတိပိ န ဟောတိ။

အထ တပိ သမာဓိန္တိ ဧတ္ထ **သမာဓိန္တိ** ကုသလစိတ္တေကဂ္ဂတာ သမာဓိ။ ကေနဋ္ဌေန သမာဓီတိ? သမာဓာနဋ္ဌေန။ ကိမိဒံ သမာဓာနံ နာမ? ဧကာရမ္မဏေ စိတ္တစေတသိကာနံ သမံ သမ္မာ စ အာဓာနံ, ဌပနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တသ္မာ ယဿ ဓမ္မဿ အာနုဘာဝေန ဧကာရမ္မဏေ စိတ္တစေတသိကာ သမံ သမ္မာ စ အဝိက္ခိပ္ပမာနာ အဝိပ္ပကိဏ္ဏာ စ ဟုတွာ တိဋ္ဌန္တိ, ဣဒံ သမာဓာနန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တဿ ခော ပန သမာဓိဿ –

> “လက္ခဏာဒီ တု အဝိက္ခေပေါ၊ ဝိက္ခေပဒ္ဓံသနံ ရသော။
> အကမ္ပနမုပဋ္ဌာနံ၊ ပဒဋ္ဌာနံ သုခံ ပန”။ (ပဋိ. မ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၃)။

သမာဓိ အနာဝိလအစလဘာဝေန အာရမ္မဏေ တိဋ္ဌတီတိ **ဌိတိ**။ ပရတော ပဒဒွယံ ဥပသဂ္ဂဝသေန ဝဍ္ဎိတံ။ အပိ စ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ အာရမ္မဏမှိ သမ္ပိဏ္ဍေတွာ တိဋ္ဌတီတိ **သဏ္ဌိတိ**။ အာရမ္မဏံ ဩဂါဟေတွာ အနုပဝိသိတွာ တိဋ္ဌတီတိ **အဝဋ္ဌိတိ**။ ကုသလပက္ခသ္မိဉှိ စတ္တာရော ဓမ္မာ အာရမ္မဏံ ဩဂါဟန္တိ သဒ္ဓါ သတိ သမာဓိ ပညာတိ။ တေနေဝ သဒ္ဓါ “ဩကပ္ပနာ”တိ ဝုတ္တာ, သတိ “အပိလာပနတာ”တိ, သမာဓိ “အဝဋ္ဌိတီ”တိ, ပညာ “ပရိယောဂါဟနာ”တိ။ အကုသလပက္ခေ ပန တယော ဓမ္မာ အာရမ္မဏံ ဩဂါဟန္တိ တဏှာ ဒိဋ္ဌိ အဝိဇ္ဇာတိ။ တေနေဝ တေ “ဩဃာ”တိ ဝုတ္တာ။ စိတ္တေကဂ္ဂတာ ပနေတ္ထ န ဗလဝတီ ဟောတိ။ ယထာ ဟိ ရဇုဋ္ဌာနဋ္ဌာနေ ဥဒကေန သိဉ္စိတွာ သမ္မဋ္ဌေ ထောကမေဝ ကာလံ ရဇော သန္နိသီဒတိ, သုက္ခန္တေ သုက္ခန္တေ ပုန ပကတိဘာဝေနေဝ ဝုဋ္ဌာတိ, ဧဝမေဝ အကုသလပက္ခေ စိတ္တေကဂ္ဂတာ န ဗလဝတီ ဟောတိ။

ဥဒ္ဓစ္စဝိစိကိစ္ဆာဝသေန ပဝတ္တဿ ဝိသာဟာရဿ ပဋိပက္ခတော **အဝိသာဟာရော**။ ဥဒ္ဓစ္စဝိစိကိစ္ဆာဝသေနေဝ ဂစ္ဆန္တံ စိတ္တံ ဝိက္ခိပတိ နာမ။ အယံ ပန တထာဝိဓော ဝိက္ခေပေါ န ဟောတီတိ **အဝိက္ခေပေါ**။ ဥဒ္ဓစ္စဝိစိကိစ္ဆာဝသေနေဝ စိတ္တံ ဝိသာဟဋံ နာမ ဟောတိ, ဣတော စိတော စ ဟရီယတိ, အယံ ပန ဧဝံ အဝိသာဟဋဿ မာနသဿ ဘာဝေါတိ **အဝိသာဟဋမာနသတာ**။ **သမထော**တိ တိဝိဓော သမထော စိတ္တသမထော အဓိကရဏသမထော သဗ္ဗသင်္ခါရသမထောတိ။ တတ္ထ အဋ္ဌသု သမာပတ္တီသု စိတ္တေကဂ္ဂတာ **စိတ္တသမထော** နာမ။ တဉှိ အာဂမ္မ စိတ္တစလနံ စိတ္တဝိပ္ဖန္ဒိတံ သမ္မတိ ဝူပသမ္မတိ, တသ္မာ သော “စိတ္တသမထော”တိ ဝုစ္စတိ။ သမ္မုခါဝိနယာဒိသတ္တဝိဓော သမထော **အဓိကရဏသမထော** နာမ။ တဉှိ အာဂမ္မ တာနိ တာနိ အဓိကရဏာနိ သမ္မန္တိ ဝူပသမ္မန္တိ, တသ္မာ သော “အဓိကရဏသမထော”တိ ဝုစ္စတိ။ ယသ္မာ ပန သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ နိဗ္ဗာနံ အာဂမ္မ သမ္မန္တိ ဝူပသမ္မန္တိ ဝူပသမ္မန္တိ, တသ္မာ တံ “သဗ္ဗသင်္ခါရသမထော”တိ ဝုစ္စတိ။ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ စိတ္တသမထော အဓိပ္ပေတော။ သမာဓိလက္ခဏေ ဣန္ဒဋ္ဌံ ကာရေတီတိ **သမာဓိန္ဒြိယံ**။ ဥဒ္ဓစ္စေ န ကမ္ပတီတိ **သမာဓိဗလံ။ သမ္မာသမာဓီ**တိ ယာထာဝသမာဓိ နိယျာနိကသမာဓိ။

၁၅၇. အထဿ ဘဂဝတ ယသ္မာ ဣန္ဒြိယသံဝရော သီလဿ ရက္ခာ, ယသ္မာ တ ဣမိနာနုက္ကမေန ဒေသိယမာနာ အယံ ဒေသနာ တာသံ ဒေဝတာနံ သပ္ပာယာ, တသ္မာ ဣန္ဒြိယသံဝရတော ပဘုတိ ပဋိပဒံ ဒဿေန္တော **“စက္ခုဟီ”**တိအာဒိ အာရဒ္ဓေါ။ တတ္ထ **စက္ခုဟိ နေဝ လောလဿာ**တိ အဒိဋ္ဌဒက္ခိတဗ္ဗာဒိဝသေန စက္ခုဟိ လောလော နေဝ အဿ။ **ကာမကထာယ အာဝရယေ သောတ**န္တိ တိရစ္ဆာနကထာယ သောတံ အာဝရေယျ။

စက္ခုလောလိယေနာတိ စက္ခုဒွါရေ ဥပ္ပန္နလောလဝသေန စက္ခုလောလိယေန။ **အဒိဋ္ဌံ ဒက္ခိတဗ္ဗ**န္တိ အဒိဋ္ဌပုဗ္ဗံ ရူပါရမ္မဏံ ပဿိတုံ ယုတ္တံ။ **ဒိဋ္ဌံ သမတိက္ကမိတဗ္ဗ**န္တိ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗရူပါရမ္မဏံ အတိက္ကမိတုံ ယုတ္တံ။ **အာရာမေန အာရာမ**န္တိ ပုပ္ဖာရာမာဒိအာရာမေန ဖလာရာမာဒိံ တ ပုပ္ဖာရာမာဒိံ တ။ **ဒီဃစာရိက**န္တိ ဒီဃစရဏံ။ **အနဝဋ္ဌိတစာရိက**န္တိ အသန္နိဋ္ဌာနစရဏံ။ **အနုယုတ္တော ဟောတိ ရူပဒဿနာယာ**တိ ရူပါရမ္မဏဒဿနတ္ထာယ ပုနပ္ပုနံ ယုတ္တော ဟောတိ။

အန္တရဃရံ ပဝိဋ္ဌော တိ ဥမ္မာရဗ္ဘန္တရံ ပဝိဋ္ဌော။ **ဝီထိံ ပဋိပန္နော** တိ အန္တရဝီထိံ ဩတိဏ္ဏော။ **ဃရမုခါနိ ဩလောကေန္တော**တိ ဃရဒွါရာနိ အဝလောကေန္တော။ **ဥဒ္ဓံ ဥလ္လောကေန္တော** တိ ဥပရိဒိသံ ဥဒ္ဓမုခေါ ဟုတွာ ဝိလောကေန္တော။

စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသွာတိ ကာရဏဝသေန စက္ခူတိ လဒ္ဓဝေါဟာရေန ရူပဒဿနသမတ္ထေန စက္ခုဝိညာဏေန ရူပံ ဒိသွာ။ ပေါရာဏာ ပနာဟု – “စက္ခု ရူပံ န ပဿတိ အစိတ္တကတ္တာ, စိတ္တံ န ပဿတိ အစက္ခုကတ္တာ။ ဒွါရာရမ္မဏသင်္ဃဋ္ဋေ ပန ပသာဒဝတ္ထုကေန စိတ္တေန ပဿတိ။ ဤဒိသီ ပနေသာ ‘ဓနုနာ ဝိဇ္ဈတီ’တိအာဒီသု ဝိယ သသမ္ဘာရကထာ နာမ ဟောတိ။ တသ္မာ စက္ခုဝိညာဏေန ရူပံ ဒိသွာတိ အယမေတ္ထ အတ္ထော”တိ။ **နိမိတ္တဂ္ဂါဟီ** တိ ဣတ္ထိပုရိသနိမိတ္တံ ဝါ သုဘနိမိတ္တာဒိကံ ဝါ ကိလေသဝတ္ထုဘူတံ နိမိတ္တံ ဆန္ဒရာဂဝသေန ဂဏှာတိ, ဒိဋ္ဌမတ္တေယေဝ န သဏ္ဌာတိ။ **အနုဗျဉ္ဇနဂ္ဂါဟီ** တိ ကိလေသာနံ အနုအနုဗျဉ္ဇနတော ပါကဋဘာဝကရဏတော အနုဗျဉ္ဇနန္တိ လဒ္ဓဝေါဟာရံ ဟတ္ထပါဒသိတဟသိတကထိတအာလောကိတဝိလောကိတာဒိဘေဒံ အာကာရံ ဂဏှာတိ။ **ယတွာဓိကရဏမေနန္တိ** အာဒိမှိ ယံကာရဏာ ယဿ စက္ခုန္ဒြိယာသံဝရဿ ဟေတု ဧတံ ပုဂ္ဂလံ သတိကဝါဋေန စက္ခုန္ဒြိယံ **အသံဝုတံ** အပိဟိတစက္ခုဒွါရံ ဟုတွာ ဝိဟရန္တံ ဧတေ အဘိဇ္ဈာဒယော ဓမ္မာ **အနွာဿဝေယျုံ** အနုပဗန္ဓေယျုံ အဇ္ဈောတ္ထရေယျုံ။ **တဿ သံဝရာယ န ပဋိပဇ္ဇတီ** တိ တဿ စက္ခုန္ဒြိယဿ သတိကဝါဋေန ပိဒဟနတ္ထာယ န ပဋိပဇ္ဇတိ။ ဧဝံဘူတောယေဝ စ **န ရက္ခတိ စက္ခုန္ဒြိယံ။ န စက္ခုန္ဒြိယေ သံဝရံ အာပဇ္ဇတီ** တိပိ ဝုစ္စတိ။ တတ္ထ ကိဉ္စာပိ စက္ခုန္ဒြိယေ သံဝရော ဝါ အသံဝရော ဝါ နတ္ထိ။ န ဟိ စက္ခုပသာဒံ နိဿာယ သတိ ဝါ မုဋ္ဌဿစ္စံ ဝါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အပိ စ ယဒာ ရူပါရမ္မဏံ စက္ခုဿ အာပါထံ အာဂစ္ဆတိ, တဒါ ဘဝင်္ဂေ ဒွိက္ခတ္တုံ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဒ္ဓေ ကိရိယာမနောဓာတု အာဝဇ္ဇနကိစ္စံ သာဓယမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဇ္ဈတိ, တတော စက္ခုဝိညာဏံ ဒဿနကိစ္စံ, တတော မနောဓာတု သမ္ပဋိစ္ဆနကိစ္စံ, တတော ဝိပါကာဟေတုကမနောဝိညာဏဓာတု သန္တီရဏကိစ္စံ, တတော ကိရိယာဟေတုကမနောဝိညာဏဓာတု ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနကိစ္စံ သာဓယမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဇ္ဈတိ, တဒနန္တရံ ဇဝနံ ဇဝတိ။

တတ္ရာပိ နေဝ ဘဝင်္ဂသမယေ န အာဝဇ္ဇနာဒီနံ အညတရသမယေ သံဝရော ဝါ အသံဝရော ဝါ အတ္ထိ။ ဇဝနက္ခဏေ ပန သစေ ဒုဿီလျံ ဝါ မုဋ္ဌဿစ္စံ ဝါ အညာဏံ ဝါ အက္ခန္တိ ဝါ ကောသဇ္ဇံ ဝါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, အသံဝရော ဟောတိ။ ဧဝံ ဟောန္တော ပန သော “စက္ခုန္ဒြိယေ အသံဝရော”တိ ဝုစ္စတိ။ ကသ္မာ? ယသ္မာ တသ္မိံ အသံဝရေ သတိ ဒွါရမ္ပိ အဂုတ္တံ ဟောတိ, ဘဝင်္ဂမ္ပိ အာဝဇ္ဇနာဒီနိပိ ဝီထိစိတ္တာနိ။ ယထာ ကိံ? ယထာ နဂရေ စတူသု ဒွါရေသု အသံဝုတေသု ကိဉ္စာပိ အန္တောဃရဒွါရကောဋ္ဌကဂဗ္ဘာဒယော သံဝုတာ, တထာပိ အန္တောနဂရေ သဗ္ဗံ ဘဏ္ဍံ အရက္ခိတံ အဂေါပိတမေဝ ဟောတိ။ နဂရဒွါရေန ဟိ ပဝိသိတွာ စောရာ ယဒိစ္ဆန္တိ တံ ကရေယျုံ, ဧဝမေဝ ဇဝနေ ဒုဿီလျာဒီသု ဥပ္ပန္နေသု တသ္မိံ အသံဝရေ သတိ ဒွါရမ္ပိ အဂုတ္တံ ဟောတိ ဘဝင်္ဂမ္ပိ အာဝဇ္ဇနာဒီနိပိ ဝီထိစိတ္တာနိ။

သဒ္ဓါဒေယျာနိ တိ ကမ္မဉ္စ ဖလဉ္စ ဣဓလောကဉ္စ ပရလောကဉ္စ သဒ္ဒဟိတွာ ဒိန္နာနိ။ “အယံ မေ ဉာတီတိ ဝါ, မိတ္တောတိ ဝါ, ဣဒံ ဝါ ပဋိကရိဿတိ, ဣဒံ ဝါ တေနေ ကတပုဗ္ဗ”န္တိ ဝါ ဧဝံ န ဒိန္နာနီတိ အတ္ထော။ ဧဝံ ဒိန္နာနိ ဟိ န သဒ္ဓါဒေယျာနိ နာမ ဟောန္တိ။ **ဘောဇနာနီ**တိ စ ဒေသနာသီသမတ္တမေတံ, အတ္ထတော ပန သဒ္ဓါဒေယျာနိ ဘောဇနာနိ ဘုဉ္ဇိတွာ စီဝရာနိ ပါရုပိတွာ သေနာသနာနိ သေဝမာနာ ဂိလာနပစ္စယဘေသဇ္ဇံ ပရိဘုဉ္ဇမာနာတိ သဗ္ဗမေတံ ဝုတ္တမေဝ ဟောတိ။

သေယျထိဒ န္တိ နိပါတော။ တဿတ္ထော, ကတမော ဟောတိ။ **နစ္စံ** နာမ ယံကိဉ္စိ နစ္စံ, တံ မဂ္ဂံ ဂစ္ဆန္တေနာပိ ဂီဝံ ပသာရေတွာ ဒဋ္ဌုံ န ဝဋ္ဋတိ။ **ဂီတ**န္တိ ယံကိဉ္စိ ဂီတံ။ **ဝါဒိတ**န္တိ ယံကိဉ္စိ ဝါဒိတံ။ **ပေက္ခ** န္တိ နဋသမဇ္ဇံ။ **အက္ခာန**န္တိ ဘာရတရာမာယနာဒိကံ။ ယသ္မိံ ဌာနေ ကထီယတိ, တတ္ထ ဂန္တုမ္ပိ န ဝဋ္ဋတိ။ **ပါဏိဿရ** န္တိ ကံသတာဠံ, “ပါဏိတာဠ”န္တိပိ ဝဒန္တိ။ **ဝေတာဠ**န္တိ ဃနတာဠံ, “မန္တေန မတသရီရုဋ္ဌာပန”န္တိပိ ဧကေ။ **ကုမ္ဘထူဏ** န္တိ စတုရဿအမ္ဗဏကတာဠံ , “ကုမ္ဘသဒ္ဒ”န္တိပိ ဧကေ။ **သောဘနက**န္တိ နဋာနံ အဗ္ဘောက္ကိရဏံ; သောဘနကရံ ဝါ, ပဋိဘာနစိတ္တန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **စဏ္ဍာလ**န္တိ အယောဂုဠကီဠာ, “စဏ္ဍာလာနံ သာဏဓောဝနကီဠာ”တိပိ ဝဒန္တိ။ **ဝံသ**န္တိ ဝေဏုံ ဥဿာပေတွာ ကီဠနံ။

ဓောဝနန္တိ အဋ္ဌိဓောဝနံ, ဧကစ္စေသု ကိရ ဇနပဒေသု ကာလင်္ကတေ ဉာတကေ န ဈာပေန္တိ, နိခဏိတွာ ဌပေန္တိ။ အထ တေသံ ပူတိဘူတံ ကာယံ ဉတွာ နီဟရိတွာ အဋ္ဌီနိ ဓောဝိတွာ ဂန္ဓေဟိ မက္ခေတွာ ဌပေန္တိ။ တေ နက္ခတ္တကာလေ ဧကသ္မိံ ဌာနေ အဋ္ဌီနိ ဌပေတွာ ဧကသ္မိံ ဌာနေ သုရာဒီနိ ဌပေတွာ ရောဒန္တာ ပရိဒေဝန္တာ သုရံ ပိဝန္တိ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ "အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ ဒက္ခိဏေသု ဇနပဒေသု ဓောဝနံ နာမ, တတ္ထ ဟောတိ အန္နမ္ပိ ပါနမ္ပိ ခဇ္ဇမ္ပိ ဘောဇ္ဇမ္ပိ လေယျမ္ပိ ပေယျမ္ပိ နစ္စမ္ပိ ဂီတမ္ပိ ဝါဒိတမ္ပိ။ အတ္ထေတံ ဘိက္ခဝေ ဓောဝနံ, နေတံ နတ္ထီတိ ဝဒါမီ"တိ (အ. နိ. ၁၀.၁၀၇)။ ဧကစ္စေ ပန "ဣန္ဒဇာလေန အဋ္ဌိဓောဝနံ ဓောဝန"န္တိ ဝဒန္တိ။ **ဟတ္ထိယုဒ္ဓါ**ဒီသု ဘိက္ခုနော ဟတ္ထိအာဒီဟိ သဒ္ဓိံ ယုဇ္ဈိတုံ, န တေ ယုဇ္ဈာပေတုံ, န ယုဇ္ဈန္တေ ဒဋ္ဌုံ ဝဋ္ဋတိ။ **နိဗ္ဗုဒ္ဓ**န္တိ မလ္လယုဒ္ဓံ။ **ဥယျောဓိက**န္တိ ယတ္ထ သမ္ပဟာရော ဒိဿတိ။ **ဗလဂ္ဂ**န္တိ ဗလဂဏနဋ္ဌာနံ။ **သေနာဗျူဟ**န္တိ သေနာနိဝေသော, သကဋဗျူဟာဒိဝသေန သေနာယ နိဝေသနံ။ **အနီကဒဿန**န္တိ "တယော ဟတ္ထီ ပစ္ဆိမံ ဟတ္ထာနီက"န္တိအာဒိနာ (ပါစိ. ၃၂၄) နယေန ဝုတ္တဿ အနီကဿ ဒဿနံ။

န နိမိတ္တဂ္ဂါဟီ ဟောတီတိ ဆန္ဒရာဂဝသေန ဝုတ္တပ္ပကာရံ နိမိတ္တံ န ဂဏှာတိ။ ဧဝံ သေသပဒါနိပိ ဝုတ္တပဋိပက္ခနယေန ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ ယထာ စ ဟေဋ္ဌာ ဇဝနေ ဒုဿီလျာဒီသု ဥပ္ပန္နေသု တသ္မိံ အသံဝရေ သတိ ဒွါရမ္ပိ အဂုတ္တံ ဟောတိ, ဘဝင်္ဂမ္ပိ အာဝဇ္ဇနာဒီနိပိ ဝီထိစိတ္တာနီတိ ဝုတ္တံ, ဧဝမိဓ တသ္မိံ သီလာဒီသု ဥပ္ပန္နေသု ဒွါရမ္ပိ ဂုတ္တံ ဟောတိ, ဘဝင်္ဂမ္ပိ အာဝဇ္ဇနာဒီနိပိ ဝီထိစိတ္တာနိ။ ယထာ ကိံ? ယထာ နဂရဒွါရေသု သံဝုတေသု ကိဉ္စာပိ အန္တောဃရာဒယော အသံဝုတာ ဟောန္တိ, တထာပိ အန္တောနဂရေ သဗ္ဗံ ဘဏ္ဍံ သုရက္ခိတံ သုဂောပိတမေဝ ဟောတိ, နဂရဒွါရေသု ပိဟိတေသု စောရာနံ ပဝေသော နတ္ထိ။ ဧဝမေဝ ဇဝနေ သီလာဒီသု ဥပ္ပန္နေသု ဒွါရမ္ပိ ဂုတ္တံ ဟောတိ, ဘဝင်္ဂမ္ပိ အာဝဇ္ဇနာဒီနိပိ ဝီထိစိတ္တာနိ။ တသ္မာ ဇဝနက္ခဏေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနောပိ "စက္ခုန္ဒြိယေ သံဝရော"တိ ဝုတ္တော။ ဣတော ပရံ ဟေဋ္ဌာ စ ဥပရိ စ ဝုတ္တပရိယာယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဝိသူကဒဿနာတိ ပဋာဏီဒဿနတော။ **ကမကထာ**တိ ကမတသီနံ ကထာ။ **ဗာတ္တိံသာ**တိ ဒွတ္တိံသ။ အနိယျာနိကတ္တာ သဂ္ဂမောက္ခမဂ္ဂါနံ တိရစ္ဆာနဘူတာ ကထာတိ **တိရစ္ဆာနကထာ**။ တတ္ထ ရာဇာနံ အာရဗ္ဘ "မဟာသမ္မတော မန္ဓာတာ ဓမ္မာသောကော ဧဝံ မဟာနုဘာဝေါ"တိအာဒိနာ နယေန ပဝတ္တာ ကထာ **ရာဇကထာ**။ ဧသ နယော **စောရကထာ**ဒီသု။ တေသု "အသုကော ရာဇာ အဘိရူပော ဒဿနီယော"တိအာဒိနာ နယေန ဂေဟဿိတကထာဝ တိရစ္ဆာနကထာ ဟောတိ။ "သောပိ နာမ ဧဝံ မဟာနုဘာဝေါ ခယံ ဂတော"တိ ဧဝံ ပဝတ္တာ ပန ကမ္မဋ္ဌာနဘာဝေ တိဋ္ဌတိ။ စောရေသုပိ "မူလဒေဝေါ ဧဝံ မဟာနုဘာဝေါ, မေဃမာလော ဧဝံ မဟာနုဘာဝေါ"တိ တေသံ ကမ္မံ ပဋိစ္စ "အဟော သူရာ"တိ ဂေဟဿိတကထာဝ တိရစ္ဆာနကထာ။ ယုဒ္ဓေပိ ဘာရတယုဒ္ဓါဒီသု "အသုကေန အသုကော ဧဝံ မာရိတော ဧဝံ ဝိဒ္ဓေါ"တိ ကာမဿာဒဝသေနေဝ ကထာ တိရစ္ဆာနကထာ။ "တေပိ နာမ ခယံ ဂတာ"တိ ဧဝံ ပဝတ္တာ ပန သဗ္ဗတ္ထ ကမ္မဋ္ဌာနမေဝ ဟောတိ။

အပိ စ အန္နာဒီသု "ဧဝံ ဝဏ္ဏဝန္တံ ဂန္ဓဝန္တံ ရသဝန္တံ ဖဿသမ္ပန္နံ ခါဒိမှ ဘုဉ္ဇိမှ ပိဝိမှ ပရိဘုဉ္ဇိမှာ"တိ ကာမဿာဒဝသေန ကထေတုံ န ဝဋ္ဋတိ, သာတ္ထကံ ပန ကတွာ "ပုဗ္ဗေ ဧဝံ ဝဏ္ဏာဒိသမ္ပန္နံ အန္နံ ပါနံ ဝတ္ထံ သယနံ မာလံ ဂန္ဓံ သီလဝန္တာနံ အဒမှ, စေတိယပူဇံ အကရိမှာ"တိ ကထေတုံ ဝဋ္ဋတိ။ **ဉာတိကထာ**ဒီသု ပန "အမှာကံ ဉာတကာ သူရာ သမတ္ထာ"တိ ဝါ, "ပုဗ္ဗေ မယံ ဧဝံ ဝိစိတ္တေဟိ ယာနေဟိ ဝိစရိမှာ"တိ ဝါ အဿာဒဝသေန ဝတ္တုံ န ဝဋ္ဋတိ, သာတ္ထကံ ပန ကတွာ "တေပိ နော ဉာတကာ ခယံ ဂတာ"တိ ဝါ, "ပုဗ္ဗေ မယံ ဧဝရူပါ ဥပါဟနာ သင်္ဃဿ အဒမှာ"တိ ဝါ ကထေတုံ ဝဋ္ဋတိ။ ကမကထာပိ သုနိဝိဋ္ဌဒုန္နိဝိဋ္ဌသုဘိက္ခဒုဗ္ဘိက္ခာဒိဝသေန "အသုကကမတသိနော သူရာ သမတ္ထာ"တိ ဝါ ဧဝံ အဿာဒဝသေန ဝတ္တုံ န ဝဋ္ဋတိ, သာတ္ထကံ ပန ကတွာ "သဒ္ဓါ ပသန္နာ"တိ ဝါ, "ခယဝယံ ဂတာ"တိ ဝါ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ။

နိဂမနဂရဇနပဒကထာသုပိ ဧသေဝ နယော။ ဣတ္ထိကထာပိ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနာဒီနိ ပဋိစ္စ အဿာဒဝသေန န ဝဋ္ဋတိ, "သဒ္ဓါ ပသန္နာ, ခယဝယံ ဂတာ"တိ ဧဝမေဝ ဝဋ္ဋတိ။ **သူရကထာ**ပိ "နန္ဒိမိတ္တော နာမ ယောဓော သူရော အဟောသီ"တိ အဿာဒဝသေန န ဝဋ္ဋတိ။ "သဒ္ဓေါ အဟောသိ, ခယဝယံ ဂတော"တိ ဧဝမေဝ ဝဋ္ဋတိ။ **ဝိသိခါကထာ**ပိ "အသုကာ ဝိသိခါ သုနိဝိဋ္ဌာ ဒုန္နိဝိဋ္ဌာ သူရာ သမတ္ထာ"တိ အဿာဒဝသေန န ဝဋ္ဋတိ။ "သဒ္ဓါ ပသန္နာ, ခယဝယံ ဂတာ"ဣစ္စေဝ ဝဋ္ဋတိ။

ကုမ္ဘဋ္ဌာနကထာ တိ ဥဒကဋ္ဌာနကထာ, “ဥဒကတိတ္ထကထာ”တိပိ ဝုစ္စတိ, ကုမ္ဘဒာသိကထာ တ။ သာပိ “ဟ သာဒိကာ, နစ္စိတုံ ကယိတုံ ဆေကာ”တိ အဿာဒဝသေန န ဝဋ္ဋတိ, “သဒ္ဓာ ပသန္နာ”တိအာဒိနာ နယေန ဝဋ္ဋတိ။ **ပုဗ္ဗ ပေတကထာ**တိ အတီတဉာတိကထာ။ တတ္ထ ဝတ္တမာနဉာတိကထာသဒိသောဝ ဝိနိစ္ဆယော။

နာနတ္တကထာ တိ ပုရိမပစ္ဆိမကထာဟိ ဝိမုတ္တာ အဝသေသာ နာနာသဘာဝ နိရတ္ထကကထာ။ **လောကက္ခာယိ ကာ**တိ “အယံ လောကော ကေန နိမ္မိတော? အသုကေန နာမ နိမ္မိတော။ ကာကော သေတော အဋ္ဌီနံ သေတတ္တာ, ဗလာ ကာ ရတ္တာ လောဟိတဿ ရတ္တတ္တာ”တိ ဧဝမာဒိကာ လောကာယတဝိတဏ္ဍသလ္လာပကထာ။

သမုဒ္ဒက္ခာယိကာ နာမ ကသ္မာ သမုဒ္ဒော သာဂရော? သာဂရဒေဝေန ခတတ္တာ သာဂရော, “ခတော မေ”တိ ဟ တ္ထမုဒ္ဒာယ သယံ နိဝေဒိတတ္တာ သမုဒ္ဒောတိ ဧဝမာဒိကာ နိရတ္ထကာ သမုဒ္ဒက္ခာနကထာ။ **ဘဝေ**တိ ဝုဒ္ဓိ။ **အဘ ဝေ**တိ ဟာနိ။ ဣတိ ဘဝေ ဣတိ အဘဝေတိ ယံ ဝါ တံ ဝါ နိရတ္ထကကာရဏံ ဝတွာ ပဝတ္တိတကထာ **ဣတိဘဝါဘဝ ကထာ**။

အာဝရေယျာ တိ အာဝရဏံ ကရေယျ။ **နိဝာရေယျာ** တိ အာရမ္ဘဏာဝေ ဝါရေယျ။ **သံဝရေယျာ** တိ သမ္မာ နိ ဿေသံ ကတွာ ဝါရေယျ။ **ရက္ခေယျာ** တိ ရက္ခံ ကရေယျ။ **ဂေါပေယျာ** တိ သံဂေါပေယျ။ **ပိဒဟေယျာ** တိ ပိဒဟနံ ကရေယျ။ **ပစ္ဆိန္ဒေယျာ** တိ သောတံ ဆိန္ဒေယျ။

ဝါဝန ဝါဝန န တုဿိဿ တိ ဝါဝန ဝါဝန အမ္ဗိလာဒိနာ ရသေန န သန္တောသံ အာပဇ္ဇိဿ။ **အပရာပရံ ပရိယေ သိဿ**တိ ဥပရူပရိ ဂဝေသိဿ။

၁၅၈. ဖဿေနာ တိ ရောဂဖဿေန။ **ဘဝဉ္စ နာဘိဇပ္ပေယျာ** တိ တဿ ဖဿဿ ဝိနောဒနတ္ထာယ ကာမ ဘဝါဒိဘဝဉ္စ န ပတ္ထေယျ။ **ဘေရဝေသု စ န သမ္ပဝေဓေယျာ** တိ တဿ ဖဿဿ ပစ္စယဘူတေသု သီဟဗျဂ္ဃာဒီသု ဘေရဝေသု စ န သမ္ပဝေဓေယျ, အဝသေသေသု ဝါ ဃာနိန္ဒြိယမနိန္ဒြိယဝိသယေသု န သမ္ပဝေဓေယျ။ ဧဝံ ပရိပူရော ဣန္ဒြိယသံဝရော စ ဝုတ္တော ဟောတိ။ ပုရိမေဟိ ဝါ ဣန္ဒြိယသံဝရံ ဒဿေတွာ ဣမိနာ “အရညေ ဝသ တာ ဘေရဝံ ဒိသွာ ဝါ သုတွာ ဝါ နပ္ပဝေဓိတဗ္ဗ”န္တိ ဒဿေတိ။

ဇကေနာကာရေနာတိ ဇကေန ကာရဏေန။ **ဘယမ္ပိ ဘေရဝမ္ပိ တညေဝ** တိ ဘယန္တိ စ ဘေရဝန္တိ စ ခုဒ္ဒကမ္ပိ မဟန္တမ္ပိ ဥတ္တာသနိမိတ္တမေဝ။ တမေဝတ္ထံ ဒဿေတုံ **“ဝုတ္တံ ဟေတ”** န္တိအာဒိမာဟ။ **ဘယန္တိ** တပ္ပစ္စယာ ဥ ပ္ပန္နဘယံ။ **ဘယာနကန္တိ** အာကာရနိဒ္ဒေသော။ **ဆမ္ဘိတတ္တ** န္တိ ဘယဝသေန ဂတ္တစလနံ။ **လောမဟံသော**တိ လောမာနံ ဟံသနံ ဥဒ္ဓဂ္ဂဘာဝေါ။ ဣမိနာ ပဒဒွယေန ကိစ္စတော ဘယံ ဒဿေတွာ ပုန **“စေတသော ဥဗ္ဗေဂေါ ဥတ္တ ရာသော”**တိ သဘာဝတော ဒဿေတိ။ **ဥဗ္ဗေဂေါ** တိ ဘီရုကော, **ဥတ္ရာသော** တိ စိတ္တက္ခောဘော။ **ဇာတိဘယန္တိ** ဇာတိံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပန္နဘယံ။ သေသေသုပိ ဧသေဝ နယော။ ရာဇတော ဥပ္ပန္နဘယံ **ရာဇဘယံ**။ သေသေသုပိ ဧသေဝ န ယော။ **အတ္တာနုဝါဒဘယ** န္တိ ဟပကမ္မိနော အတ္တာနံ အနုဝဒန္တဿ ဥပ္ပဇ္ဇနကဘယံ။ **ပရာနုဝါဒဘယန္တိ** ပရသွ သ အနုဝါဒတော ဥပ္ပဇ္ဇနကဘယံ။

ဒဏ္ဍဘယ န္တိ အာကရိကဿ ရညာ ပဝတ္တိတဒဏ္ဍံ, အနာကရိကဿ ဝိနယဒဏ္ဍံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇနကဘယံ။ **ဒုဂ္ဂ ဂတိဘယန္တိ** စတ္တာရော အပာယေ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇနကဘယံ။ **ဦမိဘယန္တိ** မဟာသမုဒ္ဒေ ဥဒကံ ဩရောဟန္တဿ ပ ဝတ္တဘယံ။ မဟာသမုဒ္ဒေ ကိရ မဟိန္ဒဝီစိ နာမ သဋ္ဌိ ယောဇနာနိ ဥဂ္ဂစ္ဆတိ, တရင်္ဂဝီစိ နာမ ပဏ္ဏာသ ယောဇနာနိ, ရောဟဏဝီစိ နာမ စတ္တာလီသ ယောဇနာနိ ဥဂ္ဂစ္ဆတိ။ ဧဝရူပါ ဦမိယော ပဋိစ္စ ပဝတ္တံ ဦမိဘယံ ။ ကုမ္ဘီလတော ပဝ တ္တံ ဘယံ **ကုမ္ဘီလဘယံ** ။ ဥဒကာဝဋ္ဋတော ဘယံ **အာဝဋ္ဋဘယံ** ။ သုသုကာ ဝုစ္စတိ စဏ္ဍမစ္ဆော, တတော ဘယံ **သု သုကာဘယံ။ အာဇီဝိကဘယန္တိ** ဇီဝိတဝုတ္တိတော ဘယံ အာဇီဝိကဘယံ။ **အသိလောကဘယန္တိ** ဂရဟတော ဘယံ။

၁၅၉. လဒ္ဓာ န သန္နိဓိံ ကယိရာ တိ ဧတေသံ အန္နာဒီနံ ယံကိဉ္စိ ဓမ္မေန လဘိတွာ “အရညေ စ သေနာသနေ ဝသ တာ ဒုလ္လဘ”န္တိ စိန္တေတွာ သန္နိဓိံ န ကရေယျ။

ဩဒနောတိ သာလိ ဝီဟိ ယဝေ ဂောဓုမော ကင်္ဂု ဝရကော ကုဒြူသကောတိ သတ္တန္နံ ဓညာနံ ဓညာနုလောမာနဉ္စ တဏ္ဍုလေဟိ နိဗ္ဗတ္တော။ **ကုမ္မာသော** တိ ယဝေဟိ နိဗ္ဗတ္တော။ **သတ္တု** တိ သာလိအာဒီဟိ ကတသတ္တု။ **မစ္ဆော** ဒ ကသမ္ဘဝေ။ **မံသံ** ပာကဋမေဝ။ **အမ္ဗပာန** န္တိ အာမေဟိ တ ပက္ကေဟိ တ အမ္ဗေဟိ ကတပာနံ။ တတ္ထ အာမေဟိ က ရောန္တေန အမ္ဗတရုဏာနိ ဘိန္ဒိတွာ ဥဒကေ ပက္ခိပိတွာ အာတပေ အာဒိစ္စပာကေန ပစိတွာ ပရိဿာဝေတွာ တဒ ဟု ပဋိဂ္ဂဟိတေဟိ မဓုသက္ကရကပ္ပူရာဒီဟိ ယောဇေတွာ ကာတဗ္ဗံ။ **ဇမ္ဗုပာန** န္တိ ဇမ္ဗုဖလေဟိ ကတပာနံ။ **စောစပာ န**န္တိ အဋ္ဌိကေဟိ ကဒလိဖလေဟိ ကတပာနံ။ **မောစပာန**န္တိ အနဋ္ဌိကေဟိ ကဒလိဖလေဟိ ကတပာနံ။ **မဓုကပာန**န္တိ မ ဓုကာနံ ဇာတိရသေန ကတပာနံ။ တံ ပန ဥဒကသမ္ဘိန္နံ ဝဋ္ဋတိ, သုဒ္ဓံ န ဝဋ္ဋတိ။ **မုဒ္ဒိကပာန** န္တိ မုဒ္ဒိကာ ဥဒကေ မဒ္ဒိ တွာ အမ္ဗပာနံ ဝိယ ကတပာနံ။ **သာလူကပာန**န္တိ ရတ္တုပ္ပလနီလုပ္ပလာဒီနံ သာလူကေ မဒ္ဒိတွာ ကတပာနံ။ **ဖာရုသ ကပာန**န္တိ ဖာရုသကေဟိ အမ္ဗပာနံ ဝိယ ကတပာနံ။ **ကောသမ္ဗပာန** န္တိ ကောသမ္ဗဖလေဟိ ကတပာနံ။ **ကောလပာန**န္ တိ ကောလဖလေဟိ ကတပာနံ။ **ဗဒရပာန**န္တိ မဟာကောလဖလေဟိ အမ္ဗပာနံ ဝိယ ကတပာနံ။ ဣမာနိ ကောဒသ ပာနာနိ, တာနိပိ အာဒိစ္စပာကာနိ ဝဋ္ဋန္တိ။

ဃတပာနန္တိ သပ္ပိပာနံ။ **တေလပာန**န္တိ တိလတေလာဒီနံ ပာနံ။ **ပယောပာန**န္တိ ခီရပာနံ။ **ယာဂုပာန**န္တိ သိတလာဒိ ယာဂုပာနံ။ **ရသပာန**န္တိ သာကာဒိရသပာနံ။ **ပိဋ္ဌခဇ္ဇက** န္တိ သတ္တန္နံ တာဝ ဓညာနံ ဓညာနုလောမာနံ အပရဏ္ဏာနဉ္စ ပိဋ္ဌံ ပနသပိဋ္ဌံ လဗုဇပိဋ္ဌံ အမ္ဗာဋကပိဋ္ဌံ သာလပိဋ္ဌံ ခီရဝလ္လိပိဋ္ဌဉ္စာတိ ဧဝမာဒီနံ ပိဋ္ဌေဟိ ကတံ ပိဋ္ဌခဇ္ဇကံ။ **ပူဝ ခဇ္ဇက**မ္ပိ ဧတေဟိယေဝ ကတံ။ **မူလခဇ္ဇက** န္တိ မူလကမူလံ ခါရကမူလံ စုစ္စုမူလန္တိ ဧဝမာဒိ။ **တစခဇ္ဇက** န္တိ ဥစ္ဆု တစာဒယော။ **ပတ္တခဇ္ဇက** န္တိ နိမ္ဗပဏ္ဏကုဋဇပဏ္ဏပဋောလပဏ္ဏသုလသပဏ္ဏာဒယော။ **ပုပ္ဖခဇ္ဇက** န္တိ မူလက ပုပ္ဖခါရကပုပ္ဖသေတဝရဏသိဂ္ဂုဥပ္ပလပဒုမကာဒယော။ **ဖလခဇ္ဇက** န္တိ ပနသလဗုဇတာလနာဠိကေရအမ္ဗာဋကတိန္ တိဏိကမာတုလုင်္ဂကပိဋ္ဌဖလအလာဗုကုမ္ဘဏ္ဍဖုဿ- ဖလတိမ္ဗရူသကတိလတတိင်္ဂဏစောစမောစမဓုကာဒီနံ ဖလာနံ ခဇ္ဇကံ။

န ကုဟနာယာတိ န ဝိမှာပနာယ။ **န လပနာယာ**တိ ပစ္စယတ္ထံ န လပနာယ။ ဝိဟာရံ အာဂတေ မနုဿေ ဒိသွာ "ကိမတ္ထာယ ဘောန္တော အာဂတာ"တိ ဘိက္ခူ နိမန္တေတုန္တိ၊ "ယဒိ ဧဝံ ဂစ္ဆထ, အဟံ ပစ္ဆတော ဂဟေတွာ အာ ဂစ္ဆာမီ"တိ ဧဝံ န လပနာယ။ အထ တ အတ္တာနံ ဥပနေတွာ "အဟံ တိဿော, မယိ ရာဇာ ပသန္နော, မယိ အသုကော ရာဇာ အသုကော စ ရာဇမဟာမတ္တော ပသန္နော"တိ ဧဝံ န လပနာယ။ **န နေမိတ္တိကတာယာ** တိ ယေန ကေနစိ ပရေသံ ပစ္စယအနုသညာဇနကေန ကာယဝစီကမ္မေန န နေမိတ္တိကတာယ။ **န နိပ္ပေသိကတာယာ** တိ ယာ ပရေသံ အက္ကောသ နာဒိကိရိယာ ယသ္မာ ဝေဠုပေသိကာ ဝိယ အဗ္ဘင်္ဂံ ပရဿ ဂုဏံ နိပ္ပေသေတိ နိပ္ပုဉ္ဆတိ, ယသ္မာ တ ဂန္ဓဇာတံ နိပိသိ တွာ ဂန္ဓမဂ္ဂနာ ဝိယ ပရဂုဏေ နိပိသိတွာ ဝိစုဏ္ဏေတွာ သော လာဘမဂ္ဂနာ ဟောတိ, တသ္မာ "နိပ္ပေသိကတာ"တိ ဝုစ္စတိ။ န ဧဝရူပာယ နိပ္ပေသိကတာယ။ **န လာဘေန လာဘံ နိဇိဂီသနတာယာ**တိ ဧတ္ထ **နိဇိဂီသနတာ**တိ မဂ္ဂနာ, အညတော လဒ္ဓဥပ္ပဟိ အညတ္ထ ဟရဏဝသေန လာဘေန လာဘမဂ္ဂနာ နာမ ဟောတိ။ န ဧဝရူပာယ လာဘေန လာဘမဂ္ဂနာ ယ။

န အရုအနေနာတိ န ပစ္စယဟေတုကေန အရုအနေန ဝိဟာရေ ဥဋ္ဌိတဥပ္ပဟိ အရညတော တ အာဟရိတွာ ရက္ခိတ ကေပိတအရံ "ဧဝံ မေ ပစ္စယံ ဒဿန္တီ"တိ ဥပဋ္ဌာကာနံ အတုံ န ဝဋ္ဋတိ။ ဧဝဥပ္ပဟိ ဇီဝိကံ ကပ္ပေန္တော အနေသနာယ မိစ္ဆာဇီဝေန ဇီဝတိ, သော ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ဂရဟံ ပာပုဏာတိ, သမ္ပရာယေ စ အပာယပရိပူရကော ဟောတိ။ အတ္တနော ပုဂ္ဂ လိကံ အရံ ကုသလင်္ဂဟတ္ထာယ ဒဒန္တော ကုလဒူသကဒုက္ကဋံ အာပဇ္ဇတိ, ပရပုဂ္ဂလိကံ ထေယျစိတ္တေန ဒဒန္ တော ဘဏ္ဍဂ္ဃေန ကာရေတဗ္ဗော။ သင်္ဃိကေပိ ဧသေဝ နယော။ သစေ ပန တံ ဣဿရတာယ ဒေတိ, ဂရုဘဏ္ဍဝိသ္ သဇ္ဇနံ အာပဇ္ဇတိ။ ကတရံ ပန အရု ဂရုဘဏ္ဍံ ဟောတိ, ကတရံ န ဟောတီတိ? ယံ တာဝ အရောပိမံ သယံဇာတံ, တံ သင် ယေန ပရိစ္ဆိန္နဋ္ဌာနေယေဝ ဂရုဘဏ္ဍံ, တတော ပရံ န ဂရုဘဏ္ဍံ။ ရောပိမဋ္ဌာနေ စ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ ဂရုဘဏ္ဍံ, ပမာဏ တော သူစိဒဏ္ဍကပ္ပမာဏံ ဂရုဘဏ္ဍံ။

န ဝေဠုအနေနာတိအာဒီသုပိ **န ဝေဠုအနေနာ**တိ န ပစ္စယဟေတုကေန ဝေဠုအနေနာတိအာဒိ သဗ္ဗံ န အရုအနေနာတိ ဧတ္ထ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝေဠု ပန ပမာဏတော တေလနာဠိပ္ပမာဏော ဂရုဘဏ္ဍံ, န တတော ဟေဋ္ဌာ။ မနု ဿာ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ဝေဠုံ ယာစန္တိ, ဘိက္ခူ "သင်္ဃိကော"တိ အတုံ န ဝိသဟန္တိ, မနုဿာ ပုနပ္ပုနံ ယာစန္တိ တ

တဇ္ဇေန္တိ တ, တအ ဘိက္ခူဟိ “ဒဏ္ဍကမ္မံ ကတွာ ဂဏှထာ”တိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ, ဝေဇ္ဇသာသနံ နာမ န ဟောတိ။ သစေ တေ ဒဏ္ဍကမ္မတ္ထာယ တသိဖရသုအာဒီနိ တ ခါဒနီယံ တ ဘောဇနီယံ တ ဒေန္တိ, ဂဟေတုံ န ဝဋ္ဋတိ။

ဝိနယဋ္ဌကထာယံ ပန “ဒါမုဂေဟာ မနုဿာ ဂဏှိတွာ ဂစ္ဆန္တာ န တရေတဗ္ဗာ”တိ ဝုတ္တံ။ သစေ သင္ဃ ဿ ဝေဠုဂုမ္ဗေ ဝေဠုဒူသိကာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တံ အကောဋ္ဌာပေန္တာနံ ဝေဠု နဿတိ။ “ကိံ ကာတဗ္ဗ”န္တိ ဘိက္ခာစာ ရေ မနုဿာနံ အာစိက္ခိတဗ္ဗံ။ သစေ ကောဋ္ဋေတုံ န ဣစ္ဆန္တိ, “သမံ ဘာဂံ လဘိဿထာ”တိ ဝတ္တဗ္ဗာ။ န ဣစ္ဆ န္တိယေဝ, “ဒွေ ကောဋ္ဌာသေ လဘိဿထာ”တိ ဝတ္တဗ္ဗာ။ ဧဝမ္ပိ အနိစ္ဆန္တေသု နဋ္ဌေန အတ္ထော နတ္ထိ, “တုမှ ဟာကံ ခဏေ သတိ ဒဏ္ဍကမ္မံ ကရိဿထ, ကောဋ္ဋေတွာ ဂဏှထာ”တိ ဝတ္တဗ္ဗာ, ဝေဇ္ဇသာသနံ နာမ န ဟောတိ။ ဝေ ဠုဂုမ္ဗေ အဂ္ဂိမှိ ဥဋ္ဌိတေပိ ဥဒကေန ဝုယှမာနဝေဠူသုပိ ဧသေဝ နယော။

ပတ္တအနေ ဂရုဘဏ္ဍတာယ အယံ ဝိနိစ္ဆယော – ပတ္တမ္ပိ ဟိ ယတ္ထ ဝိက္ကာယတိ, ဂန္ဓကာရာဒယော ဂန္ဓပလိ ဝေဌနာဒီနံ အတ္ထာယ ဂဏှန္တိ, တာဒိသေ ဒုလ္လဘဋ္ဌာနေယေဝ ဂရုဘဏ္ဍံ ဟောတိ။ သေ တာဝ ကိံသုကပတ္တကဏှ ဏပိဋ္ဌန္ခနတာလပတ္တာဒီသု ဝိနိစ္ဆယော။ တာလပဏ္ဏမ္ပိ ဣမသ္မိံယေဝ ဌာနေ ကထေတဗ္ဗံ – တာလပဏ္ဏမ္ပိ ဟိ သယံဇာတေ တာလဝနေ သင္ဃေန ပရိစ္ဆိန္နဋ္ဌာနေယေဝ ဂရုဘဏ္ဍံ, န တတော ပရံ, ရောပိမတာလေသု သဗ္ဗမ္ပိ ဂရုဘ ဏ္ဍံ, တဿ ပမာဏံ ဟေဋ္ဌိမကောဋိယာ အဋ္ဌင်္ဂုလပ္ပမာဏောပိ ရိတ္တပေါတ္ထကော။ တိဏမ္ပိ ဧတ္ထေဝ ပက္ခိပိ တွာ ကထေတဗ္ဗံ။ ယတ္ထ ပန တိဏံ နတ္ထိ, တတ္ထ တာလနာဠိကေရပဏ္ဏာဒီဟိပိ ဆာဒေန္တိ။ တသ္မာ တာနိပိ တိဏေနေ ဝ သင်္ဂဟိတာနိ။ ဣတိ မုဉ္ဇပလာလာဒီသု ယံကိဉ္စိ မုဋ္ဌိပ္ပမာဏံ တိဏံ။ နာဠိကေရပဏ္ဏာဒီသု စ ဧကပဏ္ဏမ္ပိ သင်္ဃဿ သ ဒိန္နံ တ တတ္ထ ဇာတံ တ ဗဟိအာရာမေ သင်္ဃဿ တိဏဝတ္ထုမှိ ဇာတတိဏံ တ ရက္ခိတဂေါပိတံ တ ဂရုဘဏ္ ဍံ ဟောတိ။ တံ ပန သင်္ဃကမ္မေ စ စေတိယကမ္မေ စ ကတေ အတိရေကံ ပုဂ္ဂလိကကမ္မေ အာတုံ ဝဋ္ဋတိ။ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္ တအာရုဝေဠူသုပိ ဧသေဝ နယော။

ပုပ္ဖအနေ “ဧတ္တကေသု ရုက္ခေသု ပုပ္ဖာနိ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ယာဂုဘတ္တတ္ထာယ ဥပနေန္တု, ဧတ္တကေသု သေနာသနပဋိသင်္ခရဏေ ဥပနေန္တူ”တိ ဧဝံ နိယမိတဋ္ဌာနေယေဝ ပုပ္ဖာနိ ဂရုဘဏ္ဍာနိ ဟောန္တိ။ ယဒိ သာမဏေရာ ပုပ္ ဖာနိ ဩစိနိတွာ ရာသိံ ကရောန္တိ, ပဉ္စင်္ဂသမန္နာဂတော ပုပ္ဖဘာဇကော ဘိက္ခု ဘိက္ခုသင်္ဃံ ဂဏေတွာ ကောဋ္ဌာ သေ ကရောတိ။ သော သမ္ပတ္တပရိသာယ သင်္ဃံ အနာပုစ္ဆိတွာဝ အာတုံ လဘတိ။ အသမ္မတေန ပန အာပုစ္ဆိတွာ အာတဗ္ဗံ။ ဘိက္ခုနော ပန ကဿ ပုပ္ဖာနိ အာတုံ လဗ္ဘတိ, ကဿ န လဗ္ဘတီတိ? မာတာပိတူနံ ဂေဟံ ဟရိတွာပိ ဂေဟ တော ပက္ကောသာပေတွာပိ “ဝတ္ထုပူဇံ ကရောထာ”တိ အာတုံ လဗ္ဘတိ, ပိဠန္ဓနတ္ထာယ န လဗ္ဘတိ။ သေသဉာတီနံ ပန ဟရိတွာ န အာတဗ္ဗံ, ပက္ကောသာပေတွာ ပူဇနတ္ထာယ အာတဗ္ဗံ။ သေသဇနဿ ပူဇနဋ္ဌာနံ သမ္ပတ္တဿ အ ပစ္စာသီသန္တေန အာတဗ္ဗံ, ပုပ္ဖအနံ နာမ န ဟောတိ။

ဝိဟာရေ ဗဟူနိ ပုပ္ဖာနိ ပုပ္ဖန္တိ, ဘိက္ခုနော ပိဏ္ဍာယ စရန္တေန မနုဿေ ဒိသွာ “ဝိဟာရေ ဗဟူနိ ပုပ္ဖာနိ ပူဇေ ထာ”တိ ဝတ္တဗ္ဗံ, ဝစနမတ္တေ အဒေါသော နတ္ထိ, “မနုဿာ ခါဒနီယဘောဇနီယံ အာဒါယ အာဂမိဿန္တီ”တိ စိတ္တေ န ပန န ဝတ္တဗ္ဗံ။ သစေ ဝဒတိ, ခါဒနီယဘောဇနီယံ န ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ။ မနုဿာ အတ္တနော ဓမ္မတာယ “ဝိဟာရေ ပုပ္ဖာနိ အတ္ထီ”တိ ပုစ္ဆိတွာ “အသုကဒိဝသေ ဝိဟာရံ အာဂမိဿာမ, သာမဏေရာနံ ပုပ္ဖာနိ ဩစိနိတုံ မာ ဒေထာ”တိ ဝဒန္ တိ။ ဘိက္ခု သာမဏေရာနံ ကထေတုံ ပမုဋ္ဌော, သာမဏေရေဟိ ပုပ္ဖာနိ ဩစိတာနိ, မနုဿာ ဘိက္ခုံ ဥပသင်္ကမိတွာ မယံ တုမှာကံ အသုကဒိဝသေ ဧဝံ အာရောစယိမှ “သာမဏေရာနံ ပုပ္ဖာနိ ဩစိနိတုံ မာ ဒေထာ”တိ, ကသ္မာ န တရယိတ္ ထာတိ? “သတိ မေ ပမုဋ္ဌာ, ပုပ္ဖာနိ ဩစိနိတမတ္တာနေဝ, န တာဝ ပူဇာ ကတာ”တိ ဝတ္တဗ္ဗံ, “ဂဏှထ ပူဇေထာ”တိ န ဝတ္တဗ္ဗံ။ သစေ ဝဒတိ, အာမိသံ န ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ။ အပရော ဘိက္ခု သာမဏေရာနံ အာစိက္ခတိ “အသုကကာမတသိနော ‘ပုပ္ဖာနိ မာ ဩစိနိတ္ထာ’တိ အာဟံသူ”တိ မနုဿာပိ အာမိသံ အာဟရိတွာ အနံ ဒတွာ ဝဒန္တိ “အမှာကံ မနုဿာ န ဗဟုကာ, သာမဏေရေ အမှေဟိ သဟ ပုပ္ဖာနိ ဩစိနိတုံ အာဏာပေထာ”တိ။ “သာမဏေရေဟိ ဘိက္ခာ လဒ္ဓါ။ ယေ ဘိက္ခာစာရံ န ဂစ္ဆန္တိ, တေ သယမေဝ ဇာနိဿန္တိ ဥပာသကာ”တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ ဧတ္တကံ နယံ လဘိတွာ သာမဏေ ရေ ပုတ္တေ တ ဘာတိကေ တ ကတွာ ပုပ္ဖာနိ ဩစိနာပေတုံ အဒေါသော နတ္ထိ, ပုပ္ဖအနံ နာမ န ဟောတိ။

ဖလအနေ ဖလမ္ပိ ပုပ္ဖံ ဝိယ နိယမိတမေဝ ဂရုဘဏ္ဍံ ဟောတိ။ ဝိဟာရေ ဗဟုကသ္မိံ ဖလာဖလေ သတိ အဖာသုကမနုဿာ အာဂန္တွာ ယာစန္တိ, ဘိက္ခူ "သင်္ဃိက"န္တိ အတုံ န ဥဿဟန္တိ, မနုဿာ ဝိပ္ပဋိသာရိနော အက္ကောသန္တိ ပရိဘာသန္တိ, တတ္ထ ကိံ ကာတဗ္ဗန္တိ? ဖလေဟိ တ ရုက္ခေဟိ တ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ ကထိကာ ကာတဗ္ဗာ "အသုကေ စ ရုက္ခေ အသုကေ စ ရုက္ခေ တွောကာနိ ဖလာနိ ဂဏှဟန္တာ, တွောကေသု တ ရုက္ခေသု ဖလာနိ ဂဏှဟန္တာ န တရေတဗ္ဗာ"တိ။ စောရာ တ ဣဿရာ တ ဗလက္ကာရေန ဂဏှဟန္တာ န တရေတဗ္ဗာ။ ကုဒ္ဓာ ဟိ တေ သကလဝိဟာရမ္ပိ နာသေယျုံ, အာဒီနတေ ပန ကထေတဗ္ဗောတိ။

သိနာနအနေ သိနာနစုဏ္ဏာနိ ကောင်္ဋိတာနိ န ဂရုဘဏ္ဍာနိ, အကောင်္ဋိတော ရုက္ခေ ဌိတောဝ ရက္ခိတစော ဂရုဘဏ္ဍံ, စုဏ္ဏံ ပန အဂိလာနဿ ရဇနနိပက္ကံ ဝဋ္ဋတိ။ ဂိလာနဿ ယံကိဉ္စိ စုဏ္ဏံ အတုံ ဝဋ္ဋတိယေဝ။

န စုဏ္ဏအနေနာ တိ ဝုတ္တနယေန သိရီသစုဏ္ဏာဒီနံ အနေန။ **မတ္တိကာအနေ** မတ္တိကာ ဟိ ယတ္ထ ဒုလ္လဘာ ဟောတိ, တတ္ထေဝ ဂရုဘဏ္ဍံ။ သာပိ ဟေဋ္ဌိမကောဋိယာ တိံသပလဂုဋ္ဌပိဏ္ဍပ္ပမာဏာဝ, တတော ဟေဋ္ဌာ န ဂရုဘဏ္ဍန္တိ။

ဒန္တကဋ္ဌအနေ ဒန္တကဋ္ဌံ အစ္ဆိန္နကမေဝ ဂရုဘဏ္ဍံ။ ယေသံ သာမဏေရာနံ သင်္ဃတော ဒန္တကဋ္ဌတရော ဟာပုဏာတိ, တေ အတ္တနော အာစရိယုပဇ္ဈာယာနံ ဟဋ္ဌိယေက္ကံ အတုံ န လဘန္တိ။ ယေဟိ ပန "တွောကာနိ ဒန္တကဋ္ဌာနိ အာဟရိတဗ္ဗာနီ"တိ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ တရာ ဂဟိတာ, တေ အတိရေကာနိ အာစရိယုပဇ္ဈာယာနံ အတုံ လဘန္တိ။ ဧကေန ဘိက္ခုနာ ဒန္တကဋ္ဌမာဋ္ဌကတော ဗဟူနိ ဒန္တကဋ္ဌာနိ န ဂဟေတဗ္ဗာနိ, ဒေဝသိကံ ဧကေကမေဝ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ဟဋ္ဌိယေကကံ ဝသန္တေနာပိ ဘိက္ခုသင်္ဃံ ဂဏယိတွာ ယတ္တကာနိ အတ္တနော ဟာပုဏန္တိ, တတ္တကာနေဝ ဂဟေတွာ ဂန္တဗ္ဗံ။ အန္တရာ အာဂန္တုကေသု တ အာဂတေသု ဒိသံ တ ပက္ကမန္တေသု အာဟရိတွာ ဂဟိတဋ္ဌာနေယေဝ ဌပေတဗ္ဗာနိ။ **န မုခဓောဒကအနေနာ**တိ န မုခဓောဝနဥဒကအနေန။

န စာဋ္ဌုကမ္ယတာယာ တိအာဒီသု စာဋ္ဌုကမ္ယတာ ဝုစ္စတိ အတ္တာနံ အသံ ဝိယ နီစဋ္ဌာနေ ဌပေတွာ ပရဿ ခလိတဝစနမ္ပိ သဏှပေတွာ ပိယကာမတာယ ပဂ္ဂယှဟဝစနံ။ **န မုဂ္ဂသူပ္ယတာယာ** တိ န မုဂ္ဂသူပသမာနတာယ။ မုဂ္ဂသူပသမာနတာတိ သစ္စာလိကေန ဇီဝိကံ ကပ္ပနတာယ ဧတံ အဓိဝစနံ။ ယထာ ဟိ မုဂ္ဂသူပေ ပစ္စန္တေ ဗဟူ မုဂ္ဂာ ဟာကံ ဂစ္ဆန္တိ ထောကာ န ဂစ္ဆန္တိ, ဧဝမေဝ သစ္စာလိကေန ဇီဝိကကပ္ပကေ ပုဂ္ဂလေ ဗဟု အလိကံ ဟောတိ, အပ္ပကံ သစ္စံ။ ယထာ တ မုဂ္ဂသူပဿ အပဝိသနဋ္ဌာနံ နာမ နတ္ထိ, ဧဝမေဝ သစ္စာလိကဝုတ္တိနော ပုဂ္ဂလဿ အပ္ပတိဋ္ဌာနံ နာမ နတ္ထိ။ သိင်္ဃာဋ္ဌကံ ဝိယ ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတဋ္ဌာနဿ ပတိဋ္ဌာတိ။ တေနဿ သာ မုသာတဒိတာ "မုဂ္ဂသူပ္ယတာ"တိ ဝုတ္တာ။ **န ဟာရိဘဋ္ဌုတာယာ** တိ န ပရိဘဋ္ဌကမ္မဘာဝေန။ ပရိဘဋ္ဌဿ ဟိ ကမ္မံ ဟာရိဘဋ္ဌံ, တဿ ဘာဝေ ဟာရိဘဋ္ဌုတာ, အလင်္ကာရကရဏာဒီဟိ အရကကီဋ္ဌာပနဿေတံ အဓိဝစနံ။ **န ပီဌမဒ္ဒိကတာယာ** တိ န သဟသာ ဃရံ ပဝိသိတွာ ပီဌကေ နိသီဒနကတာယ။

န ဝတ္ထုဝိဇ္ဇာယာတိအာဒီသု **ဝတ္ထုဝိဇ္ဇာ** နာမ ကမနိဂမနဂရာဒီနံ သုနိဝိဋ္ဌဒုန္နိဝိဋ္ဌဇာနနသတ္ထံ။ **တိရစ္ဆာနဝိဇ္ဇာ** နာမ အနိယ္ယာနိကတ္တာ သဂ္ဂမောက္ခမဂ္ဂာနံ တိရစ္ဆာနဘူတာ အင်္ဂသတ္ထနိမိတ္တာဒိကာ အဝသေသဝိဇ္ဇာ။ **အင်္ဂဝိဇ္ဇာ** နာမ ဣတ္ထိပုရိသာနံ သုဘဂဒုဗ္ဘဂလက္ခဏဇာနနံ။ **နက္ခတ္တဝိဇ္ဇာ** နာမ နက္ခတ္တာနံ ယောဂဇာနနသတ္ထံ။

န ဒူတဂမနေနာတိ န ဒူတေယျံ ကတွာ ဂမနေန။ **န ပဟိဏဂမနေနာ**တိ န ဂိဟီနံ သာသနံ ဂဟေတွာ ဃရာ ဃရံ ပဟိတဿ ဂမနေန။ **န ဇင်္ဃပေသနိယေနာ** တိ ကမန္တရဒေသန္တရာဒီသု တေသံ တေသံ ဂိဟီနံ သာသနပဋိသာသနံ ဟရဏေန။ ဣဒဉှိ ဇင်္ဃပေသနိယံ နာမ အတ္တနော မာတာပိတူနံ, ယေ စဿ မာတာပိတရော ဥပဋ္ဌဟန္တိ, တေသံ သာသနံ ဂဟေတွာ ကတ္ထစိ ဂမနဝသေန ဝဋ္ဋတိ။ စေတိယဿ တ သင်္ဃဿ တ အတ္တနော တ ကမ္မံ ကရောန္တာနံ ဝမုကီနမ္ပိ သာသနံ ဟရိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ မနုဿာ "အနံ ဒဿာမ, ပူဇံ ကရိဿာမ, ဘိက္ခုသင်္ဃဿ အာစိက္ခထ"တိ စ ဝဒန္တိ; "အသုကတ္ထေရဿ နာမ ဒေထာ"တိ ပိဏ္ဍပာတံ တ ဘေသဇ္ဇံ တ စီဝရံ တ ဒေန္တိ, "ဝိဟာရေ ပူဇံ ကရောထာ"တိ မာလာဂန္ဓဝိလေပနာဒီနိ တ ဇေပဋ္ဌာကာဒီနိ တ နိယ္ယာတေန္တိ။ သဗ္ဗံ ဟရိတုံ ဝဋ္ဋတိ, ဇင်္ဃပေသနိယံ နာမ န ဟောတိ။ သေသသာသနံ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆန္တဿ ပဒတရေ ပဒတရေ ဒေသော။

န ဝေဇ္ဇကမ္မေနာ တိ န ဝေဇ္ဇေန ဟုတွာ ကာယတိကိစ္ဆနာဒိဘေသဇ္ဇကရဏေန။ ဘေသဇ္ဇံ ပန ပဉ္စန္နံ သဟဓမ္မိကာနံ ကာတဗ္ဗံ ဘိက္ခုဿ ဘိက္ခုနိယာ သိက္ခမာနာယ သာမဏေရဿ သာမဏေရိယာ။ သမသီလသဒ္ဓါပညာနဉှိ ဧတေသံ တီသု သိက္ခာသု ယုတ္တာနံ ဘေသဇ္ဇံ အကာတုံ န လဗ္ဘတိ။ မာတာပိတူနံ တဒုပဋ္ဌာကာနံ အတ္တနော ဝေယျာဝစ္စကရဿ ပဏ္ဍုပလာသဿာတိ ဧတေသံ ပဉ္စန္နမ္ပိ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ။ ဇေဋ္ဌဘာတု, ကနိဋ္ဌဘာတု, ဇေဋ္ဌဘဂိနိယာ, ကနိဋ္ဌဘဂိနိယာ, စူဠမာတုယာ, မဟာမာတုယာ, စူဠပိတုနော, မဟာပိတုနော, ပိတုစ္ဆာယ, မာတုစ္ဆာယာတိ ဧတေသံ ပန ဒသန္နမ္ပိ ကရောန္တေန တေသံယေဝ သန္တကံ ဘေသဇ္ဇံ ဂဟေတွာ ကေဝလံ ယောဇေတွာ ဒာတဗ္ဗံ။ သစေ နပ္ပဟောတိ, အတ္တနော သန္တကံ တာဝကာလိကံ ဒာတဗ္ဗံ။ ဧတေသံ ပုတ္တပရမ္ပရာ ယာဝ သတ္တမာ ကုလပရိဝဋ္ဋာ, တာဝ စတ္တာရော ပစ္စယေ အာဟရာပေန္တဿ အကတဝိညတ္တိ ဝါ, ဘေသဇ္ဇံ ကရောန္တဿ ဝေဇ္ဇကမ္မံ ဝါ, ကုလဒူသကာပတ္တိ ဝါ န ဟောတိ။

န ပိဏ္ဍပဋိပိဏ္ဍကေနာ တိ ဧတ္ထ ပိဏ္ဍပဋိပိဏ္ဍကေနာတိ ကဿ ဒါတဗ္ဗော, ကဿ န ဒါတဗ္ဗော? မာတာပိတူနံ တဒုပဋ္ဌာကာနံ ဝေယျာဝစ္စကရဿ ပဏ္ဍုပလာသဿ သမ္ပတ္တဿ အမရိကစောရဿ ဣဿရဿာပိ ဒါတဗ္ဗော။ ဧတေသံ ဒတွာ ပစ္ဆာ လဒ္ဓမ္ပိ ပိဏ္ဍပဋိပိဏ္ဍံ နာမ န ဟောတိ။ **န အနာနုပ္ပအနေနာ** တိ အတ္တနော ဒိန္နကာနံ နပုန အနေန။ **ဓမ္မေနာ** တိ ဓမ္မေန ဥပ္ပန္နံ။ **သမေနာ**တိ ကာယသုစရိတာဒိနာ။ **လဒ္ဓာ** တိ ကာယေန လဒ္ဓာ။ **လဘိတွာ**တိ စိတ္တေန ဟပုဏိတွာ။ **အဓိဂန္တွာ** တိ သမ္ပာပုဏိတွာ။ **ဝိန္ဒိတွာ** တိ ဉာဏေန ဝိန္ဒိတွာ။ **ပဋိလဘိတွာ**တိ ပုနပ္ပုနံ လဘိတွာ။

အနွသန္ဓိမိ န္တိ ဧတ္ထ ဒုဝိဓာ အနုကထာ ဝိနယဝသေန စ သလ္လေခဝသေန စ။ ဝိနယဝသေန တာဝ ယံကိဉ္စိ အနွံ အဇ္ဈ ပဋိဂ္ဂဟိတံ အပရဇ္ဇု သန္ဓိမိကာရကံ ဟောတိ, တဿ ပရိဘောဂေ ပာစိတ္တိယံ။ အတ္တနာ လဒ္ဓံ ပန သာမဏေရာနံ ဒတွာ တေဟိ လဒ္ဓံ ဌပာပေတွာ ဒုတိယဒိဝသေ ဘုဉ္ဇိတုံ ဝဋ္ဋတိ, သလ္လေခေါ ပန န ဟောတိ။

ဟာနသန္နိဓိမ္ပိဟိ ပိ ဧသေဝ နယော။ ဧတ္ထ ဟာနံ နာမ အမ္ဗပာနာဒီနိ အဋ္ဌ ပာနာနိ, ယာနိ စ တေသံ အနုလောမာနိ။

ဝတ္ထသန္နိဓိ န္တိအာဒိမ္ပိဟိ အနဓိဋ္ဌိတာဝိကပ္ပိတံ သန္နိဓိ စ ဟောတိ သလ္လေခဉ္စ ကောပေတိ။ အယံ ပရိယာယကထာ, နိပ္ပရိယာယတော ပန တိစီဝရသန္တုဋ္ဌေန ဘဝိတဗ္ဗံ, စတုတ္ထံ လဘိတွာ အညဿ ဒါတဗ္ဗံ။ သစေ ယဿ ကဿစိ ဒါတုံ န သက္ကောတိ, ယဿ ပန ဒါတုကာမော ဟောတိ, သော ဥဒ္ဒေသတ္ထာယ ဝါ ပရိပုစ္ဆတ္ထာယ ဝါ ဂတော, အာဂတမတ္တေ ဒါတဗ္ဗံ, အဒါတုံ န ဝဋ္ဋတိ။ စီဝရေ ပန အပ္ပဟောန္တေ သတိယာ ပစ္စာသာယ အနုညာတကာလံ ဌပေတုံ ဝဋ္ဋတိ။ သူစိသုတ္တစီဝရကာရကာနံ အလာဘေန တတော ပရမ္ပိ ဝိနယကမ္မံ ကတွာ ဌပေတုံ ဝဋ္ဋတိ။ "ဣမသ္မိံ ဇိဏ္ဏေ ပုန ဤဒိသံ ကုတော လဘိဿာမီ"တိ ပန ဌပေတုံ န ဝဋ္ဋတိ, သန္နိဓိ စ ဟောတိ, သလ္လေခဉ္စ ဝိကောပေတိ။

ယာနသန္နိဓိမ္ပိဟိ ယာနံ နာမ ဝယှံ ရထော သကဋံ သန္ဒမာနိကာ သိဝိကာ ဟဋ္ဌိကာတိ နေတံ ပဗ္ဗဇိတဿ ယာနံ။ ဥပာဟနာ ပန ပဗ္ဗဇိတဿ ယာနံယေဝ။ ဧကဘိက္ခုဿ ဟိ ဧကာ အရညတ္ထာယ, ဧကာ ဓောတပါဒကတ္ထာယာတိ ဥက္ကံသတော ဒွေ ဥပာဟနသင်္ဃာဋာ ဝဋ္ဋန္တိ, တတိယံ လဘိတွာ အညဿ ဒါတဗ္ဗော, "ဣမသ္မိံ ဇိဏ္ဏေ အညံ ကုတော လဘိဿာမီ"တိ ဟိ ဌပေတုံ န ဝဋ္ဋတိ, သန္နိဓိ စ ဟောတိ, သလ္လေခဉ္စ ဝိကောပေတိ။

သယနသန္နိဓိမ္ပိဟိ သယနန္တိ မဉ္စော။ ဧကဿ ဘိက္ခုနော ဧကော ဂဗ္ဘေ ဧကော ဒိဝါဋ္ဌာနေတိ ဥက္ကံသတော ဒွေ မဉ္စာ ဝဋ္ဋန္တိ, တတော ဥတ္တရိ လဘိတွာ အညဿ ဘိက္ခုနော ဝါ ဂဏဿ ဝါ ဒါတဗ္ဗော, အဒါတုံ န ဝဋ္ဋတိ, သန္နိဓိ စေဝ ဟောတိ, သလ္လေခဉ္စ ကောပေတိ။

ဂန္ဓသန္နိဓိမ္ပိဟိ ဘိက္ခုနော ကဏ္ဍုကစ္ဆုဆဝိအာဗာဓာဒိအာဗာဓေ သတိ ဂန္ဓာ ဝဋ္ဋန္တိ။ တေန ဂန္ဓေန တသ္မိံ ရောဂေ ဝူပသန္တေ အညေသံ ဝါ အာဗာဓိကာနံ ဒါတဗ္ဗော။ ဒွါရေ ပဉ္စင်္ဂုလဃရဓူပနာဒီသု ဝါ ဥပနေတဗ္ဗော။ "ပုန ရောဂေ သတိ ဘဝိဿတီ"တိ ဌပေတုံ န ဝဋ္ဋတိ, ဂန္ဓသန္နိဓိ စ ဟောတိ, သလ္လေခဉ္စ ကောပေတိ။

အာမိသန္တိ အနွာဒိဝုတ္တာဝသေသံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သေယျထိဒံ – ဣဓေကစ္စော ဘိက္ခု "တထာရူပေ ကာလေ ဥပကာရာယ ဘဝိဿန္တီ"တိ တိလတဏ္ဍုလမုဂ္ဂမာသနာဠိကေရလောဏမစ္ဆမံသဝလ္လူရသပ္ပိတေလဂုဠ- ဘာဇနာဒီနိ

အာဟရာပေတ္ွတ ဌပေတိ။ သော ဝဿကာလေ ကာလဿေဝ သာမဏေရေဟိ ယာဂုံ ပစာပေတ္ွတ ဘုဥ္ဇိတ္ွတ
“သာမဏေရ ဥဒကကဒ္ဒမေ ဒုက္ခံ ကမ္မံ ပဝိသိတုံ, ဂစ္ဆ အသုကကုလံ ဂန္တွာ မယှံ ဝိဟာရေ နိသိန္နဘာဝံ အာရောစေ
ဟိ, အသုကကုလတော ဒဓိအာဒီနိ အာဟရာ”တိ ပေသေတိ။ ဘိက္ခူဟိ “ကိံ, ဘန္တေ, ကမ္မံ ပဝိသထာ”တိ ဝုတ္တေပိ “ဒုပ္
ပဝေသော အာဝုသော ဣဒါနိ ကမော”တိ ဝဒတိ။ တေ “ဟောတု, ဘန္တေ, အစ္ဆထ တုမှေ, မယံ ဘိက္ခံ ပရိယေသိတ္ွ
တ အာဟရိဿာမာ”တိ ဂစ္ဆန္တိ။ အထ သာမဏေရောပိ ဒဓိအာဒီနိ အာဟရိတ္ွတ ဘတ္တဉ္စ ဗျဉ္ဇနဉ္စ သမ္ပာဒေတွ္
တ ဥပနေတိ, တံ ဘုဥ္ဇန္တဿေဝ ဥပဋ္ဌာကာ ဘတ္တံ ပဟိဏန္တိ, တတောပိ မနာပံ မနာပံ ဘုဥ္ဇတိ။ အထ ဘိက္ခူ ပိဏ္ဍ
ပါတံ ဂဟေတ္ွတ အာဂစ္ဆန္တိ, တတောပိ မနာပံ မနာပံ ဂီဝါယာမကံ ဘုဥ္ဇတိယေဝ။ ဧဝံ စတုမာသမ္ပိ ဝီတိနာမေတိ။
အယံ ဝုစ္စတိ ဘိက္ခု “မုဏ္ဍကုဋုမ္ဗိကဇီဝိကံ ဇီဝတိ, န သမဏဇီဝိက”န္တိ။ ဧဝရူပေ အာမိသသန္နိဓိ နာမ ဟောတိ။

ဘိက္ခုနော ပန ဝသနဋ္ဌာနေ ဧကာ တဏ္ဍုလနာဠိ ဧကော ဂုဠပိဏ္ဍော စတုဘာဂမတ္တံ သပ္ပိတိ တွေကံ နိဓေတုံ ဝ
ဋ္ဋတိ အကာလေ သမ္ပတ္တစောရာနံ အတ္ထာယ။ တေ ဟိ တွေကမ္ပိ အာမိသပဋိသန္ထာရံ အလဘန္တာ ဇီဝိတာပိ
ဝေရောပေယျုံ, တသ္မာ သစေပိ တွေကံ နတ္ထိ, အာဟရာပေတ္ွတပိ ဌပေတုံ ဝဋ္ဋတိ။ အဖာသုကကာလေ စ ယဒေတ္ထ
ကပ္ပိယံ, တံ အတ္တနာပိ ပရိဘုဥ္ဇိတုံ ဝဋ္ဋတိ။ ကပ္ပိယကုဋိယံ ပန ဗဟုံ ဌပေန္တဿာပိ သန္နိဓိ နာမ နတ္ထိ။

၁၆၀. စျာယီ န ဟာဒလောလဿာ တိ စျာနာဘိရတော စ န စ ဟာဒလောလော အဿ။ **ဝိရမေ ကုက္ကုစ္စာ နပ္ပမဇ္
ဇေယျာ**တိ ဟတ္ထကုက္ကုစ္စာဒိကုက္ကုစ္စံ ဝိနောဒေယျ, သက္ကစ္စကာရိတာယ စေတ္ထ နပ္ပမဇ္ဇေယျ။

ဧကတ္တမနုယုတ္တော တိ ဧကီဘာဝံ အနုယုတ္တော။ **ပရမတ္ထဂရုကော** တိ ဥတ္တမတ္ထဂရုကော။ “သကတ္ထ
ဂရုကော”တိ တ ဟဉ္ဓော။

ပဋိသလ္လာနာရာမော တိ အာရမဏံ အာရာမော, တတော တတော အာရမ္မဏတော ပဋိသံဟရိတ္ွတ ဧကီဘာဝေ ပဋိ
သလ္လာနေ အာရာမော ယဿ သော ပဋိသလ္လာနာရာမော။ **အဿာ** တိ ဘဝေယျ။ တသ္မိံ ရတောတိ **ပဋိသလ္လာနရ
တော**။ ဧတေဟိ သီလေသု ပရိပူရကာရိတံ ဒဿေတိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? သီလဝိပန္နဿ ဧကဂ္ဂတာပိ န သမ္ပဇ္ဇတိ။
အဇ္ဈတ္တံ စေတောသမထမနုယုတ္တော တိ အတ္တနော စိတ္တသမထေ ယုတ္တော။ တွေ ဟိ အဇ္ဈတ္တန္တိ တ အတ္တ
နောတိ တ ဧတံ ဧကတ္ထံ, ဗျဉ္ဇနမေဝ နာနံ။ ဘုမ္မတ္တေ ပနေတံ ဥပယောဂဝစနံ။ **အနူ**တိ ဣမိနာ ဥပသဂ္ဂေန ယောဂေ
သိဒ္ဓံ။

အနိရာကတဇ္ဈာနော တိ ဗဟိ အနိဟတဇ္ဈာနော အဝိနာသိတဇ္ဈာနော တ။ နီဟရဏဝိနာသတ္ထဥ္ဟိ ဣဒံ နိရာကရ
ဏံ နာမ။ “ထမ္ဘံ နိရံကတ္ွတ နိဝာတဝုတ္တိ”တိအာဒီသု (သု. နိ. ၃၂၈) စဿ ပယောဂေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ဝိပဿနာယ သ
မန္နာဂတော**တိ သတ္တဝိဓာယ အနုပဿနာယ ယုတ္တော။ သတ္တဝိဓာ အနုပဿနာ နာမ အနိစ္စာနုပဿနာ ဒုက္ခာနုပဿ
သနာ အနတ္တာနုပဿနာ နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာ ဝိရာဂါနုပဿနာ နိရောဓာနုပဿနာ ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿနာတိ။ တာ ဝိ
သုဒ္ဓိမဂ္ဂေ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၇၄၁ အာဒယော, ၈၄၉ အာဒယော) ဝိတ္ထာရိတာ ။ **ဗြူဟေတာ သုညာဂာရာန** န္တိ ဝဍ္ဎေတာ သု
ညာဂာရာနံ။ တွေ စ သမထဝိပဿနာဝသေန ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတ္ွတ ရတ္တိန္ဒိဝံ သုညာဂာရံ ပဝိသိတ္ွတ နိသီဒမာနော
ဘိက္ခု “ဗြူဟေတာ သုညာဂာရာန”န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧကဘူမကာဒိဘေဒေ ဟသာဒေ ကုရုမာနောပိ သုညာဂာရာနံ ဗြူ
ဟေတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

သက္ကစ္စကာရီ တိအာဒီသု အနာဒီနံ ကုသလဓမ္မာနံ ဘာဝနာယ ပုဂ္ဂလဿ တ ဒေယျဓမ္မဿ တ သက္ကစ္
စကာရိတာဝသေန သက္ကစ္စကာရီ။ **အဿာ** တိ ဘဝေယျ။ သတတဘာဝတော သာတစ္စံ, သာတစ္စကာရိတာဝသေန **သာ
တစ္စကာရီ**။ နိရန္တရကာရိတာယ **အဋ္ဌိတကာရီ** ။ ယထာ နာမ ကကဏ္ဋကော ထောကံ ဂန္တွာ ထောကံ တိဋ္ဌတိ, န နိရန္
တရံ ဂစ္ဆတိ, ဧဝမေဝ ယော ပုဂ္ဂလော ဧကဒိဝသံ ဒါနံ ဒတ္ွတ ပူဇံ တ ကတ္ွတ ဓမ္မံ တ သုတ္ွတ သမဏဓမ္မံ တ ကတ္ွတ
ပုန စိရဿံ ကရောတိ, တံ န နိရန္တရံ ပဝတ္တေတိ။ သော “အသာတစ္စကာရီ, ဌိတကာရီ”တိ ဝုစ္စတိ။ ယော ပန ဧဝံ န
ဟောတိ, သော အဋ္ဌိတကာရီ။ **အနောလီနဝုတ္တိကော** တိ နိရန္တရကရဏသင်္ခါတဿ ဝိပ္ဖာရဿ အတ္ထိတာယ န
ဩလီနဝုတ္တိကော။ **အနိက္ခိတ္တစ္ဆန္ဒော** တိ ကုသလကိရိယာယ ဝီရိယစ္ဆန္ဒဿ အနိက္ခိတ္တဘာဝေန အနိက္ခိတ္ွ
တစ္ဆန္ဒော။ **အနိက္ခိတ္တဓုရော** တိ ဝီရိယဓုရဿ အနောရောပနော, အနောသက္ကိတမာနသောတိ အတ္ထော။

အပ္ပဋိတနီတိ အနိဝတ္တနံ။ **အဓိဋ္ဌာန** န္တိ ကုသလကရဏေ ပတိဋ္ဌာဘာဝေါ။ **အနုယောဂေ**တိ အနုယုဥ္ဇနံ။ **အပ္ပမာဒေ**တိ သတိယာ အဝိပ္ပဝါသော။

၁၆၁. **တန္ဒီ မာယံ ဟသ္သံ ခိဍ္ဍ** န္တိ အာလသိယဉ္စ မာယဉ္စ ဟသ္သဉ္စ ကာယိကံ ဝါစသိကံ ခိဍ္ဍဉ္စ။ **သဝိဘူသန္**တိ သဒ္ဒိံ ဝိဘူသာယ။

ရတ္တိန္ဒိဝံ ဆကောဋ္ဌာသံ ကရိတွာတိ ပုရိမယာမမဇ္ဈိမယာမပစ္ဆိမယာမဝသေန ရတ္တိံ တယော ဝါရာ ဒိဝါတိ ဆ ဗ္ဗိဓံ ကောဋ္ဌာသံ ကတွာ။ **ပဉ္စကောဋ္ဌာသံ ပဋိဇဂ္ဂေယျာ**တိ ရတ္တိံ မဇ္ဈိမယာမံ ဝိသ္သဇ္ဇေတွာ အဝသေသပဉ္စကော ဋ္ဌာသေသု န နိဒ္ဒံ ဩက္ကမေယျ။ **ဧကကောဋ္ဌာသံ နိပဇ္ဇေယျာ**တိ ဧကံ မဇ္ဈိမယာမကောဋ္ဌာသံ သတော သမ္ပဇာနော နိပဇ္ဇိတွာ နိဒ္ဒံ ဩက္ကမေယျ။

ဣမာ ဘိက္ခု ဒိဝသမ္ပိ ပုဗ္ဗဏှေ မဇ္ဈန္ဟေ သာယန္ဟေတိ တယောပိ ဒိဝသကောဋ္ဌာသာ ဂဟိတာ။ **စင်္ကမေန နိသဇ္ဇာယာ**တိ သကလံ ဒိဝသံ ဣမိနာ ဣရိယာပထဒွယေနေဝ ဝိဟရန္တော စိတ္တသ္သ အာဝရဏတော **အာဝရဏီယေဟိ ဓမ္မေဟိ** ပဉ္စဟိ နီဝရဏေဟိ သဗ္ဗာကုသလဓမ္မေဟိ ဝါ။ **စိတ္တံ ပရိသောဓေယျာ**တိ တေဟိ ဓမ္မေဟိ စိတ္တံ ဝိသော ဓေယျ။ ဌာနံ ပနေတ္ထ ကိဉ္စာပိ န ဂဟိတံ, စင်္ကမနိသဇ္ဇာသန္နိဿိတံ ပန ကတွာ ဂဟေတဗ္ဗမေဝ။ **ပဌမံ ယာမန္တိ** သကလသ္မိမ္ပိ ပဌမယာမေ။

သေယျ န္တိ ဧတ္ထ ကာမဘောဂီသေယျာ ပေတသေယျာ သီဟသေယျာ တထာဂတသေယျာတိ စတသ္ သော သေယျာ။ တတ္ထ ''ယေဘုယျေန, ဘိက္ခဝေ, ကာမဘောဂီ ဝါမေန ပဿေန သေန္တီ''တိ (အ. နိ. ၁.၄၂၄၆) အယံ **ကာမဘောဂီသေယျာ** ။ တေသု ဟိ ယေဘုယျေန ဒက္ခိဏပဿေန သယာနော နာမ နတ္ထိ။ ''ယေဘုယျေန, ဘိက္ ခဝေ, ပေတာ ဥတ္တာနာ သေန္တီ''တိ (အ. နိ. ၄.၂၄၆) အယံ **ပေတသေယျာ** ။ အပ္ပမံသလောဟိတတ္တာ ဟိ အဋ္ဌိသင် ဃာဋဇဋိတာ ဧကေန ပဿေန သယိတုံ န သက္ကောန္တိ, ဥတ္တာနာဝ သေန္တိ။ ''သီဟော, ဘိက္ခဝေ, မိဂရာဇာ ဒက္ ခိဏေန ပဿေန သေယျံ ကပ္ပေတိ။ပေ။ အတ္တမနော ဟောတီ''တိ (အ. နိ. ၄.၂၄၆) အယံ **သီဟသေယျာ** ။ တေဇုဿ ဒတ္တာ ဟိ သီဟော မိဂရာဇာ ဒွေ ပုရိမပါဒေ ဧကသ္မိံ ပစ္ဆိမပါဒေ ဧကသ္မိံ ဌာနေ ဌပေတွာ နင်္ဂုဋ္ဌံ အန္တရသတ္ထိ မ္ဟိ ပက္ခိပိတွာ ပုရိမပါဒပစ္ဆိမပါဒနင်္ဂုဋ္ဌာနံ ဌိတောကာသံ သလ္လက္ခေတွာ ဒွိန္နံ ပုရိမပါဒာနံ မတ္ထကေ သီသံ ဌပေတွာ သယတိ။ ဒိဝသမ္ပိ သယိတွာ ပဗုဇ္ဈမာနော န ဥတ္ရသန္တော ပဗုဇ္ဈတိ, သီသံ ပန ဥက္ခိပိတွာ ပုရိမပါဒာဒီနံ ဌိတောကာသံ သလ္လက္ခေတိ။ သစေ ကိဉ္စိ ဌာနံ ဝိဇဟိတွာ ဌိတံ ဟောတိ, ''နယိဒံ တုယှံ ဇာတိယာ, န သူရဘာဝဿ အနုရူပ''န္တိ အနတ္တမနော ဟုတွာ တတ္ထေဝ သယတိ, န ဂေါစရာယ ပက္ကမတိ။ အဝိဇဟိတွာ ဌိတေ ပန ''တုယှံ ဇာတိယာ စ သူရဘာဝဿ စ အနုရူပမိဒ''န္တိ ဟဋ္ဌတုဋ္ဌော ဥဋ္ဌာယ သီဟဝိဇမ္ဘိတံ ဝိဇမ္ဘိတွာ ကေသရဘာရံ ဝိဓုနိ တွာ တိက္ခတ္တုံ သီဟနာဒံ နဒိတွာ ဂေါစရာယ ပက္ကမတိ။ စတုတ္ထဇ္ဈာနသေယျာ ပန **တထာဂတသေယျာ** တိ ဝုစ္စတိ။ တာသု ဣဓ သီဟသေယျာ အာဂတာ။ အယဉှိ တေဇုဿဒဣရိယာပထတ္တာ ဥတ္တမသေယျာ နာမ။

ပါဒေ ပါဒန္တိ ဒက္ခိဏပါဒေ ဝါမပါဒံ။ **အစ္စာဓာယာ**တိ အတိအာဓာယ ဤသကံ အတိက္ကမ္မ ဌပေတွာ။ ဂေါပ္ဖ ကေန ဟိ ဂေါပ္ဖကေ, ဇာဏုနာ ဝါ ဇာဏုမှိ သင်္ဃဋ္ဋိယမာနေ အဘိဏှံ ဝေဒနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, စိတ္တံ ဧကဂ္ဂံ န ဟော တိ, သေယျာ အဖာသု ဟောတိ။ ယထာ ပန န သင်္ဃဋ္ဋေတိ, ဧဝံ အတိက္ကမ္မ ဌပိတေ ဝေဒနာ နုပ္ပဇ္ဇတိ, စိတ္တံ ဧကဂ္ ဂံ ဟောတိ, သေယျာ ဖာသု ဟောတိ။ တေန ဝုတ္တံ – ''ပါဒေ ပါဒံ အစ္စာဓာယာ''တိ။ **သတော သမ္ပဇာနော** တိ သတိ ယာ စေဝ သမ္ပဇာနပညာယ စ သမန္နာဂတော ဟုတွာ။ ဣမိနာ သုပရိဂ္ဂဟကံ သတိသမ္ပဇညံ ကထိတံ။ **ဥဋ္ဌာနသညံ မနသိကရိတွာ**တိ ''အသုကဝေလာယ နာမ ဥဋ္ဌဟိဿာမီ''တိ ဧဝံ ဥဋ္ဌာနဝေလာပရိစ္ဆေဒကံ ဥဋ္ဌာနသညံ စိတ္တေ ဌပေ တွာ။ ဧဝံ ကတွာ နိပန္နော ဟိ ယထာပရိစ္ဆိန္နကာလေယေဝ ဥဋ္ဌာတိ။

ဝီရိယိန္ဒြိယနိဒ္ဒေသေ **စေတသိကော**တိ ဣဒံ ဝီရိယဿ နိယမတော စေတသိကဘာဝဒီပနတ္ထံ ဝုတ္တံ, ဣဒဉှိ ဝီရိယံ ''ယဒပိ, ဘိက္ခဝေ, ကာယိကံ ဝီရိယံ, တဒပိ ဝီရိယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ, ယဒပိ စေတသိကံ ဝီရိယံ, တဒပိ ဝီရိယသမ္ ဗောဇ္ဈင်္ဂေါတိ။ ဣတိဟိဒံ ဥဒ္ဒေသံ ဂစ္ဆတီ''တိ ဧဝမာဒီသု သုတ္တေသု (သံ. နိ. ၅.၂၃၃) စင်္ကမာဒီနိ ကရောန္တဿ ဥပ္ပဇ္ဇနတာယ ကာယိကန္တိ ဝုစ္စမာနမ္ပိ ကာယဝိညာဏံ ဝိယ ကာယိကံ နာမ နတ္ထိ, စေတသိကမေဝ ပနေတန္တိ ဒီပေတုံ

“စေတသိကော”တိ ဝုတ္တံ။ **ဝီရိယာရမ္ဘော** တိ ဝီရိယသင်္ခာတော အာရမ္ဘော။ အယဉှိ အာရမ္ဘသဒ္ဒော ကမ္မေ အာပတ္တိယံ ကိရိယာယံ ဝီရိယေ ဟိံသာယံ ဝိကောပနေတိ အနေကေသု အတ္ထေသု အာဂတော။

“ယံ ကိဉ္စိ ဒုက္ခံ သမ္ဘောတိ၊ သဗ္ဗံ အာရမ္ဘပစ္စယာ။
အာရမ္ဘာနံ နိရောဓေန၊ နတ္ထိ ဒုက္ခဿ သမ္ဘဝေါ”တိ။ (သု. နိ. ၇၄၉) –

ဧတ္ထ ဟိ ကမ္မံ အာရမ္ဘောတိ အာဂတံ။ “အာရမ္ဘတိ စ ဝိပ္ပဋိသာရီ စ ဟောတီ”တိ (အ. နိ. ၅.၁၄၂; ပု. ပ. ၁၉၁) ဧတ္ထ အာပတ္တိ။ “မဟာယညာ မဟာရမ္ဘာ, န တေ ဟောန္တိ မဟပ္ဖလာ”တိ (အ. နိ. ၄.၃၉; သံ. နိ. ၁.၁၂၀) ဧတ္ထ ယူပုဿာပနာဒိကိရိယာ။ “အာရဘထ နိက္ကမထ, ယုဉ္ဇထ ဗုဒ္ဓသာသနေ”တိ (သံ. နိ. ၁.၁၈၅; ကထာ. ၃၃၃; နေတ္တိ. ၂၉; ပေဋကော. ၃၈; မိ. ပ. ၅.၁.၄) ဧတ္ထ ဝီရိယံ။ “သမဏံ ဂေါတမံ ဥဒ္ဒိဿ ပါဏံ အာရဘန္တီ”တိ (မ. နိ. ၂.၅၁) ဧတ္ထ ဟိံသာ။ “ဗီဇဂါမဘူတဂါမသမာရမ္ဘာ ပဋိဝိရတော ဟောတီ”တိ (ဒီ. နိ. ၁.၁၀; မ. နိ. ၁.၂၉၃) ဧတ္ထ ဆေဒနဘဉ္ဇနာဒိကံ ဝိကောပနံ။ ဣဓ ပန ဝီရိယမေဝ အဓိပ္ပေတံ။ တေနာဟ “ဝီရိယာရမ္ဘောတိ ဝီရိယသင်္ခာတော အာရမ္ဘော”တိ။ ဝီရိယဉှိ အာရမ္ဘနဝသေန အာရမ္ဘောတိ ဝုစ္စတိ။ ဣဒမဿ သဘာဝပဒံ။ ကောသဇ္ဇတော နိက္ခမနဝသေန **နိက္ကမော** ။ ပရံ ပရံ ဌာနံ အက္ကမနဝသေန **ပရက္ကမော** ။ ဥဂ္ဂန္တွာ ယမနဝသေန **ဥယျာမော** ။ တယမနဝသေန **တယာမော**။ ဥဿဟနဝသေန **ဥဿာဟော** ။ အဓိမတ္တုဿဟနဝသေန **ဥဿောဠှီ** ။ ထိရဘာဝဋ္ဌေန **ထာမော**။ စိတ္တစေတသိကာနံ ဓာရဏဝသေန အဝိစ္ဆေဒတော ဝါ ပဝတ္တနဝသေန ကုသလသန္တာနံ ဓာရေတီတိ **ဓိတိ**။

အပရော နယော – **နိက္ကမော** စေသော ကာမာနံ ပနုဒနာယ။ **ပရက္ကမော** စေသော ဗန္ဓနစ္ဆေဒာယ။ **ဥယျာမော** စေသော ဩဃဿ နိတ္ထရဏာယ။ **တယာမော** စေသော ပာရံ ဂမနဋ္ဌေန။ **ဥဿာဟော** စေသော ပုဗ္ဗင်္ဂမဋ္ဌေန။ **ဥဿောဠှီ** စေသော အဓိမတ္တဋ္ဌေန။ **ထာမော** စေသော ပလိဃုဂ္ဃာဋနတာယ။ **ဓိတိ** စေသော အဋ္ဌိတကာရိတာယာတိ။

“ကာမံ တစော စ နှာရု စ, အဋ္ဌိ စ အဝသိဿတူ”တိ (အ. နိ. ၂.၅) ဧဝံ ပဝတ္တိကာလေ အသိထိလပရက္ကမဝသေန **အသိထိလပရက္ကမတာ,** ထိရပရက္ကမော ဒဠှပရက္ကမောတိ အတ္ထော။ ယသ္မာ ပနေတံ ဝီရိယံ ကုသလကမ္မကရဏဋ္ဌာနေ ဆန္ဒံ န နိက္ခိပတိ, ဓုရံ န နိက္ခိပတိ, န ဩတာရေတိ န ဝိဿဇ္ဇေတိ, အနောသက္ကိတမာနသတံ အာဝဟတိ, တသ္မာ **“အနိက္ခိတ္တစ္ဆန္ဒတာ အနိက္ခိတ္တဓုရတာ”** တိ ဝုတ္တံ။ ယထာ ပန တဇ္ဇာတိကေ ဥဒကသမ္ဘိန္နဋ္ဌာနေ ဓုရဝါဟကေဏံ “ဂဏှဟထာ”တိ ဝဒန္တိ, သော ဇာဏုနာ ဘူမိံ ဥပ္ပီဠေတွာပိ ဓုရံ ဝဟတိ, ဘူမိယံ ပတိတုံ န ဒေတိ, ဧဝမေဝ ဝီရိယံ ကုသလကမ္မကရဏဋ္ဌာနေ ဓုရံ န နိက္ခိပတိ ပဂ္ဂဏှာတိ, တသ္မာ **“ဓုရသမ္ပဂ္ဂါဟော”** တိ ဝုတ္တံ။ ပဂ္ဂဟလက္ခဏေ ဣန္ဒဋ္ဌံ ကာရေတီတိ **ဝီရိယိန္ဒြိယံ** ။ ကောသဇ္ဇေ န ကမ္ပတီတိ **ဝီရိယဗလံ**။ ယာထာဝနိယျာနိကကုသလတယာမတာယ **သမ္မာတယာမော** ။

တန္ဒီ တိ ဇာတိအာလသိယံ။ **တန္ဒိယနာ** တိ တန္ဒိယနာကာရော။ **တန္ဒိမနကတာ** တိ တန္ဒိယာ အဘိဘူတစိတ္တတာ။ အလသဿ ဘာဝေါ **အာလဿံ,** အာလဿာယနာကာရော **အာလဿာယနာ** ။ အာလဿာယိတဿ ဘာဝေါ **အာလဿာယိတတ္တံ**။ ဣတိ သဗ္ဗေဟိ ဣမေဟိ ပဒေဟိ ကိလေသဝသေန ကာယာလသိယံ ကထိတံ။

ဝဉ္စနိကာ စရိယာ တိ ဝဉ္စနိကာ ကိရိယာ။ **မာ မံ ဇညာတိ ဣစ္ဆံ ဘာသတီ**တိ ဇာနံယေဝ ပဏ္ဏတ္တိံ ဝီတိက္ကမန္တော ဘိက္ခု ဘာရိယံ ကရောတိ, အမှဟာကံ ပန ဝီတိက္ကမဋ္ဌာနံ နာမ နတ္ထီတိ ဥပသန္တော ဝိယ ဘာသတိ။ **ကာယေန ပရက္ကမတီ**တိ “မယာ ကတံ ဣဒံ ပာပကမ္မံ မာ ကောစိ ဇာနီ”တိ ကာယေန ဝတ္တံ ကရောတိ။ ဝိဇ္ဇမာနဒောသပဋိစ္ဆာဒနတော စက္ခုမောဟနမာယာ ဝိယာတိ မာယာ, မာယာဝိနော ဘာဝေါ **မာယာဝိတာ**။ ကတွာ ပာပံ ပုန ပဋိစ္ဆာဒနတော အတိ အစ္စ သရန္တိ ဧတာယ သတ္တာတိ **အစ္စသရာ** ။ ကာယဝါစာကိရိယာဟိ အညထာ ဒဿနတော ဝဉ္စေတီတိ **ဝဉ္စနာ** ။ ဧတာယ သတ္တာ နိကရောန္တီတိ **နိကတိ,** မိစ္ဆာ ကရောန္တီတိ အတ္ထော။ “နာဟံ ဧဝံ ကရောမီ”တိ ပဟာနံ နိက္ခိပနတော **နိကိရဏာ**။ “နာဟံ ဧဝံ ကရောမီ”တိ ပရိဝဇ္ဇနတော **ပရိဟရဏာ**။ ကာယာဒီဟိ သံဝရဏတော **ဂူဟနာ**။ သဗ္ဗတော ဘာဂေန ဂူဟနာ **ပရိဂူဟနာ**။ တိဏပဏ္ဏေဟိ ဝိယ ဂူထံ ကာယဝစီကမ္မေဟိ ပာပံ ဆာဒိယတီတိ **ဆာဒနာ**။ သဗ္ဗတော ဘာဂေန ဆာဒနာ **ပရိစ္ဆာဒနာ** ။ န ဥတ္တာနံ ကတွာ ဒဿေတီတိ **အနုတ္တာနီကမ္မံ** ။ န ပာကဋံ ကတွာ ဒဿေတီတိ **အနာဝိကမ္မံ** ။ သုဋ္ဌု ဆာဒနာ **ဝေစ္ဆာဒနာ** ။ ကတပာပပဋိစ္ဆာဒနဝသေန ပုနပိ ပာပဿ ကရဏတော **ပာပကိရိယာ။ အယံ ဝုစ္စတီ** တိ

အယံ ကတပဋိစ္ဆာဒနလက္ခဏာ မာယာ နာမ ဝုစ္စတိ။ ယာယ သမန္နာဂတော ပုဂ္ဂလော ဘသ္မာပဋိစ္ဆန္နော ဝိယ အင်္ဂါ
ရော, ဥဒကပဋိစ္ဆန္နော ဝိယ ခါဏု, ပိလောတိကာယ ပလိဝေဌိတံ ဝိယ စ သတ္ထံ ဟောတိ။ **အတိဝေလံ ဒန္တဝိဒံသကံ ဟ
သတီ**တိ ပမာဏာတိက္ကန္တံ ဒန္တံ ဝိဝရိတွာ ပရေသံ ဒဿေတွာ ဟာသံ သောမနဿံ ဥပ္ပာဒေတွာ ဟသတိ။

ကာယိကာ စ ခိဍ္ဍာ တိ ကာယေန ပဝတ္တာ ကီဠာ။ ဧသေဝ နယော **တစသိကာယပိ။ ဟတ္ထီဟိပိ ကီဠန္တီ** တိ ဟတ္
ထီဟိ ကီဠိတတ္တာယ ပုရတော ဓာဝနအာဓာဝနပိဋ္ဌိနိသီဒနာဒိကီဠာယ ကီဠန္တိ။ ဧသေဝ နယော **အဿရထေသု** ပိ။ **အ
ဋ္ဌပဒေပိ ကီဠန္တီ**တိ ဧကေကာယ ပန္တိယာ အဋ္ဌ အဋ္ဌ ပဒါနိ အဿာတိ အဋ္ဌပဒံ, တသ္မိံ အဋ္ဌပဒေ။ **ဒသပဒေပိ** ဧ
သေဝ နယော။ **အာကာသေပီ**တိ အဋ္ဌပဒဒသပဒေသု ဝိယ အာကာသေယေဝ ကီဠန္တိ။ **ပရိဟာရပထေပီ**တိ ဘူမိယံ နာနာပ
ထမဏ္ဍလံ ကတွာ တတ္ထ ပရိဟရိတဗ္ဗပထံ ပရိဟရန္တာ ကီဠန္တိ။ **သန္တိကာယပိ ကီဠန္တီ** တိ သန္တိကကီဠာယ ကီ
ဠန္တိ, ဧကဇ္ဈံ ဌပိတာ သာရိယော ဝါ ပာသာဏသက္ခရာယော ဝါ အစာလေန္တာ နခေနေဝ အပနေန္တိ စ ဥပနေန္တိ စ။
သစေ တတ္ထ ကာစိ စလတိ, ပရာဇယော ဟောတီတိ။

ခလိကာယာတိ ဇူတဖလကေ ပာသကကီဠာယ ကီဠန္တိ။ **ဃဋိကာယာ**တိ ဃဋိကာ ဝုစ္စတိ ဒီဃဒဏ္ဍကေန ရဿဒ
ဏ္ဍကံ ပဟရဏကီဠာ, တာယ ကီဠန္တိ။ **သလာကဟတ္ထေနာ** တိ လာခာယ ဝါ မဉ္ဇိဋ္ဌာယ ဝါ ပိဋ္ဌောဒကေန ဝါ သလာ
ကဟတ္ထံ တေမေတွာ “ကိံ ဟောတူ”တိ ဘူမိယံ ဝါ ဘိတ္တိယံ ဝါ တံ ပဟရိတွာ ဟတ္ထိအဿာဒိရူပါနိ ဒဿေန္
တာ ကီဠန္တိ။ **အက္ခေနာ** တိ ဂုဠေန။ **ပင်္ကစီရေနာ** တိ ပင်္ကစီရံ ဝုစ္စတိ ပဏ္ဏနာဠိကာ, တံ ဓမန္တာ ကီဠန္တိ။ **ဝင်္ကကေ
နာ**တိ ကမအရကာနံ ကီဠနကေန ခုဒ္ဒကနင်္ဂလေန။ **မောက္ခစိကာယာ** တိ သမ္ပရိဝတ္တကကီဠာယ, အာကာသေ ဝါ ဒဏ္
ဍံ ဂဟေတွာ ဘူမိယံ ဝါ သီသံ ဌပေတွာ ဟေဋ္ဌုပရိယဘာဝေန ပရိဝတ္တန္တာ ကီဠန္တီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **စိင်္ဂုလကေ
နာ**တိ စိင်္ဂုလကံ ဝုစ္စတိ တာလပဏ္ဏာဒီဟိ ကတံ ဝါတပ္ပဟာရေန ပရိဗ္ဘမနစက္ကံ, တေန ကီဠန္တိ။ **ပတ္တာဠှကေနာ**
တိ ပတ္တာဠှကံ ဝုစ္စတိ ပဏ္ဏနာဠိ, တာယ ဝါလိကာဒီနိ မိနန္တာ ကီဠန္တိ။ **ရထကေနာ**တိ ခုဒ္ဒကရထေန။ **ဓနုကေနာ**
တိ ခုဒ္ဒကဓနုနာ။ **အက္ခရိကာယာ** တိ အက္ခရိကာ ဝုစ္စတိ အာကာသေ ဝါ ပိဋ္ဌိယံ ဝါ အက္ခရဇာနနကီဠာ, တာယ ကီဠန္
တိ။ **မနေသိကာယာ**တိ မနေသိကာ ဝုစ္စတိ မနသာ စိန္တိတဇာနနကီဠာ, တာယ ကီဠန္တိ။ **ယထာဝဇ္ဇေနာ** တိ ယထာဝဇ္ဇံ ဝု
စ္စတိ ကာဏကုဏိခုဇ္ဇာဒီနံ ယံ ယံ ဝဇ္ဇံ, တံ တံ ပယောဇေတွာ ဒဿနကီဠာ, တာယ ကီဠန္တိ။ **မုခဘေရိကန္တိ** မုခသဒ္
ဒေန ဘေရိ ဝိယ ဝါဒနံ။ **မုခာလမ္ဗရ** န္တိ မုခာနုလိတ္တဘေရိသဒ္ဒကရဏံ။ **မုခဍိဏ္ဍိမက** န္တိ မုခေန ပဟတဘေရိသဒ္ဒက
ရဏံ။ **မုခဝလိမကန္တိ** ဩဋ္ဌမံသံ ဇိမ္ဗဟံ ကတွာ သဒ္ဒကရဏံ။ “မုခတလိက”န္တိပိ ပါဌော, မုခံ ပရိဝတ္တေတွာ ဓမနံ ။
မုခဘေရုဠုကန္တိ မုခေန ဘေရိတဒနံ။ **နာဋ္ဌကန္တိ** အဘိနယံ ဒဿေတွာ ဥဂ္ဂဏှာပနံ။ “နဋ္ဋက”န္တိပိ ပါဌော။ **လာပ
န္တိ** ဥက္ကုဋ္ဌိတကရဏံ။ **ဂီတန္တိ** ကယနံ။ **ဒဝကမ္မန္တိ** ဟဿကီဠာကရဏံ။ **အယံ တစသိကာ ခိဍ္ဍာ** တိ အယံ ကီဠာ တ
စာယ ဇာတာ ဝစီဒွါရေ ဥပ္ပန္နာ။

ကေသာ စ မဿု စာ တိအာဒီသု ကေသာနံ ကတ္တရိကာယ ဌာနာတိရိတ္တာနိ အကတွာ ကတ္တရိကာယ ဆေဒနံ
မဿုနံ အဋ္ဌိကံ ဌပေတွာ ကပ္ပာသနဉ္စ ကေတောဝဏ္ဏိကာဒိ**မာလာ** စ မူလဂန္ဓာဒိ **ဂန္ဓာ** စ ဆဝိကရဏ**ဝိလေပနာ** စ။ ဂီ
တဒီသု ပိဋ္ဌန္ဓန**အာဘရဏာ** စ သီသေ ပဋိမုဉ္စနပသာခနေ **ပိဋ္ဌန္ဓနာ** စ သရီရနိတသနဝိစိတ္ရ **ဝတ္ထာ** စ သံဝေလ္လိယဗန္ဓန
ပသာခနဉ္စ။ “ပရာသန”န္တိပိ ပါဌော။ သီသဝေဌနပဋ္ဋသင်္ခါတ**ဝေဌနဉ္စ** ။

ဥစ္ဆာဒနာ ဒီသု မာတုကုစ္ဆိတော နိက္ခန္တအရကာနံ သရီရဂန္ဓော ဒွါဒသမတ္တဝဿကာလေ နဿတိ, တေသံ
သရီရဂန္ဓဟရဏတ္ထာယ ဂန္ဓစုဏ္ဏာဒီဟိ ဥစ္ဆာဒေန္တိ, ဧဝရူပံ **ဥစ္ဆာဒနံ** န ဝဋ္ဋတိ။ ပုညဝန္တေ ပန အရကေ ဦရူသု နိပ
ဇ္ဇာပေတွာ တေလေန မက္ခေတွာ ဟတ္ထပာဒဦရုနာဘိအာဒီနံ သဏ္ဌာနသမ္ပာဒနတ္ထံ ပရိမဒ္ဒန္တိ, ဧဝရူပံ **ပရိမဒ္ဒနံ**
န ဝဋ္ဋတိ။

နှာပနန္တိ တေသံယေဝ အရကာနံ ဂန္ဓာဒီဟိ နှာပနံ။ **သမ္ဗာဟန** န္တိ မဟာမလ္လာနံ ဝိယ ဟတ္ထပာဒေ မုဂ္ဂရာဒီ
ဟိ ပဟရိတွာ ဗာဟုဝဍ္ဎနံ။ **အာဒါသန္တိ** ယံကိဉ္စိ အာဒါသံ ပရိဟရိတုံ န ဝဋ္ဋတိ။ **အဉ္ဇနံ** အလင်္ကာရဉ္ဇနမေဝ။ **မာလာ**
တိ ဗဒ္ဓမာလာ ဝါ အဗဒ္ဓမာလာ ဝါ။ **ဝိလေပနန္တိ** ယံကိဉ္စိ ဆဝိရာဂကရဏံ။ **မုခစုဏ္ဏကံ မုခလေပန** န္တိ မုခေ ကာဠပိဋ္ဋ
ကာဒီနံ ဟရဏတ္ထာယ မတ္တိကာကက္ကံ ဒေန္တိ။ တေန လောဟိတေ စလိတေ သာသပကက္ကံ ဒေန္တိ, တေန ဒေါသေ

ဓာဒိတေ တိလကက္ကံ ဒေန္တိ, တေန လောဟိတေ သန္နိသိန္နေ ဟလိဒ္ဒိကက္ကံ ဒေန္တိ, တေန ဆဝိဝဏ္ဏေ အာရုဠှေ မုခစုဏ္ဏကေန မုခံ စုဏ္ဏေန္တိ, တံ သဗ္ဗံ န ဝဋ္ဋတိ။

ဟတ္ထဗန္ဓာ ဒီသု ဟတ္ထေ ဝိစိတ္တသင်္ခကပာလာဒီနိ ဗန္ဓိတွာ ဝိစရန္တိ, တံ တ အညံ တ သဗ္ဗမ္ပိ ဟတ္ထာဘရဏံ န ဝဋ္ဋတိ။ အပရေ သိခံ ဗန္ဓိတွာ ဝိစရန္တိ, သုဝဏ္ဏစီရကမုတ္တာဝဠိအာဒီဟိ စ တံ ပရိက္ခိပန္တိ, တံ သဗ္ဗံ န ဝဋ္ဋတိ။ အပရေ စတုဟတ္ထဒဏ္ဍံ တ အညံ တ ပန အလင်္ကတဒဏ္ဍကံ ဂဟေတွာ ဝိစရန္တိ , တထာ ဣတ္ထိပုရိသရူပာဒိဝိစိတ္တံ ဘေသဇ္ဇနာဠိကံ သုပရိက္ခိတ္တံ တမပသေဝ ဩလဂ္ဂေန္တိ, အပရေ အနေကစိတ္တကောသံ အတိတိခိဏံ အသိံ, ပဉ္စဝဏ္ဏသုတ္တသိဗ္ဗိတံ မကရဒန္တကာဒိဝိစိတ္တံ ဆတ္တံ, သုဝဏ္ဏရဇတာဒိဝိစိတ္တာ မောရပိဉ္ဆာဒိပရိက္ခိတ္တာ ဥပာဟနာ, ကေစိ ရတနမတ္တာယာမံ စတုရင်္ဂုလဝိတ္ထတံ ကေသန္တပရိစ္ဆေဒံ ဒဿေတွာ မေဃမုခေ ဝိဇ္ဇုလတံ ဝိယ နလာဋေ ဥဏှီသပဋ္ဋံ ဗန္ဓိတွာ စူဠာမဏိံ ဓာရေန္တိ, စာမရဝာလဗီဇနိံ ဓာရေန္တိ, တံ သဗ္ဗံ န ဝဋ္ဋတိ။

ဣမဿ တ ပူတိကာယဿာ တိ ဣမဿ စာတုမဟာဘူတမယဿ ကုဏပသရီရဿ။ **ကေဠနာ**တိ ကီဠာပနာ ။ **ပရိကေဠနာ**တိ သဗ္ဗတော ဘာဂေန ကီဠာပနာ။ **ဂေဓိတတာ**တိ အဘိကင်္ခိတတာ။ **ဂေဓိတတ္တ** န္တိ ဂိဒ္ဓဘာဝေ အဘိကင်္ခိတဘာဝေ။ **စပလတာ**တိ အလင်္ကာရကရဏံ။ **စာပလ္လ** န္တိ စပလဘာဝံ။

သဝိဘူသန္တိအာဒီသု ဝိဘူသာယ သဟ သဝိဘူသံ။ ဆဝိရာဂကရဏသင်္ခါတေန ပရိတရေန သဟ **သပရိတရံ**။ ပရိဘဏ္ဍေန သဟ **သပရိဘဏ္ဍံ** ။ ပရိက္ခာရေန သဟ **သပရိက္ခာရံ**။

၁၆၂. အာထဗ္ဗဏန္တိ အာထဗ္ဗဏိကမန္တပ္ပယောဂံ။ **သုပိနန္တိ** သုပိနသတ္ထံ။ **လက္ခဏ** န္တိ မဏိလက္ခဏာဒိံ။ **နော ဝိဒဟေ**တိ နပ္ပယောဇေယျ။ **ဝိရုတဉ္စာ** တိ မိဂါဒီနံ ဝဿိတွာ ဝဿိတံ။

အာထဗ္ဗဏိကာ တိ ပရူပဃာတမန္တဇာနနကာ။ **အာထဗ္ဗဏံ ပယောဇေန္တီ** တိ အာထဗ္ဗဏိကာ ကိရ သတ္တာဟံ အလောဏကံ ဘုဉ္ဇိတွာ ဒဗ္ဗေ အတ္ထရိတွာ ပထဝိယံ သယမာနာ တပံ စရိတွာ သတ္တမေ ဒိဝသေ သုသာနဘူမိံ သဇ္ဇေတွာ သတ္တမေ ပဒေ ဌတွာ ဟတ္ထံ ဝဋ္ဋေတွာ ဝဋ္ဋေတွာ မုခေန ဝိဇ္ဇံ ပရိဇပ္ပန္တိ, အထ တေသံ ကမ္မံ သမိဇ္ဈတိ။ ဧဝရူပံ သန္ဓာယ **“အာထဗ္ဗဏံ ပယောဇေန္တီ”** တိ အာဟ။ တတ္ထ **ပယောဇေန္တီ** တိ ယုတ္တပ္ပယုတ္တာ ဟောန္တိ။ **နဂရေ ဝါ ရုဒ္ဓေ**တိ နဂရေ သမန္တတော ရုန္ဓိတွာ အာဝရိတွာ ဂဟိတေ။ **သင်္ဂါမေ ဝါ ပစ္စုပဋ္ဌိတေ** တိ ရဏေ ဥပဂန္တွာ ဌိတေ။ **ပစ္စတ္ထိကေသု ပစ္စာမိတ္တေသူ** တိ ပဋာဏိဘူတေသု ဝေရီသု။ **ဤတိံ ဥပ္ပာဒေန္တီ** တိ သရီရစလနံ ကမ္ပနံ, တဿ ဥပ္ပာဒနံ ကရောန္တိ။ **ဥပဒ္ဒဝ** န္တိ ကာယပီဠနံ ကရောန္တိ။ **ရောဂ**န္တိ ဗျာဓိံ။ **ပဇ္ဇရက** န္တိ ဇရံ။ **သူလ**န္တိ ဥဒ္ဒုမာတကံ။ **ဝိသူစိက**န္တိ ဝိဇ္ဈနံ။ **ပက္ခန္ဒိက** န္တိ လောဟိတပက္ခန္ဒိကံ။ **ကရောန္တီ** တိ ဥပ္ပာဒေန္တိ။

သုပိနပာဌကာတိ သုပိနဗျာကရဏကာ။ **အာဒိသန္တီ** တိ ဗျာကရောန္တိ။ **ယော ပုဗ္ဗဏှသမယံ သုပိနံ ပဿတီ**တိအာဒီသု အစ္စန္တသံယောဂေ ဥပယောဂဝစနံ, ပုဗ္ဗဏှသမယေတိ အတ္ထော။ **ဧဝံ ဝိပါကော ဟောတီ**တိ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌဝသေန ဧဝရူပေ ဝိပါကော ဟောတိ။ **အဝကုဇ္ဇ နိပန္နော** တိ အဓောမုခေ ဟုတွာ နိပန္နော ပဿတိ။ ဧဝံ သုပိနပာဌကာ သုပိနံ အာဒိသန္တိ။

တဉ္စ ပန သုပိနံ ပဿန္တော စတူဟိ ကာရဏေဟိ ပဿတိ ဓာတုက္ခောဘတော ဝါ အနုဘူတပုဗ္ဗတော ဝါ ဒေဝတောပသံဟာရတော ဝါ ပုဗ္ဗနိမိတ္တတော ဝါတိ။ တတ္ထ ပိတ္တာဒီနံ ခောဘကရဏပစ္စယယောဂေန ခုဘိတဓာတုကော **ဓာတုက္ခောဘတော** သုပိနံ ပဿတိ, ပဿန္တော စ နာနာဝိဓံ သုပိနံ ပဿတိ။ **အနုဘူတပုဗ္ဗတော** ပဿန္တော ပုဗ္ဗေ အနုဘူတပုဗ္ဗံ အာရမ္မဏံ ပဿတိ။ **ဒေဝတောပသံဟာရတော** ပဿန္တော ဒေဝတာနံ အာနုဘာဝေန အာရမ္မဏာနိ ပဿတိ။ **ပုဗ္ဗနိမိတ္တတော** ပဿန္တော ပုညာပုညဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇိတုကာမဿ အတ္ထဿ ဝါ အနတ္ထဿ ဝါ ပုဗ္ဗနိမိတ္တဘူတံ သုပိနံ ပဿတိ ။ တတ္ထ ယံ ဓာတုက္ခောဘတော အနုဘူတပုဗ္ဗတော စ သုပိနံ ပဿတိ, န တံ သစ္စံ ဟောတိ။ ယံ ဒေဝတောပသံဟာရတော ပဿတိ, တံ သစ္စံ ဝါ ဟောတိ အလိကံ ဝါ။ ကုဒ္ဓါ ဟိ ဒေဝတာ ဥပါယေန ဝိနာသေတုကာမာ ဝိပရီတမ္ပိ ကတွာ ဒဿေန္တိ။ ယံ ပန ပုဗ္ဗနိမိတ္တတော ပဿတိ, တံ ဧကန္တသစ္စမေဝ ဟောတိ။ ဧတေသံ စတုန္နံ မူလကာရဏာနံ သံသဂ္ဂဘေဒတောပိ သုပိနဘေဒော ဟောတိယေဝ။ တဉ္စ ပနေတံ စတုဗ္ဗိဓံ သုပိနံ သေက္ခပုထုဇ္ဇနာဝ ပဿန္တိ အပ္ပဟီနဝိပလ္လာသတ္တာ။ အသေက္ခာ န ပဿန္တိ ပဟီနဝိပလ္လာသတ္တာ။

ကိံ ပနေတံ ပဿန္တော သုတ္တော ပဿတိ, ဥဒါဟု ပဋိဗုဒ္ဓေါ, ဥဒါဟု နေဝ သုတ္တော န ပဋိဗုဒ္ဓေါတိ? ကိဉ္စေတ္ထ – ယဒိ တာဝ သုတ္တော ပဿတိ, အဘိဓမ္မဝိရောဓော အာပဇ္ဇတိ။ ဘဝင်္ဂစိတ္တေန ဟိ သုပတိ, တံ ရူပနိမိတ္တာဒိအာရမ္မဏံ ရာဂါဒိသမ္ပယုတ္တံ ဝါ န ဟောတိ, သုပိနံ ပဿန္တဿ စ ဤဒိသာနိ စိတ္တာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ အထ ပဋိဗုဒ္ဓေါ ပဿတိ, ဝိနယဝိရောဓော အာပဇ္ဇတိ။ ယဉှိ ပဋိဗုဒ္ဓေါ ပဿတိ, တံ သဗ္ဗောဟာရိကစိတ္တေန ပဿတိ, သဗ္ဗောဟာရိကစိတ္တေန စ ကတေ ဝီတိက္ကမေ အနာပတ္တိ နာမ နတ္ထိ, သုပိနံ ပဿန္တေန ပန ကတေ ဝီတိက္ကမေ ဧကန္တံ အနာပတ္တိ ဧဝ။ အထ နေဝ သုတ္တော န ပဋိဗုဒ္ဓေါ ပဿတိ, ကော နာမ ပဿတိ။ ဧဝဉ္စ သတိ သုပိနဿ အဘာဝောဝ အာပဇ္ဇတိ, န အဘာဝေါ။ ကသ္မာ? ယသ္မာ ကပိမိဒ္ဓပရေတော ပဿတိ။ ဝုတ္တဉှေတံ – ''မက္ကဋနိဒ္ဒါ, မဟာရာဇ, ကပိမိဒ္ဓပရေတော သုပိနံ ပဿတီ''တိ (မိ. ပ. ၅.၃.၅)။

ကပိမိဒ္ဓပရေတော တိ မက္ကဋနိဒ္ဒာယ ယုတ္တော။ ယထာ ဟိ မက္ကဋဿ နိဒ္ဒါ လဟုပရိဝတ္တာ ဟောတိ, ဧဝံ ယာ နိဒ္ဒါ ပုနပ္ပုနံ ကုသလာဒိစိတ္တဝောကိဏ္ဏတ္တာ လဟုပရိဝတ္တာ။ ယဿာ ပဝတ္တိယံ ပုနပ္ပုနံ ဘဝင်္ဂတော ဥတ္တရဏံ ဟောတိ, တာယ ယုတ္တော သုပိနံ ပဿတိ။ တေနာယံ သုပိနော ကုသလောပိ ဟောတိ အကုသလောပိ အဗျာကတောပိ။ တတ္ထ သုပိနန္တေ စေတိယဝန္ဒနဓမ္မဿဝနဓမ္မဒေသနာဒီနိ ကရောန္တဿ ကုသလော, ပါဏာတိပါတာဒီနိ ကရောန္တဿ အကုသလော, ဒွီဟိ အန္တေဟိ မုတ္တော အာဝဇ္ဇနတဒါရမ္မဏက္ခဏေ အဗျာကတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ သွာယံ ဒုဗ္ဗလဝတ္ထုကတ္တာ စေတနာယ ပဋိသန္ဓိံ အာကဍ္ဎိတုံ အသမတ္ထော, ပဝတ္တေ ပန အညေဟိ ကုသလာကုသလေဟိ ဥပတ္ထမ္ဘိတော ဝိပါကံ ဒေတိ။

မဏိလက္ခဏာဒီသု ဧဝရူပေါ မဏိ ပသတ္ထော, ဧဝရူပေါ အပသတ္ထော, သာမိနော အာရောဂျဣဿရိယာဒီနံ ဟေတု ဟောတိ, န ဟောတီတိ ဧဝံ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနာဒိဝသေန မဏိအာဒီနံ လက္ခဏံ အာဒိသန္တီတိ အတ္ထော။ တတ္ထ **အာဝုဓလက္ခဏ**န္တိ ဌပေတွာ အသိအာဒီနိ အဝသေသံ အာဝုဓံ ။ **ဣတ္ထိလက္ခဏာ** ဒီနိပိ ယမှိ ကုလေ ဣတ္ထိပုရိသာဒယော ဝသန္တိ, တဿ ဝုဍ္ဍိဟာနိဝသေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ **အဇလက္ခဏာ**ဒီသု ပန ''ဧဝရူပါနံ အဇာဒီနံ မံသံ ခါဒိတဗ္ဗံ, ဧဝရူပါနံ န ခါဒိတဗ္ဗ''န္တိ အယမ္ပိ ဝိသေသော ဝေဒိတဗ္ဗော။

အပိ စေတ္ထ ဂောဓာယ လက္ခဏေ စိတ္တကမ္မပိဠန္ဓနာဒီသုပိ ''ဧဝရူပါယ ဂောဓာယ သတိ ဣဒံ နာမ ဟောတီ''တိ အယမ္ပိ ဝိသေသော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ကဏ္ဏိကာလက္ခဏံ** ပိဠန္ဓနကဏ္ဏိကာယပိ ဂေဟကဏ္ဏိကာယပိ ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ကစ္ဆပလက္ခဏ** မ္ပိ ဂောဓာလက္ခဏသဒိသမေဝ။ **မိဂလက္ခဏံ** သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကံ သဗ္ဗစတုပ္ပဒါနံ လက္ခဏဝသေန ဝုတ္တံ။ **ဧဝံ လက္ခဏဟာရကာ လက္ခဏံ အာဒိသန္တိ** တိ ဧဝံ လက္ခဏသတ္ထတစကာ လက္ခဏံ အာဒိသန္တိ ကထေန္တိ။

နက္ခတ္တာနီ တိ ကတ္တိကာဒီနိ အဋ္ဌဝီသတိ နက္ခတ္တာနိ။ **ဣမိနာ နက္ခတ္တေန ဃရပ္ပဝေသော ကာတဗ္ဗော** တိ ဂေဟပ္ပဝေသမင်္ဂလံ ကာတဗ္ဗံ။ **မကုဋံ ဗန္ဓိတဗ္ဗ** န္တိ ပသာဓနမင်္ဂလံ ကာတဗ္ဗံ။ **တရေယျ** န္တိ ''ဣမဿ အရက္ခဿ အသုကကုလတော အသုကနက္ခတ္တေန အရိကံ အာနေထာ''တိ အာဝါဟကရဏဉ္စ ''ဣမံ အရိကံ အသုကဿ နာမ အရက္ခဿ အသုကနက္ခတ္တေန ဒေထ, ဧဝံ ဧတေသံ ဝုဍ္ဎိ ဘဝိဿတီ''တိ ဝိဝါဟကရဏဉ္စ ဝတွာ တရေယျသင်္ခါတံ အာဝါဟဝိဝါဟမင်္ဂလံ ကာတဗ္ဗန္တိ အာဒိသန္တိ။ **ဗီဇနီဟာရော**တိ ဗီဇာနံ ဝပ္ပတ္ထာယ ဗဟိ နီဟရဏံ။ ''နိဟရော''တိပိ ပါဌော။ **မိဂဝတ္တ** န္တိ ဣဒံ သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကနာမံ, သဗ္ဗသကုဏစတုပ္ပဒါနံ ရုတဉာဏဝသေနေဝ ဝုတ္တံ။ **မိဂဝတ္တပါဌကာ**တိ သကုန္တစတုပ္ပဒါနံ သဒ္ဒဗျာကရဏကာ။ **မိဂဝတ္တံ အာဒိသန္တိ** တိ တေသံ သဒ္ဒံ သုတွာ ဗျာကရောန္တိ။ **ရုတ**န္တိ သဒ္ဒံ။ ''ရုဒ''န္တိ ဝါ ပါဌော။ **ဝဿိတ** န္တိ ဝါစံ။ **ဂဗ္ဘကရဏီယာ** တိ ဝိနဿမာနဿ ဂဗ္ဘဿ ပုန အဝိနာသာယ ဩသဓဒါနေန ဂဗ္ဘသဏ္ဌာနကာရကာ။ ဂဗ္ဘော ဟိ တတေန ပါဏကေဟိ ကမ္မုနာ ဝါတိ တီဟိ ကာရဏေဟိ ဝိနဿတိ။ တတ္ထ ဝါတေန ဝိနဿန္တေ ဝါတဝိနာသနံ သီတလံ ဘေသဇ္ဇံ ဒေတိ။ ပါဏကေဟိ ဝိနဿန္တေ ပါဏကာနံ ပဋိကမ္မံ ကရောတိ။ ကမ္မုနာ ဝိနဿန္တေ ပန ဗုဒ္ဓါပိ ပဋိဗာဟိတုံ န သက္ကောန္တိ။ တသ္မာ န တံ ဣဓ ဂဟိတံ။ **သာလာကိယ**န္တိ သလာကဝေဇ္ဇကမ္မံ။ **သလ္လကတ္တိယ** န္တိ သလ္လကတ္တဝေဇ္ဇကမ္မံ။ **ကာယတိကိစ္ဆ** န္တိ မူလဘေသဇ္ဇာဒီနိ ယောဇေတွာ ကာယတိကိစ္ဆဝေဇ္ဇကမ္မံ။ **ဘူတိယ**န္တိ ဘူတဝေဇ္ဇကမ္မံ။ **ကောမာရဘစ္စ** န္တိ ကောမာရကဝေဇ္ဇကမ္မံ။ **ကုဟာ**တိ ဝိမှာပကာ။ **ထဒ္ဓါ** တိ အရုက္ခန္ဓံ ဝိယ ထဒ္ဓသရီရာ။ **လဟာ**တိ ပစ္စယပဋိဗဒ္ဓဝစနကာ။ **သိင်္ဂီ**တိ မဏ္ဍနပကတိကာ။ **ဥန္နဠာ** တိ ဥဂ္ဂတမာနနဠာ။ **အသမာဟိတာ**တိ ဥပစာရပ္ပနာသမာဓိဝိရဟိတာ။

န ဂဏှေဟယျာ တိအာဒီသု ဥဒ္ဒေသဂ္ဂဟဏဝသေန **န ဂဏှေဟယျ** ။ သဇ္ဈာယဝသေန **န ဥဂ္ဂဏှေဟယျ** ။ စိတ္တေ ဌပနဝသေန **န ဓာရေယျ** ။ သမီပံ ကတွာ ဌပနဝသေန **န ဥပဓာရေယျ** ။ ဥပပရိက္ခာဝသေန **န ဥပလက္ခေယျ** ။ အညေသံ တစနဝသေန **နပ္ပယောဇေယျ** ။

၁၆၃. ပေသုဏိယန္တိ ပေသုညံ။ သေသနိဒ္ဒေသော စ ဝုတ္တတ္ထောယေဝ။

၁၆၄. ကယဝိက္ကယေ တိ ပဉ္စဟိ သဟဓမ္မိကေဟိ သဒ္ဓိံ ဝဉ္စနဝသေန တ ဥဒယပတ္ထနာဝသေန တ န တိဋ္ဌေယျ။ **ဥပဝါဒံ ဘိက္ခု န ကရေယျာ** တိ ဥပဝါဒကရေ ကိလေသေ အနိဗ္ဗတ္တေန္တော အတ္တနိ ပရေဟိ သမဏဗ္ရာဟ္မဏေဟိ ဥပဝါဒံ န ဇနေယျ။ **ကမေ စ နာဘိသဇ္ဇေယျာ** တိ ကမေ စ ဂိဟိသံသဂ္ဂာဒိဟိ နာဘိသဇ္ဇေယျ။ **လာဘကမျာ ဇနံ န လပယေယျာ**တိ လာဘကာမတာယ ဇနံ န လပယေယျ။

ယေ ကယဝိက္ကယာ ဝိနယေ ပဋိက္ခိတ္တာ တိ ယေ အနပဋိဂ္ဂဟဏဝသေန ကယဝိက္ကယသိက္ခာပဒေ (ပါရာ. ၅၉၃ အာဒယော) န ဝဋ္ဋတီတိ ပဋိက္ခိတ္တာ, ဣဓာဓိပ္ပေတံ ကယဝိက္ကယံ ဒဿေတုံ **"ပဉ္စန္နံ သဒ္ဓိံ ပတ္တံ တ စီဝရံ တ"**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ပဉ္စန္နံ သဒ္ဓိံ** န္တိ ပဉ္စဟိ သဟဓမ္မိကေဟိ သဟ။ ပဉ္စ သဟဓမ္မိကာ နာမ ဘိက္ခုဘိက္ခုနီသိက္ခမာနသာမဏေရသာမဏေရိယော။ **ဝဉ္စနိယံ တ** တိ ပဋိရူပကံ ဒဿေတွာ ဝဉ္စနိယံ တ။ **ဥဒယံ တ ပတ္ထယန္တော** တိ ဝုမိုံ ပတ္ထေန္တော တ။ **ပရိဝတ္တေတီ** တိ ပရိဝတ္တနံ ကရောတိ။

ဣဒ္ဓိမန္တော တိ ဣဇ္ဈနပဘာဝဝန္တော။ **ဒိဗ္ဗစက္ခုကာ** တိ ဒိဗ္ဗသဒိသဉာဏစက္ခုကာ။ အထ တ ဒိဗ္ဗဝိဟာရသန္နိဿယေန လဒ္ဓဉာဏစက္ခုကာ။ **ပရစိတ္တဝိဒုနော** တိ အတ္တနော စိတ္တေန ပရေသံ စိတ္တဇာနနကာ။ **တေ ဒူရတောပိ ပဿန္တီ**တိ ဧကယောဇနတောပိ ယောဇနသတတောပိ ယောဇနသဟဿတောပိ ယောဇနသတသဟဿတောပိ စက္ကဝဠတောပိ ဒွေဝတီဏိစက္ကဝါဠသဟဿဝီသတိစက္ကဝါဠသဟဿတောပိ တတော အတိရေကတောပိ စက္ကဝဠတော ပဿန္တိ ဒက္ခန္တိ။ **အာသန္နာပိ န ဒိဿန္တီ** တိ သမီပေ ဌိတာပိ နိသိန္နာပိ န ပညာယန္တိ။ **စေတသာပိ စိတ္တံ ပဇာနန္တီ**တိ အတ္တနော စိတ္တေနာပိ ပရေသံ စိတ္တံ ပဇာနန္တိ။ **ဒေဝတာပိ ခော သန္တိ ဣဒ္ဓိမန္တိနိယော** တိ ဒေဝတာပိ ဧဝံ သံဝိဇ္ဇန္တိ ဣဇ္ဈနပဘာဝဝန္တိနိယော။ **ပရစိတ္တဝိဒုနိယော** တိ ပရေသံ စိတ္တံ ဇာနန္တိယော။ **သြဠာရိကေဟိ တ ကိလေသေဟီ**တိ ကာယဒုစ္စရိတာဒိကေဟိ တ ဥပတာပေဟိ။ **မဇ္ဈိမေဟိ တ** တိ ကာမဝိတက္ကာဒိကေဟိ တ။ **သုခုမေဟိ တ**တိ ဉာတိဝိတက္ကာဒိကေဟိ တ။ ကာယဒုစ္စရိတာဒယော ကမ္မပထဝသေန , ကာမဝိတက္ကာဒယော ဝဋ္ဋမူလကကိလေသဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဉာတိဝိတက္ကာ ဒီသု "မယ္ဟံ ဉာတယော သုခဇီဝိနော သမ္ပတ္တိယုတ္တာ"တိ ဧဝံ ပဉ္စကာမဂုဏသန္နိဿိတေန ဂေဟသန္နိဿိတပေမေန ဉာတကေ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နဝိတက္ကော **ဉာတိဝိတက္ကော** ။ "မယ္ဟံ ဉာတယော ခယံ ဂတာ ဝယံ ဂတာ သဒ္ဓါ ပသန္နာ"တိ ဧဝံ ပဝတ္တော ပန ဉာတိဝိတက္ကော နာမ န ဟောတိ။

"အမ္ဟာကံ ဇနပဒေ သုဘိက္ခော သမ္ပန္နသဿော"တိ တုဋ္ဌမာနသဿ ဂေဟဿိတပေမဝသေန ဥပ္ပန္နဝိတက္ကော **ဇနပဒဝိတက္ကော** ။ "အမ္ဟာကံ ဇနပဒေ မနုဿာ သဒ္ဓါ ပသန္နာ ခယံ ဂတာ ဝယံ ဂတာ"တိ ဧဝံ ပဝတ္တော ပန ဇနပဒဝိတက္ကော နာမ န ဟောတိ။

အမရတ္ထာယ ဝိတက္ကော, အမရော တ ဝိတက္ကောတိ **အမရဝိတက္ကော** ။ တတ္ထ ဥက္ကုဋိကပ္ပဓာနာဒီဟိ ဒုက္ခေ နိဇ္ဇိဏ္ဏေ သမ္ပရာယေ အတ္တာ သုခီ ဟောတိ။ **အမရော**တိ ဒုက္ကရကာရိကံ ကရောန္တဿ တာယ ဒုက္ကရကာရိကာယ ပဋိသံယုတ္တော ဝိတက္ကော အမရတ္ထာယ ဝိတက္ကော နာမ။ ဒိဋ္ဌိဂတိကော ပန "သဿတံ ဝဒေသီ"တိအာဒီနိ ပုဋ္ဌော "ဧဝန္တိပိ မေ နော, တထာတိပိ မေ နော, အညထာတိပိ မေ နော, နောတိပိ မေ နော, နော နောတိပိ မေ နော"တိ ဝိက္ခေပံ အာပဇ္ဇတိ, တဿ သော ဒိဋ္ဌိဂတပဋိသံယုတ္တော ဝိတက္ကော, ယထာ အမရော နာမ မစ္ဆော ဥဒကေ ဂဟေတွာ မာရေတုံ န သက္ကာ, ဣတော စိတော စ ဓာဝတိ ကပ္ပံ န ဂစ္ဆတိ, ဧဝမေဝ ဧကဿိ ပက္ခေ အသဏ္ဌဟနတော န မရတီတိ အမရော နာမ ဟောတိ, တံ ဒုဝိဓမ္ပိ ဧကတော ကတွာ "အမရဝိတက္ကော"တိ ဝုတ္တံ။

ပရာနုဒ္ဒယတာပဋိသညုတ္တော တိ အနုဒ္ဒယတာပဋိရူပကေန ဂေဟသ္သိတပေမေန ပဋိသံယုတ္တော။ ဥပဋ္ဌာကေသု နန္ဒကေသု သောစန္တေသု စ တေဟိ သဒ္ဓိံ ဒိဂုဏံ နန္ဒတိ ဒိဂုဏံ သောစတိ, တေသု သုခိတေသု ဒိဂုဏံ သုခိတော ဟောတိ, ဒုက္ခိတေသု ဒိဂုဏံ ဒုက္ခိတော ဟောတိ။ ဥပ္ပန္နေသု ကိစ္စကရဏီယေသု အတ္တနာ တေဃောဂံ အာပဇ္ဇတိ။ တာနိ တာနိ ကိစ္စာနိ သာဓေန္တော ပညတ္တိံ ဝီတိက္ကမတိ, သလ္လေခံ ကောပေတိ။ ယော တသ္မိံ သံသဋ္ဌဝိဟာရေ တသ္မိံ တ တေ ယောဂပဇ္ဇနေ ဂေဟသ္သိတော ဝိတက္ကော, အယံ ပရာနုဒ္ဒယတာပဋိသညုတ္တော ဝိတက္ကော နာမ။

လာဘသက္ကာရသိလောကပဋိသညုတ္တော တိ စီဝရာဒိလာဘေန စေဝ သက္ကာရေန စ ကိတ္တိသဒ္ဒေန စ သဒ္ဓိံ အာရမ္မဏကရဏဝသေန ပဋိသညုတ္တော။ **အနဝညတ္တိပဋိသညုတ္တော** တိ “အဟော ဝတ မံ ပရေ န အဝဇာနေယ္ယုံ, န သောဓေတ္ဝာ ဝိသောဓေတွာ ကထေယ္ယု”န္တိ ဧဝံ အနဝညာတဘာဝပတ္ထနာယ သဒ္ဓိံ ဥပ္ပဇ္ဇနကဝိတက္ကော ။ သော တသ္မိံ “မာ မံ ပရေ အဝဇာနိံသူ”တိ ဥပ္ပန္နေ ဝိတက္ကေ ပဉ္စကာမဂုဏသဋ္ဌာတဂေဟနိဿိတော ဟုတွာ ဥပ္ပန္နဝိတက္ကော အနဝညတ္တိပဋိသညုတ္တော ဝိတက္ကော။

တတြ တတြ သဇ္ဇတီ တိ တေသု တေသု အာရမ္မဏေသု လဂ္ဂတိ။ **တတြ တတြ ဂဏှာတီ** တိ ဝုတ္တပ္ပကာရံ အာရမ္မဏံ ပဝိသတိ။ **ဗဇ္ဈတီ** တိ တေဟိ တေဟိ အာရမ္မဏေဟိ သဒ္ဓိံ ဗဇ္ဈတိ ဧကီဘဝတိ။ **အနယဗျသန** န္တိ တတ္ထ တတ္ထ အဝမိုံ ဝိနာသံ။ **အာပဇ္ဇတီ** တိ ဟပုဏာတိ။

အာမိသစက္ခုကဿာ တိ စီဝရာဒိအာမိသလောလဿ။ **လောကဓမ္မဂရုကဿာ** တိ လောကုတ္တရဓမ္မံ မုဉ္စိတွာ ရူပာဒိလောကဓမ္မမေဝ ဂရုံ ကတွာ စရန္တဿ။ **အာလပနာ**တိ ဝိဟာရံ အာဂတမနုဿေ ဒိသွာ “ကိမတ္ထာယ ဘောန္တော အာဂတာ, ကိံ ဘိက္ခူ နိမန္တေတုံ, ယဒိ ဧဝံ ဂစ္ဆထ, အဟံ ပစ္ဆတော ဘိက္ခူ ဂဟေတွာ အာဂစ္ဆာမီ”တိ ဧဝံ အာဒိတောဝ လပနာ။ အထ တ အတ္တာနံ ဥပနေတွာ “အဟံ တိဿော, မယိ ရာဇာ ပသန္နော, မယိ အသုကော စ အသုကော စ ရာဇမဟာမတ္တော ပသန္နော”တိ ဧဝံ အတ္တုပနာယိကာ လပနာတိ **အာလပနာ။ လပနာ**တိ ပုဋ္ဌဿ သတော ဝုတ္တပ္ပကာရမေဝ လပနံ။

သလ္လပနာ တိ ဂဟပတိကာနံ ဥက္ကဏ္ဌနေ ဘီတဿ ဩကာသံ ဒတွာ သုဋ္ဌု လပနာ။ **ဥလ္လပနာ** တိ “မဟာကုဋ္ဌုမ္ဗိကော မဟာနာဝိကော မဟာအနုပတိ”တိ ဧဝံ ဥဒ္ဓံ ကတွာ လပနာ။ **သမုလ္လပနာ** တိ သဗ္ဗတော ဘာဂေန ဥဒ္ဓံ ကတွာ လပနာ။ **ဥန္နဟနာ** တိ “ဥပာသကာ ပုဗ္ဗေ ဤဒိသေ ကာလေ နဝအာနံ ဒေထ, ဣဒါနိ ကိံ န ဒေထာ”တိ ဧဝံ ယာဝ “ဒဿာမ ဘန္တေ, ဩကာသံ န လဘာမာ”တိအာဒီနိ ဝဒန္တိ, တာဝ ဥဒ္ဓံ ဥဒ္ဓံ နဟနာ, ဝေဌနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အထ တ ဥစ္ဆုံ ဟတ္ထံ ဒိသွာ “ကုတော အာဘတံ ဥပာသကာ”တိ ပုစ္ဆတိ။ ဥစ္ဆုခေတ္တတော ဘန္တေတိ။ ကိံ တတ္ထ ဥစ္ဆုံ မဓုရန္တိ။ ခာဒိတွာ ဘန္တေ ဇာနိတဗ္ဗန္တိ။ န ဥပာသကာ “ဘိက္ခုဿ ဥစ္ဆုံ ဒေထာ”တိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတီတိ ယာ ဧဝရူပာ နိဗ္ဗေဌေန္တဿပိ နိဝေဌနကကထာ, သာ **ဥန္နဟနာ** ။ သဗ္ဗတော ဘာဂေန ပုနပ္ပုနံ ဥန္နဟနာ **သမုန္နဟနာ။ ဥက္ကာစနာ** တိ “ဧတံ ကုလံ မံယေဝ ဇာနာတိ, သစေ ဧတ္ထ ဒေယျဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ, မယှံယေဝ ဒေတီ”တိ ဧဝံ ဥက္ခိပိတွာ ကာစနာ ဥက္ကာစနာ, ဥဒ္ဒီပနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သဗ္ဗတော ဘာဂေန ပန ပုနပ္ပုနံ ဥက္ကာစနာ **သမုက္ကာစနာ။ အနုပ္ပိယဘာဏိတာ** တိ ပစ္စယဝသေန ပုနပ္ပုနံ ပိယဝစနဘာဏနာ။ **သဏှဟတစတာ**တိ မုဒုဝစနတာ။ **သခိလတစတာ**တိ မန္ဒပမာဏယုတ္တဝစနတာ သိထိလဝစနတာ တ။ **သိထိလတစတာ**တိ အလ္လီယဝစနတာ။ **အဖရုသတစတာ**တိ မခုရဝစနတာ။

ပုရာဏံ မာတာပေတ္တိက န္တိ ပုရေ ဥပ္ပန္နံ မာတာပိတူနံ သန္တကံ။ **အန္တရဟိတ** န္တိ ပဋိစ္ဆန္နံ တိရောဘူတံ ။ **ဉာယာမီ**တိ ဟာကဋ္ဌော ဟောမိ။ **အသုကဿ ကုလူပကော** တိ အသုကဿ အမစ္စဿ ကုလပယိရုပာသကော။ **အသုကာယာ**တိ အသုကာယ ဥပာသိကာယ။ **မံ ဥဇ္ဈိတွာ** တိ မံ ဝိဿဇ္ဇိတွာ။

၁၆၅. ပယုတ္တ န္တိ စီဝရာဒီဟိ သမ္ပယုတ္တံ, တဒတ္ထံ တ ပယောဇိတံ။ **ဣမိဿာ ကထာယ နိဒ္ဒေသော သဗ္ဗော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယောဝ။**

၁၆၆. မောသဝဇ္ဇေ န နိယ္ယေထာ **တိ မုသာတဒေ န နိယ္ယေထ။ ဇီဝိတေနာတိ ဇီဝိကာယ။**

သဠောတိ အသန္တုဂုဏဒီပနတော န သမ္မာ ဘာသိတာ။ သဗ္ဗတော ဘာဂေန သဠော **ပရိသဠော။ ယံ တတ္ထာ** တိ ယံ တသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ။ **သဌန္တိ** အသန္တဂုဏဒီပနံ ကေရာဋိယံ။ **သဌတာတိ** သဌာကာရော။ **သာဌေယျ** န္တိ သဌဘာဝေါ။ **ကက္ကရတာ**တိ ပဒုမနာဠဿ ဝိယ အပရာမသနက္ခမော ဖရုသဘာဝေါ။ **ကက္ကရိယ** န္တိပိ တဿေဝ ဝေဝစနံ။ **ပရိက္ခတ္တတာ ပါရိက္ခတ္တိယန္တိ** ပဒဒွယေန နိခဏိတွာ ဌပိတံ ဝိယ ဒဠှဟကေရာဋိယံ ဝုတ္တံ။ ကေစိ ပန **"ကက္ကရတာ** တိ သမ္မာဝယိတွာ ဝစနံ။ **ကက္ကရိယ** န္တိ သမ္မာဝယိတွာ ဝစနဘာဝေါ။ **ပရိက္ခတ္တတာ** တိ အလင်္ကရဏာကာရော။ **ပါရိက္ခတ္တိယန္တိ** အလင်္ကရဏဘာဝေါ"တိ အတ္ထံ ဝဏ္ဏယန္တိ။ **ဣဒံ ဝုစ္စတီ** တိ ဣဒံ အတ္တနော အဝိဇ္ဇမာနဂုဏပ္ပကာသန လက္ခဏံ သာဌေယျံ နာမ ဝုစ္စတိ။ ယေန သမန္နာဂတဿ ပုဂ္ဂလဿ ကုစ္ဆိံ ဝါ ပိဋ္ဌိံ ဝါ ဇာနိတုံ န သက္ကာ။

"တမေန သူကရော ဟောတိ၊ ဒက္ခိဏေန အဇာမိဂေါ။
သရေန နေလကော ဟောတိ၊ ဝိသာဏေန ဇရဂ္ဂဝေါ"တိ။ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၂၉၆; ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၈၉၄) –

ဧဝံ ဝုတ္တယက္ခသူကရသဒိသော ဟောတိ။ **အတိမညတီ**တိ အတိက္ကမိတွာ မညတိ။

ကိံ ပနာယံ ဗဟုလာဇီဝေတိ အယံ ပန ပုဂ္ဂလော ကော နာမ ဗဟုလာဇီဝကော။ **သဗ္ဗံ သံဘက္ခေတီ** တိ လဒ္ဓံ သဗ္ဗံ ခါဒတိ။ **အပ္ပပုညော**တိ မန္ဒပုညော။ **အပေ္ပသက္ခော** တိ ပရိတရဝိရဟိတော။ **ပညာသမ္ပန္နော** တိ သမ္ပန္နပညော ပရိပုဏ္ဏပညော။ **ပဥ္စဟံ ဝိဿဇ္ဇေတီ** တိ ပဥ္စဟံ ကထေတိ ဗျာကရောတိ။

၁၆၇. သုတွာ ရသိတော ဗဟုံ တစံ, သမဏာနံ တ ပုထုဇနာနန္တိ ရသိတော ဃဋ္ဋိတော ပရေဟိ တေသံ သမဏာနံ တ ခတ္တိယာဒိဘေအနံ တ အညေသံ ပုထုဇနာနံ ဗဟုမ္ပိ အနိဋ္ဌံ တစံ သုတွာ။ **န ပဋိဝဇ္ဇာ** တိ န ပဋိဝဒေယျ။ ကိံ ကာရဏာ? **န ဟိ သန္တော ပဋိသေနိံ ကရောန္တိ** ။

ကက္ခဠေနာ တိ အရုဏေန။ **သန္တော** တိ နိဗ္ဗုတကိလေသာ။ **ပဋိသေနိန္တိ** ပဋိသတ္တုံ။ **ပဋိမလ္လ** န္တိ ပဋိယောဓံ။ **ပဋိကဏ္ဋကန္တိ** ပဋိဝေရိံ။ **ပဋိပက္ခန္တိ** ကိလေသပဋိပက္ခံ, ကိလေသဝသေန သင်္ဂံ န ကရောန္တီတိ အတ္ထော။

၁၆၈. ဧတဉ္စ ဓမ္မမညာယာ တိ သဗ္ဗမေတံ ယထာဝုတ္တံ ဓမ္မံ ဉတွာ။ **ဝိစိနန္တိ** ဝိစိနန္တော။ **သန္တီတိ နိဗ္ဗုတိံ ဉတွာတိ** နိဗ္ဗုတိံ ရာဂါဒီနံ သန္တီတိ ဉတွာ။

သမဉ္ဇာ တိ ကာယသုစရိတာဒိံ။ **ဝိသမဉ္ဇာ** တိ ကာယဒုစ္စရိတာဒိံ။ **ပထဉ္ဇာ** တိ ဒသကုသလကမ္မပထံ။ **ဝိပထဉ္ဇာ** တိ ဒသအကုသလကမ္မပထံ။ **သာဝဇ္ဇဉ္စာ** တိ အကုသလဉ္စ။ **အနဝဇ္ဇဉ္စာ** တိ ကုသလဉ္စ။ **ဟီနပဏီတကဏှသုက္ကဝိညူဂရဟိတဝိညူပသတ္ထန္တိ** ဣဒမ္ပိ ကုသလာကုသလမေဝ။ တတ္ထ ကာယသုစရိတာဒိ သမကရဏတော **သမံ**။ ကာယဒုစ္စရိတာဒိ ဝိသမကရဏတော **ဝိသမံ**။ ဒသကုသလကမ္မပထာ သုဂတိဂမနပထတ္တာ **ပထံ**။ ဒသအကုသလကမ္မပထာ သုဂတိဂမနပဋိပက္ခတ္တာ အပာယဂမနပထတ္တာ **ဝိပထံ**။ အကုသလံ သဒောသတ္တာ **သာဝဇ္ဇံ** ။ ကုသလံ နိဒ္ဒောသတ္တာ **အနဝဇ္ဇံ** ။ တထာ မောဟေန တ ဒောသမောဟေန တ လောဘမောဟေန တ သမ္ပယုတ္တတ္တာ **ဟီနံ** ။ အလောဘအဒောသအမောဟ သမ္ပယုတ္တတ္တာ **ပဏီတံ**။ ကဏှဝိပာကတ္တာ **ကဏှံ**။ သုက္ကဝိပာကတ္တာ **သုက္ကံ** ။ ဗုဒ္ဓါဒီဟိ ဝိညူဟိ ဂရဟိတတ္တာ **ဝိညူဂရဟိတံ**။ တေဟိ ဧဝ ထောမိတတ္တာ **ဝိညူပသတ္ထ** န္တိ ဉာတဗ္ဗံ။

၁၆၉. ကိံ ကာရဏာ နပ္ပမဇ္ဇေယျ ဣတိ စေ – **အဘိဘူ ဟိ သော**တိ ကထာ။ တတ္ထ **အဘိဘူ**တိ ရူပါဒီနံ အဘိဘဝိတာ။ **အနဘိဘူတော**တိ တေဟိ အနဘိဘူတော။ **သက္ခိဓမ္မမနီတိဟမဒ္ဒသီ** တိ ပစ္စက္ခမေဝ အနီတိဟံ ဓမ္မံ အဒ္ဒက္ခိ။ **သဒာ နမဿ'မနုသိက္ခေ**တိ သဒာ နမဿန္တော တိဿော သိက္ခာယော သိက္ခေယျ။

ကေဟိစိ ကိလေသေဟီတိ ကေဟိစိ ရာဂါဒိဥပတာပကရေဟိ ကိလေသေဟိ။ **အဘိဘောသိ နေ**တိ တေ ကိလေသေ အဘိဘဝိ။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ပာကဋမေဝ။

ကေဝလံ ပန ဧတ္ထ "စက္ခူဟိ နေဝ လောလော"တိအာဒီဟိ ဣန္ဒြိယသံဝရော, "အန္နာနမထော ပါနာန"န္တိအာဒီ ဟိ သန္နိဓိပဋိက္ခေပမုခေန ပစ္စယပဋိသေဝနသီလံ, မေထုနမောသဝဇ္ဇပေသုဏိယာဒီဟိ ပါတိမောက္ခသံဝရသီလံ , "အာ

ထဗ္ဗဏ္ဏံ သုပိနံ လက္ခဏ”န္တိအာဒီဟိ အာဇီဝဟရိသုဒ္ဓိသီလံ, “စျာယီ န ဟဒလောလသ္သာ”တိ ဣမိနာ သမာဓိ, “ဝိစိနံ ဘိက္ခု”တိ ဣမိနာ ပညာ, “သအ သတော သိက္ခေ”တိ ဣမိနာ ပုန သင္ခေပတော တိသ္သောပိ သိက္ခာ, “အထ အာသနေသု သယနေသု, အပ္ပသဒ္ဒေသု ဘိက္ခု ဝိဟရေယျ, နိဒ္ဒံ န ဗဟုလီကရေယျာ”တိအာဒီဟိ သီလသမာဓိပညာနံ ဥပကာရာနုပကာရသင်္ဂဏှနဝိနောဒနာနိ ဝုတ္တာနီတိ။ ဧဝံ ဘဂဝတ နိမ္မိတဿ ပရိပုဏ္ဏပဋိပဒံ ဝတွတ အရဟတ္တနိကူဋေနေဒေသနံ နိဋ္ဌာပေသိ, ဒေသနာပရိယောသာနေ ပုရာဘေဒသုတ္တေ (မဟာနိ. ၈၃ အာဒယော) ဝုတ္တသဒိသောယေဝတဘိသမယော အဟောသီတိ။

သဒ္ဓမ္မပ္ပဇ္ဇောတိကာယ မဟာနိဒ္ဒေသဋ္ဌကထာယ

တုဝဋ္ဋကသုတ္တနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၅. အတ္တဒဏ္ဍသုတ္တနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၁၇၀. ပန္နရသမေ အတ္တဒဏ္ဍသုတ္တနိဒ္ဒေသေ **အတ္တဒဏ္ဍာ ဘယံ ဇာတ**န္တိ ပဌမဂါထာယ အတ္ထော – ယံ လောကဿ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကံ ဝါ သမ္ပရာယိကံ ဝါ ဘယံ ဇာတံ, တံ သဗ္ဗံ **အတ္တဒဏ္ဍာ ဘယံ ဇာတံ** အတ္တနော ဒုစ္စရိတကာရဏာ ဇာတံ, ဧဝံ သန္တေပိ **ဇနံ ပဿထ မေဓဂံ,** ဣမံ သာကိယာဒိဇနံ ပဿထ အညမညံ မေဓဂံ ဟိံသကံ ဗာဓကန္တိ။ ဧဝံ တံ ပဋိဝိရုဒ္ဓံ ဝိပ္ပဋိပန္နံ ဇနံ ပရိဘာသိတွာ အတ္တနော သမ္မာ ပဋိပတ္တိဒဿနေန တဿ သံဝေဂံ ဇနေတုံ အာဟ **“သံဝေဂံ ကိတ္တယိဿာမိ, ယထာ သံဝိဇိတံ မယာ”**တိ။ ပုဗ္ဗေ ဗောဓိသတ္တေနေဝ သတာတိ အဓိပ္ပာယော။

တယောတိ ဂဏနပရိစ္ဆေဒော။ **ဒဏ္ဍာ**တိ ဒုစ္စရိတာ။ **ကာယဒဏ္ဍော**တိ ကာယဒုစ္စရိတံ။ **ဝစီဒဏ္ဍာ**ဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ **တိဝိဓံ ကာယဒုစ္စရိတ**န္တိ ပါဏာတိပါတာဒိကာယတော ပဝတ္တံ ဒုဋ္ဌု စရိတံ, ကိလေသပူတိကတ္တာ ဝါ ဒုဋ္ဌု စရိတန္တိ လဒ္ဓနာမံ တိဝိဓံ ဒုစ္စရိတံ ကာယဒုစ္စရိတံ။ **စတုဗ္ဗိဓ**န္တိ မုသာဝါဒါဒိစတုဗ္ဗိဓံ။ **တိဝိဓ**န္တိ အဘိဇ္ဈာဒိတိဝိဓံ။ **ဒိဋ္ဌဓမ္မိက**န္တိ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ဣမသ္မိံယေဝ အတ္တဘာဝေ ပဋိသံဝေဒနီယံ။ **သမ္ပရာယိက**န္တိ အနာဂတေ အတ္တဘာဝေ ပဋိသံဝေဒနီယံ။ **အာဂုစာရီ**တိ ပါပကာရီ အပရာဓကာရီ။ **တမေနံ ရာဇာ ပရိဘာသတီ**တိ ပါပကာရိံ ရာဇာ ပရိဘာသတိ, ဘယံ ဥပ္ပါဒေတိ။ **ဒုက္ခံ ဒောမနဿံ ပဋိသံဝေဒေတီ**တိ ကာယိကံ ဒုက္ခံ စေတသိကံ ဒောမနဿံ ဝိန္ဒတိ။ **ဧတံ ဘယံ ဒုက္ခံ ဒောမနဿ**န္တိ ဧဝရူပံ ဘယဉ္စ ဒုက္ခဉ္စ ဒောမနဿဉ္စ။ **ကုတော တဿာ**တိ တဿ စောရဿ ကုတော ဥပ္ပန္နံ။ **အတ္တဒဏ္ဍတော ဇာတ**န္တိ အတ္တနာ ကတဒုစ္စရိတတော ဥပ္ပန္နံ။

အန္တမသောတိ ဟေဋ္ဌိမတော။ **သဝစနီယမ္ပိ ကရောတိ “န တေ လဗ္ဘာ ဣတော ပက္ကမိတု”**န္တိ ဣတော ဣမမှာ ဂါမာဒိနာ ဂန္တုံ န လဗ္ဘာ။ န သက္ကာ ဗဟိ နိက္ခမိတုန္တိ ပလိဗောဓံ သင်္ဂ ကရောတိ။ **ဓနဇာနိပစ္စယာပီ**တိ ဓနပရိဟာနိကာရဏာပိ။ ရာဇာ တဿ ဝိဝိဓာ ကမ္မကာရဏာ ကာရာပေတိ။ **ကသာဟိပိ တာဠေတီ**တိ ကသာဒဏ္ဍကေဟိ ပေါထေတိ။ **ဝေတ္တေဟိပိ တာဠေတီ**တိ သကဏ္ဋကဝေတ္တလတာဟိ ပေါထေတိ။ **အဍ္ဎဒဏ္ဍကေဟီ**တိအာဒယော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယာယေဝ။ **သုနခေဟိပိ ခါဒာပေတီ**တိ ကတိပယာနိ ဒိဝသာနိ အာဟာရေ အဒတွာ ဆာတသုနခေဟိ ခါဒာပေတိ။ တေ မုဟုတ္တေန အဋ္ဌိကသင်္ခလိကမေဝ ကရောတိ။ **သူလေ ဥတ္တာသေတီ**တိ သူလံ အာရောပေတိ။ **ရာဇာ ဣမေသံ စတုန္နံ ဒဏ္ဍာနံ ဣဿရော**တိ ဣမာသံ စတုန္နံ အာဏာနံ ကာတုံ ရာဇာ သမတ္ထော။

သကေန ကမ္မေနာတိ သယံကတေန ကမ္မေန။ **တမေနံ နိရယပါလာ**တိ တတ္ထ ကေစိ ထေရာ “နိရယပါလာ နာမ နတ္ထိ, ယန္တရူပံ ဝိယ ကမ္မမေဝ ကာရဏံ ကာရေတီ”တိ ဝဒန္တိ။ တေသံ တံ “အတ္ထိ နိရယေသု နိရယပါလာတိ, အာမန္တာ။ အတ္ထိ စ ကာရဏိကာ”တိအာဒိနာ နယေန အဘိဓမ္မေ (ကထာ. ၈၆၆ အာဒယော) ပဋိသေဓိတမေဝ။ ယထာ ဟိ မနုဿလောကေ ကမ္မကာရဏကာရကာ အတ္ထိ, ဧဝမေဝ နိရယေသု နိရယပါလာ အတ္ထီတိ။ **တတ္တံ အယောခိလ**န္တိ တိဂါဝုတံ အတ္တဘာဝံ သမ္ပဇ္ဇလိတာယ လောဟပထဝိယာ ဥတ္တာနကံ နိပဇ္ဇာပေတွာ ဒက္ခိဏဟတ္ထေ တာလပ္ပမာဏံ အယသူလံ ပဝေသေန္တိ, တထာ ဝါမဟတ္ထာဒီသု။ ယထာ စ ဥတ္တာနကံ နိပဇ္ဇာပေတွာ ဧဝံ ဥရေနပိ ဝါမပဿေနပိ ဒက္ခိဏပဿေနပိ နိပဇ္ဇာပေတွာ တံ ကမ္မကာရဏံ ကရောန္တိယေဝ။

သံဝေသေတွာတိ ဇလိတာယ လောဟပထဝိယာ တိဂါဝုတံ အတ္တဘာဝံ နိပဇ္ဇာပေတွာ။ **ကုဌာရီဟီ**တိ မဟတီဟိ ဂေဟစ္ဆာဒနဿ ဧကပက္ခမတ္တာဟိ ကုဌာရီဟိ တစ္ဆေန္တိ, လောဟိတံ နဒီ ဟုတွာ သန္ဒတိ, လောဟပထဝိတော ဇာလာ ဥဋ္ဌဟိတွာ တစ္ဆိတဋ္ဌာနံ ဂဏှာတိ, မဟာဒုက္ခံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တစ္ဆန္တာ ပန သုတ္တာဟတံ ကရိတွာ ဒါရုံ ဝိယ အဋ္ဌံသမ္ပိ ဆဠံသမ္ပိ ကရောန္တိ။ **တစ္ဆန္တီ**တိ မဟာသုပ္ပပ္ပမာဏာဟိ တစ္ဆန္တိ။ **ရထေ ယောဇေတွာ**တိ သဒ္ဓိံ ယုဂယောတ္တဥပက္ခရစက္ကကုဗ္ဗရပါဇနေဟိ သဗ္ဗတော ပဇ္ဇလိတေ ရထေ ယောဇေတွာ။ **မဟန္တ**န္တိ မဟာကူဋာဂါရပ္ပမာဏံ။ **အာရောပေန္တီ**တိ သမ္ပဇ္ဇလိတေဟိ အယမုဂ္ဂရေဟိ ပေါထေန္တာ အာရောပေန္တိ။ **သကိမ္ပိ ဥဒ္ဓ**န္တိ သုပက္ကုထိတာယ ဥက္ခလိယာ ပက္ခိတ္တတဏ္ဍုလံ ဝိယ ဥဒ္ဓံ အဓော တိရိယဉ္စ ဂစ္ဆတိ။ **မဟာနိရယေ**တိ အဝီစိမဟာနိရယမှိ။

စတုက္ကဏ္ဏောတိ စတုရဿမဉ္ဇူသာသဒိသော။ **ဝိဘတ္တော**တိ စတုဒွါရဝသေန ဝိဘတ္တော။ **ဘာဂသော မိတော**တိ ဒွါရဝီထိနံ ဝသေန ဘာဂေ ဌပေတွာ ဌပေတွာ ဝိဘတ္တော။ **ပရိယန္တော**တိ ပရိက္ခိတ္တော။ **အယသာ**တိ ဥပရိ နဝယောဇနိကေန အယပတ္တေန ဆာဒိတော။ **သမန္တာ ယောဇနသတံ ဖရိတွာ တိဋ္ဌတီ**တိ ဧဝံ ဖရိတွာ တိဋ္ဌတိ,

ယထာ သမန္တာ ယောဇနသတေ ဌတ္ဝာ သြလောကေန္တဿ အက္ခီနိ ယမကေဝ္ဇောကာ ဝိယ နိက္ခမန္တိ။ **ကဒရိယာတ ပနာ**တိ သဗ္ဗေပိ တေ ဥဿဒေဟိ သဒ္ဓိံ အဋ္ဌ မဟာနိရယာ ကဒရိယာ နိစ္စံ တပန္တီတိ ကဒရိယာတပနာ။ ဗလဝဒုက္ခတာ ယ **ဃောရာ**။ ကပ္ပဋ္ဌိကာနံ အစ္စီနံ အတ္ထိတာယ **အစ္စိမန္တော** ။ အာသာဒေတုံ ဃဋ္ဋေတုံ ဒုက္ကရတာယ **ဒုရာသဒါ**။ ဒိဋ္ဌမတ္တာ တ သုတမတ္တာ တ လောမာနိ ဟံသေန္တီတိ **လောမဟံသနရူပါ**။ ဘီသနတာယ **ဘိသ္မာ** ။ ဘယဇနနတာယ **ပ ဋိဘယာ**။ သုခါဘာဝေန **ဒုခါ**။

ပုရတ္ထိမာယ ဘိတ္တိယာ တိအာဒိကထာနံ ဇဝံ အဝီစိနိရယောတိ ပရိယန္တံ ကတ္ဝာ အယံ သင္ခေပတ္ထော – အဂ္ဂိ ဇာလာနံ တ ပန သတ္တာနံ တ တေသံ ဒုက္ခဿ တ ဝီစိ အန္တရံ နတ္ထိ ဧတ္ထာတိ အဝီစိ။ တတ္ထ ဟိ ပုရတ္ထိမာဒီဟိ ဘိ တ္တီဟိ ဇာလာရာသိ ဥဋ္ဌဟိတ္ဝာ ဟပပကမ္မိနော ပုဂ္ဂလေ ဈာပေန္တော ပစ္ဆိမာဒီသု ဘိတ္တီသု ပဋိဟညတိ ပဟာရတိ, တာ စ ဘိတ္တိယော ဝိနိဝိဇ္ဈိတ္ဝာ ပရတော ယောဇနသတံ ဂဏှာတိ, ဟေဋ္ဌာ ဥဋ္ဌိတာ ဥပရိ ပဋိဟညတိ, ဥပရိ ဥဋ္ဌိ တာ ဟေဋ္ဌာ ပဋိဟညတိ။ ဇဝံ တာဝေတ္ထ ဇာလာနံ ဝီစိ နာမ နတ္ထိ။ တဿ ပန အန္တော ယောဇနသတဋ္ဌာနံ ခီရဝလ္လိပိ ဋ္ဌဿ ပူရိတနာဠိ ဝိယ သတ္တေဟိ နိရန္တရံ ပူရိတံ စတူဟိ ဣရိယာပထေဟိ ပစ္စန္တာနံ သတ္တာနံ ပမာဏံ နတ္ထိ, န စ အညမညံ ဗျာဗာဓေန္တိ, သကသကဋ္ဌာနေယေဝ ပစ္စန္တိ။ ဇဝမေတ္ထ သတ္တာနံ ဝီစိ နာမ နတ္ထိ။ ယထာ ပန ဇိဝှဂ္ဂေ ဆ မဓုဗိန္ဒူနိ သတ္တမဿ တမ္ဗလောဟဗိန္ဒုနော အနုဒဟနဗလဝတာယ အဗ္ဗောဟာရိကာနိ ဟောန္တိ, တထာ တတ္ထ အနုဒဟနဗလဝတာယ သေသာ ဆ အကုသလဝိပာကုပေက္ခာ အဗ္ဗောဟာရိကာ ဟောန္တိ, ဒုက္ခမေဝ နိရန္တရံ ပညာယတိ။ ဇဝမေတ္ထ ဒုက္ခဿ ဝီစိ နာမ နတ္ထိ။ နိရဿာဒဋ္ဌေန **နိရယော**။

တတ္ထ သတ္တာ မဟာလုဒ္ဒာ တိ တသ္မိံ နိဗ္ဗတ္တာ သတ္တာ မဟန္တာ လုဒ္ဒါ။ **မဟာကိဗ္ဗိသကာရိနော** တိ မဟ န္တအာရုဏကမ္မကာရိနော။ **အစ္စန္တပာပကမ္မန္တာ** တိ ဇကံသေန ပာပကမ္မိနော။ **ပစ္စန္တိ န စ မိယ္ယရေ** တိ ဆန္နံ ဇာ လာနမန္တရေ ပစ္စန္တိ, န စ မိယ္ယန္တိ။ **ဇာတဝေဒသမော ကာယော**တိ တေသံ သရီရံ အဂ္ဂိသဒိသံ။ **တေသံ နိရယတသိ နန္တိ** တေသံ ပာပကမ္မာနံ နိရယတသီနံ။ **ပဿ ကမ္မာနံ ဒဠ္ဌတ္တ** န္တိ ပာပကမ္မာနံ ထိရဘာဝံ သြလောကေဟိ။ **န ဘ သ္မာ ဟောတိ နပိ မသီ**တိ ဆာရိကာပိ န ဟောတိ အင်္ဂါရောပိ။ **ပုရတ္ထိမေနာ** တိ ယအာ တံ ဒွါရံ အပာရုတံ ဟောတိ, အထ တဒဘိမုခါ ဓာဝန္တိ, တေသံ တတ္ထ ဆဝိအာဒီနိ ဈာယန္တိ။ ဒွါရသမီပံ ပတ္တာနဉ္စ တေသံ တံ ပီဓီယတိ, ပစ္ဆိမံ အ ပာရုတံ ဝိယ ခါယတိ။ သေ နယော သဗ္ဗတ္ထ။ **အဘိနိက္ခမိတာသာ တေ** တိ နိရယာ နိက္ခမိတုံ အာသာ ဇေတေသန္တိ နိက္ ခမိတာသာ။ **မောက္ခဂဝေသိနော** တိ မုဉ္စနုပာယံ သေန္တာ ဂဝေသန္တာပိ။ **န တေ တတော နိက္ခမိတုံ, လဘန္တိ ကမ္မပစ္စယာ** တိ တေ သတ္တာ နိရယတော နိက္ခမနဒွါရံ ဟပကမ္မပစ္စယာ နာဓိဂစ္ဆန္တိ။ **တေသဉ္စ ပာပကမ္မန္တံ, အဝိပက္ကံ ကတံ ဗဟုန္တိ** တေသဉ္စ သတ္တာနံ လာမကံ အာရုဏကမ္မံ အဝိပာကံ ဗဟုဝိခံ နာနပ္ပကာရံ အဒိန္နဝိပာကံ ကတံ ဥပစိတံ အတ္ထိ။

သံဝေဂန္တိ ဝိနိလနံ။ **ဥဗ္ဗေဂ** န္တိ ဌိတဋ္ဌာနတော ဂမနံ။ **ဥတ္တာသ** န္တိ ဥဗ္ဗေဇနံ အသန္တိဋ္ဌာနံ။ **ဘယ**န္တိ စိတ္တုတ္ရာသနံ။ **ပီဠန**န္တိ ဃဋ္ဋနံ။ **ဃဋ္ဋန** န္တိ ပီဠာကရဏံ။ **ဥပဒ္ဒဝ** န္တိ ဤတိံ။ **ဥပသဂ္ဂ** န္တိ ရုန္ဓနံ။

၁၇၁. ဣတနိ ယထာနေန သံဝိဇိတံ, တံ ပကာရံ ဒဿေန္တော **"ဖန္ဒမာန"** န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဖန္ဒမာန** န္တိ တဏှာဒီဟိ ကမ္ပမာနံ။ **အပ္ပေဒကေ** တိ အပ္ပေ ဥဒကေ။ **အညမညေဟိ ဗျာရုဒ္ဓေ ဒိသွာ**တိ နာနာသတ္တေ စ အညမညေဟိ သဒ္ဓိံ ဝိရုဒ္ဓေ ဒိသွာ။ **မံ ဘယမာဝိသီ**တိ မံ ဘယံ ပဝိဋ္ဌံ။

ကိလေသဖန္ဒနာယ ဖန္ဒမာန န္တိ ရာဂာဒိကိလေသစလနာယ စလမာနံ။ **ပယောဂေ**တိ ကာယဝစီမနောပယောဂေ။

ဝိရုဒ္ဓါ တိ ဝိရောဓမာပန္နာ။ **ပဋိဝိရုဒ္ဓါ** တိ ပဋိမုခံ ဟုတ္ဝာ ဝိရောဓမာပန္နာ, သုဋ္ဌု ဝိရုဒ္ဓါ တ။ **အာဟတာ**တိ ကောဓေန အာဟတာ ပဟတာ။ **ပစ္စာဟတာ** တိ ပဋိမလ္လာ ဟုတ္ဝာ အာဟတာ။ **အာဃာတိတာ**တိ ဃဋ္ဋိတာ။ **ပစ္စာဃာတိတာ** တိ ဝိသေသေန ဃဋ္ဋိတာ။ **ဟဏီဟိပိ ဥပက္ကမန္တိ** တိ ဟတ္ထေဟိပိ ပဟာရန္တိ။

၁၇၂. **သမန္တမသာရော လောကော** တိ နိရယံ အာဒိံ ကတ္ဝာ သမန္တတော လောကော အသာရော နိစ္စသာရာဒိရဟိ တော။ **ဒိသာ သဗ္ဗာ သမေရိတာ** တိ သဗ္ဗာ ဒိသာ အနိစ္စတာယ ကမ္ပိတာ။ **ဣစ္ဆံ ဘဝနမတ္တနော** တိ အတ္တနော တာဏံ ဣစ္ ဆန္တော။ **နာဒ္ဒသာသိံ အနောသိတ** န္တိ ကိဉ္စိ ဌာနံ ဇရာဒီဟိ အနဇ္ဈာဝုဋ္ဌံ နာဒ္ဒက္ခိန္တိ။

အသာရောတိ န သာရော, သာရဝိရဟိတော တ။ **နိဿာရော** တိ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ သာရဝိရဟိတော။ **သာရာပဂတော** တိ သာရတော အပဂတော။ **နိစ္စသာရသာရေန တ**တိ သတတသာရသင်္ခာတေန သာရေန တ။ ဥပရိပဒဒွယေပိ ဧသေဝ နယော။ **ယေ ပုရတ္ထိမာယ ဒိသာယ သင်္ခါရာ** တိ ယေ ပုရတ္ထိမာယ ဒိသာယ ပစ္စယေဟိ သင်္ဂမ္မ သမာဂမ္မ ကတာ သင်္ခါရာ။ **တေပိ ဧရိတာ**တိ တေပိ သင်္ခါရာ ကမ္ပိတာ။ **သမေရိတာ**တိ သမ္မာ ကမ္ပိတာ။ **စလိတာ**တိ စလနံ ဂတာ။ **ဃဋ္ဋိတာ**တိ ဥဒယဗ္ဗယေန ပီဠိတာ။ **အနိစ္စတာယာ**တိ ဟုတွာ အဘာဝတာယ။ **ဇာတိယာ အနုဂတာ**တိ နိဗ္ဗတ္တိယာ အနုပဝိဋ္ဌာ။ **ဇရာယ အနုသဋာ**တိ ပရိပက္ကတာယ အနုပတ္တဋ္ဌာ။ **ဗျာဓိနာ အဘိဘူတာ** တိ ဓာတုဝိသမေန ဥပ္ပန္နဗျာဓိနာ အဇ္ဈောတ္ထဋ္ဌာ။ **မရဏေန အဗ္ဘာဟတာ** တိ မစ္စုနာ အဘိအာဟတာ ပဟတာ။ **အတာဏာ**တိ ရက္ခဝိရဟိတာ။ **အလေဏာ**တိ လေဏဝိရဟိတာ။ **အသရဏာ**တိ နတ္ထိ ဧတေသံ သရဏန္တိ အသရဏာ။ **အသရဏီဘူတာ**တိ သယံ သရဏကိစ္စံ န ကရောန္တီတိ အသရဏီဘူတာ။

အတ္တနော ဘဝန္တိ နိဒ္ဒေသပဒဿ ဥဒ္ဒေသပဒံ။ **တာဏန္တိ** ဟာလနံ။ **လေဏန္တိ** လေဏဋ္ဌာနံ။ **သရဏန္တိ** ဒုက္ခနာသနံ။ **ဂတိန္တိ** ပတိဋ္ဌံ။ **ပရာယနန္တိ** ပရံ အယနံ။ **အဇ္ဈောသိတံယေဝ အဒ္ဒသ** န္တိ ဇရာဒီဟိ မဒ္ဒိတံယေဝ အဒ္ဒက္ခိ။ **သဗ္ဗံ ယောဗ္ဗညန္တိ** ယောဗ္ဗနဘာဝေ ယောဗ္ဗညံ, သစေတနာနံ သဗ္ဗံ ယောဗ္ဗညံ။ **ဇရာယ ဩသိတန္တိ** ပရိဟာကာယ ဇရာယ အဝသိတံ မဒ္ဒိတံ။ ဇဝံ သဗ္ဗတ္ထ။

၁၇၃. **ဩသာနေ တွေဝ ဗျာရုဒ္ဓေ, ဒိသွာ မေ အရတီ အဟု** တိ ယောဗ္ဗညာဒီနံ ဩသာနေယေဝ အန္တဂမကေ ဧဝ ဝိနာသကေ ဧဝ ဇရာဒီဟိ ဗျာရုဒ္ဓေ အာဟတစိတ္တေ သတ္တေ ဒိသွာ အရတိ မေ အဟောသိ။ **အထေတ္ထ သလ္လန္တိ** အထ ဧတေသု သတ္တေသု ရာဂါဒိသလ္လံ။ **ဟဒယဿိတ** န္တိ စိတ္တနိဿိတံ။

ယောဗ္ဗညံ ဇရာ ဩသာပေတီ တိ ဇရာ အတ္ထင်္ဂမေတိ ဝိနာသေတိ။ ဇဝံ သဗ္ဗတ္ထ။

၁၇၄. ''ကထံ အာနုဘာဝံ သလ္လ''န္တိ စေ? **ယေန သလ္လေန ဩတိဏ္ဏော** တိ ကထာ။ တတ္ထ **ဒိသာ သဗ္ဗာ ဝိဓာဝတီ**တိ သဗ္ဗာ ဒုစ္စရိတဒိသာပိ ပုရတ္ထိမာဒိဒိသာပိ ဝိဒိသာပိ ဓာဝတိ။ **တမေဝ သလ္လမဗ္ဗုယ္ဟ, န ဓာဝတိ န သီဒတီ** တိ တမေဝ သလ္လံ ဥဒ္ဓရိတွာ တာ စ ဒိသာ န ဓာဝတိ, စတုရောဃေ စ န သီဒတိ။

အညာဏန္တိအာဒီသု ဉာဏဒဿနပဋိပက္ခတော အညာဏံ အဒဿနံ။ အဘိမုခေ ဟုတွာ ဓမ္မေန န သမေတိ န သမာဂစ္ဆတီတိ **အနဘိသမယော**။ အနုရူပတော ဓမ္မေ ဗုဇ္ဈတီတိ **အနုဗောဓော**။ တပ္ပဋိပက္ခတာယ **အနနုဗောဓော**။ အနိစ္စာဒီဟိ သဒ္ဓိံ ယောဇေတွာ န ဗုဇ္ဈတီတိ **အသမ္ဗောဓော** ။ အသန္တံ အသမဉ္စ ဗုဇ္ဈတီတိပိ **အသမ္ဗောဓော** ။ စတုသစ္စ ဓမ္မံ န ပဋိဝိဇ္ဈတီတိ **အပ္ပဋိဝေဓော**။ ရူပာဒီသု ဧကဓမ္မမ္ပိ အနိစ္စာဒိသာမညတော န သင်္ဂဏှာတီတိ **အသင်္ဂါဟဏာ**။ တမေဝ ဓမ္မံ န ပရိယောဂါဟတီတိ **အပရိယောဂါဟဏာ**။ န သမံ ပေက္ခတီတိ **အသမပေက္ခနာ** ။ ဓမ္မာနံ သဘာဝံ ပတိ န အပေက္ခတီတိ **အပစ္စဝေက္ခဏာ** ။

ကုသလာကုသလကမ္မေသု ဝိပရီတဝုတ္တိယာ သဘာဝဂဟဏာဘာဝေန တ ဧကမ္ပိ ကမ္မံ ဧတဿ ပစ္စက္ခံ နတ္ထိ, သယံ တ ကဿစိ ဓမ္မဿ ပစ္စက္ခကရဏံ နာမ န ဟောတီတိ **အပစ္စက္ခကမ္မံ** ။ ယံ ဧတသ္မိံ အနုပ္ပဗန္ဓမာနေ စိတ္တသန္တာနံ မေဇ္ဈံ ဘဝေယျ သုစိ ဝေဒနံ, တံ ဒုဋ္ဌုံ မေဇ္ဈံ ဣမိနာတိ **ဒုမ္မေဇ္ဈံ** ။ ဗာလာနံ ဘာဝေ **ဗာလျံ** ။ မုယှတီတိ **မောဟော**။ ဗလဝတရော မောဟော **ပမောဟော**။ သမန္တတော မုယှတီတိ **သမ္မောဟော** ။ ဝိဇ္ဇာယ ပဋိပက္ခဘာဝတော န ဝိဇ္ဇာတိ **အဝိဇ္ဇာ**။ **ဩဃယောဂတ္ထော** ဝုတ္တောယေဝ။ ထာမဂတဋ္ဌေန အနုသေတီတိ **အနုသယော**။ စိတ္တံ ပရိယုဋ္ဌာတိ အဘိဘဝတီတိ **ပရိယုဋ္ဌာနံ** ။ ဟိတဂ္ဂဟဏာဘာဝေန ဟိတာဘိမုခံ ဂန္တုံ န သက္ကောတိ အညဒတ္ထု လင်္ဂတိယေဝတာတိ **လင်္ဂီ**, ခဉ္ဇတီတိ အတ္ထော။ ဒုရုဂ္ဃာဋနဋ္ဌေန တ **လင်္ဂီ** ။ ယထာ ဟိ မဟာပလိဃသင်္ခါတာ လင်္ဂီ ဒုရုဂ္ဃာဋာ ဟောတိ, ဧဝမယမ္ပိ လင်္ဂီ ဝိယာတိ **လင်္ဂီ** ။ သေသံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

ယာ ဝေရူပာ ကင်္ခာ တိ တွေ ကင်္ခနဝသေန **ကင်္ခာ** ။ ကင်္ခံ အာနယတီတိ **ကင်္ခာယနာ** ။ ပုရိမကင်္ခာ ဟိ ဥတ္တရကင်္ခံ အာနယတိ နာမ။ အာကာရဝသေန တ ဧတံ ဝုတ္တံ။ ကင်္ခာသမင်္ဂိစိတ္တံ ကင်္ခာယ အာယိတတ္တာ ကင်္ခာယိတံ နာမ။ တဿ ဘာဝေ **ကင်္ခာယိတတ္တံ။ ဝိမတီ** တိ ဝိဂတာ မတိ ဝိမတိ။ **ဝိစိကိစ္ဆာ**တိ ဝိဂတာ စိကိစ္ဆာ ဝိစိကိစ္ဆာ, သဘာဝံ တ ဝိ

စိနန္တော ကိစ္ဆတိ ကိလမတိ တောယာတိ **ဝိစိကိစ္ဆာ**။ သာ သံသယလက္ခဏာ, ကမ္ပနရသာ, အနိစ္ဆယပစ္စုပဋ္ဌာနာ, အနေကံသဂ္ဂါဟပစ္စုပဋ္ဌာနာ တ, အယောနိသောမနသိကာရပဒဋ္ဌာနာ, ပဋိပတ္တိယာ အန္တရာယကရာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

ကမ္ပနဋ္ဌေန ဒွိဓာ ဌေယတီတိ **ဒွေဠှကံ**။ ပဋိပတ္တိနိဝါရဏေန ဒွိဓာပထော ဝိယာတိ **ဒွေဓာပထော**။ "နိစ္စံ တ ကြာဒံ အနိစ္စံ တ"တိအာဒိပဝတ္တိယာ ကေသိမ္ပိ အာကာရေ သဏ္ဌာတုံ အသမတ္ထတာယ သမန္တတော သေတီတိ **သံသယော**။ ဧကံသံ ဂဟေတုံ အသမတ္ထတာယ န ဧကံသဂ္ဂါဟောတိ **အနေကံသဂ္ဂါဟော**။ နိစ္ဆေတုံ အသက္ကောန္တီ အာရမ္မဏတော ဩသက္ကတီတိ **အာသပ္ပနာ**။ ဩဂါဟိတုံ အသက္ကောန္တီ ပရိသမန္တတော သပ္ပတီတိ **ပရိသပ္ပနာ**။ ပရိယောဂါဟိတုံ အသမတ္ထတာယ **အပရိယောဂါဟဏာ**။ နိစ္ဆယဝသေန အာရမ္မဏေ ပဝတ္တိတုံ အသမတ္ထတာယ **ဆမ္ဘိတတ္တံ စိတ္တဿ**, ထမ္ဘိတဘာဝေါတိ အတ္ထော။ ဝိစိကိစ္ဆာ ဟိ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ စိတ္တံ ထဒ္ဓံ ကရောတိ, ယသ္မာ ပန သာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ အာရမ္မဏံ ဂဟေတွာ မနံ ဝိလိခန္တီ ဝိယ, တသ္မာ **မနောဝိလေခေါ**တိ ဝုတ္တာ။

ဝိဒ္ဓေါ တိ သလ္လေန လဒ္ဓပ္ပဟာရော။ **ဖုဋ္ဌော** တိ ဃဋ္ဋိတော။ **ပရေတော**တိ ပီဠိတော။ **ဓာဝတီ**တိ ပုရတော ဂစ္ဆတိ။ **ဝိဓာဝတီ**တိ အနေကဝိဓေန ဂစ္ဆတိ။ **သန္ဓာဝတီ** တိ ဝေဂေန ဓာဝတိ။ **သံသရတီ**တိ ဣတော စိတော စ စရတိ။

အစေလကောတိ နိစ္စေလော, နဂ္ဂေါတိ အတ္ထော။ **မုတ္တာစာရော** တိ ဝိသဋ္ဌာစာရော, ဥစ္စာရကမ္မာဒီသု လောကိယကုလပုတ္တာစာရေန ဝိရဟိတော ဋ္ဌိတကောဝ ဥစ္စာရံ ကရောတိ, ပဿာဝံ ကရောတိ, ခါဒတိ ဘုဉ္ဇတိ။ **ဟတ္ထာပလေခနော**တိ ဟတ္ထေ ပိဏ္ဍမ္ဟိ ဋ္ဌိတေ ဇိဝှာယ ဟတ္ထံ အပလိခတိ, ဥစ္စာရံ တ ကတွာ ဟတ္ထမ္ဟိယေဝ ဒဏ္ဍကသညီ ဟုတွာ ဟတ္ထေန အပလိခတိ။ တေ ကိရ ဒဏ္ဍကံ "သတ္တော"တိ ပညပေန္တိ။ ဘိက္ခာဂဟဏတ္ထံ "ဧဟိ ဘဒန္တေ"တိ ဝုတ္တော န ဧတီတိ **န ဧဟိဘဒန္တိကော** ။ တေန ဟိ "တိဋ္ဌ ဘဒန္တေ"တိ ဝုတ္တောပိ န တိဋ္ဌတီတိ **န တိဋ္ဌဘဒန္တိကော**။ တဒုဘယမ္ပိ ကိရ သော "ဧတဿ ဝစနံ ကတံ ဘဝိဿတီ"တိ န ကရောတိ။

အဘိဟဋန္တိ ပုရေတရံ ဂဟေတွာ အာဟဋံ ဘိက္ခံ။ **ဥဒ္ဒိဿကတ** န္တိ "ဣဒံ တုမှေ ဥဒ္ဒိဿ ကတ"န္တိ ဧဝံ အာရောစိတံ ဘိက္ခံ။ **န နိမန္တန** န္တိ "အသုကံ နာမ ကုလံ တ ဝီထိံ တ ဂါမံ တ ပဝိသေယျာထာ"တိ ဧဝံ နိမန္တိတဘိက္ခမ္ပိ န သာဒိယတိ န ဂဏှာတိ။ **န ကုမ္ဘိမုခါ** တိ ကုမ္ဘိတော ဥဒ္ဓရိတွာ ဒိယျမာနံ ဘိက္ခံ န ဂဏှာတိ။ **န ကဠောပိမုခါ**တိ ကဠောပီတိ ဥက္ခလိ တ ပစ္ဆိ တ, တတောပိ န ဂဏှာတိ။ ကသ္မာ? ကုမ္ဘိကဠောပိယော မံ နိဿာယ ကဋစ္ဆုနာ ပဟာရံ လဘန္တီတိ။ **န ဧဠကမန္တရ** န္တိ ဥမ္မာရံ အန္တရံ ကရိတွာ ဒိယျမာနံ န ဂဏှာတိ။ ကသ္မာ? အယံ မံ နိဿာယ အန္တရကရဏံ လဘတီတိ။ **ဒဏ္ဍမုသလေသု** ပိ ဧသေဝ နယော။

န ဒွိန္န န္တိ ဒွီသု ဘုဉ္ဇမာနေသု ဧကသ္မိံ ဥဋ္ဌာယ ဒေန္တေ န ဂဏှာတိ။ ကသ္မာ? ကဗဠန္တရာယော ဟောတီတိ။ **န ဂဗ္ဘိနိယာ** တိအာဒီသု ပန "ဂဗ္ဘိနိယာ ကုစ္ဆိယံ အရကော ကိလမတီ"တိ, ပါယန္တိယာ အရကဿ ခီရန္တရာယော ဟောတီ"တိ, "ပုရိသန္တရဂတာယ ရတိအန္တရာယော ဟောတီ"တိ န ဂဏှာတိ။ **န သံကိတ္တီသူ** တိ သံကိတ္တေတွာ ကတဘတ္တေသု။ ဒုဗ္ဘိက္ခသမယေ ကိရ အစေလကသာဝကာ အစေလကာနမတ္ထာယ တတော တတော တဏ္ဍုလာဒီနိ သမာဒပေတွာ ဘတ္တံ ပစန္တိ, ဥက္ကဋ္ဌော အစေလကော တတောပိ န ပဋိဂ္ဂဏှာတိ။ **န ယတ္ထ သာ** တိ ယတ္ထ သုနခေါ "ပိဏ္ဍံ လဘိဿာမီ"တိ ဥပဋ္ဌိတော ဟောတိ, တတ္ထ တဿ အဒတွာ အာဟဋံ န ဂဏှာတိ။ ကသ္မာ? ဧတဿ ပိဏ္ဍန္တရာယော ဟောတီတိ။ **သဏ္ဍသဏ္ဍစာရိနီ** တိ သမူဟသမူဟစာရိနီ ။ သစေ ဟိ အစေလကံ ဒိသွာ "ဣမဿ ဘိက္ခံ ဒဿာမာ"တိ မနုဿာ ဘတ္တဂေဟံ ပဝိသန္တိ, တေသု စ ပဝိသန္တေသု ကဠောပိမုခါဒီသု နိလီနာ မက္ခိကာ ဥပ္ပတိတွာ သဏ္ဍသဏ္ဍာ စရန္တိ။ တတော အာဟဋံ ဘိက္ခံ န ဂဏှာတိ။ ကသ္မာ? မံ နိဿာယ မက္ခိကာနံ ဂေါစရန္တရာယော ဇာတောတိ။ **ထုသောဒက**န္တိ သဗ္ဗသဿသမ္ဘာရေဟိ ကတံ သောဝီရကံ။ ဧတ္ထ စ သုရာပါနမေဝ သာဝဇ္ဇံ, အယံ ပန သဗ္ဗေသုပိ သာဝဇ္ဇသညီ။

ဧကာဂါရိကောတိ ယော ဧကသ္မိံယေဝ ဂေဟေ ဘိက္ခံ လဘိတွာ နိဝတ္တတိ။ **ဧကာလောပိကော**တိ ယော ဧကေနေဝ အာလောပေန ယာပေတိ။ **ဒွာဂါရိကာ**ဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ **ဧကိဿာပိ ဒတ္တိယာ** တိ ဧကာယ ဒတ္တိယာ။ ဒတ္တိ နာမ ဧကာ ခုဒ္ဒကပါတိ ဟောတိ, ယတ္ထ အဂ္ဂဘိက္ခံ ပက္ခိပိတွာ ဌပေန္တိ။ **ဧကာဟိက**န္တိ ဧကဒိဝသန္တရိကံ။ **အဍ္ဎ**

ပမာသိကန္တိ အမုမာသန္တရိကံ။ **ပရိယာယဘတ္တဘောဇနံ** န္တိ တရာဘတ္တဘောဇနံ, ဧကာဟတရေန ဒွိဟတရေန သတ္တာဟတရေန အမုမာသတရေနာတိ ဧဝံ ဒိဝသတရေန အာဘတံ ဘတ္တဘောဇနံ။

သာကဘက္ခော တိအာဒီနိ ဝုတ္တတ္ထာနေဝ။ **ဥဗ္ဘဋ္ဌကော** တိ ဥဒ္ဓံ ဌိတကော။ **ဥက္ကုဋိကပ္ပဓာနမနုယုတ္တော** တိ ဥက္ကုဋိကံ ဝီရိယံ အနုယုတ္တော။ ဂစ္ဆန္တောပိ ဥက္ကုဋိကောဝ ဟုတွာ ဥပ္ပတိတွာ ဥပ္ပတိတွာ ဂစ္ဆတိ။ **ကဏ္ဋကာပဿယိကော**တိ အယကဏ္ဋကေ ဝါ ပကတိကဏ္ဋကေ ဝါ ဘူမိယံ ကောဋ္ဋေတွာ တတ္ထ စမ္မံ အတ္ထရိတွာ ဌာနစင်္ကမာဒီနိ ကရောတိ။ **သေယျံ** န္တိ သယန္တောပိ တတ္ထေဝ သေယျံ ကပ္ပေတိ။ **ဖလကသေယျံ** န္တိ ရုက္ခဖလကေ သေယျံ။ **ထဏ္ဍိလသေယျံ** န္တိ ထဏ္ဍိလေ ဥစ္စေ ဘူမိဋ္ဌာနေ သေယျံ။ **ဧကပဿယိကော** တိ ဧကပဿေနေဝ သယတိ။ **ရဇောဇလ္လဓရော** တိ သရီရံ တေလေန မက္ခေတွာ ရဇုဋ္ဌာနဋ္ဌာနေ တိဋ္ဌတိ, အထဿ သရီရေ ရဇော ဇလ္လံ လဂ္ဂတိ, တံ ဓာရေတိ။ **ယထာသန္ထတိကော** တိ လဒ္ဓံ အာသနံ အကောပေတွာ ယဒေဝ လဘတိ, တတ္ထေဝ နိသီဒနသီလော။ **ဝေကဋိကော**တိ ဝိကဋခါဒနသီလော, ဝိကဋန္တိ ဂူထံ ဝုစ္စတိ။ **အပာနကော**တိ ပဋိက္ခိတ္တသီတုဒကပါနော။ သာယံ တတိယံ အဿာတိ **သာယတတိယကံ**။ ပါတော မဇ္ဈန္ဟိကေ သာယန္တိ ဒိဝသဿ တိက္ခတ္တုံ "ပါပံ ပ ဝါဟေဿာမီ"တိ **ဥဒကောရောဟနာနုယောဂံ အနုယုတ္တော ဝိဟရတိ** ။

တေ သလ္လေ အဘိသင်္ခရောတိ တိ တေ ရာကဒိသတ္တသလ္လေ အဘိနိဗ္ဗတ္တေတိ။ **အဘိသင်္ခရောန္တော** တိ အဘိနိဗ္ဗတ္တေန္တော။ **သလ္လာဘိသင်္ခါရဝသေနာ** တိ သလ္လာဘိနိဗ္ဗတ္တာပနကာရဏာ။ **ပုရတ္ထိမံ ဒိသံ ဓာဝတိ** တိ ပုရိမံ ဒိသံ ဂစ္ဆတိ။ **တေ သလ္လာဘိသင်္ခါရာ အပ္ပဟီနာ** တိ တေ ရာကဒိသလ္လာ ပယောက နပ္ပဟီနာ။ **သလ္လာဘိသင်္ခါရာနံ အပ္ပဟီနတ္တာ**တိ သလ္လပယောကနံ အပ္ပဟီနဘာဝေန။ **ဂတိယာ ဓာဝတီ**တိ ဂတိယံ ဓာဝတိ။ **ဂတိယာ ဂတိန္တိ** ဂတိတော ဂတိံ။

န သီဒတီတိ န နိမုဇ္ဇတိ။ **န သံသီဒတီ**တိ န သမန္တတော မုဇ္ဇတိ။ **န ဩသီဒတီ**တိ န ဩသက္ကတိ။ **န အဝသီဒတီ**တိ န ပစ္စောသက္ကတိ။ **န အဝဂစ္ဆတီ** တိ န ဟေဋ္ဌာ ဂစ္ဆတိ။

၁၇၅. ဧဝံ မဟာနုဘာဝေန သလ္လေန ဩတိဏ္ဏေသု စ သတ္တေသု – **တတ္ထ သိက္ခာနုဂီယန္တိ, ယာနိ လောကေ ဂဓိတာနီ**တိ ကထာ။ တဿတ္ထော – ယေ **လောကေ** ပဉ္စ ကာမဂုဏာ ပဋိလာဘာယ ဂိဇ္ဈန္တီတိ ကတွာ "ဂဓိတာနီ"တိ ဝုစ္စန္တိ, စိရကာလသေဝိတတ္တာ ဝါ "ဂဓိတာနီ"တိ ဝုစ္စန္တိ၊ **တတ္ထ** တံ နိမိတ္တံ ဟတ္ထိသိက္ခာဒိကာ အနေကာ **သိက္ခာ** ကထီယန္တိ, ဥဂ္ဂယှန္တိ ဝါ။ ပဿထ ယာဝ သမတ္ထော တယံ လောကော, ယတော ပဏ္ဍိတော ကုလပုတ္တော **တေသု** ဝါ ဂဓိတေသု တာသု ဝါ သိက္ခာသု အဓိမုတ္တော **န သိယာ,** အညဒတ္ထု အနိစ္စာဒိဒဿနေန **နိဗ္ဗိဇ္ဈ သဗ္ဗသော ကာမေ။ အတ္တနော နိဗ္ဗာနမေဝ သိက္ခေ**တိ။

ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ တိ ဉာဏေန နိက္ခမေတွာ ဝါ နိဗ္ဗိဇ္ဈိတွာ ဝါ။

၁၇၆. ဣဒါနိ ယထာ နိဗ္ဗာနာယ သိက္ခိတဗ္ဗံ, တံ ဒဿေန္တော **"သစ္စော သိယာ"** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **သစ္စော**တိ တစာသစ္စေန ဉာဏသစ္စေန မဂ္ဂသစ္စေန စ သမန္နာဂတော။ **ရိတ္တပေသုဏော** တိ ပဟီနပေသုဏော။ **ဝေဝိစ္ဆ** န္တိ မစ္ဆရိယံ။

၁၇၇. **နိဒ္ဒံ တန္ဒိံ သဟေ ထီန** န္တိ ပစလာယိကဉ္စ ကာယာလသိယဉ္စ စိတ္တာလသိယဉ္စာတိ ဣမေ တယော ဓမ္မေ အဘိဘဝေယျ။ **နိဗ္ဗာနမာနသော** တိ နိဗ္ဗာနနိန္နစိတ္တော။

ကာယဿ အကလ္လတာ တိ ခန္ဓတ္တယသင်္ခါတဿ နာမကာယဿ ဂိလာနဘာဝေါ။ ဂိလာနော ဟိ အကလ္လကောတိ ဝုစ္စတိ။ ဝိနယေပိ (ပါရာ. ၁၅၁) ဝုတ္တံ – "နာဟံ, ဘန္တေ, အကလ္လကော"တိ။ **အကမ္မညတာ**တိ ကာယဂေလညသင်္ခါတော အကမ္မညတာကာရော။ မေဃော ဝိယ အာကာသံ ကာယံ ဩနယှတီတိ **ဩနာဟော**။ သဗ္ဗတော ဘာဂေန ဩနာဟော **ပရိယောနာဟော**။ အဗ္ဘန္တရေ သမောရုန္ဓတီတိ **အန္တောသမောရောဓော** ။ မေဓတီတိ **မိဒ္ဓံ,** အကမ္မညဘာဝေန ဝိဟိံသတီတိ အတ္ထော။ သုပန္တိ တေနာတိ **သုပ္ပံ** ။ အက္ခိဒလာဒီနံ ပစလာဘာဝံ ကရောတီတိ **ပစလာယိကာ။ သုပ္ပနာ သုပ္ပိတတ္တန္တိ** အာကာရဘာဝနိဒ္ဒေသာ။ **ဩလီယနာ**တိ ဩလီယနာကာရော။ ဒုတိယံ ဥပသဂ္ဂဝသေန ဝဍ္ဎိတံ။

လီနန္တိ အဝိပ္ဖာရိကတာယ ပဋိကုဋိကံ။ ဣတရေ ဒွေဝ အာကာရဘာဝနိဒ္ဒေသာ။ **ထိနန္တိ** သပ္ပိပိဏ္ဍော ဝိယ အဝိပ္ဖာရိကတာယ ဃနဘာဝေန ဌိတံ။ **ထိယနာ**တိ အာကာရနိဒ္ဒေသော။ ထိယိတဿ ဘာဝေ **ထိယိတတ္တံ,** အဝိပ္ဖာရဝသေန ထဒ္ဓတာတိ အတ္ထော။

သဗ္ဗသင်္ခါရဓာတုယာ တိ နိဗ္ဗာနနိန္နမာနသော သဗ္ဗတေဘူမိကသင်္ခါတဓာတုယာ။ **စိတ္တံ ပဋိတပေတွတ** တိ စိတ္တံ နိဝတ္တာပေတွတ။ **ဧတံ သန္တ** န္တိ ဧတံ နိဗ္ဗာနံ။ ကိလေသသန္တတာယ **သန္တံ** ။ အတပ္ပကဋ္ဌေန **ပဏီတံ**။

န ပဏ္ဍိတာ ဥပဓိသုခဿ ဟေတူ တိ ဒဗ္ဗဇာတိကာ ကာမသုခဿ ကာရဏာ အနာနိ န ဒေန္တိ။ **ကာမဉ္စ တေ ဥပဓိပရိက္ခယာယာ**တိ ဧကံသေန တေ ပဏ္ဍိတာ ကာမက္ခယာယ ကာမက္ခေပနတ္ထံ အနာနိ ဒေန္တိ ။ **အပုနဗ္ဘတာယာ** တိ နိဗ္ဗာနတ္ထာယ။ **ဈာနာနိ ဘာဝေန္တီ** တိ ပဌမဇ္ဈာနာဒီနိ ဝဍ္ဎေန္တိ။ **ပုနဗ္ဘတာယာ** တိ ပုနဗ္ဘဝကာရဏာ။ **တေ** ပဏ္ဍိတာ နိဗ္ဗာနံ အဘိမုခံ ဟုတွတ အနံ ဒဒန္တိ။

၁၇၈. **သာဟသာ**တိ ရတ္တဿ ရာဂစရိတာဒိဘေဒာ သာဟသာကာရဏာ။ နိဒ္ဒေသော ဥတ္တာနတ္ထောယေဝ။

၁၇၉. **ပုရာဏံ နာဘိနန္ဒေယျာ** တိ အတီတံ ရူပာဒိံ နာဘိနန္ဒေယျ။ **နဝေ**တိ ပစ္စုပ္ပန္နေ။ **ဟီယမာနေ**တိ ဝိနဿမာနေ။ **အာကာသံ န သိတော သိယာ**တိ တဏှာနိဿိတော န ဘဝေယျ။ တဏှာ ဟိ ရူပာဒိနံ အာကာသနတော “အာကာသော”တိ ဝုစ္စတိ။

ဝေမာနေတိ အဘာဝမာနေ။ **ဝိဂစ္ဆမာနေ** တိ အပဂစ္ဆမာနေ။

“အာကာသတီ”တိ “အာကဿတီ”တိ စ ဒုဝိဓော ဟဌော။

၁၈၀. ကိံ ကာရဏာ အာကာသံ န သိတော သိယာတိ စေ? **ဂေဓံ ဗြူမိ** တိ ကထာ။ တဿတ္ထော – အဟဉှိ ဣမံ အာကာသသင်္ခါတံ တဏှံ ရူပာဒိသု ဂိဇ္ဈနတော **ဂေဓံ ဗြူမိ** “ဂေဓော”တိ ဝဒာမိ။ ကိဉ္စ ဘိယျော – အဝဟနနဋ္ဌေန **“ဩဃော”**တိ စ အာဇဝနဋ္ဌေန **“အာဇဝ”**န္တိ စ “ဣဒံ မယှံ, ဣဒံ မယှ”န္တိ ဇပ္ပကာရဏတော **“ဇပ္ပန”** န္တိ စ ဒုမ္မုဉ္စနဋ္ဌေန **“အာရမ္မဏ”** န္တိ စ ကမ္ပကရဏဋ္ဌေန **“ကမ္ပန”** န္တိ စ ဗြူမိ, ဧသာဝ လောကဿ ပလိဗောဓဋ္ဌေန ဒုရတိက္ကမနီယဋ္ဌေန စ **“ကာမပင်္ကော ဒုရစ္စယော”** တိ။

အာဇဝန္တိ အာပဋိသန္ဓိတော ဇဝတိ ဓာဝတီတိ အာဇဝံ, ဝဋ္ဋမူလတာယ ပုနဗ္ဘဝေ ပဋိသန္ဓိအနုတဏှာယယေတံ အဓိဝစနံ။ **ဇပ္ပန** န္တိ ပတ္ထနာ, တဏှာယယေတံ အဓိဝစနံ။ **အာရမ္မဏမ္ပိ ဝုစ္စတိ တဏှာ** တိ ရူပာဒိသု အာရမ္မဏေသု ဥပ္ပန္နတဏှာ မုစ္စိတုံ အသက္ကုဏေယျဋ္ဌေန အာရမ္မဏာတိ ကထီယတိ။ **ကာမပင်္ကော** တိ ဩသီဒနဋ္ဌေန ကလလံ။ **ကဒ္ဒမော** တိ သင်္ဂဋ္ဌေန ကဒ္ဒမော။ တာပနဋ္ဌေန **ကိလေသော** ။ နိယျာသံ ဝိယ လဂ္ဂပနဋ္ဌေန **ပလိပော**။ ရုန္ဓိတွတ ဓာရဏဋ္ဌေန **ပလိရောဓော**။ ဧဝမေတံ ဂေဓာဒိပရိယာယံ အာကာသံ အနိဿိတော။

၁၈၁. **သစ္စာ အတေက္ကမ** န္တိ ကထာ။ တဿတ္ထော – ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တာ တိဝိဓာပိ သစ္စာ အတေက္ကမံ မောနေယ ယပတ္တိယာ **မုနီ**တိ သင်္ခံ ဂတော နိဗ္ဗာနထလေ **တိဋ္ဌတိ ဗြာဟ္မဏော, သ ဝေ** ဝေရူပေ သဗ္ဗာနိ အာယတနာနိ နိဿ ဇ္ဈိတွတ **“သန္တော”** တိ ဝုစ္စတိ။ နိဒ္ဒေသေ ဝတ္တဗ္ဗံ နတ္ထိ။

၁၈၂. ကိဉ္စ ဘိယျော – **သ ဝေ ဝိဒ္ဒတ**တိ ကထာ။ တတ္ထ **ဥတွတ ဓမ္မ**န္တိ အနိစ္စာဒိနယေန သင်္ခတဓမ္မံ အညာယ။ **သမ္မာ သော လောကေ ဣရိယာနော**တိ အသမ္မာဣရိယနကရာနံ ကိလေသာနံ ပဟာနာ သမ္မာ သော လောကေ ဣရိယမာနော။

၁၈၃. ဧဝံ အပိဟေန္တော စ – **ယောဓ ကာမေ**တိ ကထာ။ တတ္ထ **သင်္ဂ** န္တိ သတ္တဝိဓံ သင်္ဂံ ယော အစ္စတရိ။ **နာဇ္ဈေတီ**တိ န အဘိဇ္ဈာယတိ။

၁၈၄. တသ္မာ တုမ္ဟေသုပိ ယော ဝေရူပဟေ ဟောတုံ ဣစ္ဆတိ, တံ ဝဒါမိ – **ယံ ပုဗ္ဗေ** တိ ကထာ။ တတ္ထ **ယံ ပုဗ္ဗေ**တိ အတီတေ သင်္ခါရေ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပဇ္ဇနဓမ္မံ ကိလေသဇာတံ အတီတံ ကမ္မဥ္စ။ **ပစ္ဆာ တေ မာဟု ကိဉ္စနန္တိ** အနာဂတေပိ သင်္ခါရေ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပဇ္ဇနဓမ္မံ ရာဂါဒိကိဉ္စနံ မာ အဟု။ **မဇ္ဈေ စေ နော ဂဟေဿသီ** တိ ပစ္စုပ္ပန္နရူပါဒိဓမ္မေပိ န ဂဟေဿသိ စေ။ ဧဝံ ဥပသန္တော စရိဿသိ။

အဗီဇံ ကရောဟီတိ မဂ္ဂဉာဏေန န ဗီဇံ ကရောဟိ။ **ရာဂကိဉ္စနန္တိ** ရာဂဖန္ဒနံ။ **အေသကိဉ္စနာ** ဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

၁၈၅. ဧဝံ အရဟတ္တပ္ပတ္တိံ ဒဿေတွာ တ ဣဒါနိ အရဟတော ထုတိဝသေန ဣတော ပရာ ကထာယော အဘာသိ။ တတ္ထ **သဗ္ဗသော**တိ ကထာယ **မမာယိတန္တိ** မမတ္တကရဏံ။ “မမ ဣဒ”န္တိ ဂဟိတံ တ ဝတ္ထုံ။ **အသတာ စ န သောစတီ**တိ အဝိဇ္ဇမာနကာရဏာ အသန္တကာရဏာ န သောစတိ။ **န ဇီယတီ**တိ ဇာနိံ နာဓိဂစ္ဆတိ။

အဟု ဝတ မေတိ မယှံ အဟောသိ ဝတ။ **တံ ဝတ မေ နတ္ထီ** တိ ယံ အတီတေ အဟောသိ, တံ မယှံ ဣဒါနိ န သန္တိ။ **သိယာ ဝတ မေ**တိ ယံ မယှံ ဘဝိဿတိ, **တံ ဝတာဟံ န လဘာမီ**တိ ဣဒါနိ အဟံ ဧကံသေန န ဟာပုဏာမိ။

၁၈၆. ကိဉ္စ ဘိယျော – **ယဿ နတ္ထီ** တိ ကထာ။ တတ္ထ **ကိဉ္စနန္တိ** ကိဉ္စိ ရူပါဒိဓမ္မဇာတံ။

အဘိသင်္ခတန္တိ ကမ္မေန သင်္ခရိတံ။ **အဘိသင်္ခေတယိတန္တိ** စိတ္တေန ရာသိကတံ။ **အဝိဇ္ဇာယ တေ ဝတ**တိ အဝိဇ္ဇာယ တု ဧဝ။ **အသေသဝိရာဂနိရောဓာ**တိ ဝိရာဂသင်္ခါတေန မဂ္ဂေန နိရဝသေသနိရောဓာ။

သုညတော လောကံ အဝေက္ခဿူ တိ အဝသဝတ္တိသလ္လက္ခဏဝသေန တ တုစ္ဆသင်္ခါရသမနုပဿနဝသေန တတိ ဒွီဟာကာရေဟိ သုညတော လောကံ ပဿ။ **အတ္တာနုဒိဋ္ဌိံ ဦဟစ္စာ** တိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိံ ဥဒ္ဓရိတွာ။ **ဧဝံ မစ္စုတရော သိယာ**တိ ဧဝံ မရဏဿ တရဏော ဘဝေယျ။ **ဧဝံ လောကံ အဝေက္ခန္တန္တိ** ဧဝံ ခန္ဓလောကံ ပဿန္တံ။ **မစ္စုရာဇာ န ပဿတီ** တိ မရဏရာဇာ န ဩလောကေတိ န ဒက္ခတိ။

နာညံ ပတ္ထယတေ ကိဉ္စီ တိ အညံ အပ္ပမတ္တကမ္ပိ န ပတ္ထယတိ န ပိဟယတိ။ **အညတြ အပ္ပဋိသန္ဓိယာ** တိ နိဗ္ဗာနံ ဌပေတွာ။ “အညတြပ္ပဋိသန္ဓိယာ”တိ ကေပဒံ ကတွာပိ ပဌန္တိ။

၁၈၇. ကိဉ္စ ဘိယျော – **အနိဋ္ဌုရီ** တိ ကထာ။ တတ္ထ **အနိဋ္ဌုရီ** တိ အနိဿုကီ။ “အနိဋ္ဌရီ”တိပိ ကေစိ ပဌန္တိ။ **သဗ္ဗဓိ သမော** တိ သဗ္ဗတ္ထ သမော, ဥပေက္ခကောတိ အဓိပ္ပာယော။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? ယော သော “နတ္ထိ မေ”တိ န သောစတိ, တမဟံ အဝိကမ္ပိနံ ပုဂ္ဂလံ ပုဋ္ဌော သမာနော အနိဋ္ဌုရီ အနနုဂိဒ္ဓော, အနေဇော **သဗ္ဗဓိ သမော** တိ ဣမံ တသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ စတုဗ္ဗိဓံ အာနိသံသံ ဗြူမိတိ။

နိဋ္ဌုရိယော တိ ဣဿုကီ။ နိဋ္ဌုရဘာဝေ **နိဋ္ဌုရိယံ,** တံ နိဿာယ တေ့ကမ္ပိ နတ္ထီတိ ခေဠဟတန္တိ အတ္ထော။ **နိဋ္ဌုရိယကမ္မန္တိ** နိဋ္ဌုရိယကရဏံ။ ဂဟဋ္ဌော တ ဟိ ဂဟဋ္ဌံ ဘိက္ခု တ ဘိက္ခုံ နိဿာယ ဝသန္တော အပ္ပမတ္တကေနေဝ ကုဇ္ဈိတွာ တံ နိဿာယ တေ့ကမ္ပိ နတ္ထီတိ ခေဠံ ဟတေတွာ ဟာဒေန မဒ္ဒန္တော ဝိယ နိဋ္ဌုရိယံ နာမ ကရောတိ။ တဿ တံ ကမ္မံ “နိဋ္ဌုရိယကမ္မ”န္တိ ဝုစ္စတိ။ **ဣဿာ** တိ သဘာဝနိဒ္ဒေသော ။ တတော ပရာ ဒွေဝ အာကာရဘာဝနိဒ္ဒေသာ။ ဣတရတ္တယံ ပရိယာယဝစနံ။ လက္ခဏာဒိတော ပနေသာ ပရသမ္ပတ္တီနံ ဥသူယနလက္ခဏာ ဣဿာ; တတ္ထ စ အနဘိရတိရသာ; တတော ဝိမုခဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ; ပရသမ္ပတ္တိပဒဋ္ဌာနာ။

လာဘေပိ န ဣဉ္ဇတီ တိ ပစ္စယလာဘေ န စလတိ။ **အလာဘေပီ**တိ ပစ္စယာနံ အလာဘေပိ။

၁၈၈. ကိဉ္စ ဘိယျော – **အနေဇဿ** တိ ကထာ။ တတ္ထ **နိသင်္ခတီ** တိ ပုညာဘိသင်္ခါရာဒီသု ယော ကောစိ သင်္ခါရော။ သော ဟိ ယသ္မာ နိသင်္ခရိယတိ, နိသင်္ခရောတိ တ, တသ္မာ “နိသင်္ခတီ”တိ ဝုစ္စတိ။ **ဝိယာရမ္ဘာ** တိ ဝိဝိဓာ ပုညာဘိသင်္ခါရာဒိကာ အာရမ္ဘာ။ **ခေမံ ပဿတိ သဗ္ဗဓိ** တိ သဗ္ဗတ္ထ အဘယမေဝ ပဿတိ။

အာရမ္မာ တိ ကမ္မာနံ ပဌမာရမ္ဘာ။ **ဝိယာရမ္ဘာ** တိ ဥပရူပရိ ဝိဝိဓအာရမ္ဘနဝသေန ဝီရိယာရမ္ဘာ။ တီသု ဘဝေသု ပဋိသန္ဓိဇနကကမ္မာနံ ဧတံ အဓိဝစနံ။ တသ္မာ ဝိယာရမ္ဘာ အာရဝတော။

၁၈၉. ဧဝံ ပသ္သန္တော **န သမေသူ**တိ ကထာ။ တတ္ထ **န ဝဒတေ**တိ ''သဒိသောဟမသ္မိ''တိအာဒိနာ မာနဝသေန သမေသုပိ အတ္တာနံ န ဝဒတိ ဩမေသုပိ ဥဿေသုပိ။ **နာဒေတိ န နိရဿတီ** တိ ရူပာဒီသု ကဉ္စိ ဓမ္မံ န ဂဏှာတိ န နိရဿတိ။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ တတ္ထ တတ္ထ ဝုတ္တနယတ္တာ ပာကဋမေဝ။ ဧဝံ အရဟတ္တနိကူဋေနေဝ ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေသီတိ။

သဒ္ဓမ္မပဇ္ဇောတိကာယ မဟာနိဒ္ဒေသဋ္ဌကထာယ

အတ္တဒဏ္ဍသုတ္တနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၆. သာရိပုတ္တသုတ္တနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၁၉၀. သောဠသမေ **န မေ ဒိဋ္ဌော** တိ သာရိပုတ္တသုတ္တနိဒ္ဒေသော။ တတ္ထ **ဣတော ပုဗ္ဗေ** တိ ဣတော သင်္ကဿနဂရေ ဩတရဏတော ပုဗ္ဗေ။ **ဝဂ္ဂုဝဒေါ** တိ သုန္ဒရဝဒေါ။ **တုသိတာ ဂဏိမာဂတော**တိ တုသိတကာယာ စဝိတွာ မာတုကုစ္ဆိံ အာဂတတ္တာ တုသိတာ အာဂတော။ ဂဏာစရိယတ္တာ **ဂဏီ** ။ သန္တုဋ္ဌဋ္ဌေန တ တုသိတသင်္ခါတာ ဒေဝလောကာ ဂဏိံ အာဂတော, တုသိတာနံ တ အရဟန္တာနံ ဂဏိံ အာဂတောတိ။

ဣမိနာ စက္ခုနာတိ ဣမိနာ အတ္တဘာဝပရိယာပန္နေန ပကတိမံသစက္ခုနာ။ **ဣမိနာ အတ္တဘာဝေနာ**တိ ဣမိနာ ပစ္ဆိမေန အတ္တဘာဝေန။ **တာဝတိံသဘဝနေ**တိ တာဝတိံသဒေဝလောကေ။ **ဟာရိစ္ဆတ္တကမူလေ** တိ ကောဝိဠာရရုက္ခဿ ဟေဋ္ဌာ။ **ပဏ္ဍုကမ္ဗလသိလာယ** န္တိ ရတ္တကမ္ဗလသဒိသဟသာဏပိဋ္ဌေ။ **ဝဿံ ဝုဋ္ဌော** တိ ဝုဋ္ဌဝဿော။ **ဒေဝဂဏပရိဝုတော**တိ ဒေဝသင်္ဃေန ပရိဝါရိတော။ **ဩတိဏ္ဏော** တိ အဝတိဏ္ဏော။ **ဣမံ ဒဿနံ ပုဗ္ဗေ** တိ အညတြ ဣမမှာ ဒဿနာ ပုဗ္ဗေ။ **န ဒိဋ္ဌော** တိ အညဒါ န ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော။

ခတ္တိယဿ တ တိ ခတ္တိယဿ ဝဒန္တဿ န သုတော။ **ဗြာဟ္မဏာ** ဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

မဓုရဝဒေါတိအာဒီသု ဗျဉ္ဇနသမ္ပန္နံ မဓုရံ ဝဒတီတိ **မဓုရဝဒေါ**။ ပေမဇနကံ ပေမာရဟံ ဝဒတီတိ **ပေမနီယဝဒေါ**။ ဟဒယင်္ဂမစိတ္တေ ဌပနယောဂ္ဂံ ဝဒတီတိ **ဟဒယင်္ဂမဝဒေါ** ။ ကရဝီကသကုဏသဒ္ဒေါ ဝိယ မဓုရဃောသော အဿာတိ **ကရဝီကရုတမဉ္ဇုဃောသော။ ဝိဿဋ္ဌော စာ** တိ အပလိဗုဒ္ဓေါ တတ္ထ တတ္ထ အပက္ခလနော။ **ဝိညေယျော စာ** တိ သုဝိဇာနေယျော စ။ **မဉ္ဇု စာ** တိ မဓုရော စ။ **သဝနီယော စာ**တိ ကဏ္ဏသုခေါ စ။ **ဗိန္ဒု စာ** တိ ဃနော စ။ **အဝိသာရီ စာ**တိ န ပတ္ထဋော စ။ **ဂမ္ဘီရော စာ** တိ န ဥတ္တာနော စ။ **နိန္နာဒီ စာ** တိ ဃောသဝန္တော စ။ **အဿာ** တိ အဿ သတ္ထုနော။ **ဗဟိဒ္ဓါ ပရိသာယာ** တိ ပရိသတော ဗဟိ။ **န နိစ္ဆရတီ** တိ န နိက္ခမတိ။ ကိံကာရဏာ? ဧဝရူပေ မဓုရသဒ္ဒေါ နိက္ကာရဏာ မာ ဝိနဿတူတိ။ **ဗြဟ္မဿရော** တိ အညေ ဆိန္နဿရာပိ ဘိန္နဿရာပိ ကာကဿရာပိ ဟောန္တိ, အယံ ပန မဟာဗြဟ္မုနော သရသဒိသေန သရေန သမန္နာဂတော။ မဟာဗြဟ္မုနော ဟိ ပိတ္တသေမှေဟိ အပလိဗုဒ္ဓတ္တာ သရော ဝိသုဒ္ဓေါ ဟောတိ, ဘဂဝတာပိ ကတကမ္မံ ဝတ္ထုံ သောဓေတိ, ဝတ္ထုနော သုဒ္ဓတ္တာ နာဘိတော ပဋ္ဌာယ သမုဋ္ဌဟန္တော သရော ဝိသုဒ္ဓေါ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတာဝ သမုဋ္ဌာတိ။ ကရဝီကော ဝိယ ဘဏတီတိ **ကရဝီကဘာဏီ,** မတ္တကရဝီကရုတမဉ္ဇုဃောသောတိ အတ္ထော။

တာရေတီတိ အခေမန္တဋ္ဌာနံ အတိက္ကာမေတိ။ **ဥတ္တာရေတီ** တိ ခေမန္တဘူမိံ ဥပနေန္တော တာရေတိ။ **နိတ္တာရေတီ**တိ အခေမန္တဋ္ဌာနတော နိက္ခာမေန္တော တာရေတိ ။ **ပတာရေတီ**တိ ပရိဂ္ဂဟေတွာ တာရေတိ, ဟတ္ထေန ပရိဂ္ဂဟေတွာ ဝိယ တာရေတီတိ အတ္ထော။ သဗ္ဗမေတံ တာရဏုတ္တာရဏာဒိခေမန္တဋ္ဌာနေ ဌပနမေတတိ အာဟ – **“ခေမန္တဘူမိံ သမ္ပာပေတီ”** တိ။ **သတ္တေ** တိ ဝေနေယျသတ္တေ။ မဟာဂဟနတာယ မဟာနတ္ထတာယ ဒုန္နိတ္တရိယတာယ စ ဇာတိယေဝ ကန္တာရော ဇာတိကန္တာရော, တံ **ဇာတိကန္တာရံ** ။

ဂဏဿ သုဿူသတီ တိ ဂဏော အဿ ဝစနံ သုဿူသတိ သုဏာတိ ဥပလက္ခေတိ။ **သောတံ ဩဒဟတီ**တိ သောတုကာမတာယ သောတံ အဝဒဟတိ ပတိဋ္ဌာပေတိ။ **အညာ စိတ္တံ ဥပဋ္ဌပေတီ** တိ ဉာတုကာမံ စိတ္တံ ပဏိဒဟတိ။ **ဂဏံ အကုသလာ ဝုဋ္ဌာပေတွာ** တိ ဇနသမူဟံ အကောသလ္လသမ္ဘူတာ အကုသလာ ဥဋ္ဌာပေတွာ။ **ကုသလေ ပတိဋ္ဌာပေတီ**တိ ကောသလ္လသမ္ဘူတေ ကုသလေ ဌပေတိ။ **သင်္ဃီ** တိ ရာသိဝသေန သင်္ဃော အဿ အတ္ထီတိ သင်္ဃီ။ ပရိသဝသေန ဂဏော အဿ အတ္ထီတိ **ဂဏီ**။ ဂဏဿ အာစရိယောတိ **ဂဏာစရိယော**။

၁၉၁. ဒုတိယကထာယ **သဒေဝကဿ လောကဿ, ယထာ ဒိဿတီ** တိ သဒေဝကဿ လောကဿ ဝိယ မနုဿာနမ္ပိ ဒိဿတိ။ ယထာ တ ဒိဿတီတိ တစ္ဆတော အဝိပရီတတော ဒိဿတိ။ **စက္ခုမာ**တိ ဥတ္တမစက္ခုမာ။ **ဧကော**တိ ပဗ္ဗဇ္ဇာသင်္ခါတာဒီဟိ ဧကော။ **ရတိန္တိ** နေက္ခမ္မရတိအာဒိံ။

ပတိရူပကောတိ သုဝဏ္ဏပတိရူပကော ကုဏ္ဍလော။ **မတ္တိကာကုဏ္ဍလောတ** တိ မတ္တိကာယ ကတကုဏ္ဍလော ဝိယ။ **လောဟမုမာသော သုဝဏ္ဏဆန္နော** တိ သုဝဏ္ဏေန ပဋိစ္ဆန္နော လောဟမာသကော ဝိယ။ **ပရိတရဆန္နာ** တိ ပရိတရေန ဆာဒိတာ။ **အန္တော အသုဒ္ဓာ** တိ အဗ္ဘန္တရတော ရာဂါဒီဟိ အပရိသုဒ္ဓာ။ **ဗဟိ သောဘမာနာ**တိ စီဝရာဒီဟိ ဗာဟိရတော သုန္ဒရာ။

အကပ္ပိတဣရိယာပထာ စာတိ အသဇ္ဇိတဣရိယာပထာ။ **ပဏိဓိသမ္ပန္နာ** တိ ပရိပုဏ္ဏပတ္ထနာ။

ဝိသုဒ္ဓသဒ္ဒော တိ ပရိသုဒ္ဓကိတ္တိသဒ္ဒော, ယထာဘူတထုတိဃောသောတိ အတ္ထော။ **ဂတကိတ္တိသဒ္ဒသိလော ကော**တိ ကိတ္တိသဒ္ဒဥ္စ သိလောကဥ္စ ဂဟေတွာ စရဏသီလော။ ကတ္ထ ဝိသုဒ္ဓသဒ္ဒောတိ စေ? **"နာဂဘဝနေ စ သုပဏ္ဏဘဝနေ စာ"**တိအာဒိနာ နယေန ဝိတ္ထာရေတွာ ဝုတ္တဋ္ဌာနေ။ **တတော စ ဘိယ္ယော** တိ တတော ဝုတ္တပ္ပကာရတော စ ဝေနေယျဝသေန အတိရေကတရောပိ ဒိဿတိ။

သဗ္ဗံ ရာဂတမ န္တိ သကလံ ရာဂန္ဓကာရံ။ **အေသတမာဒီသုပိ** ဧသေဝ နယော။ **အန္ဓကရဏာ**န္တိ ပညာလောကနိတရဏကရဏံ။ **အစက္ခုကရဏာ**န္တိ ပညာစက္ခုနော အကရဏံ။ **အညာဏကရဏာ**န္တိ ဉာဏေန အဇာနနကရဏံ။ **ပညာနိရောဓိကန္** တိ ပညာနယနနာသကံ။ **ဝိဃာတပက္ခိက** န္တိ ပီဠာကောဋ္ဌာသိကံ။ **အနိဗ္ဗာနသံဝတ္တနိက** န္တိ အပစ္စယအမတနိဗ္ဗာနတ္ထာယ န သံဝတ္တနိကံ။

သဗ္ဗံ တံ တေန ဇောဓိဉာဏေန ဗုဇ္ဈိ တိ တံ သကလံ တေန စတုမဂ္ဂဉာဏဝသေန ဗုဇ္ဈိ။ ပဌမမဂ္ဂဝသေန ဇာနိ **အနုဗုဇ္ဈိ**။ ဒုတိယမဂ္ဂဝသေန ပုန အညာသိ **ပဋိဝိဇ္ဈိ** ။ တတိယမဂ္ဂဝသေန ပဋိဝေဓံ ဟာပုဏိ **သမ္ဗုဇ္ဈိ** ။ စတုတ္ထမဂ္ဂဝသေန နိဿေသပဋိဝေဓေန **သမ္မာဗုဇ္ဈိ။ အဓိဂစ္ဆိ ဖဿေသိ သစ္ဆာကာသိ** တိ ဇော တယံ ဖလဝသေန ယောဇေတဗ္ဗံ။ ပဌမဒုတိယဝသေန ပဋိလဘိ။ တတိယဝသေန ဉာဏဖဿေန ဖုသိ။ စတုတ္ထဝသေန ပစ္စက္ခံ အကာသိ။ အထ တ ဧကေကဖလဿ တယောပိ လဗ္ဘန္တိ ဧဝ။

နေက္ခမ္မရတိ န္တိ ပဗ္ဗဇ္ဇာဒိနိ နိဿာယ ဥပ္ပန္နရတိံ။ **ဝိဝေကရတိ**န္တိ ကာယဝိဝေကာဒိမွှိ ဥပ္ပန္နရတိံ။ **ဥပသမရတိ**န္တိ ကိလေသဝူပသမေ ရတိံ။ **သမ္ဗောဓိရတိ** န္တိ မဂ္ဂံ ပစ္စဝေက္ခန္တဿ ဥပ္ပန္နရတိံ။

၁၉၂. တတိယကထာယ **ဗဟူနမိမံ ဗဒ္ဓာန** န္တိ ဣမံ ဗဟူနံ ခတ္တိယာဒီနံ သိဿာနံ။ သိဿာ ဟိ အာစရိယပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိတ္တာ ''ဗဒ္ဓာ''တိ ဝုစ္စန္တိ။ **အတ္ထိ ပဋ္ဌေဟန အာဂမ** န္တိ အတ္ထိကော ပဋ္ဌေဟန အာဂတောမ္ဟိ , အတ္ထိကာနံ တ ပဋ္ဌေဟန အာဂမနံ, ပဋ္ဌေဟန အတ္ထိ အာဂမနံ တတိ။

ဗုဒ္ဓေါတိ ပဒဿ အဘာဝေပိ **တံ ဗုဒ္ဓ**န္တိ ပဒေ ယော သော ဗုဒ္ဓေါ, တံ နိဒ္ဒိသိတုကာမေန **"ဗုဒ္ဓေါ"**တိ ဝုတ္တံ။ **သယမ္ဘူ**တိ ဥပဒေသံ ဝိနာ သယမေဝ ဘူတော။ **အနာစရိယကော**တိ သယမ္ဘူပဒဿ အတ္ထဝိဝရဏံ။ ယော ဟိ အာစရိယံ ဝိနာ သစ္စာနိ ပဋိဝိဇ္ဈတိ, သော သယမ္ဘူ နာမ ဟောတီတိ။ **ပုဗ္ဗေ အနနုဿုတေသု** တိအာဒိ အနာစရိယကဘာဝဿ အတ္ထပ္ပကာသနံ။ **အနနုဿုတေသု** တိ အာစရိယတော အနနုဿုတေသု။ **သာမ**န္တိ သယမေဝ။ **အဘိသမ္ဗုဇ္ဈိ** တိ ဘုသံ သမ္မာ ပဋိဝိဇ္ဈိ။ **တတ္ထ စ သဗ္ဗညုတံ ပာပုဏီ** တိ တေသု စ သစ္စေသု သဗ္ဗညုဘာဝံ ပာပုဏိ။ ယထာ သစ္စာနိ ပဋိဝိဇ္ဈန္တာ သဗ္ဗညုနော ဟောန္တိ , တထာ သစ္စာနံ ပဋိဝိဒ္ဓတ္တာ ဧဝံ ဝုတ္တံ။ ''သဗ္ဗညုတံ ပတ္တော''တိပိ ပာဌော။ **ဗလေသု စ ဝသီ ဘာဝ**န္တိ ဒသသု စ တထာဂတဗလေသု ဣဿရဘာဝံ ပာပုဏိ။ ယော သော ဧဝံ ဘူတော, သော ဗုဒ္ဓေါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တတ္ထ သဗ္ဗဓမ္မေသု အပ္ပဋိဟတဉာဏနိမိတ္တာနုတ္တရဝိမောက္ခာဓိဂမပရိဘာဝိတခန္ဓသန္တာနံ ဥပာဒာယ ပဏ္ဏတ္တိကော, သဗ္ဗညုတပဒဋ္ဌာနံ တ သစ္စာဘိသမ္ဗောဓိမုပာဒာယ ပဏ္ဏတ္တိကော သတ္တဝိသေသော ဗုဒ္ဓေါ။ ဧတ္တာဝတာ အတ္ထတော ဗုဒ္ဓဝိဘာဝနာ ကတာ ဟောတိ။

ဣဒါနိ ဗျဉ္ဇနတော ဝိဘာဝေန္တော **"ဗုဒ္ဓေါတိ ကေနဋ္ဌေန ဗုဒ္ဓေါ"** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ယထာ လောကေ အဝဂန္တာ ''အဝဂတော''တိ ဝုစ္စတိ, ဧဝံ **ဗုဇ္ဈိတာ သစ္စာနီတိ ဗုဒ္ဓေါ** ။ ယထာ ပဏ္ဏသောသာ တတာ ''ပဏ္ဏသုသာ''တိ ဝုစ္စန္တိ, ဧဝံ **ဗောဓေတာ ပဇာယာတိ ဗုဒ္ဓေါ။ သဗ္ဗညုတာယ ဗုဒ္ဓေါ**တိ သဗ္ဗဓမ္မဗုဇ္ဈနသမတ္ထာယ ဗုဒ္ဓိယာ ဗုဒ္ဓေါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **သဗ္ဗဒဿာဝိတာယ ဗုဒ္ဓေါ** တိ သဗ္ဗဓမ္မာနံ ဉာဏစက္ခုနာ ဒိဋ္ဌတ္တာ ဗုဒ္ဓေါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အနညနေယျ**

တာယ ဗုဒ္ဓေါတိ အညေန အဗောဓိနီယတော သယမေဝ ဗုဒ္ဓတ္တာ ဗုဒ္ဓေါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဝိသဝိတာယ ဗုဒ္ဓေါ**တိ နာနာဂုဏဝိကာသနတော ပဒုမမိဝ ဝိကာသနဋ္ဌေန ဗုဒ္ဓေါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ခီဏာသဝသင်္ခါတေန ဗုဒ္ဓေါ**တိအာဒီဟိ ဆဟိ ပရိယာယေဟိ စိတ္တသင်္ကောစကရဓမ္မပ္ပဟာနေန နိဒ္ဒါယ ဝိဗုဒ္ဓော ပုရိသော ဝိယ သဗ္ဗကိလေသနိဒ္ဒါယ ဝိဗုဒ္ဓတ္တာ ဗုဒ္ဓေါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သင်္ခါ သင်္ခါတန္တိ အတ္ထတော ဧကတ္တာ **သင်္ခါတေနာ**တိ ဝစနသ္သ ကောဋ္ဌာသေနာတိ အတ္ထော။ တဏှာလေပဒိဋ္ဌိလေပာဘာဝေန နိရုပလေပသင်္ခါတေန သဝါသနာနံ သဗ္ဗကိလေသာနံ ပဟီနတ္တာ ဧကန္တဝစနေန ဝိသေသေတဗ္ဗတာ ဝုတ္တံ။ **ဧကန္တနိက္ကိလေသော**တိ ရာဂဒောသမောဟာဝသေသေဟိ သဗ္ဗကိလေသေဟိ နိက္ကိလေသော။

ဧကာယနမဂ္ဂံ ဂတောတိ ဗုဒ္ဓေါတိ ဂမနတ္ထာနံ ဓာတူနံ ဗုဇ္ဈနတ္ထတ္တာ ဗုဇ္ဈနတ္ထာပိ ဓာတုယော ဂမနတ္ထာ ဟောန္တေဝ, တသ္မာ ဧကာယနမဂ္ဂံ ဂတတ္တာ ဗုဒ္ဓေါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဧကာယနမဂ္ဂေါ စေတ္ထ –

> “မဂ္ဂေါ ပန္ထော ပထော ပဇ္ဇော၊ အဉ္ဇသံ ဝဋုမာယနံ။
> နာဝါ ဥတ္တရသေတူ စ၊ ကုလ္လော စ ဘိသိ သင်္ကမော”တိ။ (စူဠနိ. ပါရာယနတ္ထုတိဂါထာနိဒ္ဒေသ ၁၀၁) –

မဂ္ဂသ္သ ဗဟူသု နာမေသု အယနနာမေန ဝုတ္တမဂ္ဂနာမေန ဝုတ္တော။ တသ္မာ ဧကမဂ္ဂဘူတော မဂ္ဂေါ, န ဒွေဓာပထဘူတောတိ အတ္ထော။ အထ ဝါ ဧကေန အယိတဗ္ဗော မဂ္ဂေါတိ ဧကာယနမဂ္ဂေါ။ ဧကေနာတိ ဂဏသင်္ဂဏိကံ ပဟာယ ပဝိဝိတ္တေန၊ အယိတဗ္ဗောတိ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗော, အယန္တိ ဝါ ဧတေနာတိ အယနော, သံသာရတော နိဗ္ဗာနံ ဂစ္ဆန္တီတိ အတ္ထော။ ဧကေသံ အယနောတိ ဧကာယနော။ ဧကေသန္တိ သေဋ္ဌာနံ။ သဗ္ဗသတ္တသေဋ္ဌာ စ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ, တသ္မာ ဧကေသံ မဂ္ဂဘူတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါနံ အယနဘူတော မဂ္ဂေါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အယတီတိ ဝါ အယနော, ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတီတိ အတ္ထော။ ဧကသ္မိံ အယနော မဂ္ဂေါတိ ဧကာယနမဂ္ဂေါ။ ဧကသ္မိံယေဝ ဗုဒ္ဓသာသနေ ပဝတ္တမာနော မဂ္ဂေါ, န အညတ္ထာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အပိ စ ဧကံ အယတီတိ ဧကာယနော။ ပုဗ္ဗဘာဂေ နာနာမုခဘာဝနာနယပ္ပဝတ္တောပိ အပရဘာဂေ ဧကံ နိဗ္ဗာနမေဝ ဂစ္ဆတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ, တသ္မာ **ဧကာယနမဂ္ဂေါ**တိ ဧကနိဗ္ဗာနဂမနမဂ္ဂေါတိ အတ္ထော။

ဧကော အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါတိ န ပရေဟိ ဗုဒ္ဓတ္တာ ဗုဒ္ဓေါ, ကိန္တု သယမေဝ အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓတ္တာ ဗုဒ္ဓေါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အဗုဒ္ဓိဝိဟတတ္တာ ဗုဒ္ဓိပဋိလာဘတ္တာ ဗုဒ္ဓေါ**တိ ဗုဒ္ဓိ ဗုဒ္ဓံ ဗောဓောတိ ပရိယာယဝစနမေတံ။ တတ္ထ ယထာ “နီလရတ္တဂုဏယောဂါ နီလော ပဋော, ရတ္တော ပဋော”တိ ဝုစ္စတိ, ဧဝံ ဗုဒ္ဓဂုဏယောဂါ “ဗုဒ္ဓေါ”တိ ဉာပေတုံ ဝုတ္တံ။

တတော ပရံ **ဗုဒ္ဓေါတိ နေတံ နာမန္တိ**အာဒိ “အတ္ထမနုဂတာ အယံ ပညတ္တီ”တိ ဉာပနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **မိတ္တာ** သဟာယာ။ **အမစ္စာ** ဘစ္စာ။ **ဉာတီ** ပိတုပက္ခိကာ။ **သာလောဟိတာ** မာတုပက္ခိကာ။ **သမဏာ** ပဗ္ဗဇ္ဇူပဂတာ။ **ဗြာဟ္မဏာ** ဘောဝါဒိနော, သမိတပါပဗာဟိတပါပါ ဝါ။ **ဒေဝတာ** သက္ကာဒယော ဗြဟ္မာနော စ။ **ဝိမောက္ခန္တိက**န္တိ ဝိမောက္ခော အရဟတ္တမဂ္ဂေါ, ဝိမောက္ခသ္သ အန္တော အရဟတ္တဖလံ, တသ္မိံ ဝိမောက္ခန္တေ ဘဝံ ဝိမောက္ခန္တိကံ နာမံ။ သဗ္ဗညုဘာဝေါ ဟိ အရဟတ္တမဂ္ဂေန သိဇ္ဈတိ, အရဟတ္တဖလောဒယေ သိဒ္ဓံ ဟောတိ။ တသ္မာ သဗ္ဗညုဘာဝေါ ဝိမောက္ခန္တေ ဘဝေါ ဟောတိ။ တံ နေမိတ္တိကမ္ပိ နာမံ ဝိမောက္ခန္တေ ဘဝံ နာမ ဟောတိ။ တေန ဝုတ္တံ – “ဝိမောက္ခန္တိကမေတံ ဗုဒ္ဓါနံ ဘဂဝန္တာန”န္တိ။ **ဗောဓိယာ မူလေ သဟ သဗ္ဗညုတညာဏဿ ပဋိလာဘာ**တိ မဟာဗောဓိရုက္ခမူလေ ယထာဝုတ္တက္ခဏေ သဗ္ဗညုတညာဏဿ ပဋိလာဘေန သဟ။ **သစ္ဆိကာ ပညတ္တီ**တိ အရဟတ္တဖလသစ္ဆိကိရိယာယ သဗ္ဗဓမ္မသစ္ဆိကိရိယာယ ဝါ ဇာတာ ပညတ္တိ။ **ယဒိဒံ ဗုဒ္ဓေါ**တိ ပညတ္တိ။ အယံ ဗုဇ္ဈနတော ဗုဒ္ဓဝိဘာဝနာ။ ဣတော ပရံ **ဝဟန္တေတံ ဘာရ**န္တိ ပရိယောသာနံ တတ္ထ တတ္ထ ဝုတ္တနယတ္တာ ယထာပါဠိမေဝ နိယျာတိ။

၁၉၃. စတုတ္ထကထာယ **ဝိဇိဂုစ္ဆတော**တိ ဇာတိအာဒီဟိ အဋ္ဋီယတော။ **ရိတ္တမာသန**န္တိ ဝိဝိတ္တံ မဉ္စပီဌံ။ **ပဗ္ဗတာနံ ဂုဟာသု** တတိ ပဗ္ဗတဂုဟာသု တ ရိတ္တမာသနံ ဘဇတောတိ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။

ဇာတိယာ ဝိဇိဂုစ္ဆတော တိ ဇာတိံ ဝိဇိဂုစ္ဆတော။ **ဇရာယ။ ဗ္ယာဓိနာ** တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ **ဘဇတော**တိ ဧဝမာဒီသု **ဘဇတော**တိ ဘဇန္တဿ။ **သေဝတော**တိ သေဝန္တဿ။ **နိသေဝတော**တိ သမ္မာ သေဝန္တဿ ။ **သံသေဝတော**တိ ပုနပ္ပုနံ သေဝန္တဿ။ **ပဋိသေဝတော**တိ ဥပဂန္တွာ သေဝန္တဿ။ **ပဗ္ဗတပဗ္ဘာရာ** တိ ပဗ္ဗတကုစ္ဆိယော။

၁၉၄. ပဉ္စမကထာယ **ဥစ္စာဝစေသူ**တိ ဟီနပဏီတေသု။ **သယနေသူ**တိ ဝိဟာရာဒီသု သေနာသနေသု။ **ကီဝန္တော တတ္ထ ဘေရဝာ**တိ ကိတ္တကာ တတ္ထ ဘယကာရဏာ။ ''ကုဝန္တော''တိပိ ပာဌော, ကူဇန္တောတိ စဿ အတ္ထော။

ကုဝန္တော တိ သဒ္ဒာယန္တော။ **ကူဇန္တော** တိ အဗ္ယတ္တသဒ္ဒံ ကရောန္တော။ **နဒန္တော** တိ ဥက္ကုဋ္ဌိ ကရောန္တော။ **သဒ္ဒံ ကရောန္တော** တိ တစံ ဘာသန္တော။ **ကတီ**တိ ပုစ္ဆာ။ **ကိတ္တကာ** တိ ပမာဏပုစ္ဆာ။ **ကီဝတကာ**တိ ပရိစ္ဆေဒပုစ္ဆာ။ **ကီဝဗဟုကာ**တိ ပမာဏပရိစ္ဆေဒပုစ္ဆာ။ **တေ ဘေရဝာ**တိ တေ ဘယဇနနုပဒ္ဒဝာ ဘယာရမ္မဏာ။ **ကီဝဗဟုကာ**တိ ပုစ္ဆိတေ အာရမ္မဏေ ဒဿေတုံ **''သီဟာ ဗျဂ္ဃာ ဒီပီ''** တိအာဒီဟိ ဝိဿဇ္ဇေတိ။

၁၉၅. ဆဋ္ဌကထာယ **ကတိ ပရိဿယာ** တိ ကိတ္တကာ ဥပဒ္ဒဝာ။ **အဂတံ ဒိသ**န္တိ နိဗ္ဗာနံ။ တဉှိ အဂတပုဗ္ဗတ္တာ အဂတံ, နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗတော ဒိသာ စာတိ။ တေန ဝုတ္တံ – ''အဂတံ ဒိသ''န္တိ။ အမတံ ဒိသ''န္တိပိ ပာဌော။ **အဘိသမ္ဘဝေ**တိ အဘိသမ္ဘဝေယ္ယ။ **ပန္တမ္ဟိ** တိ ပရိယန္တေ။

အဂတပုဗ္ဗာ သာ ဒိသာ တိ ယာ ဒိသာ သုပိနန္တေနပိ န ဂတပုဗ္ဗာ။ **န သာ ဒိသာ ဂတပုဗ္ဗာ** တိ သော ဒိသာ ဝုတ္တန ယေန န ဂတပုဗ္ဗာ။ **ဣမိနာ ဒီဃေန အဒ္ဓုနာ** တိ အနေန ဒီဃကာလေန။

သမတိတ္တိက န္တိ အန္တောမုခဝဋ္ဋိလေခံ ပာပေတွာ သမဘရိတံ။ **အနဝသေကန္တိ** အနဝသိဉ္စနကံ အပရိသိဉ္စနကံ ကတွာ။ **တေလပတ္တ** န္တိ ပက္ခိတ္တတေလံ တေလပတ္တံ။ **ပရိဟရေယ္ယာ** တိ ဟရေယ္ယ အာဒာယ ဂစ္ဆေယ္ယ။ **ဧဝံ သစိတ္တမနုရက္ခေ** တိ တံ တေလဘရိတံ ပတ္တံ ဝိယ အတ္တနော စိတ္တံ ကာယဂတာယ သတိယာ ဂောစရေ စေဝ သမ္ပယုတ္တသတိယာ စာတိ ဥဘိန္နံ အန္တရေ ပက္ခိပိတွာ ယထာ မုဟုတ္တမ္ပိ ဗဟိဒ္ဓာ ဂောစရေ န ဝိက္ခိပတိ, တထာ ပဏ္ဍိတော ယောဂါဝစရော ရက္ခေယ္ယ ဂောပယေယ္ယ။ ကိံကာရဏာ? တေဿ ဟိ –

''ဒုန္နိဂ္ဂဟဿ လဟုနော၊ ယတ္ထကာမနိပါတိနော။
စိတ္တဿ ဒမထော သာဓု၊ စိတ္တံ ဒန္တံ သုခါဝဟံ''။ (ဓ. ပ. ၃၅)။

တသ္မာ –

''သုဒုဒ္ဒသံ သုနိပုဏံ၊ ယတ္ထကာမနိပါတိနံ။
စိတ္တံ ရက္ခေထ မေဓာဝီ၊ စိတ္တံ ဂုတ္တံ သုခါဝဟံ''။ (ဓ. ပ. ၃၆)။

ဣဒဉှိ –

''ဒူရင်္ဂမံ ဧကစရံ၊ အသရီရံ ဂုဟာသယံ။
ယေ စိတ္တံ သံယမေဿန္တိ၊ မောက္ခန္တိ မာရဗန္ဓနာ''။ (ဓ. ပ. ၃၇)။

ဣတရဿ ပန –

''အနဝဋ္ဌိတစိတ္တဿ ၊ သဒ္ဓမ္မံ အဝိဇာနတော။
ပရိပ္လဝပသာဒဿ၊ ပညာ န ပရိပူရတိ''။ (ဓ. ပ. ၃၈)။

ထိရကမ္မဋ္ဌာနသဟာယဿ ပန –

''အနဝဿုတစိတ္တဿ၊ အနန္ဝာဟတစေတသော။

ပုညဟပပဟီနဿ၊ နတ္ထိ ဇာဂရတော ဘယံ''။ (ဓ. ပ. ၃၉)။

တသ္မာ ဧတံ –

''ဖန္ဒနံ စပလံ စိတ္တံ၊ ဒူရက္ခံ ဒုန္နိဝါရယံ။
ဥဇုံ ကရောတိ မေဓာဝီ၊ ဥသုကာရောဝ တေဇနံ''။ (ဓ. ပ. ၃၃)။

ဧဝံ ဥဇုံ ကရောန္တော သစိတ္တမနုရက္ခေ။

ပတ္ထယာနော ဒိသံ အဂတပုဗ္ဗန္တိ ဣမသ္မိံ ကာယဂတာသတိကမ္မဋ္ဌာနေ ကမ္မံ အာရဘိတွာ အနမတဂ္ဂေ သံသာရေ အဂတပုဗ္ဗံ ဒိသံ ပတ္ထေန္တော ဝုတ္တနယေန သကံ စိတ္တံ ရက္ခေယျာတိ အတ္ထော။ ကာ ပနေသာ ဒိသာ နာမ –

''မာတာပိတာ ဒိသာ ပုဗ္ဗာ၊ အာစရိယာ ဒက္ခိဏာ ဒိသာ။
ပုတ္တဒါရာ ဒိသာ ပစ္ဆာ၊ မိတ္တာမစ္စာ စ ဥတ္တရာ။

''ဒါသကမ္မကရာ ဟေဋ္ဌာ၊ ဥဒ္ဓံ သမဏဗြာဟ္မဏာ။
ဧတာ ဒိသာ နမဿေယျ၊ အလမတ္တော ကုလေ ဂိဟီ''တိ။ (ဒီ. နိ. ၃.၂၇၃) –

ဧတ္ထ တာဝ မာတာပိတာဒယော ''ဒိသာ''တိ ဝုတ္တာ။

''ဒိသာ စတဿော ဝိဒိသာ စတဿော၊ ဥဒ္ဓံ အဓော ဒသ ဒိသာ ဣမာယော။
ကတမံ ဒိသံ တိဋ္ဌတိ နာဂရာဇာ၊ ယမဒ္ဒသာ သုပိနေ ဆဗ္ဗိသာဏ''န္တိ။ (ဇာ. ၁.၁၆.၁၀၄) –

ဧတ္ထ ပုရတ္ထိမာဒိဘေဒါ ဒိသာဝ ''ဒိသာ''တိ ဝုတ္တာ။

''အဂါရိနော အန္နဒပာနဝတ္ထဒါ၊ အဝှာယိကာ တမ္ပိ ဒိသံ ဝဒန္တိ။
ဧသာ ဒိသာ ပရမာ သေတကေတု၊ ယံ ပတွာ ဒုက္ခီ သုခိနော ဘဝန္တီ''တိ ။ (ဇာ. ၁.၆.၉) –

ဧတ္ထ နိဗ္ဗာနံ ''ဒိသ''န္တိ ဝုတ္တံ။ ဣဓာပိ တဒေဝ အဓိပ္ပေတံ။ တဏှာဟက္ခယံ ဝိရာဂန္တိအာဒီဟိ ဒိဿတိ အပဒိသွ သတိ တသ္မာ ''ဒိသာ''တိ ဝုစ္စတိ။ အနမတဂ္ဂေ ပန သံသာရေ ကေနစိ ဗာလပုထုဇ္ဇနေန သုပိနေနပိ အဂတပုဗ္ဗတာယ ''အဂတပုဗ္ဗာ ဒိသာ နာမာ''တိ ဝုစ္စတိ။ တံ ပတ္ထယန္တေန ကာယဂတာသတိယာ ယောဂေ ကရဏီယောတိ။ **ဝဇတော** တိအာဒီသု ဧတ္ထ မဂ္ဂုပ္ပာဒတော သမီပံ ဝဇတော။ ဌိတိက္ခဏေ **ဂစ္ဆတော** ။ ဖလောဒယတော **အတိက္ကမတော** ။

အန္တေ တိ အန္တမှဟိ ဌိတော။ **ပန္တေ** တိ ဝနဂဟနဂမ္ဘီရေ ဌိတော။ **ပရိယန္တေ** တိ ဒူရဘာဝေန ပရိယန္တေ ဌိတော။ **သေလန္တေ** တိ ပဗ္ဗတာနံ အန္တေ။ **ဝနန္တေ** တိ ဝနဃဋ္ဌာနံ အန္တေ။ **နဒန္တေ** တိ နဒီနံ အန္တေ။ **ဥဒကန္တေ** တိ ဥဒကာနံ ပရိယန္တေ။ **ယတ္ထ န ကသီယတိ န ဝပီယတီ** တိ ယသ္မိံ ကာသနဥ္စ ဝပနဥ္စ န ကရီယတိ။ **ဇနန္တံ အတိက္ကမိတွာ** ဌိတော။ **မနုဿာနံ အနုပစာရေ** တိ ကသနဝပနဝသေန မနုဿေဟိ အနုပစရိတဗ္ဗေ သေနာသနေ။

၁၉၆. သတ္တမကထာယ **ဣဓာဿ ဗ္ဗုပ္ပထယော အဿု** တိ ကိဒိသာနိ တဿ ဝစနာနိ အဿု။

မုသာဝါဒံ ပဟာယာတိ ဧတ္ထ မုသာတိ ဝိသံဝါဒနပုရေက္ခာရဿ အတ္ထဘဉ္ဇနကော ဝစီပယောဂေ ကာယပယောဂေ ဝါ။ ဝိသံဝါဒနာဓိပ္ပာယေန ပနဿ ပရဝိသံဝါဒကကာယဝစီပယောဂသမုဋ္ဌာပိကာ စေတနာ **မုသာဝါဒေါ**။ အပရော နယော – **မုသာ**တိ အဘူတံ အတစ္ဆံ ဝတ္ထု, **ဝါဒေါ**တိ တဿ ဘူတတော တစ္ဆတော ဝိညာပနံ။ လက္ခဏတော ပန အတထံ ဝတ္ထုံ တထတော ပရံ ဝိညာပေတုကာမဿ တထာဝိညတ္တိသမုဋ္ဌာပိကာ စေတနာ **မုသာဝါဒေါ**။ သော ယမတ္ထံ ဘဥ္ဇတိ, တဿ အပ္ပတာယ အပ္ပသာဝဇ္ဇော, မဟန္တတာယ မဟာသာဝဇ္ဇော။ အပိ စ ဂဟဋ္ဌာနံ အတ္တနော သန္တ

ကံ အအာတုကာမတာယ “နတ္ထိ”တိအာဒိနယပ္ပဝတ္တော အပ္ပသာဝဇ္ဇော, သကိ္ခနာ ဟုတွာ အတ္တာဘဍ္ဍနတ္ထံ ဝုတွ
တော မဟာသာဝဇ္ဇော။ ပဗ္ဗဇိတာနံ အပ္ပကမ္ပိ တေလံ တ သပ္ပိံ တ လဘိတွာ ဟာသာဓိပ္ပာယေန “အဇ္ဇ ကမေ တေလံ
နဒီ မညေ သန္ဒတီ”တိ ပူရဏကထာနယေန ပဝတ္တော အပ္ပသာဝဇ္ဇော, အဒိဋ္ဌံယေဝ ပန ဒိဋ္ဌန္တိအာဒိနာ နယေန ဝဒန္
တာနံ မဟာသာဝဇ္ဇော။

တသ္သ စတ္တာရော သမ္ဘာရာ ဟောန္တိ – အတတံ ဝတ္ထု ဝိသံတဒနစိတ္တံ တဇ္ဇော တယာမော ပရသ္သ တဒတ္ထဝိ
ဇာနနန္တိ။ ဧကော ပယောဂေ သာဟတ္ထိကောဝ။ သော စ ကာယေန တ ကာယပဋိဗဒ္ဓေန တ တစာယ တ ပရဝိသံတဒက
ကိရိယာကရဏေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တာယ စေ ကိရိယာယ ပရော တမတ္ထံ ဇာနာတိ, အယံ ကိရိယသမုဋ္ဌာပိကာ စေတနာက္ခ
ဏေယေဝ မုသာတဒကမ္မုနာ ဗဇ္ဈတိ။

သစ္စံ ဝဒတီတိ **သစ္စတဒီ** ။ သစ္စေန သစ္စံ သန္ဒဟတိ ဃဋ္ဋေတီတိ **သစ္စသန္ဓော,** န အန္တရန္တရာ မုသာ ဝဒတီတိ
အတ္ထော။ ယော ဟိ ပုရိသော ကအာစိ မုသာ ဝဒတိ, ကအာစိ သစ္စံ, တသ္သ မုသာတဒေန အန္တရိကတာယ သစ္စံ သစ္စေ
န န ဃဋိယတိ, တသ္မာ န သော သစ္စသန္ဓော။ အယံ ပန န တာဒိသော, ဇီဝိတဟေတုပိ မုသာ အဝတွာ သစ္စေန သစ္စံ
သန္ဒဟတိယေတတိ သစ္စသန္ဓော။

ထေတောတိ ထိရော, ထိရကထောတိ အတ္ထော။ ဧကော ဟိ ပုဂ္ဂလော ဟလိဒ္ဒိရာဂေ ဝိယ ထုသရာသိမှိ နိခာတခာ
ဏု ဝိယ အသ္သပိဋ္ဌေ ဌပိတကုမ္ဘဏ္ဍမိဝ စ န ထိရကထော ဟောတိ။ ဧကော ဟာသာဏလေခာ ဝိယ ဣန္ဒခီလော ဝိယ စ
ထိရကထော ဟောတိ, အသိနာ သီသံ ဆိန္ဒန္တေပိ ဒွေဝကထာ န ကထေတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ ထေတော။

ပစ္စယိကော တိ ပတ္တိယာယိတဗ္ဗော, သဒ္ဓာယိတဗ္ဗကောတိ အတ္ထော။ ဧကစ္စော ဟိ ပုဂ္ဂလော န ပစ္စယိ
ကော ဟောတိ, “ဣဒံ ကေန ဝုတ္တံ, အသုကေနာ”တိ ဝုတ္တေ “မာ တသ္သ ဝစနံ သဒ္ဒဟထာ”တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အာပဇ္ဇ
တိ။ ဧကော ပစ္စယိကော ဟောတိ, “ဣဒံ ကေန ဝုတ္တံ, အသုကေနာ”တိ ဝုတ္တေ “ယဒိ တေန ဝုတ္တံ, ဣဒမေဝ ပမာဏံ,
ဣဒာနိ ဥပပရိက္ခိတဗ္ဗံ နတ္ထိ, ဧဝမေဝ ဣဒ”န္တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အာပဇ္ဇတိ, အယံ ဝုစ္စတိ ပစ္စယိကော။ **အဝိသံတဒကော
လောကသ္သာ**တိ တာယ သစ္စတဒိတာယ လောကံ န ဝိသံတဒေတီတိ အတ္ထော။

ပိသုဏံ တစံ ပဟာယာတိအာဒီသု ယာယ တစာယ ယသ္သ တံ တစံ ဘာသတိ, တသ္သ ဟဒယေ အတ္တနော ပိယဘာဝံ
ပရသ္သ စ သုညဘာဝံ ကရောတိ, သာ ပိသုဏတစာ။ ယာယ ပန အတ္တာနမ္ပိ ပရမ္ပိ ဖရုသံ ကရောတိ, ယာ တစာ သယမ္
ပိ ဖရုသာ, နေဝ ကဏ္ဏသုခာ န ဟဒယင်္ဂမာ, အယံ **ဖရုသတစာ**။ ယေန သမ္ဖံ ပလပတိ နိရတ္ထကံ, သော **သမ္ဖပ္ပလာ
ပော**။ တေသံ မူလဘူတာပိ စေတနာ ပိသုဏတစာဒိနာမမေဝ လဘတိ, သာ ဧဝ ဣဓ အဓိပ္ပေတာတိ။

တတ္ထ သံကိလိဋ္ဌစိတ္တသ္သ ပရေသံ တ ဘေအာယ အတ္တနော ပိယကမျတာယ တ ကာယဝစီပယောဂသမုဋ္ဌာပိ
ကာ စေတနာ **ပိသုဏတစာ**။ သာ ယသ္သ ဘေဒံ ကရောတိ, တသ္သ အပ္ပဂုဏတာယ အပ္ပသာဝဇ္ဇာ, မဟာဂုဏတာယ မဟာ
သာဝဇ္ဇာ။

တသ္သာ စတ္တာရော သမ္ဘာရာ ဟောန္တိ – ဘိန္ဒိတဗ္ဗော ပရော, “ဣတိ ဣမေ နာနာ ဘဝိသ္သန္တိ ဝိနာ ဘဝိသ္သ
န္တိ”တိ ဘေဒပုရေက္ခာရတာ တ, “ဣတိ အဟံ ပိယော ဘဝိသ္သာမိ ဝိသ္သာသိကော”တိ ပိယကမျတာ တ, တဇ္ဇော
တယာမော, တသ္သ တဒတ္ထဝိဇာနနန္တိ။

ဣမေသံ ဘေအာယာတိ ယေသံ ဣတောတိ ဝုတ္တာနံ သန္တိကေ သုတံ, တေသံ ဘေအာယ။ **ဘိန္နာနံ တ သန္ဓာတာ**
တိ ဒွိန္နံ မိတ္တာနံ တ သမာနုပဇ္ဈာယကာဒီနံ တ ကေနစိဒေဝ ကာရဏေန ဘိန္နာနံ ဧကမေကံ ဥပသင်္ကမိတွာ “တုမှ
ဟာကံ ဤဒိသေ ကုလေ ဇာတာနံ ဧဝံ ဗဟုသ္သုတာနံ ဣဒံ န ယုတ္တ”န္တိအာဒီနိ ဝတွာ သန္ဓာနံ ကတ္တာ။ **အနုပ္ပဒာတာ**
တိ သန္ဓာနာနုပ္ပဒာတာ, ဒွေ ဇနေ သမဂ္ဂေ ဒိသွာ “တုမှာကံ ဧဝရူပေ ကုလေ ဇာတာနံ ဧဝရူပေဟိ ဂုဏေဟိ သမန္
နာဂတာနံ အနုစ္ဆဝိကမေတ”န္တိအာဒီနိ ဝတွာ ဒဠှီကမ္မံ ကတ္တာတိ အတ္ထော။

သမဂ္ဂေ အာရာမော အဿာတိ **သမဂ္ဂါရာမော,** ယတ္ထ သမဂ္ဂါ နတ္ထိ, တတ္ထ ဝသိတုမ္ပိ န ဣစ္ဆတီတိ အတ္ထော။ "သမဂ္ဂရာမော"တိပိ ပာဠိ, အယမေဝတ္ထော။ **သမဂ္ဂရတော**တိ သမဂ္ဂေသု ရတော, တေ ပဟာယ အညတ္ထ ဂန္တုမ္ပိ န ဣစ္ဆတီတိ အတ္ထော။ သမဂ္ဂေ ဒိသွာပိ သုတွာပိ နန္ဒတီတိ **သမဂ္ဂနန္ဒီ** ။ **သမဂ္ဂကရဏိံ ဝါစံ ဘာသိတာ**တိ ယာ ဝါစာ သတ္တေ သမဂ္ဂေယေဝ ကရောတိ, တံ သာမဂ္ဂိဂုဏပရိဒီပကမေဝ ဝါစံ ဘာသတိ, န ဣတရန္တိ။

ပရဿ မမ္မစ္ဆေဒကကာယဝစီပယောဂသမုဋ္ဌာပိကာ ဧကန္တဖရုသစေတနာ **ဖရုသဝါစာ**။ မမ္မစ္ဆေဒကောပိ ပယောဂေ စိတ္တသဏှတာယ ဖရုသဝါစာ န ဟောတိ။ မာတာပိတရော ဟိ ကဒါစိ ပုတ္တကေ ဧဝမ္ပိ ဝဒန္တိ "စောရာ ဝေ ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကံ ကရောန္တူ"တိ, ဥပ္ပလပတ္တမ္ပိ စ နေသံ ဥပရိ ပတန္တံ န ဣစ္ဆန္တိ။ အာစရိယုပဇ္ဈာယာ စ ကဒါစိ နိဿိတကေ ဧဝံ ဝဒန္တိ "ကိံ ဣမေ အဟိရိကာ အနောတ္တပ္ပိနော စရန္တိ, နိဒ္ဓမထ နေ"တိ။ အထ စ နေသံ အာဂမာဓိဂမသမ္ပတ္တိံ ဣစ္ဆန္တိ။ ယထာ စ စိတ္တသဏှတာယ ဖရုသဝါစာ န ဟောတိ, ဧဝံ ဝစနသဏှတာယ အဖရုသဝါစာပိ န ဟောတိ။ န ဟိ မာရာပေတုကာမဿ "ဣမံ သုခံ သယာပေထာ"တိ ဝစနံ အဖရုသဝါစာ ဟောတိ, စိတ္တဖရုသတာယ ပနေသာ ဖရုသဝါစာဝ, သာ ယံ သန္ဓာယ ပဝတ္တိတာ။ တဿ အပ္ပဂုဏတာယ အပ္ပသာဝဇ္ဇာ, မဟာဂုဏတာယ မဟာသာဝဇ္ဇာ။ တဿာ တယော သမ္ဘာရာ – အက္ကောသိတဗ္ဗော ပရော ကုပိတစိတ္တံ အက္ကောသနာတိ။

နေလာတိ ဧလံ ဝုစ္စတိ ဒောသော, နာဿာ ဧလန္တိ နေလာ, နိဒ္ဒောသာတိ အတ္ထော။ "နေလင်္ဂေါ သေတပစ္ဆာဒေါ"တိ (ဥဒါ. ၆၅; ပေဋကော. ၂၅) ဧတ္ထ ဝုတ္တနေလံ ဝိယ။ **ကဏ္ဏသုခါ** တိ ဗျဉ္ဇနမဓုရတာယ ကဏ္ဏာနံ သုခါ, သူစိဝိဇ္ဈနံ ဝိယ ကဏ္ဏသူလံ န ဇနေတိ။ အတ္ထမဓုရတာယ သကလသရီရေ ကောပံ အဇနေတွာ ပေမံ ဇနေတီတိ **ပေမနိယာ**။ ဟဒယံ ဂစ္ဆတိ အပဋိဟညမာနာ သုခေန စိတ္တံ ပဝိသတီတိ **ဟဒယင်္ဂမာ** ။ ဂုဏပရိပုဏ္ဏတာယ ပုရေ ဘဝါတိ **ပောရီ**။ ပုရေ သံဝဍ္ဎနာရီ ဝိယ သုကုမာရာတိပိ **ပောရီ**။ ပုရဿ ဧသာတိပိ **ပောရီ,** နဂရဝါသီနံ ကထာတိ အတ္ထော။ နဂရဝါသိနော ဟိ ယုတ္တကထာ ဟောန္တိ, ပိတိမတ္တံ ပိတာတိ ဘာတိမတ္တံ ဘာတာတိ ဝဒန္တိ။ ဧဝရူပီ ကထာ ဗဟုနော ဇနဿ ကန္တာ ဟောတီတိ **ဗဟုဇနကန္တာ** ။ ကန္တဘာဝေနေဝ ဗဟုနော ဇနဿ မနာပာ စိတ္တဝုဍ္ဎိကရာတိ **ဗဟုဇနမနာပါ**။

အနတ္ထဝိညာပိကာ ကာယဝစီပယောဂသမုဋ္ဌာပိကာ အကုသလစေတနာ **သမ္ဖပ္ပလာပေါ** ။ သော အာသေဝနမန္ဒတာယ အပ္ပသာဝဇ္ဇော, အာသေဝနမဟန္တတာယ မဟာသာဝဇ္ဇော။ တဿ ဒွေ သမ္ဘာရာ – ဘာရတယုဒ္ဓသီတာဟရဏာဒိနိရတ္ထကကထာ ပုရေက္ခာရတာ, တထာရူပီကထာကထနဉ္စ။

ကာလေန ဝဒတီတိ **ကာလဝါဒီ,** ဝတ္တဗ္ဗယုတ္တကာလံ သလ္လက္ခေတွာ ဝဒတီတိ အတ္ထော။ ဘူတံ တစ္ဆံ သဘာဝမေဝ ဝဒတီတိ **ဘူတဝါဒီ**။ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကတ္ထသန္နိဿိတမေဝ ကတွာ ဝဒတီတိ **အတ္ထဝါဒီ** ။ နဝလောကုတ္တရဓမ္မသန္နိဿိတံ ကတွာ ဝဒတီတိ **ဓမ္မဝါဒီ** ။ သံဝရဝိနယပဟာနဝိနယသန္နိဿိတံ ကတွာ ဝဒတီတိ **ဝိနယဝါဒီ**။ နိဓာနံ ဝုစ္စတိ ဌပနောကာသော, နိဓာနမဿာ အတ္ထီတိ **နိဓာနဝတီ,** ဟဒယေ နိဓာတဗ္ဗယုတ္တံ ဝါစံ ဘာသိတာတိ အတ္ထော။ **ကာလေနာ**တိ ဧဝရူပိံ ဘာသမာနောပိ စ "အဟံ နိဓာနဝတိံ ဝါစံ ဘာသိဿာမီ"တိ န အကာလေန ဘာသတိ, ယုတ္တကာလံ ပန အပေက္ခိတွာဝ ဘာသတီတိ အတ္ထော။ **သာပဒေသ**န္တိ သဥပမံ, သကာရဏန္တိ အတ္ထော။ **ပရိယန္တဝတိ** န္တိ ပရိစ္ဆေဒံ ဒဿေတွာ ယထာဿာ ပရိစ္ဆေဒေါ ပညာယတိ, ဧဝံ ဘာသတီတိ အတ္ထော။ **အတ္ထသံဟိတ**န္တိ အနေကေဟိ နယေဟိ ဝိဘဇန္တေန ပရိယာဒါတုံ အသက္ကုဏေယျတာယ အတ္ထသမ္ပန္နံ။ ယံ ဝါ သော အတ္ထဝါဒီ အတ္ထံ ဝဒတိ, တေန အတ္ထေန သဟိတတ္တာ အတ္ထသံဟိတံ ဝါစံ ဘာသတိ, န အညံ နိက္ခိပိတွာ အညံ ဘာသတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဗီဇဂါမဘူတဂါမသမာရမ္ဘာတိ "မူလဗီဇံ ခန္ဓဗီဇ"န္တိအာဒိနာ နယေန ဝုတ္တဿ ပဉ္စဝိဓဿ ဗီဇဂါမဿ စေဝ ဘူတဂါမဿ စ သမာရမ္ဘာ။ **သမဏဗြာဟ္မဏာ** တိ အပရိဟီနေ။ **ဗီဇဂါမဘူတဂါမသမာရမ္ဘံ ဝါ ဘာသတီ**တိ အပ္ပိယာဒီဟိ ဗီဇဂါမဟိ ဘူတေဟိ အပရိဟိနံ ဝါ ဘာသတိ။

အတ္ထိ အနေကစရော တိ ကိဉ္စာပိ ထေရော သမဏာစာရံ သမဏကေစရံ ကထေတုကာမော "အတ္ထိ အနေကစရော, အတ္ထိ ကေစရော"တိ ပဒံ ဥဒ္ဓရိ, ယထာ ပန မဂ္ဂကုသလော ပုရိသော မဂ္ဂံ အာစိက္ခန္တော "ဝါမံ မုဉ္စ, ဒက္ခိဏံ ဂဏှ

ဟာ''တိ ပဌမံ မုဋ္ဌိတဗ္ဗံ သဘာယမဂ္ဂံ ဥပ္ပထမဂ္ဂံ အာစိက္ခတိ, ပစ္ဆာ ဂဟေတဗ္ဗံ ခေမမဂ္ဂံ ဥဇုမဂ္ဂံ, ဧဝမေဝ မဂ္ဂကုသလပုရိသသဒိသော ဓမ္မသေနာပတိ ပဌမံ ပဟာတဗ္ဗံ ဗုဒ္ဓပဋိကုဋ္ဌံ အကေစရံ အာစိက္ခိတ္ဂ္ဂာ ပစ္ဆာ ကေစရံ အာစိက္ခိတုကာမော **"ကတမော အကေစရော"**တိအာဒိမာဟ။ ပုရိသေန ဟိ အာစိက္ခိတမဂ္ဂေ သမ္ပဇ္ဇေယ္ယ တ န တ, တထာဂတေန အာစိက္ခိတမဂ္ဂေ အပဏ္ဏကော ဣန္ဒဝိဿဋ္ဌံ ဝဇိရံ ဝိယ အဝိရဇ္ဈနကော နိဗ္ဗာနနဂရံယေဝ သမောသရတိ။ တေန ဝုတ္တံ – ''ပုရိသော မဂ္ဂကုသလောတိ ခော တိဿ တထာဂတဿေတံ အဓိဝစနံ အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ''တိ (သံ. နိ. ၃.၈၄)။

ယသ္မာ တ သသီသံ နှဟာနေန ပဟီနသေဒမလဇလ္လိကဿ ပုရိသဿ မာလာဂန္ဓဝိလေပနာဒိဝိဘူသနဝိဓာနံ ဝိယ ပဟီနပာပဓမ္မဿ ကလျာဏဓမ္မသမာယောဂေ သမ္ပန္နရူပေ ဟောတိ, တသ္မာ သေဒမလဇလ္လိကံ ဝိယ ပဟာတဗ္ဗံ ပဌမံ အကေစရံ အာစိက္ခိတ္ဂ္ဂာ ပဟီနသေဒမလဇလ္လိကဿ မာလာဂန္ဓဝိလေပနာဒိဝိဘူသနဝိဓာနံ ဝိယ ပစ္ဆာ ကေစရံ အာစိက္ခိတုကာမောပိ **"ကတမော အကေစရော"**တိအာဒိမာဟ။

တတ္ထ **ကေစရော**တိ ပိဏ္ဍပာတာဒီနံ အတ္ထာယ ဥပသင်္ကမိတုံ ယုတ္တဋ္ဌာနံ။ အယုတ္တဋ္ဌာနံ **အကေစရော**။ ဝေသိယာ ကေစရော အဿာတိ **ဝေသိယာကေစရော,** မိတ္တသန္ထဝဝသေန ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗဋ္ဌာနန္တိ အတ္ထော။ တတ္ထ ဝေသိယာ နာမ ရူပူပဇီဝိနိယော ယေန ကေနစိဒေဝ သုလဘဇ္ဈာစာရတာ မိတ္တသန္ထဝသိနေဟဝသေန ဥပသင်္ကမန္တော ဝေသိယာကေစရော နာမ ဟောတိ။ တသ္မာ ဧဝံ ဥပသင်္ကမိတုံ န ဝဋ္ဋတိ။ ကိံကာရဏာ? အာရက္ခဝိပတ္တိတော။ ဧဝံ ဥပသင်္ကမန္တဿ ဟိ စိရရက္ခိတဂေပိတောပိ သမဏဓမ္မော ကတိပာဟေနေဝ နဿတိ။ သစေပိ န နဿတိ, ဂရဟံ လဘတိ။ ဒက္ခိဏာဝသေန ပန ဥပသင်္ကမန္တေန သတိံ ဥပဋ္ဌပေတ္ဂ္ဂာ ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗံ။

ဝိဓဝ ဝုစ္စန္တိ မတပတိကာ တ ပဝုဋ္ဌပတိကာ တ။ **ထုလ္လကုမာရိယော** တိ မဟလ္လိကာ အနိဗ္ဗိဒ္ဓကုမာရိယော။ **ပဏ္ဍကာ** တိ လောကာမိသနိဿိတကထာဗဟုလာ ဥဿန္နကိလေသာ အဝူပသန္တပရိဠာဟာ နပုံသကာ။ တေသံ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဥပသင်္ကမနေ အာဒီနဝေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဘိက္ခုနီသု**ပိ ဧသေဝ နယော။ အပိ စ ဘိက္ခူ နာမ ဥဿန္နဗ္ရဟ္မစရိယာ ဟောန္တိ, တထာ ဘိက္ခုနိယော။ တေ အညမညံ သန္ထဝဝသေန ကတိပာဟေနေဝ ရက္ခိတဂေပိတသမဏဓမ္မံ နာသေန္တိ။ ဂိလာနပုစ္ဆကေန ပန ဂန္တုံ ဝဋ္ဋတိ။ ဘိက္ခုနာ ပုပ္ဖာနိ လဘိတ္ဂ္ဂာ ပူဇနတ္ထာယပိ ဩဝါဒဒါနတ္ထာယပိ ဂန္တုံ ဝဋ္ဋတိယေဝ။

ပာနာဂါရန္တိ သုရာပာနဃရံ, တံ ဗ္ရဟ္မစရိယန္တရာယကရေဟိ သုရာသောဏ္ဍေဟိ အဝိဝိတ္တံ ဟောတိ။ တတ္ထ တေဟိ သဒ္ဓိံ သဟသောဏ္ဍဝသေန ဥပသင်္ကမိတုံ န ဝဋ္ဋတိ, ဗ္ရဟ္မစရိယန္တရာယော ဟောတိ။ **သံသဋ္ဌော ဝိဟရတိ ရာဇူဟီ**တိအာဒီသု **ရာဇာနော**တိ အဘိသိတ္တာ တ ဟောန္တု အနဘိသိတ္တာ တ, ယေ ရဇ္ဇမနုသာသန္တိ။ **ရာဇမဟာမတ္တာ**တိ ရာဇူနံ ဣဿရိယသဒိသာယ မဟတိယာ ဣဿရိယမတ္တာယ သမန္နာဂတာ။ **တိတ္ထိယာ**တိ ဝိပရီတဒဿနာ ဗာဟိရပရိဗ္ဗာဇကာ။ **တိတ္ထိယသာဝကာ**တိ ဘတ္တိဝသေန တေသံ ပစ္စယဒာယကာ, ဧတေဟိ သဒ္ဓိံ သံသဂ္ဂဇာတော ဟောတီတိ အတ္ထော။

အနနုလောမိကေန သံသဂ္ဂေနာ တိ အနနုလောမိကသံသဂ္ဂေ နာမ တိဿန္နံ သိက္ခာနံ အနနုလောမော ပစ္စနီကသံသဂ္ဂေါ။ ယေန ဗ္ရဟ္မစရိယန္တရာယံ ပညတ္တိဝီတိက္ကမံ သလ္လေခပရိဟာနိဥ္စ ပာပုဏာတိ။ သေယ္ယထိဒံ? ရာဇရာဇမဟာမတ္တေဟိ သဒ္ဓိံ သဟသောကိတာ သဟနန္ဒိတာ သမသုခဒုက္ခတာ ဥပ္ပန္နေသု ကိစ္စကရဏီယေသု အတ္တနာ ယောဂံ အာပဇ္ဇနတာ တိတ္ထိယတိတ္ထိယသာဝကေဟိ သဒ္ဓိံ ဧကစ္ဆန္ဒရုစိသမာစာရတာ ဧကစ္ဆန္ဒရုစိသမာစာရာဘာတဝေဟောတ သိနေဟဗဟုမာနသန္ထဝေ။ တတ္ထ ရာဇရာဇမဟာမတ္တေဟိ သဒ္ဓိံ သံသဂ္ဂေ ဗ္ရဟ္မစရိယန္တရာယကရော, ဣတရေဟိ တိတ္ထိယသာဝကေဟိ တေသံ လဒ္ဓိဂ္ဂဟဏံ ။ တေသံ ပန တဒံ ဘိန္ဒိတ္ဂ္ဂာ အတ္တနော လဒ္ဓိံ ဂဏှာပေတုံ သမတ္ထေန ဥပသင်္ကမိတုံ ဝဋ္ဋတိ။

ဣတာနိ အပရေနပိ ပရိယာယေန အကေစရံ ဒဿေတုံ **"ယာနိ တ ပန တာနိ ကုလာနီ"**တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **အဿဒ္ဓာနီ**တိ ဗုဒ္ဓာဒီသု သဒ္ဓာဝိရဟိတာနိ။ တာနိ ''ဗုဒ္ဓော သဗ္ဗညူ, ဓမ္မော နိယျာနိကော, သင်္ဃော သုပ္ပဋိပန္နော''တိ န သဒ္ဒဟန္တိ။ **အပ္ပသန္နာနီ** တိ စိတ္တံ ပသန္နံ အနာဝိလံ ကာတုံ န သက္ကောန္တိ။ **အက္ကောသကပရိဘာသကာနီ** တိ အ

က္ကောသကာနိ စေဝ ပရိဘာသကာနိ စ။ “စောရောသိ, ဗာလောသိ, မူဠှောသိ, ထေနောသိ, ဝေမောသိ, ဂဒ္ရဘောသိ, အာပာယိကောသိ, နေရယိကောသိ, တိရစ္ဆာနဂတောသိ, နတ္ထိ တုယှံ သုဂတိ, ဒုဂ္ဂတိယေဝ တုယှံ ပာဋိကင်္ခာ”တိ ဧဝံ ဒသဟိ အက္ကောသဝတ္ထူဟိ အက္ကောသန္တိ။ “ဟောတု, ဣဒါနိ တံ ပဟရိဿာမ, ဗန္ဓိဿာမ, ဝဓိဿာမာ”တိ ဧဝံ ဘာယဒဿနေန ပရိဘာသန္တိ စာတိ အတ္ထော။

အနတ္တကာမာနီ တိ အတ္တံ န ကာမေန္တိ, အနတ္တမေဝ ကာမေန္တိ။ **အဟိတကာမာနီ**တိ အဟိတမေဝ ကာမေန္တိ, ဟိတံ န ကာမေန္တိ။ **အဖာသုကာမာနီ**တိ ဖာသုကံ န ကာမေန္တိ, အဖာသုကမေဝ ကာမေန္တိ။ **အယောဂက္ခေမကာမာနီ**တိ စတူဟိ ယောဂေဟိ ခေမံ နိဗ္ဗယံ န ကာမေန္တိ, သဘယမေဝ ကာမေန္တိ။ **ဘိက္ခူန** န္တိ တွေ သာမဏေရာပိ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တိ။ **ဘိက္ခုနီနန္တိ** တွေ သိက္ခမာနာသာမဏေရိယောပိ။ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဟိ ဘာဂဝန္တံ ဥဒ္ဒိဿ ပဗ္ဗဇိတာနဉ္စေဝ သရဏဂတာနဉ္စ စတုန္နမ္ပိ ပရိသာနံ တာနိ အနတ္တကာမာနိယေဝ။ **တထာရူပါနိ ကုလာနီ**တိ ဧဝရူပါနိ ခတ္တိယကုလာဒီနိ ကုလာနိ။ **သေဝတီ**တိ နိဿာယ ဇီဝတိ။ **ဘဇတီ**တိ ဥပသင်္ကမတိ။ **ပယိရုပါသတီ**တိ ပုနပ္ပုနံ ဥပသင်္ကမတိ။ **အယံ ဝုစ္စတီ**တိ အယံ ဝေသိယာဒိဂေစရဿ ဝေသိယာဒိဂော ရာဇာဒိသံသဋ္ဌဿ ရာဇာဒိဂော အဿဒ္ဓကုလာဒိသေဝက ဿ အဿဒ္ဓကုလာဒိဂော စာတိ တိပ္ပကာရောပိ အယုတ္တဂေစရော “အဂေစရော”တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

တဿ ဣမိနာပိ ပရိယာယေန အဂေစရတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ – ဝေသိယာဒိကော တာဝ ပဉ္စကာမဂုဏနိဿယတော အဂေစရော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယထာဟ – “ကော စ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခုနော အဂေစရော ပရဝိသယော, ယဒိဒံ ပဉ္စ ကာမဂုဏာ”တိ ။ ရာဇာဒိကော ဈာနာနုယောဂဿ အနုပနိဿယတော လာဘသက္ကာရာသနိစက္ကနိပ္ဖာဒနတော ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိဟေတုတော စ, အဿဒ္ဓကုလာဒိကော သဒ္ဓာဟာနိစိတ္တုပဒေသာဝဟနတော အဂေစရော။

အန္တရဃရပ္ပဝေသာဒိကော စ စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသွာ နိမိတ္တဂ္ဂါဟာဒိကော စ သဒ္ဓါဒေယျာနိ ဘောဇနာနိ ဘုဉ္ဇိတွာ ဝိသူကဒဿနာနုယောဂေ စ ပဉ္စ ကာမဂုဏာ စာတိ စတုဗ္ဗိဓောပိ ပန ကိလေသုပ္ပတ္တိဝသေန အဂေစရောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

မာ ဘိက္ခဝေ အဂေစရေ စရထာ တိ စရိတုံ အယုတ္တဋ္ဌာနေ မာ စရထ။ **ပရဝိသယေ**တိ သတ္တုဝိသယေ။ **အဂေစရေ ဘိက္ခဝေ စရတန္တိ** အယုတ္တဋ္ဌာနေ စရန္တာနံ။ “စရ”န္တိပိ ပာဌော။ **လစ္ဆတီ** တိ လဘိဿတိ ပဿိဿတိ။ **မာရောတိ** ဒေဝပုတ္တမာရောပိ မစ္စုမာရောပိ။ **ဩတာရန္တိ** ရန္ဓံ ဆိဒ္ဒံ ဝိဝရံ။

ဂေစရနိဒ္ဒေသေ **န ဝေသိယာဂေစရော ဟောတီ**တိအာဒီနိ ဝုတ္တပဋိပက္ခဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ အယံ ပန ဝိသေသော – **စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ ဂေစရော** တိ စရိတုံ ယုတ္တဋ္ဌာနဝသေန စတုသတိပဋ္ဌာနာ ဂေစရော။ **သကေ**တိ အတ္တနော သန္တကေ။ **ပေတ္တိကေ ဝိသယေ** တိ ပိတိတော အာဂတဝိသယေ။

အာရဒ္ဓဝီရိယဿာ တိ သမ္မာဥပဋ္ဌိတစတုသမ္မပ္ပဓာနဝီရိယဝန္တဿ။ **ထာမဂတဿာ** တိ ဗလပ္ပတ္တဿ။ **ဒဠှပရက္ကမဿာ**တိ ထိရဝီရိယဿ။ **ယဿတ္တာယ ပေသိတော** တိ ယေန အရဟတ္တတ္ထာယ အတ္တဘာဝေ ပရိစ္စတ္တော။ **အတ္တတ္ထေ စာ** တိ အတ္တနော အတ္ထေ အရဟတ္တဖလေ စ။ **ဉာယေ စာ**တိ အရိယေ အဋ္ဌင်္ဂိကေ မဂ္ဂေ စ။ **လက္ခဏေ စာ** တိ အနိစ္စာဒိလက္ခဏပဋိဝေဓေ စ။ **ကာရဏေ စာ**တိ ဟေတုမ္ဟိ စ။ **ဌာနာဌာနေ စာ**တိ ဌာနေ စ အဋ္ဌာနေ စ, ကာရဏာကာရဏေ စာတိ အတ္ထော။ ဣဒါနိ ဝိတ္ထာရေတွာ ဒဿေတုံ **“သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာ”** တိ အာဒိမာဟ။

၁၉၇. အဋ္ဌမဂာထာယ **ဓောဒိ နိပကောတိ** ဓေကဂ္ဂစိတ္တော ပဏ္ဍိတော။

ဇာတရူပဿ ဩဠာရိကမ္ပိ မလံ ဓမတီ တိ သုဝဏ္ဏဿ ထူလံ ဇလ္လံ အဂ္ဂိသံယောဂေန နီဟရတိ။ **သဏ္ဍမတီ** တိ သမ္မာ နီဟရတိ။ **နိဒ္ဓမတီ** တိ အပုနဘဝပ္ပတ္တိကံ ကတွာ နီဟရတိ။ “ဈာပေတီ”တိ ကေစိ ဝဒန္တိ။ **မဇ္ဈိမကမ္ပိ** တိ တတော သုခုမတရမ္ပိ။ **သုခုမကမ္ပိ** တိ အတိသုခုမတရမ္ပိ။ **ဝေမေတာ**တိ ဩပမ္မသမ္ပဋိပာဒနံ။ **အတ္တနော ဩဠာရိကေပိ ကိလေသေ ဓမတီ**တိ ကာယဒုစ္စရိတာဒိကေ ထူလကိလေသေ ဝီရိယာတပေန နီဟရတိ။ **မဇ္ဈိမကေပိ ကိလေသေ**တိ ကာမဝိတက္ကာဒိကေ ဩဠာရိကသုခုမာနံ မဇ္ဈိမကေပိ။ **သုခုမကေပီ**တိ ဉာတိဝိတက္ကာဒိကေ အတိသဏှကေပိ ကိလေသေ။ **သမ္မာ**

ဒိဋ္ဌိယာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဓမတီတိ သဟ ဝိပဿနာယ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာယ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ဝိပရီတသဘာဝံ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ နီဟရ တိ။ **သမ္မာသင်္ကပ္ပာ** ဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

၁၉၈. ဧဝံ အာယသ္မတာ သာရိပုတ္တေန တီဟိ ကထာဟိ ဘဂဝန္တံ ထောမေတွာ ပဉ္စဟိ ကထာဟိ ပဉ္စသတာနံ သိဿာနမတ္တာယ စ သေနာသနကေစရသီလဝတာဒီနိ ပုစ္ဆိတော တမတ္ထံ ပကာသေတုံ **“ဝိဗိဂုစ္ဆမာနဿာ”** တိအာဒိနာ နယေန ဝိသဇ္ဇနမာရဒ္ဓ။ တတ္ထ ပဌမကထာယ တာဝတ္တော – ဇာတိအာဒီဟိ **ဗိဂုစ္ဆမာနဿ ရိတ္တာသနံ သယနံ သေဝတော ဝေ သမ္မောဓိကာမဿ** သာရိပုတ္တ ဘိက္ခုနော **ယဒိဒံ ဖာသု** ယော ဖာသုဝိဟာရော **ယထာနုဓမ္မံ** ယော စ အနုဓမ္မော, **တံ တေ ပဝက္ခာမိ ယထာ ပဇာနံ** ယထာ ပဇာနန္တော ဝဒေယျ, ဧဝံ ဝဒါမီတိ။ **ယံ ဖာသုဝိဟာရန္တိ** ယံ သုခဝိဟာရံ။ **အသပ္ပာယရူပဒဿနေနာ** တိ ဣတ္ထိရူပာဒိသမဏာသပ္ပာယရူပဒဿနေန။ **တံ ဗောဓိံ ဗုဇ္ဈိတုကာမဿာ**တိ တံ စတုမဂ္ဂဉာဏသဘာဝံ ဗောဓိံ ဗုဇ္ဈိတုံ ဣစ္ဆန္တဿ။ **အနုဗုဇ္ဈိတုကာမဿာ** တိ အနုရူပဟယ ပဋိပတ္တိယာ ဗုဇ္ဈိတုကာမဿ။ **ပဋိဝိဇ္ဈိတုကာမဿာ** တိ အဘိမုခေ ကတွာ နိဗ္ဗိဇ္ဈိတုကာမဿ။ **သမ္ဗုဇ္ဈိတုကာမဿာ** တိ ပဟီနကိလေသေ အပစ္စာဂမနဝသေန သမ္မာ ဗုဇ္ဈိတုံ ဣစ္ဆန္တဿ။ **အဓိဂန္တုကာမဿာ** တိ ဟာပုဏိတုကာမဿ။ **သစ္ဆိကာတုကာမဿာ** တိ ပဋိလာဘသစ္ဆိကိရိယာယ ပတ္တုကာမဿ။ အထ တ **ဗုဇ္ဈိတုကာမဿာ** တိ သော တာပတ္တိမဂ္ဂဉာဏံ ဉာတုကာမဿ။ **အနုဗုဇ္ဈိတုကာမဿာ** တိ သကဒာဂါမိမဂ္ဂဉာဏံ ပုန ဉာတုကာမဿ။ **ပဋိဝိဇ္ဈိတုကာမဿာ**တိ အနာဂါမိမဂ္ဂဉာဏံ ပဋိဝေဓဝသေန ဉာတုကာမဿ။ **သမ္ဗုဇ္ဈိတုကာမဿာ** တိ အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏံ သမ္မာ ဉာတုကာမဿ။ **အဓိဂန္တုကာမဿာ** တိ စတုဗ္ဗိဓမ္ပိ အဓိဂန္တုကာမဿ။ **ဖဿိတုကာမဿာ** တိ ဉာဏဖုသနာယ ဖုသိတုကာမဿ။ **သစ္ဆိကာတုကာမဿာ** တိ ပစ္စဝေက္ခဏာယ ပစ္စက္ခံ ကတ္တုကာမဿ။

စတုန္နံ မဂ္ဂါနံ ပုဗ္ဗဘာဂေ ဝိပဿနာ တိ စတုန္နံ အရိယမဂ္ဂါနံ ပုရိမကောဋ္ဌာသေ ဥပ္ပန္နဥဒယဗ္ဗယာဒိဝိပဿနာဉာဏာနိ။

၁၉၉. ဒုတိယကထာယ **သပရိယန္တစာရီ** တိ သီလာဒိသု စတူသု ပရိယန္တေသု စရမာနော။ **ဥံသာဓိဟတာနန္တိ** ပိင်္ဂလမက္ခိကာနဉ္စ သေသမက္ခိကာနဉ္စ။ တေ ဟိ တတော တတော အဓိပတိတွာ ခါဒန္တိ, တသ္မာ “အဓိဟတာ”တိ ဝုစ္စန္တိ။ **မနုဿဖဿာန** န္တိ စောရာဒိဖဿာနံ။

စတ္တာရော ပရိယန္တာ တိ စတ္တာရော မရိယာဒာ ပရိစ္ဆေဒာ။ **အန္တောပူတိဘာဝံ ပစ္စဝေက္ခမာနော** တိ အဗ္ဘန္တရေ ကုစ္ဆိတဘာဝံ သီလဝိရဟိတဘာဝံ ဩလောကယမာနော။ **အန္တော သီလသံဝရပရိယန္တေ စရတီ** တိ သီလသံဝရပရိစ္ဆေဒဗ္ဘန္တရေ စရတိ ဝိစရတိ။ **မရိယာဒံ န ဘိန္ဒတီ** တိ သီလမရိယာဒံ သီလပရိစ္ဆေဒံ န ကောပေတိ။

အာဒိတ္တပရိယာယံ ပစ္စဝေက္ခမာနော တိ အာဒိတ္တဒေသနံ (မဟာဝ. ၅၄; သံ. နိ. ၃.၆၁; ၄.၂၈) ဩလောကေန္တော။ **အက္ခဗ္ဘဉ္ဇနဝဏပဋိစ္ဆာဒနပုတ္တမံသူပမံ ပစ္စဝေက္ခမာနော** တိ သာကဋိကဿ အက္ခဗ္ဘဉ္ဇနဥပမဉ္စ, ကုဋ္ဌဗျာဓိနော ဝဏာနံ ပဋိစ္ဆာဒနတေလပိလောတိကဥပမဉ္စ, ကန္တာရပဋိပန္နာနံ ဇာယမ္ပတိကာနံ ပုတ္တမံသခါဒနဥပမဉ္စ (သံ. နိ. ၂.၆၃; မိ. ပ. ၆.၁.၂) ဩလောကေန္တော။ **ဘဒ္ဒေကရတ္တဝိဟာရံ ပစ္စဝေက္ခမာနော** တိ –

> “အတီတံ နာန္ဝာဂမေယျ၊ နပ္ပဋိကင်္ခေ အနာဂတံ။
> တံ ဝေ ‘ဘဒ္ဒေကရတ္တော’တိ၊ သန္တော အာစိက္ခတေ မုနီ”တိ။ (မ. နိ. ၃.၂၈၀; နေတ္တိ. ၁၀၃) –

ဧဝံ ဝုတ္တံ ဘဒ္ဒေကရတ္တဝိဟာရံ ဩလောကေန္တော။ **တာ ဥပ္ပတိတွာ ဥပ္ပတိတွာ ခါဒန္တီ** တိ နိပ္ပတိတွာ နိပ္ပတိတွာ ခါဒန္တိ။

၂၀၀. တတိယကထာယ **ပရဓမ္မိကာ** နာမ သတ္တသဟဓမ္မိကဝဇ္ဇာ သဗ္ဗေပိ တေ ဗာဟိရကာ။ **ကုသလာနုဧသီတိ** ကုသလဓမ္မေ အန္ဝေသမာနော။

သတ္တ သဟဓမ္မိကေ ဌပေတွာ တိ ဘိက္ခုဘိက္ခုနီသိက္ခမာနာသာမဏေရသာမဏေရီဥပာသကဥပာသိကာယော ဝဇ္ဇေတွာ။ **အထာပရာနိပိ အတ္ထိ အဘိသမ္ဘောတဗ္ဗာနီ** တိ အပရာနိပိ မဒ္ဒိတဗ္ဗာနိ အတ္ထိ သံဝိဇ္ဇန္တိ။

၂၀၁. စတုတ္ထကထာယ **အာတင်္ကဖဿေနာ**တိ ရောဂဖဿေန။ **သီတံ အထုဏှန္တိ** သီတဉ္စ ဥဏှဉ္စ။ **သော တေဟိ ဖုဋ္ဌော ဗဟုဓာ**တိ သော တေဟိ အာတင်္ကာဒီဟိ အနေကေဟိ အာကာရေဟိ ဖုဋ္ဌော သမာနော။ **အနောကော**တိ အဘိသင်္ခါရဝိညာဏာဒီနံ အနောကာသဘူတော။ **အဗ္ဘန္တရဓာတုပကောပဝသေန စ**တိ သရီရဗ္ဘန္တရေ အာပောဓာတုက္ခောဘဝသေန စ အညဓာတုက္ခောဘဝသေန စ။ **ဥဏှန္တိ** သရီရဗ္ဘန္တရေ တေဇောဓာတုက္ခောဘဝသေန ဥဏှံ ဘဝတိ။ **အဘိသင်္ခါရသဟဂတဝိညာဏဿာ**တိ ကုသလာကုသလစေတနာသမ္ပယုတ္တစိတ္တဿ။ **ဩကာသံ န ကရောတီ**တိ အဝကာသံ ပတိဋ္ဌံ န ကရောတိ။ **အဝတ္ထိတသမာအနော**တိ ဩတရိတွာ ကဟာကော။

၂၀၂. ဧဝံ "ဘိက္ခုနော ဝိဇိဂုစ္ဆတော"တိအာဒီဟိ တီဟိ ကထာဟိ ပုဋ္ဌမတ္ထံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ဣဒါနိ "ကျာဿ ဗျပ္ပထယော"တိအာဒိနာ နယေန ပုဋ္ဌံ ဝိဿဇ္ဇေန္တော **"ထေယျံ န ကာရေ"**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဖဿေ**တိ ဖုသေယျ။ **ယအာဝိလတ္တံ မနသော ဝိဇညာ**တိ ယံ စိတ္တဿ အာဝိလတ္တံ ဝိဇာနေယျ, တံ သဗ္ဗံ **"ကဏှဿ ပက္ခော"**တိ ဝိနောဒယေယျ။

အဒိန္နာအနံ ပဟာယာတိ ဧတ္ထ အဒိန္နဿ အာအနံ အဒိန္နာအနံ, ပရသံဟရဏံ, ထေယျံ စောရိကာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တတ္ထ **အဒိန္န**န္တိ ပရပရိဂ္ဂဟိတံ, ယတ္ထ ပရော ယထာကာမကာရိတံ အာပဇ္ဇန္တော အဒဏ္ဍာရဟော အနုပဝဇ္ဇော စ ဟောတိ; တသ္မိံ ပရပရိဂ္ဂဟိတေ ပရပရိဂ္ဂဟိတသညိနော တအာအယကဥပက္ကမသမုဋ္ဌာပိကာ ထေယျစေတနာ အဒိန္နာအနံ။ တံ ဟီနေ ပရဿ သန္တကေ အပ္ပသာဝဇ္ဇံ, ပဏီတေ မဟာသာဝဇ္ဇံ။ ကသ္မာ? ဝတ္ထုပဏီတတာယ။ ဝတ္ထုသမတ္တေ သတိ ဂုဏာဓိကာနံ သန္တကေ ဝတ္ထုသ္မိံ မဟာသာဝဇ္ဇံ, တံ တံ ဂုဏာဓိကံ ဥပဟာအယ တတော တတော ဟီနဂုဏဿ သန္တကေ ဝတ္ထုသ္မိံ အပ္ပသာဝဇ္ဇံ။

တဿ ပဉ္စ သမ္ဘာရာ ဟောန္တိ – ပရပရိဂ္ဂဟိတံ, ပရပရိဂ္ဂဟိတသညိတာ, ထေယျစိတ္တံ, ဥပက္ကမော, တေန ဟရဏန္တိ။ **ပဟာယာ**တိ ဣမံ အဒိန္နာအနစေတနာသင်္ခါတံ ဒုဿီလျံ ပဇဟိတွာ။ **ပဋိဝိရတော**တိ ပဟီနကာလတော ပဋ္ဌာယ တတော ဒုဿီလျတော ဩရတော ဝိရတောဝ။ ဒိန္နမေဝ အာဒိယတီတိ **ဒိန္နာအယီ**။ စိတ္တေနပိ ဒိန္နမေဝ ပဋိကင်္ခတီတိ **ဒိန္နပာဋိကင်္ခီ**။ ထေနေတီတိ ထေနော, န ထေနေန **အထေနေန**။ အထေနတ္တာယေဝ **သုစိဘူတေန**။ **အတ္တနာ**တိ အတ္တဘာဝေန, အထေနံ သုစိဘူတံ အတ္တဘာဝံ ကတွာ ဝိဟရတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဣတော ပရံ ဝုတ္တနယမေဝ။

မေတ္တာယနဝသေန **မေတ္တိ**။ မေတ္တာကာရော **မေတ္တာယနာ**။ မေတ္တာယ အယိတဿ မေတ္တာသမင်္ဂိနော စိတ္တဿ ဘာဝေါ **မေတ္တာယိတတ္တံ**။ အနုဒယတီတိ **အနုဒယာ,** ရက္ခတီတိ အတ္ထော။ အနုဒယာကာရော **အနုဒယနာ**။ အနုဒယိတဿ ဘာဝေါ **အနုဒယိတတ္တံ**။ ဟိတဿ ဧသနဝသေန **ဟိတေသိတာ**။ အနုကမ္ပနဝသေန **အနုကမ္ပာ**။ သဗ္ဗေဟိပိ ဣမေဟိ ပဒေဟိ ဥပစာရပ္ပနာပ္ပတ္တာဝ မေတ္တာ ဝုတ္တာ။ **ဝိပုလေနာ**တိ ဧတ္ထ ဖရဏဝသေန ဝိပုလတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ဘူမိဝသေန ပန တံ **မဟဂ္ဂတံ**။ ပဂုဏဝသေန **အပ္ပမာဏံ**။ သတ္တာရမ္မဏဝသေန စ **အပ္ပမာဏံ**။ ဗျာဟာဒပစ္စတ္ထိကပ္ပဟာနေန **အဝေရံ**။ အေမနဿပ္ပဟာနတော **အဗျာပဇ္ဇံ,** နိဒ္ဒုက္ခန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

အာဝိလန္တိ အပ္ပသန္နံ။ **လုဠိတ**န္တိ ကလလံ။ **ဧရိတ**န္တိ အသန္နိဋ္ဌာနံ။ **ဃဋ္ဋိတ**န္တိ အာရမ္မဏေန ဃဋ္ဋနမာပါဒိတံ။ **စလိတ**န္တိ ကမ္ပမာနံ။ **ဘန္တ**န္တိ ဝိဗ္ဘန္တံ။ **အဝူပသန္တ**န္တိ အနိဗ္ဗုတံ။

ယော သော မာရောတိ ဝေမာဒီသု မဟာဇနံ အနတ္ထေ နိယောဇေတွာ မာရေတီတိ **မာရော**။ ကဏှကမ္မတ္တာ **ကဏှော**။ ကာမာဝစရိဿရတ္တာ **အဓိပတိ**။ မရဏံ ဟာပနတော **အန္တဂူ**။ မုဉ္စိတုံ အပ္ပအနဋ္ဌေန **နမုစိ**။ မာရဿ ဗဠိသန္တိ **မာရဗဠိသံ**။ ဝဋ္ဋသန္နိဿိတဋ္ဌေန မာရဿ အာမိသန္တိ **မာရာမိသံ**။ ဝသဝတ္တနဋ္ဌေန မာရဿ ဝိသယောတိ **မာရဝိသယော**။ ကေစရဋ္ဌေန မာရဿ နိတသောတိ **မာရနိတသော**။ ကာမစာရံ စရဋ္ဌေန မာရဿ ကေစရောတိ **မာရကေစရော**။ ဒုပ္ပမုဉ္စနဋ္ဌေန မာရဿ ဗန္ဓနန္တိ **မာရဗန္ဓနံ**။ **ဒုက္ခုဒြယော**တိ ဒုက္ခဗန္ဓနော။

၂၀၃. **မူလမ္ပိ တေသံ ပလိခည တိဋ္ဌေ**တိ တေသံ ကောဓာတိမာနာနံ ယံ အဝိဇ္ဇာဒိကံ မူလံ, တမ္ပိ ပလိခဏိတွာ တိဋ္ဌေယျ။ **အဒ္ဓာ ဘဝန္တော အဘိသမ္ဘဝေယျာ**တိ ဧဝံ ပိယာပိယံ အဘိဘဝန္တော ဧကံသေနေဝ အဘိဘဝေယျ, န တတ္ထ သိထိလံ ပရက္ကမေယျာတိ အဓိပ္ပာယော။

အဝိဇ္ဇာ မူလန္တိအာဒယော အဝိဇ္ဇာ ကောဓဿ ဥပနိဿယသဟဇာတာဒိဝသေန မူလံ ဟောတိ။ အနုဟယမနသိကာရော စ အသ္မိမာနော စ ဣမေ ဒွေဝ ဥပနိဿယဝသေနေဝ။ အဟိရိကအနောတ္တပ္ပဥဒ္ဓစ္စာ ဣမေ တယော ဥပနိဿယသဟဇာတာဒိဝသေန မူလာနိ ဟောန္တိ, တထာ အတိမာနဿာပိ။

၂၀၄. ပဉ္စံ ပုရက္ခတွာတ တိ ပဉ္စံ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ ကတွာ။ **ကလျာဏပီတီ** တိ ကလျာဏပီတိယာ သမန္နာဂတော။ **စတုရော သဟေတ ပရိဒေဝဓမ္မေ**တိ အနန္တရကထာယ ဝုတ္တမာနေ ပရိဒေဝနီယဓမ္မေ သဟေယျ။

ဝိစယဗဟုလောတိ ပရိဝီမံသနဗဟုလော။ **ပဝိစယဗဟုလော**တိ ဝိသေသေန ဝီမံသနဗဟုလော။ **ပေက္ခာယနဗဟုလော** တိ ဣက္ခဏဗဟုလော။ **သမေက္ခာယနဗဟုလော** တိ ဧသေနဗဟုလော။ **ဝိဘူတဝိဟာရီ**တိ ပာကဋံ ကတွာ ဉာတဝိဟာရီ။

အဘိက္ကန္တေ ပဋိက္ကန္တေ တိ ဧတ္ထ တာဝ အဘိက္ကန္တံ ဝုစ္စတိ ဂမနံ။ ပဋိက္ကန္တံ နိဝတ္တနံ။ တဒုဘယမ္ပိ စတူသု ဣရိယာပထေသု လဗ္ဘတိ။ ဂမနေ တာဝ ပုရတော ကာယံ အဘိဟရန္တော အဘိက္ကမတိ နာမ။ ပဋိနိဝတ္တေန္တော ပဋိက္ကမတိ နာမ။ ဌာနေပိ ဌိတကောဝ ကာယံ ပုရတော ဩနမေန္တော အဘိက္ကမတိ နာမ။ ပစ္ဆတော အပနာမေန္တော ပဋိက္ကမတိ နာမ။ နိသဇ္ဇာယပိ နိသိန္နကောဝ အာသနဿ ပုရိမအင်္ဂါဘိမုခေါ သံသရန္တော အဘိက္ကမတိ နာမ။ ပစ္ဆိမအင်္ဂပ္ပဒေသံ ပစ္ဆာ သံသရန္တော ပဋိက္ကမတိ နာမ။ နိပဇ္ဇာယပိ ဧသေဝ နယော။

သမ္ပဇာနကာရီ ဟောတီတိ သမ္ပဇညေန သဗ္ဗကိစ္စကာရီ, သမ္ပဇညမေဝ ဝာ ကာရီ ဟောတိ။ သော ဟိ အဘိက္ကန္တာဒီသု သမ္ပဇညံ ကရောတေဝ, န ကတ္ထစိ သမ္ပဇညဝိရဟိတော ဟောတိ။ **အာလောကိတေ ဝိလောကိတေ**တိ ဧတ္ထ ပန အာလောကိတံ နာမ ပုရတော ပေက္ခနံ။ ဝိလောကိတံ နာမ အနုဒိသာပေက္ခနံ။ အညာနိပိ ဟေဋ္ဌာ ဥပရိ ပစ္ဆတော ပေက္ခနဝသေန ဩလောကိတဥလ္လောကိတအပလောကိတာနိ နာမ ဟောန္တိ။ တာနိ ဣဓ န ဂဟိတာနိ။ သာရုပ္ပဝသေန ပန ဣမာနေဝ ဒွေ ဂဟိတာနိ, ဣမိနာ ဝာ မုခေန သဗ္ဗာနိ ဂဟိတာနေဝါတိ။

သမိဉ္ဇိတေ ပသာရိတေ တိ ပဗ္ဗာနံ သမိဉ္ဇနပသာရဏေ။ **သင်္ဃာဋိပတ္တစီဝရဓာရဏေ** တိ ဧတ္ထ သင်္ဃာဋိစီဝရာနံ နိဝာသနပါရုပနဝသေန , ပတ္တဿ ဘိက္ခာပဋိဂ္ဂဟဏာဒိဝသေန ပရိဘောဂေါ ဓာရဏံ နာမ။ **အသိတာဒီသု အသိတေ** တိ ပိဏ္ဍပါတဘောဇနေ။ **ပီတေ**တိ ယာဂုအာဒိပါနေ။ **ခါယိတေ**တိ ပိဋ္ဌခဇ္ဇကာဒိခါဒနေ။ **သာယိတေ**တိ မဓုဖာဏိတာဒိသာယနေ။ **ဥစ္စာရပဿာဝကမ္မေ** တိ ဥစ္စာရဿ စ ပဿာဝဿ စ ကရဏေ။ **ဂတာဒီသု ဂတေ**တိ ဂမနေ။ **ဌိတေ**တိ ဌာနေ။ **နိသိန္နေ** တိ နိသဇ္ဇာယ။

သုတ္တေ တိ သယနေ။ **ဇာဂရိတေ**တိ ဇာဂရဏေ။ **ဘာသိတေ**တိ ကထနေ။ တတ္ထ ဥပာဒါရူပဿ သဒ္ဒါယတနဿ သ အပ္ပဝတ္တေ သတိ ဘာသိတာ နာမ န ဟောတိ, တသ္မိံ ပဝတ္တန္တေ ဟောတီတိ ပရိဂ္ဂဟကော ဘိက္ခု ဘာသိတေ သမ္ပဇာနကာရီ နာမ ဟောတိ။ ဝိမုတ္တာယတနသီသေန ဓမ္မံ ဒေသေန္တောပိ ဗာတ္တိံသတိရစ္ဆာနကထံ ပဟာယ ဒသကထာဝတ္ထုနိဿိတံ ကထံ ကထေန္တောပိ ဘာသိတေ သမ္ပဇာနကာရီ နာမ။ **တုဏှီဘာဝေ**တိ အကထနေ။ တတ္ထ ဥပာဒါရူပဿ သဒ္ဒါယတနဿ ပဝတ္တိယံ တုဏှီဘာဝေ နာမ နတ္ထိ, အပ္ပဝတ္တိယံ ဟောတီတိ ပရိဂ္ဂဟကော ဘိက္ခု တုဏှီဘာဝေ သမ္ပဇာနကာရီ နာမ ဟောတိ။ အဋ္ဌတိံသအာရမ္မဏေသု စိတ္တရုစိယံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ နိသိန္နောပိ ဒုတိယဇ္ဈာနံ သမာပန္နောပိ တုဏှီဘာဝေ သမ္ပဇာနကာရီ နာမ။ ဧတ္ထ စ ဧကော ဣရိယာပထော ဒ္ဝီသု ဌာနေသု အာဂတော။ သော ဟေဋ္ဌာ အဘိက္ကန္တေ ပဋိက္ကန္တေတိ ဧတ္ထ ဘိက္ခာစာရကာမံ ဂစ္ဆတော အာဂစ္ဆတော စ အဒ္ဓါနဂမနဝသေန ကထိတော။ ဂတေ ဌိတေတိ ဧတ္ထ ဝိဟာရေ စုဏ္ဏိကဟာဒုဒ္ဒရဝသေန ကထိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဗုဒ္ဓါနုဿတိ သတိဝသေနာ**တိအာဒယော ဟေဋ္ဌာ တတ္ထ တတ္ထ ပကာသိတာ ဧဝ။

အရတီတိ ရတိပဋိက္ခေပေါ။ **အရတိတာ**တိ အရမနာကာရော။ **အနဘိရတီ**တိ အနဘိရတဘာဝေါ။ **အနဘိရမနာ**တိ အနဘိရမနာကာရော။ **ဥက္ကဏ္ဌိတာ** တိ ဥက္ကဏ္ဌနာကာရော။ **ပရိတဿိတာ** တိ ဥက္ကဏ္ဌနဝသေနေဝ ပရိတဿနာ။

၂၀၅. ကိံ သူ အသိဿ န္တိ ကိံ ဘုဉ္ဇိဿာမိ။ **ကုဝ တ အသိဿ** န္တိ ကုဟိံ တ အသိဿာမိ။ **ဒုက္ခံ ဝတ သေတွ ထ ကုဝဇ္ဇ သေဿ** န္တိ ဣမံ ရတ္တိံ ဒုက္ခံ သယိံ, အဇ္ဇ အာဂမနရတ္တိံ ကတ္ထ သယိဿံ။ **ဧတေ ဝိတက္ကေ** တိ

ဧတေ ပိဏ္ဍဟာတနိဿိတေ ဒွေ၀, သေနာသနနိဿိတေ ဒွေ၀တိ စတ္တာရော ဝိတက္ကေ။ **အနိကေတစာရီ**တိ အပလိဗောဓစာရီ နိတ္တဏှာစာရီ။

ဖလကေ တတိ ဝဋ္ဋာဒိဖလကပီဌေ စ။ **အာကမိရတ္တိ** န္တိ အာဂမနိရတ္တိယံ။ **အာဒေ၀နေယျွေ** တိ ဝိသေသေန ဒေ၀နိယျွေ။ **ပရိဒေ၀နေယျွေ** တိ သမန္တတော ဒေ၀နိယျွေ။

၂၀၆. ကာလေတိ ပိဏ္ဍဟာတကာလေ ပိဏ္ဍဟာတသင္ခါတံ အန္နံ တ, စီဝရကာလေ စီဝရသင္ခါတံ ဝသနံ တ လဒ္ဓာ ဓမ္မေန သမေနာတိ အဓိပ္ပာယော။ **မတ္တံ သ ဇညာ** တိ ပရိဂ္ဂဟေ စ ပရိဘောဂေ စ သော ပမာဏံ ဇာနေယျ။ **ဣ**ဓာတိ သာသနေ, နိပာတမတ္တမေ၀ တ တေ။ **တောသနတ္ထ** န္တိ သန္တောသတ္ထံ, တေဒတ္ထံ မတ္တံ ဇာနေယျာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **သော တေသု ဂုတ္တော** တိ သော ဘိက္ခု တေသု ပစ္စယေသု ဂုတ္တော။ **ယတစာရီ**တိ သညတဝိဟာရော, ရက္ခိတဣရိယာပထော ရက္ခိတကာယဝစီမနောဒွာရော စာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ‘‘ယတိစာရီ’’တိပိ ပဌော, သောယေ၀တ္ထော။ **ရုသိတော**တိ ရောသိတော။ ဃဋ္ဋိတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဒ္ဒ၀ီပိ ကာရဏေဟိ မတ္တံ ဇာနေယျာ တိ ဒွီဟိ ဘာဂေဟိ ပမာဏံ ဇာနေယျ။ **ပဋိဂ္ဂဟဏတော တ** တိ ပရေဟိ ဒိယျမာနဂ္ဂဟဏကာလတော တ။ **ပရိဘောဂတော တ**တိ ပရိဘုဥ္ဇနကာလတော တ။ **ထောကေပိ ဒိယျမာနေ** တိ အပ္ပကေပိ ဒိယျမာနေ။ **ကုလာနုဒယာယာ**တိ ကုလာနံ အနုဒယတာယ။ **ကုလာနုရက္ခာယာ** တိ ကုလာနံ အနုရက္ခဏတ္ထာယ။ **ပဋိဂ္ဂဏှာတီ** တိ ထောကမ္ပိ ဂဏှာတိ။ **ဗဟုကေပိ ဒိယျမာနေ** တိ အနပ္ပကေပိ ဒိယျမာနေ။ **ကာယပရိဟာရိကံ စီဝရံ ပဋိဂ္ဂဏှာတီ**တိ တွေ ကာယံ ပရိဟရတိ ပေါသေတီတိ ကာယပရိဟာရိကံ။ **ကုစ္ဆိပရိဟာရိက**န္တိ ကုစ္ဆိံ ပရိဟရတိ ပေါသေတီတိ ကုစ္ဆိပရိဟာရိကံ။ ဣတရီတရပစ္စယသန္တောသေန သမန္နာဂတဿ ဘိက္ခုနော အဋ္ဌ ပရိက္ခာရာ ဝဋ္ဋန္တိ တီဏိ စီဝရာနိ ပတ္တော ဒန္တကဋ္ဌစ္ဆေဒနဝာသိ ဧကာ သူစိ ကာယဗန္ဓနံ ပရိဿာဝနန္တိ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ –

> ‘‘တိစီဝရဉ္စ ပတ္တော စ၊ ဝာသိ သူစိ စ ဗန္ဓနံ။
> ပရိဿာဝနေန အဋ္ဌေတေ၊ ယုတ္တယောဂဿ ဘိက္ခုနော’’တိ။ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၂၁၅; မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၂၉၄; ၂.၃၄၉; အ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၄.၁၉၈)။

တေ သဗ္ဗေ ကာယပရိဟာရိကာပိ ဟောန္တိ ကုစ္ဆိပရိဟာရိကာပိ။ ကထံ? တိစီဝရံ တာဝ နိဝာသေတွာ စ ပါရုပိတွာ စ ဝိစရဏကာလေ ကာယံ ပရိဟရတိ ပေါသေတီတိ ကာယပရိဟာရိကံ ဟောတိ။ စီဝရကဏ္ဏေန ဥဒကံ ပရိဿာဝေတွာ ပိဝနကာလေ ခါဒိတဗ္ဗဖလာဖလဂ္ဂဟဏကာလေ စ ကုစ္ဆိံ ပရိဟရတိ ပေါသေတီတိ ကုစ္ဆိပရိဟာရိကံ ဟောတိ။

ပတ္တောပိ တေန ဥဒကံ ဥဒ္ဓရိတွာ နှာနကာလေ ကုဋိပရိဘဏ္ဍကရဏကာလေ စ ကာယပရိဟာရိကော ဟောတိ ။ အာဟာရံ ဂဟေတွာ ဘုဥ္ဇနကာလေ ကုစ္ဆိပရိဟာရိကော။ ဝာသိပိ တာယ ဒန္တကဋ္ဌစ္ဆေဒနကာလေ မဉ္စပီဌာနံ အင်္ဂပာဒစီဝရကုဋိဒဏ္ဍကသဇ္ဇနကာလေ စ ကာယပရိဟာရိကာ ဟောတိ။ ဥစ္ဆုစ္ဆေဒနနာဠိကေရာဒိတစ္ဆနကာလေ ကုစ္ဆိပရိဟာရိကာ။ သူစိ စီဝရသိဗ္ဗနကာလေ ကာယပရိဟာရိကာ ဟောတိ။ ပူဝံ တ ဖလံ တ ဝိဇ္ဈိတွာ ခါဒနကာလေ ကုစ္ဆိပရိဟာရိကာ။ ကာယဗန္ဓနံ ဗန္ဓိတွာ ဝိစရဏကာလေ ကာယပရိဟာရိကံ။ ဥစ္ဆုအာဒီနိ ဗန္ဓိတွာ ဂဟဏကာလေ ကုစ္ဆိပရိဟာရိကံ။ ပရိဿာဝနံ တေန ဥဒကံ ပရိဿာဝေတွာ နှာနကာလေ သေနာသနပရိဘဏ္ဍကရဏကာလေ စ ကာယပရိဟာရိကံ, ပာနီယပါနကပရိဿာဝနကာလေ တေနေဝ တိလတဏ္ဍုလပုထုကာဒီနိ ဂဟေတွာ ခါဒနကာလေ စ ကုစ္ဆိပရိဟာရိကံ။

ပဋိသင်္ခါယောနိသော တိ ဥပာယေန ပထေန ပဋိသင်္ခါယ ဥတွာ, ပစ္စဝေက္ခိတွာတိ အတ္ထော။ တွေ စ ‘‘သီတဿ ပဋိဃာတာယာ’’တိအာဒိနာ နယေန ဝုတ္တပစ္စဝေက္ခဏမေ၀ ယောနိသော ပဋိသင်္ခါတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တတ္ထ **စီဝရ**န္တိ အန္တရဝါသကာဒီသု ယံကိဉ္စိ။ **ပဋိသေ၀တီ**တိ ပရိဘုဥ္ဇတိ နိဝာသေတိ တ ပါရုပတိ တ။ **ယာဝဒေဝ**တိ ပယောဇနာဝဓိပရိစ္ဆေဒနိယမဝစနံ။ တွေကမေ၀ ဟိ ယောဂိနော စီဝရပဋိသေဝနေ ပယောဇနံ, ယဒိဒံ သီတဿ ပဋိဃာတာယာတိ အာဒိ, န ဣတော ဘိယျော။ **သီတဿာ** တိ အဇ္ဈတ္တဓာတုက္ခောဘဝသေန တ ဗဟိဒ္ဓာ ဥတုပရိဏာမနဝသေန တ ဥပ္ပန္နဿ ယဿ ကဿစိ သီတဿ။

ပဋိဃာတာယာတိ ပဋိဟနနတ္ထံ။ ယထာ သရီရေ အာဗာဓံ န ဥပ္ပာဒေတိ, ဧဝံ တဿ ဝိနောဒနတ္ထံ။ သီတဗ္ဘာဟ
တေ ဟိ သရီရေ ဝိက္ခိတ္တစိတ္တော ယောနိသော ပဒဟိတုံ န သက္ကောတိ။ တသ္မာ သီတဿ ပဋိဃာတာယ စီဝရံ သေ
ဝိတဗ္ဗန္တိ ဘဂဝတာ အနုညာတံ။ ဧသ နယော သဗ္ဗတ္ထ။ ကေဝလဉှေတ္ထ **ဥဏှန္တိ** အဂ္ဂိသန္တာပဿ, တဿ
သ ဝနဒါဟာဒီသု သမ္ဘဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဍံသမကသဝါတာတပသရီသပသမ္ဖဿာန**န္တိ ဧတ္ထ ပန **ဍံသာ**တိ ဍံသန
မက္ခိကာ။ “အန္ဓမက္ခိကာ”တိပိ ဝုစ္စန္တိ။ **မကသာ**တိ မကသာ ဧဝ။ **ဝါတာ**တိ သရဇအရဇာဒိဘေဒာ ။ **အာတပော**တိ
သူရိယာတပေါ။ **သရီသပါ**တိ ယေ ကေစိ သရန္တာ ဂစ္ဆန္တိ ဒီဃဇာတိကာ သပ္ပာဒယော, တေသံ ဒဋ္ဌသမ္ဖဿော စ
ဖုဋ္ဌသမ္ဖဿော စာတိ ဒုဝိဓော သမ္ဖဿော; သောပိ စီဝရံ ပာရုပိတွာ နိသိန္နံ န ဗာဓတိ။ တသ္မာ တာဒိသေသု ဌာနေ
သု တေသံ ပဋိဃာတတ္ထာယ ပဋိသေဝတိ။ **ယာဝဒေဝါ**တိ ပုန ဧတဿ ဝစနံ နိယတပယောဇနာဝဓိပရိစ္ဆေဒဒဿနတ္ထံ။
ဟိရိကောပီနပဋိစ္ဆာဒနတ္ထန္တိ နိယတပယောဇနံ, ဣတရာနိ ကဒါစိ ဟောန္တိ။ တတ္ထ **ဟိရိကောပီန**န္တိ တံ တံ သမ္
ဗာဓဋ္ဌာနံ။ ယသ္မိံ ယသ္မိံ ဟိ အင်္ဂေ ဝိဝရိယမာနေ ဟိရီ ကုပ္ပတိ ဝိနဿတိ, တံ တံ ဟိရိံ ကောပနတော ဟိရိကောပီနန္
တိ ဝုစ္စတိ။ တဿ စ ဟိရိကောပီနဿ ပဋိစ္ဆာဒနတ္ထန္တိ ဟိရိကောပီနပဋိစ္ဆာဒနတ္ထံ။ “ဟိရိကောပီနံ ပဋိစ္ဆာဒန
တ္ထ”န္တိပိ ပါဌော။

ပိဏ္ဍပါတန္တိ ယံကိဉ္စိ အာဟာရံ။ ယော ဟိ ကောစိ အာဟာရော ဘိက္ခုနော ပိဏ္ဍောလျေန ပတ္တေ ပတိတတ္
တာ “ပိဏ္ဍပါတော”တိ ဝုစ္စတိ။ ပိဏ္ဍာနံ ဝါ ပါတော ပိဏ္ဍပါတော, တတ္ထ တတ္ထ လဒ္ဓါနံ ဘိက္ခာနံ သန္နိပါ
တော, သမူဟောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သေသံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယမေဝ။

သေနာသနန္တိ သယနဉ္စ အာသနဉ္စ။ ယတ္ထ ယတ္ထ ဟိ သေတိ ဝိဟာရေ ဝါ အဍ္ဎယောဂါဒိမှိ ဝါ, တံ သေနံ။
ယတ္ထ ယတ္ထ အာသတိ နိသီဒတိ, တံ အာသနံ, တံ ဧကတော ကတွာ “သေနာသန”န္တိ ဝုစ္စတိ။ **ဥတုပရိဿယဝိ
နောဒနပဋိသလ္လာနာရာမတ္ထ**န္တိ ပရိသဟနဋ္ဌေန ဥတုယေဝ ဥတုပရိဿယော။ ဥတုပရိဿယဿ ဝိနောဒနတ္ထဉ္
စ ပဋိသလ္လာနာရာမတ္ထဉ္စ။ ယော သရီရာဗာဓစိတ္တဝိက္ခေပကရော အသပ္ပာယော ဥတု သေနာသနပဋိသေဝနေန ဝိ
နောဒေတဗ္ဗော ဟောတိ, တဿ ဝိနောဒနတ္ထံ ဧကီဘာဝသုခတ္ထဉ္စာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ကာမဉ္စ သီတပဋိဃာတာဒိ
နာဝ ဥတုပရိဿယဝိနောဒနံ ဝုတ္တမေဝ။ ယထာ ပန စီဝရပဋိသေဝနေ “ဟိရိကောပီနပဋိစ္ဆာဒနံ နိယတပယောဇနံ, ဣတ
ရာနိ ကဒါစိ ကဒါစိ ဘဝန္တီ”တိ ဝုတ္တံ, ဧဝမိဓာပိ နိယတဥတုပရိဿယဝိနောဒနံ သန္ဓာယ ဣဒံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။
အထ ဝါ အယံ ဝုတ္တပ္ပကာရော ဥတု ဥတုယေဝ။ ပရိဿယော ပန ဒုဝိဓော ပါကဋပရိဿယော စ ပဋိစ္ဆန္နပရိဿ
ယော စ။ တတ္ထ **ပါကဋပရိဿယော** သီဟဗျဂ္ဃာဒယော, **ပဋိစ္ဆန္နပရိဿယော** ရာဂဒေါသာဒယော။ ယေ ယတ္
ထ အပရိဂုတ္တိယာ စ အသပ္ပာယရူပဒဿနာဒိနာ စ အာဗာဓံ န ကရောန္တိ, တံ သေနာသနံ ဧဝံ ဇာနိတွာ ပစ္စဝေက္ခိ
တွာ ပဋိသေဝန္တော ဘိက္ခု ပဋိသင်္ခါ ယောနိသော သေနာသနံ ဥတုပရိဿယဝိနောဒနတ္ထံ ပဋိသေဝတီတိ ဝေဒိတဗ္
ဗော။

ဂိလာနပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရန္တိ ဧတ္ထ ရောဂဿ ပဋိအယနဋ္ဌေန ပစ္စယော, ပစ္စနီကဂမနဋ္ဌေနာတိ အတ္
ထော။ ယဿ ကဿစိ သပ္ပာယဿေတံ အဓိဝစနံ။ ဘိသက္ကဿ ကမ္မံ တေန အနုညာတတ္တာတိ ဘေသဇ္ဇံ။
ဂိလာနပစ္စယောဝ ဘေသဇ္ဇံ ဂိလာနပစ္စယဘေသဇ္ဇံ, ယံ ကိဉ္စိ ဂိလာနဿ သပ္ပာယံ ဘိသက္ကကမ္မံ တေလမဓုဖာဏိ
တာဒီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ပရိက္ခာရောတိ ပန “သတ္တဟိ နဂရပရိက္ခာရေဟိ သုပရိက္ခတ္တံ ဟောတီ”တိအာဒီသု (အ. နိ.
၇.၆၇) ပရိဝါရော ဝုစ္စတိ။ “ရထော သီလပရိက္ခာရော, ဈာနက္ခော စက္ကဝီရိယော”တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၅.၄) အလင်္ကာ
ရော။ “ယေ စ ခေါ ဣမေ ပဗ္ဗဇိတေန ဇီဝိတပရိက္ခာရာ သမုဒါနေတဗ္ဗာ”တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၁၉၁-၁၉၂) သမ္ဘာရော။ ဣဓ
ပန သမ္ဘာရောပိ ပရိဝါရောပိ ဝဋ္ဋတိ။ တဉ္ဟိ ဂိလာနပစ္စယဘေသဇ္ဇံ ဇီဝိတဿ ပရိဝါရောပိ ဟောတိ, ဇီဝိတနာသကာဗာဓု
ပ္ပတ္တိယာ အန္တရံ အဒတွာ ရက္ခဏတော သမ္ဘာရောပိ။ ယထာစိရံ ပဝတ္တတိ, ဧဝမဿ ကာရဏဘာဝတော; တသ္
မာ “ပရိက္ခာရော”တိ ဝုစ္စတိ။ ဧဝံ ဂိလာနပစ္စယဘေသဇ္ဇဉ္စ တံ ပရိက္ခာရော စာတိ ဂိလာနပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရော, တံ
ဂိလာနပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရံ။ ဂိလာနဿ ယံ ကိဉ္စိ သပ္ပာယံ ဘိသက္ကာနုညာတံ တေလမဓုဖာဏိတာဒိဇီဝိတပရိက္ခာ
ရန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဥပ္ပန္နာနန္တိ ဇာတာနံ ဘူတာနံ နိဗ္ဗတ္တာနံ။ **ဝေယျာဗာဓိကာန**န္တိ ဧတ္ထ ဗျာဗာဓောတိ ဓာတုက္ခောဘော
တံသမုဋ္ဌာနာ စ ကုဋ္ဌဂဏ္ဍပီဠကာဒယော, ဗျာဗာဓတော ဥပ္ပန္နတ္တာ ဝေယျာဗာဓိကာ။ **ဝေဒနာန**န္တိ ဒုက္ခဝေဒနာ,

အကုသလဝိပာကဝေဒနာ, တာသံ ဝေယျာဗာဓိကာနံ ဝေဒနာနံ။ **အဗျာပဇ္ဇပရမတာယာ** တိ နိဒ္ဒုက္ခပရမတာယ။ ယာဝ တံ ဒုက္ခံ သဗ္ဗံ ပဟီနံ ဟောတိ, တာဝတာတိ အတ္ထော။

သန္တုဋ္ဌော ဟောတီ တိ ပစ္စယသန္တောသေန သန္တုဋ္ဌော ဟောတိ။ **ဣတရီတရေန စီဝရေနာ**တိ ထူလသုခုမလူခပဏီတထိရဇိဏ္ဏာနံ ယေန ကေနစိ။ အထ ခေါ ယထာလဒ္ဓာဒီနံ ဣတရီတရေန ယေန ကေနစိ သန္တုဋ္ဌော ဟောတီတိ အတ္ထော။ စီဝရသ္မိဉှိ တယော သန္တောသာ ယထာလာဘသန္တောသော ယထာဗလသန္တောသော ယထာသာရုပ္ပသန္တောသောတိ။ ပိဏ္ဍပာတာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

ဝဏ္ဏဝါဒီ တိ ဧကော သန္တုဋ္ဌော ဟောတိ, သန္တောသဿ ဝဏ္ဏံ န ကထေတိ, ဧကော န သန္တုဋ္ဌော ဟောတိ, သန္တောသဿ ဝဏ္ဏံ ကထေတိ, ဧကော နေဝ သန္တုဋ္ဌော ဟောတိ, န သန္တောသဿ ဝဏ္ဏံ ကထေတိ, ဧကော သန္တုဋ္ဌော စ ဟောတိ, သန္တောသဿ ဝဏ္ဏံ ကထေတိ, တံ ဒဿေတုံ **"ဣတရီတရစီဝရသန္တုဋ္ဌိယာ စ ဝဏ္ဏဝါဒီ"**တိ ဝုတ္တံ။ **အနေသနန္တိ** ဒူတေယျပဟီနဂမနာနုယောဂပ္ပဘေဒံ နာနပ္ပကာရံ အနေသနံ။ **အပ္ပတိရူပန္တိ** အယုတ္တံ။ **အလဒ္ဓာ စာ** တိ အလဘိတွာ။ ယထာ ဧကစ္စေ "ကထံ နု ခေါ စီဝရံ လဘိဿာမီ"တိ ပုညဝန္တေဟိ ဘိက္ခူဟိ သဒ္ဓိံ ဧကတော ဟုတွာ ကောဟညံ ကရောန္တော ဥတ္တသ္သတိ ပရိတဿတိ, သန္တုဋ္ဌော ဘိက္ခု ဧဝံ **အလဒ္ဓာ စ စီဝရံ န ပရိတဿတိ။ လဒ္ဓါ စာ**တိ ဓမ္မေန သမေန လဘိတွာ။ **အဂဓိတော**တိ ဝိဂတလောဘဂဓေါ။ **အမုစ္ဆိတော** တိ အဓိမတ္တတဏှာယ မုစ္ဆံ အနာပန္နော။ **အနဇ္ဈာပန္နော** တိ တဏှာယ အနောတ္ထဋော အပရိယောနဒ္ဓော။ **အာဒီနဝဒဿာဝီ**တိ အနေသနာပတ္တိယဉ္စ ဂဓိတပရိဘောဂေ စ အာဒီနဝံ ပဿမာနော။ **နိဿရဏပညော** တိ "ယာဝဒေဝ သီတဿ ပဋိဃာတာယာ"တိ (မ. နိ. ၁.၂၃) ဝုတ္တံ နိဿရဏံ ဧဝ ပဇာနန္တော။ **ဣတရီတရစီဝရသန္တုဋ္ဌိယာ** တိ ယေန ကေနစိ စီဝရေန သန္တုဋ္ဌိယာ။ **နေဝတ္တာနုက္ကံသေတီ** တိ "အဟံ ပံသုကူလိကော, မယာ ဥပသမ္ပဒမာဠေယေဝ ပံသုကူလိကင်္ဂံ ဂဟိတံ, ကော မယာ သဒိသော အတ္ထီ"တိ အတ္တုက္ကံသနံ န ကရောတိ။ **န ပရံ ဝမ္ဘေတီ** တိ "ဣမေ ပနညေ ဘိက္ခူ န ပံသုကူလိကာ"တိ ဝါ "ပံသုကူလိကမတ္တမ္ပိ ဧတေသံ နတ္ထီ"တိ ဝါ ဧဝံ ပရံ န ဝမ္ဘေတိ။

ယော ဟိ တတ္ထ ဒက္ခော တိ ယော တသ္မိံ စီဝရသန္တောသေ ဝဏ္ဏဝါဒီ, တာသု ဝါ ဒက္ခော ဆေကော ဗျတ္တော။ **အနလသော**တိ သာတစ္စကိရိယာယ အာလသိယဝိရဟိတော။ **သမ္ပဇာနော ပဋိဿတော** တိ သမ္ပဇာနပညာယ စေဝ သတိယာ စ ယုတ္တော။ **ဟေရာဏကော**တိ န အဓုနုပ္ပတ္တိကော။ **အဂ္ဂညေ** တိ "အဂ္ဂေ"တိ ဇာနိတဗ္ဗေ။ **အရိယဝံသေ ဌိတော**တိ အရိယာနံ ဝံသေ ပတိဋ္ဌိတော။ အရိယဝံသောတိ စ ယထာ ဟိ ခတ္တိယဝံသော ဗြာဟ္မဏဝံသော ဝေဿဝံသော သုဒ္ဒဝံသော သမဏဝံသော ကုလဝံသော ရာဇဝံသော, ဧဝံ အယမ္ပိ အဋ္ဌမော အရိယဝံသော အရိယတန္တိ အရိယပဝေဏီ နာမ ဟောတိ။ သော ခေါ ပနာယံ အရိယဝံသော ဣမေသံ ဝံသာနံ မူလဂန္ဓာဒီနံ ကာဠာနုသာရိဂန္ဓာဒယော ဝိယ အဂ္ဂမက္ခာယတိ။ ကေ ပန တေ အရိယာ ယေသံ ဧသော ဝံသောတိ? အရိယာ ဝုစ္စန္တိ ဗုဒ္ဓါ စ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ စ တထာဂတသာဝကာ စ, ဧတေသံ အရိယာနံ ဝံသောတိ အရိယဝံသော။ ဣတော ပုဗ္ဗေ ဟိ သတသဟဿကပ္ပာဓိကာနံ စတုန္နံ အသင်္ချေယျာနံ မတ္ထကေ တဏှင်္ကရော မေဓင်္ကရော သရဏင်္ကရော ဒီပင်္ကရောတိ စတ္တာရော ဗုဒ္ဓါ ဥပ္ပန္နာ, တေ အရိယာ, တေသံ အရိယာနံ ဝံသောတိ အရိယဝံသော။ တေသံ ဗုဒ္ဓါနံ ပရိနိဗ္ဗာနတော အပရဘာဂေ ဧကံ အသင်္ချေယျံ အတိက္ကမိတွာ ကောဏ္ဍညော နာမ ဗုဒ္ဓေါ ဥပ္ပန္နော။ပေ.။ ဣမသ္မိံ ကပ္ပေ ကကုသန္ဓော ကောဏာဂမနော ကဿပော အမှာကံ ဘဂဝါ ဂောတမောတိ စတ္တာရော ဗုဒ္ဓါ ဥပ္ပန္နာ, တေသံ အရိယာနံ ဝံသောတိ အရိယဝံသော။ အပိစ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နာနံ သဗ္ဗဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓသာဝကာနံ အရိယာနံ ဝံသောတိ အရိယဝံသော, တသ္မိံ အရိယဝံသေ ပတိဋ္ဌိတော။

ဣတရီတရေန ပိဏ္ဍပာတေနာ တိ ယေန ကေနစိ ပိဏ္ဍပာတေန။ **သေနာသနာဒီသုပိ** ဧသေဝ နယော။ **အာယတနေသူ** တိ စက္ခာဒီသု အာယတနေသု။

ယတောတိ သညတော။ **ယတ္တော** တိ ယတ္တတာ။ **ပဋိယတ္တော** တိ အတိဝိယ ယတ္တတာ။ **ဂုတ္တော** တိ ရက္ခိတော။ **ဂောပိတော**တိ မဉ္ဇူသာယ ဝိယ ပက္ခိပိတော။ **ရက္ခိတော** တိ ပဋိသာမိတော။ **သံဝုတော**တိ ဒွါရသံဝရဏေန ပိဟိတော။ **ခုံသိတော**တိ ဂရဟိတော။ **ဝမ္ဘိတော** တိ အပသာဒိတော။ **ဃဋ္ဋိတော** တိ ဃဋ္ဋနမာပာဒိတော။ **ဂရဟိတော**တိ အဝမညိတော။ **ဥပဝဒိတော**တိ အက္ကောသိတော။

ဖရုသေနာတိ မမ္မစ္ဆေဒနဝစနေန။ **ကက္ခဠေနာ** တိ အရုဏေန။ **နပ္ပဋိဝဇ္ဇာ** တိ ပဋိပ္ဖရိတွာ န ကထေယျ။

၂၀၇. **ဈာနာနုယုတ္တော** တိ အနုပ္ပန္နုပ္ပာဒနေန ဥပ္ပန္နသေဝနေန စ ဈာနေန အနုယုတ္တော။ **ဥပေက္ခမာရဗ္ဘ သမာဟိတတ္တော**တိ စတုတ္ထဇ္ဈာနုပေက္ခံ ဥပ္ပာဒေတွာ သမာဟိတစိတ္တော။ **တက္ကာသယံ ကုက္ကုစ္စဉ္စုပစ္ဆိန္ဒေ**တိ ကာမဝိတက္ကာဒိဝိတက္ကဉ္စ ကာမသညာဒိကံ ဝိတက္ကဿ အာသယဉ္စ ဟတ္ထကုက္ကုစ္စာဒိကုက္ကုစ္စဉ္စ ဥပစ္ဆိန္ဒေယျ။

အနုပ္ပန္နဿ ဝါ ပဉ္စမဿ ဈာနဿ ဥပ္ပာအယာ တိ တသ္မိံ အတ္တဘာဝေ အနုပ္ပန္နဿ ဝါ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ ပရိဟီနဿ ဝါ ပဉ္စမဇ္ဈာနဿ ဥပ္ပာဒနတ္ထံ အတ္တနော သန္တာနေ ပဋိလာဘတ္ထံ။ **ဥပ္ပန္နံ ဝါ ပဉ္စမံ ဈာနံ အာသေဝတီ** တိ အာဒီသု ဧတ္ထ အာဒရေန သေဝတိ ပဂုဏံ ကရောတိ **ဘာဝေတိ** ဝဍ္ဎေတိ **ဗဟုလီကရောတိ** ပုနပ္ပုနံ ကရောတိ။

ဥပေက္ခာတိ စတုတ္ထဇ္ဈာနေ ဥပ္ပန္နာ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ။ **ဥပေက္ခာ**တိ သဘာဝပဒံ။ **ဥပေက္ခနာ** တိ ဥပပတ္တိတော ဣက္ခနာကာရော။ **အဇ္ဈုပေက္ခနာ** တိ အဓိကာ ဟုတွာ ဣက္ခနာ။ **စိတ္တသမတာ** တိ စိတ္တဿ သမတာ စိတ္တဿ ဦနာတိရိတ္တတံ ဝဇ္ဇေတွာ သမဘာဝတော။ **စိတ္တပ္ပဿဒ္ဓတာ** တိ စိတ္တဿ အပ္ပဂဗ္ဘတာ, အထဒ္ဓဘာဝတောတိ အတ္ထော။ **မဇ္ဈတ္တတာ စိတ္တဿာ** တိ န သတ္တဿ န ပေါသဿ, စိတ္တဿ မဇ္ဈတ္တဘာဝတောတိ အတ္ထော။ **စတုတ္ထေ ဈာနေ ဥပေက္ခံ အာရဗ္ဘာ** တိ စတုတ္ထသ္မိံ ဈာနသ္မိံ ဥပ္ပန္နံ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခံ ပဋိစ္စ။ **ဧကဂ္ဂစိတ္တော** တိ ဧကာရမ္မဏေ ပဝတ္တစိတ္တော။ **အဝိက္ခိတ္တစိတ္တော** တိ ဥဒ္ဓစ္စဝိရဟိတော န ဝိက္ခိတ္တစိတ္တော။

နဝ ဝိတက္ကာ ဝုတ္တနယာ ဧဝ။ **ကာမဝိတက္ကာနံ ကာမသညာသယော** တိ ကာမဝိတက္ကံ ဝိတက္ကေန္တဿ ဥပ္ပန္နာ ကာမသညာ တေသံ ဝိတက္ကာနံ အာသယော ဝသနောကာသောတိ ကာမသညာသယော။ **ဗျာပါဒဝိတက္ကာ** ဒီသု ပိ ဧသေဝ နယော။

၂၀၈. **စုဒိတော ဝစီဘိ သတိမာဘိနန္ဒေ** တိ ဥပဇ္ဈာယာဒီဟိ ဝါစာဟိ စောဒိတော သမာနော သတိမာ ဟုတွာ တံ စောဒနံ အဘိနန္ဒေယျ။ **ဝါစံ ပမုဉ္စေ ကုသလ** န္တိ ဉာဏသမုဋ္ဌိတံ ဝါစံ ပမုဉ္စေယျ။ **နာတိဝေလ**န္တိ အတိဝေလံ ပန ဝါစံ ကာလဝေလဉ္စ သီလဝေလဉ္စ အတိက္ကန္တံ နပ္ပမုဉ္စေယျ။ **ဇနဝါဒဓမ္မာယာ** တိ ဇနပရိဝါဒကထာယ။ **န စေတယေယျာ**တိ စေတနံ န ဥပ္ပာဒေယျ။

ဣဒံ တေ အပ္ပတ္တ န္တိ ဣဒံ တဝ န ပတ္တံ။ **အသာရုပ္ပ** န္တိ တဝ ပယောဂံ အသာရုပ္ပံ။ **အသီလဋ္ဌ** န္တိ တဝ ပယောဂံ န သီလေ ပတိဋ္ဌန္တိ အသီလဋ္ဌံ, သီလေ ဌိတဿ ပယောဂံ န ဟောတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ကေစိ "အသိလိဋ္ဌ"န္တိ ပဌန္တိ, အမဋ္ဌဝစနန္တိ အတ္ထံ ဝဏ္ဏယန္တိ။

နိဓီနန္တိ တတ္ထ တတ္ထ နိဒဟိတွာ ဌပိတာနံ ဟိရညသုဝဏ္ဏာဒိပူရာနံ နိဓိကုမ္ဘီနံ။ **ပဝတ္တာရ** န္တိ ကိစ္ဆဇီဝိကေ ဒုဂ္ဂတမနုဿေ အနုကမ္ပံ ကတွာ "ဧဟိ သုခေန တေ ဇီဝနုပါယံ ဒဿေဿာမီ"တိ နိဓိဋ္ဌာနံ နေတွာ ဟတ္ထံ ပသာရေတွာ "ဣမံ ဂဟေတွာ သုခံ ဇီဝ"တိ အာစိက္ခိတာရံ ဝိယ။ **ဝဇ္ဇဒဿိန** န္တိ ဒွေ ဝဇ္ဇဒဿိနော "ဣမိနာ နံ အသာရုပ္ပေန ဝါ ခလိတေန ဝါ သင်္ဃမဇ္ဈေ နိဂ္ဂဏှိဿာမီ"တိ ရန္ဓဂဝေသကော စ အညာတံ ဉာပနတ္ထာယ ဉာတံ အနုဂ္ဂဏှနတ္ထာယ သီလာဒီနာ စဿ ဝုဍ္ဎိကာမတာယ တံ တံ ဝဇ္ဇံ ဩလောကနေန ဥလ္လပနသဘာဝသဏ္ဌိတော စ။ အယံ ဣဓ အဓိပ္ပေတော။ ယထာ ဟိ ဒုဂ္ဂတမနုဿော "ဣမံ ဂဏှာဟီ"တိ တဇ္ဇေတွာ ပေါထေတွာပိ နိဓိံ ဒဿေန္တေ ကောပံ န ကရောတိ, ပမုဒိတောဝ ဟောတိ, ဧဝမေဝ ဧဝရူပေ ပုဂ္ဂလေ အသာရုပ္ပံ ဝါ ခလိတံ ဝါ ဒိသွာ အာစိက္ခန္တေ ကောပော န ကာတဗ္ဗော, တုဋ္ဌေနေဝ ဘဝိတဗ္ဗံ။ "ဘန္တေ မဟန္တံ တေ ကတံ ကမ္မံ, မယှံ အာစရိယုပဇ္ဈာယဋ္ဌာနေ ဌတွာ ဩဝဒန္တေဟိ ပုနပိ မံ ဝဒေယျာထာ"တိ ပဝါရေတဗ္ဗမေဝ။ **နိဂ္ဂယှဝါဒိ** န္တိ ဧကစ္စော ဟိ သဒ္ဓိဝိဟာရိကာဒီနံ အသာရုပ္ပံ ဝါ ခလိတံ ဝါ ဒိသွာ "အယံ မေ မုခေါဒကဒါနာဒီဟိ သက္ကစ္စံ ဥပဋ္ဌဟတိ, သစေ နံ ဝက္ခာမိ, န မံ ဥပဋ္ဌဟိဿတိ, ဧဝံ မမ ပရိဟာနိ ဘဝိဿတီ"တိ ဝတ္တုံ အဝိသဟန္တော န နိဂ္ဂယှဝါဒီ နာမ ဟောတိ, သော ဣမသ္မိံ သာသနေ ကစဝရံ အာကိရတိ။ ယော ပန ဝဇ္ဇံ ဒိသွာ ဝဇ္ဇာနုရူပံ တဇ္ဇေတွာ ပဏာမေန္တော ဒဏ္ဍကမ္မံ ကရောန္တော ဝိဟာရာ နီဟရန္တော သိက္ခာပေတိ, အယံ နိဂ္ဂယှဝါဒီ နာမ သေယျထာပိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ။ ဝုတ္တဉှိ

ဟောတံ – “နိဂ္ဂယှဟ နိဂ္ဂယှဟာဟံ, အာနန္ဒ, ဝက္ခာမိ, ပဝယှဟ ပဝယှဟာဟံ, အာနန္ဒ, ဝက္ခာမိ, ယော သာရော သော ဌဿတီ”တိ (မ. နိ. ၃.၁၉၆)။ **မေဓာဝိန္တိ** ဓမ္မောဇပညာယ သမန္နာဂတံ။ **တာဒိသန္တိ** ဝေရူပံ ပဏ္ဍိတံ ဘဇေယျ ပယိရုပာသေယျ။ တာဒိသဉှိ အာစရိယံ ဘဇမာနဿ အန္တေဝါသိကဿ သေယျောဝ ဟောတိ, န ဟာပိယော, ဝုဍ္ဎိယေဝ ဟောတိ, နော ပရိဟာနီတိ။

ဩဝဒေယျာ တိ ဥပ္ပန္နေ ဝတ္ထုသ္မိံ ဝဒန္တော ဩဝဒတိ နာမ, အနုပ္ပန္နေ “အယသောပိ တေ သိယာ”တိအာဒိဝသေန အနာဂတံ ဒဿေန္တော အနုသာသတိ နာမ။ သမ္မုခါ ဝဒန္တောပိ ဩဝဒတိ နာမ, ပရမ္မုခါ ဒူတံ တ သာသနံ တ ပေသေန္တော အနုသာသတိ နာမ။ သကိံ ဝဒန္တောပိ ဩဝဒတိ နာမ, ပုနပ္ပုနံ ဝဒန္တော အနုသာသတိ နာမ။ ဩဝဒန္တော ဧဝ တ အနုသာသတိ နာမာတိ ဧဝံ ဩဝဒေယျ အနုသာသေယျ။ **အသဗ္ဘာ** တိ အကုသလဓမ္မာ နိဝါရေယျ, ကုသလဓမ္မေ ပတိဋ္ဌပေယျာတိ အတ္ထော။ **သတဉှိ သော ပိယော ဟောတီ**တိ သော ဧဝရူပေါ ပုဂ္ဂလော ဗုဒ္ဓါဒီနံ သပ္ပုရိသာနံ ပိယော ဟောတိ။ ယေ ပန အဒိဋ္ဌဓမ္မာ အဝိတိဏ္ဏပရလောကာ အာမိသစက္ခုကာ ဇီဝိကတ္ထာယ ပဗ္ဗဇိတာ, တေသံ အသတံ သော ဩဝဒကော အနုသာသကော “န တွံ အမှာကံ ဥပဇ္ဈာယော, န အာစရိယော, ကသ္မာ အမှာကံ ဩဝဒသီ”တိ ဧဝံ မုခသတ္တီဟိ ဝိဇ္ဈန္တာနံ အပ္ပိယော ဟောတီတိ။

ကေကမ္ဗန္တိ အပလောကနကမ္မာဒိကံ ကေကမ္မံ။ **ကေုဒ္ဒေသော** တိ နိဒါနုဒ္ဒေသာဒိကော ကေုဒ္ဒေသော။ **သမသိက္ခတာ**တိ သမာနသိက္ခတာ။ **အာဟတစိတ္တတ** န္တိ ကောခေနေ ပဟတစိတ္တဘာဝံ။ **ခိလဇာတတန္တိ** ထဒ္ဓဘာဝံ။ **ပဉ္စပိ စေတောခိလေ**တိ ဗုဒ္ဓဓမ္မသင်္ဃသိက္ခာသဗြဟ္မစာရီသု ပဉ္စသုပိ စိတ္တဿ ထဒ္ဓဘာဝေ။

ဉာဏသမုဋ္ဌိတံ တစ န္တိ ဉာဏသမ္ပယုတ္တစိတ္တေန ဥပ္ပာဒိတံ တက္ကံ။ **မုဥ္စေယျာ** တိ ဝိဿဇ္ဇေယျ။ **အတ္ထူပသံဟိတန္တိ** အတ္ထသဟိတံ ကာရဏသဟိတံ။ **ဓမ္မူပသံဟိတ** န္တိ ဓမ္မေန ယုတ္တံ။ **ကာလာတိက္ကန္တံ တစံ န ဘာသေယျာ**တိ ကာလာတီတံ တစံ န ကထေယျ တဿ ကာလဿ အတိက္ကန္တတ္တာ။ **ဝေလာတိက္ကန္တ** န္တိ မရိယာအာတီတံ ဝစနံ န ဘဏေယျ ဝစနမရိယာဒဿ အတိက္ကန္တတ္တာ။ ဥဘယဝသေန ကာလဝေလာ။

ယော ဝေ ကာလေ အသမ္ပတ္တေ တိ အတ္တနော ဝစနကာလေ အသမ္ပတ္တေ။ **အတိဝေလန္တိ** ဝေလာတိက္ကန္တံ ကတွာ အတိရေကပ္ပမာဏံ ဘာသတိ။ **နိဟတော သေတီ**တိ နိဂ္ဂဟိတော သယတိ။ **ကောကိလာယေဝ အတြဇော** တိ ကာကိယာ ပဋိဇဂ္ဂိတော ကောကိလာယ အဗ္ဘန္တရေ ဇာတော ကောကိလပောတကော ဝိယ။

၂၀၉. **အထာပရန္တိ** အထ ကြာအနိ ကြာတော ပရမ္ပိ။ **ပဉ္စ ရဇာနီ**တိ ရူပရာဂါဒီနိ ပဉ္စ ရဇာနိ။ **ယေသံ သတီမာ ဝိနယာယ သိက္ခေ**တိ ယေသံ ဥပဋ္ဌိတဿတိ ဟုတွာတဝ ဝိနယနတ္ထံ တိဿော သိက္ခာ သိက္ခေယျ။ ဧဝံ သိက္ခန္တော ဟိ **ရူပေသု။ပေ.။ ဖဿေသု သဟေထ ရာဂံ,** န အညေတိ။

ရူပရဇောတိ ရူပာရမ္မဏံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပန္နော ရာဂါဒိရဇော။ **သဒ္ဒရဇာ** ဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

၂၁၀. တတော သော တေသံ ဝိနယာယ သိက္ခန္တော အနုက္ကမေန – **ဧတေသု ဓမ္မေသူ** တိ ကထာ။ တတ္ထ **ဧတေသူ**တိ ရူပာဒီသု။ **ကာလေန သော သမ္မာ ဓမ္မံ ပရိဝီမံသမာနော** တိ သော ဘိက္ခု ယွတယံ “ဥဒ္ဒတေ စိတ္တေ သမထဿ ကာလော”တိအာဒိနာ (သံ. နိ. ၅.၂၃၄) နယေန ကာလော ဝုတ္တော, တေန ကာလေန သဗ္ဗံ သင်္ခတဓမ္မံ အနိစ္စာဒိနယေန ပရိဝီမံသမာနော။ **ဧကောဒိဘူတော ဝိဟနေ တမံ သော**တိ သော ဧကဂ္ဂစိတ္တော သဗ္ဗံ မောဟာဒိတမံ ဝိဟနေယျ, နတ္ထိ ဧတ္ထ သံသယော။

ဥဒ္ဓတေ စိတ္တေ တိ ဝီရိယိန္ဒြိယဝသေန စိတ္တေ အဝူပသန္တေ။ ဗလဝဝီရိယဉှိ မန္ဒသမာဓိံ ဝီရိယဿ ဥဒ္ဓစ္စပက္ခတ္တာ ဥဒ္ဓစ္စံ အဘိဘဝတိ။ ဧဝံ ဥဒ္ဓတေ စိတ္တေ။ **သမထဿ ကာလော** တိ သမာဓိဿ ဘာဝနာယ ကာလော။ **သမာဟိတေ စိတ္တေ**တိ ဥပစာရပ္ပနာဟိ စိတ္တေ သမာဟိတေ။ ဗလဝသမာဓိ ဟိ မန္ဒဝီရိယံ သမာဓိဿ ကောသဇ္ဇပက္ခတ္တာ ကောသဇ္ဇံ အဘိဘဝတိ။ သမာဓိ ဝီရိယေန သညောဇိတော ကောသဇ္ဇေ ပတိတုံ န လဘတိ။ ဝီရိယံ သမာဓိနာ သညောဇိတံ ဥဒ္ဓစ္စေ ပတိတုံ န လဘတိ ။ တသ္မာ တဒုဘယံ သမံ ကာတဗ္ဗံ။ ဥဘယသမတာယ ဟိ အပ္ပနာ ဟောတိ။ **ဝိပဿနာယ ကာလော**တိ ဧဝံ သမာဟိတေ အနိစ္စာဒိဝသေန ဝိဝိဓာယ ပဿနာယ ကာလော, သမာဓိကမ္မိကဿ ဗလဝတီပိ

သဒ္ဓါ ဝဍ္ဎတိ။ ဧဝံ သဒ္ဒဟန္တော ဩကပ္ပေန္တော အပ္ပနံ ဟပုဏာတိ။ သမာဓိပညာသု ပန သမာဓိကမ္မိကဿ ဗလဝ
တီ ကေဂ္ဂတာ ဝဍ္ဎတိ။ ဧဝဉှိ သော အပ္ပနံ ဟပုဏာတိ။ ဝိပဿနာကမ္မိကဿ ပန ပညာ ဗလဝတီ ဝဍ္ဎတိ။ ဧဝဉှိ
သော လက္ခဏပ္ပဋိဝေဓံ ဟပုဏာတိ။ ဥဘိန္နံ ပန သမတ္တေပိ အပ္ပနာ ဟောတိ ဧဝ။

ကာလေ ပဂ္ဂဏှာတိ စိတ္တ န္တိ ယသ္မိံ သမယေ အတိသိထိလဝီရိယတာဒီဟိ လီနံ စိတ္တံ ဟောတိ, တသ္မိံ သမ
ယေ ဓမ္မဝိစယဝီရိယပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂသမုဋ္ဌာပနေန တံ စိတ္တံ ပဂ္ဂဏှာတိ။ **နိဂ္ဂဏှာတီ** တိ ယသ္မိံ သမယေ အစ္စာ
ရဒ္ဓဝီရိယတာဒီဟိ ဥဒ္ဓတံ စိတ္တံ ဟောတိ, တသ္မိံ သမယေ ပဿဒ္ဓိသမာဓိဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂသမုဋ္ဌာပနေန တံ
စိတ္တံ နိဂ္ဂဏှာတိ။ **သမ္ပဟံသတိ ကာလေနာ** တိ ယသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ ပညာပယောဂမန္ဒတာယ ဝါ ဥပသမသုခါနံ
ဓိဂမေန ဝါ နိရဿာဒံ ဟောတိ , တသ္မိံ သမယေ အဋ္ဌသံဝေဂဝတ္ထုပစ္စဝေက္ခဏေန သံဝေဇေတိ။ အဋ္ဌ သံဝေဂဝတ္ထူ
နိ နာမ – ဇာတိဇရာဗျာဓိမရဏာနိ စတ္တာရိ, အပါယဒုက္ခံ ပဉ္စမံ, အတီတေ ဝဋ္ဋမူလကံ ဒုက္ခံ အနာဂတေ ဝဋ္ဋမူလကံ ဒု
က္ခံ, ပစ္စုပ္ပန္နေ အာဟာရပရိယေဋ္ဌိမူလကံ ဒုက္ခန္တိ။ ရတနတ္တယဂုဏာနုဿရဏေန ပသာဒံ ဇနေတိ။ အယံ
ဝုစ္စတိ ''သမ္ပဟံသတိ ကာလေနာ''တိ။ **ကာလေ စိတ္တံ သမာဒဟေ** တိ ယသ္မိံ သမယေ သဒ္ဓါပညာနံ သမာဓိဝီရိယာနဉ္စ
စ သမဘာဝေ, တသ္မိံ ကာလေ စိတ္တံ သမာဒဟေယျ။

အဇ္ဈုပေက္ခတိ ကာလေနာ တိ ယသ္မိံ သမယေ သမ္မာ ပဋိပတ္တိံ အာဂမ္မ အလီနံ အနုဒ္ဓတံ အနိရဿာဒံ အာရမ္မ
ဏေ သမပ္ပဝတ္တံ သမထဝီထိပဋိပန္နံ စိတ္တံ ဟောတိ, တဒါဿ ပဂ္ဂဟနိဂ္ဂဟသမ္ပဟံသနေသု န ဗျာပာရံ အာပဇ္ဇ
ဇတိ သာရထိ ဝိယ သမပ္ပဝတ္တေသု အဿေသု။ အယံ ဝုစ္စတိ ''အဇ္ဈုပေက္ခတိ ကာလေနာ''တိ။ **သော ယောဂီ
ကာလကောဝိဒေါ**တိ သော ဝုတ္တပ္ပကာရော ကမ္မဋ္ဌာနယောဂေ နိယုတ္တော ပဂ္ဂဟနိဂ္ဂဟသမ္ပဟံသနသမာဒဟန
အဇ္ဈုပေက္ခနကာလေသု ဆေကော ဗျတ္တော။ **ကိမ္ဟိ ကာလမ္ဟီ**တိအာဒိနာ ပဂ္ဂဟာဒိကာလံ ပုစ္ဆတိ။

ဣအနိ ပဂ္ဂဟာဒိကာလံ ဝိဿဇ္ဇေန္တော **''လီနေ စိတ္တမ္ဟိ''** တိအာဒိမာဟ။ အတိသိထိလဝီရိယတာဒီဟိ စိတ္
တေ လီနဘာဝံ ဂတေ ဓမ္မဝိစယဝီရိယပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂသမုဋ္ဌာပနေန ပဂ္ဂဟော။ **ဥဒ္ဓတသ္မိံ ဝိနိဂ္ဂဟော** တိ အစ္စာရဒ္
ဓဝီရိယတာဒီဟိ ဥဒ္ဓတေ စိတ္တေ ပဿဒ္ဓိသမာဓိဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂသမုဋ္ဌာပနေန နိဂ္ဂဟော။ **နိရဿာဒဂတံ စိ
တ္တံ, သမ္ပဟံသေယျ တာဝဒေ**တိ ပညာပယောဂမန္ဒတာယ ဝါ ဥပသမသုခါနံ ဓိဂမေန ဝါ အဿာဒဝိရဟိတံ ဂတံ အ
ဋ္ဌသံဝေဂဝတ္ထုပစ္စဝေက္ခဏေန ဝါ ရတနတ္တယဂုဏာနုဿရဏေန ဝါ တသ္မိံ ခဏေ စိတ္တံ သမ္ပဟံသေယျ။

သမ္ပဟဋ္ဌံ ယဒါ စိတ္တ န္တိ ယသ္မိံ ကာလေ ဝုတ္တနယေန သမ္ပဟံသိတံ စိတ္တံ ဟောတိ။ **အလီနံ ဘဝတိ နုဒ္ဓ
တ**န္တိ ဝီရိယသမာဓီဟိ သညောဇိတတ္တာ လီနုဒ္ဓစ္စဝိရဟိတဉ္စ ဟောတိ။ **သမထနိမိတ္တဿာ** တိ သမထော စ နိမိတ္
တဉ္စ သမထနိမိတ္တံ, တဿ သမထနိမိတ္တဿ။ **သော ကာလော**တိ ယော သော လီနုဒ္ဓစ္စဝိရဟိတကာလော ဝုတ္
တော, သော ကာလော။ **အဇ္ဈတ္တံ ရမယေ မနော** တိ ဈာနသမ္ပယုတ္တံ စိတ္တံ ကသိဏာဒိကေစရဇ္ဈတ္တေ တောသေ
ယျ အဘိရမာပေယျ။

ဧတေန မေဝုပာယေနာတိ ဧတေန ဝုတ္တဥပာယေန ဧဝ။ မ-ကာရော ပဒသန္ဓိဝသေန ဝုတ္တော။ **အဇ္ဈုပေက္ခေယျ
တာဝဒေ**တိ ယဒါ ဥပစာရပ္ပနာဟိ တံ စိတ္တံ သမာဟိတံ, တဒါ ''သမာဟိတံ စိတ္တ''န္တိ ဉာနိတ္ဝာ ပဂ္ဂဟနိဂ္ဂဟာသမ္ပ
ဟံသနေသု ဗျာပာရံ အကတ္ဝာ တသ္မိံ ခဏေ အဇ္ဈုပေက္ခနမေဝ ကရေယျ။

ဣအနိ ''ကိမ္ဟိ ကာလမ္ဟိ ပဂ္ဂဟော''တိ ပုဋ္ဌကထံ နိဂမေန္တော **''ဧဝံ ကာလဝိဒူ ဓီရော''**တိအာဒိမာဟ။ **ကာလေ
န ကာလံ စိတ္တဿ, နိမိတ္တမုပလက္ခယေ**တိ ကာလာနုကာလံ သမာဓိသမ္ပယုတ္တစိတ္တဿ အာရမ္မဏံ သလ္လ
က္ခေယျ, ဥပပရိက္ခေယျာတိ အတ္ထော။ သေသံ သုဝိညေယျ ဟာကဋ္ဌမေဝ။ ဧဝံ အရဟတ္တနိကူဋေန ဒေသနံ နိဋ္ဌာ
ပေသီတိ။

သဒ္ဓမ္မပ္ပဇ္ဇောတိကာယ မဟာနိဒ္ဒေသဋ္ဌကထာယ

သာရိပုတ္တသုတ္တနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

အင်္ဂုတ္တရနိကာယ၊ နိဂုဏ်

သဒ္ဓမ္မပ္ပဇ္ဇောတိကာ နာမ မဟာနိဒ္ဒေသ-အဋ္ဌကထာ နိဋ္ဌိတာ။